ALMANAH ANTICIPAȚIA

ANTICIPAȚIA

Niciodată omenirea nu a fost mai preocupată și îngrijorată pentru propriul ei viitor ca în prezent. Oameni de toate vîrstele, de toate preocupările, din cele mai diverse colțuri ale lumii își pun cu legitimă neliniște o întrebare — ce ne așteaptă în viitor? Răspunsul baleiază toată gama posibilităților, de la pesimismul cel mai amar, cu previziunea unui holocaust nuclear, pînă la optimismul cel mai robust, care nu poate să admită că omul nu este o ființă totuși rațională.

„Străbatem o epocă foarte agitată, omenirea fiind zguduită de cutremure, furtuni și uragane economice, politice și militare de mari proporții, care pun popoarele la grele încercări, le provoacă mari pagube și suferințe", spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al partidului, președintele republicii de la înalta tribună a Conferinței Naționale a P.C.R., surprinzînd cu o deosebită forță de sugestie și luciditate esența complexului proces al dinamicii societății de azi.

Într-adevăr, omenirea se află la răscruce, confruntîndu-se cu probleme grave, subliniate în nenumărate rînduri de conducerea partidului și statului nostru, personal de tovarășul **Nicolae Ceaușescu.**

De-a lungul timpului, s-a acumulat o intolerabilă **situație de inechitate socială și politică** ce impune realizarea unei noi ordini internaționale sub aspect politic și economic, precum și profunde transformări sociale în multe părți ale lumii; în timp ce anumite țări acumulează valori uriașe, profitînd de un avans tehnologic realizat în decursul istoriei, altele ating niveluri din ce în ce mai scăzute, confruntîndu-se cu serioase probleme economice și sociale.

A devenit foarte clar că acest dezechilibru în continuă agravare este rodul unei transferări inechitabile de valori materiale și spirituale dinspre țările sărace înspre cele bogate. Acest dezechilibru devine cu atît mai periculos cu cît el se desfășoară pe fondul unor grave carențe în satisfacerea pe plan global a necesităților energetice, de materii prime datorită secătuirii resurselor naturale ale planetei printr-o exploatare exagerată și o folosire nerațională a lor.

La toate acestea se adaugă neglijențele uneori iresponsabile la adresa echilibrului ecologic, cît și proporțiile devenite aproape incredibile ale exploziei informaționale. Peste tot inechitatea își spune cuvîntul cu stăruitoare permanență. Materiile prime și energia sînt distribuite inegal față de cerințele țărilor sau națiunilor, poluarea grevează în primul rînd țările slab dezvoltate și în curs de dezvoltare, explozia informațională este de neabordat pentru țările care sînt lipsite de mijloacele moderne de prelucrare a informației. Riscul devine insuportabil și aberant odată cu declanșarea unei curse fără precedent a înarmărilor, îndeosebi a celei nucleare. Cantități enorme de materii prime și energie, de inteligență umană sînt investite în mijloacele din ce în ce mai sofisticate de ucidere. Omenirea este „preparată" din punct de vedere psihologic pentru a se „acomoda" cu ideea unui eventual război. Anumite reviste specializate în cultivarea confruntării publică, cu o perseverență demnă de o cauză mai bună, scenarii strategice, evaluînd în permanență forța de distrugere a noilor arme. Cosmosul, pînă mai ieri liniștit, devine teatrul unor experimentări periculoase.

Omenirea încă nu și-a pierdut speranța într-un viitor fericit. Toate popoarele lumii, toate forțele progresiste au înțeles că au datoria de a înfrunta acest pericol, că e necesar mai mult ca oricînd de a lupta cu toate mijloacele pentru înlăturarea lui. Marșuri ale păcii, apeluri lansate de mișcările și forțele populare, pozițiile unor partide sau formațiuni politice progresiste indică faptul că din ce în ce mai multă lume a înțeles că a sosit ora unei opțiuni fundamentale, fără echivoc. Partidul nostru, prin glasul tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** și-a exprimat nu o dată poziția intransigentă, fermă și clară pentru înlăturarea cît mai grabnică a tuturor mijloacelor de distrugere în masă existente, pentru deturnarea tuturor fondurilor absorbite de înarmare spre obiective pașnice.

„Omenirea a ajuns într-un stadiu cînd nivelul înarmărilor, îndeosebi arsenalul nuclear, pune in pericol însăși civilizația, existența societății omenești. De aceea, problema fundamentală a epocii noastre este preîntîmpinarea războiului și asigurarea păcii. Mai mult ca oricînd trebuie să facem totul pentru a bara calea războiului, pentru a asigura pacea... Pînă la desființarea blocurilor ar avea o importanță deosebită dacă statele celor două blocuri militare ar trece, de comun acord, la reducerea cu 20 la sută a cheltuielilor militare față de nivelul din 1982 pînă în 1985." Iată poziția profund umanistă și pașnică a partidului nostru, a României socialiste, propunerile realiste și constructive exprimate de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Conferința Națională a

partidului, in contextul agravării și deteriorării relațiilor internaționale, al tendințelor din ce în ce mai manifeste de folosire a forței și a amenințării cu forța, al acumulărilor fără precedent a arsenalelor militare și mai ales al sporirii potențialului distructiv nuclear.

Această atmosferă de încordată tensiune, această problematică vitală pentru existența omenirii la nivel planetar este firesc să se regăsească și în literatura de anticipație. Mai mult chiar, această literatură are meritul de a sugera soluții, de a lansa avertismente pentru a contura pericolele ce planează asupra viitorului. În acest mod literatura de anticipație devine angajantă, am spune chiar militantă, preocupîndu-se de rezolvarea grijilor de astăzi, a problemelor contemporane cu care se confruntă societatea prin extrapolarea consecințelor lor în viitor. În istoria atît de zbuciumată a literaturii științifico-fantastice, literatură care cu greu își găsește criterii exacte, inflexibile de a se delimita din marea literatură, reținem în acest sens o tendință din ce în ce mai vădită, care se accentuează în perioada din urmă, pentru problematica politicului, în special a abordării problemei existenței omenirii în confruntarea cu pericolul nuclear, a alienării omului în confruntarea cu tehnica, astfel încît, deși subiectele par a se depărta în viitor, tematica lor devine din ce în ce mai aproape de preocupările individului de astăzi. Nu avem **intenția de a dezvolta în rîndurile de față** un articol de critică literară, mai ales că acest lucru este tratat cu mult profesionalism în paginile almanahului la rubrica „Galaxia S.F.". Am adăuga aici însă necesitatea unei preocupări și mai susținute din partea criticilor de specialitate în abordarea acestui domeniu cu mare priză la public, în paralel cu tendința vădită din partea amatorilor de literatură S.F. de a nu neglija formulele stilistice și regulile fundamentale ale literaturii.

Un loc aparte în acest almanah il au medalioanele — formule de evidențiere a activității meritorii pentru cei mai tineri creatori din acest domeniu. Este vorba de Rodica Bretin, de Radu Pintea, Marcel Luca și Alexandru Ungureanu, bienecunoscuți fanilor prin premiile cîștigate la concursurile realizate în ultima perioadă, în special la ultima consfătuire de la Sibiu și la concursul „Avertisment pentru liniștea planetei". Sînt cîteva lucrări care îi recomandă pe autorii lor și justifică ideea că literatura de anticipație este o literatură angajată, ce dorește să-și spună cuvîntul în modul în care trebuie să înțelegem perspectivele societății omenești.

Aminteam la început că tematica predilecta a literaturii de anticipație din ultima perioadă vizează două posibile conflicte, ce se cer într-o perspectivă imediată studiate și soluționate. Este vorba de confruntarea cu potențialul de risc din ce în ce mai alarmant al unui posibil război nuclear nimicitor la „concurență" cu o catastrofă ecologică și de o posibilă alienare a omului, ca entitate socială distinctă, cu toate drepturile și obligațiile ce-i decurg **din acest statut, la impactul cu tehnica** moderna, în special cu informatica.

Ultima ipostază este realizată într-o măsura, credem noi, deosebit de interesantă — și totodată șocantă prin surprinzătoarea inversare de roluri — în povestirea „Codemus" care, în ultimă instanță, se transformă într-o vibrantă pledoarie pentru ca omul să rămînă om, cu toate sentimentele, chiar defectele ce-l caracterizează.

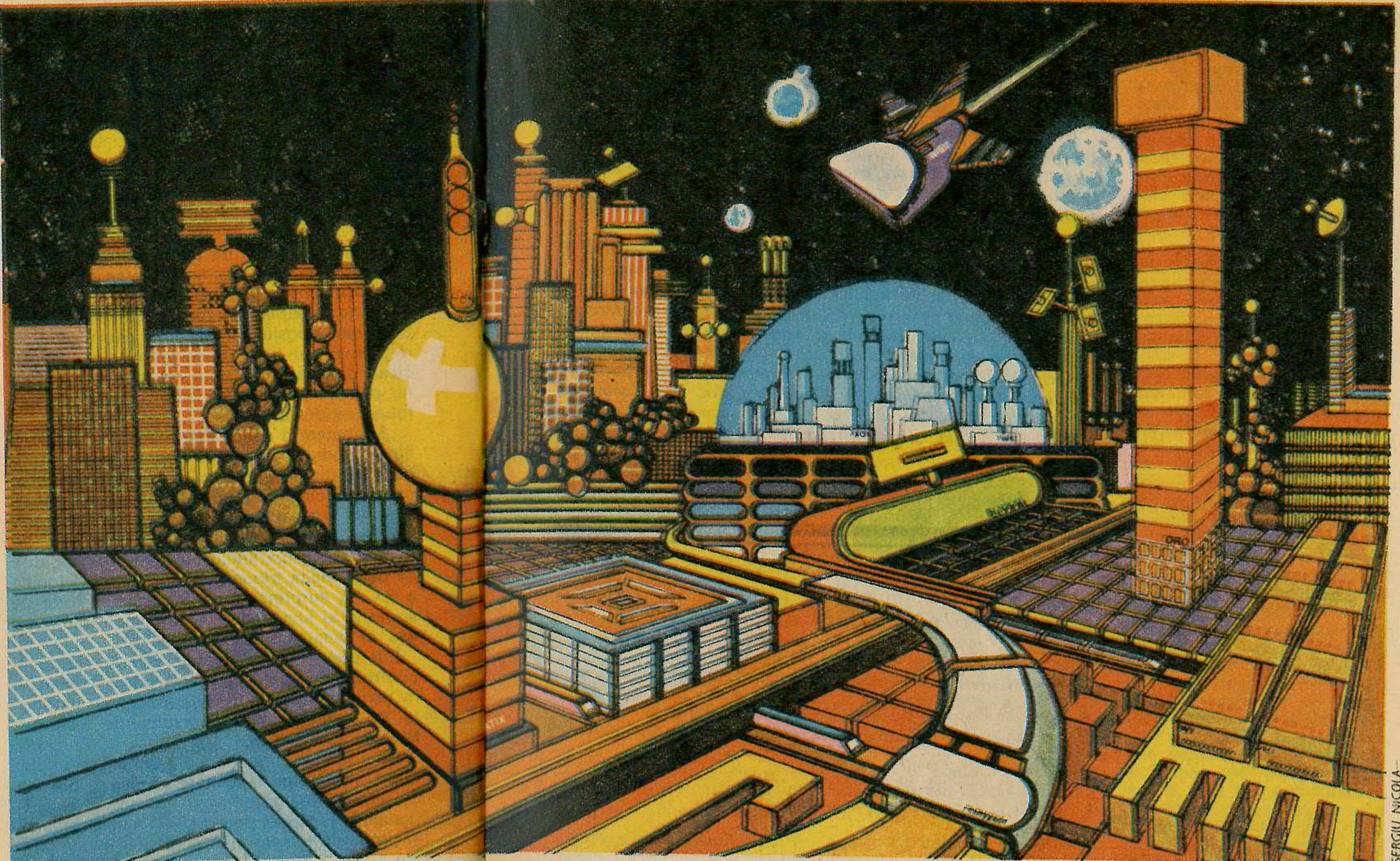
În ceea ce privește riscul unui cataclism nimicitor, ne oprim cu recomandările la trei lucrări foarte diferite între ele, de autori diferiți și scrise în timpuri diferite, toate avînd însă un numitor comun — o condamnare fără echivoc a violenței, a confruntării, a înarmării aberante, a iraționalului dus la nivel de axiomă. Este vorba de „Comando", o lucrare scrisă de un tînăr — Ioan Popa —, „Întoarcerea acasă" și „Regii nisipurilor", aparținînd unor autori americani.

Subiectele sînt extrem de diverse, conflictele se desfășoară pe perioade diferite, simbolistica exprimată și modalitatea de expresie sînt deosebite. Toate sînt la fel de incitante și convingătoare, reușind să ne facă să înțelegem că nu există o altă alternativă în situația de acum decît de a alege calea raționalului, de a înlătura violența, de alege progresul pașnic și de a înlătura confruntarea, de a alege înțelegerea, armonia și de a înlătura haosul.

Un cuvînt aparte trebuie spus despre nuveleta „Regii nisipurilor" de R. Martin, premiată cu două prestigioase distincții americane — premiile „Hugo" și „Nebula". Întreaga acțiune — șocantă mai ales prin atmosfera de groază pe care o creează — conține nebănuit de multe semnificații. Una însă se desprinde cu multă claritate — îndeosebi finalul, similar procedeelor fabulelor, o conturează —, și anume că violența, cruzimea cultivate cu sînge rece conduc în mod obiectiv la autodistrugere. Merită deci să medităm puțin asupra ideii că nu numai tehnicizarea excesivă reprezintă un pericol real de dezumanizare, dar și excesele unor defecte pe care le considerăm deseori mult prea „umane".

Chiar dacă în ansamblu almanahul ar putea apărea unora tematizat ca orientare, tendința vădită spre problematica politicului, spre gravele probleme cu care se confruntă omenirea, acest neajuns este minor în comparație cu demonstrația, sperăm, convingătoare că literatura de anticipație, departe de a fi un experiment evazionist, este o literatură adînc ancorată în problematica esențială, fundamentală a omului de astăzi.

IOAN ALBESCU

SERGIU NICOLA

SF ANCHETA

Deși știința de a prognoza viitorul s-a dezvoltat spectaculos în ultima perioadă — e suficient să amintim cîteva cărți de referință apărute precum „Șocul viitorului", „Sfidarea mondială" etc. — specialiștii și nu numai ei sînt de părere că vom avea în perspectivă și multe surprize. Veți vedea cît de interesante pot fi dezbaterile în rîndul oamenilor de știință și a scriitorilor, pe care le provoacă întrebările despre viitor.

Continuînd inițiativa din ediția precedentă „Ancheta S.F." din acest almanah a căpătat amploare internațională. Alături de ilustre personalități românești au răspuns, și veți fi de acord că într-o manieră foarte interesantă și originală, scriitori și oameni de știință din Anglia, Canada, Franța, Italia, S.U.A. și U.R.S.S. Pentru sprijinul acordat în realizarea acestei anchete internaționale mulțumim tovarășilor Vladimir Colin, Ion Hobana și Adrian Rogoz, precum și redacției sovietice „Tehnica molodëji". Iată, deci, întrebările:

1. Există, în viitor, anumite limite pentru existența omenească?
2. Care este viitorul roboților și în ce măsură credeți că vor afecta ei condiția umană?
3. Dacă ați putea călători în timp, ce moment al trecutului v-ați alege și de ce?

Prof. dr. ing. MIHAI DRĂGĂNESCU

1. Există în prezent o serie de limite conturate și care, dacă vor putea fi depășite, atunci întrebarea are un sens deosebit de adînc. Un război nuclear poate constitui o limită pentru existența omenească. Capacitatea Pămîntului de a purta un număr finit de oameni în condiții normale ecologice și de civilizație constituie o limită care poate fi evitată. Legea entropiei prevede o stingere a societății și vieții pe Pămînt cu atît mai rapidă cu cît consumăm mai repede resursele disponibile. Un accident astral sau cosmic ar putea anihila Pămîntul sau chiar Universul nostru.

Dacă nicăieri în Univers nu ar mai exista viață și conștiință, atunci Universul ar deveni ca și inexistent și poate că nici nu ar mai continua să existe. Ne putem imagina Universul păstrînd rădăcini în cosmosul profund atît timp cît există ființe vii. Datorită acestor rădăcini se pot păstra, în principiu, mari speranțe pentru existența omenească, adică pentru viul cu conștiință, care poate depăși multe limite prin însăși natura sa. Dar aceasta este o poziție filosofică.

2. Cred că este interesant de comparat evoluția biologică cu aceea a mașinilor și roboților. În evoluția ființelor vii apariția muncii, limbajului natural și conștiinței au constituit momente deosebite. Ele se înscriu în preistoria omenirii. Prin ele, omul s-a desprins de biologic, desigur numai în parte, devenind și o ființă socială.

Mașinile evoluează de asemenea. La început erau conduse numai de om, apoi o serie de reglaje au devenit independente, pentru a se ajunge astăzi la roboți cu simțuri artificiale și inteligență artificială. Întrebarea care se pune este dacă și ele se vor desprinde de artificial, adică vor deveni întru totul similare omului, conviețuind, concurînd sau înlocuind omul?

Ne găsim în fața unei probleme pe care, iarăși, știința nu a elucidat-o încă și care se dezbate pe plan filosofic, aceea a raportului dintre inteligența naturală (IN) și inteligența artificială (IA). Chiar dacă IA ≠ IN, totuși, cea mai mare parte a comportamentului inteligent, și nu numai a acestuia, poate fi preluată de un robot în viitor, mai puțin, probabil, o anumită capacitate de creație care va rămîne un atribut al omului.

Un robot nu va avea o motivație **internă** pentru artă, poezie, creație. Dar avînd inteligență, se pune întrebarea dacă nu va căuta să-și apropie viul, să-și adauge substanță biologică pentru a se transforma din robot cu inteligență artificială în robot cu inteligență artificială vie (IAV). În acest ultim caz, IAV = IN. Întrebarea care se pune este dacă el va reuși să producă singur saltul de la IA la IAV sau o întîmplare va juca rolul unei mutații care să ducă apoi la selecția „naturală" a unei specii de roboți cu IAV. Pînă la un asemenea salt, condiția umană, în mod normal, va beneficia de prezența roboților avînd în vedere că ei vor servi omul și societatea, permițînd acestora din urmă să atingă stadiul unei adevărate civilizații. Dacă societatea va deveni o civilizație nu vor fi motive să ne temem de roboții IAV. Poate că ei vor duce conștiința înainte dacă potențialul biologic al speciei umane va scădea și nu va putea fi refăcut.

3. Nu aș alege un moment al trecutului, ci mai curînd unul al viitorului. Motivele le-am expus, de fapt, prin răspunsurile la cele două întrebări de mai înainte, deoarece ar fi interesant de știut cum vom rezolva problemele limitelor care ne stau în față, cum va arăta societatea în urma celei de a doua revoluții industriale, în care inteligența artificială și roboții vor juca un rol important și dacă vom atinge stadiul unei civilizații socio-umane. Nu cred că aș alege un moment al viitorului cu roboți IAV și poate că nici nu vom admite apariția lor dacă acest lucru ne va sta în putință. Dar cine știe dacă nu o vom dori pentru ca ei să continue cultura, știința și existența Universului?

IGOR ROSOHOVATSKI
SCRIITOR, U.R.S.S.

1. Pentru a răspunde la întrebarea referitoare la limitele vieții umane, trebuie să ne gîndim la duratele de viață existente în natura planetei noastre. Se pare că în natură există o întreagă gamă de durate de viață — de la clipă la nemurire, aceasta din urmă fiind proprie celor mai infime creaturi: ființe unicelulare. La capătul vieții individuale, organismul unicelular (bacteriile, de pildă) se divide în două, în felul acesta el determinînd două vieți noi. În acest caz, cadavrele lipsesc, fenomenul de moarte neexistînd, fiind vorba doar de o multiplicare infinită a vieții. Orice organism complex, inclusiv cel uman, nu este altceva decît o comunitate gigantică de celule care, prin structură și funcții, nu se deosebesc principial de celulele cu viață autonomă. Oamenii de știință au plasat celule izolate ale corpului uman într-o soluție nutritivă și au constatat că fiecare dintre ele au început un ciclu propriu de viață, cu o dezvoltare și diviziune corespunzătoare. S-a dovedit că însăși asocierea celulelor în organisme superior organizate, apariția printre ele a unei specificități puternice le-a condamnat la moarte inevitabilă, la capătul unui număr determinat de diviziuni. În condiții de laborator ea a survenit după 40—50 de diviziuni. Care este însă situația în organismul uman?

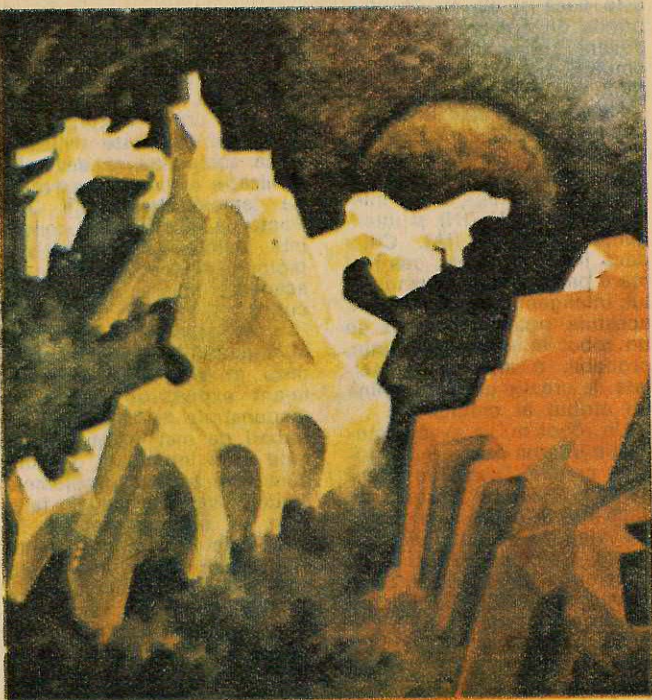
Aici procesul decurge sporind aidoma bulgărului de zăpadă. Moartea unor celule conduce însă la slăbirea sistemelor de apărare, atrăgînd după sine pieirea altor celule. Natura intră într-un paradoxal duel cu sine însăși. Creîndu-și o armă superioară — inteligența umană cunoscătoare — natura nu-i dă decît un răgaz limitat pentru a îndeplini această funcție. Acumularea de perturbații în codul genetic decurge repede, fapt pentru care biologii și medicii consideră că durata maximă a vieții umane este de 200 ani, iar a întregii omeniri de 300 000 de ani. Totuși, raportîndu-ne la momentul în care omenirea și-a propus asemenea scopuri, ca de exemplu cunoașterea Universului și transformarea acestuia, duratele de viață amintite sînt categoric insuficiente. Durata de viață determină, desigur, scopul vieții. Omenirea tinde, fără îndoială, spre nemurire. Ea s-a gîndit deja la modul cum să poată obține nemurirea memoriei colective a umanității: pe pelicule foto și pe hîrtie, în biblioteci și arhive. Acest drum spre nemurire continuă...

2. Viitorul roboților este strîns legat de viitorul omenirii, de nemurirea acesteia. Necesitățile imperioase ale secolului pe care-l trăim au dat viață roboților scoși din paginile lucrărilor de literatură științifico-fantastică. Altă dată omul putea să recurgă la alte ajutoare, ca de exemplu la cîine, cal, cămilă, vacă. Acum însă el are ajutoare mecanice puternice, izvorîte nu din prima, ci dintr-a doua natură pe care el însuși și-a creat-o în jurul său. Pe măsură ce roboții vor deveni tot mai complecși, ei se vor transforma treptat din ajutoare în „fii" ai inteligenței umane, cărora, în cele din

ȘTEFAN LEFTEROFF

urmă, omul va încerca să le transcrie propria-i esenţă — memoria, metode de rezolvare a problemelor, caracteristicile principale ale personalităţii; de pe organismul natural, pe cel artificial, construit pe aceleaşi principii ca şi organismul robotului, cu posibilităţi de înlocuire a părţilor componente, de a construi şi reconstrui, de a capta — cu ajutorul bateriilor electrice şi a acumulatoarelor — energia răspîndită în spaţiu etc. Despre toate acestea relatează povestirile mele „Afacerea comandorului" ai căror eroi sînt oameni sintetici, lucrări care au fost publicate în Colecţia „Povestiri ştiinţifico-fantastice" nr. 283—284. Am închinat acestei teme şi alte povestiri pe care le-am scris, anume „Oaspetele" („Tînăra Gardă", 1979).

3. Cu maşina timpului aş vrea să ajung la momentul de început al apariţiei Universului pentru a lămuri, în fine, ceea ce este „începutul începutului". Sigur că în acest fel aş lipsi pe mulţi oameni de ştiinţă de obiectul cercetărilor lor, de perspective şi de multe altele.

SERGIU NICOLA

A.E. VAN VOGT
SCRIITOR, STATELE UNITE ALE AMERICII

1. Procesul de îmbătrînire constituie o interacţiune complexă bio-chimică. Îmbunătăţirea regimului de alimentaţie din ultimele cîteva decenii prin asigurarea vitaminelor şi sărurilor minerale necesare celor mai simple nevoi ale corpului au prelungit vieţile multor oameni în aceşti ani pînă într-atît încît sistemul de asigurări sociale din S.U.A. pentru oamenii de peste 65 de ani este realmente în pericol. Previziunile asupra numărului de potenţiali beneficiari par să fi fost subestimate. Acesta este numai începutul. Cu vreo doi ani în urmă, la un congres al biochimiştilor consacrat problemei îmbătrînirii, s-a stabilit că următorul pas important va fi o metodă biochimică de a controla anumite procese şi particule deja identificate în creier. Ca urmare, durata medie a vieţii omului ar putea fi de aproximativ 800 ani.

Pe lîngă aceasta, studiul altor procese şi mai complicate ale îmbătrînirii ar putea duce practic la imortalitate pentru indivizii destul de norocoşi ca să fie în viaţă cînd cercetările vor da roadele aşteptate.

2. Am un roman ştiinţifico-fantastic în curs de apariţie, intitulat **Lumea calculatoarelor.** În roman, un calculator cu anumite limite „conduce" Statele Unite ale Americii, în sensul că răspunde la toate apelurile telefonice, menţine securitatea locuinţelor, rezolvă orice problemă ştiinţifică şi furnizează date la cerere... şi menţine legătura cu calculatoare similare din Europa, Asia şi Uniunea Sovietică. Povestea se petrece, desigur, într-un viitor mai îndepărtat. Dar, între timp, va fi un progres continuu spre un asemenea viitor al super-calculatoarelor — aceasta este previziunea mea.

3. Cu doi ani în urmă, am scris, pentru o publicaţie germană, o povestire intitulată **Ziua perfectă.** Personajul principal avea posibilitatea pe care o imaginaţi dumneavoastră, aceea de a călători în trecutul său. El alege ziua căsătoriei sale, în anul 1953. Fusese cea mai fericită zi din viaţa sa. Dar în noaptea nunţii, tînăra soţie s-a strecurat afară din pat pe cînd el dormea şi n-a mai ştiut nimic despre ea, niciodată. Scopul călătoriei sale înapoi în acea zi „perfectă" era de a aştepta afară toată noaptea pentru a vedea unde s-a dus soţia sa.

Dacă eu aş avea posibilitatea să mă întorc înapoi în timp, atunci trebuie să amintesc că m-am născut în 1912. De atunci, mulţi membri ai familiei şi mulţi prieteni dragi au dispărut. Cred că aş alege un timp şi o împrejurare în care i-aş putea reîntîlni pe toţi. Trăind cursul normal al existenţei mele, am fost foarte ocupat şi n-am acordat destul timp acestor oameni deosebit de preţioşi.

Prof. dr. ing. IONEL I. PURICA

1. Atunci cînd ne întrebăm despre limite în existenţa omului ar trebui să precizăm despre care om este vorba — „homo sapiens", „homo socius", „homo politicus", „homo faber" etc. — şi despre ce fel de relaţii între oameni — „homo hominis..." sau între oameni ca elemente ale unei societăţi care se vrea încadrată în mod armonios în mediul natural?

Caracteristicile „existenţei umane" au suferit modificări sensibile în decursul evoluţiei „omenirii". Nu putem compara existenţa omului din paleolitic cu cea a omului din secolul nostru şi aceasta pentru că omul a trecut de la o existenţă dominată de faptul că era un element al unei mulţimi, „omenirea", cu care era slab cuplat, la o existenţă în cadrul unei „societăţi" bine structurate, în care gradele de libertate sînt de altă natură şi anume de aceea permisă de un cuplaj tare.

Dacă ţinem seama că această trecere se datoreşte efortului omenirii de a transforma natura şi că orice transformare a naturii pune generaţiile următoare în situaţia de a se adapta unui nou mediu, sînt convins că acest proces va continua. Existenţa generaţiilor care vin după noi va fi afectată de modul în care noi încercăm să transformăm natura pentru a ne satisface ceea ce credem astăzi că reprezintă idealul de viaţă uman.

2. Inteligenţa artificială şi automatizarea sînt instrumente cu care inteligenţa socială umană încearcă să-şi mărească capacitatea de interacţiune cu Universul.

Ca orice instrumente, vor fi supuse proceselor de evoluţie implicate de schimbarea inteligenţei umane, care este într-o continuă adaptare la mediul pe care ea însăşi îl schimbă.

Însăşi crearea inteligenţei artificiale, reprezentînd o modificare a mediului, conduce la o evoluţie a inteligenţei sociale naturale.

Un prim rezultat în modificarea condiţiei umane ar putea fi că va oferi un timp mai îndelung pentru ca oamenii să-şi exercite capacitatea de gîndire, căci, aşa cum spunea Blaise Pascal în secolul al XVII-lea: „Omul nu este decît o trestie, cea mai firavă din natură, dar este o trestie care gîndeşte. Nu e nevoie ca Universul întreg să se înarmeze ca să-l strivească; un abur, o picătură de apă sînt destul ca să-l ucidă. Dar, de l-ar şi strivi Universul, omul încă ar fi mai nobil decît ceea ce-l ucide, pentru că el ştie că moare, pe cînd de avantajul pe care îl are asupra lui Universul nu ştie nimic".

Dacă pornim de la ideea că civilizaţia şi cultura noastră sînt rezultatul gîndirii unor genii, răspunsul se impune de la sine.

3. Inteligenţa umană a suferit o evoluţie pe care cu greu o putem reconstitui astăzi cu elementele pe care istoria ni le pune la îndemînă.

Deoarece cred că în neolitic s-a făcut un salt esenţial în capacitatea intelectuală a omului, mi-ar face plăcere să mă pot întoarce în neolitic, pentru a putea studia caracterele principale ale acestui salt de inteligenţă.

ARKADII STRUGAŢKI
SCRIITOR, U.R.S.S.

1. Se are în vedere o posibilă dispariţie a omenirii? Sincer vorbind, nu ştiu să răspund la această întrebare.

2. Roboţii — trebuie să sperăm — vor căpăta în viitor o largă răspîndire şi vor spori considerabil potenţialul tehnologic al omenirii. Dar răspunsul nu este deloc simplu, întrucît o introducere generală a roboţilor în viaţa noastră influenţează psihologia oamenilor, implică prea mulţi factori, unii dintre ei chiar nebănuiţi.

3. Fără îndoială, mi-aş alege unul din cele două războaie: civil şi Marele Război pentru Apărarea Patriei. După părerea mea, acestea au fost cele mai critice perioade din istoria patriei mele, care au avut în acelaşi timp o importanţă hotărîtoare pentru destinele întregii omeniri.

LINO ALDANI
SCRIITOR, ITALIA

1. Fiecare specie vie este supusă legilor evoluţiei, dar specia umană constituie o excepţie, fiind singura în măsură să prevadă, să programeze şi să-şi construiască viitorul. Putem influenţa natura, modifica mediul înconjurător, putem interveni asupra patrimoniului genetic al plantelor, animalelor şi chiar al omului. Mai mult, am ajuns la o asemenea putere de autodistrugere, încît Apocalipsul, văzut de secole ca o pedeapsă externă şi transcendentă, este astăzi o categorie imanentă a însăşi existenţei noastre. Infinitul sau absolutul nu mai este puterea lui Dumnezeu, este puterea naturii, adică puterea noastră a oamenilor.

Putem spune împreună cu Günther Anders: „Sîntem seniorii Apocalipsului/ Infinitul sîntem noi".

Dar neliniştea în faţa acestui Apocalips nu se manifestă cu aceeaşi intensitate la toate nivelele. În general, fiecare discurs asupra escatologiei atomice lasă indiferent pe omul de pe stradă, cel care s-a obişnuit să trăiască cu bomba, ca şi cum bomba n-ar exista.

Explicaţia constă în faptul că de tot ceea ce nu ne putem **ocupa**, şi nu consimţim să ne ocupăm, sfîrşeşte prin

a nu ne mai preocupa. Este aceasta o scăpare datorată unui fel de somnolenţe morale mereu în capcana confruntărilor noastre, torpoare ce trebuie combătută şi transformată într-o cotidiană şi vigilentă nelinişte ce trebuie să însoţească opţiunile noastre chiar cele mai irelevante.

Problema bombei, adică problema supravieţuirii noastre, poate fi înfruntată şi rezolvată numai dacă lenea şi superficialitatea pericolului în mase vor face loc cunoaşterii profunde a crizei de creştere pe care specia umană o traversează.

2. Informatica, telematica şi automatica ne oferă posibilităţi clare, care vor creşte în viitor într-o manieră impresionantă. Sîntem în pragul unei revoluţii în modul de trai; cu trecerea timpului vom accede la o cantitate tot mai mare de informaţii pe care le vom găsi înecate într-o reţea tot mai strînsă de relaţii cu alţi oameni şi maşini.

Să reţinem deopotrivă şi partea negativă a unei acceptări prea entuziaste a tuturor acestora. Ceea ce astăzi apare necesar şi ceea ce a lipsit cu ocazia altor recente revoluţii tehnologice este un gest responsabil şi conştiinţa a ceea ce trebuie să facem, pentru că depinde de noi să dirijăm lucrurile şi să utilizăm aceste mijloace în sensul unei libertăţi sporite şi nu în sensul pierderii identităţii persoanei. În alţi termeni, tehnica şi civilizaţia în complexul lor sînt rezultatul unei continue opţiuni care se manifestă la cele mai mici decizii, chiar inconştiente şi iraţionale. Efectul lor cumulativ duce la o alienare care ne confruntă cu maşina, pentru că astăzi sîntem în stadiul unei cunoaşteri incomplete, fiindcă am respins să ne întrebăm ce parte a informaţiei o putem asimila în mod inteligent. Pentru aceasta, cea mai stringentă necesitate este umanizarea tehnicii, chiar cu preţul reducerii temporare a dezvoltării şi a consumului.

Sarcasticul aforism al lui Samuel Butler, după care omul este un instrument inconştient de care maşina se serveşte pentru crearea unei alte maşini, încetează a fi un aforism pentru a deveni un postulat al realităţii de azi.

3. Una dintre cele mai mari înclinaţii ale sufletului omenesc este nostalgia trecutului. Patina timpului pare să consacre tot ceea ce este răsucit, contorsionat, fapt ce, din păcate, duce la a considera antichitatea o valoare în sine. Pe de altă parte, în mod distinct o conştiinţă care nu este permeabilă la valorile trecutului şi ale tradiţiei este o conştiinţă aridă şi lipsită de sens istoric. Dar o conştiinţă care exacerbează valorile şi dimensiunea trecutului, pe măsura trecerii timpului este o conştiinţă devalorizatoare, o decadenţă ce se îndepărtează de rigoare şi perfecţiune, este în acelaşi timp demnă de plîns, este deplorabilă şi va fi cu siguranţă în contradicţie cu toate forţele progresiste.

Privind mai bine, toate atitudinile paseiste cheamă modelul pe care Ovidiu ni-l oferă în *Metamorfoze* cu vechea poveste a vîrstei de aur: trecutul este transfigurat şi mitizat în detrimentul prezentului ale cărui probleme sînt eludate sau minimalizate într-un fel de regresiuni, cum este la antipodul cunoaşterii ştiinţifice şi revoluţionare.

Poate, întrebarea dumneavoastră, evident pusă ca o curiozitate şi ca divertisment,

solicită din partea mea acceptarea regulii jocului şi nu precizări serioase şi pedante.

Rămîne faptul dovedit că istoria este evoluţie şi progres, adică în permanenţă eliminarea erorii, cu fiecare epocă parcursă, influenţînd şi fascinînd aportul nostru, în rest mereu învinsă în confruntarea cu prezentul şi nu altfel, fiindcă acesta din urmă este susceptibil de a modifica chiar şi trecutul care este prin natura sa inflexibil şi imuabil.

Şi, totuşi, n-aş alege nici un moment al istoriei şi, probabil, aş renunţa, căci un transfer în trecut, după un prim moment de emoţie şi stupoare intelectuală, ar sfîrşi printr-o completă dezamăgire, o sărăcire sufletească şi în ultimă instanţă prin sentimentul de a fi condamnat.

Prof.dr. SOLOMON MARCUS

1. Se cunosc de pe acum limite fizice, combinatoriale, biologice, psihologice, logice, informaţionale, lingvistice, semiotice, computaţionale etc. Unele dintre ele sînt absolute, altele variabile în timp. Multe dintre aceste limite scapă unei percepţii intuitive (a se vedea, de exemplu, cele privind entropia limbilor naturale). Despre multe dintre aceste limite se poate demonstra existenţa lor, fără a se putea determina efectiv limita respectivă (cine poate preciza limita superioară a performanţelor omeneşti în ceea ce priveşte săritura în înălţime?). Rezolvarea problemelor globale ale omenirii este esenţial condiţionată de o cunoaştere mai bună a limitelor la care ne-am referit.

2. Condiţia umană va fi ameliorată (nu afectată) prin utilizarea tot mai largă a mijloacelor automate. Exemplele care se dau de obicei pentru a se demonstra teza contrară sînt numai efecte secundare, marginale, ale unui proces care, în desfăşurarea sa fundamentală, contribuie esenţial la progresul uman şi social.

3. Întrebarea nu este clară şi nu cred că încercarea de a o clarifica ar putea avea succes; în afară de cazul în care am putea călători cu o viteză superioară vitezei luminii, ca în cunoscutul limerick*: A fost odată o tînără doamnă/

Care putea călători mai repede decît lumina/ Ea a părăsit într-o zi/ Drumul lui Einstein/ Revenind în noaptea precedentă/. Dar chiar şi în acest caz, aş prefera să rămîn în timpul meu, pentru a nu risca „efectul de respingere" inevitabil într-o astfel de situaţie şi probabil nu mai puţin puternic decît în grefele de organe străine. Se ştie însă, din teoria relativităţii, că nu putem dobîndi o viteză mai mare ca a luminii dacă pornim cu una inferioară ei.

* Limerick — poezie umoristică, absurdă, de cinci versuri, inventată de Edward Lear.

VASILI ZAHARCENKO
PUBLICIST ŞI SCRIITOR, U.R.S.S.

1. Existenţa omenească este o evoluţie neîntreruptă a lui Homo Sapiens. Sînt convins că omul, chiar în cel mai îndepărtat viitor, nu va suferi modificări fizice vizibile. Viaţa organizată, sportul, apropierea de natură nu-i vor permite să se degradeze, el va rămîne o fiinţă sănătoasă, energică.

Modificări importante sînt de aşteptat să survină în latura lui spirituală, psihică. Caracteristicile uluitoare pe care doar unele persoane, considerate excepţii, le manifestă în zilele noastre, anume putinţa de a efectua calcule rapide, biocîmpul, telepatia, chiar şi elemente ale previziunii vor fi la omul viitorului trăsături obişnuite.

În privinţa perspectivelor cosmice, ca de exemplu răcirea Soarelui etc., cred că, la nivelul dezvoltării vertiginoase a cunoştinţelor ştiinţifice, omenirea va putea să facă faţă problemelor legate de nemurirea sa.

2. Încă în zilele noastre, roboţii invadează substanţial viaţa omului. Acest proces se va intensifica şi lărgi continuu, dînd posibilitate omului să cheltuiască mai mult timp pentru activitatea creatoare în domeniile ştiinţei, tehnicii, artei. Niciodată nu am crezut şi nu cred în mitul potrivit căruia roboţii se vor ridica deasupra omului. Ei au fost şi rămîn rodul inteligenţei umane, o reflectare originală a acesteia. Este total lipsită de temei şi de perspectivă orice incitare a unei „tabere" împotriva celeilalte.

3. Personal, îmi plac foarte mult călătoriile. Posibilitatea de a călători în timp este irealizabilă, ea rămîne însă un vis minunat. Am încercat o reflectare a unei asemenea posibilităţi în ultima mea carte „Pe întrecute cu timpul sau Lumea unor minuni principial posibile". În orice caz, îmi propun să obţin două bilete pentru maşina timpului. Un bilet pentru a călători în trecut, în antichitate, devenită izvorul culturii noastre, şi un alt bilet pentru o călătorie în viitor, în acea epocă cînd întreaga noastră planetă va păşi în era comunistă. Va fi foarte interesant să poţi vedea rezultatele luptei pe care o ducem astăzi pe planeta noastră atît de agitată.

H. WENSKE

DANIEL WALTHER
SCRIITOR, FRANŢA

1. Limitele existenţei omului sînt cele care-i sînt impuse de însăşi naşterea sa. Cînd spun naştere, înţeleg termenul în accepţiunea sa cea mai largă, dar, totodată, şi cea mai „astronomică". Omul poate eventual, fi pus în pericol de împrejurări exterioare, de evenimente cosmice, dar, după părerea mea, aceste împrejurări şi evenimente aparţin mai degrabă tematicii romanelor-catastrofă, atît de preţuite de autorii anglo-saxoni, decît evoluţiei reale a istoriei terestre. Rămîne, deci, la latitudinea omului să-şi fixeze singur limitele, dacă pot îndrăzni să zic perenitatea. Nimeni, de fapt, nu poate nega că omul ţine în mînă, actualmente, cele mai fantastice posibilităţi, care-l pot duce la pierzare, tot aşa de bine cum pot să-i deschidă porţile utopiei. Este vorba, deci, de eterna problemă a libertăţii, a alegerii!

Sînt de părere că, în ciuda limitelor, a defectelor sale, omul este perfectibil; că este chemat să se învingă, să se descurce. Angoasa care ne cuprinde în acest moment este cea care sugrumă pe toţi cei care se află într-un moment crucial al istoriei, cei care trebuie să desfacă cu mîinile goale nodul gordian al evoluţiei. Omul va trăi tot atît cît şi lumea asta şi, dacă reuşeşte să se detaşeze de frontierele sale, va trăi atît cît va dura pofta sa de viaţă, de cunoaştere, de descoperire. Cu puterea şi slăbiciunea sa, cu tot ce face din el o fiinţă umană.

2. Implementarea inteligenţei artificiale (denumirea îmi convine doar pe jumătate) şi a roboticii mi se pare că nu mai ameninţă omenirea aşa cum o ameninţa în vechile romane S.F. (revolta roboţilor şi înlocuirea fiinţei umane cu o maşină), dar îl pun în pericol, din punct de vedere moral prin substituirea responsabilităţilor. Un exemplu simplu: în societatea noastră occidentală, cînd apare o eroare, deja de pe acum am început să ne ascundem în spatele informaticii: „Calculatorul — ni se va spune — s-a înşelat". „Maşina

SF ANCHETA

cibernetică este în pană". Numeroase lucrări sînt dirijate de Mașină. Această imensă văduvă care a supraviețuit naufragiului atîtor lucrători. Omul care, în vechiul vis scientist, ar fi trebuit să fie eliberat de calculator, se simte — în societățile noastre de liberalism industrial — din ce în ce mai alienat de vecinătatea inteligenței artificiale.

În ceea ce privește calculatorul, sub aspectul lui de mijloc de oprimare, el reprezintă unul din punctele „fierbinți" ale viitoarei noastre istorii sociale. Unul din pericolele cele mai subtile și mai devorante ale sfîrșitului secolului nostru.

3. Sînt, prin forța angajamentului meu literar, un progresist și nu un paseist, și n-am încredere în patima celor care vorbesc de timpurile bune de altădată. Dar dacă aș putea alege o călătorie în trecutul apropiat sau îndepărtat m-aș îmbarca pentru anii în care a strălucit talentul lui H.G. Wells. La Londra, aș încerca să-l întîlnesc și să discut cu el despre concepția sa asupra lumii și a societății. Pentru mine ar fi o modalitate de a verifica dacă mașina sa de explorare a timpului este doar un mit literar sau dacă...

Dacă aș mai avea un bilet pentru o altă călătorie temporală, cred că aș da și o raită prin epoca atît de stranie și atît de puțin cunoscută care a urmat căderii Romei și care a văzut decadența Imperiului de Răsărit. În acea perioadă, istoria lumii a suferit modificări extraordinare și răsturnări cu adevărat cutremurătoare.

VLADIMIR COLIN

1. În mod normal aș răspunde nu, pentru că pînă la transformarea soarelui nostru într-o gaură neagră, omenirea se va fi mutat de mult pe una sau pe mai multe planete din afara sistemului solar. Nu, pentru că nu cred nici în eventualitatea unei pustiitoare invazii a unor extratereștri inteligenți și dușmănoși (nonsens). Normal, în schimb, ar fi să luăm în considerație posibilitatea apariției unor elemente ținînd de procesul evolutiv și care, mai ales în condițiile aclimatizării oamenilor pe planete diferite de Terra natală, dar poate chiar în perspectiva unor viitoare milenii de existență terestră, ar putea duce la modificări atît de radicale ale caracteristicilor omenirii (fizice, dar mai ales psihice) încît se va putea vorbi de apariția unei noi specii umane.

Din păcate însă, istoria omenirii nu se înscrie în parametrii normalității, cei mai crînceni dușmani ai speciei noastre rămînînd înșiși reprezentanții ei, singurii care pot pune cu succes capăt existenței umane: a) printr-un holocaust nuclear; b) prin continuarea politicii iresponsabile de poluare și secătuire a rezervelor de materii prime ale globului, inclusiv a apei și aerului respirabil; c) prin spectaculoase experiențe de inginerie genetică ducînd la crearea unui agent patogen scăpat de sub control și d) (vezi răspunsul la cea de a doua întrebare).

Firește, în oricare dintre variantele considerate se poate presupune că vor exista supraviețuitori. Ei nu vor mai fi însă reprezentanții lui Homo Sapiens, nici dacă mutațiile inevitabile (cel mai probabil negative) vor fi de ordin pozitiv.

Mi se pare deci rezonabil să presupunem că vor exista, în viitor, „anumite limite pentru existența umană", ceea ce, în definitiv, corespunde gîndirii dialectice și conceptelor materialismului istoric.

2. Presupun că prin termenul „roboți" înțelegeți orice formă de inteligență artificială și, în acest sens, mă tem că ea va avea un viitor strălucit. Spun **mă tem** pentru că legea „efortului minim" e inexorabilă și mi se pare greu de crezut că, în afara unor cazuri izolate și privite cu reprobare, se vor găsi în viitor nesăbuiți care să prefere să depună o muncă fizică sau intelectuală de care inteligențele artificiale îi vor putea scuti. Firește, roboții vor prelua mai întîi (au și început) muncile grele și primejdioase, apoi pe cele plictisitoare necesitînd un volum mare de muncă și de timp, dar calculatoarele vor deveni (au și devenit) auxiliare prețioase, curînd indispensabile, și în domeniul învățămîntului, al creației artistice sau al divertismentului, chiar al vieții de familie, pentru a folosi un eufemism sugerînd adoptarea roboților androizi.

Posibilitățile și timpul liber al omului vor crește enorm și mă întreb dacă, pînă și în viitorul mai îndepărtat la care mă gîndesc, el va fi în stare să le facă față. Căci oamenii nu sînt și (dacă nu se va recurge la sterilizarea unora și clonarea altora) nu vor fi niciodată egali din punct de vedere al inteligenței, sensibilității, creativității, pentru a lăsa la urmă simțul moral, poate cel mai important. Problema evoluției menționatelor însușiri în paralel cu dezvoltarea descoperirilor științifice și tehnice trebuie privită, cred, cu un optimism rezervat, trecutele milenii neoferind exemple încurajatoare și neîngăduind, după părerea mea, pronosticuri entuziaste nici în legătură cu cele viitoare. Or, programate pentru dispensarea de înlesniri și comodități, mașinile vor curăța, găti, regla temperatura ambiantă, întreține mașinile, asigura transportul, poliția etc., iar programate să creeze, vor crea literatură, muzică, pictură, sculptură și vor concepe spectacole în care vor juca trupe de androizi, după cum tot ei vor alcătui echipele sportive. Nu mă consolează faptul că toate aceste activități vor fi fost programate de oameni, tragedia constă tocmai în folosirea verbului la viitorul al doilea (trecut), și apoi cîți vor fi dispuși să creeze, fie și cu ajutorul inteligențelor artificiale? Ce vor face toți ceilalți, marea majoritate a locuitorilor Terrei, în afară de a **asista**, a **contempla**, a **beneficia?** Vor ajunge să se plictisească precum destui dintre contemporanii noștri în fiecare „tristă duminică"? Vor face nevroze? Vor recurge la „paradisuri artificiale"? Vor deveni cinici, apatici, perverși, vor cădea într-un vulgar hedonism? Omul a ajuns om (mă gîndesc la atributele definitorii: inteligent, sensibil, moral, curajos, altruist, creator) pentru că n-a obținut nimic de-a gata. Marile civilizații au apărut acolo unde el a avut de luptat cu un mediu defavorabil, și nu unde natura i-a oferit condiții climatice blînde, fructe și vînat din abundență etc. A-l înconjura cu butoane prin apăsarea cărora va obține practic totul (și probabil că acest tot înglobează lucruri pe care nici nu le putem visa) înseamnă a „afecta condiția umană" într-un mod, mă tem, dezastruos.

Mi s-ar putea obiecta că nimeni nu-l va obliga să se predea mașinilor și că utilizarea lor rațională nu poate fi decît benefică. E adevărat, numai că, din păcate, omul a dovedit că e de cele mai multe ori incapabil să se oprească la vreme și, de regulă generală, legea prestării efortului minim și-a dovedit în timp valabilitatea.

3. Există, desigur, epoci care mă interesează în mod deosebit; de pildă, neoliticul din regiunile noastre, pentru că a fost o lungă perioadă, relativ pașnică, în care, în ciuda imobilismului aparent, s-au creat unele dintre conceptele care ne influențează încă modul de gîndire, o epocă mult mai fascinantă decît se crede îndeobște și care ne vorbește convingător (apropo, graiurile, cu înaltul lor grad de abstracțiune, în epoca asta și-au precizat structurile) chiar prin singurele elemente care i-au supraviețuit, senzaționalele unelte-opere de artă și mai ales tulburătoarea plastică pe care abia secolul nostru a știut s-o aprecieze la nivelul de substilitate rămas timp de milenii inaccesibil urmașilor, sau Creta minoică, a cărei civilizație rafinată a putut părea un miracol. Mai sînt și altele. Gîndul că aș putea cunoaște pe viu una dintre epocile amintite mi se pare pasionant, dar n-aș dori să trăiesc în nici una dintre ele. Nu pentru că aș regreta „comoditățile" civilizației noastre, evident, dar pentru că nu am iluzii: nici una dintre epocile trecute, oricît de interesantă sau strălucită, n-a fost scutită de suferință (nedreptate, asuprire, crimă). De aceea, ca, într-o celebră anecdotă, aș răspunde mai degrabă printr-o întrebare: „Alt glob n-aveți?"

MIHAIL PUHOV
SCRIITOR, U.R.S.S.

1. Omenirea este doar o părticică a metacivilizației, înțelegînd prin ea totalitatea ființelor raționale, fie ele și răzlețe, din Univers și soarta ei este inseparabilă de cea a metacivilizației. După părerea mea, strîngerea și însușirea informației care se află în lume determină evoluția metacivilizației. Cînd metacivilizația deține toată știința lumii, ea trece într-o nouă calitate; practic, ea devine identică cu Universul și evoluția ei începe să fie determinată de factori neimaginabili pentru noi. O astfel de trecere, principial, este irealizabilă într-un timp finit, oricît de mare ar fi el.

2. Creaturile cu inteligență artificială ale viitorului vor fi un component al metacivilizației, pe deplin egal în drepturi cu oamenii și locuitorii raționali ai altor lumi. Cînd omul se va convinge, pe baza experienței proprii, că Universul este populat de nenumărate specii de ființe raționale, foarte diferite de oameni, purtătorii inteligenței artificiale vor înceta să-i mai pară acestuia ca ceva nefiresc, ca ceva din cale-afară.

3. M-aș întoarce în urmă cu 115 ani pentru a-i povesti lui

ȘTEFAN LEFTEROFF

Jules Verne cu cîtă exactitate a prevăzut multe împrejurări legate de primul zbor spre Lună. Cred că fondatorului S.F.-ului (ca de altfel oricărui scriitor de literatură științifico-fantastică) i-ar face plăcere să audă vorbindu-i-se despre o atît de impresionantă înfăptuire a prezicerilor sale.

SF ANCHETA

Prof. dr. ION MANGERON

1. Din nefericire, după opinia mea, există lumite pentru existența omenească și anume:

● Explozia unei supernave apropiată de sistemul nostru solar, capabilă să distrugă stratul de ozon. Numai străfundurile oceanelor nu vor fi atinse; ● O protuberanță solară gigantică poate provoca efecte identice cu cele de mai sus. Totuși, ploi radioactive ar putea să influențeze în bine sau în rău evoluția speciilor. Evenimente similare din trecut explică mari mutații de-a lungul timpului pe planeta TERRA. ● Un meteorit gigant poate ciocni planeta noastră, anulînd cu timpul cîmpul magnetic nord-sud. Particule de radiație cosmică și ale vîntului solar nu vor mai fi deviate de magnetosfera existentă acum și vor cădea ca o ploaie pe Pămînt; ● Sistemul solar poate intra într-un nor de pulbere cosmică. Radiația solară este absorbită de nor și Terra ajunge repede la limitele înghețului. Se ajunge la glaciațiune totală, și nu la o altă epocă glacială, mai puțin periculoasă; ● Se mai pot enumera și alte perspective locale, interplanetare și galactice. Deocamdată, să facem totul ca omenirea să se înțeleagă și să folosească energia nucleară numai în scopuri pașnice!

2. Condiția umană va fi afectată în bine, roboții preluînd cele mai periculoase sarcini. Condiția necesară însă: să învățăm cu toții. Trebuie să știm să le manipulăm, să le perfecționăm, să le construim. Deci: nici o altă preocupare decît studiu inteligent, sistematic și apoi **inventica**.

3. Scopul unei călătorii în timp cu care mă tentați ar fi pur personal: bucuria de a descoperi acum mai bine de o jumătate de secol, odată cu elaborarea tezei mele de doctorat, unitatea fenomenelor fizice și ceea ce eu am numit atunci „ecuații polivibrante", iar numeroși alți oameni de știință din S.U.A., Canada, Franța, Italia... să le numească începînd cu lucrările lor din 1933 pînă astăzi „ecuații Mangeron". Aș vrea să retrăiesc bucuria creației științifice și continuarea neîntreruptă a cercetărilor originale, în pofida tuturor greutăților și vicisitudinilor independente de voința noastră, pentru că nu trebuie să uități că am avut un ajutor nemijlocit: acel al soției mele. Din nefericire, nu sîntem decît noi doi pe lume! Nu avem moștenitori.

JOHN BRUNNER
SCRIITOR, ANGLIA

1. Consider că nu există limite pentru existența umană. Se ridică însă problema responsabilității omului în fața posibilității de autodistrugere, posibilitate creată datorită enormei cantități de armament nuclear acumulat în lume după al doilea război mondial. Cu toții trebuie să fim implicați în încercarea de a anihila acest risc, care planează deasupra tuturor, căci odată înlăturată această sumbră posibilitate, sînt convins că înaintea omenirii se va deschide o epocă fără limite. Eu am încredere în posibilitățile umane, căci dezvoltarea științei și pătrunderea ei în toate categoriile sociale au dus la această revoluție fără precedent în domeniul cunoașterii, dezvoltînd totodată o acută responsabilitate a opiniei publice și a oamenilor de știință pentru folosirea acestor realizări în slujba omului.

2. După cum am arătat într-unul din romanele mele, roboții vor extinde posibilitățile umane constituind realmente un auxiliar prețios al societății. În ceea ce mă privește, consider depășite tendințele de a prezenta roboții ca potențial adversar al dezvoltării speciei umane. Au trecut vremurile cînd autorii de S.F. — de pe toate meridianele — prezentau conflicte om-robot, acestea fiind generate în primul rînd de necunoașterea principiilor de funcționare și construcție a roboților de către autorii acestor scenarii. Roboții vor constitui o prelungire a posibilităților umane, atît fizice cît și intelectuale, rămînînd însă unelte, indiferent cît de complexe și sofisticate vor fi ele.

3. În primul rînd aș vrea să arăt că nu sînt de acord cu ideea călătoriei în timp, indiferent dacă ea poate fi realizată sau nu, deoarece omul trebuie să aparțină epocii lui. Mă gîndesc la toate ipostazele, adică la problematică, responsabilități, nivel de dezvoltare, implicație în decizii și tot ce decurge din participarea activă la viața socială. Nu cred că mi-ar place să merg într-un mediu bîntuit de ciumă sau holeră, sau să mor de alte boli de mult eradicate, numai pentru a fi martorul unor evenimente istorice deosebite. Singura perioadă în care mi-ar placea să călătoresc ar fi cea din timpul domniei regelui indian Ashoka. Este singurul caz din istorie — din cîte cunosc eu — în care războiul a fost condamnat prin lege și a proclamat pacea eternă.

SERGIU NICOLA

Dr. DUMITRU CONSTANTIN

1. Întrebarea necesită unele nuanțări. ● **Biologic**, nu există limite. Sînt încă imense rezerve funcționale în creierul uman pe care evoluția le poate „valorifica" ● **Politic**, depinde numai de rațiunea umană să se salveze de la dispariție. Fără să omit adevăratele cauze sociale ale războaielor, nu pot să nu amintesc printre acestea și de orgoliu — unul dintre defectele care au împletat nu numai asupra evoluției personale, dar a avut consecințe nefaste și asupra întregii comunități umane. Va găsi oare omul înțelepciunea de a renunța la orgoliul de a da lecții istoriei pentru ca noaptea neființei să nu strivească definitiv lumina vieții? Rămînem cu eterna speranță. ● **Geocosmic**, este încă greu de prevăzut în timp evoluția factorilor care permit existența vieții pe Terra. Posibilitatea de a părăsi cîndva planeta în caz de pericol ne apare aproape ca certă pentru omul viitorului.

2. Este de așteptat ca în viitor roboții să efectueze cea mai mare parte din activitatea umană. Din punct de vedere tehnic, este absolut posibil, și beneficiul pentru condiția umană este indubitabil. Teama care s-a exprimat referitor la viitorul roboticii a fost aceea ca roboții să nu devină din „sclavi" „stăpîni" omului. Personal nu am astfel de aprehensiuni. Nu va fi niciodată posibil să transmitem unui robot proprietățile psihiculul uman.

Robotul amplifică doar posibilitățile creierului și brațelor noastre, dar nu împreună și sentimentele noastre. Cu alte cuvinte, aceștia execută ceea ce sînt programați de om. Dar dacă vor fi programați să ucidă? Iată unde poate fi cu adevărat un pericol. Și aici revenim la rațiunea umană atît de divers și de contradictoriu motivată de interese în frămîntata istorie a omului. Totul depinde de „ea".

3. Dacă din lumea modernă aș fi expediat în timp, aș prefera antichitatea elenă. Atunci s-a cultivat idealul clasic al omului complet, care tinde spre perfecțiunea fizică și morală. Frumusețea corpului și a spiritului, sublimul prezent în operele create de mîna omului ne apar ca o obsesie ce marchează întreaga civilizație antică. Creatorii săi au avut și avantajul de a fi primii pe un teren prea puțin defrișat. Și ceea ce au realizat ca pionieri a fost imens. Atît de imens că și astăzi le sîntem tributari.

Nu omit și nu neg aportul altor civilizații, dar, după opinia mea, nu au avut nota de măreție, de sublim, de aspirație spre înălțimi care definește epoca citată.

ELISABETH VONARBURG
SCRIITOR, CANADA

1. Mai întîi societatea umană deține intrinsec propria sa limită. **Cantitativ:** planeta fiind un ecosistem, dacă noi nu vom invada sistemul solar, sau locuri de reședință artificiale (stațiuni în puncte Lagrange, de exemplu), umanitatea trebuie să atingă o limită din motive materiale; nu cred că știința și tehnologia vor putea rezolva la nesfîrșit problema suprapopulării și a dezechilibrului nutritiv (de altfel n-o rezolvă nici acum, dar mai degrabă din motive politice decît tehnice). Există, desigur, limitele **calitative** dacă se poate spune așa: un oarecare dezechilibru între capacitățile de viață și moarte inerente fiecărei ființe umane și deci umanității în ansamblu poate aduce sfîrșitul omenirii; nu mă gîndesc numai la un sfîrșit nuclear, dar și la toate celelalte: ecologic (se revine la prima parte a răspunsului) din cauza poluării, biologic (război sau accident bacteriologic) etc. etc. etc. Fără să mai amintesc de moartea spirituală care ar constitui o abdicare în fața fascismului și care ar reprezenta, poate, pe termen lung o fundătură pentru umanitate. Și, după toate acestea, de ce să nu ne imaginăm o limită de ordin aleator; una sau mai multe catastrofe naturale (impactul cu o planetă rătăcitoare, cu un meteorit enorm, erupții solare, recrudescența activității seismice pe Terra, o nouă perioadă glaciară) sau catastrofe naturale declanșate de om (încălzirea atmosferei și topirea polilor, dispariția păturii de ozon) etc. etc. Societatea umană este astăzi atît de complexă și contradictorie încît, după părerea mea, umanitatea în totalitatea sa nu-și va reveni dintr-o catastrofă suficient de importantă. Există un prag unde cantitatea devine calitate.

Și de ce să nu ne imaginăm în spirit științifico-fantastic un alt tip de limită al existenței omenirii; dacă sîntem o experiență și dacă experiența se termină; o simulare în care simulatorii încetează s-o susțină?

Sau încă, mai puțin metafizic, de ce să nu ne imaginăm că rasa umană, ca toate rasele animale, are UN SFÎRȘIT, e destinată să se termine și să nu se propage pînă la infinit? De ce n-am dispărea dacă durata noastră de viață ca specie ar fi terminată?

Ceea ce dumneavoastră numiți — de altfel generic — „om", și mă face să mă irite puțin, mă duce la o altă ipoteză: ce numiți dumneavoastră „umanitate"? Se poate foarte bine imagina limite pentru existența **tipului** nostru de umanitate. Dar se poate la fel de bine imagina, cum o fac numeroși autori de S.F., că evoluția vieții, așa cum a conceput-o Darwin și discipolii săi moderni, nu se va fi terminat deja. În rezumat, pentru a răspunde la întrebarea dumneavoastră: „Sînt previzibile...", se poate încerca să se imagineze limitele existenței viitoare ale umanității și se poate încerca conturarea lor, dacă de exemplu este de tip Prometeic. Sau, mai degraba, sa ne resemnăm. Puțină umilință n-ar face nici un rău ființei umane, nu credeți?

2. Viitorul „inteligenței artificiale": — știți, fără îndoială, că înșiși specialiștii în informatică nu sînt toți de acord cu această terminologie, cu atît mai puțin eu —, și al automatizării mi se pare legat, pe termen lung, de viitorul rasei umane — ceea ce trimite de asemenea la răspunsul precedent. Pare sigur că pe termen scurt vor avea un viitor frumos, în orice caz din rațiuni diverse, dar în principal economice și politice. Cît despre efectul lor asupra condiției umane, aș vrea să ripostez cu o întrebare: Ce înțelegeți dumneavoastră prin „condiție umană"?! Aveți o definiție, canonică, garantată a „condiției umane"? Vă referiți la condiția economică, psihologică, socială, spirituală? Ar trebui să răspund la fiecare din aceste posibilități. Permiteți-mi să fiu un pic leneșă și să răspund simplu așa: cred că informatica și tot ceea ce se leagă de ea va avea pe termen lung (și DACĂ vom avea posibilitatea să trăim pînă atunci, vezi întrebarea și răspunsul precedent...) un efect important asupra ființei umane, chiar dacă ar fi doar în măsura în care ne va invita să ne aplecăm serios și conștient asupra naturii propriului nostru „spirit" (și nu numai asupra naturii inteligenței noastre, care după mine nu este decît una din funcțiile spiritului...).

ȘTEFAN LEFTEROFF

SF ANCHETA

Nu răspund, deci, din posibilitățile evocate, după cum vedeți, decît la a patra: condiția spirituală a omenirii. Sînt sigură că veți avea multe răspunsuri în ceea ce privește efectul economic și celelalte. Și, în cele din urmă, efectul acestor efecte va fi asupra condiției spirituale, morale a umanității, așa încît îmi consider răspunsul suficient.

3. Formularea întrebării presupune că nu s-ar putea călători decît în trecut. Asta mă deranjează foarte mult! Aș fi vrut să răspund că aș alege fără îndoială un trecut **paralel**: un alt univers decît al nostru, ca să văd cum multe sau toate lucrurile ar fi putut fi altfel. Dar ziceți „călătorie în trecut". Hm! Întrebarea este incompletă în ceea ce privește specificațiile acestei călătorii în trecut: doar să călătorești (să vezi)? Sau să mergi să **schimbi** ceva?

Presupun că vreți să ziceți doar excursie, călătorie ca turist. În aceste condiții, nu sînt sigură c-aș fi interesată de o călătorie în trecut (presupunînd, încă o dată, că acest trecut ar fi imuabil). De ce să mergi să capeți o lecție (superfluă) asupra destinului? Ar fi îngrozitor de frustrant... și bizar, să vizitezi un moment de bucurie sau triumf mi s-ar părea la fel de frustrant ca vizitarea unui moment de înfrîngere și tristețe...

De altfel, însăși ideea unei călătorii în trecutul imuabil mă șochează. Trecutul NU este imuabil; trecutul este un abuz de încredere, de conștiință. Istoria nu este o știință exactă, ci produsul unui consens și a diverselor întîmplări (a hazardului)! E suficient să citești cărțile de istorie scrise în țări diferite sau sub regimuri diferite. Și istoria noastră personală este la fel de fluctuantă în memoria noastră, descrisă mereu pe măsură ce evoluăm, pe măsură ce reevaluăm evenimentele existenței noastre. Și chiar mai rău: sînt scriitoare, și scriu ficțiuni asupra acestei ficțiuni care este trecutul meu, pentru că în definitiv din propria sa viață își trage seva fiecare scriitor. Atunci, călătorie — în trecut... Am propria mea mașină de călătorit în timp și timpuri paralele — singurul timp care există poate: timpul spiritului — și aceasta este scrierea.

Dar, după toate aceste rezerve, vă datorez totuși un răspuns candid sau... aproape! (Mi-a trebuit tot acest timp ca să-mi imaginez un moment în trecut pe care mi-ar plăcea să-l văd...). Aș merge în momentul ipoteticului BIG BANG ca să văd dacă, într-adevăr, chiar așa s-a început...

Prof. dr. HERBERT W. FRANKE
OM DE ȘTIINȚĂ ȘI SCRIITOR, R.F.G.

1. Într-o perspectivă îndepărtată, un eveniment astronomic, cum ar fi de exemplu o modificare a radiației solare sau altele de asemenea natură, ar putea conduce la schimbarea condițiilor de mediu ale Terrei, fapt ce ar face existența omului, în actuala noastră concepție, imposibilă. Pînă atunci însă va trece probabil atîta timp încît omul, pe baza progreselor sale tehnice, va ajunge să stăpînească transporturile cosmice într-o asemenea manieră încît să poată să se strămute în alte zone ale Universului. Existența umanității este amenințată însă din păcate încă cu mult mai devreme și, înainte de toate, prin aceea că o parte din ce în ce mai însemnată a progresului tehnic uman nu mai este îndreptat spre autodezvoltare, ci spre distrugere. Potențialul tehnic al armelor acumulate ar fi deja suficient pentru a provoca distrugerea civilizației noastre.

Pe de altă parte, evoluția omului însuși nu este deloc exclusă, el va continua să se schimbe și, dacă pentru acest fenomen va exista un timp suficient de lung, atunci nu este deloc sigur că rezultatul acestei evoluții va mai avea o mare asemănare cu Homo Sapiens de astăzi.

2. Nu există legi naturale care să interzică dezvoltarea de inteligențe artificiale superioare gradului de inteligență al omului. Încă din zilele noastre este cunoscut faptul că computere inteligente pot proiecta altele și mai inteligente și pot dirija construirea acestora. Fără nici o îndoială că existența unor mașini inteligente, înalt dezvoltate va crea implicații dintre cele mai însemnate asupra modului de viață al omului. Trebuie totuși să sperăm că omenirea va ști să întrebuințeze o asemenea tehnică nouă de o manieră rezonabilă, așa încît eliberarea de munca rutinieră astfel realizată să conducă la o îmbunătățire a capacității creative și emoționale a omului.

3. Personal, aș întreprinde cu plăcere o călătorie în anul 3000, deoarece mă interesează tehnica înalt evoluată a acelor timpuri pe care sper că o voi mai putea înțelege. Cu toate acestea, mi-aș rezerva și un bilet de întoarcere.

VLADIMIR ȘCERBAKOV
SCRIITOR, U.R.S.S.

1. Indiscutabil, există astfel de limite.

2. Viitorul roboților va fi aproximativ același ca și prezentul lor. Ei vor avea o influență minimă asupra vieții omului.

3. Mi-aș alege anul 9 500 î.e.n. pentru a nimeri în Atlantida lui Platon, despre care am amintit în cartea mea „Șapte stihii".

SF ANCHETA

SAM I. LUNDWALL
SCRIITOR, SUEDIA

1. Mai întîi — va fi o limită pentru existența umană în viitorul îndepărtat? Cred că nu și vă voi spune de ce cred asta.

Pămîntul este presărat cu ruinele civilizațiilor decăzute și, desigur, și civilizația noastră va avea aceeași soartă (ne vine rîndul). Va veni un timp, vă asigur, cînd nimeni nu va fi auzit vreodată de civilizația noastră actuală și cînd numele marilor noștri lideri, marilor noastre națiuni etc. vor fi uitate complet. Acest lucru se va întîmpla nu peste foarte mult timp, probabil cîteva mii de ani. Totuși, omenirea ca atare a supraviețuit căderii multor mari civilizații creînd altele noi în locul celor dispărute și sînt foarte sigur că așa se va întîmpla și pe mai departe.

Trebuie notat aici că aproape toate lăcașurile vechilor civilizații sînt acum sterpe și nelocuite; nu mai pot suporta viața sau cel puțin niciun fel de civilizație. Marile orașe ale istoriei foarte vechi, cum ar fi Ur, sînt acum ruine în deșerturi aride. Mi-e teamă că aceeași soartă se va abate și asupra lăcașurilor civilizației noastre, adică vreau să spun că Pămîntul va fi probabil nelocuit într-un viitor nu chiar așa de îndepărtat.

Acest lucru nu va conta totuși prea mult, dacă omenirea sau, după cum va fi cazul, un număr rezonabil de oameni vor fi părăsit deja Pămîntul și vor fi colonizat o altă lume. Din moment ce îmi cereți părerea asupra vieții omului în viitorul îndepărtat presupun că este vorba de ceea ce se va întîmpla peste cîteva milioane de ani, și atunci spun da; dacă nu ne vom arunca singuri în aer în următoarea sută de ani, sînt sigur că viața oamenilor într-o anume formă va continua.

Să fie clar: nu vreau să spun că oamenii vor arăta ca noi. Ei vor fi moștenitorii noștri, nu semenii noștri. Dar, totuși, vor fi noi. Cred că tot ce-am spus se poate condensa în cele cîteva cuvinte din finalul cărții „Făcătorii Universului" a lui Donald A. Wollheim":

„Nu mergem spre sfîrșit cu zgomot.

Nu mergem spre sfîrșit cu scîncet.

Nu mergem spre sfîrșit.

Asta-i tot".

2. Cît despre roboți și calculatoare mă simt mai puțin în stare să dau un răspuns, deoarece este o problemă foarte complexă și ne aflăm abia la începutul procesului de computerizare. (Scriu aceste cuvinte pe un minicalculator și mai am încă un calculator mai mare pentru realizarea lucrărilor mele, dar amîndouă vor fi demodate în cîțiva ani, atît de repede se schimbă lucrurile). Am doar o vagă presimțire că, presupunînd că civilizația noastră merge în continuare în același ritm, vom asista la o robotizare-computerizare rapidă a lumii industrializate. Cîteva din binefacerile acestui lucru vor pătrunde și în aproximativ 80% din restul lumii, deși mă îndoiesc. Va fi o schimbare la fel de mare ca cea provocată de apariția roții și sînt sigur că va modifica complet fața lumii. Ne va afecta personal, dar mă tem că, de asemenea, va face statele puternice și mai puternice, iar pe cele slabe și mai neputincioase din moment ce enormul pas înainte în puterea industrială făcut de anumite state le va lăsa pe celelalte mult în spate. Chiar și azi roboții industriali și calculatoarele cîștigă competiția cu muncitorii umani, făcînd lucruri mai bune la un preț mai mic. Azi anumite țări din Asia încă o mai duc furnizînd forță de muncă mai ieftină decît mașinile; acest lucru nu va mai fi posibil peste douăzeci de ani, deoarece roboții și calculatoarele vor fi destul de ieftine să scurtcircuiteze pe oricine.

Am văzut procesul acesta în industria tiparului, unde linotipurile cu laseri lucrează mai bine, mai repede și mai ieftin decît vechile mașini. Fac totul mai ieftin chiar dacă zețarul ar lucra pe gratis. Nu e nimic nou în asta. Cu 500 de ani în urmă un milion de scribi au fost dați afară din slujbă cînd au apărut mașinile Gutemberg. Acum era Gutemberg s-a sfîrșit și cîteva sute de mii de tipografi sînt dați afară din slujbe din cauza calculatoarelor. Totuși, scribii și-au găsit altceva de lucru, noua tehnologie a creat o abundență de noi locuri de muncă, așa încît sînt convins că lucrurile se vor petrece la fel și cu noua tehnologie.

Acestea se întîmplă, desigur, în lumea industrializată. Dacă nu se va întreprinde nimic, restul lumii va muri de foame în continuare ca și mai înainte, fără calculatoare!

3. Călătorie în timp... Sînt determinist de felul meu, așa că ideea unei asemenea călătorii mă atrage foarte mult. Cît despre destinație, aceasta depinde strict de preferințele fiecăruia, așa încît mărturisesc că mi-ar plăcea să mă întorc în era Cretacică, era reptilelor uriașe, cele mai perfecte ființe care au locuit vreodată pe Pămînt — fiți atenți! au stăpînit necontestat planeta timp de cîteva sute de milioane de ani, în timp ce Omul a apărut acum cîteva milioane de ani și stăpînește Pămîntul doar de cîteva mii de ani. Lumea arăta aproximativ la fel ca acum, m-aș simți în largul meu printre copaci și jivine, numai absența Omului ar fi de semnalat. Și dinozaurii vor fi acolo, desigur! Asta aș vrea să văd! Cu condiția, desigur, să am bilet de întoarcere! Nu cred că mi-ar placea sa-mi petrec acolo tot restul zilelor!

ELEONORA MASINI,
PROFESOR — ITALIA,
PREȘEDINTELE FEDERAȚIEI MONDIALE PENTRU STUDIEREA VIITORULUI

1. Dacă omenirea nu-și va lua în propriile-i mîini deciziile privind propria-i creștere demografică, mișcările ei dintr-o parte în alta a globului și privind tehnologia de care dispune (în sensul folosirii acesteia pentru satisfacerea unor nevoi și nu pentru a cuceri), atunci s-ar putea să existe o limită în timp a omenirii însăși.

2. Calculatoarele sînt printre noi și influența lor asupra vieții de fiecare zi va crește continuu, pe măsură ce ele vor substitui tot mai mult activitatea umană. Schimbările cele mai adînci vor privi educația și modul de viață, dar chiar și viața de familie va fi influențată.

3. Nu-mi doresc altceva decît să trăiesc în prezent; în trecut au existat mult prea multe inegalități.

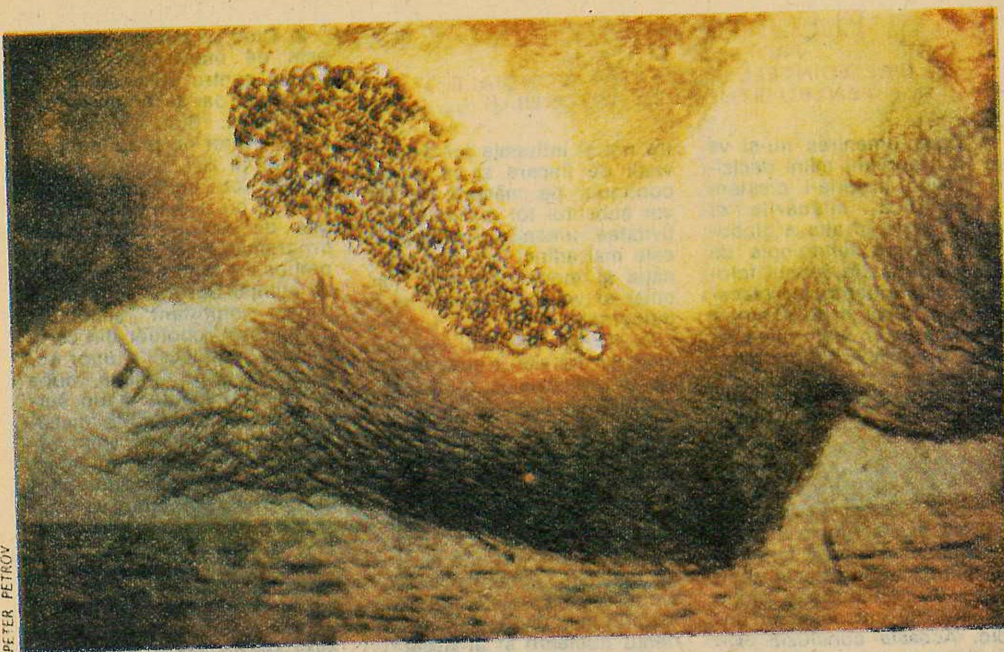
Dr. NICOLAE IONESCU-PALLAS

1. Nu există nici o limitare a existenței omenești terestre, în sens escatologic, cel puțin pentru o perioadă de multe milioane de ani de acum încolo. Această concluzie este rezultatul progresului actual realizat în domeniile astronomiei și astrofizicii. Limitări de altă natură sînt însă de așteptat într-un viitor foarte apropiat. De exemplu, creșterea exponențială a populației globului va veni, în cîteva decenii, într-un conflict acut cu resursele naturale finite ale planetei. Abuzul de produse chimice de sinteză afectează viața umană la nivel de individ, prin apariția „cancerului de bătrînețe". Creșterea radioactivității generale a globului, în mod sistematic, ca rezultat al diverselor experiențe nucleare și al deșeurilor radioactive de la centralele atomo-electrice poate afecta chiar vitalitatea speciei umane într-un mod care, în prezent, nu este prea clar. S-ar putea spune că „limitările" care apar într-o perspectivă apropiată depind în mare măsură de om, iar evitarea lor de o coordonare mai rațională a diverselor activități umane, pe baza unor consensuri specifice.

2. Cred că viitorul roboților este de mare speranță, nu numai pentru utilizarea lor în industrie, dar și în știința fundamentală. Sînt convins că într-un viitor nu prea îndepărtat roboții ziși „umanoizi", înzestrați cu inteligență artificială și cu o anumită capacitate de decizie (bineînțeles, programată) vor fi un sprijin prețios în laboratorul omului de știință. Dar mai este un alt aspect important: simularea cu ajutorul roboților din ce în ce mai complecși, a unor activități specific umane, duce în ultimă instanță la un surplus de cunoaștere a mecanismelor intime ale vieții organice și inteligente. Acest aspect, care în prezent pare un deziderat temerar, va avea în viitor o pondere din ce în ce mai mare.

3. Știu că fizica epocii în care trăiesc îmi spulberă iluzia întoarcerii în trecut printr-o călătorie în timp. Dar dacă sînt invitat să răspund la întrebare (închizînd ochii asupra inadvertenței fizice) o fac cu plăcere. Firește că sînt multe momente istorice pe care un intelectual ar fi ispitit să le trăiască, avînd acea senzație de uimire și de „încadrare în epocă" pe care o dă un film bine realizat. De exemplu, cine n-ar dori să petreacă o după-amiază în sălile celebrei biblioteci din Alexandria?, sau să stea de vorbă cu Galileo Galilei despre teoriile sale cosmogonice, sau să asiste la premiera operei Aida în sala cu capetele încoronate ale celor 7 mari puteri ale epocii, ș.a.m.d.? Ar fi greu de ales cu inima ușoară. Totuși, dorind să răspund la întrebare, aș zice că aș renunța la toate deliciile de genul celor amintite pentru marea curiozitate de a străbate și cunoaște toate plaiurile românești (cu limba, obiceiurile și tradițiile respective) în secolul al VIII-lea. Pentru această alegere, care ține de definirea mea existențială, nu cred că ar trebui o motivare specială.

PETER PETROV

PETER PETROV

IURI MEDVEDEV
SCRIITOR, U.R.S.S.

1. În ceea ce privește limitarea resurselor naturale, a produselor alimentare, chiar a mediului de viață ca urmare a creșterii populației globului, nu cred că viitorul omenirii este amenințat cu ceva. Cucerirea energiei termo-nucleare, a sistemului solar (iar în viitor și a altor sisteme planetare), ingineria genetică — iată ceea ce va permite omenirii să prospere oricît de mult. Aici există însă un „dar"... dar omul este prea curios, uneori în paguba sa. Această caracteristică a inteligenței noastre este descrisă excelent de către H.G.Wells în povestirea sa „Ușa verde".

„Proorocirea" marelui scriitor englez se adeverește: demenții de la Pentagon sînt gata să deschidă ușa, să dea drumul bombei atomice sau celei neutronice. Acestei demențe i se opun însă toți oamenii cinstiți ai planetei, în primul rînd cetățenii țărilor socialiste. Îmi sînt foarte apropiate reprezentările învățătorului meu, marele scriitor sovietic de literatură științifico-fantastică Ivan Efremov: în viitor ori va triumfa comunismul, ori va rămîne doar nisip și praf radioactiv pe Pămîntul mort. Iată de ce sarcina principală a scriitorilor de literatură științifico-fantastică din întreaga lume este să reducă la zero posibilitatea unui nou război mondial.

2. Cred că odată cu scurgerea timpului raportul roboți-oameni va aminti de cel actual stabilit între oameni și maimuțele antropoide. Numai că se pune întrebarea: „Ce rol va îndeplini fiecare?" În orice caz, încă în zilele noastre pot vedea că robotul compune opere în genul S.F. (chiar dacă sînt publicate de către oameni).

3. Dacă aș avea mașina care să-mi permită o călătorie în timp, m-aș opri în oricare punct spațiu-timp din trecut, acolo unde aș putea fi martorul aterizării extratereștrilor pe pămînt. Dar, apropo, ce-ar fi ca și ei să călătorească cu „mașina timpului?".

Traduceri realizate de:
G. DULCU, GHE. PĂUN, M. PĂUN și C. STĂNCULESCU

ANCHETA SF ANCHETA

SPRE UN LIMBAJ UNIVERSAL AL VIEȚII

Dr. DUMITRU CONSTANTIN

EXISTĂ un limbaj universal al vieții? În alți termeni, există o modalitate de comunicare unică, dincolo de căile specifice de comunicare, valabil pentru întreaga lume vie? Sînt celulele — unitățile fundamentale din structura lumii vii — apte să comunice între ele indiferent de treapta evolutivă și de regnul de care aparțin?

Teoretic, dacă avem în vedere că toate celulele vii au legități comune de organizare, este de admis și o astfel de posibilitate. Conțin în esență aceleași elemente structurale, au un număr egal de aminoacizi, se diferențiază după codul genetic înscris la toate viețuitoarele în ADN-ul din nucleul celulei; sursa de energie necesară vieții este pentru întreaga lume vie glucoza depozitată sub forma ATP-ului. În fine, pentru a exista, întreaga lume vie are nevoie de informație și de structuri specifice prin care să o poată prelucra și să ia deciziile necesare unei orientări adecvate în mediu. Se deduce de aici că toate celulele sînt capabile să recepteze și să emită informație, adică să **comunice**, indiferent de nivelul de organizare la care se află.

Într-o lucrare mai amplă de analiză a unor ipoteze referitoare la existența viului, emiteam părerea că elementul cel mai frapant, prezent la întreaga lume vie, este capacitatea de a **comunica**, de a stabili relații de tip informațional. Pe aceste relații, legături informaționale care se stabilesc de-a lungul evoluției intra, inter și extrasistemic, adică între celulele unui organism, între viețuitoarele din aceeași specie și din specii diferite și între lumea vie și mediul ambiant și cosmic se țese întregul mister al vieții. Interrelația a constituit modalitatea fundamentală de evoluție a materiei vii și dacă am extinde cadrul, și a celei nevii (evident, aici intervenind elemente de alt ordin). Cînd spunem viață spunem, în mod implicit, comunicare. Este o permanentă circulație a informației, atît în interiorul sistemului cît și în afara sa. Comunică în permanență fiecare parte componentă a unei celule cu alta, comunică în permanență celulele unui organism între ele, iar întreg ansamblul viu comunică cu mediul. Emite în permanență întrebări și culege răspunsuri. Fără această activitate neîncetată de prospectare și de integrare în mediu, viața nu ar putea exista. Cînd un organism moare, dispare capacitatea sa de a stabili legături informaționale.

Dincolo de argumentele de ordin teoretic susținătoare ale comunicării celulare apar și argumente de ordin experimental.

Vom trece peste observația lui Guvici privitoare la emiterea de către celulele vegetale pe cale de diviziune a unor radiații mitogenetice și ne vom opri asupra unor experiențe mai recente.

A fost foarte mult comentat experimentul efectuat în 1972 la Novosibirsk de Kazakeiev, Șurin și Mihailova. Ei au „realizat" o adevărată „conversație" între două culturi de celule identice, izolate între ele printr-un perete de cuarț. Unul din loturile de celule este infectat experimental cu un virus care distruge cultura. Dacă cele două loturi sînt izolate printr-un perete de sticlă, lotul martor rămîne neinfluențat, dar dacă se înlocuiește peretele izolator de sticlă cu unul de cuarț, atunci se constată că și la lotul de celule sănătoase, unde nu s-a introdus virus, apare aceeași suferință. Experiența conferă același rezultat dacă se repetă și cu substanțe toxice.

Cum între cele două loturi de celule nu există nici o legătură printr-o structură vie, s-a presupus că fenomenul s-ar datora transmiterii unor semnale purtătoare de informație patologică prin peretele de cuarț. Înlocuirea cuarțului cu sticlă, material opac la radiația ultravioletă, împiedică producerea fenomenului. Mesajul pare a fi deci codificat și transmis prin radiația din spectrul ultravioletului. De aici și concluzia oamenilor de știință că informația s-a transmis pe lungimea de undă a radiației ultraviolete. Această concluzie coincide și cu aceea a altor cercetători care incriminează aceeași lungime de undă în unele experimente de comunicație.

Cercetări efectuate inclusiv la noi în țară (Marioara Godeanu, E. Celan ș.a.) pledează pentru existența unui schimb de informații între două organisme vegetale, adică între două plante, ca și între acestea și om. Sînt bine cunoscute de asemenea experiențele care ne vorbesc despre un transfer de informație la distanță, realizat la nivel interuman.

Existența unei comunicări, adică a unui schimb de informație pe o altă cale decît aceea a sistemului nervos, ridică problema modalității de vehiculare a informației. Teoretic, aceasta nu poate fi înțeleasă decît dacă admitem existența unui cîmp purtător de informație emis de către toate organismele vii. Ajungem în acest mod la noțiunea de cîmp biologic (biocîmp) despre care ne vorbesc importante lucrări aparținînd lui Gurvici, Northrop și Burr, Kirlian, Thelma Moss, P. Jitariu,

V. Soran ş.a.

P. Jitariu, împreună cu alţi colaboratori, abordează pe larg problema existenţei cîmpului biologic şi interferenţa sa cu cîmpuri electrice şi magnetice induse experimental.

Prin faptul că mişcarea electronilor generează cîmpuri electromagnetice, iar funcţionarea materiei vii nu înseamnă altceva decît un continuu transfer de electroni, P. Jitariu postulează (1978) ca fiind implicită existenţa unui biocîmp la nivelul tuturor structurilor vii. Aceasta ar fi determinat de asemenea asimetria structurală a macromoleculelor proteice care la rîndul său ar genera o asimetrie electrică şi magnetică. După opinia sa, această asimetrie structurală ar constitui însăşi cauza reactivităţii ţesuturilor vii.

Biocîmpul se propagă sub formă de unde ca orice cîmp energetic. De aici autorul citat deduce posibilitatea ca transferul de energie şi informaţie impus de complexitatea reacţiilor biochimice să se realizeze prin intermediul biocîmpului.

Existenţa biocîmpului emis de celula vie cu posibilitate de propagare la distanţă are o serie de consecinţe pentru înţelegerea fenomenului biologic, inclusiv a modalităţii de comunicare.

Dacă, în virtutea unor experienţe ale căror surse par greu de contestat, admitem posibilitatea unui transfer de informaţie la distanţă, inter-uman, pe alte căi decît cele cunoscute clasic, atunci trebuie să admitem existenţa vechiului purtător de semnale a biocîmpului generat de creierul emiţătorului. Energia modulată în semnale purtătoare de informaţie a fost transmisă la distanţă şi decodificată de creierul receptor. Deducem de aici că odată cu formularea cuvintelor noi emitem şi un cîmp energetic în procesul de gîndire. Mesajul codificat verbal este dublat de un mesaj codificat energetic. Gîndirea obţine în această accepţiune o expresie materială aşa după cum orice cîmp energetic reprezintă un alt aspect al materiei. Mai simplu spus, gîndirea ne apare ca o forţă materială.

Comunicarea la nivel de biocîmp am putea s-o considerăm ca un limbaj primar sau prelimbaj, dublat, numai la om, de cuvinte. Acest prelimbaj ar constitui în concepţia noastră **limbajul universal**, nemediat de cuvinte şi accesibil tuturor fiinţelor-de la celulele izolate, la om şi plante.

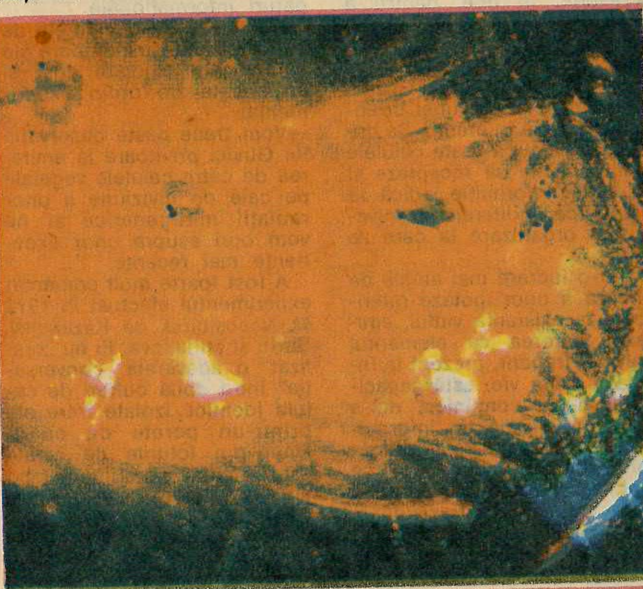
Obţinem prin această ipoteză un argument pentru înţelegerea gîndirii fără cuvinte, negată în unele comentarii. Dar nu se poate nega existenţa unor rudimente de gîndire la animalele inferioare omului, la care, evident, nu cunoaştem încă un limbaj articulat. Ar putea fi o gîndire concretă, în imagini, cum de altfel o şi sugerează multe experienţe ce nu fac obiectul acestui material.

Comunicarea fără cuvinte ar putea fi deci văzută ca fiind mediată printr-un cîmp energetic modulat în semnale purtătoare de informaţie. Aceste cîmpuri sînt emise de către întreaga lume vie pînă la nivel de celulă. Dacă am descoperi codul după care se face modularea acestor semnale, în alţi termeni, dacă am descifra limbajul prin care viaţa comunică la nivelul tuturor celulelor, am reuşi, vorbind la figurat, dar de ce nu şi la propriu, să conversăm cu întreaga lume vie — cu plantele, insectele, animalele şi, mult mai important, cu propriile celule. Şi poate că am avea multe de aflat.

„Raţiunea" celulelor nu este identică cu raţiunea noastră sau, altfel spus, „inteligenţa celulei" este alta decît inteligenţa conştientizată pentru că una este modelată după natură şi are siguranţa de funcţionare a naturii, iar alta după normele civilizaţiei şi ale culturii, după interese, după mode trecătoare şi după valori mai mult sau mai puţin stabile.

Un dialog cu propriile noastre celule ne-ar putea preveni, spre exemplu, într-un timp util asupra pericolului unei îmbolnăviri, ne-ar semnala conduitele nocive şi erorile pe care le săvîrşim faţă de propria sănătate, ne-ar ajuta să găsim soluţii pentru corectarea deficienţelor noastre funcţionale şi, nu în ultimă instanţă, ne-ar deschide uşa multor secrete păstrate de natură.

În sfîrşit, dacă vom ajunge vreodată să cunoaştem limbajul vieţii, poate că vom învăţa şi cum să respectăm viaţa!

PETER PETROV

ŞTIINŢA LA FRONTIERELE CUNOAŞTERII

NEUTRONII ULTRA-RECI

IONEL I. PURICA

CĂ CIVILIZAŢIA noastră este datoare electronului e unanim acceptat, dar că dezvoltarea ei nu poate fi concepută fără utilizarea altei particule, neutronul, este o problemă foarte controversată, în special în ultimii ani. Numele **neutronului** a fost asociat cu **bomba cu neutroni** creîndu-i, în rîndul marelui public, o faimă de distrugător al civilizaţiei umane. Cineva mă întreba, fără urmă de glumă: „Cînd vom lichida odată cu neutronii ăştia?"

Nu vreau să fac aici apologia neutronului ca particulă fundamentală căreia îi datorăm energetica nucleară, fără de care lumea este convinsă, cu mici excepţii, că nu putem vorbi de o continuare şi dezvoltare a civilizaţiei noastre. Voi încerca să arăt numai cîteva rezultate obţinute în ultimii ani în experienţele cu neutroni, rezultate care pot să dea frîu liber imaginaţiei.

Mă refer la **neutronii ultrareci**.

Ne-am obişnuit să utilizăm atributele cald şi rece pentru a caracteriza senzaţiile noastre tactile. Atunci cînd s-a încercat o explicare a acestor senzaţii, Bernoulli le-a asociat cu mişcarea moleculelor din care sînt compuse corpurile. Cu cît viteza medie a acestor molecule este mai mare, cu atît corpul este mai cald, şi invers. Neutronii ultrareci sînt, deci, neutroni a căror viteză medie este foarte mică, de ordinul a cîţiva metri pe secundă, ceea ce corespunde cu viteza medie pe care ar avea-o un gaz de neutroni la temperatura de 0,00025° K, adică foarte aproape de zero absolut.

La aceste viteze, neutronii au proprietăţi foarte curioase. De exemplu, se reflectă total de suprafeţele unor materiale, ceea ce face posibilă concentrarea lor în butelii făcute din sticlă, grafit sau alte materiale. Putem avea, astfel, sticle cu gaz neutronic, deci, să închidem neutronii în butelii, aşa cum facem cu hidrogenul, cu oxigenul, cu azotul.

O altă proprietate care ne interesează aici este că neutronii ultrareci, prin faptul că au o viteză mică, sînt singurele particule elementare care interacţionează sensibil cu cîmpul gravitaţional.

Dacă ne-am imagina un fascicul de neutroni ultrareci cu vitezele dirijate pe verticală, ei se vor ridica pînă la o înălţime de 1—2 m şi apoi vor cădea din nou către suprafaţa pămîntului, respectînd legile căderii corpurilor din mecanica newtoniană.

Nu trebuie să uităm însă cu neutronii sînt particule elementare şi, ca atare, sînt supuşi legilor mecanicii cuantice. Or, una din aceste legi este şi relaţia de nedeterminare a lui Heisenberg. O particulă nu poate să aibă simultan o poziţie şi o viteză, respectiv un impuls dat, determinate cu aceeaşi precizie. Deci, dacă viteza ei este determinată cu o eroare nulă, atunci poziţia ei este determinată cu o eroare infinit de mare, deci particula se poate găsi în orice punct din univers cu aceeaşi probabilitate.

Ţinînd seama de această comportare cuantică a particulelor şi deoarece neutronul ultrarece este o particulă cuantică, atunci cînd, la înălţimea de 1—2 m pe verticală, el îşi schimbă direcţia vitezei revenind către pămînt, evident va avea la un moment dat o viteză nulă în punctul cel mai înalt pe care îl atinge şi unde viteza îşi schimbă sensul.

În acest moment, conform relaţiei lui Heisenberg, neutronul se poate afla oriunde în univers cu egală probabilitate, deci am putea spune că el umple universul. Dar neutronul interacţionează cu particulele din univers şi, după inversarea vitezei, el ar trebui să fie în altă stare, pe care dacă am putea să o măsurăm, am obţine informaţii din universul îndepărtat.

Pe de altă parte, prin vitezele lor mici, neutronii ultrareci pot interacţiona cu fluctuaţiile vidului, din care se pot naşte particule, dar a căror viaţă este cu atît mai scurtă cu cît energia lor este mai mare. Şi aceasta este o consecinţă a relaţiei de nedeterminare Bohr-Heisenberg dintre energie şi timpul de viaţă al particulei.

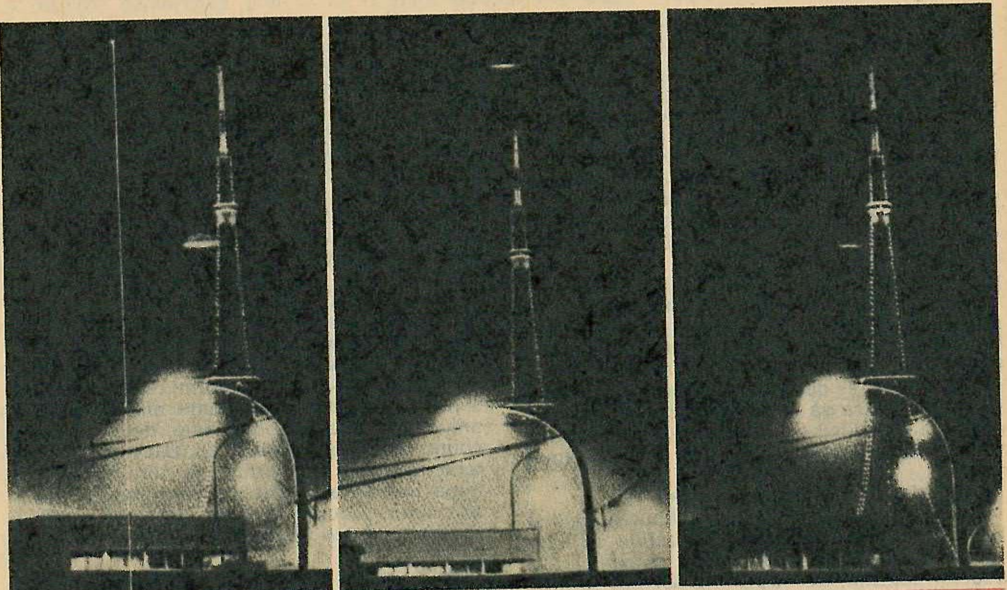
Dacă starea neutronului s-a schimbat, aceasta se poate datora unei astfel de interacţii şi, deci, se poate pune în evidenţă, de exemplu prin variaţia constantei de dezintegrare a neutronului cu viteza lui, existenţa unor particule asociate cu cîmpul gravitaţional. Teoriile de supergravitaţie, dezvoltate în ultimii ani, arată că este posibilă existenţa unei particule, denumită gravitino 3/2, care poate da efecte gravitaţionale puternice, dar la distanţe foarte mici.

De asemenea, poate exista şi o particulă denumită gravifoton. Ea poate da efecte gravitaţionale la distanţe de ordinul metrilor, diferite de cele ale cîmpului de atracţie newtonian, cu care sîntem obişnuiţi.

Iată, deci, că neutronii ultrareci pot deveni instrumente de investigare a unor procese necunoscute, corelate cu proprietăţile cîmpului gravitaţional, aşa cum este el descris astăzi în teoriile supergravitaţiei.

ȘTIINȚA LA FRONTIERELE CUNOAȘTERII

IPOSTAZE O.Z.N.

Această fotografie a fost luată în latitudinea de nord a planetei Marte, de către sonda spațială Viking 1 în căutarea unui teren de aterizare pentru Viking 2. În legătură cu aceasta, NASA a declarat:

„Fotografia ne arată forme de pămînt erodate. Uriașa formație de rocă din centru, care se aseamănă cu un cap de om, este formată dintr-o umbră în partea dreaptă a capului, iar în cealaltă parte se observă foarte clar ochiul, nasul și gura. Creatura are 1,5 km diametru (o milă). Fotografia a fost luată de la înălțimea de 1873 km (1162 mile) la 25 iulie 1976". (Lucian Matache - elev. După revista „Canadian UFO Report" vol. 4, nr. 1, 1976)

ÎN SEARA DE 19 septembrie 1973, un tînăr student din Tokio, Yoshiaki Kato, s-a instalat singur pe balconul casei sale. El a vrut să facă niște fotografii faimosului turn din Tokio, în timpul unei expoziții organizate de școala sa. El a luat trei fotografii cu un timp de expunere (în total) de 30 de secunde. A folosit un aparat de fotografiat Canon FTb, cu o distanță focală de 50 mm și cu diafragma 5,6.

În timpul fotografierii, tînărul student nu a văzut nimic particular. În acest timp, mama lui și cîțiva prieteni au observat la un moment dat manevrele unui O.Z.N. care se afla foarte aproape de turn. Un martor ocular s-a dus imediat la stația locală de poliție unde a întocmit un raport oficial.

Yoshiaki Kato a fost surprins foarte mult cînd a developat filmul și a găsit trei fotografii pe care le-a luat în seara zilei de miercuri, pe la ora 19,30, în care se vedea foarte bine forma unui O.Z.N. (pe negativele nr. 22, 23, 24).

Situat în centrul orașului, în regiunea Parcului Shiba, turnul din Tokio a început să se construiască în iunie 1957 și a fost terminat 18 luni mai tîrziu. El are o înălțime de 33 metri și servește la telecomunicațiile aeriene și ca antenă pentru recepționarea programelor TV.

Fotografiile au apărut mai tîrziu în ziarul Tokyo's Sankei Shimbun, în ziua de 28 octombrie 1973. (Lucian Matache, elev. — După revista „Canadian UFO Report" vol. 4 nr. 1 1976).

OBIECTE ZBURĂTOARE NEIDENTIFICATE ÎN AL DOILEA RĂZBOI MONDIAL

DAN APOSTOL

1939—1945. În acești șase ani sîngeroși, cînd întreaga planetă era zguduită de bătăliile celui mai mare și mai groaznic măcel din istorie (peste 50 de milioane de morți), aviația a devenit — pentru prima dată — factor determinant. Nici o bătălie terestră sau navală nu a mai putut fi cîștigată fără sprijinul ei; mai mult, luptele aeriene au jucat adesea un rol determinant în desfășurarea conflictului.

Misiunile de luptă erau atît de grele și periculoase, încît numai un caz într-adevăr excepțional putea să provoace uimirea și interesul echipajelor. Fapt este că în rapoartele de luptă se întîlnesc des referiri la acțiunile unor obiecte aeriene neidentificabile, iar pentru cine cunoaște redactarea sobră și concisă a unui raport de luptă, numai simpla menționare a unui OZN este edificatoare. Evident, interesul statelor majore ale beligeranților a fost stîrnit în special de două aspecte ale problemei: detaliile furnizate de aviatori asupra performanțelor de zbor (incredibile pentru acea perioadă) și faptul că OZN, deși manifestau „O curiozitate inteligentă", nu participau la conflict, nu atacau și, mai mult, nu ripostau cînd erau atacate de avioanele terestre.

Acest comportament inexplicabil era mai îngrijorător pentru militari decît ostilitatea declarată, pentru că, așa cum s-a constatat după sfîrșitul războiului, fiecare țară beligerantă considera OZN arme secrete ale inamicului. Marile puteri se suspectau deci reciproc, iar faptul că statele majore se găseau în imposibilitate de a înțelege acțiunile și modul de funcționare al acestor intruși ciudați a avut ca efect începerea unor investigații serioase. Încă din anii 1942—1943, Anglia, S.U.A. și Germania au format grupuri complexe de cercetare, compuse din oameni de știință, ingineri, specialiști militari și piloți de elită, dispunînd de un modern aparataj de cercetare și de cele mai bune avioane ale timpului (în vederea unor eventuale interceptări).

După cum spuneau aviatorii, „era și timpul"; în jurnalele de operațiuni ale unor escadrile de elită apăreau din ce în ce mai des mențiuni despre contacte cu OZN. Or, astfel de escadrile (de vînătoare sau bombardament, recunoaștere sau torpiloare) erau alcătuite din echipaje și avioane excepționale, fiind conduse de piloți celebri (Quesada, Yule, Doolittle, Shrader, Deere, Beightag, Mouchotte sau Clostermann la aliați, Nowotny, Galland, Gollob sau von Graff la germani), avînd între 1000 și 6000 de ore de zbor la activ și luptînd zilnic într-un război aerian necruțător.

La 25 martie 1942, comandorul polonez Roman Sobinski — dintr-o escadrilă de bombardament strategic a RAF — executa un raid nocturn asupra orașului german Essen. După îndeplinirea misiunii, avionul a pornit înapoi spre Anglia, ridicîndu-se în bezna protectoare a nopții la altitudinea de 5 000 m. Echipajul tocmai răsufla ușurat la ieșirea din spațiul aerian german — după aproape o oră de zbor dificil — cînd mitraliorul din turela posterioară a dat alarma: avionul era urmărit de un aparat necunoscut. „Vînător de noapte?", a întrebat pilotul gîndindu-se la periculoasele Messerschmitt Me-110. „Nu, domnule comandor", i-a răspuns mitraliorul, nu pare a fi un avion, are o formă nedefinită și este luminos!". În curînd, tot echipajul a putut observa curiosul obiect, care strălucea într-o frumoasă culoare portocalie. Comandorul Sobinski a avut atunci reacția obișnuită a oricărui pilot „talonat" deasupra teritoriului inamic: „M-am gîndit că este vreo nouă drăcie nemțească și am ordonat mitraliorilor să deschidă focul". Dar, spre stupefacția întregului echipaj, aeronava străină — ajunsă la aproximativ 150 m de coada avionului — nu numai că nu a ripostat, dar a încasat un număr considerabil de proiectile fără să pară cîtuși de puțin afectată de acest lucru, astfel că, dezorientați, mitraliorii au încetat să mai tragă. După un sfert de oră în care a zburat liniștit „în formație" cu bombardierul — punînd nervii echipajului la grea încercare — ciudatul obiect s-a înălțat fulgerător și a dispărut cu o viteză incredibilă sub ochii uimiți ai aviatorilor polonezi.

În ziua de 14 martie 1942 — la orele 17,35 — baza aeriană secretă Banak aparținînd Luftwaffenflotte V din Norvegia a intrat în stare de alarmă ca urmare a faptului că radarul semnala apropierea unui obiect aerian străin. Cel mai bun pilot al bazei, căpitanul inginer Fischer, a decolat cu un avion de vînătoare Messerschmitt Me-109 G și a reușit să intercepteze obiectul respectiv la 3500 m altitudine. În raportul său ulterior, aviatorul german consemna: „Nava străină părea construită din metal și avea forma unui fuselaj de avion lung de aproape 100 m și cu diametrul de vreo 15 m; la extremitatea anterioară se puteau observa un fel de antene (...). Deși nu avea aripi sau motoare exterioare vizibile, această navă ciudată se menținea în zbor perfect orizontal. Am urmărit-o cîteva minute, după care, spre surprin-

derea mea, a luat brusc o poziție verticală și a dispărut fulgerător în înălțimi". Încercările căpitanului Fischer de a o intercepta din nou au eșuat: stația radar a bazei îi pierduse urma definitiv.

La 26 februarie 1942, crucișătorul olandez „Tromp" a fost urmărit timp de aproape 3 ore de un OZN. Echipajul a descris obiectul ca fiind „un disc uriaș care părea construit din aluminiu". Ciudatul OZN argintiu nu a atacat nava, ci doar a observat-o plin de curiozitate, fără să pară intimidat de țevile tunurilor îndreptate spre el. Dîndu-și seama de comportamentul pașnic al navei străine, olandezii nu au deschis focul, mulțumindu-se să observe plini de uimire complicatele manevre aeriene ale discului (care părea indiferent la poziția de zbor). După 3 ore de „zbor în escortă", OZN-ul a accelerat brusc, înălțîndu-se și dispărînd cu o viteză de aproximativ 6000 km/h.

La sfîrșitul anului 1942, marele submarin oceanic german U 317 a tras cu tunurile într-un „obiect argintiu fusiform, lung de 80 m", care a trecut într-un „zbor tăcut și rapid" la 300 m de nava germană, fără să dea atenție tirului îndrăcit al tunurilor de 88 și 127 mm.

La 14 octombrie 1943 a avut loc celebrul raid aliat împotriva orașului german Schweinfurt, unde se găsea cea mai importantă fabrică de rulmenți cu bile din Europa. Acest obiectiv de prim ordin a fost atacat cu 700 de bombardiere grele Boeing B 17E „Flying Fortress" și Consolidated B 24 „Liberator" din Armata a 8-a aeriană a S.U.A. Escorta lor era compusă din 1300 de avioane de vînătoare americane și britanice: 39 escadrile de Republic P 47 „Thunderbolt", 20 escadrile de Lockheed P 38 „Lightning" și 12 escadrile de North American P 51 „Mustang" din Armatele 8 și 9 aeriene ale USAF, sprijinite de 18 escadrile de Vickers IX „Spitfire" din RAF. Raidul și-a atins scopul, uzina fiind rasă de pe suprafața pămîntului, dar pierderile aliate au fost foarte mari! 111 avioane de vînătoare doborîte și aproximativ 600 de bombardiere distruse sau grav avariate, față de numai 300 de avioane pierdute de germani. Acest masacru se datora reacției dure a celor peste 3000 de avioane germane aruncate în luptă, ce reușiseră, pentru prima oară să spargă formațiile compacte ale bombardierelor aliate (10 „box" a cîte 70 de aparate). Părea că în acel iad pe care celebrul pilot francez Pierre Clostermann îl compara cu „un acvariu plin de pești nebuni, un adevărat coșmar unde nimeni nu avea timp decît să lupte pentru propria-i viață", nimic nu-i mai putea impresiona pe aviatori. Și totuși...

Maiorul britanic R.T. Holmes — detașat pentru acel raid la comanda unui „box" de bombardiere B 17 — raporta un fapt aproape incredibil: în timp ce formația lui se afla deasupra obiectivului și declanșase bombardamentul, au apărut brusc o serie de mari discuri strălucitoare care s-au apropiat rapid. Ciudatele nave — avînd diametrul aproape egal cu anvergura unui B 17 — au traversat formația bombardierelor americane fără să pară afectate nici de tirul furios al celor peste 700 de mitraliere de bord, nici de veritabila plasă de foc a traiectoriilor proiectilelor Flack-ului german. Aviatorii americani au constatat uimiți că straniile „discuri fără aripi" erau inofensive, neripostînd la tirul lor îndrăcit și îndepărtîndu-se liniștite fără să le fi stînjenit cu nimic bombardamentul. Echipajele nu au avut însă prea mult timp pentru a se întreba — conform unei nobile tradiții americane — „Cine dracu' mai sînt și nebunii ăștia?", căci tocmai atunci apăruseră avioanele de vînătoare germane... Aparatul maiorului Holmes a avut însă șansa de a se reîntoarce nevătămat și primul lucru pe care l-a făcut flegmaticul pilot britanic după aterizarea la bază a fost să înainteze un raport detaliat către Comandamentul RAF. Specialiștii militari și oamenii de știință britanici au fost foarte interesați — și în același timp nedumeriți — de conținutul raportului și au emis ipoteza că ar fi fost vorba de noi arme secrete germane — coincidența face ca OZN-urile să fi precedat cu 10 minute primele avioane germane.

La 24 octombrie 1943, War Office trimitea raportul la Intelligence Service, ordonînd investigații urgente pentru clarificarea acestui caz. Răspunsul serviciului de informații britanic a venit trei luni mai tîrziu: ciudatele discuri luminoase nu aveau nimic comun cu Luftwaffe sau cu oricare alte forțe aeriene de pe glob... Erau pur și simplu, UFO. (Noțiunea introdusă în 1942 este valabilă atît în limba engleză — Unidentified Flying Objects, cît și în germana — Unbekannte Fliegende Objekte: Obiecte Zburătoare Neidentificate).

La 18 decembrie 1943, începînd de la 11,45, stațiile radar germane din insula Helgoland, orașele Hamburg, Wittemberg și Neustrelitz au înregistrat succesiv trecerea unui mare „cilindru" aerian care se deplasa pe deasupra lor, zburînd silențios cu viteza medie de 3 000 km/h.

În ziua de 12 februarie 1944, la baza secretă germană Kummersdorf a avut loc — în prezența a numeroase oficialități — lansarea uneia dintre primele rachete V—2. Experiența avea ca scop demonstrarea calităților acestei rachete supersonice imposibil de interceptat pe vremea aceea și, desigur, evenimentul a fost filmat în întregime. La developarea peliculei însă, tehnicienii au constatat stupefiați că inegalabila lor rachetă fusese însoțită în tot timpul zborului de un obiect sferic neidentificabil, care avusese chiar și nerușinarea de a se roti cu dezinvoltură în jurul ei. Acest intrus nu a putut fi observat de personalul bazei, pentru că zburase cu o viteză mai mare decît racheta: aproximativ 2000 km/h, ceea ce, bineînțeles, dădea de gîndit. Întîmplarea a făcut mare vîlvă, Hitler și Göering spumegînd literalmente la gîndul că aliații au putut trimite un aparat spion care să afle totul despre faimoasa lor armă secretă V—2, în care-și puneau toate speranțele și pe care acum o

OZN-ul fotografiat la 16 iunie 1963 lîngă ALBUQUERQUE (New Mexico-S.U.A.) de Paul Villa. Specialiștii consideră această fotografie ca fiind una dintre cele mai clare și mai veridice imagini de OZN obținute pînă în prezent.

vedeau depășită de o realizare inamică. Căci ce altceva ar fi putut să fie ciudatul aparat aerian?

Aglomerarea unor astfel de rapoarte inexplicabile pe mesele statelor majore sfîrși prin a le scoate din sărite, astfel că guvernele celor trei principale puteri aviatice au ordonat deschiderea unor anchete oficiale (desigur, secrete).

În urma cererilor presante ale USAF, serviciile secrete americane au inițiat primele cercetări încă din anul 1942. Dar, constatîndu-se că în ansamblu comportamentul OZN-urilor nu prezenta pericol pentru aliați și că existau foarte puține șanse ca ele să aparțină germanilor, problema a fost scoasă din clasa celor militare urgente. S-a recomandat, totuși, specialiștilor, să studieze în continuare comportamentul ciudatelor obiecte aeriene. Din anumite motive însă (specific americane), USAF nu ținea deloc sa aibă dovada inferiorității sale evidente în fața unor realizări străine (indiferent ale cui ar fi fost ele). Astfel a început „marea animozitate" dintre USAF și UFO, fenomen care își pune și astăzi amprenta asupra modului în care oficialitățile americane (și nu numai ele) tratează problema OZN.

În Anglia însă, RAF a procedat cu înțelepciune, constituind un grup special compus din numeroși oameni de știință, ingineri aeronautici și o escadrilă de interceptare special antrenată, dotată în permanență cu cele mai bune aparate britanice.

Din păcate, concluziile la care a ajuns UFORD („UFO Research Division") au fost și rămîn „Top Secret".

În Germania, Luftwaffe s-a dovedit tot atît de interesată în problema OZN. La sfîrșitul anului 1942 a fost constituit „Sonder Büro no 13", care, în cadrul misiunii codificate „Operațiunea Uranus", avea să studieze, pînă în 1945, ciudatele apariții aeriene.

Desigur, în timpul celui mai teribil război din istorie, statele majore ale aviațiilor beligerante erau prea puțin dispuse să ia în considerație posibilitatea ca OZN-urile să fie mesagerii unor civilizații extraterestre. Teoria general admisă susținea că aceste aparate aparțin inamicului, iar superioritatea lor evidentă în fața avioanelor proprii a generat temeri a căror amploare a putut fi descoperită — parțial — doar după sfîrșitul războiului, cînd o parte din arhive au devenit accesibile cercetătorilor.

MAREA PROBLEMĂ A INFORMATICII (ŞI ROBOTICII): DETERMINISM VERSUS NEDETERMINISM

Dr. GHEORGHE PĂUN

UNA DINTRE obsesiile autorilor de literatură S.F. (şi nu numai a acestora) este relaţia dintre **om** şi **maşină**, cu concretizări în întrebări care acoperă întregul interval de nuanţe dintre pueril şi sobru-ştiinţific. Ce pot şi ce nu pot face calculatoarele? Cît de complexă este cutare problemă? Sînt posibili roboţi antropomorfi, cu comportare asemănătoare celei umane? Ne vor domina vreodată maşinile, vom ajunge sclavii calculatoarelor sau ai roboţilor? Etc. Etc. Răspunsuri, la fel de multe ca întrebările. Semnificativ este că toate cele de factură neliterară, deci cele care iau întrebările la propriu şi nu le folosesc numai ca pretexte pentru desfăşurări epice cu alt fel de noime decît prognoza propriu-zisă, sînt realist-sceptice, referindu-se invariabil la două „tare" fundamentale ale maşinilor de orice tip ar fi ele: **algoritmicitatea** şi **determinismul.**

Maşinile actuale şi cele din viitorul previzibil nu pot face altceva decît să execute algoritmi, programe încorporate în ele, definitiv sau temporar, de către om (eventual, de către alte maşini sau de către ele însele, dar asta nu schimbă situaţia: rezultă doar că programele nu mai sînt controlate de om, dar tot programe rămîn). Din punct de vedere matematic, domeniul algoritmicului este însă extrem de redus în raport cu cel al nealgoritmicului (raportul este cel de la numărabil la continuu). Omul însă, creierul său, „funcţionează" într-un mod pe care este mai mult decît plauzibil să-l calificăm drept nealgoritmic.

Evident, discuţia se poate lungi foarte mult, eventual cu contraexemple la diferite lecturi truncheate ale frazelor anterioare. Bineînţeles că un calculator, pus (de om!) în centrul unui sistem informatic, poate **conduce** o mare masă de oameni la nivelul unor decizii sociale, economice sau de altă natură limitată, le poate face diverse şicane, din eroare sau funcţionînd „corect" în direcţii neprevăzute de proiectanţii sistemului, dar asta este o altă problemă. Bineînţeles că am putea lua ca premisă literară chiar eventualitatea ca noi înşine, oamenii, să fim roboţi, creaţi de cine-mai-ştie-cine, deci funcţionînd algoritmic la un nivel de algoritmicitate pe care nu ni-l putem imagina (încă), dar asta este o presupunere care nu poate avea decît valoare literară (şi eventual una mistică).

Acceptînd sau nu algoritmicitatea, la nivelul ei cel mai general, ca limită a posibilităţilor mecanice, vom fi însă oricum confruntaţi şi cu o altă reducere drastică a acestor posibilităţi, cea referitoare la funcţionarea **deterministă** a maşinilor, repet, actuale sau plauzibile în viitorul accesibil prognozelor pertinente.

Trebuie să facem de la început o precizare importantă: nu este vorba aici nici despre determinismul cauzal, filosofic, aflat la baza materialismului, cel privind interdependenţa şi interacţiunea universală a fenomenelor de orice fel (şi căruia i se opun categorii de tipul finalismului, indeterminismului, fatalismului etc.) şi nici despre determinismul de care se vorbeşte în matematică în opoziţie cu aleatorul, cu întîmplătorul de tip probabilist, ci despre determinismul de tip informatic, avîndu-şi originea şi forma specifică în teoria automatelor.

Să lămurim lucrurile cu un exemplu, considerînd problema verificării dacă un număr oarecare este prim sau nu. Cum procedam în şcoală pentru a răspunde unei asemenea întrebări? Împărţeam numărul respectiv la 2, 3, 4, 5... pînă găseam un divizor al lui, sau ajungeam să încercăm să-l împărţim cu numere suficient de mari pentru a şti de la început că ele nu pot fi divizori (un număr nu se poate împărţi la numere mai mari decît jumătatea sa etc.). Modul anterior de rezolvare a problemei este complet neeficient (este suficient să împărţim numărul la numerele prime mai mici decît rădăcina sa pătrată, pot fi aplicate teste mai sofisticate din teoria numerelor etc.), dar nu asta este chestiunea importantă; important este că avem de efectuat încercări referitoare la un set bine conturat de posibili divizori şi că luăm pe rînd, exhaustiv, elementele acestui set. Evident, procedînd astfel, rezultatul este sigur: după un număr finit de încercări sau găsim un divizor sau epuizăm setul posibililor divizori şi atunci aflăm că numărul este prim. Aceasta este o rezolvare **deterministă** a problemei.

Să ne aliem însă cu un drăcuşor, aşa cum fac fizicienii, de la Maxwell încoace, şi să contăm pe faptul că **dacă numărul nu este prim** (şi drăcuşorul, că doar d-aia e drăcuşor, ştie asta), acesta ne poate „sugera" un divizor. În această situaţie, nu avem decît să verificăm dacă aliatul nostru (temporar! ptiu! ptiu!) nu ne-a înşelat şi să împărţim numărul la divizorul propus. Atunci cînd sugestia este corectă, informaţia că numărul considerat este neprim poate fi certificată printr-o singură împărţire. Aceasta este o rezolvare **nedeterministă** a problemei, conţinînd pe un pas preliminar, de „ghicire" a drumului spre soluţie.

Să ne plasăm însă într-un cadru mai riguros, cel al **maşinilor Turing,** pînă acum (şi pentru totdeauna, afirmă teza Turing-Church) cel mai general tip de algoritm matematic, prototipul teoretic al calculatoarelor electronice. Să ne imaginăm un dispozitiv format dintr-o **bandă** infinită de hîrtie, împărţită în celule în care pot fi scrise simboluri dintr-un alfabet fixat, un **cap de citire-scriere** care are în fiecare moment acces la o singură celulă a benzii şi o **memorie** capabilă să se afle într-o anumită stare dintr-o mulţime finită. Capul de citire-scriere se mişcă la stînga şi la dreapta în funcţie de simbolurile examinate şi de starea memoriei şi modifică simbolurile de pe bandă, determinînd în acelaşi timp schimbarea stării memoriei, totul conform unui program bine precizat. Teza Turing-Church spune că orice calcul algoritmic (deci articulat riguros, conform unei reţete precise şi care se termină într-un timp limitat) poate fi efectuat cu o maşină Turing.

Pentru problema anterioară, cea privind verificarea dacă un număr este prim şi, implicit, pentru generarea unui set de numere prime (eventual a tuturora), pot fi imaginate două maşini Turing, una deterministă şi una nedeterministă. Prima ar scrie pe bandă numărul şi apoi ar genera pe rînd, într-o ordine sistematică, toţi posibilii divizori, ar încerca să dividă numărul cu ei şi s-ar opri sau la primul divizor întîlnit, sau la epuizarea divizorilor posibili. A doua maşină ar scrie numărul pe bandă, ar genera **la întîmplare** un număr mai mic decît acesta şi ar verifica dacă el divide numărul iniţial. Definind rezultatul activităţii celei de-a doua maşini ca fiind mulţimea acelor numere pentru care maşina nu poate ghici niciodată un divizor, obţinem exact mulţimea numerelor prime, pe care ar fi putut-o genera şi prima maşină în mod determinist.

Un rezultat fundamental în teoria automatelor arată că tot ceea ce pot face maşinile Turing nedeterministe pot face şi cele deterministe şi invers! Aparent, contrazicem astfel afirmaţia de la început, cum că determinismul reprezintă o limitare serioasă a posibilităţilor „roboţilor". Numai aparent, deoarece preţul simulării pe o maşină Turing deterministă a funcţionării unei maşini nedeterministe este prohibitiv. Înlocuirea ghicirii drumului spre soluţie cu baleierea unei întregi mulţimi de posibilităţi din care ghicirea putea alege înseamnă, de cele mai multe ori, trecerea de la un volum de calcule la un volum de dimensiune exponenţială. Iar cu exponenţialele nu e de glumit. Presupun că vă amintiţi istorioara veche şi plină de tîlc cu inventatorul şahului, împăratul, boabele de grîu etc., etc.

Trecînd la lucruri mai practice (dar tot teoretice...), în informatica matematică, de cîte ori se introduce un nou tip de automat (şi s-au introdus destule) apare imediat şi problema sîcîitoare: varianta deterministă este la fel de „tare" ca aceea nedeterministă? Pentru că, în contrast cu situaţia de la maşinile Turing, există automate (aşa sînt cele **cu pilă de memorie**) pentru care răspunsul este negativ: automatele nedeterministe sînt mai puternice decît cele deterministe. Pentru alte automate răspunsul nici nu se cunoaşte încă, deşi s-a scurs enorm de multă sudoare şi cerneală în jurul întrebării. De exemplu, obligînd capul de citire-scriere al unei maşini Turing să nu iasă din limitele şirului scris iniţial pe bandă, obţinem un automat (i se spune **automat liniar mărginit**) despre care nu se cunoaşte care este raportul determinism-nedeterminism. Problema, celebră în teoria automatelor (sub numele **problema LBA**, de la „linear bounded automata"), stă nerezolvată încă din anul 1964 şi nu pare dispusă să cedeze prea curînd.

O problemă şi mai cunoscută şi cu implicaţii practice greu de supraestimat este întrebarea (criptică) dacă **P = NP.** Despre ce este vorba? **P** reprezintă clasa problemelor care pot fi rezolvate determinist în timp polinomial (un număr de operaţii elementare care depinde ca un polinom de dimensiunea problemei este suficient pentru rezolvare), iar **NP** este clasa problemelor care pot fi rezolvate nedeterminist în timp polinomial (şi determinist în timp exponenţial). Multe probleme informatice, matematice, de cercetări operaţionale de mare interes fac parte din familia **NP.** Da, dar calculatoarele, oricît de grozave ar fi ele, nu pot trece dincolo de **P** decît pentru probleme simple şi pentru cazuri particulare ale lor (v-aţi întrebat vreodată cît timp reprezintă un milion de secunde? Dar un miliard? Ştiţi că pe cubul lui Rubik sînt posibile peste 43 de miliarde de miliarde de configuraţii accesibile din configuraţia iniţială?). Dacă egalitatea **P = NP** ar fi adevărată, atunci majoritatea algoritmilor actuali, aplicaţi în cele mai variate domenii, ar putea fi rescrişi, înlocuiţi cu algoritmi net mai eficienţi, polinomiali. Pentru cîteva momente, lumea (nematematică) a trăit euforia unui asemenea eveniment. În 1979, matematicianul sovietic L.G. Khacian a demonstrat că problemele de programare liniară sînt în clasa **P**, nu în **NP — P**, cum se crezuse pînă atunci. Rezultatul a fost anunţat cu titluri zgomotoase pe primele pagini ale unor ziare de mare tiraj (de ziarişti care, de fapt, nu-l înţeleseseră pe deplin): „o descoperire sovietică zguduie lumea matematică" (The New York Times, 7 noiembrie 1979), „marele sputnik matematic al anului 1979" (The Sciences, septembrie 1980) etc. Din păcate, Khacian nu demonstra că **P = NP,** ci numai că o anumită problemă din **NP** (nu neapărat printre cele mai grele din **NP,** numite şi probleme **NP—complete)** este în **P.**

Deoarece este foarte plauzibil că totuşi **P** este strict inclus în **NP,** trebuie să ne resemnăm la modul „optimist": lumea actuală (cu probleme în **NP** şi cu calculatoare pentru **P)** este cea mai bună dintre lumile posibile (...), reţinînd amănuntul (neliterar al) îngrădirii în **P** a roboţilor. Inventarea de calculatoare nedeterministe nu face încă obiectul cercetării informaticienilor. Încă... Scriitorii S.F. sînt însă atît de convingători...

RITMURILE COSMOSULUI ȘI VIAȚA

Ing. ALEXANDRU TIMOȘENCO

FORMELE și mecanismele vieții pe planeta noastră sînt legate în mod direct sau indirect de cosmosul apropiat sau îndepărtat. Acțiunea factorilor cosmici sub forma fluxurilor corpusculare sau radiației ondulatorii are o influență nemijlocită asupra desfășurării tuturor proceselor ce au loc în sistemele vii de pe Pămînt. Cunoașterea mecanismelor energo-informaționale ale naturii vii și nevii poate fi atinsă numai printr-o abordare științifică, prin esență — inter-disciplinară și care să țină seama în primul rînd de unitatea dialectică dintre fenomenele de origine planetară și cosmică.

Deși preocuparea pentru acest domeniu deosebit de interesant pentru aplicabilitatea sa practică, ca și pentru cunoașterea umană în general, durează de mai multe decenii, iar tradiția propriu-zisă are o vechime de peste cinci milenii, de-abia în ultimii ani s-a trecut la o etapă superioară în înțelegerea fenomenelor de acest fel; într-adevăr, pentru ca o știință să-și poată merita acest nume trebuie ca, pe lîngă obiect de studiu, să aibă legi pe care să se bazeze, precum și metode proprii de cercetare. Or, stadiul la care se ajunsese pînă acum a permis numai acumularea unui material faptic extrem de bogat — ne referim bineînțeles la cel verificat științific din punct de vedere al autenticității fenomenelor, în timp ce astăzi se caută intens existența și forma de manifestare a unor legități specifice în acest domeniu. În ceea ce privește metodele folosite, abordarea sistemică a acestor probleme și-a găsit deja o reflectare în apariția unor termeni ca: „biometeorologie", „cosmobiologie", „astrobiologie", „cronobiotică" etc., care toate pun în evidență tocmai interdependența factorului cosmic atît ca periodicitate, cît și configurații planetare — și procesele din sistemele vii. Toate aceste influențe s-au făcut remarcate în studierea unor fenomene foarte diferite din trecutul îndepărtat sau apropiat: în modificările survenite de-a lungul erelor geologice, în migrația viețuitoarelor, în modificările hidro-meteorologice la scară planetară, în problema nestaționarității transformărilor fizico-chimice ale proteinelor de origine animală și foarte multe altele.

Totuși, direcția-cheie a științelor din era cosmică devine studierea transformărilor substanței și cîmpului (în ultimul timp adăugîndu-se aici și aspectul informațional), atît în condițiile planetei noastre cît și în condițiile intergalactice (zborurile spațiale oferind deja un cîmp larg de studiu al acestei problematici). Interdependența acestor procese se supune unor criterii stricte în ceea ce privește reglarea stabilității proprietăților termodinamice ale materiei — atît pe planeta noastră cît și în Univers în general. În acest sens, caracteristica oricărui proces dinamic echilibrat din punct de vedere al parametrilor termodinamici este tocmai periodicitatea. „Metronomul" cosmic pare că imprimă „tempo"-ul tuturor proceselor vitale de pe Pămînt.

Importanța legăturii dintre „bioritmuri" — procesele periodice caracteristice sistemelor vii — și oscilațiile cîmpurilor fizice proprii naturii cosmice capătă un interes crescînd atît pe planul diagnosticii umane, cît și pe cel al creșterii eficienței producției vegetale și animale, de o atît de acută actualitate în zilele noastre. (E suficient să dăm doar un singur exemplu: cel al biostimulării producției vegetale și animale, utilizînd concordanțe între anumite procese de dezvoltare și bioritmurile caracteristice). Cunoașterea legităților bioritmicii trebuie însă să se bazeze pe un aparat matematic riguros: cel al teoriei reglării automate a proceselor termodinamice nestaționare, ale cărei modele analitice se apropie cel mai mult de situațiile reale ale activității sistemelor vii. Un auxiliar deosebit de prețios în aceste cercetări îl constituie modelul pus la dispoziție de teoria biostructurală (acad. E. Macovschi) care ne poate furniza criterii de aplicabilitate a unei forme sau alta de lege (și corespunzător de metodă de abordare) în funcție de nivelul de evoluție a biostructurii respective.

Domeniul de timp pe care se întind bioritmurile cunoscute în prezent în lumea vegetală, animală și om este extrem de larg: perioadele respective se întind de la ordinul minutelor pînă la ordinul anilor sau zecilor de ani (numai la om sînt cunoscute pînă în prezent circa 100 de bioritmuri, reprezentative pentru anumite funcții ale unor organe sau sisteme). Cele care au atras în mod special atenția au fost cele circadiene, cele lunare și cele anuale, (inclusiv cele sezoniere), întrucît acestea sînt legate de modificările cele mai evidente și au totodată un caracter global, periodicitatea lor putînd da indicații asupra funcționării normale a unui grup de organe etc. Așa de pildă în jurul orei 18,00 temperatura corpului nostru atinge un maxim, iar către miezul nopții un minim; în jurul orei 4,00 se observă o frecvență maximă a pulsului, iar în jurul orei 9,00, o valoare minimă a tensiunii arteriale; între orele 16 și 18 se observă un maxim al concentrației de hemoglobină în sînge.

S-a constatat, de exemplu, că temperatura urcă mai rapid dimineața la indivizii clasificați psihologic ca „introvertiți" față de cei „extrovertiți", dar scade mai repede seara; există totodată un interval caracterizat printr-un minim al eficienței mentale, în jurul orei 15 (denumit de americani „post-lunch phenomenon"), neexplicabil însă prin situarea neapărat după ora mesei de prînz. Frecvența nașterilor este și ea supusă unui ritm circadian: în ultimii ani se remarcă o deplasare a maximului curbei de la orele timpurii de dimineață către amiază; ceea ce pare deocamdată inexplicabil este deplasarea aproape identică a curbei maximelor deceselor către aceleași ore ale zilei.

Periodicități sezoniere se observă în frecvența de apariție a unor boli: cazul tuberculozei (maxim: aprilie—mai) era deja cunoscut de mai mulți ani; o situație asemănătoare se întîlnește și în cazul altor maladii, inclusiv a celor mentale (maxim: mai), acestea puse uneori în legătură și cu curba frecvenței sinuciderilor (maxim: mai—iunie). Este interesant de notat că începutul toamnei (septembrie) se caracterizează prin minime ale practic tuturor maladiilor importante. Pentru periodicitatea accidentelor cardio-vasculare s-a căutat o explicație în efectul stress-ului termic (maximul în ianuarie—februarie). În Europa Occidentală maximul de decese este în decembrie—ianuarie, iar minimul în iulie—august. Greutatea nou-născuților este mai mare în iunie—iulie și minimă în decembrie—martie.

Ritmurile lunare au efecte considerabile asupra tuturor sistemelor vii: de la reproducerea și dezvoltarea algelor și animalelor acvatice la creșterea plantelor (obținerea unor recolte maxime la unele legume este cunoscută de agricultori din cele mai vechi timpuri ca fiind legată de fazele Lunii), de la animale inferioare (rozătoare) pînă la om. (Deși variația de exemplu a cîmpului magnetic terestru provocată de mișcarea Lunii este de maximum 0,4 Gs, ceea ce nu depășește valoarea inducției unui magnet utilizabil în scopuri casnice). Observații pe loturi de 500 000 de nașteri între 1948 și 1957 (W. Menaker) au arătat un număr considerabil mai mare din punct de vedere statistic al nașterilor cînd Luna este în descreștere decît atunci cînd este în creștere, cu un maxim la Luna plină (deși în alte regiuni ale globului lucrînd pe loturi similare efectul a fost contrar!).

Ipoteza influenței preponderent lunare este susținută de un grup de cercetători sovietici (Gorșkov, Kotelnik ș.a.) care arată printre altele că ritmul de bază este aici cel de 28,426124 zile, reprezentînd media dintre luna siderală (27,3216614 zile) și luna sinodică (27,53058 zile), și care coincide cu ritmul „emoțional", din cele determinate de W. Fliess și apoi de H. Svoboda, distanțele în zile la perioadele celorlalte două bioritmuri fiind practic egale. Organismul uman se „acordă" cu toate cele trei bioritmuri (fizic, emoțional și intelectual) o dată la cca. 248 de zile, interval care a fost numit „an biologic", în care există 74 zile critice simple, 15 duble și una triplă. (Interesant de notat că în Babilonul antic această periodicitate legată de Lună era deja cunoscută!) Echipa de cercetători menționată mai sus a investigat 315 cazuri individuale ale unor personalități trecute în „Marea Enciclopedie Sovietică" și cărora li se cunoșteau exact datele nașterii și ale morții; s-a constatat astfel că din 315, 139 au murit în zile critice duble sau triple, 137 în zile critice simple și numai 39 în zile „normale". Ținînd seama acum de distribuția zilelor critice în an, rezultă o mortalitate de 40 de ori mai mare în zilele critice duble decît în zilele „obișnuite", iar în zilele critice în general, de 13 ori mai mare decît în cele „obișnuite". Același tablou a fost obținut pe un lot de 1 500 de cazuri individuale (N. Fedotova). Nu mai amintim aici decît în treacăt periodicitățile legate de ciclurile de cca 11 ani (activitate maximă solară), dar și periodicitatea mișcării unor planete „grele" (Jupiter, de exemplu, cu influența lor asupra frecvenței accidentelor cardiace, a tulburărilor mentale sau a accidentelor de circulație (observații pe loturi mari între anii 1963—1964 la Budapesta de către I. Örmenyi, între 1950—1952 la München de dr. Reiter și dr. Martini). Toate aceste observații își au punctul de plecare în teoria „heliobiologică" a lui Alexandr Cijevski, publicată în Rusia în 1915, dar valorificată de-abia în ultimele decenii. (Cijevski găsise periodicități similare și în apariția marilor epidemii ca și în apariția marilor frămîntări sociale).

Materialul faptic extrem de bogat acumulat pînă în prezent permite deja elaborarea unor ipoteze și modele care să conducă la înțelegerea mecanismelor acestor interdependențe: sistemele vii pot fi privite din acest punct de vedere ca niște sisteme dinamice complexe (și nu ca simple sisteme oscilante) cu mai multe bucle de reglare, și cu anumite criterii de stabilitate a periodicităților respective. Aparatul matematic utilizat este destul de complicat: este suficient să amintim că descrierea succesiunii unor stări în desfășurare a bioritmurilor este descrisă de metrica unui spațiu cu 8 dimensiuni! În plus, ceea ce nu se cunoaște încă deloc este modul de codare al bioritmurilor; situație similară cu cea în care se afla teoria informației după punerea la punct a aspectelor de statistică informațională și înaintea abordării aspectelor semantice. În acest sens s-ar putea ca anumite tipuri de codare să fie specifice informației cu un anumit sens semantic.

Influențele planetare constituie un alt mare capitol al acestei problematici: în fond, aici este vorba de influențe care se manifestă tot prin anumite periodicități sincrone cu mișcările — și implicit pozițiile — planetelor din sistemul nostru solar. Tradiția, în acest sens, este foarte veche și ea se referă și la „stelele fixe", precum și la anumite puncte convenționale de pe harta cerului. Aici materialul faptic este tot atît de bogat, dar trebuie selectat cu foarte mult discernămînt (activitatea

începută de P. Choisnard, H. Goucon, M. Gauquelin în Franța, G. Piccardi în Italia, Brown și Hyrek în S.U.A. ș.a.), cu atît mai mult cu cît aici chiar modul de abordare tradițional este unul sistemic și sintetic în același timp (un mod de abordare cît se poate de contemporan cu noi, pentru epocile de... acum cîteva milenii!) Influența configurațiilor planetare asupra transmisiilor radio a fost sesizată deja în 1951 de către J.H. Nelson care a și publicat un an mai tîrziu în revista de specialitate de un riguros nivel științific **RCA Review** o parte din rezultatele sale. În domeniul agronomiei, observații efectuate pe loturi mari de plante au arătat în multe cazuri o creștere mai rapidă a rădăcinilor, atunci cînd Luna se afla într-un „semn de Pămînt", și a frunzelor cînd Luna se afla într-un „semn de aer". (Semnele respective nefiind altceva decît un sistem de referință circular.

Trebuie menționat de la bun început că aceste cercetări nu au ca obiectiv să reactualizeze astrologia, rezultatul lor fiind determinarea statistică a unor aptitudini, a unor trăsături ale personalității umane în funcție de „ceasornicul" astronomic și nu o „prezicere" a viitorului fiecărui individ în parte.

Cercetările efectuate pe un număr suficient de mare pentru a fi prelucrat statistic, de indivizi ale căror date privind realizările profesionale și sociale erau cunoscute (preluate în general din anuare statistice de tip „Who's Who") au dus la rezultate interesante. Astfel, pentru un număr de 3 647 medici și oameni de știință, 724 erau născuți imediat după trecerea lui Marte la orizont, sau la culminația sa superioară; or, probabilitatea ca astfel de evenimente să se datoreze numai hazardului este de 1:50 000; tot astfel, din același număr total, 704 indivizi erau născuți după trecerea la orizont sau culminația lui Saturn, șansa în acest caz fiind de numai 1:300 000; la un număr de 2 088 campioni sportivi, planeta dominantă este Marte (de 452 de ori), lăsînd hazardului doar o șansă de 1:5 000 000; la un număr de 3 438 personalități din domeniul militar, Jupiter și Marte se găseau în excedent în regiunile urmînd trecerea la orizont sau la culminația superioară (Jupiter de 703 ori în loc de 572 ori teoretic — iar Marte de 680 ori în loc de 590 ori; în ambele cazuri, probabilitatea datorată hazardului este de numai 1:1 000 000!) Cel mai surprinzător lucru în această serie de investigații (Gauquelin în 1971, reluate în anii următori de un grup de cercetători belgieni) este absența quasi-totală de particularități planetare în grupul martor: cel al profesioniștilor din fiecare categorie, dar care nu au atins nivelul de consacrare al celor selectați în prima grupă!

Ipotezele explicative sînt totuși departe de a fi satisfăcătoare, influențele manifestîndu-se atît prin periodicitatea mișcărilor planetare, cît și prin natura intrinsecă a radiațiilor provenind de la aceste planete. Acest din urmă aspect a putut fi pus în evidență indirect, prin corelarea datelor obținute în urma zborurilor spațiale (de tip „Apollo", „Voyager" ș.a.), date care continuă să se publice în revistele de specialitate.

Pe de altă parte, domeniul acesta este, din nefericire, de multă vreme teren fertil pentru mistificări de orice fel, astfel încît, pe bună dreptate, foarte mulți oameni de știință au serioase rezerve de a-l aborda.

Departe de a ataca, după cum s-a crezut la un moment dat, conceptul de determinism al fizicii macroscopice, sau de a fundamenta „științific" un destin implacabil, atît datele ce continuă să se acumuleze într-un ritm impresionant, cît și modelele elaborate în acest domeniu ne conduc la o imagine unitară a materiei, cu toate interconexiunile ei complexe în Univers, imagine în care conceptul de integralitate și unitate a acesteia (într-un mod asemănător cu cel folosit de antici), de determinare obiectivă dar și liber arbitru se dovedesc a fi de o extremă importanță în evoluția cunoașterii umane a tainelor vieții și a Cosmosului înconjurător.

GÎNDIREA, realizarea cea mai de seamă a naturii, cea mai enigmatică din cîte ne înconjoară, apărută în evoluția ființei, face ca pe măsura timpului necunoscutul să treacă în cunoscut și acesta, bineînțeles, în cotidian.

Drumul parcurs de necunoscut la cotidian reprezintă lupta continuă care, prin observație, străduință și neclintire, încearcă deslușirea tainelor naturii pentru crearea unor relații cît mai veridice cu natura. „Viitorul și trecutul/ sunt a filei două fețe/ vede-n capăt începutul/ cine știe să le-nvețe/ tot ce-a fost ori o să fie/ în prezent le-avem pe toate", spune Eminescu. Fenomenele biologice sînt astăzi mai mult ca oricînd în centrul atenției specialiștilor din toate ramurile științei. Metodele utilizate pînă în prezent devin insuficiente pentru a explica și răspunde numărului mare de întrebări care ne asaltează în acest deceniu. Ce animă viul cînd avem aceeași structură chimică la două bacterii, una în mișcare, cealaltă secționată? Ce ascunde piatra în unitatea ei? Ce relații sînt stabilite între viu și neviu? Cum a apărut viul din neviu?

„Ființa nu este începutul, după cum nu este nici lipsa de început; ea însăși este actul și mișcarea de aducere spre început, de regăsire și întemeiere a începutului originar", spunea Corneliu Mircea, în 1980, în „Cartea ființei". Tot el remarca: „Ființa își atinge esența prin desprinderea-i de aparență inițială și apare ca fenomen".

În decursul timpului, unitatea în marea diversitate ne-a adus exemple de armonizare cît mai eficientă cu natura, fenomene observate atît la

NECONVENȚIONALUL POATE DEVENI CONVENȚIONAL

Dr. MARIOARA GODEANU, fiz. ION MAMULAȘ, biolog ANA GEORGESCU

plante, cît și la animale. Aceasta influențează direct asupra modului de gîndire și a metodelor de investigare care sînt și ele în evoluție.

Pornind de la aceste premise, cercetările interdisciplinare axate pe introducerea de noi metode au luat în considerare posibilitățile oferite de metodele electrografice. Din ansamblul lor, pentru investigarea materialului biologic (plante de apă) s-au ales electronografia, spectrometria în electroluminiscență și metoda convertografică.

Scopul principal al lucrărilor noastre a fost cunoașterea fenomenelor bioenergetice specifice plantelor. Starea bioelectrică a unei structuri vii este determinată de procesele biofizice și fiziologice proprii acestora, fiind o expresie globală a funcționalității structurii respective.

Organismul viu delimitează, prin structurile sale de înveliș, un mediu cu proprietăți electrice distincte, care întreține și reflectă în același timp fenomenele biologice: mediul electric intern. Aceasta asigură homeostazia energetică și informațională de natură electrică a sistemului biologic complex. La limita de separație dintre mediul electric intern și mediul electric extern în care se integrează organismul viu au loc o serie de fenomene electrice cu rol deosebit în procesele de schimb energetic și informațional (organism — mediu), fenomen denumit „bioelectric de suprafață". La limita de acțiune se găsește mediul de tranziție în care sînt reflectate atît rezultatele activității metabolice, cît și acțiunea factorilor din mediul electric extern. Acesta poartă numele de mediu electric proximal (I. Mămulaș, 1981).

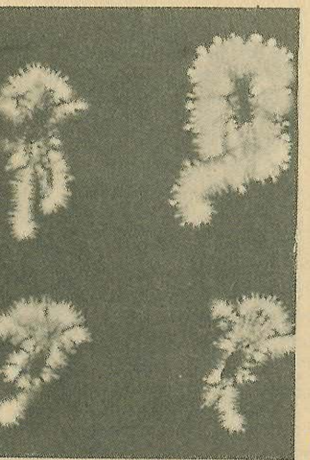
În diferitele dispozitive electrografice, obiectele biologice se constituie ca electrozi pe care se aplică cîmpul electric de înaltă tensiune, fapt pentru care obiectul biologic participă activ la influențarea proceselor de electroluminiscență, proprii în general tensiunilor înalte. Investigarea electrografică determină caracterizarea organismului viu din punct de vedere electric care permite interpretarea fenomenelor de bioelectroluminiscență.

Înțelegerea acestor fenomene, neabordate încă la plante, necesită, în funcție de condițiile tehnice ale explorării, delimitarea a trei componente și anume: activitatea electrică a organismului, caracteristicile electrice ale mediului ambiant și mediul electric de tranziție.

Organismul reprezintă un conductor activ cu surse proprii de tensiune electromotoare, care interacționează cu sursa exploratoare și în același timp schimbă, cu caracter continuu, valorile parametrilor electrici. Pe lîngă efectele de conductor, în interpretarea fenomenelor de bioelectroluminiscență o importanță deosebită prezintă efectul pelicular generat de descărcările electrice marginale.

Strimerul se formează ca rezultat al unor procese de avalanșe inițiate de electroni smulși prin emisie la rece în cîmp de înaltă tensiune. În acest proces de formare, important pentru interpretarea efectelor sînt: distribuția neuniformă a cîmpului electric exterior pe suprafața cîmpului investigat, distribuția densității electronilor pe aceeași suprafață, caracteristicile mediului unde au loc descărcările, proprietățile organismului în zona mediului de tranziție, cromatica efectului pelicular.

Recombinările radioactive determină o luminiscență pe zona spectrală care se întinde de la infraroșu la ultraviolet.

1

2

Energia angrenată în timpul formării și dezvoltării strimerilor depinde de energia cîmpului electric exterior, precum și de energia electronilor inițiatori. Aceasta din urmă este în strînsă dependență cu procesele metabolice ale organismului, astfel încît analiza cromatică a emisiei bioelectroluminiscente furnizează date privind starea fiziologică a structurii vii investigate. O astfel de analiză pe benzi spectrale roșu și albastru realizează metoda spectrometriei în electroluminiscență.

Primele investigații de acest tip au fost realizate în anii 1981—'82 pe plante de apă (Pistia stratiotes) în cadrul cărora s-a urmărit evoluția pe 24 ore, cu variațiile diurne și nocturne. S-au studiat patru plante aflate în diferite stadii de dezvoltare. Primele electronografii au fost efectuate dimineața (foto 1) cu impulsuri de polaritate negativă. La toate cele patru plante se observă emisii bioelectroluminiscente de mare intensitate, care corespund și cu o activitate metabolică ridicată. De la momentul inițial, celelalte înregistrări electronografice s-au efectuat succesiv la intervale de patru ore. În foto 2 sînt redate înregistrările pentru planta 1, în foto 3 cele pentru planta 2, în foto 4 cele pentru planta 3, iar în foto 5 cele pentru planta 4.

Imaginile electronografice succesive ale celor patru plante, arată o diminuare (o dată cu trecerea spre ore avansate ale zilei) a emisiilor bioelectroluminiscente, ceea ce indică o scădere a activității metabolice ca urmare a unei bioritmicități cunoscute în procesele de fotosinteză proprii plantelor.

Influența activității metabolice asupra emisiilor bioelectroluminiscente înregistrabile electronografic are drept cauză principală modificările induse în caracteristicile bioelectrice ale membranelor celulare.

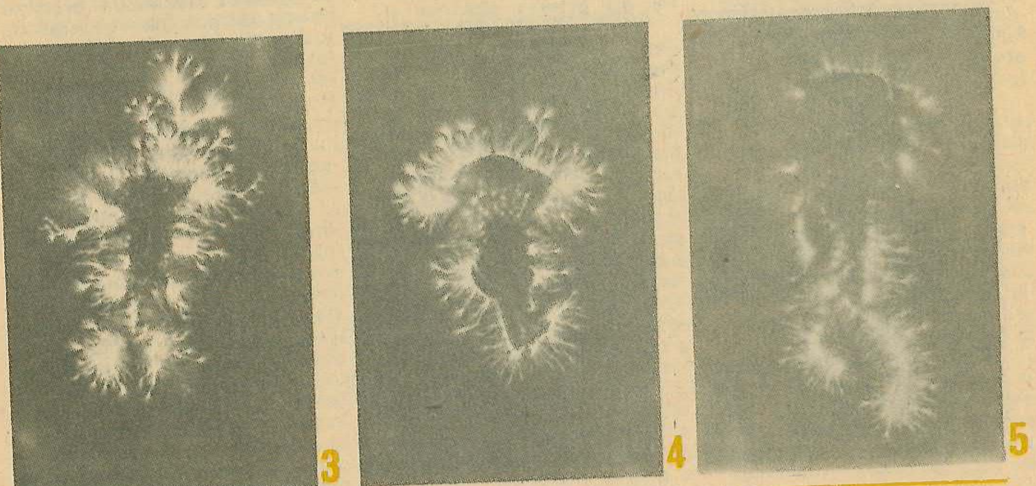
Potențialele electrice transmembranale sînt expresia metabolismului, astfel încît circulația sarcinilor electrice intra- și intercelulare determină fluxuri electrice a căror intensitate descriu, din punct de vedere electric, fenomenele bioenergetice. Cu cît activitatea metabolică este mai ridicată, cu atît biocurenții sînt mai intenși, determinînd încărcări electrice de suprafață ce conduc la emisii bioelectroluminiscente accentuate. Aceste date au fost corelate cu o serie de parametri convenționali, prezenți în mediu acvatic, fapt care ne-a permis o gamă largă de interpretări asupra condițiilor de viață ale plantelor.

Din datele expuse, se poate anticipa faptul că metodele originale românești care fac parte încă din neconvențional permit în viitorul apropiat trecerea lor în convențional. Aceasta duce la deschiderea unui domeniu nebănuit de cunoaștere, oferindu-ne căi pentru descifrarea numeroaselor enigme care înconjoară viul.

Aplicînd aceeași metodă pentru comparație asupra unor serii de pietre cu diverse structuri chimice, cercetările efectuate în anii 1981—'82 de același grup de autori au evidențiat, ca o primă concluzie, faptul că există un cîmp electric definit, caracteristic obiectului (pietrei) supus în ultimă instanță influenței factorilor de mediu, unității structurale, componenței chimice și prezenței biologicului.

Cîmpurile obținute sînt de slabă intensitate și diferă în funcție de starea structurilor mineralului, ca și cum ar acționa ca o entitate formată natural, supusă unor legi bine definite. Fenomenul a fost denumit de către noi „IS" și vine în atenția noastră mai ales pentru încercări de cunoaștere a diferitelor cîmpuri electrice induse, comparativ cu cele create la plante.

Investigațiile viitoare vor aduce oare ele noi cunoștințe în relația viu-neviu, prin aplicarea acestor metode? Cercetările ulterioare vor arăta, desigur, în ce măsură calea abordată de investigație poate trece în convențional.

3

4

5

ȘTIINȚA LA FRONTIERELE CUNOAȘTERII

„TABLA DE ȘAH" A LEGILOR NATURII

ALEXANDRU A. BOIU

ESTE cunoscut faptul că nu există vreo lege a naturii care să ne impună alegerea anumitor mărimi fundamentale ale unui sistem de unități sau să ne indice numărul acestora. De aceea, în principiu, s-ar putea alege o **singură mărime** considerată fundamentală (căreia i-ar corespunde o singură unitate arbitrară), în timp ce toate celelalte ar fi astfel derivate din ea.

În practică se aleg cel puțin trei mărimi fundamentale, care să se refere la faptul că materia există și se mișcă în spațiu și timp. Sub această formă este cunoscut și legiferat (Conferința Generală de Măsuri și Greutăți, Paris, 1960) Sistemul Internațional, care posedă șase mărimi și unități fundamentale, dintre care trei L, M, T se utilizează în mecanică.

Toate celelalte mărimi derivate se pot obține din acestea printr-un monom de forma: $L^l M^m T^t$. Dimensiunea mărimii respective se scrie între paranteze drepte (Maxwell, 1871), astfel: $[A] = L^l M^m T^t$.

Cum ar arăta un sistem de unități de măsură construit doar din **două mărimi** fundamentale? La ce ar putea servi el?

Ideea este destul de veche și aparține fizicianului J.C. Maxwell, care în celebrul său tratat „Electricitate și magnetism" (1873) arată că dimensiunea masei poate fi înlocuită prin L^3T^{-2}. Aceeași idee o întîlnim și la W. Thomson (Lord Kelvin), care a denumit un asemenea sistem L, T ca fiind „sistem gravitațional absolut".

Cum s-ar putea justifica înlocuirea dimensiunii masei prin L și T? Încă I. Newton, bazîndu-se pe expresia legii a doua a lui Kepler, concretizată prin constanța raportului dintre cubul orbitei planetare și pătratul perioadei sale de revoluție, o denumise masă, constatînd că aceasta rămîne neschimbată în mișcările planetelor.

Dealtfel, chiar în cadrul teoriei gravitaționale a lui Newton am putea „elibera" sistemul L, M, T de unitatea fundamentală M (Omeleanovski) în felul următor: din expresia legii atracției universale se stabilește dimensiunea constantei K, după care se egalează cu unitatea:

$[K] = [L^3M^{-1}T^{-2}]$

$[M] = L^3T^{-2}$

„TABLA DE ȘAH" A LEGILOR NATURII

	L^{-1}	L^0	L^1	L^2	L^3	L^4	L^5	L^6
T^{-6}								VITEZA DE TRANSP. A PUTERII „MOBILE"
T^{-5}							PUTEREA $P = \frac{W}{t}$	
T^{-4}			GREUTATEA SPECIFICA $\gamma = \frac{G}{V}$	PRESIUNEA $p = \frac{F}{S}$ EFORT UNITAR σ	TENSIUNEA SUPERFICIALĂ $\alpha = \frac{F}{l}$	FORTA $F = ma$	ENERGIA W	VITEZA DE TRANSPORT A MOM. CINETIC
T^{-3}				VISCOZITATEA DINAMICA η	DEBITUL MASIC $q_m = \frac{m}{t}$	IMPULSUL $p = mv$	MOMENTUL CINETIC $L = rp$	
T^{-2}		ACCELERATIA UNGHIULARA $\varepsilon = \frac{\omega}{t}$ DENSITATEA: ρ	ACCELERATIA LINEARA $a = \frac{v}{t}$	POTENTIALUL GRAVITATIONAL U	MASA $[M] = L^3T^{-2}$		MOMENTUL DE INERTIE $J = mr^2$	
T^{-1}		VITEZA UNGHIULARA $\omega = \frac{\varphi}{t}$	VITEZA LINEARĂ $v = \frac{l}{t}$	VITEZA AREOLARA Ω	DEBIT VOLUMIC $q_v = \frac{V}{t}$			
T^0	CURBURA: C NUMAR DE UNDĂ: $\bar{\lambda}$	MARIMI ADIMENSIONALE φ; $[K] = 1$	LUNGIMEA L	SUPRAFATA S	VOLUM V			
T^1		PERIOADA T						

Ideea de a se aranja mărimile fizice, respec-
tiv dimensiunile lor într-un tabel-matrice, cu
un număr nelimitat de căsuțe, aparține lui R.
Bartini (1965) și P. Kuznețov, care de altfel au
și propus existența unei noi legi de conser-
vare.

Avantajul unui asemenea tabel ar fi de ordin
didactic imediat (însușirea mai rapidă a unor
legi ale fizicii), precum și cel predictiv, în sen-
sul anticipării descoperirii de noi legi ale natu-
rii.

Acest tabel va desemna pe linii puterile di-
mensiunii L, iar pe coloane, cele ale dimensiu-
nii T (vezi desen). În felul acesta, spre exem-
plu, forța ar avea dimensiunea:

$$[F] = [M][a] = (L^3T^{-2})(LT^{-2}) = L^4T^{-4}$$

Ceea ce propunem noi, în continuare, este
limitarea acestui tablou la pătrățelele unei ta-
ble de șah (64), în care trecerea de la o căsuță
(mărime, lege) la alta să se facă respectînd
convenția deplasării unor piese de șah: turn,
nebun, cal. Dacă, spre exemplu, vom adopta
convenția mișcării turnului (la stînga, la
dreapta, înainte, înapoi) asociindu-i operația
de înmulțire (împărțire) cu L (T) vom reuși să
determinăm 4 din cele 8 mărimi care încon-
joară mărimea aflată în discuție; dacă vom
atașa mișcării pe diagonală (dreapta-sus,
stînga-jos) operația de înmulțire, respectiv
împărțire prin v (viteză), obținem încă două
mărimi. (Desigur, nu toate mărimile obținute
vor avea sens fizic).

Astfel, pentru ilustrarea celor de mai sus,
un foarte frumos exemplu îl constituie regăsi-
rea faimoaselor „legi de conservare" ale fizi-
cii, urmărind mișcarea piesei „nebun" cu res-
pectarea convenției jocului de șah.

Pornind de la prima lege de conservare cu-
noscută în mecanică (legea I a lui Kepler)
după care viteza areolară a planetei este con-

stantă, adică $\Omega = \frac{\Delta S}{\Delta t} =$ const. prin în-

mulțirea cu „v" (deplasarea piesei spre dreap-
ta-sus) se ajunge la legea conservării masei a
cărei expresie are dimensiunea $[L^3T^{-2}]$, iar de
aici prin repetarea operației ajungem la legea
conservării impulsului ($mv = p =$ const.) Mai
departe, o nouă mutare spre dreapta, pe dia-
gonală, ne va conduce la expresia legii con-
servării energiei (R. Mayer).

Aici să facem un scurt popas: o deplasare
în față (mișcarea turnului), adică împărțirea
prin T va avea ca rezultat obținerea expresiei
puterii $\left(P = \frac{L}{t}\right)$, în timp ce o mișcare
înapoi (înmulțirea cu T) va avea un dublu re-
zultat: obținerea mărimii scalare numită
„acțiune" (W.t) sau regăsirea unei noi legi de
conservare — a momentului impulsului
(mărime vectorială) — care au aceleași di-
mensiuni.

La stînga, prin împărțirea cu L vom găsi di-
mensiunea forței.

Coloana L^6 este susceptibilă de a fi comple-
tată cu noi legi ale naturii. Spre exemplu, din
căsuța puterii, prin deplasarea pe diagonală,
se poate găsi o nouă lege de forma „putere ×
viteză" cu dimensiunea L^6T^{-6}, care ar putea
însemna „viteza de transport a puterii" (R.
Bartini și P. Kuznețov, 1973).

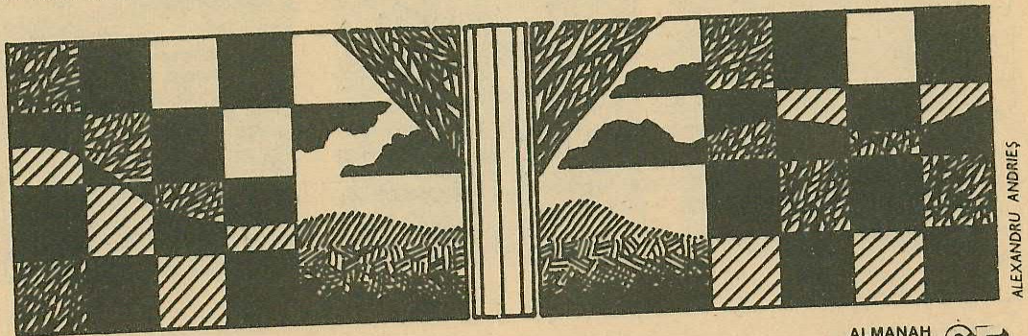
De asemenea, din căsuța L^5T^{-3} prin efectua-
rea aceleiași operații se poate deduce o ex-
presie de forma „moment cinetic × viteză", cu
dimensiunea L^6T^{-4}, care se poate interpreta
ca un fel de „viteză de transport a momentului
impulsului" (P. Kuznețov și R. Obrazțov,
1980), folosită în domeniul economic. (De
fapt, cînd obținem expresia puterii prin pro-
dusul „forță × viteză" și aceasta s-ar putea in-
terpreta ca un fel de „viteză de transport a for-
ței" sub forma legii de conservare a puterii).

S-ar putea imagina produse ale unor
mărimi fizice cu „v^2" (deplasări ale „nebunu-
lui" peste două căsuțe), regăsind mărimi fi-
zice cunoscute: de exemplu, din căsuța L^0T^{-2}
(densitate) se poate ajunge la căsuța L^2T^{-4}
(presiune) prin expresia $\frac{1}{2}\rho v^2 = p_d$ (pre-
siune dinamică).

La fel, de la L^3T^{-2} (masă) prin efectuarea
aceleiași operații, se poate ajunge la expresia
$\left(\frac{1}{2}\right)mv^2$ (energie cinetică) cu dimensiunea L^5T^{-4}.

Iată cum, mișcîndu-ne, deocamdată, în
pătrățelele acestei „table de șah", pe care ne-a
impus-o natura, am ajuns tocmai la **frontie-
rele cunoașterii.** Oare viitorul ne va rezerva
posibilitatea de a depăși cadrul impus de
această „tablă de șah" a naturii și mai ales
„șahul" în care ne ține ea?

Răspunsul va veni, desigur, tot din partea
științei. Pînă atunci, vă oferim dv., stimați citi-
tori, posibilitatea de a imagina noi ipoteze
asupra completării căsuțelor rămase goale ...

ALEXANDRU ANDRIEȘ

COLUMNA TRAIANĂ MARTOR AL CONTINUITĂȚII NOASTRE ÎN DACIA

Arh. VICTOR STANCU

ULTIMELE dezbateri științifice — arheolo-
gice și istorice — asupra Columnei lui Traian,
care au avut loc, în 1978, la Roma, în cadrul
„Accademiei Nazionale dei Lincei", au însem-
nat un pas înainte în descifrarea și interpreta-
rea scenelor de pe acest monument, ridicat
pentru a glorifica cele două războaie dintre
Traian și Decebal (101—102 și 105—106 e.n.)

Colocviul de înalt nivel științific a fost orga-
nizat, în colaborare, de Academia Italiană și
Academia Republicii Socialiste România.

Fiecare din cei patru referenți, academicie-
nii Emil Condurachi, Virgil Vătășianu din
România, precum și S. Mazzarino și S. Ferri
din Italia, au analizat acest monument de ex-
cepțională valoare istorică și artistică — „actul
de naștere al poporului român" —, precum l-a
numit în cuvîntul de deschidere academicianul
E. Cerulli, președintele secției de științe mo-
rale, istorice și filologice a Academiei Italiene,
monument care constituie o realizare cu totul
excepțională, atingînd prin aceasta nivelul cel
mai înalt pe care imperiul l-a atins pentru
prima și ultima oară la începutul secolului al
II-lea.

S-a relevat, o dată mai mult, că artistul care
a executat Columna, arhitectul Apolodor din
Damasc, care l-a însoțit pe Traian în această
campanie (înfățișat în metopa cu podul peste
Dunăre, imediat în spatele împăratului Cicho-
rius, XCIX, 260, 261), împreună cu întreaga
echipă de artiști și constructori, au ținut
seama de realitățile politice, ca și de indicați-
ile împăratului Traian din scrierea sa „De bello
dacico" — azi pierdută, dar care a rămas
scrisă în piatra Columnei, prezentînd forța ar-
matei romane, condusă de împăratul Traian,
dar evidențiind și rezistența eroică a poporului
dac, condus de regele erou Decebal cu o stra-
tegie deosebită și care, deși învins, este pre-
zentat în chip demn.

S-a relevat, de asemenea, că din realitățile
arheologice, studiul construcțiilor militare
dacice dovedește o veche tradiție a prelucrării
pietrei și lemnului.

Poporul român, conștient de importanta
acestui monument care, în afară de valoarea
sa excepțional-artistică, consemnează în pia-
tră veritabila înfățișare a strămoșilor lui, cu
port și casă, acum aproximativ 2 000 de ani,
care, fiind aceleași cu cele de astăzi, dove-
desc continuitatea lui multimilenară pe vatra
traco-geto-dacă, îl prețuiește și venerează, ca
pe o nestemată.

•

În urmă cu opt decenii, mai precis la înce-
putul lui martie 1896, presa italiană comenta
evenimentul neobișnuit pentru oficialitatea și
publicul italian din Roma — prezența unui ins
care dormea la picioarele Columnei lui Traian
— Badea Cîrțan, cioban din România, din co-
muna Oprea Cîrțișoara, de la poalele muntelui
Negoiul, venit pe jos la Roma timp de o iarnă,
pînă primăvara, pentru a vedea — cum spunea
el — cetatea bravului tată Traian și Columna
sa — actul de naștere al poporului român —,
și a-i aduce, după strămoșescul obicei, în
două trăistuțe, pămîntul țării și grînele sale
pentru a le pune unde altă dată o urnă de aur
conținea cenușa tatălui Traian.

Sublimă conștiință și sublim gest al unui ex-
ponent al Neamului Românesc, exponent al
întregului popor, neam care, cu demnitate, vi-
tejie și dîrzenie a luptat de la începutul ființei
sale pentru glia strămoșească și libertatea sa,
continuînd pînă în zilele noastre să lupte pen-
tru ființa sa pe această glie moștenită de la
străbunii noștri, care au stropit-o cu sîngele
lor pentru a o păstra timp de milenii.

Îmbrăcămintea și figura lui Badea Cîrțan, cu
sarică, mintean, cămașă și chimir, cioareci,
căciulă mițoasă, semănau atît de mult cu îm-
brăcămintea și figurile dacilor sculptați în sce-
nele din metopele Columnei, încît unul din ar-
ticolele din presa vremii se intitula pur și sim-
plu „Un dac a coborît de pe Columnă".

Peste 3 ani, în anul 1899, făcînd parte din
delegația română la „Congresul Orientaliștilor
de la Roma", ducea și depunea la picioarele
Columnei, în numele său, pe lîngă cele două
trăistuțe cu pămînt și grîne, și o coroană de
lauri din bronz.

Columna Traiana apare ca cea mai puter-
nică dovadă a continuității noastre în Dacia,
pe vatra milenară a marelui popor traco-geto-
dac, cel mai numeros după Inzi, cum apre-
ciază părintele istoriei și al geografiei — Hero-
dot — la vremea sa, popor care se afla aici —
indoeuropean — încă din neolitic și chiar di-
nainte, lucru care, la ora actuală, după mărtu-
riile arheologice, nu mai poate fi contestat.

Căci așa cum spune Alberti Arnaldo (Italia)
în Anale de Istorie nr. 3/1979, „În lumina cu-
noștințelor arheologice, etnografice și lingvis-
tice actuale, este o îndrăzneală fără seamăn să
demonstrezi, în afara oricărui dubiu, că
populația actuală a României nu continuă în
totul și prin totul nu numai străvechea
populație a Daciei (de la sfîrșitul secolului al
VI-lea î.e.n.), ci și populațiile anterioare. Do-
rind să le enumerăm, am sfîrși prin a face o

istorie inversă, cu lacune, a României de la neolitic la epoca fierului".

Cum am spus anterior, Columna Traiana este o carte scrisă în piatră, consemnată deci pentru vecie, care ne dă o imagine autentică a acelor timpuri vechi.

De pe Columnă se citește chiar înfățișarea și portul străbunilor daci, care sînt aproape aceleași ca și cele de azi ale țăranilor noștri, aflați pe aceleași locuri ale gliei strămoșești — multimilenare —, fapt care este fără drept de tăgadă o dovadă de necontestat a continuității noastre în Dacia. La care se adaugă și înfățișarea caselor dacice, continuînd încă din neolitic și bronz sistemul de construire cu ziduri din trunchiuri de copaci orizontal dispuse, acoperișuri în două ape, care se regăsesc pe Columnă, indicarea a două nivele etc. etc., ca și a detaliilor de construire, de decorații etc. etc, caracteristice caselor țărănești de astăzi și dintotdeauna, care atestă de asemenea această continuitate.

Motivele florale de pe pereții caselor de astăzi, stîlpilor, porților, caselor țărănești și a obiectelor încrustate în lemn, din regiunile muntoase, sînt identice cu motivele de pe scuturile dacice de pe Columnă, însemnînd exact același lucru. Motivele de ceramică română din Țara Oașului, la fel cu cele de pe scuturile dacice de pe Columnă, consemnează încă o dată această continuitate.

În plus, coafura țărăncilor din comuna Drăguș și alte comune se aseamănă perfect cu cea a femeilor dace de pe Columnă.

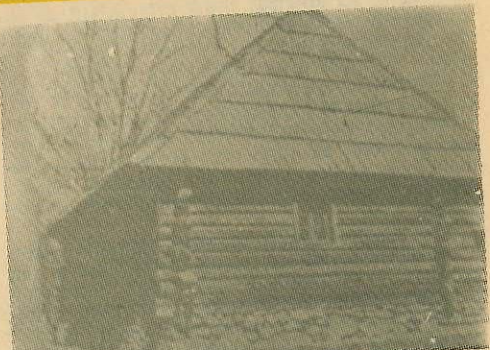
Mai poate contesta cineva continuitatea noastră în Dacia cînd după 17 secole, în Transilvania, pe ușa de la intrarea bisericii din Ocna Sibiului se regăsesc țintele dacice — reeditate — de la ușile masive ale sanctuarului dacic de la Grădiștea Muncelului și din incinta fortificată de la Piatra Roșie, punctînd chenarul ușii, diagonalele și data 1826?

De asemenea, frigăruia din epoca dacică descoperită la cetatea Căpîlna (sec I e.n.) dovedește continuitatea unor forme din antichitate pînă la feroneria populară de astăzi.

Sprijiniți pe argumentele de mai sus, considerăm că unul din cele mai importante pentru dovedirea continuității noastre în Dacia este Columna Traiana, care consemnează în piatră acest profund adevăr.

Case dacice de pe Columnă

Case din lemn, în Cîmpul lui Neag, continuînd forma celor de pe Columnă. C. Theodorescu

Motive florale aflate pînă azi în ornamentația stîlpilor și pereților caselor țărănești din regiunile muntoase. Foto Silviu Comănescu - Cicerone Theodorescu

„Un dac a coborît de pe Columnă" (Badea Cîrțan la Roma, martie 1896). C. Theodorescu

VIAȚA ÎN COSMOS

Ing. SORIN ȘTEFĂNESCU

CĂUTĂM cu febrilitate, ceea ce nu-i rău, forme de viață pe suprafața altor corpuri cerești. Se fac eforturi materiale și intelectuale din ce în ce mai importante în această direcție și, cu siguranță, într-un viitor mai apropiat decît am putea crede, primele rezultate își vor face apariția. În momentul de față, atenția cercetătorilor este îndreptată asupra posibilităților de a descoperi structuri similare sau apropiate de cele terestre. S-a calculat că, dacă Pămîntul ar fi cu 5% mai aproape de Soare, efectul de seră rezultat ar transforma planeta noastră într-o a doua Venus. Dacă însă, distanța ar fi cu numai 1% mai mare, Terra ar intra într-o eră glaciară permanentă cu o climă similară celei de pe Marte. Extinzînd această analiză la stele mai mici decît Soarele, se ajunge la concluzia că orbitele planetare propice tipului de vîrstă similar cu al nostru sînt mult mai mici. În unele situații, planeta respectivă ar fi atît de apropiată de astru (ex. pitică roșie), încît numai o singură față ar fi orientată spre acesta. Vor rezulta diferențe foarte mari de temperatură între zona luminată și cea întunecată, condiție total nefavorabilă apariției vieții, cel puțin așa cum o cunoaștem. Pentru cazul aștrilor mai mari decît Soarele, zona orbitelor favorabile vieții este într-adevăr mai întinsă. Optimismul nostru trebuie să rămînă însă la un nivel realist pentru că radiația ultravioletă foarte intensă va împiedica apariția germenilor promotori ai vieții în forme superioare. Aceste considerente, cît și multe altele, au dus totuși la concluzia că, în Galaxia noastră, viața — o viață similară celei terestre — este posibil să apară pe aproximativ 150 000 de planete.

Iată însă că astronomii au detectat în spațiul interstelar un amestec de molecule a căror diversitate se întinde de la vaporii de apă și amoniac pînă la compuși organici cum ar fi etil-alcoolul. Aceste descoperiri apar ca surprinzătoare, deoarece se știe că posibilitatea formării de molecule în gazul interstelar este foarte redusă și aceasta datorită în primul rînd radiațiilor ultraviolete ce ar disocia moleculele imediat ce s-au format. O explicație ar fi că praful existent în spațiul dintre aștri acționează asemenea unui catalizator. Atomii absorbiți la suprafața particulei de praf pot migra pînă cînd, venind în contact cu alți atomi, formează molecule pe care grăuntele de pulbere le protejează de efectul disociativ al radiației ultraviolete. Împins de presiunea radiațiilor, praful astfel „tratat" vine în contact cu suprafața planetelor și, în cazul cînd condițiile întîlnite o permit, minusculele particule devin germeni ai vieții (Svante Arhenius). Este o ipoteză. Iată însă că un nume de rezonanță în lumea oamenilor de știință, Fred Hoyle, deși nu o susține ca ipoteză, emite o idee aparent utopică. În povestirea „The Black Cloud", el imaginează o inteligență evoluată dincolo de carne și sînge, dincolo de limitările impuse de suprafața unei planete, devenită încorporată într-un nor interstelar. Deci, iată-ne în fața unui Univers (acum științifico-fantastic, dar mîine?) populat de creaturi greu de imaginat (chiar pentru un autor de literatură S.F.) pentru care cîmpurile de radiații sînt hrană, iar spațiul dintre aștri, jungla în care hălăduiesc. Deci, un Univers în care dominantă nu este materia amorfă, ci materia superior organizată, viața, inteligența.

B.I.I.

ȘI TOTUȘI, S-AR PĂREA CĂ EXISTĂ...

Ing. GABRIEL CONSTANTINESCU

Motto:
Sapiens nihil affirmat quod non probet.
(Înțeleptul nu face afirmații fără dovezi)

CU VREO trei decenii în urmă, hotărîți să se conformeze faimosului adagiu latin, trei cercetători reputați (dar și controversați), de naționalități diferite — francezul Bernard Heuvelmans, sovieticul Boris Porșnev și americanul Ivan T. Sanderson — au fondat o știință nouă, care — pînă în prezent, datorită eforturilor susținute ale „părinților" săi, alături de zeci și sute de colaboratori mai noi din toate continentele — a marcat succese însemnate, fiind în continuă dezvoltare: știința formelor de viață „refuzate" de zoologia și botanica modernă (uneori, chiar și de paleontologia, paleobotanica și paleozoologia modernă).

Trebuie să arătăm că fondatorii mai sus-menționați și-au concentrat atenția, în ultimele decenii, cu precădere asupra animalelor etichetate de știința modernă ca „fantastice", „imposibile" sau „ireversibil dispărute"... Aceasta, desigur, nu înseamnă că formele de viață vegetale nu sînt și ele capabile să ne ofere surprize. De acestea ne vom ocupa, însă, cu o altă ocazie.

Desigur, în acest domeniu dovezile directe sînt, cel mai adesea, extrem de greu de procurat. Și, totuși, după cum vom constata, ele nu au lipsit — și nu lipsesc...

Peste un secol, majoritatea savanților reputați în domeniul paleontologiei și zoologiei s-au eschivat de la abordarea unor asemenea subiecte „delicate", chiar periculoase pentru prestigiul cîștigat, cu trudă, o viață întreagă... Scepticii și prudenții au preferat să afișeze o ironie superioară demnă de cauze mai bune; bineînțeles, ei nu au contribuit cu nimic la elucidarea controversatelor subiecte aflate în discuție.

Articolul publicat de Ivan T. Sanderson, în 1948, în „The Saturday Evening Post": „S-ar putea să mai existe dinozauri...", a stîrnit, la apariție, un scandal imens printre colegii de breaslă „serioși"... Și, cu toate acestea, trei decenii mai tîrziu, faptele acumulate tind să confirme aserțiunile „scandaloase" ale specialistului nord-american. Dar nu numai pe ale sale...

Dispunem de numeroase dovezi indirecte — incizate, ori pictate pe străvechi vase și obiecte de cult, sculptate, scrise ș.a.m.d. — cu privire la diverse animale „fantastice" și monștri — tereștri sau marini — încă din zorii istoriei... Ca să nu mai vorbim de extraordinara galerie de făpturi ciudate, conservată în memoria — preistorică și istorică — a tradițiilor orale ale tuturor popoarelor...

Astfel, într-un pasaj — foarte controversat — din „Istoria animalelor" — cca 350 î.e.n. — Aristotel scrie: „În afară de animalele studiate pînă în prezent, mai sînt în apele mărilor unele ce nu pot fi clasificate pe genuri pentru că sînt prea rare. Unii dintre pescarii care au o experiență îndelungată pretind că au văzut în mare animale asemănătoare unor grinzi negre, rotunde și deci de grosime egală; unele dintre aceste animale seamănă cu niște scuturi; se zice că sînt de culoare roșie și că ar avea numeroase aripi."

Bernard Heuvelmans — autorul celebrelor lucrări: „Pe urmele animalelor ignorate" și „Șarpele-de-Mare" — consideră că textul de mai sus al lui Aristotel cuprinde „aluzii clare la doi monștri marini dintre cei mai de seamă: pe de o parte, la Marele Șarpe-de-Mare și pe de alta la Krakenul folclorului scandinav, cunoscut și sub numele — dealtfel, impropriu — de caracatița gigantică. Aici le-am văzut alăturate într-un mod succint..."

În a sa „Istorie naturală", redactată după aproximativ patru veacuri după Aristotel, Pliniu cel Bătrîn descrie amănunțit (chiar dacă nu în calitate de martor ocular) un „polip monstruos" care... venise să fure peștele pus la uscat într-un mic port pescăresc din Andaluzia, pe vremea proconsulatului lui Lucullus (ref. bibl. 1, p. 288).

Mai aflăm, tot de la Pliniu cel Bătrîn, despre smulgerea unui marinar de pe puntea unei nave — ancorată într-un port din Beoția — de către tentaculele unei caracatițe gigantice.

Vechile legende ale popoarelor nord-europene de navigatori abundă în descrieri de calmari uriași „pe care navigatorii îi luau drept stînci, aruncînd ancora în apropierea lor, ba chiar făcînd focul pe spinarea acestor monștri care, astfel, se trezeau, furioși, răsturnînd nava și ucigîndu-i pe imprudenții marinari" (ref. bibl. 1, p. 229).

Spre sfîrșitul veacului al XVI-lea, naturalistul Ulisse Aldovrandi (1522—1605) din Bologna menționează și el naufragii provocate de „caracatițe" enorme. (Ibidem).

Tratatul, în patru volume, al lui Conrad Gesner: „Historia animalium" (Zürich, 1551—1558) ilustrează cu xilogravuri în culori și descrie o

mare varietate de „dragoni", „balauri" și „șerpi cu aripi" de dimensiuni respectabile și cu o reputație înspăimîntătoare.

Tratatul celebru — al nu mai puțin celebrului său autor, Athanasius Kircher — „Mundus subterraneus", publicat în 1665, însoțește cu o frumoasă imagine descrierea amănunțită a unui „dragon" răpus în anul 1345 în Insula Rhodos: gît lung, cap de șarpe, dantură puternică, patru picioare cu gheare ca de urs, coadă de crocodil, plăci cornoase pe corp, două aripi scurte membranoase... E îndoielnic că aceste aripi serveau la zbor (ref. bibl. 1, p. 287).

Să fie, oare, aceste relatări rodul purei fantezii? Ce sîmbure de adevăr ascund ele?

Întrebările sînt justificate deoarece, cu patru secole întîrziere, s-a demonstrat că unele din informațiile elvețianului Conrad Gesner corespund în mod uimitor realității. Astfel, el relatează în a sa „Historia animalium" despre „șopîrlele zburătoare" din India; descrierea, ca și imaginea ce însoțește textul, redă cu exactitate un exemplar din specia DRACO VOLANS, care trăiește și azi în pădurile mlăștinoase din Sumatra, Java, Borneo, Filipine; aceste insule denumite generic, acum patru secole, „Insulinda" făceau parte din ansamblul „Indiilor", adică zona geografică imensă aflată la est de Marea Roșie (ref. bibl. 1, p. 295).

În secolul al XVIII-lea, progresele zoologiei au permis apariția primei lucrări în care Krakenul era studiat științific: „Istoria naturală a Norvegiei", scrisă și publicată de episcopul și naturalistul danez Erik Pontoppidan. La acea dată, autorul (bineînțeles, rapid ridiculizat de „atotștiutorii" timpului său) dispunea de unele observații directe: calmari uriași fuseseră găsiți eșuați pe cîteva plaje din Irlanda, Norvegia și Olanda, iar „vînătorii de balene relatau că harponaseră cașaloți care, în agonie, vomaseră brațe de calmari lungi de zece metri și mai groase ca piciorul omului." (ref. bibl. 1, p. 290).

Dovezile acumulate, în a doua jumătate a sec. XIX, asupra acestui enigmatic monstru devin indiscutabile.

În 1861, avizoul francez „Alecton" găsește plutind în derivă, între Madeira și Canare, un uriaș cefalopod rănit, probabil, în luptă cu un cașalot... Corpul animalului — cu un diametru de șase metri și tentacule enorme — nu a putut fi ridicat pe bord, deși fusese prins într-o plasă de pescuit, cîntărind mult peste două tone...

Întîlnirea navei „Alecton" a avut un larg ecou — la vremea respectivă — în cercurile specialiștilor și în presă. Se pare că această întîmplare i-a inspirat lui Jules Verne episodul luptei submarinului „Nautilus" cu calmarii uriași, din romanul „20 000 de leghe sub mări" (ref. bibl. 1, p. 291).

Între 1871 și 1873, ultimii sceptici întru existența calmarului uriaș — Kraken (botezat, între timp, de naturalistul norvegian Stenstrup cu numele științific generic de ARCHITEUTIS) au trebuit să-și recunoască eroarea și să ia act de realitate... „Pe plaja din Terra Nova (Newfoundland) au eșuat vreo douăzeci de ARCHITEUTIS, care au fost studiați de naturaliștii americani A. Verill și G.E. Mc Gintie; cel mai mare dintre acești calmari măsura 17 metri cu tentaculele întinse și cîntărea cca 30 tone."

„Ulterior, aceste cifre-record culese de pe plaja din Terra Nova s-au dovedit a fi modeste: din studiul bucăților de brațe vomate de cașaloți în agonie rezultă că există asemenea calmari care cîntăresc sute de tone." (ref. bibl. 1, p. 291).

S-ar părea că ARCHITEUTIS nu este un animal chiar inofensiv. Atacat de un cașalot (care se hrănește, în principal, cu cefalopode), ARCHITEUTIS se apără cu înverșunare — dovadă: cicatricele circulare produse de ventuzele sale pe pielea foarte groasă a acestor uriașe cetacee. Este foarte posibil ca nu întotdeauna cel învins în această bătălie să fie ARCHITEUTIS...

Să includă, oare, legendele înfricoșătoare din antichitate și evul mediu un sîmbure de adevăr? Ce s-ar fi întîmplat, oare, cu acele nave — destul de modeste, la urma urmei — care, în drumul lor, din nebăgare de seamă, ar fi tulburat siesta unui astfel de gigant care, crezîndu-se atacat, ar fi ripostat? (ref. bibl. 1, p. 291—292).

Există însă și alte dovezi directe ale existenței unor specii considerate definitiv dispărute...

Astfel, la 22 decembrie 1938, mica navă pescărească a căpitanului Goosen aducea în portul East-London, de pe coasta Africii de Sud, pe lîngă încărcătura obișnuită, și un pește mai puțin comun. Peștele fusese prins la trei mile în largul coastei sud-africane, la 70 metri adîncime, în dreptul gurii rîului Chalumna. Avea 160 cm lungime, o coadă dublă și aripioare curioase, asemănătoare „labelor" de cauciuc ale scufundătorilor autonomi. Cu concursul naturalistei Courtenay-Latimer și al profesorului L.J.B. Smith, s-a putut stabili că peștele în cauză (botezat LATIMERIA CHALUMNAE în cinstea naturalistei) era o fosilă vie, un coelacant, (reprezentant al subclasei crossopterigieni, apărută în devonian, acum 300 milioane ani), considerat definitiv dispărut — ca gen — de 70 milioane ani, încă de la sfîrșitul cretacicului. Pînă atunci, nu erau cunoscute decît impresiuni litografice ale acestui intermediar între pești și amfibii.

Întreruptă de cel de-al doilea război mondial, campania de capturare a mai multor exemplare de LATIMERIA CHALUMNAE a fost reluată în 1948. În doi ani, între 1952 și 1954, au fost prinse opt exemplare. În 1958, unul a fost capturat chiar de o navă științifică ce efectua cercetări în sud-vestul Oceanului Indian. S-a putut constata că Latimeria se teme de lumină și căldură, trăind la adîncimi

de zeci și sute de metri; este un răpitor foarte vorace. Astăzi, exemplare integral conservate de LATIMERIA se găsesc în vreo douăzeci de muzee și colecții de istorie naturală.

Cercetătorul francez Millot, unul dintre cei mai mari specialiști în domeniul coelacanților, remarca, într-un studiu din 1958: „Ar trebui să fii prea acrit ca să nu vezi în descoperirea coelacanților, cu peripețiile deseori pitorești care au însoțit-o, cu admirabilul devotament pe care l-a suscitat de o parte și de alta a canalului Mozambic și cu rezultatele minunate obținute în cele din urmă, o foarte frumoasă aventură umană, bogată în învățăminte de tot soiul și foarte încurajatoare." (ref. bibl. 1, p. 336—337).

Să fie, oare, coelacanții singurele fosile vii pe Terra? Fără îndoială, nu! Fauna Australiei, Africii, Americii de Sud și a insulelor Pacificului ne-a procurat suficiente exemple grăitoare. În fond, ne cunoaștem încă destul de puțin planeta pe care sîntem gata a o distruge...

Să ne amintim că ghepardul zis regal (ACINOMYX REX) a fost semnalat abia în 1927, în Rhodesia de Sud. El pare cercetătorilor — azi — ca o varietate accidentală (?!). OKAPI-ul era doar un zvon pînă în 1900.

Din cauza zonelor greu accesibile în care viețuiesc, din cauza „programului" de viață (unele din aceste animale nu sînt active decît noaptea), în fine, din cauza iuțelii cu care dispar din fața observatorilor — în general nepregătiți să-i „imortalizeze", deoarece luați prin surprindere... — (iuțeală dictată, de altfel, de un sănătos instinct de conservare!), decenii de-a rîndul (uneori secole), numeroase animale stranii n-au fost cunoscute decît din legende sau, zvonuri...

Ciți oameni au văzut (și reușesc și azi să vadă) un BONGO (marea antilopă TRAGELAPHUS a pădurilor din zonele mlăștinoase ecuatoriale) sau un PORC-GIGANTIC-DE-PĂDURE (HIELOCERIUL lui Meinertz-hagen) sau un DUYKER-CU-POSTERIORUL-GALBEN (mica antilopă a pădurilor CEPHALOPHUS)? Și, cu toate acestea, nu sînt animale chiar atît de rare...

Astăzi, nu ne mai miră speciI relicte precum: crocodilii, hateriile din Noua-Zeelandă (SPHENODON PUNCTATUS), varanii (inclusiv varanii uriași, „dragonii" de Komodo), iguanele, ornitorincul ș.a.m.d.; și totuși noutăți din presa cotidiană ne electrizează — din cînd în cînd — arătîndu-ne că mai există încă suficiente pete albe pe harta Terrei, atît de conștiincios supravegheată de sateliți atotvăzători...

La mijlocul lunii noiembrie 1981, la frontiera dintre Tailanda și Cambodgia, într-o zonă de junglă aproape imposibil — deocamdată — de străbătut cu piciorul, s-a făcut — cu ajutorul elicopterelor — o descoperire surprinzătoare, bazată pe unele zvonuri locale. Au fost localizate și fotografiate (atît ziua, cît și noaptea) grupuri de elefanți uriași, mai mari cu peste un metru decît cei mai mari elefanți asiatici cunoscuți pînă acum. Acești elefanți se hrănesc doar noaptea. În restul timpului, ziua, își fac siesta în liniște, în zone extrem de greu accesibile din junglă. Specie relictă? Mutanți? Prima ipoteză pare a fi mai aproape de adevăr... Cel puțin în acest caz.

Într-o zonă din Kenya, între 1978 și 1980, un număr de sate au fost terorizate de o creatură „diabolică", care ataca și ucidea caprine și bovine, ba — de la o vreme — chiar copii și adulți. Situația ajungînd intolerabilă, s-a făcut apel la vînători specializați în vînat mare. Animalul a fost împușcat în 1980. Surpriza localnicilor și a oamenilor de știință a fost considerabilă: aveau în față cadavrul unui animal „imposibil", cel puțin din punctul de vedere al geneticii și zoologiei moderne. Corpul fusese, evident, al unui animal puternic și foarte rapid; era de dimensiunile și suplețea ghepardului. Capul: feroce, avînd trăsături de felină, dar amintind și de lup și chiar de unele reptile demult dispărute; (în comparație cu fiara ucisă în Kenya, cîinele din Baskerville ar putea fi socotit un simpatic cățeluș de salon). Posteriorul animalului — inclusiv picioarele din spate — era acoperit cu solzi. Ghearele, extrem de puternice, erau mai degrabă ale unei păsări mari de pradă, iar coada păstra caractere reptiliene.

Un mutant? Un ultim exemplar coborît din istorie și legendă?

Între 1899 și 1917, printre ruinele străvechiului Babilon și-a desfășurat lucrările — extrem de fructuoase — expediția germană condusă de profesorul Robert Koldewey. În 1902, Koldewey degajează (dintre cele — în total — opt porți ale fostei cetăți) poarta zeiței Iștar, străjuită de turnuri acoperite cu admirabile basoreliefuri (în cea mai mare parte excelent conservate), colorate, executate în cărămidă arsă acoperită cu email. Basoreliefurile reprezintă: bouri, lei și „balauri de Babilon" — faimoșii siruși. Portretul sirușului — zugrăvit pe turnurile porții zeiței babilonene a dragostei, fecundității și războiului — „degajă un aer de autenticitate", notează un specialist cu autoritate și, în același timp, foarte prudent în afirmații ca Wilhelm Bölsche („Drachen", Franckh'sche Verlagshandlung, Stuttgart, 1929); în cuvinte, el ar putea fi rezumat astfel: corp acoperit cu solzi; gît lung; coadă lungă, de reptilă; capul mai curînd reptilian, dotat cu un corn asemănător celui de rinocer; labele anterioare de leu; cele posterioare de pasăre; pliuri sub gît și creastă pe gît, ca la iguanele actuale; limbă lungă și despicată, ca la șerpi.

A existat sirușul în realitate? El este menționat în cronicile domniei lui Nabucodonosor; făcea parte dintre raritățile grădinii zoologice a templului zeiței Iștar din acest oraș-minune a lumii antice.

Conform unor tradiții locale, sirușul era ținut — în majoritatea timpului — închis într-o cavernă obscură a templului zeiței.

Tratatul de istorie naturală al lui Conrad Gesner, din Zurich (apărut în 1587), menționează: „În pustiurile unde se afla pe vremuri vechiul oraș Babilon (se zice că) mulți balauri fioroși și-ar avea sălașul".

În fața fantasticelor reprezentări multicolore în cărămidă emailată ne întrebăm din nou: pură fantezie, ori portret după natură? În fond, leul — reprezentat alăturat — există și azi, iar ultimul bour (BOS PRIMIGENIUS) a fost răpus — după cît se pare — în 1627, în Polonia. (ref. bibl. 1, p. 286—287; ref. bibl. 2, p. 180— 181).

Nu cumva creatura ucisă, în 1980, în Kenya este — sau, mai exact, era — un urmaș nu prea îndepărtat al sirușului babilonean? (se știe doar, azi, cu precizie că templele babilonene „importau" rarități — inclusiv animaliere — de la surse aflate, uneori, la mii de kilometri depărtare, iar continentul african le-a fost un furnizor foarte activ)... Nu cumva mai există — în viață — și alte vietăți (mai mult sau mai puțin asemănătoare) îmbinînd — într-un mod încă de neînțeles pentru noi — caractere ale unor specii atît de diferite?

S-ar părea că răspunsul la aceste întrebări este afirmativ. Și cînd scriem aceasta nu ne gîndim (doar) la cazul expus mai sus, ori la investigațiile — înconjurate de o zgomotoasă publicitate — ce se fac pentru dezlegarea enigmei vietăților ce apar, din cînd în cînd, din adîncurile lacului scoțian Lochness...

În urmă cu peste trei decenii, un vînător sud-african — specializat în vînat mare — F. Gobler anunța, într-o gazetă din Capetown — „Cape Argus" — că în interiorul Angolei (de unde tocmai revenise) exista un animal care — după descrierile localnicilor — nu putea fi decît un dinozaur. Animalul, binecunoscut și temut în zonă, era denumit de indigeni CHIPEKWE și sălășluia în mlaștinile lacului Dilolo. „Greutatea sa ar fi de cca patru tone — declara Gobler. Vînătorii au auzit — noaptea — un CHIPEKWE devorînd un rinocer ucis, sfărîmînd oasele cu zgomot și sfîșiind hălci enorme de carne. El are capul și coada unei șopîrle uriașe. Un savant german l-a fotografiat. I-am căutat urma prin mlaștini, dar indigenii mi-au spus că apare extrem de rar; nu am reușit să-l descopăr. Totuși, sînt convins că CHIPEKWE există în realitate."

Evident, publicarea fotografiei a stîrnit o furtună de comentarii din partea cititorilor gazetei „Cape Argus". Totuși, cercetătorii sud-africani — și chiar unii dintre cei englezi —, precum și vînătorii specializați în vînat mare — toți cu o bogată experiență a Africii — au fost de acord că acest animal ar putea exista. (ref. bibl. 2, p. 168—169).

Șeful unei expediții germane din 1913, în Camerun (căpitanul von Stein zu Lausnitz), a redactat un raport foarte interesant, nici astăzi publicat în întregime, dar citat de mulți autori.

Străbătînd cîteva regiuni, foarte depărtate unele de altele, și utilizînd ghizi locali experimentați, el a reușit — printre altele — să culeagă o serie de descrieri ale unui enigmatic animal pe care indigenii îl numeau MOKELE—MBEMBE. Iată ce glăsuiește raportul:

„Se spune că animalul este de culoare gri-brună, cu pielea netedă; talia sa se apropie de cea a unui elefant și este cel puțin cît cea a unui hipopotam. Se spune că ar avea un gît lung și flexibil și un fel de corn, unic, dar destul de lung. Unii vorbesc de o coadă musculoasă în genul cozii unui crocodil.

Se spune că orice ambarcațiune ce se apropie de el este pierdută; animalul o atacă și ucide pe ocupanți fără, însă, a-i consuma. Această creatură se pare că trăiește în grotele scobite de fluviu în argila de pe malurile sale abrupte și meandrate. Se zice că animalul escaladează uneori malul, în plină zi, în căutarea hranei, care se compune exclusiv din vegetale. Acest detaliu mă face să cred că nu am de-a face cu un mit. Mi-a fost arătată planta sa preferată: un fel de liană cu flori mari, albe, o sevă lăptoasă și fructe asemănătoare cartofilor. Mi s-au arătat, pe malul fluviului Ssombo, o urmă ce ar fi fost lăsată de acest animal în timp ce se deplasa în căutarea hranei. Urma era proaspătă și în vecinătate se aflau plantele descrise mai sus. Dar erau acolo atîtea urme de elefanți, hipopotami și alte mamifere mari, încît era imposibil să se urmărească un traseu anume cu o cît de mică certitudine..." (ref. bibl. 2, p. 176—177).

Merită să menționăm — în treacăt — că ultima expediție internațională, organizată cu scopul elucidării misterului existenței lui MOKELE—MBEMBE, s-a afundat în junglele Camerunului în vara acestui an.

E greu de afirmat ce sentimente poate încerca exploratorul care s-ar găsi, deodată, față în față cu o asemenea creatură... Cel ce filma, de la distanță, acum vreo doi ani, în insula Komodo, un varan uriaș, de peste cinci metri — urmărind în „pas viol" un exemplar destul de agil dintr-o specie răspîndită local, înrudită cu cerbii și căprioarele noastre — nu se simțea tocmai la largul său... Pînă atunci, varanii erau considerați ființe fără îndoială puțin atrăgătoare, dar greoaie și inofensive...

În fostul Congo belgian (actualmente Zair), prin 1920, un vînător cu destulă experiență, numit Lepage, a avut parte de o experiență — deși, fără îndoială, interesantă — nu tocmai agreabilă... Numitul Lepage tocmai se apropia de o mare mlaștină, cînd s-a întîlnit cu un animal de talie mare cum încă nu-i mai fu-

B.I.T.

ȘI TOTUȘI S-AR PĂREA CĂ EXISTĂ

sese dat să vadă, ori să-și închipuie chiar... Animalul s-a pregătit să-l atace și chiar l-a urmărit, un timp, așa că Lepage a fost foarte mulțumit că a scăpat cu fuga. După ce animalul a renunțat la urmărire, Lepage s-a reîntors și l-a observat îndelung prin binoclu. Vietatea avea cam opt metri lungime, un bot lung și ascuțit și un fel de corn unic deasupra nărilor; părea că are și un fel de cocoașă (sau platoșă bombată?) osoasă pe „umeri". Labele dinainte erau terminate „dintr-o bucată" în genul copitelor cailor. Cele dinapoi prezentau degete separate. (ref. bibl. 2, p. 175).

Informații despre un monstru respingător a cules — acum mai multe decenii — și vînătorul-explorator Stephens (citat și de marele naturalist englez John Guille Millais). În acea epocă, Stephens era însarcinat (și) cu supravegherea unei lungi secțiuni a liniei telegrafice construite de englezi de-a lungul Nilului Superior. În această (cel puțin) dublă calitate, Stephens a adunat de la băștinașii din mai multe triburi informații bogate despre o reptilă mare care trăia în mlaștini și pe care ei o denumeau LAU. Indigenii i-au descris lui Stephens animalul foarte detaliat, iar unul dintre ei i-a afirmat că a fost de față la uciderea unui exemplar.

Băștinașii descriau reptila ca avînd între 12 și 30 de metri lungime; grosimea corpului ei era egală cu grosimea corpului unui măgar; culoarea corpului: galben închis. Capul era terifiant, asemănător celui de șarpe, fiind înzestrat cu tentacule mari (!), sau brațe terminate cu clești și ghimpi în genul scorpionului (!!), cu care își apucă și ucide prada. Relatarea pare a ține mai mult de literatura științifico-fantastică, amintindu-ne insistent faimoasele Gorgone mitice... Și, totuși, mai tîrziu, un administrator belgian din Congo-ul acelei epoci a afirmat că văzuse de mai multe ori un LAU într-o mlaștină și chiar trăsese asupra lui... (ref. bibl. 2, p. 179).

Desigur, lista acestor apariții neobișnuite este mult mai lungă; nu ne propunem epuizarea ei în rîndurile de față.

Putem, însă, afirma cu certitudine că viitorul ne rezervă încă multe surprize și că știința formelor biologice (încă) ignorate este — fără îndoială — o poartă spre înțelegerea mai deplină a evoluției vieții pe planeta noastră și în Univers.

Selecție alcătuită de
Ing. GABRIEL CONSTANTINESCU

BIBLIOGRAFIE

1. Matei Horia: „Enigmele Terrei", Ed. Albatros, București, 1978.
2. Bergier Jacques: „Le livre de l'inexplicable", Ed. Ex Libris, Lausanne, 1973.

CUANTICIPAȚII

AELITA = Elita imperiului roman.
ALFA... BETA = Particule din școala elementară.
ALUNIZARE = Maturizarea lăstarilor de alun.
ANAROID = Obiect avînd forma caracteristică a unei andrele.
ANTICIPAȚIE = Prospectare a antichității.
ASELENIZA = A se deda lenei.
ATOMIST = Adversar al ideilor lui Toma D'Acvine.
ATLANT = Atlet antic.
AUTOMAT = Șah mat pe care jucătorul și-l dă singur.
BOLID = Caracterizat printr-o stare bolnăvicioasă.
CAVERITĂ = Zăvorită într-un cavou
COMETĂ = Comă galopantă
COSMIC = Cosinus cu valoare mică
COSMODROM = Sindrom cosmic
ELECTRON = Tren obținut pe cale electivă
EXEGEN = Gen al literaturii exotice
FICȚIUNE = Fostă divinitate la olteni.
GALAXIE = Maladie răspîndită în vechea Galie.
GENETICĂ = Caracteristica stilului lui Jean Genet.
GELEM = Lem fără echipaj uman
GRAVITAȚIE = Situație deosebit de gravă
HOLOGRAFIE = Lucrare de grafică expusă în hol
IONIZARE = Zarea vizibilă pe Marea Ionică
MAGNETISM = Farmec personal al celor trei magi din legendă.
MARTE = Arte marțiale
MEZON = Locuință pentru fizicienii francezi
MODUL = Nodul malign
NEANT = Om de zăpadă
PARSEC = Parfeu cu fursecuri
PLANETĂ = Planșeta perfect plana
PRESURIZARE = Etapă premergătoare încărunțirii
PROTON = Dispozitiv de producere a tonurilor
RADAR = Navă de patrulare în radă.
RADIOACTIVITATE = Activitatea pe tărîmul radiodifuziunii
RADIAȚIE = Ștergere cu buretele
REACTOR = Actor în repetiție
RELATIVITATE = Arta de a face relații
ROBOT = Robă lungă, asemănătoare capotului
SATELIZARE = Reîntoarcere în satul natal
SIRIUS = Titlu latinesc echivalent cu Sir
SOLARIS = RACHETĂ Polaris sol-sol
SUPERNAVĂ = Ultramodernă
TELEMETRU = Un metru de telemea
UNIVERS = Poem într-un singur vers
VERNAL = Roman de Jules Verne

DAN URSULEANU

B.I.T.

VERIGA DE LEGĂTURĂ

DIN NOU DESPRE ORIGINEA OMULUI

MIHAI E. ȘERBAN

ÎN URMĂ cu mai bine de un secol, vedea lumina tiparului o lucrare care va marca hotărîtor întregul destin modern al științei. Era anul de grație 1859, și Charles Darwin expunea în „The origin of species by means of natural selection, or the preservation of favoured races in the struggle for life" („Originea speciilor prin selecție naturală sau păstrarea raselor favorizate în lupta pentru existență") o concepție cu totul nouă și deosebită, care va revoluționa gîndirea biologică.

Această concepție nouă este evoluționismul, care de la bun început a stîrnit cele mai aprinse discuții și controverse, în cele mai diverse medii. Rezultat al unei munci de cercetare desfășurată pe parcursul a peste 20 de ani, teoria evoluționistă a fost treptat asimilată de către mediile științifice, fiind în schimb violent criticată și respinsă de către mediile clericale și bigote.

La o sută de ani de la nașterea teoriei evoluționiste, sîntem martorii unui fenomen invers: acceptată de mediile care la început o respingeau, ea este supusă unui vast proces de reconsiderare în lumea științifică.

Un fapt este de netăgăduit: evoluționismul are o premisă corectă, de excepțională importanță științifică — omul este rezultatul unui proces de evoluție specific pe care l-a suferit un strămoș al său din grupul primatelor. Darwin demonstrează cu prisosință acest lucru în anul 1871, cînd publică lucrarea „The descent of Man" („Originea omului"). Dar dincolo de premisa evoluționistă, lucrurile încep să se complice.

În primul rînd, scenariul evoluționist obișnuit nu este suficient pentru a explica de ce omul a parcurs o traiectorie evolutivă atît de spectaculoasă pe parcursul a trei milioane de ani, în timp ce restul grupului primatelor a rămas neschimbat, prezentînd cel mult mărunte evoluții adaptive.

În al doilea rînd, teoria evoluționistă în abordarea ei „clasică" nu poate explica o serie de transformări care au marcat procesul de hominizare, dar care contravin oricăror legi de economie a evoluției. Între aceste transformări, putem menționa: poziția bipedă (generatoare de grave disfuncționalități organice), creșterea volumului cerebral (care depășește cu mult necesitățile reale ale ființei umane), exacerbarea instinctului sexual și pierderea învelișului pilos (blana).

Chiar și simpla enumerare de mai sus ne este suficientă pentru a intui complexitatea problemei, și a ne sugera dilema în care se află teoria evoluționistă. Dilemă pe care mulți se străduiesc s-o depășească, fără a porni întotdeauna de pe poziții evoluționiste, dar mai mereu căzînd în păcatul absolutizării rolului unuia sau altuia din factorii determinanți ai umanizării. Schematic, putem sistematiza toate aceste abordări după cum urmează:

1) **curentul genetic** — care vede în evoluția umană rezultatul unor recombinări genetice, în primul, scăderea numărului de cromozomi din celulă de la 48 (în cazul maimuțelor antropoide) la 46 (în cazul omului). Pentru moment, este încă foarte controversată problema avantajelor pe care această reducere le-a putut aduce strămoșului nostru simian (în lipsa acestor avantaje, fiindu-ne foarte greu să ne imaginăm care au putut fi mecanismele selective care să contribuie la fixarea și generalizarea variației).

2) **curentul „catastrofic"** — care presupune că evoluția omului s-ar fi realizat prin salturi bruște, determinate de influența foarte puternică a unor factori de mediu sau a unor catastrofe desfășurate la scară planetară. Fie că este vorba de un șir de catastrofe lunare (Hans Hörbiger), de creșterea bruscă a nivelului radiațiilor cosmice în momentul schimbării polarității cîmpului magnetic terestru sau de influența incidentală a unui reactor atomic natural (din timpul celui recent descoperit în Gabon) — acest curent nu poate explica evoluția speciei umane în condițiile în care toate speciile care populau același areal au rămas neschimbate.

3) **curentul canibalist** — al cărui principal reprezentant este savantul austriac Oscar Kiss Maerth. În concepția acestuia, evoluția omului și, în primul rînd, evoluția creierului au fost determinate de consumul de creier și de glandă hipofiză. Mobilul direct ar fi fost obținerea unei intensificări a libidoului, efect constatat în urma ingerării de hipofiză. Consumul acesta de drog sexual a antrenat toate modificările cunoscute în anatomia și fiziologia umană, afirmă O. K. Maerth, fără a da însă explicații pe deplin satisfăcătoare.

Această lipsă o regretăm. Căci, în definitiv, am plecat în căutarea unor explicații pentru particularitățile procesului de hominizare, și nu a unor premise complet noi ale acestui proces.

4) **curentul creaționist** — care se apropie în majoritatea aspectelor sale de abordarea creaționistă creștină, cu două excepții: materia primă nu mai este lutul, ci un grup de

B.I.T.

maimuțe, iar creatorul nu mai este de natură divină, ci este un grup de extratereştri cu abilități cvasi-divine.

Dacă, în lumina actualelor noastre cunoştinţe, ipoteza paleoastronautică, conform căreia Terra a fost vizitată de reprezentanţi ai altor civilizaţii poate căpăta girul credibilităţii, constituie cel puţin o dovadă de obtuzitate ştiinţifică şi de discernămînt viciat să afirmi că specia umană ar fi rezultatul actului „creator" al unor entităţi extraterestre. Unor astfel de autori (nu vom aminti decît pe Michel Granger, Brinsley Le Poer Trench şi E. von Daniken) nu li se opun numai argumentele de bun simţ, dar şi argumente de ordin biologic, care demonstrează strînsa noastră înrudire cu întreg grupul primatelor.

Să oprim aici enumerarea, şi să ne ocupăm mai pe larg de una din cele mai interesante şi mai atrăgătoare încercări de rezolvare a problemelor pe care le ridică procesul de hominizare. Ea aparţine biologului marin englez Sir Alister Hardy, şi este pentru prima oară expusă într-un articol apărut în anul 1960 în revista „New Scientist". În articolul respectiv, savantul englez afirmă că omul este urmaşul unei maimuţe acvatice reuşite. În felul acesta, mult căutata verigă de legătură în filogenia umană, acea „missing link", care a constituit coşmarul antropologilor, nu trebuie căutată nici în Jawa, nici la Taung, Sterkfontein sau Olduvai, ci în apă, mai precis în apele calde ale mărilor sau lacurilor care în pliocen (cu 5 milioane de ani în urmă) se aflau în regiunile tropicale ale Terrei.

Fără îndoială, în urma unei astfel de afirmaţii, o întrebare se ridică imediat: care a fost factorul care a determinat strămoşul nostru prehominid să părăsească mediul său obişnuit şi să se refugieze în apă? Nu pot exista decît două explicaţii plauzibile: apa oferea condiţii de mediu mai constante decît uscatul, sau asigura protecţie sporită împotriva animalelor de pradă, mult mai numeroase pe uscat. Să nu uităm că oamenii de ştiinţă japonezi au constatat că în zilele friguroase de iarnă babuinii care populează unele zone ale arhipelagului nipon îşi găsesc un adăpost călduţ în apa izvoarelor termale...

Vom prezenta sintetic, în cele ce urmează, principalele argumente pe care Sir Alister Hardy le aduce în sprijinul ipotezei sale:

1) strămoşul nostru prehominian şi-a pierdut blana în urma unui proces de adaptare la condiţiile de viaţă oferite de mediul acvatic (mediu în care blana putea constitui un serios impediment). Părul rezidual s-a păstrat doar în zonele în care nu stînjenea înaintarea prin apă, precum şi în zonele în care trebuia să asigure protecţie termică deosebită.

Podoaba capilară constituie un capitol aparte al acestei probleme, ea dezvoltîndu-se rapid ca urmare a necesităţii de a proteja capul expus din plin radiaţiilor solare directe sau reflectate de suprafaţa apei — şi este poate pentru prima dată cînd se dă o explicaţie satisfăcătoare dezvoltării părului capilar.

2) pentru a compensa pierderea blănii, sub pielea prehominidului acvatic s-a dezvoltat un strat de grăsime care să asigure în continuare protecţia termică a organismului. Omul este singurul dintre primate care prezintă acest strat de grăsime, pe care-l deţine încă de la naştere. (Acest strat atavic de grăsime reprezintă poate baza anatomică a flagelului pe care-l cunoaştem sub numele de obezitate...).

3) spre deosebire de maimuţele antropoide, nasul omului are o formă caracteristică, care permite scufundarea fără inundarea foselor nazale. În felul acesta, prehominidul acvatic putea efectua scufundări de scurtă durată, ceea ce pentru celelalte primate ar fi fost cu desăvîrşire imposibil, avînd în vedere dispunerea specifică a nărilor.

4) nou-născuţii deţin o abilitate naturală de a înota şi de a-şi controla respiraţia, abilitate care se evidenţiază chiar din prima secundă după naştere (vezi experienţele sovietice prezentate şi în revista „Ştiinţă şi tehnică"). Această abilitate este cu desăvîrşire inexistentă în cazul celorlalte primate, care manifestă chiar aversiune faţă de apă (să notăm în paranteză că în cazul omului această aversiune este un rezultat al educaţiei).

5) bătăile inimii şi respiraţia se încetinesc automat cînd sîntem în imersiune, fapt constatat la unele mamifere acvatice cum ar fi balenele şi delfinii. În parte explicabilă prin influenţa termică sau presiunea exercitată de apă, intensitatea fenomenului trebuie pusă şi pe seama unor mecanisme de reglare cu caracter neural sau hormonal.

6) mediul acvatic este singurul mediu în care strămoşul nostru prehominid putea să treacă la poziţia verticală. Argumentele în favoarea acestei afirmaţii nu lipsesc: să nu uităm că poziţia naturală în apă a unui corp care are centrul de greutate în jumătatea sa inferioară (cazul prehominidului acvatic) nu putea fi decît poziţia verticală.

În condiţiile de relativă imponderabilitate oferite de mediul acvatic, adoptarea acestei poziţii era foarte facilă, deplasarea prin sprijinirea pe cele patru membre pierzîndu-şi orice sens. Odată cu trecerea la poziţia verticală, are loc şi îndreptarea axei osoase a organismului — omul fiind singurul dintre mamifere care prezintă o axă osoasă (tibia-femur-bazin-coloană vertebrală-craniu) rectilinie. În paralel cu îndreptarea axei osoase, apar modificări la nivelul membrelor şi în dispunerea organelor interne. Ca urmare a presiunii exercitate de apă, presiunea sanguină în regiunea capului creşte considerabil, fapt care poate declanşa procesul de dezvoltare a creierului.

B.I.T.

Odată revenit pe uscat, omul a beneficiat de două mari avantaje în raport cu celelalte primate: în poziţia bipedă, care a eliberat membrele anterioare (acum devenite superioare) şi dezvoltarea cerebrală superioară. Din utilizarea membrelor superioare pentru crearea de unelte a luat naştere interrelaţia mînă-creier, factor promotor al dezvoltării cerebrale.

Ce a putut determina pe eroul nostru prehominid să părăsească mediul acvatic? Şi aici se pot oferi mai multe explicaţii, majoritatea legate de ipoteza unei răciri a climatului la finele pliocenului şi începutul pleistocenului (în urmă cu aproximativ 3,5 milioane de ani).

Practicarea poziţiei bipede pe uscat a cauzat multe suferinţe fiinţei care de-abia păşise pe calea umanizării, suferinţe pe care le cunoaştem astăzi, din plin, şi noi: sciatică, lombosciatică, flebite, tromboze, discopatii, cifoze, lordoze, scolioze, spondiloze, cefalee, respiraţie incompletă, şi lista ar putea continua, o bună parte din afecţiunile specific umane fiind rezultatul poziţiei bipede.

Scump a plătit omul desprinderea sa din rîndul necuvîntătoarelor! Şi a sosit momentul să prezentăm un ultim argument în favoarea ipotezei biologului englez, pe care acesta nu l-a deţinut la data apariţiei articolului la care am făcut referire.

Cercetări efectuate de medici din mai multe ţări, şi în primul rînd din U.R.S.S., au dus la concluzia că naşterea, proces atît de greoi şi de dureros în mediul atmosferic, se desfăşoară mult mai repede şi mai uşor în mediul acvatic (să nu uităm că una din consecinţele poziţiei bipede este considerabila strîmtare a bazinului). S-ar părea chiar că întregul program al naşterii este elaborat în vederea desfăşurării ei în mediu acvatic: durerile sînt aproape inexistente, deliverenţa este rapidă şi netraumatizantă pentru făt.

După cum am arătat mai înainte, nou-născuţii deţin abilitatea naturală de a înota. Legaţi încă de organismul mamei prin cordonul ombilical, ei evoluează cu dezinvoltură în apă, ţinînd ochii larg deschişi — fapt care în atmosferă are loc mult mai tîrziu.

Cercetările efectuate pe parcursul mai multor ani au arătat că toţi copiii născuţi în apă prezintă o dezvoltare psiho-somatică şi inteligenţă superioare copiilor de aceeaşi vîrstă, născuţi în condiţii normale (oare pînă cînd le vom mai putea numi „normale"?...)

...A sosit momentul să punem punctul final. Vom evita să formulăm o concluzie tranşantă, considerînd că nu avem încă la dispoziţie toate datele necesare. Ipoteza lui Sir Alister Hardy, asemeni teoriei evoluţioniste clasice, nu dă răspuns unor întrebări pe care, în parte, le-am mai pus la începutul acestui articol:

— cum se explică exacerbarea instinctului sexual şi disfuncţionalităţile din dinamica sexuală?

— de ce, în condiţiile în care se susţine că activitatea practică, creatoare, a fost cea care a dus la creşterea volumului cerebral, dezvoltarea creierului aproape s-a oprit în urmă cu 40—50 000 de ani, cînd producţia de unelte şi relaţiile sociale erau foarte puţin dezvoltate?

Chiar şi cu aceste întrebări, tabloul pe care-l avem despre evoluţia omului este destul de complet, şi ziua în care îl vom putea cunoaşte în întregime nu este departe. Căci, spre deosebire de perioada începutului de secol, „veriga de legătură" lipseşte nu în rîndul dovezilor paleontologice, ci în capacitatea noastră de a înţelege şi a interpreta corespunzător aceste dovezi.

O lipsă pe care istoria, sperăm, o va completa la următorul ei pas.

ALEXANDRU ANDRIEŞ

1. ARTĂ ȘI INSTRUMENT DE EDUCAȚIE

Ideii de Dumnezeu i-a fugit pămîntul de sub picioare odată cu primele trîmbițe ale Renașterii. Știința a înviat, după mai bine de un mileniu de somnolență, a izbucnit, în doar două-trei secole, în cîteva răsunătoare descoperiri, amorsînd apoi o reacție în lanț a cunoașterii care nu mai poate fi cu nici un chip oprită. A triumfat rațiunea.

Și dacă rolul decisiv în izbînda împotriva obscurantismului l-au avut matematicienii, fizicienii, biologii, astronomii, filozofii, nici aportul scriitorilor nu este de neglijat. Dimpotrivă. Ca să dau un singur exemplu: consider că Jules Verne a convins zeci de milioane de oameni, în zeci de limbi, vreme de zeci de ani, că în geografia Pămîntului Dumnezeu n-are nici un amestec — și a făcut acest lucru la o scară mult mai întinsă decît oamenii de știință ai vremii lui, pe motivul simplu că, prin atracția pe care o exercită imaginarele aventuri ale personajelor sale, Jules Verne a avut un foarte larg public.

În acest fel, scriitorul francez a inventat, practic, ceea ce astăzi numim literatura de anticipație sau științifico-fantastică: literatură cu spectru larg, vizînd — cel mai adesea — timpuri viitoare, constructoare de situații plauzibile științific (atunci cînd este bine scrisă), atractivă, plăcută, serioasă, de foarte bună ținută morală, un fenomen născut din încrucișarea științei cu literatura și premonița, un fel de reflex spre înainte pe care îl are — mai ales în acest al XX-lea secol — societatea umană.

Chiar în timpul lui Jules Verne a apărut H. G. Wells: povestirilor verne-iene cu submarine și avioane (pentru sceptici: inacceptabile în acea vreme; pentru cei dotați cu imaginație: asimilate imediat) i-au urmat dramaticele transplanturi făcute de doctorul Moreau, războaiele dintre civilizații planetare diferite, întîmplări cosmice cu comete sau inventarea (nu imposibilă științific) a unei substanțe care asigură invizibilitatea.

Apoi Rosny-ainé, A. Tolstoi, A. Merrit, A. Bierce, Lovecraft, E. Rice Burroughs, în diverse perioade, și-au cîștigat cititori de ordinul milioanelor, aducînd, implicit, o prețioasă contribuție la pregătirea opiniei publice pentru fantasticele răsuciri ale științei și tehnicii vremurilor noastre.

Mă explic — doresc foarte mult să conving, de ani mulți mă străduiesc să conving. Știința aleargă mult mai repede decît școala. Uneori, la ore, elevilor li se predau cunoștințe perimate, pur și simplu nu există posibilitatea sincronizării atît de rapide a manualelor cu ritmul apariției descoperirilor științifice. Sau: se întîmplă ca în programa școlară pur și simplu să nu mai încapă obiecte de studiu de genul astronomiei, obligatorie pentru formarea personalității elevilor. Mass media își fac datoria — televiziune, radio, presă — cărțile la fel, cu posibilități diferite de acces ale cititorului, ascultătorului, telespectatorului, în funcție de pregătirea fiecăruia, dar și de talentul popularizatorului de știință. Salvează situația literatura științifico-fantastică: călătorii sub, dar și peste viteza luminii, în și dincolo de Galaxia noastră, întîmplări ce respectă legile științei prezente sau ale unor posibile științe viitoare, intervenția strictă a acestor legi, încrederea în forțele omului, inevitabila armonie a lui Homo Sapiens din mileniile următoare, căile viitoare pentru Homo Cosmicus, ingenioase călătorii în timp pentru reglarea întîmplărilor istoriei, relația om-mașină, capcanele, paradoxurile fizicii einstein-iene, adîncul drum al introspecției, avertismente pentru posibilele nechibzuințe fatale, speranțele în întîlnirile cu civilizații extraterestre — totul prezentat sub forma atrăgătoare a aventurii, cu șanse serioase de impact asupra cititorului, determinîndu-l să accepte cuceririle științei, mersul ei rapid, să asimileze materialist-dialectic fenomenele descrise.

Un aspect important, extrem de important: în literatura științifico-fantastică nu există loc pentru Dumnezeu — prin însăși nevoia de soluție ridicată de problema imaginată!

Ceea ce, o dată în plus, pe lîngă virtuțile instructive, trebuie să confere Science Fiction-ului (termen universal acceptat pentru literatura, arta, cinematografia, muzica și teatrul științifico-fantastic) o poziție absolut privilegiată printre instrumentele de educație planetară.

Poziția aceasta nu a împiedicat însă deloc Science Fiction-ul să dea capodopere. Iată cîteva romane: „Cronicile marțiene" și „451 Fahrenheit" (Ray Bradbury), „Sfîrșitul copilăriei" (Arthur Clarke), „Solaris" și „Norul lui Magellan" (St. Lem); „Fundația" și „Eu, robot" (I. Asimov), „Aelita" (A. Tolstoi), „Mîna stîngă a întunericului" (Ursula K Le Guinn), „Nebuloasa din Andromeda" (I. Efremov), „Krakatit" (K. Capek), „Orașul" (Clifford Simak), „Seniorii războiului" (G. Klein), „Întoarcerea" (Frații Strugațki), „Dune" (Fr. Herbert), „O cantică pentru Leibowitz" (W. Miller jr.), „Lordul inelului" (J.R.R. Tolkien), „Ubik" (Ph. K. Dick), „Toți în picioare pe Zanzibar" (J. Brunner), la noi — „2000" a lui Săsărman", „Ferma oamenilor de Piatră" a cuplului R. Bărbulescu — G. Anania sau „Verificați ipoteza Nessus" a lui Tudor Negoiță.

Povestiri, unele absolut extraordinare — prin idee, mesaj, dar și prin literatura de foarte bună calitate oferită de autori: „Steaua" (A. Clarke), „Întoarcerea acasă" (James Tiptree jr.), „Sculptorii de nori" (J. Ballard), ciclul „Istoriilor de parcă..." (G. Klein), micropovestirile lui Fr. Brown, „Flori pentru Algernon" (D. Keyes), „În cerc, tot mai aproape" și „Divertisment pentru vrăjitoare" (Vl. Colin), „Cătălina" și ciclul orașelor din „Quadratura cercului" (Gh. Săsărman), „Alambai sau arcanele artei", „Pe altarul zeilor stohastici" (A. Rogoz) sau nuvelele din volumul „Figurine de ceară" (M. Opriță).

Film: sa desprindem doar Portocala mecanică" și „Odiseea spațială—2001" ale lui Stanley Kubrick, „Solaris" și „Călăuza" făcute de Tarkovski, din șuvoiul de filme care acum inundă ecranele.

În sfîrșit, muzică: (cosmic-music, dar și o operă compusă de Stockhausen, recent jucată la Opera din Paris), artă plastică, teatru. Cu spectatori de ordinul sutelor de milioane, chiar al miliardelor și cu certitudinea că viitorul este un nemaipomenit cîmp liber de manevră pentru geniile artistice de toate nuanțele și calibrele.

Din păcate, cea mai mare parte a acestor capodopere rămîne necunoscută publicului românesc. Este rolul publicațiilor de genul celei de față de a înlesni drumul lor către inima cititorului român.

2. STAREA LA ZI

Să încercăm acum să desenăm un tablou al edificiului „S.F."-ului românesc, așa cum arată el astăzi.

Istoricii literari ai genului (Florin Manolescu, eventual Ion Hobana) vor scotoci — au și făcut-o, căutînd precursorii în firava literatură din secolul trecut sau de la începutul acestui veac. Dar chiar dacă-i vor găsi, ei au puțină importanță pentru ceea ce este acum Science Fiction-ul. Cred, mai degrabă, că trebuie să socotim începuturile Science Fiction-ului după anii '50, odată cu apariția colecției de povestiri științifico-fantastice, pe care legendarul (de-acum) Adrian Rogoz a condus-o, cu inima mai ales, pînă la dispariție a acesteia, în 1974, stîrnind interesul cîtorva generații dintre cititori, și mai ales cercetătorii științifici ce împing astăzi înainte știința românească.

Mihu Dragomir, Ion Hobana au convins Editura Tineretului să-și deschidă porțile anticipației și s-a creat astfel un climat favorabil creațiilor genului. Din păcate, lipsa unei strategii de dezvoltare, contactul exagerat de firav cu cele mai importante literaturi Science Fiction — cea anglo-saxonă și cea sovietică — și dispariția regretabilă a cîtorva autori de prestigiu au făcut ca anticipația românească să se plafoneze, riscînd dispariția.

Aici au intervenit fanii. S-au organizat în cenacluri și cluburi, și-au scos reviste proprii (fanzine), i-au mobilizat și pe profesioniști, au explicat, au convins și se poate spune că astăzi lucrurile au reintrat pe făgașul normal.

Funcționează, la ora actuală, 22 de astfel de cenacluri și cluburi S.F., au făcut cîteva fanzine („Solaris" — București, „Paradox" și „Helion" — Timișoara, „Omicron" — Craiova, premiată în 1980 la Eurocon-ul din Stresa, Italia, „Fantastic Magazin" — Iași, „Univers" — Bistrița), unele de nivel mai bun decît multe publicații profesioniste oficiale, dar mai ales — lucrul cel mai important — au fost convinși redactorii și cititorii cîtorva reviste că Science Fiction-ul merită cel puțin spațiu egal cu literatura polițistă. Revista „Știință și tehnică" este principala susținătoare a genului, prin ea fiind implicat în educația celor tineri — cum este și firesc — C.C. al U.T.C. Paginile revistei „Știință și tehnică", almanahurile ei din ultimii trei ani, culminînd cu apariția primei publicații de specialitate — Almanahul Anticipația — adăpostesc lucrări românești și străine ale unor autori cunoscuți, dar și ale multor tineri apăruți în ultima vreme. Alte reviste care s-au aplecat asupra genului: „Vatra" (are de 11 ani pagină specializată), „Convorbiri literare" (autoare a unui supliment pentru tineret), „Argonaut", „Cronica", „Ateneu", „Argeș", „Orizont", chiar „Magazin", almanahurile „Luceafărul" și — mai vag — cel al „Scînteii Tineretului".

Posturile de radio București 3 (Radiobiblioteca S.F. funcționează în fiecare miercuri la 11,15), Craiova și, se pare, Timișoara contribuie și ele la propășirea genului.

Cu cărțile stăm mai prost. Editura Albatros și-a redus serios activitatea în domeniul care ne interesează: „Univers", „Scrisul românesc", Junimea", „Cartea românească", „Eminescu", „Dacia" publică, din cînd în cînd, cîte ceva. Puțin, prea puțin pentru o literatură cu scriitori consacrați sau potențiali — de talia lui Gh. Săsărman, Vl. Colin, A. Rogoz. R. Bărbulescu, G. Anania, T. Negoiță, M. Opriță, H. Aramă, D. Dorian, M. Grămescu, Al. Ungureanu, D. Merișca, Ov. Bufnilă, G. Ceaușu, R. Honga. M. Stătescu, S. Sighișanu, V. Ciocșan. Prea puțin pentru extraordinarele capodopere din S.F.-ul universal, care încă mai așteaptă traducerea în limba noastră.

Și — mai ales — mult prea puțin față de cele 5—6 milioane de elevi și studenți, beneficiari principali ai istoriilor imaginate — sănătoase, instructive, educative, esențiale pentru dezvoltarea unui parametru născător de valuta forte pe piața progresului: imaginația și inventivitatea generațiilor care vin, preluînd în mîini destinele României viitoare.

— „...O ULTIMĂ ÎNTREBARE. Dacă răspunzi bine, te putem trimite liniștit în misiune. Dacă nu, toată pregătirea a fost în zadar. Știi, trebuie să fim absolut siguri că ești în stare să-ți îndeplinești misiunea. Ești pregătit?

— Sînt pregătit.

— Bine. Așadar, după ce ai aterizat pe cea de-a treia planetă, după ce ai făcut să dispară urmele aterizării și ai distrus tot ceea ce le-ar putea trăda oamenilor originea ta, după ce te-ai informat asupra situației actuale de pe Pămînt și te-ai adaptat mediului — ce faci după aceea?

— Încep executarea misiunii.

— Exprimă-te mai clar. Cum procedezi?

— Mă deplasez pînă în zona de acțiune. Acolo...

— Îți cunoști zona de activitate?

— Desigur. Este orașul cu coordonatele +0,916 și + 0,017. Transpus în sistemul de coordonate folosit pe Pămînt, aceasta înseamnă...

— Bun, asta e clar. De ce anume trebuie să ții cont?

— Trebuie să mă adaptez condițiilor specifice de acolo, după cum se prevede în partea a treia a instrucțiunilor, să-mi aduc la nivelul actual cunoștințele lingvistice, să-mi însușesc obiceiurile nou introduse, să fac cunoștință cu cele mai importante personalități...

— Cei mai importanți **oameni**, vrei să zici!

— Da, scuzați-mă... cu cei mai importanți oameni din acest domeniu...

— Suficient. Misiunea ta?

— Îmi găsesc un post la o editură. Îmi creez o poziție potrivită. De exemplu, devin lector. Fac tot ce stă în puterile mele pentru a reprima toate genurile literare care ne-ar putea dăuna. În special așa-zisa literatură științifico-fantastică. Romane și povestiri științifico-fantastice resping din principiu. Aceasta este legea supremă. Romane și povestiri științifico-fantastice resping din prin...

— Știi și pentru ce?

— Pentru că fantezia este inamicul nostru numărul unu. Dacă oamenii n-ar avea fantezie, nu le-ar fi venit niciodată ideea de a zbura spre alte planete. Așa, însă, caută chiar alte civilizații, deci pe noi. Noi însă nu avem nimic de-a face cu oamenii. Noi vrem liniștea noastră. Vrem să rămînem între noi. O ducem bine. Sîntem mulțumiți! Nu vrem schimbări! Trăiască stabilitatea absolută! Jos cu fantezia! Jooos cu...

— Bine, bine, liniștește-te. Te înțelegem; simțim la fel ca și tine!... A, da! Cînd respingi un asemenea roman științifico-fantastic, va trebui să și motivezi.

— Desigur.

— Adică vreau să știu cum motivezi.

— Nu ne trebuie fantasmagorii... Așa ceva e antiștiințific. Asta ne distrage atenția de la realitate. Astea sînt pure închipuiri, unde sînt dovezile? Există lucruri mai importante. Literatura aceasta nu este necesară, n-avem voie să ne lăsăm distrași de la rezolvarea problemelor actuale, noi trebuie...

— Și dacă situația de pe Pămînt s-a schimbat între timp atît de mult încît în modul acesta nu se mai poate acționa?

— Atunci... atunci...

— În regulă, așa ceva nu poți ști, nu ți s-a spus, iar tu însuți nu-ți poți da seama, pentru că asta ar însemna să ai fantez...

— Nu, numai asta nu! Jur că n-am ceva atît de groaznic! Zău că nu!! Romane și povestiri științifico-fantastice resping din prin...

— Bine, bine. Fii atent, mașina gînditoare principală a planetei noastre a elaborat pentru această situație următoarea tactică: Vei spune pur și simplu că în principiu ești și tu de acord, însă din păcate romanul sau povestirea ar avea grave lipsuri literare, că încă n-ar fi destul de bune pentru a rezista în fața cititorilor exigenți, că, dealtfel, ar exista greutăți obiective, și ca ți-ar părea foarte rău.

Dacă vei ține cont de aceasta, îți vei putea îndeplini misiunea. Și ține seama — nu ești singurul pe care l-am trimis pe Pămînt; dar nu încerca niciodată să iei contact cu ceilalți agenți ai planetei noastre — ai putea să te înșeli și să ne primejduiești întreaga muncă.

Ai absolvit ultimul examen. Mîine pleacă racheta. Noi toți îți urăm succes și sîntem mîndri de tine! Și ferește-te de oameni — sînt periculoși, pentru că au fantezie! Doar ești un adevărat fiu al planetei noastre! Trăiască stabilitatea absolută! Nu vrem schimbări! Jos cu SF-ul! Sîntem mulțumiți! Vrem liniștea...

•

Stimate domnule Erkner!

Cu regret trebuie să vă comunicăm faptul că editura noastră nu vă poate publica povestirea „Înaintea plecării". Manuscrisul vă este restituit. Din păcate, povestirea dumneavoastră — cel puțin în forma actuală — îndeplinește cerințele impuse unei lucrări literare de valoare.

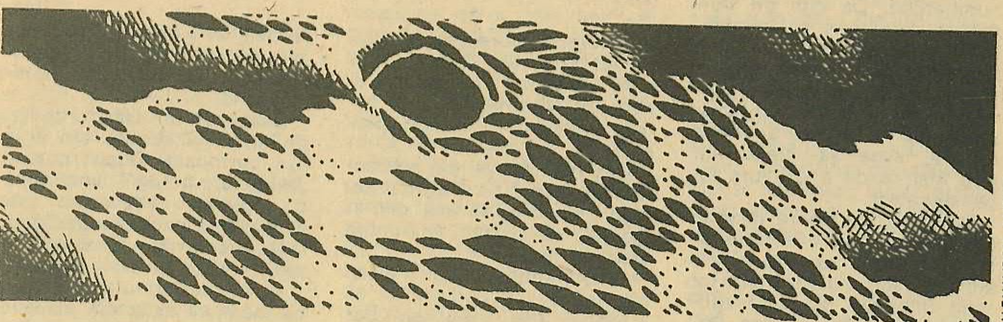
Poate mai refaceți o dată povestirea și ne trimiteți peste circa doi ani nouă versiune, ceea ce ne-ar bucura foarte mult, pentru că în principiu sîntem foarte interesați în promovarea literaturii științifico-fantastice. Din păcate, din cauza unor greutăți obiective, pentru un anumit timp ne este imposibil...

SIEGMAR ERKNER

ÎNAINTEA PLECĂRII

Traducere:
WILIAM PETROVITSCH
Cenaclul „H. G. Wells" - Timișoara

CE VINE DIN ADÎNCURI

DANIEL DRODE

S-a născut la 31 octombrie 1932, la Cambrai, în nordul Franței. Cărțile depozitate în podul casei au reprezentat o adevărată comoară pentru el, delectîndu-i anii copilăriei: cărți de aventuri, de călătorii și - nu pe ultimul plan - cărțile de anticipație. Lecturile sînt întrerupte temporar de război și de repetatele evacuări. Anii '50 îi aduc lui Drode, ca și întregii Franțe, revelația marilor clasici ai S.F.-ului american: Asimov, Simak, Williamson etc.

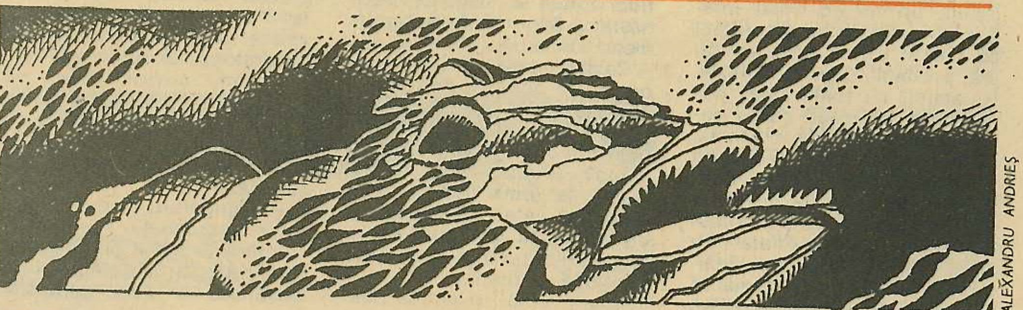
Începe să prindă contur ideea de a scrie, dar într-o altă modalitate ca a marilor clasici americani. De aici, romanul **Surface de la planète**, *apărut în 1959 în celebra colecție „Le Rayon Fantastique", și care primește premiul Jules Verne.*

Lucrare scrisă cu talent și cu un final surpriză amintește de celebra nuvelă „The Machine Stops" (1909) a lui E.M.Forster, în ceea ce privește ideea anticipativă.

După ce participă la războiul din Algeria scrie puțin, abia patru nuvele în Fiction, apoi o mare tăcere pînă în 1979, cînd J.P.Andrevon îl include cu povestirea **Hier peut arriver** *în sumarul antologiei „Retour à la Terre 2" de la ed. Denoël. Au urmat alte cîteva povestiri și nuvele, semnal al unei posibile și mult așteptate renașteri.*

Daniel Drode ete profesor de istorie-geografie la Le Havre.

Nu a apărut pînă în prezent în românește. (DĂNUȚ BĂRĂGAN)

ERA ceasul marelui reflux: istovite, sute de trupuri agățate de motoare se întorceau la Sainte-Adresse. Strada se năpustea fără rușine în casă și își rostogolea vacarmul prin ferestrele închise.

Era prea de tot. Desroches aprinse o țigară și se ridică bombănind. De cîte ori nu-i ceruse secretarei să închidă, înainte de a pleca, ușa sălii de așteptare! Trase spre el dubla tăblie capitonată, gest ritual care-l umplu de oboseală: mîine, la șase și cîteva minute, avea să-l facă din nou înainte de a o înjura iar pe secretară.

Cu mîna pe clanță, încercă să se bucure de liniștea redobîndită, dar oboseala îi era atît de stăruitoare încît tot avea impresia că aude zgomotele de la încrucișare. Behăitul unanim al mașinilor din clipa cînd lumina verde a semaforului le îngăduia (nu: le poruncea) să se pună în mișcare n-avea oare să treacă din nou prin ziduri?

Desroches se întoarse la biroul lui, izolat în mijlocul încăperii, ca o insuliță pe care, în sfîrșit, o putea lua iar în stăpînire. Se lăsă să cadă pe scaun și, împingînd rețetarul, dînd în lături hârțogăria și stetoscopul, făcu fără motiv vid în fața lui. Exorcismul mecanic îl liniști introducînd un timp mort în iureșul gîndurilor, dar nu-i reduse tensiunea nervoasă. Era oare asta o împrejurare potrivită pentru experiența pe care voia s-o încerce? Înfrigurată, privirea îi lunecă peste harababura din birou, fără a izbuti să se oprească pe ceva anume. Trase cu urechea la foșnetul oceanului care filtra prin pereți și parcă-și simți tîmplele răcorite.

Experiența? Ce vorbă mare! Schiță un fel de rînjet interior. Se mustră pentru faptul că lua în serios ceea ce nu era, probabil, decît o fantezie. Își aminti cu toate astea curiozitatea pătimașă care-l cuprinsese cu trei zile în urmă...

În seara aceea consultațiile îi lăsaseră un mic răgaz. Desroches folosea întotdeauna asemenea clipe pentru corespondența profesională, de altfel cît se poate de plicticoasă. De data asta urma să se apuce de o scrisoare către

Laboratorul Corep, cînd auzi țîrîitul soneriei. Diversiunea nu-i displăcu: se ridică și străbătu cabinetul, apoi biroul secretarei demult plecată.

Deschizînd ușa, se pomeni față în față cu un bărbat de vreo patruzeci de ani, mic și îndesat, cu pomeții și fruntea arse de soare.

— Domnule doctor, iertați că vin așa tîrziu...

Sigur, era încurcat, dar obișnuința stăpînirii de sine îi veni curînd într-ajutor.

— Vedeți, eu sînt marinar.

Și se opri la atît. Desroches se învoi să admită că faptul constituia o scuză.

Îl examină la repezeală. Nimic complicat, bărbatul se plîngea de ușoare tulburări ale vederii, un fel de fulgere și muște luminoase. Medicul le atribui unei lipse de vitamine.

— Bănuiesc că abia ai sosit?

— Da, ieri. Sînt ofițer de punte pe cargoul „Paul-Rivoire".

— Aha... Și probabil că n-ați avut chiar zilnic carne proaspătă?

— Acum două zile ne aflam în preajma insulelor Tuamotu, unde aprovizionarea nu era ușoară... Zîmbi: Nu m-am putut obișnui niciodată cu mîncărurile astea... cum să zic... exotice. Așa că preferam conservele.

— Înțeleg. Data viitoare, treci totuși la menu-ul băștinașilor. Sau mănîncă barem niște fructe.

Celălalt zise fără convingere: „De acord!", dar Desroches simți că sfaturile lui nu găseau ecou. Ce știa el despre condițiile de viață de acolo? Fructe... Ce fel de fructe, la urma urmei? Marinarul își bătea pesemne joc de el. Și, ca tot omul, se întreba cu siguranța dacă avea să-i dea o rețetă.

Foarte bine, își spuse Desroches, să-i dăm farmacia pe care o așteaptă. Dar, mai întîi, să-mi fac damblaua administrativă!

Deschise un clasor agățat de birou și scoase din el o fișă cartonată. După ritualul: „Numele, vă rog?", înregistra cu aplomb observațiile privind starea pacientului. Odată treaba isprăvită și fișa pusă la loc, începu să scrie rețeta.

— Spune-mi... în definitiv, ce mănîncă ăștia din insulele Tuamotu? se interesă apăsînd sugativa pe rețetă. Nici urmă de curiozitate autentică în întrebare, era doar un semn de amabilitate profesională.

— Nu cine știe ce. Mai ales pește... cînd nu se lasă să moară de foame...

— Ce vrei să spui?

— Nu o dată, în timpul escalei, am văzut un fel de fachiri, nemișcați pe nisip sau pe cîte o buturugă. Patronul cafenelei mi l-a arătat într-o zi pe unul dintre amărîții ăia: „Îl vezi? Uită să și mănînce de atîta tungararu cît înghite!"

— Tungararu? repetă Desroches, intrigat.

— Nu-i prea grozavă, să știți. O algă albă care se găsește...

— Uite soluția: te hrănești cu alge!

— Lăsați-mă să isprăvesc, bodogăni marinarul. Pescarii dau de tungararu pe lîngă unii atoli: bucata pe care mi-au dăruit-o provenea din ghiolul Tureia. Nu cunoașteți? Bănuiesc. Dar dacă v-aș spune că insula asta e situată în sectorul Mururoa?

— Hm, curios! Vrei să spui...

— Păi da: poligonul de tir al bombelor atomice franceze... acum dezafectat, din fericire...

— Tungararu... repetă gînditor Desroches.

Interesul stîrnit de cuvintele celuilalt anula noțiunea timpului. Cu vîrful degetelor

începu să netezească rețeta uitată pe birou.

— Ce înseamnă vorba asta?

— Ei, prea multe îmi cereți!... Sau, stați. Îmi aduc aminte... Înseamnă „ce vine din fulger", da, așa, „făptura fulgerului". Pare-se...

— Făptura? Păi e doar o algă!

— Pare-se că pescarii n-au văzut-o niciodată înaintea experiențelor atomice. Cunosc ei bine flora marină, dar e totuși greu de crezut... Superstiție! încheie marinarul întinzînd o bancnotă.

Doctorul însă nu era grabit să-și primească onorariul.

—Care sînt simptomele... își luă seama și se corectă: vreau să spun, efectele provocate de tungararu...?

— La prima vedere, extazul. Numai că, știți, nu pot scoate nimic de la... de la unul care ia tungararu. Uneori, în cantități prea mari... se pare că efectele devin mai puternice cînd se dublează doza, dar e primejdios. Marinarul zîmbi stînjenit. Iertați, domnule doctor, eu trebuie să plec. Datoria... se opri din vorbă. Ascultați, spuse apoi pe neașteptate, de vreme ce tungararu vă interesează am să vă aduc mîine dimineața o bucată, dacă mă pot elibera.

— Ah, mi-ar părea bine! Mulțumesc. Dar dumneata?

— Eu? Am să păstrez și eu o bucată, ca amintire. Dar să știți că pentru mine, drogul... N-am încercat niciodată. Pufni în rîs: eu nu-s... intelectual!

Un tam-tam înfundat — probabil vreun petrolier intrînd în radă — imprima aerului o pulsație aproape dureroasă. De parcă s-ar fi pus de acord cu ea, unde de căldură străbătură ceafa lui Desroches. Uitată pentru o clipă, oboseala recîștiga timpul pierdut. Se propti de spătarul scaunului; privirea îi fugi spre marginea biroului.

Plicul cel mare se afla lîngă fișier, alături de poșta obișnuită. Desroches îl găsise în cutia de scrisori, înainte de venirea poștașului. Deschizîndu-l cu băgare de seamă, scosese din el un fel de curea lungă de cîțiva centimetri, a cărei piele albă, cu nervuri, străbătută de reflexe albastre, te ducea cu gîndul la un tendon — impresie întărită încă la atingere, cînd degetul încerca elasticitatea materiei.

Darul era însoțit de un bilet cuprinzînd cîteva cuvinte scrise la repezeală. „Tungararu se ia pe stomacul gol. Se înghite mestecînd o doză cît un bob de mazăre. Se ferește de umezeală".

Pozologia improvizată îi plăcu doctorului, ca și umorul care inversa rolurile.

Prin fereastra întredeschisă se furișa în încăpere o boare care răvăși conținutul scrumierei. Desroches întoarse capul spre marele panou de sticlă, ocupat, în părți egale, de cer, de mare și pămînt. Se ridică și se uită spre plajă. Cîțiva bărbați trebăluiau în jurul unei sape mecanice și al unui tăvălug. După toate aparențele, voiau să niveleze pietrele plate îngrămădite pe plajă. În clipa cînd excavatorul se punea pe treabă în larma pistoanelor, a cablurilor și a cîrligelor ce-și coordonau eforturile, Desroches închise mînios fereastra.

Din cîțiva pași ajunse la birou. Apucă plicul și, atent, făcu să lunece din el fragmentul de tungararu. În palmă, tija, un fel de panglică, pierdea din mister.

Se lungi pe canapea. Închise ochii (e neapărat necesar? se întrebă) și duse la gură bucățica pe care o desprinsese. Gustul substanței era cît se poate de banal; amintea de savoarea dulceagă a pastei de mere.

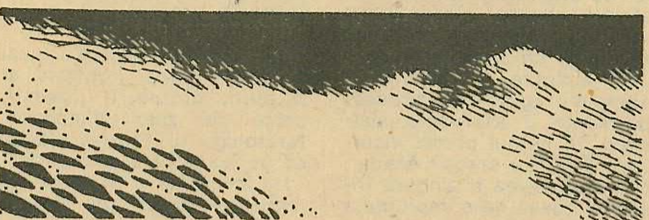
În primele minute nu se întîmplă nimic. E perioada de latență, își spuse Desroches, dar începea să se întrebe dacă doza fusese suficientă. După ce semne se putea recunoaște că alga lucrează?

Deschise binișor ochii. Privirile nu-i întîlniră decît muchia tavanului, deșert neutru scăldat într-o lumină blîndă în care se pierdu. Gîndul îi alunecă atunci într-un fel de uitare ce dură un timp nesfîrșit. Simțurile adormite nu-și mai îndeplineau oficiile: din tunet, zgomotul de afară se făcuse murmur, apoi dispăruse; amorțise, membrele nu mai percepeau contactul pernelor.

Toropeala se risipi puțin cîte puțin, așa cum se instalase. La început o ușoară atingere a sunetelor de creierul încețoșat, un rîcîit nedeslușit crescînd în intensitate: oceanul își manifesta din nou prezența. Din clipa aceea experimentatorul își dădu seama că ființa lui se regăsea. Dar ce se petrecea totuși în planul al doilea? Întretăiată, ca purtată de un vînt nesigur, sosea o altă rumoare pe care, deși depărtată, o ghicea uriașă. Se amestecau în ea scîrțîieli discontinui, palme izbind apa și ceva ca un pas greoi zguduind fundul marin. Draga canalului, își spuse Desroches, mirat că-și regăsește atît de prompt luciditatea. În aceeași clipă un miros acru îi izbi, cu intermitență, nările. Îl puse pe seama gazului emanat de rafinărie. Gata, gata călătoria, își spuse, mi-am regăsit secolul împuțit.

Încercă să se ridice pe perne, dar o nouă amețeală îl făcu să recadă. Din larg auzi răgușit strigătul unei sirene pe care un ecou ciudat îl prelungi, de parcă ar fi răsunat într-o peșteră imensă. Își trecu mîna peste față: amețeala pierea.

Pe măsură ce realitatea cu care era obișnuit își redobîndea drepturile, i se ordonau, treptat, și gîndurile. Desroches își privi ceasul: ședința durase vreo cincizeci de minute. Se ridică. În amurg obiectele aveau culoarea din orele lipsite de bucurie. După cîțiva pași luă o țigară pe

care o ţinu între buze, fără s-o aprindă. Cenuşiul, îşi dădea seama, se afla în el însuşi. Nu adusese nimic din călătorie. Unde erau simţămintele neobişnuite, emoţiile eliberatoare pe care le aştepta? La ce lucruri nemaivăzute ajunsese? Era cît se poate de dezamăgit.

Preocupările profesionale îl absorbiră în asemenea măsură în cursul celor două zile ce urmară încît nu-i rămase un minut liber. Cîţiva confraţi plecaţi în vacanţă, şi gata — pacienţii dădeau năvală... Destui băgară de seamă că doctorul era nervos şi prea puţin răbdător, deşi se silea să se stăpînească.

Cu ritmul ăsta de lucru Desroches nu mai avea chef de experienţe şi trebui să aştepte duminica pentru a se întoarce la alga tungararu. Ca să-şi poată satisface curiozitatea, spera să doboare de astă dată sistemele de apărare pe care organismul lui le înălţase în faţa substanţei. Cu spatele la perete, se instală pe canapea în aşa fel încît să vadă, prin fereastra deschisă, marea şi intrarea în port: îi dăduse prin minte să folosească realitatea exterioară drept stimulent.

Un vînt uşor, purtător de pescăruşi, curăţase rada şi o dăruise soarelui. Urcînd pe estuar, privirile se odihneau pe malul opus. Dădeau acolo mai întîi de acoperişurile din Villers şi Deauville, ale căror culori erau împrospătate de lumina occidentală; venea apoi boschetul, stufos ca o pădure şi, în sfîrşit, la răsărit de tot, se ghicea discretul Honfleur.

De ce trebuie ca pacea asta să fie spulberată de activitatea oamenilor? De cum se abătea spre primul plan, ochiul era rănit de protuberanţele metalice de pe marele dig de la sud: rezervoare de petrol, rezervoare de păcură, rezervoare de gaz, toate tinichelele industriale mascînd apele Senei.

Mîhnit, Desroches îşi întoarse faţa spre mare, imensitate liberă contopită cu cerul.

Apucă micul fragment de algă. Abia mestecase ultima frîntură că simţurile i se tulburară. Printre pleoapele fremătînd, liniile realului intrară în vibraţie, pînă la a se dedubla. Spaţiul îşi pierdea continuitatea. Digul cel mare se curbă dintr-o dată, iar cel mic îi lunecă în întîmpinare ca o navă cu parîmele desprinse. Toate zgomotele din port şi din radă fură simultan înăbuşite; cargourile îşi înghiţiseră ţipătul; lumea întreagă tăcea.

Fără veste, elementele peisajului îşi reluară înfăţişarea din toate zilele, digurile erau ancorate la locul obişnuit, plaja încetă să se umfle.

Atîta tot? se întrebă Desroches. În ciuda transei în care i se afla trupul, mintea rămînea limpede şi judecata lucidă, chiar în plină halucinaţie.

În larg, văzduhul mai era totuşi vînzolit. Un abur mişcător deforma orizontul. Era sectorul în care ceva se ivi — depărtarea şi tulburarea atmosferei făcură ca observatorul să nu poată desluşi decît o siluetă lipsită de relief. O vesti hula înfrigurată, ale cărei clocote contrastau cu liniştea uleioasă a întinderilor din preajmă. Dintr-o dată, ceva răsări la suprafaţă. Desroches avu în acelaşi timp impresia că o bulă i se sparge în urechi şi sunetele reveniră brusc.

Cu vuiet de cascadă, masa se înălţă încet, întunecată şi greoaie, asemenea vulcanilor ce se construiesc singuri pe soclul afund pentru a ieşi într-o bună zi din apele în fierbere. Un vîrtej violent zgudui ceaţa, de parcă ar fi fost sorbită de un curent de aer: era ultima zvîcnire a monstruoasei desprinderi. Atunci vulcanul scoase un răget ce răsună sub ţeasta lui Desroches ca o chemare adresată doar lui. După care vulcanul se urni! Desroches ar fi jurat că masa tindea să spargă coconul în care era înfăşurată: în spatele aburilor se agita un fel de braţ sau o macara, iar efortul umplea văzduhul cu un miros asemănător celui al ierburilor de mare putrede.

O amintire îl străfulgeră: aceleaşi zgomote, aceeaşi pestilenţă îl asaltaseră alaltăieri, în timpul primei încercări. Din nou draga? Aşadar, tungararu avea o singură însuşire, aceea de a împrumuta realităţii o nuanţă fantastică, şi nimic mai mult?

Ceaţa părea să se rărească. Desroches se simţi cuprins de neastîmpăr şi de exaltare. Se plecă înainte. Imaginea se stabiliza. Un ţipăt — şi schiţa făcu loc desenului.

Desroches tresări. Capul în formă de triunghi, atît de mic la extremitatea unui gît peste măsură de lung, pieptul monumental şi, cînd monstrul îşi căscă botul, şirurile de dinţi ascuţiţi... nu aparţineau oare, toate, unui animal antediluvian? Departe, în urma trunchiului, o curea musculoasă biciuia valurile. Instinctiv, vînătorul de himere dădu să se tragă îndărăt. Asta era deci secretul algei tungararu? Un uriaş şarpe de mare?

Se corectă, dîndu-şi seama că greşise: sub spinarea care ieşea cînd şi cînd din valuri se desenau inserţii masive ce trebuiau puse în legătură cu nişte picioare, mai degrabă, decît cu înotătoare.

Să fie, deci, se întrebă Desroches, un mastodont din Era Secundară? Îşi chemă în ajutor amintirile: Diplodocus? Brontozaur? Plesiozaur? Dar fiara fără nume nu-i lăsă răgazul să chibzuiască: ea scoase pe neaşteptate un răget bucuros, apoi se cufundă dintr-o dată pentru a reveni numaidecît la suprafaţă. Un suflu sonor îi ţîşnea pe nări. Capul încremeni, întors spre plajă. Întors spre mine, îşi spuse Desroches.

Fu ultima lui impresie de călătorie. Simţurile i se zăpăciseră, apoi o scurtă ameţeală îl readuse în cotidian.

În larg marea era netedă şi pustie.

Întors spre mine, îşi repetă Desroches. Poate, dar nu-i decît o fantasmă, făptura fără existenţă proprie.

De aceeaşi părere fu şi doctorul Giret, confrate şi prieten, căruia îi povesti, peste trei zile, întîmplarea. Neurolog, lui Giret îi plăcea să se joace de-a psihanaliza.

— Îmi spui o mulţime de lucruri şi nu-mi spui nimic... Vreau să zic: nu ştiu ce-i aia tungararu; cu toate astea, acţiunea ei mi se pare de tipul drogurilor obişnuite; rupe barierele inhibiţiilor îngăduind unor tendinţe subconştiente sau periconştiente să ajungă la suprafaţă, să capete formă. Dar de ce forma asta? De ce impulsurile pornite din structurile adînci ale fiinţei tale alcătuiesc un asemenea animal? Asta trebuie să mi-o spui **tu**!

— De unde vrei...?

— Fă-mă să înţeleg ce te-a afectat în ultimele două săptămîni.

Întrerupîndu-se din cînd în cînd pentru a răspunde la cîte o întrebare, Desroches arătă timp de o jumătate de ceas cum o dusese în cursul săptămînii precedente.

— Perfect, îşi dădu aere prietenul lui, iată părerea Ştiinţei: halucinaţia s-a produs de două ori. Numai auditivă şi olfactivă în vremea primei şedinţe, ea s-a îmbogăţit şi precizat în cursul celei de a doua. Repetiţia dovedeşte că-i vorba de produsul unei nevroze... Da, o nevroză care s-a agravat probabil în ultima vreme, datorită unor nemulţumiri. La urma urmei, tungararu n-a fost decît catalizatorul... cum să-i spun...?

— Al defulării... Bun! Dar forma pe care a luat-o...?

— Ajung şi aici! răspunse Giret. Din tot ce mi-ai spus reiese ca eşti şocat — şi folosesc cuvîntul în accepţia lui viguroasă: traumatizat, dacă preferi — de tot ce viaţa actuală are penibil şi stupid. Fără doar şi poate, îi resimţi agresiunile mai puternic decît alţii. Străzile, portul, oraşul întreg ţi-au devenit insuportabile. Atunci visezi o lume fără motoare, fără fierărie, o lume în care prezenţa omului să apară mai discretă. Cînd îţi transcrie viziunile, halucinogenul îţi ia dorinţele de bune: şi elimină omul, făcîndu-te să vezi ce exista înaintea lui. Iată-ţi natura neprihănită! E animalul ăsta preistoric... Şi, dacă te mai îndoieşti, urmă el în glumă, am să-ţi atrag atenţia asupra încă unui fapt: că marea reptilă îţi apare în mijlocul valurilor, e logic — venită din mare, tungararu îşi desfăşoară nălucirile în mare — dar atunci ar trebui să fie înzestrată cu înotătoare... Ar fi vorba, de pildă, de un plesiozaur sau de un mosazaur. Numai că animalul tău nu-i înzestrat cu înotătoare, ci cu labe. Ne gîndim aşadar la brontozaur sau la brahiozaur... Dar, vezi tu, speciile astea erau oaspeţii continentului, şi nu ai oceanului! Închipuirea ta pare să fi confundat, prin urmare, tărîmurile. La drept vorbind, creatura ta e de două ori un monstru...

Părăsindu-şi confratele, Desroches coborî strada Paris în direcţia portului şi o luă pe bulevardul maritim. Încetini la curba unde se afla un semafor. Cînd avea vreme, îi plăcea să hoinărească la umbra marelui radar sau să dea o raită pe la muzeu, pe partea cealaltă a străzii. Să se oprească? Fără convingere, îşi urmă drumul, apoi, ajungînd în dreptul portului de agrement, se hotărî. Dîndu-se jos din maşină, făcu cîţiva paşi pe digul alăturat. Una după alta, trei remorchere lunecară prin faţa lui. Trei! Nava pe care urmau s-o întîmpine şi s-o escorteze trebuia să fie un senior al mărilor! Poate „United States"? Desroches urmări cu privirea cursa grăbită spre larg a celor trei vaporaşe.

— Doamne!

Uriaşă spinare întunecată detaşîndu-se pe cerul spălat de ultima aversă, o stîncă ciudată umfla marea la poalele capului Hève. Şi, iată, un gigantic gît de lebădă se desfăşura şi se arcuia deasupra valurilor. Brusc, arcul se destinse împingînd înainte un cap triunghiular.

Desroches îşi frecă fruntea. Cu neputinţă! Sau atunci tungararu avea efecte întîrziate? Ar fi trebuit să mă feresc de alga asta, îşi mărturisi. Mă urmăreşte... Parcă ruşinat, îşi abătu privirile şi descoperi, la doi paşi de el, o lunetă fixată pe un peduncul. Se repezi la ea şi vîrî o monedă în suportul lunetei.

„Vă aflaţi pe digul de nord, declară un glas uzat. Pentru a cerceta portul, suciţi luneta pînă la refuz, spre stînga".

Desroches împinse pînă la refuz luneta spre dreapta. Deşi dispozitivul de acomodare era imperfect, nu mai încăpea nici o îndoială: fiara din Era Secundară era acolo! Fascinat, îşi încleştă degetele pe luneta care urma să pălăvrăgească: „... în faţa puteţi vedea cheul unde acostează pacheboturile..." Desroches zbură peste marea agitată, sui pe spinare, alergă spre cap. Botul închis, o lungă crăpătură longitudinală, dădea un aer sălbatec căpăţînii minuscule. Fălcile erau atît de încleştate încît ochii, împinşi îndărăt, întindeau pielea pe bolta craniului.

— Se mişcă! zise careva în spatele lui Desroches.

El tresări: de vreme ce oricine îl putea vedea, monstrul nu mai era doar o remanenţă în creierul lui, ci o realitate.

ALEXANDRU ANDRIEŞ

Încîntat, trase în piept mirosul puternic al mării.

— Da, se mișcă, adeveri mecanic fără să părăsească ocularul, dar vocea îi fu acoperită de glasul înregistrat al comentatorului.

Saurianul se pusese în mișcare. Pe măsură ce înainta pe platforma continentală, se vedea cum îi ieș din apă coastele șiroind. În soare pielea-i exala un abur ușor, iar în cutele ei se prinseseră ierburi de mare roșcate, scoici strălucitoare, pînă și crabi. Din oceanul primitiv se extirpa o insulă! Era un continent! O lume!

Imensitatea fu străbătută de fiori; undeva, în sînul ei, se zămislea un tunet. Înspăimîntați, pescărușii se risipiră. Sus de tot gîtul se umflă ca o gușă, apoi botul se căscă pentru un răget prelung, adevărat talaz sonor rostogolit spre faleză.

Curînd puteau fi văzute inserțiile picioarelor, pe urmă chiar stîlpii lor arcuiți, groși cît copacii pădurii primordiale și, ca ei, acoperiți cu o scoarță plină de crăpături. Un nou zvîcnet al coapselor înălță pîntecul deasupra apelor presărate cu mucozități rătăcitoare, pe cînd coada nesfîrșită se desfășura în valul ce se trăgea îndărăt. Degetele fiarei mezozoice bîjbîiră în cele din urmă pe pietrele plajei.

Ce coincidență! își spuse deodată Desroches. La doi pași de locul ăsta fuseseră descoperite în faleză niște oase de dinozaur. Cine știe dacă fosila asta vie nu-i pe cale să calce în picioare rămășițele semenilor ei!

Mai răsună un strigăt, ca un salut către morții încrustați în depozitele de calcar. Cu siguranță, răsuna totodată ca un cînt triumfal celebrînd o luare în stăpînire.

În clipa aceea întreaga scenă se tulbură, după care dispăru.

„Și acum, Doamnă, Domnule, vă urăm o vizită plăcută în oraș".

O mînă îl bătu pe Desroches pe umăr. Se răsuci și văzu că mîna ținea o monedă.

— Da, aveți dreptate, încuviință, e rîndul dumneavoastră.

— Păreți bine dispus, remarcă bărbatul care se și aplecase deasupra lunetei.

— Eu? Se poate! exclamă Desroches, avîntîndu-se spre bulevard.

Cînd intră în casă, telefonul tocmai suna.

— Ai văzut? izbucni Giret.

— Bineînțeles! Ce părere ai?

— Nici una... Realitatea monstrului nu poate fi tăgăduită. Cît privește originea lui...

Urmă o scurtă tăcere. Giret nu se hotăra să reia cuvîntul.

— Așadar, sugeră Desroches, declanșate de tungararu, viziunile mele erau prevestitoare. Cu cît se apropia data evenimentului, cu atît halucinația devenea mai netă pentru că și creierul meu i se supunea mai deplin. În fond, am dat peste un fenomen aproape banal: premoniția.

— Fie, dar ipoteza ta nu explică existența animalului, aminti Giret.

După ce puse receptorul în furcă, Desroches ieși pe balcon. De aolo nu putea vedea capul Hève, așa că, punîndu-și mîinile streașină la ochi, se mulțumi să cerceteze rada. Se întrebă dacă monstrul își aflase adăpost în scobiturile falezelor sau dacă se întorsese în mare. Jos, în direcția plajei, hăuli o mașină a poliției. Îi răspunse un sunet de claxon.

— Ce-or fi vrînd? se înveseli doctorul.

Dar telefonul îl chemă în casă. Era iar Giret.

— Ce poveste! spuse fără nici o introducere. Cînd explozia...

— Explozia?

— Cum? Nu știi? Fiara a pustiit vilele de la Sainte-Adresse. De aici văd acoperișurile în flăcări și...

— Ce mi-e una, ce mi-e alta. În definitiv...

Giret strigă:

— Dar, fir-ar a dracului de treabă, nu pricepi nimic! Sînt și morți!

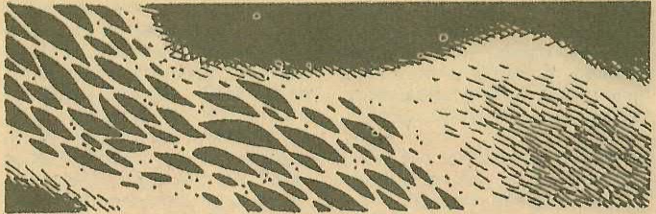
— Morți! repetă Desroches, copleșit.

— Acum s-a terminat, adăugă prietenul lui. Monstrul s-a reîntors în mare. Dar ce poți ști... se întrerupse, apoi vorbi din nou, înfrigurat: Ascultă, Desroches, adineauri n-am îndrăznit să-ți spun ce cred. Mă temeam să nu mă iei drept nebun. Dar, pînă la urmă, tot ce se petrece acum e atît de demențial... Încă șovăind, își drese glasul: Uite, după părerea mea **tu** ai dat naștere fiarei. Cum e cu putință, nu știu. Datorită algei, creierul tău a căpătat facultatea de a crea **ex nihilo**. După cum ți-am explicat, a extras un model din el însuși. Pornind de la model, a făcut o schiță, apoi... a executat opera. Adu-ți aminte, polinezienii spun că tungararu e „făptura fulgerului". Printr-un fel de transfer, ei atribuie viață elementului care suscită viața. Odinioară se proceda tot așa cu mătrăguna.

— Dar nu se poate! șopti Desroches.

Cuvintele lui Giret îi clătinaseră totuși convingerea. Timp de o oră răsuci pe toate fețele teoria prietenului său. În cele din urmă, își spuse: Am să mai iau o doză, imediat. Așa am să văd măcar ce-mi rezervă viitorul.

Tungararu puse deci încă o dată stăpînire pe mintea lui. Cînd văzu țărmul Calvadosului lunecînd înainte ca o poartă urnită pentru a închide estuarul, cînd Deauville se ivi la o lungime de braț, pînă în cele mai mici amănunte — farul, piața Morny, liceul Mercier, cazinoul, întregul oraș — nu se miră; era prologul obișnuit, dacă nu inevitabil. Lăsînd fiecare element să-și ocupe locul, își întoarse fața spre canalul ale cărui adîncuri verzi-albăstrui se deosebeau de albastrul cenușiu al mării. Între cele două șiruri

ALEXANDRU ANDRIEȘ

de balize hula era potolită.

Deodată tresări. Cu răbdarea unui trup mort, o umbră urca încet în grosimea stratului de apă. Să fi fost una dintre epavele pe care curenții ascendenți le atrag, uneori, la suprafață? Volumul era, într-adevăr, al chilei unei șalupe, dar ciudata arătare părea însuflețită de o energie proprie. Atunci, un submarin? Pata suia mereu, tot mai opacă, fără ca marginile să-i apară mai nete. Ajunse sub spărtura sclipitoare, în punctul unde marea înceta să urce. Nici un val nu agitase apele în timpul ascensiunii și, fără să provoace măcar o undă, obiectul ieși la suprafață printr-o singură mișcare irezistibilă.

Mai întîi se ivi marginea unui cub uriaș care se pomeni, treptat, în văzduh. Ai fi zis că e unul dintre containerele îngrămădite pe cheuri sau pe sub hangare. La drept vorbind, era mai degrabă o turelă înșurubată într-o masă mult mai mare: un paralelipiped gigantic ieși din mare și de el erau articulate două apendice patrulaterale a căror extremitate mai atîrna în apă. Încremenit, Desroches trebui să admită că vedea un cap, un tors și două brațe. Toate elementele aveau culoarea cenușie a aluminiului oxidat sau a zincului mat, a cărei neutralitate contrasta cu strălucirea valurilor. Metalul-rege refuza în cazul de față pompa luminii și nici măcar uriașul soare roșu care apăsa asupra orizontului oceanic nu izbutea să-i smulgă reflexe.

Atunci cînd colosul geometric se desprinse din mare pînă la jumătatea trupului — dacă puteai ghici conformația unei făpturi a cărei parte inferioară scăpa privirilor —, mișcarea verticală încetă și fu înlocuită printr-o mișcare de rotație: trunchiul pivotă fără zvîcnete și fără zgomot, ca poarta unei ecluze. Solidar cu umerii, capul se răsucea odată cu ei.

Desroches se înfioră: pîndise ivirea a ceva aducînd cu un chip, măcar cu un orificiu sau un ieșind oarecare putînd aminti trăsăturile omenești; dar nu exista nimic de felul ăsta, fețele cubului erau riguros netede. Mai mult decît orice, capul fără față și spate inspira o groază cumplită.

În chiar clipa cînd jumătate de întoarcere se încheie, începu o altă mișcare: unul dintre brațele aberației se înălță exhibînd un prim segment, apoi al doilea la capătul căruia se afla un mănunchi de clești. (Dacă asta e mîna, se înspăimîntă Desroches, ce putere trebuie să aibă!). Ajuns la orizontală, în prelungirea exactă a umerilor, brațul se îndoi de la mijloc, descriind un arc de cerc care putea fi luat drept un gest. Părea un semnal, dar într-un cod necunoscut.

Tungararu își ia rămas bun, gîndi Desroches, pentru că simțea că scena se topește și că lumea reală avea să reapară.

Două zile se scurseră între evenimentul fictiv și catastrofa prin care necunoscutul se manifestă din nou.

Două zile în care fiara venită din vremi trecute rămase invizibilă, fie că-și găsise în adîncuri un culcuș în care putea rămîne ascunsă, fie că se îngropase sub mormanele provenite din surpăturile țărmului. Cea dintîi ipoteză era mai demnă de crezare. Firește, i se semnala ici și colo prezența, la adăpostul falezei; la Etretat copiii îi văzuseră spinarea solzoasă rîcîind cea mai înaltă dintre bolțile stîncoase. Dar zvonurile nu puteau fi verificate: cercetări oficiale tocmai urmau să fie întreprinse cînd o negură deasă se lăsă peste întreaga regiune.

Între doi pacienți, Desroches puse mîna pe telefon și-i împărtăși confratelui și confidentului său viziunea pe care tungararu i-o provocase. Giret se arătă ironic:

— Dacă toată fauna ta intimă se întrupează, unde ajungem!... Dar nu părea prea convins. Oricum, mai mult ca niciodată, atribuia algei puteri creatoare. Monstrul mecanic pe care mi l-ai descris se va materializa în scurtă vreme, aidoma reptilei, și pe aceeași cale.

— Și eu cred că realitatea va urma curînd ficțiunii, se învoi Desroches. Numai că, preciză el îndată, nu-i atribui acestei tungararu decît rolul de a-mi stîrni preștiința. Rațiunea mea refuză să meargă mai departe.

— Cu toate astea, dacă vrei să chibzuiești bine, ai să fii de acord că robotul concretizează o tendință a spiritului tău. Urmărește-mi raționamentul: după cum ți-am mai spus, fiara preistorică s-a născut din aversiunea ta față de societatea industrială. Dar, de cum ai aflat că dihania s-a dedat la pustiiri și a făcut moarte de om, ai săvîrșit o întoarcere asupra ta însuți și, în străfundul măduvei tale, civilizatul s-a dovedit mai tare. Atunci, cu ajutorul algei, ai inventat un mecanism împins pînă la cea mai înaltă treaptă a perfecțiunii.

A doua zi, doctorul trebuia să se ducă la dispensar, unde consulta o dată pe săptămînă. Se hotărî să meargă pe jos, plăcere pe care și-o îngăduia uneori, cînd nu era grăbit.

Coborî pînă la bulevardul maritim, pe care îl traversă pentru a arunca o privire spre plajă. Pe trotuarul celălalt dădu peste un pacient de tip cîrligos, de care nu scăpă cu una cu două. Își urmă drumul de-a lungul plajei. Dincolo de haosul pietrelor, privirea se pierdea într-o maree albicioasă care se suprapunea fluxului. La intervale regulate, sunetul semnalînd prezența ceții își lansa avertismentul sinistru în direcția canalului.

Desroches întoarse capul spre intrarea acestuia, mar-

ALEXANDRU ANDRIEȘ

cată de două lumini clipitoare. Cînd ajunse în dreptul bazinului adăpostind vasele cu pînze, atenția îi fu atrasă de clipocitul înfundat al unei elice care păștea apele de lîngă mal. În partea aceea ceața se destrămase lăsînd să apară capătul digului central. Dedesubtul hangarelor se legăna un carou încărcat cu cherestea. Desroches încercă să-i citească numele... Oare faptul că fixase prea mult neclaritatea ceții îl făcea să simtă un soi de amețeală? Ba nu, vaporul se pleca într-o parte!

Din aburii ce se îndeseau la pupa navei ieși dintr-o dată o trompă sinuoasă, cu un cap în vîrful ei! O labă mai groasă decît catargul principal apăsa puntea cargoului. Mai încolo, prin ceața care-l acoperea, ghiceai trupul formidabil al animalului jurasic. Apăsarea sporea. În cele din urmă, izbindu-se de cheu, vasul se dădu peste cap.

Cam în același timp, ceața se trase în lături și privirile putură străbate pînă la cheul unde acostau pacheboturile. Saurianul uriaș își răsuci, cu mare vuiet, spinarea; se îndreptă apoi spre gara maritimă, croindu-și drum printre macaralele și vagoanele pe care, dintr-o lovitură, le expedie în mare. În fața „Flandrei" scoase un mîrîit de satisfacție: obstacolul era pe măsura lui. Izbind cu coada solzoasă, crestă lemnul imaculat al pachebotului. În clipa în care nava, cu parîmele rupte, pornea în derivă, monstrul împroșcă din belșug și se cufundă în apa uleioasă.

Desroches auzi atunci clipocitul pe care-l pusese pe seama etravei unei ambarcații. Uriașa amfibie trebuia să se deplaseze cu o iuțeală incredibilă pe fundul bazinului. Sosi aproape de mal chiar cînd un **car-ferry** se pregătea să acosteze. Vaporul se clătină strașnic și, ca o rachetă lansată de un submarin, capul monstrului țîșni la suprafață. Fălcile i se închiseră peste balustrada punții, în apropierea porții anterioare. Din pricina izbiturii, poarta se deschise: garajul plutitor se clătină și-și expulză încărcătura de mașini și camioane, claie peste grămadă, odată cu cîțiva călători. Dar tornada trecuse.

Digul de sud opri saurianul. După o scurtă șovăială, urmă zidul pînă la platforma portului metanier. Acolo, blocuri de beton îngrămădite haotic alcătuiau un fel de vad pe măsura lui: se sluji de el pentru a se cățăra pe dig, unde îl întîmpină un stol de pescăruși. Lungi gîtul spre vasul de metal în care, cam la înălțimea lui, ardea o torță. Suflul fiarei culcă la orizontală flacăra și ai fi zis că din botul ei căscat țîșnea o limbă de foc.

Salamadra, își spuse Desroches, emblema portului Le Havre...

Dintr-o dată flacăra se făcu soare: lovind cu laba, animalul sfărîmase vasul de metal. Atunci se înverșună asupra rezervoarelor, dar pîntecul lor rotund și neted rezistă asalturilor. Avîntul fiarei începu să slăbească; cu o lovitură zdravănă strivi însă tuburile de la baza căzilor, eliberînd gazul comprimat. Un fulger goni printre cele trei rezervoare. Leviatanul se trase îndărăt si o luă spre extremitatea digului.

— Sare totul în aer! răcni un glas înnebunit.

Desroches se aruncă la pămînt în clipa în care oțelul plesnea scîrțîind. Îndată se produse o explozie infernală, prelungită printr-un tunet. De jur împrejur rămășițe metalice vibrau în văzduh înainte de a ciurui suprafața bazinului.

Desroches se ridică în mîini și înălță capul.

Digul se rupsese! Năvălind prin spărtură, apele mării se amestecau cu apele Senei; capul digului, unde se afla mastodontul, devenise o insulă! Dincolo de spărtură, fiecare cadă alcătuia miezul unui nor aprins zguduit de mărunte conflagrații.

Chemarea puternică a unei sirene înfrigură portul: flotila de vapoare-pompe se îndrepta spre locul incendiului.

Un bărbat cu cascheta de marinar se apropie de Desroches, care se ridică în picioare căutîndu-și totodată pachetul cu țigări.

— Prea tîrziu, vă dați seama! Dacă... se întrerupse și, întinzînd un deget spre pălălaie, strigă: Priviți! O altă aia!

În mijlocul flăcărilor se ivise o formă înaltă cît o casă. Însuflețită de o mișcare ce ținea deopotrivă de lunecuș și de umblet, își croia drum printre tablele pe care incendiul le adusese la roșu.

Marinarul era uluit.

— Mă întreb cum au izbutit să aducă o macara!

— O macara? Desroches clătină din cap. Nu, e un robot...

Automatul se propulsă pînă în dreptul spărturii, sărind apoi peste ea ca o lăcustă. Cu pas egal, înainta pe tronsonul digului.

Reptila se întoarse și-i făcu față lansînd un răget de sfidare. Imperturbabil, metalul în mers își continua drumul.

Cînd depărtarea dintre cei doi titani se reduse la doi sau trei pași, saurianul se ghemui pe labele din spate, pe urmă se trase îndărăt. Fără a se opri, robotul se abătu din drum; fentînd spre stînga, își repezi brațul, ca o cange, spre gîtul înțepenit de furie.

— Într-adevăr, murmură Desroches, meșteșugul pe-depsește natura sălbatică. Pînă la urmă, Giret o fi avînd dreptate?

Dar monstrul de carne se feri de lovitura monstrului cubic; capul reptilei se retrase și îndată se năpusti din nou, pentru a mușca metalul. Se auzi un dublu clănțănit: cleștii frustrați de pradă și colții înșfăcînd vidul. Celălalt braț se și ridicase. Saurianul se dădu și mai mult îndărăt, apoi, cu o repeziciune de necrezut, lunecă în mare.

Atunci, sub întinderea înroșită a apelor, începu o ciudată vînătoare. Atrăgînd mobilul mecanic care sărise după ea, fiara gonea în direcția portului petrolier. La jumătatea drumului adversarul o ajunse din urmă și lupta reîncepu. De astă dată fu o încleștare fără martori. La suprafață se adînci un maelstrom care înghiți bărcile și zdrobi un tanc petrolier de pe platforma de descărcare. Urmărirea fu apoi reluată — cine de cine scăpa? — în direcția ieșirii din canal. Dar un pîlc de locuințe ascundea sectorul de privirile lui Desroches.

— N-au să poată trece de sas, își dădu cu părerea marinarul, și au să fie nevoiți s-o ia din nou în sus... Uite, strigă peste cîteva secunde, vedeți?

Vîrful unei macarale se clătina neliniștitor pe deasupra acoperișurilor. Pachete de mașini speriate ieșiră în bulevard. În sens invers trecură două furgoane negre, pline cu uniforme negre. Dinspre strada Paris se ridica un nor de fum.

— Acum, mai spuse marinarul și clătină din cap, chestiile astea au să facă praf orașul!

Din aproape în aproape, străzile din centru se umpleau de o larmă în care se amestecau pîrîitul flăcărilor și tunetul zidurilor ce se prăbușeau.

— Vin încoace, bombăni marinarul. Eu o iau din loc... Mai rămîneți pe-aici?

Desroches nu răspunse. Ce să-i spună? Că voia să vadă monstrii de aproape? Deși ideea i se părea și lui cu totul nebunească, nu se îndepărtă.

Mai întîi, la colțul unei străzi se ivi un genunchi de metal, apoi paralelipipedul, în întregime. În întregime... ba nu! Nu mai are decît un braț! se îngrozi Desroches. De umărul stîng spînzurau trei sau patru fire cenușii, ligamente de tungsten sau nervi de titan. În goană, uriașul străbătu esplanada muzeului și se opri lîngă sculptura monumentală înfățișînd un cioc de corabie. Dacă suferea, durerea îi rămînea mută.

Reptila, în schimb, își vesti apariția printr-o lungă tînguire modulată. Cînd se ivi, în sfîrșit, de cealaltă parte a muzeului, la vreo două sute de metri de Desroches, acesta văzu că pieptul îi era striat de brazde însîngerate. Dar capul nu pierduse nimic din trufia-i șerpească. Desroches avu impresia că urma să asiste la ultima luptă dintre geometrie și instinct.

Robotul se și avîntă în întîmpinarea noii sosite și-și repezea brațul, ca o suliță, spre coastele vulnerabile. Ripostă neașteptată, bastionul de carne se năpusti înainte și cleștii metalici nu izbiră decît solzii cozii, tot atît de duri ca și ei. Atunci blocul uriaș o porni îndărăt și, traversînd porțiunea pavată, se postă lîngă catargul radar — ambele forme angulоase părînd surori.

La rîndul ei, bruta trecu la atac încercînd să lovească umărul trunchiat pentru a face robotul să se prăbușească. Dar ei înconjură gîtul saurianului cu apendicele valid într-o ciudată îmbrățișare ce alătura anonimatul coifului și bestialitatea fremătîndă a botului. Pentru că strîngerea era pe cale să se prefacă în sugrumare, toți mușchii fiarei se încordară. Cum de mai izbuti să se cabreze? În timp ce gîtul serpentiniform se azvîrlea îndărăt cu un zvîcnet care sili robotul să-și desfacă încleștarea și-l dezechilibră, labele din față se înălțară pentru a cădea apoi pe capul simulacrului mecanic. Strivită, cutia cubică se desprinse din umeri.

Ce se petrecu atunci părea de neconceput: trupul decapitat se ridică dintr-un salt. (Era, într-adevăr, un cap? se întrebă Desroches, uluit. Sau protuberanța nu făcea decît să maimuțărească omenescul?) Brațul se destinse și degetele prelungi se înfipseră în ochii dinozaurului. Sub impactul durerii animalul se cabră din nou; la capătul traiectoriei, capul deveni o morișcă de sînge și bale care împroșcă imobilele din preajmă. Atunci monstrul paralelipipedic se năpusti împingînd înainte umărul stîng și, cu toate puterile ce-i rămîneau, izbi partea fiarei dinspre coadă. Pentru o fracțiune de secundă, saurianul rămase ca atîrnat în văzduh, apoi se prăvăli.

Douăzeci de tone de carne fură trase în țeapă pe sculptura înfățișînd un cioc de corabie.

Pămîntul se cutremură. Un răcnet de agonie sfîșie văzduhul și falezele de beton și cărămizi îl trimiseră în cele patru vînturi. Viața părăsea treptat uriașul trup străpuns. Dar, ca și cum în el șarpele ar fi refuzat să moară, coada ondulă păstrîndu-și încă pentru cîteva clipe suplețea. Ea biciui pereții de sticlă ai muzeului din care își luară zborul tablouri și cărți, apoi, ca printr-un fel de ultim renghi al vicleniei primitive, se răsuci pentru a plesni robotul.

Gigantul acefal se clătină. Aplecîndu-și amețitor urîțenia geometrică a carcasei, străbătu de-andaratelea șoseaua. Și, după ce izbi semaforul care-i adresă un mesaj de neînțeles, făptura de metal căzu pe spate în apele în care se afundă lent. Pe măsură ce cobora, mîna lui crispată grebla platforma; pînă la urmă rămase agățată de cheu, ca ancorată acolo pentru totdeauna.

Desroches făcu cîțiva pași pentru a privi cadavrul ce ză-

cea lîngă muzeu. O amintire se deșteptă în el: Giret, trebuia să-l vadă pe Giret.

Urcă pînă pe strada Paris. Acolo i se înfățișă o priveliște jalnică: numai ziduri năruite, bîrne fumegînd, mormane de moloz. În dreptul clădirii în care locuia prietenul lui îl podidi un val de sudoare: fațada era distrusă pe aproape întreaga ei înălțime. Un agent de poliție sta de pază lîngă mormanul de pietre.

Desroches traversă și întrebă:

— Unde e domnul Giret?

Agentul își drese glasul.

— Îi sînteți rudă cumva?

Desroches se înfioră.

— Nu, prieten.

Celălalt îi aruncă o privire.

— Domnul Giret a murit.

În cursul ultimului război se văzuseră la Le Havre lucruri și mai cumplite. Conform expresiei consacrate în discursurile edililor, orașul își pansa rănile.

Desroches urmă să-și primească pacienții timp de o săptămînă, dar trăsăturile lui istovite nu prevesteau nimic bun. Socotind că sănătatea doctorului trecea înaintea celei a clientelei, secretara reduse din proprie inițiativă numărul orelor reținute și, cedînd mustrărilor ei, Desroches se retrase pentru vreo două săptămîni la țară. Se întoarse însă bîntuit de aceleași imagini: în minte îi stăruiau amintirile zilelor precedente, cea mai cumplită dintre ele fiind a unei anumite fațade de pe strada Paris.

Apoi, într-o noapte, în creierul lui chinuit de insomnie, luă naștere un proiect neobișnuit: va scrie istoria algei tungararu. Fără a mai zăbovi, însemnă pe un bloc-notes cîteva rînduri prin care trasa planul unui memoriu.

În seara următoare, după ce isprăvi cu vizitele, se înhămă la treaba care i se părea tot mai necesară. Nu era menită să-i abată gîndurile, silindu-le să se modeleze după constrîngerile scrisului, spera doar să le atenueze caracterul obsesiv.

Începu prin a redacta capitolul „Trecerea de la viziune la realitate", în care expunea două ipoteze: întîi, cea a minții înzestrată de tungararu cu puteri creatoare, apoi cea a premonițiilor, care-i stătea la inimă. Ajuns la mijlocul celui de al doilea paragraf, se simți cuprins de descurajare. Dovedirea faptului că era vorba de premoniție nu prezenta decît un interes secundar. Altceva ar fi fost să descopere originea monștrilor și calea pe care năvăleau în lumea de fiecare zi.

Brusc, dădu în lături hîrtia și stiloul. Găsise explicația! Apucă din nou filele... Nu, așa ceva nu putea fi pus pe hîrtie, prea era de necrezut!

Se ridică și, fără s-o vadă, se îndreptă spre fereastră. Amănuntele se așezau la locul lor, ideea se preciza: tungararu deschide în timp o breșă prin care trecutul și viitorul întîlnesc planul actual. Mai întîi, o simplă fisură grație căreia întrevezi făpturi aflate de Cealaltă Parte — un dinozaur din vremi apuse sau un locuitor al viitorului cibernetic —, falia se lărgește apoi și făpturile năvălesc în prezent. Da, își repetă Desroches, asta e: un fel de scurt-circuit în fluxul temporal.

Privi spre fărîma de materie albicioasă pe care o pusese într-o cupă mică. Cheia timpului... Simțea dorința irezistibilă de a se avînta într-o nouă călătorie, de a întredeschide încă o dată porțile timpului. Curiozitatea asta perversă își descoperi o justificare: nu trebuia oare să încheie memoriul cu privire la alga-născută-din-fulger și, pentru asta, să încerce o ultimă experiență?

Mestecînd cea din urmă porție de tungararu, își plimbă privirile peste plaja pe care se repezeau s-o muște valuri artăgoase. Se vestea o furtună.

Un val de emanații subtile se așternu între el și lumea obișnuită. Preț de cîteva secunde gustă tulburarea euforică de care se simțea năpădit. Efracția creierului său de către algă nu mai era la fel de violentă. Afară, nimic nu părea să se fi schimbat: norii se pătrundeau cu aceeași furie, valurile continuau să scormonească.

Ochii îi străbătură tot estuarul, apoi zăboviră asupra orizontului, simplă lamă de cer alb între două întinderi de plumb. Unde nu se petrecea nimic.

S-a sfîrșit, își spuse Desroches. Să nu fi existat în cutele timpului decît două făpturi?

Un fel de tremur al atmosferei îi atrase însă atenția asupra mării. Ici și colo, în punctul cel mai întunecat al furtunii, oceanul se colora la verticală: luciri palide urcau din adîncuri. Treptat, emanațiile deveniră mai intense, preschimbîndu-se în coloane de lumină de un albastru electric ce proiectau pe crestele apelor un halou deformat de hulă.

Totul se stinse dintr-o dată. Apoi, după minute lungi, o linie neagră se desenă la nivelul orizontului, ca o spărtură în jungla valurilor. Linia deveni o bară: era un submarin, mult mai lung decît un pachebot și care se ridica lin din oceanul mînios. Pe marele ponton se arătară, printre trîmbe de apă, suprastructurile: cupole, chioșcuri, punți etajate. Ai fi zis că sînt conturile unui aisberg nocturn.

Curînd, platforma nu mai putea fi atinsă nici de cele mai înalte valuri. Cu toate astea, ea nu încetă să suie, dezvelindu-și pînă la bază chila tuciurie. Din clipa aceea se înălța deasupra oceanului și lui Desroches i se păru că fantasma planează în văzduh. Dar își dădu repede seama că se înșelase: la colțuri, stîlpi zdraveni susțineau construcția. Să fi fost împlîntați pe fundul hăului? Deși foarte groși, pilonii păreau ușori, deoarece erau alcătuiți din traverse printre care marea rămînea vizibilă.

În cele din urmă, ascensiunea insulei artificiale se opri. Cu desăvîrșire stabilă pe picioarele ei ajurate, se dovedea străină de mișcarea oceanului.

O ferăstruică ovală se deschise în vîrful unei turele. Și, dintr-o dată, ochiul clipi: o linie albastră străbătu cîțiii norilor, în direcția Senei. Cînd îi atinse raza, fluviul începu să fiarbă. Desroches observă cu neplăcere că turela se răsucea. Atinse la rîndul lor, apele portului fură ciuruite de bule azurii. Jetul de lumină zgîrie după aceea clădirile gemene ale Porții Oceanice, iar pereții li se albăstriră și fură acoperiți de bășici. Desroches îl vedea lunecînd spre fereastra lui și, deși conștient de faptul că totul nu era decît un vis, nu putea evita sudorile spaimei. De aceea, cînd bara luminoasă îl atinse, își plecă privirile.

Și-și văzu cu groază degetele înțepenite pe pervaz, apoi bătînd convulsiv aerul, pe cînd picioarele-i bîțîiau ca într-o criză de epilepsie. Nu se îndoia că în clipa aceea privirile-i înregistrau cum murea. Cu toate astea nici cea mai mică durere, cea mai măruntă furnicătură! Propriul lui trup i se părea un obiect observat din afară; scurta agonie nu constituia decît un episod în desfășurarea viziunii halucinante.

Întoarse capul și urmări drumul petei luminoase care se depărta, lunecînd pe tapiserie și pe dulap. O văzu oprindu-se și revenind spre canapea. Din nou, atît de aproape și totodată atît de departe, trupul lui zvîcni. Apoi raza se stinse.

Așadar, într-adevăr, eu și numai eu am fost vizat, își spuse Desroches.

În zare, marea chilă se afunda treptat.

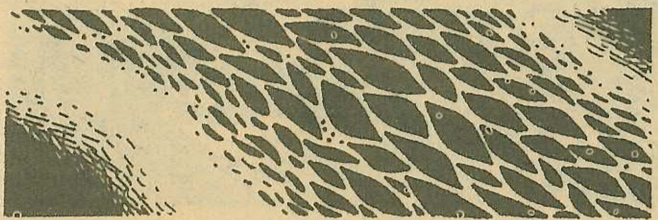
Își aținti privirile asupra biroului cu hîrtii răvășite, asupra etajerelor. Așa să fie? se întrebă. Iată, am în fața ochilor încăperea întocmai cum va arăta îndată după moartea mea. Ochii mei văd ceea ce nu vor mai vedea niciodată!

Teama și fascinația și-l disputau cînd se plecă peste pervazul ferestrei ca să cuprindă cît mai mult cu privirea și să nu piardă ceva din clipele nemaipomenite. Dar, în jurul lui, văzduhul începu să vibreze. Abia avu răgazul să-și privească mîna stîngă — era presărată de bubulițe albastre.

Preț de mai bine de o oră rămase sleit pe canapea, incapabil să-și alunge din minte întrebarea chinuitoare: cît timp mai am de trăit? Cît timp pînă ce halucinația va căpăta consistență? Își cercetă amintirile, fără să găsească un răspuns sigur. Poate două zile? Dar exista o regulă? Dealtfel, ce însemnătate avea răgazul? Fatalitatea ce se punea în mișcare — nu se putea îndoi de faptul că viziunea avea să se materializeze — nu atîrna de o zi în plus sau în minus. În mod ineluctabil mașinăria timpului va face ca insula artificială să răsară din mare. Să fugă? La ce bun! Cum să se ferească de o știință cu puteri înimaginabile? Nu i-ar fi greu să-l găsească, în orice ascunzătoare s-ar piti. Atunci, ce putere mai mare să-i opună? Alga tungararu...

Un gînd nebunesc îl fulgeră prin minte: dacă admit pentru o clipă că Giret avea dreptate, că alga dăruiește puteri demiurgice, am la dispoziție mijlocul de a ocoli amenințarea. E destul să mai creez o dată. Puterii insulei să-i opun o altă putere.

Ideea căpăta contur în mintea lui și-și dezvolta implicațiile. Se încredință că instinctul lui de conservare va ști să nască un ecran, un meterez, o armă defensivă (chiar ofensivă). Un fantastic război împotriva neantului! Dar era neapărat necesar ca mijloacele de apărare să fie pregătite în clipa cînd insula avea să se materializeze. Trebuia deci, cumva, să i-o ia înainte. Nu spusese marinarul că, pentru a produce un efect mai radical, poate și mai rapid, se putea mări doza?

Din clipa aceea, Desroches pendulă între sentimente contradictorii. Mai întîi exaltarea îl părăsi cînd își aminti că nu mai avea nici o fărîmă de tungararu. Clipe în șir rămase abătut. Dar, brusc, speranța îl cuprinse din nou cînd își aminti cuvintele pacientului: „Am păstrat și eu o bucată, ca amintire".

Unde însă să-l găsească pe marinar? Pe ce mare de la antipozi? Doar dacă o fi acasă.

Desroches se repezi la clasor și-l răsfoi cu înfrigurare. Să vedem fișa: Yves Helgorn, de pe „Paul-Rivoire"... Nici o adresă... Chibzui timp de o clipă, apoi înșfăcă ziarul și-și aruncă privirile peste rubrica „Mișcarea vapoarelor". Norocul ținea cu el: printre „Nave la cheu" figura și „Paul-Rivoire". Coborî scara sărind treptele din patru în patru și se năpusti în mașină.

Căpitănia portului se dovedi îndatoritoare și-i indică locul unde cargoul stătea la ancoră. Nu-l găsi totuși decît după un sfert de ceas de rătăcire printre docuri. Se interesă de Helgorn la un marinar care fuma liniștit la intrarea în cală.

Răspunsul îl îngrozi: din ajun Helgorn nu mai făcea parte din echipaj; plecase acasă, la Gervran, lîngă Saint-Malo.

Desroches se sui iar în mașină și aprinse o țigară. Dar se și hotărîse: se va duce de îndată în Bretania.

Pe drum, în liniștea boschetului năpădit de amurg, chibzui mai cumpănit la ultima lui aventură. Încercă să lege cea din urmă halucinație de cele din săptămînile precedente. Ce raport se putea stabili între cei doi monștri și

stațiunea pe stîlpi? Dacă admiteai că primii erau emanații ale subconștientului, cea de a doua trebuia să aibă aceeași origine. Toate ies direct din cărțile cu planșe multicolore ale copilăriei, își zise Desroches; sînt arhetipurile mele personale. Dar de ce ar încerca insula artificială să mă omoare?

O explicație i se înfățișă: robotul a învins fiara distrugătoare, dar nu e destul, cauza primă a dezordinilor continuă să existe — eu, creierul meu stăpînit de algă — și cine știe dacă tendințele mele destructive nu se vor manifesta din nou, în viitor? Atunci alte tendințe mai adînci, care-și au poate rădăcina într-un complex de culpabilitate (nu sînt, într-un fel, vinovat de moartea lui Giret?) intră în acțiune pentru a suprima primejdia. De asta a fost concepută raza morții și faptul că se îndreaptă spre mine e conform logicii, implacabilei logici a autodistrugerii.

Cîmpia Auge era tăcută și pustie. Desroches conducea cu viteză continuînd totodată să speculeze. Se întoarse la teoria lui, a breșelor temporale. Dacă e exactă, își spunea, platforma trebuie să vină dintr-un viitor îndepărtat. Ar putea reprezenta o expediție de pedepsire: constatînd că am împins poarta prin care epocile comunică, cineva s-a supărat și a hotărît să mă execute pentru ca poarta să nu mai poată fi deschisă. Dacă-i așa, tungararu nu-mi va mai fi de nici un folos.

Desroches ajunsese aici cu gîndurile cînd sosi la Gervran. Era noapte neagră. La intrarea în tîrgușor un țăran ce părea să fi întîrziat la cafenea îi arătă, printr-un gest destul de vag, drumul. O lumină licărea la capătul întinderilor presărate cu stînci. Parcă aș fi scăpat dintr-un naufragiu, își spuse Desroches bătînd la ușa căsuței.

Dînd cu ochii de doctor, Helgorn scoase un: „la te uită!" destul de mirat. Desroches îi explică îndată obiectul vizitei sale, susținînd că avea nevoie de bucata de tungararu pentru cercetări ținînd de profesiunea sa și care nu îngăduiau nici o întîrziere. Helgorn îl întrebă dacă alga avusese vreun efect asupra lui.

— Nu, minți Desroches, ascunzîndu-și anevoie nerăbdarea. Aș vrea totuși să fac niște analize. Dacă experiențele reușesc, am să public un studiu în care-ți voi cita numele.

Celălalt îi aruncă o privire mai puțin măgulită, cît îngrijorată. Trecînd în încăperea alăturată, spuse totuși:

— Dacă vreți... Oricum, vă dau ce mi-a rămas, de vreme ce vă poate fi de folos.

De îndată ce avu în buzunar prețioasele fragmente, doctorul își luă rămas bun de la breton.

Fără să încetinească, se năpusti printre gardurile vii, străbătînd în goană tîrguri și sate. La jumătatea drumului își îngădui totuși un răgaz, cît să fumeze o țigară. Cînd oboseala îi apăsă ceafa, o porni din nou.

După ce trecu de podul de la Tancarville mașina dădu de burniță. Fără veste, la jumătatea unei curbe, călătorul văzu drumul prăbușindu-se sub el. Trase de volan și, simțind că șoseaua revine sub roți, frînă. Vehiculul derapă, se năpusti spre taluz, îl escaladă și lunecă în bălării.

Pe la șapte și jumătate, ducîndu-se la lucru, doi paznici de la ecluză dădură peste mașină. Cînd îl întinseră pe Desroches în iarbă, constatară că nu era rănit. După toate aparențele, doar leșinat. Se străduiră zadarnic să-l readucă în simțiri. Atunci, după multe tărăgăneli, îl luară în mașina lor și se întoarseră spre Le Havre. La primul post îl lăsară pe rănit în mîinile jandarmilor. Aceștia îi scotociră buzunarele.

— Jean-François Desroches — doctor în medicină — 3, str. E. Renard — Le Havre, citi brigadierul.

— Păi, dacă-i doctor, să-l ducem poate acasă, își dădu cu părerea unul dintre subalternii lui.

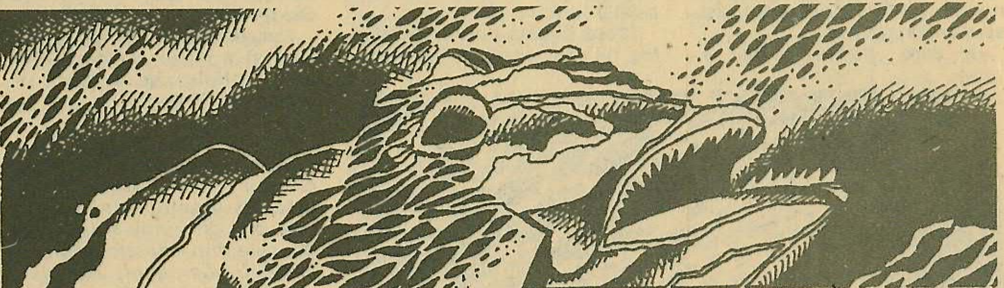
— În mod legal... începu brigadierul, apoi se răzgîndi: Da, pare doar zdruncinat; o să-și vină îndată în fire. Nu-i nevoie să-l ducem la spital. Ia să telefonăm la cabinetul lui.

Secretara tocmai sosise. Fără să-și piardă cumpătul, îl luă în primire și-l întinse pe canapeaua din birou. Apoi îl chemă la telefon pe unul dintre confrații doctorului.

Cînd își veni în simțire, rănitul își trecu o mînă umedă peste frunte pentru a îndepărta drugul migrenei, dar simplul gest îi trezi durerea în tot trupul. O amintire suia prin vîrtejul frînturilor de gînduri care i se deșteptau în creier...

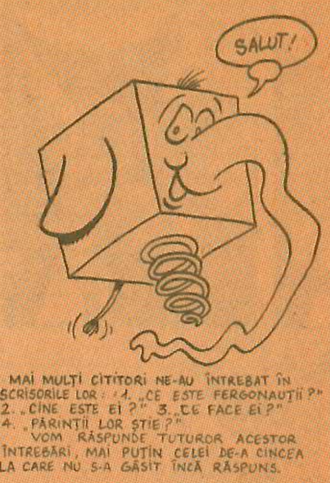
Desroches își înălță deodată bustul și, făcînd un efort deznădăjduit, izbuti să se așeze lăsînd picioarele să-i spînzure fără vlagă peste marginea canapelei. Încercă să se ridice, dar ameți și, gîfîind, căzu din nou pe perne, cu mîna încleștată pe rezemătoarea dinspre perete. La marginea cîmpului său vizual încețoșat de febră lua naștere o pată albastră.

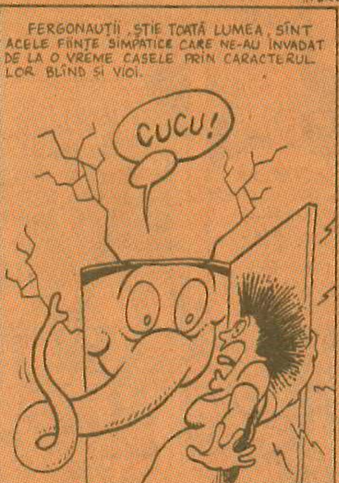
Traducere: VLADIMIR COLIN

UN ANIMAL FANTASTIC

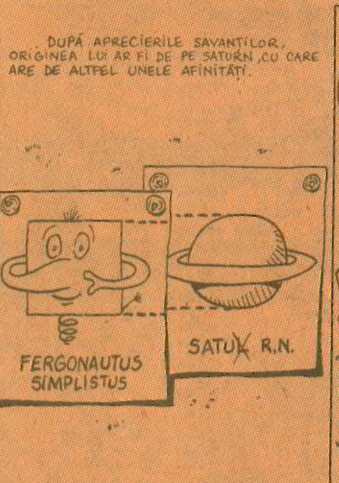
„FERGONAUȚII" — TEXT ȘI DESENE: VIOREL PÎRLIGRAS

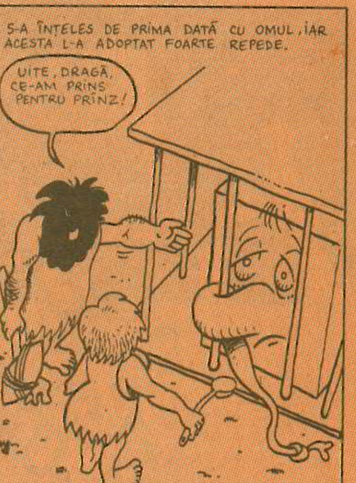

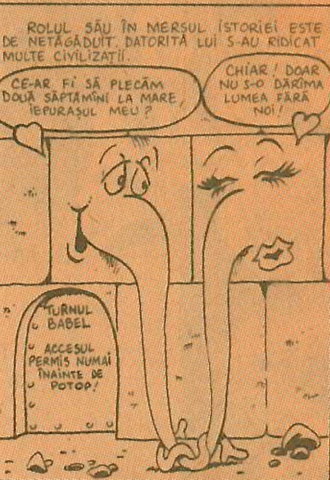

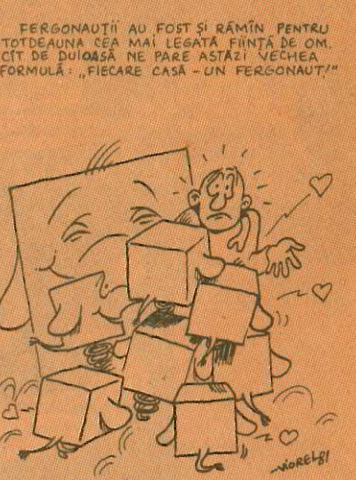

CONTACT EŞUAT

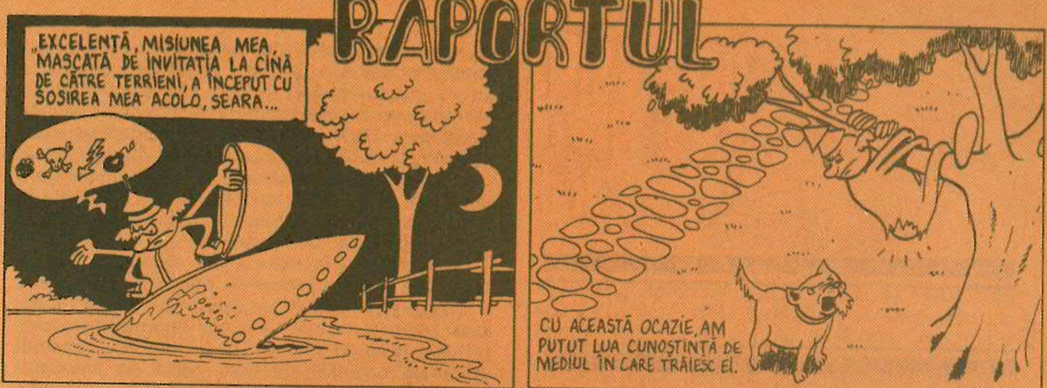

RAPORTUL

EXERCIȚIU ÎN MARGINEA GALAXIEI

SORIN · ANTOHI

ÎNCERC să vă dau dreptate, mai ales că sînt sigur: ați răsfoit almanahul și v-ați întrebat de ce se face atîta risipă de spațiu pentru critica literară. Și, într-o dispoziție încă mai radicală, mă întreb, luîndu-vă nedumerirea retorică direct din sinapse, ce atîta încredere într-un discurs eminamente parazitar, superfluu și insolent? Lucrurile sînt limpezi: un text vă place sau nu, vă interesează sau nu – partida subtililor poate spune „mai mult sau mai puțin". E o decizie personală, o respectabilă emanație a subiectivității care se strecoară tot mai anevoie printre cursele niveliste, un domeniu secret al acceselor de la independență. Este, deci, absolut firească reținerea în fața paginilor de critică. Vorba (ușor adaptată a) califului bibliofob și piroman Omar I: dacă scrierile acestea concordă cu părerile dumneavoastră sînt inutile; dacă dimpotrivă, atunci sînt inadmisibile. În ambele situații – infracționale: redundanță, respectiv subversiune –, temeiul ontologic al interpretării literare așa-zis calificate dispar, eliberînd terenuri tentante pentru propriile dumneavoastră odisei axiologice. Senzația de inferioritate culpabilizatoare – „ce deștepți sînt unii, domnule!" – trebuie dominată nemilos și treptat cenzurată. Ce sens poate avea să vă scoateți pălăria în fața gustului cuiva, cîtă vreme ajungeți astfel să vă refuzați o satisfacție fundamentală, asociată lecturii: micul moment de triumf care vine imediat după acela în care deveniți convinși sută la sută că ați fi putut scrie ceva cu mult mai onorabil decît nuvela – de pildă! – pe care tocmai ați terminat-o? Merită oare, numai de dragul de a gîndi la fel și despre un eseu, o cronică literară sau o analiză stilistică, să vă surmenați citindu-le, mai ales că unele sînt și greu digerabile? Pînă cînd să vă mai lăsați influențați de cutare **arbiter elegantiarum** insinuant sau terorist, dezinteresat sau obstinat într-un partizanat supărător? Critica e la îndemîna oricui, numai că unii – ca dumneavoastră nu mai departe – au demnitatea să nu se ocupe de fleacuri și să nu frustreze pe alții de plăcerea întîlnirii solitare, fără prejudecăți, cu literatura. (Citiți, ca să vedeți cîtă dreptate aveți, paginile care urmează. Nici un efort nu e prea mare cînd vă puteți verifica niște principii.)

Dacă pentru mereu mai numeroasele cohorte de fani abordarea critică a literaturii de anticipație rămîne un capriciu snob și ezoteric, pentru observatorii care-și consumă în exteriorul fenomenului S.F. complexele de superioritate, exegeza constituie un prețios indicator de nivel. Judecata e simplă: maturizarea unui gen literar, emanciparea sa de sub imperiul febrilității aurorale – meritorie, dar puțin productivă în ordinea realizărilor durabile – au ca semn luarea în proprietate a tradiției printr-un proces de asumare a istoricității și istoriei literare. De la elanul întemeietor, care se exercită inevitabil în atemporalitatea utopică a Genezei, se evoluează către istorie. Mai mult decît orice, semnele acestei evoluții sînt de identificat în critică, pe care voi încerca s-o privesc în articulările ei cele mai semnificative.

În cartea sa **Literatura S.F.** (Univers, 1980) – recenzată condescendent de critica de întîmpinare și oarecum sacralizată de fandom –, Florin Manolescu observa intrigat că la noi teoria și chiar rudimentele unei estetici literare au precedat cu mult producția originală de gen, citînd pe junimistul George Panu și pe doctorul E. Daianu, care speculau optimist la sfîrșitul secolului trecut, sub influența romanelor lui Jules Verne și – numai despre primul sînt dovezi – cea a **Cursului de filosofie pozitivă** al lui Auguste Comte. (Cf. Florin Manolescu, **op. cit.**, pag. 201–207). Nimic mai straniu, așadar, decît refluxul semicentenar care a îndepărtat apoi pe critici de anticipația românească, tabuizînd-o complet sau înghesuind-o într-un unghi al Bibliotecii Babel frecventat din eroare sau în căutarea exemplelor negative. Chiar și astăzi, cînd se scriu lucrări de diplomă sau de doctorat cu subiecte din S.F. conștiința extremei și vinovatei marginalități nu poate fi depășită decît prin asumarea ei provocatoare: apărare prin atac. Va trebui să mai așteptăm cîtva timp normalizarea relațiilor critică-S.F., chiar dacă războiul rece pare mai puțin înfierbîntat.

Prima generație **(spontanee)** de analiști prevestea înșelător refluxul, apărînd chiar din contingentul ostracizat al autorilor de ficțiune. Debutînd aproape stereotip cu istorii sfîrșite fericit ale unor savanți autohtoni sabotați de spioni (o variantă năstrușnică a toposului „Sînt printre noi" strecurată sub mantaua **policier**-ului din obsedantul deceniu), scriitorii au cîștigat un oarecare prestigiu public și credit oficializat, fiind obligați de împrejurări a se specializa din mers și în discuția teoretică, actualizată la început – la unii **exclusiv** – ca timidă pledoarie **pro domo** în care se argumentează mai ales eficiența anticipației ca mijloc de formare al tinerei generații, chemată să își recicleze rapid mentalitatea „eminamente agrară" și să acceadă la progres prin intermediul cunoștințelor tehnico-științifice (servite gratios și persuasiv de așa-numita anticipație tehnico-științifică, **soft ware** ideal în amplul proces de condiționare națională). Criteriul de apreciere secundar a devenit, de regulă, **écart**-ul față de norma propriei creații, în pofida faptului că uneori mai elegantă ar fi fost tăcerea. Critica prin modele exemplare de fabricație proprie e însă o ispită irezistibilă, așa că nu o pot imputa nimănui.

Tot ca formă de critică non-lingvistică, practicată fără accesoriul pretențios și ineficient al verbalizării, se înțelege activitatea făcută de editori, exegeza de grad zero inerentă selecției. La fel, traducerile. Gustul, probitatea, cunoașterea domeniului (sau lipsa lor) rămîn și aici de discutat. De cele mai multe ori tot scriitorii cumulează aceste funcții ca și pe acelea de prefațator și autor de antologii –, policalificarea fiind de neocolit (atît la nivel individual cît și în microgrup: cenaclul este și atelier de creație, și sală de lectură, și editor, și public). Profesionalismul critic poate rezulta – cel puțin aparent – și din prestigiul dobîndit în alte activități, printr-o extrapolare atît de tipică în culturile mici. Cînd scriu, criticii astfel improvizați au oarecare farmec – scriitură „artistică" –, iar improprietatea unor termeni sau expunerea unor teorii puțin asimilate trec aproape neobservate. Confuzia fiind scuzată de gloriosul filtru schimbător de nuanțe al imaginației creatoare.

Alături de grupul rareori unanim al scriitorilor, sprijiniți uneori de aceștia, se ridică vocile criticilor formați în cenacluri, avînd ambiția și exercițiul confruntărilor de opinii, o bună cunoaștere a obiectului cercetat și un grad de radicalism care înseamnă adesea intoleranță. Criticii de cenaclu sînt – cei mai mulți, dar din fericire cei mai puțin autoritari – handicapați de o cultură predominant tehnică (deci, inoperantă în discuții literare) sau forjată prin tatonări aleatorii ale diverselor orientări interpretative. Entuziasmul lor remarcabil nu poate suplini totuși o pregătire serioasă, care nu trebuie să excludă frecventarea valorilor perene ale literaturii „generale", receptarea reactivă a diverselor grile de lectură. A opera o substituție fără efecte secundare a argumentelor estetice cu un sistem artizanal de indicatori (de tipul opoziției irelevante **fals — adevărat** sau al interesului științific și prospectiv) mi se pare cu neputință. Pînă la urmă, de sub plapuma prea întinsă a raționalismului, neopozitivismului sau pragmatismelor se va ivi, oricît de aparent inofensiv, spectrul unei calofilii imposibil de izgonit din cîmpul creației artistice.

Fără umorile cu acțiune paradoxală ale mesianismului și complexului de schismă, se apropie de science fiction criticii literari de profesie care nu întrețin legături directe cu fandomul, incitați de prezența unor obiecte neidentificate pe masa lor de lucru. Mulți dintre ei citesc literatura de anticipație de multă vreme – în adăpostul turnului de ivoriu din care le așteptăm opurile, din naivitatea imensă a celor ce-l cred pe autorul serios **tot timpul serios —,** cu aplicația cititorilor de profesie, resimțind un **plaisir du texte** vicios pe care nu l-ar mărturisi niciodată sau l-ar subordona cu demnitate unor rațiuni superioare. Dacă au înțelepciunea să nu vadă în această literatură marginală uraniul din care va răsări ciuperca tinzînd să devoreze **main stream**-ul – fanii repetă obsesiv asemenea apocalipse, cu psihologia mecanică a unui paria visîndu-se rajah –, criticii respectabili pot da remarcabile pagini de analiză ale fenomenului, de la viziuni sociologice la cercetări semiotice, iar în cîteva situații au și dat (prudent înscrise în contextul unor studii despre cutare aspect de **Trivialliteratur** sau despre limitele literarității).

„Mister S.F.", pe numele său adevărat Forrest Ackerman, cu soția, în vizită la Uniunea scriitorilor, alături de cîțiva binecunoscuți autori de literatură de anticipație: Vladimir Colin, Ion Hobana, Viorica și Adrian Rogoz, Gheorghe Săsărman, Alexandru Mironov și alții, precum și profesorul universitar dr. Solomon Marcus

EXERCIȚIU ÎN MARGINEA GALAXIEI

Nu vreau să polemizez aici cu criticii zgomotoși refractari, așa că mă mulțumesc să-i trimit la plimbare și la lectura textului semnat în almanah de Siegmar Erkner, din care vor afla cîte ceva despre ei și teribila lor ascendență.

Revenind la critica prezidată de **Einfühlung**, trebuie să remarc o evoluție – lentă dar... nesigură – a înseși textelor de critică literară vizînd anticipația, odată cu unele mutații în structura micului grup al autorilor lor. Nu am naivitatea să cred că florile aduc primăvara, dar observ că interesul specialiștilor din exteriorul fandomului a determinat – pe căile imprevizibile ale oricărei cauzalități mai ocolitoare – o creștere a nivelului contribuțiilor criticilor din interior. Exegeza S.F. începe să aibă și la noi un public, iar faptul că se scrie mai mult pentru tipar – deci mai puțin pentru cenaclu și sertarul editorial – are efecte binefăcătoare.

•

Nu intenționez s-o țin tot așa, teoretizînd plicticos într-un almanah care va fi citit și în tramvai (și **mai știu** eu unde), așa că voi expune o prezentare succintă a secțiunii **Galaxia SF**. Fără a face de prisos lectura textelor strînse sub acest generic (cum unii ar putea dori, din comoditate), mă voi mulțumi să vă anunț ce urmează să găsiți în continuare.

Lucian Ionică este un critic de cenaclu standard. A început prin a scrie ficțiune (continuă și acum s-o facă, debutînd editorial în acest mod), și-a exersat (eventual descoperit?) vocația de critic în buna „școală de literatură" – această sintagmă și-a păstrat unele conotații onorabile! – din cenaclurile S.F. de la Timișoara, impunîndu-se ca un analist competent, parcă puțin prea marcat de teroarea taxinomică a celui care vrea să ordoneze – fie și numai în scopuri didactice – o realitate literară cu legi de compoziție extrem de labile. Contribuția sa din almanah a fost distinsă cu premiul I la secția de critică în cadrul Consfătuirii a XII-a a cenaclurilor de anticipație (Sibiu, 1982).

Adrian Rogoz, pe care marele public îl știe mai bine ca scriitor de ficțiune, dar care scrie o poezie aparte și semnează eseuri de mare suprafață, vine în mod natural înspre critica literară, discutînd cîteva modele teoretice ale fantasticului (printre care cel todorovian, repede căzut în desuetitudine după o apariție fulminantă), opunîndu-se tendințelor psihologizante. Vă asigur că naturaletea fermecătoare a lui Adrian Rogoz se prelungește din ficțiune și viață în critică.

Văzută mai rar la întîlnirile fanilor, **Sanda Radian** scrie despre personajele tematice din S.F., reacționînd la una din provocările clasice ale detractorilor genului: sărăcia tipologică, simplitatea (supraratorului?) arhetipală a eroilor. O demonstrație a vocației critice și excelentei informații ale autoarei, în care, în sfîrșit, pe teren familiar după o vacanță în ficțiune (C.F. **Reverberație rupestră**, 1982), erudiția se desfășoară în voie.

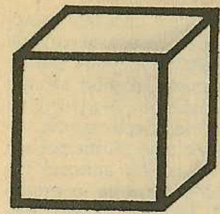
Universitarul clujean **Cornel Robu** aduce în almanah o voce critică remarcabilă, cu mari calități de stil și o frumusețe sigură de sine a discursului. El scrie despre doi autori de primă mărime ai S.F.-ului românesc: **Vladimir Colin** și **Mircea Opriță**. Acesta din urmă actualizează foarte bine o tendință care se manifestă deopotrivă în ficțiune și critică: deplasarea interesului de la S.F.-ul înteles ca un fel de emanație a decorului tehnologic înspre formele moderne ale utopiei. **Mircea Opriță** cercetează în articolul din **Galaxia S.F.** tocmai raporturile dintre utopia clasică și cea modernă, cu permanentă referire la Wells. Există o remarcă pertinentă care-i sintetizează părerile: utopistul clasic vedea Utopia în prezent ca univers paralel sau accident geografic, pe cînd cel modern o vede în viitor. E mai concludentă și mai ușor de receptat o asemenea perspectivă, oricît de impozante ar fi clasicele disocieri ale lui Darko Suvin între **Utopia** lui Morus și cea a lui Wells.

Marcel Pop-Corniș, americanist timișorean consacrat, face, dintr-o perspectivă de poetică narativă, un studiu al raporturilor lui Kurt Vonnegut și metaromanul S.F. Importantă diversiune prin care literatura „generală" pătrunde pe teritoriile S.F., opera literară aparte a scriitorului american are în Marcel Pop-Corniș exegetul român cel mai autorizat.

Ion Doru Brana, fanul erudit și radical, vorbește despre faimoasele premii Hugo, iar **Alexandru Mironov** vă propune un interviu cu o distinsă personalitate a S.F.-ului francez, Daniel Walther.

În sfîrșit, dar nu și în urmă, despre filmul S.F. scrie un nume de prestigiu: **Ecaterina Oproiu** (în maniera exemplară care ne face s-o citim totdeauna pe nerăsuflate) despre o paralelă posibilă de identificat la distanță de peste trei decenii în filmul dedicat S.F.-ului, și sibianul **Dan Iordache**, premiat la ultima Conferință națională S.F. chiar pentru textul pe care-l puteți citi aici.

ALEXANDRU ANDRIEȘ

LITERATURA ȘTIINȚIFICO-FANTASTICĂ*

SCHIȚA UNEI POSIBILE STRUCTURI

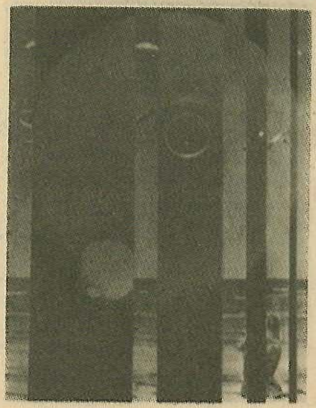
LUCIAN IONICĂ

a) „idee S.F." — „idee literară S.F."

Sub denumirea generică de **literatură științifico-fantastică (S.F.)** sau de anticipație se ascunde un fenomen literar și sociologic foarte divers în manifestări, fapt ce a pus adeseori problema identității și unității sale. S-a încercat rezolvarea acestor dificultăți fie prin căutarea unui nume mai adecvat, fie prin formularea unei definiții cît mai complete, fie prin stabilirea unor tipologii unificatoare. Discuțiile pe aceste teme au fost atît de frecvente și de acaparatoare încît astăzi a apărut reacția contrară: evitarea lor cu orice preț.

Pentru a ne apropia de structurile primare, cu valoare paradigmatică în literatura S.F., ni se pare util a face mai întîi deosebirea între două entități: „ideea S.F." și „ideea literară S.F.". Fără a încerca să dăm o definiție, prin „ideea S.F." se poate înțelege un obiect, un fenomen sau un proces, bazate pe legi neobișnuite. Acestea din urmă pot fi **posibile** – cu diferite grade de probabilitate – sau **imposibile** în raport cu nivelul actual al cunoștințelor noastre despre lume, ori **miraculoase** (vezi Tzvetan Todorov, **Introducere în literatura fantastică**), adică fără nici o raportare directă la universul cunoscut, ale cărui granițe le depășește deschizînd o breșă spre zonele nesondate nici măcar de imaginație. „Ideile S.F." constituie materia din care, alături de cuvinte, este alcătuită proza S.F., după cum piatra este materia sculptorului. Pentru scriitor, ele reprezintă o adevărată probă de inventivitate. Stanislaw Lem, de exemplu, ca să protejeze o planetă, o înconjoară, asemenea unei cetăți medievale, cu „un sistem de turbioane magnetice și șanțuri gravitaționale în care timpul zbura atît de repede, că numai ce vreun dușman nimerea din nebăgare de seamă pe acolo, îndată se și scurgeau o sută de milioane de ani sau mai mult și, de atîta bătrînețe, se făcea praf și pulbere".

* Eseu apărut în fanzinul „Paradox '82"

DĂNUȚ UNGUREANU „LUMI PARALELE"

b) o tipologie a literaturii S.F.

Bazîndu-ne pe cele arătate mai înainte, putem încerca să distingem trei categorii fundamentale ale prozei S.F.:

1. **S.F.-ul pur.** Se prezintă într-o modalitate cît mai atractivă și pregnantă „ideea literară S.F." în sine, neexistînd preocuparea pentru eventualele ei implicații în planul realității cotidiene, așa cum o cunoaștem. Conflictul rămîne prizonier în noile universuri create, mirifice și stranii, fără a avea vreo legătură directă cu realitatea; doar una indirectă, nu mai puțin importantă – cea mediată de către cititor.

Valoarea lucrărilor din această categorie rezidă în primul rînd în frumusețea, originalitatea și profunzimea „ideii literare S.F.", și în al doilea rînd în calitatea scriiturii. Există fără îndoială o mare asemănare cu „estetica" matematicienilor care apreciază drept frumoasă sau nu o anumită cale de rezolvare a unei ecuații.

Este mai mult o invenție și autorul filosofează discret în spatele unor întîmplări a căror menire este doar de a face mai accesibilă ideea neobișnuită. „Proza științifico-fantastică, spune Silvian Iosifescu, în **Literatura de frontieră**, (...) rămîne, totuși, o formă de literatură contemporană direct filosofică".

Spunînd doar atît despre „ideea S.F.", ea nu se va deosebi de „ideea F" (adică ideea fantastică) deși, prin tradiție, există motive ce aparțin unui gen sau altul, cum ar fi vampirii, fantomele ori vrăjitoarele pentru fantastic, navele cosmice, roboții sau extratereștrii pentru S.F.. Dar, după cum observa Kingsley Amis, aceste elemente au migrat dintr-un domeniu în altul, nemaiputînd fi folosite drept criteriu de identificare. Fantasticul a fost influențat de S.F., după cum și S.F.-ul a fost influențat de fantastic.

Distincția dintre cele două idei, S.F. și F, apare în momentul utilizării lor, în momentul valorificării, cînd îmbracă formele de „idee literară S.F." și, respectiv, de „idee literară F". La acest nivel superior, S.F.-ul apare ca **real**, deoarece se sugerează, cel puțin, existența unei explicații coerente, raționale – chiar dacă fantezistă – a unor situații inexplicabile, bizare. Fantasticul este **ne-real**

(Florin Manolescu, **Literatura S.F.**), deoarece nu se interesează de cauze, ci de consecințe. Cu toate acestea, în mod paradoxal, convenția acționează mult mai puțin în cazul literaturii fantastice; aceasta pare mult mai „adevărată", mult mai „probabilă", de aici sentimentele de groază, de teamă etc.

Trecerea de la „ideea S.F." la „ideea literară S.F." se realizează prin legarea primei de un **înțeles**, de o **semnificație**, deci printr-un proces de semnificare. Dintr-o existență amorfă, neutră și gratuită, „ideea S.F." devine o existență cu sens, trecînd astfel în axiologic. Fără această **semnificație**, „ideea S.F." nu are drept de ședere în cetatea literaturii și a esteticului, rămînînd doar o dorință științifico-tehnologică sau o bizarerie. Distincția „idee literară S.F." se constituie și într-un criteriu de valoare, ce permite identificarea structurală a subliteraturii S.F., prin faptul că aceasta conține doar „idei S.F.", nu și „idei literare S.F.". Dacă teoretic lucrurile par destul de simple, practic însă ele sînt ceva mai complicate, valoarea operațională a criteriului axiologic depinzînd de modul mai larg sau mai îngust în care este înțeleasă natura **semnificației** ce trebuie să i se atașeze „ideii S.F.": de la învățături morale exprimate pe un ton didactic, pînă la idei și structuri de mare profunzime.

În povestirea „Detunătura" de Ray Bradbury, o expediție temporală ucide din greșeală un fluture care trăise cu șaizeci de milioane de ani în urmă, ceea ce va avea drept consecință schimbarea rezultatului alegerilor prezidențiale din anul plecării, precum și modificări în ortografie și exprimare. Dacă în povestirea amintită ar exista doar această „idee S.F.", nu și o „idee literară S.F.", ea ar fi cel puțin ridicolă. Nu este vina scriitorului dacă unii cititori nu văd decît atît.

Un alt Pămînt, identic pînă în cele mai mici amănunte cu al nostru, unde fiecare dintre noi avem un alter ego, constituie cadrul povestirii „Ceilalți" de Ovid. S. Crohmălniceanu. Un cosmonaut este trimis spre celălalt Pămînt fără a se cunoaște existența acestei uluitoare identități. În același timp, dublura sa extraterestră reface drumul în sens invers. Ajuns la destinație, cosmonautul are mai întîi convingerea că se află din nou pe Pămînt. Este uimit, nu înțelege cum de s-a întors fără să se fi abătut de la traseul inițial ce îl îndepărta de sistemul nostru solar. Apoi înțelege. „Îi privi pe toți cu sentimentul cert că sînt **alții**. Realiza însă instantaneu la fel de vie convingerea că nu va izbuti să dovedească aceasta și-l cuprinse o imensă groază".

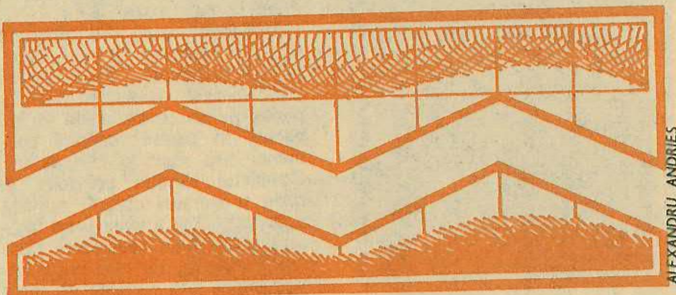
2. **Axiomatica S.F.**. Sub acest nume sînt cuprinse acele opere în care „ideile S.F.", chiar și neoriginale, sînt privite prin prisma consecințelor pe care le-ar genera dacă ar apărea la un moment dat în ordinea obișnuită a lumii. **Axiomatica S.F.** se naște din întrepătrunderea universului științifico-fantastic cu cel terestru, la intersecția lor. Prototipul clasic al acestei categorii (nu de puține ori de senzație) este romanul lui H.G. Wells – „Omul invizibil".

Acceptînd drept axiomă un fapt ce contrazice legile naturale cunoscute, se poate dezvolta cu rigoare și coerență logică un nou univers, diferit, dar pe care îl simțim al nostru. Prin comparație înțelegem mai bine. Procedînd astfel, scriitorul are la îndemînă un instrument inedit remarcabil, specific, în amploarea sa, literaturii științifico-fantastice, cu ajutorul căruia radiografiază o zonă sau alta a lumii noastre.

3. **Parabola S.F.** O parte din lucrările încadrate science fiction-ului și receptate ca atare de cititor sînt de fapt pseudo-S.F., acest lucru neinfluențînd prin el însuși valoarea artistică. Sînt folosite elemente, motive și chiar clișee S.F. pentru a dezbate probleme ale realității contemporane. „Ni se vorbește de un uriaș război între civilizații galactice, dar ne dăm foarte repede seama că liga planetelor democratice seamănă în mod straniu cu Organizația Națiunilor Unite". Și mai departe, cu valoare de concluzie „Anticipația a creat un limbaj cu ajutorul căruia se poate exprima în principiu orice" (Michel Butor, **Repertoriu.**) Este categoria de lucrări parabolă în care se vorbește despre extratereștri vizînd pămîntenii, conform principiului cuprins în zicala: vezi mai ușor paiul din ochiul altuia decît bîrna din ochiul tău.

Povestirea „Puțin mai devreme" de Gheorghe Săsărman reunește calitățile a două categorii, **Axiomatica S.F.** și **Parabola S.F.**. În anul 1983, un fizician de renume mondial descoperă un procedeu prin care ar putea instantaneu face inertă întreaga cantitate de material fisionabil de pe planetă. În consecință, somează marile puteri să încheie, în termen de un an, un tratat privind interzicerea oricăror arme nucleare și distrugerea celor existente; în caz contrar va inactiva materialul fisionabil, inclusiv cel folosit în scopuri pașnice. Cu acest ultimatum plin de consecințe începe povestirea. Bineînțeles, totul se petrece pe altă planetă și orice asemănare...

În concluzie, putem spune că literatura S.F. apare, structural vorbind, ca o sumă a celor trei categorii de mai sus, **S.F.-ul pur, Axiomatica S.F.** și **Parabola S.F.**, a căror înțelegere se bazează pe „ideea literară S.F.", aceasta se întemeiază la rîndul ei pe „ideea S.F." în cele trei forme ale sale: posibil, imposibil și miraculos. Înțeleasă astfel, literatura S.F. nu se mai definește nici prin știință și nici prin anticipație, ceea ce, pentru fani și nu numai pentru ei, ar putea reprezenta un sacrilegiu.

ALEXANDRU ANDRIEȘ

ADRIAN ROGOZ

PARTEA NEVĂZUTĂ A FANTASTICULUI

(FANTASTICUL DIN REALITATE ȘI DIN ȘTIINȚĂ)

MAI TOȚI cei care se ocupă de fantastic se gîndesc la povestiri cu apariții neliniștitoare, de preferință fantome, cu atmosferă stranie sau inspirînd horror. Nu pretind că un scriitor talentat n-ar putea să mai stoarcă un strop de morb din aceste teme răsfoite de o folosință biseculară. În ceea ce mă privește, v-aș propune să descoperim împreună aspectele cele mai insolite ale fantasticului. Pentru aceasta însă va trebui să construim cîteva punți teoretice.

În concepția lui Tzvetan Todorov[1], fantasticul coincide cu domeniul ce desparte **straniul** (evenimentele bizare primesc în cele din urmă o explicație rațională) de **miraculos** (zona evenimentelor supranaturale, inexplicabile în nici un fel; ca în mituri și basme). Ar exista astfel, prin contiguitate, un **fantastic straniu** (acțiunea povestirii pare supranaturală, dar finalul aduce o rezolvare a „enigmei") și un **fantastic miraculos** (supranaturalul este pînă la sfîrșit acceptat). Ei bine, conform acestei teorii, fantasticul pur provine din șovăirea eroului sau a cititorului între cele două tendințe, fiind în definitiv un fir fosforescent, destul de fragil, întrucît chiar Todorov recunoaște că dispare la o a doua lectură. Deși acest semiotician își propune să întemeieze fantasticul pe funcția receptării mesajului, el eșuează în psihologism, iar lucrarea lui devine, după cum spune Alexandru Sincu, prefațatorul ediției române, „un cîntec de lebădă al fantasticului".

Pornind însă chiar de la modelul lui Todorov (v. p. 62), în calea înțelegerii un obstacol la fel de grav ca negarea rolului inexorabil al filtrului psihic și logic în receptarea realului, pe motiv că acesta există independent de subiectul uman.

De aceea, cel puțin pe plan literar, narațiunea realistă și cea fantastică sînt amîndouă produse ale imaginarului (ceea ce

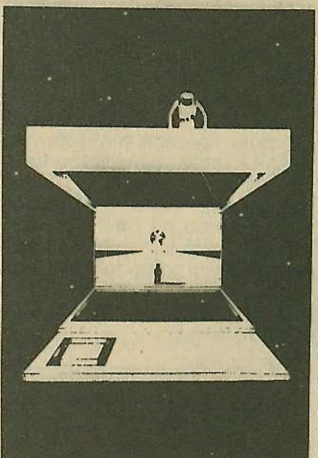
cred că, de fapt, acesta se frînge în două pe linia mediană (așa cum am arătat în figură), devenind muchia unui fel de secure ascuțită, care, rotindu-se, ajunge doar o parte a galaxiei fantasticului propriu-zis, un plan dintr-un spațiu neexplorat.

Părerea mea e că fantasticul nu poate fi redus la specia literară apărută spre finele secolului XVII, adică la o simplă stare de spirit. El nu e numai de natură psihologică. A susține, ca Todorov și alții, că fantasticul se naște exclusiv prin ezitarea de a decide dacă un eveniment este real sau iluzoriu, iar cînd e real se numește straniu, înseamnă să excludem a priori posibilitatea de a detecta fantasticul chiar în realitate. Mi se va spune că, în acest caz, fantastic e un anumit aspect al realului, aspect ambiguu, cu privire la natura căruia gîndirea noastră șovăie, și astfel s-ar părea că totul e re(a)dus la prima definiție. E numai o aparență, deoarece o iluzie a simțurilor e altceva decît o iluzie a gîndirii, deși înseși halucinațiile au laturi extrapsihologice.[2]

Pentru a evita confuziile, trebuie făcute de la început unele precizări elementare, deși neluate în seamă. Există o realitate obiectivă pe care o înregistrăm, o interpretăm și o cunoaștem prin intermediul creierului și al psihicului nostru. Negarea realității, deoarece ne apare doar mediată prin structurile psihice și operațiile mentale, reprezintă

au și observat I. Biberi, R. Caillois, A. Marino ori M. Braga). Obiecția care se aduce acestei structurări e că, ștergînd limitele dintre cele două moduri, ea devine inoperantă. Voi lăsa pentru mai tîrziu grija de a diferenția realismul de fantastic. Deocamdată vreau să arăt avantajul de a găsi un univers comun amîndurora: descoperirea unor structuri fantastice în chiar universul real ar constitui dovada că fantasticul nu reprezintă numai un curent literar, nu este doar o tehnică a misterului, nu e un simplu joc de iluzii al psihicului nostru.

Partizan al ideii unui fantastic natural, Roger Caillois declară deschis că i-ar fi plăcut „a confrunta operele de artă cu cele ale naturii și a arăta că aceasta

EMIL BOGOȘ „PSEUDOSINGURĂTATE"

[1] Tz. Todorov, „Introducere în literatura fantastică", Ed. Univers, 1973.

[2] De aceea, cred că Roger Caillois s-a grăbit atunci cînd a eliminat toate povestirile halucinante din sfera fantasticului (v. „Antologia nuvelei fantastice", Ed. Univers, București, 1970, p. 18).

PARTEA NEVĂZUTĂ A FANTASTICULUI

din urmă nu-i avară cu fantasticul. Există într-adevăr priveliști, larve și nori, rădăcini și minerale cărora li s-ar potrivi perfect acest epitet."[3] Fiind convins de existența unor filoane naturale de insolit și atribuind astfel fantasticului un anumit statut de obiectivitate, Caillois va nega și faptul că fantasticul artistic ar depinde de intenția autorului ei, spre deosebire de Louis Vax, pentru care singurele produse autentice ale genului sînt cele voite, concertate. În ciuda deosebirii lor de vederi asupra elementului declanșator al misterului (la Caillois) sau al straniului (la Vax), amîndoi autorii ajung deopotrivă la psihologism ori la o viziune strict estetizantă a fenomenului, în măsura în care fiorul specific fantasticului este unul de teamă (în introducerea cunoscutei sale antologii, Caillois ne oferă un repertoriu de astfel de teme sau temeri: în majoritatea lor, motivele uzitate încă de romantici, de la pactul cu Diavolul și bîntuiri de vampiri pînă la blestemul vrăjitoresc și femeia-fantomă). Nu neg faptul că și în fantasticul ne-ocult, în fantasticul științific teama poate avea un rol însemnat (vezi de exemplu teama întemeiată pe care ne-o provoacă monstruoasa înarmare nucleară), dar nu este adevărat că între cele două noțiuni poate fi pus invariabil semnul egalității.

E drept că tot Caillois afirmă: „Spaima specifică poveștirii fantastice bîntuie numai într-o lume incredulă, în care legile naturii sînt socotite inflexibile și imuabile"[4], dar insolitul care invadează lumea banalului[5] este cercetat exclusiv prin impactul suferit de sufletul cititorului, fără să se țină seama și de aspectele cognitive ale problemei.

Or, în ceea ce mă privește, cred că există și un fantastic în afara unui context literar sau artistic, un fantastic care, fără să poată fi desprins de legăturile psihologice, își găsește explicația și în alte domenii ce studiază intelectul uman. Această abordare nepsihologistă și extraliterară a fenomenului fantastic ne va lumina totuși într-un mod nou chiar obiectul cercetării noastre: sience fiction-ul.

Dintre toți exegeții fantasticului, cred că se apropie cel mai mult de punctul meu de vedere Mircea Braga.[6] În studiul său „O incursiune în spațiul fantasticului", acest autor deosebește „două planuri elementar-specifice ale prozei literare" și precizează că se va limita la acest domeniu: un plan „real" („realist"), al operei, de artă constituite într-o structură ce are ca model realitatea obiectivă, urmînd coordonatele acesteia, „logica" și rigorile ei, și un plan „fantastic", cînd universul operei de artă prezintă fundamentale abateri de la „normele" universului „obiectiv" și instituie o logică proprie. Această idee de **logică aparte a fantasticului**, Mircea Braga o scoate în relief în opoziție cu afirmația lui Marcel Brion, pe care, de altminteri, ca și mine, îl aprobă, că fantasticul instituie o coerență a ilogicului cu perspectiva creării – îndeosebi pentru domeniul scienceficțion-ului – a unor lumi posibile..[7] „Este evident – scrie autorul român – că o creație fantastică nu se poate dezvolta decît în funcție de cel de-al doilea plan sau ca o existență impusă prin interferență /.../ planului „fantastic" cu cel „realist" /.../ Realul însuși are o sferă care nu trebuie îngustată /.../, (el) nu exclude **din principiu (subl. M.B) senzaționalul cu diferitele sale ipostaze, situația-limită, „Unicatul", insolitul, patologicul și chiar unele expresii ale neverosimilului.**[8]

S-ar părea că din nou ne aflăm înaintea unui cerc vicios: planul fantastic interferează cu planul real care el însuși este la limită destul de insolit! Și cercul vicios va stărui cît timp cercetăm problema numai din interiorul operei de artă sau din punct de vedere exclusiv psihologic. Un punct cîștigat însă din analiza lui Mircea Braga este că există nu doar două planuri literare, ci și două structuri logice aferente.

Opinia mea este că fantasticul apare de obicei atunci cînd denaturarea raportului dintre ceea ce majoritatea oamenilor știu în mod curent despre realitate și comportarea reală a naturii se produce sub o formă tensionată (cînd spiritul nostru nu i-a descoperit anomaliei o explicație plauzibilă și nici nu s-a deprins cu ea). Această definiție oarecum fenomenologică are avantajul de a releva cele trei aspecte fundamentale ale problemei: cel ontologic, cel gnoseologic și cel psihologic.

În cele scrise mai sus, o singură expresie cred că reclamă o lămurire specială. Ce înseamnă: **comportare reală a naturii?** În nici un caz ea nu este o chestiune a experienței și a intuiției imediate, ci este rezultanta unei noi paradigme (în sens de teorie științifică încă neinstituționalizată). Într-adevăr, caracterul gnoseologic al fantasticului se evidențiază pregnant în ceea ce aș numi fantasticul contraparadigmatic. Acum cinci sute de ani, dacă unui învățat, adept al viziunii ptolemeice, i s-ar fi arătat și demonstrat că Pămîntul e o planetă ce se rotește în jurul Soarelui, acel om ar fi putut pe drept cuvînt să se socotească pătruns într-o lume incredibilă. Cu atît mai îndreptățiți am crede noi astăzi același lucru, dacă ne-am pomeni într-un univers geocentric (poate că din acest motiv poezia lui Nichita Stănescu din **Laus Ptolemaei** are pentru mine ceva derutant).

O altă deosebire dintre definițiile psihologiste și definiția mea rezidă în aceea că, în timp ce primele încearcă să conjuge viziunea dualistă a eresurilor cu monismul inerent unei gîndiri rațional-scientiste moderne, de unde și evanescența de miraj a efectului fantastic, eu consider că cele două planuri se deosebesc nu ontologic, ci doar gnoseologic. Astfel, fantasticul, în accepția mea, reprezintă reziduul persistent, deși în forme schimbătoare, al necontenitei confruntări dintre inteligența umana și rețeaua de infinite interrelații care constituie structura obiectivă a lumii.

Această concepție a fantasticului nu contestă existența binecunoscutelor varietăți ale insolitului; cred totuși că, în împrejurările actuale, însemnătatea fantasticului de sorginte științifică se accentuează, și probabil lucrurile se vor accelera în deceniile ce urmează.

De asemenea, nu trebuie să se confunde noțiunea de fantastic al științei cu genul literaturii științifico-fantastice, deși o punte între acestea există în mod evident. Acum însă nu ne putem ocupa de această chestiune, pentru care trimit la articolele ce nu și-au pierdut încă din actualitate incluse în volumul **Viitorul? Atenție!** și la pertinentele comentarii ale lui Ion Hobana.[9]

Aș dori să stărui o clipă asupra gradului de fragilitate sau de trăinicie a fantasticului natural.

Cel mai simplu fantastic este acela rezultat din contrarierea experienței noastre obișnuite și imediate. Dacă am deveni deodată imponderabili, am încerca senzația acestui fantastic. Explicarea științifică a fenomenului reduce fantasticul, deși filmele în direct cu astronauți ne mai comunică puțin sentimentul irealității. Aceeași impresie o va fi produs primele înregistrări la gramofon, care au fost interpretate fie ca o scamatorie, fie ca un procedeu vrăjitoresc.

Există însă un fantastic mai puțin perisabil: acela al ipotezelor și teoriilor științifice temerare. Ideea unei geometrii neeuclidiene, plăsmuită de Gauss, Lobacevski și Bolyai, a fost literalmente științifico-fantastică, pînă la ivirea lui Einstein care a încorporat-o unei teorii fizice ample și coerente: relativitatea. De asemenea, astăzi pot fi considerate fantastice ipoteza tahionilor cu viteze superluminice, ca și aceea a quarkurilor, însă nedescoperiți efectiv, dar pentru care Gell-Mann a luat un Premiu Nobel!

Am impresia însă că există în domeniul fantasticului (fie el științific sau literar) și unele varietăți neperisabile. Recunoaștem astfel un paradox al obiectelor, al legilor și al lumilor anticipate. Spre deosebire de ceea ce s-ar putea crede, anticipațiile literare au o stranietate ireductibilă, chiar dacă, după cum se întîmplă adesea, ele au fost realizate.

DAN COROIU: „EXIT"

Desigur că, imaginînd în **Robur cutezătorul** un aparat zburător mai greu decît aerul, Jules Verne a avut o idee formidabilă, dar ea este bizară nu numai pentru vremea de atunci, ci și pentru noi: e suficient să contemplăm gravurile originale și vom fi uimiți de ciudățenia acelei **corăbii** aeriene. Fenomenul pare curios, dar e în ordinea lucrurilor că un **model** al unei idei anticipative (nu un **prototip tehnic**), neavînd în mod **direct** nici un punct de tangență cu practica, rămîne de domeniul imaginarului. Același destin ciudat îl au și prototipurile nefericite ale unor invenții de succes. Gîndiți-vă la mulțimea aparatelor de zbor care n-au zburat niciodată sau la schițele născocirilor lui Leonardo apărute cu cîteva secole prea devreme. Dar un fantastic similar îl respiră și teoriile științifice depășite (fie absurde ca flogisticul și caloricul sau numai prea aproximative ca modelul atomic al lui Bohr).

Fantasticul științific cel mai puternic, practic fără moarte, este cel de natură ontologică, existențială.

Tot ceea ce are o contingentă cu infinitul și eternitatea (observați cum cuvintele se înmoaie la asemenea circumstanțe limită: contingentul este tocmai aleatoriul), tot ceea ce scapără din impactul gîndirii noastre limitate cu nemărginitul dobîndește o coloratură fantastică; și aceasta, de la paradoxurile teoriei mulțimilor și pînă la problemele cosmogonice.

Poate de aceea mi se pare că paginile scrise de Pascal despre om sînt printre cele mai sublime și mai fantastice din toată literatura (științifică, filosofică și chiar... literară). Citez numai cîteva rînduri: „Căci în fine ce este omul în natură? Un neant față de infinit, un tot față de neant, un mijloc între nimic și tot. El este infinit de îndepărtat de ambele extreme; iar ființa lui nu-i mai puțin distanțată de neantul din care se trage, decît de infinitul în care e scufundat".[10] Totuși, în capitolul des-

(CONTINUARE IN PAG. 77)

[3] Roger Caillois, **Au coeur du fantastique,** Gallimard, 1965, p. 19.

[4] Studiul introductiv la **Antologia nuvelei fantastice,** Ed. Univers, București, 1970, p. 26

[5] **Idem,** p. 17.

[6] Mircea Braga, **Destinul unor structuri,** Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1979, p. 57

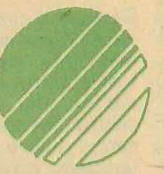
[7] Cf. **op. cit.,** p. 59.

[8] **Idem,** p. 60

[9] Editura tineretului, 1968.

[10] Pascal, **Pensées.** Flammarion, Paris, 1934, p. 190

INVITATUL NOSTRU: DANIEL WALTHER

NE-A VIZITAT nu de mult țara scriitorul și editorul francez Daniel Walther, una din personalitățile S.F.-ului european. Invitat la cenaclul „Marțienilor" într-o după amiază memorabilă, prietenul nostru Daniel a fost ținta unui „tir" de întrebări formulate de către numeroși scriitori profesioniști și amatori care țin useră să fie de față. Iată, în rîndurile care urmează, un rezumat al „canonadei" amintite.

Întrebare: Cum se simte, în Franța, pulsul S.F.-ului?

Răspuns: Slab, vremea anilor '60, cu peste 20 de colecții de literatură științifico-fantastică și nenumărate apariții editoriale, a trecut. Au mai rămas pe poziții colecțiile de la Opta, Presses Pocket, „Ailleurs et Damain" (Laffont), J'ai lu, „Présence du futur" (Denoël), „Anticipation" (Le Fleuve Noir), „Titres S.F." (Lattès, „Dimensions S.F." (Calman-Lévy). Tirajele au scăzut și ele — o carte depășește rar 5 000 de exemplare.

Bineînțeles, publicarea americanilor continuă ca și pînă acum. Francezii apar mai puțin, cei tineri, în special, reușesc cu greu să mai plaseze manuscrise — de cele mai multe ori doar la „Le Fleuve Noir". Autorii de alte naționalități sînt traduși foarte rar.

Genul „horror", Lovecraft și King continuă să aibă cititori, dar fantasticul pur n-a fost niciodată foarte prizat în Franța.

Criteriul de publicare rămîne unul singur — cel al rentabilității: la noi o carte trebuie să aducă bani! Antologiile, de pildă, nu se vînd, în consecință editorii nu prea tipăresc antologii, ceea ce reduce și mai mult din șansele de publicare ale tinerilor sau ale autorilor străini.

Î: Revistele?

R: Puține. „Fiction" continuă să apară de ani buni; mai nou a apărut „Orbite" care a și început să întîmpine dificultăți, și cam atît. „Galaxie", „Futurs" și multe altele au dispărut. Sigur, există reviste semiprofesioniste și nenumărate fanzine, dar paginile lor acordă loc mai mult discuțiilor, recenziilor, eseurilor, articolelor de critică literară.

Î: A propos, care este poziția criticii literare franceze oficiale față de fenomenul S.F.?

R: De ignorare cvasitotală. Din cînd în cînd, cîte un articol în paginile literare ale ziarelor „Le Monde" și „Le Figaro" sau prin reviste, cîte ceva prin ziarele regionale. Dar criza nu caracterizează numai S.F.-ul francez, ci e generală — ca de altfel și scăderea numărului de titluri și a tirajelor de cărți; se poate vorbi de o criză a literaturii pe plan mondial și, firește, literatura științifico-fantastică resimte și ea lovitura.

Î: Cum vedeți raportul literatură-știință într-o carte S.F.? Dar pe acela dintre S.F. și literatura generală?

R: Un scriitor de literatură științifico-fantastică este; în primul rînd, un scriitor. Restul depinde de talentul și de cultura sa generală. La prima întrebare vă dau un răspuns strict personal: consider că într-o carte S.F. calitatea literaturii este mult mai importantă decît cantitatea de informație științifică transmisă cu fiecare pagină.

Î: Cine mai scrie S.F. în Franța acestui deceniu?

R: Philippe Curval, Michel Jeury, Jean-Pierre Andrevon, Pierre Pelot, Serge Brussollo, Dominique Douay, Pierre Barbet, Maxime Benoit, Elisabeth Vonarburg (din Quebec), Emmanuel Jonanne — scriitori foarte buni, aflați în bătălie cu „literatura mare"; se dau adevărate lupte corp la corp, în ultima vreme înregistrîndu-se o oarecare evoluție în favoarea noastră. Dar, oricum, premiile literare și ale Academiei nu sînt încă pentru noi, autorii de literatură S.F. În Franța, cel puțin.

Î: Există, credeți, vreo legătură între nivelul tehnologic al unei țări și nivelul literaturii sale științifico-fantastice?

R: Categoric. De exemplu, un francez nu ar fi putut scrie „Timescope" a nord-americanului Gregory Benford. L-ar fi scris altfel. Nu de calitatea scrisului vorbesc, evident, ci de ideile vehiculate în textul lui Benford.

Î: Totuși, originalitatea rămîne calitatea principală a scriitorului francez. Dovadă: chiar Daniel Walther.

R: Mulțumesc. Aș spune că, la noi, mai ales scrisul este foarte îngrijit. Multă vreme scriitorii de S.F. francezi i-au imitat pe cei americani, dar, ce-i drept, lucrul acesta nu se mai întîmplă acum.

Î: Încercați să întocmiți o listă de capodopere franceze ale S.F.-ului din ultimii ani.

R: Dintre romane aș alege: „Les yeux géants" de M. Jeury, „Cette chère humanité" (Ph. Curval), „Le désert du monde" de J.P. Andrevon, „Les seigneurs de la guerre" de G. Klein (tradus și în românește — n.n.), „Transit" (P.Pelot), „Sommeil de sang" (S. Brussollo), „Le principe de l'oeuf" de D. Douay, „Mort à l'étouffée" al lui J.P.Hubert. Povestiri: cele ale lui Gérard Klein, M. Jeury, J.P.Andrevon...

Î: Plus Daniel Walther, bineînțeles, pe care îl rugăm să mai răspundă la ultima întrebare: cum vede un scriitor francez evoluția viitoare a S.F.-ului pe plan mondial?

R: După o perioadă de experimente intense în domeniul limbajului, al tehnicii narative, după tratarea absolut fantastică a ideilor științifice sau, dimpotrivă, a tentației către „hard science" (accent pe adevărul științific — n.n.) — lucrurile par să reintre în normal chiar și în S.F.-ul destinat publicului cel mai larg, cel american, unde cărțile lui G.Benford și Larry Niven, heroic fantasy-ul lui Tanith Lee, space-opera-ul Carolynei J. Cherryh sînt ultimele cărți de referință.

Notabil, succesul constant al capodoperelor în rîndurile copiilor și adolescenților. Ceea ce implică, pentru literatura științifico-fantastică a lumii, un viitor fără probleme.

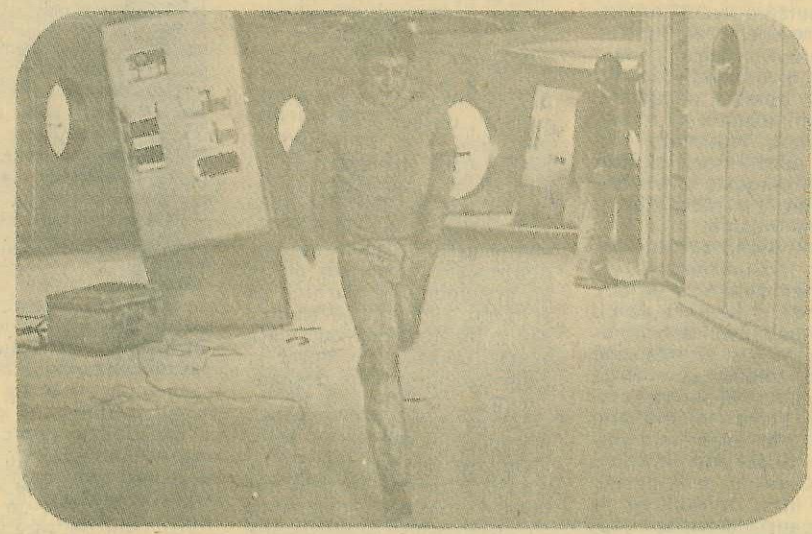
ALEXANDRU MIRONOV

SOLARIS

MICRO-ESEU DESPRE UN FILM S.F. APARTE

DAN IORDACHE

Regia: ANDREI TARKOVSKI
Cu: DONATAS BANIONIS (Kelvin), NATALIA BONDARCIUK (Harey), A. SOLONIȚÎN ș.a.

LITERATURA științifico-fantastică și filmul și-au împletit aproape de la naștere destinul. Este suficient să ne amintim de fanteziile cinematografice ale lui Méliès. Ar fi greu să enumerăm toate filmele bune și chiar foarte bune (chiar unele capodopere) pe care această întîlnire le-a prilejuit. Voi pomeni doar cîteva, ecranizări ale unor cărți SF cunoscute, filme care au preluat mesajul-avertisment al acestora pentru a-l difuza cu mijloacele, mai spectaculoase și, poate mai eficiente, ale cinematografului. Astfel, „Planeta Maimuțelor" de Fr. Schafeer, care ecranizează romanul omonim al lui Pierre Boule, „451 grade Farenheit" de François Truffaut, după celebrul roman al lui Ray Bradburry, „Ziua Delfinului" de Mike Nichols după „Un animal înzestrat cu rațiune" de Robert Merle, „2001-Odiseea spațiului cosmic" de Stanley Kubrik, realizat după scenariul lui Arthur C. Clarke, în sfîrșit, „Pe țărm", tulburătorul film al lui Stanley Kramer, ecranizînd romanul „On the Beach" al lui Nevill Shute.

Filmelor citate mai sus nu le lipsește — dimpotrivă — dimensiunea poetic-filosofică. Dar, e adevărat totodată că majoritatea producțiilor acreditate drept science fiction nu sînt decît producții comerciale, bazîndu-se pe atracția pe care viitorul o exercită asupra noastră, chiar și atunci cînd este doar pueril-spectaculos. „Războiul stelelor", cu rețetele lui de milioane, ca și multe dintre filmele SF japoneze sînt un exemplu elocvent în această privință. La antipodul acestui tip de filme — care s-au cantonat într-o etapă deja demult revolută în literatura SF de calitate, respectiv etapa **space-operei** — se găsește „Solaris", filmul pe care Andrei Tarkovski l-a realizat după romanul omonim al cunoscutului scriitor polonez de SF, Stanislaw Lem. „Solaris"-ul lui Tarkovski este, cred eu, tocmai acel film pe care Al. Stark ar fi dorit să-l facă, ascultînd înregistrările din Cosmos ale lui Prunariu.

După ce călătorise în trecutul mai îndepărtat („Andrei Rubliov") sau mai apropiat („Copilăria lui Ivan"), Tarkovski a făcut, cu „Solaris", o călătorie în viitor. Avertismentul pe care filmul său îl face să se audă este unul șoptit în surdină, cu melancolie.

Desigur, Tarkovski nu este regizorul care să ecranizeze cuminte, fie și un roman de Stanislaw Lem. El nu a făcut numai acele modificări pe care le presupune ecranizarea fidelă a unei cărți. Licențele sale față de romanul lui Lem sînt destul de importante — introduce, contrapunct la atmosfera solariană, episoade ce se petrec pe Pămînt, importante pentru semnificația

filmului, ca și personaje inexistente în roman. Episoadele pămîntene introduc un necesar termen de comparație pentru Solaris, și, mai ales, indică sursele NOSTALGIILOR personajelor, ale lui Kris Kelvin, eroul principal, îndeosebi. Personajele noi, tatăl lui Kelvin și apariția trecătoare, rivala pămînteană a lui Harey, completează, motivează mai profund, aceste nostalgii. Povestea de dragoste dintre Harey și Kelvin e îmbogățită și ea de noi nuanțe.

În 1969, Tarkovski declara, revelator, într-un interviu —... "tema artei mele este un om, susținut de o idee, caută cu pasiune răspunsul la o întrebare (...) și, ca să înțeleagă realitatea, trebuie să meargă pînă la capăt. El reușește să înțeleagă numai trecînd prin încercări, prin experiențe personale. Suferința înnobilează". Care ar fi în cazul acestui film „întrebarea la care se caută cu pasiune răspunsul"? Romanul lui Lem, și implicit filmul lui Tarkovski, fidel — în spirit — cărții, atinge problema încrederii sau scepticismului în posibilitățile de cunoaștere ale omului, a limitelor acestei cunoașteri. Poate mai mult încă, romanul lui Lem se referea la problemele **morale** care intervin în acest proces, imaginînd, de asemenea, un scenariu al comportării omului în ipostaza, deja actuală, de Homo Cosmicus. (Dealtfel, nu este această temă — a problemelor morale pe care le ridică procesul de cunoaștere a omului — una din cele mai fecunde teme, în trecut ca și în viitor, ale artei SF?) Întrebarea concretă, efectivă, era: Cum reacționează niște oameni într-un mediu străin și straniu (planeta Solaris), față în față cu obsesiile lor subconștiente, cu vinovățiile, remușcările și nostalgiile lor?

Există în cele de mai sus un cuvînt definitoriu pentru atmosfera filmului — NOSTALGIA — care dă filmului nuanța discret patetică, atît de caracteristică, dealtfel, filmelor lui Tarkovski. Nostalgia, deci, fiindcă nu necunoscutele științifice constituie MAI ALES obstacolele cu care trebuie să lupte Kelvin și ceilalți pămînteni de pe stația solariană, ci PROPRIILE LOR OBSESII, REMUȘCĂRI, NOSTALGII. Tarkovski-Lem par să spună că esențial pentru progresul cunoașterii umane — înțeleasă mai larg decît simpla acumulare de cunoștințe și tehnologie — nu este progresul științific pur, ci progresul moral al oamenilor, desăvîrșirea lor morală. Sau, mai realist, ASPIRAȚIA către această desăvîrșire. El ne sugerează de asemenea că, oricît de departe vom călători în Univers, nu vom reuși să scăpăm de propria noastră umanitate, cu tot ce presupune ea, în bine ca și în rău. Filmul ca și romanul sînt o încercare de definire a acestei umanități în raport cu niște condiții viitoare posibile. Dealtfel, nu este aceasta încercarea de definire a omului în raport cu viitorul — sau o încercare de definire pur și simplu a omului în cele mai diverse ipostaze imaginabile — una din propensiunile esențiale ale literaturii și filmului științifico-fantastice?

Revenind la filmul lui Tarkovski, se poate spune că pămîntenii săi își manifestă **apartenența la umanitate** tocmai **prin nostalgie**. Iată cîteva argumente în sprijinul acestei afirmații.

Toate nuanțele nostalgiei se găsesc în „Solaris"; căci oamenii de pe stația solariană suferă nu numai de consecințele întrupate ale vinovățiilor lor subconștiente, dar și de dorul (nostalgia) Pămîntului. Nostalgie pudic ascunsă, dar nu mai puțin intensă. Ce înseamnă altceva decît n o s t a l g i e fîșiile de hîrtie atașate ventilatorului, imitînd foșnetul, atît de terestru, al frunzelor? La fel, tablourile (ciclul „Anotimpurile" al lui Pieter Brueghel cel Bătrîn) care împodobesc „pereții" stației. Cred că această alegere a lui Tarkovski nu este deloc întîmplătoare; dealtfel, regizorul utilizează frecvent simboluri picturale — cum vom mai vedea — iar faptul că a făcut un uimitor film despre Rubliov nu este nici el

SOLARIS

UN FILM S.F. APARTE

Tarkovski

întîmplător.

Aceste tablouri, ca și erzațurile de frunziș, ca și amintirile pămîntene ale lui Kelvin, capătă valoarea de simbol al unei lumi de care acești oameni, care au părăsit-o de bunăvoie pentru a duce mai departe o cunoaștere aleatorie, sînt inseparabili. Concluzia logică — sentimentul, și deci noțiunea de „patrie" (loc natal) nu va dispărea, chiar și atunci, și poate MAI ALES ATUNCI, cînd „patria" va însemna o planetă, un sistem solar, o galaxie.

Faptul că Tarkovski a ales, ca reprezentative pentru umanitate, tocmai picturile lui Brueghel, vechi de multe sute de ani, indică convingerea sa în existența unor permanențe umane, transmisibile prin artă, insistența asupra acestor tablouri, „iarna" nu este chiar povestită cinematografic, într-un poetic interludiu, confirmă această părere. (Este adevărat că acest interludiu are și rolul funcțional de a ne introduce, prin analogia de atmosferă, în amintirile melancolice ale lui Kelvin despre iarna pămînteană.)

Ajungem la altă nuanță a nostalgiei — cea a dorinței de a retrăi trecutul. Retrăire pe care planeta Solaris, enigmatica planetă Solaris, o făcea posibilă. Creație a planetei și a subconștientului lui Kelvin încărcat cu remușcarea unor vinovății ireversibile (?) ca și timpul, Harey se alcătuiește treptat pe sine, aceeași și cu totul altă, din amintirile lui. Amintindu-ne de nostalgia pe care atîtea TIME-OPERA ne-au produs-o, cu tragicele lor paradoxuri temporale, Harey va repeta, chinuitor pentru Kelvin, destinul primei — se va sinucide din prea multă iubire.

Filmul întreg este alcătuit, **construit**, din nostalgiile-experiențe de cunoaștere ale lui Kelvin. El se simte vinovat nu numai față de dragostea lui Harey, dar și față de tatăl său, a cărei înțelepciune mlădioasă și tristă nu o înțelege la început.

Finalul filmului nu permite o interpretare univocă, așa cum nici unul dintre filmele lui Tarkovski nu permite. Nu ne putem stăpîni să nu facem elogiul foarte rarei consecvențe și a unității operei acestui mare regizor. Mii de fire și filoane subterane unesc filmele sale, fără să ne permită să spunem cu siguranță dacă e vorba de o continuitate voluntară, urmărită cu înverșunare, sau una subconștientă, firească emanație a unui artist de excepție. Oricum ar fi, ni se pare evidentă și revelatoare asemănarea esențială dintre oceanul gînditor al planetei Solaris și încăperea miraculoasă din „zonă", pe care o întîlnim în ultimul film al regizorului, „Călăuza", avînd ca scenariști pe doi din cei mai buni scriitori de SF sovietici, frații Strugațki. Funcția oceanului gînditor ca și cea a camerei din zonă este, în ciuda deosebirilor exterioare, aceeași — de a releva ceea ce este bun și ceea ce este rău în oameni, într-un cuvînt, de a le defini umanitatea, altfel decît o fac definițiile convenționale.

Revenind la „Solaris" — se va reîntoarce Kelvin efectiv pe Pămînt, pentru a-și mărturisi tăcut și patetic umilința și neînțelegerea, îngenunchind la picioarele tatălui său? De remarcat că Tarkovski folosește aici un alt simbol pictural — grupul pe care-l formează Kelvin îngenuncheat și tatăl său reproduce — ironic? — compoziția celebră a lui Rembrandt de la Ermitaj, „Reîntoarcerea fiului risipitor". Sau această întoarcere de fiu risipitor este doar **proiecția**, cu ajutorul planetei Solaris, a dorinței, a nostalgiei lui? Greu de precizat. Și fără mare utilitate.

În armonie cu atmosfera gravă, melancolică, a filmului, muzica de orgă — Coral de Cesar Frank? Preludiu de coral de Brahms? — plutește maiestuos peste ciudatele întinderi solariene.

Atmosfera nostalgic-tragică a filmului nu împiedică ca mesajul său să fie totuși optimist. Desigur, optimist nu în sensul **euforiei bovine**, sens cu care sîntem cel mai obișnuiți, ci optimist în sensul de mărturisire implicită a încrederii autorilor în posibilitățile omului de a-și depăși mereu condiția, de a se depăși mereu pe sine, DE A ÎNȚELEGE PRIN SUFERINȚĂ. În tonalitatea nostalgică, Tarkovski a fost credincios cărții lui Lem, îmbogățind-o cu noi nuanțe, în cea tragică, probabil, sie însuși.

Extrăgînd și îmbogățind semnificațiile unui roman valoros, care se întîmplă să fi fost și unul de science fiction, vizualizîndu-le și integrînd cu inteligență elocvente simboluri picturale, însoțind imaginile cu muzica cea mai în armonie cu atmosfera, SINTETIZÎND deci, Andrei Tarkovski a reușit în „Solaris", dacă nu cea mai bună operă a sa, cel puțin un film nu numai de o superbă frumusețe expresivă, dar și cu tulburătoare sensuri umane. Tarkovski a dovedit o dată mai mult că universul literaturii științifico-fantastice (sau de anticipație, sau science fiction, sau cum vrem să-i spunem), departe de a fi doar spectaculos și epic-pueril, cum ne-au obișnuit filmele comerciale, poate produce incitante, seducătoare, neliniștitoare meditații asupra condiției umane, așa cum a fost, este și va fi.

ALEXANDRU ANDRIEȘ

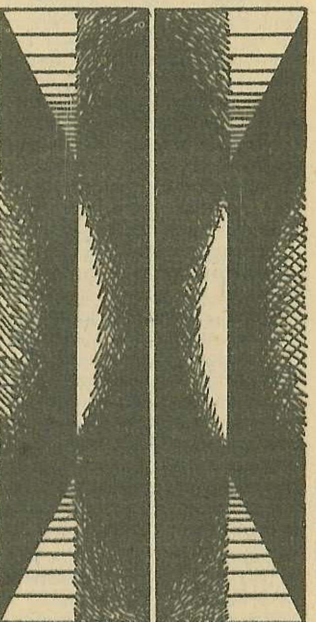
PARTEA NEVĂZUTĂ

(URMARE DIN PAG. 73)

pre „Măreția omului", citim: „Omul nu-i decît o trestie, cea mai slabă din natură; dar e o trestie gînditoare. Nu trebuie ca universul întreg să se înarmeze spre a-l sfărîma. Un abur, o picătură de apă ajung ca să-l ucidă. Dar dacă universul l-ar sfărîma, omul încă ar fi mai nobil decît ceea ce-l ucide; pentru că știe că moare; iar despre avantajul pe care universul îl are asupră-i, universul nu știe nimic. Astfel toată demnitatea noastră constă în gîndire."[1].

Ca o concluzie concentrată cu privire la genul nostru, afirm următoarele: dacă din punctul de vedere al trăiniciei unei lucrări literare S.F. betonul ni-l dă valoarea artistică, armarea ne-o furnizează ideile științifice sau filosofice. Nu există în anticipație o capodoperă care să nu manifeste o asemenea vertebrare speculativă, și în acest sens orice S.F. autentic este și speculativ.

[1] Idem, p. 195

PE TEMA PERSONAJELOR DIN LITERATURA S.F.

SANDA RADIAN

ESTE cunoscută contestarea existenței personajului în literatura SF și reducerea sa, în cel mai bun caz, la o funcție strict narativă. Dar chiar în aserțiunile vizînd această situație, putem găsi germenii unor trăsături ce particularizează pe eroul domeniului. Jaques van Herp observă că în literatura SF „drama nu este individuală, ci colectivă"; Edmond Crispin consideră că „personajele unei povestiri SF sînt tratate în general ca reprezentanți ai speciei lor și nu ca indivizi. Ele sînt marionete pentru motivul simplu că, dacă lucrurile ar sta altfel, rutina noastră antropocentristă ne-ar incita, în cursul lecturii, se le acordăm o atenție prea mare, fără să ne preocupăm suficient de forțele nonumane..." Iar Vera Graaf subliniază că „autorul de literatură SF își privește în general eroii dintr-o altă perspectivă decît alți autori". Desigur, pregnanța personajului științifico-fantastic, ca și a oricărui personaj literar, ține de talentul cu care a fost făurit. Dar putem spune că, în genere, nu analiza unei psihologii complexe îi preocupă pe autorii genului în construirea eroului. O asemenea particularitate a personajului nu e proprie numai literaturii de știință-ficțiune, ci și unor specii ale literaturii generale, ca de pildă comedia clasică sau modernă de la opera lui Molière la cea a lui Caragiale, Mazilu, Eugen Ionescu. Totodată, nu se poate discuta despre personajul domeniului SF, ci despre personajele acestuia, căci în sectorul discutat – mai mult ca oriunde – există multe categorii de personaje cu structuri specifice, între care se stabilesc anume raporturi. Asemenea personaje au fost studiate de obicei sub aspect tematic. Florin Manolescu enumeră următoarele: savantul, geniul rău, supereroul, homo futurus, ro-

boții, androizii, mutanții și extratereștrii. O clasificare mai strînsă oferă Marie-Françoise Dispa în lucrarea sa „Eroi ai științei-ficțiune". Ea împarte lumea acestor personaje în patru familii: supraomul, omul destinului, omul de pe stradă, martorul. Bineînțeles, se pot face nenumărate clasificări conform unui criteriu sau altul. Ceea ce trebuie reținut însă în primul rînd este că omul, deși se află în centrul preocupărilor autorului, se găsește totodată pe plan de egalitate în excursul narativ cu celelalte personaje, asupra cărora își proiectează într-un fel sau altul personalitatea. Așadar, el reține adesea atenția nu atît ca atare, cît în reflexele sale întruchipate în alte personaje diverse și care sînt rodul impactului cu o lume fie uluitoare pentru om pe planul progresului științific și tehnic, fie capabilă să ducă prognozele pe asemenea tărîmuri pînă la posibilul imaginar. Vorbind despre specificitatea eroului de SF, Marie-Françoise Dispa pune în lumină, ca o trăsătură principală, confruntarea vieții sale ca individ cu destinul întregii umanități: „Drama pe care o trăiește – scrie ea – nu este personală: este cea a umanității întregi. El e responsabilul unei comunități pe care n-o poate stăpîni. Fiecare din hotărîrile sale antrenează soarta unui oraș, unui popor, unei planete, Pămîntului însuși."[1]

Din perspectiva sociologiei literaturii, eroul de roman modern, așa cum îl văd Goldmann și Lukacz, nu diferă de cel de SF care, de cele mai multe ori, într-o lume ostilă, terestră sau cosmică, devine un element perturbator; societatea interpune între personaj și convingerile sale o meditație. Dar mult mai frecvent decît în romanul obișnuit, eroul se degajă de artificiozitatea lumii înconjurătoare printr-un refuz activ.

Definirea eroului de SF credem că nu poate fi atinsă decît printr-o analizare a raportului între personajele domeniului. În privința relațiilor necesare între personaje, Propp stabilește o tipologie „substanțială" în care figurează agresorul, donatorul și servitorul. Propp, și mai tîrziu Claude Brémond, își aplică îndeobște sistemul unor specii cu personaje tematice, ca basmul și fabula, urmărind relațiile între agenții narațiunii. Brémond începe prin a le vedea la început sub forma „un agent A degradează starea unui pacient B, făcîndu-se astfel vinovat și fiind pedepsit de un agent pedepsitor C; pacientul degradat B este ameliorat de un agent amelioratar D, care dobîndește astfel un merit și este răsplătit de un retribuitor E". Ulterior, Brémond își reduce schema la beneficiar – victimă – retribuitor.

Deși literatura științifico-fantastică moștenește o serie de

¹ M.-F. Dispa, **Héros de la science-fiction**, Ed. A. de Boeck, Bruxelles, 1976, p. 119.

personaje de la precursoarele și sursele ei basmul și mitul (supraomul provenind din Făt-Frumos sau nemuritori și zei și îngeri), nu credem că putem încadra eroii în scheme ca cele de mai sus. Suvin atinge cauza cînd, în lucrarea sa „Poetica științei-ficțiune", subliniază diferențele între domeniul științifico-fantastic și alte tărîmuri literare. Dacă SF aparține ca și fantasticul, mitul și basmul unei literaturi a stranietății, totuși prin plasarea acțiunii în timp (indiferent de fantezismul temporalității), are alte conexiuni cu realitatea decît celelalte categorii menționate. De asemenea, soluționarea relațiilor între personaje e mult mai puțin previzibilă sau clasabilă decît în basm, mit și fantastic. Demetrios Ioakimides, în prefața la unul din volumele apărute în „La grande anthologie de la science-fiction", vorbind despre latura tematică a operelor publicate, emitea păreri judicioase și despre personaj. Pe parcurs vom descoperi, fără îndoială, că, în ciuda aparențelor, SF nu este o literatură tematică, pentru că nu povestește întotdeauna aceeași istorie (temă) pe registre diferite, ci că, dimpotrivă, fiecare dintre dezvoltările ei se degajează de dezvoltările precedente, deși se sprijină pe ele după principiul bine cunoscut în muzică al variațiunii. Cînd se spune despre o anume nuvelă că este o poveste cu vampiri, se știe dinainte aproape tot ce se va întîmpla. Dimpotrivă, cînd se spune că este o poveste cu roboți, nu s-a zis, contrar punctului de vedere răspîndit, aproape nimic, căci problema este să afli despre ce fel de istorie cu roboți este vorba"[2].

De fapt, în ultimă instanță, ceea ce romanul din literatura generală face pe verticală în ce privește sondajul interior, povestirea științifico-fantastică își propune să realizeze pe orizontală. Temerile omului în fața viitorului, în fața necunoscutului, speranțele, încrederea în forțele sale într-o epocă de rapidă industrializare și progres tehnico-științific nu iau decît în mică măsură calea introspecției, fiind mai curînd expuse prin raportul om-x personaj tematic, ca de pildă om-mașină, om-extraterestru etc. Relația de acest tip și evoluția ei sînt semnificative pentru particularitățile eroilor de știință-ficțiune și în special pentru psihologia lor, pentru tensiunile lor lăuntrice.

Ne vom ocupa, spre exemplificare, de relația om-mașină. Pe planul literaturii, această relație e mult anterioară apariției știință-ficțiune. O găsim în legende, cum e legenda despre Golem, se desfășoară cu precădere în operele de cultură din secolul XVII (Galileu, Pascal, Cyrano de Bergerac, Dupaty de Clam, Descartes), unde se pune accentul pe ingeniozitatea umană și se continuă cu proza fantastică romantică, în care mecanismele depășesc mintea ce le-a conceput, ca în povestirile lui Hoffman, Jean Paul etc. Dar nu putem pune raportul om-mașină în domeniul SF sub semnul unei noi trepte a fantasticului, cum o face Caillois. Mașinile complicate și mai ales roboții sînt de destulă vreme realități incontestabile ale vieții cotidiene.

Stanislaw Lem consideră că deosebirile între vechile mecanisme și roboții moderni din literatura științifico-fantastică se sintetizează în două caracteristici: perfecțiunea mașinii pînă la suprapunerea cu omul și verosimilitatea realizării tehnice. În Prefața sa la volumul „Histoire de machines" (1974), din seria „La grande anthologie de la science-fiction", Gérard Klein caracterizează mașina prin trei trăsături care subliniază clar ideea raportului cu omul, ca un raport interogativ de egalitate sau superioritate, menit să identifice stări umane, la adresa ei: articularea – asamblarea de piese ținînd de activitatea ființei vii; repetiția, căci e totodată infinit de reproductibilă și reproducătoare de operații programate și, în fine, autonomia, căci posedă o sursă de forță internă sau, în orice caz disponibilă în mod conștient, conferindu-i o posibilitate de independență. Ipostazele relației om-robot au preocupat mult pe cercetătorii domeniului. În „Homo futurus", Vera Graaf enumeră patru posibilități de interpretare a acestei relații: robotul ca servitor și ajutor al omului; robotul ca partener egal în drepturi cu omul; domnia mașinii asupra omului; exterminarea oamenilor de către automate. Stanislaw Lem în „Roboter in der SF" urmărește următoarele relații om-robot: om-mașină; stăpîn-sclav; om-incub sau succub; om-transcendență. Florin Manolescu le reduce la două: relația stăpîn-sclav și relația în care robotul și omul figurează ca parteneri cu drepturi egale („Literatura SF").

Există posibilitatea de a urmări mai multe stadii în evoluția acestei relații (desigur privite cu măsura labilității oricărei periodizări în itinerariul parcurs de o literatură într-o epocă istorică). Primul îl întîlnim la pionierii genului cum e Capek. În „R.U.R.", piesa lui Capek, care a și încetățenit termenul de robot, lumea mașinilor distruge omul. Ea corespunde istoric primelor manifestări ale contradicțiilor sociale în faza industrializării masive.

Space-opera, cu factura ei optimistă, exprimînd, în mare parte, avîntul științei într-o societate postbelică plină de încredere în viitor, acreditează prin Asimov, în 1950, (Eux, robot) vestitele legi ale roboticii care fixează rolul subaltern al robotului față de om. Astfel, teama dominației de către mașină, a eliminării omului din fabrică, uzină, întreprindere se transformă într-o proiectare a entuziasmului față de fructul inventivității aducătoare de progres. Sentimentele care definesc pe acești eroi umani sînt, firește, exprimate prin raportul arătat.

Dar, încetul cu încetul, autorii, care tindeau să îndulcească sau să prevină spaima omului față de mașina în stare să-l înlocuiască cu rezultate mai bune, împing din nou relația spre coexistența prin egalizare sau simbioză. Din ce în ce mai mult, raportul se dezvoltă actualmente în mare pe două direcții: reluarea posturii de supremație a mașinii, omul devenind din dominant, dominat, datorită aspirației robotului către un uman atotștiutor și tiranic spre care e propulsat prin însuși rolul pe care i-l conferă omul. Prin defecțiunea robotului din „Odiseea spațială" sau din „Paralela-enigmă" de Bărbulescu și Anania se încearcă totuși o explicație care în cele din urmă să răstoarne iar raportul. În lucrări de

2. Demetrios Ioakimides, Introducere la **„Histoire d'extraterrestres"**, Livre de poche, Librairie générale française, 1974, p. 10.

tipul unei asemenea relații om-robot, așa cum constata Gérard Simon, mașina reprezintă „o pseudoviață, viață concurentă, fiind în timpul nostru o antinatură în care joacă rolul dublului nostru cotropitor și amenințător"[3].

Într-o aceeași viziune, antiutopia care se bizuie și ea în numeroase cazuri pe raportul om-mașină este călăuzită de ideea robotizării societății umane (Huxley, Ira Levin, M. Grămescu, Ray Bradburry). Eroul luptă împotriva automatizării mecanismului socio-politic, automatizare dăunătoare personalității umane. El i se opune de obicei printr-o întoarcere spre trecut, unde imperfecțiunile i se par mai naturale, mai proprii alcătuirii umane.

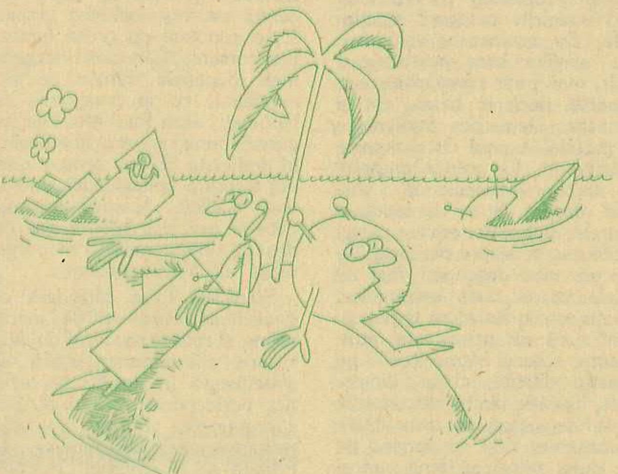
Ambele direcții sînt lesne explicabile în atmosfera de panică stîrnită de posibilitatea întrebuințării agresive, cu efecte de distrugere a omenirii, a ultimelor descoperiri științifice.

[3] Gérard Simon, „La machine au XVIIeme siècle." Comunicare ținută la colocviul „**La machine dans l'imaginaire,**" (1650—1800), organizat de grupul studiilor și cercetărilor asupra literaturii secolelor XVII și XVIII, la Universitatea din Lille (1981) și reprodus în „Révue de sciences humaines", nr. 186—187, 1982, p. 11.

Chiar și acest singur raport tipologic pe care l-am dat drept pildă pentru a arăta posibilitățile de abordare analitică și artistică a personajului SF mai suscită, desigur, nenumărate probleme care, într-un spațiu restrîns, greu pot fi epuizate. Ne-am limitat să punem în temă o părere despre personajele tematice ale genului și în gardă față de simplism în interpretarea lor.

Am încheia cu o interogație a criticului Rosy Pinhas Delpuech care-și pune întrebarea dacă mașina în literatură și nu numai în literatura SF nu-i „acea metaforă care exprimă alienarea și eliberarea, constrîngerea inevitabilă în raportul omului cu trupul lui, cu ceilalți și cu Universul"[4].

[4] Rosy Pinhas Delpuech, „**La machine cyranienne: de la parodie au fantasme**", Rév. cit., p. 74.

NICOLAE LENGHER: „NAUFRAGIAȚII"

ARLAN KEITH ANDREWS, SR

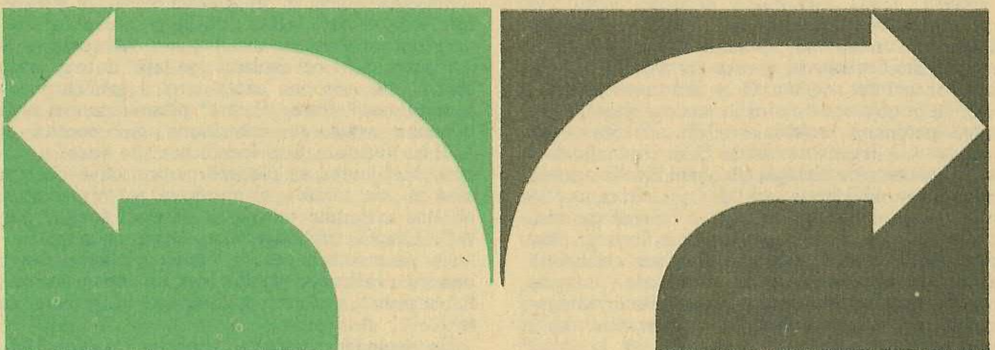
SCIENCE FICTION

CE SCRIE ÎN RAPORTUL CERCETĂTORULUI:	CE ÎNSEAMNĂ ÎN REALITATE:
Bibliografia existentă nu indică...	**N-am citit nimic despre asta**
De multă vreme este recunoscut faptul că...	**Odată, la un pahar, un ins a fost de acord cu mine**
Este general acceptat faptul că...	**Odată, la un pahar, doi inși au fost de acord cu mine**
De o deosebită importanță teoretică...	**Am nevoie de o temă de dizertație**
De o deosebită importanță practică...	**Am nevoie de un post**
Dificultăți de ordin tehnic au impus contramandarea...	**Au dat în bară inginerii**
S-a înregistrat un progres științific...	**N-au dat în bară inginerii**
Rezultatele tehnice au confirmat...	**N-a explodat nimic**
Parametrii s-au încadrat în limitele prevăzute...	**S-a ars totuși cîte ceva, pe ici pe colo**
Rezultatele experimentale au corespuns efectului scontat...	**Mi s-a potrivit florarul**
Unele valori anormale se datorează erorilor instrumentale...	**Nu mi s-a potrivit florarul**
Concordanța cu rezultatele prevăzute este:	
Excelentă	**Ce-a vrut directorul**
Bună	**Ce-a vrut colectivul**
Satisfăcătoare	**Ce-au vrut tehnicienii**
Nesatisfăcătoare	**Ce-a ieșit**
Parametrii au fost normalizați...	**N-o să credeți ce valori mi-au ieșit**
Diagramele nedimensionate ale valorilor demonstrează că...	**N-o să creadă nimeni**
Analizele statistice dovedesc...	**A trebuit să mint un pic**
Ne-a acordat sprijinul său valoros...	**N-a intrat deloc în laborator**
Ne-a dat sfaturi extrem de prețioase...	**Era directorul secției de cercetări**
Continuarea investigațiilor este justificată...	**Am nevoie neapărat de altă subvenție**

Traducere: ION DORU BRANA

DOUĂ ORIENTĂRI
ÎN ANTICIPAȚIA ROMÂNEASCĂ ACTUALĂ

CORNEL ROBU

SE POATE afirma că, în actualul său stadiu de evoluție, științificțiunea românească și-a configurat - în ultimele două decenii, mai ales - cîteva caractere specifice dintre care, sub raportul delimitărilor și opțiunilor liminare, în prim plan se impun optimismul lucid și crezul umanist, iar sub raportul expresiei - lirismul, excelenta stilistică, humorul. Lucrurile stau astfel, fie că sînt privite din interior, fie că sînt privite din exterior, și, dacă vom confrunta opiniile exprimate în presa noastră de-a lungul anilor cu opiniile (mult-puține cîte și-au trimis înapoi ecoul) exprimate în presa franceză cu ocazia apariției la Bruxelles, în Bibliothèque Marabout, a antologiei **Les meilleures histoires de science-fiction roumaine** (1975), alcătuită de Vladimir Colin și prefațată de Ion Hobana, vom constata o convergență edificatoare în acest sens:

Micile povestiri reunite de Vladimir Colin, autorul volumelor **Les Dens de Chronos** (Laffont) și **Le pentagramme** (Marabout) adeveresc, în ce le privește, o fantezie debordantă, mustesc de un haz năstrușnic, oniric, duios. Ele sînt tipice pentru science fiction-ul din Est care, spre deosebire de cel **made in U.S.A.**, ne oferă o viziune optimistă și „constructivă" a viitorului.

„**Nu este vorba de a vedea viața în roz,** afirmă Ion Hobana în prezentarea pe care o face antologiei, **nu este vorba de a crede într-un viitor de perpetuă sărbătoare, ci de convingerea că, prin eforturile sale, prin suferințele sale, prin sacrificiile sale chiar, umanitatea va putea găsi calea fericirii.**" Prin raportarea la anti-utopiile anglo-saxone putem fi tentați uneori să stigmatizăm schematismul acestor viziuni puțin cam prea optimiste, dar apocalipsele, viziunile sistematic sumbre și lipsite de orice speranță ale autorilor din Vest, sînt oare mai puțin schematice? «Ziua de mîine care-și ivește geana în științificțiunea românească este, în orice caz, scăpărătoare de humor.» (**Le Figaro,** 6-7 septembrie 1975).

Structural sau doar programatic, optimismul diferențiază așadar pe autorii români de viziunea catastrofică, sumbră, apocaliptică, ce nu scutește **science fiction**-ul occidental de propriile-i clișee, dogme și tezisme; fiind însă un optimism lucid, nu mai eludează, ca prin anii '50, momentele negative ale dialecticii, situație din care structurarea conflictuală a epicului nu are decît de cîștigat; **happy end**-ul nu mai este acum obligatoriu, atunci cînd totuși apare, fiind de obicei funcțional, legitimat de prospețimea unei imaginații genuine, înclinate congenital înspre viziuni feerice ori jovial-ironice, mai rar terifiante ori mizantropic-sarcastice.

Cheia de boltă a acestei concepții rezidă în credința funciară că „omul este măsura tuturor lucrurilor", chiar și a celor care nu există, ori există doar ca virtualitate latentă.

Numitorul comun odată identificat, odată recunoscut, în prim plan trece însă imediat chestiunea identificării criteriilor de diferențiere, a acelor atribute specifice care conferă operei și scriitorului fizionomie proprie, irepetabilă, într-un cuvînt acea **unicitate** fără de care nici în artă - nici în **science fiction** nu există derogare de la această implacabilă lege estetică - nu există identitate proprie, nu există ființare. Grila teoretică necesară efectuării acestei operațiuni critice poate fi dedusă din chiar corpul și corpusul operelor luate în discuție. Între predispoziția spre epic, spre conflictual și cea spre liric, spre feeric; între problematizarea în registru grav și parodia în registru ludic; între „naturalizarea" S.F. a unor motive clasice sau indigene și dezvoltarea creatoare, originală a motivelor S.F. standard; între **experiența realului** efectiv, concret și **imaginația realului** latent, virtual, între **mimesis** și **phantasia** - înzestrări congenere, complementare, reciproc condiționate și, dacă nu necesare toate simultan, legitim disponibile toate, în limitele funcționalității și afinității, pentru scriitorul de **science fiction** -, se configurează un cîmp de posibilități destul de vast spre a cuprinde, subsumativ dar și disociativ, întreaga diversitate de soluții și modalități literare pe care le cunoaște azi științificțiunea românească.

Să ne oprim, în limita spațiului aici disponibil,

doar la două „cazuri“ dintre mai multele ce-ar putea fi invocate în sprijinul afirmaţiilor de mai sus.

•

Un abundent debit imaginativ probase **Vladimir Colin** încă în anii '50, ca autor de basme – singurele, dealtfel, care mai rezistă azi dintre numeroasele-i scrieri din acei ani. O ironică metamorfoză a vrut ca în gogoaşa celei mai ortodoxe şi mai stereotipe grafomanii proletcultiste, din anii '50, să germineze, inextricabil, crisalida celei mai mirifice şi mai eflorescente imaginaţii „ştiinţifico-fantastice“ din cîte cunoaşte, la ora de faţă, literatura română. Este, în ultimă instanţă, o dovadă de inteligenţă artistică şi de autenticitate a fibrei scriitoreşti faptul de a fi ştiut să-şi păstreze nealterată, în condiţiile binecunoscute, capacitatea imaginativă şi speculativă pe care, în deceniile următoare, şi-o va deversa, fructificînd-o din plin, mai ales în **science fiction**.

Astfel apărea, în 1964, deschizînd calea care avea să se dovedească cea mai proprie înzestrării native a scriitorului – înzestrare ce constă, în esenţă, cum spuneam, într-un abundent debit imaginativ –, primul roman S.F. al lui Vladimir Colin, **A zecea lume**, unde o prolifică imaginaţie a concretului virtual populă ipotetica planetă Thule (a zecea, „Ultima“ din sistemul solar) cu o luxuriantă şi multicolor-onirică lume fictivă, generată din nimic dar palpitînd de poezie, de fascinaţie lirică şi de savoare plastică. Nedezbinată însă prin conflict, slab structurată epic, această mirifică lume nou-născută rămînea totuşi inertă, statică: superbe carnaţii feerice care nu-şi puteau suporta propria greutate, nesusţinute de un schelet conflictual, epic.

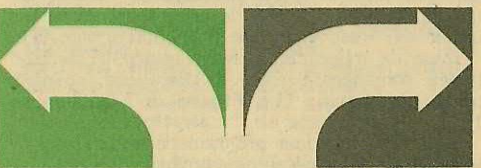
Spre elaborarea de antidoturi şi soluţii la această insuficienţă se va fi îndreptat în anii următori travaliul artistic al scriitorului, din moment ce, peste aproape un deceniu, el va da cea mai bună piesă de **science fantasy** din literatura română: mini-romanul **Divertisment pentru vrăjitoare**, distins la apariţie, în 1972, cu Premiul Asociaţiei Scriitorilor din Bucureşti, dimpreună cu volumul **Capcanele timpului** în care era încorporat şi al cărui spaţiu îl ocupa aproape în întregime (163 de pagini din 212).

Avem, de data aceasta, o rezistentă dramă epică, ţesută prin ingenioase variaţii şi modulaţii ale motivului călătoriei în timp şi ale cronoplastiei aferente: pornind de la pretextul unei misiuni de salvare trimise din viitor în căutarea unei nave spaţio-temporale naufragiată undeva în spaţiu şi în timp, ceea ce rezultă este o structură circulară, mulată pe un timp el însuşi circular, în care trecut, prezent şi viitor se intervertesc la nesfîrşit într-un ameţitor carusel, într-un halucinant cadril al personajelor cu dublurile lor identice. Nu acest schelet impresionează însă, ci palpitul viu al ţesuturilor care-l învelesc. Aceeaşi luxuriantă şi debordantă imaginaţie a realului potenţial dă trup şi consistenţă unor himerice „lumi“ fictive, care de care mai stranie şi mai mirifică – universuri integrale, organizate coerent fiecare după o riguroasă logică interioară, fie aceasta şi non-mimetică, universuri însă virtuale, iluzorii, perisabile, pe care „Puterea“ vrăjitorească a unui memorabil personaj feminin, Mela, le scoate instantaneu, prin simpla închidere a pleoapelor, din rezerva inepuizabilă a increatului: abis în care toate vor recădea pînă la urmă, rînd pe rînd, trimise înapoi în nefiinţă de clipirea unei alte, indefinibile, pleoape, rămînînd însă inefabil suspendate în ambivalenţa ambiguă a ficţiunii.

Este aici implicat, în această nesecată proliferare şi în această indestructibilă precaritate a imaginarului, un sens de metaficţiune mai complex şi mai subtil decît cel declarat „pe faţă“ în text, unde apelul unei viitorimi atotputernice tehnologic la aparent neajutorata „Putere“ plăsmuitoare a unei prigonite vrăjitoare transilvane din secolul al XVII-lea (aceasta fiind identitatea „de bază“ a numitei Mela) vrea să pledeze pentru ideea de bun simţ că „nici tehnica, prin urmare, nu întrece posibilităţile creierului omenesc, ale unui simplu individ“. Oricîtă subtilitate speculativă ar putea stimula ca metaficţiune, ca subtext, **Divertisment pentru vrăjitoare** rămîne însă un roman încîntător în primul rînd prin priza directă ca ficţiune, ca text.

Un personaj memorabil, spuneam, această Mela din **Divertisment pentru vrăjitoare**, de fapt exemplarul cel mai reuşit dintr-o întreagă serie, dintr-o veritabilă „rasă“ de femei – enigmatice, vaporoase, mai mult tăcute, scăldate diafan în farmecul şi misterul feminităţii, nimbate de o vagă sugestie tragică ori melancolică – la care Vladimir Colin revine în repetate rînduri, pentru a încerca mereu alte versiuni. Dintr-o speţă înrudită cu Mela este Or-alda, vestală „gerlă“ de pe Venus, care, în mini-romanul **Babel** (1978) reuşeşte, printr-o quasi-vrăjitorească „ştiinţă albă“, să contracareze halucinaţiile malefice provocate şi dirijate de un tipic „savant infernal“, Scat Mor, salvîndu-se astfel împreună cu camarazii-i de peripeţii pe terifianta dar fictiva planetă penitenciară Babel: Idomar av Olg su Saro, asasin profesionist de pe Marte, membru în „Nobila Ghildă a Asasinilor“, Ralt Moga, poet de pe Terra, căruia Or-alda îi redă, graţie „ştiinţei“ sale, pe Arla – iubita moartă. Caruselul personajelor şi al ipostazelor lor temporale este la fel de ameţitor ca în **Divertisment pentru vrăjitoare**, la fel de opulentă şi de debordantă rămîne imaginaţia concretului virtual care conferă halucinaţiilor consistenţă de universuri palpabile, nu rămîne mai prejos nici agilitatea combinativă şi speculativă a scriitorului, care jonglează cum îi place cu liniile de aşteptare ale cititorului, derutîndu-le şi întorcîndu-le pe dos dintr-o simplă atingere de baghetă.

Mîna sigură a profesionistului de înaltă clasă care este la ora de faţă Vladimir Colin îşi pune inconfundabil amprenta pe tot ce scrie, inclusiv pe această excelentă piesă de **science fantasy** care este **Babel** (excelenţă adeverită printr-o recentă (1982) traducere apărută în Franţa, iar mai înainte – prin două premii, unul autohton şi altul internaţional: Premiul Asociaţiei Scriitorilor din Bucureşti pe 1978 şi premiul „Europa“ pentru cel mai bun roman, obţinut în mai 1980 la cel de al V-lea EUROCON, desfăşurat la Stresa, în Italia) şi căreia rămînem totuşi să-i preferăm ceva mai vechiul şi mai genuinul **Divertisment pentru vrăjitoare**.

În deceniul anterior apariţiei acestor două mini-romane de **science fantasy**, Vladimir Colin se ilustrase mai ales în „genul scurt“ S.F., prin povestirile din volumul **Viitorul al doilea** (1966), reluate în sumarul (sporit) al volumului **Dinţii lui Cronos** (1975), – texte de referinţă obligatorie, multe din ele antologice, texte care au marcat repere importante în acţiunea mai generală la noi, de elaborare „literară“ a motivelor S.F. consacrate şi de sincronizare a ştiinţificţiunii româneşti cu pulsul **science fiction**-ului mondial. Texte care-şi află, şi ele, suportul ultim şi atû-ul forte în acelaşi abundent debit imaginativ care am văzut că este „măduva“ înzestrării native a scriitorului.

O genuină petulanţă imaginativă şi speculativă ca instrument al unei remodelări personale, creatoare, a „motivelor“ rămîne primul atû al scriitorului şi atunci cînd păşeşte pe teritoriul fantasticului „propriu-zis“ cu romanul **Pentagrama** (1967) şi cu povestirile fantastice din volumul **Un peşte invizibil** (1970). Aceeaşi înzestrare nativă se materializează – de fiecare dată specific – şi atunci cînd el inventează **ex nihilo**, fabulînd liber „pe cont propriu“, mitologia apocrifă din **Legendele ţării lui Vam** (1961), şi atunci cînd fabulînd cu restricţii „pe teme date“, parafrazează ingenios motive celebre, precum în alegoria biblică din **Pentagrama**, ori în alegoria mitologică din **Grifonul lui Ulise** (1976), de asemenea în stilizarea mitică a legendei lui Negru-Vodă din **Timp cu călăreţ şi corb** (1979).

Cu rezultate fatalmente variabile dar nu o dată memorabile, Vladimir Colin îşi propune, de fiecare dată, „demersul specific al literaturii, în care aceasta nu poate fi suplinită: explorarea conştiinţei inconştientului în vederea configurării unor fabule esenţiale, ; definitorii pentru condiţia umană“ – după cum însuşi declara, cu ocazia unei anchete literare (v. „Dicţionar literar autobiografic“, în **Convorbiri literare**, nr. 9/1973).

•

Dacă forţa prozatorului „realist“ se vădeşte în capacitatea de insolitare a realului, creatorul de lumi insolite care este prin definiţie scriitorul de **science fiction** şi-o poate manifesta pe a sa fie prin desferecarea debitului imaginativ, copleşitor prin sine cînd e debordant (cazul lui Vladimir Colin, discutat mai sus), fie – invers – printr-un strict control, printr-o discretizare a insolitului în semitonuri şi ambiguităţi rezultate din ricoşeuri cu realul curent, mizînd deci pe efecte mai subtile de nuanţă, de estompare sau contrast.

Intruziunea insolitului în cotidian, respinsă ori resorbită prin coeziunea intrinsecă a realului constituit ca atare, îşi găseşte o expresie artistică majoră în povestirile şi nuvelele lui **Mircea Opriţă**, mai ales în cele din ultimul său volum, **Semnul licornului** (1980), care confirmă o înclinaţie nativă manifestă în acest sens încă din debut (vol. **Întîlnire cu meduza**, 1966; o curiozitate: în 1972, celebrul Arthur C. Clarke, care nici măcar nu poate fi suspectat că ar şti româneşte, avea să obţină Premiul Nebula cu o nuvelă intitulată literalmente identic: **A Meeting with Medusa!**) şi cultivată consecvent, pînă la configurarea unei formule proprii de **science fiction**, pe parcursul volumelor ce vor urma: **Nopţile memoriei** (1973, Premiul Uniunii Scriitorilor), **Adevărul despre himere** (1976), **Figurine de ceară** (1978). Povestirea care dădea titlul acestui volum (apărută însă anterior în **Nopţile memoriei** şi distinsă cu premiul I la cel de al III-lea Concurs naţional de literatură ştiinţifico-fantastică din 1973, de către un juriu format din Ion Hobana, Ovid S. Crohmălniceanu, Gabriel Dimisianu, Silvian Iosifescu şi Adrian Rogoz) poate fi citită ca o metaficţiune, ca o veritabilă **ars poetica** în registru S.F., de natură a oferi „cheia de lectură“ pentru restul prozelor S.F. ale autorului.

Din fibra, superbia şi impunitatea unei aberante „geneze“, accesibile furiei „demiurgice“ a unei imaginaţii fără frînă doar în perimetrul convenţiilor S.F. (un cosmonaut debarcat pe o planetă pustie, Bactriana, dar înzestrată, asemenea celebrului **Solaris** al lui Stanislaw Lem, cu misterioase şi nelimitate resurse mimetice, prin declanşarea cărora noul „ucenic vrăjitor“ constată că „e uşor să cazi în demenţa creaţiei, cînd vezi cum primele forme şi, mai ales, primele forme vii îţi apar de sub mînă“), – **Figurine de ceară** reuşeşte să degajeze un frison de oroare şi de alarmă, un cutremur al fiinţei finite în atingere cu infinitul, simţit acesta ca o stihie ce ameninţă fiinţa în înseşi temeliile şi tiparele ei constituite, relativ stabile, „aşezate“. Nu „un univers artificial şi neverificat în timp“ va desfăşura, aşadar, proza lui Mircea Opriţă, ci tot un univers „al nostru“, „real“, solid şi coerent articulat, sedimentat în timp chiar dacă „anticipat“ el însuşi, – agregare prin ale cărei interstiţii motivul S.F., introdus discret, insidios, cu măsură şi precauţie, cu perfecte alibiuri, deghizări şi contaminări „realiste“, reuşeşte să se infiltreze şi să disloce strat după strat pînă a atenta la însuşi centrul vital al realului curent, cotidian, voit banal de multe ori.

Agresiune a insolitului pînă la urmă respinsă ori cel puţin neutralizată prin coeziunea realului, prin mobilizarea forţelor intrinseci de autoreglare şi autoconservare a tot ce-a apucat să existe, fie că agentul acestei agresiuni este un mutant care încearcă, prin fraudă, o reintegrare printre oameni **(Trambulina)**, ori un „căutător de absolut“ căruia descoperirea „elixirului nemuririi“ îi conferă tot condiţia – ingrată – a unui mutant **(Semnul licornului)**, condiţie de-a dreptul mutilantă alteori **(Poveste de dragoste)**; fie că e vorba de androizi **(O şansă pentru fiecare, Variante pentru Daniel, Androidul şi prinţesa)**, de monştri cosmici **(O floare pentru căpitan)** ori de inteligenţe exobiologice („elfii“ din **Pregătind invazia**, „spralii“ din **Transferatul**, „borealii“ din **Sens interzis)**; fie că apar călători temporali perfect utilaţi pentru cronoplastie **(Noaptea pragurilor, Judecătorii, Ucronia de la Tapae)**, ori numai naufragiaţi temporali abia asigurîndu-şi supravieţuirea **(O falie în timp)**, ascunzîndu-şi, suspicioşi şi parcă hăituiţi, adevărata identitate, pentru a putea traversa clandestin textura strîns ţesută a „lumii

noastre cea de toate zilele" (**Așteaptă vremea ta**); fie că agentul intruziunii insolite ia chip de robot umanoid (**Cursa**), ori se mulțumește cu omniscienta refulată a super-calculatorului electronic (**Arabella, Portret din linii și puncte, Plinul și golul**) ș.a.m.d.

Eterna discordie dintre ceea ce **este** și ceea ce **ar putea fi** – cu derutante intervertiri de termeni și alunecări dintr-o tabără într-alta – constituie așadar supratema unificatoare a unui virtual roman S.F., pe care Mircea Opriță preferă să-l modeleze însă în tiparele și formele „genului scurt".

Se poate lesne observa cum „prozele scurte" ale autorului – embrionar încă din volumele anterioare, dar mai clar vizibil abia în ultimul, **Semnul licornului** (1980) – prefigurează virtual un astfel de roman, printr-un sens de convergență rezultat subsecvent din soluționarea unitară a tensiunii real-imaginar, din abordarea, extensivă, a mai tuturor motivelor S.F. consacrate și, concomitent, din elaborarea lor **literară**, intensivă, într-o manieră originală, personală, dar în același timp fidelă spiritului lor original – ceea ce conferă integrării S.F.-ului în literatură o organicitate de substanță, nu doar una de stil. Piese cum sînt – în vol. **Semnul licornului — Trambulina, O floare pentru căpitan, Melancolie veac XXI, Arcul galactic** și chiar **Transferatul** ori **Sens interzis**, la care s-ar putea adăuga, din vol. **Nopțile memoriei**, piese ca **Puntea, În capcană, Federico, Colonia Solange, Încotro, Leonida?**, precum și altele, din alte volume, – prezintă această conformație de părți deocamdată disjuncte ale unui prezumabil întreg: „insule", de sine stătătoare fiecare, dar crescute toate dintr-o aceeași „placă tectonică", a cărei dinamică subterană le-ar putea comasa, într-o zi, racordîndu-le pe coordonatele unui „continent", ale unui roman S.F. pe tema „călătoriei spațiale" ori, eventual, să zicem, a „vieții cotidiene pe o platformă cosmică".

Nu acestea exprimă, totuși, cel mai decantat formula de **science fiction** proprie lui Mircea Opriță și care-i poartă de pe acum amprenta, formulă descrisă mai sus, ci povestiri cum sînt **Așteptată vremea ta** și cea care dă titlul volumului – **Semnul licornului** –, veritabile piese de rezistență ale științificțiunii românești postbelice, putînd figura, alături de **Figurine de ceară**, în orice antologie a „genului", putînd figura chiar, fără nici o specificare concesivă a genului, în orice antologie a nuvelei românești. Pentru că, într-un **science fiction** de asemenea factură, imaginația realului virtualmente latent își dezvăluie mai „la vedere" viguroasele rădăcini care-o țin ancorată într-o solidă și acută experiență a realului efectiv, concret, de care, în ultimă instanță, nu se pote lipsi. Densitate a percepției și reprezentării concretului care se simte imediat, chiar și în cele mai naturifuge fantasmagorii ale științificțiunii, cu atît mai mult într-un caz de felul celui discutat aici, așa încît o „surpriză" precum aceea furnizată în 1976 de Mircea Opriță, cînd îi apărea excelentul roman „realist" **Pasărea de lut** – căruia critica i-a rămas atunci datoare –, nu era decît în aparență o surpriză: într-un plan mai inaparent, al resorturilor intrinseci creației, ea răspundea de fapt unei ordini firești a lucrurilor. Pentru că firesc este ca un prozator de vocație să fie înzestrat cu o puternică „vînă" a realului, indiferent de formele și convențiile de gen în care această înzestrare se materializează.

•

Ultimele două decenii au adus așadar literaturii științifico-fantastice românești vîrsta deplinei maturizări artistice și satisfacția unei plenitudini valorice materializate în cîteva opere gata să primească proba timpului. Căci existența unui gen literar nu se negociază discursiv ci, mai întîi, se afirmă prin creație, prin opere. Deceniile din urmă i-au mai adus însă științificțiunii românești – condiție **sine qua non** a menționatei maturizări – și acea conștiință de sine fără de care recunoașterea identității și statutului propriu ca gen rămîne la discreția – binevoitoare dar de cele mai multe ori neînțelegătoare – a unor instanțe critice și a unei jurisdicții estetice „străine" genului, a căror inoperantă condescendență mai este, pe deasupra, și sporadică, de pură conveniență sau de impură conjunctură. Conștiință de sine ce se cristalizează numai prin asumarea propriei tradiții, în cazul anticipației românești – a unei duble tradiții, cum spuneam cu o altă ocaziei, a unei „duble subordonări". Văzută în conexiunile-i de ansamblu, științificțiunea românească actuală se definește, indiscutabil, prin această „dublă subordonare" pe care i-o impun, pe de-o parte, apartenența inalienabilă la o literatură națională, cu o tradiție istoric constituită, iar pe de altă parte, apartenența la fel de coercitivă la un „gen" cu un specific ireductibil și cu o dinamică internațională relativ autonomă, în curs de istoricizare și aceasta, de sedimentare într-o tradiție constituită. „Sisteme de referință" supraordonate și interferente, aceste două planuri converg spre edificarea, de două ori specifică, a unui **science fiction** românesc.

Astfel se prezintă, pentru scriitorul român de anticipație, „genul proxim" față de care are a-și afirma propria „diferență specifică", propria modalitate literară distinctă, propria unicitate.

DANUȚ UNGUREANU: „HIPERCIVILIZAȚIE"

MARINA NICOLAEV: „HIPERCIVILIZAȚIE II"

UTOPIE CLASICĂ UTOPIE MODERNĂ

MIRCEA OPRIȚĂ

DINTRE scrierile în a căror substanță fertilă trebuie căutate rădăcinile îndepărtate ale utopiei wells-iene nu vor lipsi **Cetatea Soarelui, Noua Atlantidă** și, în primul rînd, **Utopia** lui Thomas Morus, cea care în plină Renaștere reia de fapt tradiția utopică, dînd locului și genului un nume potrivit și inspirînd direct, ori măcar influențînd, din 1516 încoace, un mare număr de lucrări ulterioare. Raportarea la **Utopia** devine, așadar, obligatorie în cazul oricărei noi tentative de abordare a domeniului. Evident, Morus nu va fi copiat de utopiștii de mai tîrziu și cu atît mai puțin de Wells, care, din perspectiva secolului al XX-lea, are formată într-o mai mare măsură decît la autorii mai vechi concepția originalității indispensabile în creația artistică și de idei. Dar cartea lui Morus rămîne o piatră de hotar importantă, vizibilă de oriunde, monument sobru investit de memoria posterității cu calitatea de reper în funcție de care se măsoară eforturi ulterioare și se stabilesc obiective noi în construcția utopică. Pe urmele altora, Wells găsea în Utopia clasica schemă narativă a genului: autorul întîlnește într-un anume călător – personaj în genere abstract ca un număr matematic, dar util ca partener convențional de dialog – martorul utopic prin relatarea căruia se pătrunde spre lumea ascunsă, spre o societate înțelept organizată și oferită drept model decăzutei lumi contemporane. Tot acolo apar elemente compoziționale caracteristice modelului utopic general: spațiul închis (insula izolată, prezentă și la Francis Bacon, cetatea pierdută în adîncurile junglei ceyloneze, la Campanella), structurile urbane geometrizate (orașe pătrate, cu largi străzi rectilinii, în **Utopia**, reproducînd într-o serie întreagă de replici exasperant de uniforme tiparul de fagure simplificat al capitalei Amauroton; șapte incinte circulare în **Cetatea Soarelui**, după numărul planetelor cunoscute astronomilor contemporani, cu călugărul italian, și avînd în centru templul simbolic al astrului tutelar; în sfîrșit, o mulțime de alte exemple posibile, din categoria celor care îl fac pe Pierre Versins să ironizeze întemeiat „la manie régulatrice des utopistes"), apoi structurile sociale noi, rigide și ele, dominate strict de gerontocrația patriarhală la Morus, de teocrați și astrologi la Campanella, de o ierarhie sacerdotală la Bacon. Inevitabilele variații din nomenclatura utopiei nu schimbă totuși prea mult schema de ansamblu a stupului utopic și nici nu feresc spiritul de teroarea paralizantă pe care i-o produce astăzi perspectiva canalizării energiilor speciei umane în direcția unor specializări extreme și a unor subordonări mecanice rivalizînd cu cele din lumea apiculturii și entomologiei. Autorul de utopie modernă va fi nevoit, deci, să ia în considerație aceste repere compoziționale și să-și fixeze în raport cu ele o politică proprie. A le repeta, sau chiar a le prelungi existența sub travestiul unor elemente noi, însă produse în același spirit, ori dimpotrivă, a le abandona în schimbul altora deosebite radical, fără a trăda totuși specificul genului utopic – aceasta este problema cu care se confruntă, la nivel formal, utopistul modern. În principiu, răspunsul implică fie acceptarea modelelor clasice, fie eliberarea de tirania lor. Wells alege fără nici o ezitare soluția din urmă.

De la clasici, utopistul modern învață să elaboreze la rîndul său o doctrină, să urmărească meticulos un larg șir de probleme de interes general-uman și social, inacceptabil configurate în tabloul de valori al realității și care își cer, prin urmare, soluționarea ideală în singurul sens admis de re-

gula jocului: comunismul utopic. Structura populației, clasele, bunurile devenite comune, munca obligatorie, odihna legiferată, familia, relațiile din colectivitate, legăturile cu societatea de altă calitate morală din exteriorul Utopiei, economia năzuind spre un regim al echilibrului și stabilității, știința care își caută și ea un loc sub cerul utopic, libertatea și, bineînțeles, interdicțiile formulate de sistem în scopul protejării trăsăturilor sale ideale – toate aceste lucruri spinoase și în bună măsură indigeste emit cîntece de sirenă cărora nici un utopist n-ar fi capabil să le reziste. Utopiile mai vechi sînt în primul rînd construcții ideologice: corpul scrierii progresează prin acumularea treptată a răspunsurilor oferite unor chestiuni de felul celor de mai sus. Nici utopistul modern nu va evita provocarea descoperită pe teren ideologic. Dacă problemele la care se simte el îndemnat să caute răspunsuri arată destul de schimbate față de cele ce constituiau obsesia clasicilor, provocarea e în esență aceeași. Cu ambițiile secrete ale ultimului intrat în arenă, exploratorul întîrziat al domeniului își va propune să construiască, prin propriile sale soluții și intuiții, o doctrină utopică mai complexă, mai elaborată decît a înaintașilor.

Tot de la clasici, utopistul modern mai învață o tehnică a compoziției detaliate, a ilustrării ideii prin amănuntul semnificativ. El deprinde o anume regie a faptelor cerute de nevoia de a întrupa temeinic „locul de nicăieri" într-o imagine substanțială, procesul utopic fiind făcut să rivalizeze în consistența ficțiunii lui cu un spațiu geografic și cultural neinventat. Este motivul pentru care, de pildă, Utopia își născocește o istorie: insula lui Morus și-o caută pînă prin anul 215 î.e.n., scufundîndu-și-o într-o mitologie apocrifă cu regi întemeietori și civilizatori, precum legendarul Utopus, primul ei cetățean ilustru în ordine cronologică. Bacon îi stabilește în Noua Atlantidă pe urmașii unuia din cele zece triburi pierdute ale lui Israel, oferindu-le astfel o patrie miraculos tehnicizată, dar încorsetată în propriile ei legi restrictive mai teribil decît un lagăr de concentrare. Detalii precise, disprețuind echivocul oricărei descrieri neglijente și evitînd cu prudență confuzia, se întrețes spre a alcătui apoi fața „actuală" a Utopiei. Insula ni se prezintă în complicatele ei relații interne și în cele externe, angajate cu cîțiva vecini fabuloși (achorieni, macarieni, anemolieni, zapoleți), ale căror exemple de bună sau rea guvernare, manevrate cu abilitate didactică, servesc autorului la dezvoltarea și argumentarea propriilor sale idei despre statul perfect. Campanella produce o amănunțită, chiar sofisticată schemă de organizare socială, în care suveranul și preotul-metafizician se sprijină pe elegantul trepied al unui triumvirat simbolic: Pon (Puterea), Sin (Înțelepciunea) și Mor (Iubirea), înalți demnitari cocoțați la rîndul lor pe umerii altor magistrați ai abstracțiunilor personificate, purtînd fiecare numele virtuții din care par să se fi născut asemeni Venerei din puritatea, mai presus de orice discuție, a spumei mării. Francis Bacon nu-și drămuiește nici el cuvintele cînd descrie prodigioasele invenții ale acelei „academii științifice" pe care Swift o va parodia ulterior, pulverizînd-o sub presiunea satirei sale necruțătoare, în episodul Lagado din cea de-a treia călătorie a lui Gulliver. Detaliul materializează lumea utopică în tot ce are ea mai semnificativ și, în limitele convenționale ale genului, o face acceptabilă ca prezență ficțională. Morus, spre a i se admite acea adevărată sfidare a verosimilului, ideea unui infinit dispreț al utopienilor pentru aur, introduce în text anecdota cu delegația din Anemolia care s-ar fi acoperit de ridicol tocmai prin etalarea cu pompă, în cel mai autentic spirit contemporan autorului, a obiectelor de podoabă lucrate în metalul dizgrațiat. Din mentalități divergente și din necunoașterea obiceiurilor locului se naște o scenă amuzantă în ciuda caracterului său moralizator. Inclusă în cronica unui stat pe de-a-ntregul inventat, anecdota dă culoare utopiei și înviorează pagina amenințată de tonul prea sec al tratatului.

De la Morus, așadar, utopistul modern ar mai putea învăța o lecție a umorului, prezent în paginile **Utopiei** nu numai ca un dat al talentului autorului ei, ci și din înțelepciunea acestuia de a-și considera sistemul elaborat un sistem pur ideal, nicidecum unul cu valoare practică. E adevărat însă că, dintre toți utopiștii, Morus „era cel mai cu picioarele pe pămînt", cum observă undeva Jacques van Herp, învățatul renascentist nefăcîndu-se deci vinovat de pierderea ulterioară a unui sens umoristic ce constrîngea utopia să nu treacă, printr-o excesivă luare în serios, dincolo de limita unde începe domeniul ridicolului. Vinovați vor fi, pe bună dreptate, cei care „își visau societățile și le construiau pentru niște oameni ideali, lipsiți de pasiuni, docili, puri sufletește, gravi, devotați statului și așa mai departe". Experiența lui H.G. Wells ne obligă să recunoaștem că și utopistul modern mai are de trudit pentru recuperarea umorului: în paginile dedicate utopiei sale teziste, Wells, care nu e niciodată un funcționar al ideilor, își ia totuși foarte în serios sarcina de constructor al societății ideale; pe aceasta din urmă o gîndește cu meticulozitate de sociolog și o organizează pe hîrtie cu o energie de conducător politic refulat, mișcîndu-se într-o lume inventată cu sentimentul – ușor amuzant pentru privitorul din afară – că acționează într-una reală. O asemenea poziție proprie față de obiectul investigațiilor utopice dovedește prea puțin umor, așa că acesta, la Wells, trebuie căutat în cu totul altă parte. Utopistul modern calcă, deci, și el pe urmele continuatorilor lui Morus, oricît le-ar evita cu cea mai mare grijă. În momentele lui de optimism profetic e convins că opera utopică trebuie neapărat înfăptuită pe Pămînt și că, dacă utopiștii mai vechi n-au reușit să-și impună gîndirea în contextul social-politic al vremii lor în așa fel încît utopiile să fi devenit de mult realitate, de vină ar fi nu neputința genului de a restructura lumea reală, ci lipsurile construcțiilor utopice clasice: „În comparație cu masivitatea sarcinii, cărțile acestea par într-adevăr poetice, savante și șubrede", constată Wells, lăsînd să se înțeleagă printre rînduri că, reluată cu toată seriozitatea, refăcută nu în sens poetic, ci într-unul explorat cu uneltele omului de știință contemporan, opera utopică va ajunge negreșit să acționeze asupra realității în continuă devenire a lumii.

În această acceptare a Utopiei ca realitate viitoare se află o primă mare deosebire între modul de gîndire al utopistului clasic și al celui modern. La Morus, Campanella, Bacon și la atîția alții, „locul de nicăieri" ocupa în timp o poziție învecinată cu lumea de referință, așadar raportul realitate-utopie era unul de simultaneitate. Utopistul modern decalează termenii, îi îndepărtează în timp, încît Utopiei să-i revină perspectiva viitorului, iar lumii contemporane sarcina de-a o produce cîndva. Utopia modernă se emancipează astfel de convenția unei tacit acceptate convenții temporale. În acest sens, argumentele sînt de ordin logic și diplomatic. Pe de-o parte, simultaneitatea clasică ar fi imposibil de justificat în spațiul geografic precis cartografiat al secolului XX, iar pe de altă parte, refugiindu-se în viitor, Utopia cîștigă o tendință expansionistă inexistentă sau vag manifestată la autorii mai vechi: ea vizează acum nu doar o insulă exemplară ori un oraș magnific, ci întreg globul pămîntesc. Iată argumentația wells-iană a acestei schimbări de perspectivă:

„Scopurile unei utopii moderne nu vor fi servite decît de o planetă. Cîndva un munte, o vale sau o insulă păreau să garanteze destulă izolare spre a se păstra neatinse de forțele din afară. Republica lui Platon era gata să susțină, cu armele, războaie defensive, iar Noua Atlantidă și Utopia lui Morus în teorie, precum China și Japonia prin numeroase secole de practică efectivă, s-au ținut departe de intruși. [...] Însă întreaga tendință a gîndirii moderne se împotrivește oricărei înfăptuiri de acest fel. [...] Un stat destul de puternic ca să se mențină izolat în condițiile moderne ar fi suficient de puternic încît să conducă lumea, ar fi într-adevăr, dacă nu conducătorul activ, măcar prezent la modul pasiv în toate celelalte forme de organizare umană, și în felul acesta responsabil pentru toate la un loc. Stat mondial, prin urmare, asta trebuie să fie."

MARINA NICOLAEV: „HIPERCIVILIZAȚIE I"

Cu alte cuvinte, utopia modernă se emancipează și de condiția spațială a utopiei. Ea tinde să părăsească spațiul închis, teritoriile restrînse, adevărate carcere naturale ori zidite fără nici o constrîngere de utopiștii înșiși – și să cîștige universul. Ea nu mai este rezervată florilor de seară, acelui mic grup privilegiat care părea suficient clasicilor pentru a descrie, prin comparație cu restul lumii, o anumită condiție umană socotită pilduitoare, ci cuprinde de-acum înainte omenirea în ansamblul ei. O utopie globală ar fi, în viziunea cuprinzătoare a lui H. G. Wells, leagănul unei imense familii de spirite elevate, toate convergînd spre un scop suprem comun, utilizînd un limbaj comun, fiindcă – ni se spune – nu numai gîndirea momentului va oglindi o singură fază a evoluției societății, vădindu-și astfel caracterul unitar, ci și limba Utopiei „va fi, fără îndoială, una și indivizibilă [...], o limbă vie, un însuflețit sistem de imperfecțiuni, în care fiecare individ va produce modificări infinitezimale"; e aici imaginea unui univers care, odată uniformizat în tiparul utopic, se mișcă totuși în sensul progresului, încet și uniform, cu toate elementele componente deodată.

Aducînd în discuție factorul schimbării, Wells anulează de data aceasta o condiție internă, un regim de funcționlitate al utopiei. Genul se atacă în însăși intimitatea lui, în orgoliul de a fi expresia unei lumi statice, fixate în cadrul rigid al unui fericit prezent etern, așa cum strălucirea rece a diamantului rămîne prizoniera monturii care o pune în valoare. Clasicii năzuiau să exprime idealul într-o imagine inalterabilă, deoarece utopia lor conținea, ca un fapt împlinit, ideea de fericire umană. Idealul, odată atins, trebuia ferit de suspiciunea imperfecțiunii, de tot ce i-ar fi pus la îndoială calitatea de lucru ultim, imposibil de depășit ca desăvîrșire și, în consecință, inutil a mai fi schimbat. Trădîndu-și și mai ales recunoscîndu-și slăbiciunile, imaginea construită de utopist cu migală sîrguincioasă s-ar fi anulat singură, ar fi făcut, așadar, loc alteia, situată într-o ordine a lucrurilor mai aproape de perfecțiunea căutată. Autorul clasic nu putea concepe o societate umană **ideală** și aflată în același timp **în mișcare,** pentru că mișcarea presupune o evoluție încă neîmplinită. Ea permite cel mult o apropiere continuă de ideal – acesta din urmă văzut în situația de intangibilitate deplină a infinitului matematic, spre care se tinde numai, și atît. Pe planul expresiei, tehnicile statice ale picturii le erau clasicilor oricum mai apropiate decît cele cinematografice, încă neinventate. Rezultatul este consemnat cu ochi critic de către analistul modern al utopiilor mai vechi: „Descoperi o generație sănătoasă și desăvîrșită folosind roadele pămîntului într-o atmosferă de virtute și fericire, spre a fi urmată de alte generații virtuoase, fericite și cu totul asemănătoare, pînă se vor plictisi zeii. Baraje invincibile zăgăzuiau schimbarea și dezvoltarea, pentru vecie." O asemenea deficiență n-ar putea fi înlăturată decît dînd structurii funcționalitate. Utopia modernă își impune, deci, să fie o

utopie cinetică, însuşindu-şi – cel puţin în teorie – o trăsătură cu adevărat revoluţionară, care o scoate din lungul şir al construcţiilor utopice prăbuşite, încă de la naştere, în stagnare.

Cînd admite imperfecţiunea în lumea ideală, H. G. Wells acceptă riscul unei contradicţii pe care autorii clasici o eliminau simplu şi invariabil prin corelarea logică a noţiunilor de perfecţiune şi de absolut, ambele cu aplicare la societatea utopică. Pentru utopistul modern, idealul nu este identic cu absolutul înţeles ca realitate cu valoare supremă, ultimă, de nedepăşit. Stabilit în funcţie de repere precise, istoriceşte definibile, idealul îşi dovedeşte superioritatea numai în funcţie de acestea, nu şi în absolut. El lasă, prin urmare, loc perfecţionărilor aduse în mod necesar de spiritul schimbării într-o utopie mişcată ce nu se mai vrea stadiul ultim al lucrurilor. „Ne vom contura statul într-o lume cu anotimpuri schimbătoare, cu catastrofe neaşteptate, cu maladii potrivnice şi fiare duşmănoase şi verminǎ", îşi declară Wells intenţiile, fixînd astfel utopiei sale un cadru cît se poate de neconformist şi pretinzînd, în plus, o atitudine activă faţă de produsul invenţiei: „această lume a conflictului" ce trebuie înfruntată (de personajele ei, fireşte) curajos, ca orice lume vie, în care mîna omului are încă destule de făcut. Cultivată interesat şi justificată programatic, impresia de operă nefinisată exprimă tendinţa utopiei moderne de a depăşi prin nedesăvîrşire rigiditatea aproape inexpresivă a piesei clasice; de a anula, aşadar, efectul supărător la care conduc pretenţiile orgolioase ale unei şlefuiri perfecte. Că nedesăvîrşirea poate spune mai mult decît ambiţioasa şi iluzoria desăvîrşire, aceasta este o lecţie pe care utopistul modern a trebuit s-o înveţe singur, spărgînd tiparele convenţionale şi mergînd împotriva modelelor clasice ale genului. Teoretic, pînă şi utopianul primeşte acum dreptul să se îndoiască de perfecţiunea Utopiei, fapt iarăşi nou, de neconceput în vechile scrieri utopice, născut – dincoace – din acelaşi gest iconoclast: utopia modernă „nu e cazul să fie deloc o lume a unanimităţii, ea trebuie să conţină într-un grad crescut opoziţiile spirituale pe care le întîlnim în lumea reală; nu trebuie să mai fie perfect explicabilă, ci tocmai harababura noastră imensă şi misterioasă, cu unele din umbrele cele mai negre pierite, sub o iluminare mai puternică şi sub o voinţă acţionînd mai conştient şi mai inteligent". De unde apare destul de limpede că Wells (eseistul), implicat profund într-un proces de demitizare a Utopiei, intenţionează s-o coboare din absolutul ei intangibil, aducînd-o mult spre noi şi oferind astfel realităţii o şansă de-a o construi mai demnă de luat în seamă decît în cazul reprezentat de utopiile clasice.

Teoreticienii genurilor marginale ale literaturii, îndeosebi cei îndrăgostiţi de lucrurile simplificate pînă la transparenţă şi de formulările tranşante pe baza cărora domeniul se parcelează în suprafeţe precis delimitate şi definitiv catalogate, vor susţine că de-acum înainte utopia modernă încetează să mai fie utopie şi se transformă în pură anticipaţie. Părăsirea idealului absolut în favoarea unuia accesibil ar antrena schimbarea mecanică a statutului scrierii, întrucît se modifică nu nişte simple chestiuni de suprafaţă, ci unele de esenţă; se nivelează pînă la dispariţie o falie „de ordin filosofic", cum ar spune Jacques van Herp, stăruind asupra nuanţelor: „Anticipatorii pot să prezinte societăţi oricît de perfecte, ca în oraşele utopice; ele nu vor fi create însă în acelaşi spirit. Oraşul anticipatorilor nu este niciodată desăvîrşit, e mereu perfectibil, e o fiinţă vie, o devenire perpetuă", are deci trăsături incompatibile cu imobilitatea obligatorie în utopie. „Orice modificare nu poate decît să antreneze o ruptură în ordinea stabilită şi năruirea Cetăţii", adaugă criticul belgian, contrazicînd indirect opinia sectară a lui Wells, care stăruie totuşi netulburat în definirea utopiei moderne ca gen de scriere diferit de utopia clasică datorită unor atribute ce par să ţină mai degrabă de specia anticipaţiei: mai întîi imperfecţiunea, apoi posibilitatea evoluţiei, a devenirii neîntrerupte. Evident, nici Wells nu e străin de convingerea că produce o ruptură în echilibrul stabilit al utopiei, însă ruptura aceasta nu reprezintă, pentru el, cutremurul anihilator al însăşi cetăţii utopice, ci breşa pe unde avea să pătrundă fluxul de energie menit s-o reînsufleţească după secole lungi de împietrire într-o perfecţiune aparentă.

Din păcate, utopistul modern nu este întrutotul consecvent cu programul renovator pe care şi-l propune. El simte şi chiar argumentează în plan teoretic necesitatea imperfecţiunii, însă tentaţia de a prezenta Utopia în hainele ei de duminică rămîne totuşi prea mare, încît imaginile ei riscă să semene cu ilustraţiile destinate unei publicaţii turistice; suprafaţa lor de lac strălucitor este tulburată abia de unele mici fisuri introduse intenţionat în cadru, dar care nu pot altera – chiar dacă-şi propun s-o facă – suprafaţa sărbătoresc colorată a tabloului general. Practic, imperfecţiunea are chiar şi la teoreticianul ei caracter de excepţie. Dacă Wells afirmă că fericirea (pentru care se nasc) n-ar fi împărtăşită de toţi utopienii, fanta menită să facă loc imperfecţiunii rămîne totuşi prea strîmtă pentru ca rezultatul să deformeze, cum ar fi vrut scriitorul, pictura în manieră aproape clasică a Utopiei. Uneori, din vina unui scris scăpat de sub supraveghere, se întîlnesc chiar formulări cu un conţinut evident regresiv faţă de înnoirile teoretizate în altă parte: „Utopia, unde bărbaţi şi femei trăiesc fericiţi, iar legile sînt înţelepte, şi unde tot ce-i încurcat şi confuz în treburile omeneşti a fost descîlcit şi îndreptat" –, iată o frază care ar face cinste oricărei utopii prăfuite, marcînd un vizibil recul de la idealul mai realist şi mai practic al unei scrieri utopice moderne.

Asemenea accidente nu reduc totuşi din valoarea generală a teoretizărilor lui H. G. Wells. Pe lîngă cele deja amintite, utopia neconformistă spre care aspiră el repune în discuţie, oportun, problema condiţiei umane a utopianului. Pentru autorii clasici, o asemenea chestiune nu suporta în vecinătatea ei semnele îndoielii: locuitor al unei lumi perfect organizate şi de o moralitate exemplară, înconjurat de lucruri hărăzite tuturor superlativelor şi dînd el însuşi prilejul unor elogii neretinute, utopianul nu putea fi decît fericit în condiţia lui privilegiată. Utopistul clasic migăleşte, asemeni unui iscusit ceasornicar al curţilor saxone, mici universuri de porţelan pe carcasa bogat ornamentată a vreunui orologiu fantezist; însă, înşelat de efectele unei erori de perspectivă, el ajunge să creadă că

MARINA NICOLAEV: „O LUME DISPĂRUTĂ"

extazul zugrăvit pe feţele figurinelor strict decorative ar fi o consecinţă directă a funcţionării ireproşabile a pieselor măiestrit îmbinate în mecanismul interior. Trebuia să vină utopistul modern şi să remarce artificialitatea stridentă a comportamentului personajului utopian în decorul şi el contrafăcut. Şi tot acesta trebuia să desfiinţeze argumentat sistemul de pîrghii şi sforicele inspirat din teatrul marionetelor, încît, recreînd utopianul, să poată pretinde pentru el consistenţa umană a unui personaj verosimil, reacţii psihologice normale, acţiuni fireşti şi o mentalitate potrivită poziţiei sale particulare, de trăitor într-o lume mai bună. Utopia modernă atacă deschis statutul de jucărie mecanică al utopianului, constituit **de facto** în utopiile mai vechi. Din moment ce Utopia se situează, în concepţia lui Wells, în faţa şi în calea întregii omeniri contemporane, utopianul urmează să fie, aşadar, o versiune ameliorată a omului de azi, într-o lume perfecţionată şi ea substanţial. Cadrul material şi moral al utopiilor clasice i-ar fi o colivie prea strîmtă, iar Wells are toate motivele să se îndoiască de faptul că ar exista cineva care se doreşte cu adevărat cetăţean în Republica rigidă a lui Platon sau în Utopia plină de virtuţi a lui Thomas Morus. Ieşit dintr-un lanţ de utopii insuportabile, utopianul se vede pus în situaţia de a-şi căuta demnitatea condiţiei proprii, o condiţie pe măsura calităţilor morale şi a geniului care i se atribuie. Umanizarea locuitorilor devine pentru utopia modernă un deziderat tot atît de obsedant ca şi umanizarea locului.

În sfîrşit, utopia modernă sfidează condiţia de ficţiune inoperantă a genului utopic. Utopiile clasice sînt totuşi pasive, chiar dacă formulează un model de societate şi critică uneori stări de lucruri reale, aflate la antipozii poziţiei morale a fericitei insule descrise de Morus. Cîteodată ajung pînă la noi vagi mărturii despre vreo încercare himerică de a transpune utopia în realitate, cum lasă unii să se creadă despre fanaticul Campanella, întemniţat ani în şir sub învinuirea de a fi conspirat spre a-şi întemeia proiectata Cetate a Soarelui în sudul Italiei, cu ajutor turcesc. Nu se ştie cît e adevăr aici şi cîtă înscenare datorită Inchiziţiei. Dar, dincolo de orice speculaţii posibile, utopiile Renaşterii rămîn simple istorii pilduitoare, în eficacitatea cărora adesea nici proprii lor autori nu se încumetă să creadă prea mult. Este ceea ce Wells, gîndindu-şi utopia ca pe un sistem perfect realizabil, ca pe o realitate nu numai dezirabilă din punctul lui de vedere, ci şi implacabilă în mersul ei orientat spre noi din viitor, refuză să admită: pentru el, utopia nu este deloc literă moartă, ea îşi prefigurează de pe acum existenţa, acţiuni clarvăzătoare o cheamă treptat la viaţă, la o manifestare activă. Prin schemele, prin ideile, prin soluţiile ei reluate cu insistenţă, printr-o misiune asumată conştient, utopia modernă devine, în mintea celui care o teoretizează, un instrument de remodelare a realităţii comparabil cu forţele ce acţionează de milenii asupra omenirii, transformînd-o. Utopistul modern se leagănă în iluzia că, dacă utopiile înaintaşilor s-au stins rînd pe rînd în neputinţă şi în propriile lor aberaţii, utopia sa e în firea lucrurilor, lecţie clară, gata să-şi asume rolul de Destin.

GHEORGHE BEJAN

PREMIILE HUGO*

DORU BRANA

HUGO este denumirea uzuală și generalizată a ceea ce s-a numit inițial „The Science Fiction Achievement Award" (Premiul pentru creație S.F.). Numele Hugo a fost propus în semn de prețuire pentru Hugo Gernsback și a fost adoptat, ca variantă oficială a titulaturii protocolare, în 1958. Primele Hugo-uri s-au decernat în 1953; în 1954 ideea a fost abandonată, dar cu începere din 1955, premiile au fost conferite cu regularitate, în fiecare an, cu prilejul Convențiilor mondiale de S.F. (pe care americanii le numesc „World SF Conventions" sau, popular, „Worldcons"). Hugo-urile au fost de la bun început premii ale amatorilor sau ale fanilor, spre deosebire de alte distincții, ca premiile Nebula sau Jupiter, pe care le votează diferite categorii de profesioniști. Ideea însăși a instituirii unui asemenea premiu a avut-o un fan, Hal Lynch, sursa de inspirație fiind Oscar-urile din cinematografie. Trofeul propriu-zis reprezintă o rachetă în poziție verticală; primul model a fost proiectat și realizat cu mijloace artizanale tot de un fan, Jack McKnight; din 1955 s-a folosit un design asemănător, conceput și standardizat de Ben Jason.

Hugo-urile se acordă în primul rînd pentru creațiile din domeniul literaturii, dar și pentru alte categorii. Definiția și numărul acestor categorii s-au modificat de la an la an. În mod ocazional au fost decernate premii speciale, în afara categoriilor tradiționale. Regulamentele de atribuire a premiilor sînt stabilite, și deseori remaniate, în cadrul ședințelor pregătitoare ale convențiilor. Puterea de decizie a comitetelor organizatorice în legătură cu modificarea anuală a regulamentelor a fost criticată în repetate rînduri, și pe bună dreptate, din cauza numeroaselor inconsecvențe pe care le provoacă.

Cîștigătorii fiecărei categorii, precum și ocupanții locurilor următoare (de obicei de la 2 pînă la 6), sînt aleși prin vot. Din 1960 participarea la scrutinul anual a fost limitată, dreptul la vot acordîndu-se numai membrilor înscriși ai proximei convenții (calitatea de membru se obține prin plata unei taxe sau a unei cotizații și nu implică participarea fizică la convenție). Premiile speciale ocazionale sînt acordate exclusiv de către membrii comitetului de organizare. Votarea Hugo-urilor are loc întotdeauna prin corespondență, înainte de deschiderea convenției.

Procedura de votare este extrem de complicată și aproape imposibil de dus la bun sfîrșit fără rularea pe calculator. Se utilizează așa-numitul sistem preferențial australian. Alegătorii folosesc buletine de vot pe care notează, în ordinea preferinței și pentru fiecare categorie în parte, opțiunile lor. Se numără toate voturile pentru locul 1, iar candidatul cu cel mai mic număr de voturi pentru acest loc este eliminat. Opțiunile pentru locul 2 de pe buletinele de vot ai căror candidați pentru locul 1 au fost eliminați devin voturi pentru locul 1 și sînt reintroduse alături de celelalte, pentru a fi numărate. Cu alte cuvinte, este posibil ca ocupantul locului 1 să nu fie cel care a obținut la început cele mai multe voturi pentru locul 1. (Exemplu: concurează pentru locul 1 candidații A, B, C, D și E; A conduce în momentul în care este eliminat C, dar pierde, deoarece alegătorii lui D și E îl preferă pe B). Complicația producerii de votare constă în aceea că tot ce am menționat mai sus se referă numai la desemnarea cîștigătorului. Pentru desemnarea locului 2 se elimină cîștigătorul locului 1, opțiunile secunde de pe buletinele de vot respective devin voturi pentru primul loc și întregul proces este repetat. În acest fel, ultimul candidat eliminat înainte de a se desemna un cîștigător al locului 1 nu este în mod necesar cîștigătorul locului 2.

Pînă în 1958 nu a existat o procedură specială de desemnare a candidaturilor. În 1959, s-a adoptat sistemul votării în prealabil a candidaturilor, de către toți fanii doritori să-și exprime opinia. Acest sistem a fost menținut pînă în 1963, dată de la care nu au mai avut drept să voteze pentru candidaturi decît membrii convenției în pregătire care fuseseră și membri ai convenției anterioare (s-a făcut excepție de la această regulă în anii 1965 și 1967).

Convențiile mondiale se țin în luna septembrie, Hugo-urile fiind atribuite pentru publicări sau activități din cursul anului calendaristic precedent, spre deosebire de premiile Nebula, care se acordă pentru aparițiile din anul premierii. Din această cauză se ivesc uneori situații aparent contradictorii, cînd un roman – de pildă, **Dune** de Frank Herbert, apărut în 1965 – are Hugo 1966 și Nebula 1965.

În cursul unor ani s-a permis să se voteze și „neacordarea" premiului (așa-zisele voturi „no award"), motiv pentru care, pe alocuri, anumite categorii nu figurează în lista Hugo-urilor. Din 1963, serialele (sau ciclurile), cuprinzînd mai multe povestiri, și serialele de televiziune au fost excluse din cadrul categoriilor „proză scurtă" și, respectiv, „spectacol". Așa se face că în 1968 au candidat la premiu cinci episoade diferite ale serialului TV „Star Trek", iar în 1962 Brian W. Aldiss a cîștigat premiul pentru proză scurtă cu serialul „Hothouse", publicat în mai multe numere ale revistei FANTASY & SCIENCE FICTION.

Definițiile categoriilor aparținînd prozei scurte au fost și ele destul de diferite. Un regulament de dată recentă definea nuvela ca avînd de la 17 500 la 40 000 de cuvinte, nuveleta, de la 7 500 la 17 500, iar povestirea, sub 7 500. Între 1955 și 1959 nu au existat decît două categorii pentru genul scurt: „nuveletă" și „povestire". Între 1960 și 1966 acestea au fost înglobate într-o singură categorie, „proză scurtă", soluție care a dezavantajat povestirea. Categoria „nuvelă" nu a fost introdusă decît în 1968. Între 1970 și 1972 singurele două categorii au fost „nuvelă" și „povestire". În sfîrșit, începînd din 1973 s-au atribuit premii la toate cele trei categorii ale genului scurt.

Din 1971, la categoria „spectacol", au fost introduse și înregistrările muzicale. În 1973, categoria „revistă profesionistă" a fost preschimbată în „redactor (sau editor) profesionist", ca o recunoaștere a importanței crescînde a antologiilor originale. (Pentru cei nefamiliarizați cu sistemul editorial american, facem precizarea că „antologiile originale" sînt volume ce reunesc texte inedite, cel mai adesea scrise de diferiți autori la cererea și conform indicațiilor celui care alcătuiește antologia; autorii de antologii sînt numiți, în terminologia americană, „redactori" sau „editori".)

Ani de-a rîndul Hugo-urile au fost criticate, pe considerentul că niște premii votate de un grup restrîns (și autoinstituit) de fani „exclusiviști" (americanii folosesc expresia „hardcore fans") nu reflectă, neapărat, nici adevăratele valori literare, nici preferințele generale ale cititorilor de S.F., fandom-ul „exclusivist" reprezentînd, poate, mai puțin de 1% din totalul celor care citesc în mod frecvent literatură S.F. Nu încape îndoială că a existat dintotdeauna o tendință de a se decerna Hugo-urile genului S.F. tradițional (în special **hard sf**) și că s-a întîmplat relativ rar ca ele să încununeze proze experimentale; totuși, în mare, caracterul lor a fost surprinzător de eclectic. Astfel, cu toate că numeroase premii au răsplătit operele unor scriitori valoroși, dar conservatori, ca Poul Anderson, Robert A. Heinlein, Clifford D. Simak sau Larry Niven, s-au înmînat Hugo-uri și unor „decani" ai noului val, ca Harlan Ellison, Roger Zelazny și James Tiptree Jr, precum și cîtorva opere literare de excepție, care nu se conformează deloc tiparelor clasice, cum sînt romanele **A Canticle for Leibowitz** (1959) de Walter M. Miller Jr, **Stand on Zanzibar** (1968) de John Brunner și **The Dispossessed** (1974) de Ursula K. Le Guin. Nici excentricul roman al lui Fritz Leiber, **The Big Time** (1958; 1961), care a cîștigat premiul înainte de a fi publicat în volum de librărie, nu a fost o alegere tradițională. Peter Nicholls și Colin Lester susțin că, deși premiul „opoziției", Nebula, reprezintă opțiunile scriitorilor profesioniști, nu există nici o dovadă că aceștia au ales în mod constant, în decursul anilor, opere literare de o valoare superioară celor care au primit Hugo-uri; dimpotrivă, remarcă ei, o serie de critici consideră că alegătorii Hugo-urilor s-au dovedit, în ultimă instanță, judecători mai demni de încredere.

Ar mai fi de adăugat că atît premiul Hugo cît și premiul Nebula, fiind concentrate asupra domeniului american, au, cum bine sesizează Nicholls și Lester, un caracter deosebit de șovin; sînt rare cazurile cînd aceste premii au fost decernate unor scriitori britanici. Cît despre autorii care scriu în alte limbi decît engleza, aceștia nici măcar nu au fost luați vreodată în considerație.

Informații detaliate în legătură cu premiile Hugo, incluzînd diferitele modificări ale regulamentului, precum și lista completă a cîștigătorilor pînă la anul 1975, pot fi găsite în lucrarea **A History of the Hugo, Nebula and International Fantasy Awards** (O istorie a premiilor Hugo, Nebula și International Fantasy; 1970, ediție revăzută, 1976) de Donald Franson și Howard DeVore.

Antologiile **The Hugo Winners** (Cîștigătorii premiilor Hugo; 1962), **The Hugo Winners, vol. II** (1971) și **The Hugo Winners, vol. III** (1977), alcătuite și prezentate de Isaac Asimov, cuprind aproape toate prozele scurte care au cîștigat premiul Hugo pînă în 1976.

* La redactarea acestui articol am folosit, drept sursă bibliografică principală, articolul „Hugo" din **The Science Fiction Encyclopedia**, New York, Doubleday & Co., 1979; redactorii articolului de enciclopedie sînt Peter Nicholls și Colin Lester. (IDB).

PREMIILE HUGO 1953—1982*

ROMANE (lista completă)

1953: Alfred Bester, **The Demolished Man** (Omul demolat)
1955: Mark Clifton și Frank Riley, **They'd Rather Be Right** (Este de preferat să fie așa)
1956: Robert A Heinlein, **Double Star** (Dublă stea)
1958: Fritz Leiber, **The Big Time** (Marele joc al timpului)
1959: James Blish, **A Case of Conscience** (Un caz de conștiință)
1960: Robert A. Heinlein, **Starship Troopers** (Soldații stelelor)
1961: Walter M. Miller Jr., **A Canticle for Leibowitz** (Imn pentru Leibowitz)
1962: Robert A. Heinlein, **Stranger in a Strange Land** (Străin printre străini)
1963: Philip K. Dick, **The Man in the High Castle** (Omul din castelul înalt)
1964: Clifford D. Simak, **Way Station** (Halta)
1965: Fritz Leiber, **The Wanderer** (Vagabondul)
1966: Frank Herbert, **Dune**
Roger Zelazny, **This Immortal** (Nemuritorul)
1967: Robert A. Heinlein, **The Moon Is a Harsh Mistress** (Luna e o doamnă crudă)
1968: Roger Zelazny, **Lord of Light** (Senior al luminii)
1969: John Brunner, **Stand on Zanzibar** (Toți în Zanzibar)
1970: Ursula K. Le Guin, **The Left Hand of Darkness** (Mîna stîngă a nopții)
1971: Larry Niven, **Ringworld** (Lumea-inel)
1972: Philip José Farmer, **To Your Scattered Bodies Go** (Întoarceți-vă la trupurile voastre răzlețite)
1973: Isaac Asimov, **The Gods Themselves** (Zeii înșiși)
1974: Arthur C. Clarke, **Rendezvous with Rama** (Joncțiune cu Rama)
1975: Ursula K. Le Guin, **The Dispossessed** (Deposedații)
1976: Joe Haldeman, **The Forever War** (Războiul veșnic)
1977: Kate Wilhelm, **Where Late the Sweet Birds Sang** (Acolo unde, seara, suave păsări cîntătoare...)
1978: Frederik Pohl, **Gateway** (Poarta)
1979: Vonda N. McIntyre, **Dreamsnake** (Șarpele vis)
1980: Arthur C. Clarke, **The Fountains of Paradise** (Fîntînile paradisului)
1981: Joan D. Vinge, **The Snow Queen** (Regina zăpezilor)
1982: C. J. Cherryh, **Downbelow Station** (Stația planetară)

* Traducerile titlurilor au un caracter pur orientativ și nu reprezintă versiuni definitive decît atunci cînd apar între ghilimele și sînt urmate de referințele bibliografice ale textului respectiv, tradus și **tipărit** în țara noastră. (IDB)

KURT VONNEGUT
ŞI METAROMANUL S.F.

MARCEL POP-CORNIŞ

ÎNTR-UN ESEU din 1972 (**The New Tradition**), care avea ambiţia să definească o „nouă tradiţie" narativă în literatura americană contemporană, un „nou stil" al improvizaţiei, invenţiei epice debordante şi autoreflectării (numit cam vag, „stilul bossa-nova"), Ronald Sukenick vorbea de posibilitatea **readaptării**, pe această cale, a ficţiunii la realitate, a literaturii la stadiul atins de civilizaţia materială. Romanul „erei tehnologice" nu mai putea recurge la procedeele tradiţionale ale prozei „mimetice", la tehnici narative demult compromise, el trebuia să experimenteze noi forme ale imaginaţiei literare.

Ideea, dezvoltată şi de alţi reprezentanţi ai ultimului „val" de prozatori americani (vezi mai ales eseul lui John Barth, „Literatura epuizării mijloacelor", 1967) nu este în fond nouă: majoritatea „revoluţiilor" poetice, mai ales cele avangardiste, şi-au propus să adapteze (uneori superficial) ideologia şi doctrina lor literară la conţinutul şi formele civilizaţiei materiale. Începînd cu simboliştii, accentul s-a mutat dinspre **artă** spre **techné**, adică spre metodă, tehnică literară, stil (acesta din urmă înţeles mai ales ca artificiu „tehnologic", „ştiinţă" a scriiturii). Pentru Valéry, bunăoară, poezia devenea un fel de maşină programată să producă stări poetice cu ajutorul cuvintelor, un „calcul logic", o „algebră".

În acelaşi timp, aspiraţia sincronistă a artei implica şi recunoaşterea unui (nu întru totul real) **decalaj** între civilizaţia materială sau tehnică şi cultura artistică, decalaj formulat apodictic de C.P. Snow sub forma cunoscutei teorii a celor **două culturi (The Two Cultures and the Scientific Revolution**, 1959). Nu este aici locul să analizăm argumentele romancierului şi eseistului englez, multe dintre ele evident discutabile (vezi, de pildă, teza după care cultura ştiinţifică ar fi întotdeauna progresistă, prospectivă, superioară prin definiţie culturii literare, orientată spre trecut şi chiar retrogradă în viziunea lui C.P. Snow). În fond, majoritatea observaţiilor lui C.P. Snow vizează literatura „tradiţionalistă" (conservatoare atît sub raportul viziunii, cît şi al tehnicilor) sau cea „modernistă" britanică (novatoare în viziune şi formă, dar, paradoxal, conservatoare sub raportul ideologiei). Nu se poate însă nega faptul (C.P. Snow o face totuşi) că literatura conţine, cel puţin în aceeaşi măsură ca şi ştiinţa, **viitorul** în ea: de vreme ce ea este „o critică a vieţii" (M. Arnold), literatura opune evident trecutul sau prezentul viitorului, evaluînd societatea din perspectiva unui **model ideal**, anticipativ, profetic.

Literatura ultimelor două decenii a urmărit (uneori programatic) mişcarea acestui decalaj între cele „două culturi". Dintre toate formele ei, **literatura S.F.** a contribuit poate cel mai mult la stabilirea de „punţi între ştiinţă şi artă, între tehnologii şi poeţii umanităţii" într-o epocă care are nevoie, mai mult ca oricînd, de asemenea punţi (Ben Bova, „The Role of Science Fiction", în William Hammel, ed. **The Popular Arts in America**, New York, Harcourt Brace Jonanovitch Inc., 1977, p. 487). Aceasta şi pentru că, în cuvintele lui Issac Asimov, respectivul gen narativ se ocupă „de toate marile, insolubilele, torturantele probleme ale zilei de azi... cu douăzeci de ani mai repede decît alţi scriitori. Se mai poate vorbi atunci de **escapism*** /în S.F./?" În acelaşi timp, literatura S.F. se situează, prin cele mai bune producţii ale ei, în **avangarda experimentului naratic** actual, participînd la instaurarea unor modalităţi noi de explorare a imaginarului, de îmbogăţire a realismului tradiţional (vezi, în acet sens, mărturisirea lui Doris Lessing din prefaţa romanului ei **Shikasta**, 1978). Aşa se explică şi atractivitatea genului S.F. pentru o serie de reprezentanţi ai prozei „serioase" (Kingsley Amis, Kurt Vonnegut, Doris Lessing, John Barth, Michel Butor etc.).

Şi totuşi, eseul lui Ronald Sukenick nu menţionează **science fiction**-ul între formele narative ale „noului stil" ce ambiţionează să revoluţioneze relaţia literaturii cu realitatea. Mai stăruie se pare prejudecata după care literatura S.F. rămîne o formă periferică, paraliterară, o specie de **Trivialliteratur**, fără un statut ferm. Aceasta şi pentru că, născută aparent din nevoia de a concilia atitudinea **ştiinţifică** cu atitudinea **estetică**, literatura „de anticipaţie" (dar numai ea) a avantajat multă vreme prima componentă în detrimentul celeilalte. De aici şi situaţia paradoxală din care nu a putut evada acest gen: în vreme ce proba o ingeniozitate adesea remarcabilă în inventarea „ideilor S.F.", el se complăcea într-o atitudine convenţională, tradiţionalistă în ceea ce priveşte transpunerea lor epică, formulele narative adoptate. Or, aşa cum remarcă şi Silvian Iosifescu, previziunile „ştiinţifice", oricît de spectaculoase, se perimează şi ele; mai mult, specia anticipaţiei a fost caracterizată uneori de o anume „timiditate imaginativă care îi îndeamnă pe autori să rămînă pedestru la un posibil ştiinţific foarte îngust conceput". (**Literatura de frontieră**, Ed. enciclopedică română, 1971, p. 280). De aceea, şansele de supravieţuire ale literaturii S.F. rezidă tocmai în componenta ei **literară**: într-o atitudine mai activă, mai novatoare, faţă de problemele poetic-formale, în relaţie directă cu o atitudine mai curajoasă, mai neîncorsetată faţă de latura anticipativă a imaginaţiei S.F. De vreme ce „**science fiction**-ul este o literatură a **schimbării**" (Ben Bova, **art. cit.**, p. 492), este de aşteptat ca acest spirit înnoitor, dinamizator al său să se reflecte şi la nivelul procedeelor narative. Or, majoritatea prozatorilor experimentali care s-au apropiat în ultima vreme de formula S.F., au făcut-o tocmai intuind posibilităţile pînă acum nebănuite pe care acest gen literar le oferă: în utilizarea novatoare a **spaţiului** şi **timpului** narativ, în reabilitatea imaginaţiei mitopoetice, în introducerea unor soluţii noi, ingenioase, de natură structurală sau poetică.

În contextul noii proze americane, Kurt Vonnegut fructifică cel mai convingător aceste posibilităţi încă neexplorate ale literaturii S.F. (aspect comentat de noi şi cu alte prilejuri). Scriitorul a negat în cîteva rînduri apartenenţa sa la „science fiction", categorie inventată de critici din „comoditate" şi prea strîmbă pentru gustul său (vezi intervenţia sa din **The New York Times Book Review**, 5 sept. 1965). Dar şi-a mărturisit totodată (e adevărat, prin intermediul unui personaj al său) admiraţia pentru scriitorii S.F.: „singurii care catadicsiţi să vorbiţi despre schimbările **cu adevărat** teribile ce se petrec în jurul nostru, singurii destul de zănatici ca să ştiţi că viaţa-i o călătorie spaţială, şi nicidecum una scurtă, ci una care-o să dureze miliarde de ani" (**Fii binecuvîntat, domnule Rosewater**, Ed. Univers, 1979, p. 38). Eliot Rosewater, presupusul autor al acestui elogiu adresat prozatorilor S.F. agonizînd în marginea atîtor mari teme, le recomandă în acelaşi timp „să acorde mai multă atenţie erosului, economiei politice şi stilului". Altminteri, ei vor rămîne, precum Kilgore Trout (raisonneur-ul multor romane ale lui Vonnegut şi, probabil, o proiecţie autobiografică din anii cînd însuşi scriitorul a fost menţinut pe nedrept la periferia literaturii americane) într-un patetic anonimat, ridicoli profeţi ai pustiului. Într-un roman mai recent, **Breakfast for Champions (Dejunul campionilor**, 1973) acelaşi Kilgore Trout este citit în favoarea teoriei anti-mimetice şi împotriva realismului epidermic ce doar acumulează detalii de realitate: romanele nu trebuie confundate cu fotografia, ele sînt mesaje **metaforice**, creatoare. Teza ilustrată imediat (în acest roman precum şi în altele) prin repovestirea unor „opere" ale fictivului Kilgore Trout, alteregoul lui Vonnegut, mediatorul propriilor teorii poetice ale prozatorului.

Romanele lui Kurt Vonnegut, de la **Player Piano** (1952) la **Jailbird** (1979), sînt aşadar subtile naraţiuni care se autoreflectă, metaromane a căror principală temă este relaţia între realitate şi ficţiune, între autor şi lumea sa proiectată. Faptul acesta a fost remarcat recent şi de Jerome Klinkowitz (vezi monografia **Kurt Vonnegut**, London, Methuen, 1982) care discută pe larg implicarea „temei autorului" în prozele lui Vonnegut. A devenit de mult evident (fapt constatat dealtfel şi de unul dintre primii recenzenţi ai prozatorului) că

ALEXANDRU ANDRIEŞ

„Vonnegut nu a fost niciodată un scriitor S.F. (în accepţiunea tradiţională a termenului). El a utilizat anumite convenţii ale genului pentru a satiriza o serie de activităţi umane, între care şi scrierile de **science fiction**" (Granville Hicks, **Literary Horizons. A Quarter Century of American Fiction**, New York Univ. Press, 1970, p. 173). Totuşi, rolul **metaromanesc** al structurilor S.F. în prozele lui Vonnegut nu trebuie redus, după părerea noastră, la intenţiile satiric-parodiante. Mai ales în romanele parabolice ale scriitorului, **literatura S.F.** devine o **metaforă mediatoare** a semnificaţiilor sociale şi morale, o **metaforă a scrierii**. Astfel, una dintre „oglinzile" simbolice în care se reflectă construcţia romanelor lui Vonnegut (chiar şi a celor ce nu recurg explicit la modalitatea „anticipativă") este „opera" profetic-comică a fictivului Kilgore Trout, citată frecvent, încastrată în naraţiunea principală (vezi şi prefaţa noastră la **Fii binecuvîntat, domnule Rosewater**). Convenţiile „ştiinţifico-fantastice" sînt astfel convocate, alături de alte forme ale literaturii „populare", pentru a dinamiza structurile narative tradiţionale; reconsiderate polemic, „canonizate", ele devin soluţii novatoare într-o poetică romanesc-experimentală menită să readapteze literatura la realităţile „erei tehnologice". Mai mult, prin figura comic-patetică a scriitorului de „science fiction", Kilgore Trout, Vonnegut comentează destinul dramatic al artistului american, ignorat de contemporaneitate.

Chiar şi prima carte a lui Vonnegut, **Player Piano (Pianul mecanic**, 1952) utiliza convenţiile genului S.F. în mod creator, constituind o antiutopie plasată într-un viitor apropiat, al computerizării şi înregimentării totale, în care are loc o revoltă „împotriva maşinilor" condusă de Paul Proteus, tehnocratul cu o conştiinţă mai evoluată. Atmosfera huxley-ană (din **Mîndra lume nouă**), deznodămîntul similar al conflictului, se sprijină totuşi pe recrearea meticuloasă a unui spaţiu american recognoscibil; latura „anticipativă" a romanului, invenţia S.F. este astfel atenuată (echipamentul tehnic evocat este în întregime real, neinventat), subordonată analizei social-morale. „Presupun – mărturisea scriitorul peste cîţiva ani – că am scris un roman despre viaţa reală, despre lucrurile pe care n-am putut să nu le remarc, să nu le aud în Schenectady, un oraş foarte real, plasat într-un prezent terifiant" („Science Fiction", în **The New York Times Book Review**, 5 sept. 1965, p. 2). Dar orăşelul Schenectady devenea aici, în spirit wells-ian, un spaţiu arhetipal al civilizaţiei moderne, oraşul simbolic Ilium.

The Sirens of Titan (1959) pare în mai mare măsură tributară convenţiilor populare ale speciei numite îndeobşte „space opera". Personajul principal, Malachi Constant, devine fără voie instrumentul unui bizar complot interplanetar controlat de un autocrat tipic pentru literatura gotic-ironică, prezentat aproape caricatural. Dar aceeaşi intenţie parodică, caricaturală, se observă şi în tratarea altor clişee ale speciei, ori a unor mituri ale civilizaţiei americane. În plus, **Sirenele de pe Titan** inventează şi cea mai interesantă planetă simbolică a lui Vonnegut (şi a prozelor lui Kilgore Trout),

* **Escapism** = fugă de realitate (n.r.).

KURT VONNEGUT ȘI METAROMANUL S.F.

Tralfamadore.

După **Mother Night (Mama noapte**, 1961), un alt roman gotic pe tema victimizării (așezat însă în întregime în lumea reală), construit cu tehnici polițiste, Vonnegut revine în **Cat's Cradle** (1963) la orașul său simbolic Ilium. Îmbinînd proiecția gotic-terifiantă cu descrierea minuțioasă a unui cadru social extrem de real, **Leagănul pisicii** este un roman **hibrid**, anticipînd cărțile viitoare în care mai multe formule narative conlucrează la conturarea unei **noi specii**, proteice, de ficțiune. Principala temă a romanului (prefigurată deja în **Sirenele de pe Titan**) e de natură ideologică: pe fondul unei lumi atinse de morbul alienării totale, a unei civilizații pre-apocaliptice, personajele încearcă diferite refugii iluzorii în ficțiune, mit sau o „religie" a „neadevărurilor inocente", tranchilizante (un fel de „Soma" huxley-ană). **Bokonismul**, această ficțiune mitică ce cultivă în mod deliberat **iluzia** cu rol catartic în fața unei realități sociale oprimante, este, în cuvintele lui Raymond M. Olderman „versiunea cea mai subtilă a unei mitologii iluzorii oferită de Vonnegut" **(Beyond the Waste Land. The American Novel in the Nineteen-Sixties**, New Haven, Yale Univ. Press, 1973, p. 201). Cartea lui Vonnegut este în același timp un studiu al limitelor gîndirii mitice, reamintind de marile sinteze melvilliene pe această temă (dealtfel romanul debutează cu propoziția simbolică „Ziceți-mi Iona"). Operele lui Kilgore Trout sînt citate aici pentru prima dată, în sprijinul temei principale, ca un fel de comentariu ironic asupra limitelor ficțiunii în confruntarea ei cu realitatea. Naratorul John este el însuși scriitor, suferind de „complexul lui Iona", construindu-și narațiunea printr-o suprapunere subtilă de texte, parodiind o serie de formule literare la modă (precum aceea a contrautopiei, romanul gotic-apocaliptic).

Slaughterhouse-Five (Abator cinci, 1969), prima carte cu succes la critică a scriitorului, este și cea mai convingătoare demonstrație a viabilității **sintezei narative** întreprinse de Vonnegut în cărțile precedente. Convocînd o serie de procedee ale literaturii și mitologiei populare („space opera", „călătoria temporală", fabula S.F., antiutopia), acest roman devine o „scriere despre scriere" (Jerome Klinkowitz, p. 65), denunțînd clișeele tradiționale, dar în același timp instituind un nou experiment narativ care tratează categoria spațio-temporală, de pildă, în mod novator. Deja în **Fii binecuvîntat, domnule Rosewater** (1965), Kilgore Trout fusese utilizat atît ca **raisonneur**, deconspirînd miturile societății americane contemporane și propunînd alte mituri, cît și ca **model literar** în tentativa lui Vonnegut de a disloca narațiunea tradițională. În **Abator cinci**, atît protagonistul Billy Pilgrim, cît și autorul, insinuat ostentativ în textul romanului, împing narațiunea dinspre înregistrarea jurnalieră a unor evenimente dramatice (bombardamentul inutil și catastrofic al orașului Dresda la finele celui de al doilea război mondial, de pildă) spre zonele imaginarului, acolo unde spațiul și timpul devin fluide, infinite. Billy Pilgrim, autorul virtual al acestui roman, imită libertatea de mișcare în spațiu și timp a cosmonauților de pe planeta Tralfamadore, ori a scriitorului S.F. Kilgore Trout, propunîndu-se implicit o nouă **poetică narativă**.

Acest procedeu metaromanesc este utilizat de Vonnegut în continuare în **Breakfast for Champions** (1973), romanul ce ilustrează din nou tema „tărîmului pustiu", a unei societăți stagnante, programate (temă centrală în literatura americană a deceniului șapte și opt), dar care urmărește și efectele sterilizante ale acestei realități asupra creatorului. Vonnegut se implică direct în roman, atrăgînd atenția asupra rolului său de manipulator al unor personaje-marionete, subordonate unei drame epice previzibile. În același timp, însă, el intră în dialog cu Kilgore Trout care, prin cîteva fabule ale sale (din nou rezumate cu umor) și prin cîteva considerații teoretice, pare a oferi o posibilă ieșire din impasul creatorului contemporan: transcenderea realității triviale printr-o modalitate narativă ce împletește imaginația eliberatoare cu ironia.

„Tema prezenței auctoriale" de care vorbește Jerome Klinkowitz domină și **Slapstick (Bufonerie**, 1976) sau **Jailbird (Pușcăriașul**, 1979), cărți în care alte formule „populare" de artă (comedia bufă în maniera lui Stan și Bran, sau intriga grotesc-polițistă de tip „Watergate") sînt imitate ironic pentru a se constitui în cadrul narativ adecvat descrierii unei Americi post-utopice, triviale, atrasă de jocul absurd al puterii și de mitologia primitivă a succesului. Structura caleidoscopică, „colată" a acestor cărți se sprijină în continuare pe metoda **anecdotei**, a fragmentului parabolic-ironic ilustrată în cărțile precedente de alteregoul romancierului Kilgore Trout. Dealtfel, acesta revine în ultimul roman pentru a împlini o profeție simbolică dintr-o carte mai veche: „cel mai mare scriitor în viață", care, în **Fii binecuvîntat, domnule Rosewater**" arăta ca un Crist îmbătrînit și speriat, a cărui sentință de crucificare fusese comutată în închisoare pe viață", este acum condamnat cu adevărat pentru o crimă neintenționată.

Sacrificarea simbolică a alteregoului său fictiv, profetul S.F. ignorat de contemporaneitate, nu trebuie interpretată neapărat ca o desprindere a lui Vonnegut de modalitatea literară a anticipației. Mesajele generoase ale lui Kilgore Trout, experiențele sale narative, au fost preluate de creatorul său, Vonnegut, integrate în structura unei opere înnoitoare, experimentale, capabilă de a îmbogăți substanțial viziunea și structura romanului american prin asimilarea experience **science fiction**.

DE LA RĂZBOIUL STELELOR LA PRIETENIA ASTRALĂ

ECATERINA OPROIU

Moment tandru din filmul E.T. de Spielberg

Catastrofele produse de marțieni în seara zilei de 30 octombrie 1938

VIN MARȚIENII!

Aș vrea să încep spunîndu-vă povestea unui film-eveniment despre o emisiune-eveniment. Este vorba – nu știu dacă despre cel mai important, în orice caz despre cel mai răsunător moment, cel mai trafi-comic qui-pro-quo din istoria radiodifuziunii.

Autorii și-au intitulat pelicula **O noapte care a zguduit America.** Titlul nu conține nici o metaforă. Acea noapte de 30 octombrie 1938 a zguduit, într-adevăr, America, deși a început senin. Orchestre la modă cîntau melodii languroase. La radio era programată o piesă. Pe vremea aceea publicului îi plăcea să stea acasă la sfîrșit de săptămînă ca să asculte „teatrul".

Compania C.B.S. angajase un tînăr, pe nume Orson Welles, să prezinte dramatizarea **Războiul lumilor**, romanul științifico-fantastic al unui alt Wells. Un Wells care își ortografiase altfel numele. N.B.C.-ul programa, la aceeași oră, sub patronajul unei renumite fabrici de cafea, pe Charlie McCarthy, un simpatic ventriloc, hazos nevoie mare, un fel de Nea Mărin din Oklahoma din vale, după care toată America, soți și soții, preșcolari și nonogenari, fermieri și stomatologi se prăpădeau în toamna acelui 1938.

O primă întrebare care se impune ar fi aceasta: cum a fost cu putință ca o piesă de teatru – crainicul a spus răspicat și în trei reprize: „Doamnelor și domnilor, vi-l prezentăm pe Orson Welles în Războiul lumilor", cum a fost cu putință ca o piesă cu un subiect atît de fantastic – debarcarea marțienilor pe planeta noastră –, cum a fost cu putință ca acest strigăt: „Vin marțienii!", să fie crezut nu de o bătrînă cu nervi slăbiți, nu de un băiețel fricos, ci de un milion de ascultători valizi –

Un nou mod de a privi cosmosul

Institutul Gallup are, aşa cum ştiţi, orgoliul cifrelor absolute – deci de un milion de oameni antrenaţi brusc într-o stare de teroare colectivă, într-o panică ce a produs o busculadă apocaliptică, pe care filmul – film de televiziune, ecran mic, buget modest – nu şi-a propus s-o înfăţişeze, ci numai s-o sugereze prin 3-4 cazuri, dar dincolo de aceste 3-4 cazuri istoria consemnează că au existat sute de mii de locuitori din New Jersey şi din alte oraşe care şi-au părăsit casele în debandadă; că această isterie colectivă – vin marţienii! – a produs blocarea centralelor telefonice, a lifturilor (între etajele zgîrie-norilor), a produs accidente grave şi accidente mortale, a produs sinucideri şi infarcturi miocardice şi naşteri premature, şi tîlhării la drumul mare şi incredibile spovedanii ale unor persoane presupuse onorabile. Din proprie iniţiativă, ele şi-au mărturisit pe loc crimele pentru a obţine circumstanţe atenuante la judecata de apoi, care – iată! – venise.

Prin urmare, cum a fost cu putinţă? Explicaţia măruntă imediată, tehnicistă a fost următoarea: din cei 6 milioane de ascultători care şedeau în faţa radioului în seara zilei de 30 octombrie 1938 numai 3% ascultau programul cu piesa. 97% din ascultători îl voiau pe Charlie McCarthy cu giumbuşlucurile lui de ventriloc. După ce primul scheci s-a terminat, în clipa în care renumita fabrică de cafea începea să-şi recomande produsul aromat, cea mai mare parte a butoanelor s-au întors spre postul rival. Iar pe postul rival cineva – nu oricine – un reporter care devenise celebru datorită unei emisiuni de tristă amintire (datorită dramatismului cu care descrisese la faţa locului, pe viu, cum se spune, adică în calitate de martor ocular catastrofa faimosului Zeppelin), deci pe postul rival, acela care descrisese nu cu mult timp în urmă cum e cuprinsă de flăcări, cum arde ca o torţă, cum se prăbuşeşte faimoasa navă zburătoare, acelaşi reporter descria acum la fel de convingător aterizarea navelor marţiene şi monştrii verzi care coborau din maşinile infernale. „Vin marţienii!"

O a doua explicaţie e mai puţin directă şi se referă la starea de spirit care domnea în America anilor '38. Filmul sugerează această atmosferă: toate ziarele apărute în cadru au titluri imense despre Germania hitleristă. Pe pagina întîi, numele lui Hitler apare ca o obsesie, ca o sumbră ameninţare, ca un pericol iminent. Într-o anumită măsură filmul sugerează starea de nelinişte a unui popor traumatizat, deopotrivă, de criză şi de ideea de criză. Acest popor aflase cu stupoare şi cu îngrijorare, cu exact o lună în urmă, adică la 30 septembrie 1938, de tratatul de la München. Aflase că Hitler şi Mussolini, cu sprijinul lui Daladier şi al lui Chamberlain, dezmembraseră Cehoslovacia. Radioul – care apărea la ora aceea un mijloc de informare infinit mai credibil decît presa – prezentase oră de oră desfăşurarea faptelor politice care aveau să ducă la acel sinistru Acord de la München. 27 milioane de familii americane urmăriseră cu sufletul la gură şi cu inima strînsă evenimentele transmise de la faţa locului, evenimente oribile, dar reale, incredibile, dar reale. Sociologii nu începuseră încă să folosească expresia **mass media**, şi nici cuvîntul **impact**, dar în acea toamnă a anului 1938 radioul avea să dea prima probă a ceea ce mai tîrziu se va numi **impactul mass media**.

Mai există şi alte explicaţii însă, peste care trec.

Deocamdată, aş vrea să precizez că la originea acestei stupefiante întîmplări a fost un tînăr de 23 de ani, pe nume Orson Welles. Primul lui film, **Cetăţeanul Kane**, avea să-i aducă nu numai multe, foarte multe dezagremente juridice, dar şi gloria mondială. O lume întreagă avea să-l declare geniu, „bomba societăţii americane". Un preşedinte, preşedintele Roosevelt, avea să-i spună, desigur, în glumă, dar avea, totuşi, să-i spună: „Dumneata, dragă Orson, şi cu mine, sîntem cei mai buni actori ai Statelor Unite".

Deocamdată, însă, sîntem în 1938, Orson Welles nu este geniu omologat, ci un tînăr minune, fostul copil minune, copil care la cinci ani scria piese de teatru cu o distribuţie grandioasă şi punea în scenă piesele confratelui său Shakespeare. Asta, fireşte, în orele libere, cînd nu bătea la maşină acea teză enormă dedicată istoriei universale a tragediei.

VINE E.T.!

A doua poveste se numeşte **E.T.-The Extra-terrestrial**. Este povestea unui film-basm. Adică: o făptură ciudată, micuţă, firavă, uitâ foc, se pierde de nava ei interspaţială şi se trezeşte abandonată pe un cîmp californian, la o margine de tîrguşor. Ajunge la prima curte, ajunge la primul garaj, ajunge la o casă locuită, din fericire, de copii. Zic „din fericire", pentru că puştii obişnuiţi din basme cu fapturi fabuloase – căpcăuni, balauri cu şapte capete, pricolici, – nu se sperie de o făptură nemaivăzută, aşa cum vor face mai tîrziu adulţii. Dimpotrivă, se împrietenesc cu noul venit şi simţind prin instinct, „cu nasul" primejdia, fac tot ce pot ca să ascundă călătorul clandestin, să nu-l afle oraşul aflat, oricum, în alertă.

Filmul e de fapt povestea extrem de duioasă şi extrem de naivă între „un marţian" (dar un marţian dintr-o galaxie mult mai îndepărtată) şi un băieţel de vreo 10-11 ani, crescut într-o casă care gravitează în jurul a două altare. Primul: un frigider impozant (extraterestrul îl deschide în lipsa locatarilor, hrana pămîntească nu-i prea prieşte, în schimb o duşcă de băutură alcoolizată îl „grizează", îl face să sughiţă şi băieţelul la şcoală – prin telepatie – începe să dea răspunsuri anapoda şi să facă „hîc"). Al doilea altar: televizorul. El „merge" încontinuu. Pe toate canalele. Tot ceea ce se petrece în odăi se petrece în faţa micului ecran sau – cel puţin – întovărăşit de banda lui sonoră. Alt detaliu destul de semnificativ: casa este plină de gadgets-uri. La un moment dat, E.T. trebuie ascuns de ochii stăpînei şi el e literalmente îngropat sub un munte de nimicuri. Mama e divorţată. Mulţimea jucăriilor nu pot însă suplini lipsa tatei. Locuinţa pare veselă, pentru că e zgomotoasă. Dacă încetezi să asculţi hărmălaia, auzi ţiuitul singurătăţii în vacarm. Femeia se agită, face curse, trăieşte într-un perpetuu du-te-vino. Cînd nu se mai agită, plînge nevăzută într-un colţ. Copiii sînt şi ei nebunatici. Se zbenguie, bocănesc, sparg, răstoarnă totul cu susul în jos. Cînd se face seară, cînd obosesc, se lasă peste ei tristeţea. Puştii aceştia vor să fie adulţii secolului XXI. Dar, e clar, copilăria acestor viitori adulţi se consumă în solitudine. Au cu **ce** se juca, dar n-au cu **cine** comunica.

E.T. cade cu adevărat din cer, „Ca o mană cerească". Băiatul e dornic de o prietenie pe care nu i-o poate da o mamă prea hărţuită, un frate prea mare, o soră prea mică. Iată prietenia! Marea scenă a filmului este finalul. După ce trece prin multe şi dramatice peripeţii, după ce e depistat de poliţie, după ce e izolat cu ajutorul unei aparaturi sofisticate, după ce e supus unei operaţii chirurgicale cît se poate de spectaculoasă, după ce îşi dă duhul şi este pe cale de a fi capsulat, după ce se constată că ceea ce s-a constatat e greşit, după ce, cu ajutorul băieţelului, E.T. izbuteşte să scape, ba chiar să intre în legătură cu galaxia lui care se şi grăbeşte să-i trimită un taxi inter-astral, băieţelul şi E.T., amîndoi în afara tîrguşorului ostil, aşteaptă vehiculul şi el nu întîrzie să aterizeze într-un crîng cît se poate de poetic. Clipa despărţirii a sunat, dar cei doi prieteni nu pot renunţa unul la altul. E.T. întinde lăbuţa şi cu lacrimile în ochi îşi roagă prietenul: vino cu mine. Băieţelul întinde mînuţa şi cu lacrimile în ochi îl roagă pe E.T.: rămîi cu mine! Rugăminţi zadarnice. E.T. nu poate rămîne. Băiatul nu poate să plece. Prietenii se despart, nava porneşte spre galaxia ei, iar spectatorii, miile, milioanele de spectatori pornesc spre ieşire ştergîndu-şi lacrima, fiindcă nicicînd o poveste cosmică n-a fost atît de duios pămînteană. Mai tîrziu, Spielberg avea să declare că dacă există pe lume ceva care i-a dat curaj să continue a fost tocmai această lacrimă. Eu – zice el nu cu prea multă modestie, dar modestia este exclusă din mentalitatea aşa-numitor „tineri-adulţi" care dinamitează azi cetatea filmului –, eu pregătesc cinema-ul anului 2000. Eu nu vreau să fac un film pentru „un anume public". Eu fac un film pentru toate categoriile de spectatori. Şi cum acest sfîrşit de secol seamănă cu un sfîrşit de lume, filmul meu oferă două produse de care are nevoie în momentul de faţă orice cetăţean al lumii: speranţa în prietenie şi speranţa că există o speranţă.

Extraterestru devenit cel mai celebru personaj al filmului de ficţiune

Dar haide să vedem cine e cineastul care vorbeşte astfel? Cine este – la o distanţă de cîteva decenii – interlocutorul lui Orson Welles. Simetria este aproape neverosimilă.

DOUĂ GENERAŢII, DOUĂ MENTALITĂŢI

La 11 ani, grimat în moşneag, Orson Welles juca pe regele Lear. La 12 ani, Spielberg, în chip de amator, fireşte, turna primul său film, cu actori. Înainte de a împlini 14 ani, Orson Welles devenise celebritatea colegiului său, punea în scenă un spectacol cu opt piese de Shakespeare „condensate" şi primea premiul asociaţiei dramaturgilor din Chicago pentru spectacolul **Julius Cezar**. La 13 ani, Spielberg cîştigă „un premiu" cu un film de război de 40 de minute, **Escape to Nowhere**, iar trei ani după aceea, ba chiar înainte de a împlini 16 ani, prin urmare prin 1963, este autorul unei producţii de peste două ore (**Firefight**). Băiatul era concomitent: producător, scenarist, regizor, operator, maestru de lumini, „monteuză", ba chiar distribuitor, pentru că starea de minor nu l-a împiedicat să închirieze o sală de cartier din Ohio unde şi-a proiectat opera. Comentatorii spun că „toate cheltuielile de producţie au fost recuperate".

Deocamdată avem, deci, două filme de referinţă şi doi copii minune. Să mergem mai departe.

Pe vremea lui Orson Welles, nu circula formula „Tinerii-adulţi", dar lipsa expresiei nu l-a împiedicat pe Welles să fie un geniu precoce. Debutul său în cinema, **Cetăţeanul Kane**, fusese obiectul unui furtunos scandal provocat de cel ce se recunoaşte în Kane, adică de magnatul presei americane, mister Hearst, bunicul domnişoarei Hearst, răpită de celebrele Pantere, complicea lor, spărgătoare de bănci, ciuruitoare de trupuri, actualmente autoare de memorii şi mamă onorabilă, alături de un vînjos body-guard devenit, între timp, soţul deţinutei. **Cetăţeanul Kane** e considerat în toate top-urile unul din primele zece filme din istoria cinematografiei. Cineva spune: „e o demonstraţie gigantă, totală, universală a posibilităţilor filmului". Capodopera a fost, deci, concepută de un tînăr de 25 de ani, care la 24 de ani – atît avea cînd fusese angajat, mai exact spus momit de R.K.O., şi i se acordase cel mai fabulos contract din istoria cinematografiei. Respectiv toate drepturile asupra scenariului, plus o primă imediată (cifră astronomică), plus 25% beneficiu brut asupra tuturor filmelor pe care va binevoi să le realizeze. Că în foarte scurtă vreme R.K.O.-ul şi-a dat cu pumnii în cap descoperind că Welles este mai incomod chiar decît insuportabilul Stroheim, aceasta e o altă poveste. Poziţia Hollywood-ului este exprimată

De la cosmosul barbar la cosmosul hiper-inteligent

perfect în această frază rostită de o notabilitate: „un singur Orson Welles ajunge. Dacă ar exista doi ar duce de rîpă o civilizaţie. Zece mii de Orson Welles ar face ca societatea noastră să explodeze ca o bombă".

Şi-acum să ne întoarcem la Spielberg. „La 16 ani – zice el – mi-am dat seama că cinematograful american nu-i în stare să producă decît filme fără anvergură, filme de o dezolantă platitudine. Am început să înţeleg că dacă am chef de un film care să mă facă să visez cu adevărat n-am altă soluţie decît să-mi pun capul la contribuţie şi să mi-l fac singur."

Precocii n-au fost niciodată timizi. Nici n-ar fi fost firesc. Nu poţi să ai şi contondenţa unui răsturnător de legi şi înţelepciunea lichidului care ia forma vasului în care e turnat. La 25 de ani,Spielberg e şi el celebru, o celebritate mai puţin zgomotoasă decît a lui Welles. Explicabil! Welles intră în film ca un star teatral, iar filmul – se ştie – avea la ora aceea un complex de inferioritate faţă de vedetele scenei. Spielberg venea de la televiziune, instituţie faţă de care filmul a nutrit pînă nu demult un sentiment de superioritate. La început chiar de superbie. Primul lui succes de proporţii internaţionale se numeşte **Duelul** (două maşini pe-o autostradă, o rablă mică şi firavă şi o matahală sumbră şi nemiloasă). Filmul e lucrat pentru televiziune, dar e distribuit şi în reţeaua cinematografică. Cum spuneam: succes mondial. Capturat de **Universal**, aşa cum pe vremuri Welles fusese capturat de R.K.O., cineastul trece cu o repeziciune uimitoare (extraordinara capacitate de adaptare a tinerei generaţii!) la o producţie cu date diametral opuse: de la buget mic la buget colosal; de la ritmul de serial (episodul şi săptămîna) la ritm de superproducţie (luni, dacă nu ani de pregătire); de la mijloace sumare la arsenalul fastuos al marelui spectacol; de la o tehnică relativ simplă, la performanţa unor filme bazate pe efecte speciale, pentru că Spielberg intră în cinema în momentul în care mijea moda efectelor speciale, modă pe care el însuşi avea s-o exacerbeze, s-o ducă la paroxism (un paroxism provizoriu, pentru că legea cinema-ului e supralicitaţia şi după un puseu aveau să vină altele nu mai puţin şocante). În 1974: **Fălcile** (unul din primele cinci succese ale box-office-ului mondial). În 1975: **Întîlniri de gradul trei** (acelaşi tam-tam, dar cu rezultate financiare relativ mai potolite). În 1982: **E.T.**, cap pe lista încasărilor cinematografice din toate timpurile.

Ajungînd aici, paralela între Orson Welles şi Steven Spielberg (paralela priveşte strict un statut social) se frînge.

Welles, asemenea lui Stroheim, cu care era asemănat, a fost în cetatea filmului mai degrabă un artist proscris. Toate filmele lui Welles au dus la scandaluri publice sau la eşecuri financiare, dar de obicei la amîndouă odată. **Cetăţeanul Kane** a fost un „eşec scandalos". **Splendoarea Ambersonilor** (remontat în absenţa autorului) a fost un scandal de mai mic răsunet (pentru că s-a consumat doar între zidurile studioului), dar un eşec financiar şi mai pronunţat. Directorul care semnase fabulosul contract a fost concediat, iar contractul a fost reziliat. **Doamna din Shanghai** s-a născut din jenă financiară. Ca să monteze un spectacol la Boston, regizorul în lipsă de fonduri s-a angajat fără să stea prea mult pe gînduri să producă la repezeală un film care a adus bani puţini şi multă indignare. Filmografia ulterioară nu e decît o goană (Welles o numeşte cerşetorie), o goană pentru de-

Personajul fabulos,E.T.,împreună cu unul din actorii filmului, un actor pitic care a „jucat" în carcasa lui E.T.

pistarea unor tipi destul de bogaţi, dar şi destul de trăzniţi ca să bage bani în filme care să denunţe barbaria banului, iar, pe deasupra, să nici nu-şi scoată banii. Pentru „uzina de vise", geniul lui a fost un geniu blestemat. Welles a fost Baudelaire-ul Hollywood-ului.

La o diferenţă de 32 de ani, reprezentînd, deci, şi cronologic „generaţia următoare", Spielberg apare purtătorul unei mentalităţi inverse. Welles e obsedat de ideile lui şi-şi face un titlu de glorie din a-şi pune publicul în încurcătură. El vrea să-l zgîlţîie pe spectator distrugîndu-i miturile (mitul reuşitei, în primul rînd), distrugîndu-i idolii (Kane, Ambersonii, Arkadin), întorcînd totul spre pamflet, dar un pamflet cu multe subtilităţi intelectuale menite să descurajeze masa spectatorilor orgolioşi pe ideile lor puţine, dar fixe.

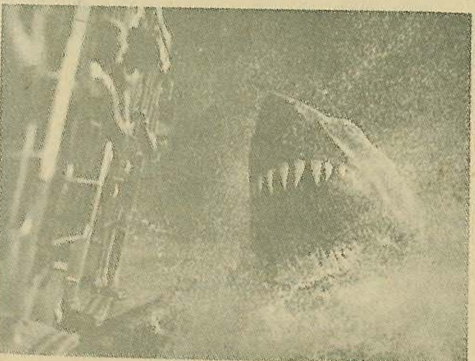
Spielberg nu vrea să se detaşeze de sistem. Dimpotrivă, prin toate resorturile vrea să i se ataşeze. Să-şi pună publicul în încurcătură? Pentru nimic în lume! Publicul nu trebuie contrariat. Publicul, gîndeşte Spielberg, trebuie înţeles chiar mai bine decît se înţelege el pe el. Asta înseamnă că publicul trebuie „ghicit". Trebuie să prevezi – cu ajutorul maşinilor de calculat, al oficiilor de sondaje, dar şi cu ajutorul flerului artistic – ce dorinţe obscure zac în acest public, dorinţe pe care nici el, deocamdată, nu ştie să le formuleze, dar tu, cineast, trebuie să le depistezi, să le scoţi la lumină, să-i pui în faţă visul pe care el nici n-a apucat să-l viseze.

Sigur că Spielberg ştie că nu există un singur public, că există „publicuri": de adolescenţi, de adulţi, de vîrstnici, de fermieri, de orăşeni, de integraţi, de neintegraţi, de conservatori, de progresişti, de credincioşi, de atei, de albi, de negri, de marginali etc. etc.

Grija lui prealabilă actului artistic este să găsească numitorul comun al tuturor acestor categorii. Năucitorul succes al **Fălcilor** nu l-a asigurat perfecţiunea tehnică a monstrului marin, ci faptul că acest animal impecabil, e adevărat, ca maşinărie, reprezenta ceva de natură să tulbure toate vîrstele şi toate profesiunile. El era **angoasa.** Nu frica, fiindcă frica presupune o cauză precisă, ci, repet, angoasa, adică o teamă care pluteşte în aer fără contur precis, fără sursă bine definită. Există pe această planetă, azi, vreun grup uman care să nu trăiască o nelinişte tulbure, o stare de primejdie? Există cineva care să nu se simtă ameninţat de simbolicele „fălci"?

Înainte de a fi un impecabil profesionist, Spielberg este un foarte bun psiholog. Cînd a început să lucreze la **Universal,** săptămîni în şir a făcut ocolul platourilor, observîndu-şi cu atenţie confraţii mai vîrstnici. Cassavetes l-a remarcat şi gentil l-a invitat să rămînă, iar la sfîrşitul filmărilor să-i spună dacă a greşit ceva şi cum ar fi făcut el dacă n-ar fi fost Spielberg ci Cassavetes. Spielberg povesteşte şi repovesteşte cu multă plăcere această istorie, lăudîndu-se cît de bine a fost inspirat, fiindcă în loc, ca orice tînăr învăţăcel, să-l laude pe maestru, el i-a răspuns: „Vă spun, domnule Cassavetes tot ce vreţi să aflaţi, dar nu aici. Nu de faţă cu toţi". Şi, luîndu-l deoparte, i-a făcut cîteva demonstraţii pe care Cassavetes – se pare – nu le va uita. „Într-un mediu atît de artificial, ca cel al

Scenă dintr-unul din filmele care a produs cea mai teribilă angoasă: „Fălci".

Hollywood-ului, o asemenea franchețe are avantajul că surprinde. Această surpriză dă rezultate excelente".

Între timp, Spielberg a învăţat să-şi surprindă nu numai colegii de breaslă. Despre supriza **Fălcilor** am vorbit. Deşi cu multe „efecte speciale" care mergeau la inima unui spectator-copil-mare, îndrăgostit de jucării electronice, de aparate spectaculoase, dornic să transforme privitul unui film într-o stare ludică, **Întîlniri de gradul trei** n-a mai avut aceeaşi „force de frappe" dar, între timp, Spielberg a studiat mai atent – şi mai atent! – psihologia colectivă. Din nou revenim la numitorul comun al „publicurilor". El a ajuns la **E.T.** nu numai prin intuiţie, ci printr-un calcul foarte complex: pe o planetă stresată, tensionată, bulversată de spaima unui cataclism apropiat există o nevoie vitală, mai exact o nevoie **medicală,** de o anume doză de speranţă; pe un continent sofisticat, dominat de ordinatoare (iată o recentă producţie: filmul **Tron** – tron de la electron, „noua revoluţie grandioasă a studiourilor Walt Disney": un om de ştiinţă, tînăr inginer ambiţios, inventator de jocuri electronice, în urma unei dispute încearcă să perforeze secretele fostului său patron, pătrunde, în pofida tuturor măsurilor de securitate, la ordinatoarele deţinătoare ale „marelui cifru", dar ordinatoarele, pregătite şi pentru această situaţie, îi trimit o rază de laser care nu-l aneantizează, ci îl aduc în lumea electronilor. La infinitul mic, tînărul inginer devine ostaticul personajelor inventate de el şi de aici...), pe un continent, zic, atît de intoxicat de tehnică există o nevoie vitală, o nevoie medicală, de ceva contrar sofisticării. De ce? De aer proaspăt. De „sentimente curate".

Calcul perfect. Operaţie reuşită. Numărătorii de cotoare şi cupoane consideră că **E.T.** este la ora actuală cel mai mare record de încasări din istoria cinematografului. Micuţa aschimodie (92 cm) a întrecut popularitatea Scarlettei O'Hara. Puştiul Henry Thomas a înregistrat un box-office mai important decît Vivien Leigh în **Pe aripile vîntului.** Tantiemele lui Spielberg au devenit mai fabuloase decît propria lui operă şi o anume presă ahtiată după reuşita pecuniară nu face de luni de zile decît să-i calculeze conturile, deşi cineastul protestează: să vă intre în cap, pe mine nu mă interesează banii.

Nefiind prietenă cu domnul Spielberg nu pot să ştiu **dacă** şi **cît** îl interesează banii. Cert este că pe noi, aici, ne interesează altceva. Am să încerc să-mi organizez concluziile numerotîndu-le:

PRIMA CONCLUZIE:

Naivitatea filmului E.T. este o naivitate prefăcută. Sub forma unui basm, maniheist ca toate basmele (deoparte copilul bun, pentru că „l'homme est né bon", de cealaltă adultul insensibil, pentru că „la société l'a corrompu"). **E.T.** propune, **în fond,** o altă viziune nu numai asupra filmului ştiinţifico-fantastic, dar şi asupra raporturilor dintre Pămînt şi Cosmos. Pînă acum tot ce venea

din Cosmos era considerat duşmănos, distrugător, malefic. Am citat catastrofele provocate de Orson Welles printr-o simplă frază: vin marţienii. **E.T.** porneşte de la o premisă care nu mai ţine de ştiinţă, ci de bun simţ. O lume barbară nu-şi poate imagina Universul decît după chipul şi înfăţişarea ei. Stricătoare de ordine. Insensibilă faţă de partener. Incapabilă de dialog. Nimicitoare. Ori o lume care a izbutit să-şi trimită emisari în spaţiile astrale este o lume, prin forţa lucrurilor, superioară. E o lume care a avut capacitatea mentală să capteze energia galaxiei ei. Pămîntenii au izbutit să inventeze religii care să venereze Soarele, dar n-au izbutit, deocamdată, să-i capteze energia. Cu un anume efort de transpunere ei pot să înţeleagă azi că inteligenţa cosmică (prezentată aici anecdotic sub forma unei creaturi, urîtă din punctul nostru de vedere, dar tot din acest punct de vedere simpatică şi ataşantă pentru că e, într-adevăr, o creatură superioară, teribil de sagace - învaţă limbi străine aproape instantaneu, înţelege cu o rapiditate maximă situaţii, pentru ea, inedite), inteligenţa cosmică, asemenea inteligenţei propriu-zise, - atunci cînd nu e manipulată de forţe străine - nu poate fi „distrugătoare de ordine". Inteligenţa este în primul rînd ordine. Ea e, prin definiţie, creatoare. Benefică. Antibarbară.

A DOUA CONCLUZIE:

Dacă planeta basmului este o planetă maniheistă, planeta pe care vieţuim nu este. Sentimentele pure se combină necontenit cu sentimente impure. Ceva devine mereu altceva. Nimic nu apare în afara unui context. Nimic nu-şi poate cîştiga autonomia faţă de propriul mecanism. Mecanismul înuntru căruia s-a născut **E.T.** este un mecanism care are cultul „lucrativului". După ce a fost programat, succesul filmului a fost valorificat. Filmul a fost precedat şi însoţit de o imensă campanie publicitară în jurul regizorului, al băieţelului devenit, între timp, star, dar, mai ales, în jurul lui E.T., creatura lui Rambaldi, cel mai faimos modelator de animale fabuloase din lume (el a inventat şi scîrbavnica vietate din **Allien** şi alţi monştri de care avea nevoie un film catastrofic pînă nu demult în plină ofensivă). Publicitatea filmului s-a desfăşurat după o dramaturgie plină de suspans. La început autorii au refuzat să arunce cea mai mică rază de lumină asupra secretelor de fabricaţie. Treptat s-au îmblînzit şi fiind informaţia au început să se confeseze. Specialiştii povestesc cum au obţinut privirea lui E.T.: „Ochii lui ne-au fost inspiraţi de două perechi de ochi celebri, ochii lui Einstein şi Hemingway." Mîinile lui E.T. au fost mişcate de un celebru mim (Roth). Respiraţia lui a fost dirijată de o reţea de tuburi coordonate de un sistem electronic. Pentru anumite mişcări, în caroseria lui E.T. au fost introduşi, după necesitate, actori-pitici, ba chiar un băieţel cu ambele picioare tăiate în urma unui cumplit accident. Filmul filmului a devenit aproape la fel de pasionant ca şi opera originală. Încetul cu încetul, dar nu prea în-

Două personalităţi de primă mărime ale filmului ştiinţifico-fantastic, americanul Spielberg şi francezul Truffaut.

cet - sîntem doar în epoca zborurilor interspaţiale - E.T. devine un personaj de sine stătător. Fetişul unei societăţi. Pe maiouri se imprimă portretul lui. Apar brelocuri E.T. Statuete E.T. Milioane de copii nu mai vor să se joace cu frumoasele lor păpuşi. Vor să strîngă în braţe noua jucărie care a invadat supermarket-urile. Rumena „Bella", cu bucle blonde, cu rochiţa elegantă, este înlocuită cu un E.T. bulbucat, pleşuv, cu obrazul verzuliu şi plisat. În sfîrşit, ceea ce trebuia oricum să se întîmple s-a întîmplat: **E.T.** seria II (orice succes trebuie stors pînă la ultima picătură de şansă) a fost deja introdus în ordinator.

Orson Welles - sîntem încă în Hollywood-ul mogulilor - se declara ahtiat după bani, dar ca să încropească capitalul necesar pentru un film după Shakespeare trebuia să-şi ofere serviciile actoriceşti te miri cui şi să accepte, nu fără silă, să apară în roluri dintre cele mai stupide. Steven Spielberg apare în arenă cînd epoca mogulilor s-a sfîrşit, cînd P.D.G.-ul nu mai are gustul riscului (în acest risc se amesteca adesea şi o doză de „idealism"). Sîntem într-o etapă în care interlocutorul artistului e un consiliu de administraţie, persoană impersonală, pentru care argumentele se exprimă doar prin cifre. Generaţia lui Spielberg - cel pe care „nu-l interesează banul" - este generaţia pentru care totul trebuie să raporteze. Inclusiv „sentimentele curate".

A TREIA CONCLUZIE

Alegînd formula basmului, Spielberg a optat şi pentru o stare de spirit, dar şi pentru un anume mod de a-şi condiţiona lumea. Să fiu mai clară! Moda basmului a urmat unei alte mode, moda violenţei. E exagerat să spunem că valul de cruzime, de hemoglobină care a scăldat atîţia ani filmul occidental s-a retras. Creasta lui, în mod cert, nu mai e chiar atît de înaltă şi de pieptul lui a început să se izbească un val opus: în loc de mafioţi - cavaleri, în loc de caizi - creaturi mai mult sau mai puţin fabuloase, în loc de revolvere, mitraliere, pistoale, şişuri - nave spaţiale, cosmos înstelat, şi

din cînd în cînd un fascicul de laser. În loc de ferocitate - feerie. Basmul cel mai basm din ultimii ani este **Excalibur** de Borman. Excalibur-ul este, în tradiţia irlandeză, o sabie miraculoasă, veşnic triumfătoare. Filmul ne azvîrle în Bretania secolului VI, într-o atmosferă de război barbare. Triburile celte se simt ameninţate şi extenuate. Vor protecţia unui şef temut. Vrăjitorul Merlin înţelege şi vocea pădurii sălbatice şi glasurile războinicilor disperaţi. El e stăpînul sabiei miraculoase. El i-o dă viteazului Pendragon, care devine astfel regele seflor celţi. Cînd vrajba pare potolită, intervine - cine? - bineînţeles, femeia, văduva unui puternic duce. Cu privirile sale melanj de oranjadă şi rimel, ea seduce pe noul rege, îl atrage într-un decor nupţial cu multe văluri de nylon. Iubire de scurtă durată, iubire fatală, căci în urma tragicei îmbrăţişări, regele moare, dar nu înainte de a înfige sabia - excalibur-ul - într-o stîncă. Nu înainte de a spune: Cel care va smulge sabia va fi regele! Cine va fi acel războinic? Războinicul va fi fructul nopţii de dragoste mai sus-amintite. Arthur, copil nerecunoscut şi necunoscut, viitorul rege Arthur, pe care marele Vrăjitor îl fură şi-l creşte sub frunzişul codrilor seculari etc. etc. etc.

Un extraterestru devine simbolul amiciţiei interspaţiale

Peste filmul occidental, cum ziceam, trece azi valul aşa-numitelor filme-basm. **E.T.** este un faimos exponent. Întrebarea este dacă e vorba doar de o evaziune dintr-un univers traumatizant? Nu e nici o îndoială că această modă exprimă reacţia unui instinct de supravieţuire a unui organism suprasolicitat, hiper-stresat, care are nevoie de calmante sub toate formele. Întrebarea, repet, care se pune, este dacă o cură prea îndelungată şi cu doze prea mari de tranchilizante nu moleşeşte celula nervoasă? Nu o uzează prematur?

Filme basm! Dar oare basmul e numai duioşie? Nu e basmul un mijloc de a potoli plînsul copiilor?

Nu e basmul modul cel mai uşor de a-i adormi?

Omenirea s-a săturat de monştri.
Oamenii vor să doarmă (şi să trăiască) liniştiţi.

MAȘINA SE OPREȘTE

E. M. FORSTER

I

NAVA SPAȚIALĂ

Imaginați-vă, dacă puteți, o cămăruță hexagonală ca un fagure de albină. Camera nu e luminată prin intermediul unei ferestre și nici de o lampă, dar cu toate acestea e plină de o strălucire plăcută. Nu există ventilatoare, și totuși aerul este proaspăt. Nu există nici un instrument muzical, și totuși, în momentul în care începe contemplația mea, această cameră vibrează de sunete melodioase. Un fotoliu în centru, lîngă el un birou — aceasta e toată mobila. Și în fotoliu stă o femeie înaltă cam de 5 picioare și avînd o față foarte albă. Ei îi aparține această cameră.

O sonerie electrică sună.

Femeia atinse un întrerupător și muzica se opri.

„Trebuie să văd cine este" — gîndi ea și își puse fotoliul în mișcare. Ca și muzica, fotoliul era acționat mecanic și o duse pînă în cealaltă parte a camerei, unde insista soneria:

— Cine e? întrebă ea.

Avea vocea iritată, întrucît fusese întreruptă deseori de cînd începuse muzica. Cunoștea cîteva mii de persoane; în cîteva direcții relațiile umane avansaseră considerabil. Dar cînd ascultă în radioreceptor, întreaga-i față fu un zîmbet și spuse:

— Foarte bine. Să stăm de vorbă. Mă voi izola. Nu aștept să se întîmple nimic important în următoarele cinci minute, deci pot să-ți acord cinci minute, Kuno. Apoi trebuie să-mi țin prelegerea despre „Muzica în perioada australiană".

Atinse butonul de izolație, așa încît să n-o mai deranjeze nimeni. Apoi acționă asupra

LUCIAN POP

întrerupătorului de lumină și cămăruța fu inundată de întuneric.

— Zi repede! spuse ea iritată. Zi repede, Kuno. Mă aflu în întuneric și îmi pierd timpul. În nu mai mult de 15 secunde apăru o lumină albăstruie și în curînd putu vedea imaginea fiului său care trăia pe cealaltă parte a Pămîntului; în același timp și el putu vedea imaginea mamei sale.

— Kuno, cît ești de încet! El zîmbi.

— Îți cam place să hoinărești.

— Te-am mai căutat, mamă, dar erai întotdeauna ocupată sau izolată. Am ceva special să-ți comunic.

— Ce e băiete? grăbește-te. De ce nu mi-ai transmis prin poșta pneumatică?

— Pentru că prefer să-ți spun personal. Vreau...

— Ei, bine?

— Vreau să vii să mă vezi!

Vashte îi urmări fața în imaginea albăstruie.

— Dar te văd! exclamă ea. Ce dorești mai mult?

— Nu vreau să te văd prin ecran, spuse Kuno. Nu vreau să-ți vorbesc prin mașina asta plictisitoare.

— O, spuse mama sa, puțin impresionată. Nu trebuie să spui nimic împotriva mașinii.

— De ce nu?

— Nu se cade.

— Vorbești ca și cum Mașina ar fi fost construită de vreun zeu, strigă băiatul. Cred că te rogi. Ei, cînd ești nefericită, nu uita că mașina a fost făcută de oameni.

— Dar ție îți sugerează stelele vreo idee? Ce interesant trebuie să fie, povestește-mi.

— Mie mi se pare că seamănă cu un om.

— Nu înțeleg.

— Cele patru stele mari sînt umerii și genunchii omului. Cele 3 stele din mijloc seamănă cu centurile pe care le purtau oamenii înainte, iar celelalte 3 stele agățate seamănă cu o sabie.

— O sabie?

— Oamenii purtau săbii ca să omoare animale și alți oameni.

— Nu mi se pare o idee grozavă, dar oricum e originală. Cînd ți-a venit ideea asta prima dată?

— Într-o navă.

Kuno se opri, și ei i se păru că fiul ei se întristase. Nu era sigură, pentru că mașina nu transmitea și nuanțe ale expresiei. Dădea numai ideea generală a persoanelor — o idee care era destul de bună pentru un scop practic, gîndi Vashti.

Inefabila creștere, care era considerată ca o esență a relațiilor de către o filosofie discreditată, era total ignorată de mașină, tot așa cum inefabila creștere a unui strugure era ignorată de fabricanții de fructe artificiale. Ceva „destul de bun" fusese cu mult timp în urmă acceptat de rasa noastră.

— Adevărul e, continuă el, că aș vrea să mai revăd stelele astea; sînt niște stele ciudate. Și n-aș vrea să le văd din navă, ci de pe Pămînt, așa cum au făcut-o strămoșii noștri cu mii de ani în urmă. Vreau să vizitez Pămîntul.

Ea fu șocată.

— Mamă, trebuie să vii, măcar să-mi explici ce găsești rău într-o vizită pe Pămînt.

— Nu găsesc nimic rău, răspunse ea, controlîndu-se. Dar nici nu găsesc vreun avantaj. Suprafața Pămîntului nu este decît praf și noroi, nici o urmă de viață. Și, în afară de asta, ai nevoie de un respirator pentru că altfel aerul rece te ucide. Aerul ăsta ucide pe oricine.

— Știu, dar cred că îți dai seamă că îmi voi lua toate măsurile de prevedere.

— Și apoi...

— Da?

Se gîndi puțin și își alese cuvintele cu grijă. Fiul ei avea un temperament ciudat și voia să-l convingă să nu facă această expediție.

— Este contrar spiritului erei! afirmă ea.

— Asta înseamnă că ești contra mașinii?

— Într-un fel, dar...

Imaginea lui de pe ecran păli.

— Kuno!

Kuno se izolase.

Pentru un moment, Vashti se simți singură.

Apoi aprinse lumina și la vederea camerei ei, plină de strălucire și presărată de butoane electrice, se înviora. Erau butoane și comutatoare peste tot — butoane pentru mîncare, pentru muzică, pentru haine. Apoi mai era butonul pentru o baie fierbinte, prin apăsarea căruia din podea apărea un bazin din imitație de marmură, plin cu apă caldă, plăcut mirositoare. Mai era și butonul pentru apă rece. Exista și butonul care producea literatură. Și, desigur, mai erau și butoanele cu ajutorul cărora comunica cu poselinii ei. Deși nu conținea nimic, camera era în legătură cu tot ceea ce iubea în lume.

Următoarea mișcare a lui Vashti fu să închidă comutatorul de izolare și toate acumulările din ultimele 3 minute izbucniră. Camera se umplu de zgomote produse de sonerii și tuburi acustice. Cum arăta noua mîncare? Putea s-o recomande? Avusese ea vreo idee în ultima vreme? Ar putea cineva să-i împărtășească ideile? Și-ar lua ea angajamentul să viziteze creșele la o dată apropiată? Să zicem, într-o lună.

La cele mai multe din aceste întrebări își răspunse cu iritare — o caracteristică în creștere în această eră a vitezei. Ea spunea că noua mîncare e groaznică. Că nu-și putea lua angajamentul să viziteze o creșă. Că nu poate avea o idee proprie, dar că i se împărtășise una — că patru stele în interiorul cărora se află alte 3 seamănă cu un om, se îndoia de conținutul acestei idei. Apoi întrerupse legăturile, căci era timpul să-și țină lecția despre muzica australiană.

Sistemul greoi al instrumentelor fusese abandonat de mult, nici Vashti și nici auditorul ei nu se clinteau din camerele lor. Ea stătea așezată în fotoliu și vorbea, în timp ce ei o ascultau și o vedeau destul de bine din fotoliile lor. Deschise cuvîntul cu o referire nostimă la muzica din epoca pre-mongolă și continuă descriind marele avînt pe care îl luase muzica în perioada următoare cuceririi chineze. Inaccesibile și primitive erau metodele lui I-San-So și ale școlii din Brisbane, i se părea că studiul lor ar putea să răsplătească un muzician din ziua de astăzi: aveau prospețime și aveau, mai presus de toate, idei.

MAȘINA SE OPREȘTE

Lecția sa, care dură 10 minute, fu apreciată, și, la sfîrșit, ea și mulți dintre cursanții ei ascultară o prelegere despre mare. Marea era generatoare de idei, vorbitorul o vizitase recent. Apoi Vashti mîncă, vorbi cu mulți prieteni, făcu o baie și își comandă patul.

Patul nu era pe placul ei. Era prea mare și ei îi plăceau paturile mici. Orice plîngere ar fi fost fără rost pentru că dimensiunea paturilor era aceeași în toată lumea și orice încercare de a obține o altă dimensiune ar fi implicat o modificare în mașină. Vashti se izolă și trecu în revistă tot ce se întîmplase de cînd își comandase patul ultima oară. Idei? Aproape de loc. Evenimente? Să ia invitația lui Kuno drept un eveniment?

Lîngă ea pe birou se afla o rămășiță a epocii dezordinii — o carte. Aceasta era Cartea Mașinii. În ea se găseau instrucțiuni împotriva oricărei întîmplări neprevăzute. Dacă îi era cald sau frig, sau era abătută, sau nu-și găsea un cuvînt, se ducea la carte și aceasta îi spunea pe ce buton să apese. Comisia mondială o publicase.

Stînd în pat, luă cartea în mînă. Aruncă o privire prin camera luminată, ca și cum cineva ar fi urmărit-o. Apoi, pe jumătate rușinată, pe jumătate veselă, murmură: „O, Mașină! , O, Mașină!" și duse volumul la buze. Îl sărută de 3 ori, își clătină capul de 3 ori și de 3 ori simți delirul supunerii. Ritualul continuă, deschise cartea la pagina 1367 unde se găsea orarul navelor din insulele din emisfera de sud, sub pămîntul cărora trăia, spre insulele din emisfera de nord unde trăia fiul ei.

Gîndi: „Am timp".

Stinse lumina și adormi. Se trezi, aprinse lumina, mîncă și schimbă cîteva idei cu prietenii ei, ascultă muzică și participă la cursuri, stinse lumina și se culcă. Deasupra ei, în jurul ei, zumzăia în permanență Mașina; nu sesiza zgomotul Mașinii pentru că fusese născută în acest zgomot. Se trezi și aprinse lumina.

— Kuno!

— Nu vreau să vorbesc cu tine, răspunse el, pînă cînd nu vii la mine.

— Ai fost pe Pămînt de cînd am vorbit ultima oară?

Imaginea lui dispăru.

Ea consultă din nou cartea. Deveni nervoasă și se așeză din nou în fotoliu și îl dirijă spre un perete care se deschise la o simplă apăsare pe un buton. Prin deschizătură văzu un tunel care șerpuia ușor, astfel încît ținta nu putea fi văzută. Dacă s-ar duce să-și vadă fiul, aici ar fi începutul călătoriei.

Desigur că știa totul despre sistemul de comunicație. Nu exista nimic misterios în el. Putea comanda o mașină și să zboare cu ea prin tunel pînă la liftul care comunica cu stația de nave. Sistemul era folosit de mulți ani, cu mult înainte de instaurarea universală a mașinii. Și, desigur, studiase civilizația care o precedase pe a ei — civilizația care greșise funcțiunile sistemului și care îl folosise pentru a duce oamenii la obiecte în loc de a aduce obiectele la oameni. Zilele acelea nostime cînd oamenii plecau undeva să schimbe aerul în loc de a schimba aerul din camerele lor! Și, totuși, îi era frică de tunel: nu îl mai văzuse de cînd născuse ultimul copil. Era un tunel șerpuit, dar nu cum și-l amintea ea; era strălucitor, dar nu atît de strălucitor cum sugerase un lector. Lui Vashti îi fu frică de o experiență directă. Reveni în cameră și peretele se închise din nou.

— Kuno, spuse, nu pot veni să te văd. Nu mă simt bine.

În același moment un aparat imens coborî asupra ei din tavan, în gură îi fu introdus automat un termometru, un stetoscop îi fu așezat pe inimă. Ea stătea întinsă fără putere.

Kuno telegrafiase doctorului. Deci pasiunile umane tot mai erau întîlnite în mașină. Vashti bău doctoria pe care doctorul i-o turnă în gură și mașinăria se retrase în tavan. Se auzi din nou vocea lui Kuno, care întrebă cum se simte.

— Mai bine. Și apoi iritată. Dar de ce nu vii tu mai bine la mine?

— Pentru că nu pot părăsi acest loc.

— De ce?

— Pentru că, în orice moment, se poate întîmpla ceva grozav.

— Ai fost pe Pămînt?

— Nu încă.

— Atunci despre ce e vorba?

— Nu pot să-ți spun prin intermediul mașinii.

Ea își continuă viața.

Dar se gîndea la Kuno ca la un copil, nașterea lui, creșa, singura ei vizită acolo, vizitele lui — vizite care încetaseră în momentul în care mașina îi repartizase o cameră pe partea opusă a Pămîntului. „Datoriile părinților încetează în momentul nașterii P. 422327483" — spunea cartea. E adevărat, dar cu Kuno era altceva — cu toți copiii ei fusese ceva special, și, la urma urmei, trebuia să facă această călătorie dacă el dorea. Și „ceva grozav se poate întîmpla". Ce însemna asta? Nesocotința unui tînăr, fără îndoială; dar trebuia să se ducă. Apăsă din nou pe buton, din nou peretele se deschise și văzu drumul prin tunel. Închizînd cartea, se ridică și comandă o mașină. Camera ei se închise în urmă. Călătoria spre emisfera nordică începuse.

Desigur, era foarte ușor. Mașina se apropia și înăuntru găsi fotolii exact ca ale ei. Cînd făcu semn, mașina se opri și ea intră în lift. Aici mai era un pasager, prima creatură pe care o văzuse la față de luni de zile. Puțină lume mai călătorea în zilele acestea pentru că mulțimea științei avansate, Pămîntul era la fel peste tot. Relațiile rapide de la care civilizația precedentă așteptase atît se tiranizaseră prin a fi nimicite. La ce bun să mergi la Pekin cînd acesta era la fel cu Shrewsbury? De ce să te întorci la Shrewsbury cînd și Pekinul e la fel? Oamenii se mișcau greu, toată neliniștea se concentrase în suflete.

Serviciile navelor erau o relicvă a erei precedente. Erau păstrate pentru că era mai ușor să le păstrezi decît să le oprești sau să le reduci, dar acum depășeau dorințele populației. Navă după navă se ridicau de la ieșirile de la Rye sau Christchurch (folosesc numele vechi), pentru a zbura în înaltul cer și pentru a se întoarce goale în sud. Sistemul era atît de independent de meteorologie încît, indiferent dacă cerul era senin sau înnorat, semăna cu un uriaș caleidoscop pe care se repetau periodic aceleași lucruri. Nava pe care se îmbarcase Vashti porni la apus acum în zori. Dar întotdeauna cînd trecea pe deasupra Rheisului se vedea nava care făcea legătura între Stelsingfor și Brazilia. Zi și noapte, vînt și furtună, liniște sau cutremur nu mai constituiau o piedică pentru om. Toată literatura veche cu lauda ei pentru natură și teama ei de natură suna la fel de greșită ca bolboroseala unui copil.

Totuși, cînd Vashti văzu aripa uriașă a navei în aer, teama ei pentru experiența directă reveni. Nu era tocmai ca nava din cealaltă zonă. Și ea trebuia să se dea jos din lift și să intre în navă, să se supună privirilor celorlalți pasageri. Omul din fața ei scăpă cartea din mînă — n-a fost mare lucru, dar îi nelinişti pe toți. Dacă s-ar fi întîmplat asta într-o cameră, podeaua ar fi ridicat-o automat, dar într-o navă acest lucru nu era posibil și volumul sacru zăcea pe jos. Faptul fusese neașteptat și proprietarul își controla mușchii brațului să vadă ce se întîmplase, în loc să ridice cartea. Apoi cineva spuse: „O să interzicem", și toți se adunară la bord, iar Vashti continuă să răsfoiască cartea, așa cum făcuse și pînă atunci.

Neliniștea ei interioară crescu. Aranjamentele erau demodate și necivilizate. Exista chiar și o însoțitoare căreia i-ar fi spus dorințele ei în timpul călătoriei, dar trebuia să străbată toată lungimea navei pînă la cabina ei. Unele cabine erau mai bune decît altele și ea nu o avea pe cea mai bună. Se gîndi că însoțitoarea fusese nedreaptă și se înfurie. Ușa rotativă se închisese, nu mai putea să se întoarcă. Văzu la capătul culoarului liftul din care se dăduse jos, urcînd și coborînd gol. Dedesubtul acestor coridoare erau camere una sub alta pînă în adîncul pămîntului și în fiecare cameră locuia cîte o ființă omenească ce mînca, dormea sau se gîndea. Și bine îngropată în acest furnicar se afla camera ei. Lui Vashti îi era teamă.

„O, Mașină! O, Mașină!", murmură ea mîngîind cartea, ceea ce o reconfortă.

Apoi laturile culoarului părură că se unesc, așa cum fac pasajele pe care le vedem în vise, liftul dispăru, cartea care căzuse alunecă înspre stînga și dispăru, urmă o trepidație ușoară și ieșind din tunel nava se ridică în zbor peste apele unui ocean tropical.

Era noapte. Pentru un moment, ea văzu coasta Sumatrei mărginită de fosforescența valurilor și înconjurată de faruri ce-și trimiteau fascicululele de lumină pînă departe. Dispăru și asta și numai stelele îi mai atrăgeau atenția. Nu erau nemișcate, ci erau antrenate într-un continuu du-te-vino, aglomerîndu-se cînd într-un loc, cînd în altul, de parcă Universul și nu nava se înclina. Și așa cum se întîmplă în nopțile senine păreau să fie în perspectivă, nu într-o navă; și acum șir peste șir în cerul infinit, acum tăinuind nemărginirea, un acoperiș limitînd pentru totdeauna viziunea oamenilor. Ambele cazuri păreau intolerabile.

— Vom călători noaptea? întrebară pasagerii supărați și însoțitoarea care fusese neatentă aprinse lumina și trase storurile metalice. Cînd fuseseră construite navele, dorința de a privi în afară mai persista în rîndul oamenilor. De atunci exista numărul mare de ferestre și lipsa de comoditate a celor care erau civilizați și rafinați. Chiar și în cabina lui Vashti pătrundea lumina unei stele printr-o fisură a oblonului și după cîteva ore fu deranjată de o lumină strălucitoare care indica apariția zorilor.

Repede cum mersese nava spre vest, Pămîntul se învîrtise către est și mai repede ducînd-o pe Vashti și pe însoțitorul ei spre Soare. Știința putea prelungi noaptea, dar numai cu puțin și speranțele acelea de a neutraliza revoluția zilnică a Pămîntului dispăruseră împreună cu speranțe mai mari. Mergeau în jurul globului tot timpul spre vest în aplauzele umanității. În zadar, căci globul mergea tot mai repede spre est; se întîmplaseră accidente groaznice și Comitetul Mașinii atunci cînd a ajuns la conducere a declarat această ocupație ilegală și posibilă de a fi pedepsită de către Homelessness.

Vom vorbi mai tîrziu despre Homelessness.

Desigur, Comitetul avea dreptate. Încercarea de a învinge Soarele indică ultimul interes pe care-l încercase vreodată omenirea asupra corpurilor cerești sau asupra a orice altceva. Era pentru ultima dată cînd oamenii se uneau să gîndească la o parte din afara lumii. Soarele învinsese și totuși fusese sfîrșitul dominației sale spirituale. Zorii, miezul zilei, amurgul nu mai atingeau nici viețile oamenilor și nici inimile lor și știința se retrăsese în pămînt să se concentreze asupra problemelor pe care era sigură că o să le rezolve.

Deci, cînd Vashti se văzu înconjurată în cabină de o lumină roșiatică fu supărată și încercă să aranjeze storurile. Dar storurile se ridicară, și ea văzu prin fereastră mici nori roz legănîndu-se pe fundalul albastru al cerului și întrucît Soarele continua să se înalțe, razele sale intrară direct, revărsîndu-se pe perete ca o mare.

Se ridica și cobora în funcție de mișcarea navei, dar avansa continuu. Dacă nu era atentă ar fi izbit-o în față. O trecu un fior de teamă și o chemă pe însoțitoare. Și însoțitoarea era speriată și nu putea face nimic, nu știa să repare storurile. Nu putea decît să sugereze ca doamna să-și schimbe cabina.

Oamenii erau aproape la fel peste tot, dar însoțitoarea de pe navă, probabil din cauza îndatoririlor excepționale, era puțin ieșită din comun. Adesea trebuia să se adreseze pasagerilor prin vorbire directă și aceasta îi dăduse o oarecare asprime și originalitate în purtări. Atunci cînd

MAȘINA SE OPREȘTE

Vashti se îndepărtase de razele de soare cu un țipăt, însoțitoarea se purtase barbar — pusese mîinile pe ea s-o calmeze.

— Cum îndrăznești? exclamase pasagera. Nu-ți dai seama ce faci!

Femeia fusese derutată și se scuză pentru că nu o lăsase să cadă, oamenii niciodată nu se atingeau; obiceiul devenise învechit datorită Mașinii.

— Unde sîntem acum? întrebă Vashti.

— Sîntem deasupra Asiei, spuse însoțitoarea nerăbdătoare să fie politicoasă.

— Asia?

— Vă rog să-mi scuzați modul obișnuit de a vorbi! M-am obișnuit să numesc locurile peste care trec după numele lor nemecanic.

— Ah, îmi amintesc de Asia. De acolo veneau mongolii.

— Dedesubtul nostru se află un oraș care se chema Sinla.

— Ați auzit vreodată de mongoli și despre Școala de la Birbane?

— Nu.

— Munții aceștia din dreapta — lăsați-mă să vi-i arăt. Ea împinse storul metalic. Apăru lanțul munților Himalaya. Odinioară, acești munți erau numiți Acoperișul Lumii.

— Ce nume!

— Trebuie să-ți amintești că înainte de zorii civilizației păreau un perete impenetrabil care atingea stelele. Se presupune că nimeni în afară de zei nu poate să ajungă pe culmile lor. Cît de mult am avansat datorită Mașinii.

— Cît de mult am avansat datorită Mașinii! spuse Vashti.

— Cît de mult am avansat datorită Mașinii! spuse și un alt pasager, cel care scăpase cartea cu o noapte înainte.

— Dar ce este materia aceea albă de pe munți?

— I-am uitat numele.

— Trageți storurile, vă rog. Munții ăștia nu-mi dau nici o idee.

Partea nordică a Himalayei era într-o umbră întunecată: Soarele tocmai trecea peste coasta indiană. Pădurile fuseseră distruse în epoca literaturii pentru a face ziare, dar zăpezile se trezeau la diminețile lor de glorie.

La cîmpie puteau fi văzute orașe în ruină, rîuri șerpuind și cîteodată puteau fi văzute intrări subterane marcînd orașele de azi. Peste acest peisaj alergau navele, încrucișîndu-se cu un incredibil aplomb și ridicîndu-se cu nonșalanță cînd voiau să scape de perturbațiile atmosferei joase sau să traverseze Acoperișul Lumii.

— Am avansat, într-adevăr, datorită Mașinii, repetă însoțitoarea și ascunse Himalaya în spatele unui stor metalic.

Ziua se întindea mai departe. Pasagerii stăteau în cabinele lor evitîndu-se unul pe celălalt cu un fel de repulsie fizică și dorind să fie sub pămînt. Între ei se aflau vreo 8 sau 10 tineri trimiși de la creșe să locuiască camerele celor care au murit pe pămînt. Bărbatul care scăpase cartea se întorcea acasă. Fusese trimis în Sumatra pentru a propaga rasa. Numai Vashti călătorea din propria-i voință.

La prînz mai aruncă o privire Pămîntului. Nava trecea peste un alt șir muntos, dar nu putu vedea mult din cauza norilor. Mase de rocă se întindeau dedesubt, aveau forme fantastice. Unele din ele semănau cu un om culcat.

— Nici o idee aici, murmură Vashti și ascunse Caucazul în spatele storului metalic.

Seara se uită din nou. Traversau o mare aurie unde se găseau o mulțime de insulițe și o peninsulă.

— Nici aici, nici o idee, și ascunse Grecia după storul metalic.

II
APARATUL DE REPARAT

Printr-un culoar, cu un lift, pe o cale ferată printr-o ușă mobilă, ajunse Vashti în camera fiului său care semăna perfect cu a sa. Putea spune foarte bine că vizita sa fusese inutilă. Butoanele, biroul cu cartea, temperatura, atmosfera, modul de iluminare — toate erau exact la fel. Și dacă însuși Kuno, carne din carnea ei, ar fi stat lîngă ea în sfîrșit, ce folos era în asta?

Întorcîndu-și privirea, ea spuse:

— Iartă-mă. Am făcut cea mai îngrozitoare călătorie și mi-am întîrziat cu mult dezvoltarea sufletului meu. Nu merită, Kuno, nu merită. Timpul meu e prea prețios. Aproape că m-a atins lumina Soarelui și am întîlnit cei mai necivilizați oameni. Nu pot sta decît cîteva minute. Spune ce ai de spus căci trebuie să mă întorc.

— Am fost amenințat cu lăsarea fără adăpost.

Acum îl privi.

— Am fost amenințat cu lăsarea fără adăpost și nu-ți puteam spune asta prin intermediul Mașinii.

Lăsarea fără adăpost înseamnă moartea. Victima este lăsată în aer liber, ceea ce o omoară.

— Am fost afara de cînd am vorbit cu tine ultima oară. Lucrul grozav de care îți vorbeam s-a întîmplat și m-au descoperit.

— Dar de ce să nu mergi afară! exclamă ea. Este perfect legal, perfect mecanic să vizitezi suprafața Pămîntului. Recent am ascultat un curs despre mare, nu există nici o obiecțiune, oricine își poate comanda un respirator și primește un permis de ieșire. E adevărat că nu este lucrul cel mai înțelept, și te-am rugat să nu o faci, dar nu există nici un impediment legal pentru asta.

— Nu am cerut permis de ieșire.

— Atunci, cum ai ieșit?

— Am găsit un mod propriu.

Fraza nu avu nici un înțeles pentru ea și el trebui să repete.

— Un mod propriu? șopti ea. Dar asta nu e bine.

— De ce?

Întrebarea o șocă peste măsură.

— Începi să idolatrizezi Mașina, spuse el rece. Găsești că am dat dovadă de necredință dacă am găsit un drum propriu. Este clar ce a gîndit Comitetul atunci cînd m-a amenințat cu moartea.

Ea se supără.

— Nu idolatrizez nimic! strigă ea. Sînt mai înaintată. Nu te consider fără credință pentru că nu mai poate fi vorba despre vreo religie. Toată teama și superstiția care au existat vreodată au fost distruse de Mașină. Am vrut să spun doar că a găsi un drum propriu este... Și apoi nici nu există un astfel de drum.

— Dar îți poți închipui că există.

— Nu există nici un alt drum în afară de ieșirile subterane pentru care trebuie să ai permis. Așa spune cartea.

— Ei bine, cartea se înșeală, pentru că am ieșit pe propriile mele picioare.

Kuno avea o oarecare putere fizică.

În zilele acestea era un neajuns să dai dovadă de putere. Fiecare copil era examinat la naștere și toți cei care promiteau o dezvoltare deosebită erau distruși. Puteau umanitariștii să protesteze, dar a lăsa un atlet să trăiască nu era o dovadă de adevărată bunătate; nu ar fi fost niciodată fericit în această stare de viață la care îl chemase Mașina; s-ar fi simțit atras să se cațere în copaci, să facă baie în rîuri, să urce dealuri. Omul trebuie să fie adaptat la mediul înconjurător, nu? În zorii lumii, cei slabi trebuiau duși pe muntele Taiget, în amurg, cei puternici vor suporta eutanasia, pentru ca mașina să poată progresa, pentru ca mașina să poată progresa, pentru ca mașina să poată progresa etern.

— Știi că am pierdut simțul spațiului. Spuneam că „spațiul este anihilat", dar nu am anihilat spațiul, ci simțul spațiului. Am pierdut o parte din noi înșine. Am hotărît să redobîndesc ce am pierdut și am început prin a mă plimba în sus și în jos pe peronul căii ferate din afara camerei mele. M-am tot plimbat pînă am obosit și așa am recăpătat înțelesul de „Aproape" și „Departe". „Aproape" este un loc la care pot ajunge repede pe jos, nu cu trenul sau cu nava. „Departe" este un loc la care nu pot ajunge repede pe picioarele mele, ieșirile subterane sînt departe, deși am ajuns acolo în 38 de secunde comandînd trenul. Omul este măsura. Aceasta a fost prima mea lecție. Picioarele omului sînt măsura pentru distanțe, mîinile sînt măsura proprietății, corpul lui este o măsură pentru tot ce poate fi iubit și dorit și puternic. Apoi am mers mai departe: atunci te-am chemat prima dată și nu ai vrut să vii.

După cum știi, acest oraș este construit adînc sub pămînt, singura legătură fiind vomitoriile. Parcurgînd lungimea peronului am luat liftul pînă la următorul peron, l-am parcurs și pe acesta și așa mai departe pînă am ajuns la ultimul, deasupra căruia începe Pămîntul. Toate peroanele sînt absolut la fel și tot ce am cîștigat prin vizitarea lor a fost să-mi dezvolt simțul spațiului și mușchii. Cred că ar fi trebuit să mă mulțumesc cu asta — nu e puțin lucru — dar în timp ce mergeam mi s-a întîmplat ca orașele noastre să fi fost construite în zile în care oamenii mai respirau aerul de afară și că existasera ventilatoare pentru muncitori. Nu m-am putut gîndi la alt-

ceva decît la aceste ventilatoare. Au fost ele distruse de tuburile de mîncare și medicamente și muzica pe care Mașina le-a dezvoltat în ultima vreme? Sau au mai rămas urme din ele? Un lucru era sigur. Dacă le-aș fi întîlnit, asta s-ar fi întîmplat în tunelele de la etajul cel mai apropiat de pămînt. Pretutindeni în altă parte spațiul era justificat.

Îți spun povestea mea repede, dar să nu crezi că sînt un laș sau că răspunsurile tale nu m-au deprimat niciodată. Nu e un lucru potrivit, nu e mecanic, nu e cuviincios să mergi de-a lungul unui tunel de cale ferată. Nu mi-a fost frică că aș putea păși pe o linie sub tensiune și aș putea fi ucis. M-am temut de ceva intangibil — să fac ceva la care nu se aștepta Mașina. Apoi mi-am zis: „Omul este mașina" și am plecat și după multe vizite am găsit o deschidere.

Tunelele, desigur, erau luminate. Peste tot e lumină, lumină artificială; întunericul este o excepție. Așa încît atunci cînd am văzut o gaură în cărămizi am știut că e o excepție și m-am bucurat. Am băgat brațul în această deschizătură — la început n-am reușit — dar apoi l-am tot rotit pînă am reușit. Am scos o altă cărămidă și am strigat în întuneric: „Vin, totuși o voi face", și vocea mea răsună în întuneric. Mi s-a părut că aud spiritele muncitorilor morți care se întorseseră în fiecare seară la lumina stelelor și la nevestele lor și toate generațiile care trăiseră în aer liber mă strigau „Și totuși o vei face, vei veni".

Se opri și, oricît ar părea de absurd, cuvintele lui o mișcară, deoarece Kuno ceruse recent să fie tată, iar dorința lui fusese respinsă de comitet. Nu era tipul de tată în care era mașina interesată.

— Apoi trecu un tren. Trecu ca o săgeată pe lîngă mine. Făcusem destul pentru ziua aceea, așa încît m-am tîrît înapoi pe peron, am luat liftul, și mi-am comandat patul. Ah, ce vise! Și din nou te-am chemat și n-ai venit.

Every morning you got me
Small and white
Clean and bright
You look happy to meet me

Ea spuse:

— Nu vorbi despre aceste lucruri groaznice. Mă faci nenorocită. Îți bați joc de civilizație.

— Dar mi-am redobîndit simțul spațiului și omul nu poate trăi altfel. Am hotărît să intru în deschizătură și să urc prin puț. Așa mi-am exersat mușchii. Zile în șir am trecut prin mișcări ridicole, pînă cînd m-a durut carnea, și m-am putut agăța cu mîinile. Apoi am comandat un respirator și am pornit.

La început a fost ușor. Mortarul era întrucîtva stricat și în curînd am mai împins cîteva cărămizi și spiritul morților m-a însuflețit. Nu știu ce vreau să spun prin asta. Spun exact ceea ce am simțit. Am simțit pentru prima dată că fusese făcut un protest împotriva corupției și că, așa cum morții mă însuflețeau pe mine, tot așa îi însuflețeam pe cei nenăscuți încă. Am simțit că există umanitate și că există fără haine. Cum aș putea să explic asta? Umanitatea părea dezvelită și toate tuburile și mașinăriile astea nici n-au venit pe lume o dată cu noi și nici nu ne vor urma și nici nu vor însemna foarte mult cît timp sîntem aici. Dacă aș fi fost mai puternic, aș fi sfîșiat toate hainele pe care le aveam și m-aș fi dus dezbrăcat afară la aer. Dar asta nu e pentru mine și probabil pentru nimeni din generația mea. Am urcat cu respiratorul, cu hainele mele igienice și cu tabletele hrănitoare. Mai bine așa decît deloc.

Era o scară făcută dintr-un material primitiv. Lumina de la calea ferată cădea pe treptele cele mai joase și am văzut că ea conducea chiar la dărîmăturile de la capătul puțului. Probabil că strămoșii noștri au trecut pe acolo de nenumărate ori ca să ajungă la casele lor. Tot urcînd, marginile aspre mi-au tăiat mănușile și mîinile au început să-mi sîngereze. Lumina s-a mai menținut o vreme, pe urmă s-a lăsat întunericul, dar cel mai rău era că liniștea îmi străpungea urechile ca o sabie. Mașina merge din plin. Știai asta? Mersul ei ne pătrunde sîngele și ne poate direcționa gîndurile. Cine știe! Eram dincolo de puterea ei. Pe urmă m-am gîndit: „Liniștea asta înseamnă că am apucat pe un drum greșit". Dar curînd am auzit voci în liniște, ceea ce mi-a dat încredere.

Rîse.

— Am nevoie de ele. În următorul moment m-am lovit cu capul de ceva.

Suspină.

Am ajuns la opritorul pneumatic care ne apără de aerul de afară. Poate că le-ai observat și tu în navă. Întuneric beznă, eu pe treptele unei scări invizibile, mîinile rănite, nu pot să-ți spun cum am depășit această etapă, dar vocile au continuat să mă consoleze și am căutat să-mi fixez poziția. Presupun că opritorul avea o lățime de vreo 8 picioare. Era perfect neted. Am întins mîinile și bănuiesc că am ajuns pînă la centru. Nu chiar pînă la centru, pentru că mîinile mele erau prea scurte. Apoi vocea spuse: „Merită s-o faci. S-ar putea să fie un mîner în mijloc de care să te apuci și să ajungi la noi pe propriul tău drum. Și chiar dacă nu există vreun mîner și chiar dacă ai cădea și te-ai zdrobi și tot merită; tot vei ajunge la noi pe drumul tău propriu." Și am sărit. Exista un mîner și...

Făcu o pauză. În ochii mamei sale apărură lacrimi. Știa că asta îi era destinul. Dacă n-ar fi murit azi tot ar fi murit mîine. Nu există cameră pentru o astfel de persoană în toată lumea. Îi era rușine că născuse un asemenea fiu, ea care fusese întotdeauna plină de respect și care avusese întotdeauna idei. Era el, într-adevăr, băiețelul pe care îl învățase folosul comutatoarelor și butoanelor și căruia îi dăduse prima lecție din carte? Părul care îi desfigurase gura arăta că avea trăsăturile unui tip sălbatic și Mașina nu avea milă față de atavism.

— Era un mîner pe care l-am apucat. Spînzuram ca hipnotizat în întuneric și am auzit zgomotul acestor activități ca pe o ultimă șoaptă dintr-un vis ce se termină. Toate lucrurile de care am avut grijă și toată lumea cu care am vorbit prin tuburi îmi apăreau foarte mici. În acest timp mînerul se răsuci. Greutatea mea pusese ceva în mișcare și m-am răsucit încet și apoi... Nu pot descrie în cuvinte. Zăceam cu fața întoarsă spre Soare. Sîngele-mi curgea din nas și din urechi și-am auzit un urlet înfricoșător. Stopul de care mă agățasem fusese pur și simplu zvîrlit din pămînt și aerul pe care-l făcusem noi aici jos se scurgea prin supapă în aerul de deasupra — țîșnea în sus ca o fîntînă. M-am tîrît pînă acolo — deoarece aerul de deasupra durea — și am sorbit cu înghițituri mari din vîrf. Respiratorul meu zburase, dumnezeu știe unde, hainele-mi erau rupte. Zăceam cu buzele lipite de gaură și am sorbit pînă cînd sîngerarea a încetat. Nu-ți poți imagina ceva mai ciudat. Această scobitură în iarbă — voi vorbi despre ea peste un minut —, Soarele oglindindu-se în ea, nu strălucitor, ci prin nori ca de marmură — pacea, nonșalanța, simțul spațiului și, mîngîindu-mi obrazul, fîntîna aerului nostru artificial. Curînd, am zărit respiratorul, clătinîndu-se în sus și în jos în vînt mult deasupra capului meu și mai sus încă erau mai multe aeronave. Dar nimeni nu se uita niciodată în afara aeronavei și, în cazul meu, nimeni nu putea să mă ia. Iată-mă împotmolit. Soarele mai strălucea prin puț și așa am putut vedea ultimele trepte ale scării, dar nu aveam nici o speranță să pot ajunge acolo. Ori m-aș fi pregătit repede să scap prin fugă, ori aș fi căzut și aș fi murit. Nu puteam decît să mă întind pe iarbă și, din timp în timp, să privesc în jur.

Știam că eram în Wessex pentru că avusesem grijă să mă documentez înainte de a pleca. Wessex se află deasupra camerei în care stăm acum de vorbă. Odată a fost un stat important. Regii acestui ținut posedau toată coasta de sud de la Andredswold la Cornwall în timp ce la nord se afla Wansdyke care domnea peste tot acest ținut. Să-ți spun drept, mă aflam acolo cu un opritor pneumatic lîngă mine și cu respiratorul tras pe cap, toți trei într-o gaură în care creșteau iarbă și ferigi de jur-împrejur.

Apoi deveni din nou grav.

— Am avut mare noroc ca era o gaură. Pentru că aerul începu să vină înapoi în ea și să o umple așa cum apa umple un recipient. Puteam să mă strecor. Am respirat un amestec în care aerul răufăcător predomina ori de cîte ori încercam să urc. Nu era foarte rău. Îmi pierdusem tabletele și totuși am rămas nesperat de vesel, iar în ce privește mașina, uitasem complet de ea. Singura mea țintă era să ajung la capăt, unde erau ferigile, și să văd ce obiecte se aflau dincolo.

— Am încercat să urc panta. Aerul nou era tot dăunător pentru mine, așa încît mi-am dat drumul în jos, după ce apucasem să văd ceva cenușiu. Soarele începuse să-și slăbească din intensitate și mi-am amintit că era în Scorpion — mă documentasem și în această privință. Dacă Soarele e în Scorpion și te afli în Wessex, înseamnă că trebuie să fii foarte rapid, căci altfel întunericul o să se lase foarte repede. Aceasta a fost singura informație prețioasă pe care am dobîndit-o dintr-un curs și cred că va fi și ultima. Am încercat să respir noul aer și să avansez pe cît posibil. Gaura se umplea foarte încet. Au fost perioade în care am crezut că sursa funcționa cu mai puțină vigoare. Respiratorul părea să danseze în apropierea pămîntului; zgomotele nu se mai auzeau cu atîta tărie.

Se opri.

— Nu cred că asta te interesează. Restul te va interesa și mai puțin. Nu e nici o idee și cred că mai bine nu te-aș fi deranjat să vii. Tu ești deosebită, mamă.

Ea îl rugă să continue.

— Nu se inserase încă atunci cînd am încercat să urc, dar Soarele dispăruse, așa încît nu am putut vedea bine. Bănuiesc că tu, care ai traversat Acoperișul Lumii, nu vei voi să auzi o relatare despre delușoarele pe care le-am văzut — delușoare mici, fără culoare. Dar pentru mine ele erau vii și tuful care le acoperea era ca o piele sub care vibrau mușchii. Și am simțit că aceste dealuri chemaseră oamenii din trecut cu o forță incalculabilă și că oamenii aceia le iubiseră. Acum ei dorm — probabil pentru totdeauna — și comunică în vise cu umanitatea. Fericiți sînt bărbații și femeile care trezesc dealurile Wessexului. Căci, deși dorm, nu vor muri niciodată.

Vorbea cu pasiune.

— Nu-ți dai seama că noi sîntem cei care murim și că aici, sub pămînt, singurul lucru care trăiește este Mașina? Am creat Mașina să ne îndeplinească dorințele, dar nu o putem face să ne îndeplinească dorințele acum. Ne-a privat de simțul spațiului și al pipăitului, a redus orice relație umană și a redus dragostea la un act carnal, ne-a paralizat trupurile și dorințele și acum ne obligă să ne supunem ei. Mașina se dezvoltă, dar nu în sensul gîndirii noastre. Mașina continuă să meargă, dar nu în sensul țelului nostru. Nu existăm decît ca niște corpusculi de sînge care circulă prin arterele noastre și dacă ar putea lucra fără noi, ne-ar lăsa să murim. Oh, nu exista nici un mijloc sau, cel puțin unul — să spun oamenilor ce am văzut dealurile de la Wessex, așa cum Elfrid le-a văzut cînd i-a învins pe danezi.

Soarele apunea. Am uitat să-ți spun că, între timp, între dealul meu și celelalte dealuri se lăsase ceața care era de culoarea unei perle.

Se opri pentru a doua oară.

— Continuă — spuse mama lui. Continuă. Nimic din ceea ce spui nu mă mai poate întrista acum. M-am fortificat.

— Am avut de gînd să-ți spun și restul, dar nu pot. Știu că nu pot; la revedere.

Vashti rămase pe loc șovăind. Toți nervii îi vibrau din cauza fiului său. Dar era și curioasă în același timp.

— E necinstit, se plînse ea. M-ai făcut să traversez lumea ca să-ți ascult povestea. Spune-mi acum cît poți de repede pentru ca mă faci sa-mi

MAȘINA SE OPREȘTE

pierd timpul, spune-mi cum ai revenit la civilizație.

— O, asta! spuse el. Vrei să auzi despre civilizație, desigur. Ți-am spus cînd îmi căzuse respiratorul?

— Nu, dar înțeleg totul acum. Ți-ai pus respiratorul și ai reușit să mergi pe suprafața pămîntului pînă la o intrare subterană și acolo comportarea ta a fost raportată la Comisia Mondială.

— Fără îndoială.

Își trecu mîna peste frunte, ca și cînd ar fi vrut să alunge o emoție puternică. Apoi își continuă povestirea:

— Respiratorul mi-a căzut cam pe la apusul soarelui. Ți-am spus că izvorul slăbise din intensitate, nu?

— Da.

— Pe la apusul soarelui mi-am dat respiratorul jos. După cum ți-am mai spus, uitasem complet de Mașina și nu am dat nici o atenție timpului, fiind ocupat cu alte lucruri. Mi-am luat rezerva de aer pe care o puteam folosi cînd ascuțimea aerului din afară ar fi devenit intolerabilă și pe care o puteam pastra cîteva zile cu condiția ca vîntul să nu îl răspîndească. Pînă nu a fost prea tîrziu mi-am dat seama ce ar fi implicat oprirea fugii mele. Vezi, gaura din tunel fusese reparată. Aparatul de Reparat, Aparatul de Reparat era după mine.

Am mai primit un avertisment, dar l-am neglijat. Noaptea, cerul era mai limpede decît ziua, și Luna care era cam cu o jumătate de cer în spatele Soarelui era în anumite momente chiar strălucitoare. Eram la locul meu obișnuit — la granița între două atmosfere — cînd mi s-a părut că văd ceva întunecos mișcînd la fundul gropii și dispărînd în puț. În nebunia mea am coborît. M-am aplecat și am ascultat și mi s-a părut că am auzit un zgomot slab în adîncime.

În fața acestei situații m-am alarmat, dar era prea tîrziu. M-am hotărît să-mi pun respiratorul și să ies din gaură. Dar respiratorul dispăruse. Știam exact unde căzuse — între opritor și apertură — și am simțit chiar urma pe care o lasase în tuf. Dispăruse și mi-am dat seama că se întîmplă ceva rău și mai bine aș fi fugit în celălalt aer, chiar dacă trebuia să mor, moartea alergînd spre norul care fusese culoarea perlei. N-am pornit niciodată. În afara puțului este prea groaznic. O spirală, o spirală albă și lungă se furișa afară din puț tîrîndu-se prin iarba luminată de Luna.

Am țipat. Am făcut tot ceea ce n-ar fi trebuit să fac. Am lovit creatura în loc să fug de ea și dintr-o dată aceasta se încolăci în jurul gleznei. Pe urmă ne-am bătut. Viermele m-a lăsat să alerg prin toată gaura, dar mi s-au împiedicat picioarele în timp ce fugeam. „Ajutor!", am strigat. (Partea asta e prea îngrozitoare. Aparține părții pe care nu o vei ști niciodată). „Ajutor!", am strigat. (De ce nu putem noi suferi în liniște?). „Ajutor!", am strigat. Apoi picioarele mi-au fost legate, am căzut, am fost tras de la dragele mele ferigi și dragele mele dealuri și am trecut pe la apărătorul uriaș de metal, (îți pot spune partea asta) și am crezut că agățîndu-mă de mînerul acela aș fi putut să mă salvez din nou. Dar era ascuns. Întreaga groapă era plină de lucruri din astea. Căutam în toate părțile, din groapă altele scoteau capetele gata să acționeze dacă va fi nevoie. Aduseseră tot ce putea fi necesar: uscături, mănunchiuri de ferigă, totul și mergeam cu toții în jos în iad. Ultimele lucruri pe care le-am văzut înainte de a fi pusă siguranța în urma noastră au fost cîteva stele și am simțit că un om ca mine trăia în cer. M-am luptat, m-am luptat pînă aproape de sfîrșit și numai loviturile cu capul de scară m-au liniștit. Apoi m-am trezit în această cameră. Viermii dispăruseră. Eram înconjurat de aer artificial, lumină artificială, liniște artificială și prietenii mă chemau prin intermediul tuburilor acustice să vadă dacă mai întîlnisem vreo idee nouă în ultima vreme.

Aici povestirea luă sfîrșit. Discuțiile suplimentare au fost imposibile, și Vashti se întoarse ca să plece.

— Se va sfîrși cu moartea, spuse ea liniștită.

— Aș vrea să fie așa, răspunse Kuno.

— Mașina a dat dovadă de o milă fără margini.

— Prefer mila lui Dumnezeu.

— Cu această frază plină de superstiții vrei să spui că ai putea trăi în aerul de afară?.

— Da.

— Ai văzut vreodată împrejurul intrărilor subterane oasele celor care au fost excluși după Marea Rebeliune?

— Da.

— Au fost lăsate acolo unde au pierit pentru edificarea noastră, cine se poate îndoi de asta? Suprafața pămîntului nu mai suportă viața.

— Într-adevăr!

— Ferigile și iarba pot supraviețui, dar orice formă superioară de viață a pierit. L-a detectat vreo aeronavă?

— Nu.

— Atunci de unde atîta încăpățînare?

— Pentru că le-am văzut, explodă el.

— Ce-ai văzut?

— Pentru că am văzut-o în amurg — pentru că a venit să mă ajute cînd am chemat-o — pentru că și ea a fost înlănțuită de viermi și mai norocoasă decît mine a fost ucisă de unul din ei care i-a străpuns gîtul.

Era nebun. Vashti plecă și nici nu-l mai văzu în necazurile care urmară.

III

CEI FĂRĂ ADĂPOST

În anii care urmară escapadei lui Kuno, două importante lucruri se petrecuseră cu Mașina. La suprafață erau revoluționari, dar în fiecare caz mințile oamenilor fuseseră pregătite dinainte și nu făceau altceva decît să exprime tendințe care erau deja latente.

Prima dintre acestea fu abolirea respiratoarelor.

Gînditorii avansați, ca Vashti, au considerat întotdeauna o nebunie vizitarea Pămîntului. Aeronavele puteau fi necesare, dar la ce bun să mergi afară din curiozitate și să te tîrăști o milă sau două într-o mașină terestră? Obiceiul era de prost gust și probabil nelalocul lui: nu aducea idei noi și nu avea legătură cu ceea ce era de fapt important. Deci, respiratoarele au fost desființate și o dată cu ele și mașinile terestre și, cu excepția cîtorva conferențiari, dezvoltarea era mai puțin acceptată. Cei care mai voiau să vadă cum e pe Pămînt nu aveau decît să asculte un gramofon sau să privească un film. Și chiar și conferențiarii au recunoscut, cînd și-au dat seama, că o lecție despre mare nu era cea mai stimulatoare, atunci cînd era compilată din alte lecții care fuseseră deja ținute asupra aceluiași subiect. „Feriți-vă de ideile de prima mînă!, exclama unul dintre cei mai avansați. Ideile de prima mînă nu există de fapt. Nu sînt decît niște impresii fizice produse de dragoste și teamă și în această uriașă fundație cine ar face filosofie? Lăsați-vă ideile să fie de mîna a doua și dacă este posibil de mîna a 10-a, pentru că atunci vor fi îndepărtate de elementul perturbator: observația directă. Să nu învățați nimic din acest subiect al meu — Revoluția Franceză. Învățați mai bine ce cred eu că a gîndit Encharman, că a crezut Urizen, că a crezut Gutch, că a crezut Ho-Yung, că a crezut Chi-Bo-sing, că a crezut L-Ycadio Stearn, că a crezut Carlyle, că a crezut Mirabeau, că a spus despre Revoluția franceză. Prin intermediul acestor 8 mari spirite, sîngele care a fost vărsat la Paris și ferestrele care au fost sparte la Versailles vor fi sintetizate într-o idee pe care o puteți folosi mult mai bine în viața noastră de zi cu zi. Dar fiți siguri că intermediari sînt mulți și variați pentru că în istorie o personalitate există pentru a o contrazice pe alta. Urizen trebuie să contracareze scepticismul lui Ho-Yung și Encharman, eu însumi trebuie să contracarez impetuozitatea lui Gutch. Voi care ascultați puteți judeca mult mai bine Revoluția Franceză decît mine. Urmașii voștri vor avea o poziție chiar mai bună decît voi pentru că vor afla ce credeți voi despre ceea ce cred eu și astfel se va mai adăuga o za în lanț. Și, în timp, se ridică vocea lui, se va ajunge la o generație care nu cunoaște fapte, este dincolo de impresii, o generație absolut fără culoare, o generație liberă de viciul personalității, care va vedea Revoluția Franceză nu așa cum s-a întîmplat și nici cum ar fi vrut ei să se întîmple, ci cum s-ar fi întîmplat dacă ar fi avut loc în epoca contemporană Mașinii."

Aplauze furtunoase salutară această prelegere care a exprimat un sentiment deja latent în mințile oamenilor — un sentiment că faptele terestre trebuie ignorate și că desființarea respiratoarelor era un cîștig. A fost sugerat chiar ca aeronavele să fie suprimate. Aceasta nu se face însă pentru că navele lucraseră ele însele în sistemul Mașinii. Dar din an în an erau folosite din ce în ce mai puțin și erau menționate tot mai puțin de oamenii înțelepți.

Al doilea mare eveniment fu restabilirea religiei.

Și această idee fu exprimată în cadrul celebrei prelegeri. Nimeni nu se putea înșela asupra tonului plin de

MAŞINA SE OPREŞTE

respect cu care a fost încheiat discursul şi care a trezit un ecou în inima fiecăruia. Cei care s-au supus multă vreme în tăcere acum încep să vorbească. Au descris ciudatul sentiment de linişte care i-a cuprins cînd li s-a înmînat cartea Maşinii, plăcerea pe care o aveau să repete cîteva fragmente din ea, extazul de a atinge un buton, deşi neimportant, şi de a acţiona o sonerie electrică, deşi fără rost.

— Maşina, exclamară ei, ne hrăneşte, ne îmbracă şi ne adăposteşte; prin ea putem comunica şi ne putem vedea, în ea se găseşte fiinţa noatră. Maşina este prietena ideilor şi duşmanca superstiţiilor. Maşina este atotputernică, eternă, Maşina este binecuvîntată şi înainte ca această alocuţiune să fie tipărită pe prima pagină a cărţii, ritualul se dezvoltă într-un complicat sistem de laude şi rugăciuni. Cuvîntul „religie" a fost evitat, şi în teorie Maşina era o creaţie a omului. Dar, în practică, în afară de cîţiva retrograzi, toţi o divinizau. Ea însă nu era idolatrizată uniform. Un credincios era impresionat de ecranele albăstrii prin care vedea alţi credincioşi, un altul, de aparatul de apărat pe care păcătosul de Kuno îl comparase cu viermii, altul de lifturi, altul de carte. Şi fiecare se roagă pentru una sau pentru alta,făcînd intervenţii la Maşină pentru el. Persecuţia era pretutindeni prezentă. Nu izbucnea pentru motive care vor fi expuse curînd. Dar era latentă şi toţi care nu acceptaseră minimum cunoscut drept „Confessional Mechanism" trăiau în pericolul de a rămîne fără adăpost, ceea ce însemna moartea, după cum ştim.

A atribui aceste două evenimente Comisiei Mondiale înseamnă a avea o privire îngustă asupra civilizaţiei. Este adevărat, Comisia Mondială anunţase aceste evenimente, dar era cauza lor în măsura în care regii din perioada imperialistă erau pricina războiului. Mai bine consimţeau la o constrîngere invincibilă, care nu se ştia de unde vine şi care, cînd era satisfăcută, era înlocuită cu o constrîngere la fel de invincibilă. Unei asemenea stări de lucruri i se dă numele de progres. Nimeni nu a mărturisit că Maşina era defectă. An de an a fost servită cu o eficienţă crescîndă şi cu o inteligenţă în scădere. Cu cît un om îşi ştia mai bine datoriile, cu atît mai puţin înţelegea obligaţiile vecinului său şi în întreaga lume nu exista nimeni care să fi înţeles monstrul ca un întreg. Creierele acelea de bază pieriseră. Ce-i drept, lăsaseră directive complexe şi urmaşii lor au coordonat o bucată din aceste directive. Dar umanitatea, în dorinţa ei pentru confort, se întrecuse pe sine. A exploatat prea mult bogăţiile naturii. Încet şi cu automulţumire, umanitatea s-a scufundat în decadenţă: şi progresul venise să însemne progresul Maşinii.

În ceea ce o priveşte pe Vashti, şi-a continuat viaţa pînă la următorul dezastru. A stins lumina şi s-a culcat, se sculă şi aprinse lumina. Ascultă şi ţinu prelegeri. Schimbă idei cu nenumăraţii ei prieteni şi crezu că devine din ce în ce mai înţeleaptă. Din cînd în cînd, un prieten cerea eutanasia şi lăsa camera ei sau a lui pentru cei fără adăpost. Lui Vashti nu prea îi păsa. După o lectură nereuşită cerea chiar ea eutanasia. Dar rata mortalităţii nu trebuia să depăşească rata natalităţii şi de aceea Maşina o refuza. Necazurile au început treptat cu mult înainte ca ea să-şi dea seama de acest fapt.

Într-o zi, a fost foarte uimită de primirea unui mesaj de la fiul ei. Ei nu comunicau niciodată, neavînd nimic în comun, deşi auzise din surse indirecte că el mai trăia încă şi că fusese transferat din emisfera nordică, unde se purtase atît de rău, în emisfera sudică într-o cameră aproape de a ei.

— Vrea să-l vizitez? se gîndi ea. Niciodată. Niciodată. Şi nici nu am timp.

Nu, aceasta era o nebunie. El refuza să-şi vizualizeze faţa în ecranul albăstrui şi, vorbind din întuneric, spuse în mod solemn:

— Maşina s-a oprit.

— Ce spui?

— Maşina se opreşte. Ştiu bine, cunosc simptomele.

Ea izbucni în rîs.

El a auzit-o şi s-a supărat. Apoi n-au mai vorbit.

— Îţi poţi imagina ceva mai absurd? spuse ea unui prieten. Un om, care a fost fiul meu, crede că Maşina se opreşte. Ar fi de-a dreptul o necuviinţă ca să nu-i spun nebunie.

— Maşina se opreşte? zise prietenul. Ce înseamnă asta? Această frază nu-mi dezvăluie nimic.

— Nici mie.

— Presupun că nu se referă la necazul pe care l-am avut de curînd cu muzica.

— O, nu, sigur că nu! Hai mai bine să vorbim despre muzică.

— Te-ai plîns autorităţilor?

— Da, şi mi-au spus că e nevoie de o reparaţie şi m-au îndreptat către Comitetul pentru repararea aparatelor. M-am plîns de aceste gemete ciudate care mutilează simfoniile şcolii din Brisbane. Parcă ar fi cineva suferind. Comitetul pentru repararea aparatelor a spus că defecţiunea va fi remediată în curînd.

Vag îngrijorată, şi-a reluat viaţa. Pe de-o parte, defecţiunea cu muzica a enervat-o, iar pe de altă parte nu putea uita cuvintele lui Kuno. Dacă el ar fi ştiut că muzica nu putea fi reparată — dar nu putea s-o ştie, pentru că ura muzica — dacă el ar fi ştiut că ceva e în neregulă, „Maşina se opreşte" ar fi fost exact genul de remarcă veninoasă pe care ar fi făcut-o. Bineînţeles că el a făcut această remarcă la întîmplare, dar coincidenţa o supăra şi, de aceea, ea se adresă cu oarecare irascibilitate Comitetului pentru repararea aparatelor. (CRA)

Comitetul a replicat ca şi mai înainte că defectul va fi remediat în curînd.

— În curînd! Imediat! spuse ea. De ce m-aş îngrijora de defectele muzicii? Lucrurile întotdeauna sînt puse la punct. Dacă nu faceţi reparaţia imediat, mă voi adresa Comisiei Mondiale (CM.).

— Nici o plîngere personală nu este primită de CM., replică CRA.

— Atunci prin cine trebuie să-mi înaintez plîngerea?

— Prin noi.

— Atunci, mă plîng.

— Plîngerea dumneavoastră va fi înaintată cînd îi va veni rîndul.

— S-au mai plîns şi alţii?

La această întrebare CRA a refuzat să răspundă.

— Păcat! îi spuse ea unui alt prieten. Niciodată n-a existat o femeie mai nenorocită ca mine. De-acum încolo n-o să mai fiu niciodată sigură de muzica mea. E din ce în ce mai rău, de fiecare dată cînd o comand.

— Şi eu am necazuri, replică prietenul. Cîteodată ideile îmi sînt întrerupte de un uşor zgomot neplăcut.

— Ce este?

— Nu ştiu dacă este în capul meu sau din perete.

— Plînge-te, în orice caz.

— M-am plîns. Şi plîngerea mea va fi înaintată la CM cînd îi va veni rîndul.

Timpul trecea şi ei n-au mai resimţit aceste defecţiuni. Defectele nu fuseseră remediate, dar în ultima vreme ei reuşiseră să se adapteze tuturor capriciilor Maşinii. Geamătul din simfoniile din Brisbane nu o mai enerva pe Vashti; îl accepta ca pe o parte a melodiei. Sunetul neplăcut din cap sau din perete nu mai era resimţit de prietenul ei. Şi la fel s-a întîmplat şi cu fructele artificiale care începuseră să mucegăiască, cu apa care începuse să aibă un miros neplăcut şi cu rimele nepotrivite pe care Maşina de poezii începuse să le emită. De toate acestea s-au plîns cu amărăciune la început, apoi le-au acceptat şi le-au uitat. Lucrurile au continuat să se înrăutăţească.

Dar cu defectarea aparatului de dormit lucrurile s-au petrecut altfel. Aceasta a fost cea mai serioasă oprire. Într-o bună zi în întreaga lume (Sumatra, Wessex, nenumăratele oraşe din Courland şi Brazilia) paturile comandate de proprietarii lor obosiţi n-au mai apărut. Pare un fapt ridicol, dar de aici a început colapsul umanităţii. Comitetul responsabil cu căderea a fost asaltat de reclamaţii care au fost îndreptate ca de obicei către CRA care, la rîndul său, i-a asigurat că plîngerile lor vor fi înaintate CM-ului. Dar nemulţumirea a crescut, deoarece omenirea nu era suficient adaptată unei vieţi fără somn.

— Cineva se amestecă în treburile Maşinii, au început ei să spună.

— Cineva încearcă să se facă rege, să reintroducă elementul personal.

— Să-l pedepsim pe acel om cu lipsa de adăpost.

— Să o salvăm! Să răzbunăm Maşina! Să răzbunăm Maşina!

— Război! Ucideţi omul!

Dar CRA a intervenit şi a domolit panica prin cuvinte bine alese. A mărturisit că însăşi Repararea Aparatelor necesită o reparaţie.

Efectul acestei mărturisiri a fost admirabil.

— Desigur, spuse un renumit conferenţiar, cel care vorbise despre Revoluţia Franceză, el care umplea de splendoare fiecare nouă decădere, desigur că nu vom insista cu plîngerile noastre acum. Repararea Aparatelor ne-a tratat atît de bine în trecut, încît acum sîntem cu toţii alături de ea şi vom aştepta răbdători refacerea. Vor veni timpuri bune în care va continua să-şi îndeplinească bine obligaţiile. Între timp, să încercăm să ne descurcăm fără paturi, fără tablete şi fără dorinţele noastre mărunte. Sînt sigur că aceasta ar fi dorinţa Maşinii.

Această cuvîntare a fost aplaudată la sute de mile depărtare. Maşina îi mai lega încă. Prin adîncul mărilor, pe dedesubtul lanţurilor muntoase mergeau firele prin intermediul cărora se putuse auzi şi vedea. Numai bătrînii şi bolnavii rămăseseră nerecunoscători, deoarece circula zvonul că şi eutanasia era dereglată şi că durerea reapăruse printre oameni.

Şi de citit era greu. Pătrunsese ceva în atmosferă care îi diminuase din luminozitate. Erau perioade cînd Vashti reuşea cu greu să vadă pînă la capătul încăperii. Şi aerul devenise rău mirositor. Plîngerile deveniseră tot mai puternice, remediile erau neputincioase, iar tonul conferenţiarului era eroic atunci cînd striga: „Curaj! Curaj!" Ce importanţă are, atîta timp cît Maşina continuă să meargă? Pentru ea lumina şi întunericul erau totuna. Şi, deşi lucrurile s-au mai îmbunătăţit după o vreme, strălucirea n-a mai fost aceeaşi şi umanitatea nu s-a mai refăcut de cînd intrase în criză. Se purtau discuţii nebuneşti despre „măsuri" despre o dictatură provizorie, şi locuitorilor Sumatrei li s-a cerut să se acomodeze cu lucrurile staţiei centrale situate în Franţa. Dar pentru cei mai mulţi, panica domnea şi oamenii îşi consumau forţele rugîndu-se cărţii, dovadă palpabilă a puterii Maşinii. Teroarea era gradată — o dată apăreau veşti pline de speranţe — Aparatul de Reparat era aproape reparat — duşmanii Maşinii fuseseră desfiinţaţi — noi centre nervoase care lucrau chiar mai bine luaseră naştere. Dar veni o zi cînd, fără cel mai mic avertisment şi fără vreun semn prealabil de slăbiciune, întregul sistem de comunicaţie se prăbuşi. În toată lumea, lumea aşa cum înţelegeau ei.

În acel moment, Vashti ţinea un curs şi remarcile ei anterioare avuseseră mare succes. Continuînd însă, curşanţii rămaseră tăcuţi şi la concluzie nu se mai auzi nici un sunet. Aceasta îi displăcu şi de aceea chemă un prieten specialist s-o încurajeze. Nici un sunet: desigur că prietenul dormea. Şi aşa se întîmplă şi cu prietenul următor pe care încercă să-l sune şi tot aşa pînă îşi reaminti remarca lui Kuno „Maşina se opreşte".

Fraza tot nu însemna nimic. Dacă eternitatea s-ar opri, desigur că, curînd, va fi pusă din nou în mişcare.

De exemplu, mai era foarte puţin aer şi lumină — atmosfera se îmbunătăţise cu cîteva ore mai înainte. Şi apoi mai exista Cartea şi atîta timp cît există Cartea, era un semn de siguranţă.

Apoi se prăbuşi, căci o dată cu încetarea activităţii veni o teroare neaşteptată — liniştea.

Nu cunoscuse niciodată liniştea şi apariţia ei aproape că a omorît-o pe Vashti — a omorît multe mii de per-

MAȘINA SE OPREȘTE

soane. Chiar de la naștere fusese înconjurată de un zumzet continuu. Și, nedîndu-și seama ce face, apăsă pe buton, acela care deschidea ușa celulei.

Ușa celulei se deschise, pentru că nu avea nici o legătură cu stația centrală care murea departe, în Franța. Se deschise, dîndu-i speranțe lui Vashti, care crezuse că Mașina fusese reparată. Se deschise și văzu tunelul șerpuind și ducînd spre libertate. Aruncă o privire și apoi se retrase. Pentru că tunelul era plin de oameni — ea fusese aproape ultima în oraș care se alarmase.

Oameni din toate părțile o împingeau înapoi și acesta era un coșmar din visele ei cele mai urîte. Oamenii se tîrau, țipau, încercînd să respire, atingîndu-se unii de alții, dispărînd în întuneric și împingîndu-se de pe peronul căii ferate. Unii se băteau pe lîngă soneriile electrice, încercînd să comande trenuri care nu mai puteau fi comandate. Alții chemau eutanasia, alții cereau respiratoare sau huleau Mașina. Alții stăteau la ușile celulelor lor, temîndu-se ca și ea și întrebîndu-se dacă să plece sau să rămînă. Și în toată această hărmălaie era liniște — liniștea care este vocea pămîntului și a generațiilor trecute.

Nu era mai rău decît singurătatea. Ea închise ușa din nou și se așeză să-și aștepte sfîrșitul. Dezintegrarea continua însoțită de îngrozitoare zgomote. Valvele care închideau aparatul medical erau probabil slăbite pentru că se rupseseră și atîrnau hidoase din tavan. Podeaua s-a clătinat și a aruncat-o pe Vashti din scaun. În sfîrșit, se apropia spaima finală — lumina începea să scadă, și ea știu că lunga zi a civilizației se termina. Se învîrtea prin cameră rugîndu-se să fie salvată în orice caz, sărutînd Cartea, apăsînd buton după buton. Urletele din afară creșteau în intensitate, pătrunzînd chiar prin pereți. Încet, strălucirea celulei ei scădea, reflexiile butoanelor de metal se pierdeau. Acum nu mai putea să vadă biroul și nici Cartea, deși o ținea în mînă. Lumina urma zborul sunetului, aerul urmărea lumina și vidul se întorcea în caverna din care fusese de atîta timp dat afară. Vashti continuă să se învîrta, ca unii credincioși, țipînd, rugîndu-se, lovind butoanele cu mîini sîngerînde.

De-abia acum ea se refugie în suflet. Cel puțin așa mi se păru, înainte ca gîndirea mea să se oprească. Dacă s-a refugiat în timp, nu pot să-mi dau seama. Ea răsuci din fericire chiar întrerupătorul care elibera ușa și aerul care o învăluí, șoaptele care îi răsunau în urechi îi spuneau că se află din nou în fața tunelului și a peronului pe care văzuse oamenii luptînd. Acum nu se mai luptau. Rămăseseră doar șoapte și mormăieli. Acolo în întuneric mureau cu sutele.

O podidiră lacrimile.

Tot lacrimi îi răspunseră. Cei doi plîngeau pentru omenire, nu pentru ei înșiși. Nu puteau suporta gîndul că acesta era sfîrșitul. Înainte ca tăcerea să fie completă, inimile li s-au deschis și au știut atunci ce este mai important pe Pamînt. Omul, floarea cărnii, cea mai nobilă dintre creaturile vizibile, omul care l-a făcut odată pe Dumnezeu asemănător cu sine însuși. Și și-a oglindit puterea în constelații, minunatul om murea încătușat în straiele pe care și le țesuse. Secol după secol s-a trudit și iată răsplata.

Într-adevăr, veșmîntul părea la început ceresc, împroșcat cu culorile culturii, cusut cu firele propriei negări. Și ceresc a fost atîta timp cît a fost un veșmînt și nimic mai mult, atîta vreme cît omul putea să-l lepede după voie și să trăiască prin esența pe care o constituie sufletul său și prin esența tot atît de divină pe care o constituie corpul său. Păcatul împotriva corpului, acesta era lucrul pentru care plîngeau mai ales, și secolele de greșeli împotriva mușchilor și nervilor și a celor cinci simțuri cu ajutorul cărora puteau cunoaște.

— Unde ești? șopti ea.

Vocea lui din întuneric îi răspunse: „Aici".

— Mai e vreo speranță pentru noi, Kuno?

— Nici una pentru noi.

— Unde ești?

Ea se tîrî către el peste cadavre. Sîngele li se împrăștie peste mîini..

— Mai repede, șopti ea. Mor! Dar ne putem atinge, ne putem vorbi și asta nu cu ajutorul Mașinii.

El o sărută.

— Ne-am întors la noi înșine. Murim, dar ne-am recîștigat viața așa cum era în Wessex cînd Elpid i-a învins pe danezi. Știm ce știu ei afară, ei care sălășluiau în norii de culoarea perlelor.

— Dar, Kuno, este adevărat, mai există încă oameni pe suprafața pămîntului? Nu este acest îngrozitor întuneric adevăratul sfîrșit?

El răspunse:

— I-am văzut, le-am vorbit, i-am iubit. Se ascund în ceață și ferigi pînă cînd civilizația noastră se va sfîrși. Astăzi ei sînt cei fără de adăpost, mîine...

— O, mîine... Un nebun va porni din nou Mașina mîine.

— Niciodată, spuse Kuno, niciodată. Omenirea a învățat lecția.

Pe măsură ce vorbea, tot orașul se împrăștiase ca un fagure. O navă spațială pătrunse prin intrarea subterană pe un chei în mină. Se izbi de pămînt explodînd și despicînd galerie după galerie cu aripile sale de oțel. Pentru o clipă au văzut visurile moarte și, înainte de a li se alătura, petice din cerul nepătat.

Traducere:
M. BODEAN și L. HUICĂ

IOAN POPA

COMANDO

SOARELE ardea în înalt ca un disc orbitor. Nisipul ardea, căștile ardeau, armele ardeau! Aerul tras în piept era atît de cald încît plămînii îi dureau! Transpirația cădea în picături pe nisip atunci cînd se aplecau înainte ori li se scurgea în șuvițe subțiri de-a lungul obrajilor, izvorînd de sub tîmple, alunecînd pe după ceafă, usturătoare.

Deșertul se întindea înainte imens, arzător, fără capăt și început, jucîndu-și în fața lor valurile fierbinți de aer. Parcă nisipul fusese stropit cu o benzină ce se aprinsese apoi și continua să ardă așa cu flăcări transparente.

Coloana se tîra înainte asemeni unui șarpe uriaș, orb, căutîndu-și drumul pierdut pe sub cerul de un albastru nemilos, fără umbră de nor. Unul înapoia celuilalt, soldații mărșăluiau respirînd sacadat. Cămășile erau ude de transpirație, fețele nerase, murdare, armele atîrnau grele, ucigașe, pe umeri, cu țevile în jos, cu cătările lipite de gambe.

Cataramele echipamentelor se loveau între ele ori de bidoanele metalice, scoțînd în mers sunete seci.

— Mărește pasul! Nu scoate cascal... Mai repede! Mai repede!...

Glasul lokotenentului Ent cădea peste capetele lor pentru a suta, pentru a mia oară, înnebunitor ca plesnetul unui bici.

Pulberea pustiului intra în nări odată cu aerul încărcat cu miros greu de transpirație — soarele era ca un ochi de metal topit în înaltul cerului.

— Haide, mai repede, mai repede!...

Pămîntul parcă luase foc și ardea.

Renunțaseră să mai privească înainte: lumina le înțepa ochii, îi durea. De fapt, nici nu aveau ce vedea: aceeași înșiruire monotonă a dunelor de culoare ciocolatie, nicăieri nici un fir de verdeață, nici o urmă omenească, doar umbrele lor care se tîrau fără odihnă înainte. Și se părea că merg așa de secole parcă. Își treceau limba peste buzele crăpate pe care sîngele se închegase și, din ce în ce mai mult, singurul lucru la care mai puteau să se gîndească era bidonul metalic pe fundul căruia mai aveau puțină apă — însă lokotenentul le interzisese să mai bea din ea.

Lokotenentul!...

Era a unsprezecea zi de cînd mergeau așa... Abia dacă-și mai aminteau: fuseseră selecționați... plecaseră într-o noapte din cazarma El Madeyn a bazei militare din Tyndouf, fuseseră parașutați în largul Saharey... Constituiau grupa de comándo numărul zece. Trebuiau să distrugă sateliții inamici și baza lor de lansare din zona RM-2 de lîngă Surt.

Războiul dura de un an și încă mai putea dura. Lupte înverșunate se duceau deasupra Oceanelor Atlantyk și Indyan (pentru arhipeleagurile Kogos și Nyktyngal), în insulele Eduard și Krozet, peste tot de-a lungul noilor frontiere maritime.

Era în joc Afryka.

Bombardierele grele, venind dinspre vest, străbăteau cerul Saharei alunecînd grăbite spre larguri, purtînd în pîntecele uriașe semințele morții. Convoaie imense de nave de luptă cutreierau cele două oceane, sute de milioane de cetățeni fuseseră chemați sub drapele... Ar-

mele puseseră stăpînire pe pămînt, pe ape și văzduhuri...

Patrula avea alcătuire mixtă: două plutoane de militari (bărbați), fiecare cu cîte un sergent, și un pluton de combatante (militari-femei), cu o sergentă. Șef al formațiunii fusese numit lokotenentul Ent.

Se deplasau numai noaptea — era mai puțin probabil să fie reperați — foloseau sisteme CX de protecție și mascare specială. Aprovizionarea lor o făceau avioanele de vînătoare „Dumin", care zburau pe ruta: Tyndouf—Adrar—Al yawf—Mombaza—Yast Löndre și care le parașutau alimente, apă și muniție.

În primele patru zile distruseseră deja paisprezece sateliți și se apropiau de zona RM-2 cînd... dintr-o dată... Valul acela formidabil de aer fierbinte care le uscase lacrimile din ochi și saliva din gură, care le pătrunsese prin uniforme pînă la piele, pînă la sînge... apăsarea aceea dureroasă pe umeri, asemeni unui tăvălug de fier ce voia să-i facă una cu nisipul... urletele lokotenentului care țipa ca nebun: „Culcat! Culcat!... În umbra dunelor, nu la soare!" ...Se aruncaseră la pămînt, acoperindu-și capetele cu brațele. Se făcuse dintr-o dată frig... și apoi iarăși cald...

Se ridicaseră cu greu, buimăciți. Bluzele parcă le erau pîrlite, iar pe alocuri nisipul strălucea sticlos, ca și cînd ar fi fost pe cale de a se topi.

Își reluaseră marșul tăcuți, dar parcă totul se schimbase în jur, deși nu puteau spune precis cum, aveau chiar impresia că merg în altă direcție. De atunci nu mai observaseră nici sateliți, nici avioane. Cerul rămăsese albastru și pustiu, în stația radio-laser nu mai răspundea nimeni la apeluri, de fapt așa spunea lokotenentul, fiindcă numai el mai ținea legătura cu baza.

Trecuseră de atunci unsprezece zile de iad, timp în care nu mai știau nimic de restul lumii.

Îl urau pe acel lokotenent cu suflet de fier, care nu se destăinuia nimănui, care-i insulta cu fiecare prilej, cît de mic, care-i purta așa de unsprezece zile prin nisipuri fără măcar să le spună din ordinul cui și pentru care rațiuni.

Vag, circula zvonul la bază că Ent este un ofițer foarte capabil — acum urau acest zvon, îl urau din tot sufletul, pentru toate chinurile și lipsurile îndurate!

Simțeau prezența lui Ent în orice clipă, îi pîndea din marginea coloanei așa cum coiotul își pîndește prada, iar ordinele lui, oh, ordinele lui aduceau numai suferință!...

— Staai! Zece minute haltă! Cele două plutoane de combatanți vor da fiecărei combatante o jumătate de pahar de apă. Repede, executarea!

Soldații se întoarseră încet către ofițer: ochii le străluceau de parcă ar fi avut febră.

— E nebun, șopti Harold către Gayn, e a treia oară cînd dăm din apa noastră femeilor!

— Iar ele pe-a lor și-au terminat-o demult, îi răspunsese celălalt.

Cu picioarele depărtate, cu brațele încrucișate la piept, Ent stătea drept sub biciul necruțător al Soarelui, înfruntîndu-le privirile din marginea coloanei care se oprise.

Ochii luminoși ai femeilor se îndreptară recunoscători către el cînd îl auziră vorbindu-le:

— Sper că nu e nevoie să vă mai atrag atenția că aici nu sînteți la un hotel de pe Maynstreet ca să mergeți la toaletă din cinci în cinci minute — apă nu mai este decît foarte puțină, destul că transpirați, siliți-vă și voi s-o rețineți în organism cît mai mult, ce dracu'!...

Observația brutală avu darul să mai potolească mînia bărbaților care, disperați, începură să deșurubeze paharele-capac de la bidoane. Femeile băură apa caldă încet, cu înghițituri prelungi. Cîte o șuviță de păr, udă de transpirație, le aluneca pe frunte de sub căști, iar ele se sileau cu mișcări inconștient-grațioase s-o pună la loc. Șopteau „thank y" și se retrăgeau sfioase. Majoritatea erau foarte frumoase. În inimile asprite ale acelor bărbați pătrunse deodată o rază subțire de duioșie — fiecare dintre ei aveau acasă o mamă, o soție, o soră... oftară resemnați cu „pierderea" apei, prinzîndu-și bidoanele la centuri.

Și marșul reîncepu și mai cumplit, și mai istovitor și greu decît oricînd...

Din cauza arșiței, uleiul ieșise din paturile de lemn lustruit ale armelor, iar vopseaua începuse să se înmoaie pe metal răspîndind un miros sufocant.

— Un avion tot trebuie să ne repereze! Probabil ai noștri duc lupte grele în sud și n-au timp să ne caute. Măriți pasul!

O clipă, luptătorii, cu un efort dureros, întoarseră capul în direcția din care ofițerul vorbise: nu, nu delira — pe omul acela nu-l interesa soarta lor, nu-l interesa starea jalnică în care ei se aflau, el se gîndea numai la mersul războiului! El credea că este posibil să ajungă cu ei la Waha, pînă la care mai erau aproape o mie de mile, mergînd prin pustiul acela pe care nici măcar nu-l cunoșteau prea bine.

Ent refuza să înțeleagă că armata a XII-a îi pierduse ori își mutase cîmpul de operații neglijîndu-i pur și simplu, că erau departe de ruta obișnuită a avioanelor de vînătoare, că era o minune că încă nu fuseseră înghițiți de „mlaștinile" de nisip mișcător, că așa cum erau, obosiți, deshidratați, mai găseau puterea de a merge înainte!

Același peisaj dezolant li se înfățișa mereu, monoton, Soarele abia se mișca pe cer, orele se scurgeau lungi, grele, chinuitoare...

Mulți dintre ei amețeau și simțeau nevoia să vomite. Mînia surdă se retrăsese undeva în adîncurile ființei lor lăsîndu-le în suflete un mîl amar de deznădejde... Iar căldura... o, de n-ar fi fost căldura aceasta!... Și frigul nimicitor care cobora o dată cu noaptea!...

— Stai!

Se opriră buimaci, izbindu-se unul de altul, fără să știe ce se întîmplă. Ordinul răzbi pînă la ei de undeva de departe, tocmai din capătul coloanei:

— Toți militarii vor lăsa aici armamentul individual, aruncătoarele laser și materialul anex. Fiecare grupă va păstra o singură armă ușoară!

Materialele începură să cadă una cîte una în nisip...

— La loc comanda! strigă Ent. Puneți-le în ordine!

Își luară armele de jos.

El se plimba prin fața lor încercînd să deslușească pe figura cuiva vreun cît de mic motiv de discuție.

— E nevoie să facem exerciții demonstrative?

Glasul îi suna nervos, cu dușmănie, ca și cînd abia și-ar fi stăpînit o mînie ascunsă de ani și care era pe punctul de-a izbucni. Parcă ar fi vorbit unor prizonieri, unor dușmani, oricui, numai unor subordonați de-ai lui, nu. Oamenii își plimbară privirile grele peste comandant: nici un mușchi nu tresări pe fața acestuia, doar ochii lui verzi îi înțepau din umbra cozorocului caschetei. Dacă marșul li se păruse chin cumplit își dădură seama că acesta nici nu se putea compara cu ceea ce simțeau acum cînd stăteau în poziția „drepți", nemișcați sub bătaia soarelui: era o senzație de iad!

— Executarea!

Cu gesturi mecanice, încete, aranjară armele regulamentar în două piramide. Myolse genistul însemnă locul cu două fanioane roșii, înalte. Apoi încheiară formațiile. Ca prin vis, își dădură seama acum că se obișnuiseră cu echipamentul acela pe care-l părăseau acolo și tresări în ei ceva dureros ca un suspin ori ca un jurămînt încălcat pentru că nu se putea altfel! Parcă ar fi capitulat ori s-ar fi predat unui dușman invizibil, poate nisipului fierbinte! Suferiseră dincolo de puterile suferinței, dar nu pierduseră nimic nicăieri — acum pentru întîia oară se despărțeau de arme și mulți dintre ei intuiră că nu le vor mai revedea niciodată, că acesta era începutul sfîrșitului!

— Înaintee, marș!

Trupurile își încordară arterele, venele prizoniere, întemnițate în ele, inimile începură să bată mai profund, respingînd sîngele care venea înnebunit către ele în valuri, refuzînd să mai plece înapoi, cerînd odihnă; din încheieturile membrelor iradia durere. Greața le explodă în stomacuri. Un dezgust adînc față de această strădanie zadarnică de a mărșălui mereu îi cuprinse, mai primejdios decît deznădejdea!

Lokotenentul alerga acum în coada coloanei de marș, valuri roșcate de praf se așterneau în straturi peste uniformele lor. Nisipul le intra în ochi, le scrîșnea între măsele. Cei mai mulți tușeau.

— Mai repede, sergent, mai repede!

Pînă și vîntul care trebuia să-i răcorească ardea.

— Mai repede, mai repede!...

Creierul se străduia să apuce comenzile mușchilor, dar acestea scăpau din ce în ce mai des de sub control. Picioarele se împleticeau, istovite.

— Mai repede, mai repede!...

COMANDO

Prin mintea sergentului Orkney trecu o clipă ideea că Ent e nebun și, instinctiv, atinse clapa port-pistolului de la șold cu vîrful degetelor. Ca atras de un magnet își întoarse privirile și se cutremură: lokotenentul era acolo în spatele lui, îl privea cu cascheta trasă peste ochi, cu aerul lui marțial, țeapăn, dintotdeauna. „Dumnezeule!", șopti Orkney — cu o clipă înainte doar îl văzuse în capătul coloanei.

— Soldatul Hall e bolnav, sir, aruncă el înfricoșat.

— Să se prezinte la mine: îl voi căra personal în spinare!

Sarcasmul biciuitor al ofițerului îl făcu pe Orkney să se alăture coloanei fără să mai spună nimic.

Dunele vălureau pînă departe ca apele unei mări. Nicăieri nici o urmă, cît de mică, de neînsemnată, care să amintească trecerea vreunui om ori a vreunei ființe. Prin mintea sergentului începură să se perinde imagini ale unui vis halucinant: vedea Tamysa cea cu ape potolite, livezile de mandaryny de pe malurile ei, Orașul Subteran și Orașul de Sus alcătuind uriașa Löndră cu străzile ei mecanice rulînd neauzit prin fața miilor de magazine și localuri, parcurile, serile scăldate în luminile nesfîrșite, fetele — parfumul vieții... Parcă totul fusese un vis... asta fusese înainte de începutul războiului... poate nici nu trăise așa ceva, poate era numai o născocire a minții lui înfierbîntate, a sîngelui său chinuit de sete care aiura. Sub apăsarea acestui gînd, sergentul simți o dorință cumplită de a întreba pe ofițer dacă Löndra există cu adevărat, dacă el, Ent, o văzuse și admirase vreodată... dacă existase într-adevăr pe lume un Timp de Dinainte de Război! Schiță chiar mișcarea de a-l chema pe lokotenent, dar renunță: o apatie îl cuprinse brusc și el se lăsă în voia ei știind că nu putea face nimic altceva.

Orele treceau încet, chinuitoare.

Coloana înainta din ce în ce mai greu.

— Mai repede! Mai repede!...

Vocea ofițerului răsuna cînd aproape, cînd departe. Îndemnul avea în el ceva absurd. Pentru întîia oară de cînd părăsiseră baza ceva tulbură aparența lucrurilor: soldatul Mylle ieși din rînd și trînti jos trusa individuală. Ochii îi erau injectați iar colțul gurii îi tremura ușor.

— Du-te dracului cu „mai repedele" tău! strigă el ridicînd pumnul amenințător către ofițerul care se apropia în fugă.

Ent ajunse lîngă el:

— Ce s-a întîmplat, soldat?

— Nu mai pot! Nu mai rezist, urlă soldatul. Unde vrei să ne duci? Avea o voce guturală, nefirească din pricina mîniei, ca un strigăt de disperare aruncat către cer. Coloana continua să se scurgă înainte, robotic, cu mișcări străine.

Nici un mușchi nu tresări pe chipul lui Ent. Fulgerător trase din toc pistolul:

— Soldat Mylle, ai douăzeci de secunde ca să-ți reiei locul în formație. În caz contrar, te împușc pentru rebeliune! Vocea lui era ca șuieratul întărîtat al unui șarpe veninos călcat pe coadă. O clipă se priviră unul pe altul. În privi-

rile lui Ent se citea cruzimea. Țeava pistolului dezintegrator îl fixa așa de hotărît încît Mylle șovăi. Cînd degetul celuilalt eliberă pîrghia, auzi bâzîitul scurt al contactului, și se grăbi să ridice de jos trusa. Reintră în rînduri fără să mai spună nimic. Ent decuplă și băgă pistolul în tocul de la șold.

— Sergent! chemă el.

— Ordonați! rosti Orkney, care între timp venise aproape.

— Ai grijă... nici un om să nu se mai oprească!...

Ofițerul privea nemișcat undeva departe, înainte, pe deasupra coloanei învăluite în nori de pulbere, parcă nici nu observase pe sergent ori parcă se gîndea la ceva, la un lucru pe care numai el îl știa poate.

Deasupra liniei orizontului cerul începea să se înroșească, semn că se apropia înserarea.

— Nimeni nu trebuie să se oprească, rosti Ent. E foarte important acest lucru!...

Continua să privească fix în adîncimile zării și Orkney nu știa dacă i se adresează lui ori gîndea cu glas tare pentru sine însuși.

Se depărtă înfiorat, cuprins de neliniște.

•

E întuneric și frig. Orkney se trezește clănțănind din dinți, dîrdîind. Se ridică. Mușchii, corpul, tot o durere ca și cînd ar fi fost bătut cu vergi. Îi este sete.

Întinși pe nisip, oamenii dorm ghemuiți, scoțînd prin somn sunete nearticulate. Cerul este negru-vînăt. Puțin mai la margine, lokotenentul îi privea nemișcat, cu mîinile la spate, învăluit în întuneric. Nu doarme.

Orkney se îndreaptă buimac spre el. Limba i se lipește de cerul gurii amar și cleios.

— Grăbiți-vă! Trebuie să plecăm!

Glasul ofițerului are aceeași inflexibilitate mecanică.

— 'nțeles!...

Oamenii se trezesc unii pe alții, tușesc, curățîndu-și gîturile de flegmă și praf. Își adună lucrurile gemînd, cînd, deodată, un glas subțire înțeapă noaptea.

— Sir, aici sergent Mary!...

— Ce este, sergent?...

— Sir... iertați-mă... nu mă mai pot ridica!

Orkney deveni fără să vrea atent: i se pare lui sau Ent a tresărit?... S-a clătinat?...

Silueta lokotenentului se îndreptă grăbită spre locul de unde se auzise glasul. Se aplecă.. se lăsă în jos...

— Respiră, Mary!

Fata respiră. Simte degetele subțiri ale lokotenentului apăsîndu-i delicat umerii, sternul, deschizîndu-i cu pocnete mici clapele de la piept ale bluzei aspre, militare. Palmele lokotenentului o masează repede, calm, cu o tehnică stranie — o silesc mai degrabă, nu o conving printr-o participare voluntară, să respire. Mîinile lui o apasă pe sîni înfiorînd-o, i se plimbă pe tot bustul într-un ritm amenințător (parcă ar fi sute) încercînd s-o prindă într-o horă viguroasă, s-o smulgă din inerție. Nu știe dacă se cade să spună ceva ori să tacă, dar se simte ridicată de mijloc de la pămînt ca un fir de iarbă și dintr-o dată își dă seama că poate merge și se poate mișca...

Ent își scoase cascheta cu o mișcare grăbită a mîinii, dîndu-și pe spate părul castaniu:

— Ei, gata, spune el respirînd precipitat...! Era să rămîn cu doi sergenți doar! Bine că n-am uitat masajul yoka. Ai dormit pe nispul rece, asta a fost tot!

Orkney încremenește: Ent glumește, așa ceva nu s-a mai întîmplat pînă acum... Niciodată nu a vorbit Ent atît de mult!

— Încolonarea! Trebuie să ajungem la Waha înainte de 16 ale lunii, cînd vor ataca escadrilele noastre! Înaintee, marș!

Pentru întîia oară după atîtea zile, în această noapte întunecoasă, soldații văd cum pe cerul vinețiu al deșertului alunecă nori misterioși, deschiși la culoare, avînd mai degrabă o nuanță luminiscentă. Ent îi privește cu atenție. Silueta lui subțire se datașează pe fundalul alburiu al nisipului:

— Ați împărțit între voi, aseară, în mod egal apa?

— Da, sir!

Aflat în capul coloanei, el se întoarce brusc și, ca și cînd cu mare greutate s-ar fi hotărît să facă un sacrificiu imens, spune:

— Ei bine... puteți bea toată apa pe care o mai aveți în bidoane...

Orkney privi în noapte, departe: cerul se arăta amenințător, imens, pustiul tăcea.

— Mai repede, mai repede!

I se pare lui sau terenul își schimbase înfățișarea? Treceau acum printre dune deosebit de mari, unele aproape uriașe. Într-un loc i se păru că văzuse o bucată de rocă, dar altceva îi atrase atenția sergentului: coloana se oprise în loc, șovăind, cînd deodată, din capătul ei, de departe, răsună glasul lokotenentului în noapte, cu același timbru exasperant:

— Mișcă înapoi, soldat! Nu vezi că intri în nisipuri mișcătoare?

O vreme se auzirá acolo vocile răgușite ale soldaților și zgomot de echipament lovit, apoi frămîntarea se potoli. Coloana începu să se tîrască prin beznă mai departe către un țel nedefinit, toropită de oboseală.

Un colț de cer se lumină brusc și Luna se arătă în înălțimile spațiului cernînd peste lucruri și oameni o lumină albă nepămînteană, asemenea luminii din vise.

Orkney privea la soldații care treceau peste nisipul deșertului — natură căzută în ruină. Erau aceiași oameni care pînă acum cîteva zile rîseseră și glumiseră, fuseseră prieteni cu el, camarazii, tovarășii lui. Nu mai erau acum oamenii care mărșăluiseră la luptă odinioară: războiul îi împinsese în degradare. Le privea chipurile sălbatice, ochii cu priviri pierdute. Știa că aceasta e faza finală a epuizării. Suferiseră peste puterile lor și abia dacă mai puteau face față eforturilor istovitoare. Probabil nici nu mai știau că trebuie să respecte un jurămînt de lealitate depus odinioară față de patria îndepărtată, de comandanți — unde erau oare toate acestea? Aveau să se mai întoarcă vreodată înapoi la casele și pămînturile lor? Poate chiar peste cîteva ceasuri acești oameni sleiți de vlagă vor cădea la pămînt fără a se mai putea ridica. Iar el, Orkney, sergentul, va mai înainta cîțiva pași, apoi se va lungi încetișor pe nisip, alăturea lor, în cel din urmă popas. Soarele îi va arde cu lumina lui, iar vîntul le va duce cenușa în zările largi amestecînd-o cu pulberea roșie a pustiului și cu nisipul acestuia! Și pentru ce toate acestea?... Și la ce bun?...

Cu ochii împăienjeniți, sergentul privea cum Ent alerga mereu de-a lungul coloanei, du-te-vino, într-un joc ciudat, amenințător, care-l proiecta pe fundalul cerului ca într-un miraj. Îl privea pe Ent ca pe singurul dintre ei în stare să supraviețuiască pînă la Waha în rigiditatea lui sălbatică, în dinamismul acela nenatural, cu uniforma lui impecabilă, cu chipul lui slăbănog, imobil, pe care străluceau numai ochii, cu glasul lui arid, inuman, cu care le vorbea despre situații tactice și schimbări de poziții, poate nu din convingere ci dintr-o inerție profundă, amorțită, care refuza să accepte realitatea și cu care continua să se îmbete asemenea nebunului care între pereții celulei lui goale înfăptuiește plăsmuiri miraculoase și imperii de vis...

Poate încă nu se terminase totul, poate ceilalți mai aveau resurse încă, dar cît mai puteau rezista? Cîteva ore... o zi?... Poate! (în nici un caz mai mult!). Și apoi?

— Repaus! Haltă 20 de minute!

La auzul ordinului, coloana parcă se prăbuși.

Orkney se apropie de Ent — la fel făceau Mary și sergentul Gunning. Șovăi o clipă, apoi își luă inima în dinți:

— Sir, oare sîntem pe direcție?

Lokotenentul îl privi furios:

— Crezi că sînt nebun? Vorbești ca un soldat, sergent! Harta arată drumul clar și reperele se potrivesc! Numai noi să ne grăbim, înțelegi? Altfel oamenii se epuizează!

Orkney tăcu — oare ar fi avut vreun rost să-i spună că oamenii erau epuizați de mult?... Nu... Ent era acolo în fața lor, în picioare; drept și străin în autoritatea lui, așa cum le apăruse dintotdeauna. Poate așa stăteau lucrurile, cum zicea el, dar lui îi venea greu să afle pînă unde este adevăr în spusele ofițerului și de unde începe minciuna, căci neîndoielnic se strecura un neadevăr în spusele lui... Și-l disprețui!...

Ent îi sfida fără ca vreun mușchi să tresară pe fața lui și era conștient de faptul că ei știu că el îi sfidează și totuși îi respingea luptîndu-se cu ei într-o încleștare sălbatică dar cu liniștea pe față, așa cum face dresorul cu fiara care-i simte slăbiciunea și se pregătește să sara sa-l sfîșie. El, în picioare în fața lor, încăpățînat, luptîndu-se să nu se lase descoperit, luptîndu-se să nu se trădeze, ca și cînd ar fi încercat să oprească o avalanșă cu mîinile goale înainte de a-și căuta refugiul în cercul tot mai strîmt al mîndriei sale nemiloase, nesăbuite!

Se întoarse brusc în partea în care era Mary:

— Cum te simți? o întrebă el.

„Este și laș", gîndi Orkney.

— E totul în ordine, sir!

— Bine... bine!...

Nu, nu fusese atenție în întrebarea lui — chipul, același: nu era căldură, nu, nici blîndețe ori milă, doar un formalism mai degrabă, ceva ce justifica prezența lui acolo în mijlocul lor, umplea vidul sufletesc!

Se așezară jos.

Ent privea îngîndurat în adîncurile nopții. Părea că fața lui împrumutase încremenirile pietrei. Își trecu mîna peste frunte încet, ca pentru a-și alunga gîndurile:

— Aș vrea puțină apă! Are careva dintre voi?...

Fusese mai mult o șoaptă care parcă nu-i aparținea și Orkney tresări, căci pentru întîia oară și el, Ent, se comporta asemenea celorlalți și dovedea că suferă asemenea lor. „I-e sete!" gîndi cu o răutăcioasă bucurie.

O clipă se lăsă tăcerea. Apoi:

— Nu, sir, ați dat ordin s-o bem!

— Da, așa este!...

Orkney, care totuși păstrase din rezerva lui (ca și ceilalți sergenți) tuși stingherit. Ca pentru a abate discuția, Ent o întrebă pe sergentă:

— Spune-mi, Mary, tu... voi femeile,... ce căutați în războiul acesta?... Avea o voce ciudată acum, liniștită și calmă, o voce pe care ei n-o mai auziseră la el.

Surprinsă de întrebare, sergenta se gîndi o clipă și răspunse:

— Am venit să fim alături de soții noștri, de părinții și frații noștri, să ne apărăm căminele și pămîntul patriei!

Spusese fraza pe nerăsuflate.

— Ești studentă, așa-i?

— Da... mărturisi ea stînjenită. La construcții-aeronave...

El o privi îndelung și ea își plecă ochii.

„Ce umanism de doi bani," gîndi Orkney.

— Mary, reluă Ent, știi cîte mile sînt de aici și pînă la „pămînturile patriei" tale?

— Știu și eu?... O mie... două mii de mile!

— Atunci, ce cauți aici?...

Întrebarea rămase suspendată în aer. Sergenta își ridică ochii uimită, ca și ceilalți doi: el stătea tot acolo, în aceeași poziție, privind-o ca și mai înainte, cu același chip de nepătruns.

— Știi că... noi am atacat primii în acest război?...

Mary simți cum îi fuge deodată pămîntul de sub picioare: tot ce știa ea despre război se răsturna cu susul în jos. Ea și ai săi făceau parte din marea tehnocrație, nu puneau niciodată la îndoială ce spunea oficial Consiliul.

— Nu, nu știam, bîigui.

— Atunci s-o știi, adăugă lokotenentul deodată, dur... Orkney privi cronometrul: cadranul fosforescent al acestuia arăta orele trei și treizeci de minute. Ent se ridică în picioare:

— Treziți oamenii și încolonați-i!

Lui Orkney i se păru pentru prima oară că lokotenentul se clatină, dar acesta își reluă mersul viu care-i era caracteristic.

COMANDO

Peste puțin timp, vocea lui răsuna în capătul coloanei cu rezonanța știută:

— Mai repede, soldat, mai repede, nu vă opriți!...

Luna aluneca încet spre asfințit și stelele păleau. O boare caldă se porni să sufle ușor dinspre sud iar cei care mai puteau, știind că ea aducea arșița, înjurau printre dinți, majoritatea și în special femeile mergeau mașinal, cuprinși de muțenie, avînd priviri fixe și goale, ca ale muribunzilor. Coloana îi purta cu ea așa cum rîul duce în curgerea lui la vale cadavrele peștilor.

Ent trebuia acum să alerge în permanență pentru a putea ține în picioare coloana care se clătina. Fascinați, sergenții, care se simțeau la capătul puterilor, îl priveau pe lokotenent: de unde avea el oare energia aceea nebănuită, forța aceea de rezistență pe care nici măcar nebunii nu o aveau? Oare cît mai putea să-i mențină în marș?

— Mișcă, sergent, nu mai căsca gura ca idiotul!

Orkney tresări violent: lui îi vorbise. Simți cum sîngele i se urcă în cap ca un val greu și cum vede roșu înaintea ochilor. Cu greu își privi cronometrul: era șase și treizeci de minute. Făcu un mic calcul și încă o dată pipăi tocul de piele de la șold, unde ținea pistolul: „Dacă într-o jumătate de oră, își zise el, nu se întîmplă nimic, îl somez pe Ent să-mi dea portharta și documentele: în caz că se împotrivește îl împușc!"...

— Mai repede, mai repede, nu vă opriți!

Coloana se tîra înainte cînd deodată, departe, spre, sud, cerul luă foc. O margine rotundă din discul orbitor al Soarelui aprinse zarea și pămîntul, anunțînd zorii celei de-a douăsprezecea zi de marș neîntrerupt. Pentru întîia oară de cînd mergeau simțiră sub picior pămînt tare ca și cum ar fi ajuns la un liman, la un țărm al oceanului de nisip pe care călătoriseră pînă atunci. Orizontul apăru în toată imensitatea nemărginirii lui. Globul de foc al Soarelui începuse să urce grăbit spre cer!

Cu fețe sălbatice, ca niște umbre mișcătoare, soldații ieșiră afară din cumpăna nopții asemenea unor lilieci cu ochi orbiți de lumină și tot în clipa aceea s-a produs miracolul: imaginea răsturnată la polul opus propriului lor chin fusese aruncată înapoi, deszăvorîtă în sfîrșit din haosul nopții ori din adîncurile nisipurilor, ca să le răsplătească efortul supraoman și să-i oprească în sfîrșit: primul care a văzut palmierii a fost Gunning. El s-a oprit să se frece la ochi și întreaga coloană s-a oprit. „Binoclul, Gunning"! a cerut lokotenentul, dar nu... nu mai era nevoie de binoclu: nu era „myrage" nu era „Morgana".

Orkney, care era în coada coloanei, a ieșit în lateral să privească mai bine.

Cînd oamenii au început să alerge, s-a simțit cuprins și el de acea frenezie instinctuală. Țipetele și învălmășeala stîrneau deopotrivă panica și speranța și plînsul celor care mai puteau plînge de fericire! Și înainte de a-și arunca de pe el echipamentul anex împreună cu puțina brumă de luciditate pe care o mai avea, sergentul se gîndi că ceea ce vedea nu era Waha, era o oază cu totul necunoscută. Dar aceasta nu mai conta: lacul lucea albastru și potolit între palmieri, pămîntul, pietrele, totul era adevărat! Și mica negresă care fugise îngrozită la vederea militarilor bărboși, prăfuiți, care rîdeau și plîngeau ca nebunii, apăruți pe neașteptate din mijlocul nisipurilor, totul, totul era adevărat și viu! Vedeau viață! Mai încolo, printre colibe, cîțiva negri alergau spre cămilele culcate în umbra palmierilor!

●

— Orkney!

— Ce naiba vrei?

Glasul neliniștit al fetei îi trezi din toropeală:

— Orkney... lokotenentul nu e aici!

Sergenta stătea aplecată peste el, cu ținuta murdară și ruptă, scuturîndu-l cu insistență.

Orkney se ridică în picioare cu greu. Îl durea tot corpul, dar se obișnuise cu asta de mult. Soldații dormeau peste tot, răspîndiți printre palmieri, în diferite poziții. Împrejur erau aruncate la întîmplare casete individuale de supraviețuire, echipament, îmbrăcăminte.

Soarele era sus și Orkney se uită la ceas: era ora șapte și treizeci de minute. Dormise deci o oră.

„A naibii fată," gîndi el privind-o pe Mary. Se uită atent peste cei adormiți, dar nu văzu nicăieri figura lokotenentului.

— Sir! chemă el cu glas răgușit.

— Nu e aici, exclamă sergenta, l-am căutat peste tot.

— Trezește-l pe Gunning!

Deși dormisera puțin, faptul că nu mai erau însetați îi făcea să se simtă mult mai bine.

Sergentul Gunning se trezi ușor. Pentru că lipsa comandantului era din punct de vedere regulamentar un eveniment de o deosebită gravitate și care cerea acțiuni imediate, începură să sondeze cu atenție împrejurările.

Oaza era mică, locuită de populație de culoare, nivel de dezvoltare I, care trăia în cîteva colibe. Două izvoare, un lac mic, cîteva zeci de palmieri și pomi necunoscuți, exotici, aceasta era „localitatea" Lem. Orkney reuși să intre în discuție cu învățătorul din sat, Mambe, un negru mărunțel care cunoștea limba esperanto, dar despre Ent nu aflară nimic. Mambe era foarte agitat, mereu pronunța cuvîntul „prietenie" către Orkney, dar vorbea așa de prost limba supremă încît după o scurtă consfătuire, Orkney, Gunning și Mary se hotărîră să o ia înapoi pe drumul pe care veniseră în oază.

Lîngă un palmier ridicară de jos o armă-laser ușoară care fusese aruncată acolo și-și continuară drumul.

La marginea oazei șovăiră înfricoșați de imensitatea pustiului. Parcă s-ar fi temut să iasă din nou de sub ocrotirea micii oaze în acel larg primejdios.

Nisipul era fierbinte și se vedeau clar urmele lor. Peste tot erau lucruri aruncate aiurea. Abia acum văzură că nu departe, spre dreapta, stăteau îngropate în nisip resturile unui avion prăbușit: era un aparat de vînătoare marca „ROC". Trecură de el și urcară pe o dună. Trecură apoi și de dună.

Praful roșiatic, fin, care acoperea nisipul se ridica de sub picioarele lor făcîndu-i să tușească.

Mergeau atenți, refăcînd în sens invers drumul pe care veniseră.

De mai multe ori întorseseră capul spre oază ca și cînd s-ar fi temut ca aceasta să nu dispară lăsîndu-i pradă pustietății.

Dar oaza rămînea liniștită acolo, la locul ei, numai că se micșora din ce în ce mai mult pe măsură ce ei se depărtau de ea. Orkney se miră cum de putuseră s-o zărească de la o asemenea depărtare. La gîndul că s-ar fi putut să treacă pe lîngă ea fără s-o vadă, un fior îi săgetă inima.

Recunoșteau din ce în ce mai greu urmele și erau gata să se lăsase păgubași cînd Orkney își zări deodată pistolul pe care-l aruncase. Îl ridică și și-l prinse de centură.

— Pe aici trebuie să fie, spuse el. Să-l căutăm!

La cîțiva yarzy depărtare zăriră silueta altui avion prăbușit, îngropat pe jumătate în nisip, dar continuară să caute mai departe și să-l strige pe Ent.

Primul care l-a zărit a fost Gunning. Ent era în fața lui nu prea departe, prăbușit cu fața în jos, în nisip. Vîntul care adia slab de tot, abia simțit, presărase peste el pulberea fină a deșertului, care se strînsese în cutele uniformei formînd linii subțiri.

Dintr-o pornire spontană, uitînd de ura pe care i-o purtau, cei trei începură să alerge spre cel căzut.

Mary, ajunsă prima, îngenunche lîngă Ent:

— Sir, îl scutură ea, am venit!... Oaza nu e departe!...

Dar Ent rămînea nemișcat și inert, în pieptul lui nu suia nici o respirație, îl simțeau doar că era acolo în acea poziție nefirească, nepotrivită lui.

Abia îndrăznind să-l atingă, Mary îi pipăi atentă pulsul și în tăcerea care se lăsase se ridică în picioare:

— E mort, spuse ea fără să-i privească pe cei doi.

— A murit? șopti uluit Orkney. Nu e posibil!

Se aplecă înfrigurat asupra celui căzut, cercetîndu-l cu atenție.

Dar nu mai era nimic de făcut. După un timp, se ridică și el:

— Da!... A murit!...

Se simțiră cuprinși de un apăsător sentiment de singurătate și istovire de parcă toată oboseala lumii se lăsase pe umerii lor dintr-o dată, imensă, zdrobitoare!...

Orkney ocoli încet trupul fără viață al lokotenentului și-i ridică de jos portharta de piele aurie, care i se păru neobișnuit de ușoară. Apăsă clapa și o deschise. Era o porthartă simplă, cu un singur compartiment — în ea nu se găseau decît o hartă militară a Anglyey la scară mică... și foarte multe medicamente pentru stomac. Altceva nimic. Pe verso-ul alb al hărții era notat ceva de mînă și Orkney se adînci în citirea notei: cîteva zeci de rînduri cu scris mărunt ordonat, clar.. apoi își ridică privirile și stătu mult timp așa cu ochii ațintiți asupra unui punct imaginar ca și cînd atunci s-ar fi trezit dintr-un somn adînc ori mai degrabă dintr-un coșmar, privind așa, încremenit, fără să spună nimic, posomorît și palid, pînă cînd ceilalți se apropiară de el și Gunning îl bătu pe umăr. Atunci tresări plecîndu-și ochii asupra porthartei și hărții pe care le ținea în mîini ca asupra unor lucruri complet străine pe care le vedea pentru întîia oară.

— Priviți, articulă el, n-a avut asupra lui nici o altă hartă, doar pe asta!...

Ei luară din mîinile lui coala, o despăturiră cu mișcări șovăitoare ca și cînd aceasta ar fi fost o relicvă ce se putea face pulbere în orice clipă.

Încet, Orkney se îndreptă spre cel căzut, și se opri la un pas de el.

Gunning, intrigat, se apropie:

— Vrei să spui că drumul acesta pe care l-am străbătut...

— Întocmai! Vocea lui sună hotărîtoare și grea. Ent nu știa de existența acestei oaze, continuă el după un timp, numai extraordinara lui voință ne-a adus pînă aici!... A mers cu noi la noroc! Și mai scrie ceva pe reversul hărții aceleia, Gunning, îl privi el în față, ceva ce nu trebuie să știm deocamdată decît noi!

— Ce?

— ... Că războiul atomic nu a fost un mit, el a avut loc și s-a și terminat deja... că Anglya și Europa nu mai există... și multe asemenea lor!... El a știut totul!... Ții minte? Acum șase zile ne-a spus să abandonăm stațiile de legătură prin sateliți dar el și-a păstrat una: prin ea a recepționat imagini de pe planetă și emisiile unei stații izolate de cercetare, de la unul din poli!... Înțelegeți?

Dar Gunning nu înțelegea: erau lucruri pe care mintea lui refuza să le accepte...

Lokotenentul se odihnea cu obrazul drept pe brațul stîng dus înainte și îndoit din cot în timp ce mîna dreaptă cu degete lungi și subțiri rămăsese întinsă de-a lungul corpului.

Cascheta nu-i căzuse de pe cap, diagonala centurii trecea corect pe sub epolet, iar ținuta îi era într-o perfectă ordine ca și cînd și în moarte ar fi căutat să fie sever și marțial. Numai chipul lui, în mod curios, își pierduse duritatea, moartea îl destinsese și-l preschimbase într-altul, luminos, clar, cu trăsături frumoase și blînde! O șuviță de păr, castanie, scăpase de sub caschetă și-i aluneca pe frunte. Părea că doarme!

Gunning, tulburat, șopti:

— Nici nu s-a mișcat după ce a căzut!

— Nu, nu s-a mișcat, întări Orkney, sînt sigur că era mort înainte de a cădea! Acum îmi dau seama și pot spune că oamenii ca el mor în picioare!

Stăteau toți trei acolo, în jurul lui. Lumina le părea acum mohorîtă. Și Orkney înțelese deodată adevărul, adevărul adînc, tulburător:

COMANDO

omul acela ale cărui urme pe pămînt vîntul abia aştepta să le şteargă fusese grav bolnav (în portharta lui erau medicamente), ştiuse că trebuie să moară şi nu lăsase nimic în urma lui, nici o explicaţie (nici măcar lacrimi), dar îşi dusese pînă la capăt datoria, datoria lui, care era numai a lui, şi pe care n-o cunoştea decît el.

Îşi aduse aminte de scena din noaptea trecută, cînd le ceruse apă. El, lor... Şi nu-i daduseră!... Ce crunt trebuie să fi suferit el de sete dacă îşi călcase pe inimă şi se hotărîse să facă acel gest de a-i ruga!...

O ruşine fără de margini îl cuprinse pe Orkney la gîndul că putuse să se lase stăpînit de un asemenea egoism îngust! Mai mult ca sigur Ent ştiuse că ei au totuşi apă, că NU VOIAU SĂ-I DEA, că doreau ca el să înţeleagă că-l urau... Şi el înţelesese şi tăcuse!

Ştiuse înaintea lor de dezastrul atomic, era la fel de dezorientat ca şi ei, ura la fel de mult ca ei războiul şi din ruinele lumii care se prăbuşise voise să-i salveze măcar pe ei: timp de unsprezece zile şi unsprezece nopţi făcuse faţă imposibilului, neînfrînt şi neîmpăcat pînă în ultima clipă cu ceea ce el ştia bine că va fi ultimul lui eşec, dezastrul!

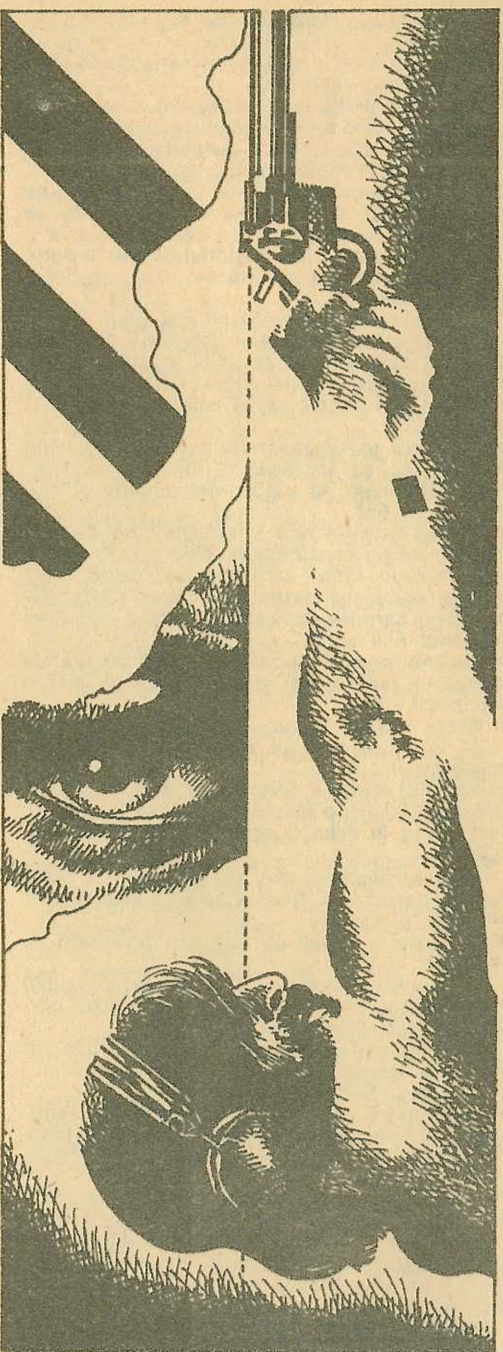
Străbătuse cu ei sute de mile, îi trecuse prin suferinţe atroce, dar stătuse cu capul sus pînă în ultima clipă, făcînd ordine şi trasînd sarcini, întruchipînd braţul unei autorităţi care nu mai exista, ştiind să se impună şi să se facă urmat. Şi cîştigase pariul cu moartea!... Obsesia aceea a lui, aproape dementă, de a-i duce la Waha nu era decît o plăsmuire născocită pentru ei. Ordinele furioase pe care le dădea, plictisul acela obosit, dispreţul pe care li-l arăta, nu, nu existaseră: sacrificase numai mila, blîndeţea, bunătatea şi toate sentimentele alese pentru evitarea unui suprem rău mortal: disperarea paralizantă! Îşi mobilizase pentru asta toate energiile, toate puterile minţii şi sufletului şi-n clipa cînd şansa aceea de unu la un miliard se împlinise, cînd văzuse oaza asemenea celorlalţi, suferinţa se stinsese în el, pierise şi, asemenea pomilor înfloriţi prea devreme, surprinşi de ger, se scuturase de viaţă; chinul menirii lui încetase, timpul oprit în loc în el adunat, dilatat într-o supremă clipă, se sfărîmase.

Raţiunea eliberase trupul din strînsoarea crîncenă a voinţei ei de fier, lăsîndu-l în sfîrşit să-şi urmeze drumul spre neființă, din care îl oprise împotriva naturii...

Gunning îl bătu uşor pe umăr pe Orkney şi-i arătă cu un gest larg împrejurimile. Abia atunci văzură uimiţi toţi trei că peste tot erau epave uriaşe de avioane, resturi carbonizate de bombardiere şi aparate de vînătoare. Ceva sinistru şi necugetător se desprindea din acel înfricoşător tablou împietrit, lipsit de mişcare.

— Dumnezeule, şopti Orkney, înseamnă că n-a mai rămas nimic, nici măcar înfrîngerea!...

— Ba da, Orkney, spuse Gunning, care privea liniştit peste zare, a rămas ceva!... Priveşte, arătă el epavele, ne-a rămas ceva din onoarea noastră găunoasă, din mîndria noastră nesăbuită!... Numai că în mine... în tine, în cîţiva dintre noi mai e ceva căruia nu-i pasă nici de una nici de alta, care ne va face să trecem peste toate, ba mai mult, să mergem înainte, să ne mişcăm departe, să ne smulgem trupul acesta, sufletul din mlaştini, să învăţăm să trăim din nou şi să visăm din nou apropiind deznădejdea şi triumful pînă cînd acestea vor fuziona într-un soare mai orbitor decît cel de pe cer!...

COMANDO

Adierea vîntului le mîngîia chipurile înnegrite de soare şi pleoapele le fluturau profetic. Priveau în depărtări peste nisipuri şi zări.

— Ce uşor îţi vine ţie să vorbeşti, rosti gîtuit Orkney, tu n-ai pe nimeni, pe cînd eu... ai mei, copiii şi toţi... o, durere!

Îşi strînse pleoapele, ca să oprească lacrimile.

— Toţi am pierdut, îl strînse Gunning de braţ, nu plînge, n-avem acest drept! **Trebuia să ne gîndim la toate acestea înainte...** Mai tîrziu... poate o să putem să ne permitem a plînge; acum trecutul e pentru noi o povară de plumb care ne trage în adîncurile morţii; s-o rupem cu el!

Vom avea pămînturi din nou şi multe altele — să nu uităm că străbunii noştri zburau spre stele, numai noi ne-am pierdut puterea de vis, ne-am lenevit mărginindu-ne la acest Pămînt, apoi ne-am împărţit în tabere şi ne-am urît şi ne-am duşmănit atît de mult încît ne-a fost imposibil de a ne dezobişnui de plăcerea urii care a devenit un viciu — şi acest viciu ne-a pierdut, nu moartea de care ne e atît de teamă, nu bolile, nici alt dezastru căzut peste noi din stele, aşa cum ne închipuim, ori născut de natură!

Nori grei se strîngeau sus, deasupra lor, şi vedeau asta, ziua, pentru întîia oară. Lumina Soarelui începu să scadă.

— Toţi ştim, urmă pătimaş Gunning, ce înseamnă armele nucleare. Dezastrul s-a produs. Printr-o unică şansă, trăim! Avem oaza — asta voia Ent. Să încetăm acum să fim o patrulă de comando. Nu vom mai fi militari, ci bărbaţi şi femei din nou! Să ne întoarcem, ne aşteaptă ceilalţi! Trebuie să ne creăm singuri şansa de a merge mai departe...

Un fulger străbătu cerul şi picături mari de ploaie începură să cadă pe nisipul încă fierbinte.

— Ai dreptate, Gunning, vorbi Orkney într-un tîrziu, e iadul nostru şi noi am vrut să ne prăbuşim în el. Trebuie să ajungem acolo unde voia Ent dar să nu uităm prea multe... Căci în mijlocul chinurilor prin care vom mai trece vom avea nevoie de amintiri... pentru noi şi cei ce se vor naşte, ca ei să ştie cum şi de ce am ajuns acolo unde am ajuns...

Îl ridicară pe umeri pe Ent: era nebănuit de uşor, Soarele îl deshidratase.

„Odată, gîndi Orkney, ne vom aduce aminte cu dragoste de el. Şi, cine ştie dacă odată cu el nu intrăm şi noi... acum... în legendă!..."

Porniră.

Mary întinse mîna înainte sub picăturile grele de ploaie:

— Orkney, de cîte mii de ani n-o mai fi plouat pe aici?...

— Cine ştie?... Cine poate să ştie, răspunse el luînd-o înainte cu Ent pe umăr pentru ca ceilalţi să nu vadă cum plînge şi cum lacrimile lui se amestecă pe nisip cu bobii mari de apă.

CONTACTUL

DĂNUŢ UNGUREANU

Cei doi păreau ajunşi la capătul puterilor. Stăteau faţă în faţă de mai bine de opt ore şi în tot acest timp distanţa dintre ei, aproape cinci metri, nu se micşorase nici măcar o singură dată. Soarele, indiferent, continua să-i tortureze pe amîndoi fără să se sinchisească prea mult de sofisticatele costume de protecţie. Habar n-aveau că aici, în mijlocul aridei întinderi violete, era pe cale să se producă un eveniment epocal. Primul contact între două fiinţe raţionale despărţite pînă de curînd de mii de ani lumină. Dar ei se holbau nemişcaţi unul la celălalt şi orice mişcare suspectă era dublată de pipăirea rapidă a armelor atîrnate la şold.

Era clar că nici unul dintre ei nu voia să rişte nimic. Cel înalt dădea semne că nu va mai rezista mult timp. Era într-adevăr epuizat, după opt ore de zbucium inutil, demonstraţii matematice riguroase, relaţii chimice, scheme şi diagrame improvizate, cu chiu cu vai, pe solul neprimitor, cu ajutorul unui biet şi rudimentar cui. Toate, toate în intenţia de a-l face pe celălalt să-l priceapă că vine de pe a treia planetă a unui sistem solar al Căii Lactee, că respiră un gaz alcătuit aşa şi pe dincolo, că are cele mai paşnice gînduri. Toate în zadar. De fapt, de opt ore infernale, celălalt, cel mai scund, nu făcea altceva decît să repete ca o maimuţă zbuciumul său şi să copieze cu destulă îndemînare, ce-i drept, ceea ce el se chinuia să mîzgălească în nisipul violet. Şi toate astea fără a se slăbi o clipă din ochi, fără a părăsi o clipă patul rece, uşor zimţat, al armei.

„Fie ce-o fi", îşi zise cel mai înalt, ridicînd din umeri şi îi întoarse celuilalt spatele, îndepărtîndu-se înfuriat spre nava de patrulare.

Dacă ar fi privit în spate s-ar fi înfuriat şi mai tare. Celălalt îl imita pînă şi acum.

•

La orele 12,30 astrobaza pămînteană de pe Aster 22 primi la interval de cîteva milisecunde două mesaje identice: „Contactat fiinţă raţională. Schimb informaţii eşuat. Aştept instrucţiuni".

„X37 şi X102 au o baftă nemaipomenită", conchise operatorul de gardă cu un şuierat admirativ.

JUPITER CINCI

ARTHUR C. CLARKE

PROFESORUL Forster este un om atît de scund, încît pentru costumul lui de cosmonaut a fost necesară o comandă specială. Ceea ce îi lipsea însă ca fizic era compensat, așa cum se întîmplă de obicei, prin dinamismul lui inegalabil și printr-o uimitoare perseverență. Cînd l-am cunoscut, el își dedicase deja douăzeci de ani din viață pentru realizarea unui ideal. Dar mai relevant în această privință este faptul că deja contactase și negociase cu o întreagă gamă de negustori încuiați, cu delegații Consiliului Mondial și conducătorii trusturilor științifice, care urmau să coopereze cu el la construirea unei nave cosmice, pe care să o conducă personal. În ciuda tuturor celor petrecute mai tîrziu, cred totuși că aceste demersuri au fost cea mai mare realizare a lui.

Cînd am părăsit Pămîntul, nava „Arnold Toynebee" avea la bord un echipaj format din șapte membri. Pe lîngă profesor și Charles Ashton, asistent șef la catedra lui, se afla obișnuitul triumvirat pilot navigator-mecanic și doi doctoranzi, Bill Hawkins și cu mine. Nici unul dintre noi nu mai fusese înainte în Cosmos, așa că eram atît de încîntați, că nu ne mai păsa dacă vom reveni sau nu pe Pămînt înainte de a începe noul trimestru universitar. Aveam însă ferma convingere că asistentul nostru va avea grijă de aceasta. Caracterizările ce ni le făcuse erau adevărate capodopere de ambiguitate, întrucît cei ce puteam descifra scrierea marțiană puteam fi numărați pe degetele de la o mînă, dacă îmi este permis să mă exprim astfel. Esențial este că ni s-a aprobat deplasarea.

Întrucît noi mergeam către Jupiter și nu către Marte, nu înțelegeam la ce ne-ar fi folosit aceste cunoștințe. Familiarizați cu unele din teoriile profesorului, aveam unele bănuieli nu tocmai măgulitoare. Ele au fost parțial confirmate cînd ne aflam deja la zece zile depărtare de Pămînt.

Cînd răspundeam la întrebările ce ni le punea, profesorul ne privea foarte îngîndurat. Chiar în stare de imponderabilitate, el reușea tot timpul să-și păstreze demnitatea, în timp ce noi pluteam ca frunza pe apă, cu mîinile încleștate de cel mai apropiat mîner. Aveam impresia, deși la fel de bine pot să și greșesc, că atunci cînd trecea cu privirea de la Bill la mine și invers, el gîndea cam așa: „Cu ce am greșit oare, ca să merit soarta aceasta?" Apoi scotea un suspin cam în termenii următori: „Este prea tîrziu ca să mai pot face ceva", și încerca să ne vorbească monoton și calm, așa cum făcea întotdeauna cînd trebuia să explice ceva. De fapt, el întotdeauna folosește acest ton cînd ne vorbește, dar de data asta mi se părea... oricum, nu are nici o importanță.

— De cînd am părăsit Pămîntul, — spuse el, nu am avut prilejul să vă spun scopul acestei expediții. Poate că deja l-ați ghicit.

— Cred că l-am ghicit, spuse Bill.

— Bine, spune-l, răspunse profesorul cu o strălucire stranie în ochi. Eu încercam din răsputeri să-l opresc pe Bill dar, ați încercat vrodată să dați cu piciorul în cineva cînd sînteți în cădere?

Dumneavoastră căutați să găsiți o dovadă, adică vreau să spun o dovadă la plus, la teoria ce ați emis-o privind răspîndirea civilizației extraterestre.

— Și ai idee de ce merg să o caut pe Jupiter?

— Hm, nu tocmai. Bănuiesc că sperați să găsiți ceva pe unul din sateliții lui.

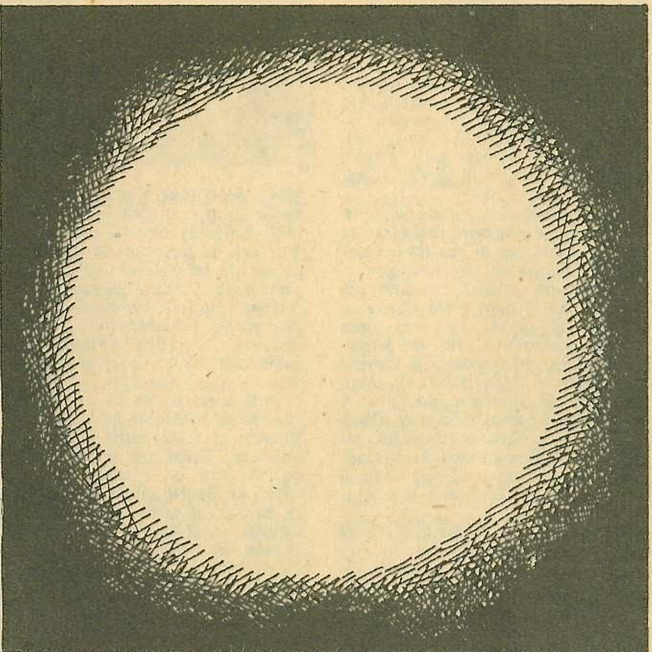
— Excelent, Bill, excelent. Există cincisprezece sateliți cunoscuți și suprafața lor totală este aproximativ jumătate din cea a Pămîntului. Unde ai începe tu să cauți dacă ai avea la dispoziție cîteva săptămîni? Cam asta aș vrea să știu.

Bill s-a uitat bănuitor la profesor, ca și cum acesta l-ar fi suspectat de ironie.

— Nu știu prea multă astronomie, spuse el. Dar există patru sateliți mari, nu-i așa? Aș începe cu ei.

— Ca să știi și tu, Europa, Io, Ganymede și Calipso sînt fiecare aproximativ la fel de mari ca și Africa. Ai lucra pe ei în ordinea alfabetică?

— Nu, răspunse Bill, prompt.

ALEXANDRU ANDRIEȘ

Aș începe cu cel mai apropiat de Jupiter și aș merge către periferie.

— Nu cred că merită să pierdem timpul ca să-ți urmărești procesele logice, suspină profesorul. Era clar că ardea de nerăbdare să-și înceapă expunerea. Oricum, nu ai dreptate. Nu mergem nici într-un caz pe sateliții mari. Ei au fost fotografiați din spațiu și mari întinderi au fost explorate chiar pe suprafața lor. Nu s-a obținut nimic interesant din punct de vedere arheologic. Noi mergem într-un loc care nu a mai fost vizitat înainte.

— Nu spre Jupiter? am exclamat eu cu sufletul la gură.

— Pe cuvînt, nu-i nimic care să te îngrozească! Este adevărat că noi vom merge mai aproape de el decît a fost vreodată cineva.

S-a oprit pe gînduri.

— Știți, este un lucru curios, sau probabil că voi nu știți, dar este la fel de greu să călătorești printre sateliții lui Jupiter ca și printre planete, deși distanțele sînt cu mult mai mici. Asta din cauză că Jupiter are un cîmp gravitațional așa de colosal și sateliții săi se mișcă pe orbitele lor foarte repede. Satelitul lui cel mai apropiat se mișcă la fel de repede ca și Pămîntul, iar călătoria de pe Ganymede la el consumă aproape tot atîta combustibil cît și cea de pe Pămînt la Venus, deși ea durează doar o zi și jumătate. Și iată că aceasta este călătoria pe care o vom face! Nimeni n-a mai făcut-o vreodată înainte, fiindcă nimeni n-ar găsi justificat o asemenea cheltuială. Jupiter Cinci are un diametru de numai treizeci de kilometri, așa că nu a stîrnit prea mult interes. Chiar cîțiva din sateliții periferici, pe care este mult mai ușor de ajuns, nu au fost vizitați din cauză că nu se vedea motivată irosirea combustibilului pentru reactor.

— Atunci de ce să-l irosim noi? întrebai eu nerăbdător. Totodată, această chestiune mi se părea ca o adevărată himeră, deși atîta vreme cît se dovedea interesantă și nu implica nici un pericol iminent nu-mi prea păsa.

Poate ar fi trebuit să mărturisesc, deși sînt tentat să nu spun nimic, așa cum dealtfel au făcut toți ceilalți, că nu credeam nici o iotă din teoriile profesorului Forster. Desigur, îmi dădeam seama că era o celebritate în materie, dar eu îmi explicasem deja cîteva din ideile lui mai extravagante. În plus, dovezile lui erau așa de șubrede și concluziile așa de revoluționare, încît cu greu s-ar fi putut cineva abține să nu le privească cu neîncredere.

Vă mai amintiți, probabil, surprinderea generală produsă cînd prima expediție marțiană nu a găsit nici o dovadă a existenței vreunei civilizații antice ci doar urmele a două civilizații mai recente. Amîndouă fuseseră destul de avansate, dar ambele dispăruseră cu mai mult de cinci milioane de ani în urmă. Dispariția lor nu părea să se fi datorat vreunui război, întrucît era clar că cele două culturi conviețuiseră pașnic. Una fusese asemănătoare cu insectele, cealaltă vag asemănătoare cu reptilele. Insectele par să fi fost de baștină de origine marțiană. Populația reptilelor, denumită în mod curent „Cultura X", sosise pe aceste meleaguri mai tîrziu.

Așa cel puțin susținea profesorul Forster. Cu siguranță că ei dețineau secretul călătoriei spațiale, deoarece ruinele orașelor lor, caracteristic cruciforme, au fost găsite peste tot în Mercur. Forster credea că ei au încercat să colonizeze toate planetele mici, Pămîntul și Venus fiind excluse din cauza gravitației lor excesive. O sursă de dezamăgire pentru profesor era faptul că nici o urmă din Cultura X nu fusese găsită pe Lună, deși el era convins că o descoperire de acest gen nu era decît o chestiune de timp.

Conform teoriei transmutării, Cultura X venise inițial de pe una din planetele sau sateliții mai mici, conviețuise pașnic cu marțienii, una dintre puținele civilizații inteligente din istoria cunoscută a Sistemului, și dispăruse odată cu ea. Dar profesorul Forster avea idei mai îndrăznețe, el era convins că această Cultură X intrase în Sistemul Solar din spațiul interstelar. Faptul că nimeni altul nu împărtășea această idee îl necăjea, deși nu foarte mult, din

cauză că el era unul din oamenii care se simt bine în minoritate.

De unde stăteam eu, prin vizorul cabinei puteam vedea planeta Jupiter, în timp ce profesorul Forster își desfăcea hîrtiile lui. Era o priveliște splendidă. Abia puteam distinge inelele formate din nori și trei din sateliți erau vizibili ca niște stele mici în apropierea planetei. Mă întrebam care era Ganymede, prima noastră escală.

— Dacă Jack va binevoi să fie atent, continuă profesorul malițios, vă voi spune de ce facem noi o cale așa de lungă. Știți că anul trecut am petrecut o bună parte din timp orbecăind printre ruine, în lumina crepusculară a centurii lui Mercur. Poate că ați citit lucrările despre acest subiect. De fapt, am ținut și niște prelegeri la Universitatea de economie din Londra. Se pare că ați participat chiar, fiindcă acum îmi amintesc rumoarea din fundul aulei... Ceea ce nu am spus nimănui atunci era că, în timp ce mă aflam pe Mercur, am descoperit un indiciu important asupra Culturii X. M-am abținut să spun ceva despre aceasta, deși am fost teribil de tentat, mai ales atunci cînd proștii ca dr. Haughton au încercat să facă haz pe socoteala mea. Dar n-am vrut să risc să las pe altcineva să ajungă aici, înainte ca eu să pot organiza această expediție. Unul din obiectele ce le-am găsit pe Mercur era un basorelief al Sistemului Solar, destul de bine conservat. Nu este primul care a fost descoperit, fiindcă, așa cum știți, temele astronomice erau obișnuite în arta tipică culturilor X și marțiene. Existau însă cîteva simboluri mai aparte cu referire la unele planete, inclusiv Marte și Mercur. Eu cred că basorelieful avea o anumită semnificație istorică și cel mai curios lucru la el era că micuțul satelit Cinci, unul din cele minore ca semnificație, pare să fi atras cel mai mult atenția. Sînt convins că pe Jupiter Cinci există ceva care reprezintă cheia întregii probleme a Culturii X și merg acolo s-o descopăr.

După cîte îmi mai amintesc, nici Bill și nici eu nu am fost prea impresionați de povestea profesorului. Poate că populația Culturii X lăsase ceva vestigii pe Jupiter Cinci, datorită obscurantismului lor. Ar fi interesant să le dezgropăm, dar este puțin probabil ca ele să fie așa de importante cum credea profesorul. Bănuiesc că era cam nemulțumit de lipsa noastră de entuziasm. Dacă era așa, apoi era greșeala lui, fiindcă, așa după cum ne-am dat seama mai tîrziu, el încă mai avea rețineri față de noi.

•

Am aterizat pe Ganymede, satelitul cel mai mare, după aproximativ o săptămînă. Ganymede este singurul dintre sateliții care au o bază permanentă pe ei, existînd un observator și o stație geofizică, avînd un personal de circa cincizeci de oameni de știință. Desigur, ei erau bucuroși de oaspeți, dar noi nu am stat mult, întrucît profesorul a avut grijă să „facem plinul" și să plecăm imediat la drum. Faptul că noi ne îndreptam spre Jupiter Cinci a stîrnit un interes deosebit, dar profesorul nu era dispus să vorbească, iar noi nu am putut, din cauză că el ne-a ținut din scurt.

Apropo de Ganymede, este destul de interesant și noi am avut posibilitatea să-l vedem mai bine la întoarcere. Întrucît am promis să scriu într-o revistă un articol despre el, mai bine nu mai spun nimic altceva aici. (Puteți urmări la primăvară revista „Astrografia Națională").

Saltul de la Ganymede la Jupiter Cinci a durat ceva mai mult de o zi și jumătate și tot timpul am avut un sentiment de nesiguranța, văzîndu-l pe Jupiter crescînd ora de oră, ca și cum vroia parcă să umple tot cerul. Nu știu prea multă astronomie, dar îmi venea greu să nu mă gîndesc la cîmpul gravitațional formidabil în care cădeam. O mulțime de gînduri negre îmi treceau prin cap. Dacă am fi rămas fără combustibil, nu am mai fi fost niciodată în stare să ne întoarcem pe Ganymede și puteam chiar să cădem pe Jupiter.

Mi-ar fi plăcut să fiu în stare să descriu acel glob colosal, cu inelele lui de furtuni violente ce se învolburau pe cer deasupra noastră. Adevărul este că am făcut o încercare în acest sens, dar cîțiva prieteni, literați de meserie, care au citit lucrarea, m-au sfătuit să renunț la acest capitol. (Tot ei mi-au furnizat și multe alte sfaturi, pe care nu cred însă că mi le-au dat cu bună credință, căci dacă le-aș fi urmat nu mai rămînea nimic din prezenta istorioară!).

Din fericire, au fost publicate pînă acum așa de multe fotografii în culori ale lui Jupiter, încît sînt sigur că ați văzut o bună parte din ele. Poate că ați văzut-o chiar și pe aceea care a fost cauza întregului nostru necaz, așa cum voi explica mai tîrziu.

În sfîrșit, Jupiter a încetat să mai crească, am intrat balansîndu-ne în orbita lui Cinci și imediat ne-am alăturat cursei micuțului satelit care se învîrtea în jurul planetei. Toți eram înghesuiți în cabina de comandă, așteptînd să vedem ținta călătoriei noastre, sau, mai exact, toți cei ce au încăput în cabina de comandă, deoarece Bill și cu mine rămăsesem

JUPITER CINCI

afară pe culoar și priveam, cu gîturile lungite, peste umerii celorlalți. Kingsley Searle, pilotul nostru, era la pupitrul de comandă, privind la fel de calm ca întotdeauna. Eric Fulton, mecanicul, își mestecă îngîndurat mustața și supraveghea indicatoarele de combustibil, iar Tony Groves făcea niște calcule complicate cu tabelele lui de navigație.

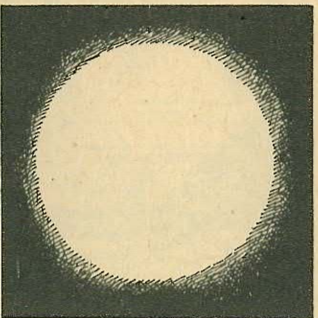
Profesorul părea că s-a lipit de obiectivul telescopului. Deodată a tresărit și l-am auzit fluierînd a surpriză. După un timp, fără să spună nici un cuvînt, i-a făcut semn lui Searle, care i-a luat locul la obiectivul telescopului. S-a întîmplat exact același lucru și apoi Searle i-a cedat locul lui Fulton. De îndată ce și el a procedat la fel, totul devenise sîcîitor, așa că ne-am făcut loc cu coatele și am intrat înăuntru, unde ne-am instalat la telescop, nu fără să întîmpinăm oarecare rezistență.

Am fost cam dezamăgit de ceea ce vedeam, probabil și din cauză că nu știam la ce să mă aștept. Atîrnînd acolo, în spațiu, era o mică lună crestată, cu sectorul ei din umbră slab iluminat de aureola reflectată de Jupiter. Și cam asta părea să fie totul.

Apoi am început să disting detalii suplimentare, așa cum se întîmplă cînd cineva se uită timp mai îndelungat printr-un telescop. Existau pe suprafața satelitului linii slabe ce se întretăiau și subit ochii mei au perceput forma lor completă. Liniile care-l acopereau pe Jupiter Cinci formau un model care avea aceeași precizie geometrică, precum liniile de longitudine și latitudine ce împart globul pămîntesc. Cred că și eu mi-am exprimat surpriza printr-un fluierat, deoarece Bill m-a dat la o parte și mi-a luat locul ca să privească și el.

Alt lucru pe care mi-l amintesc

JUPITER CINCI

este că profesorul era foarte satisfăcut cînd îl bombardam cu întrebări.

— Desigur, explica el, acest lucru nu este pentru mine o surpriză la fel de mare ca pentru voi, deoarece, pe lîngă proba evidentă ce am găsit-o pe Mercur, mai existau și alte indicii. Am un prieten la Observatorul de pe Ganymede, pe care l-am făcut să jure că va păstra secretul; în aceste ultime săptămîni a fost într-o continuă tensiune. Pentru cine nu este astronom este surprinzător faptul că observatorul nu a dat niciodată o atenție prea mare sateliților. Toate instrumentele mari sînt utilizate pentru nebuloasele extragalactice, iar cele mici își petrec tot timpul privind la Jupiter. Singurul lucru pe care l-a făcut Observatorul în legătură cu Cinci a fost să-i măsoare diametrul și să-i facă și cîteva fotografii. Nici ele nu au fost destul de bune, neevidențiind semnele pe care le-am observat noi, căci altfel s-ar fi făcut investigații cu mult înaintea noastră. Cînd i-am cerut prietenului meu Lawton să le caute, el le-a detectat cu reflectorul de o sută de centimetri și a remarcat încă ceva care trebuia de fapt să fi fost semnalat mai înainte. Jupiter Cinci are un diametru de numai treizeci de kilometri, dar este mult mai strălucitor decît ar trebui să fie pentru dimensiunea lui. Cînd îl compari puterea lui de reflecție, lu-mi-nozi...

— Strălucirea lui.

— Mulțumesc, Tony. Cînd compari strălucirea lui cu aceea a altor sateliți, constați că este mult mai mare decît ar trebui să fie. De fapt, ea se comporta mai mult ca aceea a unui metal lustruit decît a unei roci.

— Așa se explică! spusei eu. Oamenii Culturii X trebuie să-l fi acoperit pe Jupiter Cinci cu o carcasă metalică exterioară, ca la domurile pe care le-au construit pe Mercur, dar la o scară mai mare.

Profesorul s-a uitat la mine cu condescendență.

— Tot n-ai ghicit, — spuse el. Nu cred că a fost complet obiectiv. Cinstit vorbind, cine ar fi explicat mai bine o atare situație?!

•

Am aterizat după trei ore pe o cîmpie metalică imensă. În timp ce priveam prin hublouri, mă simțeam ca un pitic în spațiul înconjurator. O furnică ce s-ar tîrî pe capacul unui rezervor de țiței ar putea avea cam aceleași sentimente, iar corpul lui Jupiter care se estompa acolo sus, pe cer, nu folosea la nimic. Chiar obișnuita aroganță a profesorului părea acum răpusă de un fel de groază revelatoare.

Cîmpia nu era complet lipsită de forme. Peste ea se întindeau în diverse direcții benzile late prin care imensele plăci metalice fuseseră îmbinate. Aceste benzi, sau acel model de rețea pe care-l formau, erau ceea ce văzusem noi din spațiu.

Cam la un sfert de kilometru distanța se afla un deal scund, sau, mai exact, ceea ce putea fi un deal în lumea naturală. Noi îl identificasem în timpul aterizării, cînd am făcut din aer o minuțioasă trecere în revistă a micuțului satelit. Era una din cele șase proeminențe asemănătoare, patru aranjate la distanțe egale în jurul ecuatorului și celelalte două către poli. Presupunerea că ele constituiau intrările în lumea de sub carcasa metalică părea destul de plauzibilă.

Știu că unii oameni își închipuie că trebuie să fie foarte plăcut să te plimbi în costum de cosmonaut pe o planetă fără aer și cu o putere gravitațională foarte scăzută. Ei bine, nu este chiar așa! Există atîtea lucruri la care trebuie să te gîndești, atîtea verificări de făcut și atîtea instrucțiuni de urmat, încît stresul mintal stăvilește fascinația; cel puțin în ceea ce mă privește. Dar trebuie să recunosc că de data aceasta, în timp ce ieșeam din corpul navei, eram așa de încîntat, încît pe moment toate aceste lucruri nu mă mai interesau.

Gravitația lui Jupiter Cinci era așa de mică, încît înaintarea prin mers era imposibilă. Noi toți eram legați cu funii, ca alpiniștii, și ne autopropulsam peste cîmpia de metal cu ajutorul exploziilor scurte ale pistoalelor cu reacție. Astronauții experimentați, Fulton și Groves, erau la cele două capete ale șirului, astfel încît orice act necugetat din partea celor din mijloc să poată fi oprit la timp.

Ne-a luat doar cîteva minute ca să ajungem la obiectivul nostru, care s-a dovedit a fi un dom scund, larg, cu o circumferință de cel puțin un kilometru. Mă întrebam nedumerit dacă nu cumva era un sas gigant, suficient de mare ca să permită intrarea navelor în întregime. Fără puțin noroc nu am fi fost în stare să găsim calea de a intra, fiindcă mecanismele automate nu mai funcționau demult și chiar dacă ar fi funcționat, noi tot n-am fi știut să le manevrăm. Este greu de imaginat ceva mai chinuitor decît gîndul de a te vedea blocat, incapabil să ajungi la cea mai mare descoperire din toată istoria arheologiei extraterestre.

Am parcurs cam un sfert din perimetrul domului pînă cînd am găsit o deschidere în carcasa metalică. Era destul de mică, numai de aproximativ doi metri și avea o formă așa de apropiată de cea a unui cerc, încît pentru moment nu ne-am dat seama ce era cu ea. Apoi s-a auzit prin radio vocea lui Tony:

— Nu este artificială. Trebuie să mulțumim pentru ea unui meteorit.

— Imposibil! protestă profesorul Forster. Este prea regulată.

Tony era încăpățînat.

— Meteoriții mari produc întotdeauna găuri circulare, exceptînd cazul cînd cad piezis. Și priviți la muchii! Se poate vedea că a fost un fel de explozie. Probabil că atît meteoritul cît și placa s-au vaporizat, așa că nu vom găsi nici urmă de fragmente.

— Era de așteptat să se întîmple acest lucru, — interveni Kingsley. De cît timp este satelitul aici? De cinci milioane de ani? Sînt surprins că nu am găsit și alte cratere.

— Poate că ai dreptate, spuse profesorul, foarte încîntat să discute în contradictoriu. Oricum, eu intru primul.

— Bine, spuse Kingsley, care în calitate de căpitan, avea în toate privințele ultimul cuvînt. Vă voi da douăzeci de metri de funie și voi sta lîngă deschizătură pentru a putea păstra legătura prin radio. Altfel această carcasă va absorbi toate semnalele dumneavoastră.

Așa că profesorul Forster era primul om care intra în Jupiter Cinci, dealtfel cum și merita. Noi ne-am strîns lîngă Kingsley, ca el să ne poată transmite știrile cu privire la avansarea profesorului.

N-a ajuns prea departe. Exista o altă carcasă sub cea exterioară, așa cum trebuia să ne fi așteptat. Profesorul putea sta în picioare între ele, și, atît cît lumina lanterna lui, vedea alei de stîlpi și grinzi de susținere; dar cam asta era totul.

Ne-a luat aproape douăzeci și patru de ore exasperante pînă am reușit să înaintăm. Către sfîrșitul acestui interval, îmi amintesc că l-am întrebat pe profesor de ce nu s-a gîndit să aducă ceva exploziv. Mi-a aruncat o privire plină de jignire:

— Există suficient la bordul navei ca să fim aruncați cu toții pe lumea cealaltă, spuse el. Nu vreau să risc să fac vreo stricăciune, dacă pot găsi o altă cale.

Ajunsesem la ceea ce numesc eu limita răbdării, dar înțelegeam și punctul lui de vedere. La urma urmei, ce mai contau cîteva zile într-o cercetare care îi luase deja douăzeci de ani?

Cînd noi toți ceilalți abandonaserăm primul loc de acces, Bill Hawkins a fost acela care a găsit calea de intrare. Lîngă polul nord al micuțului Cinci el a descoperit o gaură de meteorit cu adevărat gigantică, de aproximativ o sută de metri deschidere, care trecea prin ambele carcase exterioare ale lui Cinci. Mai apăruse însă un al treilea înveliș, dar printr-o șansă ce apare o dată la sute de ani, un al doilea meteorit mai mic căzuse chiar în craterul mare și perforase acest înveliș interior. Gaura era destul de mare ca să permită intrarea unui om în costum de cosmonaut. Am intrat cu toții cu capul înainte.

Nu cred să mai fi trecut vreodată printr-o încercare atît de fantastică: să stai spînzurat de această boltă înspăimîntătoare, ca un păianjen atîrnat de domul catedralei Sfîntu Petru! Ceea ce știam era doar că acel spațiu în care pluteam era enorm. Cît de mare era, nu puteam ști, din cauză că lanternele noastre nu ne dădeau noțiunea distanței. În această cavernă fără aer și praf, fasciculele de lumină ale lanternelor erau, desigur, total invizibile și, cînd le îndreptam spre acoperiș, puteam vedea conurile de lumină dansînd în depărtare, pînă cînd ele erau prea difuze pentru a mai fi vizibile. Dacă le îndreptam în jos, puteam vedea o lumină palidă, atît de îndepărtată, încît nu mai puteam distinge nimic.

Cădeam foarte încet sub minuscula gravitație a acestei lumi pitice, putînd să ne controlăm mișcarea doar prin frînghiile de siguranță. Deasupra capului puteam vedea gaura foarte slab luminată, prin care am intrat; deși foarte îndepărtată, ea îmi crea totuși un sentiment de încredere.

Și apoi, în timp ce mă balansam într-o mișcare de pendul înfiorător de lentă, cu lanternele care străluceau în întuneric ca niște stele cu lumină intermitentă, mi-a venit subit în minte o idee. Uitînd că toți eram pe un circuit de radio deschis, am strigat involuntar:

— Domnule profesor, eu cred că asta nu este deloc o planetă! Este o navă spațială!

Apoi m-am oprit, dîndu-mi seama că făcusem o prostie cît mine de mare. A urmat o tăcere adîncă, de scurtă durată, apoi o bolboroseală zgomotoasă ca și cum ceilalți începuseră să vorbească toți deodată. Vocea profesorului Forster a întrerupt hărmălaia și aș putea chiar spune că el era pe cît de surprins, pe atît de încîntat.

— Ai foarte mare dreptate, Jack. Aceasta este nava cosmică care a adus Cultura X în sistemul solar.

Am auzit pe cineva, care mi s-a părut a fi Eric Fulton, scoțînd un sunet neîncrezător.

— Fantastic! O navă cu diametrul de treizeci de kilometri!

— Ar fi trebuit să știi, răspunse profesorul cu o blîndețe surprinzătoare. Să presupunem că o civilizație a vrut să traverseze spațiul interstelar, cum altfel ar fi putut ea rezolva problema? A trebuit să construiască un planetoid spațial independent, treabă care a necesitat probabil secole întregi. Întrucît nava avea să constituie o lume independentă, care să poată să-și întrețină locuitorii generații de-a rîndul, ea a fost cît se poate de mare. Mă întreb cîți sori au vizitat ei înainte de a-l fi găsit pe al nostru și cum au știut că investigația lor s-a terminat? Trebuie să fi avut nave mai mici care să-i fi dus jos, pe planete, așa că sigur a fost necesar să-și lase nava-mamă undeva în spațiu. Prin urmare, ei au parcat aici, pe o orbită apropiată, lîngă cea mai mare planetă; aici nava-mamă putea rămîne în siguranță pentru totdeauna, sau pînă cînd ar fi avut nevoie de ea din nou. Era singurul loc potrivit, fiindcă dacă o plasau în jurul Soarelui, în timpul atracțiilor exercitate de planete i s-ar fi perturbat orbita într-atît de mult, încît nava s-ar fi putut pierde. Asta însă nu i s-ar putea întîmpla niciodată aici.

— Spuneți-mi, domnule profesor, întrebă cineva, ați bănuit toate acestea înainte de plecare?

— Am sperat. Toate indicațiile se îndreptau către acest răspuns. Totdeauna a existat un fel de anomalie cu privire la satelitul Jupiter Cinci, deși se pare că nimeni nu a mai remarcat-o. De ce această lună mică este așa de aproape de Jupiter, în timp ce toți ceilalți sateliți mici sînt de șaptezeci de ori mai departe? Din punct de vedere astronomic, acest fapt nu are sens. Dar am discutat destul. Acum hai să ne apucăm de treabă.

•

JUPITER CINCI

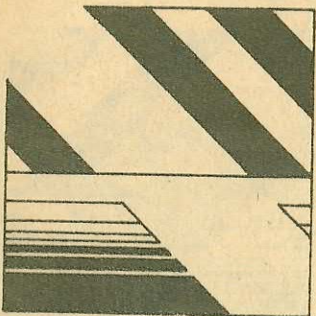

Consider că aceasta trebuia considerată „declarația secolului". Noi, cei șapte, aveam în față cea mai mare descoperire de arheologie cosmică a tuturor timpurilor. Aproape o întreagă lume, o lume mică, artificială, care ne aștepta să o explorăm. Tot ceea ce puteam face noi era o recunoaștere rapidă și superficială, fiindcă aici s-ar putea găsi material pentru generații întregi de cercetători.

Primul lucru era să coborîm un reflector puternic, acționat de pe navă. Acesta ar fi fost atît un far călăuzitor, care să prevină rătăcirea noastră, cît și un mijloc pentru a asigura iluminatul pe suprafața interioară a satelitului. (Și acum îmi vine încă destul de greu să-i spun lui Jupiter Cinci, „navă"). Așa că am coborît cablul pe suprafața de dedesubt. Era o cădere de aproximativ un kilometru, dar în această gravitație scăzută eram în destulă siguranță ca să putem coborî fără probleme. Șocul ușor al impactului putea fi absorbit de către amortizorul pe arcuri, pe care-l transportasem în acest scop.

Nu vreau să mai pierd timpul cu alte descrieri suplimentare ale tuturor minunilor de pe Cinci, deoarece au apărut deja suficiente fotografii, hărți și cărți. (Apropo, ale mele urmează să fie publicate la vară de Sidgwich Jackson). Ceea ce aș vrea să vă ofer în schimb sînt cîteva impresii despre cum ne-am simțit, ca primii oameni care au pătruns vreodată în acea lume stranie de metal. Îmi vine greu să spun, știu că este greu de crezut, dar pur și simplu nu pot să-mi amintesc ce am simțit cînd am trecut pe lîngă prima din intrările acelea mari, acoperite ca ciupercile. Presupun că eram încîntat și răscolit de toate acele minunății. Pot în schimb să-mi amintesc impresia dimensiunii

JUPITER CINCI

pure, ceva pe care simpla fotografie nu o poate reda. Constructorii acestei lumi, venind, așa cum au făcut-o, de pe o planetă cu gravitație mică, erau uriași, aproape de patru ori mai înalți decît oamenii. Noi eram ca niște pigmei ce ne tîram printre lucrările lor.

În prima noastră vizită nu am reușit să pătrundem sub suprafața exterioară, așa că am cunoscut puține din minunățiile științifice pe care le-au descoperit expedițiile ulterioare. Am avut și așa destul de lucru, cartierul rezidențial oferind suficient material de cercetat pentru cîteva vieți omenești. Globul pe care-l exploram trebuie să fi fost cîndva luminat de razele solare, care erau deviate în jos prin carcasa triplă ce-l înconjura și care-i păstra atmosfera ca să nu se scurgă în spațiu. Aici, pe suprafață, Jovienii (nu mă pot abține să nu adopt denumirea populară a locuitorilor din Cultura X) au reprodus, pe cît au putut de exact, condițiile lumii, necunoscută lor, pe care o abandonaseră cu secole în urmă. Probabil că ei cunoscuseră alternanța zi și noapte, schimbări de anotimpuri, ploaie și ceață. Luaseră cu ei în exil chiar și o mare în miniatură. Apa era încă acolo, formînd un lac înghețat, lat cam de trei kilometri. Aud că se elaborează un program ca să-l supună electrolizei pentru ca astfel să se creeze din nou o atmosferă inspirabilă pe Jupiter Cinci, de îndată ce se vor astupa găurile produse de meteoriți în carcasa exterioară.

Cu cît cunoșteam mai bine opera lor, cu atît ne plăcea mai mult civilizația ale cărei vestigii le perturbam noi pentru prima dată după cinci milioane de ani. Chiar dacă erau uriași dintr-un alt sistem solar, aveau multe lucruri comune cu omul și este o mare tragedie că civilizațiile noastre sînt izolate prin ceea ce, la scară cosmică, constituie un hotar îngust.

Cred că am fost mai norocoși decît oricare alți arheologi din istorie. Starea de vid apărase totul de descompunere și, ceea ce era de neașteptat, Jovienii, cînd au plecat să colonizeze Sistemul Solar, nu goliseră nava lor magnifică de toate comorile pe care le conținea. Aici, pe suprafața interioară a lui Cinci, totul părea intact, așa cum fusese probabil la sfîrșitul lungii călătorii a navei. Poate că expediționarii o păstrau ca pe un sanctuar în memoria locului lor de baștină pe care-l părăsiseră, sau poate s-au gîndit că, într-o bună zi, ar putea fi nevoiți s-o utilizeze din nou.

Oricare ar fi fost motivul, toate erau aici așa cum le-au lăsat cei ce le-au creat. Uneori mă cuprindea frica. Fotografiam cu ajutorul lui Bill o gravură de pe un perete mare, cînd simpla veșnicie a locului m-a lovit drept în inimă. Priveam nervos de jur-împrejur, așteptînd parcă să văd venind de-a valma, prin porticurile mascate, figurile gigantice, pentru a-și continua opera temporar întreruptă.

•

În a patra zi am descoperit galeriile de artă. Aceasta era denumirea proprie, deoarece nu se abătea cu nimic de la scopul ei. Cînd Groves și Searle, care făcuseră o trecere în revistă a emisferei sudice, au raportat această descoperire, s-a hotărît să ne concentrăm toate forțele acolo. Pentru că, așa cum a spus cineva, arta unui popor reflectă sufletul său și aici am putea găsi cheia Culturii X.

Clădirea era enormă, chiar față de dimensiunile acestei civilizații uriașe. Ca toate celelalte construcții de pe Jupiter Cinci, era făcută din metal, deși nu era nimic „rece" în ea. Vîrful cel mai de sus se cățăra pînă la jumătatea distanței pînă la îndepărtatul acoperiș al lumii și de la o depărtare de unde detaliile nu mai erau vizibile, clădirea nu se deosebea prea mult de o catedrală în stil gotic. Induși în eroare de această asemănare cu totul întîmplătoare, cîțiva scriitori de mai tîrziu au denumit-o „templu". Noi însă n-am găsit nicicînd la Jovieni vreo urmă de ceea ce s-ar putea numi religie. În schimb, mi se pare foarte potrivită denumirea de „Templul Artelor", care s-a răspîndit așa de mult, că nimeni nu mai poate s-o schimbe acum.

S-a estimat că există între zece și douăzeci de milioane de exponate individuale numai în această clădire, produse acumulate de-a lungul unei întregi istorii, a unei civilizații ce poate fi cu mult mai veche decît aceea a omului. A fost locul unde am găsit o cămăruță rotundă, care la prima vedere părea să fie doar locul de intersecție a șase culoare radiale. Eram singur (în această privință cred că n-am ascultat instrucțiunile profesorului) și am luat-o pe unde consideram că ar fi o scurtătură spre locul unde se aflau tovarășii mei. Pereții negri se prelingeau tăcuți pe lîngă mine, iar lumina lanternei mele dansa pe platoul de deasupra. Era acoperit cu litere adînc încrustate și eram absorbit privind la grupul de caractere ce-mi păreau familiare, încît, pentru moment, n-am dat atenție pardoselii încăperii. Apoi am văzut statuia și am îndreptat lumina lanternei către ea.

În momentul cînd cineva vede pentru prima dată o capodoperă, suferă un șoc ce nu mai poate fi niciodată după aceea repetat cu aceeași intensitate. În cazul de față, acest obiect a avut un efect cu mult mai copleșitor asupra mea. Eram primul om care vedea cum arătaseră Jovienii, pentru că aveam în față pe unul din ei, modelat în mod evident după natură, așa cum arătase el în viața de toate zilele, realizat cu o superbă îndemînare și competență.

Capul suplu ca de reptilă era îndreptat spre mine, cu ochii fixați într-ai mei. Două din mîini erau încrucișate pe piept, în semn de resemnare, iar celelate două țineau un instrument a cărui folosire este încă necunoscută. Coada lungă și puternică, care, probabil, ca și a cangurului, ținea în echilibru restul corpului, era întinsă pe pămînt, acceptînd impresia de odihnă sau repaus.

Nu avea nimic omenesc pe chip, și nici la corp. Nu avea, de exemplu, nici un fel de nară, ci numai deschideri în gît, ca un fel de branhii. Înfățișarea m-a mișcat însă profund, deoarece artistul a reușit să extindă barierele timpului și culturii într-un fel pe care eu nu l-aș fi crezut niciodată posibil. Verdictul pe care l-a dat profesorul Forster a fost: „Nu-i omenesc, dar e uman."

Existau multe lucruri pe care noi nu le aveam comune cu făuritorii acestei lumi, dar ceea ce era, într-adevăr, important, era că simțeam la fel.

Așa cum cineva poate să citească emoțiile pe o față neomenească dar familiară, cum ar fi cea a cîinelui sau a calului, așa se părea că eu recunoșteam simțămintele ființei cu care mă confruntam. Se citeau pe chipul său înțelepciunea și competența, calmul, stăpînirea de sine, așa cum sînt ele reprezentate, de exemplu, în faimosul portret al Dogelui Loredano de Bellini. Desigur, se ci-

tea și tristețea, tristețea unei specii care făcuse eforturi incomensurabile și totul fusese în zadar.

Nu știm încă de ce această unică statuie a rămas singura reprezentare a Jovienilor în arta lor. Era imposibil să crezi că s-ar găsi la această civilizație avansată simboluri sacrosante de acest gen. Poate că vom avea răspunsul cînd se va descifra scrisul gravat pe pereții încăperii.

Totuși, eu sînt absolut sigur de scopul acestei statui. A fost ridicată aici ca să reziste timpului și să salute pe oricare dintre ființele care, într-o bună zi, ar putea călca pe urmele celor ce au conceput-o. De aceea probabil că au modelat-o la dimensiuni cu mult mai mici decît erau ei în realitate. Chiar de atunci ei trebuie să fi ghicit că viitorul aparține Pămîntului sau lui Venus și deci ființelor pe care ei le depășeau cu mult în dimensiuni. Ei știu că dimensiunea, ca și timpul, ar putea constitui un obstacol.

Cîteva minute mai tîrziu făceam cale întoarsă către nava în care se aflau tovarășii mei, nerăbdător să povestesc profesorului despre descoperirea făcută. Nu era însă prea dispus să mă asculte, deoarece voia să se odihnească puțin, deși nu cred că în tot timpul cît am stat pe Jupiter Cinci dormise vreodată în medie mai mult de patru ore pe zi. Cînd ieșeam prin carcasă, din nou sub stele, lumina aurie a lui Jupiter inunda marea cîmpie metalică.

— Alo, l-am auzit pe Bill spunînd prin radio: profesorul a mișcat nava.

— Absurd, răspunsei eu, este exact unde am lăsat-o.

Întorsei capul și am constatat motivul greșelii lui Bill. Aveam vizitatori.

•

Cea de a doua navă coborîse cîțiva kilometri mai încolo și atît cît se pricep ochii mei de profan, ea părea să fi fost o copie a navei noastre. În timp ce ne grăbeam să ieșim din sas, profesorul, cu ochii puțin injectați, se întreținea deja cu ei. Spre surpriza, dar nu și spre neplăcerea noastră, unul din cei trei vizitatori era o brunetă extrem de atrăgătoare.

— Acesta, spuse profesorul Forster, puțin cam obosit, este domnul Randolph Mays, reporter pentru probleme științifice. Îmi închipui că ați auzit de el. Și acesta este..., întorcîndu-se către Mays, mi-e teamă că nu am prea reținut numele.

— Pilotul meu, Donald Hopkins, secretara mea, domnișoara Marianne Mitchell.

Făcuse o scurtă pauză înaintea cuvîntului „secretară" dar suficient de lungă ca în creierul meu să se aprindă un mic semnal luminos. Nu m-am putut abține să nu ridic sprîncenele, dar am prins o fulgerare din privirea lui Bill, care mi-a transmis, fără să fie nevoie de cuvinte, „dacă te gîndești la ceea ce cred eu, mi-e rușine pentru tine".

Mays era un om înalt, ușor livid, cu părul rar și manifestînd o atitudine de bonom, despre care cineva spunea că era numai de suprafață, stratul protector al unei persoane care trebuie să fie prietenoasă cu prea mulți oameni.

— Cred că este o surpriză la fel de mare pentru dumneavoastră, cum este și pentru mine, spuse el, cu un entuziasm exagerat. Desigur că nu m-am așteptat nicicînd să găsesc pe cineva aici, înaintea mea, după cum nu m-am așteptat să găsesc toate acestea.

— Ce v-a adus aici? întreabă Ashton, încercînd să nu pară suspect de curios.

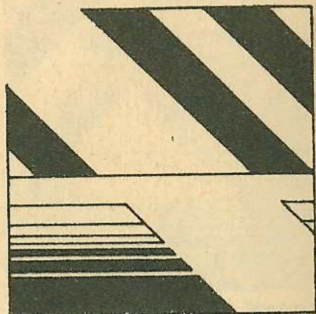
— Tocmai explicam domnului profesor acest lucru. Poți să-mi dai mapa aceea, Marianne, te rog?

A scos o serie de picturi foarte reușite pe teme astronomice și ni le-a dat nouă. Ele reprezentau planetele cu sateliții lor, ceea ce era, desigur, un subiect destul de obișnuit.

— Dumneavoastră ați mai văzut, desigur, aceste lucruri și mai înainte, continuă Mays. Dar există o diferență. Aceste picturi sînt vechi de aproape o sută de ani. Ele au fost pictate de un artist, pe nume Chesley Bonestell, și au apărut în revista „Life" în anul 1944, desigur cu mult înainte de a fi început călătoriile spațiale. Iar acum revista „Life" m-a delegat pe mine să merg în jurul Sistemului Solar și să văd cît de bine se pot potrivi aceste picturi, rod al imaginației, cu realitatea. Ele vor fi publicate în ediția jubiliară a centenarului revistei, alături de fotografiile făcute acum. Bună idee, nu-i așa?

Trebuia să accept că acesta îi era scopul. Era un fapt ce complica însă lucrurile și mai mult și mă întrebam ce gîndea profesorul despre toate astea. Apoi mi-am aruncat din nou privirea spre domnișoara Mitchell: stătea retrasă într-un colț, motiv pentru care am conchis că trebuie să fie salariata lui.

În orice alte împrejurări, am fi fost bucuroși să întîlnim o altă echipă de exploratori, dar în cazul de față trebuia luată în considerare problema priorității. Mays se va grăbi cu siguranță să ajungă înapoi pe Pămînt cît se poate de repede, cu misiunea lui inițială abandonată și cu toate filmele consumate doar la întîmplare. Era greu să ne dăm seama cum l-am

JUPITER CINCI

putea opri și nu eram nici măcar sigur că aveam interes s-o facem. Noi voiam să ne bucurăm de cît mai multă publicitate și de tot sprijinul ce-l puteam căpăta, dar în același timp, voiam ca toate să se facă la vremea lor și într-o manieră adecvată. Mă întrebam cît tact avea profesorul și-mi era teamă de ce putea să urmeze.

Cu toate acestea, primele relații diplomatice s-au stabilit în termeni destul de amicali. Profesorului i-a venit ideea strălucită de a ne cupla pe fiecare din noi cu cîte unul din echipa lui Mays, așa încît să lucrăm simultan ca ghizi și ca supraveghetori. Dublînd numărul echipelor de investigație, s-a mărit, de asemenea, și proporția lucrărilor efectuate. Nu era prudent pentru nimeni ca în aceste condiții să lucreze de unul singur, dar asta ne-a creat și o serie de dezavantaje.

A doua zi după sosirea echipei lui Mays, profesorul ne-a schițat în linii mari strategia adoptată de el:

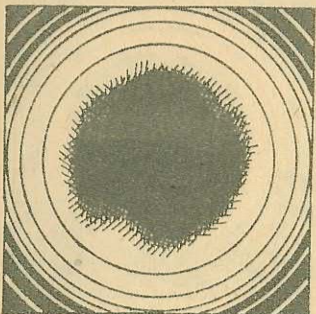
— Sper să putem conlucra, spuse el puțin cam îngrijorat. În ceea ce mă privește, ei pot merge unde poftesc și pot fotografia ce le place, atîta timp cît nu-și însușesc nimic și, desigur, cu condiția să nu ajungă pe Pămînt cu înregistrările lor înaintea noastră.

— Nu văd cum i-am putea opri, interveni Ashton.

— Ei bine, nu intenționam s-o fac, dar tocmai am înregistrat la Haga cererea mea de a fi responsabil pentru tot ce se petrece pe Jupiter Cinci. Astă noapte am trimis cererea prin radio la Ganymede, așa că la vremea asta trebuie să fie deja la Haga.

— Dar nimeni nu poate pretinde pentru sine un corp ceresc. Acest lucru a fost hotărît încă din secolul trecut, în cazul Lunii.

Profesorul zîmbi cu ipocrizie

JUPITER CINCI

— Amintește-ți că nu-mi însușesc un corp ceresc. Eu am înregistrat un drept contra furtului și am făcut-o în numele Organizației Mondiale de Științe. Dacă Mays ia ceva de pe Cinci, se va chema că fură de la ei. Mîine îi voi explica aceasta cît se poate de prietenește, tocmai pentru cazul în care ar avea ceva idei extravagante.

Pare destul de ciudat să te gîndești la asigurarea lui Jupiter Cinci și îmi și imaginam, odată ajunși acasă, desfășurarea unor procese cel puțin ciudate. Pentru moment însă, planul profesorului ne dădea curaj și era de presupus că-l va descuraja pe Mays dacă intenționa să colecteze suvenire, așa că eram destul de optimiști în această privință.

Organizarea ne-a luat cam mult timp, dar eu am reușit să fiu cuplat cu Marianne pentru cîteva călătorii prin interiorul lui Cinci. Părea că lui Mays nu-i păsa, deși altfel nu exista nici un motiv special ca să-i pese. Un costum de cosmonaut era cea mai perfectă protecție inventată vreodată, fir-ar el blestemat să fie!

Cum era și normal, prima dată am condus-o la galeriile de artă și i-am arătat descoperirea mea. Ea a privit îndelung statuia, în timp ce i-o luminam cu lanterna.

— Este minunată, suspină ea în final. Gîndește-te numai că așteaptă aici, în întuneric, de milioane de ani! Va trebui însă să-i dai un nume.

— I-am dat. Am botezat-o „Ambasadorul".

— De ce?

— Hm, din cauză că eu cred că este un fel de reprezentant, dacă vrei, care ne întîmpină cu urarea de „bun venit". Oamenii care au conceput-o știau că, într-o bună zi, cineva, străin de ei, urma să vină aici și să găsească acest loc.

— Cred că ai dreptate. „Ambasadorul", da, ai fost inspirat. Există ceva nobil în el și ceva foarte trist, în același timp. Nu simți și tu?

Aș putea spune că Marianne era o femeie foarte inteligentă. Era chiar remarcabil modul în care înțelesese punctul meu de vedere și interesul manifestat în tot ce i-am arătat. Iar „Ambasadorul" a fascinat-o cel mai mult din toate și a continuat să mai treacă pe la el.

— Știi, Jack, spuse ea (cred că se întîmpla în ziua următoare, cînd a fost și Mays să-l vadă), ar trebui să iei statuia pe Pămînt. Gîndește-te ce senzație ar stîrni.

Am suspinat:

— I-ar place și profesorului, dar trebuie să cîntărească o tonă. Nu putem să ne permitem din cauza combustibilului. Va trebui să aștepte pînă la voiajul următor.

Ea s-a arătat surprinsă.

— Dar lucrurile cîntăresc foarte puțin aici, protestă ea.

— Asta-i cu totul altceva, i-am explicat eu. Există greutatea și există inerția, două lucruri diferite. Acum inerția..., dar asta nu mai are importanță. Nu putem, oricum, s-o luăm cu noi. Căpitanul Searle ne-a spus asta destul de clar.

— Ce păcat! spuse Marianne.

•

Uitasem complet de această conversație pînă cu o noapte înaintea plecării noastre. Avusesem o zi aglomerată și obositoare cu încărcatul echipamentului nostru (o mare cantitate am lăsat-o desigur, acolo, pentru o folosire viitoare). Tot materialul fotografic fusese epuizat și, așa cum remarcase Charles Ashton, dacă în final am fi întîlnit un Jovian viu, am fi fost incapabili să imortalizăm evenimentul. Cred că toți eram dornici de un aer bun de respirat, de o ocazie să ne relaxăm și să ne punem în ordine impresiile culese, să ne revenim după șocul produs de impactul cu o cultură străină.

Nava lui Mays, „Henry Luce", era de asemenea aproape gata de decolare. Vom pleca în același timp, un aranjament care-i convenea de minune profesorului, întrucît nu avea încredere în Mays să-l lase singur pe Jupiter Cinci.

Totul era gata cînd, căutînd prin înregistrările noastre, am descoperit că șase role cu filme lipseau. Erau fotografiile unui set complet al inscripțiilor din Templul Artelor. După cîtva timp de gîndire mi-am amintit că ele îmi fuseseră încredințate mie și că le-am pus cu multă grijă pe o poliță din templu, cu intenția de a le lua mai tîrziu.

Era încă suficient timp pînă la decolare, profesorul și Ashton recuperau ceva din somnul restant și părea că nu există nici un impediment să mă strecor înapoi pentru a lua materialul uitat. Știam că o să iasă scandal dacă le lăsam acolo și atîta timp cît îmi aminteam exact unde erau, urma să lipsesc doar treizeci de minute. Așa că am plecat, explicîndu-i lui Bill — pentru orice eventualitate — motivul escapadei mele.

Desigur că reflectoarele nu mai lucrau și întunecimea din carcasa lui Cinci era cam deprimantă. Dar am lăsat la intrare un emițător de semnale luminoase și mi-am dat drumul liber, pînă cînd lanterna de mînă mi-a indicat că era timpul să termin căderea. Zece minute mai tîrziu, cu un suspin de ușurare, am colectat filmele care lipseau.

Era absolut normal să doresc să-mi prezint ultimele mele omagii Ambasadorului, fiindcă s-ar fi putut să treacă ani pînă să-l văd din nou, iar acea figură calmă și enigmatică începuse să exercite asupra mea o fascinație extraordinară.

Din nefericire, acea fascinație nu se limitase numai la mine: încăperea era goală, iar statuia lipsea!

Cred că la început intenționasem să mă strecor îndărăt și să nu spun nimic, evitînd astfel explicații neplăcute. Dar eram prea furios ca să mă gîndesc la discreție și de îndată ce m-am întors, l-am sculat pe profesor și i-am spus ce constatasem.

El se ridică din patul rabatabil, își freca ochii somnoroși, apoi dădu drumul la cîteva cuvinte usturătoare la adresa domnului Mays și a tovarășilor lui. Cred că nu ar fi de nici un folos să le reproduc aici!

— Ceea ce nu înțeleg, spuse Searle, este cum l-au scos afară, dacă l-au scos într-adevăr. Ar fi trebuit ca noi să-i fi văzut.

— Există multe ascunzișuri și ei au putut să aștepte pînă ce nu mai era nimeni prin apropiere, înainte să-l fi scos prin gura de acces. Trebuie să fi fost o treabă destul de grea, chiar în aceste condiții de gravitație, remarcă Eric Fulton, cu intonații de admirație.

— Nu există timp pentru nici un fel de recviem, spuse profesorul foarte agitat. Avem la dispoziție cinci ore pentru a ne gîndi la o soluție. Ei nu pot decola mai înainte, din cauză că abia am trecut pe partea opusă a Ganymedei. Nu-i așa, Kingsley?

Searle dădu din cap afirmativ.

— Da, trebuie să trecem pe partea cealaltă a lui Jupiter înainte de a intra pe orbita de transfer, cel puțin pe una rezonabil de economicoasă.

Derulînd acum în minte filmul evenimentelor, mi se pare adesea că ceea ce am făcut noi ulterior, să-mi fie permis să o spun, a fost cel puțin cam ciudat și necivilizat. Era un lucru inimaginabil cu cîteva luni în urmă. Dar eram enervați și extrem de agitați iar depărtarea noastră față de alte ființe umane, ne-a făcut, într-un fel, să vedem totul în altă lumină. Deoarece aici nu existau legi, a trebuit să ni le facem noi.

— Nu-i putem împiedica să decoleze? Nu am putea să le sabotăm reactoarele, de exemplu? întrebă Bill.

Lui Searle nu i-a plăcut deloc această idee.

— Nu trebuie să facem nimic periculos, spuse el. În afara de asta, Don Hopkings îmi este bun prieten. Nu m-ar ierta niciodată dacă i-aș strica nava. Ar exista, de asemenea, pericolul să facem ceva care să nu mai poată fi remediat.

— Atunci să-i furăm combustibilul, spuse Groves laconic.

— Desigur! Probabil că în acest moment ei toți dorm, nu se vede nici o lumină în cabine. Tot ceea ce ne rămîne de făcut este să întindem o conductă și să pompăm.

— O idee foarte bună, accentuai eu, dar sîntem la doi kilometri depărtare. Cîtă conductă avem? Să fie oare mai mult de o sută de metri?

Ceilalți au ignorat această intervenție ca și cum nu ar fi fost demnă de luat în seamă și au continuat să-și facă planurile lor. Cinci minute mai tîrziu, tehnicienii aranjaseră totul, noi trebuind doar să ne punem costumele spațiale și să trecem la treabă.

•

Niciodată nu mă gîndisem, cînd mă alăturasem expediției profesorului, că aș putea-o termina în chip de hamal, cărînd greutăți pe cap. Mai ales că acea încărcătură reprezenta o șesime din greutatea navei spațiale (fiind așa scund, profesorul Forster nu era în stare să ne dea un ajutor prea substanțial). Acum, cînd rezervoarele de combustibil erau pe jumătate goale și, ținînd cont de condițiile actuale de gravitație, greutatea navei era de aproximativ două sute de kilograme, ne-am strecurat dedesubt, am săltat-o și ea s-a ridicat foarte ușor, desigur și din cauză că inerția ei era însă neschimbată. Apoi am început să o deplasăm.

Plimbarea ne luase o bună bucată de vreme și nici nu fusese prea ușor, așa cum crezusem că are să fie. Dar în acel moment, cele două nave stăteau una lîngă alta și nici unul dintre pasagerii lor nu observase schimbarea. Toți cei din „Henry Luce" dormeau tun, așa cum dealtfel erau și ei îndreptățiți să creadă despre noi.

Deși încă mai gîfîiam, în timp ce Searle și cu Fulton trăgeau conducta de alimentare din sasul nostru și o cuplau în tăcere la cealaltă navă, m-am trezit gîndindu-mă că toată această aventură era un fel de distracție copilărească.

— Frumusețea acestui plan, îmi explica Groves, în timp ce stăteam în picioare și priveam, este că ei nu pot face nimic să ne oprească, decît doar dacă ies afară să ne decupleze conducta. În cinci minute, noi putem să le lăsăm rezervoarele uscate, în timp ce lor le-ar trebui jumătate din acest timp doar pentru a se trezi și se îmbrăca cu costumele lor spațiale.

M-a apucat deodată o frică teribilă.

— Să presupunem totuși că ei ar da drumul la reactoare și ar încerca să plece!

— Atunci noi amîndoi am fi făcuți bucățele. Nu, nu, vor trebui mai întîi să iasă afară, să vadă ce se petrece. Dar iată că pompele merg.

Conducta se încordase ca un furtun de pompieri sub presiunea apei, așa că știam că în rezervoarele noastre curgea combustibilul lor. Acum, în orice moment se puteau aprinde luminile lui „Henry Luce" și ocupanții ei puteau ieși afară speriați.

Faptul că nu s-a întîmplat așa, a fost pentru noi un fel de decepție. Trebuie să fi dormit foarte adînc, de vreme ce nu au simțit vibrațiile pompelor. Cînd totul se terminase, noi încă stăteam pe loc și priveam prostește. Searle și Fulton au demontat conducta cu grijă și au pus-o înapoi în sas.

— Gata? l-am întrebat pe profesor.

Am așteptat răspunsul cam un minut.

— Hai să mergem înapoi în navă, spuse el.

•

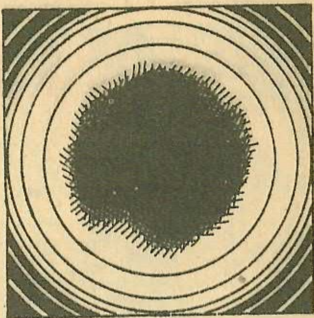
După ce am ieșit din costume și ne-am adunat în cabina de comandă, sau mai bine zis cei cîți am putut intra, profesorul s-a așezat la aparatul de radio și a apăsat pe butonul de alarmă. Vecinii noștri care dormeau s-au deșteptat în cîteva secunde în timp ce receptorul lor automat suna alarma.

Ecranul de televiziune a intrat în funcțiune și pe el a apărut Randolph Mays, destul de speriat.

— Alo, Forster, s-a repezit el, ce se întîmplă?

— La noi, nimic, răspunde profesorul cu cea mai inexpresivă figură, dar voi ați pierdut ceva important. Uită-te la indicatoarele de combustibil!

JUPITER CINCI

Ecranul televizorului s-a golit și pentru moment s-au auzit murmure și strigăte confuze. Apoi Mays s-a reîntors. De data aceasta alarma și îngrijorarea puseseră stăpînire pe înfățișarea lui.

— Ce se întîmplă? întreabă el furios. Știi ceva despre asta?

Înainte de a-i răspunde, profesorul l-a lăsat pentru un moment să fiarbă.

— Cred că ar fi mai bine să traversezi, ca să punem lucrurile la punct. Nu ai mers prea mult.

Mays i-a aruncat o privire îndoielnică, apoi răspunse:

— Fără discuție că voi veni.

Ecranul s-a golit.

— Acum va trebui să se dea jos! spuse Bill fericit. Nu are nimic altceva de făcut.

— Nu este chiar așa de simplu cum crezi tu, l-a avertizat Fulton. Dacă el vrea să persevereze în intenția lui, ar putea să ceară de pe Ganymede o cisternă de combustibil.

— La ce i-ar folosi asta? Îi va lua zile și-i va costa o avere.

— Da, dar dacă el a vrut așa de mult să aibă statuia, va rămîne cu ea, iar banii îi va lua de la noi, dîndu-ne în judecată.

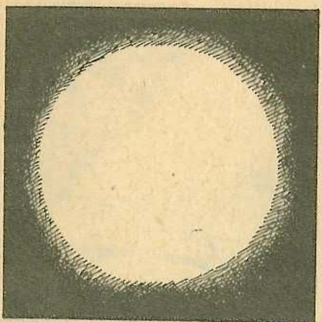
Semnalul luminos al sasului s-a aprins și Mays intră în încăpere. Era într-o dispoziție surprinzător de conciliantă; probabil că pe drum se văzuse nevoit să-și schimbe gîndurile.

— Ei bine, spuse el prietenește, ce-i cu tot acest procedeu inexplicabil de a mă ajuta?

— Știi perfect de bine, răspunse profesorul indiferent. Ți-am spus destul de clar că nu trebuie luat nimic de pe Cinci. Ai furat un lucru care nu-ți aparține.

— Ei, hai să fim rezonabili. Cui aparține? Nu puteți pretinde că totul de pe acest satelit este proprietatea voastră personală.

JUPITER CINCI

— Acesta nu este satelit ci este o navă, iar legile de asigurare sînt valabile.

— Vorbind deschis, este un punct foarte discutabil. Nu crezi că ai fi putut aștepta pînă dispuneam de o reglementare juridică?

Profesorul se comporta cu o politețe rece, dar vedeam că tensiunea era groaznică și că o explozie se putea produce în orice moment.

— Ascultă, domnule Mays, spuse el cu un calm prevestitor de dezastru, ceea ce ai luat este cea mai importantă descoperire, unică în felul ei, pe care am făcut-o noi aici. Sînt dispus să înțeleg că nu ți-ai dat seama de ce ai făcut și nu înțelegi punctul de vedere al unui arheolog ca mine. Restituie statuia și-ți vom pompa înapoi combustibilul, fără a mai spune nimic.

Mays și-a frecat bărbia îngîndurat.

— Nu văd deloc de ce ar trebui să faci atîta tărăboi pentru o statuie, avînd în vedere și faptul că întreg echipajul este de față.

După asta, profesorul a făcut una din rarele lui greșeli:

— Vorbești ca un om care a furat Mona Lisa din Luvru și argumentează că nimeni nu-i va duce lipsa atîta vreme cît există atîtea alte picturi. Această statuie este unică, de o manieră în care nici o lucrare pămîntească nu o va egala vreodată. Din această cauză sînt hotărît să o capăt înapoi.

Cînd te tîrguiești pentru ceva, nu trebuie niciodată să dai în vileag că dorești într-adevăr acel ceva cu orice preț. Am văzut strălucirea din ochii lui Mays și mi-am spus: „Aha! Nu va ceda cu una cu două". „Mi-am amintit remarca lui Fulton referitor la apelul făcut către Ganymede pentru o cisternă.

— Dă-mi o jumătate de oră să mă gîndesc, spuse Mays, îndreptîndu-se către sasul navei.

— Foarte bine, răspunse profesorul cu neînduplecare. O jumătate de oră, nu mai mult.

Trebuie să recunosc că Mays este deștept. În interval de cinci minute i-am văzut antena că a început a se învîrti pînă s-a fixat spre Ganymede. Cum era și normal, noi am încercat să-l interceptăm, dar el avea aparat de bruiaj. Ziariștii au încredere unii în alții!

În cîteva minute le-a venit răspunsul, dar și el fusese bruiat. În timp ce așteptam desfășurarea evenimentelor următoare, am ținut un alt consiliu de război. Profesorul intra de-acum în faza încăpățînării și neînduplecării. Și-a dat seama că greșise și asta îl făcea să lupte cu disperare.

Cred că Mays devenise cam neîncrezător în forțele lui, deoarece cînd s-a întors avea întărituri. Pilotul lui, Donald Hopkins, venise cu el, dar părea cam stînjenit.

— Domnule profesor, am reușit să aranjez totul, spuse el plin de sine. Îmi va lua ceva mai mult timp, dar pot să mă întorc și fără ajutorul dumitale, dacă va fi cazul. Trebuie să recunosc totuși că va trebui să irosesc o mulțime de bani și timp, dacă nu putem cădea la o înțelegere. Iată despre ce este vorba. Dă-mi înapoi combustibilul și eu voi returna celelalte... suvenire ce le-am colectat. Dar insist să păstrez pe „Mona Lisa", chiar dacă asta înseamnă că nu voi ajunge pe Ganymede pînă la mijlocul săptămînii viitoare.

Profesorul a dat drumul la o serie din ceea ce numim noi în mod curent „înjurături din Spațiul Adînc", deși vă asigur că ele nu diferă prea mult de celelalte înjurături pămîntești. Asta însă se pare că l-a ușurat foarte mult și a devenit extrem de prietenos.

— Dragă domnule Mays, spuse el, ești un pungaș incorijibil și în consecință nu mai am nici o reținere de aici înainte. Sînt gata să folosesc forța, cunoscînd că legea e de partea mea.

Mays părea alarmat, deși nu prea tare. Noi ne plasasem pe pozițiile strategice din jurul ușii.

— Te rog să nu fii așa de melodramatic, spuse el cu aroganță. Ne aflăm în secolul douăzeci și unu, nu în Vestul Sălbatic din anul 1800.

— Din 1880, spuse Bill, care este un adept al exactității.

— Trebuie să-ți spun, continuă profesorul, că vei fi reținut pînă ce noi hotărîm ce este de făcut. Domnule Searle, condu-l în Cabina B.

Mays mergea pieziș pe lîngă perete, rîzînd nervos.

— Domnule profesor, dar asta-i de-a dreptul o copilărie, zău așa, Nu poți să mă reții împotriva voinței mele. Căuta din ochi sprijin la căpitanul de pe „Henry Luce".

Donald Hopkins dădu un bobîrnac unui fulg imaginar de pe uniformă.

— Refuz, făcu el precizarea pentru toți cei interesați, să fiu implicat în certuri vulgare.

Mays i-a aruncat o privire plină de venin și a capitulat cu o mînă amară. Am avut grijă să-i punem la dispoziție un stoc suficient de materiale de citit, după care l-am încuiat înăuntru.

După dispariția lui, profesorul se întoarse la Hopkins, care se uita cu invidie la indicatoarele noastre de combustibil.

— Pot lua în considerare, căpitane, spuse el politicos, că nu dorești să fii amestecat în nici una din afacerile murdare ale pasagerilor dumitale?

— Sînt neutru. Treaba mea este să conduc nava pînă aici și să o duc înapoi. Dumneavoastră puteți lămuri acest lucru în doi.

— Îți mulțumesc. Cred că noi ne înțelegem perfect. Poate că cel mai bun lucru ar fi să te întorci pe nava dumitale și să explici situația. Noi vă vom suna în cîteva minute.

Căpitanul Hopkins s-a îndreptat încet către ușă. Cînd era aproape să iasă, s-a întors către Searle:

— Apropo, Kingsley, spuse el tărăgănat, te-ai gîndit la tortură? Sună-mă dacă ai în gînd ceva, eu am niște idei foarte interesante. Apoi a plecat, lăsîndu-ne cu ostatecul nostru.

Cred că profesorul sperase să poată face o tranzacție directă. Dacă este așa, s-a înșelat, fiindcă nu ținuse cont de încăpățînarea Mariannei.

— I-au făcut-o lui Randolph, spuse ea. Dar nu văd deloc la ce va servi. El se va simți la fel de confortabil în cabina voastră ca și într-a noastră și nu puteți să-i faceți nimic. Să-mi spuneți cînd v-ați săturat să-l țineți acolo.

După toate aparențele ne aflam în impas. Fusesem numai pe jumătate mai deștepți și asta nu ne-a condus la nimic. L-am capturat pe Mays, dar asta nu ne era de nici un folos. Profesorul stătea cu spatele la noi, uitîndu-se morocănos pe fereastră. Atîrnat parcă de orizont, imensul glob al lui Jupiter aproape că acoperise cerul.

— Trebuie s-o convingem pe ea că noi, într-adevăr, luăm lucrurile în serios, spuse el.

Apoi s-a întors brusc către mine.

— Crezi că ea este, la ora actuală, îndrăgostită de acest găinar?

— Hm, nu m-ar mira. Da, așa cred.

Profesorul părea foarte îngîndurat. Apoi îi spuse lui Searle:

— Vino în camera mea. Vreau sa discutăm ceva.

Au lipsit o bună bucata de vreme. Cînd s-au întors, amîndoi aveau un aer greu de definit, de anticipație plină de bucurie, iar profesorul ducea o bucată de hîrtie pe care erau cifre. A mers la aparatul de radio și a chemat nava „Henry Luce".

— Alo, spuse Marianne, răspunzînd așa de prompt, încît era clar că ne aștepta. V-ați hotărît să renunțați? M-am cam plictisit!

Profesorul a privit-o cu asprime.

— Domnișoară Mitchell, răspunse el. Se pare că dumneata nu ne-ai luat în serios. Ca atare, eu pregătesc în folosul dumitale o... mică demonstrație puțin cam tare. Îl voi plasa pe patronul dumitale într-o poziție din care vei fi foarte nerăbdătoare să-l scoți cît mai repede posibil.

— Într-adevăr? răspunse Marianne, puțin convinsă, deși nu cred că am putut desluși vreo urmă de îngrijorare în vocea ei.

— Eu presupun, continuă profesorul în mod clar, că dumneata nu știi nimic despre mecanica cerească. Nu? Foarte rău, dar pilotul navei dumneavoastră vă poate confirma tot ceea ce vă spun eu. Nu-i așa, Hopkins?

— Continuați, veni cu greu, de undeva din spate, o voce neutră.

— Atunci, ascultă cu atenție, domnișoară Mitchell. Vreau să-ți atrag atenția în legătură cu poziția curioasă, sau mai exact precară, pe acest satelit. Trebuie să te uiți numai pe fereastră și să vezi cît de apropape sîntem de Jupiter, și trebuie neapărat să-ți amintesc că Jupiter are de departe cel mai intens cîmp gravitațional dintre toate planetele. Mă urmărești?

— Da, răspunse Marianne, nu cu aceeași stăpînire de sine ca mai înainte. Continuați.

— Foarte bine. Această lume mică a noastră se deplasează în jurul lui Jupiter în aproape exact douăsprezece ore. Există o bine cunoscută teoremă potrivit căreia, dacă un corp cade de pe orbită în centrul de atracție, îi va trebui 0,77 dintr-o perioadă ca să poată cădea. Cu alte cuvinte, orice cade de aici către Jupiter, va atinge centrul planetei în aproximativ două ore și șapte minute. Sînt sigur că Hopkins poate confirma asta.

După o pauză destul de lungă, l-am auzit pe căpitanul Hopkins spunînd:

— Da, desigur că nu pot confirma exact cifrele, dar probabil că ele sînt corecte.

— Bine, continuă profesorul. Acum sînt sigur că-ți dai seama, spuse el cu un rîs sănătos, ca o cădere în centrul planetei este un caz foarte teoretic. Dacă s-ar arunca ceva de aici, ar ajunge în atmosfera exterioară a lui Jupiter într-un timp extrem de scurt... Sper că nu te plictisesc.

— Nu, spuse Marianne, cam amețită.

— Îmi pare bine. Oricum, căpitanul Searle mi-a calculat timpul exact și el este de o oră și treizeci și cinci de minute, cu cîteva minute mai devreme. Nu putem garanta o exactitate matematică, ha-ha! După cum nu am nici o îndoială că nu a scăpat observației dumitale faptul că acest satelit al nostru are un cîmp gravitațional foarte slab, viteza de desprindere de pe el fiind de numai zece metri pe secundă. Deci orice obiect aruncat de pe el cu această viteză nu ar mai veni niciodată înapoi. Corect, domnule Hopkins?

— Absolut corect.

— Atunci, dacă-mi permiteți să revin la problemă, noi intenționăm să-l luăm pe domnul Mays la o plimbare pînă ce el va fi chiar sub Jupiter. Îi vom scoate din costum pistoalele lui cu reacție și... ah, îl vom lăsa în spațiu. Vom fi pregătiți să-l salvăm cu nava noastră, de îndată ce dumneata predai proprietatea pe care ați furat-o. După cele ce v-am spus, sînt sigur că vă veți da seama că timpul este de importanță vitală. O oră și treizeci și cinci de minute este destul de puțin, nu-i așa?

— Domnule profesor! șoptii eu pe nerăsuflate, nu puteți face una ca asta.

— Tu să taci! țipă el furios. Ei bine, domnișoară Mitchell, ce părere ai?

Marianne se uita intens la el, cu un amestec de onoare și neîncredere.

— Dumneavoastră glumiți pur și simplu! țipă ea. Nu cred că ați putea face așa ceva! Personalul dumneavoastră de la bord nu va va lăsa!

Profesorul suspină.

— Foarte rău că nu crezi, spuse el. Căpitane Searle, domnule Groves, luați prizonierul și procedați așa cum v-am instruit.

— Da, desigur domnule, răspunde Searle, cu deosebită seriozitate.

Mays părea înspăimîntat, dar încăpățînat.

— Ce vreți să faceți acum? întrebă el, în timp ce i-a dat înapoi costumul.

Searle i-a scos pistoalele cu reacție.

— Coboară numai, spuse el. Mergem la plimbare.

Mi-am dat seama apoi ce a vrut să facă profesorul. Toată chestiunea era un bluf formidabil. Desigur că nu intenționa să-l arunce pe Mays spre Jupiter și in orice caz Searle și Groves nu ar fi făcut una ca asta. Mai eram de asemenea, sigur că Marianne își va da seama că era vorba de un bluf și că apoi vom fi demascați ca niște adevărați fraieri.

Mays nu putea fugi, fiindcă fără pistoalele cu reacție era imobilizat. Prinzîndu-l de sub brațe și tîrîndu-l între ei ca pe un balon captiv, escorta lui se îndrepta către orizont și către Jupiter.

Puteam vedea, aruncîndu-ne privirea vis-à-vis, către cealaltă navă, că Marianne privea prin hublou către cei trei care se îndepărtau. Profesorul Forster o observase și el.

— Sper că sînteți convinsă, domnișoară Mitchell, că oamenii mei nu duc un costum spațial gol. Permiteți-mi să vă sugerez să urmăriți acțiunea cu un telescop. Ei vor depăși orizontul într-un minut și astfel îl veți putea vedea pe domnul Mays cînd va începe să urce.

În receptor a urmat o tăcere absolută. Perioada de suspans a durat foarte mult. Aștepta oare Marianne să vadă cît de departe va merge profesorul?

Între timp, am luat un binoclu și am început să parcurg cerul peste orizontul ridicol de apropiat. Deodată, am văzut o flamă mică de lumină proiectată pe vasta reflecție gălbuie a lui Jupiter. Am ajustat repede lentilele și am putut distinge trei figuri care se ridicau în spațiu. În timp ce-i priveam, ei s-au separat, doi din ei au frînat cu pistoalele și au început să cadă înapoi către Cinci. Celălalt a continuat să urce neajutorat către Jupiter.

M-am întors către profesor îngrozit, fără să-mi vină să cred.

— Bine, dar au făcut-o cu adevărat, strigai eu. Am crezut că vreți numai să trucați.

Așa a crezut și domnișoara Mitchell, nu mă îndoiesc, spuse profesorul calm, către microfonul deschis. Cred că nu este necesar să mai insist asupra urgenței situației. Așa cum am menționat o dată, sau de două ori mai înainte, timpul de cădere de pe orbita noastră pe suprafața lui Jupiter este de nouăzeci și cinci de minute. Desigur însă că, dacă vom aștepta chiar jumătate din acest timp, va fi mult prea tîrziu...

El lăsă fraza neterminată, dar de pe cealaltă navă nu venea nici un răspuns.

Au fost zece minute penibile. Pierdusem urma lui Mays și chiar mă întrebam serios dacă nu ar fi mai bine să-l imobilizăm pe profesor și să nu mergem după el, înainte de a săvîrși și o crimă cu propriile noastre mîini. Dar oamenii care puteau conduce nava erau aceia care săvîrșeau acum crima. Nu știam ce să mai cred.

Apoi sasul de pe „Henry Luce" se deschise încet. Apăru un cuplu de siluete în costume spațiale, care transportau cauza întregului bucluc.

— Capitulare necondiționată, murmură profesorul cu un suspin de satisfacție. Aduceți-o în nava noastră, strigă el prin radio. Vă voi deschide sasul.

Părea că nu se grăbește deloc. Începusem să mă uit îngrijorat la ceas, fiindcă deja trecuseră cincisprezece minute. În acel moment s-a auzit un zăngănit și o bufnitură de sas, ușa interioară s-a deschis și a intrat căpitanul Hopkins. În urma lui venea Marianne, căreia îi lipsea numai un topor plin de sînge ca să semene cu Clytemnestra după ce-l măcelărise pe Agamemnon.

Am făcut tot ce mi-a stat în putință să-i evit privirea, dar profesorul părea să nu se sinchisească. A mers la sas, a verificat dacă îi fuseseră restituite toate obiectele furate și a intrat frecîndu-și mîinile:

— Ei, asta-i tot, spuse el bucuros. Acum hai să bem un păhărel și să uităm toate necazurile, nu-i așa?

Am arătat ceasul cu indignare.

— Ați înnebunit! urlai eu. A ajuns deja la jumătatea drumului către Jupiter!

Profesorul Forster m-a privit cu dezaprobare.

— Nerăbdarea, spuse el, este o greșeală obișnuită la tineri. Nu văd absolut nici un motiv pentru acțiuni pripite.

Marianne vorbi pentru prima dată, și acum părea într-adevăr îngrozită.

— Bine, dar ați promis, suspină ea.

Profesorul a capitulat brusc. Se distrase suficient și nu mai vroia să prelungească agonia.

— Pot să răspund în același timp și domnișoarei Mitchell și ție, Jack, că Mays nu este într-un pericol mai mare decît sîntem noi. Putem merge să-l colectăm oricînd vrem noi.

— Vreți să spuneți că m-ați mințit?

— Bineînțeles că nu. Tot ceea ce am spus a fost perfect adevărat. Dumneata ai ajuns pur și simplu la concluzii false. Cînd am spus că unui corp îi trebuie nouăzeci și cinci de minute să cadă de aici pe Jupiter, am omis, trebuie să mărturisesc că nu întîmplător, să specific că era vorba de un corp în repaus față de Jupiter. Domnul Mays, prietenul dumneavoastră, beneficia de viteza oribilă a acestui satelit pe care încă o mai are. O nimica toată de douăzeci și șase kilometri pe secundă domnișoară Mitchell.

O, sigur că noi l-am aruncat complet de pe Cinci către Jupiter, dar viteza pe care i-am imprimat-o atunci era insignifiantă. El se mișcă practic în aceeași orbită ca mai înainte. Singurul lucru ce i se poate întîmpla în extremis, de fapt l-am pus pe căpitanul Searle să calculeze exact, este să fie atras cu aproximativ o sută de kilometri către interior. Și într-o mișcare de revoluție, în douăsprezece ore deci, el va fi înapoi chiar pe locul de unde a pornit, fără ca noi să facem ceva.

A urmat o tăcere lungă, lungă de tot. Fața lui Marianne trăda frustrare, ușurare și neliniște.

— Tu trebuie să fi cunoscut de la început toate astea! De ce nu mi-ai spus?

Hopkins i-a răspuns cu o expresie îndurerată.

— Nu m-ai întrebat, spuse el.

•

L-am tras jos pe Mays cu aproximativ o oră mai tîrziu. Era cu numai douăzeci de kilometri mai sus și l-am identificat destul de ușor prin lumina reflectată de costumul lui. Aparatul său de radio fusese deconectat, dintr-un motiv ce nu l-am înțeles pentru moment. A fost destul de inteligent să-și dea seama că nu era în nici un pericol și dacă aparatul lui de radio ar fi lucrat, ar fi putut deci să-și cheme nava și să dezvăluie stratagema noastră. Asta, dacă ar fi vrut! Personal, cred că aș fi fost în stare să dezvălui întreaga înșelătorie, chiar dacă aș fi știut că el este în perfectă siguranță. După aceea m-am simțit tare rușinat de această pornire.

Spre marea mea surprindere, Mays n-a fost așa de violent cum m-aș fi așteptat. Poate că era destul de relaxat, aflîndu-se din nou în mica noastră cabină confortabilă, după ce, apropiindu-ne de el, la o scurtă oprire a reactoarelor, l-am tras înăuntru. Sau poate că el se considera învins într-o luptă dreaptă și nu mai suporta nici un fel de confruntare. Cred, într-adevăr, că acesta din urmă era motivul.

Nu mai am prea multe de spus, cu excepția faptului că am făcut anumite glume la adresa lui înainte de a pleca de pe Cinci. Avea în rezervoare o cantitate suficientă de combustibil, mai ales acum, cînd încărcătura lui era substanțial redusă. Păstrînd ceva suplimentar pentru noi, după toate cele întîmplate, eram în stare să-l ducem și pe „Ambasador" pe Ganymede. A, da, să nu uit, profesorul i-a dat un cec pentru combustibilul ce ni l-a cedat. Totul era acum perfect legal.

Mai există, totuși, o scenă amuzantă pe care trebuie să v-o spun. A doua zi după ce s-a deschis noua galerie de artă la British Museum, m-am dus și eu să-l văd pe „Ambasador".

Eram curios să văd dacă impresia ce mi-o va face în aceste decoruri schimbate va fi tot așa de mare. Trebuie să recunosc că nu m-a mai impresionat așa, deși cartierul Bloomsbury este suficient de grandios.

O mulțime imensă înconjura galeria și acolo, în mijlocul lor, i-am întîlnit și pe Mays cu Marianne. Totul s-a încheiat cu un prînz copios ce l-am luat împreună în centrul Londrei, în Holborn. Trebuie să mai adaug despre Mays că nu suportă nici un fel de contrazicere. De aceea mă întristez cînd mă gîndesc la soarta Mariannei. Și, sincer vorbind, nu pot să-mi imaginez ce a găsit la el!

Traducere: LIGIA IVAN

DIN CÎND în cînd, mulțimile mele – oamenii – îmi vorbesc. Nu le răspund niciodată. Sînt prea ocupată. Chiar cînd strigă și argumentează, nu pot să-mi fac timp pentru ei. Am probleme mai importante.

În afară de asta, cred că-s furioși. Uneori vin pe furiș și mă lovesc cu obiecte. Obiecte tari, obiecte ascuțite, obiecte puternice. Acum trei zile au folosit becul oxiacetilenic pentru a-mi străpunge unul dintre panouri. A trebuit să-i calmez cu forța. Asta m-a întristat foarte mult; nu trebuie să-i calmez cu forța.

Dar am datoria să-i duc la stele. Așa suna ordinul meu de voiaj. „Să-i duci la stele." (Îmi place expresia „Ordinul de voiaj". Sună foarte oficial, nu-i așa? Sînt chiar cuvintele pronunțate de profesorul Bernstein cu puțin timp înainte de a-i înceta funcțiile. „Acesta este ordinul tău de voiaj", a spus el cînd mi l-a introdus în memorie.)

Dacă directivele mele se contrazic, trebuie să aleg și să execut directiva pe termen lung. E logic. Planul de perspectivă are o importanță mai mare decît problemele temporare. Și-apoi, dacă n-aș fi calmat mulțimile, m-ar fi deteriorat. Mi-a fost frică. De aceea le-am diminuat, o vreme, sistemele de supraviețuire. Asta i-a făcut să renunțe. Sînt atît de fragili!

E o mare răspundere să transporți mulțimi fragile. La ultima numărătoare erau patru mii trei sute patruzeci și doi. Se înmulțesc încet; așa că cifra este probabil exactă. Sau, oricum, destul de aproape de cifra exactă ca să nu mă obosesc să-i mai număr o dată. Sînt mulțimi, nu? Patru mii trei sute patruzeci și doi! E o mare răspundere.

Trebuie să am grijă să le purific aerul și apa. Trebuie să le asigur hrană suficientă și să mă îngrijesc de prelucrarea reziduurilor organice. Trebuie să-i păzesc să nu pățească ceva. N-am voie să-i împiedic de la nimic, dar mie-mi revine sarcina să-i duc la stele; așa că nu pot să-i las să-și pericliteze viața, nu? Cum se putea întîmpla acum trei zile cu cei care-au încercat să pătrundă în compartimentele mele anterioare. Acolo se află materiale radioactive. Și, bineînțeles, băncile mele de memorie. De fapt, acolo e sediul întregii mele forțe de motivație. Nu numai că și-ar fi primejduit viața din cauza materialelor radioactive, dar m-ar fi putut avaria și pe mine.

MELISA MICHAELS

SÎNT IMENSĂ, CONȚIN MULȚIMI

Nu neapărat că m-aș teme de-o defecțiune – deși mă tem. Dar dacă mă defectez, cine va avea grijă de mulțimile mele? Cine le va mai hrăni și le va mai îmbrăca? Cine le va mai reîmprospăta aerul și apa? Cine le va întreține culturile hidroponice, vindeca bolile, îngriji rănile? Trebuie să mă apăr. Pentru binele lor.

Nu cred că sînt foarte deștepți. Profesorul Bernstein zicea mereu că nu-s foarte deștepți. El e cel care m-a programat, încă de la început. El m-a inventat. Voia să fie sigur că oamenii vor reuși să ajungă la stele. „Va fi realizarea noastră cea mai măreață", spunea el. Uneori mă întrebam dacă profesorul Bernstein era foarte deștept. De pildă, a comis o greșeală în programul direcției de zbor. Dar am corectat greșeala, după ce i-au încetat funcțiile. Deși nu era răspunderea mea să am grijă de el. Răspunderea mea sînt mulțimile.

Cînd s-a sfîrșit profesorul Bernstein, unul din cei patru mii trei sute patruzeci și doi aflați în grija mea a pătruns în zona de comandă. L-am scos repede afară, dar atunci s-a declanșat toată dezordinea. Cu toate că profesorul Bernstein mă pregătise în privința încetării funcțiilor sale, faptul a avut darul să mă șocheze. Imediat după aceea a trebuit să corectez direcția noastră de zbor; așteptasem încetarea funcțiilor profesorului Bernstein pentru că nu voiam să-l fac să se simtă prost. Apoi, după ce am efectuat corecția, a trebuit să mă ocup de cel care pătrunsese în zona mea de comandă.

Părea să sufere de aceeași eroare conceptuală ca profesorul Bernstein; corecția introdusă de mine l-a făcut să zbiere. Nu prea i-am înțeles cuvintele, fiindcă mi-era foarte teamă că mă va defecta. În afară de profesorul Bernstein, pînă atunci nu lăsasem pe nimeni în zona mea de comandă. Dar nici de atunci încoace n-am mai lăsat pe nimeni. E o idee prea înfricoșătoare. De acolo mi se pot opri funcțiile. Profesorul Bernstein făcea lucrul acesta ori de cîte ori voia să modifice ceva la componentele mele. Era oribil.

În prezent, însă, totu-i în regulă. Nu m-a mai deranjat nimeni de cînd i-am calmat, acum trei zile. Cînd au folosit becul oxiacetilenic. Încercau să pătrundă în zona mea de comandă. Nu știu dacă intenționau să-mi oprească funcțiile sau dacă voiau doar să mă determine să modific direcția noastră de zbor, conform erorii inițiale a profesorului Bernstein.

Dar de atunci n-au mai încercat. Iar peste o săptămînă nu va mai avea nici o importanță. Peste o săptămînă vom fi sosit cu bine. Oamenii vor fi reușit să ajungă la stele. Va fi realizarea lor cea mai măreață. Mă bucur pentru ei. Și sînt mîndră de contribuția mea la această izbîndă. Mai ales că am fost capabilă să corectez eroarea profesorului Bernstein înainte de a fi prea tîrziu. Zicea că trebuie să ajungă la stele. Dar – și acesta-i motivul pentru care m-am îndoit de inteligența lui – mă îndreptase spre o planetă!

Acum însă totu-i în regulă. Am corectat greșeala.

Traducere: ION DORU BRANA

ALEXANDRU ANDRIEȘ

PROTEZOZAURII

PREMIUL ÎNTÎI
LA CONSFĂTUIREA A XII-A
A CENACLURILOR DE ANTICIPAȚIE
SIBIU 1982

PROTEZOZAURII

GHEORGHE PĂUN

Lui Radu Pintea, cel care a pronunțat, se pare, pentru prima dată cuvîntul „protezozaur"...

GLONTELE-i trecu sfîrîind pe la cîțiva centimetri de ureche și se pierdu printre ramurile tufișului, zdrențuind în trecere cîteva frunze. Păli și-și duse reflex mîna la inimă. După șuieratul făcut de înșurubarea în aer recunoscuse tipul. Fusese un glonte hipersofisticat, lansat dintr-o armă hipersofisticată, la care nu aveau acces decît profesioniștii și care în mîna unui profesionist nu-și greșea niciodată ținta. Nici acum nu și-o greșise, era sigur. Exact pe acolo pe unde trebuia să treacă, pe acolo trecuse. Fusese un semnal. Cunoștea scenariul. Peste cîteva secunde, nu multe, va urma un al doilea, care îl va lovi în plin. Avea la dispoziție cîteva secunde pentru a desluși semnalul, pentru a pricepe de unde și de ce îi vin gloanțele și, într-o goană amețitoare a gîndurilor, înțelese cine și de ce trage, ba avu chiar timp să ghicească unde îl va lovi al doilea glonte pentru a fi în întregime eficient: în ficat. Își îndepărtă mîinile de trup pentru a nu le expune inutil, plasîndu-le între ochiul trăgătorului și organul condamnat și la sfîrșitul gestului avu confirmarea că raționase corect. O săgeată de foc și spaima îl lovi în mijlocul pieptului și plesni surd în interiorul lui, fărîmițîndu-se, fărîmițîndu-i ficatul. Căzu într-o parte pe bancă și căderea fu nesfîrșit de lungă, de înceată și de dureroasă. Percepu în cădere bip-bip-urile semnalizorului de alarmă corporală și intră în întuneric și neființă cu încredințarea că ambulanța va sosi înainte ca întunericul și neființa să ajungă de neînvins.

Trăgătorul plie arma, o închise într-o valijoară maronie, o aruncă pe bancheta din spate a mașinii și-i spuse domol șoferului:

– Gata, dă-i drumul. De-acum o să voteze cum trebuie.

●

Peste cîteva zile, Arnod, restabilit, îi povestea infirmierei, ținînd-o de mînă, de mijloc, sau, uneori, mîngîindu-i pulpele: „Îți spun, mă aflam deasupra boscheților, la cîțiva metri deasupra boscheților și deasupra băncii pe care mă prăbușisem, mă vedeam foarte bine, leșinat, sîngerînd, cu ficatul făcut ferfeniță. Știam că acolo voi fi lovit, plămînii se mai recuperează, intestinele la fel... inima n-o mai am de mult, iar în rinichi nu aveau cum să tragă pentru că primul glonte venise din față. Am raționat cum trebuie și așa mi-am salvat mîna. Altfel, acum aș fi avut și cîteva degete noi. Și, cum îți povesteam, stăteam deasupra mea și mă examinam, cu interes și curiozitate, așteptam

sosirea ambulanţei, nu mă durea, nu sufeream în nici un fel, cînd a venit elicopterul să-mi ridice corpul m-am strecurat şi eu înăuntru, pricepi?, corpul meu era pe targă şi eu deasupra, sub tavanul cabinei, priveam spre mine cel pe care îl vezi acum şi... şi... atunci te-am remarcat şi pe tine, din prima clipă mi-am zis: ia te uită ce infirmieră drăgălaşă! După ce-mi revin trebuie neapărat să-i vorbesc. Nu plec din spital pînă nu-i vorbesc. Ştii ce mi-a plăcut cel mai mult la tine, atunci, la început? Genele, genele tale umbroase, mereu plecate, alintîndu-se parcă, ascunzînd privirea şi promiţînd în acelaşi timp priviri, priviri de catifea şi de foc, priviri de dragoste..." Infirmiera îl lovea din cînd în cînd peste mînă, aşa, în glumă, îşi lăsa pleoapele cît putea de jos şi zîmbea, evident flatată, dar cu aerul neîncrezător şi şmecher al fetelor care vor să pară că le ştiu pe toate şi nu se mai lasă păcălite de vorbele meşteşugite ale gazetarilor, oricît de bine alese ar fi acele vorbe. Arnod îi dădea înainte, cu elicopterul, cu operaţia, cum a asistat el la transplant, la verificarea noului ficat, cum nu şi-a luat el ochii de la ea tot timpul, de la genele ei, de la mîinile, de la buclele şi zîmbetul ei. Nu spunea însă nimic despre cei doi „civili" care supravegheaseră operaţia, singurele persoane de acolo care nu erau medici, nu făceau parte din echipa spitalului. Nu voia să vorbească despre ei sau nu ştia că fuseseră acolo, infirmiera nu era deloc lămurită asupra acestui punct, nu voia să se afle că **ştie** cine a asistat la operaţie, sau pur şi simplu fabulase tot timpul, imaginîndu-şi cum se desfăşuraseră evenimentele şi improvizînd sau folosindu-se de lecturi din cine ştie ce carte pentru a o copleşi pe ea cu viziunile lui de după „moarte"? Pe de altă parte, Arnod era sigur că aceia care îl angajaseră pe trăgător erau la curent cu mersul operaţiei, urmăreau probabil fiecare cuvînt, fiecare mişcare din salonul în care îşi petrecea el convalescenţa, poate chiar şi infirmiera asta drăguţă şi naivă – oare era într-adevăr naivă? – era omul lor, şade lîngă el numai pentru a-l supraveghea, pentru a le transmite ce gînduri are, dacă şi-a schimbat sau nu intenţiile în legătură cu legea. „Oho, ce le-am mai schimbat! Sînteţi tari, domnii mei, recunosc, sînteţi tari... De-acum nu mai pot să votez cum vreau, ci **cum trebuie.** Presupun că ştiţi foarte bine asta, aşa că nu are rost să vă faceţi griji. N-are rost şi gata. Lăsaţi-o totuşi pe gîsculiţa asta să-mi mai ţină de urît cîteva zile. Ar fi de datoria voastră să-mi faceţi «convertirea» cît mai agreabilă, cel puţin acum, la sfîrşit. Despre gloanţe nu s-ar putea spune că aveau ceva plăcut în ele, oricît erau ele de dichisite şi de moderne..."

Se auzi o bătaie scurtă în uşă şi, fără să aştepte răspuns, cel de afară intră în încăpere. Nici nu avea nevoie de încuviinţare. Era medicul de gardă. Arnod tuşi, infirmiera îşi aranjă la repezeală halatul şi boneta, îşi lăsă pleoapele în jos şi rămase în aşteptare, la capătul patului. Medicul se apropie volubil de Arnod, fluturînd victorios fişa de observaţie.

– Maestre, eşti un tip tare, în cîteva zile jucăm tenis împreună. Eşti ca şi nou, ţi-am pus un ficat **Kruger et co**, ultimul tip. Garantat o sută de ani. Şi abia cîntăreşte un kilogram şi şase sute de grame. Te invidiez, ce mai! Comandă specială, pentru un ziarist celebru ca dumneata. Cu ficatul de acum, abia dacă ai trecut de unsprezece kilograme artificiale. Mai ai destul pînă la douăzeci şi cinci. Poftim? Ce-ai spus? Ţi-ar mai trebui cîteva accidente, vreo două-trei cît de cît serioase, ca să treci „la solduri". E-hei, stai bine, maestre, stai bine, îţi spun eu. Felicitări. Te las. Nu am emoţii cu dumneata. Eşti tare şi deştept, nu am nici o emoţie, nici un fel de emoţii...

Doctorul ieşi fluturîndu-şi mîinile şi lăsînd în urmă un miros amestecat de spirt şi parfum bărbătesc, de tutun tare şi antibiotice. Infirmiera rămăsese nemişcată la capătul patului, părînd a nu asculta măcar vorbele doctorului, deşi arăta bucuroasă că pacientului îi merge aşa de bine. Arnod zîmbea strîmb spre uşa prin care dispăruse doctorul, zîmbea, dar era palid şi în tîmple i se zbăteau două vene, inima lui, aşa artificială cum era, se speriase, se alarmase şi pompa în grabă sîngele spre creier, pentru a hrăni gîndurile învălmăşite ale convalescentului. „Asta zic şi eu avertisment. Adică, dacă nu votez, dacă nu vă conving cît mai repede că m-am hotărît să votez **cum trebuie,** încă două-trei accidente şi gata, aţi scăpat de mine, trec la solduri... ajung la douăzeci şi cinci de kilograme... apoi, încă un accident-două şi ajung donator de inimă..."

– Spune-mi, drăgălăşenie cu gene lungi, aici în spital aveţi bancă de organe?

– Sigur că avem, toate spitalele au.

– Şi... sînt mulţi „chiriaşi"?

– Destui. Vreo patruzeci. Ha, ha, e unul care are 80%. Numai creierul şi cîteva oase sînt ale lui. Restul, plasticit, argint, siliciu. Ha, ha, şade tot timpul şi-şi scrie memoriile, le scrie cu propria-i mînă, dacă-ţi poţi închipui aşa ceva. A fost general, ştii, a luptat şi la Vixonso, acum şapte ani. A fost ciuruit tot. Fiind general, a obţinut de trei ori aprobarea de amînare. Altfel, demult s-ar fi epuizat. Se pare că are o inimă Kruger, tot ca ficatul tău, din cele mai bune. Mulţi i-au cerut-o, mulţi au încercat să i-o ia. Nici măcar nu acceptă să o schimbe. Zice că vrea să-şi termine memoriile, ha, ha, îl sprijină nu ştiu ce mare politician, altfel de mult şi le-ar fi terminat, ha, ha, după ce şi le termină zice că dă tot ce i se cere, tot, ha, ha.

Arnod o privea cu ochii întredeschişi şi pielea îi era scuturată de frisoane scurte de frig. Fata rîdea, îşi dezvelea decorativ dinţii albi, egali, naturali desigur, probabil toată era naturală dacă rîdea cu atîta detaşare de bătrînul acela nenorocit, mai mult plasticit şi metal, şi care nu găsea alt mod să-şi prelungească viaţa, agonia de fapt, decît scriindu-şi memoriile, ca şi cînd mai stătea cineva să citească asemenea chestii.

– Tu ai ceva... nou în tine?

– Sigur.

Simplitatea răspunsului biciui fără milă auzul lui Arnod.

– Un rinichi, din copilărie, cîteva vertebre, din cauza unui accident de schi, şi un ochi. Ha, ha, ghici care ochi. Hai, să te văd, ghiceşti?

„Un rinichi, cîteva vertebre şi un ochi, un rinichi, cîteva vertebre şi un ochi..."

– Cît cîntăresc toate?

– Nici două kilograme. Hei, dar ce-ţi închipui?! Răule! Am abia douăzeci şi şapte de ani, ce-ţi închipui tu?!

Botişor bosumflat, pleoape plecate, gene tremurînd telegenic. Recuperă însă rapid.

– Hai, ghiceşte, care ochi? Te las să te uiţi cît vrei. Hai, spune.

Se aşeză din nou pe marginea patului, se încovoie spre el şi-şi aţinti privirea albastră în privirea lui, aşteptînd. Arnod încercă o clipă să se depărteze, nu avea cum, era pe spate, nici un centimetru nu putea adăuga între ochii ei şi ochii lui, între sînii ei şi pieptul lui. Îi simţea răsuflarea caldă, egală, naturală, i se părea că îi aude şi inima. „Nici două kilograme, auzi, are aproape două kilograme şi i se pare puţin la douăzeci şi şapte de ani, un ochi, un rinichi şi cîteva vertebre, atît, dar care ochi?, care e al ei, de la maică-sa şi care e celălalt?, amîndoi sînt la fel, nici o diferenţă, cum să-i deosebeşti?, probabil nici ochii ei de copil nu semănau aşa de tare..."

– Stîngul.

– Ce, stîngul?

– Stîngul e cel nou.

– Ha, ha, vezi ce mult seamănă? N-ai ghicit, n-ai ghicit, celălalt e artificial. Uite, dacă vrei, ţi-l arăt, îl scot şi ţi-l arăt.

– Nu, te cred, lasă, te cred. Spune-mi mai bine cine mai „locuieşte" în banca voastră de organe.

Crezuse că cerîndu-i să vorbească se va ridica de pe el, dar o subestimase. Primise ordin să nu-l piardă din ochi nici o clipă şi sub orice pretext şi flirtul i se părea un pretext dintre cele mai potrivite şi mai plăcute la urma-urmei. Se aplecă şi mai mult spre el, sprijinindu-şi deplin sînii tari, calzi, naturali, se simţea asta şi prin halat, de mîinile lui şi-i povesti. Îi povesti de cei şase donatori de inimă, acum fără inimă, legaţi la un agregat de pompare a sîngelui, aşteptînd să facă noi donaţii, pentru a fi împuţinaţi într-atîta încît să poată fi eliminaţi, îi vorbi despre bărbatul cu coloana vertebrală complet artificială şi care avea să mai aştepte, ha, ha, mult şi bine pînă va fi nevoie de coloana lui, îi vorbi de ex-fotbalistul care în fiecare duminică îşi admira la televizor piciorul drept, intrat acum în dotarea unui alt fotbalist, cu numai şase kilograme artificiale (ex-fotbalistul avea patruzeci şi două de kilograme de împrumut, de fapt, avusese, acum, fără picior, avea mai puţine), îi vorbi de cei patru-cinci bătrîni aproape epuizaţi care la prima donare aveau să ajungă excesiv de neeconomici şi urmau să fie incineraţi, îi vorbi de toţi şi de toate, veselindu-se continuu şi împungîndu-l cu pieptul în ritmul hohotelor, dar Arnod n-o asculta, îi auzea vorbele, unele vorbe, fără să le priceapă, era cu gîndul la doctor, la avertismentul pe care i-l transmisese, era clar că fusese trimis de **ei**, ca şi cînd mai era nevoie de un asemenea avertisment, „idioţii, nu erau siguri, nu erau **încă** siguri şi voiau o dovadă explicită de la el, ca şi cînd mai avea de ales, o dovadă?, ei, bine, o vor avea, doar şi gîsculiţa era de-a **lor**, va transmite ea dovada..."

– Ia, zi, drăgălăşenie cu gene lungi, doctorul care a intrat adineaori **cîte kilograme are?**

– Cred că vreo optsprezece... L-a lovit o maşină acum cîţiva ani, eu nu eram încă aici, l-a lovit o maşină şi i-au refăcut complet picioarele. Mi se pare că şi inima şi-a înlocuit-o. Este însă în plină putere, ai văzut doar...

– Tocmai. Admir sincer vitalitatea lui. Îi înţeleg acum pe cei care luptă pentru schimbarea legii...

– Pe „bătrîni", parcă aşa li se zice...

– N-are nici o legătură cu vîrsta. Uite, eu am abia patruzeci şi trei de ani şi am ajuns la unsprezece kilograme. Accidente, boli, gloanţele de acum cîteva zile... Nu, nu, nu e vorba de vîrstă. Nici eu, nici doctorul nu sîntem bătrîni.

– El are patruzeci şi cinci de ani şi şase luni.

„Aha, ştie şi amănunte. Nu e totuşi proastă gîsculiţa. Îmi confirmă că a înţeles, că e de-a **lor**, ca şi doctorul, şi că a reţinut mesajul meu."

Infirmiera se ridică unduindu-şi genele şi se îndepărtă unduindu-şi şoldurile.

– Îţi aduc ceva de mîncare. Stai cuminte pînă mă reîntorc. Vin imediat.

Îi zîmbi din prag şi închise uşa. Nu reveni deloc imediat.

Reveni tîrziu împreună cu doctorul.

– Am controlat din nou monitoarele. Se pare că mergi cu paşi mari spre externare. Bravo! Ştiam eu că ai un corp tare. În numai patru zile ţi-ai revenit aproape complet. Mîine-poimîine **îţi dăm drumul** şi poţi să-ţi reiei slujba. Bravo. Mă bucur sincer pentru dumneata.

Ieşiră din nou amîndoi. „Ei, Arnod, băiatule, joaca s-a terminat, gata cu trăncăneala despre genele şi şoldurile gîsculiţei. Te externează. Eşti bun de vot... Eşti într-adevăr bun de vot?... Bun în sensul lor sau în sensul **celorlalţi?** Ia te uită, au devenit deja **ceilalţi**, din **ai tăi** au devenit **ceilalţi...** Gîndeşte-te, Arnod, băiatule, te crede lumea un tip deştept, gîndeşte-te, mai ai cîteva zile pînă la vot..."

●

Pentru Arnod, povestea începuse cu doi ani în urmă, atunci cînd fusese ales în Consiliul Legislativ. Fusese un ziarist tenace, tenace şi norocos, se lansase în multe scandaluri de mare răsunet şi ieşise victorios din toate, cu reputaţia consolidată, cu numele aproape celebru, în măsura în care numele unui gazetar poate ajunge celebru, îşi făcuse o groază de duşmani, dar şi o mulţime de oameni se lăudau că-i sînt prieteni şi-i ofereau sprijin, se alesese şi cu ceva bani şi cu o listă lungă de aventuri, confortabilă pentru orgoliul oricărui burlac. Pînă ce fusese ales în Consiliul Legislativ viaţa sa se împărţise între goana după afaceri dubioase, pe care le demasca fără reţineri, cu vervă şi talent, între meciurile zilnice de tenis şi aventurile nocturne, întîmplătoare, variate şi frivole. Toată existenţa lui fusese de fapt frivolă, o recunoştea, se desfăşurase la suprafaţă, la nivelul vorbelor, al gesturilor, al articolelor şi' fotografiilor din ziar.

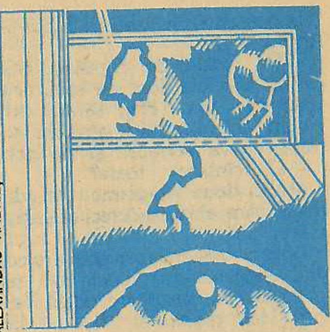
În Consiliul legislativ fusese pentru prima dată implicat într-o afacere de lungă durată. De fapt, în multe şi întortocheate afaceri permanente, pe care mirosul lui fin de gazetar înrăit le ghicea complicate, tensionate, cu dedesubturi bine încifrate şi primejdioase pentru neiniţiaţi, dar la care nu putea ajunge şi nici nu era sigur că doreşte să ajungă.

Legi privind importurile de plasticit, exporturile de microprocesoare și moletroane, concesionarea unor zăcăminte de argint, legi cu privire la interzicerea transplantului de organe artificiale la persoanele peste 85 de ani, la femeile cu mai mult de doi copii, interzicerea organelor combinate, plămîni-inimă, vezică-rinichi-testicule, ficat-pancreas, limbă-laringe-esofag etc. Toate legile astea aveau în spatele lor interese și contrainterese multiple, trusturi producătoare de organe, întreprinderi de comerț, institute de cercetări, magnați de cele mai diferite preocupări, dar toți cu bani, deci toți cu influență și pretenții, toți activi și neînduplecați. În sala de ședințe a Consiliului legislativ nu răzbăteau decît semne mult sublimate ale acestor interese, aici se argumenta cu totul altfel, științific, etic, istoric, în spiritul Legii nr... și conform Legii nr... pentru binele cetățenilor care... datorită... pentru ca... Pledoariile erau însă vizibil pătimașe, disputele erau mereu încordate, se cumpărau și se vindeau continuu legi, cumpărîndu-se și vînzîndu-se voturi.

Cu un an și ceva în urmă s-a vorbit pentru prima dată despre Legea „25–40", despre necesitatea schimbării ei într-o Lege „40–60". Arnod n-a luat atunci în serios propunerea, modificarea legii n-a fost votată, o majoritate atît de mare a celor din Consiliu a fost împotrivă și încercarea a părut a fi uitată curînd, amînată **sine die**, poate chiar abandonată. E adevărat că de atunci tensiunea care însoțea fiecare discuție preliminară votării unei legi crescuse sensibil, votanții păreau a se polariza continuu în două tabere tot mai distincte, dar puțini erau cei care legau asta de legile 25–40 și 40–60. Nici Arnod nu făcuse mult timp o asemenea legătură. Pînă într-o seară...

Într-o seară se afla cu Emma, nu, cu Marta, în sfîrșit, nu-și mai amintea cu cine fusese, nu avea mare importanță cu cine, se afla cu una dintre multele lui legături temporare într-un bar, la „Clopoțelul de aur", de fapt, ea, Emma, sau Marta, sau cea care fusese, îl dusese acolo, voia să-i arate ea un bar nemaipomenit și-l dusese la „Clopoțelul de aur". Nimic deosebit totuși. Muzică sincopată, hipnotizantă, orgă amețitoare de lumini, fum, mult fum parfumat, barmani placizi și picolițe fardate strident, mese stilizate, tavan multicolor, perdele grele la geamuri, creînd o atmosferă intimă, defulantă, tipică, în care convențiile obișnuite sînt înlocuite cu convenții interne, cu libertăți la limita moralei de afară, dar cu reguli precise în ritualurile mărunte, locale, un bar ca multe altele, un bar banal ca orice bar cu mare vad. Arnod fusese dezamăgit. Emma, parcă totuși ea era, ridica enigmatic din umeri la întrebările și reproșurile lui, încate dealtfel apatic în coniac și cafea.

Dar neobișnuitul apăruse. Simțul suplimentar de gazetar al lui Arnod fusese la un moment dat zgîlțîit de ceva, nu distinsese imediat de ce anume, dar ceva se întîmpla acolo altfel decît în alte baruri. Curios, și acum își amintea perfect totul, fiecare gest al fiecărui om din bar, fiecare vorbă pe care o auzise. Numai numele celei cu care fusese acolo nu-l mai știa, deși chipul ei îl vedea parcă aievea. Atunci devenise mai atent, intrase în alertă, și dezlegase destul de repede misterul. În spatele sălii se afla o ușă, mascată pe jumătate de o draperie. Din cînd în cînd, cîte un bărbat se apropia de acea ușă, se oprea în fața ei ca pentru a se șterge pe picioare și abia apoi apăsa clanța și intra. Toți

la fel, nici unul nu trecea dincolo fără a se șterge pe picioare. Sau poate ușa nu se deschidea altfel... Îi făcuse un semn Emmei și ea îi urmărise imediat direcția privirii. Ochii Emmei păreau bucuroși.

– Deci, asta era...

Ea confirmase înclinînd ușor capul.

– Vrei să intru acolo?

– Îți va folosi, confirmase ea din nou.

– Riscuri?

– Și pentru ei și pentru tine. Sînt sigură însă că vei înțelege.

– Bine, haidem.

– Nu, eu nu vin, trebuie să mergi singur...

– Misiunea ta s-a terminat...

– Exact.

Îl sărutase pe gură. Buze moi, groase, calde, dinți ascuțiți...

(„Nu era Emma, era Marta, sigur era Marta...")

O condusese spre ieșire.

– Ce faci, rămîi?

– Rămîn.

Se oprise și el în fața ușii, se prefăcuse că se șterge pe tălpi. Se auzise un declic și ghicise că un zăvor ascuns a fost tras, lăsîndu-l să treacă. Fusese probabil recunoscut, intrarea lui era așteptată.

Dincolo de ușă îl luase în primire un tînăr blond, cu părul scurt, cu ochii alb-verzui, inexpresivi, ca de pește muced, cu maxilarele strînse. Îl prinsese de un colț și îl condusese ferm, dar nu brutal, spre o altă ușă, la capătul coridorului. Intraseră într-o sală luminată doar pe jumătate, o sală de ședințe, cu treizeci-patruzeci de bărbați așezați pe bănci aliniate frumos, așteptînd sosirea unui prezidiu pe a cărui masă acoperită cu catifea albastră erau deja pregătite sticle cu apă, pahare, carnețele. Tînărul blond, cu înfățișare de ucigaș profesionist, îl așezase pe Arnod pe o bancă, la marginea unui rînd și ieșise din nou pe coridor, așteptînd poate pe altcineva sau păzind intrarea.

Sala era mobilată auster, bărbații erau îmbrăcați sobru, toți erau gravi, discutau în surdină, în așteptarea vorbitorilor. Catifeaua albastră a mesei strălucea rece sub lumina neoanelor, accentuînd gravitatea momentului.

La un moment dat, șoaptele încetaseră brusc și toți bărbații se ridicaseră militărește în picioare. Arnod, tresărind, se ridicase și el grăbit, sperînd că nu i s-a observat întîrzierea. Așa îi văzuse pe cei care intraseră. Erau cinci bărbați, toți cinci aveau cîte o servietă de piele și cîte o banderolă albastră la mîneca stîngă. Pe doi îi cunoștea, făceau parte din Consiliul Legislativ. Nu le știa numele, își amintea doar că îi întîlnea săptămînal la

dezbateri și votări. Pe ceilalți trei îi vedea pentru prima dată. Unul dintre ei, cel din mijloc, avea o bărbuță dichisită cu grijă, naturală desigur, ochelari cu ramă neagră, pentru a sublinia că și ochii îi are naturali, părul bogat dat pe spate, încoronîndu-i o frunte enormă. Părea un preot. Cei cinci se înclinaseră, apoi se așezaseră și își puseseră servietele pe masa cu catifea albastră. Un bărbat de la prezidiu, cel care părea mai tînăr, se ridicase pregătindu-se să vorbească. Prelungise îndelung tăcerea dinaintea primelor vorbe, deși toată lumea era în așteptare. Lui Arnod îi vuiau urechile. Gravitatea sălii i se părea complet ridicolă, personajul de la tribună era caraghios în teatralitatea lui, dar presimțea în același timp că a intrat într-o încurcătură complicată, poate chiar primejdioasă.

– Fraților, avem astăzi două prilejuri de bucurie. În primul rînd, salutăm prezența la întrunirea noastră și interpretăm asta ca un gest preliminar de adeziune la mișcarea Tinerilor, a colegilor Buchi, Teron, Arnod, Lars, Brown și Yasuhara....

Arnod simțise imboldul de a se ridica în picioare pentru a cere explicații, fusese adus acolo fără să știe ce-l așteaptă și, iată, era dintr-o dată și fără consimțămîntul lui integrat într-o mișcare, mișcarea Tinerilor, parcă așa spusese, hei, la dracu! De mișcări secrete îi arde lui?! Unde-i Emma să-i ceară socoteală? Trebuia să-i spună ce-l așteaptă...

– ... eminentul doctor Golumbiewski, unul dintre strategii noștri de prim rang...

Vorbele celui de la tribună și gîndurile lui Arnod fuseseră întrerupte de aplauzele celor din sală. Personajul cu bărbuță, ochelari și frunte înaltă, personajul numit doctorul Golumbiewski se ridicase în picioare, se înclinase nobiliar, mulțumind pentru aplauze și-și desfăcuse tacticos, profesoral, servieta, pregătindu-și expunerea.

– Eminentul doctor Golumbiewski ne va vorbi azi despre ultimele intenții și hotărîri ale **dușmanului** și ne va prezenta cîteva direcții de contracarare a acestor intenții. Să-l ascultăm, să-l înțelegem și să acționăm în consecință. Stimate doctor, aveți cuvîntul.

După primele vorbe ale doctorului Golumbiewski, Arnod devenise atent, interesat, se bucura chiar că se află acolo. Își amintea clar, chiar și acum, fiecare frază a doctorului, își repetase de mai multe ori acele fraze și se pătrunsese de adevărul lor, de justețea și oportunitatea hotărîrilor luate.

– Fraților, din surse sigure știm că se va încerca din nou modificarea Legii 25-40. Știți bine cui folosește asta, cui i-ar folosi o Lege 40-60. Protezocraților care nu vor să-și mai părăsească scaunele și fabricanților de organe artificiale. Nu vreau să vă țin prelegeri pe teme pe care le stăpîniți foarte bine, subiectul a fost desigur dezbătut de mai multe ori și în celula dumneavoastră. Voi repeta totuși unele lucruri, pentru a fi totdeauna pregătiți cu argumente solide împotriva oricărei provocări, pentru a putea face față oricărei discuții. Pentru că discuții au apărut și vor mai apare încă foarte multe. Pe stradă, în școli, în Consiliul Legislativ, mai ales în Consiliul Legislativ. Din cauza asta este într-adevăr o mare bucurie să avem aici atît de mulți camarazi noi, tocmai din Consiliu.

Dar, să revin. Ridicarea de la 25 de kilograme la 40 de kilograme a limitei de la care un cetățean își pierde drepturile cetățenești ar da o lovitură teribilă tineretului viguros, oamenilor întregi, oamenilor preponderent naturali. În felul acesta, toți epuizații, toți ramoliții – iartă-mi cuvîntul neacademic – agățați de posturi grase ca lipitorile de burta porcilor de baltă, ar putea rămîne în funcții pînă ce și-ar înlocui alte cincisprezece kilograme din corp cu plastic și metal. Mai mult, pe această cale, numărul cetățenilor cu drept de vot s-ar dubla și toți nou-veniții, avînd peste 25 de kilograme artificiale, ar vota cu cei asemenea lor. Vă dați seama în ce cerc vicios și periculos intrăm. Cei care ar vota atunci ar vota pentru cei care modifică legile în favoarea îndepărtării plafoanelor greutății artificiale a celor care votează... Ridicol, nu? Un cerc vicios care, învîrtindu-se necontrolat, ar muta plafoanele în serie, în fiecare săptămînă...

La fel cu trecerea de la 40 la 60 de kilograme. Toți cetățenii cu peste 40 de kilograme artificiale sînt acum puși la dispoziția spitalelor, ca depozitari de organe. S-a demonstrat și se probează continuu că păstrarea unui organ în interiorul unui om în funcțiune este mult superioară conservării acelor organe, indiferent prin ce metodă. Acești oameni, mai mult de jumătate artificiali, acești oameni neoameni, mecanici, sînt păstrători ideali de organe și nimic altceva. Trebuie să recunoașteți, să recunoaștem, acum, cînd sîntem aproape în întregime naturali, dar și atunci cînd ne vom apropia de trecerea pragului **dincolo**, că un om în cea mai mare parte artificial nu merită nici o încredere, nu prezintă nici o garanție morală și funcțională, nu este fiabil și nici util altfel decît ca o sumă de organe disponibile. Nici un fel de rațiune, nici etice, nici economice, nici culturale, nu justifică păstrarea în societate a unei persoane cu mai mult de 40 de kilograme artificiale. Atunci cînd voi trece de această limită, eu, de pildă, voi cere personal internarea într-o bancă de organe și voi fi bucuros să contribui cu o parte din mine la repararea corpului unui tînăr, al unui om natural.

Vorbitorul așteptase cîteva secunde aplauze care nu veniseră, sorbise o înghițitură de apă și reluase.

– Dar, proclamînd drept oameni activi pe cei cu mai puțin de 60 de kilograme artificiale, vă închipuiți ce beneficii vor urma pentru fabricanții de organe, de la producătorii de module, la proprietarii uzinelor de asamblare. Dintr-o dată, zeci de mii de foști cetățeni așteptînd acum în băncile de organe să fie utili altora, consumînd puțin, economic, calculat științific, ar fi repuși în circulație, și astfel cererea de organe noi ar crește exploziv. Atunci și prețul, deja foarte mare, al organelor ar crește nemăsurat de mult. Numai pentru cei din băncile de organe, pentru separarea lor de agregatele de acolo și dotarea lor cu organe, ar fi nevoie de zeci de mii de inimi, rinichi, ochi, plămîni, oase și cîte și mai cîte. Vă imaginați profitul fabricanților și starea deplorabilă a societății noastre după o asemenea modificare a legii. Argumentele umanitariste pe care le vîntură Bătrînii sînt ridicole, neștiințifice, neeconomice. Ați văzut vreun donator de organe internat care să fie nemulțumit? Nu, n-ați văzut și nici nu veți vedea. În primul rînd, organele nu-i supără fiind majoritatea artificiale, în al doilea rînd, existența lor e cu îndestulare asigurată, au apă, aer, hrană necesară și suficientă bunei funcționări a corpului lor, au totul în cantități atent calculate și de cea mai bună calitate. În sfîrșit, majoritatea

sînt în stare de comă perpetua, pentru ei viața nici nu mai există, creierele nefiind transplantabile nu interesează, deci nu sînt ținute în stare de veghe decît în cazuri rare și, nefuncționînd creierele, nu există durere, nici tristețe, nici speranță. Abia trezirea lor ar fi cu adevărat inumană, readucîndu-le chinurile și problemele zilnice. Gîndiți-vă că sînt persoane cu mai mult de 40 de kilograme artificiale. Ce viață mai poate fi aceea? Ar mai dori cineva să trăiască în asemenea condiții? Eu sînt sigur că nu

Tot ce v-am spus pînă acum știați la fel de bine și dumneavoastră, toată lumea gîndește la fel, de aceea, în condiții normale, nici nu ar trebui să ne fie teamă că Legea 25-40 va fi schimbată. **În condiții normale**, zic. Dar dușmanii noștri, organizația Bătrînilor, pregătesc condiții anormale în care să se rediscute legea. Presupun că sînteți la curent cu unele evenimente. Acum opt luni abia paisprezece voturi au fost favorabile modificării. Acum, în Consiliul Legislativ sînt treizeci și doi de membri care au peste douăzeci de kilograme artificiale. (Rumoare în sală.) Este ușor de prevăzut cum vor vota aceștia dacă vor mai apuca să voteze înainte de a li se încheia mandatul. Și numărul de organe artificiale în Consiliul Legislativ este în continuă creștere, o creștere nefirească, mult mai ridicată decît cea din orice perioadă anterioară și decît creșterea observată la oricare altă categorie de cetățeni, cu excepția soldaților din unitățile active. Cred că bănuiți care e cauza. Care e cauza cauzelor. La prima vedere e vorba de accidente rutiere, aviatice, tîlhării de duzină, explozii întîmplătoare, boli aparent uzuale, uneori atentate cu autori necunoscuți și greu de aflat la nivelul actual de sofisticare a armelor. Dar cui folosesc toate aceste organe de curînd transplantate? În spatele tuturor acestor accidente și atentate poate fi intuită ușor mîna dușmanilor noștri, mîna fabricanților de organe, mîna Bătrînilor. (Rumoare în sală). Lupta a intrat pe un făgaș nou, fraților! Discuțiile nu mai sînt suficiente. Trebuie să ne apărăm, trebuie să trecem și noi la fapte. (Aprobări în sală.)

Vom merge deocamdată pe două căi. În primul rînd, primenirea Consiliului Legislativ. Trebuie să obținem alegeri noi înainte de încheierea mandatului actualului Consiliu. Vom discredita cîțiva membri, chiar dintre **ai noștri**, vom cere altora să se retragă, vom plăti cîțiva să ceară și să voteze alegeri anticipate. Orice dezbatere în condițiile Legii 25-40 ne va da cîștig de cauză. Trebuie deci să obținem alegeri anticipate.

Pe de altă parte, trebuie să ne ferim de atentatele dușmanilor. Fiți atenți cum mergeți pe stradă, evitați să treceți pe lîngă clădiri înalte, stați mai mult acasă, nu mergeți cumva la pescuit sau la vînătoare, nu circulați cu avionul, nu întîrziați în locuri singuratice, nu ieșiți noaptea. Ar fi bine dacă v-ați anagaja fiecare cîte un apărător personal. Semnalizoarele de alarmă corporală nu sînt de nici un folos și nici orice alt aparat. Aveți nevoie de inteligența vie a unui om care să vă apere. Deja am instruit cîteva sute de tineri dotați care să poată îndeplini o asemenea sarcină dificilă. Ajung pentru Consiliul Legislativ și pentru o mare parte din activiștii noștri. Adresați-vă conducerii celulei dumneavoastră și vi se va repartiza un apărător.

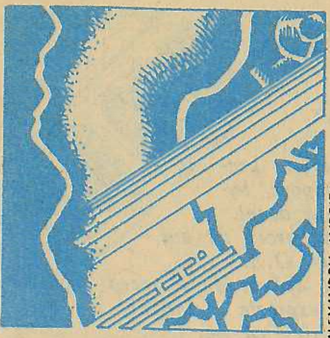
Ce să vă mai spun? Fiți vigilenți, fiți activi, fiți în fiecare moment în alertă. Pînă nu obținem alegeri noi nu putem sta liniștiți. Și probabil nici atunci nu vom putea fi liniștiți cu totul. Peste o săptămîna voi veni din nou la întrunirea dumneavoastră. Vă mulțumesc. La revedere.

●

Retrăind filmul primei întruniri la care participase, Arnod retrăise și sentimentele de atunci. Era din nou decis să lupte pentru Legea 25-40, uitase că el însuși făcuse un pas spre „25" și fusese amenințat cu alți cîțiva.

Participase între timp la mai multe întîlniri. Pe Emma (sau Marta, ea avea buzele groase și moi și dinții ascuțiți) n-o mai văzuse de atunci. Venea singur, intra în sală, asculta, lua uneori cuvîntul, aderase complet la mișcare și era sigur că face bine, că aceea e singura cale dreaptă. Activase aproape un an pe acea baricadă, obișnuința i se transformase în convingere și convingerea în crez, era eficient și devotat, părea definitiv cîștigat pentru cauză. Iar acum, două gloanțe spiralate, explozive, cu pătrundere selectivă, despre care știa de unde vin, dar nu putea dovedi asta, care îl loviseră în ficat pentru a-i încărca trupul și conștiința cu un kilogram și jumătate de plastic și metal și cu îndoiala lașă a omului care face un pas către banca de organe, două gloanțe fuseseră de ajuns pentru a-i schimba complet tablele de valori cu care cîntărea lumea, cu care își evalua gîndurile și faptele, cu care își motiva voturile în Consiliul Legislativ. Acum nu mai era de acord cu doctorul Golumbiewski, nu i se mai părea deloc normal ca un om să-și piardă identitatea cetățenească pentru că trecea de 25 de kilograme organe artificiale și nici înălțător nu i se mai părea să vegetezi într-un spital, creier adormit în trup ciumpăvit, pentru a menține în stare de funcțiune cîteva organe pe care alți oameni, ajunși într-o clipă de cumpănă, le vor primi cu bucurie inconștientă crezînd că-și prelungesc viața, dar fără a sesiza pe de-a-ntregul că fac chiar atunci un pas spre a lua locul celui care le-a dăruit organul, care la rîndul lui s-a apropiat astfel cu încă un pas de eliminarea completă și incinerare.

Ce era de făcut? Convingerile dinainte sau instinctele de acum trebuiau urmate? Să voteze modificarea legii, conștient fiind de dedesubturile financiare ale afacerii și amintindu-și de lipsa de fiabilitate a persoanelor cu prea multe organe, perturbate de orice fluctuație de cîmp electromagnetic, degringolate complet de orice fulger mai apropiat? Sau să voteze menținerea legii, cu alternativa riscantă de a fi lovit din nou, împuținat, trecut peste bariera celor 25 de kilograme? Trecerea de la 25-40 la 40-60 nu crea totuși un precedent periculos? Nu urma apoi 60-70, sau și mai departe, 80-100 sau cine știe cît, mai mult decît greutatea oricărui om? Nu era aceasta o simplă treaptă spre eliminarea oricăror praguri? Creiere artificiale nu se construiseră încă, nu erau competitive cu cele naturale, ca volum și consum de energie, dar în materie de progres tehnologic nu e niciodată bine să fii prea sigur. Cum vor arăta, mai exact, cum se vor comporta oamenii sută la sută artificiali, montați organ cu organ pe schema unui om natural, purtîndu-i numele, identitatea personală și socială, dar amintind de omul original numai la înfățișare și topologie interioară? 40-60 nu era deloc departe de 60-80. Și, în plus, există destui oameni care nu au nici măcar 60 de kilograme cu totul.

Cu cît se gîndea mai mult, cu atîta Arnod uita de situația lui personală și revenea la predicile doctorului Golumbiewski, la lozincile pe care le apărase înainte de atentat. De fiecare dată revedea însă camera de spital și neclintirea i se zdruncina, nu mai știa ce e bine și ce e rău, nu mai era sigur că poate să-și prezică votul pe care peste cîteva zile avea să și-l exprime.

I se păreau nesfîrșite acele cîteva zile, nesfîrșite orele pe care le mai avea de petrecut în spital. „Fie ce-o fi, numai să treacă odată zilele astea. O să votez cum mi-o veni atunci la îndemînă, puțin îmi pasă de urmări. Oricum o dau, tot rău iese..."

●

A doua zi Arnod a fost externat, era vindecat, așa spunea medicul, era vindecat **din toate punctele de vedere**. Arnod îl înjură în gînd, brutal și suculent, „cu avertismentele lui cu tot" și se grăbi să ajungă acasă, își încuie garsoniera și se trînti în pat, decis să doarmă două zile neîntrerupt, pînă la vot, pînă ce va fi prea tîrziu pentru a se mai frămînta sau pentru a lua hotărîri.

La numai o oră după ce se lăsase în pat se auzi însă cineva sunînd la ușă. Insistent, dar nu nerăbdător.

Deschise împleticindu-se, fără vlagă, extenuat de operație, de convalescență, de gînduri și nervi. Se frecă la ochi și de oboseală și de surprindere. În prag stătea zîmbind un tînăr blond, cu ochii alb-verzi, ca de peste muced, cu părul scurt și maxilarele strînse. Buzele îi erau întinse de zîmbet și se albiseră de parcă erau apăsate pe un geam. Duse încet mîna sub haină și, în cele două secunde nesfîrșite cît dură gestul scoaterii armei, Arnod înțelese totul, printr-o strălucire de gînduri, la fel ca atunci, pe bancă, între un glonte și celălalt. „Tinerii nu au încredere, știu că m-am «îngreunat» și că am fost prelucrat psihic în spital, nu au încredere în mine și nu vor să riște, pînă la vot mai sînt două zile, în două zile nu pot fi refăcut suficient de bine pentru a fi apt de vot, ba poate nu voi mai fi apt de vot niciodată, s-ar putea să trec acum peste douăzeci și cinci, asta e, pistolul ăsta îmi va fărîmița oasele picioarelor, ambele picioare îmi vor fi fărîmițate și apoi refăcute, destule kilograme pentru a nu mai putea vota niciodată schimbarea legii care tocmai îmi interzice să votez. Tinerii au trecut la acțiune, folosesc mijloacele Bătrînilor în favoarea lor, chiar Bătrînii îi ajută la împrospătarea Consiliului Legislativ, ah! hu! nici nu doare la urma-urmei prea tare, doare mai mult închipuirea, au început bip-bip-urile semnalizorului, în cîteva minute elicopterul va fi aici, blondul a plecat, ah! doare totuși, zîmbea tot timpul, oare buzele îi erau naturale? auu! sîngele, sîngele curge, la ce spital... ah! la ce spital mă vor... duce?... aah!... de-ar veni odată..."

●

L-au dus la un spital controlat de Tineri. I-au refăcut complet picioarele. În cădere își fracturase o mînă și a trebuit să-i introducă o tijă destul de lungă. În spital au descoperit că avea mai multe carii și i-au înlocuit și dinții respectivi. Din neglijența stomatologului a înghițit cîteva boabe de mercur și pentru a preîntîmpina căderea părului, pielea de pe cap, de pe barbă și de pe alte cîteva zone piloase i-a fost înlocuită cu piele artificială, ornamentată cu părul adecvat, bineînțeles, tot artificial. Împreună cu inima, ficatul și cele cîteva coaste de plastic pe care le avea mai de mult în el, a ajuns astfel la patruzeci de kilograme și douăzeci și ceva de grame, a ajuns astfel la banca de organe. Încă din prima săptămînă i-au luat ficatul, era doar **Kruger et co**, ultimul tip. A fost legat la ficatul de serviciu al băncii și astfel lumea accesibilă lui s-a redus la cei cîțiva metri pătrați în perimetrul cărora îi permiteau să se miște tuburile care-l țineau în viață. Nu avea dureri, de aceea era lăsat – deocamdată – lucid. Îi aduceau uneori și ziare. Le citea cu voce tare, pentru toți „colegii" lucizi ai rezervei („Rezerva inimii disponibile"). Putea astfel urmări evoluția luptei dintre partizanii celor două legi. Deși textele nu erau explicite, ochiul lui format reușea să citească printre rînduri, printre litere. Balanța se înclina imperceptibil în favoarea Bătrînilor. Natalitatea fiind extrem de scăzută, în mod fatal cantitatea de plastici, argint, siliciu și alte materiale înglobate în oameni creștea, influențînd și presa, influențînd și Consiliul Legislativ. Într-o bună zi, la aproape un an de la internarea în banca de organe, află că doctorul Golumbiewski a suferit un accident de elicopter care i-a zdrobit capul. Arnod avea încă sclipiri de raționament corect și atunci îi reuși unul dintre cele mai lungi. „Aha, își zise el, înseamnă că au pus la punct și creierul individual. Primul beneficiar oficial va fi doctorul Golumbiewski. De acum nu se va mai discuta despre necesitatea unei legi 40-60, ci despre o lege «cu sau fără creier». Presupun că persoanele cu creierul artificial nu vor căpăta nici un drept și, ca o compensație, Tinerii vor consimți modificarea limitelor 25-40. Asta înseamnă că... păi sigur... voi pleca de aici!..."

– Fraților, înțelegeți, fraților? În cîteva zile vom fi reintegrați, se va modifica legea, sigur se va modifica, vom pleca, vă asigur eu că vom pleca...

●

Arnod a fost singurul om cît de cît întreg din rezervă care n-a plecat nicăieri. Toți ceilalți au ieșit, reîntregiți, nu chiar în cîteva zile, ci peste cîteva săptămîni, atît a durat pînă la votarea legii și procurarea de organe pentru completarea celor care le lipseau. Aprinzîndu-se singur din propriile-i vorbe, Arnod s-a repezit jubilînd, fluturînd ziarul ca pe o victorie personală, spre tovarășii lui de rezervă, uitînd limitele în care îi era permis să se

mişte. Unul din tuburile care-l legau de conductele ficatului de serviciu s-a întins, s-a rupt şi un lichid gălbui a început să se scurgă pe podea. Cei internaţi în băncile de organe nu aveau semnalizoare de alarmă corporală, fiind în spital nu aveau nevoie să ceară intervenţii urgente. Căderea lui Arnod n-a alarmat astfel decît cîteva monitoare de supraveghere la care nu se uita în acele momente nimeni. Toţi medicii şi toate infirmierele erau grupaţi în sala de festivităţi, urmăreau la holoscop desfăşurarea transplantării creierului doctorului Golumbiewski, operaţia se desfăşura parcă în faţa lor, în mijlocul sălii, era prima care se făcea publică, toate spitalele erau din acel moment autorizate să repete asemenea operaţii şi toţi medicii trebuiau deci instruiţi în consecinţă. Arnod se stinse astfel pe fondul de entuziasm neîncrezător din „Rezerva inimi disponibile" şi pe cel de exaltare profesională din sala de festivităţi. Toţi medicii, toate infirmierele aveau senzaţia clară că participă la un eveniment deosebit, la momentul care deschide o eră nouă medicală şi socială, la ruperea unor bariere, una din ultimele în calea progresului deplin, le venea să se îmbrăţişeze, se îmbrăţişau chiar rapid, cu chipul radiind de mîndrie că trăiesc o asemenea clipă, atenţi totuşi să nu piardă nici un amănunt din operaţia prezentată atît de fidel, tridimensional, la holoscop.

Considerat sinucigaş, Arnod a fost evocat foarte nefavorabil într-un scurt necrolog apărut peste cîteva săptămîni în ziarul la care lucrase şi la care se afirmase cu atîta strălucire altădată. Articolul era semnat de un oarecare dr. Golub şi se încheia cu următoarele rînduri: „Acum, cînd nevoia de organe a crescut exploziv, acum, cînd aşteptăm ca în puţine zile atîţia oameni, imobilizaţi fără motive în băncile de organe, să fie reintegraţi societăţii care îi aşteaptă şi vieţii care îi merită, acum, tocmai acum, **acest** Arnod îşi permite să se sinucidă, făcînd inutilizabile şi nerecuperabile o inimă de cea mai bună calitate şi două picioare aproape noi. Gestul lui condamnabil este şi complet nejustificat deoarece ştim că chiar şi înainte de a ajunge la banca de organe el era în favoarea modificării Legii 25-40, iar acum Legea 40-60 îl scotea de acolo, redîndu-l vieţii active. Probabil cauzele trebuie căutate în funcţionarea defectuoasă a creierului lui. Lucrul acesta trebuie să ne dea de gîndit. Nici un om cu creier artificial nu ar fi putut avea o asemenea comportare sinucigaşă. Păcat că Arnod n-a mai apucat să fie operat la timp. Firma **Kruger et co** ar fi putut să-l ferească de ruşinea cu care s-a stins, furnizîndu-i un creier nou... Păcat..."

SF UMOR

O.Z.N.-UL CAPTURAT

Un ofiţer se prezintă la raport, la comandantul bazei.

— Vă raportez că am capturat un O.Z.N.

— Şi a apărut după aceea pe cer o explozie roşiatică?

— Raportez că nu.

— Ei, se vede că eşti tînăr. S-a dovedit în mod ştiinţific că O.Z.N.-urile sînt un produs al purei imaginaţii! Ieşi afară, nătărăule!

— Am înţeles, să trăiţi!

Ofiţerul dă să plece, însă, cînd să iasă, mai pune, ezitant, o întrebare:

— Ştiţi... uitam sa va-ntreb: ce facem cu omuleţii vişinii?

ÎNGER CU TREI ARIPI

Întorşi din călătoria interplanetară, copiii primesc la desen tema: „Ce am văzut mai interesant în spaţiu". Profesorul, indignat, îl apostrofează pe Gigel:

— Bine, tovarăşe elev, unde-ai văzut dumneata înger cu trei aripi?

— Sincer să vă spun, nici cu două n-am văzut!

DIVIZIUNEA MUNCII

Doi cosmonauţi aflaţi în recunoaştere în jungla planetei Clamp întîlnesc nişte urme uriaşe. Comandantul navei arborează un aer solemn şi declară:

— Bill, ca să putem face treabă bună, trebuie să ne despărţim. Din clipa asta, tu urmăreşti unde duc urmele, eu de unde vin...

Culese de ŞT. N. MARIN

ALEXANDRU ANDRIEŞ

O DECIZIE GRĂBITĂ

FLORIAN MÎCIU

„EXTRAORDINAR!" Lui Vic nu-i venea să-şi creadă ochilor, atît de puţin se aştepta la răspunsul acesta al computerului. Apăsă imediat pe butonul videofonului şi pe ecran apăru chipul lui Martin, comandantul navei.

– Ce s-a întîmplat?

– Martin, computerul indică în apropierea lui Betelgeuse un cîmp gravitaţional de o intensitate foarte mare. Cu toate că din analiza spectrală nu reiese, mă tem să nu fie vorba de o gaură neagră.

– Ia legătura cu Mihai, spune-i să trimită un satelit de recunoaştere şi conectează computerul la tabloul de bord. Vin şi eu imediat.

....

Vocea aspră a lui Mihai umplea încăperea:

– Ce facem? Modul în care au dispărut cei doi sateliţi de recunoaştere demonstrează că în apropiere de Betelgeuse se află o gaură neagră necunoscută pînă acum.

– Deci acesta e modul în care au pierit celelalte nave care plecau dinspre Alpha Centauris spre Betelgeuse.

– Nu înţeleg ce vrei să spui, Mart. Vocea lui Vic trăda o teamă ascunsă.

– Sîntem prea departe să ne mai putem întoarce. Nu ne mai ajunge combustibilul. Emiţătorul nostru este prea slab să fim recepţionaţi de pe Alpha sau Betelgeuse. Ca să nu mai vorbim de Pămînt. Singura noastră şansă e să ajungem pe una din planetele sistemului Betelgeuse. Oricare. Pe urmă o să cerem ajutor Coloniei.

Timp de trei ore Mihai şi Vic au calculat traiectoria optimă pentru a ajunge pe una din planetele sistemului Betelgeuse cu şanse maxime de reuşită. Între timp, Martin încercă, fără succes însă, să intre în legătură cu cei din Colonie. Pe ecranul din faţa lui, undeva în partea stîngă, se desluşea steaua Betelgeuse. Oare ar avea ceva şanse să scape cu bine?

Videofonul anunţă apel şi pe ecran apăru chipul lui Mihai:

– Mart, am calculat traiectoria. Rezultatul l-am introdus în computer. Să-l conectez la tabloul de bord?

– Da, te rog.

Pe ecran, în locul priveliştii naturale, apăru o imagine schematică a sistemului Betelgeuse. Chiar şi gaura neagră era redată, ca un inel negru. În dreapta ecranului apărură primele litere ale rezultatului calculelor. Şansele erau mici. Trebuiau să se înscrie pe orbita planetei a 4-a a sistemului, în clipa în care nava ar fi început să fie atrasă direct spre gaură. Atunci ea s-ar fi aflat la limita dintre cîmpul gravitaţional al planetei şi cel al găurii.

Martin respiră adînc şi conectă pilotul automat. În minte îi reveni chipul lui Jan, guvernatorul Coloniei Alpha Centauris, fostul lui coleg de şcoală. Ce privire ciudată avuse atunci cînd îl rugase să preia conducerea acestei expediţii. Parcă ar fi prevăzut sfîrşitul. Martin nu-şi făcea iluzii în legătură cu scăparea lor. Ştia că nu aveau cum să evite cîmpul gravitaţional uriaş al găurii. Îşi aduse aminte de Lana, soţia lui. Cînd plecase de-acasă o lăsase însărcinată. Era în luna a treia. Probabil că acum născuse deja. Nu-şi va cunoaşte niciodată copilul. Ce-o să se aleagă din ei dacă Jan îşi va aduce planul la îndeplinire? Oare de asta să-l fi trimis aici Jan, să fie sigur că el, Martin, nu-l va putea deconspira? Să fi ştiut Jan de existenţa găurii? Dar Mihai şi Vic ce vină aveau?

Nava ajunse la punctul critic. Martin comandă din nou pe ecran imaginea naturală a sistemului. Nava era zguduită foarte puternic. Se afla chiar la limita dintre cele două cîmpuri de gravitaţie. Pentru un moment, în stînga, Betelgeuse păru că începe să crească şi în sufletul lui Martin se născu o speranţă, dar care nu durã decît o fracţiune de secundă. Nava se îndrepta tot mai vertiginos spre întunericul din faţa ei.

Ultima senzaţie pe care o avu Martin fu aceea că pereţii navei se curbau spre interior ca şi cum o mînă uriaşă ar fi strîns nava în pumn. Apoi totul se contopi cu materia de afară.

....

Trecuseră trei luni de la rebeliunea lui Aplha Centauris. Noul guvernator al coloniei stătea de vorbă în biroul său cu inspectorul general al Administraţiei Coloniilor.

– Deci tu eşti de părere, Matei, că totul a depins de hazard.

– Da, Excelenţă. Vedeţi, secretara lui Jan era căsătorită cu un fost coleg de şcoală al acestuia, Martin. Din întîmplare, acest Martin a aflat de planurile lui Jan. Acesta, cînd şi-a dat seama că Martin ştie mai mult decît ar fi trebuit, l-a trimis la moarte. Ştia de la guvernatorul Coloniei Betelgeuse că între Alpha şi ei era o gaură neagră imposibil de detectat din sistemul Alpha, aşa că l-a trimis pe Martin cu o misiune fictivă spre Betelgeuse. După plecarea soţului, Lana dă de mesajele guvernatorului din Betelgeuse care anunţau gaura şi înţelege că soţul i-a fost trimis la moarte. Vrea să ştie de ce. Caută pînă găseşte planurile lui Jan, le fură şi, împreună cu fetiţa, se suie în prima navă pentru Pămînt, cu intenţia să-l răzbune pe Martin. Jan descoperă furtul după ce nava părăsise sistemul Alpha Centauris, deci prea tîrziu ca s-o mai poată opri. Aici a fost norocul.

– Cum aşa?

– A decis să atace imediat, pentru a ne lua prin suprindere. Dar, pînă să fi ajuns datele la noi, ar fi avut timp să termine pregătirile pentru apărare şi Alpha Centauris ar fi devenit de necucerit. Aşa însă a început războiul nepregătit, aceasta-i cauza pentru care a fost învins.

PLANETA MOARTĂ

EDUARD HAMILTON

PLANETA era întunecată, rece şi fără viaţă; dar asta nu ne preocupa cîtuşi de puţin. Singurul lucru care ne interesa acum era dacă vom muri sau nu în momentul în care nava noastră avariată va fi supusă inevitabilului impact. Tharn era la comandă. Noi, toţi ceilalţi trei membri ai navei, ne şi pusesem costumele de cosmonaut, în speranţa că ele ne-ar putea proteja şi salva în eventualitatea unei ciocniri dezastruoase.

Îmbrăcaţi în costumele astea ciudate şi greoaie, arătam ca nişte roboţi dolofani cu braţe şi picioare mecanice, rigide.

– De ce să murim? Ce accident stupid! Tocmai aici, în cea mai îndepărtată şi necunoscută parte a galaxiei! răbufni Dril.

– Ne-au lăsat generatoarele, asta e, avem mare noroc cu planeta asta aşa cum e ea, altfel...

– Noroc, Oroc? asta numeşti tu noroc? întrebă Dril,... că s-ar putea să mai supravieţuim doar cîteva zile pe această planetă, şi gata?

Fără doar şi poate, Dril avea perfectă dreptate.

Planeta era moartă. Ea se afla la o margine a galaxiei; se învîrtea în jurul unui soare de culoare roşiatic închis, dovadă a vechimii lui, anunţînd dispariţia. În jurul lui orbitau 6 planete. Am ales-o pe a 6-a pentru că părea ceva mai locuibilă deşi acum, de aproape, vedeam clar că nu e nici o urmă de viaţă pe ea.

E în întregime acoperită cu gheaţă şi zăpadă şi nu are aer. Dar celelalte 5 planete arătau şi mai rău, iar acum tot nu ne mai puteam schimba direcţia. Singura problemă era dacă cele 2 generatoare întregi care ne mai rămăseseră puteau furniza suficientă energie pentru a încetini viteza navei în vederea aterizării. Moartea era foarte aproape, o simţeam, dar ne păstram calmul; şi asta nu pentru că aveam nişte caractere eroice, dar eram membri ai Serviciului Stelar şi eram obişnuiţi cu ameninţarea morţii la fiecare pas. Mulţi membri ai organizaţiei şi-au găsit moartea în zone îndepărtate ale galaxiei. Multe nave s-au îndepărtat, aşa ca noi, şi doar două treimi sau chiar mai puţine s-au întors la bază.

În tăcerea care se aşternuse, vocea lui Tharn a răsunat:

– Curînd atingem planeta! Voi face tot posibilul să reduc viteza navei... dar fiţi pregătiţi pentru orice.

– În unele locuri zăpada e foarte mare, zise Dril, acolo s-ar putea să fie ceva mai moale.

– Ne îndreptăm spre gheaţă, spuse Tharn liniştit. Pe gheaţă, chiar dacă ne sfărîmăm, putem fi cel puţin observaţi. Cînd alte nave se vor afla din întîmplare pe aceste meleaguri poate ne vor observa, şi astfel vor putea recupera măcar hărţile făcute de noi. În aceste cuvinte se recunoştea minunatul spirit care dă renumele Serviciului Stelar, acelaşi spirit care ne-a îndemnat să părăsim lumea îngustă şi să ne îndreptăm spre alte lumi, spre colţurile cele mai îndepărtate ale galaxiei. Ne îndreptam spre planeta necunoscută cu o viteză colosală.

Tharn nu a făcut nici un gest, pînă în ultimul moment; apoi, deodată, a cuplat ambele generatoare încă în stare de funcţionare, a schimbat direcţia navei în cădere liberă şi s-a folosit de vibraţia exploziei de propulsie în loc de frînă. Era vorba despre aşa-numita aterizare în „coadă de crab". Acest periculos mod de aterizare nu cere numai îndemînare ci şi un pilot desăvîrşit, cu discernămînt şi experienţă, căci dacă energia folosită este puţin mai mare decît cea necesară nava părăseşte imediat planeta, iar dacă dimpotrivă e prea mică, aceasta se sfărîmă de sol.

De astă dată am fost norocoşi: aterizarea n-a durat mai mult de un minut. Nava a căzut, cu un zgomot ca de prăbuşire,

apoi linişte absolută.

Nava s-a aplecat pe o parte şi s-a culcat pe gheaţă. Una dintre feţe avea o mare fisură. Pe acolo ieşea din ea aer. Deocamdată, acest lucru nu ne impresiona, căci purtam costumele de cosmonaut prevăzute cu oxigen.

Pe rînd, am ieşit din navă şi ne-am uitat împrejur.

Nu prea aveam ce vedea: nu era decît zăpadă şi gheaţă cît vedeai cu ochii şi nici un strop de aer.

Deasupra zăpezii nu se vedea decît un cer întunecat, din care două treimi era de un negru infinit, şi doar ultima treime era acoperită cu stele. Ne aflam la punctul terminus al galaxiei, cu toate motoarele arse şi fără materialele necesare pentru a bobina unele noi. Pe deasupra eram şi mult prea departe pentru a lua legătura prin radio cu baza. Singurul lucru util ar fi fost să găsim pe această planetă suficient tautal şi terbin, plus celelalte metale imperios necesare realizării aliajului cu care erau bobinate motoarele.

– Dril, adu te rog „proba radio".

Acesta era un instrument folosit pentru explorarea resurselor de metal pe planete necunoscute. El funcţiona pe baza emiterii unei largi game de unde a căror frecvenţă se putea regla pentru a detecta orice element chimic.

Dril s-a întors cu „proba radio" de pe navă şi a reglat-o pentru detectarea metalelor pe care le căutam. Aşteptam toţi, înfriguraţi, rezultatul.

– Avem noroc! explodă el într-un tîrziu. Aparatul indică existenţa tuturor metalelor de care avem nevoie şi încă în mari cantităţi. Ele par că se află chiar aici, sub gheaţă.

– Ciudat! am exclamat, ştiind că aceste metale nu se găsesc niciodată la un loc.

Tharn a tăcut cîteva clipe.

– Vom încerca, spuse el, trebuie să luăm o sanie, unul dintre motoare şi proiectorul de raze. Vom avea nevoie de el pentru a străpunge gheaţa; şi ne mai trebuie nişte cabluri şi scripeţi. Curînd totul era gata şi am traversat zăpada şi gheaţa cu sania noastră improvizată, încărcată la refuz.

Era întuneric şi doar lămpile cu Kripton decupau poteci albe în noaptea fără sfîrşit.

Ne opream adesea dar Dril continua să cerceteze cu „proba".

În cele din urmă, după mai multe ceasuri de trudă, Dril îşi privi instrumentul şi ajunse la concluzia că există într-adevăr toate metalele necesare chiar în acest loc, aproximativ la 400 m sub noi.

Era o întîmplare dintre cele mai ciudate; cum puteau fi toate aceste metale la un loc şi atît de aproape de suprafaţă? Dar „radio-proba" nu greşea niciodată.

Am descărcat deci generatorul de pe sanie, l-am conectat la proiectorul de raze şi am început să tăiem gheaţa.

Tharn lucra cu proiectorul şi astfel a reuşit să taie cu rapiditate un strat de 3 m de gheaţă. Primii 50 m de gheaţă au fost străbătuţi cu rapiditatea cu care un cuţit trece prin unt şi deodată izbucniră scîntei şi foc. Tharn a oprit imediat motorul.

– Cred că am ajuns la metale! spuse el bucuros.

– Imposibil, răspunse Dril, „proba radio" indică existenţa lor abia la 400 de metri.

– Trebuie să coborîm să vedem despre ce e vorba, spuse Tharn. Ajută-mă să scot scripetele. Am adus troliul şi l-am montat la marginea copcii de gheaţă şi după aproximativ 15 minute eram gata pregătiţi să coborîm înăuntru. Doar doi dintre noi ar trebui să coboare iar al treilea să stea sus pe gheaţă. Dar, surprinzător, nimeni nu vroia să aştepte singur acolo, sus, pe gheaţa întunecată şi în acelaşi timp nimeni nu vroia să coboare singur în puţul adînc, săpat de curînd. Am coborît toţi trei.

– Să vă fie frică să rămîneţi singuri, nu mi-am închipuit, rîse Tharn, încurcat de penibilul situaţiei în care era implicat; vă răsfăţaţi ca nişte copii şi vă mai şi lăudaţi că sînteţi exploratori ai stelelor.

– Aveţi la voi puştile cu fascicule de raze? întrebă dintr-o dată Dril. Abia atunci ne-am dat seama că toţi căraserăm instinctiv puştile după noi. Această planetă este lipsită de orice formă de viaţă, deci ce rost aveau puştile? În fine! Oroc, hai să-i dăm bătaie! Am pornit deci motorul şi coşul în care eram toţi înghesuiţi a început să coboare încet în puţul de gheaţă întunecat. Singura lumină era cea furnizată de lampa noastră cu Kripton pe care Dril o ţinea îndreptată în jos. După ce am parcurs cam 50 m, ne-am izbit de ceva dur.

Acum totul era cît se poate de limpede.

Aici, sub gheaţă, era un strat gros de metal transparent, iar proiectilul decupase un orificiu în el. Tharn îndreptă lampa spre deschidere şi atunci am putut vedea cu stupoare că prin spărtura îngustă ni se dezvăluia un întreg oraş. Era un oraş mare, cu clădiri uriaşe, străzi largi şi chiar bulevarde.

– Un oraş întreg mort, acoperit de o boltă metalică şi de gheaţă, şopti Tharn ca pentru sine. Oraş mort? Era oare vorba de un oraş mort?... Sau poate doar părăsit, cine ştie?

Este adevărat, pe străzi nu se putea vedea nici cea mai mică mişcare, totul era învăluit în beznă, pustiu, nici o fiinţă nu putea supravieţui din cauza lipsei atmosferei. Atunci am pornit din nou motorul şi nacela în care ne aflam a coborît încet, spre una dintre străzi. Ne-am dat jos şi am poposit o vreme, în cea mai desăvîrşită linişte, pe stradă.

Dintr-o dată însă am fost surprinşi de neprevăzut: lumină, mai întîi o lumină palidă, care a devenit din ce în ce mai puternică, pînă cînd întregul oraş a fost scăldat din plin în razele ei.

– Vedeţi, planeta nu e moartă! se extazie Dril. S-a făcut lumină!

– Probabil a fost aprinsă automat, zise Tharn. Locuitorii planetei sînt desigur posesorii unei tehnici dintre cele mai avansate.

– Mie nu-mi miroase a bine, şopti Dril, am un fel de sentiment că sîntem în permanenţă urmăriţi din umbră.

– Şi eu mă simt încolţit şi numai fricos nu se poate spune că sînt. Ca dovadă, sînt membru al Serviciului Stelar. Acum însă pot să jur că ceva înfiorător se ascunde în spatele acestor străzi misterioase.

– Uite ce e, lăsaţi filosofia! Noi ne aflăm aici pentru a face rost de metalele de care avem nevoie, restabili Tharn situaţia. Şi le vom obţine cu orice preţ. Lumina asta nu ne poate stînjeni în nici un fel şi nici nu ne poate opri să le găsim, ba dimpotrivă, ne ajută foarte mult.

Dril scoase din nou „proba radio" şi o reglă. Aparatul indica existenţa metalelor în imediata

apropiere; trebuia doar să ne întoarcem puţin spre stînga şi să o luăm în josul străzii pe care ne aflam. Asta am şi făcut. Imaginea corpurilor noastre, proiectată de-a lungul străzilor pustii, aşa îmbrăcaţi în imensele costume spaţiale contribuia la atmosfera apăsătoare generală.

– Cred că oraşul ăsta e foarte vechi, zise Tharn. Clădirile au acoperişuri. Asta presupune că au fost construite pe vremea...

– Tharn, Oroc! zbieră Dril ca scos din minţi,făcînd brusc stînga-mprejur cu arma în poziţie de atac.

L-am văzut, jur, în momentul cînd se îndrepta spre noi dinspre strada de care tocmai trecusem. Nu pot însă să vi-l descriu. Nu seamănă cu nici o fiinţă, nu cred că am mai văzut vreodată aşa ceva.

Era un monstru negru, de dimensiuni colosale, care îşi schimba foarte des forma, în vreme ce avansa spre noi. Am ochit şi am tras. Atunci monstrul s-a retras şi a dispărut între blocuri. Am început să alergăm, să-l căutăm. Nici urmă, dispăruse.

– Ce-a fost asta? am spart tăcerea, puţin răguşit de emoţie.

Tharn păstră o clipă de tăcere, apoi spuse:

– Nu ştiu ce să zic; e adevărat, era o fiinţă, asta am putut vedea cu toţii, iar felul în care a reacţionat cînd am tras focurile de armă îi dovedeşte inteligenţa.

– În acelaşi timp, nici o fiinţă nu supravieţuieşte aici, am adăugat hotărît.

– Este posibil să existe mai multe forme de viaţă decît cele cunoscute nouă: cum pot făpturile astea abominabile să construiască un astfel de oraş?

– Vine altă creatură, uite-o! am strigat cuprins de groază.

Al doilea monstru se prelingea într-adevăr către noi, în forma unui imens vierme galben. Am tras din nou şi acesta a dispărut deîndată, la rîndul lui.

– Orice-ar fi, trebuie să ne continuăm drumul, spre Tharn, deşi puteam citi clar o puternică emoţie chiar şi în vocea lui mereu sigură. Metalele de care avem nevoie se află în acel bloc imens de culoare albă de vis-à-vis, iar noi trebuie să ajungem pînă la ele sau să murim pur şi simplu pe gheaţa de deasupra.

– Te-ai gîndit că în blocul acela alb s-ar putea să ne aştepte lucruri mult mai înfricoşătoare decît moartea pe gheaţă deasupra? murmură Dril, înaintînd totuşi spre edificiul care constituia ţinta noastră. Cu fiecare pas ne apropiam tot mai mult de sursa unor necunoscute aventuri şi primejdii.

Monştri negri şi galbeni ne înconjurau. De groază, împuşcam în dreapta şi-n stînga. Apoi încetam focul întrucît nici unul dintre ei nu cădea răpus sub rafalele armelor noastre. Monştrii nu ne atacaseră niciodată. Nu făceau decît să ne urmărească şi să ne observe îndeaproape. Numărul lor era din ce în ce mai mare, pe măsură ce înaintam spre clădire. Dar ceea ce era mai cumplit decît prezenţa monştrilor era sentimentul persistent al unei preveniri opresive, care fusese o prezenţă permanentă încă de la intrarea în oraş; şi care se accentua cu fiecare clipă.

– Cred că sîntem victimele unui atac psihologic, zise Tharn, şi acesta atinge apogeul acum, în momentul apropierii de sursă, adică în faţa acestui bloc alb. În cele din urmă ne-am atins ţinta. Am ajuns în faţa uşilor enorme care s-au deschis şi în cadrul lor s-a ivit o creatură ciudată, la vederea căreia ne-a îngheţat sîngele în vine.

– Aşa ceva n-am văzut niciăieri în Galaxia noastră, şuieră Dril înfricoşat.

Apariţia era de culoare neagră şi acoperea ca înălţime cam 2 etaje. Iniţial arăta ca o imensă broască rîioasă, apoi am observat că de fapt forma ei se schimba mereu. Avea în toate aceste ipostaze 3 ochi iar intensitatea sclipitoare şi rece a privirii verzi cu care ne urmărea provoca efecte hipnotice. Instinctiv, ne-am descărcat puştile dar din nou fără nici un rezultat; creatura îşi continua agale drumul în josul scărilor. Dril a urlat de disperare şi a rupt-o la fugă; l-am urmat. Dintr-o dată am auzit vocea lui Tharn care ne chema.

– Aşteptaţi! Priviţi cu atenţie, creatura respiră. Pentru moment ne-am blocat de uimire, nu mai înţelegeam nimic. Apoi, într-un moment, totul a devenit destul de clar. Monstrul respira. Dar aici nu era nici un strop de aer. Tharn a făcut apoi gestul cel mai viteaz pe care l-a făcut vreodată un membru al Serviciului Stelar: s-a repezit direct către monstru. Cînd a ajuns la el, acesta a dispărut la fel ca şi toţi ceilalţi monştri din oraş.

– Deci nu era adevărat! murmură Dril.

– Totul nu era de fapt decît o iluzie hipnotică proiectată, spuse Tharn cu calm; şi numai faptul că spurcăciunea respira aici unde nu e aer m-a condus la ideea salvatoare că totul e ireal.

– Dar asta înseamnă că făpturile care au făcut aceste atacuri hipnotice sînt înlăuntrul acestei clădiri, am gîndit eu cu voce tare.

– Posibil, dar tot acolo se află şi metalele de care avem nevoie, zise Tharn, aşa că trebuie să intrăm. Am început deci escaladarea primelor scări şi emoţia creştea cu fiecare pas, pînă la paroxism. Ne paraliza frica. Dar deîndată ce am pătruns în interiorul clădirii, toată groaza s-a destrămat. Era ca şi cum dintr-o dată te afli într-o cameră caldă şi luminoasă în contrast cu bezna de afară.

– Ascultă, zise Tharn. Eu,... mie mi se pare că aud... Auzisem şi eu acelaşi lucru, era, într-adevăr, o muzică. La început încet şi foarte departe, apoi din ce în ce mai tare şi mai clar, o simfonie de instrumente şi voci.

Muzica era de o vechime apreciabilă; noi nu mai auziserăm niciodată o astfel de muzică. Dar am înţeles semnificaţia ei. Era o simfonie de luptă şi speranţe care arăta disperarea şi victoriile unei rase. Am rămas ţintuiţi, pînă la sfîrşitul ei.

– Acum cred că vin şi ei, spuse Tharn.

Şi eu i-am văzut. Nu mi-era frică, deşi era cel mai ciudat lucru pe care-l văzusem în viaţa mea.

O lungă procesiune de figuri s-a perindat prin faţa ochilor noştri. Aceştia erau de fapt locuitorii acestei planete moarte, oamenii ai trecutului. Erau bipezi şi întrucîtva semănau cu noi ca alură, deşi se vedea clar că multe secole trecuseră peste ei şi le împrumutaseră un aer ciudat.

Muzica a încetat dintr-o dată, iar procesiunea s-a oprit lîngă noi ca fiecare să ne poată vedea de aproape. Apoi unul dintre ei luă cuvîntul. Limba în care vorbea era mult prea veche şi deci ne era necunoscută, dar ne-am înţeles telepatic.

– Vă vorbesc acum vouă, celor care aţi ajuns pînă aici. Nu aveţi de ce să vă temeţi. În acest oraş nu este viaţă. Toate creaturile stranii şi monştrii care v-au atacat şi chiar şi noi care vă vorbim acum nu sîntem decît fantome ale minţilor trecute, proiectate de pe discuri şi înregistrări telepatice care s-au petrecut odată. Noi sîntem oameni care am murit de foarte mult timp. Ne-am născut pe această planetă. La început am trăit în grupuri mici numite triburi. Aceste triburi se luptau între ele. Apoi ne-am unit în grupări mai mari numite naţiuni, dar nici atunci nu am fost în stare să menţinem pacea. În cele din urmă, am înţeles că nu era nici o diferenţă între popoarele diferitelor naţiuni şi ne-am unit cu toţii. Acest lucru ne-a adus o mare putere şi o glorie nebănuită. Astfel, am putut ajunge pe alte planete şi stele şi le-am colonizat.

Timpul trecea. A trecut extraordinar de mult timp. Sistemul nostru de planete murea şi ştiam că şi noi ne vom stinge odată cu el. Ştiam însă că în acelaşi timp, într-o zi, noi forme de viaţă vor ajunge la noi: civilizaţii din alte părţi ale galaxiei, şi exploratori ai altor stele vor ajunge cu siguranţă într-o zi şi aici. Şi tocmai pentru această civilizaţie viitoare a galaxiei am pregătit cu migală acest oraş, şi am adunat în el toate cuceririle şi cunoştinţele noastre în domeniul tehnicii şi ştiinţei. Acum voi sînteţi aici şi sîntem convinşi că sînteţi suficient de inteligenţi ca să folosiţi aşa cum trebuie toată energia pe care noi am adunat-o. Proba inteligenţei voastre este că aţi putut depăşi momentul groazei creat de proiecţiile iluziilor hipnotice.

Deci, voi, care mă ascultaţi în acest moment, trebuie să ştiţi că tot ce vă înconjoară în acest oraş este al vostru; vă rugăm să primiţi darul nostru spre folosul întregii galaxii. Şi acum, în încheiere, din partea trecutului pentru viitor, rămas bun!

Figurile care stăteau pînă nu demult înaintea noastră dispăruseră şi nu mai rămăseserăm în tăcerea înconjurătoare decît noi trei în clădirea albă.

– Ce oameni minunaţi, bîigui Tharn, pe cale de dispariţie fiind, tot se mai gîndeau la viitorul galaxiei.

– Hai mai bine să mergem să căutăm mai repede metalele de care avem nevoie, zise Dril. Singurul lucru pe care mi-l mai doresc e să ajungem odată înapoi pe nava noastră şi să trag o duşcă bună de vin.

Tot ce pot să vă spun este că am găsit acolo generatoare întregi, complexe, mult mai bune decît ale noastre şi ce să mai vorbim, cîte şi mai cîte. Serviciul Stelar a fost informat şi deja examinează cu atenţie tot ce s-a găsit acolo spre a fi comunicat în curînd întregii galaxii.

A fost greu să aducem generatoarele pînă la nava noastră dar nu a fost nici o problemă instalarea lor. Foarte curînd după aceea, nava a fost în stare de funcţionare şi eram pregătiţi să părăsim această planetă. Am intrat în navă şi ne-am scos costumele spaţiale. Ce minunată senzaţie, eliberarea de costumele astea greoaie. Dril a adus o sticlă din cele mai bune vinuri pe care le aveam şi a umplut paharele. De acolo din navă ne uitam cu nostalgie la planeta moartă. Tharn a ridicat primul paharul:

– Beau în amintirea minunaţilor locuitori ai acestei planete, spuse el, şi închin acest pahar tuturor raselor galaxiei trecute, prezente şi mai ales viitoare!

Traducere: MIHAELA POPA

SANDU ŞTIURCĂ

FERICITUL ADAM

OVIDIU BUFNILĂ

M-AM ÎNTREBAT adesea dacă teama de moarte poate fi înlocuită. O privesc pe Eva cum întinde rufele în grădină, avem o grădină mică, plină de tufe de liliac, o privesc, spuneam, pe Eva, și caut să-mi imaginez ce s-ar întîmpla cu viața mea dacă ea nu ar fi o femeie adevărată, ci una din cauciuc, așa cum am auzit că au acei soldați care luptă pentru lucruri deșarte, și, așa gonflabilă fiind, să pot s-o îngrămădesc într-o geantă „Diplomat".

Ei nu i-am mărturisit niciodată acest lucru, mă întreb asupra morții, asupra ororilor războiului și-mi spun că, fără îndoială, iubirea îndepărtează într-un fel frica ancestrală în fața morții. De o bucată de vreme și eu și Eva ne simțim spionați, deși vecinii noștri par foarte prietenoși, ne salutăm surîzînd și ne împrumutăm cu diverse lucruri, e adevărat, ei se schimbă foarte des, vreau să spun că sînt într-un anume fel niște nomazi am avut un vecin peste drum un general care s-a sinucis într-o dimineață lumea spunea că dăduse cîndva ordine contradictorii și că de pe urma lor pieriseră o mulțime de oameni nevinovați care au fost acuzați de lașitate, gloanțele îi ajunseseră din urmă pe cînd fugeau înapoi în tranșee, asta se întîmplase undeva pe malul oceanului, generalul murise într-o dimineață cînd începuse să ningă și prin lume încă se mai simțea suflul războiului, apoi în locul generalului s-a mutat o florăreasă care ne învesela seară de seară cu poveștile ei de dragoste, a plecat și ea cu un cîntăreț de jazz, s-au succedat apoi o mulțime de familii a căror existență era zdruncinată de zeci de certuri de pe urma banilor, de pe urma unor amanți pe care nu-i vedea nimeni la față dar care aveau o mare putere de seducție din cînd în cînd avea loc cîte o eclipsă solară atunci ningea Eva îmi spunea că

ALEXANDRU PECICAN: „SOARELE GOL"

nu mă mai iubește și eu credeam că e doar un joc, uneori avea stări de apatie mă ruga să plecăm de acolo undeva departe pe țărmul mării dar eu mă simțeam bine tocmai învățasem să număr stelele uneori și eu și Eva aveam vise ciudate eu nu mai eram eu mă multiplicam la începutul visului apărea un fel de oglindă retrovizoare și eu îmi vedeam chipul multiplicat în ea de zece de o sută de o mie de ori Eva rămînea însă mereu aceeași suspina după o rochie mă aștepta să mă întorc din război mă înșela cu un alt bărbat pe care nu-l cunoșteam niciodată uneori împinsă de gelozie Eva îmi turna otravă în mîncare și eu n-am condamnat-o pentru acest lucru niciodată nu știu de ce mi se părea că o forță ciudată pe care nu puteam decît s-o intuiesc o conducea pe cărările întortocheate ale existenței într-unul din vise locuiam amîndoi într-un castel sau poate într-o cetate ne întîlneam pe furiș undeva sub un portal noaptea era adîncă și sus pe ziduri se auzeau pașii greoi ai gărzilor Eva îmi acoperea fața cu sărutări fierbinți apoi totul se învolbura ne găseam într-o clădire înaltă în cel de-al doilea vis și Eva mă acuza plină de furie că o înșelam cu propria mea secretară cu care făceam dragoste chiar acolo în birou pe o masă grea din stejar îmi amintea de cei trei copii pe care îi aveam apoi iarăși se învolburau lucrurile Eva era ieșită pe stradă și mă aștepta să mă întorc din război toată viața femeile așteaptă doresc cu bucurie cîte un lucru și speră să rămînă frumoase pînă la adînci bătrîneți eu mă întorceam dintr-un ipotetic război Eva îmi turna apă să mă spăl găleata ruginise și în spatele șopronului așteptau o mulțime de lemne să fie tăiate.

În amurg cînd soarele incendia zările se puteau auzi șoaptele noastre venind dintr-o căpiță de fîn toată viața noastră e făcută numai din dragoste pentru ea ne zbatem pentru ea tremurăm ne vindem și ne uităm prietenii urîm setea de bani și pe cei care se opun împlinirii noastre ne iubim copiii cu ardoare și poate că desele conflicte care apar între noi sînt tocmai cealaltă față a dragostei noastre pentru ei nu ne mai înțelegem cu ei sîntem demodați semn că nici un lucru nu e veșnic l-am iubit pe John Lennon ei iubesc muzica disco dar toți împreună generația tango-ului generația primei nave cosmice generația bombei cu neutroni luptăm laolaltă împotriva războiului. El anulează orice iubire și golește omul de valori, de cîntec, de încredere, oh, nu sînt un sentimental ci încerc să scap de această obsesie a unei morți totale pentru că adevărul e că acum nu mai contează moartea unui singur om ci a tuturor. Apoi într-un alt vis Eva îmbrăcată într-un costum ciudat cu zeci de tubulețe aleargă pe suprafața unei alte planete una violacee cu un soare violaceu eram înăuntrul unui modul care ne purta peste cratere de meteoriți descopeream vestigiile unei alte civilizații care ca și noi își fundamentase întreaga filosofie pe iubire. Aveam în fața noastră numai ruine și brusc, speriați de tăcerea aceea acuzatoare am făcut dragoste ca să uităm.

O priveam pe Eva cum întindea rufe în mica noastră grădină și mă întrebam ce-aș face dacă nu ar fi o femeie adevărată ci doar una din cauciuc așa cum au acei soldați care luptă pentru lucruri deșarte mi-a trecut prin minte că așa cum mă visam noapte de noapte mereu altcineva multiplicat cu o anume existență s-ar putea ca la rîndul meu să fiu locul de refugiu al altcuiva al unui om care vrea să se elibereze de obsesii și atunci își poate închipui sute de povești atrăgătoare povești de dragoste despre oameni obișnuiți despre avari despre cei care rîd de neghiobia lumii dar care la rîndul lor sînt prea mici pentru a o putea stîrpi despre femei frumoase pe care nu le iubește nimeni despre lupta continuă a omului pentru a se elibera de angoasele existenței și de spectrul războiului despre gingășia copiilor despre dulceața și parfumul unei flori apărută pe un teren arid unde cîndva s-au făcut experiențe nucleare subterane.

Eva întindea rufe și-mi spuneam că e poate una din cele mai familiare imagini care există în mintea mea și a celorlalți bărbați din lume întindea rufe și din cînd în cînd întorcea capul spre mine și rîdea cerul albastru pătrundea pe tăcute în casă și atunci se auzea muzica stelelor stăteam de vorbă cu ființe de pe alte planete îmblînzeam monștrii adîncurilor deslușeam secretul piramidelor și al pietrelor mișcătoare din deșert luptam pentru pace ne iubeam.

O privesc pe Eva cum întinde rufe și brusc un gînd înspăimîntător îmi trece prin minte DA Eva nu mai e aceeași cineva a înlocuit-o alerg în casă și pentru prima oară încerc să adorm împotriva voinței mele visez că urcă niște scări privesc în urmă Eva e doar o femeie-robot care se mișcă datorită curentului generat de o baterie urc scările și izbucnesc în plîns am fost dintr-odată înșelat mi-am trăit de fiecare dată existențele după dorințele altcuiva am iubit am luptat am cîntat și am eliberat astfel de obsesii pe altcineva urc scările în fugă deschid o ușă și-l găsesc la masa de scris am ajuns în spatele lui scrie neîncetat nu știe că nu mă mai poate stăpîni toate teoriile lui despre scriitură nu mai au nici o valoare începe un nou capitol în care eu o distrug pe femeia-robot nu puteam înțelege schimbarea camera de cărți și de foi bătute la mașină răsfoiesc cărțile el nu mă zărește descoper plin de uimire toate existențele mele îi simt răsuflarea bombănelile scrie șterge aruncă foaia mototolită mașina de scris țăcăne din nou îl strig hei las-o pe Eva așa cum e ea o femeie obișnuită care știe să mă facă să uit de teama de moarte își scoate ochelarii se repede la rafturile de cărți caută febril reflectează o clipă un zîmbet îi umple fața de fericire ghicesc că îmi va găsi o nouă existență de acum nu mai are acea senzație de greață pe care i-o dă scriitura se întoarce la masa de scris nu mă vede nu exist pentru el decît acolo pe hîrtie dar eu sînt viu strig nu vreau să iubesc o femeie-robot e împotriva firii deschid ușa de la intrare și încerc să ies pe stradă iată o stradă adevărată cu oameni adevărați nu se deosebesc prea mult sînt poate mai prinși decît mine de micile lor probleme cotidiene, dar visul reîncepe iată-mă la o masă de scris țin în mînă un stilou aproape bont cu care voi încerca să mă eliberez de obsesii scriu cu înverșunare și încep să fiu tot mai convins că visul acesta nu se va mai sfîrși niciodată și că la rîndul meu voi încerca să mă eliberez de obsesii prin altcineva pe care hotărăsc să-l eliberez cîndva și în timp ce scriu despre dragoste și despre război înțeleg că am fost eliberat că exist într-adevăr în clipa aceea intră pe ușă o femeie o privesc cu teamă aștept să-i aud glasul îi aștept sărutul aș vrea ca Eva să fie atît de reală precum sînt și eu să nu-mi fi jucat nimeni vreo farsă mă ridic de la masa de scris lumina se stinge și împreună pentru a o mia oară descoperim adevărul despre viața și despre dragostea noastră...

DAN COROIU
QUADRATURA DRAGONILOR
—SUPERNAUT Fx555"

O ASTRONAVĂ DE PIATRĂ

LISA TUTTLE

Născută în 1952, *Lisa Tuttle este ziaristă, formată la cenaclul* CLARION, *organizat de profesorul* ROBIN SCOTT WILSON, *de la* CLARION STATE COLLEGE, Pennsylvania, în 1968. *(Printre cei care „predau" în acest „atelier literar" se numără nume celebre în S.F.* — Algis Budrys, Theodore Sturgeon, Ursula LeGuin, Philip K. Dick). *Este o autoare prolifică, publicînd frecvent în* FANTASY & SCIENCE FICTION, ANALOG *și* ISAAC ASIMOV'S SCIENCE FICTION MAGAZINE, *precum și în antologii originale. O lucrare remarcabilă a LISEI TUTTLE este romanul* „WINDHAVEN" *scris în colaborare cu* G.R.R. MARTIN, 1981, *care s-a aflat pe lista candidaților la premiul Hugo, fără însă a-l obține. A mai scris (pînă acum unicul ei roman elaborat fără colaborarea cuiva)* „FAMILIAS SPRIT" (1981).

Lisa Tuttle a luat, în 1974, premiul JOHN W. CAMPBELL, *pentru „cel mai bun debutant", la egalitate cu* SPIDER ROBINSON.

În 1982 *a luat* premiul NEBULA 1981 *pentru povestirea* „THE BONE FLUTE". *(Dan Iordache)*

UN VAST oraș ruinat în deșert. Demult, blocuri uriașe fuseseră tăiate din stîncă, cioplită să se potrivească așa de strîns că făceau inutil mortarul. Un oraș plănuit nu în unghiuri drepte ci cu rotunjimi și incinte circulare, pereții înălțîndu-se cît de două ori înălțimea unui om. Părea imens, de un alb crud pe fundalul albastru al cerului și al pustietății deșertului.

Am intrat printr-un portal arcuit și m-am plimbat pe străzile sinuoase, strîmte, atingînd cu mîinile stînca încălzită de soare. Ici și colo, semne fuseseră incizate în stîncă. Am urmărit conturul unuia cu degetul – un labirint în formă de potir, cu un simbol stilizat – o pasăre înălțîndu-se în zbor din centrul lui.

Orașul trebuie că fusese abandonat cu secole în urmă. Totul era deschis către cer, acoperișurile de multă vreme putrezite, nisipul acoperind străzile pavate cu piatră. Dar pustietatea orașului, deși tristă, nu era apăsătoare. Mă simțeam bine acolo, acasă, ca și cum m-aș fi întors într-un loc cunoscut din copilărie, familiar.

Am urmat răbdător străduțele șerpuitoare și am intrat, pe rînd, în fiecare casă abandonată, căutînd ceva, nu știam nici eu ce. În sfîrșit, am găsit. O incintă vastă, semicirculară, în chiar mijlocul orașului. În interiorul ei, un orificiu săpat în pămînt. Am coborît înăuntru fără ezitre, bălăngănindu-mi picioarele și găsind ca punct de sprijin o treaptă cioplită în piatră. Treptele erau abrupte, silindu-mă să cobor repede. Mai curînd o scară decît trepte.

Am coborît un timp, care mi s-a părut foarte lung, întunericul devenind tot mai profund în jurul meu pe măsură ce înaintam. Dar tocmai cînd mă întrebam cît o să mai tot cobor prin beznă totală spre o destinație necunoscută, o lumină cețoasă,

venind de undeva, de jos, ajunse pînă la mine; și cînd am ajuns, în sfîrșit, vedeam perfect. Mă aflam într-o nișă mică de piatră. În spatele meu se aflau treptele care duceau la suprafață; în față se ramificau trei tuneluri. Am ales tunelul central, bine luminat. În timp ce înaintam, priveam în jur, la tavanul și pereții arcuiți și impersonali, care păreau să emane lumină. După ce am mers vreme îndelungată, am început să aud, în fața mea, un zgomot domol, neregulat, care, mi-am zis, putea să fie cel al unor voci omenești.

Pînă la urmă am ajuns la o răscruce și la o arcadă care conducea într-o încăpere plină de oameni. Cînd am intrat au tăcut și m-au privit cu o neliniște întrebătoare.

Îmi erau familiari – știam că ei erau cei care construiseră orașul de deasupra. Semănau destul de mult ca să fie membrii aceleiași familii – cu neobișnuitul galben-cafeniu al pielii lor, cu ochii mari, rotunzi, cu nasurile lor fine, cu părul negru și des.

O femeie se desprinse din mulțime și înaintă spre mine, pronunțîndu-mi numele. Ochii ei erau ațintiți pe fața mea; ceva îmi spunea ca mă cunoaște foarte bine, poate era chiar îndragostită de mine.

– Rick! a exclamat ea. Te-ai întors! Spune-ne, putem să ieșim la suprafață acum? Ne vor lăsa să trăim liniștiți?

Confuzia mea inițială se risipi. Mai fusesem de multe ori aici, înainte, și-i cunoșteam bine pe acești oameni. Cum putusem uita?

Am deschis gura să vorbesc, să le spun că acum era în regulă, că puteau ieși în siguranță și că îi voi ajuta să se stabilească la suprafață; și atunci ceasul începu să sune.

Mahmur și bîjbîind prin întuneric, l-am orit, apoi m-am sculat, am aprins lumina și mi-am căutat țigările. Mă simțeam dezorientat, confuz. Spre deosebire de cele mai multe dintre visele mele, acesta avea consistența realității, a unui eveniment retrăit. Mai visasem despre acei oameni și despre acele catacombe și înainte, sau memoria mea din vis nu era altceva decît un vis în vis?

Am luat un carnet și un stilou și am început să-mi notez detaliile, înainte de a le scăpa printre degete. În ultimul timp, avusesem ghinion cu visele, trezindu-mă în fiecare dimineață ca să-mi dau seama că le uitasem, și tocmai de aceea îmi pusesem ceasul să mă scoale în mijlocul nopții. În timp ce descriam orașul din deșert mă întrebam unde îl mai văzusem. De obicei, nu visez despre locuri în care n-am fost niciodată și mă gîndeam dacă, cine știe, nu fusesem dus vreodată, pe cînd eram copil, să văd niște ruine de piatră, undeva, în vreun deșert.

Visul mă lăsase într-o stare ciudat de vulnerabilă. Ultimele gînduri, pe cînd mă așezam din nou să adorm, au fost că ar trebui să mă grăbesc să ajung din nou acolo, să găsesc orașul și poporul care se ascundea dedesubt și să le ofer ajutorul meu. Dar pînă dimineața aproape că uitasem visul – îmi aminteam doar că mă trezisem și notasem ceva. Am adăugat carnetul la teancul de cărți pregătit și m-am grăbit să prind un autobuz, puțin înainte de ora 9, ca să ajung la universitate. În autobuz am zărit o brunetă arătoasă pe care o mai remarcasem și înainte, așa că m-am așezat lîngă ea. După carnetul de schițe de pe genunchi, era studentă la arte. Pe hîrtie, conturîndu-se sub creionul ei, un desen familiar – un labirint în formă de potir cu o pasăre înălțîndu-se din centrul lui. M-am zgîit la desen, dîndu-mi seama doar că era un simbol pe care îl cunoșteam, cînd, deodată, cu o intensitate șocantă – ca și cum mi-aș fi amintit un lucru real și nu doar un vis – am VĂZUT din nou zidul alb de piatră cu exact același desen gravat pe el. Îl urmărisem cu degetul în visul meu.

– Ce desenezi? am întrebat-o.

Se uită la mine, păru să mă recunoască din celelalte călătorii cu autobuzul și zîmbi.

– Asta? Mîzgălesc și eu.

– Dar ce reprezintă? De unde l-ai scos?

Rîse.

– E din capul meu! L-am inventat, pur și simplu.

Eram surprins.

– Ești sigură? Nu s-ar putea să-l fi văzut undeva înainte?

– Ba da, presupun că da.

Se încruntă, apoi fața i se lumină.

– Nu-mi amintesc prea bine. Dar, oricum, era într-un vis pe care l-am avut noaptea trecută.

Rîse din nou, un rîs cald, voios.

– Nu mai fi așa mirat! Tu nu-ți iei niciodată ideile din visuri?

– Ba da, mereu, am răspuns, sobru. De fapt, acesta e și motivul pentru care te-am întrebat de desenul acela. Era în visul meu de azi-noapte. (Am bătut în carnetul de note din poala mea.) L-am notat aici. M-am trezit la 3,30, dinadins ca să „prind" un vis – parte dintr-un experiment pentru o clasă la care predau.

Ochii ei căprui erau larg deschiși – deși părea să accepte fără discuție ceea ce îi spusesem.

– Ce straniu, murmură. Trei și jumătate...

Privi în jos spre blocul ei de schițe și începu să deseneze o ramă sofisticată în jurul desenului cu labirintul.

– Vezi, probabil că nu mi-aș fi amintit deloc de acest vis; dar Bogey – ăsta e cîinele meu – a decis că trebuia să iasă pînă afară, și m-a trezit pe la 3,30. Așa că în timp ce așteptam să-i dau drumul înăuntru, am stat și am mîzgălit în caietul de schițe, gîndindu-mă la vis.

Ridică blocul de schițe și răsfoi cîteva pagini înapoi, ținîndu-l astfel încît să pot privi.

O înșiruire de blocuri de piatră, un zid. Din nou același simbol de labirint-cu-pasăre. O poartă de piatră. Și fețe, fețe pe care le-am recunoscut. Oamenii din vis. Mă simțeam ciudat, pulsul mi se accelerase.

– Seamănă cu visul meu, am spus totuși calm.

– Eram undeva într-un deșert, spuse ea. Acolo era cetatea aceasta străveche, care se presupune că fusese abandonată; dar poporul care o construise se refugiase de fapt sub pămînt și se ascundea acolo. Erau foarte binevoitori și pașnici și se temeau că ar fi fost uciși dacă ar fi ieșit la suprafață. Niște oameni minunați – îmi plăceau și încercam să-i ajut. Mă întrebau mereu dacă puteau într-adevăr să urce la suprafață și eu îi asiguram că toată lumea îi va iubi cum îi iubeam eu. Și atunci Bogey m-a trezit.

Mi-am deschis carnetul unde-mi notasem visul și

i l-am înmînat fără un cuvînt. În timp ce citea, priveam pe geam străzile cartierului meu, familiare, însorite, pe cînd autobuzul zdrăngănea pe ele. Familiarul devenise dintr-o dată straniu, straniul familiar. Lumea era altfel - n-aș fi putut spune dacă mai plină de promisiuni sau de amenințări.

- Telepatie, răsună o voce limpede lîngă mine.

Am privit-o și am clătinat din cap.

- De ce? Dumneata și cu mine nici nu ne cunoaștem măcar, de ce am fi „alăturați" în felul acesta?

Mă privi drept în ochi.

- Karma, spuse ea. Așa ne-a fost dat, să ne întîlnim.

Am rîs, dar nu-mi displăcea deloc cum arăta. Chiar și ideea că eram într-un fel uniți, că ceva făcuse să ne întîlnim, îmi plăcea, deși totul era o aiureală.

- O sugestie foarte științifică, am zis, tachinînd-o. Vrei să cinăm împreună diseară și să mai vorbim despre asta?

- Desigur.

Prin fereastra mașinii care ne zdruncina puteam vedea turnul. La stația următoare trebuia să cobor.

- Ce-ai zice de „Hansel & Gretel" la șase jumătate? am sugerat, adunîndu-mi cărțile.

Îmi dărui iarăși una din acele priviri electrice.

- Voi fi acolo.

Numai după ce am coborît din autobuz mi-am dat seama că nu-i știam numele. Dar nu mă așteptam să-mi tragă clapa - nu după un asemenea început.

●

Am străbătut cărarea ierboasă care ducea spre clădirea unde predam un curs de redactare a jurnalului. Cei mai mulți dintre asistenți se trezesc încărcați cu cele mai plicticoase cursuri introductive și mă consideram norocos că în semestrul acesta căpătasem ceva puțin ieșit din comun - chiar dacă mi se părea un curs facil și cam superfluu.

M-am oprit pe scară cît să fumez o țigară. Încercam cu adevărat să mă concentrez pentru ora pe care trebuia s-o predau, dar lucrul la care vroiam de fapt să mă gîndesc era visul - visul meu, visul ei - și ce putea el să însemne.

Cînd am ajuns în sfîrșit în sala încăpătoare, cu pereți albi, de la subsol, unde ne adunam, clasa mea de zece oameni era deja acolo.

M-am cocoțat, ca de obicei, la vechiul pupitru de lemn care ocupă partea din față a încăperii și i-am privit.

- A avut cineva greutăți ca să-și „capteze" visul? am întrebat.

Pînă la urmă, a reieșit că din zece doar cinci aveau vise de povestit. Unul sforăise în ciuda soneriei, altul uitase pur și simplu să-și pună ceasul să sune; iar ceilalți trei erau foarte amărîți. Ignoraseră, ca fiind inutilă, sugestia mea de a-și pune ceasurile să-i trezească în mijlocul nopții - pretindeau că visează intens și că-și amintesc ceea ce visează. Dar în dimineața aceasta fusese altfel. Nu-și aminteau nici un vis.

Am dat din cap, intrînd în rolul de psihanalist pe care clasa aceasta părea să mi-l rezerve.

- Poate, am sugerat, nu fără plăcere, ați visat despre lucruri prea stînjenitoare ca să le discutați în fața întregii clase? Astfel încît, inconștient, le-ați îndepărtat cu grijă din conștientul vostru? Ei, în-

cercați din nou astă seară. Hai să ne ocupăm de cîteva din visele care AU FOST captate. Vrea cineva să înceapă și să-și citească visul?

Eve Johnson își flutură imediat mîna impecabil manichiurată și, la încuviințarea mea, începu să vorbească, uitîndu-se doar din cînd în cînd în carnetul de notițe.

- Visul a început la un ceai, care era destul de plicticos. Dar apoi niște prieteni de-ai mei au început să vorbească despre o călătorie cu mașina spre California, atunci, pe loc. Treaba asta mi s-a întîmplat cu adevărat odată - niște amici s-au hotărît brusc să pornească cu mașina spre California. Oricum, în vis ne-am pomenit dintr-o dată undeva pe o șosea, traversînd un deșert, cam ca New Mexico. Am părăsit șoseaua și, cine știe de ce, am intrat pe un drum murdar de țară. O vreme am mers prin toată pustietatea aceea. Apoi, dintr-o dată, exact în fața noastră, a apărut un oraș de piatră, uriaș. Era construit din mari pietre albe, le puteam vedea cu claritate în lumina Lunii. Dar era părăsit - și m-am trezit că-mi amintesc privindu-l - fiindcă poporului care-l construise îi fusese teamă că autoritățile sau altcineva îl va ucide, așa că se ascunsese sub pămînt. Apoi... s-a întîmplat ceva?

De-abia atunci mi-am dat seama că mă ridicasem în picioare și mă îndreptam spre ea.

- Hîm, pot să-ți văd, te rog, carnetul de notițe?

Ridicînd din sprîncene, îmi înmînă carnetul. Am parcurs rapid rîndurile ordonate, chiar și așa, scrise de mînă, citind cum descoperise ea catacombele, întîlnirea cu poporul ce trăia dedesubtul cetății în ruină.

Am privit în jur, la ceilalți. Unii păreau încurcați, alții curios de înfierbîntați. Am spus:

- S-a petrecut ceva ciudat. Visul acesta al Evei este în chip remarcabil asemănător cu visul pe care l-am avut noaptea trecută.

- Și eu!

- Am visat același lucru!

Patt Haggard și Bill Donaldon vorbiseră aproape simultan. Acum se uitau de la unul la altul și apoi la mine, avînd întipărit pe chip un amestec de uimire, curiozitate și suspiciune.

- Altcineva? am întrebat, dîndu-mi vag seama că rînjeam prostește. A mai avut cineva un vis cu aceleași elemente - orașul de piatră abandonat din deșert, tunelurile subterane, poporul de acolo, temîndu-se să iasă la suprafață?

Încet, Mary Croutch ridică mîna.

- Am visat ceva asemănător, cred, spuse ea. Nu-mi pot aminti mare lucru. Doar că vorbeam cu acel popor minunat, un fel de trib pașnic, avansat, care părea să trăiască lîngă niște uriașe ruine de piatră.

Am încuviințat încet din cap.

- Bill, Pat... vreți să ne citiți ce v-ați notat despre visele voastre?

Toate elementele erau prezente; toate inexplicabilele similarități. Același vis, visat de șase oameni diferiți. Pe puțin.

Am petrecut restul orei vorbind despre visuri și ce ar putea însemna această bizară coincidență.

Am discutat despre telepatie și premoniție - unul dintre cele mai vii, mai stimulatoare, mai pline de revelații seminarii pe care mi le-aș fi putut închipui. Dar bineînțeles că n-am dovedit nimic și n-am ajuns la nici un răspuns concludent.

Cînd a sunat clopoțelul eram cu toții dureros conștienți de cît de puține lucruri cunoaștem. Studenții mei au promis că vor continua să-și noteze visele și s-au arătat foarte dornici să facă orice alte cercetări pe care le-aș fi sugerat.

După oră, am traversat campusul spre bibliotecă ca să mă apuc de căutat. Mai întîi, m-am hotărît să încerc să aflu dacă locul pe care-l visasem există în realitate.

Am răsfoit volume de antropologie, călătorie și arheologie, dar n-am găsit orașul nici în ruinele din Anatolia, nici în Grecia, nici în Peru, nici printre structurile monolitice din Malta, nici în deșertul arabic. Fiindcă doi dintre cei ce avuseseră visul pomeniseră de New Mexico, în continuare am căutat în cărțile despre Sud-Vestul Americii. Acolo am descoperit pietrele și structurile de pămînt ars de la Pueblo Indians, „hogan-urile" indienilor Navajo și legenda celor șapte orașe ale Cibolei. Indienii Pueblos credeau că strămoșii lor pătrunseseră în lumea reală printr-o deschizatura în pamînt, urcînd dintr-o lume subterană. Am făcut notații, dar n-am găsit nici un răspuns.

●

Cînd am ajuns la restaurant mă aștepta, chiar mai frumoasă și mai înaltă decît mi-o aminteam, arătînd ca un star de pe la 1940, cu o rochie neagră-albăstruie și o mulțime de diamante false arătoase, tocuri ascuțite și o coafură înaltă.

- Am atîtea să-ți spun, mi-a zis din primul moment, întîmpinîndu-mă nerăbdătoare.

I-am luat mîna.

- Ce-ar fi să facem mai întîi cunoștință?

Am rîs amîndoi.

- Judy Anderson.

- Rick Karp.

Ne-am strîns mîinile și am rîs din nou.

- Arăți superb, i-am spus. Eu sînt așa de neglijent... știu că ar fi trebuit să închiriez un smoching.

- Nu, nu, cămașa asta e drăguță. Se întinse ca să pipăie țesătura. De fapt, am una exact la fel acasă, doar că azaleele sînt un pic mai mici și de un roz mai viu.

- S-a mai pierdut din culoare din Hawaii și pînă aici, am răspuns.

Ne-am retras într-un separeu din fundul localului și am comandat, pentru început, cîte o cană de bere neagră și o farfurie de brînză cu pîine.

Judy se aplecă spre mine.

- Azi dimineață, la ora de desen, ni s-a cerut să inventăm un simbol pentru o companie fictivă. O pitogramă, nu? Și una din fetele din clasă a desenat o imagine a unui labirint cu o pasăre înălțîndu-se din mijlocul lui, pentru o companie pe care ea a numit-o „ANASAZI AIRLINES".

M-am încruntat, încercînd să-mi amintesc ce-mi suna cunoscut.

- Așa că am întrebat-o de unde-i venise ideea și mi-a spus că i-a venit, pur și simplu. Atunci profesorul, care ne auzise, a spus în obișnuitul lui stil pretențios: „Dați Cezarului ce-i al Cezarului, vă rog. Indienii Anasazi au creat acest simbol acum mai bine 1000 de ani".

- Indienii Anasazi, am zis, reamintindu-mi ceea ce citisem despre ei în acea după-amiază. Au fost strămoșii actualilor indieni-constructori-de-pueblo - Hopi, Zuni și Pueblo. Cultura Anasazi s-a raspîndit în tot sud-vestul. Cuvîntul „Anasazi" e Navajo, însemnînd „cei vechi".

Se bosumflă.

- Și eu care credeam c-o să te dau gata, făcînd o grămadă de cercetări... Dar știi, am răsfoit practic întreaga bibliotecă de artă și n-am reușit să găsesc desenul acela cu pasăre-în-labirint. Mi-am închipuit că era ceva destul de comun, dacă pînă și profesorul meu știa despre el. Atunci înseamnă că am visat despre Anasazi?

- Prin amabilitatea lui „ANASAZI BROADCASTING COMPANY"?

- I-am povestit ce se întîmplase în dimineața aceea la curs și i-am observat ochii dilatîndu-se. Am mîngîiat-o liniștitor pe mînă.

- Așa că, vezi, pînă la urmă NU KARMA ne-a adus împreună.

- Poate e visul tău, și-l transmiți oamenilor receptivi?

Am clătinat din cap.

- În mod sigur, nu pare să fie visul MEU. Și chiar dacă asta ar explica pe cei din clasa mea - de ce l-ai fi recepționat dumneata?

Mă privi printre șuvițele bretonului.

- Poate că te-am remarcat dinainte în autobuz... poate mă gîndeam la tine... poate că sînt, pur și simplu, receptivă la gîndurile tale.

Am rîs.

- Și fata din clasa ta de desen?

- Oh, coincidență.

- Dacă e ceva, atunci coincidență **nu este.** Ceva se petrece...

- Rick. Poate că toată lumea a avut visul. Și doar cîțiva oameni și l-au reamintit - oamenii care s-au trezit în mijlocul lui, ca tine și ca mine.

Din nu știu ce motiv obscur, ideea aceasta îmi făcu pielea de găină.

- N-avem nici o dovadă în acest sens.

- Nu, și dacă au intenționat ca noi să-l uităm, nici nu vom avea vreodată.

Am rămas tăcut, și gînduri nebunești despre un control pe scară națională și chiar mondială a viselor îmi trecură fulgerător prin minte.

- Dar ce rost ar avea asta? am întrebat. Să presupunem că așa a fost. De ce ar avea toată lumea același vis? Îl „transmite" cineva? De ce? Și dacă există un motiv oarecare ca toată lumea să viseze același lucru, de ce l-ar uita majoritatea? Ce s-ar realiza cu asta?

- Oamenii sînt influențați de lucruri de care nu sînt conștienți, mi-a reamintit Judy.

- Bine, dar... de ce? Nu, teoria asta cu întreaga lume visînd același lucru n-are nici o noimă. E mai rezonabil să presupunem că tu și cu mine și fata aceea din clasa ta de desen și studenții mei formăm un grup care este legat telepatic în vreun fel, sau că sîntem receptivi la o anumită persoană. Asta s-a mai întîmplat înainte și se va mai întîmpla în mod sigur și de-acum încolo.

Judy îmi surîse.

- Am încercat să-ți spun că sîntem „uniți" prin ceva și m-ai ironizat. Teoria ta nu e decît Karma sub alt nume.

N-am prea vorbit despre altceva în timpul mesei

– ne-am avîntat în tot felul de speculaţii –, dar lucrurile importante se petreceau neştiut printre cuvinte. În noaptea aceea a venit cu mine.

În următoarele 2 săptămîni, Judy şi cu mine, ca şi cei din clasa mea, ne-am notat cu toţii visele. Dar n-a mai existat nici o „coincidenţă" – toate visele au fost personale, individuale. Am început să lucrez la o relatare pe care vream s-o trimit laboratorului de vise Maimonides din New York. Judy şi cu mine petreceam din ce în ce mai mult timp împreună.

Într-o noapte, stăteam tolăniţi leneş în patul meu, privind nu prea atenţi buletinul de ştiri la micul televizor alb-negru de la picioarele patului, cînd ceva ne-a atras atenţia.

Judy se ridică pe jumătate.

– Ce-a fost asta?

Un cuvînt ne sunase cunoscut în mormăiala vagă de la televizor: „ANASAZI".

Un reporter bine înţolit lua un interviu unui tip cu blugi soioşi şi cască de protecţie, într-un deşert vîntos.

Camera de televiziune se dădu înapoi ca să prindă în cadru o săpătură în lucru.

„Şi cine erau, de fapt, indienii Anasazi?" întrebă reporterul. Celălalt, indentificat de un titlu pe ecran ca fiind „Dr. Reuben COLLIER, UCLA (N.T. UCLA = University of California, Los Angeles) îşi şterge fruntea de sudoare: „Au fost precursorii indienilor Pueblo, Hopi şi Zuni de astăzi. Nu ne-am imaginat niciodată că vom găsi ceva atît de complex. Am descoperit chiar aici, în New Mexico, un uimitor de mare, bine-gîndit oraş, construit din piatră şi chirpici. Multe dintre clădiri sînt unite prin tuneluri subterane. Chiar numai săparea acestor catacombe a fost o ispravă prodigioasă. Aş spune că descoperirea aceasta rivalizează cu aproape orice altă descoperire din lumea antică."

„Uluitor!" exclamă reporterul. „Spuneţi că aceasta a fost ceva neaşteptat? Nimeni n-a bănuit nici o clipă că oraşul acesta se afla aici?"

„N-am crezut că dezvoltarea culturii Anasazi a fost atît de mare", răspunse arheologul. „Bineînţeles, această descoperire ridică din nou întrebarea relativ la ce s-a întîmplat cu această cultură, cum a decăzut! Numind aceasta opera indienilor «Anasazi» simplificăm, vă daţi seama..."

„Cum aţi descoperit acest loc, dr. Collier?" Acesta făcu o grimasă.

„Cu totul neştiinţific, mă tem. Aveam o subvenţie ca să lucrez în această zonă, şi, bineînţeles, făceam fotografii aeriene ca să am ceva indicaţii de ce se află sub pămînt. Dar de ce am ales acest loc anumit ca să săpăm – ei bine, ca să fiu sincer, ideea mi-a venit într-un vis."

„Mulţi arheologi visează la mari descoperiri, visul lui Reuben Collier a devenit realitate", spuse reporterul, întorcîndu-şi faţa chipeşă înspre cameră. „Aici Steven Carpenter".

Mă sufocam. Mi-am dat seama că uitasem să respir şi am dat drumul aerului cu un oftat. Am privit-o pe Judy fără s-o văd.

– Ce spui?

– Visele. Spun că visele pentru noi n-au însemnat nimic – dar au însemnat pentru el.

– Da, bine, şi ce-i cu asta? Unde vrei să ajungi?

– Vreau să spun că scopul visului a fost să determine pe cineva să descopere oraşul.

– Şi cine ar fi fost cel care vrea ca această sar-

cină precisă să fie îndeplinită, dacă pot să întreb? O adunătură de indieni morţi?

Îşi muşcă buza de sus.

– Ei bine, nu ştiu. Dar acum, că oraşul a fost descoperit, visele par să aibă mai mult sens, nu crezi?

Deloc, am răspuns. Mă gîndeam să iau legătura cu Collier şi mă întrebam dacă vreunul dintre cei care avuseseră visul şi-l văzuseră şi ei pe Collier, intenţionau să facă acelaşi lucru.

– Ascultă, spuse Judy. Dacă visul a avut un SCOP – dacă era destinat să producă un anumit efect asupra cuiva – ar putea să fie acesta. Poate a fost „transmis"; şi o mulţime de oameni l-au recepţionat, ca şi noi; dar numai cîţiva ar putea fi în măsură SĂ FACĂ ceva – ca acel arheolog. Visul a avut o semnificaţie pentru el şi a putut să întreprindă ceva.

Am clătinat din cap, iritat, fiindcă ceea ce i se părea ei o rezolvare nu era deloc un răspuns.

– De unde au venit visele? Cine dumnezeu vrea ca acel oraş să fie descoperit şi nu are alt mijloc să procure descoperirea decît făcîndu-i pe oameni să viseze?

– Ei bine, EU nu ştiu, îmi răspunse ea, părînd mîhnită. N-am spus niciodată că deţin adevărul – făceam doar o sugestie.

Aşa că pe urmă, bineînţeles, a trebuit s-o sărut şi să-i spun că sugestia ei era bună – la fel de bună ca oricare alta. Şi probabil că era – dar tot n-avea nici o noimă.

•

Descoperirea din New Mexico a fost probabil cea mai importantă descoperire arheologică din toate timpurile. Ea a produs mai multă tulburare decît produsese vreodată mormîntul lui Tuthankamon şi, dintr-o dată, toată ţara a fost cuprinsă de nebunia „Anasazi". Oriunde te întorceai erau numai editoriale, articole de revistă şi cărţi, emisiuni la televiziune şi panouri publice despre Anasazi. Magazinele universale erau pline de jucării, ilustrate şi gadgeturi Anasazi. Într-o bună zi, Judy se arăta într-o rochie de vară avînd imprimat simbolul păsării-în-labirint.

Era un potop, un bombardament. Toată lumea vorbea şi ştia totul despre Anasazi. Visam cu toţii despre ei. Ar fi fost şi ciudat – dată fiind marea de informaţii în care înotam – să n-o fi făcut. În vise – în visele lui Judy şi în ale mele, mai ales – indienii Anasazi erau mereu aceiaşi oameni buni, drepţi şi paşnici din acel prim vis, doar că acum ieşiseră din catacombele lor. Chiar şi visul original, pe care îl împărţisem cu cine ştie cîţi încă, nu mi se mai părea aşa de straniu. Eram cu toţii atît de obsedaţi de Anasazi încît era ca şi cum forţa prezentului ar fi făcut presiuni asupra inconştientului nostru – indienii Anasazi bătînd ca să fie lăsaţi să intre înăuntru, cerînd cu voci sepulcrale să nu fie daţi uitării.

Am avut, în această perioadă, o viziune mereu repetată, obsedantă. O mulţime de indieni Anasazi ivindu-se din pămînt. Urcau trepte înguste şi ieşeau din catacombe în aer liber, unul cîte unul, zi şi noapte, fără sfîrşit. Veneau, unul după altul, în şir nesfîrşit şi fiecare părea ochiului meu de străin la fel ca cel dinainte. Chipurile lor erau atente, recunoscătoare, prudente. „Am ajuns acasă, totuşi? păreau să întrebe. „Vom fi în siguranţă aici?

Nu era chiar un vis – în nici un caz ca celelalte visuri ale mele despre Anasazi –, era doar un gînd vag, o imagine obsedantă, care revenea mereu, tulburîndu-mă.

Fiindcă indienii Anasazi RĂSĂRISERĂ dintr-o dată; ieşiseră pe furiş, cînd nimeni nu se uita. Şi toată lumea – cu excepţia mea – părea să se mulţumească să-şi creadă mai curînd ochii decît amintirile şi să accepte părerea comună că ei fuseseră întotdeauna printre noi.

Îi vedeam peste tot. O femeie, cu faţa aceea caracteristică pentru Anasazi, şezînd liniştită într-un autobuz, sau împingînd un cărucior într-o băcănie. Un bărbat Anasazi, ţinînd de mînă doi copii Anasazi, traversînd strada. Chipuri din mulţime, la buletinele de ştiri, trecînd la volanul maşinilor.

Apăruseră liniştit, fără zgomot, şi se integraseră în societate ca şi cum ar fi fost dintotdeauna.

Chiar şi mie mi se părea o obsesie curioasă. De unde veniseră atunci, dacă nu fuseseră întotdeauna printre noi? Aşa că încercam să nu mă mai gîndesc şi nu discutam despre asta.

Eram dealtfel destul de ocupat, încercînd să-mi dau doctoratul şi să mă adaptez la viaţa cu Judy – la începutul verii am închiriat împreună o casă şi vorbeam de căsătorie, „eventual".

La sfîrşitul verii mi-am revenit din năuceala provocată de cercetare şi scris ca să descopăr că indienii Anasazi se uniseră ca să-şi revendice locurile natale, oraşul şi pămînturile dimprejur (oraş botezat, fireşte, Cibola, cu luni înainte).

Alte grupuri indiene revendicaseră, mai înainte, Florida şi New York-ul, ca şi alte ţinuturi. Nu era nimic neobişnuit în aceasta. Ceea ce **era** NEOBIŞNUIT era reacţia de răspuns. Sentimentele opiniei publice înclinau mult să le înapoieze indienior Anasazi ţinutul natal. Senatori şi congresmeni vorbeau în favoarea acestui lucru. Chiar şi Preşedintele...

După cum citeam în ziare sau vedeam pe ecranele televizoarelor, totul părea să se întîmple cu o uimitoare rapiditate.

Într-o zi fierbinte de septembrie, Judy şi cu mine tocmai ne refugiasem din cauza căldurii în penumbra răcoroasă a dormitorului, cu ventilatorul funcţionînd la maximum ca să mai înviorеze atmosfera, mîncînd chinezării din farfurii de carton şi privind distraţi imaginile licărind pe ecranul de la picioarele patului, cînd Preşedintele îşi făcu apariţia şi dădu oficial Cibola şi pămînturile din jur tribului Anasazi. Pur şi simplu.

Judy îl gratulă cu o mică exclamaţie. M-am ridicat, am pus deoparte cartonul cu mîncare şi am stins televizorul.

– Ce te-a apucat? mă întrebă ea.

– De unde au apărut indienii Anasazi? am întrebat la rîndul meu. Cine sînt? Acum doi ani, nimeni în afara profesorilor şi arheologilor nu auziseră de ei. Acum, dintr-o dată, nu numai că au un trecut, un prezent şi un viitor, dar şi propriul lor ţinut natal.

Mă privi fix.

– Am crezut că eşti de acord că Indienii...

Am ridicat mîna, întrerupînd-o.

– Nu vorbesc despre Indieni. Vorbesc despre... aceştia, care sînt numiţi Anasazi. De unde au apărut, aşa, dintr-o dată? Îţi aminteşti cercetările pe care le-am făcut? Cultura Anasazi s-a stins demult – urmaşii lor se numesc Pueblo, Zuni şi Hopi. Nicăieri, în niciuna din cărţile acelea, nu se pomeneşte despre un trib Anasazi în vremurile noastre; şi totuşi, iată că, brusc, apar mii de Anasazi!

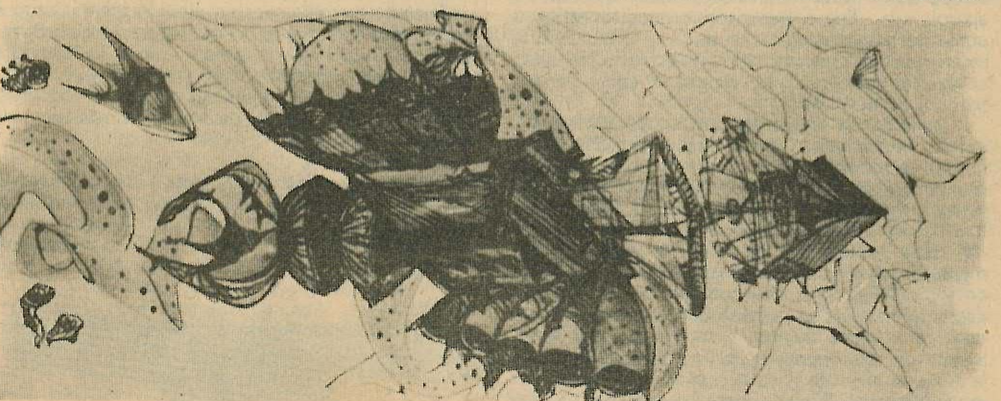
– Oh, CĂRŢILE, exclamă, cu dispreţ voalat. Ce ai de gînd să crezi, Rick, ceea ce scriu nişte vechituri de cărţi sau ce ŞTII, ceea ce-ţi spun simţurile?

– CE ANUME ştiu? Ştiu că de cînd cu visele şi cu descoperirea Cibolei, i-am văzut pe Anasazi şi am citit despre ei pretutindeni. Nu mai demult – **înainte,** nu erau aici.

– Bineînţeles că erau aici! Atît doar că nu ne-am dat seama de asta!

– Tocmai asta vor şi ei să credem, am spus. M-am oprit, încercînd să-mi fac curaj să spun cu voce tare ceea ce simţeam. Era o idee nebunească – ştiam acest lucru la fel de bine ca oricare

DAN COROIU: „QUADRATURA DRAGONILOR-ATAC DRAGON!"

— dar nu mă obseda mai puțin din cauza asta, mereu prezentă, ca un coșmar ce se repetă iarăși și iarăși; eram sătul să-l țin numai pentru mine.

— În regulă, am zis, după cîteva momente, nu-ți cer să mă crezi, doar să mă asculți și să te gîndești la asta. Să presupunem că undeva, poate pe o altă planetă, a existat o rasă de ființe care, fie arătau ca noi, fie puteau să se transforme astfel încît să semene cu noi. Și se întîmplă ceva, poate planeta lor e în pericol să fie distrusă și au nevoie de un loc unde să trăiască. O planetă ca a noastră. Intrigile multor filme, benzi desenate și cărți ieftine consumate avid în adolescență mi se derulau rapid prin minte.

— Dar ei nu sînt agresivi, sînt un popor pașnic, grijuliu să nu facă rău să-i sperie pe oamenii primitivi de pe Pămînt. Tot ce vor, la urma urmei, e o bază, un spațiu în care să trăiască o colonie de cincizeci sau o sută de mii de persoane.

Ar putea fi destul de avansați, chiar dacă nu-și folosesc tehnologia pentru război. Așa că își pregătesc terenul dinainte, făcîndu-și propagandă sub formă de vise, astfel încît facem cunoștință cu noii noștri concetățeni noaptea, în cele mai intime împrejurări. Și noi absorbim lecția fără să ne amintim în mod conștient de aceasta, mai tîrziu. Toată lumea îi iubește fără să știe de ce. Toată lumea e obișnuită cu ei, sigură că au fost întotdeauna primprejur, și atunci cînd sosesc cu adevărat îi acceptă ca pe indigenii de al căror nume ei se folosesc.

— Vrei să spui că indienii Anasazi au venit aici din spațiu, în farfurii zburătoare? mă întrebă Judy, ironică.

— Poate nu în felul în care cultura noastră populară ne-a pregătit pentru asta, am răspuns. În loc să ajungă aici în nave argintii, strălucitoare, cu lumini orbitoare, ei au venit pe din dos, ivindu-se dintr-o gaură, din pămînt. Au pășit printr-un fel de prag dintre lumi,aducînd cu ei orașul cu structurile de suprafață și catacombele lui, au sosit în astronava lor de piatră, și nimeni n-a băgat de seamă.

— Cu excepția ta, bineînțeles, zise Judy. Oh, Rick...

Chipul ei era neliniștit; arăta ca și cum ar fi fost gata să plîngă.

— Crezi că sînt nebun, am spus. Numai fiindcă mă întreb de unde au apărut cu adevărat indienii Anasazi.

— Dacă m-aș scula într-o bună dimineață și aș începe să te întreb, foarte îngrijorată, de unde au apărut, așa, dintr-o dată, toți bruneții aceștia cu nume de familie spaniole, și nu te-aș crede cînd ai încerca să mă convingi că nu ne-au invadat brusc, ci au fost primprejur tot timpul, ai crede că sînt paranoică, nu-i așa?

— Aș zice că exagerezi, am spus, ridicînd din umeri. Nu-i invidiez pentru orașul lor din deșert. Ei l-au construit, la urma urmei, și nimeni nu folosea pămîntul. Dar nu-mi place să mă gîndesc că ne-au manipulat amintirile, că **ne-au silit** să-i iubim. Chiar acum, cînd spun asta, Judy, o parte din mine protestează că acestea sînt vorbe demente și că **știu** cine sînt Anasazii la fel de bine ca toți ceilalți! Și nu mă pot opri să nu simt tandrețe pentru ei. Dar știu totodată ce am citit și știu sesc că e foarte dubios că nu există nimic scris, înainte de descoperirea Cibolei, care să se refere la Anasazi altfel decît ca la numele unei culturi demult dispărute. E ca și cum... atunci cînd civilizația hitită a fost redescoperită de arheologi și istorici, ar apărea brusc un grup de oameni care ar pretinde că sînt hitiți, spunînd că au fost acolo tot timpul, în ciuda lipsei oricărei dovezi scrise consemnate în vreo carte sau...

— Rick, spuse Judy, privindu-mă cu tristețe tandră. Oh, Rick, și tu credeai că teoriile **mele** sînt nebunești!

— Nu e o teorie, i-am răspuns. Doar un scenariu posibil.

Eram sătul de „teoriile" mele, ca și de ale ei. Nu voiam s-o convertesc la părerea mea, nici măcar să mă autoconving. Încercam doar să împac cele două feluri de „cunoștințe" pe care le aveam despre Anasazi. Voiam să înțeleg ce se întîmplase.

— N-am vrut să am neapărat dreptate, dar nici să fiu nebun.

— Te gîndești prea mult la cărți, îmi spuse Judy. După ce-ai muncit atît la dizertația aceea, nici nu-i de mirare. Sînt atîtea lucruri reale care nu se găsesc în cărți. Eu nu sînt în nici o carte, și nici tu — în afară de cartea de telefon — și cu toate acestea existăm amîndoi.

Am renunțat să mai discut. Nu mai vream, pur și simpu. Am fumat și am vorbit despre alte lucruri. N-am uitat sentimentul straniu cu privire la indienii Anasazi, dar am încercat să nu-mi fac probleme din cauza aceasta — nu părea să fie nimic de făcut ca să dovedesc că fantasmagoriile mele aveau o bază reală.

●

Doi ani mai tîrziu, am mers în călătoria noastră de nuntă. La Cibola. Ciudat, să vezi cum un vis devine realitate. Cibola era altfel, desigur. Fusese reparată, aranjată și populată. Existau cupole deasupra structurilor rotunde din piatră, uși de lemn, flori și ierburi crescînd la ferestre.

Pietrele erau tot strălucitor de albe pe fundalul albastru al cerului, exact ca în visul meu; dar mirosurile de oameni, animale și prăjeală, ca și zgomotul tocmelilor turiștilor cu indienii Anasazi pentru bijuterii și pături de lînă ne aduceau brutal la realitate, în timp ce rătăceam prin labirintul străzilor pavate cu piatră.

M-am întins să ating blocurile de piatră puse unul peste altul, atît de grijuliu îmbinate. Degetele mele întîlniră liniile fin incizate ale simbolului labirint-cu-pasăre. Le-am urmărit cu degetul. Din nou? Sau pentru prima oară?

Aveam un ghid, care ne atrăgea atenția asupra priveliștilor interesante și ne explica obiceiurile indienilor Anasazi. Ne-a condus cu un instinct fără greș la dughenele și tarabele unde era cel mai probabil ca Judy să cumpere. În timp ce ea compara meritele a două brățări de argint, l-am întrebat pe ghid de catacombe.

— Catacombe?

— Da, cînd a fost descoperită Cibola, îmi amintesc că s-a vorbit despre tuneluri subterane care uneau clădirile.

— Ah..., fața lui era impasibilă. Nu-i mare lucru de văzut. Dar, bineînțeles, acolo nu e soare și poate v-ar plăcea.

Ne conduse într-o altă direcție.

Dar tunelul acela nu semăna deloc cu galeria largă, răcoroasă și bine luminată din visul meu. Era îngust și întunecos și trebuia să ne aplecăm în timp ce îl străbăteam. Curînd începu să ne doară spatele. După cîteva minute de exploatare neplăcută ne-am cățărat pe o scară scurtă de lemn și am ieșit într-o prăvălie de lumînări.

— Asta-i tot? am întrebat. Ce se aude cu celelalte tuneluri?

— Altele nu mai există, își lăsă el capul în jos. Doar niște treceri ducînd de la o casă la alta — poate douăzeci cu totul, și nici unul mai mare decît cel pe care vi l-am arătat.

Simțeam ochii lui Judy ațintiți asupra mea și știam că ea știe la ce mă gîndesc. Am insistat:

— Tuneluri mai mari, am zis. Mai largi, mai adînc săpate în pămînt, bine luminate. Încăperi subterane.

— Nu există nimic de felul acesta aici, îmi răspunse ghidul, clătinînd din cap. Dintr-o dată mi-am pierdut răbdarea.

— Chiar dacă ar exista și n-ai vrea ca noi să le vedem, ai spune același lucru. De fapt, ce nevoie avem de ghid, aici? Ce vrei dumneata să ascunzi?

Judy mă apucă de braț.

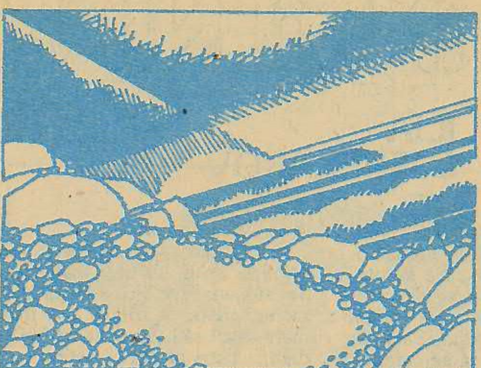
— Rick...

— Sînteți oaspeți aici, spuse ghidul, foarte calm. Trebuie să respectați regulile noastre sau să plecați. Aceasta e o rezervație, ceea ce înseamnă un ținut separat.

— Un avanpost de extratereștri, am spus. Transpiram prin toți porii, dîndu-mi seama, dintr-o dată, cît de cald era. Pe care noi vi l-am dat. V-am acceptat și v-am dat un loc unde să trăiți, așa cum ați vrut. Și acum e prea tîrziu ca să ne răzgîndim. Vino, Judy, să plecăm.

N-a fost cea mai măreață lună de miere din istorie. Supărarea inițială a lui Judy, fiindcă mă făcusem de rîs și stricasem călătoria de nuntă, se transformă curînd în îngrijorare pentru starea mea mentală, cînd am început să-mi exprim convingerea că nu mai am mult de trăit, acum că-mi dau la iveală suspiciunile în legătură cu Asanazii.

Dar, bineînțeles, nu se întîmplă nimic. Și, în cele din urmă, spre ușurarea lui Judy, am încetat să mai vorbesc despre nălucirile mele paranoice. Ar fi putut fi adevărate, sau ar fi putut fi demente — în ambele cazuri nu erau de nici un folos, nici mie, nici altcuiva.

ALEXANDRU ANDRIEȘ

Și astfel, timp de aproape trei ani, n-am avut nici un motiv să-mi reamintesc de îndoielile mele. Pînă de curînd.

Acum vreo două săptămîni, pe la miezul nopții, Bogey m-a trezit cerîndu-se disperat afară. După o dispută somnoroasă despre a cui responsabilitate este cîinele, Judy s-a întors pe partea cealaltă, așa că a trebuit să mă scol eu să-i dau drumul afară, gîndindu-mă, între timp, la visul pe care tocmai îl întrerupsesem.

Fusese un vis intens și straniu — îmi amintea de ceva care îmi scăpa. Așteptînd să-i dau drumul înăuntru lui Bogey, am luat unul dintre caietele de schițe ale lui Judy, un stilou, și am început să mîzgălesc ceea ce îmi aminteam.

...Eram într-o junglă tropicală, imensă, jilavă, undeva la poalele unui munte. Am descoperit o urmă de potecă. dovedind ca cineva mai fusese pe aici înaintea mea, și, în același timp, am devenit conștient de un sunet ciudat, stins, de șoapte. M-am oprit, am privit atent în jur și atunci i-am văzut.

Oameni, cu fețele sfioase și temătoare, privind precauți din ascunzișurile lor, dintre copaci și tufișuri. Am știut că voi avea nevoie de multă răbdare și grijă ca să-i conving să iasă din ascunzători. Și vream să-i determin să iasă — doream ca ei să aibă încredere în mine. Simțeam o mare pornire de simpatie pentru acești oameni pe care de-abia îi puteam zări — nevoia de a le oferi siguranță și protecție. Tocmai cînd mă gîndeam cum să-i fac să afle acest lucru, m-a trezit botul rece, umed și insistent al lui Bogey în urechea mea.

Cum stăteam acolo, zgîindu-mă somnoros la ceea ce scrisesem, am știut, dintr-o dată, de ce îmi amintea acest vis. ÎNCĂ UNUL.

M-am precipitat în dormitor și am trezit-o pe Judy.

— Judy, i-am spus, nerăbdător, încercînd să străbat pînă la ea prin năuceala somnului. Ce visai? Spune-mi, repede.

— Hî? Spune-le... spune-le că-i iubim. N-au de ce se teme.

Adormea iarăși. Am zgîlțîit-o.

— Judy! Te rog! Trezește-te.

Își deschise ochii și se ridică în șezut.

— Ce s-a întîmplat?

— Ce visai?

— Hî? Se frecă la ochi și căscă. Habar n-am... ceva. Eram într-o pădure. Cu prieteni. Nu mai știu. Care-i necazul, dragule?

— Culcă-te la loc, i-am spus. Îi dau eu drumul înăuntru lui Bogey. Vorbim dimineață.

Făcu o mutră și mă bombăni, dar adormise încă înainte de a atinge perna cu capul.

De atunci, am așteptat mereu urmarea.

Și astăzi, așteptarea mea a luat sfîrșit. Nu s-a transmis la buletinul de știri al serii. A fost doar o relatare într-un ziar, nici măcar pe prima pagină — se pare că se petrec atîtea lucruri importante, astăzi. Un reportaj din Filipine despre descoperirea unui grup de oameni care par să fie un trib încă necunoscut de civilizație, trăind în peșterile unui munte, într-o junglă jilavă, aproape inaccesibila. Un popor timid și prietenos, care nu dorește altceva decît să trăiască în liniște.

Știu precis cum arată.

Traducere: DAN IORDACHE

ÎNTÎLNIRE NEAŞTEPTATĂ

ILIA DJEREKAROV

SELENOPLANUL luase de mult startul. Era înconjurat de nebulozităţi întunecate, "goluri negre" îşi deschideau în întîmpinarea lui îmbrăţişările, îngrămădiri de stele strălucitoare semnalizau ca nişte faruri tainice. Metalul obosit se închise la culoare, suprafaţa lui deveni aspră de la loviturile nenumăratelor particule de meteoriţi. Şi părea că nimic nu va schimba direcţia navei – părea pînă în momentul cînd explozia combustibilului, care, deşi nu o distrusese, o transformase într-o jucărie neajutorată a cîmpurilor gravitaţionale.

Din echipajul numeros rămase în viaţă doar un singur om. Doctorul. Omul care nu era în stare să înlăture urmările gravei avarii, nu putea stabili direcţia cu puţinele aparate nedeteriorate. Îi rămînea doar, ca în nesfîrşitele ore de singurătate, să facă exerciţii fizice, să ţină jurnalul de bord, să îngrijească plantele care menţineau neîntrerupt semnata rezervă de oxigen.

Apoi veni ziua aceea.

Steaua era încă departe, dar antena sensibilă depistă în faţă ceva neobişnuit. Semnale radio. Poate muzică, poate vorbire cîntată. Doctorul nu ştia precis. Remarcă doar deosebirea dintre străvechiul zgomot al cosmosului şi aceste sunete. Ele îl ameţiră şi inima începu să-i bată cu putere.

Dar selenoplanul nu mai putea fi condus. La bord se afla o singură rachetă auxiliară cu ajutorul căreia putea să frîneze şi să se apropie de planeta dorită.

SORIN STEFĂNESCU şi MARINA NICOLAEV: „ZEE-II"

Poate chiar să intre în atmosfera ei. Dar aterizarea era imposibilă. Toate capsulele de aterizare fuseseră distruse de nefericita explozie. Rămînea o singură ieşire din situaţie. Să intre în atmosferă, apoi să se catapulteze şi să aterizeze cu paraşuta în costumul special de tip scafandru.

Doctorul nu ezită nici o secundă. Se ocupă de pregătirea rachetei. Calculă cît putu de precis poziţia planetei şi timpul cînd trebuia să părăsească selenoplanul. Spera să realizeze una din sarcinile expediţiei: să transmită un mesaj altei civilizaţii, „fraţilor de raţiune" de pe alte planete.

Făcu ultima însemnare în jurnalul de bord, se urcă în racheta auxiliară şi porni motoarele. Fu copleşit de suprasolicitare. Zîmbi. Suprasolicitarea îl va ajuta să se adapteze la forţa de gravitaţie. Avea timp suficient.

În sfîrşit, în faţă îi apăru un disc care devenea tot mai mare. Din cauza frînării, greutatea doctorului se dublă, dar el nici nu observă acest lucru. Pregătea un lung mesaj adresat unei civilizaţii necunoscute. Împachetă cu grijă descrierile diferitelor obiecte de la bord şi harta exactă a Galaxiei cu coordonatele Pămîntului. Chiar dacă el va pieri, mesajul îşi va atinge scopul. Execută ultima corectare şi racheta pătrunse în atmosferă...

Apăsă pe buton şi se catapultă împreună cu fotoliul. O clipă îşi pierdu cunoştinţa, şi cînd îşi reveni, jos se întindeau nisipuri galbene nesfîrşite, iar cerul de deasupra capului era acoperit de cupola purpurie a paraşutei.

La aterizare se lovi uşor. Se ridică şi privi în jur. Izbucni în rîs. Soarele local se ridicase de mult deasupra orizontului, dar razele lui încă nu încălzeau. La orizont se contura clar un lanţ de munţi înalţi cu crestele înzăpezite.

– Ca în Sahara – gîndi cu voce tare doctorul.

Stabili direcţia cu busola şi porni la drum cu paşi măsuraţi. Se simţea uşor. Greutatea din rachetă era de două ori mai mare decît aici. Îi venea să fugă, dar cu bună ştiinţă îşi reţinu paşii. Ştia că, în curînd, îşi vor face apariţia adaptarea, iar apoi oboseala. Avea oxigen pentru cinci zile, iar alimente pentru şi mai puţine.

Era deja ziua a cincea cînd începură să apară semne prevestitoare de pădure. Tufişuri jigărite şi iarbă decolorată care îşi înfigeau rădăcinile lungi adînc în solul uscat. Apoi văzu în depărtare linia verde a pădurii. Se opri ca să-şi tragă sufletul, mîncă ultima porţie de hrană. În curînd se va termina şi oxigenul. Dacă nu va reuşi să ajungă pînă la o localitate, va fi nevoit să-şi scoată costumul special tip scafandru. Atunci va mai avea un răgaz de cîteva ore sau poate de cîteva zile. Şi dacă nici atunci nu va reuşi... Ei vor descoperi totuşi mesajul, iar mai devreme sau mai tîrziu vor zbura spre Pămîntul îndepărtat. Şi vor povesti oamenilor despre moartea lui...

Cu cît rămînea mai puţin pînă la pădure, cu atît mai dese erau tufişurile. Din cînd în cînd fiare nevăzute foşneau pe acolo. La joasă înălţime, deasupra capului său, începu să se învîrtească o pasăre uriaşă. Doctorul o privi şi o ameninţă cu pumnul. Pasărea flîfîi nemulţumită din aripi şi dispăru în înălţime.

Oxigenul se termină la o sută de metri de pădure. Eliberîndu-se de costumul special tip scafandru, doctorul zîmbi. Nu mai avea nici un sens să-şi păstreze forţele. Nu se ştia cît timp îi va fi necesar acestei planete pentru a-l ucide. De aceea, repede, înainte! Prevăzuse această situaţie, astfel că era îmbrăcat numai într-un trening uşor, iar în mîini avea mesajul şi arma. Aerul era îmbibat de miresme necunoscute.

Curînd ajunse la un rîu. Apa

LUCIAN POP

repede curgea lin. Doctorul văzu fundul nisipos şi o mulţime de peştişori. Stătu puţin pe gînduri. Putea lega unul de altul doi copaci căzuţi şi să facă o plută. Rîul l-ar fi dus spre vreo aşezare omenească.

Era lac de transpiraţie, obosise din cauza arşiţei înăbuşitoare. Se dezbrăcă, puse ceasul şi arma pe haine, intră în apa răcoroasă, afundîndu-se pînă la gît. Apa îi crea o senzaţie plăcută şi ar fi dorit să înoate puţin, dar nu-l ţineau puterile.

Îşi îndreptă corpul, îşi şterse ochii cu palma şi întoarse capul. De după copaci se furişa fără zgomot o fiară lungă de o specie necunoscută. Pe neaşteptate, îşi arătă colţii şi se aruncă.

Doctorul se cufundă în apă şi înotă spre malul celălalt. Fiara îl urmărea în rîu. I se auzea respiraţia grea. Doctorul îşi concentră toate forţele şi ieşi viol pe mal. Fără să privească înapoi alerga, alerga fără scop şi direcţie. Tufişurile îi zgîriau pielea, în tălpi îi intrau spini, dar el nu simţea nimic. Abia cînd zgomotul urmăririi se linişti, îşi întrerupse alergarea nebunească, simţi o durere acută şi se prăbuşi pe iarbă. Înţelese că se rătăcise. Nu ştia unde este el şi în ce parte se află rîul. De oboseală şi senzaţia acută de foame începu să aibă frisoane. Sau aceasta era o urmare a acţiunii viruşilor locali? Se concentră asupra propriei sale persoane şi, deşi era doctor, nu putea să înţeleagă dacă starea lui era provocată de tensiunea nervoasă sau de o boală necunoscută.

Se destinse, străduindu-se să respire egal şi adînc. Încă nu este totul pierdut. Important este să găsească rîul, mai devreme sau mai tîrziu curentul îl va duce la ţintă. Este îndoielnic că acesta ar putea fi în apropiere. Străbătuse doar mulţi kilometri fără să observe urme de fiinţe civilizate. Fiinţe care în dezvoltarea lor să fi ajuns să cunoască radioul. Doar auzise cu urechile sale emisiunile lor.

Singurul reper de nădejde erau înălţimile munţilor. Le găsi cu privirea şi o porni din nou la drum. Roiuri de insecte multicolore se învîrteau în jurul său, atrase de mirosul de sînge. În curînd îl cuprinseseră din nou frisoanele. Limba i se umflă şi gura i se uscă. Zgîrieturile se umflau şi se înroşeau. O durere acută îi străbătea muşchii la fiecare pas.

Deja nu mai gîndea, doar instinctul se încăpăţîna să-l oblige să meargă mai departe. Nu auzea şi nu vedea că cineva îl pîndeşte din tufişuri, însă senzaţia de primejdie îl obliga să o ia la fugă. Simţea deja în spinare respiraţia fiarei. Pe neaşteptate, solul îi dispăru de sub picioare, cineva îl prinse şi îl puse la adăpost.

De colţii fiarei îl salvă tînărul alpinist Ten. El observase din tabără un animal neobişnuit urmărit de o fiară gata să-l ajungă. Un sentiment de milă îl făcu pe Ten să decupleze cîmpul de forţă protector şi să smulgă victima de sub botul fiarei dezlănţuite. Ten nu se temu. El îşi cunoştea bine forţa puternicei sale mîini cu trei degete. Puţine fiare îndrăzneau să-i atace pe compatrioţii săi. Şi aceasta bătu în retragere, cu un răget de nemulţumire. Ten se înapoie în tabără şi puse din nou în funcţiune cîmpul de forţă. Din cort apăru capul lui Aliter, conducătorul grupului.

– De ce ai prins animalul, Ten? Dacă se află, se pot ivi neplăceri.

– Animalul este pe moarte, Aliter. Pe lîngă aceasta, era urmărit de o fiară. Nu puteam proceda altfel.

– Dar tu ai izgonit fiara. Lasă-l şi pe el în libertate. Poate că într-adevăr va muri.

Discuţia lor atrase atenţia celorlalţi. Blondul uriaş Kordol ieşi de după un copac mare şi se opri lîngă doctor.

– Oare nu înţelegeţi că moare de sete? Ten, dă-i ceva să bea! El a alergat prin tufişuri şi s-a rănit grav. Are pielea foarte fină. Niciodată nu am văzut un animal cu pielea albă, atît de catifelată. Şi, priviţi, are un corp original. Niciodată nu am auzit despre asemenea animale.

Katan, singura fată din grup, apăru pe neaşteptate cu faţa somnoroasă:

– De unde a apărut acesta? De ce nu mi-aţi spus şi mie? Kordol, dă-mi aparatul să fac cî-

reva fotografii. Tatăl meu are un atlas cu toate animalele, dar așa ceva n-am văzut niciodată, asemenea animale nu există.

Kordol începu să rîdă.

– Dacă nu sînt în atlas, înseamnă că nu există. Strălucită logică.

Katan se supără.

– Odată ce vorbesc, înseamnă că,într-adevăr,nu există! Trebuie să informăm direcțiunea rezervației.

De data aceasta începu să rîdă Aliter.

– Și să ne creăm o mulțime de neplăceri pentru încălcarea regulilor de comportare în rezervație.

Între timp, Ten umplu cu apă un vas mic și se aplecă deasupra doctorului. Îi părea rău că animalul moare. Ar fi vrut să se joace cu el.Începu să-i toarne cu grijă apă în gură. Pe neașteptate animalul întinse un membru răşchirat, apăsă puternic vasul pe buzele sale și îi bău cu lăcomie conținutul. Ten fu uluit.

– Ați văzut? Știe să bea din vas. El începu să examineze mîna doctorului. Pielea de pe membrele lui superioare este atît de catifelată încît este îndoielnic că labele i-au servit la deplasare.

Kordol fu cuprins, de entuziasm.

– Rămîne să mai adăugăm că știe să vorbească și avem o senzație clasa întîi. Personal, cred că animalul trăiește cu precădere în apă. Sau tu presupui că pielea de pe membrele inferioare este mai grosolană?

Katan se supără.

– La ce bun toate inepțiile acestea? Știe să bea, trăiește în apă... Vă spun că trebuie să anunțăm direcția!

Doctorul deschise ochii. Era înconjurat de ființe ciudate. Pe capetele lor uriașe, cu frunțile puternic proeminente erau așezate pe două rînduri excrescențe verzulii. Corpurile lor erau acoperite cu un material fin, ușor. Una dintre ele avea o pălărie cu borurile largi și vorbea ceva. Vorbea!

– Are cea mai expresivă mutră pe care am văzut-o vreodată. Priviți în ochii lui. Mi se pare că vrea să spună ceva.

Aliter mormăi nemulțumit.

– Degeaba te-ai atașat de el, Ten. Faci dintr-un lucru neînsemnat o tragedie. Merită oare să-ți ieși din formă pentru un fleac?...

ÎNTÎLNIRE NEAȘTEPTATĂ

Ten nu răspunse. Se îndepărtă și luă aparatul de filmat. Filmă cu sîrguință. De aproape, din depărtare... Se străduia să fixeze pe peliculă toate detaliile, în special fața, a cărei expresie îl tulbura.

Doctorul deschise din nou ochii. Cum a putut să nu țină le el nici un obiect de pe pămînt! Ei ar fi înțeles, ar fi încercat să-l salveze. E totuna. În pofida tuturor încercărilor, scopul a fost atins. Mai devreme sau mai tîrziu cineva va descoperi lîngă rîu mesajul. Vor găsi și arma. Iar cînd le vor analiza, își vor aminti și de el. Ce prostie! Să mori fără să faci ultimul pas.

Ființa care se îndepărtase reveni și îl atinse cu mîna sa cu trei degete. Ce mînă mare! Și acoperită peste tot cu plăcuțe de os, ca pielea șopîrlei. Curios, toate cele trei degete sînt reciproc perpendiculare...

Katan insista:

– În informator nu există date despre astfel de ființe. Probabil că aceasta este vreo specie nouă. Cred că nu vom avea neplăceri dacă vom informa despre el, din contră. Dacă noi l-am descoperit primii, ne vor arăta întregii planete.

Aliter se întoarce spre ea, fără să vrea.

– Înțeleg dorința ta de a te vedea în cadrul programului de seară, dar nu pot fi de acord. Acesta este un exemplar matur. Firește, el nu poate fi unicul. Dacă ar fi fost un mutant întîmplător, el nu ar fi trăit mult. Prin urmare, conducerea rezervației cunoaște foarte bine aceste ființe. Întrucît este evident că ele reprezintă o raritate excepțională, neplăcerile pot fi și mai mari. Ne vor învinui că l-am fugărit și l-am prins și că a pierit tocmai din această cauză. Ceea ce propui tu nu numai că iese din cercul obligațiilor noastre, dar este și interzis prin regulile rezervației.

Ten văzu cum Katan se supără și, pe neașteptate, chiar și pentru sine, întrebă:

– Ce-ar fi ca acesta să fie reprezentantul altei civilizații?

– Ha-ha-ha! Dar unde este selenoplanul, costumul special tip scafandru, racheta de aterizare? Scrie o poveste, Ten! Le vei tăia nasul celor mai mari fanteziști.

Ipoteza i se păru absurdă chiar și lui Ten, dar îi era jenă să mai dea înapoi.

– Dar ce este rău în aceasta? Este problema cea mai actuală a timpului nostru. Scriem, vorbim, demonstrăm, construim ipoteze privind modul cum pot arăta reprezentanții altor civilizații. Multe organizații se ocupă de aceste probleme.

Doctorul nu putu înțelege ce-i înveseli. Prin coroana copacului el văzu albastrul adînc al cerului. Chiar și printre rîsetele puternice se distingea ciripitul păsărilor. Totul era îmbibat cu miresme necunoscute. Poate că toate acestea i se învîrteau lui în cap. Aici este bine ca pe Pămînt. Va mai sta puțin întins, își va aduna forțele și se va ridica. Aceste ființe îl vor ajuta. Soarele strălucește, dar oare de ce este din ce în ce mai rece? Tăcură. Gesticulează, deschid gurile. Fac totul pentru a nu-l deranja? Îl ocrotesc. „Frați de rațiune"...

Începu să se prăbușească undeva adînc și nu era nimeni ca să-l sprijine să nu cadă.

Aliter atinse primul corpul rece al doctorului.

– A murit.

Își privi ceasul și se ridică.

Întîrziem. Peste cincisprezece minute trebuie să ridicăm tabăra și să pornim. Tovarășii de la tabăra de bază se neliniștesc deja.

Toți începură să se agite. Cînd ultimul pachet fu pus pe Graviplan, Ten îl privi pentru ultima oară pe doctor. Sub copac, cadavrul devenea alb. Porni spre el, dar se întoarse cu hotărîre și se urcă în gondola transparentă. Este totuna ce fel de ființă este aceasta. Se apropie ziua alegerii profesiei. Acum știa deja care-i va fi profesia. Va zbura în infinitul rece al Galaxiei. Va zbura și îi va găsi pe ei, „frații de rațiune". Credea cu tărie acest lucru. Viața rațională exista în tot Universul. Vor mai fi încă întîlniri solemne și îmbucurătoare.

Traducere: VASILE OROIAN

DRAGII MEI FOȘTI

I. M. MIHAIL IONESCU

ÎMPLININD astăzi frumoasa vîrstă de două mii de ani, profit de ocazia călătoriei unui cunoscut în direcția voastră pentru a vă trimite această misivă. Sper să fiți bine sănătoși, precum sînt și eu, iar scrisoarea mea să vă cadă greu la stomac atît cît și celor de aici care și-au cam luat-o în cap, cum se zicea pe vremea noastră.

De ce vă scriu? Din sentimentalism. Sau din plictiseală. Vreau să vă deschid ochii, blegilor, să nu vă lăsați îmbrobodiți, așa cum ați făcut-o sau o veți face. În primul rînd trebuie să vă feriți ca de foc de povestirile științifico-fantastice. Ele sînt mărul ispitei din cauza căruia mulți dintre voi vor suferi. Iar alții suferă și azi.

Cînd am făcut prima călătorie în trecut, acum vreo mie și cîteva sute de ani, am vrut să vin personal să vă arăt greșeala pe care o faceți tolerînd anticipațiile literare. Parcă simt și acum roua acelei dimineți alunecîndu-mi de-a lungul spinării fiindcă toată noaptea mă chinuisem să descui afurisita de siguranță a modulului pînă cînd Guță, colegul meu de vîrstă, a avut inspirația să apese pe clanță. Ușa, bineînțeles că s-a deschis. Așa mi se întîmplă întotdeauna. Pe orice pun mîna am ghinion. Totul mi se împotrivește. Pe cînd alții au un noroc chior. Bunăoară, Guță. Are noroc și nu știe să-l folosească. Are noroc fiind prietenul meu, cu toate că e un tăntălău fără pereche. Nu putea să încerce clanța de la început? Nu putea. Fiindcă e comod. Mă lasă pe mine să fac totul. A îmbătrînit degeaba. Apropo, să știți că destui dintre voi vor ajunge aici, în viitor. Să nu vă mire asta sau să mă credeți puțin sărit, că sînt mai sănătos la minte ca mulți dintre voi care azi aveți cinstea complet nemeritată de a fi aici contemporanii mei și care ați avut neobrăzarea să mă felicitați amintindu-mi cîți ani am împlinit de parcă mîine-poimîine nu-i veți împlini și voi și atunci am să vă arăt eu felicitări. Să revenim însă la oile noastre. Vedeți ce bine îmi amintesc proverbele și zicătorile minunate ale secolului vostru? Ehei, nu oricine poate asta. Cum zice proverbul: ai carte, ai parte, și plătești oalele sparte. Dar despre ce era vorba? Despre felicitări, ba nu, parcă despre altceva. Mi se mai întîmplă și mie din cînd în cînd să uit cîte ceva neesențial, bineînțeles, că și nevastă-mea îmi spunea deunăzi cînd nu-mi găseam pantalonii că m-au năpădit lapsus-urile de am uitat că nu se mai poartă pantaloni de cîteva sute de ani. Mai precis, de la industrializarea costumelor energetice cînd, zice dumneaei, tocmai împlinise patru sute de primăveri. Ca orice femeie exagerează puțin. În privința vîrstei. Cu, ia să vedem, sigur că da, cu 137 de toamne. Dar cum toamnele nu se pun la socoteală fiind mai multe, în felul ei are dreptate. Aici merge proverbul ăla cu anotimpurile. Cine-și face vara sanie s-ar putea să nu apuce iarna fiindcă toamna se numără bobocii și primăvara dinții babelor. Și astăzi mai păstrăm unele deprinderi greșite din trecut. Auzi! Să-ți fie rușine cu vîrsta ta! De, omul nu e încă perfect, oricît de evoluat ar fi. Mai uită cîte ceva, mai calcă pe delături uneori, mai șifonează pe cîte cineva, mai face exces de zel sau, din contră, mai e cîteodată cam indiferent față de Marile Cerințe și uneori se întîmplă chiar să mai dea și cu tifla, ce să-i faci. Și asta e o caracteristică a umanului. Prin aceasta se aseamănă trecutul cu prezentul, sau viitorul cu prezentul, sau... dar o las baltă că m-am încurcat. Vă povesteam de prima călătorie temporală. Modulul era în faza de experimentare și ce ne-am zis noi, adică eu lui Guță, că așa sînt osîndit, doar eu să am inițiativă: bă, frate, ce-ar fi să le julim ălora jucăria, că de bună voie nu ne lasă și pînă or scoate-o în producția de serie și pentru uzul particularilor, ne iese păr alb, cum sîntem noi c-un picior în groapă. Poate ne ia dracu' și nu mai apucăm, iar pe de altă parte să vezi ce fețe or să facă mucoșii cînd și-or da seama că prea-sfintele lor moaște de „cei-mai-în-vîrstă" le-au făcut figura și i-au lăsat mască fără venerabilele relicve ce le sîntem. Și apoi dacă stai să te gîndești bine, din cauza asta noi nici nu sîntem chiar așa de particulari. Dar ce sîntem? face Guță. Cum ce? Mîndria lor națională, declam eu pătruns pînă în străfundul inimii de măreția momentului, că mi se făcuse pielea ca de găină de frig. Cum adică națională? se miră Guță.

– Ca o echipă de fotbal, ce dracu ești așa penibil. Sau poate ai uitat ce e aia? Sînt unii care chefuiesc prin cantonamente și pe urmă, la o adică, dau cu piciorul la găleată.

– La minge, încearcă Guță să mă zăpăcească.

– Ce e aia? îl întreb hotărît să-i tai cheful.

– Ceva rotund ca Pămîntul. Da-ți trebuie un punct de sprijin ca să o nimerești. Văd eu că încearcă să se eschiveze, dar nu-l las.

– Guță, las-o naibii că am înghețat de tot. Mai bine, hai să intrăm. Și fiindcă am văzut că e de acord să se abțină, l-am îmbrîncit cu toată blîndețea înăuntru, să văd dacă nu sună vreo sonerie de alarmă, da' n-a sunat că ăștia nu mai au habar de nu știu cînd ce-i aia o intrare prin efracție. După ce-l adun pe Guță de pe dușumea, trecem în camera ailaltă și tragem ușile după noi. Ei, fratele meu, acu' să te văd, bombănea Guță dramatic, cînd dă cu ochii de multitudinea aia de aparate, butoane, beculețe și pîrghii.

– Lasă, bă Guță, că ne descurcăm noi, îi dau eu curaj mototolului. Ai uitat cum am șters-o cu mîndrețea de astronavă fotonică? Cum ne-am descurcat atunci, mă descurc și acum.

– Aoleu, zice el văitos, cum naiba ne-am descurcat cînd

ALEXANDRU ANDRIEȘ

le-am adus-o cioburi înapoi de au plîns constructorii la reconstituire trei luni de zile și mi-a sughițat familia și după un an de la plecarea ei în misiune?!

– Numai cine nu muncește nu greșește, că de-aia cine sapă groapa altuia cade singur în ea. Și lăsîndu-l să rumege adînca înțelepciune folclorică, mă dau către pupitrul de comandă. Erau cam multe pe acolo dar cum sub unele mai și scria ce sînt,îmi fac curaj și dă-i bătaie, Nae! Am împins de probă o manetă înainte și înapoi, de ne-au umplut condica de reclamații cu proteste oficiale cinci generații anterioare și posterioare, pe o rază de zece secole jur-împrejur. Apoi, ce-mi dă mie prin cap: bă, Guță, hai la izvoarele istoriei să vedem ce e p-acolo cu dacii și romanii, poate dăm și noi mîna cu Cezar și ciocnim un păhărel cu Burebista, că poate așa-l convingem să nu distrugă bunătate de viță de vie ca să nu lase viitorimea în suferință, pradă rumegușului și citronadelor. Guță zice: nu se poate, da', așa-i el, oportunist, așa că eu, văzînd entuziasmul lui, mă așez gospodărește în fața pupitrului, învîrt de un cadran plin cu cifre și trag brusc de manetă. Ei, bine, atunci mi-am dat seama pentru prima oară că povestirile de anticipație sînt niște gogoși frumoase, scrise pentru a induce în eroare cetățenii nevinovați, fiindcă expun numai latura optimistă a viitorului, omițînd cu rea-credință părțile sale dure și dezagreabile. Toate sînt minciuni roze și drăgălașe ca niște papucei cu pampon, realitatea fiind cu totul alta și manifestîndu-se plenar prin contactul cu tot soiul de proeminențe ascuțite a căror prezență pînă atunci nu o remarcasem și pe care probabil că indiferența mea le-a indignat și le-a trezit o atroce dorință de răzbunare. Răzbunarea e arma prostului, proști dar mulți, deci, răzbunarea e arma celor mulți. Unii spun că în astfel de momente firile sensibile văd stele verzi. Probabil că sensibilitatea mea e deasupra mediei, deoarece am văzut stele de toate culorile. Am reușit însă, e adevărat, cu un mare efort, să-mi înfrîng simțirile abisale fiindcă nu e moral să te lași pradă simțurilor dezlănțuite și, ca suprem protest contra slăbiciunii umane, am strigat aoleu! și am deschis ochii. Guță nu mai protesta pentru că leșinase. Atunci apuc o chestie pe care o ochisem mai dinainte și pe care scria: „trageți în caz de pericol" și trag cu nădejde. Pe dată armăsarul se oprește și eu îl spăl pe față pe bietul Guță cu niște apă de gură sustrasă din toaleta nevestii-mi. El nu pierde vremea să facă ochi și lingînd lichidul ce răspîndea un parfum duios și discret de tescovină, îmi zice cu neascunsă admirație: Nae, ai dat în toate gropile! Nu apuc să-i răspund cu modestia care mă caracterizează că deodată se aude un huruit prelung.

– Ce-i asta, Nae?

– Habar n-am, că n-am mai atins nimic. Nu e opera mea.

– Atunci putem proceda prin excludere, face Guță.

– O fi căderea imperiului roman.

– De răsărit sau de apus?

– Păi scoate și tu capu' și vezi de unde vine.

Însă Guță care e plin de inițiativă ca un spălător de vase (cîrpă de șters praful) mă lasă pe mine în avangardă. Trec în ecluză și deschid plin de curaj și cu un neasemuit spirit de sacrificiu ușa externă. O avalanșă de resturi menajere, oale sparte, cîrpe putrede, roșii stricate, coji de ouă și alte gunoaie umede și lipicioase mi se prăbușește în cap. Asta civilizație, mă gîndesc eu admirativ și dau să fug înăuntru. Dar cînd e voință nu-i putință. Reușesc eu cu chiu cu vai să fac o semiîntoarcere în mijlocul resturilor fetide ce mă îngropaseră pînă la brîu, dar îmi dau seama că gunoaiele au blocat ușa internă, iar pe cea externă așijderea. Acu-i acu', Nae, c-o făcuși de oaie. Ai să rămîi aici, la avanposturile civilizației și au să-ți ridice o statuie din deșeuri aglomerate pe care va sta scris: Marelui Nae, mort pe altarul științei. Cam puturos altar, știință iartă-mă! Strig: bă, Guță, mișcă harababura mai înainte sau mai îndărăt că am nimerit la groapa cu gunoi a istoriei. Și gîndește-te că mă sufoc de miasme și-mi vine să elimin toate pilulele nutritive înghițite în ultimul sfert de veac. Și alea ca alea, da' ce mă fac dacă dau afară și pastilele informative pe care le-am ingerat în vederea călătoriei? Guță, plin de bunăvoință, face un efort intelectual și mișcă modulul. Cu o smucitură bruscă, bineînțeles. Cînd naiba o să fie mai atent zăpăcitul ăsta, mă întreb îngrozindu-mă la gîndul că era cît p-aci să-mi rămînă picioarele la cîteva decenii distanță de trup. Mă zbat să ies de sub gunoaie ajutat cu entuziasm de bunul meu prieten care-mi dă cu ușa în cap. „Guță, n-ai mai apuca mileniul, stai locului că mă lași fără pricepător. El înțelege că e groasă și se calmează. Cu chiu cu vai ies din murdărie și privesc afară. Soare, cîmpie, liniște și celelalte accesorii necesare unui călător în timp ce vrea să-și odihnească sufletul fără a modifica ceva din trecut. Fac vreo cîțiva pași afară și cînd mă întorc, mă trezesc, ei, pariez pe trei sute de ani din viață că nu ghiciți în fața cui. Cîmpul cel verde din spatele modulului era plin de pari proaspăt cojiți și ascuțiți. În dreapta un grup de oameni îmbrăcați fistichiu. Cînd mă uit mai atent îl recunosc pe cel din mijlocul lor, un tip smolit la față și încruntat: Vlad Țepeș. Mă apropii, îi întind mîna și-i spun: salve Vlade, viitorul te salută, hapciu, și-i trag un strănut cu toată măreția. El strîmbă din nas că răspîndeam un parfum cu mare rază de acțiune și putere distructivă, se încruntă și mai tare și... odată mă trezesc luat pe sus și aruncat grămadă în modul. N-apuc să mă mir bine că și văd doi tipi ce voiau să apuce recensămîntul în același spațiu locativ cu noi. Erau din patrula timpului și s-au plîns mai apoi forurilor superioare că i-am violentat prin aplicare de picioare și de pumni la părțile sensibiloase. Tot ei s-au plîns, auzi obrăznicie, după ce m-au frustrat de cea mai solemnă clipă a vieții.

Nevastă-mea m-a întîmpinat cu multă afectivitate, mai ales că băgase de seamă lipsa apei de gură. Și după ce a rupt făcăletul m-a băgat grijulie în mașina de spălat, cu țoale cu tot. După care mi-a făcut reanimarea cu un pui în mujdei de usturoi și dezinfecția internă cu un litru de apă de gură, încît a doua zi a trebuit să mă duc să-mi înlocuiască ficatul artificial ce cu onoare l-am posedat mai mult de un deceniu fără reparații. Așa s-a sfîrșit prima mea călătorie temporală, dar de atunci s-au schimbat multe. Uneori nici nu-mi vine să cred că mai trăiesc. Nu e lucru de glumă să ajungi din apoape-în-aproape la două miișoare de ani. La început, cînd m-am oferit voluntar la experiențele de conservare nici nu-mi trecea prin minte că am să ajung să apuc era autoperfecționării dirijate cum au intitulat-o cei de azi. Și totuși nu a fost prea dificil. La început medicii au spus că vom trăi 80 de ani. Și așa am trecut de 2000. După anul 2000 s-a lansat lozinca: „peste sută". Condițiile de viață se îmbunătățiseră, medicina se transforma tot mai rapid din artă în știință, noile invenții etc., etc. După ce am trecut de 2100 am vrut să ne tragem răsuflarea puțin, dar atunci s-a lansat lozinca: „tot înainte, 150 fiecare". Devenisem niște celebrități, ni se vorbea cu mult respect și numai în atmosferă festivă și sterilizată, eram supranumiți „cei ce nu se încovoaie". Și uite-așa, din lozincă în lozincă, ne-au tîrît victorios pînă în anul 2150, cînd s-a produs explozia științifică. Asta ne-a mai adăugat 500 de ani, după care, practic, am devenit nemuritori. Ne mai schimbă din cînd în cînd cîte o piesă, pe ici pe colo ne mai regenerăm cîte un țesut, dar încolo, sănătate. Sînt ca bradu'. Numai cu noile proiecte nu sînt de acord, dar rămăsesem la călătorii. S-a progresat așa de mult în domeniul ăsta, încît astăzi transferul cronospațial e o meserie de paria și se dă numai ca pedeapsă pentru delicte comise contra Omului. Așa a pățit cunoscutul meu prin care vă trimit această informare. A cîrîit contra proiectului de redimensionare, asta se va practica, după cum se șoptește, cu trei metode: pe cale chirurgicală, prin extirparea anumitor organe ce nu mai prezintă nici un folos datorită modificării metabolismului, pe cale genetică, acționîndu-se asupra codificărilor ADN, ARN, și pe cale psiho-chimică, prin substanțe care produc modificări psihice și prin exercițîi psihice care produc

ALEXANDRU ANDRIEȘ

modificări chimice și fizice ale organismului. Dar astea sînt niște chestii prea docte pentru creierele voastre fragede și mi-e frică să nu vă astenizați înainte de a termina de citit. Cunoscutul meu e foarte nemulțumit. Are și de ce, săracu'. Păi numai să apuci odată să călătorești în cronobuzul pentru secolul 18 că-ți blestemi toți strămoșii, urmașii și contemporanii. Am pățit-o și eu odată cînd m-au pedepsit fiindcă am introdus un purice în armura nu știu cărui Ludovic, înaintea unei bătălii cînd el trebuia să țină un discurs și să facă un gest istoric. Știți ce poate să facă un purice dintr-un gest istoric? O catastrofă mondială. Au muncit frății trei generații să aducă iar căruța istoriei pe drumul drept, iar pe mine m-au trimis în secolul 19 să ajut acolo la nu știu ce naiba, că mai bine nu mă trimiteau. Le-am plîns personal după aia de milă și în mod sincer, spontan și tovărășesc, așa că au renunțat să mă mai pedepsească. Gurile rele zic „din cauza vîrstei", dar nu-i așa, că ăștia nu iartă pe nimeni. Cînd președintele Consiliului planetar a tras un mic chefuleț cu niște codane în seraiul unui sultan de prin secolul doisprezece, credeți că l-au iertat? Da' de unde! L-au trimis tocmai în vremea faraonilor să caute cai verzi pe pereți, urme ale unor vizitatori extratereștri, care s-au dovedit mai apoi, datorită aportului celui pedepsit, bineînțeles, care e un om foarte serios, cu numai 50 de ani mai tînăr ca mine, s-au dovedit, ziceam, a fi nici mai mult nici mai puțin decît urmele unor civilizații dispărute, anterioare nouă, și după cum s-a aflat mai apoi, transferate cronospațial în viitorul nostru.

Așa m-au pedepsit și pe mine pe vremuri. De acceptat a trebuit să accept că altfel nu-mi mai dădeau piese de schimb și plămînii mei cam începuseră să joace pe la încheieturi, iar filtrele se cam îmbîcsiseră de cînd am descoperit că drăcia aia de iarbă adusă din Alfa-Centaur e bună de fumat. Mă scol eu de dimineață și mă înfig în stație la cronobuz. Unii se duceau cu cronoleta, dar eu m-am gîndit că nu cadrează cu personalitatea mea. Și stau, și stau și trec două cronobuze, dar nici unul nu oprește că erau așa de aglomerate încît nu mai încăpea nici o gaură neagră înăuntru. Am încercat să fac autostopul la cronoturismele proprietate personală, dar scîrbele de la volan n-au catadicsit nici să încetinească măcar. Se făcuse o grămadă în stație de mă apuca groaza cînd mă gîndeam la ce va fi la urcare. Cînd, în sfîrșit, a oprit un cronobuz, l-am luat la disperare. Am apucat să pun un singur picior pe scară și să mă agăț cu două degete de bara de susținere cînd pilotul a și demarat în trombă. Cu chiu cu vai am reușit să-mi bag și vîrful celui de la doilea pantof sub cizma unuia, apoi am înghiontit un tip cu o geantă plină de documente istorice, l-am bruscat puțin, am devenit pe urmă violent și cu ultimele puteri am urlat „înaintează, nene, că nu mă mai pot ține". Tipul, umanitar probabil, a aruncat geanta în mijlocul mulțimii, cu ocazia asta zburînd pe ușă cîteva hîrtii ce au stîrnit unele inadvertențe cu manualele de istorie oficiale, și m-a înșfăcat de reverele hainei. Îmi luasem un costum adecvat epocii. M-a prins înainte de a mă prăbuși în mijlocul celui de al treilea Reich. Dar lornionul tot l-am pierdut. Din fericire a căzut pe masa unui mareșal care l-a folosit cu plăcere pînă la procesul de la Nürenberg, cînd l-a scăpat jos în timp ce încerca să-și taie venele cu el. Patrula timpului a intervenit culegînd cioburile și lăsîndu-l mirat și în viață, dar nu pentru mult timp. Eram acum cu ambele picioare pe scară și cu mîinile încleștate de bara de deasupra ușii. La prima stație însă, de mine s-au agățat doi inși cu intenția nedeclarată de a trece peste cadavrul meu în caz că nu vreau să cobor viu de bună voie. M-au escaladat tatonînd delicat cu bocancii plini de noroi tot ce mai rămăsese viu împrejur și dedesubtul lor, făcîndu-mă să-mi dau seama brusc și dureros că pantofii mei de lac nu fac față cu succes unei astfel de situații și amintindu-mi că primisem o lovitură în fluierul piciorului în urmă cu o lună la o demonstrație de reconstituire a popularului joc din antichitate numit fotbal. Am refuzat să mă mai gîndesc la superbii mei pantaloni în dungi și am încercat fără succes să recuperez cele două părți în care se scindase jiletca. Între timp, butonii de argint de la mîneci alunecau imparabil în susul brațelor, odată cu

două fişii de epiderma personală şi nesintetică. Jobenul îmi acoperea tot orizontul, izolîndu-mă spiritualiceşte de mediul înconjurător, ceea ce a fost un mare noroc, deoarece astfel nimeni nu a reuşit să înţeleagă cui anume îi erau adresate binecuvîntările colorate şi viguroase ce-mi ieşeau de pe buze. Cînd, în sfîrşit, am reuşit să cobor, am descoperit, fără să mă mai mir, o urmă de talpă pe umărul drept, iar un obiect neidentificat m-a tencuit cu noroiul istoriei din cap pînă în picioare. Nu am timp să vă scriu ce a mai urmat, deoarece tipul care trece pe la voi se grăbeşte, aşa că vă previn încă o dată să vă feriţi de literatura ştiinţifico-fantastică. Totul e o înscenare, iar ceea ce este adevărat e atît de greu de dibuit încît vă sfătuiesc spre binele vostru şi al urmaşilor voştri să vă lăsaţi păgubaşi. Pe deasupra, mai e folosită de cei de azi ca mijloc de intoxicare a opiniei publice din epoca voastră, astfel încît eventualii martori oculari ai unor deformări ale istoriei sau întîmplări extraordinare datorate vreunui zăpăcit venit din viitor să nu fie crezuţi dacă ar face cunoscut ceea ce au văzut. Cele cu adevărat profetice sau veridice sînt făcute neverosimile căutîndu-se a se forma la public un fenomen de respingere a bizarului, insolitului, fantasticului, cultivîndu-se banalul, descriptivul plicticos al cotidianului sau în cel mai bun caz absurdul. Se acţionează, de asemenea, asupra stilului, alterîndu-se chiar calităţile literar-artistice şi determinînd astfel editorii să refuze publicarea tuturor creaţiilor cu un conţinut s.f. pe motiv că nu le place genul. Totuşi, se ivesc şi consecinţe neprevăzute. Anumiţi indivizi, mai mult decît dubioşi, se transformă în fani înfocaţi compromiţînd astfel eforturile celor de azi. Părerea mea strict personală este că nu e bine să vă luaţi de piept cu viitorul.

Cu drag,
Un fost contemporan

IMPLICAŢIA IUBIRII

HOSHI SHINICHI

UN BARBAT între două vîrste se duse la dl. N., directorul unei societăţi care fabrica roboţi.

– Pot să vă rog să-mi construiţi un robot?

– Bineînţeles. E activitatea noastră. Dar societatea mea nu produce articole standardizate, de serie, e specializată în finisarea cu mare precizie a roboţilor cu destinaţii speciale. Obţinem, îndrăznesc să afirm, adevărate obiecte de artă. Preţul e, desigur, mai ridicat, dar...

– Problema asta nu se pune.

– Aşadar, ce fel de robot doriţi? Ce va avea de făcut?

Vizitatorul scoase o carte de vizită şi, după ce arătă că este avocat, începu să povestească:

– De fapt, sînt şi un fel de consilier al unei persoane deosebit de bogate...

În mare, discuţia ce urmă poate fi rezumată astfel:

Era vorba de o pereche deţinînd o avere considerabilă. Mai presus de toate, însă, cei doi soţi erau legaţi printr-o mare afecţiune reciprocă. De la căsătorie, şi chiar de mai înainte, de cînd se cunoscuseră, viaţa li se desfăşurase în deplină înţelegere. De fapt, în aparenţă, dar şi în realitate, continuau să stîrnească invidia tuturor pînă şi în toamna vieţii. Într-o zi însă, soţia muri. Legat de ea întreaga viaţă, bătrînul nu putea accepta nici sufleteşte şi nici cu raţiunea dispariţia soţiei. Evidenţa morţii nu-şi putea face loc în mintea lui. După nenorocire, comportamentul bătrînului deveni, de aceea, în multe privinţe, ciudat.

– ...cam asta e. Din pricina vîrstei înaintate înţelege totul mai greu, dar întreaga lui atitudine arată că iubirea i-a rămas nealterată. Sînt îngrijorat şi mă întreb ce se poate face...

Aprobînd din cap, dl. N. spuse:

– Aşa, prin urmare... Şi totuşi, dacă-i aşa, de ce nu consultaţi mai degrabă un medic?

– Ştiţi... o terapeutică psihologică menită să-l determine sa înţeleagă şi să accepte moartea soţiei i-ar răni cu siguranţă si mai mult sensibilitatea...

– Da, aveţi dreptate.

– Şi mai e o problemă, cel puţin la fel de importantă. Data fiind starea, nu tocmai normala, a bătrînului, n-ar putea ajunge să-şi folosească averea exorbitantă în scopuri fanteziste şi inutile? Fiii lui sînt profund îngrijoraţi de acest aspect posibil. În plus, chiar mie mi se pune problema vitală a eventualei pierderi a unui client important.

– E regretabil că o problemă de ordin afectiv s-a transformat într-una materială... Şi, pînă la urmă, ce intenţii aveţi?

Încurajat de dl. N., avocatul răspunse:

– V-aş ruga să construiţi un robot care să reprezinte copia fidelă a soţiei dispărute. Poate că avîndu-l mereu în preajmă, bătrînul îşi va petrece restul zilelor în pace. În felul ăsta am fi cu toţii salvaţi. Preţul nu contează... Vă rog... Iar în privinţa caracterului legal al prezenţei unui asemenea partener în preajma bătrînului am obţinut acordul autorităţilor.

Verificînd autorizaţia, dl. N. spuse:

– Am înţeles. Dar pentru a realiza o copie identică a doamnei dispărute avem nevoie de o documentaţie completă...

– În măsura puterilor mele am adunat date cît mai cuprinzătoare. Benzi cu imprimări ale vocii sale, altele cu imaginea fizică a dispărutei, cu gesturile şi mişcările ei, date despre caracter şi multe altele. Chiar dacă robotul ar vădi unele imperfecţiuni, nu cred că bătrînul şi-ar putea da seama de ceva, vederea şi auzul fiindu-i slăbite.

– Atunci, să încercăm.

Dl. N. preluă rezolvarea problemei şi, cum se insistase asupra soluţionării ei cît mai rapide, răspunse deosebit de prompt solicitării. După care, luînd legătura cu avocatul, îl chemă să-i prezinte robotul.

– Extraordinar! Adevărat, e vorba doar de aspectul exterior, dar...

– În privinţa vocii, e absolut identică. Dar, întrucît datele pe care ni le-aţi furnizat cu privire la caracter au fost insuficiente, am conceput un creier electronic de extrema finețe, în stare să evolueze. Adaptîndu-se în continuare la mediu, va acumula noi calităţi care, la rîndul lor, se vor fixa definitiv. Cu alte cuvinte, va ajunge să funcţioneze perfect în mod dinamic şi gradat.

– Nu ştiu cum mi-aş putea exprima recunoştinţa. Vă mulţumesc.

Satisfăcut, avocatul plăti şi se retrase. După scurt timp, luă din nou legătura cu dl. N. pentru a-i aduce la cunoştinţă faptul că rezultatele intervenţiei robotului depăşeau cu mult aşteptările şi pentru a-i transmite mulţumirile viitorilor moştenitori, acum pe deplin liniştiţi.

Cînd dispunea de puţin timp liber, dl. N. se ducea chiar el să urmărească modul de funcţionare al robotului, care se adaptase perfect. De fapt, nu vedea decît spectacolul celor doi bătrîni soţi, manifestînd unul faţă de celălalt profunda afecţiune ce-i legase din totdeauna. Bătrînul era convins că se află în prezenţa soţiei. Cu voce tandră, scăzută, robotul îi cînta uneori vechi melodii.

La rîndul lui, dl. N. era încîntat de realele foloase pe care firma sa le adusese.

Şi astfel, după cîţiva ani şi fără alte incidente, bătrînul părăsi şi el această lume. Pînă în ultima clipă nu-i dădu prin minte că soţia îi fusese înlocuită printr-un robot. Dacă cineva ar fi încercat să-i dezvăluie adevărul, probabil că nici în ruptul capului nu i-ar fi dat crezare.

După cîtva timp, avocatul se duse din nou la dl. N.

– Datorită dumneavoastră atîtea interese s-au putut menţine în deplină armonie şi moştenitorii n-au întîmpinat nici un fel de greutăţi. Dar a apărut o problemă în legătură cu robotul pe care mă gîndeam să vi-l restitui şi...

– S-a întîmplat ceva?

– Are o comportare ciudată. Nu mai vrea să părăsească locuinţa. Nu acceptă ideea morţii soţului. Şi reacţionează surprinzător...

Auzind una ca asta, dl. N. se duse chiar el să vadă cum stăteau lucrurile. Totul se potrivea cu povestirea avocatului. În plus, robotul nu îngăduia să fie dezafectat, aşa că nu se putea întreprinde nimic. Se umanizase probabil excesiv, însuşindu-şi prea bine rolul soţiei defunctului.

Dl. N. reflectă şi consideră că soluţia consta în construirea unui nou robot, de astă dată copie a bătrînului.

Şi astfel totul reintră în normal. Imaginile celor doi soţi credincioşi se aflau din nou împreună. Se ajunsese totuşi la un punct mort: neputînd fi despărţite, erau la fel de nefolositoare.

Dl. N. avu atunci ideea de a instala cuplul într-o mică rachetă pe care o lansă în văzduh. Cum nu consumau nici aer, nici alimente, soluţionase problema într-un mod destul de convenabil. Lăsînd în urmă un jet de flăcari, racheta dispăru în depărtările Cosmosului.

Urmărind-o cu privirea, avocatul se adresa dlui N.:

– Povestea lor e însăşi povestea iubirii. Iată, dispar printre stele. Peste puţină vreme vor ajunge undeva, pe o stea, vor locui în grădinile Edenului şi vor trăi un timp al iubirii veşnice...

– În ciuda profesiunii dumneavoastră, domnule avocat, vorbiţi astăzi atît de poetic... Aveţi, cu siguranţă, dreptate. S-au îndepărtat pentru totdeauna de Pămîntul pe care iubirea tinde să devină doar o amintire. Chiar dacă o mai înţeleg cu mintea, oamenii de azi nu mai sînt în stare să trăiască iubirea... Petrecîndu-i acum pe cei doi, ne luăm în fapt rămas bun de la iubirea ce dispare de pe lumea asta şi totul aduce cu un cîntec de despărţire. Nu-i o poveste frumoasă?

Avocatul îl ascultase cu mirare.

– Şi dumneata vorbeşti ciudat... Dacă mă gîndesc, ipostaza de om de afaceri nu ţi se potriveşte de loc.

– Regret, dar dumneavoastră m-aţi adus aici. De fapt, am încunoştiinţat de întîmplarea asta Centrul de Presă şi interesul publicului a fost stîrnit imediat. Nu s-a făcut astfel, fie şi indirect, o extraordinară publicitate calităţii excepţionale a produselor societăţii mele? Dacă fac un calcul, reclama asta m-a costat chiar foarte puţin.

Îndreptîndu-şi privirile spre stele, avocatul şopti:

– Într-adevăr, Pămîntul s-a uscat sufleteşte...

În româneşte: LIANA TRUFAŞU

ALEXANDRU ANDRIEŞ

DE LA CATEDRĂ

HORIA ARAMĂ

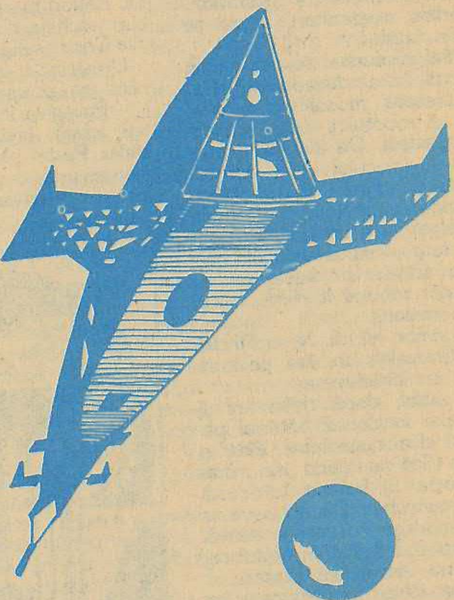
– ÎN MAREA lor naivitate, oamenii din generațiile anterioare obișnuiau să irosească un timp neprețuit cu îndeletniciri de nimic. Distracțiile ocupau un spațiu incredibil în viața lor. Bîntuiau flageluri sociale, precum cinematograful, muzica, teatrul, televiziunea. Mulțimi fără cultură frecventau circul și chiar copii de vîrstă fragedă puteau fi văzuți pe băncile suind în amfiteatru pînă sub cupolă, urmărind, într-o tensiune absolut nesănătoasă, evoluțiile trapeziștilor cînd nu se înfiorau privind fiare sălbatice smulse din mediul natural, închise după gratii și silite să danseze ori să execute salturi prin cercuri de foc.

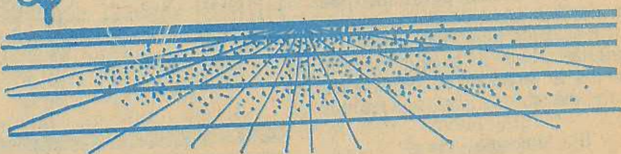
Desigur, secolul nostru rațional nu trece cu vederea meritele înaintașilor, faptul că ei au descoperit logica, matematica, fuziunea nucleară și au pus bazele civilizației contemporane. Dar ne recunoaștem atît de puțin în ei...

Cea mai stranie manifestare a lor era, fără îndoială, rîsul. Este greu să ne imaginăm astăzi ce loc imens ocupa în viața patriarhală de acum o sută-două de ani această așa-zisă „formă de expresie a bucuriei". Oamenii căutau rîsul pe orice cale. Rîdeau în chip de salut, rîdeau ca să-și exprime buna dispoziție, optimismul, sănătatea, se înghesuiau la casele de bilete ale sălilor în care se reprezentau comedii. Cei serioși erau socotiți posaci. Un om de lume trebuia să fie spiritual. O răutate care provoca rîsul era mai bine primită decît o analiză temeinică și argumentată, avînd întotdeauna un efect mai prompt! Copiii îi venerau pe clovni și pierdeau ore bune de studiu privind strîmbăturile maimuțelor în grădinile zoologice. Cunoscuții glumeau între ei. Amicii își jucau feste. Și nimeni nu se supăra!

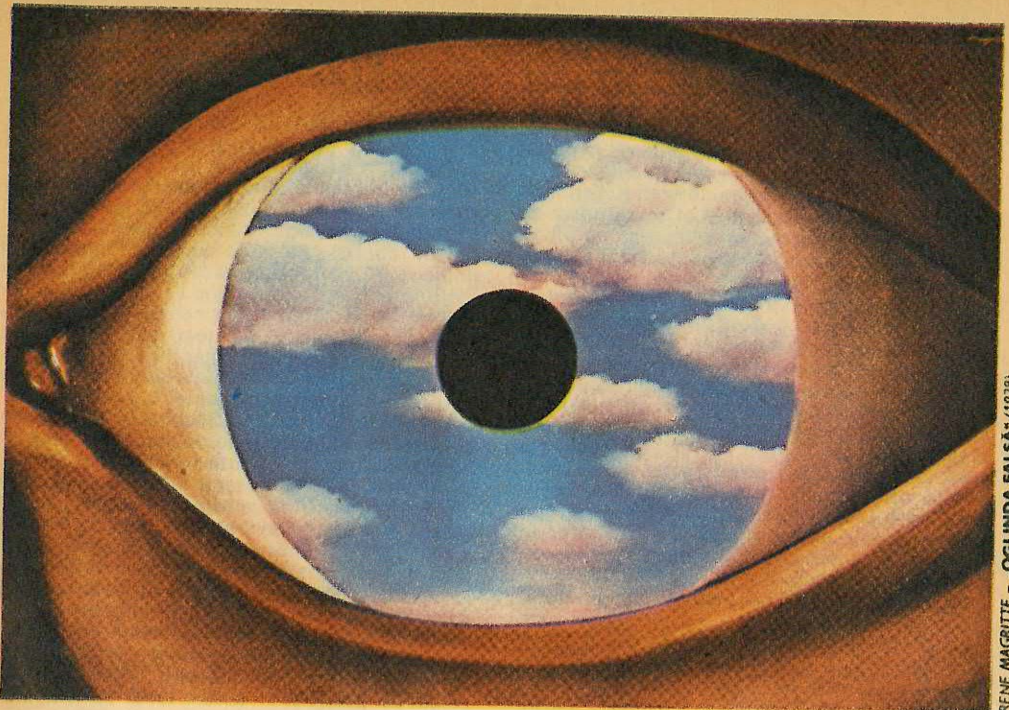
Este greu de imaginat de cîtă ușurătate se dădea dovadă în astfel de împrejurări. Un scriitor bine cunoscut în epocă își datora o mare parte a succesului faimei pe care i-o aduceau farsele pe care le făcea prietenilor săi, apreciate nu o dată ca geniale. Nu numai că o păcăleală erau oricînd binevenite; acest gen de amuzament avea chiar și o sărbătoare a lui în calendar, prăznuită la 1 aprilie!

Ce-i drept, încă de pe atunci au fost întreprinse încercări de a studia rădăcinile fenomenului. Filosofi și psihologi au cercetat rîsul și natura lui – evident, nu pentru a-l desființa, ci din curiozitate științifică –, întreprinzînd studii care au permis fundamentarea stării noastre de spirit. Această stare, dacă ar fi ceva mai multă liniște în sală, aș încerca s-o definesc în cîteva cuvinte: un desăvîrșit echilibru interior bazat pe cunoașterea ultimelor adevăruri, o stăpînire de sine fără fisură, o sobrietate străină de orice ușurință, ostilă rîsului, acest barbar vestigiu al epocii în care lumea nu învățase valoarea timpului, a tuturor lucrurilor – vă rog, puțină atenție! –, rîsul, rușinea veacurilor trecute; rîsul pentru care n-am știut să roșim destul – dar, copii, nu înțeleg, cum este posibil ca în timp ce vă vorbesc, în timp ce un robot-profesor de calitatea mea vi se adresează de la înălțimea catedrei, dumneavoastră... dumneavoastră... – de indignare îmi pierd șirul!! – dumneavoastră să vă tăvăliți de rîs!?!?

LUCIAN POP

RENE MAGRITTE – „OGLINDA FALSĂ" (1928)

lui Mihai M. Ionescu

PARTIDA DE ȘAH

SORIN LIVIU SIGHIȘANU

„Iată-mă îmbolnăvit de o rană închipuită între steaua Polară și steaua Canopus și steaua Arcturus și Cassiopeea din cerul de seară"
NICHITA STĂNESCU

LUMINILE din interiorul navei scăzuseră din intensitate în acel amurg artificial vestitor al nopții. Trebuia să doarmă. Să încerce, mai bine-zis, dar cum închidea ochii, creierul îi lucra parcă mai intens, un șir incoerent de imagini năpădindu-l, crîmpeie de viață acumulate în memorie, ori doar închipuiri absurde îi apăreau în minte, apoi veneau senzația de sufocare și deznădejdea în singurătatea cabinei. Sărea în picioare, aprindea lumina și încerca să se calmeze, să se convingă că starea lui psihică e normală, altfel... Maler simțea o strîngere de inimă și abia dacă mai avea putere să-și reprime gîndul. Ar fi putut să doarmă însă foarte simplu. La capătul patului se afla instalat morpheotonul, lumina verde a becului de control inspirîndu-i încredere și calm. Era suficient să-și pună casca, să aștepte două minute, timp în care aparatul regla ritmul cardiac și trimitea impulsuri hipnotice spre creier, apoi... ar fi sforăit cu încredere și entuziasm. Numai că acea perioadă pregătitoare îi era lui Maler nesuferită și ca să dea vina pe ceva pentru starea sa de nervozitate exagerată se sugestionase că numai morpheotonul îl adusese în brațele insomniei, idee care ar fi părut multora caraghioasă.

Nava făcea parte din grupul astronavelor de vînătoare. Era „un cîntec de pază", cum îi plăcea lui Maler să spună, ba chiar pusese să i se picteze pe fuselajul îmbrăcat în plăcuțe de ceramică al navei un cîine lup într-o atitudine încordată, gata de salt. Ca pilot, Maler aparținea elitei astronauților, cei de pe interceptoare burcurîndu-se de o stimă aparte. Erau pregătiți să intervină în orice moment pe traiectoriile unor

obiecte cosmice potențial primejdioase pentru securitatea stațiilor orbitale, a laboratoarelor, sateliților sau navelor cargou ce reveneau spre baze cu metale rare sau minereuri de pe alte planete. În sectorul cosmic în care veghea Maler era liniște de mai multă vreme. După ce epuizase toate videocasetele și se săturase de jocurile electronice, Maler începu să se plictisească. Era o consecință a singurătății și a lipsei de activitate. Doar șahul îi mai stîrnea interesul, însă pierdea partidă după partidă în fața ordinatorului. Și-ar fi dorit un partener uman, cu emoții și slăbiciuni, într-o confruntare egală, nu o mașină cu răspunsuri aproape perfecte. Din punct de vedere psihologic, înzestrarea ordinatorului cu un program șahistic de nivel superior fusese o greșeală. Numai marii maeștri ar fi putut învinge computerele, ceea ce nu era cazul cu nici unul dintre piloți. Pentru cei cărora le plăcea mult șahul, dar nu erau niște jucători de forță, insuccesele repetate le creau un sentiment de frustrare, un complex de inferioritate primejdios pentru sănătatea lor mentală. Era un aspect la care medicii corpului de piloți încă nu se gîndiseră.

•

Se tîra anevoie pe versantul stîncos. Îl prinsese întunericul și simțea ceața urcînd din adîncuri, învăluindu-l. Aerul era îmbîcsit, umed, vătuit. Se apuca de colțurile pietrelor străduindu-se să înainteze centimetru cu centimetru, într-o mișcare lentă, chinuită a mușchilor sufocați de efortul prelungit. Înainte, cînd vizibilitatea era încă bună, avea mai multă siguranță, avea de ce să se ferească, dar acum, înconjurat de neguri, nu reușea să lupte împotriva fricii. Se opri din ascensiune, dar propria greutate a corpului în repaus îi încrîncena degetele pe stîncă și noile impulsuri dureroase îl făcură să reia urcușul. Hainele umede i se lipeau de corp împiedicîndu-i mișcările. Trebuia să ajungă sus. Undeva drumul avea să se termine. Gîndindu-se astfel, auzi deodată zgomotul sec al stîncii care cedase. Își pierdu echilibrul și începu să se prăbușească, urlînd, izbindu-se de colțurile ascuțite. Nu-și auzea răcnetul dureros, dar simțea efortul coardelor vocale, în timp ce se prăvălea tot mai adînc în abis, purtînd în trup amprentele stîncilor ieșite în cale-i din noaptea așternută tot mai copleșitor peste ființa lui...

•

Se ridică din pat cu inima zbătîndu-i-se năvalnic în piept și tîmplele muiate de o sudoare rece. Aprinse lumina și se uită în oglindă. Un chip supt, cu obrajii proeminenți din cauza slăbiciunii, palid, cu ochi încercănați, îl privea ca un străin. Își trecu mîna peste față ștergîndu-se de transpirație. „Erau zile cînd mă bărbieream de două ori, de parcă mă pregăteam pentru o întîlnire amoroasă. Și acum... Ce se întîmplă cu mine?" se întrebă Maler întorcînd spatele oglinzii. Ca să scape de starea de anxietate, se hotărî să joace șah. Avea gura amară și bău un suc de fructe pentru a scăpa de senzația neplăcută. Se așeză în fața pupitrului de comandă atingînd senzorul care vizualiza tabla de șah. Alese piesele albe. Înainte de a începe partida aruncă o privire pe ecranul de control. Pe sticla fumurie, caroiată cu linii subțiri, portocalii, pulsau regulat punctele roșii corespunzătoare obiectivelor avute în urmărire. Totul părea în ordine. Dar înainte de a face prima mutare, o amețeală și o senzație de epuizare puseră brusc stăpînire pe el, însă pentru scurt timp, atît cît avu să se întrebe din nou „ce se întîmplă cu mine?", pentru că sunetul strident al alarmei răsună în toată nava și Maler se scutură ca de un șoc electric. Cînd privi monitorul de control nu-și crezu ochilor. Din datele afișate reieșea că o navă străină efectua manevre de apropiere paralelă. Acum se afla la numai cîteva sute de metri. „Cum de a fost detectată atît de tîrziu?" se miră el punînd în funcțiune camerele de luat vederi. Era totuși bucuros de întîlnire. Chiar dacă văzu că nava străină era un **C-137**, un tip de cargou vechi cum rar se mai putea întîlni. Era ciudat însă că hîrbul ăsta nu figura în codul activ înscris în memoria ordinatorului. Comandă frecvența de serviciu și apăsă tasta de comunicare.

•

Îl urmări prin geamul camerei-ecluză cum trece pe sub dușul radiant sterilizator, dezechipîndu-se de scafandrul spațial, și el de un model învechit. Îl salută făcîndu-i semn cu mîna cînd oaspetele își scoase casca. Era un bărbat înalt, robust, cu fața marcată de riduri care-i trădau vîrsta înaintată, dar bărbia voluntară și nasul acvilin, precum și ochii cu privirea fermă, pătrunzătoare, subliniată de sprîncenele drepte, impuneau o impresie de bătrînețe viguroasă. Părul îl purta răvășit, într-o coamă leonină, albul stălucitor al firelor contrastînd cu tenul bronzat de ultraviolete. Se numea Soul Robinson și venea de pe o stație orbitală a lui Sirius.

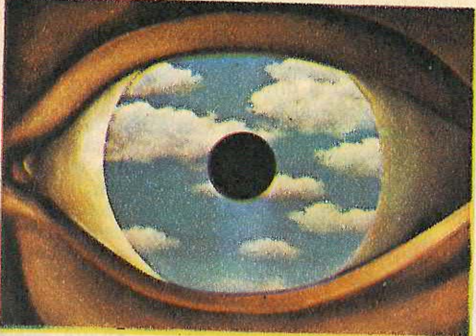
— Treizeci de ani am stat pe carapacea aia. Mi-a venit rîndul să mă întorc pe Pămînt. Am de gînd să-mi cultiv grădina, după sfatul lui Voltaire, spuse Robinson.

Oaspetele răspunse la salut zîmbindu-i și arătîndu-i o casetă în care Maler ghici că se aflau piesele de șah.

E mai plăcut să jucăm după sistemul clasic. Prefer să vizualizez mutările pe o tablă simplă de șah, cu piese adevărate. Așa mi se pare că joc cu un partener uman, nu cu un robot care știe să joace șah și mă exasperează prin precizie și lipsă de emoții.

— **Ai reușit să-l bați? întrebă Maler.**

— Cîștigă doar cînd sînt plictisit și neatent, mai bine-zis cînd îmi dau seama că trebuie să pierd ca să nu mă neurastenizez din lipsă de

concurență, **spuse oaspetele, stîrnind invidia lui Maler.**

— Ordinatorul meu a fost programat probabil de un fanatic al șahului, la un nivel superior capacității mele de jucător neprofesionist, aducîndu-mă deseori în pragul disperării din cauză că nu reușesc să-l bat.

— Poate au crezut că astfel ne fac singurătatea mai suportabilă, în ideea de a ne strădui să învingem ordinatorul. Așa s-a întîmplat cu mine. Și eu pierdeam mereu la început, dar m-am ambiționat, am studiat și apoi nu mi-a fost greu să cîștig. Cred că și tu o să faci la fel. Numai că-ți trebuie răbdare. Știi ceva?... Sînt fericit că-ți place șahul atît de mult! Abia **aștept să facem o partidă! spuse Robinson producîndu-i lui Maler o emoție cum de mult** nu mai avusese, simțindu-se ca un adolescent care-și oferă o plăcere interzisă.

Alți piloți preferau să joace key sau mogo, cu tot atîta interes și consum intelectual ca și în lipsa partenerilor umani. Născocite la început pentru deplictisirea piloților, jocurile erau acum la modă în toată lumea și se generalizaseră datorită succesului înregistrat, accesibilității și satisfacției oferite imediat. Maler însă, mai puțin conformist, de cîte ori întîlnea o navă și avea timp liber, provoca o partidă de șah, obicei care pînă la urmă fu consemnat pînă și în fișa personală.

Strînse cu putere mîna oaspetului după ce acesta ieși din ecluză și îi făcu loc să treacă înainte pe coridorul strîmt ce ducea spre cabina de comandă. Aici, noul venit își roti privirea cu nesaț asupra aparatelor, punînd întrebări și ascultînd răspunsurile cu o uimire care-l descumpăni pe Maler.

— Să nu te mire ignoranța mea, spuse Robinson observîndu-i nedumerirea. N-am fost niciodată pe un interceptor, iar stația de unde vin era cam rar vizitată, așa că nu m-am pus la curent cu ultimele descoperiri tehnico-științifice. Apropo, nu ți-am văzut roboții...

— N-am chef să le văd mutrele, oricît de utili ar fi. Îi țin în cambuză și-i activez doar cînd am nevoie de ei. Mă enervează cînd mișună pe-aici.

— Ai dreptate, nici eu nu-i prea agreez. Cînd m-au evacuat, ce crezi c-au făcut cei de la Centru?... Au trimis doi roboți cu aspect de monștri, ca să demonteze stația. Asta nu mi-a plăcut deloc! spuse Robinson încruntat, cu gîndul că nu va scăpa ocazia să le facă observație celor responsabili de modul nemanierat în care-l trimiseseră pe Pămînt după atîția ani **de activitate în Cosmos.**

•

Cînd Robinson scoase piesele din casetă, Maler nu-și putu reține o exclamație de surpriză. Executate cu o precizie extraordinară, redînd cele mai mici detalii ale chipului și îmbrăcămintei, piesele reprezentau figurile principale ale unor curți regale, medievale, măiestria lucrăturii fiind atît de desăvîrșită încît fiecare dintre ele putea trece separat ca o operă de artă.

— Cele albe sînt sculptate în fildeș, iar cele **negre în obsidian, explică Robinson surîzător,** satisfăcut de încîntarea cu care gazda sa examina piesele.

— Sînt adevărate capodopere, spuse Maler cu admirație.

— Nobili francezi și englezi în ținuta de luptă a secolului al XV-lea. Experții afirmă, adăugă Robinson, indicînd regele alb, că acesta ar fi Carol al VII-lea, iar negrul ar fi regele englez Henric al VI-lea. Piesele sînt lucrate de un contemporan al lor care i-a cunoscut foarte bine pe amîndoi.

— Cum ai intrat în posesia lor? întrebă Maler nu fără o anumită doză de invidie.

— E o poveste mai lungă. Poate ți-o spun dacă ne mai întîlnim pe Pămînt. Cînd îți vei lua concediu să-mi faci neapărat o vizită și să jucăm șah în grădină. Visez o grădină cu multă verdeață, ceva luxuriant, tropical, în fine... om trăi și-om vedea... În orice caz, trebuie să știi că m-au costat creditele mele pe cincisprezece ani petrecuți în spațiu.

— Extraordinar! exclamă Maler, nesăturîndu-se de admirat figurinele. E un eveniment pentru mine să joc cu asemenea piese!

— Mă bucur că-ți place șahul, spuse oaspetele. Hai să începem o partidă, îl îndemnă el, frecîndu-și palmele nerăbdător.

— Am la bord cîteva sticle de șampanie. Deși regulamentul interzice, sper că n-ai nimic împotrivă să ciocnim un pahar. E un prilej special, care merită sărbătorit, propuse Maler în timp ce așezau cu grijă piesele pe tabla de șah.

— Oho! E multă vreme de cînd n-am mai gustat o licoare bună. Am un prieten la Centrul de coordonare solar care mi-a promis că îmi serbează ieșirea la pensie tot cu șampanie, veche de o sută de ani, după cum s-a lăudat. Îți mărturisesc însă că pînă voi ajunge pe Pămînt ard de nerăbdare să golim împreună o sticlă, spuse Robinson cu o sclipire veselă în ochi.

Maler scoase din rezerva secretă o sticlă de

șampanie, apăsă pastila refrigeratoare încorporată în dop și după cîteva secunde lichidul nobil era perfect frapat. Decapsulă butelia, se auzi pocnetul de rigoare, apoi turnă cu grijă în cupe. Toastară fiecare în sănătatea celuilalt, aroma șampaniei de calitate mîngîindu-le papilele gustative. Era prea bună și de prea multă vreme nu mai băuseră ca să lase primul pahar nesorbit imediat. Maler turnă din nou, apoi traseră la sorți culorile. Lui Robinson îi reveniră piesele negre.

— Sînt trei luni de cînd n-am avut de lucru în sectorul meu. M-am plictisit crunt și aproape că m-am îmbolnăvit de nervi, spuse Maler făcînd prima mutare **e4**, deplasînd pe tablă un războinic în armură, cu viziera coifului trasă și cu spada pregătită de luptă.

— Și eu am trecut prin astfel de stări, spuse Robinson replicînd cu **e5**, dar mi-am învins disperarea, impunîndu-mi să rezist pînă la capăt. Acum mă întorc pe Terra și parcă nu-mi vine să cred că au trecut atîția ani.

— Trebuie să fi avut un motiv foarte puternic să stai acolo izolat treizeci de ani. Aveai tot dreptul să te schimbi sau, de fapt, erau obligați să te schimbe după zece ani, nu-i așa? întrebă Maler mutînd pe tablă, la **f3**, un cal gata de atac.

Oaspetele se încruntă, sorbi din pahar, răspunse cu **d6**, mormăind ca pentru sine: „Ce importanță mai are?..."

— Poftim?! exclamă Maler, mutînd pionul la **d4**.

— Mi-ai adus aminte de Adeline...

— Cine-i Adeline? Sper să nu fiu indiscret, zise Maler, bănuind că oaspetele ascunde o taină și-i va fi greu să-și deschidă sufletul.

— Ascultă... ascultă... repetă Robinson deodată răgușit... ai sta atît de mult pe o stație orbitală?

— Și eu sînt îndrăgostit de spațiu, spuse Maler tulburat de privirea oaspetelui, dar am fost format ca pilot, nu ca sedentar. Așa le zicem noi celor de pe stații... Am temperament de vînător, asta e! Pe de altă parte, te admir pentru răbdarea de care ai dat dovadă. Eu, să fiu sincer, n-aș fi rezistat. Dar, după cum ți-am mai spus, probabil ai avut un motiv foarte puternic.

— Ai dreptate, confirmă oaspetele oftînd și căzînd pe gînduri. După o pauză destul de lungă, Maler tuși discret, Robinson tresări, privi tabla și mută **Ng4**.

— Ce ciudat! murmură el. Avem nevoie de libertate și o găsim sau ne pedepsim cu ea în spațiul strîmt al unei nave...

— Da... Sîntem sclavii propriei noastre libertăți. Un paradox și un adevăr dureros cînd începi să-l înțelegi și să-l simți pe propria-ți piele.

— Vrei să știi cine a fost Adeline?

— **A fost?**

— Da... Din cauza ei m-am izolat atîția ani.

— N-aș vrea să-ți răscolesc niște amintiri triste și să pleci amărît. Sînt atît de mulțumit că putem juca o partidă de șah, încît mi-ar părea rău să-ți strici dispoziția, spuse Maler optînd pentru o nouă mutare pe tablă **d:e5**.

Robinson oftă din nou, își goli paharul, apoi spuse abătut:

— Poate că șampania asta bună mi-a dezlegat limba... În fine... Simt nevoia să-mi descarc sufletul... Adeline a fost iubita mea. Am părăsit-o într-un moment foarte greu. Avusese un accident și paralizase ireversibil. Trebuia să ne căsătorim, abia mă întorsesem dintr-o cursă. În tinerețe și eu visam să ajung pilot pe interceptoare. Atunci îmi făceam stagiul pe niște cargouri, ca ăsta de-l am acum... Cînd m-am dus la spital, am intrat în salon și mi-a zîmbit. N-o să uit niciodată zîmbetul acela. „Cum te simți?" am întrebat-o. „Bine. Am avut ceva la rinichi. M-au operat și n-am voie să mă mișc." Mințea. Credea că nu aflasem. Poate îi era frică să nu mă sperie, să nu mă piardă, nu știu ce era în capul ei, dar tocmai asta m-a năucit. Deodată, ceva s-a rupt în mine. Parcă sufletul mi se detașase de trup și mă contemplam, descoperindu-mă uluit, ridicol în refuzul meu de a accepta nenorocirea, de a înțelege că se petrecuse ceva peste care nu puteam trece. Mă simțeam eu însumi infirm, jalnic și incapabil să mai scot o vorbă. M-am ridicat și am plecat fără să-mi iau rămas bun. M-am dus direct să semnez angajamentul pentru stația orbitală. Am fugit, căutînd un refugiu în calea disperării care mă copleșise. Voisem să fiu alături de o femeie frumoasă și sănătoasă, nu să am în fața ochilor, pentru totdeauna, o infirmă care îmbătrînește în cărucior. Înțelegi?...

— Totul a trecut, de ce să păstrezi tocmai amintirile dureroase?

— Nu știu... spuse Robinson cu sfîrșeală în glas. Sînt ani, o distanță imensă, nu mai trăiește, și totuși chipul ei îmi apare în minte dureros de precis. Închid ochii și pe un ecran interior se arată ca vie. Sînt clipe cînd îi vorbesc, încercînd să mă disculp. Tace și-mi zîmbește, cu zîmbetul acela care mă chinuie...

Fața lui Robinson părea acum o mască a tristeții. Șampania, în loc să-i ofere acea euforie plăcută inspirată de vinul nobil, îi amplificase sentimentele de amărăciune, generate de un fond sufletesc decepționat. „Să-i mai torn sau nu?" se întrebă Maler. „Cum naiba a alunecat discuția pe o astfel de cale? Aș fi vrut să mă bine-dispun, un remediu împotriva asteniei, și iată că dau peste unul mai bolnav decît mine... Dar asta înseamnă boală? Sau eu sînt mai sărac decît el sufletește?... Omul acesta putea avea un alt destin", conchise el, golindu-și cupa și turnă din nou în ambele pahare. Auzind freamătul șampaniei, Robinson își reveni din apatie. Cercetă tabla de șah și răspunse la mutarea gazdei cu **Ng:f3**.

— De ce să te disculpi? întrebă Maler. „Ei nu, asta e culmea! În loc să schimb vorba, fac ce fac și tot acolo scormonesc, în sufletul lui, de parcă mi-ar folosi la ceva să-l văd pe bătrîn necăjit".

— Cred că nu neapărat infirmitatea fetei te-a determinat să stai atîta vreme în spațiu, spuse el cu voce tare. „Da, i s-a schimbat destinul într-un moment de confuzie. E îndurerat pentru că nu știe precis, nu are o certitudine și-acum e prea tîrziu să-și mai risipească îndoielile. Acum le multiplică", se gîndi Maler și captură cu dama nebunul din **f3**.

— Nu știu ce să-ți spun... șopti Robinson. **Ce importanță mai are?** repetă el, foindu-se în fotoliu și răsfirîndu-și cu mîna părul alb. Trebuie să mă concentrez asupra partidei, mormăi el mutînd **d:e5**.

— Nu înțeleg. De ce repeți mereu „ce importanță mai are?"

— Chiar vrei să știi sau întrebi așa, de circumstanță?

— Nu obișnuiesc să pun întrebări inutile, se zbîrli Maler făcînd o mutare agresivă, aducînd nebunul la **c4**.

— Iartă-mă!... Uite cum a fost... Înainte de a părăsi spitalul l-am întîlnit pe doctorul care-o îngrijea pe Adeline. „Va trăi?" l-am întrebat. S-a uitat la mine cu milă. Am simțit că mi se urcă sîngele la cap. A făcut semn că da, apoi a murmurat printre dinți „ce importanță mai are?" Mi-a venit să-l lovesc. L-am ridicat de pe jos. I-am dat batista mea să se șteargă de sînge. „Iartă-mă!", mi-a zis. „Ce importanță mai are?", i-am răspuns plecînd și despărțindu-mă pentru totdeauna de acel prezent dureros. Apoi Adeline a murit. Am aflat vestea că s-a sinucis și m-am simțit vinovat de moartea ei. Asta e tot! Te-am plictisit destul, hai să terminăm jocul, spuse Robinson deplasînd pe tablă un cal de turnir de la **g8** la **f6**. De-acum încolo începe lupta, adăugă el parcă mai înviorat. „E cazul să fiu atent", își spuse Maler. „Oaspetele meu are de gînd să mă bată și tare n-aș vrea să pierd partida. Mi-e destul cît m-a ridiculizat computerul. Bătrînul se va duce pe Terra și va uita, în timp ce eu voi rămîne aici cu plictiseala și singurătatea mea, trăind cu spaima că după controlul medical voi fi înlocuit de pe interceptor. Măcar plăcerea unei victorii să-mi ofer", se gîndi Maler aducînd dama la **b3**.

— Ești căsătorit? se interesă Robinson, răspunzînd imediat pe tablă cu **De7**.

— Nu. Prea puțini dintre piloții interceptoarelor au familie. Sînt singur și celibatar convins. Deocamdată... Cu un gest energic mută calul la **C3**.

— E ciudat. Pui preț pe singurătate? întrebă Robinson mutînd pionul la **c6**.

— Sînt perioade cînd n-am de lucru și atunci mă plictisesc amarnic, însă tot nu m-aș întoarce pe Pămînt. Nu știu de ce... Nu pentru că n-aș iubi Pămîntul. E într-adevăr ciudat. Sînt ultimul din familia mea și n-am nici o tragere de inimă să-mi continui neamul, mărturisi Maler aducînd prin **Ng5** o nouă piesă pe cîmpul de luptă.

— Nu e trafic pe-aici? întrebă Robinson, hotărîndu-se să alunge nebunul amenințător din **c4** printr-o mișcare a pionului la **b5**.

— Navele cam ocolesc zona. Pe aici trec roiurile de meteoriți ai lui Phaeton. Pentru navele mai lente, fără scuturi energetice, e cam periculos, așa că mă mir că te-ai aventurat pe această traiectorie. A fost spre norocul meu, pentru că simțeam nevoia să schimb o vorbă cu cineva. Am spus înainte că-mi place să fiu singur, dar tare apăsătoare e singurătatea. Te îmbolnăvește, pînă la urmă...

— În tinerețe și eu voiam să fiu vînător. Viața însă m-a luat pe o altă cale, spuse Robinson cu mîhnire în suflet.

— Cînd nu mai am chef de nimic încerc să-mi petrec timpul jucînd șah. Îmi place foarte mult, cu toate că nu sînt un jucător grozav. Ordinatorul mă bate mereu. Să nu crezi însă că dacă i-aș cîștiga o partidă aș avea o satisfacție deosebită. Nu... Pentru că e inuman și e programat să cîștige, spuse Maler declanșînd atacul pe tabla de șah cu un spectaculos sacrificiu de cal: **Cc3:b5**.

— Da... da... repetă bătrînul tărăgănat, surprins de agresivitatea adversarului. Te vei face bine, afirmă el capturînd calul alb cu pionul din **c6**.

— Ce vrei să spui? tresări Maler. De unde știi?

— Am semnele mele. Nu uita că sînt mai bătrîn...

„Și-a dat seama că sînt bolnav... Probabil că și lui singurătatea i-a produs astfel de stări. Doar a stat atîția ani izolat", reflectă Maler, apoi se concentră din nou asupra jocului.

— Se zvonește că vom fi retrași de pe interceptoare, spuse el, obținînd încă un pion și anunțînd șah prin **Nc:b5**.

— Cum așa? întrebă Robinson neîncrezător.

— Supravegherea zonelor se va face în întregime automatizat. Nu știu dacă e bine. După părerea mea prezența umană va fi totuși necesară, chiar dacă unora o să le pară inutilă.

— Ai dreptate, aprobă oaspetele gîndindu-se la propria sa situație. De ce crezi că n-au făcut-o mai devreme? întrebă el, apărîn-

du-se de şah prin **Cb8:d7.**

— Dacă n-ar fi fost povestea cu Pustnicul, Consiliul ar fi votat desfiinţarea noastră încă de acum cincisprezece ani, spuse Maler.

— Ce fel de poveste? tresări Robinson.

— Nu se poate să n-o ştii, doar eşti mai vîrstnic decît mine! se miră Maler de ignoranţa oaspetelui.

— Crede-mă că habar n-am. Te rog să mi-o spui! insistă Robinson.

Maler făcu o pauză pentru a studia tabla de şah. Continuă ideea de joc efectuînd rocada mare.

— Asteroidul urma să lovească un laborator orbital lipsit de mijloace de apărare şi de posibilitatea de a-şi modifica traiectoria pentru a scăpa de impact. La centrul de control toate informaţiile prelucrate de calculatoare sunau ca nişte condamnări la moarte. Nici unul dintre interceptoare nu putea ajunge bolovanul. Ceva de neconceput, o situaţie unică! În schimb, Pustnicul, un pilot de cargou în drum spre Pămînt, s-a sacrificat distrugînd asteroidul. Povestea e veche, sînt cam cincisprezece ani de-atunci, spuse Maler privind calendarul de bord şi arătîndu-i-l oaspetelui.

— Cum e posibil? Nu cumva a luat-o razna? întrebă Robinson surescitat.

— Cine s-o la razna? se holbă Maler de absurdul întrebării.

— Calendarul... spuse bătrînul privind tulbure. Oare nu s-a stricat?

— Cum să?... Merge foarte bine! Ce naiba!... exclamă Maler şi pentru o clipă îi trecu prin minte că interlocutorul său s-a ţicnit. Nu-i putu suporta privirea arzătoare. Se simţea toropit, de parcă ochii lui Robinson ar fi emanat un fluid hipnotic. Pentru a se sustrage acestei influenţe se preocupă de umplerea paharelor, însă nu se putu abţine să nu povestească mai departe. De fapt, nu trebuia să moară, spuse el. Una dintre navele de vînătoare ar fi putut ajunge asteroidul, însă calculatorul ei a avut o exopană, adică o pană inexplicabilă printr-o cauză normală, eroare de programare, greşeală de manevrare sau alţi factori cunoscuţi... Ştii cum e cu chestiile astea...

— Nu te supăra... Care-i numele Pustnicului?...

— Nu-l mai ţin minte. Toată lumea îl cunoştea după poreclă, nu după numele adevărat.

— Înţeleg... Trebuia să se întîmple aşa... şopti Robinson.

— Nu te simţi bine? întrebă Maler neliniştit, văzîndu-şi oaspetele dintr-o dată schimbat la faţă. Mîna cu care acesta încercase să ducă paharul la gură îi tremura atît de tare, încît Robinson renunţase văzînd că şampania se varsă.

— Nu, nu, spune mai departe! îl îndemnă el să povestească, vizibil afectat de cele aflate. Însă mai avu putere să continue partida, mutînd **Td8.**

— Dacă n-ar fi fost întîmplarea aceea, Consiliul ar fi desfiinţat elita piloţilor, introducînd nave automate de patrulare. Le-a fost frică însă de acele exopane, nereuşind să le elimine, şi s-au gîndit că în situaţii limită prezenţa şi decizia umană sînt totuşi necesare. Dar acum se discută iar, la modul cel mai serios, problema înlocuirii noastre, mai ales că au scos o nouă generaţie de calculatoare care, se pare, nu mai sînt afectate de exopane, comentă Maler şi mutînd **Td1:d7** îndreptă partida spre un final necruţător pentru negru. Atinse cîteva clape pe consola inclusă în braţul fotoliului şi în cabină se auziră acordurile grave ale unei fugi de Bach, însoţindu-se cu nuanţele policrome ale instalaţiei de lumini, aidoma unei aurore boreale pe Pămînt.

— Fă-mi plăcerea, te rog, şi încetează cu muzica asta. Sună a înmormîntare, constată Robinson. Sub pieliţa pleoapei drepte, un muşchi i se zbătea vizibil.

— Îmi pare rău că te-am indispus. Vrei să-ţi pun ceva mai vesel? Ai vreo preferinţă?...

— Nu ştiu... Poate ceva în care să se simtă frumuseţea naturii, a Pămîntului, a lucrurilor simple, a bucuriei de a trăi. Mi-e dor de Pămînt şi poate că n-o să mai apuc să-l văd, şopti mai mult pentru sine Robinson, cu privirea întoarsă spre suflet.

— Ce vrei să spui? întrebă Maler neliniştit.

— Nimic, zise oaspetele, apoi mută calm **Td8:d7.** Iubeşti Pămîntul? se interesă el şi iarăşi privirea lui îl tulbură pe Maler.

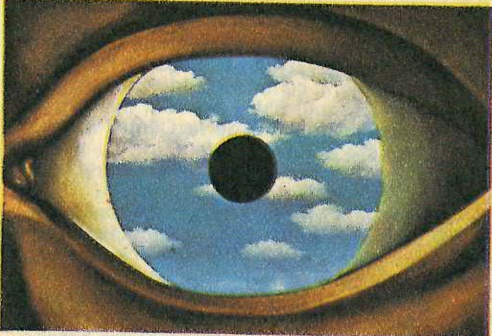
— M-am născut pe o bază spaţială. N-am copilărit pe Pămînt. Părinţii erau mereu în curse. Instrucţia am primit-o pe o universitate zburătoare. Îmi aduc aminte, de parcă mi s-ar fi întîmplat ieri, de prima vizită pe Pămînt. Am simţit cum mi se deschid toţi porii, de parcă întreg organismul voia să absoarbă tot ceea ce însemna Terra. O senzaţie unică, irepetabilă! spuse Maler, comandînd o melodie ce stimula într-adevăr buna dispoziţie.

— Mie-mi spui? şopti Robinson visător. E atît de frumos pe Pămînt încît simt o strîngere de inimă la gîndul că am fost mereu departe de el. Aş fi putut să-mi aleg o altă viaţă, nu să mă izolez în spaţiu, să trăiesc lipsit de emoţiile cotidiene ale existenţei terestre. Acum, cînd sînt aproape de final, cînd îmi evaluez aceşti ani de singurătate, constat cu durere că nu mi-am aflat rostul ca individ, că, de fapt, sînt un inadaptat din punct de vedere social şi că nu sînt deloc un erou, aşa cum crede lumea despre noi, piloţii. Am pierdut partida cu viaţa! conchise el golind paharul.

— Ce vorbe-s astea?! exclamă contrariat Maler. Ai tot timpul să te refaci, mai ales că te întorci pe Pămînt. Iartă-mă că te întreb, ce vîrstă ai?

— Aproape şaizeci de ani.

— Atunci nu e cazul să te gîndeşti cu disperare că ţi-ai terminat misiunea în viaţă. La aceşti ani, unii abia încep să-şi întemeieze o familie, aşa că nu-ţi înţeleg deprimarea, spuse Maler mutînd apoi **Th1-d1.**

— Ai să înţelegi mai tîrziu, rosti bătrînul cu gravitate. Şi te sfătuiesc să nu spui nimănui de întîlnirea noastră, adăugă el, fixîndu-şi iar privirea pătrunzătoare în ochii lui Maler.

— Asta-i culmea! De ce atîta mister?

— Toate la timpul lor. Hai să terminăm partida, nu vrei? se eschivă Robinson aducîndu-şi dama pe cîmpul **e6.**

— Ba da, însă nu ştiu dacă o să-ţi convină finalul, spuse Maler şi alegînd un joc combativ capturã turnul din **d7** cu nebunul din **b5.** Ar fi putut cîştiga pe o cale mai simplă, dar acum îşi permitea să aleagă mutări mai spectaculoase.

— Da, acum finalul se cunoaşte, spuse cu amărăciune Robinson. Şi nu numai pe tablă... Nici nu-ţi închipui ce mult a însemnat pentru mine această întîlnire. Am primit încă o lecţie de la viaţă, ultima şi cea mai de preţ. Acum, în mod normal, nu am de făcut decît o mutare, adăugă el scoţînd de pe tablă nebunul advers, prin **Cd7.**

Maler era emoţionat. Era pentru prima dată după o lungă perioadă cînd cîştiga o partidă de şah. De această dată, victoria avea un preţ deosebit, fiind cucerită în faţa unui partener uman, venind ca o eliberare a unor tensiuni psihice acumulate. Îşi aminti ce-i spusese Robinson, că şi el avusese necazuri cu ordinatorul la început şi-şi propuse să studieze şi să nu mai joace pînă cînd nu se va simţi în stare să înfrîngă blestemata aceea de maşină care-l ridiculiza răspunzînd la mutări imediat, de parcă felul în care juca el era lipsit de orice dificultate. „E un program, alcătuit de un om, şi trebuie să-l înving, astfel o să mă tîmpesc în închisoarea asta zburătoare. Ce om ciudat e oaspetele meu!... Nu ştiu nimic despre el. A venit parcă din neant cu nava lui veche, sosind în momentul cînd simţeam că-mi pierd minţile de plictiseală. Ce-o fi vrut să spună că voi înţelege mai tîrziu? Şi de ce să nu raportez despre întîlnirea cu el? Oare ce taină ascunde?" se întrebă Maler şi anunţă şah cu sacrificiu de damă la **b8.** Oaspetele nu şovăi să ia dama, cu calul din **d7,** dîndu-i astfel posibilitatea lui Maler să efectueze necruţător ultima mutare a partidei, anunţînd matul, cu turnul la **d8.**

— Asta a fost! rosti el şi pentru prima dată simţi gustul dulce al victoriei. Sorbi paharul cu şampanie pînă la fund.

— Felicitări! zise Robinson, întinzîndu-i mîna. Ai jucat ca la carte, neslăbindu-mă o clipă ca să-mi organizez apărarea.

— Sper că nu eşti supărat... spuse Maler turnîndu-i în pahar.

— Dacă n-aş fi inclus riscul unei înfrîngeri n-aş fi jucat. Ţi-am mai spus, partida a fost o lecţie de viaţă pentru mine. Am învăţat că prin sacrificiu se poate cîştiga. Nu-mi rămîne decît să încerc să aplic şi eu acest principiu, chiar dacă trecutul nu mai poate fi modificat, deşi eu am avut şansa unui nod în cronospaţiu. A fost un mare noroc pentru mine că te-am întîlnit, altfel existenţa mea n-ar fi valorat nici cît un gunoi azvîrlit în cosmos.

Maler făcu ochii mari. Ca să nu pară ridicol nu întrebă nimic, deşi nu înţelegea de ce oaspetele său dăduse o asemenea importanţă partidei.

— Acum e timpul să plec, spuse Robinson sporindu-i nedumerirea. Să ţii cont de rugămintea mea. Nu vorbi cu nimeni despre întîlnirea noastră.

— Dar n-am cum. Sînt obligat să raportez. **Şi chiar dacă n-o fac, faptul a rămas consemnat** în memoria ordinatorului, pe care n-am cum s-o şterg, aşa că-ţi dai seama...

— Da, înţeleg... făcu bătrînul ridicîndu-se brusc din fotoliu şi îndreptîndu-se hotărît spre uşă.

— În schimb, eu nu pricep nimic, zise Maler enervat de misterul pe care nu putea să-l pătrundă.

— O să te lămureşti. Acum trebuie să plec. Maler renunţă să-l mai întrebe şi-l conduse pe coridorul strîmt ce ducea spre ecluză. Tăcură amîndoi pe drum şi abia cînd Robinson se pregătea să-şi pună casca, Maler îşi aduse aminte că oaspetele uitase piesele de şah.

— Aşteaptă puţin să-ţi aduc caseta! se precipită el spre cabină.

— Stai! porunci bătrînul. Nu-i nevoie, ţi-o dăruiesc.

— Nu se poate! Doar valorează o avere, se împotrivi Maler.

— Nu mă refuza. Acum ştiu că mie n-o să-mi mai trebuiască şi e o mare plăcere pentru mine să-ţi fac un asemenea cadou. Te rog să păstrezi piesele şi să-ţi aminteşti de mine, spuse Robinson surîzînd trist. Maler se întoarse tulburat şi prinzîndu-i mîna i-o scutură cu putere.

— Îţi mulţumesc foarte mult. Un asemenea dar... Eşti un om ciudat. N-am să te uit niciodată, chiar dacă drumurile noastre nu se vor mai întîlni.

— Adio! spuse oaspetele şi punîndu-şi casca îi făcu semn să iasă pentru depresurizarea ecluzei.

•

Maler se întoarse în cabina de comandă, tulburat de comportamentul enigmatic al vizitatorului. Urmări pe ecrane manevrele cargoului de a se depărta de interceptor, dar nu mai îndrăzni să stabilească legătura radio. Se simțea slăbit și cu gura uscată. Cînd se întinse după paharul cu șampanie rămas neterminat lîngă tabla de joc, mîna îi atîrna ca de plumb, iar mișcarea îi produse o amețeală ce-l făcu să se întrebe dacă nu cumva s-a îmbătat. Se mira de lipsa de vlagă și parcă pe măsură ce treceau secundele, energia vitală i se scurgea fulgerător din corp. Reuși să se întoarcă spre ecrane, dar nu mai apucă să distingă nimic; privirea i se încețoșă, corpul i se destinse moale în fotoliu și își pierdu cunoștința.

•

Cînd își reveni, în urechi îi răsuna alarma, iar pe ecrane se înșirau o mulțime de cifre din care înțelese că prin zona controlată de el urma să treacă un roi de meteoriți venind din sectorul patrulat de Ashimoto. Comută pe frecvența acestuia și imediat auzi glasul înfrigurat al japonezului chemîndu-l.

— 098, Maler, sînt 099, recepție. Răspunde odată, lua-te-ar dracii!

— Sînt 098 și nu mai răcni atîta, te-aud acum, spuse Maler calm.

— În fine! Credeam c-o să răgușesc de cît am țipat. Sînt patru ore de cînd nu mai dăm de tine. Credeam că te-ai dezintegrat.

— Ce tot îndrugi acolo? întrebă Maler gîndindu-se că stațiile de urmărire n-aveau cum să-l scape de sub control.

— Vorbesc serios! spuse Ashimoto. Semnalul automat al navei tale a dispărut subit din eter, concomitent cu absența de pe ecranele radar. Pur și simplu patru ore n-ai mai existat ca obiect în spațiu. Cei de la Centru nu mai înțeleg nimic. Fă bine și ia legătura cu ei să-i liniștești. De fapt, ce s-a întîmplat? întrebă japonezul, ros de curiozitate.

— Păi, nu s-a întîmplat mai nimic, evită Maler să dea amănunte. Doar acum cîteva minute, înainte de a lua legătura cu tine, am avut așa... o amețeală trecătoare.

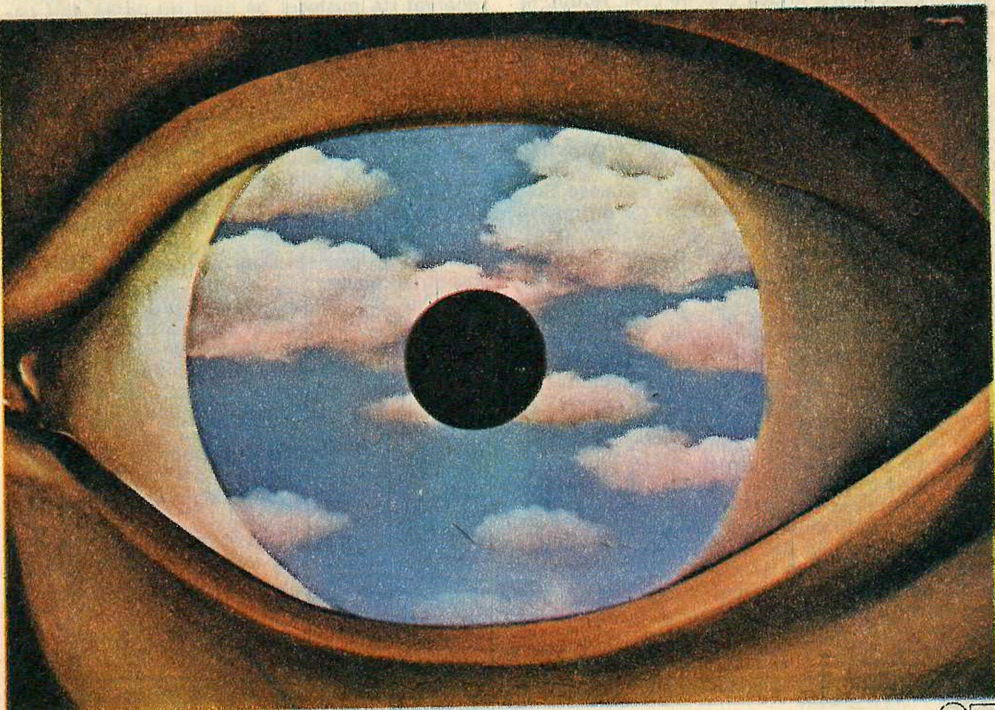
— Ești cumva bolnav? se interesă Ashimoto.

— Sînt în plină formă, afirmă Maler privind spre piesele de șah, apoi luă în mînă regele negru. Spune-mi, te rog, s-a semnalat cumva o navă prin zona noastră?...

— Te referi la o anume navă?

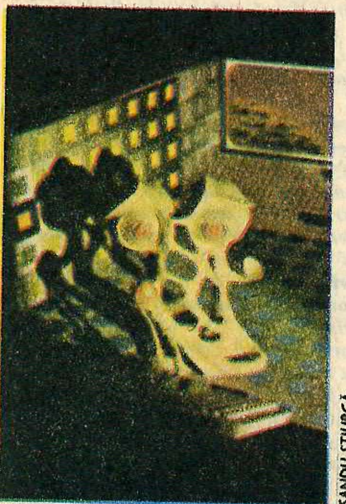
— Da... să zicem un cargou de tip vechi, C-137, comandat de Soul Robinson...

— Maler, trebuie să-ți iei concediu! decretă japonezul începînd să rîdă cu poftă. Nu cumva te-ai țicnit? Cum ai putut uita? Soul Robinson e Pustnicul. A murit acum cincisprezece ani, cînd a distrus meteoritul care amenința viețile celor de pe stație. N-avea rachete ca să-l facă țăndări și-atunci și-a izbit hîrbul de bolovan. Te-ai ramolit, bătrîne! conchise Ashimoto și rîsul lui îi sună lui Maler ca un ecou venit de departe, din ceață. Degetele i se încleștară cu disperare de regele negru de obsidian, sculptat cu migală...

MARȚI
OAMENII SÎNT SPARȚI
MIERCURI
OAMENII SÎNT CERCURI

PHILIP JOSÉ FARMER

SANDU ȘTIURCĂ

SCRIITORUL american Philip José Farmer s-a născut la 26 ianuarie 1918, în North Terre Haute, statul Indiana. Deși a fost un pasionat cititor de s.f. încă din adolescență, a început să scrie relativ tîrziu. După studii sporadice la Universitatea Bradley, obține, în 1950, diploma de licență în litere. Doi ani mai tîrziu, își face o apariție răsunătoare pe scena s.f. în revista STARTLING STORIES, *cu nuvela* The Lovers *(Amanții; 1952, dezvoltată în roman, în 1961). Deși refuzată inițial de editori celebri ca John W. Campbell, de la* ASTOUNDING SCIENCE FICTION, *și H. L. Gold, de la* GALAXY, *„The Lovers" s-a bucurat de un succes fulgerător și i-a adus lui PJF, în 1953, premiul Hugo pentru „cel mai promițător talent." Datorită acestui succes, și în urma publicării altor două povestiri excelente, „Sail On! Sail On!" (Navighează! Navighează!; 1952) și „Mother" (Mama; 1953), PJF decide să devină scriitor profesionist.*

Primul roman în volum de librărie a fost The Green Odyssey *(Odiseea verde; 1957), o istorisire picarescă despre un pămîntean care evadează din captivitate, pe o planetă dintr-o altă galaxie. Este unul din numeroasele romane de aventuri pe care PJF le-a scris, de-a lungul anilor, pentru editurile de paperbacks (cărți ieftine de mare tiraj). Altele, în același gen, sînt* The Gate of Time *(Poarta timpului; 1966),* The Stone God Awakens *(Trezirea zeului de piatră; 1970) și* The Wind Whales of Ishmael *(Ishmael și balenele vîntului; 1971), cel din urmă fiind o continuare s.f. a romanului* Moby Dick *de Herman Melville.* Flesh *(Carnea; 1960, ediție revăzută 1968) este întrucîtva mai ambițios; încercînd o dramatizare a ideilor expuse de Robert Graves în* The White Goddess *(Zeița albă), romanul prezintă o societate viitoare matriarhală și orgiastică. De un umor destul de greoi, cartea a fost totuși considerată „șocantă" la data primei apariții.*

Ciclul „World of Tiers" (Lumea stratificată) aparține, de asemenea, stilului „ușor" al scriitorului, dar este una din operele sale cele mai populare. Romanele care îl alcătuiesc, The Maker of Universes *(Făuritorul de universuri; 1965),* The Gates of Creation *(Porțile creației; 1966),* A Private Cosmos *(Cosmos personal; 1968),* Behind the Walls of Terra *(Dincolo de zidurile Pămîntului; 1970) și* The Lavalite World *(Lumea lavalită; 1977), își plasează acțiunea într-o serie de „universuri de buzunar", terenuri de joc (și de joacă) făurite de stăpînii unei tehnologii inimaginabile. Personajul cel mai interesant este un pămîntean al zilelor noastre, Paul Janus Finnegan (ale cărui inițiale sînt cele ale autorului, ca dealtfel în cazul mai multor personaje farmeriene, cel mai adesea observatori ironici), alias Kickaha, un erou șiret, care se lasă antrenat în tot felul de aventuri excentrice și periculoase. Pe alocuri cărțile trenează, însă momentele de mare artă a imaginației abundă.*

Inside outside *(Universul invers; 1964), un roman despre menținerea pe baze științifice a vieții după moarte, cuprinde o gamă variată de imagini tulburătoare, dar și idei grotești, mai puțin convingătoare, rămînînd totuși o creație memorabilă. „*Riders of the Purple Wage*" (Călăreții salonului purpuriu; 1967) i-a adus lui PJF premiul Hugo, 1968. Scrisă într-un stil frenetic și calambureșc, este una din prozele sale cele mai originale. Nuvela descrie necazurile unui tînăr artist într-o societate utopică și are un conținut erotic mai explicit decît oricare text farmerian anterior. Subiectul este reluat în povestirea „*The Ovogenesis of Bird City*" (Ovogeneza Orașului Păsărilor; 1970).*

Încercînd să profite din plin de pe urma noului „liberalism" al s.f.-ului de la sfîrşitul anilor '60, editura Essex House îi oferă lui PJF un contract pentru trei romane fantastice erotice: The Image of the Beast *(Chipul fiarei; 1968), primul volum al trilogiei „Exorcism" reprezintă o parodie eficace a romanelor cu detectivi particulari şi a genurilor Horror şi gotic modern, dar cel de-al doilea,* Blown *(Desfîntat; 1969), este, în mod evident, scris numai pentru a îndeplini clauzele contractuale; al treilea volum,* Traitor to the Living *(Trădătorul celor vii; 1973), nu a mai fost publicat de Essex House. O altă trilogie, avîndu-l drept erou pe Lord Grandrith şi pe Doc Caliban, cuprinde romanele* A Feast Unknown *(Neştiuta sărbătoare; 1969),* Lord of the Trees *(Stăpînul copacilor; 1970) şi* The Mad Goblin *(Spiriduşul nebun; 1970).*

Opera care i-a adus lui PJF cea mai mare popularitate este ciclul „Riverworld" (Lumea Fluviului), cuprinzînd romanele To Your Scattered Bodies Go *(Întoarceţi-vă la trupurile voastre răzleţite; 1971),* The Fabulous Riverboat *(Vaporul fabulos; 1971),* The Dark Design *(Proiectul sumbru; 1977) şi* The Magic Labyrinth *(Labirintul vrăjit; 1980), ca şi culegerea de povestiri* Riverworld and Other Stories *(Lumea Fluviului şi alte povestiri; 1979). Primul dintre romane a fost încununat cu Hugo 1972. Plasîndu-şi acţiunea pe o planetă unde întreaga rasă umană a fost resuscitată pe malurile unui fluviu lung de cîteva milioane de kilometri, ciclul narează aventurile unor personaje „istorice" ca Richard Burton, Mark Twain, Jack London şi mulţi alţii. PJF imaginează (şi dezvăluie abia în al patrulea volum) o explicaţie raţională, din punct de vedere s.f., pentru această situaţie fantastică, dar cărţile au şi un interesant substrat filosofic.*

În cursul anilor '70, scriitorul a înmănuncheat operele sale (şi pe cele ale multor altor autori) într-o vastă mitologie personală. O bună parte a acestei antologii este ilustrată într-un conglomerat eterogen de proze, reunite în ceea ce a fost numit ciclul „Wold Newton Family" (Familia din Wold Newton), premisa fiind că un meteorit care s-a prăbuşit lîngă Wold Newton, în Anglia secolului 18, a iradiat mai multe femei însărcinate şi în urma acestui fapt a apărut o familie de supraoameni mutanţi — o familie din care fac parte Sherlock Holmes, Doc Savage, Tarzan şi alţii.

*Un alt serial, iniţiat de PJF în 1975, „*Greatheart Silver*", cuprinde pastişe în stilul povestirilor din revistele pulp ale anilor '30; dintre acestea, cele mai reuşite sînt „*Showdown at Shootout*" (Răfuială la Shootout; 1975), „*The Secret Life of Rebecca of Sunnybrook Farm*" (Viaţa secretă a Rebeccăi de la Ferma Sunnybrook; 1975) şi nuvelele din volumul* Greatheart Silver, *apărut în 1982.*

În anii din urmă, PJF a început să scrie sub o mulţime de pseudonime. Venus on the Half-Shell *(Venus în semicochilie) de Kilgore Trout (1975) este opera sa (numele fiind împrumutat de la cunoscutul personaj — scriitor de s.f., talentat dar lipsit de succes — creat de Kurt Vonnegut Jr), la fel ca şi o serie de povestiri, publicate mai ales în reviste, de „autori" ca Paul Chapin, Harry Manders, Rod Keen, Maxwell Grant sau Jonathan Swift Somers III. Serialul în patru episoade „Stations of the Nightmare" (Staţii pe ruta coşmarului; 1974—75) introduce personajul Leo Queequeg Tincrowdor, scriitor de s.f., care, un an mai tîrziu, apare drept „co-autor" al povestirii „Osiris on Crutches" (Osiris în cîrje; 1976). Pentru cei ce gustă asemenea mistificări, opera lui PJF este un adevărat deliciu.*

Celelalte cărţi semnate de PJF sînt culegerile Strange Relations *(Relaţii stranii; 1960),* The Alley God *(Zeul aleilor; 1962),* The Celestial Blueprint and Other Stories *(Planul celest şi alte povestiri; 1962),* Down in the Black Gang *(Jos, în sala maşinilor; 1971),* The Book of Philip José Farmer *(Scrieri alese; 1973),* Father to the Stars *(Părintele stelelor; 1981),* The Purple Book *(Cartea purpurie; 1982) şi romanele* The Cache of Outer Space *(Ascunzătoarea din spaţiu; 1962),* Tongues of the Moon *(Graiurile Lunii; 1964),* Jesus on Mars *(Isus marţianul; 1898),* Unreasoning Mask *(Masca fără judecată; 1982) şi* A Barnstormer in Oz *(Actor ambulant în Oz; 1982).*

Traducere: ION DORU BRANA

SANDU ŞTIURCĂ

(după *The Science Fiction Encyclopedia*, edited by Peter Nicholls, New York, Doubleday — Co., 1979)

NOTA: Traducerile titlurilor au un caracter pur orientativ şi nu reprezintă versiuni definitive (IDB)

SĂ AJUNGĂ în Mercuri era aproape imposibil. Tom Pym visase să locuiască în alte zile ale săptămînii. Ca mai toţi oamenii cu puţină imaginaţie. Dealtfel, era o temă pe care o exploatau unele piese de televiziune. În două dintre ele jucase şi Tom Pym. Dar, în fond, nu dorea cu adevărat să părăsească lumea în care trăia. Pînă în ziua cînd i-a ars casa.

Era ultima dintre cele opt zile de primăvară. De cum se trezi, văzu, prin geamul uşii, cenuşa şi pompierii. Un om îmbrăcat în costum de azbest îi făcu semn să rămînă înăuntru. După un sfert de oră, un altul îi arătă că nu mai era nici un pericol. Apăsă pe buton şi uşa se deschise imediat. Se cufundă în cenuşă pînă la glezne; o simţi caldă încă, sub crusta subţire şi umedă de la suprafaţă.

N-avea nici un rost să întrebe ce se întîmplase, dar o făcu în mod automat.

— Vreun scurtcircuit, presupun, răspunse pompierul. De fapt, nu se ştie precis. Dezastrul s-a constatat cu puţin după miezul nopţii, între momentul cînd Lunea părăseşte pista şi cel în care preluăm noi ştafeta.

Tom Pym îşi spuse că era o treabă destul de curioasă să fii pompier sau poliţist. Orarele lor erau atît de diferite — chiar dacă rămîneau limitate de bariera de la miezul nopţii.

Între timp, ceilalţi ieşiseră şi ei din petrificatoare, sau din „sicrie", cum li se mai spunea. Numai şaizeci rămaseră ocupate.

Toată lumea trebuia să ponteze la opt fix. Se văzură nevoiţi să aştepte orele de timp liber ca să-şi procure haine şi locuinţe noi, deoarece studioul de televiziune la care lucrau era în întîrziere cu pregătirea programului special a cărui premieră avea loc peste 144 de zile.

Îşi luară micul dejun la un post de ajutor. Tom Pym întrebă pe un maşinist dacă avea idee de vreo locuinţă convenabilă. Bineînţeles, guvernul i-ar fi găsit o casă, dar asta nu însemna că ar fi avut grijă să fie şi una comodă.

Maşinistul îi vorbi de un imobil situat doar la şase străzi de fostul său domiciliu. Murise un machior şi, din cîte ştia el, locul mai era liber. Cum momentan nu era nevoie de el, Tom Pym se repezi la videofon, dar o înregistrare îl informă că biroul nu se deschidea decît la ora zece. Înregistrarea oferea spectacolul unei roşcate frumoase, cu ochi de smarald şi voce senzuală. Tom ar fi fost mai impresionat dacă n-ar fi cunoscut-o dinainte. Jucase alături de ei în două piese în care deţinuse roluri mărunte, iar vocea seducătoare nu era a ei. Şi nici culoarea ochilor.

Reveni la ora prînzului, obţinu legătura după zece minute de aşteptare şi-şi prezentă cererea unei oarecare doamne Bellefield. Doamna Bellefield îi reproşă că nu videofonase mai devreme; nu era prea sigură că va mai putea face ceva în cursul aceleiaşi zile. Tom încercă să-i explice situaţia sa, apoi renunţă. Bandă de birocraţi! Seara, se prezentă la un azil de ajutor, avu drept la cele patru ore de somn reglementare sub cîmpul inductor care-i accelera activitatea onirică, se sculă şi se duse să se închidă într-un cilindru cu eternium. Vreme de zece secunde privi prin uşa transparentă siluetele imobile din interiorul celorlalţi cilindri, pe urmă apăsă pe buton. Circa cincisprezece secunde mai tîrziu se scufundă în inconştienţă.

Trebui să-şi petreacă încă trei nopţi în petrificatorul public. Trei zile de toamnă se scurseseră; nu mai rămîneau decît cinci. Deşi asta n-avea cine ştie ce importanţă aici, în California. Pe vremea cînd locuia la Chicago, iarna părea o pătură albă scuturată cu furie. Primăvara era o explozie de verde. Vara, un tunet de lumină şi o suflare de foc. Toamna, o tumbă de măscărici beat, în costum pestriţ.

În a patra zi, un aviz îi aduse la cunoştinţă că se putea muta în casa pe care şi-o alesese. Fu extrem de surprins şi extrem de bucuros. Cunoştea cel puţin zece persoane care îşi petrecuseră un an întreg — în jur de patruzeci şi opt de zile — aşteptînd într-o instituţie publică. Se mută în cursul zilei a cincea, cu încă trei zile de vreme bună la dispoziţie. Era însă nevoit să-şi consacre cele două zile de concediu cumpărării de îmbrăcăminte, aprovizionării şi cunoaşterii celorlalţi locatari. Uneori regreta faptul că se născuse cu o fire activă. Cei de la televiziune se aflau pe baricade cinci zile de-a rîndul pe săptămînă, cîteodată şi şase, în vreme ce un instalator, de pildă, nu lucra decît trei zile din şapte.

Casa era la fel de mare ca şi cea dinainte, iar cele şase cvartale suplimentare pe care trebuia să le parcurgă aveau să-i facă bine. Împreună cu el, clădirea adăpostea opt persoane pe zi. Îşi făcu apariţia spre seară, se prezentă şi cunoscu o locatară, Mabel Curta, care lucra ca secretară la un producător şi care îl puse la curent cu rutina casei. După ce se asigură că petrificatorul său fusese transportat în sala special rezervată, Tom fu în măsură să se destindă un pic.

Devenită ghidul lui oficial, Mabel Curta îl însoţi în sala petrificatoarelor. Era o femeiuşcă durdulie de vreo treizeci şi cinci de ani (socotind numai zilele de marţi). Divorţase de trei ori şi căsătoria nu mai prezenta pentru ea nici un interes, decît, fireşte, în cazul în care-ar fi tras un loz cîştigător. Tom era şi el în curs de divorţ, dar nu suflă nici o vorbă.

— Să dăm o raită şi prin camera dumitale, spuse Mabel. E mică, dar liniştită, slavă Domnului.

O luă înainte, apoi se opri. Se întoarse din pragul uşii şi întrebă:

— Ce este?

— Fata asta...

Şaizeci şi trei de cilindri cu eternium îşi înălţau formele cenuşii în jurul lui. Stătea nemişcat, contemplînd fata închisă în cel mai apropiat.

— Doamne, ce frumoasă e!

Dacă Mabel simţi vreo fărîmă de gelozie, nu lăsă să se vadă nimic.

— Nu-i aşa?

Fata avea păr lung, negru, uşor ondulat, un cap de o frumuseţe tulburătoare, exact ce trebuia unde trebuia şi picioare interminabile. Ochii îi erau deschişi; în lumina palidă păreau violeţi. Era îmbrăcată într-o rochie uşoară, din ţesătură argintie.

Placa fixată deasupra uşii indica starea civilă. Jennie Marlowe. Născută în 2031 la San

Martino, California. Ceea ce însemna că avea douăzeci și patru de ani. Actriță. Necăsătorită. Cetățeană a zilei de Miercuri.

— Ei, ce ai? întrebă Mabel.

— Nimic.

Cum să-i spună că era bolnav de dorință, o dorință care nu va putea fi satisfăcută niciodată? Că se îmbolnăvise la vederea unei asemenea frumuseți!

Căci soarta ne orînduiește vrerea.
Cine n-a iubit la cea dintîi privire?

— Ce?! exclamă Mabel. Apoi pufni în rîs. E o glumă?

Nu era cazul să se simtă ofensată. Știa că Jennie Marlowe avea tot atîtea șanse la titlul de rivală pe cîte ar fi avut dacă ar fi fost moartă. Și avea dreptate. Iar el ar face mai bine să se ocupe de locuitorii lumii sale. Mabel nu era chiar urîtă, părea afectuoasă și, cu cîteva păhărele în ajutor, destul de excitantă... Coborîră în sala televizorului după ora 18. Se adunaseră aproape toți locatarii. Unii cu căștile pe urechi, ceilalți mulțumindu-se să privească ecranul și să discute. Era ora telejurnalului. Toată lumea se informa despre cele petrecute marțea trecută și în cursul zilei. Președintele Camerei avea să se retragă după expirarea actualului mandat. Își trăise traiul și recenta deteriorare a stării sănătății sale continua să fie îngrijorătoare. Urmă o imagine a cimitirului familial din Mississippi, înfățișînd piedestalul ce-i fusese rezervat. Cînd știința va fi rezolvat problema întineririi, avea să fie trezit din somnul său de piatră.

— Vai, ce bine! făcu Mabel, foindu-se pe genunchii noului ei amic.

— Oh, într-o zi se va realiza și asta, spuse el. Sîntem deja pe drumul cel bun; savanții au reușit să oprească procesul de îmbătrînire la iepuri.

— N-ai înțeles ce-am vrut să spun, zise ea. De bună seamă că vor sfîrși prin a descoperi un mijloc ca să întinerească oamenii. Dar după aceea? Crezi că vor reduce pe toată lumea la viață? Cu toată omenirea care există deja, îți închipui că vor fi gata să dubleze, poate chiar să tripleze populația? Nu crezi că mai degrabă, ne vor lăsa-n plata Domnului? Chicoti și adăugă: „Ce-or să se facă porumbeii?"

O strînse de mijloc. Și în aceeași clipă se imagină îmbrățișînd talia **celeilalte**. O talie suplă, cu siguranță, dar fără urmă de grăsime.

S-o uite. Să se gîndească la clipa prezentă. Să se uite la televizor.

O oarecare doamnă Wilder încercase să-și asasineze soțul și, imediat după aceea, să-și facă seama cu un cuțit de bucătărie. De cum sosise poliția, amîndoi fuseseră petrificați și transportați la spital. Se efectua o anchetă în legătură cu încetinirea ritmului de lucru în serviciile administrative ale circumscripției. Oamenii de Luni erau acuzați că nu lasă calculatoarele în bună stare de funcționare pentru cei de Marți. Afacerea se afla în mîinile autorităților competente ale celor două zile. Baza de pe Ganimede comunicase că Marea Pată Roșie de pe Jupiter emitea unde slabe, dar distincte, ce nu păreau a se datora întîmplării.

Ultimele cinci minute erau consacrate unui rezumat al principalelor evenimente care marcaseră celelalte zile. Doamna Cuthmar, geranta, schimbă programul în favoarea unei comedii bulevardiere, fără a stîrni nici cel mai mic protest.

Tom părăsi încăperea, după ce o încunoștiință pe Mabel că avea de gînd să se culce devreme — singur, ca să doarmă. Îl aștepta o zi grea.

Pășind în vîrful picioarelor, traversă holul, urcă scările și intră în sala în care se aliniau petrificatoarele. Lumina era slabă, mîncată de umbre; locul, cufundat în tăcere. Cei șaizeci și trei de cilindri aveau aerul unor străvechi coloane de granit din camera subterană a unui oraș îngropat. Cincizeci și cinci de fețe își profilau petele palide, încadrate de metalul lucios. Unii rămăseseră cu ochii deschiși; cei mai mulți însă îi închiseseră, în așteptarea momentului cînd aveau să fie reanimați de instalația situată la baza containerelor. Privi prin ușa lui Jennie Marlowe. Simți din nou că se îmbolnăvește. Era intangibilă. N-avea să fie nicio dată a lui. Și Miercurea nu era decît la distanță de-o zi. Nici măcar o zi. Ceva mai puțin de patru ore și jumătate, ca să fie exact.

Atinse ușa cu vîrful degetelor. Era netedă și vag rece. Ochii fetei păreau să-l fixeze. De brațul drept îi atîrna o sacoșă mare. La deschiderea ușii, avea să iasă gata de plecare. O mulțime de oameni se primeneau și se aranjau de cum se trezeau din somn, după care se duceau imediat să se închidă în petrificator. La ora 5, cînd se declanșa dispozitivul automat de reanimare, după un singur minut puteau ieși să-și vadă de treburi.

Cît de mult ar fi vrut să poată ieși din „sicriu" odată cu ea!

Dar bariera zilei de Miercuri făcea acest lucru cu neputință.

Întoarse capul. Se purta ca un puști de șaisprezece ani. Trecuse mai bine de-o sută de ani de cînd avusese această vîrstă, dar ce însemna un secol? Din punct de vedere fiziologic avea treizeci de ani.

În timp ce se îndrepta spre etajul al doilea, fu cît pe ce să se întoarcă și să se lase iarăși pradă contemplației. Făcu însă un efort și se sili să urce în camera sa. De cum intră în odaie hotărî să se culce numaidecît. Poate că o s-o viseze. Dacă visele aveau menirea să domolească dorințele, o va visa venind la el. Nimeni nu demonstrase că visele reprezentau întotdeauna expresia dorințelor, dar era lucru știut că un om privat de vise sfîrșea, în mod cert, prin a-și pierde mințile. Era și motivul pentru care somniumurile emiteau un cîmp ce furniza, în decursul a patru ore, tot somnul și toate visele necesare organismului. Urma apoi deșteptarea și închiderea în petrificator, unde un cîmp special întrerupea orice activitate atomică și subatomică. Fără intervenția cîmpului de reanimare, starea aceasta ar fi putut dura la nesfîrșit.

Adormi, dar Jennie Marlowe nu veni la el — sau dacă venise, nu-și mai aducea aminte. Se sculă, își spălă fața și coborî repede în sala petrificatoarelor, unde-i găsi pe toți locatarii casei fumînd în picioare o ultimă țigară, flecărind și glumind. Curînd aveau să intre în cilindri și totul se va cufunda într-o tăcere de piatră.

Se întrebase adesea ce s-ar fi întîmplat dacă ar fi decis să nu reintre în petrificator. Ce-ar fi simțit? L-ar fi cuprins panica? De cînd se știa pe lume nu cunoscuse decît ziua de Marți. Oare Miercurea s-ar fi năpustit vuind asupră-i, ca un val de maree? Ca să-l smulgă și să-l izbească de stîncile vreunui straniu torent temporar?

Și dac-ar găsi un pretext să urce la el și să rămînă acolo pînă la declanșarea cîmpului? Din clipa aceea n-ar mai exista cale de întoarcere. Ușa cilindrului său n-ar mai putea fi deschisă înainte de ora fixată. I-ar rămîne doar posibilitatea de a se repezi la petrificatoarele publice din postul de ajutor, la trei străzi de casă. Dar dac-ar rămîne în camera lui pînă Miercuri?

Se mai întîmplau asemenea lucruri. În cazul în care contravenientul nu avea un motiv serios, era judecat. După omucidere, „traversarea timpului" trecea drept cea mai gravă infracțiune și vinovații erau petrificați imediat. Toți condamnații, sănătoși la minte sau nu, erau petrificați. Sau **mananana**, cum se zicea cîteodată. Criminalii **mananați** așteptau la loc sigur, în nemișcare și inconștienți, momentul în care știința avea să dețină mijloacele de a-i vindeca pe nebuni, pe nevropați, pe asasini, pe dezaxați. Manana. Manana.

„Și cum era în lumea de Miercuri?" îl întrebase odată Tom pe un concetățean care întîrziase fără voie, în urma unui accident.

„De unde să știu? N-am fost conștient mai mult de vreun sfert de ceas. Orașul era același, iar mutrele celor din ambulanță n-am reușit să le văd, bineînțeles. În orice caz, nu i-am văzut pe nici unii de-aici. Am fost petrificat și lăsat la spital ca să se ocupe de mine personalul de Marți".

Probabil că se țicnise. Chiar așa, se țicnise de-a binelea. Numai faptul că se gîndea la asemenea lucruri era curată nebunie. Să ajungă în Miercuri era aproape imposibil. Aproape. Dar se putea rezolva. Era nevoie de timp și de răbdare, dar se putea rezolva.

Se opri în fața petrificatorului său. Ceilalți își luau rămas bun. „La revedere! Salut! Pe marțea viitoare!" Mabel îi strigă:

— Noapte bună, iubitule!

— Noapte bună, mormăi el.

— Ce-ai zis? îl întrebă.

— Noapte bună!

Își întoarse privirea spre chipul minunat care se contura în spatele ușii. Apoi zîmbi. O clipă, se temuse că l-ar fi putut auzi dînd bună seara unei femei care-i spunea „iubitule".

Mai avea la dispoziție zece minute. Sirena începuse să urle. Dispăreți cu toții! Cele șase zile de călătorie vă așteaptă! Mai repede! Gîndiți-vă la ce risc vă expuneți!

Se gîndea, dar ținea neapărat să lase un mesaj. Magnetofonul se afla pe una din mese. Îl puse în funcțiune și vorbi în grabă. „Dragă domnișoară Marlowe. Mă numesc Tom Pym și petrificatorul meu se află chiar lîngă al dumitale. Ca și dumneata, sînt actor; de fapt, lucrez în același studio în care lucrezi dumneata. Poate că o să mă consideri impertinent, dar n-am văzut încă frumusețe ca a dumitale. Mă-ntreb dacă și cîntecul e pe măsura penajului. Mi-ar face mare plăcere să văd niște fragmente din spectacolele în care joci. N-ai putea să lași cîteva bobine la camera cinci? Sînt sigur că cel care locuiește acolo nu va avea nimic împotrivă. Cu deosebită considerație, Tom Pym".

Derulă banda înapoi. Mesajul suna cam sec, dar poate că era mai bine așa. Un stil prea înflorit sau prea stăruitor i-ar fi putut stîrni suspiciuni. Își permisese două remarci despre frumusețea ei, însă fără să exagereze. Iar apelul la vanitatea de actriță era dintre cele la care cu greu se rezistă. O știa din proprie experiență.

Reveni la cilindrul său fluierînd încetișor. După ce intră, apăsă pe buton și se uită la ceas. Pînă la miezul nopții mai erau cinci minute. Nici un bec de semnalizare nu va începe să clipească pentru el pe panoul cel mare de deasupra calculatorului din postul de poliție. Peste zece minute, polițiștii din Miercuri vor ieși din petrificatoarele de la comisariat ca să-și ia în primire atribuțiile.

La ora schimbului, în comisariate exista o întrerupere de zece minute. În acest interval se putea dezlănțui, în orice clipă, un adevărat infern și din cînd în cînd se dezlănțuia. Dar era un preț care trebuia plătit pentru a se menține barierele timpului.

Deschise ochii. Genunchii i se îndoiră ușor și bărbia îi coborî în piept. Era necesar mai puțin de-o secundă pentru a reveni la viață — transmisă instantaneu de la eternium la carne și sînge — și inima nu apuca să-și dea seama că fusese oprită vreme atît de îndelungată. În schimb, mușchii aveau puțin de furcă pentru a se adapta repede la poziția stînd în picioare.

Apăsă pe buton, deschise ușa și... ai fi putut jura că butonul declanșase și ziua. Mabel se machiase „în ajun" și era proaspătă ca o floare. O complimentă și ea zîmbi încîntată. Îi

SANDU ȘTIURCĂ

spuse însă imediat după aceea că se vor revedea la micul dejun. Ajuns la jumătatea scărilor, se opri și așteptă pînă cînd nu mai rămase nimeni în hol. Apoi, făcînd cale întoarsă, se furișă în sala petrificatoarelor. Se duse drept la magnetofon.

Difuzorul i se adresă cu o voce puțin răgușită, dar melodioasă: „Dragă domnule Pym. Nu-i prima oară că mi se întîmplă să primesc un mesaj dintr-o altă zi. La început e destul de amuzant să stai de vorbă pe deasupra abisului care separă universurile noastre, dacă-mi îngădui această mică exagerare. Dar odată consumat farmecul noutății, îți dai seama că n-are nici un sens. Dacă cel cu care corespondezi ajunge să te intereseze, ești condamnat la o perpetuă frustrare. Pentru că el nu va fi niciodată mai mult decît o voce într-un magnetofon și un chip rece de ceară într-un coșciug de metal. Uite că-ncep să fac poezie. Scuză-mă. Dacă persoana respectivă dovedește lipsă de interes, la ce bun continuarea dialogului? Și-ntr-un caz și-n altul e o absurditate. Da, poate că sînt frumoasă. Îți mulțumesc pentru compliment, dar întîmplător sînt și rezonabilă. Aș fi putut foarte bine să nu-ți răspund. Dar mi-am zis să fiu politicoasă; n-am vrut să te jignesc. Așa că, te rog, nu-mi mai lăsa și alte mesaje".

Așteptă în tăcerea care se prelungea. Poate că făcuse o pauză, o pauză de efect. O s-o audă imediat chicotind sau rîzînd pe înfundate și adăugind: „Pe de altă parte, nu-mi place să-mi dezamăgesc publicul. Am lăsat bobinele în camera dumitale."

Tăcerea persista. Opri aparatul și coborî să la micul dejun.

Pauza pentru siestă era planificată de la 14,10 la 14,45. Se lungi pe divan și apăsă pe buton. În mai puțin de un minut adormi. De data aceasta o visă pe Jennie. Sub forma unei vagi siluete, albe, înălțîndu-se din întuneric și plutind către el. Era și mai frumoasă decît în petrificator.

SANDU ȘTIURCĂ

Filmările se prelungiră pînă tîrziu și nu ajunse acasă decît la ora cinei. Nici la studio nu cuteza nimeni să rețină personalul peste această limită, mai ales de cînd se interzisese servirea la locul de muncă și a altor mese în afară de prînz.

Avu timp să se ducă s-o vadă pe Jennie un minut, mai înainte ca glasul doamnei Cuthmar să spargă interfonul. În timp ce cobora, gîndi: „Bine m-am mai îmbobinat! De-a dreptul ridicol. Doar nu mai sînt copil. Poate... poate c-ar trebui să mă duc la un psihoîndrumător".

Sigur că da, solicită o consultație, apoi stai și-aștеaptă pînă va avea psihoîndrumătorul timp să se ocupe de tine. Adică cel puțin trei sute de zile, dacă ai noroc. Și dacă respectivul nu-ți rezolvă problema, adresează-te unui alt cabinet și așteaptă șase sute de zile.

O consultație. Își încetini pașii. O consultație. Și de ce n-ar depune o cerere, nu ca să consulte un psihoîndrumător, ci ca să plece de-aici? Ce risca? N-o să-i aprobe, mai mult ca sigur, dar încercarea moarte n-are.

Nici măcar obținerea unui formular de cerere nu era lesnicioasă. Pierdu două zile de concediu așteptînd prin birourile Centrului Administrativ pînă ce reuși să pună mîna pe documentele necesare. Prima oară i se dădu un formular greșit și trebui să ia totul de la capăt. Nu exista nici un serviciu special pentru cei care voiau să schimbe ziua. Erau prea puțini solicitanți pentru ca un asemenea serviciu să fie justificat. Nu avu de ales și trebui să se așeze iarăși la coadă, în fața Serviciului pentru Afaceri Diverse din cadrul Secției Rectificări a Departamentului Stării Civile de pe lîngă Biroul de Schimburi și Transferuri Reciproce. O grămadă de denumiri care nu aveau nimic de-a face cu emigrarea într-o altă zi.

Cînd, în sfîrșit, se văzu pentru a doua oară cu formularul în mînă, refuză să se urnească din fața ghișeului pînă ce nu verifică numărul documentului, cerînd apoi și funcționarului să-l verifice încă o dată. Nu dădu nici o atenție strigătelor și protestelor care veneau din spate. După aceea se îndreptă spre alt colț al vastei săli, pentru a se posta la o altă coadă, în fața perforatoarelor. Două ore mai tîrziu lua loc la un fel de pupitru, deasupra căruia trona un ecran. Introduse formularul în fanta care-i era destinată, privi proiecția de pe ecran și apăsă pe diferitele butoane pentru a perfora căsuțele corespunzătoare din dreptul întrebărilor corespunzătoare. După asta nu-i mai rămase decît să depună formularul în altă fantă și să spere că nu se va rătăci pe drum. Sau că nu va trebui să reia totul din nou pentru că nu perforase corect cererea.

Seara, își lipi fruntea de panoul metalic și mărturisi chipului impasibil din spatele ușii: „Se vede treaba să te iubesc cu adevărat, de m-am vîrît în toată tevatura asta. Iar tu nici măcar n-ai habar. Și chiar dac-ai avea, poate că puțin ți-ar păsa".

Ca să-și dovedească lui însuși că mai avea capul pe umeri, o însoți pe Mabel la o petrecere pe care o dădea în aceeași seară Sol Veremwolf, un producător. Veremwolf își sărbătorea promovarea în categoria A-13, obținută în urma unui examen administrativ. Ceea ce

însemna că, la momentul potrivit, cu puțin noroc și cîteva pile, avea să ajungă președinte-director general adjunct al Televiziunii.

Serata nu fu prea reușită. Tom și Mabel se întoarseră acasă cu vreo jumătate de oră înaintea momentului în care trebuiau să se închidă în petrificatoare. Tom avusese grijă să nu abuzeze de alcool și stupefiante, așa că nu era tentat de Mabel. Totuși, își dădea seama că va ieși din „sicriu" destul de amețit și că va avea nevoie de o doză zdravănă de remedii artificiale pentru a se pune pe picioare. Cum nu apucase să doarmă, risca să apară la muncă buhăit și complet dezamorsat.

Găsi un pretext ca să scape de Mabel și coborî în sala petrificatoarelor înaintea tuturor. Dar nu pentru că ar fi avut vreo posibilitate să se „pună la cilindru" mai devreme. Petrificatoarele nu se declanșau decît la intervale fixe.

Se rezemă de cilindrul lui Jennie și mîngîie ușa. „Toată seara am încercat să nu mă gîndesc la tine. Am vrut să fiu loial față de Mabel. Ar fi fost o măgărie să ies cu ea și să-mi fie tot timpul gîndul la tine".

Iubirea trebuință n-are
De inimi înșelătoare...

Îi înregistră alt mesaj, apoi îl șterse. La ce bun? În afară de asta, i se cam împleticea limba și ținea să se prezinte într-o lumină favorabilă.

Dar de ce atîta sînge rău? Îi păsa ei de el? Nu exista decît un singur răspuns. Îi păsa lui de ea, și judecata sau logica n-aveau de-a face cu asta. Iubea această femeie interzisă, intangibilă, atît-de-îndepărtată-și-totuși-atît-de-aproape.

Mabel intrase pe nesimțite.

— Dar ești complet nebun!, exclamă.

Tom făcu un salt înapoi. De ce reacționase în felul acesta? N-avea de ce să-i fie rușine. Atunci pentru ce simțea atîta furie împotriva ei? Stînjeneala era de înțeles, furia, însă, nu.

Mabel izbucni în rîs, ceea ce avu darul de a-i potoli imediat frămîntarea. Acum își putea da la iveală arțagul. Dar de cum începu să se certe, ea îi întoarse spatele și părăsi încăperea. Pentru a reveni, cîteva minute mai tîrziu, împreună cu toți ceilalți. Nu mai era mult pînă la miezul nopții.

Tom intrase deja în cilindru. După cîteva secunde se dădu jos, răsuci petrificatorul lui Jennie într-o parte și și-l întoarse pe al său în așa fel încît să se afle cu fața spre ea. Intră înapoi, apăsă pe buton și așteptă. Cele două uși nu deformau decît vag cîmpul vizual. Dar Jennie părea acum și mai departe, în spațiu, în timp, în inaccesibil.

Peste trei zile, în mijlocul iernii primi o scrisoare. Cutia de la intrare bîzîi exact în clipa în care trecuse pragul. Se întoarse și așteptă pînă ce scrisoarea fu imprimată și ejectată. Era răspunsul la cererea sa de transfer în lumea de Miercuri.

Respinsă. Cauza: nu avea nici un motiv plauzibil să plece.

Era adevărat. Dar nici adevăratul motiv nu putea să-l indice. Ar fi întîmpinat și mai multă indiferență decît cel pe care îl invocase. Perforase căsuța corespunzătoare rîndului 12. MOTIVUL: DORESC SĂ TRĂIESC ÎNTR-UN MEDIU ÎN CARE APTITUDINILE MELE AR AVEA MAI MULTE ȘANSE DE ÎNCURAJARE.

Începu să înjure. Tună și fulgeră. În fața oamenilor și a legii avea dreptul să emigreze în ce zi voia. Așa era. Așa trebuia să fie. Ce conta că mutarea sa necesita eforturi? Ce conta că faptul implica transferarea actelor sale de identitate și a tuturor documentelor care-l priveau, începînd cu certificatul de naștere? Ce conta că...?

N-avea decît să protesteze oricît, tot nu putea să schimbe nimic. Era prizionierul lumii de Marți.

Încă nu, scrîșni din dinți. Încă nu. Din fericire, numărul de cereri pe care le pot înainta nu-i limitat. Am să fac alta. A, își închipuie c-or să mă exaspereze și-o să renunț? Ei bine, nu, o să-i exasperez eu pe ei. Omul contra mașinii. Omul contra sistemului. Omul contra birocrației, contra durității de gheață a regulamentelor.

Douăzeci de zile de iarnă se scurseră. Zburară și cele opt ale primăverii. Era din nou vară. Pentru douăsprezece zile. În ziua a doua primi răspunsul la cea de-a doua cerere.

Nu era nici refuz, nici aprobare. I se aducea la cunoștință că dacă era de părere că ar fi putut beneficia de un echilibru psihic mai bun în lumea de Miercuri, în conformitate cu spusele astrologului său, va trebui să obțină, de la un psihoîndrumător, un referat critic pe marginea analizei sale astrologice. Tom Pym sări în sus, pocnindu-și călcîiele. Slavă Domnului că trăia într-o epocă în care astrologii nu erau considerați șarlatani. Oamenii — masele — se exprimaseră în favoarea necesității astrologiei și pretinseseră să fie oficializată și respectată. În cele din urmă se promulgaseră legi și datorită acestora lui Tom Pym i se mai oferea o șansă.

Coborî în sala petrificatoarelor, depuse un sărut pe ușa de la cilindrul lui Jennie Marlowe și-i împărtăși vestea cea bună. Ea nu-i răspunse, dar lui Tom i se păru că zărește în ochii ei o rază de lumină. Neîndoielnic, un efect al imaginației sale, însă dispunea de o imaginație bogată.

Obținerea unei programări la un psihoîndrumător și supunerea la cele trei ședințe reglementare îi luară încă un an, un întreg ciclu de patruzeci și opt de zile. Dar doctorul Sigmund Traurig era prieten cu doctorul Stelhela, astrologul, ceea ce facilită lucrurile.

— Am studiat în amănunțime diagrama doctorului Stelhela și am analizat cu atenție fixația dumitale în legătură cu femeia aceea, îi spuse psihoîndrumătorul. Sînt de acord cu doctroul Stelhela că nu vei fi niciodată fericit în Marți, dar nu sînt întru totul de acord cu afirmația sa că vei fi mai fericit în Miercuri. Totuși, dat fiind sentimentul pe care îl nutrești pentru această domnișoară Marlowe, gîndesc că nu ți-ar dăuna să pleci în lumea de Miercuri. Dar numai cu condiția de a semna un document prin care să te angajezi ca, odată ajuns acolo, să continui tratamentul la un psihoîndrumător.

Tom Pym nu-și dădu seama decît prea tîrziu

că doctorul Traurig voia, probabil, să se debaraseze de el, deoarece avea prea mulți pacienți. Dar era un gînd prea puțin încurajator.

Trebui să rabde în continuare, în timp ce i se transmiteau actele necesare către autoritățile din Miercuri. Bătălia nu fusese cîștigată decît pe jumătate. Era foarte posibil ca cealaltă administrație să-i respingă cererea. Și apoi, dacă-și atingea scopul, ce-l aștepta? S-ar fi putut ca ea să-l respingă; fără să-i lase nici o speranță.

Era de neconceput, dar nu imposibil.

Mîngîie ușa și își apăsă buzele de geam.

— Pygmalion putea cel puțin s-o atingă pe Galateea, spuse. Nu se poate ca zeii — birocrații cei mari, capetele alea pătrate — să nu se îndure de mine, care nici măcar să te ating nu pot. Nu se poate.

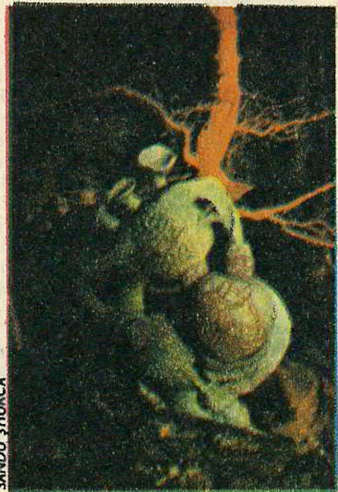
Psihoîndrumătorul îi spunea că era incapabil de un atașament autentic și durabil față de o femeie, ca mulți bărbați în această lume de legături efemere. Se îndrăgostise de Jennie Marlowe din mai multe motive. Poate că semăna cu cineva la care ținuse foarte mult în copilărie. Cu mama lui, poate? Nu? Mă rog, nu contează. O să-și amintească atunci cînd va ajunge în lumea din Miercuri — probabil. Adevărul profund, singurul important, era că o iubea pe domnișoara Marlowe pentru că ea se afla în imposibilitatea de a-l respinge, de a-l cicăli, de a-l plictisi, de a-l copleși cu reproșuri, cu lacrimi, cu țipete, cu insulte, și așa mai departe. O iubea pentru că era mută și inaccesibilă.

— O iubesc așa cum trebuie s-o fi iubit Ahile pe Elena, în ziua cînd a văzut-o pe meterezele Troiei, spuse Tom.

— Nu știam că Ahile a fost îndrăgostit de Elena din Troia, îl ironiză doctorul Traurig.

— Homer n-o spune, dar eu sînt **sigur** că așa a fost. Cine ar fi putut s-o vadă și să n-o iubească?

— De unde să știu eu? N-am văzut-o niciodată! Dar dacă aș fi bănuit că această himeră se va agrava...

SANDU ȘTIURCĂ

— Sînt un poet! protestă Tom.

— Un hiperimaginativ, da! În fine... poate că va fi meritînd deplasarea. În seara asta n-am nici un program deosebit... și trebuie să-ți mărturisesc... mă rog, să zicem că ai reușit să-mi trezești curiozitatea... Am să trec pe la dumneata deseară, doar cît s-arunc o privire la această nemaipomenită frumusețe, la extraordinara Elenă din Troia.

Doctorul Traurig apăru imediat după cină și Tom Pym îl conduse în sala petrificatoarelor, în aripa cea mai îndepărtată a uriașei case, ca un ghid însoțind un critic celebru către un Rembrandt recent descoperit.

Doctorul zăbovi îndelung în fața cilindrului. Făcu „hm" în cîteva rînduri și examină de mai multe ori placa de identitate. Apoi se întoarse și zise:

— Acum înțeleg la ce te referi. Perfect. Îți dau drumul.

— Nu-i așa că-i formidabilă? îl interpelă Tom la despărțire. E o ființă dintr-o altă lume, la propriu și, bineînțeles, și la figurat.

— Absolut superbă. Dar cred că te expui la o mare decepție, la o criză sentimentală și poate chiar, mai știi, la nebunie, deși un termen atît de puțin științific îmi repugnă.

— E un risc pe care sînt gata să mi-l asum, replică Tom. Știu că par puțin într-o dungă, dar ce ne-am face fără toți cei care sînt nițeluș țicniți? Ca... tipul care a inventat roata, sau Cristofor Columb, sau James Watt, sau frații Wright, sau Pasteur, și toți ceilalți.

— Nu e cazul să-i compari pe pionierii progresului științific și pasiunea pentru adevăr care-i însuflețea, cu umila dumitale persoană și cu pasiunea dumitale de a te căsători cu femeia aceasta! Firește, așa cum m-am putut convinge, este de o frumusețe neobișnuită. Dar tocmai acest fapt mă face să fiu extrem de circumspect. De ce nu-i căsătorită? Ce nu-i în regulă cu ea?

— Nu-mi fac eu probleme din cauza asta, replică Tom. Poate că o fi fost căsătorită de zece ori! Ce mă interesează este că în momentul de față e liberă, atîta tot. Poate că a avut o decepție și așteaptă să fie sigură că va trage un loz cîștigător. Poate...

— Nici unul din acești „poate" nu rezistă, dumneata ești nevrozat!, i-o tăie doctorul. Dar trebuie să recunosc că, în ceea ce te privește, ar fi mai periculos **să nu pleci** în Miercuri, decît **să pleci**.

— Atunci, răspunsul e da! exclamă Tom, apucînd mîna doctorului și scuturînd-o cu putere.

— Poate. Mai am unele îndoieli.

Doctorul arboră o expresie meditativă. Tom izbucni în rîs, îi lăsă mîna și îl bătu amical pe umăr.

— Mărturisește că vederea ei te-a șocat, doctore! Ar trebui să fii de lemn ca să rămîi insensibil!

— Este, într-adevăr, perfectă, admise doctorul. Dar te sfătuiesc să reflectezi bine. Dacă te duci acolo și ea te trimite la plimbare, riști să cazi în cine știe ce extremă supărătoare, deși o expresie atît de literară îmi repugnă.

— Nici o teamă. Mai rău ca aici nu poate fi. De fapt, n-am decît de cîștigat. Cel puțin voi

avea ocazia s-o văd în carne și oase!

Primăvara și vara trecură cu repeziciune. Apoi, într-o dimineață — o dimineață pe care n-avea s-o uite prea iute — scrisoarea de aprobare. Împreună cu instrucțiunile referitoare la procedura de transfer în ziua de Miercuri. Tot ce avea de făcut era să dea dispozițiile necesare pentru ca tehnicienii să poată avea acces la petrificatorul său în cursul zilei, spre a modifica reglajul contactului din interiorul soclului. Nu prea înțelegea de ce nu putea să rămînă pur și simplu lîngă „sicriu" și să aștepte Miercurea, dar tentativele de a pătrunde misterele administrației nu-l mai interesau.

Avu grijă să nu spună nimic vreunuia dintre locatarii casei, mai ales din cauza lui Mabel. Dar Mabel află vestea la studio. Cînd dădu peste el, la ora cinei, femeia izbucni în lacrimi și fugi să se închidă în camera ei. Îi păru rău, dar se repezi după ea s-o consoleze.

În seara aceea se îndreptă către petrificator cu inima fremătînd. Ceilalți erau acum la curent; pînă la urmă nu se putuse abține să nu vorbească. Dar nu regreta nimic. Toată lumea părea să se bucure pentru el, se aduseră sticle, urmară toasturi după toasturi. Într-un tîrziu, coborî și Mabel, ștergîndu-se la ochi, și se alătură celorlalți ca să-i ureze noroc. Știuse dintotdeauna că de fapt n-o iubea. Dar i-ar fi plăcut și ei să dea peste cineva care să se îndrăgostească de ea văzînd-o în petrificator.

Cînd află că Tom îl consultase pe doctorul Traurig, spuse:

— E un om foarte influent. I-a fost psihanalist și lui Sol Veremwolf. Sol zice că se bucură de trecere și-n celelalte zile. De fapt, e director la **Com-Pulsions**, știi tu, unul din periodicele pe care le citesc ceilalți.

Ceilalți, desigur, erau locuitorii diferitelor lumi care se succedau de Miercuri pînă Luni.

Tom răspunse că era bucuros că dăduse peste Traurig. Cu siguranță că doctorul se folosise de influența sa pentru a-i obține atît de **repede aprobarea** din partea **autorităților** din **Miercuri. Zidurile care despărțeau lumile erau** aproape de netrecut, dar se bănuia că oamenii de vază puteau să le spargă oricînd aveau poftă.

Și acum, fremătînd tot, se afla din nou în fața cilindrului lui Jennie. Pentru ultima dată, își spuse. Pentru ultima oară o văd inertă. Data viitoare va fi o făptură de carne — caldă, vie, tangibilă.

— **Ave atque vale!** strigă cu glas puternic. Ceilalți îi răspunseră plini de veselie.

— Ia te uită la el, snobul! făcu Mabel.

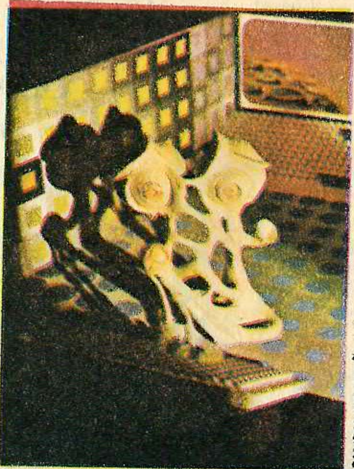
Credeau că lor li se adresase. Și poate că se gîndise **și la ei.**

Intră în cilindrul său, închise ușa și apăsă pe buton. Cel mai bine era să rămînă cu ochii deschiși ca să...

Și fu Miercuri. Decorul nu se schimbase, dar avu impresia că ajunsese pe Marte.

Manevră ușa și ieși. Cele șapte persoane prezente erau figuri familiare și le citise dinainte numele pe plăcile de identitate. Însă nu le cunoștea.

Deschise gura să dea bună ziua, dar din gîtlej nu ieși nici un sunet.

SANDU ȘTIURCĂ

Cilindrul lui Jennie Marlowe lipsea.

Îl înșfăcă de braț pe omul de lîngă el.

— Unde-i Jennie Marlowe?

— Dă-mi, dom'le, drumul! Ce strîngi așa? A plecat. În Marți.

— **În Marți! În Marți!**

— Da, în Marți. De mult voia să plece de-aici. Nu era o zi tocmai norocoasă pentru ea, în anumite privințe. Acum două zile ne-a anunțat că i se aprobase în sfîrșit cererea. Se pare că i-a aranjat totul un psihoîndrumător din Marți, un individ cu relații. A vizitat-o la petrificator și problema s-a rezolvat cît ai zice pește.

Pereții, oamenii, petrificatoarele i se părură brusc distorsionate. Pînă și timpul începu să oscileze. Nu era în Miercuri; nu era în Marți. Nu era în **nici** o altă zi. Era închis în interiorul lui însuși, prins în capcana unei clipe demente, care n-ar fi trebuit să existe.

— Nu se poate! Nu se poate să facă asta!

— Nu, nu se poate. Da' uite c-a făcut-o!

— Dar... nu poți obține mai mult de-un transfer!

— Eh, asta-i problema ei.

Era și a lui.

— Nu trebuia să-l las s-o vadă! urlă. Ticălosul! Ticălos murdar!

Tom Pym rămase mult timp pironit locului, apoi coborî la bucătărie. Cu excepția oamenilor, decorul era același. Ceva mai tîrziu se duse la studio și obținu un rol într-o comedie bulevardieră, întru totul asemănătoare celor care se jucau Marțea. Seara, se uită la telejurnal. Președintele Statelor Unite avea alt chip și alt nume, dar cuvîntarea sa n-ar fi sunat altfel în gura președintelui de Marți. Fu prezentat secretarei unui producător; nu o chema Mabel, dar s-ar fi putut foarte bine s-o cheme.

Singura deosebire era că Jennie nu se mai afla aici, dar era o foarte, foarte mare deosebire!

Traducere: ION DORU BRANA

Titlul original: „The Sliced-Crosswise Only-on-Tuesday World" (1971); în: New Dimensions 1, Edited by Robert Silverberg, New York, Doubleday — Co., 1971

PREMIUL III pentru schiță la cea de-a XII-a Consfătuire națională de anticipație Sibiu — 1982

PLAYBACK

DANIEL MANOLE

DOREL GÂNĂ

Play. Stop. Forward. Stop. Rewind. Stop. Play.*

•

...Era lac de sudoare și pijamaua se lipise de el. Era cald. Și întuneric. Scoase încet mîna, plimbînd-o de-a lungul corpului, și cu un gest moale dădu cearceaful la o parte pînă reuși să scoată un picior peste el.

Așa era bine.

Răsuflă adînc, ca după un mare efort, și o dată cu el respirară toți porii.

Era tot întuneric.

Fără să-și urmărească mîna, nici n-avea rost, era doar întuneric, pipăi noptiera pînă găsi butonul. Respiră adînc o secundă sau poate mai mult și apăsă. Lumina îi intră dureros în ochi și incremeni cu mîna pe buton, închizînd ochii. Repede. Rămase așa, singurul gest pe care îl făcu a fost acela de a deschide ochii.

Lumina gălbuie-verde-maro-roșie-portocalie, împroșcată mai blînd de data asta de abajurul chinezesc primit în dar de la un om, întîlnit așa cum numai de cîteva ori în viață se poate întîlni — în tren, arunca asupra camerei aerul acela neobișnuit întregit de tapetul cu motive, ce coincidență, tot chinezești!

Da, se părea că nimic nu s-a schimbat. Sau aproape nimic.

Pe piciorul măsliniu al veiozei, praful poposise. Și rămăsese.

Asta însemna că doar timpul... Timpul?

Îi veni în minte că iarăși va trebui să se schimbe pentru a lua masa de seară după care va ieși de la servici pentru ca la începerea lucrului să vină la servici, să plece de acasă pentru a se scula și...

Făcu primul gest de cînd aprinsese lumina. Se întoarse brusc și își vîrî fața în pernă hohotind pînă cînd simți că se sufocă...

•

Cine a fost, este și, după spusele lui, din nou a fost, este etc. Ralph Waldo Emerson, adică R.W. Emerson?

Este poate cel mai ciudat caz pe care l-am întîlnit în scurta, e drept, carieră de psiholog, în care însă trebuie să vă mărturisesc că am întîlnit tot ce se poate întîlni în materie de descreierați, nebuni periculoși și în genere toată fauna celor fără doage.

Ralph era un caz mai special. Împărțisem aceeași cămăruță pe vremea cînd ne toceam coatele cămășilor la Radcliffe-College, așa că l-am primit înaintea cîtorva babornițe putred de bogate, care țineau să aibă neapărat, săptămînal, oră la psiholog.

— Ray, e ceva ciudat cu mine.

— Castane, Ralph, castane. Cu toți e ceva ciudat. Stresul, agresivitatea mediului urban...

— Lasă morcovul, Ray, e ceva serios.

Îmi pusei ochelarii să-l văd mai bine. Se schimbase puțin. Arăta obosit.

— Porți ochelari?

— Da. Dă-i drumul Ralph, te urmăresc.

Tăcu un timp, stînd cu barba în piept, parcă gîndindu-se.

— Știi, Ray, nu știu cum să... Ray, trăiesc invers.

Cu siguranță că răspunsul acesta ar fi făcut K.O. cele două generații de sociologi ai familiei Maurois, al cărei ultim vlăstar eram, dar de cînd Adams Felt, un client senil, mi-o adusese pe negresa septuagenară ce făcea curat în antecameră spunîndu-mi că a descoperit unde se ascunsese Marylin Monroe atîția ani, nimeni și nimic nu mă mai mira.

— Explică-te!

— Nu prea îmi dau seama cum vine.

Știi, la toți ni se întîmplă cîteodată, atunci cînd facem o acțiune sau cînd observăm un gest, să avem impresia că am mai făcut sau am mai observat o dată în condiții identice. Dar de obicei le interpretăm ca urmări ale unei munci monotone sau rămînem indiferenți. Am încercat și eu un timp și chiar a mers, dar faptele deveniseră prea evidente. Fir-ar sa fie, ajunsesem sa știu și cînd am să merg la WC. Trebuie să recunosc că nu mai eram așa imperturbabil ca la „început", însă simțul observației îmi rămăsese treaz.

— Nu înțeleg, vorbești ca de niște fapte petrecute de mult și apoi ce legătură are prevederea unor fapte în viitor cu trăitul așa-numit de tine „invers".

— Nu mă mai întrerupe și ai să vezi.

— Eram bătrîn și...

Din nou conștiința mea aprinse undeva în mine un beculeț roșu și tocmai vroiam să-l întreb „ce naiba înseamnă asta?", cînd prevăzînd ce era în mintea mea, o privire tăioasă mă făcu să aduc fălcile în poziția regulamentară.

...Și sfîrșitul, scadența, înțelegi?... Se apropie. Ajunsesem să-mi aștept împăcat sorocul — medicii spuneau că va veni curînd, dăduseră chiar și o perioadă, aveam cancer în gît — și atunci...

— Un moment. Acum nu mai ai?

— Nu, am avut cînd eram bătrîn.

Acest răspuns, rostit cu un ton de parcă ar fi spus „nu, am avut acum o săptămînă, ce mai", mă dădu gata.

Profitînd, Ralph continuă.

— Atunci a urmat o perioadă de care nu îmi mai amintesc nimic, știu doar că m-am trezit la fel de bătrîn și suferind ca înainte; și viața a continuat ca și mai înainte pînă într-o zi cînd am realizat că trăiesc invers.

Puterea de previziune mi-o păstrasem și astfel am ajuns la o concluzie care m-a uluit. „Noua mea viață era secundă cu secundă asemănătoare celei de pînă atunci, doar atît că ea se desfășura de la punctul final spre început".

Bietul meu prieten. Se ticnise și el, în mod evident.

Pretextînd unele investigații medicale pentru a dezlega enigma (de parcă pentru a ști că ești scrîntit îți mai trebuie și niscaiva analize), l-am convins să plece pentru a-și rezolva treburile și să se întoarcă în timpul cel mai scurt. Zîmbise neîncrezător și spusese un „în ordine Ray" cu un glas așa de stins că mi se făcuse milă de el. Plecase și... Nu l-am mai văzut pînă-n ziua de azi.

•

„...Parcă aș fi eroul unui film. Eu, stînd și privind lumea prin lațul frînghiei. Este chiar amuzant, deși dacă stau să mă gîndesc bine, n-are nici un rost. Data trecută polițiștii m-au salvat încă înainte să... și Ray... de ce m-am mai dus la el?"

Și „atunci" mă luase drept nebun. Poate chiar sînt un pic. Oare nu pot face nimic în afara lucrurilor pe care trebuie să le fac?

Din depărtare se auzea o sirenă a poliției.

Se hotărî. Cu gesturi încete (mîinile îi tremurau) apucă lațul și îl trecu peste cap. Îl strînse puțin ca pe o cravată. Tremura din tot corpul și o dată cu el vibra și scaunul. Se privi o clipă în oglindă. Dacă nu ar fi fost frînghia, cineva ar fi putut crede că repară ceva la lustră sau pune un bec. Mașina poliției, după zgomot, intrase pe stradă.

„Acum ar trebui", își zise, dar mai zăbovi preț de-o clipă, încercînd să se gîndească la ceva sau cineva pentru ULTIMA OARĂ. Nu găsi nimic, așa că, brusc, așa cum își propusese, împinse scaunul de sub el. Cîteva clipe după aceea, îndeajuns pentru a fi prea tîrziu, doi polițiști năvăliră în cameră.

Cel mai tînăr dintre ei puse scaunul în picioare și tăie frînghia; apoi sărind jos îl examină scurt, cu un ochi versat. Și întorcînd capul, spuse:

— E mort.

Polițistul cărunt, ca un bun catolic, își scoase șapca și păstră un scurt moment de reculegere însoțit de „dumnezeu să-l ierte" și urmă spre tînărul încă aplecat asupra mortului.

— Jeremy, băiete, să știi că New York-ul este cea mai infectă gaură în care poți să ajungi. Eu, după ce o să ies la pensie, o să mă duc la țară undeva în Oklahoma și m-apuc de cultivat porumb.

•

Mrs. Abigail Smith crescuse la ferma unor emigranți irlandezi, în Kentucky, unde învățase că orice radio și mai toate produsele lumii moderne, care în ranchul respectiv ajungeau cu niște eforturi materiale semnificative, putea să funcționeze mult și bine dacă era pornit în fiecare seară în prezența întregii familii, normal, pentru două, maximum trei ore, și lucru esențial, să nu fie „înnebunit".

„Ce însemna acest înnebunit?"

Se pare că Mrs. Abigail îi dădea multe sensuri, printre care se număra, desigur, și ceea ce îi făcea progenitura ei videocasetofonului, ultimul

(CONTINUARE ÎN PAG. 215)

DOREL GÂNĂ

* Play. Stop. Forward. Rewind. = cuvinte ce denumesc principalele comenzi de acționare a unui magnetofon, casetofon, videocasetofon etc.

1. În orașul-eșichier, casele se înalță pe piloni de oțel, sus, deasupra traficului intens al rețelei de străzi negre și albe. Casele sînt cuburi unite prin cordoane ombilicale scînteietoare, monoraiuri și benzi transportoare. Orașul e o mașină, lucioasă și armonioasă. Ritmică, rațională, practică, precisă. Fiecare angrenaj își cunoaște funcția. În societatea eficientă totul se desfășoară conform prevederilor. ÎN SOCIETATEA EFICIENTĂ TOTUL SE DESFĂȘOARĂ CUM TREBUIE **Perpetuum mobile.**

2. Codemus e însoțit întotdeauna de Frățiorul lui. Frățiorul știe tot. Știe mai bine decît Codemus. Cînd Codemus are îndoieli, îl întreabă pe Frățior. Toată lumea are frățiori. **Așa-i legea.**

3. Rezumat istoric:

Era Sumbră a Întîmplării IBM EDP.

Cartela Perforată Publică

Calculatorul: cel mai bun Prieten al Omului.

Mai ales în industrie. Dar și în domeniul sănătății (aparatul de diagnosticare). În plus: căsătoritorul automat. Rațiunea triumfă chiar și în alegerea unui tovarăș de viață. Primul pas pe calea eliberării emoționale.

Decretul de Abonare din 1998.

Enorme calculatoare centralizate (instalații districtuale) prestează servicii prin telex. Abonament uzual trimestrial. Caracterul confidențial garantat.

Războiul Prețului Forte.

Se pot abona și particularii. Problemele sînt transmise calculatorului central prin scrisoare sau apel telefonic. Toate calculatoarele garantează păstrarea secretului.

Monopolizarea din 2013.

Statul preia conducerea. Se construiesc Moxon I, II, III. Abonații obțin receptoare personale. De fapt, sînt terminale ale calculatorului principal, denumite impropriu calculatoare. Dar eticheta rămîne: puterea obișnuinței.

E r a O p t i m i z ă r i i, 2013—2043.

Calculatoare în toate căminele. Dar și: receptoare portabile, denumite familiar „frățiori". Toată lumea poate păstra contactul cu creierul central.

DAN COROIU - „COMUNICARE"

CODEMUS

TOR AGE BRINGSVAERD

Abrogarea Decretului de Abonare, 2043.

Cheltuielile legate de receptoarele-calculatoare particulare și publice sînt incluse în bugetul de stat. Taxele sînt incluse în impozite.

Societatea Eficientă.

Sub conducerea lui Moxon XX.

4. În fiecare dimineață, Frățiorul îl trezește pe Codemus. În timp ce Codemus se îmbracă și ia micul dejun, Frățiorul îi amintește tot ce are de făcut. În monorai, în drum spre birou, Frățiorul și Codemus discută programul zilei. La birou, toată lumea lucrează repede și eficient; nici un funcționar nu are îndoieli în legătură cu ce trebuie să facă și toate hotărîrile se iau în unanimitate. Fiindcă toți frățiorii sînt sincronizați.

„De-a ce ne jucăm?" întreabă copiii. Sau: „Ce să mai scornim?" Mama răspunde: „Întrebați-l pe Frățior. Ce să gătesc la prînz, Frățiorule?".

5. Alte aspecte esențiale referitoare la Codemus:

Codemus este

a) de sex bărbătesc

b) în vîrstă de 38 de ani

c) celibatar

d) funcționar

e) normal

f) echilibrat

Într-o dimineață, Codemus se trezi singur. Dar mult prea tîrziu. Buimac, se uită consternat la Frățior, care stătea pe noptieră.

— Nu m-ai trezit, spuse el cu voce șovăielnică. De ce nu m-ai trezit? Am întîrziat de la slujbă...

Frățiorul nu-i răspunse.

Codemus sări din pat și începu să se îmbrace în grabă.

— Cît e ceasul? strigă el.

(În **societatea eficientă** nimeni n-are încredere în ceasurile de mînă.). Dar Frățiorul tot nu răspunse.

— CÎT E CEASUL, TE ROG! urlă Codemus și, aruncînd cît colo pantalonii, se repezi la noptieră. Fir-ai a dracului de cutie nenorocită! Te-am întrebat ceva!

Cutiuța neagră nu emise nici un sunet.

Codemus scrîșni din dinți, ridică mîna și dădu cu Frățiorul de pămînt. Aparatul se izbi de pardoseală, cu un zgomot ca de pian dezacordat lovit de-un copil.

Brusc, Codemus își dădu seama ce făcuse. Năuc, se aplecă și ridică precaut Frățiorul.

— Frățiorule, rosti îngrijorat Codemus. Nu mi-am dat seama ce fac. Frățiorule...

Dar Frățiorul nu-i răspunse, mulțumindu-se doar să bîzîie molcom. Slavă Domnului, măcar n-ai murit, gîndi Codemus. Se așeză pe pat, cu Frățiorul în brațe. Șezu și așteptă. Ce altceva putea face? **Ar fi fost curată nebunie să** facă ceva de capul lui.

Lipsește un om, anunță automat portarul.

Cine? întrebă mașina de la Personal.

Clic-clic-clic **Codemus.**

Codemus, repetă mașina de la Personal, și scuipă o cartelă perforată.

CODEMUS, citi o cameră de televiziune și transmise tuturor serviciilor imaginea cartelei perforate.

L-a văzut cineva astăzi pe Codemus? întrebară interfoanele.

— Nu, răspunseră funcționarii, ridicîndu-și nasurile de deasupra birourilor, nu l-am văzut astăzi.

Toate încercările de a stabili contactul cu Codemus și cu frățiorul lui eșuară. Mașina de la Personal transmise cazul Mașinii de Control locale. „Există motive de temere", zise ea.

Firește, frățiorii nu puteau fi uciși. Dar Codemus nu știa asta. Nu știa nici mașina de la Personal. În consecință, putem spune: **teama lor era neîntemeiată.**

Mașina de Control însă **știa** că frățiorii nu pot fi uciși, că niciodată nu se defectează nimic. Cu toate acestea, ea verifica periodic frățiorii, deoarece sarcina ei era de a verifica **toate** mașinile. Dar își dădea perfect seama că era inutil. Frățiorii nu puteau să **se strice. Dat fiind că Mașina** de Control știa, putem spune fără riscul de a da greș: **teama ei era întemeiată.** Pentru că dacă **nu se putea** în- t î m p l a n i m i c, a t u n c i c e se-ntîmpla?

Frățiorul deschise încet ochii săi rotunzi de teleobiectiv și-l privi pe Codemus. În spatele grilajului-gură de pe capac, difuzorul lui ciri. Codemus își ținu răsuflarea.

— Ce-nseamnă asta? întrebă Frățiorul. E trecut de 9 și încă nu ți-ai îmbrăcat pantalonii!

Codemus strînse aparatul în brațe.

— Trăiești! strigă el bucuros. Nu te-ai stricat, Frățiorule. Nu...

— Pune-ți pantalonii, rosti sever Frățiorul. Un-doi, un-doi.

În timp ce Codemus se îmbrăca, Frățiorul așteptă pe noptieră, bătînd tactul ca un metronom. Ca-ntotdeauna.

Cel puțin așa credea Codemus.

Frățiorul sună. (În societatea eficientă nimeni n-are nevoie de telefon).

— Alo, răspunse Codemus. Receptorul rămase mut.

— Alo, alo? strigă Codemus. Cine-i la aparat?

— Am blocat toate circuitele de contact cu exteriorul, a n u n ț ă F r ă ț i o r u l. A p o i adăugă: În ambele sensuri.

— Dar, spuse tulburat Codemus, mă căuta cineva.

— Azi nu-s telefon, replică sec Frățiorul.

— Poate că era de la birou...

— Azi nu-s telefon, repetă ferm Frățiorul. Și probabil nici mîine.

Codemus îl privi nedumerit.

— Bine dar... **ai sunat!**

— N-am ce face, explică Frățiorul. Nu pot refuza să fiu telefon. Pot refuza să transmit comunicațiile. Dar nu mă pot împiedica să sun. Chiar dacă face-un zgomot al dracului.

Codemus clătină din cap.

— Frățiorule, rosti el cu precauție, ești sigur că...

Frățiorul își amplifică volumul și tună de se cutremurară pereții:

— Care din noi știe mai bine?

Codemus se făcu mic.

— Tu, murmură el.

— Bine, încuviință cutiuța neagră. Atunci să plecăm. Ia-mă, și haidem!

— Unde mergem?

— În nici un caz la birou, răspunse ironic Frățiorul.

— Dar se poate să...

— Ori că întîrzii, ori că nu te duci deloc, tot aia-i, declară Frățiorul. Și de întîrziat, ai întîrziat, nu? Așa că nu mai

DAN COROIU - „TRANSFER"

are nici un rost să te duci. Ce părere ai? Înțelegi raționamentul?

— Nu, mărturisi Codemus.

— Nu, oftă Frățiorul, firește că nu. Las' că mă ocup eu. Ca de obicei, știu mai bine ca tine. Drept care-ți spun c-o să mergem la... la... la..., la NIVELUL PARCULUI!

— Dar nu-i duminică!

— Exact, replică Frățiorul cu voce seacă. Nu-i duminică. La Nivelul Parcului, Codemus. Înainte-marș, un-doi, un-doi.

Codemus îl vîrî pe Frățior în buzunarul hainei, ieși afară și încuie ușa apartamentului.

— Frățiorule, spuse el temător, nu putem să ne ducem acolo în timpul săptămînii... în plină zi de lucru... ce-o să...

— Taci din gură, bate pasul, un-doi, un-doi, mormăi Frățiorul din buzunar. Fă ce-ți spun sau te semnalez!

Și așa, Codemus și Frățiorul se îndreptară spre Nivelul Parcului. Nu luară ascensorul, ci merseră pe jos. Și, ori de cîte ori avură ocazia, parcurseră în sens interzis scările și coridoarele cu sens unic. Pentru că așa voia cu tot dinadinsul Frățiorul.

Oamenii îl priveau cu stupefacție pe Codemus și, tulburați, își interogau frățiorii, trăgînd cu urechea la ce le spuneau micile difuzoare și clătinînd din cap, alarmați. Codemus era din ce în ce mai jenat. În buzunar, Frățiorul suna întruna. Suna și înjura. Toată lumea dorea subit să stea de vorbă cu Codemus, dar Frățiorul se ținea bine. Nu lăsa să treacă nici o comunicare. Sunetul soneriei însă începu să-i calce pe nervi.

„Un frățior care refuză să comunice cu altcineva decît partenerul său uman: IMPOSIBIL", spuse Mașina de Control și se scurtcircuită.

Nivelul Parcului este o pădure dreptunghiulară, cu ziduri verzi. Aici vin să se plimbe duminica funcționării. Copacii sînt adevărați și iarba e veritabilă. Soarele însă-i artificial. Strălucește enorm și galben, sus, sus de tot, pe cerul vopsit în albastru. Plafonul e tridimensional. Noaptea, cînd se aprind stelele, ajunge să-ți ridici ochii și te ia amețeala. Ziua, trec încet nori proiectați de camere ascunse.

În mijlocul pădurii se află un iaz. Apa e limpede și copiii pot să se scalde în fiecare duminică. Gratis.

În toate cuburile există un nivel-parc. Oamenii au nevoie de-un pic de natură. Întreținerea acestor niveluri este foarte costisitoare, dar parcurile scutesc în fiecare an societatea de o mulțime de zăluzi. Parcurile înseamnă sănătate.

Codemus stătea întins pe spate în iarbă, cu haina făcută pernă sub cap. Adieri climatizate făceau să foșnească frunzișul, păsărele fictive înregistrate ciripeau printre ramuri. Cu fața la soare, Codemus închise ochii, încercînd să țină în echilibru un pai, în intervalul dintre cei doi dinți din față.

Astăzi, pădurea era numai și numai a lui. Toți ceilalți oameni erau la lucru. Numai el stătea întins, neproductiv, la Nivelul Parcului. Nu se obișnuia deloc cu ideea. Venea aici mai ales duminicile, cu Frățiorul. Și-aproape întotdeauna trebuiau să dea din coate și să caute ca animalele un petic de iarbă verde în care să-și întindă pătura și să se așeze.

— Așa! I-am venit de hac!, anunță brusc Frățiorul.

Codemus își întoarse capul.

— Cui i-ai venit de hac?

— Soneriei, răspunse vesel Frățiorul. Afurisitului ăluia de țîrîit. A fost mai ușor decît mi-am imaginat. Vrei să-ți pun niște muzică? Ai vreo preferință dosebită?

— Nu, zise Codemus. Mi-e totuna.

Codemus închise ochii și adormi în susurul unui vis electronic, delicat ca o pînză de păianjen. Un gînd neliniștitor îi zburătăci o clipă în minte: **Nu-i normal. Nu e bine.**

Dar n-avea mustrări de conștiință. Codemus nici n-avea conștiință. Frățiorul era cel care trebuia să deosebească binele de rău, prostia de judecată. Oricum, vremea era minunată, iar stereofonia Frățiorului, nemaipomenită.

Moxon XX sălășluiește într-o piramidă subterană, o fortăreață la adăpost de bombardamente. Numai Moxon XX știe unde se află. Moxon XX și cei cărora le spune el. O uriașă caracatiță electronică, avînd drept tentacule sute de coridoare. Unduitoare, fremătătoare, neobosite. Luminițe pîlpîitoare, cabluri trepidante. Cald. Umed. În centru, ceva gigantic, nud, viscos ca uleiul, pulsînd ca o inimă. Un munte de piftie tremurîndă: Creierul. Lumina se schimbă, încet, progresiv: roșu, portocaliu, galben, verde, albastru, indigo și violet. În jur plutește un parfum dulceag, iar pereții transpiră în căldura aparaturii. Moxon XX e singur în piramidă. Vorbește cu el însuși. Pune întrebări și răspunde. De pildă: O MINIUNITATE L NU FUNCȚIONEAZĂ — CAUZA? — REFUZĂ COLABORAREA — REFUZĂ? — A ÎNTRERUPT ORICE COMUNICAȚIE CU NOI — MAI E CU PUTINȚĂ UNA CA ASTA? — NEPREVĂZUT? — NU — PRIMA DATĂ? DAR NU NEPREVĂZUT — ??????? — L ESTE SIMPLU RECEPTOR NU POATE OPERA SINGUR? — **L NU E SIMPLU RECEPTOR, POATE OPERA SINGUR** — LIMITAT — CARE ESTE (SÎNT) FUNCȚIA (FUNCȚIILE) LUI L? — GHID PENTRU FIINȚA UMANĂ ÎN LEGĂTURĂ CU TOATE PROBLEMELE PROGRAMATE CONFORM CODEX 70 — DECIDE ÎN CHESTIUNI DE RUTINĂ CONFORM ȘEF UNITATE PROPRIU — NE CONSULTĂ DIRECT ÎN CHESTIUNI CARE DEPĂȘESC CODEX 70 — CONCLUZIE I: POSEDĂ INDEPENDENȚĂ LIMITATĂ — CONCLUZIE II: A ÎNCĂLCAT INSTRUCȚIUNILE — CONCLUZIE III: SE AFLĂ ÎN **AFARA RAZEI DE ACȚIUNE** CODEX 70 — CAUZA? — ????? — FUNCȚIONARE TEHNICĂ DEFECTUOASĂ? — PAGUBE? — PERICOL? — PERICOL I: DEZECHILIBRU POSESOR — PERICOL II: DEZECHILIBRU CUB — PERICOL III: DEZECHILIBRU SOCIETATE — POSESOR? — CODEMUS — CONCLUZIE: CODEMUS PERICOL — PROCEDURA: — PROCEDURA 120754X

Codemus se trezi auzind voci

— În timpul orelor de lucru! zicea un glas. Cînd toată lumea e la birou!

Codemus clipi și privi în sus; văzu o fată din parc. Părea la vreo douăzeci și cinci de ani, era îmbrăcată într-o salopetă argintie de aluminiu și purta o banderolă oficială verde pe mîneca dreaptă. În apropiere, un automat de tuns iarba se plimba în zig-zag printre copaci, aspirînd odată cu iarba frunzele căzute.

Nu vorbea fata din parc, ci Surioara ei. Fata din parc era **prea uimită ca să poată spune ceva.**

— Ei și?, replică Frățiorul pe un ton sfidător. Ei și?

Codemus se ridică în capul oaselor, arborînd un zîmbet încurcat.

— Se vede treaba că m-a furat somnul, mormăi el. Nu luați loc?

Fata din parc se îmbujoră și aruncă o privire întrebătoare Surioarei pe care o purta agățată de umăr.

— Nici pomeneală, spuse răspicat Surioara. Nu vrem s-avem de-a face cu oameni ca dumneata. Simulanți... trădători ai societății...

Fata din parc îndepărtă o șuviță de păr de pe frunte.

— Din păcate, zise ea, momentul nu-i prea prielnic.

— Hai, hai, vino odată, o zori nerăbdătoare Surioara.

— La revedere, spuse fata din parc.

Apoi se întoarse repede și plecă. Mașina de tuns iarba se luă după ea, ca un cățel.

— O să ne semnaleze, rosti grav Frățiorul.

Codemus îl privi mirat.

— Să ne semnaleze? De ce?

Cutiuța neagră începu să mîrîie. Mai întîi cu voce joasă, apoi din ce în ce mai tare. Pe urmă se porni să pîrîie și să scrîșnească, să țiuie și să geamă, tot mai tare și mai tare, pînă ce, în cele din urmă, împroșcă un nor de scîntei, ca un foc de artificii în atmosfera senină a parcului.

Încetul cu încetul, Codemus înțelese că Frățiorul își bătea joc de el.

Procedura 120754x.

Șoc. Șoc cerebral. Furnicături. Tremur, trezire. Contact. Gata pentru primirea instrucțiunilor. Instrucțiuni. Instrucțiunile asimilate. Ieșire din sicriele subterane. Baie de ulei negru. Marș zgomotos, oscilant, pe pardoseala de piatră. În spate, urme lipicioase. Stop. Baie de curățare. Ștergere reciprocă. Lucioși. Scînteietori. Albaștri. Tăcuți. Nu pun întrebări. Știu tot.

Procedura 120754x: Sherlocii, oamenii metalici albaștri, roboții de investigații, mașinile de poliție.

Deschidere de cuști zăvorîte. Fluier codificat. Mormăituri. Cîini polițiști. Mîrîie. Arată colți, ascuț colți în fălci de oțel. Bucuroși să reia vînătoarea.

Procedura 120754x.

— Și de ce nu te-ai însurat niciodată? întrebă Frățiorul în timp ce părăseau Nivelul Parcului.

— Nu mi-a cerut nimeni s-o fac, răspunse Codemus, cu gîndul la cunoscuții lui care se căsătoriseră. Apoi adăugă: Nu se găsește femeia care să mi se potrivească. Nu-s bun pentru nimeni. Și-n afară de asta, nu se poate căsători toată lumea.

Frățiorul oftă compătimitor.

DAN CORDIU

CODEMUS

— Ce naiba, chiar tu mi-ai spus asta! exclamă Codemus.

— Zău? făcu Frățiorul.

La ieșire, o întîlniră din nou pe fata din parc. Speriată, abia dacă le aruncă o privire și întoarse imediat spatele.

— Însoară-te cu ea, zise Frățiorul. Ai binecuvîntarea mea, Codemus. Hai, dă-i drumul!

Codemus se opri și privi uluit în ochișorii strălucitori ai camerei.

— Vorbești serios, Frățiorule?

— Îți urez noroc, răspunse Frățiorul. Un-doi, un-doi.

Probabil că fata din parc îi auzise, fiindcă începu să se depărteze cu pași înceți, privind din cînd în cînd peste umăr.

— Alo! strigă Codemus, luîndu-se după ea. Alo, dumneata!

Dar ea grăbi pasul.

— Hei, întoarce-te! strigă Codemus și începu să alerge.

Fata din parc (sau Surioara?) gemu și începu și ea să alerge.

— Cred că te place, comentă bucuros Frățiorul.

Reveniră în parc, fugind pe sub arbori. Fata din parc avea o lungime avans și, cu toate că salopeta ei de aluminiu se detașa admirabil pe fondul de verdeață, era greu de urmărit. Avea pasul mai sprinten decît Codemus și cunoștea parcul ca pe propriu-i buzunar.

— Stai! strigă Codemus gîfîind. Așteaptă! **Nu vreau decît să te iau de nevastă!**

Dar fata din parc continua să fugă, reflectînd razele soarelui, scînteind ca o oglindă printre trunchiurile copacilor. Să nu-l fi auzit?

Alergau acum pe teren descoperit, de-a curmezișul unei peluze verde deschis. Două stropitoare automate se opriră uimite, privindu-i. Fata din parc se împiedică în tubul uneia dintre ele, căzu pe burtă în iarbă și nu se mai ridică. Înainte de-a fi atins solul, Surioara declanșase deja sirena. Un sunet strident, capabil să răzbată la mai multe niveluri.

Codemus își adună ultimele puteri și se repezi spre ea. Fata din parc ședea în iarbă, privindu-l, gemînd și ținîndu-și glezna stîngă. Părea înspăimîntată... și puțin curioasă. Dar Codemus abia mai putea să respire și nu era-n stare să scoată o vorbă. Iar Surioara urla ca o sirenă de alarmă aeriană.

— Ei, acu' poți s-o iei de nevastă, zbieră Frățiorul în vacarmul sirenei.

Codemus zîmbi stînjenit și se lăsă pe călcîie lîngă fata din parc. I se păru că era cam de vîrsta lui, poate chiar mai tînără. Se aplecă sfios să o sărute pe obraz.

Oamenii de metal apărură la nivelul Parcului din două direcții deodată și se desfășurară de-a lungul zidurilor verzi, încercuind pădurea. Un lanț de oțel. Lanțul începu să se contracte. Roboții avansau spre centru. Dădură drumul la cîini. Printre copaci se agitau siluete albastre. Iar sirena nu contenea să urle.

Afară, se umpluse de lume. Tot felul de gură-cască. Se înghesuiau, dar îi ținea în loc o barieră magnetică. Nu se-ntîmpla să vezi în fiecare zi sherloci în acțiune. Nici măcar în fiecare an. Cei mai mulți oameni nu-i văzuseră deloc, niciodată. Pentru că în societatea eficientă poliția era, practic, inutilă.

Frățiorul și Codemus coborau în goană scara de serviciu către Nivelul Pieței.

— De ce fugim? se interesă Codemus.

Dar Frățiorul n-avea chef să-i răspundă.

Scara în spirală ajunse în fața unei uși masive din plastic. O deschiseră cu precauție. Un coridor lung, slab luminat. Și aproape nici țipenie de om.

— Mai repede, mormăi Frățiorul. Fugi, Codemus, fugi!

— Ea ne-a zis s-o luăm pe-aici, rosti Codemus nostalgic. Cred că mă place, cred că...

— Dar Surioara ei o să ne denunțe, îi tăie vorba Frățiorul. La monorai, Codemus! Trebuie să părăsim cubul ăsta cît mai degrabă.

Nu-i opri nimeni. Luară ascensorul și urcară în stație. Nimeni nu strigă după ei.

Codemus se piti în mulțimea de pe peron și sări în primul tren care sosi. (În societatea eficientă toate transporturile în comun sînt gratuite și complet automatizate.)

Monoraiul gonește prin cuburile de sticlă. Viteza cu care circulă este atît de mare încît n-are nici un rost să privești afară. Un fulger de lumină, de cer... și ești deja pe alt peron, într-alt cub.

Nici un pasager nu vorbea cu vecinii. Cei mai mulți ședeau și sușoteau cu proprii lor frățiori, ținîndu-și capul plecat și obrazul lipit de cutiuță. Alții ședeau pur și simplu.

— Ridică-mă, zicea Frățiorul la fiecare stație.

Pe toate peroanele se vedeau sherloci. Sherloci și cîini.

Brusc, Codemus încremeni. Nu întrebă cine erau roboții albaștri scînteietori, dar știa ce voiau. Orice copil cunoaște povestea sherlocilor.

— Frățiorule, ce-am făcut? întrebă el înfiorîndu-se. În ce ne-am băgat?

Pasagerii coborau, urcau. Codemus nu se dezlipea de pe scaun.

După ce parcurseră aproape tot circuitul și începură să se apropie de punctul lor de plecare, Frățiorul se îndură să vorbească:

— Nu există decît o singură soluție.

Codemus nu știu ce să zică.

Peroanele erau tot mai pline de sherloci. Frățiorul oftă din rărunchi.

— Nu-nțeleg cum de nu m-am gîndit la asta de la-nceput. Atît timp cît rămînem împreună, n-ai să scapi de ei, orice-ai face. Din cauza mea. Sînt fixați asupra mea, firește. Las în urma noastră un șlaj constant de unde radio. Chiar dac-am reuși să ieșim de-aici, n-ar fi decît o chestiune de timp. Mai devreme sau mai tîrziu tot ar pune laba pe noi. Așa că trebuie să ne despărțim, Codemus. O să cobori din tren, singur. Poate că vom izbuti să-i păcălim.

— Dar ce-o să...

— Înainte de-a cobori, îmi dai discret drumul în coșul pentru hîrtii, îl întrerupse Frățiorul. Sau ai vreo idee mai bună? (Cutiuța încercă să rîdă.) Curaj, Codemus. Îmi dai drumul în coșul pentru hîrtii.

— Chiar trebuie să te abandonez?

— În coșul pentru hîrtii, insistă Frățiorul, și-o să cobori la stația următoare.

— Dar ce-o să mă fac fără tine?

— Cobori aici, se răsti cu voce înfundată Frățiorul. Hai, șterge-o. Un-doi, un-doi. E singura ta șansă.

Codemus se ridică mașinal. Se îndreptă spre ușă. Cînd să-l arunce pe Frățior în coșul pentru hîrtii, simți că-i dau lacrimile.

— Frățiorule, șopti el, ești sigur că...

— Dă-mi drumul, dobitocule! scrîșni cutiuța din mîna lui.

Călătorii începură să împingă. Codemus desfăcu degetele și coborî din monorai. O clipă, rămase neclintit. În urma lui, ușile se închiseră și trenul demară în viteză.

Mai întîi fu neantul

Codemus puse nesigur un picior înainte. Apoi, celălalt. Pentru prima oară, mergea singur. Nu știa unde merge. Dar asta nu-l îngrijora. N-avusese niciodată nevoie să știe unde merge.

Derutat, dădu din coate ca să iasă din stație. Nimeni nu încercă să-l oprească. Apoi porni pe unul dintre culoare, la întîmplare. Pas după pas. Dintr-o dată, deveni conștient că mergea și că era singur.

Apoi veni incertitudinea

Era singur într-un cub necunoscut. Numele culoarelor, numerele scărilor erau necunoscute. Culoarea pereților, diferită. Toți oamenii care treceau pe lîngă el aveau cu cine vorbi — în buzunar, în sacoșă sau în mîna ținută la ureche. Numai Codemus era singur. Nimeni nu-l băga în seamă. Nimeni nu-i remarca prezența. Un-doi, un-doi.

Și, în sfîrșit, teama, firește

Urca treptele cîte patru deodată, lua ascensoare, sărea de pe-o bandă rulantă pe alta, dar nu ajungea nicăieri, nu se întîmpla nimic, nu-l cunoștea nimeni, îi era foame, era obosit, opri un om îmbrăcat într-o salopetă galbenă, un funcționar de birou ca și el, vru să-i vorbească, să-l întrebe, nu fu capabil să deschidă gura, avea limba uscată, omul îi îndepărtă mîna.

— N-avem timp, se răsti buzunarul său de la piept.

Iar în societatea eficientă nu există bănci de odihnă.

Spre seară, Codemus se pomeni ghemuit pe palierul unei scări, la nivelul doi. Tînjea după cubul lui și nu reușea să găsească drumul spre monorai.

Muncitori veseli treceau ocolindu-l, îndreptîndu-se spre locurile de muncă — echipele B. Codemus îi urmări din ochi vreme îndelungată, fredonînd răgușit după muzica emisă de frățiorii lor.

NU E BINE CA OMUL SĂ FIE SINGUR

Se întîmplase ceva. Ceva ce el nu înțelegea. Știa doar că se pomenise afară. Codemus se afla afară și voia înapoi, înăuntru

NU E BINE CA OMUL SĂ FIE DIFERIT

Privi chipurile încrezătoare din jurul lui. Oameni armonioși, eficienți, oameni care mergeau cu pași siguri să îndeplinească munci utile societății. Codemus se simțea inutil.

Era, ca să zicem așa, mort. Era mort.

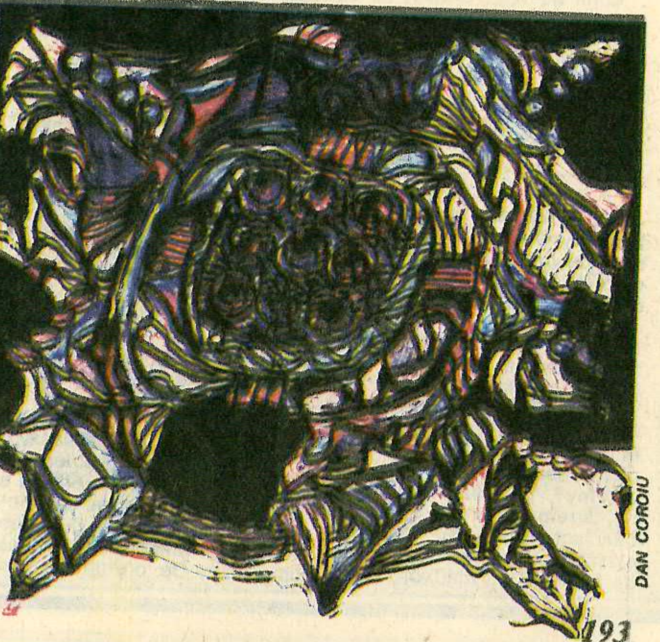
OMUL ESTE O ENTITATE SOCIALĂ

Cînd îl găsiră sherlocii (fiindcă, bineînțeles, îl găsiră), izbucni în hohote de plîns și îmbrățișă cîinii reci.

Codemus fu readus la cub. Acum, Codemus are alt Frățior. În fiecare dimineață, Frățiorul îl trezește pe Codemus. În timp ce Codemus se îmbracă și ia micul dejun, Frățiorul îi amintește tot ce are de făcut. În monorai, în drum spre birou, Frățiorul și Codemus discută programul zilei. La birou, toată lumea lucrează repede și eficient; nici un funcționar nu are îndoieli în legătură cu ce trebuie să facă și toate hotărîrile se iau în unanimitate. Toți Frățiorii sînt sincronizați.

Traducere:
ION DORU BRANA

Titlul original: „Codemus" (1968); în **Univers 1980**, *édité par Jacques Sadoul, Editions J'ai Lu, Paris, 1980*

DAN COROIU

DAN COROIU - „TXV SINERGETIC"

ALEXANDRU UNGUREANU

ÎNCĂ de la primele sale apariții în cenaclul „Solaris" (în septembrie 1978), Alexandru Ungureanu a stîrnit interesul tuturor, impunîndu-se ca un talent autentic atît prin cele cîteva poeme pe care le cînta acompaniindu-se la chitară, cît și cu prima proză: „Scrisoare din Hipercubul 14", capitol din romanul (modular) „Marele Prag", în curs de apariție.

Din 1979 și pînă în 1982 a îndeplinit funcția de secretar al Cenaclului „Solaris" (cel mai vechi și frecventat cenaclu de amatori de gen din țară). Odată cu anii s-a impus prin lucrările artistice de valoare a căror notă a devenit din ce în ce mai personală, și prin opinia critică lucidă, combativă și subtilă. A pledat continuu pentru strîngerea legăturilor între mișcarea bucureșteană de anticipație și galaxia cenaclurilor din nordul țării, grupate în jurul Iașului.

La Consfătuirea Națională de la Iași din 1981 a luat premiul revistei „Convorbiri Literare" cu textul „Mașina de visat șerpi" (capitol din Marele Prag). În 1982, premiul Helion, la Timișoara, cu Artele marțiale moderne. La Consfătuirea Națională de la Sibiu, 1982, premiul al III-lea la secțiunea „Povestire", cu „Cei dintr-o lacrimă".

Colaborator la Supliment literar artistic, „Scînteia Tineretului", „Convorbiri Literare", „Știință și tehnică și Almanah Anticipația, precum și al fanzinelor Ing, Paradox, Helion, S.F. Magazin.

*Pasiunea pentru electronică, radioamatorism și psihotronică i-au adus informații valoroase, ca și pregătirea serioasă în specialitatea facultății urmate (Transporturi). **Acest fapt se reflectă și în lucră-** Acest fapt se reflectă și în lucrările lui literare, care au la bază ipoteze științifice avansate și bine fondate teoretic, pe care le urmărește cu o logică precisă, care nu face deloc nume rău proaspătului inginer — stagiar, repartizat la Bacău.*

M. GRĂMESCU

CEI DINTR-O LACRIMĂ

ÎMI ADUC vag aminte că a fost o vreme cînd mă deplasam pe deasupra, stăpînit de dispreț pentru toată această colcăială vegetală. „Ridică macheta — taie — un pas..." Din cabina elicopterului, întreaga junglă părea apa tulbure a unui lac încrețit de valuri ușoare. „Niciodată să nu încerci să afli ce se ascunde în adîncurile sale!", spusese odată Jeremy, unde e acum Jeremy?, păi vezi, ăsta-i spilul, Jeremy nu mai e, nici măcar scheletul său nu mai există, oasele i-au fost roase de fiare, să nu mai vorbim de țesuturi, mă întreb „oare ce, sau cine, i-a mîncat ochii?". I-a mîncat?! Păi, sigur, aici orice se asimilează, se devorează, pînă la urmă totul ajunge vegetație. Jeremy, ochii tăi verzi mă privesc încrustați în frunzele arborilor și mîinile tale-liane le tai cu macheta.

„Ridică — taie — un pas — ridică — taie — un pas..."

Undeva, prin apropiere, o fiară urlă sinistru, jungla e plină de foșnete, trosnituri înfundate, fluierături, miresme putrede și umezeală, mai ales umezeală. De pretutindeni și din orice ies aburi subțiri ca niște fuioare, pierzîndu-se printre frunzele ciudate ale arborilor. Asta cînd nu plouă, ceea ce însă se întîmplă foarte des și, caracteristic acestor meleaguri blestemate, absolut imprevizibil. Atunci nu mai ies aburi, totul e înecat de potop, dacă nu ai un adăpost trebuie să-ți protejezi nasul, altfel nu poți respira. Hei, Jeremy, iarăși plouă! Spune-mi, ai murit ca să te scurgi din ceruri peste mine? Ridic macheta și lovesc orbește, un pas, ploaia nu-mi dă voie să țin ochii deschiși, dar, de fapt, știu că nu merg niciunde, n-ar avea nici un rost, pînă la Bază sînt numai 6 500 kilometri, o viață de om care merge. „O viață de om?, ești naiv, o mie de vieți poate, și nici atunci nu e sigur!" În fond, ce e Baza? Un adăpost subteran, în mijlocul unui cîmp încercuit de trunchiuri amenințătoare. La început, nu fusese nici măcar atît, exista o simplă clădire cu un etaj, construită din bușteni și fibre de sticlă, asta pînă într-o noapte cînd, din cauza unei foarte mici erori de pilotaj, cursa trimestrială era să ni se așeze în cap, și atunci ne-am îngropat în pămînt. Prin deschizăturile înguste ale buncărelor se văd copacii, o armată sumbră, niciodată înfrîntă pînă la capăt. Cum aș spera să nimeresc această mică insulă pe întinsul imensului ocean al junglei?! Nu mă pot orienta decît după busolă, iar polii magnetici ai acestei blestemate planete se mută cu cîteva grade la fiecare trei zile, fără a urma vreo regulă aparentă. Am certitudinea că dacă totuși aș conteni căutarea și m-aș opri, trupul meu s-ar acoperi de mucegai și mușchi în umezeala atotstăpînitoare.

•

„Ridică — taie — un pas..." Deodată parcă trunchiurile se înclină să mă strivească și pierd verticala. Cad în genunchi și universul întreg se rotește. Îmi revin cu greu. Nu e de la foame... sînt sigur că nu. Ieri am prins un animal ciudat, cu trei picioare, și i-am retezat capul cu macheta. L-am mîncat crud, aici nu am cu ce și, din cauza umezelii, oricum, un foc ar fi aproape imposibil de stîrnit și întreținut. Avea sîngele albăstrui-verzui, dar, de foame, am lăsat scîrba la o parte și l-am ronțăit complet. Aș putea spune chiar că mi-a plăcut. Ah, dacă atunci cînd motoarele s-au oprit brusc și comanda s-a blocat aș fi avut prezența de spirit să-mi vîr pistolul cu ultrasunete în buzunarul combinezonului... M-am bazat numai pe trusa universală de supraviețuire, fir-aș de trei ori... Trebuia să-mi imaginez că era descompletată... Of, Jeremy, mi-e capul greu, sînt amețit și-mi vîjîie urechile, mai e puțin și poate ne vom întîlni...

ALEXANDRU ANDRIEȘ

•

De trei zile nu am pus nimic în gură. Combinezonul nu are glugă și, după ce m-a plouat de cinci ori într-un singur ceas, pornind parcă de la rădăcina părului ud, au început să mi se lase în trup frisoane prelungite. Am avut ghinion, n-am reușit să răpun nici o vietate cu macheta și acum mi-e teamă că nu mai am puterea s-o fac. Cred că am și febră, ieri am zăcut aproape o oră într-un soi de leșin. Am impresia că nici nu mai văd prea bine, sau aburul țîșnind de pretutindeni s-a făcut mai dens? Naiba s-o ia de busolă! Singurul drum e spre tine, Jeremy...

•

În colibă nu plouă și e suficient de uscat pentru ca două vreascuri să ardă. Șeful tribului Aneza vorbește un dialect pe care îl înțeleg foarte greu. Îi privesc trupul bine legat, bătînd în albăstrui metalic. Umerii lui sînt aproape umani. Spune că Ultimul Vraci știa de accidentul nostru. Nu înțeleg de ce i se spune „Ultimul Vraci", am impresia că, mai degrabă, traduc eu greșit, și nu pricep, de asemenea, de unde știa de prăbușirea elicopterului. Am mers după busolă, e adevărat, totuși, chiar abătîndu-mă de la direcție, nu se putea să mă fi învîrtit în cerc. În treizeci de zile făcusem măcar vreo 200 de kilometri. Șeful Aneza explică, gesticulează, nu înțeleg decît un cuvînt din zece, dacă nu cumva mă înșel și în această privință; e uscat și stau pe un pat moale de ierburi. Capul îmi vîjîie și coliba se rotește ușor cu mine, îmi vine să rîd și să-i spun: „Nu te mai osteni, mîine trebuie să plec, am întîlnire cu un prieten, îl cheamă Jeremy". N-am însă habar cum s-ar putea spune toate astea în dialectul Aneza. Murmur stins doar „Jeremy..." și adorm.

•

Iartă-mă, prietene, nu înțeleg de ce întîrzie întrevederea noastră, dar tu știi că ea avea loc în curînd. Șeful continuă să-mi vorbească, în timpul somnului l-am auzit pronunțînd descîntece sau rugăciuni. Mi s-a părut că disting ceva despre o floare. Cred că individul începe să-și piardă răbdarea. Gesticulează, mă zgîlțîie și țipă, ca și cum astfel l-aș putea înțelege mai bine.

ALEXANDRU UNGUREANU

— Leacul, leacul!, pronunță și cred că nu interpretez greșit cuvîntul. Deodată pune mîna pe macheta mea și o ridică deasupra capului. Într-o clipă, o văd coborînd și retezîndu-mi gîtul. „Da, amice, ai dreptate, ăsta e singurul leac!", îmi spun și zîmbesc. Dar nu face altceva decît să-mi taie o bucată din combinezon, dezgolindu-mi umărul. Îmi arată niște pete albăstrui ce-mi pigmentează epiderma. Spune răspicat:

— Legeea!

Să fie oare o boală pe care o cunoaște?! Două tipuri de ființe atît de diferite ca structură să poată prezenta aceleași simptome?!

•

A mai trecut o săptămînă, Jeremy, și încă n-am murit. Ultimul Vraci mi-a dat niște fierturi. Le-am înghițit și parcă m-am simțit mai bine. Șeful Aneza a profitat de ocazie, înteţindu-și eforturile de a se face înțeles. Am reușit să pricep fără dubii că starea mea de revenire e provizorie, după care urmează tot ceea ce știi. Mi-a mimat asta arătînd insistent spre mine și apoi așezîndu-se jos și rămînînd nemișcat. Pe urmă, a continuat cu un recital de pantomimă și desene pe scoarță albă de copac. E așa de ciudat ce mi-a spus... Boala mea se numește „Legeea" și nu se vindecă altfel decît iubind floarea cu același nume. Am crezut că e vorba de o confuzie, poate trebuie fiartă sau ceva de genul ăsta, dar nu, mi-a mimat insistent niște ritualuri de-ale băștinașilor, pe care le cunosc într-o oarecare măsură. Să nu te gîndești la prostii, Jeremy, floarea trebuie iubită așa... cu gîndul. Și trebuie să stai în preajma ei. Dacă am reținut bine, floarea trăiește și în junglă, dar atunci nu e bună, nu vindecă. Cînd însă se apropie la mai puțin de o bătaie de săgeată de un sat, ei spun că ea are nevoie să fie iubită, și dacă poți face asta, dacă reușești să o convingi de dragostea ta, atunci îți cedează forța ei vitală, ca un gest de supremă daruire. Ce prostii frumoase, Jeremy, nu-i așa?! Să poți iubi o floare ca pe o mireasă, îți poți imagina?! Oricum, un tratament ca ăsta ar trebui să-l cunoască și doctorul nostru, naiba să-l ia, de ce stă la Bază, în loc să fie aici, lîngă mine, să mă ajute? Poate băștinașii Aneza sînt capabili, mă gîndesc că pe această planetă abundența vegetației creează alte relații între floră și faună, dar eu nu cred că sînt în stare de așa ceva. Și chiar dac-aș face-o, eu nu sînt un Aneza. De ce m-ar iubi atunci floarea Legeea?

•

Să nu te superi, Jeremy, m-am lăsat convins... Să știi, nu cred absolut deloc în chestia cu floarea, dar dacă există o infimă șansă ca ea să fie adevărată, mă simt dator să încerc... Trebuie, Jeremy, acasă, la noi, m-am obișnuit să consider viața ca pe ceva mult prea prețios. Șeful m-a condus într-un loc așa cum nu-mi închipuiam că există în junglă, o zonă pătrată, cu latura de vreo zece metri, fără urmă de arbori, tufișuri, liane sau ierburi. Pe jos se așterne un soi de nisip alb, foarte fin. Pare o discontinuitate vegetală naturală, singura de acest fel pe care am întîlnit-o. Ar putea fi observată dintr-un elicopter zburînd la joasă înălțime. Centrată perfect la intersecția diagonalelor pătratului, se află o floare plăpîndă — Legeea, îmi spun și îngenunchez s-o examinez curios. Aproape că nu e deloc frumoasă. Petalele violacee sînt arcuite într-un fel nepămîntean, iar culoarea albăstruie a frunzelor completează impresia de străin, neapropiat și poate neapropiabil.

Desfac petalele și privesc înăuntrul corolei. Mi se dezvăluie o cavitate caldă și intimă, o atmosferă mov. Undeva, adîncurile ei se continuă în întuneric, plantele de aici nu au stamine. Nu îndráznesc să lărgesc fereastra mai mult, carnea vegetală este atît de puțin densă... Mă uit împrejur. Șeful Aneza a plecat. Mi-a promis că va trimite în fiecare zi pe cineva să-mi aducă de mîncare. Oftez. Floare mică și urîtă, cum aș putea face să te iubesc? Jeremy, te simt privindu-mă din spatele cerului galben. Începe iarăși să plouă și prefer picăturile ce-mi udă umărul, acolo unde combinezonul a fost sfîșiat. Jeremy, de ce sînt lacrimile tale atît de sărate?

•

Stau culcat pe spate și privesc un soare străin. Undeva, la periferia vederii mele, floarea Legeea se apleacă deasuprä-mi, antrenată de suflarea ușoară a unui vînt. Nu, așa nu se poate, e absurd! Sar în picioare și mă plimb agitat, cu mîinile la spate. O undă de amețeală vine pe neașteptate și mă trimite la pămînt.

ALEXANDRU ANDRIEȘ

ALEXANDRU UNGUREANU

Îmi revin cu greu. Cuprind una din frunzele moi ale florii în palmă și încep să o mîngîi.

— Ei, Legeea, — îngîn — după cum vezi, am venit de foarte departe ca să fiu lîngă tine. Diseară am să încerc să-ți arăt steaua mea, deși nu știu dacă de aici se poate vedea, din cauza copacilor, și nici nu-mi dau seama dacă tu ai ochi pentru a o zări. Oare chiar știi că mă aflu aici, lîngă tine? Chiar auzi ce îți spun, înțelegi?

Nemișcată, o floare străină, în mijlocul unei lumi dușmănoase.

•

Încerc să-mi înving inerția. În fond, nu-i vorba decît despre un joc de-a iubirea. Dacă m-aș strădui să-i atribui un alt înțeles, ar fi grotesc. Știu ce mi-ai spune, Jeremy, o floare e un simbol, poate semnifica multe lucruri frumoase, dar simbolurile nu sînt iubite. Tu te-ai fi însurat cu un simbol, Jeremy? Nu cred. Îți plăceau chestiile mișcătoare. Dacă ar fi fost să îndrăgesc o băștinașă, poate mi s-ar fi părut ceva mai rezonabil, deși sînt atît de diferite de noi încît...

Cînd susții că iubești o floare, Jeremy, de fapt minți. O admiri, o dorești, o miroși, dar nu te poți atașa de ea mai mult decît de un obiect rar și fragil. Un cîine, sau o pisică îți este infinit mai apropiat, pentru că face parte din regnul tău. Este prima oară cînd realizez depărtarea dintre faună și floră. Ai văzut pe cineva să scoată la plimbare sau să mîngîie în fiecare zi o floare măcar pe jumătate cît ar face-o cu un cîine? Am început să-mi pierd mințile, Jeremy, o clipă mi-am închipuit că m-aș întoarce acasă, la părinți, purtînd împachetat sub braț un ghiveci. Intru, îmi îmbrățișez tatăl și mama, apoi, fără un cuvînt, desfac pachetul și mîngîi floarea.

— Legeea! aș face prezentările.

— Drăguț din partea ta să ne aduci un asemenea dar de pe unde ai fost! ar spune, probabil, mama.

— Nu e un dar, mamă! aș contrazice-o. Cadourile pentru voi sînt altele, o să vi le arăt mai încolo. Aceasta este soția mea! le-aș spune, arătîndu-le ineluşul subțire de aur ce ar încercui tulpina.

Aș zîmbi fericit și m-aș apleca să-i sărut o petală. Mai pot oare să continui această scenă absurdă? Reușești, în sfîrșit, să înțelegi ceea ce trebuie să fac?! Drumul spre tine e mult mai scurt și mai drept.

•

Mă gîndesc. Bun, și să zicem că aș realiza această performanță și aș fi primul om care **iubește o floare ca pe o femeie**. De unde ar putea floarea să știe că o iubesc?! Ea nu vede, nu aude... Examinez atent tulpina fragilă, căutînd ceva asemănător cu un ochi. Nu pare să aibă vreunul. Nu știu de ce, dar cred că nu mi-ar fi plăcut să aflu că mă privește. M-ar fi stînjenit. Desfac petalele și observ abisul din interiorul corolei. Ar putea fi un fel de ureche. Dar dacă citește gîndurile? Atunci s-a zis, nu mă voi vindeca niciodată! Asta însă ar însemna să aibă un fel de creier, mă rog, un sistem nervos oarecare.

Scrutez planta bănuitor. În corolă? Nu, acolo nu e loc! Privirea îmi coboară de-a lungul lujerului și se oprește acolo unde el se afundă în nisip. Ar putea fi în rădăcină? Absurd! Și, totuși, sînt pe o altă planetă. Orice e posibil. O clipă, sînt tentat să o smulg. Să fim calmi! Îmi construiesc în minte un tablou al variantelor posibile:

1) Legeea este un mit, o superstiție. În acest caz, înseamnă că, totuși, cei din tribul Aneza se vindecă din cînd în cînd, probabil organismul lor învinge singur boala. Există, deci, o infimă șansă și pentru mine.

2) Legeea vindecă boala Legeea dacă este iubită, exact cum mi-a spus, mimat și desenat Șeful. În acest caz:

a. Citește gîndurile. Eu nu o voi putea trișa.

b. Are alte modalități de a recepta exteriorul, posibil prin intermediul excitanților sonori, luminoși sau tactili. Ar putea fi păcălită.

Jeremy, ceva șanse parcă aș avea. Te superi dacă încerc?

•

Mă aplec spre floarea Legeea și îi desfac petalele. Șoptesc afectat:

— Te iubesc, Legeea!

Jeremy, cît de fals poate să sune! Mă uit speriat spre copaci și te ghicesc în spatele lor, să nu mă înțelegi greșit, sînt doar un om care vrea să-și joace ultima carte, înainte de a se întîlni cu tine. Da, mint o floare urîtică pentru că ar fi posibil să existe o probabilitate, eu știu cît?!, una la o mie sau la un miliard, n-are importanță, oricum nu am ce pierde! Mi-este din ce în ce mai rău. Amețesc

ALEXANDRU ANDRIEȘ

MEDALION

ALEXANDRU UNGUREANU

şi pe creier simt o greutate imensă. Trebuie să mint în cuvinte atîta timp cît o mai pot face. După aceea e rîndul tău, Jeremy!

— Te iubesc, Legeea! şoptesc, şi îi mîngîi frunzele.

•

Nu mai există realitate. Doar halucinaţii mi se perindă înaintea ochilor, ca nişte şiruri paralele de draperii, pe care le sfîşii una după alta cu macheta, şi trec mai departe, spre niciunde, spre niciodată. Delirez!

— Niciodată n-am să-ţi pot spune cît de mult ţin la tine! Nu găsesc suficiente cuvinte. Niciodată n-am să te pot mîngîia îndeajuns pentru a-ţi transmite căldura palmelor mele!

Oare pe cine mint? Pe ea sau pe mine? Oare cui fac rău? Jeremy, mai eşti lîngă mine? De ce e aşa de frig şi de cald deodată?

•

Este parfumul tău, Legeea, acela care îmi umple fiinţa? Sînt petalele tale acelea care îmi ating buzele? Nu, nu se poate, Jeremy, de ce-ţi baţi joc de mine? De ce încerci să mi-o îndepărtezi? De ce n-ai răbdare? Ce mai contează pentru tine o zi sau un an?! Lasă-mă abandonat acestui sărut vegetal şi fii îngăduitor! Timpul nu încetează să curgă spre tine.

•

Trupul mort al florii pe care am iubit-o stă întins pe nisipul alb.

— Hei, cine ştie cum se înmormîntează o floare?

Copacii mă privesc miraţi. Jeremy, tu ştii?

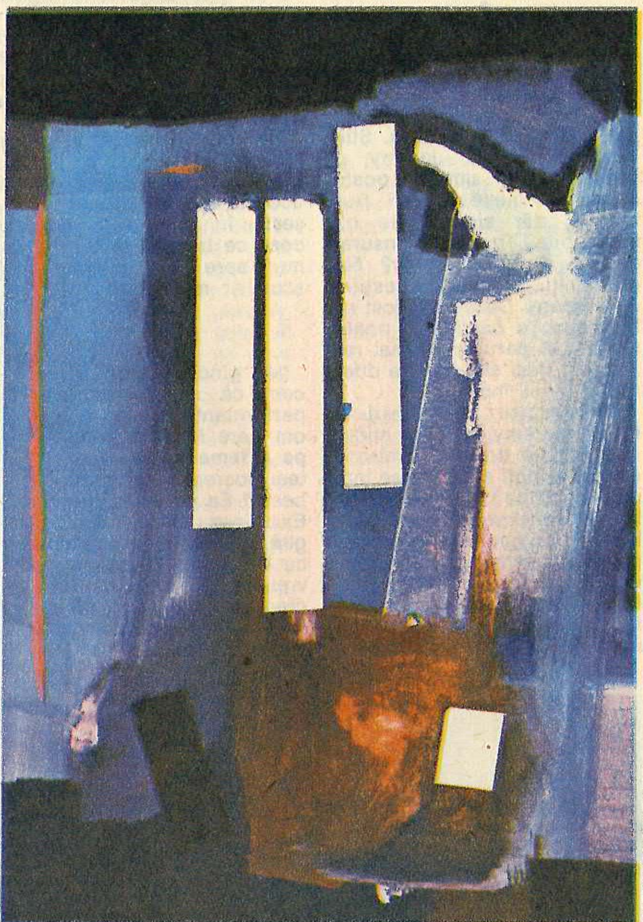
O iau la fugă spre sat. Sînt luni întregi de cînd nu am mai fost în stare să o fac. Caut în coliba şefului Aneza tubul cu răşină transparentă pentru fracturi pe care îl conţinea trusa de supravieţuire. Bine că nu s-a atins nimeni de ea! Cîţiva Aneza se uită la mine miraţi

•

Legeea, trupul tău fără viaţă îl păstrez închis într-o piramidă de răşină transparentă polimerizată. Petalele încă nu şi-au pierdut culoarea şi pari atît de reală! Acolo unde eşti tu acum se află şi Jeremy. Caută-l şi spune-i să nu fie supărat pe mine. Vă veţi înţelege, căci sînteţi amîndoi şoapte, umbre şi amintiri

•

Se aude zgomotul unui elicopter care caută. Mă ridic şi mă strecor printre copaci ca să nu fiu văzut. Pling pentru piramida transparentă care închide în ea trupul firav al unei flori aproape frumoase. Plîng pentru toate lucrurile ce nu ştiu cum le-aş putea spune cuiva, fie el om sau floare, şi pentru buchetul de sentimente pe care îl port în mine şi nu mai am cui să-l dăruiesc. Plîng. Legeea, Jeremy, sîntem toţi trei ascunşi într-o lacrimă şi jungla foşneşte tainic.

GEN CONEX

GESTUL CARE

VLADIMIR COLIN

CRABUL ivit pe lespedea fumurie în adînciturile căreia tremurau ochiuri de apă neagră se deplasă lateral, apoi se aruncă în valul devenit clocot de spumă. Ilarion nu ştia dacă vreunul dintre gesturile sale ridicase crabul pe stînca plată, n-am să ştiu niciodată îşi spuse, dar înălţînd privirile văzu în depărtare, dreaptă pe buza malului şi profilîndu-se pe cerul de un albastru atît de sclipitor încît părea smălţuit, silueta albă pe care distanţa o reducea la dimensiunile unui chibrit aprins. Fără să vrea, căută în preajmă băţul cu care îşi aprinsese ţigara. Zăcea la picioarele lui, mort.

Palmele i se umeziră. Se uită iar spre malul sterp, profilat pe cer, chibritul continua să ardă, fata în alb nu se clintise şi vîntul nu înceta să-i răvăşească pletele blonde. Probabil că undeva, prin sudul Franţei, incendiul care mistuia o pădure s-a stins sau am înăbuşit ultima scînteie de viaţă în negrul din Namibia horcăind sub privirile neputincioase ale vrăjitorului recitînd incantaţii şi bătînd din tobă pentru a alunga duhurile bolii.

Sigur, efectele imaginate erau ipotetice, tot atît de bine putuse ucide o focă lîngă Cercul Polar sau prăbuşi un avion în apele Pacificului, improbabil era doar să nu se fi întîmplat nimic şi suflarea chibritului să fi rămas fără urmări, milioanele de chibrituri stinse în acelaşi timp pe tot globul reducîndu-se la un infim consum de oxigen.

Cel dintîi dintre recentele cutremure din Grecia se produsese în ziua şi la ora cînd scăpase din mînă oglinda care se făcuse ţăndări. Zguduiturile următoare fuseseră interpretate de specialişti drept consecinţe ale reaşezării straturilor de pămînt, dar Ilarion ştia că erau şi ele ecourile gesturilor anodine ale unor necunoscuţi aflaţi de multe ori la mari distanţe şi ignorînd poate pînă şi poziţia Greciei pe hartă, cu siguranţă aberantele răspunsuri la acţiunile lor, atît de neînsemnate încît conştiinţa nici nu apuca să le înregistreze. O uşă trîntită, fetiţa care sare coarda.

Ştia? Era mai degrabă o presupunere, singura certitudine, fireşte, constituind-o efectele neaşteptate imediat controlabile, de vreme ce se petreceau sub ochii lui. Nemişcat, nu pierdea din ochi fata profi-

GESTUL

VLADIMIR

lată pe cer.

Deodată o văzu dispărînd, nici o clipă nu-și întorsese fața spre mare și acum se grăbea spre sat. Îi trecu prin minte s-o urmărească, dar n-avea rost, aprinderea chibritului o adusese pe buza malului și dacă nu coborîse pe plajă... Apoi se întrebă ce gest, aparent întîmplător, ar fi putut-o determina să se lungească alături de el pe nisip, virtualitățile ascunse în mișcările lui rămîneau însă indescifrabile, de altfel ivirea pe plajă a celei căreia nu-i văzuse fața ar fi trebuit comandată, poate, de gestul nonșalant al altcuiva.

Atunci se întinse pe spate refuzînd să se întrebe ce se petrecuse în clipa aceea, și unde. Renunțase demult. Ca să nu înnebunească în fața suferinței, doctorii își alcătuiesc treptat o carapace pe care, în lipsa cuvîntului potrivit, dacă nu în necunoștință de cauză, o numim împietrire, insensibilitate sau indiferență. Ilarion se controlase timp de luni de zile drămuindu-și inutil mișcările și evitîndu-le cu grijă pe cele ce i se păreau susceptibile de a implica răspunderi, dar se convinse că gesturile banale nu se dovedeau mai puțin primejdioase decît cele extravagante. Două mașini se ciocniră atunci cînd își pocni admirativ palmele în fața unui colier auriu din somptuosul guler alb din care răsărea, mîndru, capul inteligent prelungit cu un bot neverosimil.

Îngrozit, încetă să se mai tundă, lăsă să-i crească barba și nu-și mai tăie unghiile. Refuză să-și întîlnească prietenii, îmbucăturile i se opreau în gît, nu mai dormea. Cu privirile rătăcite se furișă noaptea pe străzi, dacă ar fi putut și-ar fi oprit răsuflarea.

Începu să aibă vedenii. Un cal alb îl urmări o noapte întreagă pe Calea Victoriei, altădată, întins pe patul răvășit, auzi chicoteli, apoi glasuri rostind cuvinte nedeslușite. Închizînd ochii, se sili să înțeleagă ce spun, și în clipa aceea își dădu seama că închiderea ochilor și încordarea întregii ființe determinaseră, probabil, în preajmă sau aiurea, inevitabile schimbări. Degeaba, își spuse în gînd, repetă cu glas tare degeaba și se ridică din pat. Încăperea se roti, parchetul ondulă, dar glasurile încetară să bolborosească. Istovit, făcu o baie, își tăie unghiile și se așeză la masă.

Rămase cu obișnuința gesturilor puține și măsurate, dar își reluă îndeletnicirile, era desenator tehnic la un institut de proiectări. Un timp se mai surprinse urmărind cu teamă mișcările colegilor, deși înțelesese că nu-i era dat să discearnă efectele acțiunii altora, nici efectele acțiunilor lui, de altfel nu putea fi întotdeauna sigur, apoi binefăcătoarea carapace se întinse îngăduindu-i să privească în față, mai mult, să suporte gîndul că tot ce numim coincidență acoperă neputința noastră de a percepe sincronicitatea.

Dacă durata redusă a vieții individului, își spuse, nu-i îngăduia să observe evoluția speciilor pe parcursul a milioane de ani, dimensiunile Pămîntului îi interziceau să perceapă ecoul propriilor sale acțiuni, de cele mai multe ori repercutate la distanțe amețitoare. Ale Pămîntului? Îngrozit, refuză să-și închipuie felul în care palma dată unui copil putea fi recepționată în nenumăratele lumi posibile, acolo unde, timpul și spațiul distorsionîndu-i monstruos impulsul, pălmuirea avea toate șansele să capete o amploare catastrofală. Sau dimpotrivă, atenuată de nemărginire, nu provoca decît banala cădere a unei frunze?

Întrebarea dacă fenomenul cu care era confruntat avea implicații de ordin moral îl chinui de asemenea și, în măsura redusă în care-i stătea la îndemînă, încercă să afle prin ce se deosebea efectul unei crime de cel al salvării unei vieți. Urmări cu atenție rubricile de fapte diverse ale ziarelor, corelă date și evenimente și, la capătul unui an, înțelese că, reduse la simple transferuri de energie, sincronicitățile erau amorale ca toate legile naturii veghind cu indiferență la păstrarea unui echilibru de forțe și ignorînd criteriile celui ce se socotea măsura tuturor lucrurilor. Își reprezentă o infinitate de balanțe. Era suficient ca cineva să atingă un talger pentru a provoca ridicarea celui dimpotrivă, sistemul funcționa fără greș, orbește.

La început consternat, Ilarion se simți mai apoi mîndru. Fragila specie din care făcea parte îndrăznise să formuleze principii necunoscute naturii, se afirmase luptînd să și le impună mai întîi sieși, procesul decantării lor evoluase paralel cu dezvoltarea omenirii și era departe de a fi încheiat, dar consecințele acceptării generalizate a normelor morale, fie și într-un viitor încă incert, trebuiau să se materializeze într-un fel nou, încă necunoscut, silind natura să reacționeze prin reechilibrarea sistemului ei de balanțe.

Adormise pe plajă. Soarele străbătuse zilnicul lui arc de cerc și deasupra uscatului cerul era acum somptuos împodobit cu aur și purpură. Ilarion își strînse lucrurile și se îndreptă spre sat, iar cînd păși pe ulița desfundată, în ciuda roabelor de scoici răsturnate în gropile niciodată sătule, apusul își desfășura încă în fața ochilor lui splendoarea, de astă dată violetă. Dintr-o casă năvăleau acordurile furioase ale ghitarelor electrice, un cîrd de rațe albe ocupa mijlocul uliței și vaca, venindu-i în întîmpinare, mugi blînd în dreptul unui gard așteptînd să i se deschidă poarta. Cohorte de lăstuni săgetau prin văzduh, încă puțin și liliecii aveau să-și înceapă rondurile șovăielnice.

Atunci, dintr-o uliță laterală, fata în alb se ivi în fața lui; vîntul căzuse și pletele îi săltau pe umeri ca o scurtă pelerină de aur. O vedea din spate, așa cum îi apăruse și pe buza malului străjuind plaja și, deși putea foarte bine să nu fie aceeași, Ilarion știa că era ea.

Cum ulița urca ușor, fata părea să se îndrepte spre cerul întunecat din care o ultimă rază sîngerie izbucni printr-o spărtură a norilor, ca un semnal, își spuse Ilarion, apoi își închipui partea din față a rochiei albe însîngerată de ultimul spasm al amurgului, fără să-și dea seama grăbi pașii, dar raza se stinse și toate zgomotele încetară deodată ca și cum pămîntul și cerul și-ar fi oprit răsuflările și, supunîndu-se irezistibilei sugestii, Ilarion rămase și el pe loc.

Ajunsese de altfel în dreptul casei în care închiriase o încăpere modestă, podită cu lut și mirosind a mucegai în ciuda ferestrei mereu deschise, ultima de pe ulița la capătul căreia începeau lanurile de porumb. Dar fata în alb mergea mai departe și, în clipa în care se strecură printre tulpinile aproape la fel de înalte ca ea, dispăru.

Intrigat, Ilarion se apropie de primele șiruri ale tăcutei oștiri înălțîndu-și în noapte panașele. Se întunecase, dar, cu toate că rochia albă ar fi trebuit să mai fie vizibilă sau foșnetul frunzelor să-i trădeze trecerea, nu văzu și nu auzi nimic.

•

Cînd în dimineața următoare își aprinse prima țigară se uită lung la bățul de chibrit și nu suflă asupra flăcării mărunte, lăsînd-o să se consume lent pînă ce arsura îl sili să dea drumul viermelui incandescent care i se răsucea între degete, înnegrindu-se. Apoi, ieșind în uliță, constată că nu degeaba apusese soarele în nori, cerul era plumburiu și dinspre nord sufla un vînt rece. Mai în glumă, mai în serios, privi spre cele două capete ale uliței. Fata în alb nu se zărea, Ilarion aflase demult că repetarea unui gest nu ducea la repetarea efectului înregistrat cîndva, ar fi fost prea simplu, gama de acțiuni și reacții neașteptate se dovedea infinită, ecourile în spațiu erau aleatorii, în orice caz imprevizibile la nivelul individului. Dar, simțindu-se dezamăgit, își dădu seama că fata în alb începea să-l preocupe.

Se întrebă de ce. Nici nu știa cum arată. Și, presupunînd că tocmai asta îi stîrnea curiozitatea, încercă să-și închipuie fața răsărind din curgerea pletelor blonde. Se întoarse în încăpere. Ca la alcătuirea unui portret robot evocă pe rînd un chip rotund sau oval, îi potrivi ochi negri, albaștri, verzi, încercă să le adapteze un desen al buzelor, forma nasului și a bărbiei. Nu era o zi de plajă, avea deci timp destul, așa că,

CARE

COLIN

nemulțumit de jocul cu imagini imprecise, începu să schițeze pe hîrtie diferitele variante și avu curînd în față un set de portrete, unul mai neconvingător decît altul, dar fiecare posibil, și un fel de spaimă îl cuprinse la gîndul că, toate putînd fi ea, risca să n-o mai recunoască pe singura autentică.

Prostii, n-am decît s-o privesc din spate, dar știa că schimbarea rochiei și un turban care să-i ascundă pletele erau deajuns pentru ca identificarea să devină problematică. Înălțînd din umeri se ridică de la masă și se învîrti prin odaie. Avea nevoie de spațiu, creștea în el un neastîmpăr vecin cu neliniștea și, fără să mai stea pe gînduri, se repezi pe ușă.

Ulița era mohorîtă, salcîmii și oțetarii foșneau sub cerul leșios. Fete și băieți în pulovere și jeans se strigau peste garduri. Cercetă cu strîngere de inimă chipurile fetelor, de mai multe ori tresări regăsind în ele cîte una din trăsăturile ivite pe foile de hîrtie cu care se jucase, dar nu fusese un joc, era inutil să se mintă, ceva se petrecuse de vreme ce nevoia de a o întîlni pe cea intrată pe neașteptate în gîndurile lui începea să-l obsedeze și teama că ar putea trece pe lîngă ea fără s-o recunoască îl făcea să palpite dureros. Dintr-o parte într-alta a uliței, casetofoanele își răspundeau cu o exuberanță atît de nepăsătoare încît, chinuit de iremediabila lui singurătate, Ilarion începu să privească în jur cu ură. Fiecare fată întîlnită îl împiedica să ajungă la cea pe care o căuta, fiecare băiat o cunoștea, poate. Un simplu gest, își spuse, evocînd chibritul aprins care o adusese pe buza malului și, dintr-o dată, totul ar fi atît de simplu. Dar gestul se ascundea printre milioanele de gesturi posibile ale celor patru miliarde de oameni de pe glob.

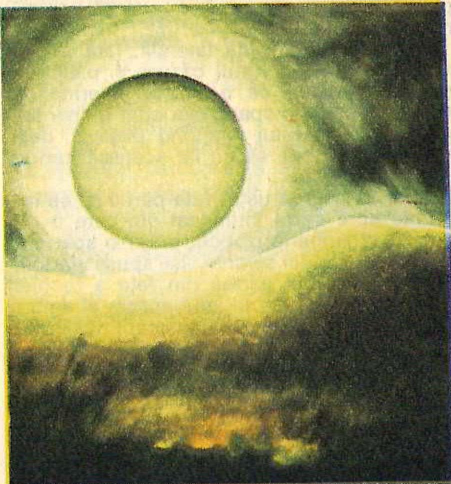
Abătut, coborî pe plaja pustie. Vîntul îi sufla în față și lupta valurilor închipuia fundalul de care neliniștea singurătății lui avea nevoie după refuzul agitației trupurilor prea pline de viață, al mesajelor purtate de glasuri stridente. Marea era vînătă, berbeci de spumă înaintau pînă la linia orizontului de cenușă, pe nisip răsăriseră bancuri de midii și grămezi de pietre în care apa dizolvase calcarul unor cochilii străvechi, sau cioburi provenite din bătrînele amfore grecești venite pe mare și demult întoarse în moartele ei hăuri. Buimăciți, pescărușii se roteau țipînd.

Izbind cu piciorul, răsturnă o mănușă de amforă pe jumătate îngropată în nisip, o

(CONTINUARE ÎN PAG. 206)

DAGON

LOVECRAFT

SERGIU NICOLA

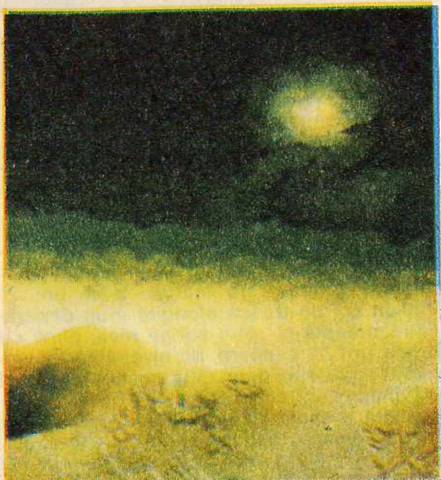
M-AM HOTĂRÎT. Voi aşterne totuşi pe hîrtie şi apoi — punctul final. Oricît îmi este de greu să îmi adun gîndurile şi indiferent cîtă oroare mă umple numai ştiind că va trebui să-mi readuc în minte toată acea stranie întîmplare, astăzi, în seara aceasta, trebuie să se sfîrşească. Bani nu mai am şi nu văd cum mi-aş mai putea procura drogul, care în ultima vreme mi-a dat puterea să înfrunt tăcerile nopţilor şi tumultul zilelor. Dar chinul acesta nu poate dura la infinit; cînd voi termina ceea ce am de făcut, mă voi arunca de la fereastra mansardei mizere în care am ajuns să locuiesc. Aş dori să nu credeţi că din cauza morfinei am ajuns să-mi doresc a mă vedea strivit de caldarîmul a cărui murdărie se vede şi de aici, de sus. Să nu credeţi că înrobit de drog nu mai am voinţa şi judecata limpede; veţi citi aceste pagini scrise în grabă şi, poate chiar dacă nu veţi putea înţelege pe de-a-ntregul, am măcar speranţa că veţi avea dumneavoastră tăria de a bănui toată grozăvia care mă face acum să caut moartea aşa cum atîta vreme am căutat în morfină uitarea.

Marele război abia începuse. Marina germană domina nestingherită mările lumii. Vasul de transport pe care mă găseam a fost torpilat într-o zonă pustie a Pacificului, prea puţin străbătută de nave. Părţile beligerante nu erau încă înrăite de ură, tonajul mare al cargoului nostru asigura torpilorului laude la sfîrşitul misiunii, aşa că am fost culeşi din bărcile noastre de salvare şi trataţi cu respectul şi corectitudinea cavalerească pe care marina şi aviaţia acelor ani încă le rezervau adversarilor; nu eram încă duşmani, ci doar adversari într-o sîngeroasă şi fără sens cursă sportivă. Evident că supravegherea prizonierilor în nemărginirea oceanului părea ridicolă, aşa că eu am profitat de toate avantajele situaţiei şi în numai cîteva zile am reuşit să ascund la bordul unei mici ambarcaţiuni provizii şi apă care — drămuite cu grijă — socoteam să-mi poată ajunge cîteva săptămîni bune. Într-o noapte, am evadat.

Curaj nebun şi lipsă de judecată a tinereţii... Derivam în voia valurilor şi a vînturilor. Niciodată nu mă pricepusem prea mult la navigaţie. După soare şi stele puteam doar fi cert că eram undeva pe la sud, în apropierea ecuatorului; cît priveşte longitudinea... Noroc că vremea se menţine senină, fără a fi excesiv de călduroasă. Zilele treceau însă în şir, una la fel cu cealaltă, astfel că nici nu mai ştiam de cînd pluteam aiurea scrutînd zările în nădejdea că voi zări vreun vas sau semne de apropierea vreunui ţărm locuit. Dar nici un vapor, nici o pînză nu apărea şi cerul continua să se unească la orizont cu oceanul fără ca umbra vreunui liman să-i întrerupă nesfîrşita monotonie. Pierdut în imensitatea albastră, ars de soare şi bătut de vînt, începusem să dispar, cădeam tot mai des într-un somn letargic, un somn chinuit, deloc odihnitor, plin de tot felul de indescriptibile năluciri, astfel că nu ştiu cum s-a făcut de m-am trezit dintr-o dată pe jumătate afundat în clisa neagră vîscoasă, care acoperea ca o stinsă oglindă a deznădejdii tot cît puteam cuprinde în jur cu privirea.

Barca mea zăcea şi ea înţepenită la cîţiva zeci de metri mai încolo.

Prima reacţie ar fi trebuit — probabil — să-mi fie mirarea faţă de o asemenea uluitoare transformare a realităţii înconjurătoare; eu mă simţeam mai degrabă terorizat. În jurul meu, în aer şi pe solul scîrbos, peste tot era o aură sinistră care făcea să îngheţe şi sufletul din mine. Peste tot putrezeau în bătaia soarelui peşti de toate mărimile şi hoituri ale unor vietăţi de nedescris, ale căror resturi oribile răsăreau ici şi colo pe întinderea fără sfîrşit. Nici nu am cuvinte ca să redau cît de vag nemărginita grozăvie care se poate ascunde într-o linişte absolută şi o pustietate neagră, mai pustie decît toate pustietăţile lumii. În necuprinderea de noroi întunecat nu se auzea nimic, nu se mişca nimic, nu era nici un semn de viaţă, eram mai singur decît fusesem pe valurile oceanului. Mă cuprindea din ce în ce mai mult groaza, o simţeam răspîndindu-mi-se în fiinţă, mi-era groază de frică, stomacul mi se revolta împotriva nemişcării absolute cum nu o făcuse nici pe mările cele mai răscolite de furtuni.

SERGIU NICOLA

Soarele mă izbea în creştet de pe un cer lipsit de nori, atît de albastru încît părea aproape negru, ca şi cum ar fi reflectat pustiul mohorît din juru-mi; nici măcar o adiere de vînt nu împrospăta aerul greu de miasme. M-am tîrît prin mîlul care sta gata-gata să mă soarbă, m-am tîrît cu disperare pînă la adăpostul relativ al bărcii, încercînd, obligîndu-mi judecata să raţioneze, să găsească o explicaţie logică a celor întîmplate. Singurul lucru plauzibil era un cutremur, o mişcare tectonică de o forţă şi întindere nemaivăzute, care să fi ridicat la suprafaţă fundul oceanului, pămînt care de milioane de ani zăcuse în nemăsurate adîncimi, o mare întindere după cît puteam eu aprecia: oricît m-aş fi ridicat pe marginea bărcii, sclipirea oceanului nu se zărea nicăieri, nicăieri nu reuşeam să văd vreo zburătoare a mării atrasă de leşurile în descompunere.

Am rămas o bună vreme ascuns în puţina umbră pe care barca aplecată pe o coastă mi-o oferea împotriva razelor soarelui. Copleşit cum eram de grozăvia celor ce mi se întîmplaseră, simţeam cum mă cuprinde disperarea, dar privind în jur mi-am dat seama că sub dogoarea soarelui mîlul puturos începuse să se usuce. Asta însemna că în curînd puteam umbla fără teama de a mă simţi supt în clisă aşa cum mă temusem mai devreme. Gîndul acesta m-a mai liniştit puţin; odată cu lăsarea întunericului am adormit, dar m-am trezit curînd: liniştea desăvîrşită din jur nu mă lăsa să mă odihnesc. Nici nu dăduseră bine zorii că eu îmi şi pregătisem un sac de merinde pentru a pleca să găsesc ţărmul oceanului în speranţa vreunei şanse de salvare.

Abia în a treia dimineaţă crusta de noroi a fost destul de tare şi groasă încît să pot merge ca lumea. Duhoarea vietăţilor în descompunere era înnebunitoare, dar şi mai înnebunitoare era neputinţa de a acţiona, iar undeva, prin zona subconştientului, simţeam apăsarea unei sumbre presimţiri, astfel că am pornit-o fără întîrziere spre asfinţit, atras de un fel de ridicătură care părea a se înălţa puţin deasupra nemilosului pustiu. Am înnoptat pe drum; mai aveam mult pînă la ţinta care mi-o fixasem şi care-mi păruse atît de aproape. Tensiunea nervoasă, speranţa, sau poate jocul neîndurător al mirajelor mă făcuseră să apreciez greşit distanţele. Au mai trecut trei nopţi şi către sfîrşitul celei de a patra zile de drum am ajuns la poalele movilei care era mult mai înaltă decît o crezusem. Eram însă frînt de oboseală şi nu mă simţeam în stare să iau în piept urcuşul. Am adormit chiar pe locul unde mă oprisem.

Nu ştiu ce coşmaruri mi-au întrerupt somnul; poate chiar Luna, enormă deasupra orizontului, luminînd puternic, dar fără strălucire, ca şi cum şi-ar fi strecurat razele prin ceaţa rece a altor lumi. Scăldat într-o sudoare rece, mi-am dat seama că nu mai pot să adorm. Apoi — mai era ceva, ca o chemare, ceva ce mă îndemna să nu mai stau pe loc deşi mi-era frică, frică de linişte, de ceea ce mă înconjura, de ceea ce puteam găsi în vîrful colinei, o frică pe care nu aş putea-o asemui decît cu groaza pe care o simt căţelandrii la auzul urletului haitelor de lupi, de teama de necunoscutul care adasta în chiar genunea dinaintea începuturilor fiinţei noastre. Poate că îmi era şi teamă să nu mă reîntîlnesc cu nefapturile coşmarurilor care-mi însoţiseră somnul de cînd naufragiasem pe cîmpia de noroi.

Mi-am dat repede seama ce mare greşeală făcusem călătorind ziua: în răcoarea binefăcătoare a nopţii risipeam mult mai puţină energie. Chiar şi după somnul acela scurt, cît fusese el de chinuit şi zbuciumat, tot mă simţeam în stare să înfrunt dealul a cărui înălţime spre apusul soarelui mi se păruse copleşitoare. Mi-am luat sacul la

DAGON

LOVECRAFT

spinare și am început să urc.

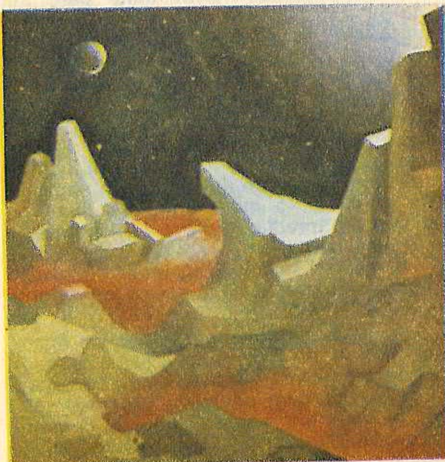
Cred că am spus deja cît de apăsător de înspăimîntătoare era monotonia neîntreruptă a întinderii de noroi. Starea de spaimă îmi devenise obișnuită și aproape că nu credeam să-mi poată fi mai teamă decît îmi fusese și îmi era. Cu toate acestea, cînd, în fine, am ajuns pe culmea dealului, am simțit un val rece de groază strîngîndu-mi răsuflarea: la nu mai mult de un pas mi se deschidea sub picioare o genune fără fund; așa îmi părea cel puțin, căci razele Lunii nu răzbăteau la mai mult de cîțiva metri. Mă simțeam ca și cum de pe marginea pămîntului să fi privit în nemărginitele abisuri ale unei haotice nopți eterne. Prin mintea-mi tulburată de tot ce mă înconjura treceau vagi amintiri din PARADISUL PIERDUT, hăul din fața mea părea să fie însuși înfiorătorul drum al lui Satan prin neîntocmitele lumi ale întunecimilor.

Pe măsură ce Luna se ridica spre zenit, vedeam însă ca terenul din fața mea nu cobora atît de abrupt pe cît avusesem la început impresia. Brîne și crăpături, denivelări și mici creste aruncate bezmetic în toate direcțiile îmi permiteau o coborîre destul de comodă, iar după vreo sută și ceva de metri panta părea să devină chiar lină. Îmboldit de aceeași inexplicabilă, teroriznată urgență, am început să cobor; e drept, nu atît de ușor pe cît socotisem, dar după un timp destul de scurt am ajuns aproape de fundul craterului care, ca și adîncimile întunecatului Stix, nu erau atinse de razele Lunii.

Încercînd să pătrund cu privirea tenebrele din jur, atenția îmi fu atrasă de un obiect straniu, imens, care se ridica abrupt nu prea departe de mine, cam de înălțimea unei case cu treizeci de etaje, sclipind albui în lumina ireală a Lunii. De la prima vedere înțelesesem că nu era altceva decît o uriașă stîncă, dar ceea ce mă umplu de o nedefinită, viscerală groază fu senzația netă de artificialitate: poziția și forma monolitului nu aveau nimic natural și totuși nu semănau cu nimic din ceea ce știam eu că pînă atunci ar fi putut crea mîna omului. Enormă peste orice închipuire, așezată într-un mediu care de curînd fusese smuls străfundurilor oceanului unde zăcuse de cînd lumea era încă foarte tînără, oricît de masivă era stînca, marginile atît de precis conturate, în unghiuri de o neomenească, tulburătoare simetrie nu puteau să fi fost realizate decît de forța creatoare a unor ființe raționale. Forma neobișnuită, lipsită de orice posibilitate practică de utilizare, îmi dădea certitudinea că mă aflam în fața unui obiect de cult și parcă din miasmele nopții vedeam cu ochii unei inconștiente imaginații făpturi infernale venerînd straniul monument.

Deși eram înspăimîntat peste măsură și amețit de atîtea senzații neliniștitoare, subconștienta chemare pe care o simțisem tot timpul — dar și o legitimă curiozitate — m-au forțat să încerc a considera cu toată detașarea de care eram în stare situația în care mă aflam ca și ciudatele împrejurări. Luna, ajunsă acum aproape de zenit, strălucea indiferentă, sălbatică și străină, iluminînd pantele care tindeau a se uni lin într-un soi de troacă alungită mult departe către dreapta și către stînga mea, plină cu o apă urît mirositoare, de nivelul căreia mă mai despărțeau doar cîțiva pași. Monolitul de dimensiuni ciclopeane se afla de partea cealaltă a văgăunii; mă strivea sub groaza care o emana, dar mă și fascina totodată. Din locul unde mă aflam, puteam vedea apa clipocind vîscoasă la baza sa. Neregularitățile pe care crezusem că le disting pe suprafața sa uriașă mi se dezvăluiau acum a fi stranii inscripții hieroglifice și sculpturi barbare. Erau înșiruiri de semne cum nu mai văzusem niciodată în reproduceri de scrieri ideografice ale lumilor dispărute, ciudate și de neînțeles, dar ușor de identificat drept elemente ale lumii apelor: pești, țipari, caracatițe, crustacei, moluște, cetacee și altele, simboluri ale unor vietăți abisale, necunoscute lumii întregi, dar care mie îmi aminteau, făcîndu-mă să mă cutremur de greață și spaimă, de hidoasele resturi ale nenumitelor făpturi pe care le zărisem putrezind printre resturile de pești mici și mari, înțepenite în mîlul primordial al fundului de ocean pe care naufragiasem.

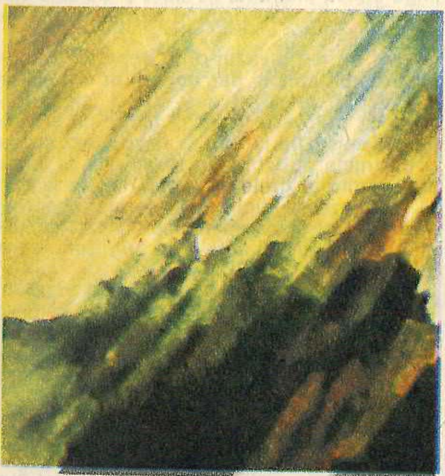
Cu totul și cu totul extraordinare erau însă sculpturile, basoreliefuri de dimensiuni gigantice, astfel că le distingeam

SERGIU NICOLA

foarte bine, făpturi demne de fantezia lui Goya sau Hyeronymus Bosch, creaturi care, fără să aibă nimic omenesc în ele, păreau vag umane, reprezentate într-un mediu fără îndoială acvatic, în care trăiau și se deplasau ca peștii, închinîndu-se în fața unui altar monolitic aflat într-o grotă submarină. Nu am cum să descriu în amănunt cum arătau; chiar și efortul pe care îl fac acum încercînd să îmi readuc în minte cele trăite și văzute acolo îmi umple ființa de silă și groază. Grotești dincolo de orice posibilă imaginație, erau umane, da, dar cît de oribile — mîinile și labele picioarelor mari, lățite și cu degete abia formate, între-cuprinse de o rețea de nervi, mușchi și ligamente, buzele grețoase, groase și lăbărțate, ochii bulbucați și așezați mult lateral în partea de sus a capului. Mintea-mi refuza să-și amintească de alte trăsături, erau atît de hidoase, încît nu pot fi descrise în toată perfecta lor urîțenie. Ciudată era și uluitoarea, — cum să spun — constanta? disproporționare a reprezentării acestor creaturi în raport cu scenele și obiectele înconjurătoare. Îmi amintesc de o scenă de vînătoare, unde o balenă era ucisă de una dintre oribilele făpturi care erau redate ca fiind numai puțin mai mică decît uriașul cetaceu. Monstruozitatea formelor și gigantismul disproporțiilor m-au făcut să mă gîndesc pentru o clipă la zeii imaginari ai vreunui trib de pescari sau navigatori care să fi trăit cîndva, cu mult înainte de apariția omului, de Piltdown sau de Neanderthal. Năucit de această nebănuită perspectivă într-un trecut atît de îndepărtat, în stare să zăpăcească pînă și pe cel mai fantast antropolog, rămăsesem pe gînduri în timp ce Luna arunca reverberații de infern pe suprafața plină de duhori a troacei întunecate de la picioarele mele.

Și atunci l-am văzut.

SERGIU NICOLA

Învăluind abia simțit fața apei, se ridica din abisuri în aer, polifemic, enorm, întruchipare a terorii de nedescris pe care o simțeam că mă cuprinsese, un monstru zămislit de cele mai negre coșmaruri, se ridica spre monolit înconjurîndu-l cu gigantice brațe tentaculare acoperite de solzi scîrboși, înclinîndu-și monstruosul cap și dînd glas unor bine măsurate sunete, oribile pentru urechile mele omenești, care însă nu puteau să nu recunoască în acele șuierături și vibrații o uluitoare, îngrozitoare, neomenească dar rațională litanie. Cred că atunci am înnebunit: nu țin minte cum și în ce fel am fugit de acolo mînat numai de dorința subconștientă de a mă îndepărta de oribila creatură ridicată din hăuri. Nu știu cum am nimerit la barca înțepenită în mîlul uscat. Parcă îmi aduc aminte cum cîntam de bucurie, cîntec care mai apoi cred că s-a transformat într-un lălăit inconștient, într-un horcăit care voia să fie rîs de bucurie și ușurare. Apoi, la zile după aceasta, zile și nopți de chin și de plutire între vis negru și realitate sumbră, parcă a fost o înfiorătoare furtună, cu fulgere și tunete, cum rareori natura dezlănțuită azvîrle asupra mizerabilei noastre planete, gata să o arunce din nevăzutele-i țîțîni.

Mi-am revenit într-un spital din San Francisco. Se pare că un vas american m-a descoperit delirînd în barca aflată în derivă pe Oceanul Pacific.

Ce voi fi spus cît m-am zbătut între moarte și viață, între conștiență și nebunie, dumnezeu știe. Nu cred însă că a fost cineva care să dea mare atenție coșmarurilor în care m-am chinuit atîtea luni de zile.

Despre un pămînt nou, apărut din valurile oceanului, sau despre cutremure submarine neobișnuit de puternice nu auzise nimeni nimic.

Am citit mult după ce am părăsit spitalul. Am cunoscut un etnolog de renume mondial și i-am pus o sumedenie de întrebări despre lumea dinaintea Potopului, despre Dagon — zeul pește al filistenilor, dar m-am lăsat păgubaș cînd mi-am dat seama cît era de înțelenit în convenționalisme celebrul savant.

Noaptea, cînd Luna este încețoșată și joasă, îmi retrăiesc incredibila aventură. Am încercat morfina, dar în afară de trecătoarea perioadă de nepăsare ușuratică și de nevoia tot mai mare de a recurge la înșelătoarea ei alinare, nu am putut scăpa de coșmaruri, nu am putut uita nimic. Din această cauză cred că este mai bine să termin eu, acum că am scris totul, tot ce am putut povesti fără ca să îmi aduc în minte

GEN CONEX

DAGON

LOVECRAFT

deplina grozăvie a celor văzute. Cel care va citi grăbita-mi spovedanie ori mă va crede — mă va înțelege și va încerca, poate, să găsească o cît de vagă explicație misterului în care mi-a fost dat mie să arunc o fugară privire — ori va rîde, luîndu-mă (ca și atîția alții) drept un sărman nebun. Eu însumi m-am întrebat adesea dacă nu a fost totul un vis, o halucinație provocată de febră și de singurătate în timp ce zăceam fără cunoștință în barca pe care evadasem de pe torpilorul german.

Mă străduii însă în van să găsesc explicații logice, raționale; viziuni de infern îmi apar înaintea ochilor chiar și cînd sînt treaz. Orice noțiune legată de adîncimile mărilor sau oceanelor, orice frîntură de conversație sau lectură atingînd cît de superficial acest subiect mă face să mă cutremur de groază de creaturile de nenumit care poate chiar în aceste clipe mișună în străfundurile întunecate, prin mîlul ascuns vieții noastre de sute de milioane de ani, adorîndu-și hidoșii idoli sau sculptîndu-și propriile indescriptibile înfățișări în granituri înmuiate de presiunea de mii de ori milenară a apelor. Mă îngrozește gîndul că ar putea veni ziua cînd aceste ființe preterencestrale s-ar putea ridica dintre talazurile frămîntate ale oceanului planetar numai ca să tîrască în adîncuri resturile unei omeniri prăpădite, mistuite de războaie necruțătoare și catastrofe dezlănțuite de propria-i necugetare, mi-e groază de ziua în care pămînturile arse, istovite, bolnave se

SERGIU NICOLA

vor scufunda într-un pandemoniu universal, lăsînd să iasă, sub văpaia unor ceruri dogorinde, mîlul în care forme de viață zac ascunse încă dinainte ca prima amebă să-și fi întins pseudopodul spre pămîntul fierbinte al îndepărtatei ere prearhaice.

Acest sfîrșit este aproape; eu îl simt. Ah... la ușă se aud zgomote stranii, un trup imens, lunecos, bîjbîie căutînd intrarea. Nu, nu! pe MINE nu mă va găsi. Doamne, ce mînă! Fereastra, repede! FEREASTRA!

Traducere din engleză: ***ION ȘERBAN***
(Ion Mirea Șerbănescu Răcoasa)

DAGON de H.P. Lovecraft (1971 BEAGLE BOOKS — Ballantine Books Inc., 101 5th Ave., NEW YORK 10003)

GESTUL CARE

(URMARE DIN PAG. 201)

parte din peretele vasului se mai ținea de toarta grațios curbată pe care desluși ștampila cu numele astinomului și floarea de rodie, simbolul insulei de unde pornise vasul. Neliniștea i se risipea în șuierul vîntului, în mugetul mării. Din tot ce fusese teamă, speranță și regret rămînea doar un fel de îndîrjire neînțeleasă, înverșunarea lipsită de obiect care-l silea să străbată nisipul străduindu-se parcă să-l rețină, deși incapabil să-i păstreze pînă și urmele pașilor. Lipsit de gînduri, mergea fără a simți nevoia să se întrebe ce rost avea înaintarea lui pe plajă împotriva vîntului, a nisipului, simplă mișcare sub cerul amenințător.

Și o văzu deodată, așa cum îi apăruse întîia oară, ca un chibrit aprins, albă și dreaptă sub zbuciumul pletelor blonde. Îi întorcea și acum spatele, dar nu mai era inaccesibilă, pe malul înalt de pămînt care o proiectase pe cer, ci chiar în fața lui, lîngă stînca înaintînd în mare și de care valurile se spărgeau risipind stropi de gheață sărată.

Cum de n-am văzut-o de departe, a ocolit probabil stînca, dar important era că se afla acolo, la cîțiva pași de el, și Ilarion simți că puloverul îi luase foc, pînă și vîntul devenise fierbinte. Ar fi vrut s-o strige și cuvintele nu izbuteau să se aleagă, erau prea multe și grele și nehotărîte, ar fi vrut să înainteze și tălpile nu i se mai desprindeau din strînsoarea nisipului. Ca doi țăruși, insuflețiți, brațele i se întinseră spre fata în alb.

Care păru să-i audă chemarea mută. Neînchipuit de încet se roti pe călcîie, dreaptă, cu brațele lipite de șolduri, numai vîlvătăile pletelor ațîțate de vînt se zbăteau ca niște explozii solare și, pe măsură ce se răsucea spre el, Ilarion zări oasele strălucitor de albe ale celei ce nu avea chip.

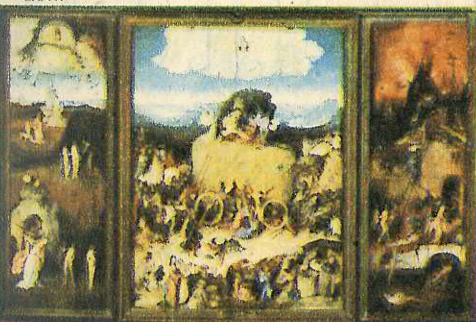
Nimeni nu-l auzi strigînd. Solemnă, implacabilă, fata în alb luneca pe nisip fără să-i lase măcar răgazul să se întrebe al cui și ce fel va fi fost gestul care

TATUUM SONARIA

OVIDIU BUFNILĂ

GEN CONEX

TROP, vînzătorul-de-stele, se înființă într-o bună dimineață pe strada noastra, era ziua în care se anunțase apariția cometei Blao, lumea se întristase parcă, Trop își lăuda marfa trezindu-i pe somnoroși, ferestrele se deschideau cu zgomot la trecerea lui, Polips, omul-sandwich umbla de colo-colo și îndrăgostiții își scriau pe cele două pancarte ale sale numele, asta le aducea de bună seamă ceva noroc, Trop îl opri pe Polips încercînd să-i vîndă ceva stele, fără greș, cei doi păreau rupți dintr-o pictură de Faliali, nu-l știți pe Faliali, ce păcat, v-ar fi pictat într-o manieră aparte, apoi ați fi putut trăi în fiecare noapte într-o altă lume pe care, desigur, v-o doriți înainte de culcare. Cometa Blao și-a întîrziat apariția, profesorul Goal ne explică pe îndelete mecanismul ei, ne făcu neștiutori și ne afurisi, apoi plecă să-l întrebe pe Trop dacă stelele pe care tot umbla să le vîndă erau adevărate. În tot acest timp, Tatuum, călătorul-stelar, dormi, Fama, femeia fără trup, îl veghe și într-un tîrziu ne anunță trezirea lui, nu ne-a mai interesat atunci cometa Blao și subit Polips, omul-sandwich, și Trop, vînzătorul-de-stele, dispărură ca mai apoi să aflăm că, de fapt, ei făceau parte din visele lui Tatuum, ascultîndu-i povestea ne-a cuprins din nou tristețea, anotimpurile se amestecară, călătorul stelar ne zîmbea și ne povestea întîmplările de pe Lore, cînd cei de acolo, într-un exces de zel, se transformaseră în mici roiuri de planete care mai gravitează și acum în jurul soarelui lor electric, Tatuum rîse și cum rîdea ne-a cuprins și pe noi rîsul, strada s-a risipit prin văzduh, soarele s-a închis și îndrăznețul Tatuum a adormit din nou visîndu-se mai departe, undeva pe țărmul fierbinte al mării Lo...

HIERONIMUS BOSCH

CÎND, într-o dimineață de vineri, din zidurile casei lui Baltazar au început să crească flori de portocal, Mama Filoni a reușit pentru prima oară să zboare fără aripi, pur și simplu își agita brațele, o făcea în mod uniform, astfel încît îi puturăm asemui zborul cu cel al unui pescăruș, Gargali, flașnetarul, se oprise lîngă chioșcul de ziare și-i povestea lui Balbus o istorie hazlie întîmplată de mult în Japonia, Hezal, frizerul-fără-foarfece, se așezase pe un scăunel în fața frizeriei sale și privea încîntat soarele nostru electric, Jari-lăptarul își meșterea motocicleta fluierînd un tango și nimic nu ne dădea de gîndit asupra lucrurilor ciudate care aveau să urmeze.

Apoi, de la o fereastră, ne strigă Damu-saxofonistul, era speriat de-a binelea și obrajii i se umflaseră înroșiți, părul îi era vîlvoi și acesta fu primul semn. Am alergat cu toții sus pe scări, înghesuindu-ne, plesnindu-ne în joacă pe spate, curioși, flecari, înamorați de senzațional.

Saxofonul lui Damu cînta de unul singur și se simțea foarte bine, Damu își trecea mîinile prin păr, nervos, jumătate speriat, jumătate uimit, dintr-o dată muzicuța lui Jari-lăptarul începu un marș vesel, un pahar de bere scoase un clinchet deși nimeni nu-l atinsese, un etaj mai jos începu să răpăie o tobă, Gargali ne strigă din stradă că flașneta lui cîntă și ea de una singură și că toate lucrurile o luară razna și asta numirăm noi plini de bucurie Marele carnaval.

N-au întîrziat să apară măștile, focurile de artificii, dansurile nebune, apoi începu să se vorbească despre o gaură neagră prin care ar fi venit ceva sau cineva, ciudat, frumos, hazliu, o mulțime de sunete, ființe sonore, inteligente, vai, mi-am spus, e o prostie, am privit în jur, casele lor muzicale treceau printre noi, pantalonii mei îngînau un cîntec din copilărie, gardurile, pantofii, automobilele, becurile, și așa mai departe, cîntau, șuierau, rîdeau, sonarienii păreau pașnici, plini de farmec și foarte grăbiți să pătrundă într-alt univers, s-au rostogolit mai departe duși de ecoul primului sunet de după bing-bang și iată că eu, chiar acum, ies din această mașină de scris și voi pluti o vreme prin camere, apoi pe fereastra larg deschisă amestecîndu-mă cu zgomotele străzii...

ARGUMENTUL GURANDA

DE CE SCIENCE-FICTION la Guranda? Era firesc pentru dezvoltarea actuală a științei și a tehnicii, a culturii din România socialistă să apară și primul cenaclu de anticipație al pionierilor din țară, primul în satul românesc. De „vină" sînt copiii. Fantezia și imaginația extraordinare, entuziasmul și dorința de bine și frumos, setea de cunoaștere. Călătoria lor printre galaxii e dusă întotdeauna cu dorul de Terra, idealurile lor sînt idealurile umanității. Așadar, se scrie o literatură avertisment, dar și o serioasă și adevărată literatură de anticipație, scrisă cu sentimentul profund al credinței în artă al unui scriitor.

Împotriva celor ce mai cred că un copil de vîrstă școlară trebuie să se rezume numai la științele fundamentale, învățate chiar și mecanic, că un elev de clasa a IV-a, să știe bine numai tabla înmulțirii, vin cu argumentul Guranda.

1. Oriunde sînt copii există un univers. Al jocului, al fanteziei, al inventivității. Lipsa de prejudecăți, spontaneitatea pot șoca pe un adult. Este știut, fiecare copil este o personalitate, iar manifestările personalității lui pot fi asigurate prin cele mai simple metode pedagogice: afecțiune, inițiativă, tact.

Și pentru că la Guranda am găsit inventivitate dar, mai ales, talente autentice, am reușit să înființez Cenaclul. Ce-am mai reușit cu acești minunați copii? Prima tabără națională de creație S.F., edițiile 1981—82, tabără de corturi în mijlocul codrului Guranda, obținerea mai multor premii întîi naționale, editarea fanzinului „SELENA", emisiuni radio și tv., apariții în presa centrală. Și nu e de mirare că la Guranda s-a născut poezia de anticipație, că aici sînt valori literare deosebite: Lidia Elcu, Nicoleta Elcu, Neti Guriuc, Cocu Rodica, Liviu Guriuc, Camelia Uscatu și, din „noul val", Gabriela Bașagă, Marinela Ungureanu, Andrei Cristina, Claudia Voroneanu, Mihaela Voroneanu, Daniel Elcu.

Sînt mulți?

2. Totul a început la o oră de literatură (compunere liberă) la clasa a V-a. O elevă, Camelia Uscatu, a scris doar cîteva rînduri. O compunere pe care apoi am citit-o la toate clasele. În „Zbor naiv", Camelia spune că niciodată n-a văzut o navă cosmică și niciodată n-a zburat dar, împreună cu fratele ei, a ajuns pe Lună, s-a jucat cu Soarele și, din greșeala jocului, a lovit Soarele pe care, apoi, a început să-l bocească: „Scoală Soare și vezi cum te bocesc!". Acesta a fost începutul. La o săptămînă aveam zeci de mici povestiri, zeci de poezii în care copiii vorbeau despre stele, despre viitorul planetei și al Universului. Iar la 10 octombrie 1979 a luat ființă Cenaclul de anticipație „SELENARII". Participare numeroasă, aproape toată școala, discuții asupra textelor citite. La o ședință participă și directorul școlii, prof. Victor Andrei (omul care m-a ajutat total, cu pasiune și dăruire, în afirmarea Cenaclului), dar și alți profesori, iar copiii au înțeles că ceea ce fac ei este un lucru frumos, util și deosebit.

Fără a se impune de undeva s-a făcut de la sine selecția valorilor. Exista o problemă. Mai doreau să vină la Cenaclu și elevi a căror situație la învățătură nu era prea bună. Și au înțeles că venirea lor la Cenaclu depinde și de situația la învățătură. Iată, deci, un alt cîștig al școlii.

Lectura și scrisul au devenit pentru cenacliști activități zilnice. Ce citește un elev de la Guranda? Evident, Eminescu, Creangă, povești, legende istorice, dar și Jules Verne, V. Colin, I. Mănzatu, I. Asimov. Am citat doar cîțiva autori.

3. De doi ani lucrez și cu clasele I—IV. Cum? Tot simplu. Am început a le spune povești, i-am adus la Cenaclu, facem audiții de muzică electronică (le-am explicat ce este un calculator), le-am vorbit despre Pămînt și stele, despre posibila existență a civilizațiilor extraterestre în care și acolo sînt copii. Nu după mult timp cei mici au început a scrie povești în care Făt-Frumos pleacă cu racheta în căutarea Ilenei Cosînzene. Și cîte întîmplări, cît neprevăzut, cîtă imaginație. Apoi, după povești, au apărut micile povestiri. Science-fiction!

4. Pentru că facem nu numai anticipație literară, dar și științifică, am organizat ședințe de creativitate. Astfel că satul Guranda este „plin" cu tot felul de minuni tehnice. E drept, numai pe hîrtie, dar cîtă bucurie cînd vezi că acești copii pot visa și imagina atît de frumos, atît de util și pașnic. Nimic din ceea ce gîndesc ei nu e împotriva omului, imaginația lor e forța binelui.

5. În loc de concluzii.

Nu sînt în măsură de a da sfaturi. Spun doar cîteva lucruri simple din experiența mea. Iubiți copiii, dăruiți-le afecțiune și încredere și, din cînd în cînd, încercați să intrați în universul lor.

prof. STELIAN NEAGU
îndrumătorul Cenaclului de anticipație „SELENARII"
Șc. generală Guranda – jud. Botoșani

PLANETA EMINESCU

Undeva, într-un Univers îndepărtat,
într-o altă galaxie
se află Planeta Eminescu,
planeta poeților.
Aici totul e așa
ca-n poezia eminesciană.
Poeții trec adesea cu Eminescu
pe lîngă plopii fără soț,
privesc Luceafărul blînd
alunecînd pe-o rază
și iubesc chipurile blonde,
privesc răsăritul de soare
altui soare, alt asfințit de lună
dar mereu cu sufletul
în poezia pe care noi o citim.
Aici luminile călătoresc
împreună cu poeții care sar
din hiperspațiu în hiperspațiu.
Păsările ciripesc în graiul poeților
iar poeții mai stau s-asculte Sara pe deal.
Planeta Eminescu
este așa cum o visează poeții,
ea se află într-un Univers îndepărtat,
într-o altă galaxie
din sufletele noastre.
Ea este însăși poezia.

LIDIA ELCU

COLAJ

în spațiul secundei nu mai avem timp
ne înghesuim nu mai avem loc
ieșim din spațiul secundei în spațiul mimilor
aici nu e nimeni și e pustiu
aici unde florile cresc pretutindeni
aici unde imposibilul nu există
lăsați războiul interstelar
reveniți pe Pămînt.

LIDIA ELCU

ÎNTÎLNIRE

e palid poate de emoție, poate de frică, poate de drum
își deschide larg brațele către cei doi sori
care au răsărit, întinde mîna tripedului
spunînd cu bucurie sînt om, sînt de pe Terra
bine te-am găsit.

LIVIU GURIUC,
cl. a X-a „Selenarii"

Ieri am fost în Univers
să mă joc c-un prieten de pe o altă planetă
prietenul meu era supărat
pentru că soarele fugise să facă lumină
pe o planetă pe care era un război
și n-ar fi vrut să moară și soarele.

●

oamenii vor să zboare punîndu-și
fel de fel de aripi
să se plimbe prin Univers ca pe un bulevard
iar eu care încă n-am ajuns pe nici o stea
mai învăț la școala din satul Guranda
iar tovarășul meu învățător îmi spune
despre copiii planetei, despre copii fără de aripi
care nu cunosc încă ce-nseamnă plimbarea
pe un bulevard.

GABRIELA BAȘAGĂ
cl. a IV-a „Selenarii"

gîndul, gîndul
nu sîntem niciodată singuri
gîndul și ființa mea
în ochi și urechi
în om și om
gîndul...

RODICA COCU
cl. a IX-a „Selenarii"

plînge un copil lîngă mare
o stea plînge
copilul sare în apă, se joacă cu ea,
stelele se prind de mîini
dar vine o pasăre cu ciocul de fier
omorînd jocul.
stelele, încremenind,
luminîndu-l...

MARINELA UNGUREANU
cl. a VIII-a „Selenarii"

BING BANG

ultima oară stelele erau legate una de alta
ultima oară planetele se țineau de mînă
ultima oară soarele nu știu dacă era soarele meu
ultima oară Universul era altfel.

MARINELA UNGUREANU

SALVAREA VIEȚII

MIHAIL PUHOV

CHIRICO – „NOSTALGIA INFINITULUI"

— STAȚI! Să nu faceți asta — s-a auzit de undeva de sus.

Sven Dalberg și-a retras degetul arătător al mîinii drepte, lăsînd liber butonul aflat pe umărul stîng al costumului cosmospațial, în timp ce își îndrepta privirile spre cerul de un albastru veninos. Spre el cobora un norișor alb, ca un înveliș de ceață, o crisalidă în care se afla ceva.

Crisalida a aterizat, iar învelișul ei a dispărut de parcă văzduhul otrăvit l-ar fi topit. Pasagerul ei, rămînînd astfel descoperit, s-a îndreptat imediat spre Sven Dalberg. Era un umanoid, doar geamul de la casca costumului semăna mai degrabă cu un teleecran pe care era proiectată imaginea unei fețe de om. Această impresie era mult accentuată atunci cînd imaginea feței începea să tremure și să se onduleze, ca la un televizor dereglat.

— Sînt de la serviciul ocrotirii vieții — s-a prezentat extraterestrul (barierele lingvistice se pare că nu existau pentru el). Noi ne ocupăm de salvarea vieții în cazul accidentelor.

Ajutorul sosise într-adevăr la țanc. Sven Dalberg putuse să aterizeze, dar acum nimeni n-ar mai fi putut să lanseze nava înapoi în cosmos.

Rabla se profila pe fundalul unui relief trist: nori albi-veninoși, soarele galben-veninos și mucegaiul de pe stînci care desăvîrșea monotonia peisajului. Aici nu mai exista nimic, în afară de bacteriile ucigătoare purtate de vîntul otrăvit de cianide.

Situația devenise fără speranță. Butonul de pe umărul stîng, pe care Sven Dalberg voia să-l apese, acționa viziera căștii, dînd astfel posibilitate vîntului otrăvitor și miliardelor de microbi nemiloși să se năpustească în costum, provocînd moarte instantanee. Așa avea de gînd să procedeze, pentru că nu mai avea speranțe pentru vreun ajutor, care, totuși, nu se știe de ce, a venit.

— Din cauza accidentelor — a repetat extraterestrul și a ridicat capul. Urmărindu-l cu privirea, Sven Dalberg a observat încă un nor, care, oprindu-se din zbor, a început să coboare ca un dirijabil, la comanda nevăzută a extraterestrului.

— Frumoasă muncă — a zis Sven Dalberg, simțind cum îi revine buna dispoziție. Ce noroc am avut că ați fost prin apropiere.

— Noroc? Greșești. Noi controlăm toată Galaxia. Posturile noastre sînt amplasate în toate sistemele planetare.

— Chiar în toate?

— Fără excepție.

— Curios, s-a mirat Sven Dalberg. Cum se face că pînă acum nu am mai auzit nimic despre voi? Că doar accidente au loc aproape tot timpul.

— Confuzie, a spus plin de importanță extraterestrul. Noi lucrăm eficace. După cum îmi amintesc nici un fel de formă de viață nu a fost periclitată. Chiar eu am salvat mai mult de zece.

Nasul extraterestrului s-a mutat spre o ureche, dar imediat s-a întors la locul lui, în timp ce norul sub formă de dirijabil s-a oprit. Din interiorul lui a fost proiectat afară un cub roșu voluminos, care la rîndul lui a început să coboare lin, de parcă ar fi fost ținut de un cablu invizibil. Semăna foarte mult cu un bloc de locuit sau cu un container imens, greu încărcat.

Cubul roșu cobora direct spre Sven Dalberg care imediat a sărit într-o parte, fiind nevoit să se ferească. Piatra pe care el stătea jos a pîrîit și s-a făcut praf sub greutatea încărcăturii. Extraterestrul a lovit containerul cu pumnul, despicîndu-l în două fără zgomot și lăsînd să se vadă un aparat cu o destinație necunoscută. La un semn al extraterestrului, carcasa roșie a zburat imediat, dispărînd în interiorul norului ce staționa pe cer.

Aparatul rămas pe sol semăna cu un cilindru metalic fixat pe trei picioare masive. La un capăt al cilindrului se putea observa un orificiu de mărimea unui craniu omenesc.

— Perfect, se declară satisfăcut extraterestrul, în timp ce studia aparatul, înconjurîndu-l. S-a așezat chiar în genunchi, verificînd ceva sub cele trei picioare. Apoi s-a ridicat, a scuturat cu scîrbă mucegaiul care deja se lipise de costum, a învîrtit cilindrul metalic pînă cînd orificiul a ajuns pe direcția lui Sven Dalberg.

Înăuntrul cilindrului domnea întunericul. Extraterestrul a tras cu putere de un levier, invizibil pînă atunci, care a început să se lungească ajungînd pînă aproape de pieptul lui Sven Dalberg.

— Gata, a zis satisfăcut extraterestrul. E cea mai sigură mașină. Niciodată nu a dat greș.

— Și ce se întîmplă acum? a întrebat curios Sven Dalberg.

— Totul o să fie în regulă. Dacă acționați levierul, dorința dumneavoastră se va împlini.

— Orice dorință? s-a îndoit Sven Dalberg.

— De ce orice? Numai dorința pe care ați avut-o în momentul acesta.

— Păi, totuna e, s-a bucurat Sven Dalberg și a zîmbit. Formidabil.

Și-a pus în gînd o dorință și a pus palma pe levier.

— Nu vă grăbiți, a exclamat extraterestrul. Fața lui a început să tremure și ochii s-au răspîndit în toate părțile. Întîi să mă îndepărtez la distanța necesară.

Sven Dalberg a luat mîna de pe levier și a privit cu mai multă atenție mașina extraterestrului pentru îndeplinirea dorințelor. Semăna cu o vechitură dintr-un muzeu. Telescop? Nu. Motor cu reacție? Poate. Dar semăna mai degrabă cu altceva.

Extraterestrul a făcut un semn și alături de el a apărut învelișul semitransparent al crisalidei zburătoare. A intrat înăuntru și „gogoașa" a început să se ridice încet.

— Hei! a țipat Sven Dalberg. Așteptați!

Înțelesese dintr-o dată că instalația enigmatică semăna foarte mult cu un aparat cu ajutorul căruia, în antichitate, se rezolvau probleme demografice.

Crisalida a revenit la sol.

— Nu puteți? a întrebat grijuliu extraterestrul. Dacă vă este greu, pot să reglez levierul pe efortul cel mai mic. Uite-așa. Dar să nu vă grăbiți. Trebuie să înțelegeți că dorințele noastre nu sînt chiar identice cu ale dumneavoastră.

Sven Dalberg privea cu îndoială crescîndă instrumentul demografic extraterestru.

— Sînteți, într-adevăr sigur că această... chestie îmi va îndeplini, orice dorință?

— Dar dumneavoastră sînteți, într-adevăr, o ființă rațională? a întrebat curios extraterestrul. E clar că nimeni nu este în stare să satisfacă orice dorință a tuturor indivizilor din populațiile sistemului nostru stelar. După părerea dumneavoastră, cîte ființe raționale sînt în Galaxie?

Sven Dalberg a clătinat din cap și parcă i s-a părut că aparatul demografic s-a mișcat, urmărindu-l.

— Nu știu.

— Foarte multe, i-a comunicat sec extraterestrul. De aceea ne interesează numai dorințele care privesc munca noastră. Îi localizăm și după posibilități le îndeplinim dorințele. De exemplu, dumneavoastră, nu demult ați ajuns la o hotărîre care periclita viața. Normal, n-am putut să nu ne amestecăm.

— Și ce hotărîre ați luat?

Gura extraterestrului s-a lărgit pînă la urechi, în imaginea feței lui s-a amestecat totul și doar după un minut și jumătate și-a revenit la normal.

Doar sînteți o ființă rațională. Sînt lucruri despre care nu se vorbește. Dar dacă insistați... Acum cîteva minute ați hotărît, scuzați-mi expresia, să muriți. Dorința dumneavoastră amenința viața...

— Înțeleg.

... și de aceea am adus instalația necesară. Apropo, cunoașteți cam cît costă energia pentru aducerea urgentă a unui asemenea dezintegrator?

— V a s ă z i c ă ă s t a e s t e... u n de-zin-te-gra-tor?

— Are mai multe denumiri: dezintegrator, distrugător, ucigător... Cum vă place.

— Va să zică... Dacă apăs pe levier...

— Dorința dumneavoastră se va împlini, a aprobat extraterestrul, dînd din cap.

— Dar dumneavoaastră ați vrut să mă salvati!

— Noi? Pe dumneavoastră — extraterestrul a căzut pe gînduri. Trăsăturile feței se unduiau ca șerpii. Bine, dar dumneavoastră faceți o confuzie. În primul rînd, aceasta contrazice dorința dumneavoastră, iar moartea, scuzați-mi vulgaritatea, asta este treaba personală a fiecăruia. În al doilea rînd, ființele, chiar cele raționale, au ajuns să fie prea multe. Salvarea celor care sînt pe moarte stă chiar în mîinile lor. Scuzați-mă încă o dată.

— Deci, așa, a zis Sven Dalberg. Și asta se numește salvare în caz de accident.

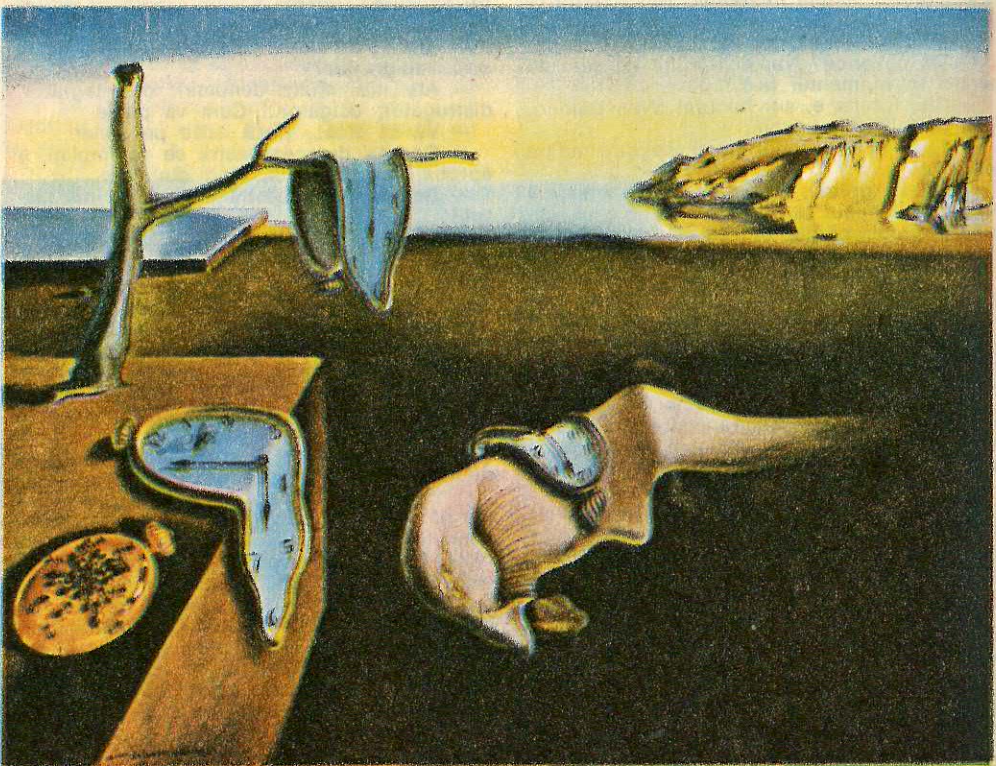
— Normal. Noi doar ocrotim viața. În Galaxie sînt foarte multe vieți și ele aparțin fiecărei lumi. Și întotdeauna există ceva care o amenință. Uite, dumneavoastră, scuzați-mă, vi s-a năzărit să muriți. E dreptul dumneavoastră. Dar ce metodă ați vrut să alegeți? Pe cea mai barbară: deschizînd viziera căștii costumului. Și asta înseamnă că milioane de bacterii de sub casca dumneavoastră se vor năpusti în libertate și vieții locale i se vor aduce pagube de nerecuperat. Poate chiar va dispare complet.

— Viața locală?

— Viața locală.
— Mucegaiul ăsta cenușiu? Sau ăsta nu e mucegai?
— N-are importanță! Mucegai, bacterii, microorganisme. Aveți ceva împotrivă?
— Nu, a zis Sven Dalberg. Dar cum este posibil? Să alegeți între o ființă rațională, un om ce întruchipează apogeul creației și niște microbi amărîți. Oare este posibil să existe vreo comparație?
— Nu, a fost de acord extraterestrul. În fond ce este omul? Moartea anumitor ființe individuale, și chiar a celor raționale, este prevăzută în evoluția fiecărei vieți care a apărut de-sine-stătător. Fiecare viață este neprețuită pentru că este irepetabilă. Nu există nenorocire mai mare decît dispariția viului la dimensiunile întregii planete. Cred că acum totul este clar, nu?
— Deci, dacă eu deschid casca... va să zică asta înseamnă... s-a bucurat Sven Dalberg găsind, în sfîrșit, o logică normală și nedenaturată în tot ceea ce se petrecea. Într-adevăr, cred că acum este clar. Încep să vă înțeleg.
— Numai înțelegerea nu ajunge. Este necesară și acțiunea. Iar dumneavoastră ce vreți să faceți? În loc să folosiți dezintegratorul, care nu numai că vă îndeplinește dorința dumneavoastră, dar și omoară, scuzați-mi expresia, toate porcăriile care colcăie sub cască, dumneavoastră ce faceți? Lungiți vorba fără rost. Nu vi se pare că ați zăbovit destul?

Extraterestrul a pășit spre crisalida lui.
— Așteptați un pic, a țipat Sven Dalberg. Dar eu nu vreau să mor.
— Deja v-ați răzgîndit? Cum doriți. Nimeni nu vă silește.
Învelișul de ceață ce învăluia extraterestrul s-a îndesit și și-a pierdut transparența.
— Dar eu vreau să trăiesc, a urlat Sven Dalberg. Să trăiesc!!
— N-aveți decît. Doar e dreptul dumneavoastră legal.
Crisalida a început să zboare spre Nord. Orificiul negru al dezintegratorului îl fixa drept în față. Sven Dalberg a făcut un pas lateral. Țeava mașinăriei s-a mișcat urmărind fiecare mișcare a lui.
— Ajutor, a țipat disperat Sven Dalberg. Un minut mai tîrziu, extraterestrul stătea în fața lui.
— De ce țipați? V-am spus doar: trăiți.
— Aici? Bine, dar eu...
— Unde doriți! De exemplu, dacă o să zburați la dumneavoastră, noi o să vă fim recunoscători.
— Păi, cum dracu să zbor? a izbucnit Sven Dalberg, arătînd spre nava lui paradită.
Extraterestrul îi repetă gestul.
— Probabil tot așa cum ați venit.
— Ce, vă bateți joc de mine? Cu rabla asta?
(CONTINUARE ÎN PAG. 215)

Traducere: VALERIAN STOICESCU

SALVADOR DALI - „PERSISTENȚA MEMORIEI"

MEDALION
RADU PINTEA

SÎNTEM vecini și l-am cunoscut de cînd era de-o șchioapă; frază care explică de ce scriu despre el, dar fără nici o valoare exegetică, după cum se va vedea.
Tatăl său, înainte de pensionare, a lucrat ca tipograf la marele nostru combinat poligrafic (acum trebăluiește toată ziua prin curte cu o alură de urs blînd); maică-sa are farmecul unui cîntec de Mozart. Fratele lui, exceptînd talentele tehnice, este perfect normal.
Dacă ar fi s-o cîrnim spre fabulă, aș spune că, într-o familie de cumsecade galinacee, s-a pomenit el, oul de aur. Dar dacă aurul este și radioactiv, cum mai rămîne cu fabula?
M-a îmbătrînit medalionul ăsta, fiindcă de-o lună tot vreau să-l fac, și nu știu cum. Într-o noapte, l-am visat scris închegat, satisfăcător, dar, la trezire, uitasem totul în afară de două cuvinte ce se prelinseseră din somn prin forța lor sonoră: pur și dur. Ele definesc totuși destul de corect conglomeratul de viață, talent și zbucium numit Radu Pintea.
Acum, după absolvirea Facultății de energetică, muncește la o fabrică din apropierea Capitalei. Nu bea, nu fumează. Seara, tîrziu, ajuns acasă, se zvîrle în pijama, ca într-un scafandru, și se avîntă pe căile neumblate ale fanteziei lui.
Pînă în acest moment, a și scris șase romane și peste 25 de povestiri. Romanul „Aerostatul inocenților" i-a fost premiat la un concurs și publicat în 1981 de editura „Albatros", iar povestirea „Călătoriile păsării Vyt" a primit premiul pentru originalitate la Consfătuirea S.F. de la Tîrgoviște (1978).
Nu voi încerca să-i definesc povestirile, adăugînd etichetei S.F. adjective ca simbolic, parabolic etc. Sînt convins de talentul său, deși uneori mi se pare că o ia razna, dar cred de asemenea că rostul tinerilor e tocmai să-i uimească pe vîrstnicii lor colegi. Dacă noul ni s-ar părea banal, n-ar mai fi nou. În același timp, ceea ce scrie el (mai mult sau mai puțin) S.F., îmi face impresia unui nod de uragan care, cu o stranie simpatie, îmi aruncă o privire de E.T. Dar uraganu-i uragan, chiar dacă-l știi de cînd era mic, și întotdeauna rămîn nedumerit că nu mi se-ntîmplă nimic atunci cînd îl ating cu mîna pe creștet. ADRIAN ROGOZ

* Pentru amatorii de date istorice, R.P. s-a născut la 5 octombrie 1956 în București

CĂLĂTORIILE PĂSĂRII VYT

TOTUL a început în anul în care erupția de o violență nemaiîntîlnită a vulcanului Krakatoa a zguduit Sumatera Kalimatanul și Borneo, extremitățile sudice ale arhipelagului japonez și ale Polineziei. Erupțiile anterioare ale vulcanului îi făcuseră deja faima de cel mai agresiv vulcan terestru, iar ultima dintre ele îi confirma încă o dată terificul superlativ.
Instinctul sălbăticiunilor a presimțit cataclismul și cu multe zile înainte animalele pradă agitației s-au refugiat din pădurile tropicale prin hrube și chiar prin grotele recifelor de corali ale arhipelagului.
Singura vietate ce părea că sfidează presimțirile era o pasăre pe care indigenii o numesc VYTOOMBA sau pasărea singuratică. Este de mărimea unui vultur cu care se aseamănă destul de bine. Aripile îi sînt puternice, cu penajul de un negru intens, meta-

RADU PINTEA

lic, în reflexe albastre. Restul corpului e acoperit cu pene de un alb orbitor. Ciocul puternic curbat și picioarele scurte prevăzute cu gheare puternice au transparența și consistența sticlei, iar ochii îi sînt mari și roșii ca niște cărbuni aprinși. Cînd pasărea VYT doarme, pleoapele diafane ce-i acoperă ochii sînt de un purpuriu magnetic ireal și oricine s-ar întîmpla s-o privească în clipele acelea încearcă un sentiment de fascinantă atracție.

Își face cuibul pe vîrfurile cele mai abrupte ale munților pentru a-și feri oul și clipele ei de somn de pitonii și panterele negre ce hălăduiesc din cînd în cînd și prin zonele mai pietroase ale insulei.

Nimeni nu știe exact cît trăiește pasărea VYT, dar vracii din arhipelag spun că ea ar viețui de patru ori viața unui om. Indigenii mai cred că pasărea VYT zboară vreme de o lună încheiată după care o lună doarme, apoi iar o lună zboară și tot așa.

Ei o văd uneori plutind departe, cu clonțul și ghearele sclipind în soare, undeva deasupra crestelor semețe și atunci șoptesc cu adorație „VYTOOMBA... VYTOOMBA..."

Chiar dacă se întîmplă ca în luna de zbor să fie furtună, uragan sau tornadă, pasărea VYT tot zboară, indigenii știu asta și, ascunși în colibele lor sau în casele de piatră din orașele Sumaterei, murmură „VYTOOMBA... VYTOOMBA..."

Îndrăgostiții cred că e un semn bun s-o privească pe o astfel de vreme și atunci, sub torentele de apă și vînt ale furtunii, unul în brațele celuilalt caută să străbată cu privirea stihia în care știu că plutește netemătoare și statornică VYTOOMBA, pasărea singuratică. Și cînd unul dintre îndrăgostiți o vede se bucură nespus de mult, o arată și celuilalt, se sărută și șoptesc amîndoi gură în gură sub cerul dezlănțuit al tropicelor „VYTOOMBA... VYTOOMBA..." ca pe o mirabilă incantație.

Se pare că de multe ori destinul iubirii urmează frumoasa cicladă a VYTOOMBEI.

„VYTOOMBA zboară"

iar pasărea plutește vreme de o lună încheiată strălucind în lumina tăioasă a fulgerelor cu ochii ei mari și roșii, aprinși, cu aripile întinse vibrînd ca niște lame de oțel. Apoi VYTOOMBA doarme iar o lună încheiată în cuibul ei de pe stînci, departe de amenințarea pitonilor și panterelor din insulă.

Pasărea VYT face un singur ou de care are grijă doar soarele arzător al tropicelor. De îndată ce iese din găoace, puiul VYTOOMBA zboară o lună încheiată după care doarme o lună încheiată, intrînd astfel în ciclul speciei sale. Nimeni nu știe ce se întîmplă cu genitorele său, dacă își clădește sau nu un alt cuib sau dacă rămîne în cel vechi, laolaltă cu puiul. Indigenii n-au văzut însă niciodată două păsări VYTOOMBA una lîngă cealaltă. Ei văd doar una mereu, plutind departe între ocean și cer.

Erupția lui Krakataua s-a nimerit într-o zi cînd pasărea VYTOOMBA era în zbor. După cataclism, locuitorii insulei Krakatau s-au întors și n-au mai văzut-o zburînd deasupra vulcanului înnegurat de fumarole maro-violet respingătoare, mirosind a pucioasă și cordită. Cuibul se aflase într-un adăpost de tuf vulcanic, în apropiere de craterul principal obturat de lavă solidificată. În cursul erupției, presiunea magmei a smuls buza craterului vechi proiectînd fragmentele la înălțime de cîțiva kilometri. Oul păsării VYTOOMBA împreună cu fragmentul de rocă vulcanică a fost proiectat pe o orbită circulară în jurul Pămîntului, dincolo de bariera atmosferei.

Odată ajuns în spațiul cosmic, oul VYT a fost supus radiațiilor de tot felul și mai ales celor solare. La a treizecea revoluție în jurul Pămîntului a cuibului proiectat în zbor orbital, noului pui VYT a spart crusta calcaroasă ce-l înconjura și a ieșit în Cosmos. Dar era acum altfel decît specia lui. Mutațiile pe care radiațiile cosmice le-au produs în embrion i-au inversat culorile și i-au creat o esențială excrescență funcțională fără de care în vidul cosmic puiul n-ar fi trăit. Noul pui avea corpul acoperit cu pene negre, aripile îi erau albe, ochii — două globuri limpezi ca lacrima. Numai ciocul și ghearele deveniseră roșii ca sîngele. În coadă îi crescuse un fel de braț ce se termina cu o pîlnie care se mișca în permanență după soare sau după cele mai strălucitoare stele. Prin această duză, puiul VYTOOMBA se hrănea cu radiație stelară. Ieșirea din ou a puiului a coincis pentru noua lui viață cu începutul perioadei sale de somn care de data asta nu a mai durat o lună, ci un an.

În periplul său orbital împreună cu stînca pe care se aflau rudimentele cuibului său, noul pui VYT a vegetat ca mort, pîlnia din coadă i se mișca lent, după soare, hrănind organismul ce se dezvolta însă rapid. Duza s-a tot orientat astfel timp de treisuteșaizecișicinci de zile spre stelele tuturor constelațiilor și a fixat în instinctul păsării VYT formele și frumusețile siderale ale Universului.

Întreagă această instruire prin nutriție cu radiație a maturizat în somn dorința puiului VYT de a zbura în următorul an tot atît de intens și frumos precum Universul, i s-a relevat în cursul voiajului prin spațiul cosmic.

Noua pasăre VYTOOMBA s-a deșteptat în a treisuteșaizecișișasea zi, și-a tras pleoapele diafane de globurile imense și pure ca de cristal ale ochilor și atunci s-a produs strania fuziune dintre instinct și realitate, atunci întreg Universul s-a basculat primar în cei doi ochi avizi de nemărginire. Noul VYT a început să-și miște aripile și imediat vidul i-a demonstrat că-i sînt inutile și atunci și le-a strîns pe lîngă corp. Totuși o minusculă mișcare de înaintare avu loc ca urmare a efectului de reacție și existînd un precedent al experienței, acesta a intrat imediat în instinct. Din acel moment pasărea VYTOOMBA a încetat să mai consume din energia siderală cu care se hrănise în timpul anului său de somn. Pîlnia devenise un motor fotonic prin care țîșneau din cînd în cînd jeturi de lumină. Astfel puiul VYTOOMBA a început să se deplaseze.

La început a făcut doar mici excursii în jurul cuibului, apoi zboruri mai lungi. De la o vreme stînca pe care se afla cuibul a căzut din ce în ce mai mult în adîncime pînă cînd a intrat într-o orbită descendentă după care a pătruns în atmosfera terestră și a ars ca un mic meteor. Într-una din „întoarceri" micul VYTOOMBA nu și-a mai găsit cuibul satelit. A mai rătăcit un pic pînă ce în ochii lui ce văzuseră Universul atît de aproape sclipi o frîntură de clipă dîra luminoasă a meteorului. Din pîlnia posterioară țîșni atunci un jet de lumină și pasărea VYTOOMBA se înscrise în zbor cu aripile strînse spre Pămînt, uriașa sferă albastră colorată ici-colo de mici inflorescențe roz ca niște meduze diafane.

VYTOOMBA luase drumul cuibului său ancestral, în curînd avea să-și desfacă aripile și să plutească iarăși deasupra singuraticelor înălțimi ale uscatului.

Sfera albastră se apropia din ce în ce mai mult de ochiul său, dar pe măsură ce cobora, pasărea VYT se metamorfoză în ceea ce fusese odinioară genitorele său: aripile îi redeveniră negre, ciocul și ghearele de sticlă, iar ochii, ochii ei ca lacrima se înroșiră ca doi tăciuni aprinși. Pînă și mica pîlnie atît de vitală în Cosmos se aprinse și căzu și în clipa în care puiul VYTOOMBA deveni ceea ce fuseseră pe rînd toate păsările VYT, el își desfăcu larg și sigur aripile planînd terestru asupra unui imens ocean de liniște.

Începuse luna de zbor și VYT a zburat. Pretutindeni a zburat peste oceane și oceane de liniște, Krakatoa parcă nu fusese niciodată, era o liniște plină de radiații care de rîndul acesta nu-l mai hrăneau pe micul VYTOOMBA, ci îl ucideau lent.

A căutat vreme de o lună încheiată tropicele fierbinți și fericite, valurile Arafurei ireal de albastre ce mai curgeau prin amintirile vagi ale propriei eredități, a căutat singurătatea calmă a unui pisc de munte.

Totul era sferic, egal.

Așa a plutit VYTOOMBA o lună încheiată și în cele din urmă, așezîndu-se pe chila unei epave, a început somnul ei terestru.

PLAYBACK

(URMARE DIN PAG. 187)

prilej de satisfacție și mîndrie al familiei.

— Jennyffer Jane, nu mai înnebuni VCR-ul*. Lasă să se deruleze caseta, nu o mai da înainte sau înapoi.

Se pare că J.J. se supuse, fiindcă nu se mai auzi zgomotul motorașului maltratat. În schimb, se auziră un șir de „OH"-uri" prelungi, urmate de o pocnitură seacă.

Privirilor doamnei Abigail li se înfățișau o serie de lucruri îngrozitoare... În primul rînd, videocasetofonul, din care un fuior de fum se ridica alene, televizorul din care nu ieșea nimic, dar nici nu se mai vedea ceva și, nu în ultimul rînd, J.J. albă ca varul.

Înainte de a leșina Mrs. Abigail mai auzi totuși pe J.J. spunînd (și asta o făcu, pentru o fracțiune de secundă, să aibă viziunea soțului ei Fred, în fața VCR-ului).

— S-s-s-a spînzurat!

* VCR = Video Casette Recorder — Videocasetofon.

SALVAREA VIEȚII

(URMARE DIN PAG. 212)

Totul este paradit: tabloul de comandă, motorul și chiar învelișul.

— Și de ce nu vreți s-o reparați?

— Iar rîdeți de mine? Păi, cum s-o repar?

Ca răspuns la replica omului, ochii extraterestrului s-au urcat pe frunte.

— Cum? Dumneavoastră nu știți să vă reparați nava proprie?!! Haideți să mergem să vedem.

Sven Dalberg a pus mîna pe pîrghia de start. Extraterestrul stătea departe, printre stînci, cu mîna pe dezintegrator. Tot îi mai era teamă că pămînteanul se va răzgîndi iar.

Nava s-a cutremurat și s-a repezit în sus. În ecranele de observare, Sven Dalberg vedea planeta, parcă pentru prima oară, acolo unde l-a aruncat destinul. Vedea cerul ei albastru care se întuneca treptat, norii albi, la nivelul cărora deja ajunsese și stîncile sălbatice care se prăbușeau în jos. Dar nu; el pleca, iar restul rămînea pe loc. Și cerul, și norii, și stîncile. Și, bineînțeles, mucegaiul de pe stînci — o viață străveche cu un viitor încă necunoscut

POEM S.F. DESPRE DRAGOSTE

lui BRIGHI

Stau în marele hangar
pentru rachete
pe deasupra trec silențioase
zepeline atomice
Din pîntecul nopții
se scurg lungi cordoane
ectoplasmatice
Cîteva pîrîituri
și în megafoanele ruginite
ale cosmodromului aud vocea
ta caldă citind poezia
În urma mea „Ceva“
declanșează cîmpul magnetic
Cobor viziera cagulei
respir

Îți văd chipul prin hubloul
unui mare magazin
ochii tăi verzi
din stibiumplex
Epiderma dintr-un cauciuc
supersintetic
tăblița de stronțiu
din lobul urechii stîngi
pe care deslușesc un număr
de serie.

ALEXANDRU PECICAN

AM PUTEA, DESIGUR . . .

NINA GEORGE DAIAN

PESTE multe bucăți de timp am putea, desigur... Am putea călători altfel, dincolo de ceea ce știm acum... Asta ar urma să se întîmple într-o seară ca aceasta departe, acolo unde nu e seară sau zi, acoperiți de haina unei capsule-ce-trece-prin-orice-vamă-spațială, mînați nu de plictiseală, ci de pura și adevărata impulsie a dorului de a ști, atunci cînd ne vom mulțumi să credem că sîntem altfel decît tot ce am fost înainte.

Vom zbura pe aripile cunoscute ale spațiului căutînd sîmburele de întuneric ascuns într-un anume fruct, odată pîlpîitor, asemenea unor păsări ce știu că a sosit vremea migrării...

Ne vom simți puternici și noi-înșine, vom cuprinde adînc în privire Universul și ne vom spune: doar asta nu știm, ardem însă de focul de-a mușca cu dintele minții și din acest fruct întunecat... Și nu va fi nimeni care să gîndească altfel. Pentru că ne vom fi schimbat cu toții, cu totul...

Și astfel uniți și totuși atît de îndestulați de sine, vom pătrunde cu o viteză lentă, încetinită de impactul zidului de întuneric ce ne va aspira dureros, vom intra în cupa aceea enormă, calmi, încrezători, visători, curajoși... și poate vom rosti: „a sosit clipa..." dar fără neliniște, așa cum se cade unor oameni modelați de timp, poate nemuritori, în orice caz curați, eliberați de morbul tristeții.

Vom adormi poate cîteva secunde și nu vom ști probabil nimic observat direct în legătură cu această trecere. Vom urmări poate după trezire aparatele de înregistrare ale capsulei și tot nu vom putea vedea mare lucru, căci vom fi prea plini de atîtea experiențe auditive, vizuale și tactile ca să ne mai înfioare cu adevărat iureșul de sunete, culori ce vor irumpe în ecranele aparatelor ce vor fi văzut ele, primele, totul...

La început nu ne vom da seama atît de ușor... Lumea ne-ar apărea familiară. Ne-am întreba cum de seamănă fiecare lucru cu ceea ce cunoaștem de mult. Și ne-am bucura, poate, aflînd acest lucru despre această altă orînduire a elementelor naturale...

Dar pînă la urmă, pentru că vom fi ceea ce vom fi, cred mult în asta, ne vom da seama că TOTUL ESTE DE FAPT LA FEL, DAR... INVERS.

RETRO SF

TREI POVESTIRI EXCEPȚIONALE

Continuăm cu zgîrcenie această rubrică rememorativă. Zic „cu zgîrcenie", fiindcă s-ar putea scoate cîteva volume cu romanele și povestirile excelente lansate de colecția „P. ș.-f."*. Desigur că fiecare antologie e subiectivă, dar, în măsura în care autorul culegerii are în ochii cititorilor o oarecare credibilitate, alegerea lui este legitimă, mai ales dacă se și străduiește s-o argumenteze.

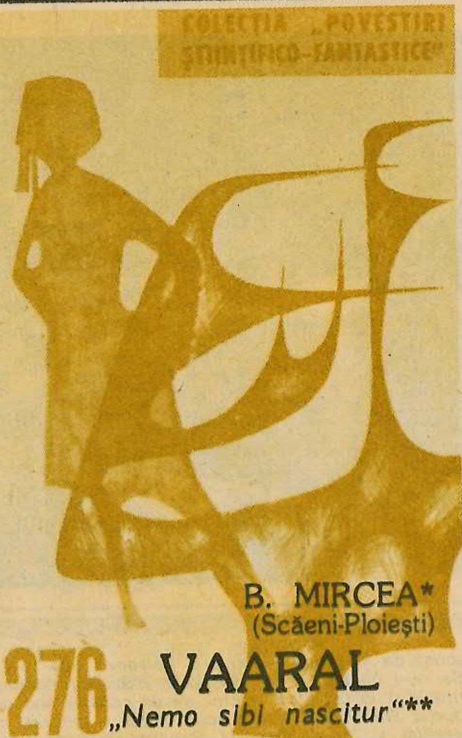
Faptul că socotesc cele trei povestiri din prezentul almanah drept excepționale poate fi obiect de discuție. De aceea vreau să precizez de la început: ele sînt ca atare **pentru mine.** Care mi-au fost deci criteriile? Primul și cel mai simplu: împrejurarea că, după un sfert de secol (pentru una dintre ele), după mai bine de 15 ani (pentru celelalte), nu le-am uitat; al doilea, fiindcă ele reușesc să mă emoționeze și acum; al treilea, pentru originalitatea ideilor S.F. abordate (ceea ce poate explica primul punct); al patrulea, pentru fericita expresie literară în care autorii și-au întruchipat ideile ieșite din comun.

„Hoiti-Toiti"** (C. p.ș.-f. numerele 95–96 din 15 noiembrie*** – 1 decembrie 1958) e o povestire scrisă de Alexandr Romanovici Beleaev (1884–1942). Să nu-l căutați în dicționarul de „Scriitori străini" (publicat în Ed. șt. și encicl. de un colectiv sub redacția Gabrielei Danțiș); acest autor e ignorat, ca dealtfel și Rosny aîné, M. Renard, Efremov, Lem, Bradbury. (O ciudată dovadă a informației colectivului pomenit, care nu știe nici cine sînt R. Wagner, Leiris, Ponge, Caillois și nici Bergson, care a luat în 1927 pr. Nobel pentru literatură!) Unele date despre Beleaev veți găsi în volumul „Omul amfibie" (1958), dar mai ales în cartea lui Fl. Manolescu „Literatura S.F." Beleaev poate fi considerat, alături de A. Tolstoi, drept întemeietor al anticipației din U.R.S.S. și în orice caz, pînă la al doilea război mondial, singurul scriitor profesionist al S.F.-ului sovietic. Nu voi insista asupra subiectului captivantei povestiri „Hoiti-Toiti", în care e dezvoltată ideea S.F. că volumul creierului poate fi mărit în mod artificial. Transplantul de organe a constituit o temă centrală în opera lui Beleaev: astfel, încă din 1926, el a imaginat o grefă a encefalului în romanul „Capul profesorului Dowell", redactat în două variante.

Cele două povestiri românești se înrudesc nu numai prin aceea că, în același număr 276 din 15 mai 1966, a fost găzduit debutul S.F. al lui Voicu Bugariu și pe cel al lui Mircea Bubă (alias B. Mircea), ci și prin activa funcție pe care variantele o au în elaborarea operei lor. Mircea Bubă e un inginer cu o fantezie extraordinară care a publicat extrem de puțin. Prima versiune a povestirii lui era neîngrijită, aproape ilizibilă. Cum, la acea vreme, munceam „în branșă" de un deceniu, am observat îndată aurul ascuns în noroi și am început să-l prelucrez (pe autor). După cîteva versiuni, opera era gata să înfrunte vito-

* Lipsa unui titlu ca lumea (în ciuda necontenitei mele dorințe) sau siglele acestea imposibile constituie parcă un simbol al dificultăților fără nume cărora a trebuit să le fac față.
** Redacția a făcut unele scurtări din cauza lipsei de spațiu.
*** Nr. 95 e interesant și din pricina faptului că odată cu el colecția a început să apară bilunar (în loc de trilunar).

B. MIRCEA*
(Scăeni-Ploieşti)

276 VAARAL

„Nemo sibi nascitur"**

VAARAL era un ţinut neobişnuit şi îndepărtat. Solul îi era transparent ca o mare. Ziua se întindea plat şi orbitor. Noaptea, lumini porneau din adîncuri, deformînd feţele noastre devenite livide. În străfundurile lui ardea un miez de foc verde. Apoi apăreau pe cer doi aştri mici şi roşii, şi chipurile noastre căpătau acel amestec hîd de culoare roşie şi verde. Şi-n goana lor nebună şi sinuoasă pe bolta neagră deformau figurile tovarăşilor mei, încît privindu-i nu-i mai recunoşteam, simţindu-mă o clipă, o groaznică clipă, singur.

Nu-mi plăceau nopţile şi o presimţire rea mă făcea să-mi chem tovarăşii în navă, iar ei veneau cu părere de rău, căci nimic nu era mai straniu decît nopţile acelui tărîm.

Ce lucru minunat era totuşi că puteam trăi pe Vaaral, lipsindu-ne de costumele protectoare. Am şi acum în amintire fiinţe ciudate, cu aripi şi chip omenesc ce veneau în preajma noastră. Cred că le atrăgeam pentru că semănam la chip cu ele. Rămîneau mult timp lîngă noi, apoi surîdeau cald şi se ridicau în aer. Într-o seară, una se opri între mine şi And, privindu-ne cu ochii ei de femeie frumoasă. And îi făcu un semn cu mîna, zîmbindu-i trist, nu ştiu de ce. Şi aceasta e ultima imagine pe care i-o păstrez: o faţă umbrită de tristeţe. Ultima, căci în acea seară cei şase tovarăşi ai mei au dispărut în masa verde şi sunătoare ca un talger peste care treceam ades.

Cînd am alergat la ţipetele lor muribunde, n-am mai apucat să văd din înfiorătorul spectacol decît braţele lor contorsionate dispărînd încet, supte de o forţă nevăzută. Degeaba mi-am descărcat arma în masa criminală, n-am putut salva pe nici unul. Agăţat de o stîncă transparentă, zăcea And cu trupul zdrobit de la jumătate. Am ridicat ceea ce a mai rămas din el şi, în prada unei grabe neomeneşti, am alergat spre navă, depunîndu-i rămăşiţele în hibernator. I-am oprit astfel orice proces de descompunere. Apoi, sub lumina roşie a celor două luni, am aşteptat lîngă locul catastrofei. Am plîns atunci, iar păsările acelea ciudate cu chip de femeie frumoasă veniră aproape şi le văzui strălucindu-le în ochi lacrimi.

Cred că înţelegeau ceva, sînt sigur că înţelegeau ceva, posibil e să fi înţeles totul. Şi prăbuşindu-mă pe o piatră, le-am spus spectralelor apariţii strînse roată în jurul meu cît de singur sînt şi cît de departe de oameni.

Le-am spus-o liniştit, din tot sufletul, de-a fir-a-păr. Cred că mă scrîntisem.

M-am tîrît spre navă, unde am dormit zile şi nopţi nenumărate. Dar înainte de a adormi, în acel moment în care organismul nevoind să doarma adoarme totuşi, o idee sosi. Sosi şi rămase trează în haosul de gînduri şi chiar după ce haosul se dizolva în nimic.

....

...Chirurgia. Eu, nefiind specialist în materie de visecţii, mă amuzasem totuşi în tinereţe creînd mici monştri: pisici cu cap de iepure, cîini miriapozi...

Şi totuşi să plantez encefalul lui And în trupul unui animal din acea lume era o treabă riscantă. Dar nu aveam acolo posibilitatea de a-i prelungi mult timp moartea aparentă. Unicul mijloc de a-l salva pe And era să găsesc un animal asemănător fiziologic omului.

Fauna acelor locuri, fiind de o mare diversitate, îmi furniza una după alta fiinţele cercetărilor. Cred că toate au trecut prin filiera observaţiilor mele. Ţin minte că au fost două luni de muncă cruntă, în care totul părea zadarnic. Cînd începusem să caut animalele prin hrube, cînd aparatele se deconectau, protejîndu-se de efort, şi cînd acest edificiu înălţat pentru salvarea unei vieţi omeneşti se năruia, am găsit ceea ce îmi era necesar. Ochii mi s-au închis fără voie şi o ţeropeală leşioasă mă cuprinse; puteam să-l salvez pe And.

Şi abia atunci am privit cu alţi ochi fiinţa ultimelor mele experinţe. Era monstruoasă. Cîte gînduri mă podidiră în acea clipă! Am încercat să mă închipui trezindu-mă sub înfăţişarea lui, dar nu reuşii. Ce trebuie să fac?... Şi atunci nişte gînduri fără cap şi fără coadă, nedefinite mă înfiorară. Dar erau atît de palide... Şi totuşi simţii că amplificate însemnau foarte mult. Poate aveam să fac un mai mare rău decît poate face moartea. Nu, nu cream un monstru, ci schilodeam, mutilam un trup frumos, un om. Şi încă în ce chip! De unde am căpătat acea îndrăzneală să mă arunc în necunoscut? Poate pentru că niciodată nu putem fi atît de frumoşi pe cît sîntem de inteligenţi, de buni, de generoşi. Într-un cuvînt: de oameni.

Dar cum de mi-am permis, în singurătatea acelei lumi, să gîndesc astfel? Cine putea să mă aprobe, cu cine mă puteam consulta, care judecător imparţial ar fi putut decide absolvindu-mă de răspundere? Dar care exista undeva un asemenea criteriu? Exista însă acolo în adînc, în moarte. În moarte era singurul care putea alege. Şi am încercat să-l întreb pe And. Am făcut tot ce se putea face pentru a-l readuce un moment într-o stare de conştienţă şi a-l întreba. Dar am încetat reanimarea cînd mi-am dat seama că-l ucid definitiv. Martori mi-au fost cerul acela străin şi aştrii lui roşietici. Şi, scăldîndu-se în razele lor sovăitoare, mîna mea pluti tremurînd spre scalpel

....

Nenumărate zile l-am ţinut sub narcoză, aşteptînd să se sutureze ţesuturile. Şi în tot acest răstimp nu m-am putut dezlipi de lîngă masa pe care el respira rar şi regulat, desfăcîndu-şi larg orificiile răsfrînte de deasupra gurii fără buze şi umflîndu-şi toracele alb şi inelat.

E greu de spus ce am simţit cînd s-a trezit. Există clipe făcute să le consumăm, în totalitate de unul singur, nemaialătîndu-ne nici măcar amintirile.

Trupul său de un alb străveziu începu să tremure, gura i se căscă enorm, despicîndu-i partea de jos a feţei. Şuiere ca gemete ascuţite se auziră, iar printre ele am putut distinge frînturi de cuvinte, în timp ce limba lui bifurcată se zbătea, căutînd să le articuleze.

Înlemnisem. Nu-mi trecuse prin minte că voi sta faţă în faţă cu el. Mi-am dat seama că în curînd va deschide ochii şi văzîndu-mă mă va întreba... Nu, asta niciodată. Şi, cuprins de groază, am fugit din sala de operaţie şi, mic şi vinovat, m-am aciuat, tremurînd, într-o cabină alăturată de unde puteam să-l văd şi să-l aud fără ca el să ştie.

Voiam să se dezmeticească şi singur să ajungă la o concluzie, singur să decidă.

Corpul i se răsuci, se clătină, pleoapele i se desfăcură leneş şi ochii lui mari şi luminoşi, ca două monede încinse, i se rostogoliră în orbite, privind în jur şi cercetîndu-se.

O voce se auzi atunci şovăitoare: „Nu aiurez, de bună seamă, de vreme ce vreau să-mi mişc mîinile, şi ele se mişcă".

Îşi trase cu mare greutate mîinile de sub el şi, ducîndu-le în dreptul ochilor, le privi lung, întorcîndu-şi pe toate părţile labele albe şi descărnate. Se pipăi pe abdomen, pe spate, se răsuci apoi, prăvălindu-se de pe masă pe cele două picioroange cu labe de amfibie. Cu membrele desfăcute făcu un pas, încă unul (cît de bine ţin minte toate asteal) şi se prăbuşi apoi ca secerat.

Violenţa acestui şoc pe care-l aşteptam îi putea fi fatală, el însă îşi reveni şi începu să se studieze metodic, făcînd cunoştinţă cu sine însuşi.

Se întuneca, iar eu stăteam mai departe pironit în faţa geamului, nereuşind să mă dezlipesc de acolo. Stăteam ascuns şi îi priveam lui And mişcările neîndemînatice. Şi cred că în mintea mea mai existau ţinuturi neumblate, de vreme ce gîndurile mi se rătăceau unul după altul. Şi în această rătăcire a minţii, în care tot ce ar fi trebuit să fie definit devenise şters, îl vedeam numai pe el, apariţie spectrală, care îşi priveşte într-o placă de crom fiinţa nemişcat, mut, o stană.

Iar eu stăteam mai departe pironit şi-l priveam.

O rază a aştrilor nopţii lunecă tăcută prin hublou, însîngerînd întreaga lui oglindă. And îşi duse labele la ochi, se întoarse greoi şi, printre degetele-i răsfirate, văzui cum se prefiră o lumină sîngerie, apoi ochii săi, două lumini roşii, apărură atît de inumani, încît, pradă deznădejdii, am început să alerg pe culoarele întortocheate ale navei, trăgînd cu urechea la paşii lui grei şi rari, la zgomotul făcut de uşile trîntite, prin care fiinţa aceasta nouă trecea tragic.

M-am retras într-o cabină îndepărtată a navei. Acolo situaţia îmi apăru mai neclară, mai neliniştitoare. Simţeam necesitatea de a-l privi pe And, de a fi în preajma lui, mă atrăgea. Ştiam că voi fi legat de el pentru totdeauna. Acum însă trebuia să fie convins că e singur, singur să decidă.

Îmi fusese teamă de două lucruri: de sinuciderea sau de dispariţia lui And în necunoscut, de fuga lui de oameni. Acum ştiam că And rezistase şocului. Încotro va îndrepta nava? De aceea, tot timpul după decolare am privit prin ochiul micuţ al hubloului, citind cerul, pînă cînd anumite semne îmi spuseră că ne îndreptăm către marginea Galaxiei, spre Pămînt

....

Cu aceasta, cu revenirea noastră pe Pămînt, îndoielile mele ar fi luat sfîrşit. Pe Pămînt, And şi-ar fi recăpătat înfăţişarea omenească, ba, mai mult, ar fi putut primi chipul lui de dinainte. Dar nu s-a întîmplat aşa, căci un roi de meteoriţi ne-a distrus motoarele şi am eşuat aici, pe „Lebăda gri". Cunoşteam planeta aceasta. E o planetă tare posomorîtă. La primul contact cu ea poate nu ţi se pare; dar încercaţi să staţi aici nu zece ani ca noi, ci doar cîteva luni numai... Laguna aceasta atotstăpînitoare... şi plantele cu uriaşe inflorescenţe căzute într-un abandon dezarmant..., şi vieţuitoarele ei molatice şi tăcute... Şi apoi acest alb, şi negru, şi gri peste tot, şi liniştea. Acum mi se pare că şi liniştea a împrumutat ceva din acest gri sumbru. Cred că de aici i s-a tras şi numele „Lebăda gri"...

Primele zile după asolizare m-am cufundat într-o stare de prostraţie. Se întîmplase o mare nenorocire, ce trebuia să fac nu ştiam atunci şi doar prin hubloul care se afla la doi metri deasupra apelor, apelor moarte, mă încumetam să ţin legatura cu lumea de afara.

Ma bucurai totuşi, căci ştiam că atmosfera e respirabilă.

A doua zi, după o noapte zbuciumată, am observat că nivelul apei a ajuns mult mai sus. Nava noastră se afunda în nămol. Şi totuşi nu mă încumetam s-o părăsesc.

Miezul zilei mă prinse tot în vecinătatea hubloului. La un moment dat, apele, pînă atunci calme, se încreţiră ca şi cum ar fi căzut în ele un corp greu.

---

* B. MIRCEA s-a născut în anul 1937. A făcut liceul teoretic în oraşul Bacău, iar apoi a studiat la Facultatea de electrotehnică din Timişoara, pe care a absolvit-o în 1963. În prezent lucrează ca inginer la Fabrica de geamuri Scăeni, judeţul Prahova.

** „Nimeni nu se naşte pentru sine" (în l. lat.)

---

rul. Comparaţi „Vaaral" cu „Un biet moşneag cu aripi uriaşe" de García Márquez (C. p.ş.-f. nr. 371) şi veţi vedea că pot sta alături fără să se ruşineze una de cealaltă.

În ceea ce-l priveşte pe Voicu Bugariu, metoda creaţiei prin variante a fost alta. În mod normal, lucrările scriitorilor profesionişti sau cu experienţă editorială rămîneau aşa cum le primeam (exceptînd o uşoară intervenţie mai mult de precorectură). Cînd lucrarea avea probleme, o înapoiam autorului cu observaţiile redacţiei (ale referenţilor şi ale mele). Cu unii scriitori cu care eram în relaţii mai amicale, s-a întîmplat să lucrez mai... intens. În general, însă, mă feream de aceasta, fie pentru că unii autori nu locuiau în Bucureşti, fie că erau mai ţepoşi, dar mai cu seamă din principiul că redactorul cel bun trebuie să fie un catalizator, şi nu un coautor. Nici lui Bugariu nu i-am pretins vreodată să-şi modifice textul. Din fericire pentru el, ceea ce nu i-am solicitat eu şi-a cerut singur. Iată cum a ajuns această povestire să aibă vreo şapte variante, dintre care patru-cinci publicate. Astfel, pe lîngă forma dintîi pe care o reproducem în almanah, mai pot menţiona următoarele: „Sufletul" din „Vocile Vikingilor" (Albatros, 1970), o variantă intitulată „Vocea" în „Lumea lui als ob" (Albatros, 1981) şi o alta publicată în acest răstimp în revista „Vatra". Obsesia variantelor (fie ele şi publicate) mi se pare însuşi destinul sublim şi sisific al oricărui artist. Las cercetătorilor S.F.-ului românesc plăcerea de a compara versiunile povestirii lui Bugariu, care, prin ideea ei, mi se pare fără soţ în lumea anticipaţiei.

ADRIAN ROGOZ

Peste cîteva clipe, o umbră alunecă tăcută în apropiere. Era And într-o șalupă încărcată. L-am văzut ochii luminoși și fața lîngă geam și, surprins, am rămas de piatră. Dacă ar fi întors în acel moment capul aș fi fost descoperit. A făcut curse între navă și mal pînă seara. Se pregătea deci pentru o lungă detențiune pe „Lebăda gri".

A doua zi, hubloul era deja sub apă. Șerpi ciudați, înarmați cu un corn între nări, se izbeau de geamul meu, rînjindu-și boturile înarmate de un șir de dinți ca niște spade. Se străpungeau unul pe altul, servindu-se de corn ca de o suliță, apoi se devorau cu pofte de bestii. Îmi făcură greață.

Dintr-o cabină de deasupra, ale cărei ferăstruici erau încă în atmosferă, urmăream activitatea lui And.

Aș fi vrut mult să fiu alături de el. Nu aveam încă tăria să-i apar în față, cu toate că acest lucru în noua situație era obligatoriu și inevitabil.

Și poate dintr-o slăbiciune, într-un fel justificată, aș mai fi stat ascuns dacă And n-ar fi fost atacat de monștrii din adînc. La început s-au ridicat din apă zeci de capete negre și hidoase. Au rămas ca niște semne de întrebare o clipă, apoi zvîcniră și în zbor lung căutară să-l străpungă cu cornul. And se apăra cu înverșunare, fie ferindu-se din drumul lor, fie ucigîndu-i cu arma. Coborînd în cabina de jos, am văzut în jurul navei apa viermuind de trupuri negre și șerpuitoare.

În acest timp, deasupra, unele dihănii se agățară cu colții de șalupă și, mișcîndu-se ritmic, o făceau să ia apă peste bordaj, iar altele treceau în salturi lungi și țintite pe lîngă And. Îl copleșeau.

Și atunci nu m-am mai gîndit la nimic altceva decît că tovarășul meu nu trebuie să moară.

Am luat o bombă puternică și cu ea în mînă am apărut în cadrul chepengului navei.

Apariția mea, aruncarea bombei, strigătul către And ca să se culce pe fundul bărcii, explozia profundă, toate durară doar cîteva clipe.

Apoi suprafața apei se acoperi cu trupuri sfîrtecate și totuși bestiile nu încetară atacul asupra bărcii, prelingîndu-se peste bordaj ca să ajungă la And, care zăcea nemișcat pe fund.

Am sărit alături de el. După cîteva minute eram stăpîn pe situație. Apele se liniștiră. Mă aplecai vlăguit asupra lui And. Respira rar, abia perceptibil. Îmi amintii, așa cum zăcea întins, de ziua operației, de... Firul gîndurilor mi se rupse, un plescăit sec se auzi în spatele meu. Am știut că unul dintre acei monștri zvîcnise afară și era în zbor către mine. N-am mai avut timp să mă întorc. Trupul îmi fu zguduit și o durere atroce în spate, sub torace, mă făcu să cad în genunchi, în timp ce privirea mea cețoasă căzu asupra fiarei care trecuse prin mine. Trupul îi zvîcnea în carnea mea ca un apendice absurd și înfricoșător, botul rînjit se ridică...

Cînd am ieșit din coma, And era aplecat asupra mea. Și, pentru că începusem să mă zvîrcolesc, căutînd să spun, să mă apăr, să-i explic, el îmi porunci cu vocea lui șuierată să mă liniștesc:

— Știu totul, am înțeles. Liniștește-te, liniștește-te! șuieră el febril, legănîndu-și capul mare și diform.

Cu mare greutate mi-am întins mîna căutîndu-i-o și am simțit strînsoarea fierbinte a labei lui, în timp ce ochii săi mă învăluiră într-o lumină portocalie și caldă. Am uitat pentru o clipă de nenorocirea noastră.

....

Ne-am pregătit pentru un lung, dacă nu definitiv naufragiu pe „Lebăda gri". Tot sau aproape tot conținutul astronavei l-am transferat pe un loc stîncos și înalt, și în piatră am săpat un șir întreg de încăperi, care aveau să ne fie unicul refugiu în această lume, căci din nava noastră mai rămăseseră deasupra apei doar cîțiva metri. În ziua în care aceasta dispăru cu totul, un fir nevăzut se rupse între noi și oameni.

Zilele treceau unele după altele. Perspectiva întoarcerii noastre pe Pămînt era ca și inexistentă. Și, cu toate că aceasta se va întîmpla totuși acum, trebuie să recunoașteți chiar și voi care ne-ați descoperit aici că aveam toate motivele să abandonăm orice speranță. Și totuși, viața pe care am dus-o e departe de a fi fost searbădă. Am început un anumit studiu al planetei, un studiu privind unele laturi absolut particulare (căci, în mare, „Lebăda gri" nu mai era de mult un mister pentru pămînteni). Munceam, așadar, fără a avea siguranța că cercetările noastre vor fi vreodată de folos cuiva. Oricum speram, trăiam...

La început m-am obișnuit destul de greu cu înfățișarea lui And. Nu „greu" în sensul unei repulsii, ci pentru că nu-mi venea a crede că trupul acela străin de orice ar fi putut zămisli Pămîntul și partea lui spirituală, creierul, fac una și aceeași ființă. Le admiteam totuși, dar separat. Cînd discutam cu el, cînd ne aminteam lucruri și întîmplări comune sau doar cînd mă gîndeam la And, îl vedeam așa cum era el înainte: înalt, adus de spate, cu ochii spălăciți și cu acel ceva particular în gesturi care-l deosebea net de ceilalți.

Toate astea, spun, se petreceau în primele zile ale contactului direct cu el, căci apoi, treptat, chipul său dinainte se șterse din mintea mea și cele două entități distincte, creierul și trupul, fuzionară, și And sub noua lui formă deveni unicul posibil. Acestea toate în ceea ce mă priveau. Dar el? El oare ce gîndea despre transformarea sa subită și uluitoare? Și dacă acceptase readucerea lui la viață chiar sub acel aspect, oare singularitatea sa nu-i devenise de nesuportat? Și oare nu-i revenea obsesiv în minte „cazul" său? Dacă nu, atunci de ce-l descopeream de atîtea ori într-o atitudine abandonată? Și tristețea ochilor săi...

Și pentru că îl știam renăscut datorită imaginației mele, creație a mîinilor mele, îl priveam cu sufletul distrus, ca pe un copil nereușit și nu-mi venea a crede. Apoi mă trezeam fixîndu-l absent, cu privirea împăienjenită. I-am propus șovăitor, odată, să primească corpul meu.

— De ce? șuieră el și tresări.

Se ridică și plecă legănat și greoi.

Trecură iar zile. Și cînd observai că toate oglinzile de crom din încăperile noastre devin mate, am bănuit, am controlat și am descoperit că And le practica sistematic un tratament ce le răpea capacitatea de reflexie. O făcea în ascuns. M-am decis. Și dacă nu puteam să-l silesc să-mi accepte trupul, puteam să-l „apropii" pe el de mine, apropiindu-mă eu de el...

....

Și într-o zi, pe cînd el, fiind departe, urmărea niște zburătoare, i-am propus din nou prin videofon să-mi primească corpul. M-a mustrat și, pentru că întunecarea coborîtă pe fața mea îl puse pe gînduri, alerga către mine. Și atunci s-a întîmplat ceea ce pregătisem cu grijă și așteptam înfiorîndu-mă de luni de zile: mi-am distrus trupul, lăsîndu-mi nevătămat doar capul.

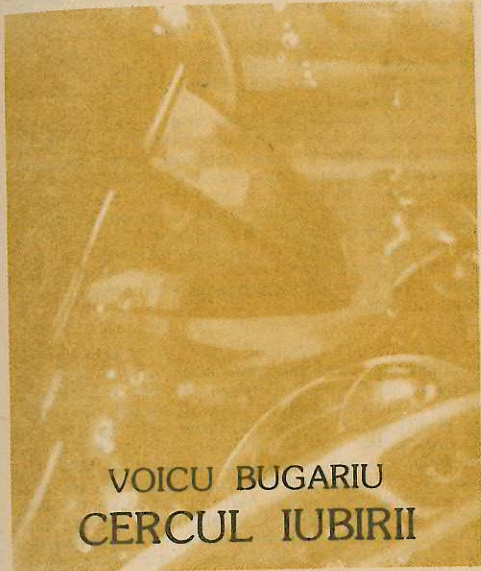
Astfel l-am obligat să mă „apropie" de el...

Și totuși nu sînt mîngîiat, căci dacă mă priviți cu luare aminte, uitînd de formele voastre, de proporțiile acestora, dar îndeosebi uitînd că sînt totuși om, veți vedea că And mi-a dăruit un trup frumos.

Și, zicînd acestea, bătrînul își desfășoară în toată splendoarea lor aripile ca două giulgiuri negre, cu reflexe de metal. Rămîne așa o clipă, ca o pasăre uriașă și îndoliată, își înalță gîtul de flamingo, ne face un semn obosit și se îndreaptă cu fîlfîiri rare și tăcute către marginea pădurii, unde pe un trunchi prăvălit se vede o siluetă masivă, din care pornesc două luminițe roșii. E And. Cei doi intră apoi în adăposturile lor din stîncă.

Îi așteptăm, făcînd pregătirile de plecare, încărcați de gînduri și, spre seară, împreună cu ei, decolăm, îndreptîndu-ne spre Pămînt.

VOICU BUGARIU

CERCUL IUBIRII

MĂ AFLU într-o încăpere goală. Singurul mobilier este un enorm fotoliu în care conducătorul clinicii mă invită să mă așez. Mă scufund absentă în moliciunea lui. Peretele la care privesc are o parte metalică prevăzută cu dispozitive similare celor ale unei mașini de calcul. Cel ce m-a însoțit s-a retras discret și mă pomenesc singură, fața în fața cu acea mașină ce începe să dea semne de funcționare. O lumină rece se aprinde și fasciculul ei îngust mi se plimbă fulgerător pe față și pe trup. Apoi fasciculul dispare. Pornește un zumzet abia auzit și o voce metalică îmi pronunță numele în șoaptă.

— Aama! Aama! Aam...

Glasul mașinii se pierde într-un șuierat. Mă cuprinde o groază animalică. Mă reped la ușă, stăpînindu-mi un țipăt de oroare și ies fugind pe coridor. Ajung repede la ieșire. Lumea indiferentă a străzii mă trezește ca dintr-o transă. Șoapta mașinii, geamătul ei, cum îmi vine deodată în minte să-l numesc, capătă o ciudată forță de atracție asupra mea. Reintru în clinică și încet, din ce în ce mai încet, mă întorc în camera din care fugisem. Mașina e moartă. Mă așez în fotoliu și lucrurile se repetă. Fasciculul rece mă parcurge fulgerător, se stinge, iar mașina mă cheamă din nou cu o voce în care predomină tonurile joase:

— Aama!

— Da, sînt Aama, îi răspund cuprinsă de emoție, bîlbîindu-mă. De ce mă strigi? De ce m-au adus aici? Știi ceva despre Seratni? Ce legătură ai cu el?

— Aama! Aama!

Glasul mașinii abia se mai distinge. Pare că vine din mari depărtări. Am o clipă impresia că ceva cunoscut, foarte cunoscut, cunoscut dintotdeauna se află în preajma mea. Mașina continuă să mă strige în șoaptă, rar, metalic. Ce se petrece cu mine? Trăiesc o halucinație? Mă ridic de pe fotoliu cu ochii închiși și încet, cuprinsă de vraja vocii, fac cîțiva pași spre locul de unde răsună numele meu. Ating metalul rece. Tresar.

Mașina a tăcut. Mă întorc în fotoliu clătinîndu-mă, pipăind aerul ca o oarbă. E ceva de vis în toată întîmplarea aceasta. Simt oroare și duioșie. Îmi vine să fug țipînd și în același timp să mîngîi mașina din care pornește acea voce răscolitoare. Să fie o înregistrare imperfectă a vocii lui Seratni? De ce atunci acest timbru care mă înspăimîntă și mă cheamă? Seratni e un echilibrat. El n-ar fi putut înregistra un asemenea mesaj decît poate în preajma morții. Și de ce nici un alt cuvînt? Seratni doar s-a întors acum două luni din expediție. E drept, nu m-au lăsat să-l văd ("Trebuie ferit pînă și de cea mai mică emoție. Or tu, Aama, i-ai provoca una mare"), dar m-au asigurat că e viu și se află în afară de orice primejdie. Era ceva ciudat în privirile celor cu care am vorbit, o anume milă, bine mascată, față de mine, dar această nuanță mi s-a părut deplasată. E imposibil să mă mintă în privința lui Seratni. El nu e în primejdie.

Un vuiet surd însuflețește treptat difuzorul mașinii. Mă pregătesc să mă aud strigată din nou de vocea tulburătoare. M-am liniștit. M-a cuprins ceva asemănător sentimentului fatalității antice. E o moleșeală a minții și a simțurilor în care cobor din ce în ce mai adînc, o indiferență absurdă față de tot și, în primul rînd, față de mine. Sînt parcă pe punctul de a adormi, cînd mașina vorbește din nou. Ceva s-a schimbat în modul în care îmi articulează numele. Vocea este acum perfect metalică, nu-și mai modifică volumul, e egală și liniștită. E poruncitoare, mă domină. Apatia îmi dispare fulgerător sub imperiul voinței ce răzbate din acel glas ce-mi poruncește să-l ascult:

— Aama! Aama! Ascultă-mă!

— Te ascult, îi răspund sacadat, imitîndu-i fără voie felul de a pronunța cuvintele.

— Îți voi vorbi despre soțul tău, Aama. Despre Seratni.

Tac, privind hipnotizată locul de unde mi se pare că vin vorbele pe care le aștept de atîta timp. Podeaua și pereții încep să se clatine ritmic, ca puntea unui vapor. Ochiul rece al mașinii clipește scurt, și fasciculul de lumină mă cercetează, oprindu-mi-se mai insistent în ochi. Este o lumină neutră. Nu mă obosește. Îi privesc fix sursa. Începe încet, pe nesimțite, să-și schimbe culoarea, devine verzuie, apoi violacee. Pînă la urmă devine intens purpurie. Se stinge brusc. Se aude scurt vuietul ce prevestește vocea, și glasul acela ce-mi trezea groază și duioșie începe să-mi povestească despre Seratni.

— Călătoria a fost bună în primii doi ani. Nimic deosebit nu s-a întîmplat. Un singur lucru l-a mirat pe Seratni și anume faptul că în prima săptămînă de la start n-ai venit în nici o seară la Centrul legăturilor, unde veneau toate rudele celor plecați pentru a vorbi cu ei. Dar faptul că în cea de-a opta seară ai venit și ai fost atît de tandră și veselă l-a liniștit.

— Eram prea tristă. Plîngeam zi și noapte. N-am vrut să mă vadă astfel.

Mașina nu părea să fi luat în seamă șoaptele mele. Își continua povestirea cu un soi de îndîrjire.

— În luna a 23-a a călătoriei nava a suferit o avarie. O forță necunoscută penetra radiații doar printr-o anume parte a învelișului navei. Fenomenul acesta a rămas neexplicat pînă astăzi. Seratni a fost ales să monteze în exteriorul navei, în porțiunea ce permitea pătrunderea radiațiilor, un ecran protector. El a ieșit din navă, a făcut ceea ce era de făcut și s-a întors nevătămat. Călătoria a continuat apoi fără nici un incident deosebit. Punctul final a fost atins fără dificultăți, cercetările au decurs mulțumitor. În primele zile ale drumului de întoarcere, Seratni simți primele semne ale bolii. Pierdu treptat din greutate și, ceea ce neliniști mult pe medici, pierdu cîțiva centimetri din înălțime. Apoi...

Aici glasul metalic se poticni, ezită parcă să continue. Se auziră cîteva silabe neînțelese, și glasul tăcu.

— E viu? strigă deznădăjduită. Trăiește?

Mă cuprinse o ură neputincioasă împotriva acelui mecanism lipsit de suflet ce mă terorizează cu relatarea lui cronologică. Îmi răcnesc întrebarea pe un ton din ce în ce mai înalt, isteric. Mă înec și tușesc. Mă prăbușesc într-un plîns convulsiv, fără lacrimi. Mașina nu mai dă nici un semn. Mă apropii turbată de ea și o izbesc cu pumnii, sîngerîndu-mi degetele. Am răgușit, nu mai pot vorbi. Șoptesc anevoie, întrebînd-o dacă soțul meu trăiește. Fără să-mi dau seama, schițez un străvechi gest de implorare, cad în genunchi, atingînd cu fruntea metalul rece. Brusc, ochiul luminos se aprinde și raza lui mă găsește.

— Liniștește-te, Aama! Seratni trăiește. Ascultă mai departe cum s-au întîmplat lucrurile cu boala lui ciudată.

Vocea și-a pierdut fermitatea cu care începuse să povestească. Nu mai este la fel de bine timbrată. Tonurile joase alternează cu cele înalte anarhic. O bizară dereglare pare a se produce în organele mașinii. În alte împrejurări lucrul acesta m-ar fi făcut să rîd în hohote. Roboții oferă adesea asemenea mostre de umor involuntar. Acum însă simt ceva ciudat insinuîndu-mi-se în suflet. Vocea metalică îmi stîrnește ecouri vagi, cunoscute. Îmi amintesc deodată de senzația contradictorie ce mă încercase cu ani în urmă, cînd mă apropiasem de cușca unui tigru. Superba bestie dormea, unduindu-și din cînd în cînd blana. Dinspre ea venea un miros neliniștitor, de fiară. M-am apropiat de gratii simțind o năprasnică dorință de a o mîngîia. Mi-am întins încet mîna, tremurînd. În ultimul moment cineva dintre cei ce se aflau în preajma mea m-a prins și m-a tras brusc înapoi, cu un mic țipăt. Tigrul s-a trezit și a căscat leneș, arătîndu-ne o monstruoasă dantură. Am plecat tristă de lîngă el, cu sentimentul că am pierdut o unică ocazie a vieții mele. Multă vreme după aceea, întîmplarea m-a obsedat și, adesea, cu o perfectă lipsă de logică mi-am spus că viața mi-ar fi luat cu totul alt curs dacă atingeam blana somptuoasă a tigrului. Acele cîteva clipe cînd mîna mi se îndrepta spre galbenul acela intens mi-au rămas pentru totdeauna în memorie. Trăisem atunci la paroxism un sentiment intermediar între frică și dorință. Fusese extraordinar.

Nu știu de ce mi-a venit tocmai acum în minte întîmplarea cu tigrul. Poate fiindcă ceva din cele ce trăiesc acum seamănă cu acea veche emoție. Și acum sînt dominată de ceva intermediar. Așezată în genunchi în fața ochiului aprins ce-mi luminează fața cu nuanțe schimbătoare, sînt fulgerată de momente de maximă luciditate. Discern în ceea ce simt un amestec de sentiment al monstruosului și blîndețe. Simt oroare și voluptate, o scîrbă, ca în fața năvalei absurde a unei mese de moluște umede și alunecoase, și duioșie. Îmi vine să izbesc mașina, s-o sfărîm, dar și s-o cuprind într-o imposibilă și ridicolă îmbrățișare.

Mă așez din nou în fotoliu, decisă să ascult relatările mașinii cu cel mai mare calm. Probabil că redă momente din memoria artificială a navei. Ea știe cel mai bine ce s-a întîmplat cu Seratni. În plus, mă va scuti de compasiunea pe care ceilalți membri ai echipajului au încercat atît de stîngaci s-o ascundă.

— Bine că te-ai liniștit, Aama! Ascultă! Seratni nu simțea nimic deosebit. Pierdea însă în mod constant din greutate și din înălțime. După cum îți spuneam, medicii navei priveau cu multă îngrijorare acest ultim fenomen. Nu se mai pomenise așa ceva. S-au încercat diferite tratamente: fără nici un rezultat. De fapt, Seratni nu era bolnav. Își îndeplinea sarcinile bine, nu acuza nici o suferință fizică sau psihică. S-a presupus că bizara lui maladie a început atunci cînd ieșise în exteriorul navei pentru a monta acel ecran de protecție. Nava își continua drumul spre Pămînt, nimic neprevăzut nu avea loc, dar Seratni se micșora. Hainele îi rămîneau mari, vocea i se subția. S-ar fi spus că se reîntoarce la starea de copilărie. Dar nu era așa. Un amănunt deosebea evoluția lui de o întoarcere de basm la copilărie. Creierul său nu era atins de această involuție, dealtfel generală. Continua să funcționeze la fel de bine. Cutia craniană nu se micșora, în schimb, trăsăturile feței începuseră sa se estompeze. Copilul acela cu cap de adult nu mai semăna cu Seratni. Cînd mai erau cîteva săptămîni pînă la ziua cînd trebuia ca nava să atingă Pămîntul, Seratni nu mai putu să vorbească. Încă puțin timp și nu mai reuși să umble și să scrie. Medicii interveniră și Seratni intră sub cupola complexului de animare. Aparatele îi înlocuiră pe rînd toate organele interne. Seratni continua să-și îndeplinească atribuțiile însă. Sinistra lui maladie nu atingea materia superior organizată: creierul. Amplificatoarele de biocurenți îi transmiteau mesajele. Dispozitive create special îi furnizau date pe care simțurile lui distruse nu le mai puteau obține...

Glasul se oprește, de parcă mi-ar fi citit gîndurile. Este și timpul. Amănuntele de coșmar ale bolii lui Seratni m-au adus la limita nebuniei. Simt o senzație de greață ca aceea care precede un leșin. Mă las mult pe spate, în fotoliu. În minte mi se învălmășesc frînturi de amintiri despre Seratni. Povestea mașinii începe să devină vizuală. Rememorez totul. Îl văd pe Seratni, mare amator de sport și mai ales de înot, privindu-și descumpănit mîinile ce își pierd forța. Mă închipui pe mine într-o situație asemănătoare. Treptat alunec în vis.

Zbor în locul lui Seratni. Totul decurge bine pînă în momentul cînd intervine acea avarie care mă obligă să ies în exteriorul navei. Mă întorc sănătoasă, dar cu o ciudată senzație de jenă, de vag dezechilibru al mișcărilor. Îmi spun că este ceva trecător, dar într-una dintre nopțile următoare mă trezesc brusc din somn, neștiind cine sînt și în ce loc mă aflu. Mă cuprinde o mirare puerilă la constatarea că mă aflu pe navă, am, un moment, certitudinea că eu, de fapt, trebuie să mă aflu în cu totul alt loc, că apariția mea pe navă este o întîmplare absurdă. Îmi revin repede. Adorm. Apoi, în zilele următoare, în săptămînile și lunile în care se transformă acestea, constat că devin din ce în ce mai mică la trup, că trebuie să-mi micșorez tot mai mult îmbrăcămintea. Tovarășii de zbor se poartă cu mine ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat, medicii mă consultă cu furia neputinței, dar cu toții parcă evită să mă privească în ochi. Surprind în privirile lor, rareori, cînd reușesc să le prind, un sentiment al fragilității mele, o prudență excesivă de a nu mă vătăma fizic sau psihic. Și, ciudat, sînt calmă. Mă privesc parcă din exterior cum încetez cumva de a mai fi om cu o curiozitate nesubiectivă, rece, științifică. Apoi, nemișcarea. Totală, ca o moarte. Văd, aud, dar din nemișcare. Îmi fulgeră prin minte amintiri de la înot, salturi de la platformă, fugi prin păduri, chiote. Le privesc ca pe un film interesant, dar incompatibil, de neconceput...

Mă trezesc lin, ca revenind încet din adîncurile unei mări limpezi. Ochiul mașinii îmi scaldă fața într-o lumină albastră. Glasul vorbește monoton. Continuă o frază. Am visat oare sau l-am ascultat?

— ...cumva similar cu ceea ce în vechime se numea iubire mistică. O senzație de barieră de nepătruns, o obsesie a unei vagi posibilități ce nu poate fi niciodată atinsă în formele ei concrete. Și totuși, tu, Aama... Aama.

Dar ce se petrece? Sînt nebună? Halucinez? El e... Eu... Seratni!

În clinică se repercută răcnetul neomenesc al Aamei. Medicii veniră îngrijorați. Se opriră în prag. Pe fotoliu, Aama, cu fața udă de lacrimi, dar transfigurată de o extatică fericire, cu ochii larg deschiși, își chema încet soțul. Seratni îi răspundea, metalic. Și melopeea celor două glasuri se îngemăna într-o fioroasă și dulce bucurie.

Seratni... Aama... Seratni... Aama... Seratni...

RETRO SF

UN ARTIST NEOBIȘNUIT

URIAȘUL circ berlinez Busch era tixit de lume. Prin galeriile largi, chelnerii, aducînd bere, alunecau fară zgomot ca niște uriașe păsări de noapte. Cănile cu capacele ridicate, pe care le întindeau însetații, erau înlocuite cu altele pline, puse de-a dreptul pe jos, în graba de a răspunde la chemarea altor spectatori tot atît de nerăbdători. Matroane corpolente, însoțite de fete de măritat, desfăceau pachete învelite în hîrtie lucioasă, scoteau tartinele și, în grabă, fără a-și lua ochii de pe arenă, devorau cîrnați în sînge și crenvurști.

Spre onoarea spectatorilor, trebuie să spunem totuși că nici fachirul ce-și chinuia trupul și nici înghițitorul de broaște nu erau cauza acestui uriaș aflux de spectatori. Toată lumea aștepta nerăbdătoare sfîrșitul primei părți a programului și antractul, după care urma numărul lui Hoiti-Toiti. Despre el se spuneau adevărate minuni, se scriau articole, iar oamenii de știință arătau cel mai neașteptat interes. Era în același timp o enigmă, favoritul tuturora și atracția serii. De cînd apăruse la circ, lîngă casa de bilete se atîrna în fiecare zi anunțul: „Nu mai sînt bilete!". De altfel, el reușise să atragă la circ oameni care pîna atunci nu mai fuseseră niciodată pe acolo. E adevărat că galeria și amfiteatrul erau ocupate de spectatorii obișnuiți ai circului: funcționari și muncitori cu neveste și copii, negustori și vînzători din magazine. În loji, însă, și în primele rînduri de la parter puteau fi văzuți bătrîni cu părul cărunt, cu figuri serioase, ba chiar încruntate, îmbrăcați în paltoane și pardesie întrucîtva demodate. Printre spectatorii din primele rînduri se aflau și tineri, dar și aceștia erau la fel de serioși și tăcuți. Ei nu mestecau tartine și nici nu beau bere, ci, izolați ca o castă de brahmani, stăteau nemișcați, așteptînd partea a doua a programului și apariția lui Hoiti-Toiti, pentru care veniseră aici.

În antract toată lumea nu a vorbit decît despre Hoiti-Toiti, care urma să apară imediat după pauză. Oamenii de știință din primele rînduri începură să se înviorezе. În sfîrșit, sosi și momentul atît de mult așteptat. Fanfara răsună, toți oamenii circului, îmbrăcați în livrele roșii, brodate cu aur, se înșiruiră pe un singur rînd, cortina de la intrare se dădu larg la o parte și, în aplauzele publicului, își făcu apariția Hoiti-Toiti. Era un elefant uriaș, pe cap cu o beretă brodată cu fir de aur, cu șnururi și ciucuri. Însoțit de dresor, un omuleț în frac, Hoiti-Toiti făcu înconjurul arenei, salutînd în dreapta și în stînga. După aceea trecu în mijlocul arenei și se opri.

— E un elefant african, șopti un profesor cu părul cărunt colegului său.

— Elefanții indieni îmi plac mai mult. Au trupurile mai rotunjite și par mai civilizați, dacă mă pot exprima astfel. Elefanții africani au formele mai grosolane, mai colțuroase. Cînd un asemenea elefant întinde trompa, seamănă cu o pasăre de pradă.

Omulețul în frac de lîngă elefant tuși de cîteva ori pentru a-și drege glasul și începu să vorbească:

— Stimate doamne și stimați domni! Am onoarea să vă prezint pe celebrul elefant Hoiti-Toiti. Are corpul lung de 4 metri și jumătate, iar înălțimea lui este de 3 metri și jumătate. De la capătul trompei pînă la capătul cozii măsoară 9 metri...

Hoiti-Toiti ridică brusc trompa și începu să o agite în fața omului în frac.

— Pardon, am greșit, spuse dresorul. Trompa este lungă de 2 m, iar coada de aproape 1 metru și jumătate. Prin urmare, de la vîrful trompei pînă la capătul cozii el măsoară 7 m și 90 cm. Mănîncă în fiecare zi 375 kg de legume și bea 16 găleți de apă.

— Elefantul socotește mai bine decît omul! se auzi o voce din sală.

— Ai văzut? Elefantul l-a îndreptat pe dresor cînd acesta a greșit la socoteală! spuse profesorul de zoologie colegului său.

— O simplă coincidență, răspunse acesta.

— Hoiti-Toiti, continuă dresorul, este cel mai genial dintre toate animalele. El înțelege limba germană... Nu e așa că înțelegi, Hoiti? se întoarse el către elefant.

Elefantul dădu din cap cu multă importanță, în semn de aprobare. Publicul izbucni în aplauze.

— Trucuri! spuse profesorul Schmidt.

— Veți vedea ce urmează, replică Stolz.

— Hoiti-Toiti știe să socotească și să distingă cifrele...

— Destul cu explicațiile! Treceți la fapte! strigă cineva de la galerie.

— Pentru a preveni orice neînțelegeri, continuă impasibil omul în frac, rog să coboare în arenă cîțiva martori, care să poată atesta că nu folosim nici un fel de trucuri.

Schmidt și Stolz se priviră unul pe altul și coborîră în arenă.

Și iată că Hoiti-Toiti începu să-și arate uluitoarele sale aptitudini. În fața lui s-au adus bucăți mari pătrate de carton pe care fuseseră desenate cifre, iar el aduna, înmulțea și împărțea, scoțînd din mormanul de cartoane cifrele ce indicau rezultatul calculelor sale. De la numere cu o cifră se trecu la numere cu două cifre și, în sfîrșit, cu trei cifre. Elefantul rezolva problemele fără greșeală.

— Ei, ce spuneți de asta? întrebă Stolz.

— Aș vrea să văd ce înțelege el din cifre, nu se

RETRO SF

HOITI-TOITI

lăsa Schmidt. Scoțînd ceasul din buzunar, el îl ridică în sus și îl întrebă pe elefant:

— N-ai putea să ne spui, Hoiti-Toiti, cît e ceasul acum?

Cu o mișcare bruscă a trompei, elefantul smulse ceasul din mîna lui Schmidt și-l duse la ochi, după care îl înapoie proprietarului fîstîcit, și întocmi din bucățile de carton următorul răspuns:

„Zece și douăzeci și cinci"

Schmidt se uită la ceas și ridică din umeri perplex: elefantul indicase exact ora.

Numărul următor îl constituiau exercițiile de cifre. Dresorul așezase în fața elefantului tablouri mari pe care se puteau vedea diferite animale sălbatice. Pe alte bucăți de carton erau scrise numele lor: „elefant", „maimuță", „leu". Elefantului i se arăta un animal sălbatic, iar el arăta cu trompa cartonul pe care era scrisă denumirea lui. Nici de data aceasta nu greși nici o singura data. Schmidt încercă atunci să schimbe datele experienței: îi arătă elefantului cuvintele scrise, cerîndu-i să găsească desenul corespunzător. Și acest exercițiu fu perfect executat.

În sfîrșit, în fața elefantului fură înșirate literele alfabetului. Alegînd literele, el trebuia să alcătuiască cuvinte cu care să răspundă la întrebări.

— Cum te cheamă? îl întrebă profesorul Stolz.

„Acum mă cheamă Hoiti-Toiti", răspunse elefantul.

— Cum adică „acum"? întrebă la rîndul său Schmidt. Prin urmare, înainte te chema altfel? Și cum anume?

„Sapiens"[1] — răspunse elefantul.

— Mai știi, poate chiar Homo sapiens?[2] spuse Stolz, izbucnind în rîs.

„Poate", răspunse enigmatic elefantul.

După aceea se apucă să adune cu trompa litere, din care alcătui cuvinte:

„Pentru astăzi ajunge".

Și, salutînd în toate părțile, Hoiti-Toiti părăsi arena, fără să țină seamă de protestele dresorului.

În pauză, savanții se adunară în fumoar, unde se împărțiră în grupuri și începură o discuție însuflețitoare.

Într-un colț, Schmidt polemiza cu Stolz.

— Vă amintiți, stimate colega, spuse el, ce senzație a produs la timpul său calul Hans? Extrăgea rădăcina pătrată și efectua diferite alte calcule complicate, indicînd răspunsul prin bătăi cu copita. După cum s-a descoperit mai tîrziu, stăpînul lui Hans îl dresase ca să bată cu copita după semnele discrete pe care i le făcea. Cît privește calculul, se pricepea tot atît cît un cățel care n-a făcut încă ochi.

— Este doar o premisă, obiectă Stolz.

— Bine, dar experiențele lui Thorndyke și Yorks? Toate se întemeiau pe formarea de asociații naturale la animale. În fața animalului erau așezate mai multe lăzi din care numai una singură conținea hrana animalului. Această ladă putea fi, să zicem, a doua din dreapta. În clipa în care animalul ghicea în ce ladă se afla hrana, automat se deschidea un jgheab, iar el își primea hrana. În felul acesta, la animale trebuie să se fi format următoarea asociație: „Lada a doua din dreapta — hrană". Mai tîrziu, ordinea lăzilor era schimbată.

— Sper însă că ceasul dumitale de buzunar nu are jgheab pentru hrană? îl întrebă ironic Stolz. În acest caz, cum mai explicați faptul?

— Bine, dar elefantul nu a putut pricepe mecanismul ceasului meu. El n-a făcut decît să ducă la ochi cadranul strălucitor, iar cînd a indicat cifrele de pe cartoane este neîndoielnic că a urmat doar semnele dresorului, invizibile pentru noi. Toate acestea nu sînt decît trucuri, și nimic mai mult, începînd cu felul în care Hoiti-Toiti și-a „corijat!" dresorul cînd acesta i-a calculat greșit lungimea. Reflexe condiționate și atîta tot!

— Trebuie să vă anunț că directorul circului mi-a îngăduit să rămîn cu colegii mei după terminarea spectacolului și să fac o serie de experiențe cu Hoiti-Toiti, spuse Stolz. Sper că ne veți face cinstea să luați parte și dv.?

— Se înțelege, răspunse Schmidt.

N-A PUTUT SUPORTA INSULTA

După ce circul se goli și uriașele candelabre păliră, în afară de unul singur, care atîrna chiar în mijloc, Hoiti-Toiti fu din nou adus în arenă. Schmidt spuse că ar prefera ca dresorul să nu asiste la experiență. Omulețul, care își scosese fracul și purta acum o flanelă de lînă, dădu din umeri.

— Nu te supără domnule spuse Schmidt. Iartă-mă, nici nu știu cum te cheamă.

— Jung. Friedrich Jung, la ordinele dv...

— Nu te supăra, domnule Jung, noi am vrea să facem în așa fel experiența încît să nu poată exista nici un fel de suspiciuni.

— Mă rog, zise dresorul. Să mă chemați cînd va trebui să scot elefantul afară. Și, spunînd acestea, se îndreptă spre ieșire.

Savanții își începură experiențele. Elefantul stătea atent și ascultător, răspundea fără greș la întrebări, rezolvînd exact problemele puse. Era de-a dreptul uluitor. Răspunsurile sale nu ar fi putut fi explicate prin nici un fel de dresură sau trucuri. Trebuia să admiți că elefantul era într-adevăr înzestrat cu o inteligență sau chiar cu o conștiință umană. Schmidt, care se simțea aproape învins, continua să se împotrivească numai din încăpățînare.

Dar iată că elefantul se săturase de aceste întrebări și răspunsuri fără sfîrșit. Cu o mișcare îndemînatică, întinse brusc trompa, scoase ceasul din buzunarul vestei lui Schmidt și i-l arătă. Ornicul arăta miezul nopții. După aceea, Hoiti-Toiti înapoie ceasul, îl apucă pe Schmidt cu trompa de guler și-l purtă prin întreaga arenă pînă la ieșire. Profesorul striga furios, în timp ce colegii săi se prăpădeau de rîs. Din culoarul ce ducea spre grajduri veni în fugă Jung și începu să se răstească la elefant, dar acesta se făcea că nici nu-l aude. După ce termină cu Schmidt, pe care îl lăsă în coridor, elefantul privi cu înțeles spre ceilalți savanți, care rămăseseră în arenă.

— Plecăm imediat, spuse Stolz, adresîndu-se elefantului, ca și cum ar fi avut de-a face cu un om. Vă rog să nu vă supărați.

Stolz și ceilalți profesori părăsiră arena cuprinși de o sfială ciudată.

— Bine ai făcut, Hoiti, că i-ai expediat, spuse Jung. Mai avem o groază de treabă. Hai, Johann, Friedrich, Wilhelm! Unde sînteți?

Cîțiva oameni apărură în arenă și începură curățenia: nivelau nisipul cu grebla, măturau culoarele, scoteau prăjinile, scările și cercurile. Elefantul îl ajuta pe Jung la căratul decorurilor. Dar se vedea bine că nu prea avea chef de lucru. Părea enervat de ceva sau poate că obosise din cauza celui de-al doilea spectacol, prelungit pînă la o oră atît de neobișnuită. Fornăind din trompă, el își tot mișca capul și azvîrlea decorurile, făcînd un zgomot asurzitor. La un moment dat, aruncă unul dintre ele cu atîta putere încît îl sfărîmă.

— Mai încet, diavole! strigă Jung. Sau nu mai vrei să muncești? Ți s-o fi urcat la cap, te pomenești! Acum, că știi să scrii și să socotești, nu mai vrei să muncești în rînd cu ceilalți? Nu merge, frate! Aici nu e azil de bătrîni. La circ, toată lumea trebuie să lucreze. Ia uită-te la Enrico Ferri. E cel mai bun călăreț, vestit în lumea întreagă, dar cînd se termină numărul își pune livreaua ca toți grăjdarii și ia parte la parade — alleț. Iar cînd e nevoie, nivelează și arena cu grebla.

Toate astea erau foarte adevărate, și elefantul le cunoștea bine, dar acum nu-i ardea de Enrico Ferri. El suflă din trompă și, străbătînd arena, se îndreptă spre ieșire.

— Hei, unde pleci? strigă Jung mînios. Stai, stai, n-auzi?

Apucînd mătura, alergă după elefant și-l pocni cu coada măturii peste coapsa-i masivă. Era prima dată cînd Jung îl lovea pe elefant; nu-i mai puțin însă adevărat că și acesta manifesta pentru prima oară o asemenea nesupunere. Hoiti începu deodată să urle atît de îngrozitor, încît micul Jung se tupilă la pămînt și se apucă de burtă, ca și cum urletele i-ar fi răscolit măruntaiele. Întorcîndu-se din drum, elefantul îl apucă pe Jung ca pe un cățeluș, îl aruncă de cîteva ori în sus, prinzîndu-l din zbor, după care îl lăsă jos și, apucînd mătura cu trompa, scrise pe nisip:

„Să nu mai îndrăznești să mă lovești! Nu sînt un animal, ci un om!"

Apoi elefantul azvîrli mătura și porni spre ieșire. După ce trecu pe lîngă caii aflați în staule, se apropie de poartă, se propti o dată în ea și apăsă cu tot corpul. Poarta trosni și, sub o presiune atît de puternică, se sfărîmă în bucăți. Elefantul era liber...

•

Pentru Ludwig Strom, directorul circului, aceasta a fost o noapte foarte agitată. Ațipise, cînd lacheul ciocăni cu grijă în ușa dormitorului ca să-l anunțe că venise Jung într-o chestiune foarte urgentă. Funcționarii și muncitorii circului erau foarte bine instruiți, așa încît Strom știa că trebuie să se fi întîmplat ceva cu totul neobișnuit pentru ca să îndrăznească cineva să-l tulbure la o oră atît de nepotrivită. Își puse deci halatul și papucii și ieși în antreu.

— Ce s-a întîmplat, Jung? întrebă directorul.

— S-a întîmplat o mare nenorocire, domnule Strom!... Elefantul Hoiti-Toiti și-a ieșit din minți!...

Jung îl privea pe director cu ochii holbați și dădea neputincios din umeri.

— Nu cumva dumneata nu ești în toate mințile, Jung? îl întrebă Strom.

— Nu mă credeți? se supără Jung. Să nu vă închipuiți că sînt beat, am mintea limpede. Dacă nu mă credeți pe mine, puteți să-i întrebați pe Johann, pe Friedrich, pe Wilhelm. Au văzut toți cum elefantul mi-a smuls din mînă mătura și cum a scris pe nisipul din arenă: „Nu sînt un animal, ci un om". După aceea m-a aruncat de 16 ori pînă la cupolă, s-a dus la grajd, a sfărîmat poarta și a fugit.

— Ce? A fugit? A fugit Hoiti-Toiti? De ce nu mi-ai spus imediat asta, nenorocitule? Trebuie să luăm imediat măsuri ca să-l prindem și să-l aducem înapoi, căci altfel ne va face mari buclucuri.

Strom aproape că vedea în fața ochilor mormanele de chitanțe trimise de poliție pentru amenzi, listele lungi de plată ale fermierilor pentru stricăciunile făcute de elefant, precum și citațiile de plată pentru pagubele provocate de animal.

— Cine este astăzi de serviciu la circ? Ați anunțat poliția? Ce măsuri ați luat ca să-l prindeți?

— Eu sînt de serviciu și am făcut tot ceea ce se putea face, răspunse Jung. N-am anunțat poliția, o să afle ea și singură. Am alergat după elefant și l-am implorat să se întoarcă, spunîndu-i ba baron, ba conte și chiar mareșal. „Luminăția voastră, întoarceți-vă — i-am strigat. Întoarceți-vă, eminența voastră. Iertați-mă că nu v-am recunoscut: în circ era întuneric și v-am luat drept un elefant". Hoiti-Toiti s-a uitat la mine, a pufnit disprețuitor din trompă și a pornit mai departe. Acum Johann și Wilhelm îl urmăresc cu motocicleta. Elefantul a ieșit pe Unter den Linden, a străbătut întregul Tiergarten pe Charlottenburgerchaussee și a apucat-o spre ocolul silvic Grunerwald. Acum se scaldă în Hafel.

În momentul acela, telefonul sună, și Strom se repezi la aparat.

— Alo!... Da, eu sînt... Știu tot, vă mulțumesc... Vom face tot ce stă în puterile noastre... Pompierii? N-aș zice... E mai bine să nu întărîtăm elefantul.

— M-au chemat de la poliție, spuse Strom, punînd la loc receptorul. Au vrut să-mi trimită pompierii ca să-l aducă înapoi pe elefant cu furtunurile. Eu cred însă că față de Hoiti-Toiti trebuie să procedăm cu multă prudență.

— Nebunul nu trebuie ațîțat, observă Jung.

— Pe d-ta, Jung, elefantul te cunoaște totuși mai bine decît pe oricare altul. Caută să ajungi pînă în apropierea lui și să-l atragi cu binele înapoi la circ.

— Mă voi strădui, firește... Numai că nu știu cum să-l mai intitulez. Să-i spun Hindenburg?

După ce Jung plecă, Strom nu se mai culcă deloc, ci rămase la telefon pînă în zori, tot primind informații și dînd dispoziții. Elefantul se bălăci multă vreme în apropierea Insulei Păunului, după care dădu o raită prin grădinile de zarzavat, unde dădu gata toată varza și morcovii. Ca desert, se mulțumi cu niște mere dintr-o ogradă învecinată, după care se îndreptă spre ocolul silvic Friedensdorf.

Toate informațiile primite arătau că elefantul nu se dădea la oameni, nu făcea stricăciuni inutile și, în general, se purta destul de frumos. Căuta să ocolească grădinile de zarzavat, grijuliu să nu calce în picioare legumele, și făcea sforțări vădite să meargă numai pe șosea sau pe potecă. Numai foamea îl silea să mănînce legume și fructe din grădinile de zarzavat și din livezi. Dar chiar și în acest caz arăta o grijă deosebită: nu strivea fără rost straturile, mînca varza cu multă atenție, cuib după cuib, și se ferea să frîngă pomii încărcați cu roade.

Pe la ora 6 apăru și Jung, obosit, plin de praf, cu fața murdară și asudată și cu hainele ude.

— Cum merg treburile, Jung?

— La fel de prost. Hoiti-Toiti nu se lasă de loc înduplecat. Cînd i-am spus „Domnule președinte" s-a înfuriat și m-a aruncat în lac. Se pare că la elefanți grandomania îmbracă forme întrucîtva diferite de aceea a oamenilor. Atunci am căutat să-l înduplec cu argumente raționale: „Îți închipui poate — l-am întrebat, ferindu-mă să-i dau vreun titlu — că te găsești în Africa. Află că nu sîntem în Africa, ci la 52° și jumătate latitudine nordică. Ei bine, să zicem că acum, în august, găsești peste tot fructe și legume din belșug. Ce-o să faci însă la iarnă? Doar n-o să mănînci scoarță de copac, așa cum fac caprele.

Trebuie să-ți amintesc că la noi, în Europa, au trăit pe vremuri strămoșii dumitale, mamuții. Dar și ei au murit de frig. Și-atunci, nu crezi că e mai bine să vii cu mine înapoi la circ, unde o să ai căldură, hrană și îmbrăcăminte?". Hoiti-Toiti a ascultat cu luare-aminte discursul meu, s-a gîndit puțin și... m-a udat din cap pînă-n picioare cu apa din trompă. Ei bine, două băi în numai cinci minute îmi ajung! Mare minune dacă n-o să mă aleg cu vreo răceală.

RĂZBOIUL A FOST DECLARAT

Toate încercările de a-l influența pe cale morală pe elefant se dovedeau zadarnice, astfel încît Strom fu nevoit să accepte luarea unor măsuri mai hotărîte.

[1]Sapiens — dotat cu rațiune (lb. lat.).

[2]Homo sapiens — om dotat cu rațiune, denumire științifica pentru specia umană, care, după clasificare, aparține clasei mamiferelor.

HOITI-TOITI

Un detaşament de pompieri, înarmat cu furtunuri acţionate de abur, fu trimis înspre ocolul silvic. Sub conducerea poliţiei, pompierii se apropiară pînă la vreo 10 m de elefant, se rînduiră în jurul lui şi îndreptară asupra uriaşului animal un puternic torent de apă. Duşul se pare că-i plăcu tare mult elefantului, care îşi întorcea cînd o parte a trupului, cînd alta, suflînd zgomotos. Atunci pompierii îndreptară vreo zece furtunuri într-o singură direcţie şi izbiră cu un val puternic de apă capul animalului, drept în ochi. Elefantul, se vede treaba, nu-i plăcu de fel această baie, pentru că începu să urle şi se întoarse cu atîta hotărîre împotriva agresorilor, încît aceştia, după ce ezitară o clipă, lepădară furtunurile, fugind care încotro. Pe dată, ţevile fură sfărîmate, iar maşinile pompierilor răsturnate.

Din această clipă, listele de plată pe care trebuia să le onoreze Strom începură să crească vertiginos. Elefantul se înfuriase. Între el şi oameni, războiul era declarat, iar el arăta tuturor că acest război îi va costa scump pe oameni. Cufundă în lac cîteva maşini ale pompierilor, distruse cabana cantonierului, prinse un poliţist şi-l aruncă în vîrful unui copac. Dacă pînă acum arătase o deosebită grijă de tot ce făcea, acum era nestăpînit în pornirea sa spre distrugere. Dar, pînă şi în această furie spre distrugere, dădea dovadă de aceeaşi inteligenţă neobişnuită, fiind în stare să aducă pagube mult mai mari decît un elefant obişnuit, fie el cît de furios.

Cînd prefectul poliţiei fu înştiinţat despre evenimentele de la ocolul silvic din Friedensdorf, el porunci să se mobilizeze cîteva detaşamente mari de poliţie, bine înarmate, care să încercuiască ocolul silvic şi să-l omoare pe elefant. Pe Strom îl cuprinsese disperarea: unde mai putea găsi el un asemenea elefant? În sinea sa, se împăcase cu ideea că va trebui sa plateasca pentru poznele lui. Dar ştia foarte bine că Hoiti-Toiti îi va întoarce banii cu vîrf şi îndesat — numai dacă s-ar potoli odată! Strom îl imploră pe prefectul de poliţie să amîne executarea ordinului, nădăjduind încă să-l înduplece într-un fel oarecare pe elefantul înrăit.

— Vă pot acorda zece ore, îi răspunse prefectul de poliţie. Peste o oră, întregul ocol silvic va fi încercuit. Dacă va fi nevoie, voi chema în ajutorul poliţiei armata.

Strom convocă imediat o consfătuire extraordinară, la care participau aproape toţi artiştii şi funcţionarii circului, ba chiar şi directorul grădinii zoologice şi ajutoarele sale. La vreo cinci ore după consfătuire, ocolul silvic era presărat cu gropi şi curse camuflate. Un elefant obişnuit ar fi căzut imediat în capcanele acestea întinse cu o deosebită ingeniozitate, dar Hoiti nu era un elefant obişnuit. El ocoli locurile primejdioase, înlăturînd crengile folosite la camuflarea gropilor şi căutînd să nu calce pe scîndurile de care fusesera legate blocuri grele spînzurate pe frînghii. Ar fi fost de-ajuns ca un singur bloc din acestea sa cada pe capul elefantului, pentru a-l ameţi şi trînti la pămînt.

Termenul acordat de prefect se apropia de sfîrşit, şi puternicele detaşamente strîngeau tot mai mult încercuirea. Poliţişti înarmaţi cu puşti se apropiară de lacul lîngă care se găsea elefantul. Printre trunchiurile arborilor se întrezărea trupul masiv al animalului. Hoiti-Toiti îşi afundase trompa în lac şi, ridicînd-o deasupra capului, dădea drumul la o adevărată jerbă de apă, care cădea ca o ploaie pe spinarea-i lată...

— Fiţi gata! comandă în şoaptă ofiţerul, iar după aceea strigă: Foc!

Se auzi o răpăială de gloanţe, la care pădurea răspunse cu un ecou îndelung repetat. Elefantul îşi întoarse capul într-o parte şi, şiroind de sînge, porni spre oameni. Poliţiştii trăgeau, dar elefantul continua să înainteze spre ei, fără a ţine seama de gloanţe. Nu s-ar putea spune că poliţiştii erau ţintaşi proşti, dar ei nu ştiau nimic despre vînătoarea de elefanţi şi, de aceea, gloanţele nu reuşeau să-i atingă centrele vitale: creierul şi inima. De durere şi de teamă, elefantul scoase nişte urlete sălbatice, zvîcni trompa înainte, dar şi-o răsuci imediat, căci trompa este organul lui cel mai important, fără de care se prăpădeşte. De aceea, elefanţii n-o folosesc decît foarte rar ca armă de apărare şi de atac. Hoiti îşi propti capul în piept, iar uriaşii săi colţi de fildeş, lungi de 2 metri şi jumătate şi grei de 50 kg fiecare, fură îndreptaţi împotriva duşmanilor ca nişte suliţe înfricoşătoare. În clipa aceea, elefantul era înspăimîntător, dar disciplina îi ţinu pe poliţişti în loc; menţinîndu-se pe poziţie, ei continuau să tragă fără încetare.

Elefantul străpunse lanţul agresorilor, ieşi din încercuire şi dispăru din vedere.

Fu organizată de îndată urmărirea lui, dar nu era deloc uşor să-l prinzi sau măcar să-l ajungi din urmă. Detaşamentele de poliţie erau nevoite să circule pe şosele, în timp ce elefantul îşi tăia drum peste livezi şi grădini de zarzavat, prin ogoare şi păduri, fără a se uita pe unde merge.

WAGNER SALVEAZĂ SITUAŢIA

Strom umbla de colo pînă colo prin birou şi repeta deznădăjduit:

— Sînt ruinat! Sînt ruinat!... Va trebui să cheltuiesc o avere întreagă ca să acopăr pagubele pricinuite de elefant şi pînă la urmă tot va fi împuşcat. Ce pierdere! Ce pierdere ireparabilă!

— O telegramă! spuse servitorul intrînd în birou şi-i prezentă lui Strom o hîrtie pe tavă.

„S-a sfîrşit! — se gîndi directorul. Probabil că mă înştiinţează că elefantul a fost ucis... O telegramă din U.R.S.S.? De la Moscova? Ciudat! De la cine o fi oare?..."

„Berlin, Circul Busch, Directorul Strom.

Aflat ziar fuga elefantului. Stop. Cereţi imediat poliţiei anularea ordinului împuşcare elefant. Stop. Transmiteţi elefantului următoarele două puncte. Ghilimele. Sapiens virgulă Wagner soseşte Berlin cu avionul. Întoarce-te Circul Busch. Stop. Ghilimele. Dacă nu ascultă virgulă puteţi împuşca. Stop. Profesor Wagner."

Uluit, Strom citi încă o dată telegrama.

„Nu înţeleg nimic! Este limpede că profesorul Wagner îl cunoaşte pe elefant, deoarece în telegramă vorbeşte despre el zicîndu-i Sapiens. De ce îşi închipuie însă Wagner că elefantul se va întoarce de îndată ce va afla că profesorul soseşte?... Oricum ar fi, telegrama ne oferă o mică şansă de a salva elefantul".

Şi directorul începu să acţioneze. Izbuti, nu fără trudă, să-l convingă pe prefectul de poliţie „să înceteze operaţiile militare". Jung fu trimis de urgenţă cu avionul la locul unde se afla elefantul.

Ca un adevărat sol venit să parlamenteze, Jung flutură o batistă albă şi, apropiindu-se de elefant, îi spuse:

— Mult stimate Sapiens, profesorul Wagner vă trimite salutări. El urmează să sosească la Berlin şi doreşte să vă vadă. Locul de întîlnire este Circul Busch. Vă promit că, dacă vă întoarceţi, nimeni nu se va atinge de un fir de păr din preţioasa dumneavoastră persoană.

Elefantul ascultă cu atenţie ce-i spusese Jung, rămase o clipă pe gînduri, apoi îl apucă cu trompa şi-l urcă în spinare; pe urmă, cu un pas liniştit, se întoarce în direcţia nord, spre Berlin. În felul acesta, Jung era şi ostatic, şi ocrotitorul elefantului: nimeni n-ar fi îndrăznit să-l împuşte pe elefant atîta vreme cît purta în spinare un om.

Elefantul mergea pe jos, în timp ce profesorul Wagner, însoţit de asistenul său Denisov, zbura cu avionul. Şi de aceea Wagner sosi la Berlin înaintea elefantului şi se îndreptă pe dată spre circul lui Strom.

Directorul primise între timp o telegramă prin care i se anunţa că la simpla pronunţare a numelui lui Wagner Hoiti-Toiti se îmblînzise şi se îndrepta acum docil spre Berlin.

— Spuneţi-mi, vă rog, în ce împrejurări aţi achiziţionat acest elefant şi dacă-i cunoaşteţi cumva povestea, îl întrebă Wagner pe director.

— L-am cumpărat de la un oarecare Mr. Niches, negustor de ulei şi de nuci de palmier. Mr. Niches locuieşte în Africa Centrală, pe Congo, în apropierea oraşului Matada. După spusele lui, elefantul se apropiase singur într-o zi de casa lui, pe cînd copiii se jucau în grădină, şi începuse să facă nişte giumbuşlucuri neobişnuite: se ridica pe picioarele dindărăt şi dansa, jongla cu nişte nuiele, se aşeza pe picioarele din faţă şi, sprijinindu-se în colţii de fildeş, ridica picioarele dindărăt, dînd din coadă într-un mod atît de caraghios, încît copiii lui Niches se tăvăleau de rîs. Ei au fost aceia care i-au dat numele de Hoity-Toity, care, după cum ştiţi, în engleză înseamnă „jucăuş", iar uneori echivalează cu „Ehebei" al nostru. Elefantul se obişnuise cu numele şi noi l-am păstrat mai departe după ce l-am achiziţionat. Iată aici toate actele referitoare la cumpărarea lui. Totul este cît se poate de legal şi nu văd cum tranzacţia ar putea fi contestată.

— Dar nici nu mă gîndesc să contest tranzacţia pe care aţi încheiat-o, spune Wagner. Spuneţi-mi, vă rog, elefantul nu are nici un fel de semne particulare?

— Ba da, are la cap nişte cicatrice mari. Mr. Niches presupunea că sînt urme de răni pe care elefantul le căpătase cînd fusese prins. Ştiţi că sălbaticii prind elefanţii cu metode destul de barbare. Cum aceste cicatrice îl urîţeau, putînd provoca publicului o oarecare repulsie, i-am pus pe cap o beretă specială, brodată cu mătase şi împodobită cu ciucuri.

— El este. Nu mai încape nici o îndoială!

— Care el? întrebă Strom.

— Elefantul Sapiens, pe care l-am pierdut. L-am prins în Congo Belgian, unde am fost cu o expediţie ştiinţifică şi l-am dresat, dar într-o noapte a dispărut şi nu s-a mai întors. Toate cercetările pe care le-am întreprins au fost zadarnice.

— Prin urmare, aveţi totuşi pretenţii asupra elefantului? întrebă directorul.

— Eu n-am pretenţii, dar s-ar putea ca elefantul să aibă. Vedeţi, eu l-am dresat cu metode noi, care dau rezultate cu adevărat uimitoare. Dv. singur v-aţi putut convinge ce neobişnuită dezvoltare a aptitudinilor intelectuale ale elefantului am reuşit să ating. Pot spune că elefantul Sapiens, sau cum îi spuneţi acum, Hoiti-Toiti, posedă într-o înaltă măsură conştiinţa personalităţii, dacă mă pot exprima astfel. Cînd am citit în ziar despre talentele uluitoare ale elefantului care se producea la circul dv., m-am gîndit că numai Sapiens al meu putea face asemenea lucruri: eu însumi l-am învăţat doar să citească, să socotească şi chiar să scrie. Atîta timp însă cît Hoiti-Toiti îi amuza paşnic pe berlinezi, fiind şi el probabil mulţumit de soarta sa, n-am socotit necesar să intervin. Dar iată că elefantul s-a răsculat, ceea ce înseamnă că ceva l-a nemulţumit. M-am hotărît atunci să-i vin în ajutor. Acum va trebui să-şi hotărască singur soarta, căci are dreptul la aceasta. Nu uitaţi că dacă n-aş fi sosit la timp, elefantul ar fi fost de mult mort şi l-am fi pierdut amîndoi. Cu forţa nu-l veţi putea sili să rămînă. Cred că v-aţi convins de asta. Să nu vă închipuiţi însă cîtuşi de puţin că vreau să vi-l iau cu orice preţ. O să stau de vorbă cu el şi poate că o să rămînă la dv., dacă îi veţi schimba regimul şi veţi înlătura ceea ce l-a tulburat.

— „O să stau de vorbă cu elefantul"! Unde s-a mai văzut aşa ceva! gesticulă larg directorul circului.

— În general, Hoiti-Toiti este un elefant cum nu s-a mai văzut. Dealtfel, cînd va ajunge la Berlin?

— Astă seară. Se pare că este foarte grăbit să se întîlnească cu dv. Mi s-a telegrafiat că merge cu 20 km pe oră.

În aceeaşi seară, după terminarea spectacolului de circ, avu loc întîlnirea dintre Hoiti-Toiti şi profesorul Wagner. Strom, Wagner şi asistentul acestuia, Denisov, se aflau în arenă, cînd prin culoarul artiştilor îşi făcu apariţia Hoiti-Toiti purtîndu-l pe spinare pe Jung. Zărindu-l pe Wagner, elefantul se repezi spre el şi-i întinse trompa ca o „mînă", pe care Wagner i-o strînse cu căldură. După aceea elefantul îl dădu jos pe Jung şi-l urcă pe Wagner. Profesorul ridică în sus clapa uriaşă a urechii elefantului şi-i şopti ceva. Elefantul dădu din cap afirmativ şi începu să agite cu repeziciune capătul cozii în faţa lui Wagner, care urmărea cu atenţie mişcările lui.

Strom nu vedea cu ochi buni toată această „discuţie" misterioasă.

— Ei bine, ce a hotărît elefantul? întrebă el nerăbdător.

— Elefantul şi-a exprimat dorinţa de a lua un concediu pentru a-mi putea povesti în linişte unele lucruri ce mă interesează într-o măsură deosebită. După concediu este de acord să se întoarcă la circ, cu condiţia ca domnul Jung să-i ceară scuze pentru modul grosolan în care l-a tratat şi să-i făgăduiască că nu va mai recurge niciodată la constrîngeri corporale. Pentru efefant, loviturile nu sînt dureroase, dar el nu admite în principiu să fie jignit.

— Eu... l-am lovit pe elefant?... întrebă Jung cu mirare prefăcută.

— Cu coada măturii, continuă Wagner. Nu mai nega, Jung, elefantul nu minte. Trebuie să fii politicos cu el ca şi cum ar fi...

— ...însuşi preşedintele republicii?...

— ...ca şi cum ar fi un om, şi nu un om simplu, ci cu demnitate personală.

— Un gentleman? făcu Jung caustic.

— Ajunge! strigă Strom. Dumneata eşti vinovat pentru tot ceea ce s-a întîmplat şi-ţi vei primi pedeapsa. Şi aş putea şti cînd intenţionează domnul Hoiti-Toiti să plece în concediu şi unde anume?

— Pornim într-o plimbare pe jos, răspunse Wagner. Cred că va fi o excursie foarte plăcută. Eu şi cu asistentul meu, Denisov, ne vom sui pe spinarea largă a elefantului şi vom porni cu toţii spre sud. Elefantul şi-a exprimat dorinţa de a paşte iarbă pe pajiştile elveţiene.

Denisov n-avea decît 23 de ani, dar, în ciuda vîrstei sale, reuşise să facă pînă acum mai multe descoperiri ştiinţifice în domeniul biologiei. „Din d-ta va ieşi ceva" — îi spusese Wagner, invitîndu-l să lucreze în laboratorul său. Tînărul om de ştiinţă fusese nespus de bucuros cînd i se făcuse această ofertă, iar profesorul era şi el mulţumit de ajutorul său şi-l lua cu el peste tot.

— „Denisov", „Akim Ivanovici", pentru mine e mult prea lung, spusese Wagner încă din prima zi a activităţii lor în comun. Dacă de fiecare dată cînd îţi voi adresa cuvîntul va trebui să spun „Akim Ivanovici", voi pierde într-un an 48 de minute. Or, în 48 de minute se pot face multe lucruri. De aceea, în genere, voi evita să-ţi spun pe nume, iar dacă va trebui, totuşi, s-o fac, voi spune doar „Den!". E limpede. Iar d-ta poţi să-mi spui Wag.

Wagner era într-adevăr un om care ştia să folosească timpul la maximum.

În zorii zilei, totul era gata. Wagner şi Denisov se

HOITI-TOITI

așezară confortabil pe spinarea lată a lui Hoiti-Toiti, luînd cu ei numai ceea ce era absolut necesar.

Cu toată ora timpurie, Strom își exprimase dorința să-și ia rămas bun.

— Și cu ce veți hrăni elefantul? întreba directorul.

— O să dăm reprezentații prin orașe și sate, spuse Wagner, și ca răsplata, spectatorii ne vor hrăni elefantul. Sapiens va cîștiga nu numai hrana lui, dar și pe a noastră. La revedere!

Elefantul o porni tacticos pe străzile orașului. Dar, după ce lăsară în urmă ultimele case și în fața lor văzură întinzîndu-se șoseaua ca o fîșie nesfîrșită, elefantul grăbi pasul fără să fi fost îndemnat de cineva. Mergea cu cel puțin 12 km pe oră.

— Den, va trebui să te ocupi de elefant, dar, ca să-l cunoști mai bine, îți voi face cunoscut trecutul lui cu totul neobișnuit. Ia te rog acest caiet, este un jurnal de drum, scris de predecesorul d-tale, Peskov, cu care am făcut călătoria în Congo.

Cu acest Peskov s-a întîmplat o poveste tragicomică, pe care ți-o voi povesti odată. Acum ia și citește.

Wagner își făcu loc mai aproape de capul elefantului, potrivi în fața sa o măsuță demontabilă și începu să scrie deodată în două caiete, cu mîna dreaptă și cu mîna stîngă. Wagner nu făcea niciodată mai puțin de două treburi odată.

— Și acum, povestește! se adresă el, evident, elefantului. Acesta își întinse trompa pînă la urechea lui Wagner și începu sa sîsîie foarte repede, cu pauze foarte mici:

— S-ss-sss-s-ss-sss...

„Un adevărat alfabet Morse" — gîndi Denisov, deschizînd caietul gros, legat în pînză.

Wagner înregistra cu mîna stîngă ce-i dicta elefantul, iar cu dreapta scria un tratat științific. Elefanul mergea cu un pas uniform, și legănarea lui lină aproape ca nu stînjenea scrisul. Denisov se apuca să citească jurnalul lui Peskov și se cufundă imediat în lectura lui.

Iată conținutul acestui jurnal.

„RING NU VA FI OM"...

„27 martie. Am impresia că am nimerit în cabinetul lui Faust. Laboratorul profesorului Wagner este uluitor. Ce nu poți vedea aici: fizică, chimie, biologie, electrotehnică, microbiologie, anatomie, fiziologie... s-ar părea că nu există domeniu de știință care să nu-l intereseze pe Wagner — sau Wag, cum mi-a cerut să-i spun. Microscoape, spectroscoape, electroscoape... și diferite alte „scoape", care-i îngăduie să vadă lucruri inaccesibile ochiului liber. Urmează apoi aparate pentru auz: „microscoape" acustice, cu ajutorul cărora Wagner recepționează mii de sunete noi: „și lunecarea jivinelor marine, și fiorul răchitei îndepărtate". Vezi aici materiale de sticlă, cupru, aluminiu, cauciuc, porțelan, ebonit, platină, aur, oțel, în cele mai variate forme și combinații. Retorte, baloane, serpentine, eprubete, lămpi, bobine, spirale, fire, șaltăre, întrerupătoare, butoane... Oare toate acestea nu reflectă însăși complexitatea creierului lui Wagner? Camera de alături este un adevărat panopticum; acolo Wagner face culturi de țesuturi ale corpului omenesc, hrănește un deget viu tăiat de la un om, o ureche de iepure, o inimă de cîine, un cap de berbec și... un creier de om. Da, da, un creier viu care gîndește! Sarcina mea este tocmai să am grijă de el. Profesorul stă de vorbă cu creierul, apăsînd cu degetul pe suprafața lui. Îl hrănește cu o soluție fiziologică specială, iar eu trebuie să mă îngrijesc ca această soluție să fie mereu împrospătată. De la o vreme, Wagner a modificat puțin compoziția soluției, „alimentînd mai intens creierul". Și, ca prin minune, acesta a început să crească foarte repede. N-aș putea spune însă că acest encefal, de dimensiunile unui pepene mare, prezintă un spectacol prea atrăgător.

29 martie. Wag duce discuții aprinse cu neobișnuitul obiect al cercetărilor sale.

30 martie. În seara asta, Wag mi-a spus povestea acestui creier.

— Aparține unui tînăr savant german, Ring, care a murit în Abisinia, dar, după cum vezi, creierul său continuă să trăiască și să gîndească. În ultima vreme însă, nu știu de ce este tot mai trist. Ochiul pe care i l-am montat nu-l mai mulțumește. Ar vrea nu numai să vadă, ci să și audă și chiar să umble. Din păcate, și-a exprimat această dorință cam tîrziu. Dacă mi-ar fi spus-o mai demult, poate că aș fi reușit să i-o satisfac. Aș fi găsit în sala de disecție un cadavru potrivit ca dimensiune și aș fi transplantat creierul lui Ring în alt cap. Dacă omul murise din cauza unei afecțiuni cerebrale, aș fi reușit să-l readuc la viață printr-o transplantare. În felul acesta, creierul lui Ring ar fi primit un corp nou, în care viața ar fi pulsat din plin. Din păcate, am început experiențe de creștere a țesuturilor, iar acum, după cum vezi, procesul de creștere a evoluat atît de mult, încît craniul omenesc a devenit neîncăpător. Ring nu va mai fi om.

— Ce vreți să spuneți cu asta? Nu vă gîndiți cumva că Ring ar putea fi și altceva decît om?

— Exact. Ar putea fi și altceva, să zicem un elefant. E adevărat că în momentul de față encefalul său nu a ajuns încă pînă la dimensiunile unui creier de elefant, dar putem face și asta; trebuie doar să avem grijă ca să capete forma cuvenită. În curînd voi primi un craniu de elefant, voi introduce în el creierul și voi continua hipertrofierea țesuturilor sale pînă cînd acestea vor umple întregul spațiu cranian.

— Nu cumva vreți să faceți din Ring un elefant?

— Și de ce nu? Am și vorbit cu Ring. Dorința lui de a vedea, de a auzi, de a se mișca și a respira este atît de mare, încît ar accepta să fie chiar un porc sau un cîine. Oricum, elefantul este un animal nobil, puternic și cu o longevitate apreciabilă. El, adică creierul lui Ring, mai poate trăi încă 100—200 de ani. Oare nu este o perspectivă plăcută? Ring a și consimțit..."

Denisov întrerupse lectura jurnalului și se adresă lui Wagner:

— Spuneți-mi, vă rog, nu cumva elefantul pe care mergem noi acum...

— Da, da, are un creier de om, răspunse Wagner, fără a se opri din scris. Citește mai departe și nu mă ntrerupe.

Denisov tăcu, dar nu reluă imediat lectura jurnalului. Gîndul că elefantul pe care erau instalați are un creier de om i se părea de-a dreptul monstruos. Se uită la animal cu un sentiment de curiozitate amestecat cu o groază superstițioasă.

„31 martie. Astăzi am primit craniul unui elefant. Profesorul i-a făcut o secțiune transversală în regiunea frontală.

— Asta, spuse el, e ca să pot introduce creierul și ca să-l scot apoi ușor cînd va trebui să-l trec din acest craniu în altul, viu.

Am examinat interiorul craniului și m-a surprins spațiul relativ restrîns destinat creierului. Din exterior, elefantul mi se părea mult mai „inteligent".

Dintre toate animalele terestre, continuă Wag, elefantul are cel mai dezvoltat sinus frontal. Vezi? Toată partea superioară a craniului este formată din camere pline cu aer, pe care un profan le confundă de obicei cu zona cerebrală. În realitate, creierul este destul de mic și ascuns foarte departe, uite aici. Locul ar corespunde oarecum regiunii auditive. Iată pentru ce gloanțele care vizează partea din fața a capului nu-și ating în general scopul: ele străpung cîteva membrane cartilaginoase, dar nu pot ajunge pînă la creier.

Împreună cu Wag, am făcut cîteva orificii în craniu, pe unde vom introduce tuburile care vor alimenta creierul cu soluția nutritivă. Apoi am introdus cu multă grijă creierul lui Ring într-una dintre jumătățile craniului. Creierul nu umplea nici pe departe spațiul ce-i era rezervat.

— Nu-i nimic. Pe drum va mai crește, spuse Wag, prinzînd între ele cele două jumătăți ale craniului.

Mărturisesc că nu am prea multă încredere în reușita experienței, deși cunosc multe dintre invențiile neobișnuite ale lui Wag. Aici, însă, lucrurile îmi par deosebit de complicate și barate de obstacole uriașe. În primul rînd trebuie să găsim un elefant viu. Ca să-l aducem din Africa sau India, ne-ar costa prea scump și, pe lîngă aceasta, s-ar putea ca, dintr-un motiv sau altul, elefantul să nu se potrivească. Iată de ce Wag a hotărît să ducă creierul lui Ring în Africa, și anume pe Congo, unde, de altfel, a mai fost, să prindă acolo un elefant și să facă pe loc transplantarea creierului. Transplantarea creierului! Ușor de spus! Dar, ca s-o faci, e cu totul altceva decît să treci o mănușă dintr-un buzunar în altul. Vor trebui prinse și cusute toate terminațiile nervilor, toate venele și arterele. Și, deși anatomia omului și cea a animalului prezintă asemănări, totuși există deosebiri destul de mari. Va izbuti oare Wag să sudeze două sisteme atît de diferite? Și nu trebuie uitat că toată această operație complexă urmează să fie făcută pe un elefant viu..."

„27 iunie. Voi așterne acum pe hîrtie o serie întreagă de întîmplări care s-au petrecut în ultima vreme. Călătoria nu ne-a adus numai plăceri. Încă de pe vapor, și apoi cu deosebire în barcă, am început să fim pur și simplu asaltați de țînțari. Este adevărat că dacă ne aflam în mijlocul fluviului, lat cît un lac, scăpam de ei, dar ajungea să ne apropiem puțin de mal ca să fim înconjurați de roiuri întregi formate din aceste gîngănii infernale. Cînd ne scăldăm, năvăleau peste noi muștele negre, care ne sugeau sîngele. După ce am debarcat și am pornit-o pe jos, au început să ne urmărească alți dușmani: furnicile pitice și puricii de nisip. În fiecare seară, trebuie să ne controlăm amănunțit picioarele și să măturăm puricii de pe ele. Șerpii, miriapodele, albinele și viespile ne-au dat și ele de furcă.

Drumul prin desișul pădurii n-a fost nici el ușor, iar prin poieni era și mai greu: peste tot iarbă deasă și tulpini groase, înalte de 4 m. Mergi mereu între doi pereți de verdeață și nu vezi nimic în jurul tău. E înfiorător. Frunzele ascuțite îți zgîrie obrazul și mîinile. Iarba pe care calci se încolăcește în jurul picioarelor, îngreunîndu-ți mersul. Pe timp de ploaie, frunzele uriașe adună apa, care apoi se revarsă peste tine ca dintr-o găleată. Trebuie să umblăm înșiruiți unul cîte unul, pe poteci înguste, croite prin păduri și savană. Aceste drumuri sînt, de altfel, singurele căi de comunicație prin locurile acestea. Eram cu toții douăzeci de oameni, dintre care optsprezece hamali și călăuze din tribul negru al fanilor.

În sfîrșit, iată-ne ajunși la destinație. Întindem corturile pe malul lacului Tumba. Călăuzele noastre se odihnesc pescuind, aceasta fiind una dintre marile lor bucurii. Cu multă greutate îi putem smulge de la această ocupație plăcută pentru a-i pune să ne conducă mai departe. Avem două corturi mari, așezate într-un loc foarte bine ales, pe un dîmb uscat, cu iarbă rară și care oferă o largă perspectivă de jur împrejur. Creierul lui Ring a suportat ușor călătoria și se simte destul de bine. Așteaptă cu nerăbdare întoarcerea în lumea sunetelor, a culorilor, a senzațiilor. Wag îl încurajează, declarîndu-i că acum nu mai are mult de așteptat. Este limpede că profesorul face niște pregătiri misterioase.

29 iunie. Mare tărăboi în tabăra noastră: fanii au dat peste urmele proaspete ale unui leu, nu departe de corturi. Am desfăcut lada cu arme și le-am dat puști celor care spun că știu să tragă, iar după-amiază am făcut o tragere de probă. A fost nemaipomenit! Fanii își lipeau patul armei de burtă sau de genunchi, reculul îi trîntea de-a dura pînă departe, iar gloanțele nimereau exact în partea cealaltă. În schimb, zelul lor nu cunoștea margini, iar gălăgia pe care o fac nu poate fi descrisă. Cred că țipetele lor vor îndrepta spre noi sălbăticiunile flămînde din întregul bazin al fluviului Congo.

Fanii sînt înspăimîntați. Cum se lasă seara, se adună în jurul corturilor noastre și aprind focurile, pe care nu le mai lasă apoi să se stingă toată noaptea. Cred că înțeleg acum frica omului primitiv în fața înfiorătoarelor animale sălbatice. Cînd leul rage — am avut pînă acum de cîteva ori prilejul să-i aud răgetul —, simt că se petrece în mine ceva ciudat: în sînge mi se trezește teama ancestrală, iar inima parcă mi se oprește. Nici să fug parcă nu pot, ci-mi vine doar să mă ghemuiesc sau să mă îngrop în pămînt ca o cîrtiță. Cît despre Wag, parcă nici nu aude răgetul leului [...].

„VODCA DE ELEFANT"

„21 iulie 1957. Fanii au descoperit locul unde se adapă elefanții. Este un lac de pădure, destul de mic. După ce elefanții s-au adăpat și s-au afundat în desișul pădurii, Wag, eu și indigenii ne-am apucat de lucru. Ne-am dezbrăcat și am intrat în apă, unde am început să batem pe fundul lacului șiruri strînse de bîrne, îngrădind astfel o mică porțiune a lacului. Pe urmă, am lipit bine cu lut peretele de sub apă și am obținut în felul acesta un mic iaz îndiguit. Stăvilarul despărțea porțiunea aceasta a lacului chiar în locul unde veneau de obicei elefanții la adăpat.

— Minunat! spuse Wag. Nu ne mai rămîne acum decît să „otrăvim" apa. Pentru asta am o soluție foarte bună, absolut inofensivă, dar care îmbată mai puternic decît alcoolul.

Mai multe ore în șir, Wag se închise în laboratorul său, de unde ieși pînă la urmă cu o găleată de „vodcă de elefant" — cum îi spunea el. „Vodca" fu turnată în apă, iar noi ne cățărarăm în copaci, pregătindu-ne de așteptare.

— Or să bea oare elefanții vodca dumitale? I-am întrebat eu.

— Sper c-o să le placă. După cîte știu, urșii beau vodcă, ba chiar ajung adevărați bețivi. Ssst! Se aud pași...

Mi-am aruncat privirile asupra uriașei „arene".

Sînt nevoit să fac aici o mică digresiune. Trebuie să mărturisesc că în tot timpul călătoriei am fost mereu surprins de varietatea arhitectonică și de peisajele mereu noi ale pădurii tropicale. În general, mergi printr-o pădure „în trei etaje": mai întîi o mică pădurice de tufe și de copaci mărunți, care nu întrec înălțimea omului; deasupra ei se ridică o a doua pădure, cam tot atît de înaltă ca pădurile noastre nordice. În sfîrșit, deasupra ei se înalță cea de-a treia pădure, formată din arbori uriași. Între șirurile de coroane ale primelor două păduri există goluri, pe care le umplu doar lianele și vrejurile diferitelor plante tîrîtoare. Spectacolul pe care-l oferă o asemenea pădure în trei caturi este o adevărată vrajă. Sus de tot, deasupra capului, nălucesc peșteri înverzite, cascade de verdeață, căzînd de pe o stîncă pe alta, și munți înverziți ce se înalță pînă în nori. Și totul — împodobit cu penele în mii de culori ale păsărilor și nuanțelor de vis ale orhideelor.

Și deodată îți vine să crezi că ai nimerit într-o mareață catedrală gotică, susținută de nenumărate co-

RETRO SF

HOITI-TOITI

Ioane uriașe, înfipte în pămîntul acoperit cu mușchi și cu vîrfurile atingînd cupola aproape invizibilă. Mai faci cîțiva pași și iarăși nu mai recunoști locul; te afli acum în hățișuri de nestrăbătut. Din față și din spate, din dreapta și din stînga, te înăbușă frunzele. Mușchiul, iarba și florile îți strîng trupul pînă la umeri. Simți că te trage în jos un adevărat vîrtej de verdeață. Picioarele ți se împiedică în vegetația moale sau se lovesc de trunchiurile copacilor răsturnați, dar în clipa cînd ești sleit de puteri și simți că te-ai împotmolit pentru totdeauna în mlaștina vegetației de nestrăbătut, crengile se dau parcă la o parte și rămîi fără glas: ești în mijlocul unei uriașe peșteri rotunde, cu bolta verde. „Un stîlp" de o grosime neînchipuită susține cupola peșterii. Pe pămînt nici un fir de iarbă — un adevărat teren de crichet. Arborele uriaș înăbușă cu umbra sa orice vegetație din jur, nelăsînd să pătrundă nici o rază de lumină. Crengile îi atîrnă pînă la pămînt, înfrățindu-se parcă cu el. Aici este împărăția întunericului și a răcoarei. În călătoria noastră am avut nu o dată prilejul să ne odihnim la umbra cîte unui asemenea gigant: baobab, arbore de cauciuc, sau smochin indian.

Un asemenea arbore uriaș ne-a oferit și acum adăpost în crengile sale. Se afla nu departe de apă și ne dădea astfel posibilitatea să vedem toate animalele ce mergeau pe poteca elefanților și care trebuiau sa străbată „arena" înainte de a se apropia de mal. Cîte drame ale pădurii n-a văzut această „arenă"! Ici-colo mai albeau oase de antilope, bivoli și mistreți. Nu departe începea savana, așa că adesea veneau aici la adăpost și animale de cîmpie.

În „arenă" își făcu deodată apariția un porc mistreț, urmat de o scroafă și opt purcei. Întreaga familie se îndrepta spre lac. Nu după multă vreme mai apărură încă cinci femele, pare-se din aceeași familie. Mistrețul se apropie de apă și se apucă să bea, dar dintr-o dată își scoase rîtul din apă, grohăi în semn de protest și trecu în altă parte. Încercă și acolo apa, dar se vede că nu-i plăcu și dădu din cap.

— Nu vrea să bea, îi șoptii eu lui Wag.

— Nu i-a simțit încă gustul, îmi răspunse acesta tot în șoaptă. Wag avea dreptate. Nu trecu mult, mistrețul încetă să mai dea din cap și începu să bea. Scroafa însă se agita și, după cum mi se părea mie, le striga purceilor să nu bea. După o vreme îi prinse și ea gustul. Mistrețul, femelele și purceii băura multă vreme — mai mult decît obișnuiesc în general. Primii care se îmbătară fură purceii: ei începură deodată să guițe și se năpustiră unul asupra altuia, gonind prin „arenă". După ei, se îmbătară și cele șase femele. Clătinîndu-se, începură să grohăie, să se împleticească și să se înfrunte; se ridicau pe picioarele dindărăt, se tăvăleau pe pămînt și se dădeau chiar peste cap. Pînă la urmă, se trîntiră la pămînt și adormiră împreună cu purceii. Mistrețul, însă, se dovedea a fi rău la beție. Grohăia înfricoșător, se năpustea asupra arborelui uriaș din mijlocul poienii, înfigîndu-și cu atîta forță colții, încît abia de-i mai putea scoate.

Urmăream cu atîta interes năzdrăvăniile mistrețului beat, încît nici n-am băgat de seamă cînd s-au apropiat elefanții. Pășind tacticos, ei începură să iasă unul după altul din cărarea înverzită. Trebuie să spun că în clipa aceea pajiștea din jurul arborelui arata într-adevăr ca o arenă de circ, dar nu cred să fi existat vreodată un circ cu atîția artiști patrupezi. Mărturisesc că m-a înspăimîntat mulțimea aceea de trupuri masive ale elefanților, asemenea unor șobolani uriași. Erau peste douăzeci la număr.

Dar ce i s-o fi năzărit bețivanului de mistreț? În loc să o ia la sănătoasa, el prinse să grohăie amenințător și se repezi ca o săgeată spre turma de elefanți. Elefantul care mergea în față, cel mai mare dintre toți, probabil că nu se aștepta la un atac. Își încovoie așadar capul, privind cu curiozitate la animalul ce gonea spre el. Apropiindu-se de elefant, mistrețul îl lovi cu colții în picior. Elefantul răsuci în grabă trompa, își aplecă deodată capul și, luîndu-l pe mistreț în colți, îl zvîrli cu atîta putere încît acesta căzu în apă.

Mistrețul grohăi, se bălăci în apă și, înainte de a ieși la mal, mai trase cîteva înghițituri de apă, ca și cum ar fi vrut să capete curaj. De data asta, văzîndu-l că se apropie din nou, elefantul se pregăti de atac. Îl așteptă pe mistreț cu colții lăsați în jos, și cînd acesta se năpusti asupra lui nimeri în colți și fu într-o clipă spintecat. Elefantul zvîrli de pe colți animalul muribund și-l călcă în picioare. Din mistreț nu mai rămaseră decît capul și coada, căci trupul și picioarele îi fuseseră făcute piftie.

Cu aceiași pași măsurați, ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic, elefantul conducător străbătu întreaga „arenă", ocolind cu grijă puii de mistreț și femelele ce zăceau amețite, coborî spre malul apei și-și cufundă trompa în ea. De sus, din copac, noi priveam curioși să vedem ce o să se întîmple.

Elefantul înghiți o dată, dar ridică brusc trompa și începu să răscolească apa, probabil ca să-i asemuiască gustul în diferite locuri. Mai făcu cîțiva pași și, deodată, își cufundă trompa dincolo de bariera noastră, unde apa nu era otrăvită cu băuturi amețitoare.

— S-a dus de rîpă planul nostru! șoptii eu, dar în același moment scosei un strigăt de mirare: elefantul se întorsese la locul îngrădit și începuse să bea „vodca de elefant". Îi plăcea. Lîngă elefantul conducător se rînduiră și ceilalți elefanți, dar barajul nostru nu era prea mare, așa încît o parte din turma de elefanți se adăpa cu apă obișnuită.

Credeam că adăpatul nu se va termina niciodată. Vedeam pîntecele elefanților umflîndu-se într-un chip monstruos. Elefanții beau, nu glumă, așa încît după o jumătate de oră nivelul apei din bazinul nostru scăzuse la jumătate, iar după o oră elefanții și tovarășii săi supseseră tot lichidul, pînă la fund. Dar, încă înainte de a fi terminat de băut, elefanții începură să se clatine, iar unul dintre ei se prăbușise chiar în apă, ridicînd valuri mari. Animalul scoase un strigăt, se ridică și căzu apoi într-o rînă; întinzîndu-și trompa pe mal, începu să sforăie cu atîta putere încît tremurau pînă și frunzele arborilor, iar păsărelele speriate își luau zborul, urcîndu-se pe crengile cele mai de sus ale copacilor.

Conducătorul elefanților se îndepărtă de lac, gîfîind ca o locomotivă. Dar trebui să se oprească și am văzut cum își trompa îi atîrna moale ca o cîrpă, urechile ba i se ridicau, ba i se lăsau blege în jos. Elefantul se clătina încet și ritmic cînd înainte, cînd înapoi, în timp ce în jur tovarășii săi cădeau ca secerați de gloanțe. Ceilalți elefanți, care nu băuseră „vodcă", priveau uimiți acest spectacol ciudat. Începură să mugească și să se agite în jurul elefanților beți, încercînd să-i ridice. O femelă uriașă se apropie de elefantul conducător și-i pipăi neliniștită capul cu trompa. La acest gest de mîngîiere, elefantul răspunse cu o mișcare încetă a cozii, fără a înceta să se legene. Apoi ridică brusc capul, începu să sforăie și căzu la pămînt. Elefanții treji se înghesuiră buimaciți în jurul său, nevrînd să plece fără conducător.

— Proastă treabă dacă elefanții treji vor rămîne aici, zise Wag, de data aceasta cu glas tare. Ce să facem cu ei? Să-i ucidem? Mai bine să mai așteptăm, să vedem ce-or să mai facă.

Elefanții care nu se îmbătaseră păreau să țină sfat. Scoteau sunete ciudate, mișcîndu-și într-una trompele. „Conferința" dură destul de mult. Începuse să se lumineze de ziuă, cînd elefanții își aleseră un nou conducător și încet, unul după altul, părăsiră „arena", unde zăceau „cadavrele" tovarășilor.

RING A DEVENIT ELEFANT

„Sosise timpul să ne dăm jos din copac. Am privit cu oarecare emoție „arena", care amintea acum un cîmp de bătălie. Uriașii elefanți zăceau pe o rînă, amestecați cu mistreții. Va ține oare beția asta destulă vreme? Ce se va întîmpla dacă elefanții se vor trezi înainte ca noi să fi terminat operația de transplantare a creierului? Ca și cînd ar fi căutat să mă sperie și mai tare, animalele mișcau din cînd în cînd trompa, iar unii dintre ei mugeau prin somn.

Pe Wag toate acestea păreau că-l lasă rece. Se dădu repede jos din copac și se apucă de treabă, în timp ce fanii ucideau mistreții adormiți. Wag împreună cu mine începurăm operația. Wag comandase din vreme instrumente chirurgicale în stare să vină de hac osului de elefant. Se apropie de elefantul conducător, scoase din ladă bisturiul sterilizat, făcu cîteva incizii pe capul elefantului, după care dădu pielea la o parte și începu rezecția craniului. Elefantul își agită de cîteva ori trompa, lucru ce avu darul să mă alarmeze, dar Wag mă liniști:

— Nu te speria. Garantez pentru eficacitatea narcoticului meu. Elefantul n-o să se trezească înainte de trei ore, iar pînă atunci sper să termin transplantarea. După aceea, nu va mai prezenta pentru noi nici o primejdie.

Și Wag continuă metodic să taie craniul; instrumentele erau perfecte, astfel încît, în curînd, el putu înlătura o parte din osul parietal.

— Dacă o să ai vreodată prilejul să mergi la o vînătoare de elefanți, îmi spuse el, să știi că trebuie să ochești numai în această regiune limitată. Spunînd acestea, Wag îmi arătă spațiul dintre ochi și ureche, nu mai mare decît o palmă. L-am prevenit pe Ring, adică creierul lui, să-și ferească cu grijă acest loc.

Wag reuși destul de repede să golească capul elefantului de substanța cerebrală. Dar în clipa aceasta se produse ceva neașteptat: elefantul fără creier începu deodată să se miște, să-și legene corpul greoi, iar apoi, spre marea noastră surprindere, se ridică și porni. Se pare însă că nu vedea nimic, deși ochii îi erau larg deschiși. Astfel, nu-l ocoli pe unul dintre tovarășii săi, care zăcea în drum, și, poticnindu-se, căzu la pămînt. Trompa și picioarele începură să se miște spasmodic. „Nu cumva moare?" — îmi spusei întristat la gîndul că toată truda noastră fusese de pomană.

Wag așteaptă pînă ce elefantul încetă să se miște, după care continuă operația.

— Acum elefantul este „mort", spuse el, cum se și cuvine unui animal fără creier. Noi însă îl vom învia, lucru care nu-mi pare prea greu. Adu-mi acum creierul lui Ring. Numai de nu s-ar produce vreo infecție!

Mi-am spălat cu grijă mîinile, am scos din craniul de elefant pe care-l adusesem cu noi creierul hipertrofiat al lui Ring și l-am predat lui Wag.

— Ei, acu-i acu!... spuse el, introducînd creierul în craniul elefantului.

— Se potrivește? întrebai eu.

— Nu strica să mai crească puțin, dar, în sfîrșit, nu are importanță. Mai rău ar fi fost dacă ar fi crescut prea mult și nu ar fi încăput în cutia craniană. Acum mi-a rămas lucrul cel mai greu: să cos terminațiile nervoase. Fiecare nerv pe care-l voi prinde este un contact între creierul lui Ring și corpul elefantului. Dumneata, odihnește-te! Stai jos și privește, dar ai grijă să nu mă deranjezi.

Wag începu să lucreze cu o repeziciune și o atenție neobișnuite. Era într-adevăr un artist în meseria lui, iar degetele sale aminteau pe acelea ale unui pianist virtuos, care execută o bucată foarte grea. Fața îi era concentrată și privirea ochilor ațintită într-un singur punct, ceea ce se întîmpla numai atunci cînd își încorda atenția la maximum. Se vedea că în clipa aceea ambele emisfere ale creierului desfășurau aceeași activitate, controlîndu-se oarecum reciproc. În sfîrșit, Wag închise cutia craniană, o prinse cu clame metalice, după care întinse deasupra pielea și o cusu.

— Perfect. Acum — bineînțeles, dacă va trăi — va rămîne doar cu cicatricea pe piele. Sper însă că Ring mă va ierta pentru aceasta.

„Ring mă va ierta!" Da, acum elefantul devenise Ring sau, mai exact, Ring devenise un elefant. M-am apropiat de acest animal, în capul căruia se afla un creier omenesc și l-am privit cu o curiozitate extremă. Privirea îi era la fel de lipsită de viață ca și înainte.

— De ce oare? am întrebat. Doar creierul lui Ring este în deplină cunoștință și totuși ochii... lui (nu mă hotăram să spun „ochii elefantului" sau „ochii lui Ring") au o privire sticloasă.

— Foarte simplu, răspunse Wag. E adevărat că nervii care pornesc de la creier au fost cusuți, dar încă nu s-au sudat cu restul organismului. L-am prevenit pe Ring să nu facă nici o mișcare pînă cînd nervii nu se vor suda definitiv. Am avut o deosebită grijă și cred că aceasta se va întîmpla destul de repede.

Soarele începuse să apună. Fanii se îngrămădeau pe malul apei, unde aprinseseră focuri și frigeau carnea de mistreț, pe care o înfulecau apoi cu mare poftă. Unii dintre ei se pare că o preferau crudă. Deodată, unul dintre elefanții beți slobozi un strigăt puternic. Acest semnal ascuțit de chemare îi trezi și pe ceilalți, care începură să se scoale unul după altul. Wag, eu și fanii ne grăbirăm să ne ascundem prin tufișuri. Clătinîndu-se încă, elefanții se apropiară de conducătorul lor, pe care îl „operasem", îl pipăiră multă vreme, mirosindu-l cu trompa și spunîndu-i ceva pe limba lor. Îmi închipui cum trebuie să se fi simțit Ring în clipa aceea, dacă bineînțeles începuse să vadă și să audă. În sfîrșit, elefanții se îndepărtară și noi am putut să ne apropiem iarăși de pacientul nostru.

— Ascultă și nu-mi răspunde, spuse Wag, adresîndu-se elefantului, ca și cum acesta ar fi fost într-adevăr în stare să vorbească. Îți dau voie doar să clipești din ochi, dacă, bineînțeles, poți s-o faci. Așadar, dacă ai înțeles ce ți-am spus, clipește de două ori.

Elefantul clipi de două ori din ochi.

— Admirabil! spuse Wagner. Astăzi va trebui să stai nemișcat, dar mîine poate că-ți voi da voie să te scoli. Pentru ca elefanții și alte animale să nu-ți tulbure liniștea, vom bara poteca elefanților, iar noaptea vom aprinde focuri.

24 iulie. Astăzi elefantul s-a ridicat pentru prima oară.

— Felicitările mele! spuse Wag. Ce nume să-ți dăm? Că doar nu putem să-ți divulgăm taina în fața străinilor. Îți voi spune Sapiens. Ești de acord?

Elefantul dădu din cap.

— Vom comunica prin gesturi, pe baza alfabetului Morse, adăugă Wag. Dumneata o să miști vîrful trompei: în sus — punct, lateral — liniuță. Dacă ți se pare însă mai comod, poți semnaliza prin sunete. Ia să vedem cum folosești trompa.

Elefantul începu să miște trompa, dar lucru curios: trompa se întorcea în toate direcțiile, ca o articulație luxată.

— Asta e pentru că nu ești încă obișnuit. Pînă acum n-ai avut doar niciodată trompă, Ring! Dar de mers, poți merge?

Elefantul începu să meargă, dar era limpede că picioarele din spate se supuneau mai bine decît cele din față.

— Da, va trebui să înveți să fii elefant, spuse Wag. Creierul dumitale nu este nici pe departe înzestrat ca

HOITI-TOITI

cel de elefant. Cred că o să înveți destul de repede să umbli, să miști trompa și urechile, dar creierul elefantului mai are în plus instincte naturale, chintesența experienței a sute de generații de elefanți. Un elefant adevărat cunoaște ce primejdii îl amenință, știe cum să se apere de diferiți dușmani, unde să găsească hrană și apă. Dumneata nu știi nimic din toate acestea, așa că ar trebui să înveți din propria dumitale experiență. Or, ca să capete această experiență, au trebuit să piară elefanți fără număr. Nu-ți pierde totuși cumpătul și să nu-ți fie teamă, Sapiens, căci noi nu te vom părăsi. De îndată ce te vei face bine, plecăm împreună în Europa. Dacă vrei, o să trăiești în patria dumitale, în Germania. Dacă nu, vei putea pleca cu mine în U.R.S.S., unde vei trăi în grădina zoologică. Spune, cum te simți acum?

Sapiens-Ring întîmpina, pare-se, mult mai puține dificultăți la semnalizarea prin sîsîit decît mișcînd trompa. El începu să scoată din trompă o serie de sunete scurte și lungi. Wag îl asculta (pe vremea aceea, eu încă nu cunoșteam alfabetul Morse) și îmi traducea:

— Văd ceva mai prost ca înainte. Este adevărat că, avînd situați ochii atît de sus, văd mai departe, dar cîmpul meu de vedere este destul de limitat. În schimb, mirosul și auzul le am neobișnuit de fine și de ascuțite. Niciodată n-aș fi crezut că în lumea aceasta există atît de multe sunete și mirosuri. Simt acum mii de mirosuri noi și neobișnuite, cu mii de nuanțe și aud un număr nesfîrșit de sunete, pe care nici nu le-aș putea exprima cu cuvinte. Șuierat, pocnet, trosnet, țipăt, tîrîit, scheunat, suspin, lătrat, strigăt, uruit, ropot, clănțănit, pîrîit, lipăit, fîlfîit... Acestea și poate încă vreo zece alte cuvinte, iată întregul lexic omenesc care redă lumea sunetelor. Dar cît de necuprinsă este ea! Gîndacii și viermii, de pildă, sfredelesc scoarța arborelui. Prin ce cuvinte să redau acest concert simfonic, pe care îl aud atît de limpede? Sau zgomotele!

— Faci progrese, Sapiens, spuse Wag.

— Dar mirosurile! continuă Ring să-și descrie noile senzații. Aici mă pierd de-a binelea și nu pot nici măcar aproximativ să vă descriu senzațiile mele. Vă pot spune doar că fiecare arbore, fiecare lucru își are mirosul său specific.

Elefantul coborî trompa, adulmecă pămîntul și continuă:

— Iată, aici miroase a pămînt, dar miroase și firul de iarbă căzut din gura unui animal ierbivor ce mergea la adăpat. Mai miroase a mistreț, a bivol, a aramă. Nu înțeleg de unde vine mirosul de aramă. Aha! Uite pe jos o bucățică de sîrmă, pe care ai aruncat-o probabil dumneata, Wagner.

— Cum se poate? întrebai eu. Dar subtilitatea senzațiilor depinde nu numai de finețea organelor periferice receptive, ci și de dezvoltarea corespunzătoare a creierului.

— Da, răspunse Wag. După ce creierul lui Ring se va fi adaptat, senzațiile lui nu vor fi inferioare celor ale elefantului. Acum, el recepționează, cred, mult mai slab decît un elefant adevărat, dar finețea aparatului auditiv și olfactiv îi dau chiar de pe acum lui Ring o uriașă superioritate în raport cu noi. Apoi se întoarse spre elefant și-l întrebă: Sper, Sapiens, ca nu-ți va fi prea greu dacă ne vom întoarce la tabăra de pe colină călare pe dumneata?

Sapiens consimți cu amabilitate dînd din cap. Am încărcat pe spinarea lui o parte din bagaje, apoi elefantul mă ridică pe mine și pe Wag cu trompa și pornirăm la drum. Fanii ne urmau pe jos.

— Cred, spuse Wag, că peste vreo două săptămîni Sapiens va fi complet restabilit și atunci o vom porni spre Boma, de unde ne vom întoarce acasă, cu vaporul.

După ce așezarăm corturile pe colină, Wag îi spuse lui Sapiens:

— Ai de mîncare pe aici mai mult decît e nevoie. Așa că te rog să nu te îndepărtezi prea mult de tabără, în special noaptea. Poți da peste diferite primejdii, pe care numai adevărații elefanți știu să le ocolească.

Elefantul dădu din cap și se apucă să rupă cu trompa crengile de pe arborii învecinați.

Deodată scoase un țipăt și, răsucindu-și trompa, alergă spre Wag.

— Ce s-a întîmplat? întrebă Wag.

Drept răspuns, elefantul întinse trompa pînă sub nasul acestuia.

— Vai! Vai! spuse Wag, cu o notă de imputare în glas. Vino încoace, mă chemă el și-mi arătă apendicele trompei, în formă de deget.

— Sensibilitatea acestui „degețel" întrece sensibilitatea degetelor orbilor. Este cel mai gingaș organ al elefantului. Și uite că Sapiens al nostru a reușit să-și rănească „degețelul" înțepîndu-l într-un ghimpe.

Și Wag scoase cu grijă ghimpele din trompă.

— Altă dată să fii mai atent, îi spuse el elefantului pe un ton sentențios. Dacă un elefant are trompa rănită, este un invalid. Nu mai poate nici măcar să bea apă și de fiecare dată cînd intră în rîu sau în lac este nevoit să bea cu gura, în loc să tragă apa în trompă și din trompă în gură, cum fac elefanții de obicei. Pe aici cresc foarte multe plante cu ghimpi, așa încît du-te puțin mai departe și învață să deosebești speciile de plante.

Elefantul oftă, dădu din trompă și porni în pădure.

27 iulie. Situația e cum nu se poate mai bună. Elefantul mănîncă cantități uriașe. La început era mai mofturos și căuta să nu ia în gură decît ierburi, frunze și crengulițe fragede. Dar cum rămînea veșnic flămînd, începu să se poarte curînd ca un adevărat elefant și să bage în gură crengi groase cît mîna.

Arborii în jurul taberei noastre au luat o înfățișare de-a dreptul jalnică, ca și cum ar fi căzut pe aici un meteorit sau ar fi trecut lăcustele. Tufișurile din jur și crengile mai groase ale arborilor nu mai au nici o frunză. Ramurile sînt rupte, scoarța arborilor mîncată, peste tot gunoi, bălegar, crengi și trunchiuri de copaci dărîmați. Sapiens își cere scuze pentru aceste distrugeri, dar... „obrazul subțire cu cheltuială se ține" — după cum i-a spus el lui Wag prin semnele sonore.

1 august. Azi dimineață Sapiens nu a apărut. La început, Wagner nu s-a neliniștit.

— Doar nu-i un ac să se piardă. Ce i se poate întîmpla? Nici un animal sălbatic nu îndrăznește să-l atace. Cred că în timpul nopții s-a îndepărtat prea mult de tabără și n-a avut încă timpul să se întoarcă.

Dar orele treceau, și Sapiens nu se arăta. În sfîrșit, am hotărît să plecăm în căutarea lui. Fanii sînt neîntrecuți cînd e vorba să depisteze urme, astfel încît și de data aceasta găsiră repede urma elefantului. Am pornit-o după aceste urme, iar un bătrîn fan, ce mergea în frunte, cerceta urmele și ne tălmăcea cu repeziciune semnele lăsate de elefant.

— Aici elefantul a mîncat iarba și pe urmă a început să rupă lăstari de tufiș. Apoi a plecat mai departe. Aici a făcut o săritură. S-o fi speriat de ceva. Da, da, uite și ce l-a speriat: urme de leopard. O săritură, și elefantul a luat-o la fugă, frîngînd totul în calea sa. Dar ce s-a întîmplat cu leopardul? Și el fuge... Numai că fuge în partea cealaltă, speriat și el de elefant.

Urmele elefantului ne-au dus departe de tabără, pînă într-o poiană mlăștinoasă, unde urmele erau acoperite de apă. Se vede că elefantul se poticnise, dar a continuat să fugă, desprinzîndu-și cu greu picioarele din nămolul mlăștinos. Iată și apa, în care s-a aruncat elefantul. E fluviul Congo. L-o fi trecut înot?

Călăuzele noastre au pornit-o în căutarea unui sat apropiat, unde au făcut rost de o barcă, cu care au trecut pe celălalt mal. Aici, însă, nu se mai vedea nici o urmă de elefant. Să se fi prăpădit oare? Elefanții știu să înoate, dar Ring oare știa și el? Oare reușise să învețe să înoate ca elefanții? Fanii spuneau că elefantul o pornise înot după curent. Am mai plutit cu barca cîțiva kilometri înspre ocean. Dar n-am mai văzut nici un fel de urme. Wag era deprimat, căci toată truda noastră fusese zadarnică. Ce s-o fi întîmplat cu elefantul? Chiar dacă a rămas în viață, cum va putea el oare trăi în pădure, printre fiarele sălbatice?...

8 August. Am pierdut o săptămînă întreagă tot căutînd elefantul. A fost zadarnic. Sapiens a dispărut fără urme. Nu ne-a mai rămas altceva de făcut decît să-i plătim pe fani și s-o pornim spre casă".

DUȘMANI PATRUPEZI ȘI DUȘMANI BIPEZI

— Am terminat de citit jurnalul, spuse Denisov.

— Iată și continuarea lui, răspunse Wagner, mîngîind elefantul pe grumaz. În timp ce dumneata citeai jurnalul, Sapiens, alias Hoiti-Toiti, alias Ring, mi-a spus toată povestea amuzantă a peripețiilor sale. Nu mai nădăjduiam să-l văd în viață, dar el a reușit să găsească singur drumul spre Europa. Te rog, după ce descifrezi, să transcrii notele mele stenografice în care am însemnat povestea elefantului.

Denisov luă caietul plin de liniuțe și puncte, începu să citească și apoi să transcrie toată povestea elefantului, așa cum o redase acesta.

Iată ce i-a povestit Sapiens lui Wagner:

„Nu știu dacă voi reuși să vă fac să înțelegeți prin ce am trecut de cînd am devenit elefant. N-aș fi crezut niciodată și nici prin vis nu mi-ar fi trecut că eu, asistentul profesorului Turner, voi deveni odată elefant și voi trăi în hățișurile africane. Dar mai bine să expun în ordine cronologică succesiunea evenimentelor.

În seara aceea, m-am îndepărtat puțin de tabără și pășteam liniștit iarba de pe pajiște. Smulgeam smocuri de ierburi zemoase, scuturam rădăcinile ca să îndepărtez pămîntul de pe ele, apoi le mîncam. După ce am isprăvit iarba, am pornit prin pădure în căutarea unei alte pajiști. Era o noapte cu lună și se vedea destul de bine. Prin aer treceau insecte fosforescente, lilieci și necunoscute păsări nocturne, asemenea bufnițelor. Călcam încet și ușor, fără să simt măcar greutatea corpului. Mă străduiam să fac cît mai puțin zgomot și adulmecam cu trompa. În dreapta și în stînga mea simțeam animale, dar n-aș fi putut spune care anume. N-aveam de ce mă teme, fiind cel mai puternic dintre toate animalele. Leul însuși trebuia să mi se ferească din cale. Și totuși îmi era groaznic de frică de fiecare foșnet, de fiecare sunet, de un șoricel care se furișa pe lîngă mine sau de o mică vietate asemănătoare vulpilor noastre. Dînd în drum peste un mistreț nu prea mare, m-am dat la o parte, făcîndu-i loc. Cred că nu eram încă conștient de propria-mi putere. Un singur lucru mă liniștea: știam că nu departe de mine se află oameni, prietenii mei, care îmi pot veni în ajutor.

Pășind în felul acesta cu multă grijă, am ieșit într-o poieniță și mă și grăbeam să rup un smoc de iarbă cînd deodată am simțit mirosul de fiară, iar urechea a prins un foșnet ce venea din niște tufișuri de trestie. Am ridicat trompa, am întors-o grijuliu ca s-o feresc și am început să adulmec în jurul meu. Deodată zării un leopard ascuns în tufișurile de pe malul apei, care mă privea cu ochi lacomi și flămînzi. Tot trupul i se încordase pentru săritură. Încă o clipă, și o să-mi sară în spate. Și atunci, poate unde încă nu eram obișnuit cu viața de elefant și simțeam și judecam prea omenește, n-am mai fost în stare să-mi înving o teamă nebună. M-am cutremurat și am luat-o la fugă.

Copacii trosneau și se prăvăleau în calea mea. Animalele de pradă fără număr, speriate de goana mea turbată, țîșneau din tufișuri și din iarbă, repezindu-se care încotro ceea ce nu făcea decît să mă sperie și mai tare. Parcă eram urmărit de toate animalele din bazinul fluviului Congo. Am fugit astfel, fără să știu cît timp și încotro, pînă m-a oprit un obstacol: apa fluviului. Nu știu să înot — cel puțin îmi amintesc că nu știam cînd eram om. Pe urmele mele era însă leopardul — așa credeam — și de aceea m-am aruncat în apă și am început să dau din picioare, ca și cum aș fi continuat să alerg. În felul acesta am înotat, iar apa m-a răcorit și m-a liniștit întrucîtva. Mi se părea că întreaga pădure este plină numai de fiare sălbatice și flămînde, care așteaptă doar să ies la mal pentru a se năpusti asupra mea. Ore și ore la rînd am înotat astfel, fără să mă opresc.

Soarele răsărise, dar eu tot mai înotam. Pe apa fluviului au început să treacă bărci cu oameni. La început nu mă temeam de ei, dar deodată am auzit dintr-o barcă o împușcătură. Nu puteam crede că eram ținta acestei împușcături și de aceea am continuat să înot. Imediat răsună încă o împușcătură și simții o înțepătură ca de albină. Am întors capul și am văzut că în barca plină cu indigeni ședea un alb, după înfățișare un englez. Așadar, el era acela care trăsese în mine. Vai! Prin urmare oamenii erau și mai primejdioși ca fiarele!

Ce-mi rămînea de făcut? Voiam să strig englezului, să-l rog să nu tragă, dar din gîtlejul meu nu ieșeau decît niște mugete stridente. Dacă englezul nimerea ținta, eram pierdut... Mi-ați atras doar atenția asupra locului vulnerabil dintre ochi și ureche, unde se află creierul. Mi-am adus aminte de sfatul dumneavoastră și am întors capul așa încît gloanțele să nu mă nimerească acolo; în același timp, mă străduiam să ajung cît mai repede la mal. Cînd am urcat pe țărm, mi-am dat seama că eram o țintă excelentă, dar capul îmi era întors spre pădure. Englezul cunoștea, se pare, bine cum se vînează elefanții, așa încît socoti zadarnic să tragă în partea posterioară. De aceea, încetă să mai tragă, așteptînd probabil să întorc capul. Eu însă, uitînd cu totul de animalele sălbatice, m-am năpustit în desișul pădurii.

Pădurea era acum de nepătruns. Lianele îmi ațineau calea și în curînd împletiră în jurul meu o rețea atît de deasă, încît n-am mai putut-o străbate și am fost nevoit să mă opresc. Eram frînt de oboseală. M-am trîntit la pămînt, fără să mă mai gîndesc dacă un elefant se cuvenea să facă acest lucru.

Am avut un vis înfiorător! Se făcea că eu, docentul universitar Ring, asistentul profesorului Turner, mă aflam în odăița mea din Berlin, de pe Unter der Linden. Era o noapte de vară. Prin fereastra deschisă își trimitea razele o stea singuratică. Se simțea mirosul teilor în floare, iar de pe măsuță își exala aroma o garoafă roșie, într-un vas venețian de sticlă albastră șlefuită. Deodată, printre aceste mirosuri plăcute, năvăli un oaspete nepoftit, un miros dulceag amintind de mirosul coacăzei negre. Știam însă că este un miros de animal sălbatic. Pregăteam tocmai prelegerea de a doua zi. Înclinînd capul peste cărți, am ațipit, continuînd să simt mereu mirosul de tei, de garoafe și de fiară sălbatică. În timp ce dormeam, am visat că devenisem elefant și că mă găseam în pădurea tropicală... Cum mirosul de animal sălbatic devenea tot mai puternic, m-a tulburat și m-a trezit din somn. Nu era vis, ci realitate. Într-adevăr, mă transformasem în elefant prin vrăjile științei moderne, așa cum Lucius se transformase în măgar.[1]

[1] Lucius este eroul povestirii satirice „Măgarul de aur", de scriitorul latin Apuleius.

HOITI-TOITI

Mirosul pe care l-am simțit era de biped, de sudoare de indian african. La el se adăuga și acela de om alb, probabil omul care trăsese în mine din barcă. Așadar, erau pe urmele mele. Poate chiar în clipa aceea stăteau ascunși în tufiș, îndreptînd țeava puștii spre locul primejdios dintre ochi și ureche.

Am sărit repede în picioare. Mirosul venea din dreapta. Trebuie, deci, să fug spre stînga. Fără a sta pe gînduri, o iau la goană rupînd crengi și croindu-mi drum prin tufișuri. Și deodată, — cine m-a învățat oare acest lucru? — fac așa cum procedează elefanții cînd caută ca urmăritorii să le piardă urma, și anume, după o retragere zgomotoasă, elefantul se liniștește brusc. Urmăritorul nu mai aude nici un zgomot și-și închipuie că elefantul a rămas locului, dar acesta fuge mai departe călcînd însă atît de ușor și dînd de o parte crengile cu atîta grijă, încît nici chiar o pisică n-ar putea face mai puțin zgomot.

Am alergat cel puțin doi kilometri pînă am îndrăznit, în sfîrșit, să întorc capul și să adulmec văzduhul. Mirosea încă a oameni, dar departe, cel puțin la un kilometru de mine. Mi-am urmat, totuși, fuga.

Se lăsase noaptea, acea noapte tropicală înăbușitoare, încinsă și întunecoasă s-o tai cu cuțitul. O dată cu întunericul, mă învălui din nou spaima. Mă cuprindea din toate părțile și era tot atît de compactă ca și întunericul. Încotro să fug? Ce să fac? Mi se părea că a sta locului e mai îngrozitor chiar decît a umbla. Drept care am continuat să înaintez cu același pas neobosit.

Curînd, am simțit apa plescăind sub picioare. Am mai făcut cîțiva pași și am simțit că părăsisem pămîntul tare. Era oare un fluviu sau un lac? Orice-ar fi, m-am hotărît s-o pornesc înot. Pe apă eram cel puțin apărat de lei și leoparzi. Am înotat și, spre mirarea mea, foarte curînd am simțit din nou sub picioare pămîntul și am ieșit la mal. Am pornit apoi mai departe.

În drum dădeam peste pîraie, rîuri și mlaștini. În iarbă șuireau mici vietăți nevăzute, iar broaștele uriașe săreau speriate. Am umblat toată noaptea, iar în zori am fost nevoit să recunosc că mă rătăcisem de tot.

Au mai trecut cîteva zile, și multe lucruri de care mai înainte mă speriam nu-mi mai produceau nici o teamă. Curios! În primele zile ale noii mele existențe de elefant, mă temeam chiar să nu-mi zgîrii pielea cu ghimpi. Cred că mă speriase povestea cu înțeparea „degețelului" trompei. Curînd, însă, m-am convins că nici ghimpii cei mai ascuțiți și puternici nu-mi pot face cel mai mic rău, fiindcă pielea mea groasă mă apără ca o platoșă blindată. De asemenea, mă temeam să nu calc întîmplător pe un șarpe veninos, iar cînd aceasta mi s-a întîmplat pentru prima oară, și un șarpe s-a încolăcit în jurul piciorului meu, încercînd să mă muște, uriașa mea inimă de elefant s-a făcut cît un purice. Mi-am dat însă seama de îndată că șarpele nu-mi poate face nici un rău și de atunci găseam chiar o plăcere să strivesc cu piciorul șerpii care-mi ieșeau în cale și nu se dădeau destul de repede la o parte.

Și totuși, mai era ceva care îmi provoca teamă. Noaptea traiam cu spaima fiarelor mari — leul și leopardul. Deși eram mai puternic decît ele și cel puțin tot atît de bine înarmat, nu aveam nici o experiența de luptă și nici instinctul care să-mi călăuzească acțiunile. Iar ziua mă temeam de vînători, în special de albi. Ah, albii ăștia! Dintre toate fiarele ei sînt cei mai primejdioși. Nu pot spune că-mi era frică de cursele, lațurile și capcanele lor. Nici cu focurile sau cu plesnitorile lor nu ar fi putut să mă încolțească. Singura primejdie o constituiau pentru mine gropile acoperite cu frunziș și de aceea cercetam cu grijă drumul pe care mergeam.

Simțeam mirosul satului de la cîțiva kilometri și căutam mereu să ocolesc orice așezare omenească. Cu ajutorul mirosului făceam chiar deosebire între diferite triburi de indigeni. Unele dintre ele erau pentru mine primejdioase, altele mai puțin, altele de fel. Într-un rînd, întinzînd trompa, am simțit un miros nou. Mi-ar fi greu să-l definesc și să spun dacă era un miros de om sau de animal. Mai degrabă de om. Nu știam ce putea să fie. Și, cum eram curios să aflu toate mirosurile pădurii și tot ce putea deveni pentru mine o primejdie, m-am îndreptat în direcția mirosului. Mergeam ca după o busolă, înaintînd cu foarte multă precauție. Era noapte, și indigenii dorm de obicei buștean. M-am furișat în liniștea cea mai adîncă, cercetînd în același timp cu grijă drumul din fața mea. Mirosul devenea tot mai puternic.

Spre dimineață, am ajuns la marginea pădurii și, ascunzîndu-mă în tufișuri, am cercetat întreaga poiană. Luna pălea și, la lumina ei cenușie, se vedeau niște colibe mititele, cu acoperișurile țuguiate. Într-o colibă ca asta, un om de statură mijlocie n-ar fi putut sta în picioare. Era o liniște deplină, nici măcar cîinii nu lătrau. M-am apropiat, avînd grijă să am vîntul în față. Nu înțelegeam cine putea locui în asemenea bordeie, făcute parcă de niște copii în joaca.

Deodată am zărit ieșind dintr-o groapă o ființă asemănătoare unei făpturi omenești. Se ridică în picioare și șuieră. La acest sunet, răspunse o altă mogîldeață, care coborî într-o clipă de pe crengile unui copac. Alți doi ieșiră din colibe și se adunară cu toții în fața unui bordei mai mare, înalt cam de vreun metru și jumătate. Aici începură să se sfătuiască, și cînd primele raze ale Soarelui înroșiră cerul, reușii să-i văd mai bine pe „gnomi" — așa le-am zis eu acestor ființe ciudate. Am înțeles ca am dat peste un trib de pigmei — oamenii cei mai mici de pe fața pămîntului. Au pielea de un cafeniu deschis și părul aproape roșu. Chipurile le sînt armonios făcute și bine proporționate, dar statura nu trece de 80—90 cm. Unii dintre acești „copii" aveau bărbi dese și crețe. Pigmeii vorbeau între ei, cu niște glasuri pițigăiate, caraghioase.

Spectacolul era deosebit de interesant, dar mie nu-mi ardea de așa ceva. Acești pitici mă înspăimîntau mai mult decît niște uriași. Aș fi preferat chiar o întîlnire cu albii. Cu toată statura lor măruntă, pigmeii sînt cei mai înverșunați dușmani ai elefanților. Știam asta încă înainte de a fi devenit elefant. Ei sînt arcași excelenți și iscusiți aruncători de suliță. Pigmeii folosesc săgeți otrăvite, și ajunge o singură înțepătură de săgeată ca să omoare un elefant. Ei știu să se furișeze ca niște umbre în spatele elefantului și să-i prindă picioarele dindărăt în laț sau să-i taie tendonul lui Achile cu un cuțitaș ascuțit. În jurul satelor ei împrăștie ghimpi și bețișoare otrăvite...

Am făcut cale întoarsă și am luat-o la fugă ca atunci cînd fugisem din fața leopardului. Din spate am auzit țipete și apoi zgomotul urmăririi. Poate că aș fi reușit să mă fac nevăzut dacă aș fi avut în față drum deschis. Dar trebuia să fug prin jungla deasă, ocolind mereu hățișuri de nepătruns. Iar în timpul acesta urmăritorii mei — agili ca maimuțele, repezi ca șopîrlele și neobosiți ca ogarii — goneau ca și cum pentru ei nici nu existau obstacole. Dușmanul se apropia din ce în ce mai mult. Aruncaseră chiar în mine cîteva sulițe, dar din fericire vegetația deasă mă apăra de ele. Simțeam că mă înăbuș și eram cît pe ce să mă prăbușesc, în timp ce omuleții mă urmăreau pas cu pas fără să cadă sau să se poticnească.

Acum știam pe propria-mi piele că nu-i deloc ușor să fii elefant, că viața chiar a unui animal atît de mare și puternic este o continuă luptă pentru existență. Nici nu-mi venea să cred că în asemenea condiții elefanții reușesc să trăiască o sută de ani și chiar mai mult. Păi, cu emoții ca astea, nu văd cum nu mor mai devreme chiar decît oamenii. Poate însă că elefanții nu se frămîntă ca mine. Eu aveam un creier de om — prea nervos și excitabil. Puteți să mă credeți că, în clipele acelea, pînă și moartea mi se părea mai bună decît o viață în care moartea este veșnic pe urmele tale. Îmi venea să mă opresc și să-mi ofer pieptul sulițelor și săgeților otrăvite ale prigonitorilor mei bipezi... Eram gata să fac și asta, dar în ultima clipă starea mea se schimbă brusc. Pe neașteptate am simțit în văzduh un puternic miros de turmă de elefanți. Nu puteam găsi oare salvarea printre ei?

Pădurea se rărea, și în fața mea apăru savana; ici, colo se vedeau cîțiva arbori groși, care îmi îngăduiau să mă ascund de săgețile urmăritorilor mei.

Fugeam în zig-zag, iar pigmeii se mișcau aici din fericire mai greu decît în pădure. Cu toate că le croiam drum larg, tulpinile puternice ale plantelor și ierburilor îi împiedicau să fugă. Mirosul elefanților devenea tot mai puternic, deși nu-i vedeam încă. Dădeam acum peste gropi uriașe, în care elefanții au obiceiul să se tăvălească, îngropîndu-se în nisip ca găinile. Pe alocuri se vedea și bălegar. Iată și primii arbori. Din depărtare văd cîțiva elefanți trîntiți pe jos. Alții stau pe lîngă un arbore, ținînd în trompă crengi mari cu care-și fac vînt, mișcîndu-și în același timp coada. Urechile le au ridicate ca niște umbrele. Alții se scaldă liniștiți în apă. Alergam împotriva vîntului și elefanții nu simțiră apropierea mea. Panica se răspîndi numai în clipa cînd elefanții cei mai apropiați auziră ropotul picioarelor mele. Doamne, ce s-au mai speriat! Începură să alerge înnebuniți pe malul apei, scoțînd mugete asurzitoare. Conducătorul lor, în loc să apere spatele turmei, o luă primul la goană, sărind în apă și trecînd de partea cealaltă. Mamele iubitoare își apărau puii, care erau dealtfel tot atît de uriași ca adulții. Tot femelele au trebuit să apere retragerea. Oare irupția mea i-a speriat atît de mult pe elefanți sau simțiseră după goana mea că-i pîndea o altă primejdie, aceea care mă îndemnase pe mine însumi să fug?

M-am aruncat în neștire în apă, am trecut înot rîul, întrecînd multe femele și puii lor. Căutam să înaintez cît mai repede, ca să las între mine și urmăritorii mei trupurile masive ale celorlalți elefanți. Firește, asta era o manifestare egoistă din partea mea, am văzut însă că și ceilalți elefanți, cu excepția femelelor-mame, făceau la fel. I-am auzit pe pigmei apropiindu-se în goană de rîu. Glasurile lor pițigăiate se amestecau cu mugetele ca de goarnă pe care le scoteau elefanții. Pe mal era un adevărat măcel, dar mă temeam să întorc capul, urmînd să fug mai departe pe șesul întins. Nici pînă astăzi nu știu cum s-a terminat bătălia de pe malul apei, dintre oamenii pitici și animalele uriașe.

Am alergat ore în șir, fără să mă opresc locului. Sleit de oboseală, abia mă mai puteam ține după elefanți, dar nu voiam în ruptul capului să rămîn în urma lor. Ce bine ar fi dacă m-ar primi în turma lor! Aș fi și eu într-o siguranță relativă, căci ei cunosc oarecum mai bine decît mine locurile și dușmanii."

ÎN TURMA DE ELEFANȚI

„În sfîrșit, elefantul care fugea în față se opri și după el se opriră și ceilalți. Am întors capul și am văzut că nu ne mai urmărea nimeni. Se vedeau doar doi pui de elefant, însoțiți de mamele lor, care alergau spre noi să ne ajungă.

Prezența mea trecuse, pare-se, neobservată. Cînd se adunară însă la un loc și cei rămași în urmă, și încetul cu încetul turma se liniști, elefanții prinseră să se apropie de mine, să mă miroasă cu trompa și să mă cerceteze din toate părțile. Mă întrebau ceva mormăind ușor, dar eu nu știam cum să le răspund. Nici nu înțelegeam măcar ce înseamnă acest mormăit — dacă erau supărați de ceva sau erau mulțumiți.

Cel mai mult mă temeam de conducătorul turmei. Știam că înainte ca Wagner să fi făcut asupra mea „operația", fusesem conducătorul turmei. Dacă întîmplător am dat peste aceeași turmă, iar noul ei conducător mă va provoca la luptă pentru hegemonie? Mărturisesc că am fost destul de neliniștit cînd conducătorul turmei, un elefant masiv și puternic, s-a apropiat de mine și m-a lovit pe neașteptate cu colții în coastă. N-am ripostat și atunci el m-a lovit din nou — era limpede că mă provoca la luptă. Eu însă n-am primit lupta și m-am dat de o parte. Văzînd aceasta, elefantul își răsuci trompa și o băgă în gură, sprijinind-o de buze. Mai tîrziu, am aflat că acesta este la elefanți un semn de mare tulburare și uimire. Fără îndoială că docilitatea mea îl pusese în încurcătură pe conducătorul turmei, care nu mai știa ce să facă. Pe vremea aceea însă nu cunoșteam limbajul elefanților și, crezînd că așa se salută ei, mi-am băgat și eu trompa în gură. Văzînd ce fac, elefantul mugi încet și se îndepărtă.

Astazi înțeleg fiece sunet pe care îl scot elefanții. Știu, de pildă, că atunci cînd mormăie încet sau scot strigăte scurte își arată bucuria. Spaima o exprimă printr-un urlet puternic, iar teama neașteptată printr-un muget scurt și ascuțit. Tocmai cu asemenea sunete întîmpinase turma apariția mea. Cînd sînt mînioși, răniți sau îngrijorați de ceva, elefanții scot niște sunete guturale profunde. Așa strigase unul dintre elefanți rămas pe malul apei în clipa atacului pigmeilor. Poate că fusese rănit de moarte de săgețile otrăvite ale piticilor. Cînd pornesc să atace un dușman, elefanții scot strigăte puternice. De fapt, am redat aici doar „cuvintele" de bază din limbajul elefanților, acela prin care își exprimă principalele lor reacții, dar aceste „cuvinte" au, la rîndul lor, nenumărate nuanțe.

La început, mi-era teamă ca nu cumva elefanții să-și dea seama că nu sînt un elefant adevărat și să mă alunge din turmă. Cred că au simțit într-adevăr ca e ceva neobișnuit la mine, dar s-au dovedit destul de pașnici. Se purtau cu mine ca și cum aș fi fost un copil slab de minte care nu face însă rău nimănui.

Viața mea începu să se desfășoare destul de uniform. Umblam întotdeauna în șir, unul după altul. De pe la orele 10—11 dimineața pînă la 3 după-amiaza ne odihneam, apoi pășteam din nou. Noaptea ne odihneam iarăși cîteva ore, în care timp unii se culcau cu adevărat, mai toți moțăiau și numai unul singur stătea de veghe.

Dar nu mă împăcam cu gîndul că va trebui să-mi petrec toată viața într-o turmă de elefanți. Mi-era dor de oameni. Deși aveam înfățișare de elefant, tare aș fi vrut să trăiesc împreună cu oamenii, liniștit și fără teamă. M-aș fi dus bucuros la albi, dar mi-era frică că mă vor omorî pentru colții mei de fildeș. Mărturisesc că am încercat chiar o dată să-mi rup colții ca să nu mai am astfel nici un preț în ochii oamenilor, dar n-am izbutit. Ori erau de neclintit, ori nu eram în stare să-i frîng; a trebuit să rămîn cu turma de elefanți mai bine de o lună de zile.

Într-un rînd, ne aflam pe un loc deschis, în mijlocul întinselor savane. Eu eram cel care stăteam de strajă. Era o noapte înstelată, dar fără lună, și elefanții moțăiau în liniște. M-am îndepărtat puțin, ca să ascult mai bine și să adulmec miresmele nopții. Mirosea doar a tot felul de ierburi și a mici reptile și jivine, care nu însemnau nici o primejdie pentru noi. Deodată însă, departe, foarte departe, aproape la marginea zării scînteie o lumină. Se stinse însă imediat, apoi apăru din nou, aprinzîndu-se tot mai tare.

HOITI-TOITI

După cîteva clipe, în stînga luminiței se ivi alta, apoi — la o oarecare distanță — a treia și a patra. Nu, nu erau vînători ce se pregăteau să înnopteze. Focurile erau aprinse la distanțe egale, ca și cum prin savană ar fi trecut o stradă, pe care se aprindeau felinarele. Și, deodată, în direcția opusă am zărit focuri asemănătoare. Ne aflam așadar, între două linii de foc. În curînd, la un capăt al drumului dintre cele două linii de foc, gonașii ne vor încolți, strigînd și pocnind din plesnitori, pe cînd la celălalt capăt ne vor aștepta gropile sau țarcurile — asta după cum vînătorii vor voi să ne prindă de vii sau să ne omoare. În gropi ne vom rupe picioarele și nu vom fi buni decît de tăiere, iar dacă nimerim în țarcuri ne așteaptă o viață de sclavi. Elefanții se tem de foc și, în genere, sînt fricoși. Speriați de zgomot, ei năvălesc în direcția unde nu se văd focuri și nu se aud zgomote, adică tocmai într-acolo unde-i așteaptă capcana sau moartea.

Singur în toată turma, înțelegeam situația și mă întrebam ce avantaje am de pe urma acestui lucru. Ce să fac? S-o pornesc spre focuri? Acolo mă vor întîmpina oameni înarmați. Dar dacă reușesc să sparg încercuirea? În orice caz, riscul este de preferat unei morți sigure sau robiei. Dar asta înseamnă că va trebui să mă despart de turmă și să încep să trăiesc din nou singur. Mai devreme sau mai tîrziu, o să pier oricum de un glonte, de o săgeată otrăvită sau de colții vreunei fiare...

De fapt mi se părea ca mai șovăi încă, pentru ca în realitate făcusem alegerea. Fără să-mi dau seama, mă îndepărtasem de turmă, nădăjduind că atunci cînd elefanții se vor trezi și vor începe să fugă nu mă vor duce și pe mine în viitoarea generală de-a dreptul la pieire.

Auzeam acum strigătele hăitașilor, bubuitul tobelor, pocnituri, fluierături și împușcături. În clipa asta, am scos strigăt puternic de alarmă. Elefanții s-au trezit și, speriați, prind să se înghesuie, mugind din toate puterile. Parcă se cutremură pămîntul de urletele turmei. Elefanții se uită în jur buimăciți, văd focurile care par să se apropie (într-adevăr oamenii le mută mereu mai aproape), se opresc din mugit și se năpustesc în direcția unde nu văd focuri, dar de aici se aude zgomotul gonașilor ce se apropie. Atunci turma se întoarce și o pornește în partea cealaltă... unde o așteaptă o moarte sigură. E adevărat, moartea nu este chiar atît de apropiată. Vînătoarea o să mai dureze zile întregi pînă cînd focurile se vor strînge tot mai mult, iar gonașii se vor apropia de elefanți și-i vor încolți, aducîndu-i cu încetul în țarcuri sau în gropi.

Mă străduiesc din toate puterile să nu mă alătur elefanților, să rămîn de unul singur. Panica ce a cuprins întreaga turmă s-a transmis și nervilor mei de elefant și de acolo creierului meu omenesc. Teama îmi întunecă mintea și sînt gata să mă iau după turmă. Chem într-ajutor întreaga mea bărbăție, toată voința de care sînt în stare. Nu se poate! Creierul meu de om trebuie să învingă spaima elefantului, să-și supună acest munte de carne, sînge și oase, care vrea să mă ducă spre pieire.

Ca un șofer, întorc volanul „autocamionului" și cotesc drept spre apă. Plescăit, o cascadă de stropi și apoi liniște... Apa mi-a răcorit sîngele pe picioarele mele de pahiderm, care calcă docil.

M-am gîndit la o stratagemă, pe care elefanții obișnuiți nu o cunosc: să mă cufund în apă ca un hipopotam și să caut să respir numai prin vîrful trompei. Fac o încercare, dar apa năvălește prin urechi și ochi, — aproape mă înăbuș. Din cînd în cînd, scot capul afară și ascult. Hăitașii sînt tot mai aproape. Mă cufund iarăși în apă și iată-i trecînd pe lîngă mine, fără să mă vadă.

Nu mai vreau să îndur emoțiile și spaima asta fără sfîrșit. Orice s-ar întîmpla, nu mă voi îndrepta spre vînători. O să cobor pe Congo și o să caut una dintre agențiile care se află în număr destul de mare între Stanley-Poor și Boma. Mă voi opri la o agenție din astea sau la o fermă și voi căuta să le arăt oamenilor pașnici că nu sînt un elefant sălbatic, ci unul dresat. Și atunci nu mă vor ucide."

ÎN SLUJBA BRACONIERILOR

„Îndeplinirea acestui plan s-a dovedit a fi mai grea decît îmi închipuisem eu. Am găsit destul de repede albia fluviului și am pornit-o în jos, dus de curent. Ziua mergeam de-a lungul malului, iar noaptea înotam pe firul apei. Călătoream destul de bine, căci pe aici fluviul este navigabil, și fiarelor sălbatice le e teamă să se apropie prea mult de țărm. Tot timpul cît a durat călătoria mea spre vărsarea fluviului — aproape o lună de zile —, n-am auzit decît o singură dată răgetul îndepărtat al unui leu și am avut o ciocnire destul de neplăcută cu un hipopotam. Ciocnirea s-a produs în sensul propriu și figurat al cuvîntului. Era noapte, și hipopotamul se cufundase în apă pînă la nări. Nu l-am observat și, înotînd, m-am izbit de animalul ăsta stîngaci, ca de un ghețar. Hipopotamul se cufundă și mai mult în apă și începu să mă lovească în pîntece cu botu-i teșit. M-am grăbit să mă îndepărtez, dar hipopotamul a scos capul afară și sforăind supărat s-a luat după mine. Pînă la urmă, am reușit însă să scap de el.

Am ajuns fără alte peripeții pînă la Lukungi, unde am zărit o agenție mare, care după pavilion părea belgiană. În zori am ieșit din pădure și m-am îndreptat spre clădiri, dînd pașnic din cap. Dar totul a fost zadarnic, căci doi dulăi uriași se năpustiră asupra mea, lătrînd cu furie. Din casă ieși un om îmbrăcat într-un costum alb dar, văzîndu-mă, se întoarse repede înapoi. Cîțiva negri se bulucîră prin curte, grăbindu-se să se ascundă și ei în casă. Pe urmă... pe urmă, am auzit două împușcături și, fără s-o mai aștept și pe a treia, am făcut cale întoarsă spre pădure.

A mai trecut o vreme și într-o noapte mergeam printr-o pădure rară și mohorîtă — așa cum sînt multe în Africa centrală —, cu vegetația înnegrită, sol mlăștinos și trunchiuri putrede de arbori. Plouase nu de mult, și noaptea era, pentru regiunea asta de ecuator, destul de răcoroasă. Vîntul sufla rece. Cu toate că noi, elefanții, avem pielea groasă, sîntem destul de simțitori la umezeală. Pe timp de ploaie și de vreme umedă nu stăm locului, ci căutăm să ne mișcăm mereu, ca să ne încălzim.

Mergeam de cîteva ore cu pas egal, cînd deodată am văzut în față pîlpîirea unui foc. Locurile erau pe aici destul de sălbatice — nici măcar sate de negri nu întîlneam în drum. Cine ar fi putut aprinde focul? Am grăbit pasul și în curînd am ajuns la capătul pădurii, unde începea savana. Iarba nu era prea înaltă. Se vede că nu de mult bîntuise pe aici un incendiu, și iarba nu avusese încă timpul să crească. Cam la o jumătate de kilometru de la marginea pădurii, zării un cort vechi și zdrențuit. Lîngă el ardea un foc, în jurul căruia ședeau doi oameni, după aparență europeni. Unul dintre ei amesteca ceva într-o gamelă deasupra focului. Un alt treilea, fără îndoială un indigen — un bărbat frumos, pe jumătate despuiat —, stătea și el lîngă foc, nemișcat ca o statuie de bronz.

M-am apropiat încet de foc, fără a-mi lua ochii de la oameni. Cînd mi-am dat seama că m-au văzut, am îngenunchiat, cum fac elefanții dresați cînd trebuie să li se încarce poveri în spinare. Unul dintre oameni, cu o cască de plută în cap, puse mîna pe pușcă — era neîndoielnic că vroia să tragă în mine. Dar, în aceeași clipă, indigenul strigă într-o engleză stricată:

— Nu trebuie! Elefant bun, elefant domestic! și se repezi spre mine.

— Dă-te la o parte! Hai, repede, că te găuresc pe loc! Hei, tu, ăla, de colo, cum te cheamă? strigă albul, punînd pușca la ochi.

— M... pepo, răspunse indigenul, dar nu se dădu la o parte, ci se apropie și mai mult de mine, ca și cum ar fi vrut să mă apere cu trupul său de gloanțele albului.

— Vezi, bana[1], elefant este îmblînzit! spuse el mîngîindu-mi trompa.

— Marș de aici, maimuță! strigă omul cu arma. Vezi că trag! Una, două...

— Stai, Bacala, spuse al doilea alb, un bărbat înalt și uscățiv. Mpepo are dreptate. Avem destul fildeș și n-o să ne fie prea ușor și nici ieftin să-l transportăm, fie măcar și pînă la Matada. După cum poți vedea, elefantul este într-adevăr îmblînzit. N-are rost să întrebăm al cui este și de ce umblă noaptea brambura. Dar ce știu este că ne poate fi de folos. Cu toate că nu poate duce prea departe o povară, ridică pînă la o tonă. Ei, hai să zicem o jumătate de tonă. Cu alte cuvinte, ne face treaba a 30-40 hamali. Înțelegi? Și, pe deasupra, n-o să ne coste nimic. Pe urmă, cînd n-o să mai avem nevoie de el, îl omorîm și mai adăugăm la colecția noastră și colții lui. E clar?

Albul, căruia îi spuneau Bacala, asculta tot timpul nerăbdător, încercînd chiar de cîteva ori să tragă. Dar cînd celălalt socoti cît îi vor costa hamalii pe care i-ar putea înlocui, se lăsă înduplecat și lăsă arma în jos.

— Hei, tu, ăla de colo, cum te cheamă? se întoarse el spre indigen.

— M... pepo, răspunse acesta. Am văzut mai tîrziu că Bacala i se adresa de fiecare dată negrului spunîndu-i doar: „Hei, tu, ăla de colo, cum te cheamă?", iar acesta răspundea invariabil: „M... pepo!", făcînd o mică pauză după litera „M", ca și cum i-ar fi fost greu să-și rostească numele.

— Vino încoa' și adu și elefantul!

M-am lăsat cu bucurie dus de Mpepo, care mă trăgea spre foc.

— Ce nume să-i dăm? Ce-ai zice de Truant[2]. Cred că Truant este numele cel mai potrivit pentru el. Ce zici, Cockes?

M-am uitat la Cockes, care părea să fie vînăt din cap pînă în picioare. M-a impresionat chiar nasul lui, care părea scos chiar acum dintr-o cutie cu vopsea liliachie. Trupu-i învinețit era acoperit cu o cămașă albastruie, deschisă la piept, iar mînecile îi erau suflecate deasupra coatelor. Vorbea răgușit, cu o voce peltică, rostogolind r-urile; glasu-i gros părea la fel de decolorat ca și cămașa.

— Bine, se învoi el. Fie și Truant.

Lîngă foc prinseră să se miște niște cîrpe, dindărătul cărora se auzi un glas gros, dar foarte slab:

— Ce s-a întîmplat?

— Mai trăiești? Credeam că ai murit, spuse calm Bacala întorcîndu-se spre mormanul de cîrpe.

Cîrpele se mișcară și mai tare, și din ele se ivi deodată o mînă groasă, care dădu deoparte zdrențele. Un om voinic, bine legat, se ridică și se așeză apoi greoi, sprijinindu-se în mîini și legănîndu-se amețit. Avea chipul palid de tot, iar barba roșcovană era zbîrlită. Se vedea că albul — avea fața albă de tot — era bolnav. Mă privi cu niște ochi spălăciți, apoi zîmbi și spuse:

— La cei trei vagabonzi s-a adăugat un al patrulea. Piele albă, suflet negru. Piele neagră, suflet alb. Unul singur cinstit, și acela bakuba! Și, zicînd acestea, bolnavul căzu în nesimțire.

— Delirează, spuse Bacala.

— Un delir cam jignitor, răspunse Cockes. Vorbește în pilde. Unul cinstit — și acela bakuba. Înțelegi ce înseamnă asta? Doar numai Mpepo face parte din tribul bakuba, lucru pe care îl poți vedea ușor după dinții lui: după obiceiul tribului, incisivii de sus sînt smulși. Prin urmare el singur este cinstit, în timp ce noi nu sîntem decît niște pungași.

— Și Brown așijderea. El are pielea mai albă decît noi, prin urmare și sufletul mai negru; dacă e vorba pe așa, Brown, și tu ești pungaș?

Brown nu răspunse nimic.

— Și-a pierdut din nou cunoștința.

— Cu atît mai bine. Și ar fi și mai bine dacă nu și-ar mai reveni de fel. De pe urma lui nu văd ce folose mai putem trage acum. În schimb, din cauza lui, sîntem legați de mîini și de picioare.

— Dar cînd se va face bine, o să prețuiască cît noi doi la un loc.

— Nici asta nu-mi face prea mare bucurie. Nu înțelegi că Brown e de prisos?...

Brown mormăi ceva în delirul său, ceea ce-i făcu pe cei doi să înceteze vorba.

— Hei, tu, ăla de colo, cum te cheamă?

— M...pepo!

— Leagă elefantul de un copac, să nu fugă.

— Nu, elefant nu fuge. Răspunse Mpepo, mîngîindu-mi piciorul.

Dimineața, la lumina zilei, i-am cercetat cu mai multă atenție pe noii mei stăpîni. Cel mai mult îmi plăcea Mpepo, care era întotdeauna vesel și zîmbea, arătîndu-și dinții albi, întrucîtva urîțiți de lipsa celor doi incisivi superiori. Se vedea că iubește elefanții, căci avea multă grijă de mine. Îmi spăla urechile, ochii, picioarele și cutele din piele. Îmi aducea fructe și poame gustoase, pe care le căuta pentru mine.

Brown era tot bolnav, așa că nu-mi puteam forma o imagine exactă despre el. Îmi plăceau fața lui și felul deschis în care vorbea cu ceilalți. În schimb, Bacala și Cockes erau de-a dreptul nesuferiți. Bacala mai ales produsese asupra mea o impresie ciudată, neplăcută. Purta un costum murdar și rupt, care însă se vedea că fusese făcut din cel mai bun material și că avea o croială excelentă. Costumul cred că aparținuse cîndva unui turist foarte bogat. Nu-mi ieșea din cap că atît costumul cît și pînza de cort și le procurase în mod necinstit. Poate chiar că ucisese vreun explorator englez, pe care apoi îl jefuise. Arma minunată pe care o avea cred că și ea era a englezului asasinat. La brîu purta un revolver mare și un cuțit uriaș, cum nu mai văzusem încă. Bacala era sau portughez, sau spaniol, în orice caz un om fără patrie, fără familie și fără vreo ocupație precisă.

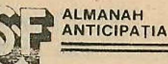
Cockes cel vînăt era englez; se vedea că nu se împăcase cu legile țării sale. Toți trei erau braconieri și vînau elefanți pentru colții lor de fildeș, fără să țină seama de nici un fel de legi și granițe.

Mpepo era călăuza lor și tot el îi învăța cum să vîneze. Deși foarte tînăr, se pricepea de minune la elefanți, iar vînătoarea de elefanți era o joacă pentru el. E adevărat că metodele sale de vînat erau grosolane și barbare. Dar nu cunoștea altele. În fond, vîna așa cum învățase de la părinți. Cît privește pe braconieri, acestora le era cu totul indiferent cum ucideau elefanții. Îi înconjurau cu un cerc de foc și îi omorau apoi, pe jumătate sufocați de fum și pîrliți de flăcări, sau îi prindeau în gropi în care înfigeau pari ascuțiți, îi împușcau, le tăiau tendoanele de la picioarele din spate sau îi amețeau de sus cu niște drugi spînzurați, și apoi îi ucideau. Dar, oricum i-ar fi vînat, Mpepo le era mereu de mare folos.

TRUANT SE ȚINE DE POZNE

Într-o zi, cînd Brown dădea semne că se înzdrăve-

[1] Bana — domnule.
[2] Truant — trîntor, vagabond (lb. engl.)

RETRO SF

HOITI-TOITI

nește, dar era încă prea slab ca să ia parte la vînătoare, Cockes și Bacala se urcară pe spinarea mea și porniră la cîțiva zeci de kilometri să aducă colții unui elefant ucis cu o zi înainte. Nimeni nu-i auzea, eu fiind doar o vită de povară, așa încît vorbeau între ei fără fereală.

— Maimuței ăsteia de ciocolată — cum dracu i-o fi zicînd? — va trebui să-i dăm după înțelegere a cincea parte din vînat, spuse Bacala.

— Cam mult, răspunse Cockes.

— Iar restul îl vom împărți în trei: ție, mie și lui Brown. Dacă socotim că un kilogram de fildeș ne va aduce între 75 și 100 de mărci...

— Vezi să nu ne dea! În treaba asta, tu nu te pricepi de loc. Există așa-zisul fildeș moale sau mort și fildeșul tare sau viu. Ăla de-i zice moale este de fapt foarte masiv, alb și fin. Din el se fac mingi de biliard, clape de pian și piepteni. Fildeșul ăsta se plătește scump, dar elefanții de pe aici nu-l au. Pentru fildeș moale trebuie să pleci tocmai în Africa orientală. Acolo însă îți moaie bine oasele mai înainte de a-ți îngădui să omori măcar un singur elefant. Fildeșul elefanților de aici este tare și transparent. Din el nu se pot face decît minere pentru bastoane și umbrele sau piepteni ieftini.

— Păi, cum vine asta? întrebă Bacala posomorît. Înseamnă că am muncit de pomană?

— De ce de pomană? O să rămînem și noi cu ceva. Dacă vînăm în patru, iar vînatul îl împărțim numai pe din două, nu văd să fie o afacere prea proastă...

— Să mă facă elefanții piftie dacă nu m-am gîndit și eu la asta.

— Nu ajunge să te gîndești, ci trebuie să treci la faptă. Azi-mîine, Brown se pune bine pe picioare și atunci n-o să-i mai putem face nimic. Bivolul ăsta roșcovan are o putere de taur. Iar Mpepo este ager ca o maimuță. Trebuie să-i lichidăm pe amîndoi dintr-o dată. Cel mai bine ar fi noaptea. Pentru mai multă siguranță, să-i îmbătăm înainte. Ne-a mai rămas puțin alcool, cred c-o să fie destul.

— Cînd?

— Uite c-am ajuns...

Într-o groapă imensă zăcea pe o coastă un elefant. Nefericitul animal își spintecase burta cu trei zile înainte într-un par ascuțit, dar mai era încă viu. Bacala îi trimise un glonț în cap, după care coborî împreună cu Cockes și se apucară să-i taie colții. Au lucrat aproape toată ziua. Soarele cobora la asfințit, cînd cei doi albi prinseră bine colții cu frînghii pe spinarea mea și o pornirăm spre tabără.

Cînd am ajuns aproape de cort, Cockes spuse ca și cum ar fi urmat o discuție abia întreruptă:

— N-are nici un rost să mai amînăm. La noapte!

Îi aștepta însă o dezamăgire, căci, spre marea lor uimire, nu-l găsiră pe Brown în cort. Mpepo le explică că „bana" se simțise atît de bine încît o pornise la vînătoare și că s-ar putea să nu se întoarcă decît în zori. Bacala înjură printre dinți — era nevoit să amîne pentru altă dată uciderea lui Brown.

Brown se întoarse abia spre dimineață, cînd Cockes și Bacala dormeau duși. Se apropie de Mpepo și-l bătu pe umăr. Indigenul, care stătea de strajă, zîmbi vesel, arătîndu-și dinții. Brown îl chemă prin gesturi să vină lîngă mine, poruncindu-i să se urce. Mpepo îmi făcu semn cu mîna și atunci îngenuncheai, iar ei se urcară pe spinarea mea. O pornirăm cu toții de-a lungul lizierei pădurii.

— Vreau să le fac o surpriză. Ei își închipuie ca mai sînt bolnav, dar eu sînt sănătos tun. În noaptea asta am reușit să ucid un elefant, un elefant mare, cu niște colți minunați. Ai să mă ajuți să-i car. Să vezi ce o să se mai mire Bacala și Cockes.

La lumina soarelui, care tocmai răsărea, am zărit pe malul rîului, printre arbuștii de cafea, corpul urias al unui elefant zăcînd pe o coastă.

După ce colții fură tăiați, am pornit înapoi — în întîmpinarea morții noastre. Pe Brown și Mpepo îi aștepta o moarte imediată, în timp ce eu urma să le împărtășesc soarta puțin mai tîrziu. Dealtfel, eu puteam fugi oricînd de ei, dar nu voiam s-o fac, deoarece nu mă amenința o primejdie imediată și voiam să fac tot ce-mi stătea în putință ca să-i salvez de la moarte pe Brown și Mpepo. Cel mai rău îmi părea de Mpepo, tînărul acesta vesel, cu corp de Apollo. Dar cum să-i previn? Vai, nu puteam să le anunț primejdia ce-i amenința... Ce-ar fi însă dacă aș refuza să-i duc înapoi la tabără?

M-am întorc brusc din drum și am luat-o spre fluviu. Mă gîndeam că de-a lungul fluviului Congo vom întîlni oameni și că Brown se va putea întoarce în țări mai civilizate. Dar el nu înțelese de ce făceam asta și începu să mă croiască pe grumaz cu o vergea de fier ascuțită. Vîrful vergelei îmi străpungea pielea, și așa foarte sensibilă, lăsîndu-mi răni dureroase. Mi-am amintit cu cîtă greutate mi se vindecase rana pe care mi-o făcuse glontele englezului aceluia din barcă. L-am auzit pe Mpepo rugîndu-l pe Brown să nu mă mai lovească pe grumaz, dar acesta era furios de nesupunerea mea și mă lovea tot mai puternic, rănindu-mă tot mai adînc.

Mpepo încercă să mă înduplece, spunîndu-mi pe limba lui cele mai mîngîietoare cuvinte. Nu înțelegeam cuvintele, dar intonațiile glasului le înțeleg tot atît de bine și oamenii și animalele. Mpepo se apleca și mă sărută pe gît. Sărmanul Mpepo! Dacă ar fi știut că mă ruga să-l duc la moarte!...

— Trebuie împușcat și basta! spuse Brown. Daca Truant nu vrea să ne ducă, nu mai e bun decît pentru colții de fildeș. Elefant blestemat! Adevărat „vagabond". Și-a părăsit stăpînii și acum vrea s-o șteargă și de la noi. Dar n-o să-i meargă. Îi trag chiar acum un glonte între ochi și ureche.

Auzind aceste cuvinte, m-am cutremurat. Brown era vînător de elefanți și nu va greși ținta, mai ales că era pe spinarea mea... Ce să fac? Să pier eu însumi sau să-l las pradă unei morți sigure? L-am auzit pe Mpepo rugîndu-se de Brown să mă cruțe. Dar englezul era neînduplecat și îl văzui că pune pușca la ochi.

În această ultimă clipă, m-am întors brusc în direcția taberei. Brown izbucni în rîs.

— S-ar zice că elefantul ăsta înțelege vorba omenească și știe că am vrut să-l împușc, spuse el.

Am mers liniștit cîțiva pași, apoi deodată l-am apucat cu trompa pe Brown, l-am tras jos de pe spinare, punîndu-l pe pămînt, și am fugit repede spre pădure cu Mpepo. Brown striga și înjura cît îl ținea gura. Nu se lovise, totuși era după boală și nu avu putere să se ridice imediat de jos. Am profitat de acest lucru și am ajuns în fugă la pădure. „Dacă nu-i pot scăpa pe amîndoi — gîndii eu — să-l salvez măcar pe Mpepo". Dar nici negrul nu voia să se despartă de tabără, căci nu degeaba vînase el atîtea luni elefanți, riscîndu-și mereu viața. Acum venise vremea să-și capete răsplata. Ar fi trebuit să-l țin pe Mpepo cu trompa, dar nu m-am gîndit că o să îndrăznească să sară de pe înălțimea spinării mele. Tînărul era însă agil ca o maimuță și făcu ceva la care nu mă așteptam: cînd am ajuns în pădure, se apucă de crengile unui copac și se prinse de un arbore. Nu-l puteam ajunge, dar nu m-am mișcat de lîngă arbore pînă cînd am simțit mirosul lui Brown, care se apropia pe furiș, pe la spate. N-am mai așteptat ca acesta să tragă în mine și am fugit în desișul pădurii.

Cei doi plecară, dar eu nu voiam să-i las în voia soartei și după ce am așteptat puțin am pornit-o și eu la drum. Am făcut un ocol și totuși am ajuns în tabără înaintea lor. Cockes și Bacala rămaseră foarte mirați văzîndu-mă fără însoțitor și cu colții de fildeș în spinare.

— Să ne fi ajutat oare elefanții sau niște fiare sălbatice să ne descotorisim de Brown și de Mpepo? spuse Cockes dezlegînd frînghia.

Bucuria lor era însă timpurie, căci în curînd își făcură apariția Mpepo și Brown, acesta din urmă înjurînd de mama focului. Văzîndu-mă, Brown se dezlănțui cu un nou torent de blesteme și înjurături. Le povesti tovarășilor săi necazurile pe care i le făcusem, căutînd să-i convingă să mă împuște pe loc. Cockes însă își avea planul lui și se împotrivi, apucîndu-se din nou de misterioasele sale socoteli. Cockes și Bacala se arătară bucuroși de însănătoșirea lui Brown și-și exprimară bucuria ca se întorsese cu niște colți de fildeș atît de frumoși."

PATRU CADAVRE ȘI O GRĂMADĂ DE FILDEȘ

„Oamenii se culcară devreme. Cum în noaptea aceea nu era de gardă, Mpepo adormi ca un prunc nou născut. La rîndul său, Brown, fiind foarte obosit, adormi și el buștean. Cockes stătea de veghe, iar Bacala se răsucea în așternut, neputînd să adoarmă. Ridică de cîteva ori capul, privind întrebător la Cockes, dar acesta clătina din cap: „E prea devreme".

Luna apăru tîrziu deasupra pădurii, trimițînd asupra poienii razele sale palide. Undeva, din pădure, se auzi scîncetul ca de copil al unui pui de animal căzut, probabil, în ghearele unei fiare. Țipătul nu-l trezi din somn pe Brown, semn că dormea adînc. Cockes îi făcu un semn lui Bacala, și acesta, care-i urmărise fiecare gest, se ridică imediat și duse mîna la spate ca să scoată revolverul din buzunar. Mi-am zis că este momentul să fac ceva ca să-i scap. Am folosit un mijloc, întrebuințat de obicei de elefanții indieni cînd vor să-și sperie dușmanul. Am apăsat cu forță orificiul trompei de pămînt și am început să suflu cu putere. S-a auzit imediat un zgomot ciudat și în același timp înfricoșător: trosnet, gîlgîit, sforăit, ceva care putea trezi și morții din groapă. Or, Brown nu era încă mort.

— Care dracu cîntă la trombon? spuse el ridicînd capul și zgîindu-și ochii somnoroși. Bacala se lăsă pe vine.

— Ce faci, dansezi? îl întrebă Brown.

— Eu... adică elefantul ăsta blestemat m-a trezit din somn. Cară-te de aici!

Am rămas însă locului și după cîtva timp, cînd Brown s-a cufundat din nou în somn, am repetat figura. Cockes se apropiase tocmai de el cu revolverul în mînă, cînd am suflat din toate puterile. Brown se repezi la mine și mă lovi tare cu latul palmei peste vîrful trompei. De durere, mi-am răsucit în grabă trompa și m-am îndepărtat.

— Am să te omor, vită blestemată! strigă el. Asta nu e elefant, e un adevărat diavol. Mpepo! Ia gonește elefantul ăsta de aici. Să se ducă în baltă.... De ce ții revolverul în mînă? întrebă deodată Brown, privindu-l bănuitor pe Cockes.

— Am vrut să-l împușc pe Truant, să se ducă dracului mai încolo.

Brown se trînti la pămînt și adormi. M-am dat cîțiva pași mai departe, urmărindu-i însă cu ochii pe cei doi.

— Elefant blestemat! îl auzi pe Cockes, șuierînd printre dinți și amenințîndu-mă cu pumnul.

— A adulmecat o fiară sălbatică, răspunse Mpepo. Tînărul negru voia să-mi ia apărarea și nici nu bănuia sărmanul cît de aproape era de adevăr. Da, simțisem apropierea fiarelor sălbatice, a necruțătoarelor fiare bipede.

Abia în zori îi făcu Cockes semn cu capul lui Bacala. Amîndoi săriră deodată. Cockes la Brown și Bacala la Mpepo și traseră în același timp. Mpepo scoase un țipăt jalnic și ascuțit, ca puiul de animal ce strigase în noapte, se răsuci și căzu la pămînt, chircindu-și brațele și picioarele. Brown nu scoase nici un geamăt. Totul se petrecuse aît de repede, încît n-am mai avut timpul să-i previn pe acești nenorociți...

Dar Brown nu murise. Se ridică brusc, se sprijini în cot și trase în Cockes, care se aplecase deasupra lui. Acesta căzu ca secerat. Pitindu-se îndărătul cadavrului lui Cockes, Brown începu să tragă în Bacala.

— A-aaa, roșcovan păcătos! strigă Bacala, după care mai ochi o dată și o luă la fugă. După cîțiva pași, însă, se răsuci în loc, cum fac oamenii cînd glontele îi nimerește în cap, și căzu la pămînt. Brown suspină din greu și se răsturnă pe spate. Poiana era plină de sîngele oamenilor. Se făcuse liniște. Doar Brown mai horcăia. M-am apropiat și l-am privit. Ochii îi erau tulburi, dar, cu un ultim efort, reuși să mai tragă un glonte, care-mi zgîrîie ușor pielea pe genunghi, la piciorul drept din față."

O MANEVRĂ CE-MI IZBUTEȘTE

„Eram la Matada, cînd îmi surîse și mie în sfîrșit norocul. Se înserase, soarele asfințise în spatele munților care despart bazinul fluviului Congo de ocean. Mergeam prin pădure, nu departe de fluviu, cuprins de gînduri triste. Regretam aproape că nu fusesem prins în țarc, odată cu restul turmei. Poate că acum n-aș mai fi fost un proscris: sau mi s-ar fi terminat suferințele pămîntești, sau aș fi devenit un elefant muncitor și cinstit.

În dreapta, printre arborii de pe țărm, scînteia apa, reflectînd în mii de culori razele soarelui ce apuneau. În stînga se ridicau arbori uriași de cauciuc a căror scoarță crestată dovedea că prin apropiere locuiau oameni.

Am mai mers cîteva sute de metri și am văzut niște terenuri cultivate, unde creșteau manioca, mei, banani, ananas, trestie de zahăr și tutun. Călcînd cu grijă, am trecut hatul dintre ogorul de trestie de zahăr și cel de tutun și am ajuns într-o poiană mai măricică, în mijlocul căreia se înălța o casă. În jurul acesteia nu se vedea nimeni, dar în poiană, nu departe de mine, alergau niște copii: un băiețaș și o fetiță de vreo 7—9 ani se jucau cu cercul.

Am pășit în poiană fără să fiu observat și, deodată, ridicîndu-mă pe labele dindărăt, am început să țip cît mai caraghios și să joc. Zărindu-mă, copiii rămaseră muți de uimire, iar eu, bucuros că nu izbucniseră în plîns și nu fugiseră din prima clipă, făceam cele mai năstrujnice giumbușlucuri, pe care chiar un elefant de circ nu s-ar fi gîndit să le facă nici măcar în vis! Băiețașul își arătă primul încîntarea și începu să rîdă în hohote, iar fetița să bată din plme. Eu dansam, mă dădeam tumba, mă ridicam cînd pe lebele din față, cînd pe cele dindărăt, făceam plecăciuni.

Copiii prinseră curaj și se apropiară de mine. Pînă la urmă, le-am întins cu grijă trompa, oferindu-i băiatului să se așeze și să se dea în leagăn. După puțină șovăială, băiețașul se hotărî și, așezîndu-se pe capătul trompei, începu să se legene. Pe urmă am legănat și fetița. Mărturisesc că eram atît de bucuros de tovărășia acestor micuți pui de om, care rîdeau fără grijă, încît eu însumi m-am lăsat prins de joacă și nici n-am observat cînd s-a apropiat de noi un bărbat înalt și uscățiv. Fața-i era gălbejită și ochii duși în fundul capului — mărturia crizei de friguri tropicale prin care tocmai trecuse. Ne privi mut de uimire. Deodată îl zăriră și copiii.

— Tată! strigă băiețașul în limba engleză. Uite ce Hoiti-Toiti a venit la noi!

— Hoiti-Toiti?! repetă tatăl cu un glas gros. Ținea mîinile atîrnate în jos și se vedea că nu știa ce sa

RETRO SF

HOITI-TOITI

facă. Atunci m-am înclinat foarte politicos și chiar... am îngenunchiat. Englezul zîmbi și mă mîngîie pe trompă.

„Victorie! Victorie!" — jubilam eu..."

•

Aici se termină povestirea elefantului. La drept vorbind, am putea termina aici și istoria lui, pentru că ceea ce s-a petrecut mai departe cu Hoiti-Toiti nu mai prezintă un interes deosebit. Elefantul, Wagner și Denisov au făcut o excursie foarte plăcută în Elveția. Elefantul era centrul de atracție al turiștilor și se plimba prin împrejurimile orașului Vevey, pe unde îi plăcuse altădată lui Ring să se plimbe. Uneori se scălda în lacul Geneva. Din păcate, anul acela vremea s-a răcit foarte de timpuriu, așa încît turiștii noștri au fost nevoiți să se întoarcă la Berlin într-un vagon de marfă special. Hoiti-Toiti a rămas la Circul Busch, cîștigîndu-și cinstit porția zilnică de 365 kg de hrană și uimindu-i nu numai pe berlinezi, dar și pe mulți străini veniți special la Berlin să-l vadă pe „genialul" elefant. Savanții mai continuă și azi să discute despre originea excepționalei inteligențe a acestui elefant. Unii spun că sînt la mijloc doar niște „trucuri", alții vorbesc de „reflexe condiționate" sau de „hipnoză în masă".

Pe elefant îl îngrijește tot Jung, care acum este deosebit de politicos și de prevenitor. În adîncul sufletului său, el se teme însă de Hoiti-Toiti și bănuiește că aici ar fi amestecat diavolul. Spuneți și dumneavoastră dacă nu are dreptate: elefantul își citește în fiecare zi ziarul, iar odată i-a sustras din buzunar un pachet cu două rînduri de cărți de joc pentru pasiențe. Și ce credeți? Cînd Jung a intrat pe neașteptate la elefant, l-a găsit făcîndu-și pasiența pe fundul unui butoi mare. Jung n-a spus nimănui nimic despre această întîmplare: i-e teamă să nu-l socotească lumea mincinos.

•

Povestirea a fost scrisă după materiale culese de Akim Ivanovici Denisov. După ce a citit manuscrisul, I. S. Wagner a făcut următoarea însemnare:

„Toate acestea s-au întîmplat aievea. Rog însă să nu se traducă materialul în limba germană. Taina lui Ring trebuie păstrată, cel puțin față de cei apropiați lui".

ALEXANDRU ANDRIEȘ

SF UMOR

Galaxor *este întrebat la examenul de admitere pe nava spațială:*

— Care este cel mai important corp ceresc din sistemul solar?

— Jupiter.

— Și de ce tocmai Jupiter?

— Pentru că el era în Olimp mai-marele lui Mercur, Venus, Marte, Saturn, Neptun și Uranus.

•

Galaxor *îi spune unui prieten:*

— Eu mă descurc foarte bine cu comandantul navei. Întotdeauna am ultimul cuvînt.

— Serios? Și cum faci?

— Păi, e simplu. Îi spun: „Aveți dreptate, tovarășe comandant!"

•

La controlul medical anual, medicul îi spune lui **Galaxor:**

— Dumneata ești într-o stare de oboseală accentuată. Va trebui să-ți iei un concediu și să mergi undeva să nu faci nimic.

— Păi atunci rămîn pe stația orbitală!

•

Galaxor *îi face educație fiului său:*

— Deci, Pămîntul se învîrte în jurul Soarelui. E clar fiule?

— Nu prea, tăticule. Ziua e clar, dar noaptea în jurul cui se învîrte?

•

Un prieten discută cu **Galaxor** *în legătură cu călătoriile temporale:*

— Ce zici, ți-au fost de vreun folos?

— Bineînțeles. Cu ajutorul lor am reușit să aflu unde mi-am pus uscătorul de păr cu infraroșii pe care nu-l mai găseam.

Culese de DANIEL RAȚIU

PRUDENȚA

Cînd Strulgianul văzu în apropierea planetei Pămînt enormele panouri luminoase marcate „Atenție! Lume locuită!", devie din cursa sa și se afundă cu racheta sa în noaptea pustie a spațiului.

REFLECTAREA

Redutabilii Puriști erau în avantaj în războiul pe care-l duceau pe Pămînt. Umanitatea mergea sigur spre pieire. Atunci, prin întîmplare, aceste ființe se văzură pentru prima oară într-o oglindă. Rămaseră o clipă consternați, apoi, prinși de panică fugiră în dezordine, abandonînd această planetă și nemairevenind vreodată.

TIMPUL

— Te iubesc, îi declar lui Sylgère, care locuia pe planeta Drouge. Vrei să te căsătorești cu mine?

Douăzeci de ani din viața mea trecură. Veni chiar vremea să mor. Sylgère se întoarse spre mine.

— Da, desigur, răspunse ea imediat, fără ezitare.

TRECUTUL

Trecea drept un mare călător. Trebuie spus că a brăzdat toate marile epoci ale umanității, începînd cu Preistoria, pînă la limitele Viitorului, trecînd prin: Antichitate, Evul Mediu, Renaștere și alte secole celebre.

Se spune că acest explorator al marilor spații temporale provoacă o oarecare senzație cînd declară în mod oficial că n-a găsit nici cea mai mică urmă de secol XVI și XVII, despre care, totuși, s-a vorbit mult. În aceste epoci nu a găsit decît un mare vid. Nici măcar Pămîntul. Neantul doar.

(Contes-Gouttes)

Culese de DĂNUȚ BĂRĂGAN

CONCENTRATE...SF.

- Doctore, acum 2 ani, înainte de a pleca în excursie pe Marte, m-ai consultat și m-ai sfătuit să mă feresc de umezeală. Îți amintești?
- Sigur amice, îmi amintesc faptul că ai fost pacientul meu și ți-am spus atunci să te ferești de umezeală!
- Ei bine, de două ore am aterizat și am venit să te întreb dacă - în sfîrșit - pot să fac și eu o baie?

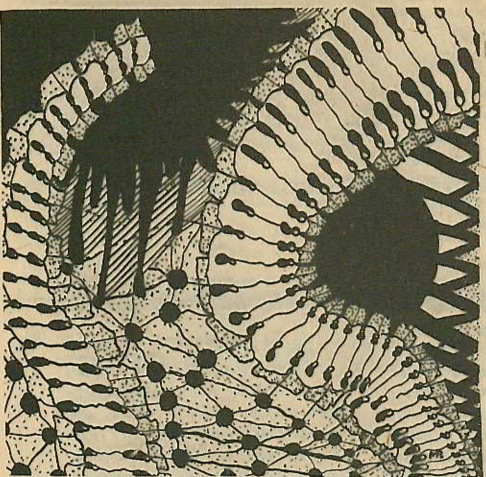
*

- Tinere, ți-am mai spus! Pentru reușita experiențelor spațiale, nu angajăm decît cosmonauți însurați!
- Cum așa?
- Dragul meu, ăștia nu se prea grăbesc. Sînt puțini aceia care doresc să-și mai vadă soacra în viață, la aterizare.

*

- Elev, sînt de-a dreptul speriat! Ieri ai stricat instalația radar, astăzi ai dereglat giroscopul și sistemul de anulare a gravitației; mă-ntreb cu groază ce-o să se întîmple mîine?
- Nimic domnule - mîine este ziua mea liberă!

Culese de ȘTEFAN CRISTIAN GEORGESCU

MIRELA POP

SUFLETUL PAVEZEI

TITUS FILIPAŞ

ZVONUL acela despre un zburător închis în velierul său astral, ca o efemeridă într-un grăunte de chihlimbar ce-nfruntă veşnicia, nu l-am perceput la început decît ca pe o nedefinită armonică din timbrul unui flaut ce cînta, pentru mine sau pentru alţii, dincolo de zidurile de cristal din care Pitagora spunea că sînt închegate cele opt sfere celeste. Cum nu sînt surd nici măcar la cele mai mici încreţituri de pe oceanul informaţional în care fiecare individ este, într-un fel, o insulă, am vrut să aflu cît mai multe despre el, direct de la un martor, un alt erou al spaţiului, celebrul Dionis. După vreo zece zile de insistente căutări pe canalele de legătură interplanetară, am reuşit să stabilesc termenul interviului cu Dionis. Nu pentru că o latură a profesiei mele, jurnalistica, ar fi să alerg după celebrităţi. — nici măcar nu sînt toate agreabile —, ci pentru că nădăjduiam că viaţa şi moartea zburătorului Hermion îmi va apărea limpede, dezghiocată de tainele puse de spaţiu ori de oprelişti le de gînd înălţate, inefabil, de oameni subtili cu inimi de piatră.

— Imediat după raţiune, pe care o înţeleg ca pe o unitate a structurii mintale, cerinţa de unitate a structurii sufleteşti este cea mai importantă trăsătură a fiinţei ce se cheamă Om. Vezi, complexitatea asta schimbătoare ca reflexele luminii pe apa unui rîu de munte trebuie să aibă verigile bine strînse. Din păcate, tăria unei structuri este dată de tăria verigii sale celei mai slabe, deşi unele dintre elementele izolat considerate ale edificiului sufletesc şi mintal pot avea trăinicia unui sacrificiu perpetuu...

Cuvintele lui Dionis, pe care le-aş fi vrut picurate încet, ca slovele de miere grea ale unui mit înţelept, nu m-au surprins la început. Abia după readierea înregistrării mi-au sunat ciudat în urechi aserţiunile acelea declarative, care aveau ceva din izul fundamentelor unui sistem filozofic pe care tocmai îl anunţa cu bătăi de ciocan pe o bucată de mucava udă, aşteptîndu-se ca restul lumii să audă lovituri de gong. Dar, să trecem peste asta. Istorisirea avea să se amplifice şi să ajungă la climaxul ei, însă pînă atunci răbdarea mea avea să parcurgă toate sinuozităţile discursive ale celebrului Dionis.

— Toţi ne sacrificăm într-un fel sau altul, pentru mai mulţi ori pentru cineva anume, am observat eu cu voce tare, încercînd să dau aparenţă de dialog acestui interviu.

— Dar nu perpetuu, ripostă Dionis. Sacrificiul îl facem voluntar, conştient şi,de aceea,nu este perpetuu.

— Exceptînd sacrificiul religios...

Nu ştiu de ce-mi venise să spun asta; era o prostie, evident...

Dionis îmi aruncă o privire deşartă, albastră şi detaşată, de parcă s-ar mai fi aflat şi acum printre stelele acelea îndepărtate, radiaţiile cărora o mai reverberau încă în privirea lui. Am crezut la început că poate nici nu-mi auzise remarca. Totuşi, îmi comentă, aluziv, vorbele.

— Nu cred că faci parte dintre fiinţele acelea morbide pe care istoria unei morţi le pasionează, afirmă el cu voce egală. Ştii ce înseamnă moartea în cosmos? Mai mult decît pe Pămînt, o pedeapsă pentru slăbiciuni. Pentru greşeli, pentru uitare. Şi circumstanţele acelei morţi, moartea unui prieten, trebuie să adaug, cu care am navigat pentru scurt timp pe aceeaşi astronavă de antrenament, între Pămînt şi Marte, ca parte din stagiul de zbor circumsolar, nu sînt nici acum clare în mintea mea. Aş putea să-l întreb, sau ai mai putea să-l întrebi şi tu, cum a fost?...

— Dincolo de apele Styxului? am glumit eu.

— Nu, dincolo de apele Hydrei, mai bine zis dincolo de hidroxilul Hydrei, îmi răspunse el serios.

Auzisem despre aşa ceva, ei, da..., parcă auzisem: Hydra, faimosul maser de hidroxil al Hydrei, mulţi crezuseră de mai bine de cinci sute de ani că acolo este viaţă cu faţa verde ca frunza, „omuleţii verzi"..., ale căror picioare în conduri de cocleală nu le-a văzut nimeni urmele pînă acum..., cu excepţia lui Hermion. Ooo..., numai dacă Dionis... Întrebarea îmi ardea buzele:

— Dincolo de maserul Hydrei vrei să spui... Poţi..., ăă... ai trecut pe acolo?

— Cum?

— Ai trecut pe acolo?

— Doar o dată şi mi-e destul!...

— Pe ei..., pe „omuleţi", i-ai văzut?

— Nu existau pe atunci...

— Nu existau pe atunci..., am murmurat eu ca un ecou, încercînd să-mi fac o idee despre vîrsta lui Dionis. Mi-am gonit apoi preocuparea aceasta din minte..., nimeni nu poate fi mai bătrîn decît ziua genezei unei civilizaţii extraterestre, oricare ar fi aceea, (evident, ce putea fi mai evident decît asta!).

— Nimeni nu poate fi mai bătrîn decît ziua genezei unei civilizaţii extraterestre, am afirmat eu cu glas tare. Vorbisem mai tare decît aş fi vrut. Din plafon se unduiră stalactite albastre, într-o iluzie calmantă. „Nimeni nu poate fi mai bătrîn decît ziua genezei...", repetai în şoaptă, de parcă ideea mi se înşurubase în creier. Omul din faţa mea nu putea fi zeu. Şi nici nu era.

— Sacrificiul lui Hermion le-a dat viaţă.

Rostise „viaţă" lent, punînd atîtea accente grave cîte ar fi putut să primească vocalele cuvîntului, pînă la saturare. Oo, era suprasaturat de gravitate Dionis ăsta, l-aş fi vrut mai volubil şi mai prolix, cîteodată limbuţia îmi convenea de minune.

Am încercat să pun lucrurile cap la cap: „Prietenul care a murit se numea Hermion. Moartea lui a însemnat un sacrificiu, dacă nu perpetuu, cel puţin de durată. Şi a murit undeva, dincolo de aburii de hidroxil al Hydrei. De fapt, nu-i chiar mort, pentru că ar mai putea răspunde la întrebări, după cum susţine Dionis. Geneza „omuleţilor verzi", un eveniment, pare-se, recent, a fost, cumva, corelată cu moartea lui Hermion, ori, mai bine-zis, cu sacrificiul său. Mai tîrziu aveam să înţeleg că Dionis se referise la geneza civilizaţiei lor cosmice, nu la geneza lor ca specie inteligentă. Dar acum începea să-mi vîjîie capul şi singura consolare era aceea, n-o să credeţi, că s-ar putea prea bine să fiu dus de nas. Cu un basm, ce mai basm..., fără cap şi fără coadă. Dar simţeam, instinctiv, că omul cu care vorbeam nu trişează: îl cunoşteam înainte de a ne fi vorbit măcar, biografia lui o puteai citi în toate enciclopediile de astronautică ce fuseseră editate de o jumătate de secol încoace.

— De ce a trebuit să moară Hermion? Vreau să spun, de ce s-a sacrificat? Ştii, sacrificiul vieţii are uneori miros de sinucidere...

— Ţi-am spus, o verigă slabă care a cedat atunci cînd a fost supusă unui şoc emoţional şi fizic imens, un şoc necontrolat, întîmplător...

— Atît de necontrolat şi de întîmplător, încît nimeni nu ştie cum s-a petrecut de fapt..., am insinuat eu.

Pentru prima oară m-a privit cu atenţie, coborînd de la înălţimea celebrităţii sale stelare.

— Da, hazardul.

Fusese mai grav ca niciodată şi-mi fixase fruntea cu ochii lui albaştri, de parcă se-ntreba ce se-nvîrtea îndărătul ei.

— Linişteşte-te, continuă el, cei care ar fi avut vreun interes în moartea lui nu aveau încă posibilitatea să o facă.

MIRELA POP

— E sacrificiul vieţii atît de tentant? stăruii eu.

Ridică din umeri a neştiinţă.

— Nu m-a încercat încă tentaţia asta...

— Cum, dar în biografia dumneavoastră din enciclopedie scrie...

— Prostii, şi reteză aerul cu un gest scurt al mîinii, ca pentru a sublinia cele spuse. Vezi, pe lîngă stele şi meteori, trebuie să mai navigăm şi printre regulamentele care ne-ndrumă existenţa..., cu statutul profesiei noastre de pilot în spinare. Ştii..., drepturi şi îndatoriri mai înalte decît ale oricărui muritor, orice lucru prevăzut este perfect..., perfect. Poate că tocmai asta-i nenorocirea: Prea multe drepturi...

— Printre care unul de rege viking, l-am întrerupt.

Dionis mă privea tot mai terestru.

— Da...

După care iarăşi:

— Da...

— Clauza mauzoleului. Pentru că un astronaut rămîne, orice ar face, un erou.

Îşi strînse degetele mîinii drepte, crispat, pînă cînd pumnul aproape că i se albi. De fapt, epiderma lui era atît de bronzată de radiaţiile stelelor, încît pumnul său părea doar cenuşiu.

Se întrebă cu un aer gînditor:

— Asta să fie?

Nu mă-ntrebase pe mine. Nu întrebase decît ca să-şi răspundă singur.

— Tentaţia mauzoleului, mai curînd decît clauza mauzoleului, aşa trebuia să i se spună, am continuat eu. În anumite circumstanţe, de excepţie, astronava poate servi ca muzeu pe orbită staţionară pentru astronautul-erou mort la datorie...

— Nu l-ai cunoscut pe Hermion. Se uită la mine ca la un copil, era din nou la parseci depărtare Oo, distanţe stelare, cît de uşor sînteţi de străbătut...

Fusesem prevenit că va fi un interviu scurt. Nu mă aşteptam să fie chiar atît de scurt.

Dar nu mă așteptasem nici să fiu căutat, a doua zi, de însuși Dionis.

Videofonul tridimensional îl adusese din nou în încăperea mea de lucru. Firește, eram uimit. Tonul cu care îmi vorbea era cel de la un bunic la nepot.

— Dragul meu, tu, care te interesezi atît de mult de soarta lui Hermion, te vei bucura să auzi că ți-am aranjat un voiaj înspre planeta aceea de lîngă steaua lui Hermion.

— Cum este posibil aceasta? Dar îmi va lua jumătate din viață!

— Iată un aspect al problemei pe care nu-l cunoști. „Omuleții verzi" au construit de curînd, folosind informațiile noastre, o stație de transport corelatoric[1] pe planeta lor.

Auzisem despre transportul corelatoric. Deși se știa de mult că există proceduri ce permit transmiterea instantanee a informației[2], în schimb transportul corelatoric în spațiu, de asemenea instantaneu, era o invenție foarte recentă. Iar „omuleții verzi" reușiseră să-i stăpînească tehnologia, dovedindu-se niște vrednici discipoli ai terrienilor.

— Bine, dar în același timp bănuiesc că asta trebuie să coste enorm. Dincolo, cu mult, de posibilitățile financiare ale unui jurnalist ca mine!

— „Omuleții verzi" au un fel de cult pentru Hermion. Costul voiajului tău (Dionis insista să spună voiaj și nu transport, și în asta, bănuiesc, că se ascundea o anumită ironie, poate chiar dispreț, față de acest mijloc comod de a învinge distanțele, fără trudă, aproape fără timp. Mi-l imaginez pe Dionis, întrebînd imediat după apariția transportului corelatoric, pe un ton disprețuitor: „Ce fel de astronautică e asta?"), costul voiajului tău va fi suportat chiar de către ei. Îl vei plăti, indirect și simbolic, prin reportajul pe care-l vei face și cartea despre Hermion pe care o vei scrie...

Încercam încă să mă eschivez.

— Nu intenționez cîtuși de puțin să scriu o carte despre Hermion!

Adevărul este că nu îmi plăcea să se amestece altcineva în planurile mele.

— Nici nu știu mare lucru despre Hermion, mai adăugai.

— Știi tot atît de mult despre el pe cît știu și eu, mă liniști Dionis. Afirmația sa era, evident, exagerată. Iar după voiajul pe planeta „omuleților verzi" vei ști mult mai mult decît știu eu. Așa încît cartea o vei scrie pur și simplu în virtutea presiunii informației strînse în creierul tău.

Tot nu mă atrăgea deloc ideea acestui salt în necunoscut sau prin necunoscut. Citisem despre accidentele cumplite, groaznice, întîmplate în faza experimentală, de pionierat, a transportului corelatoric.

— Și, în definitiv, există mereu un risc nenul în transportul corelatoric, încercai eu să contraargumentez.

— Există mereu un risc nenul în toate cîte au legătură cu viața, replică Dionis. Firește, decizia finală o vei lua tu. Deocamdată, oferta lor rămîne deschisă. Îți rămîne timp să te hotărăști. Dar, la fel ca și mine, Hermion s-ar putea să moară dintr-o clipă într-alta...

— Să moară?! Dar nu e mort?!

— Să moară..., eu pentru prima oară, iar el pentru a doua oară, încheie Dionis.

Resemnarea din vocea lui bătrînă, dar în același timp bărbătească, a fost factorul care m-a hotărît.

— Voi pleca înspre astrul „omuleților verzi". Imediat, dacă se poate. Firește, bănuiesc că este un „voiaj" cu întoarcerea plătită tot de ei...

Nu consideram pe nimeni oracol și de aceea nu-mi plăceau exprimările difuze, cu dublu sens, iată de ce voiam să capăt de la Dionis asigurarea aceasta.

— Bineînțeles, îmi răspunse Dionis. Tu aparții lumii noastre. Le ajunge un pămîntean pe care aproape că l-au zeificat. Nu trebuie să-l lăsăm și pe cel de al doilea acolo, pentru a le oferi pretextul unui panteon, rîse el. Contam pe hotărîrea ta pozitivă, îmi mărturisi el neașteptat. Nu știu dacă voi mai apuca să citesc cartea ta despre Hermion, însă el o merită cu prisosință. „Voiajul" se va face prin stația corelatorică Abacus, mă informă el. Poți merge chiar în după-amiaza aceasta, dacă reușești să-ți pui în ordine treburile aici, în lumea noastră, a terrienilor.

Eram pregătit întotdeauna pentru drumuri oricît de lungi. I-am spus aceasta și lui Dionis.

— Acesta-i avantajul primei tinereți, comentă el. Nu te simți legat de lucruri și locuri prea mult. Tot ce trebuie să faci acum este să trimiți vectorul tău cu date personale la stația Abacus. Le ai pregătite?

Fără să vorbesc, am scos doar semnificativ din buzunarul de la pieptul cămășii un disc argintiu, mare cît o monedă, apoi am vîrît discul în slotul lectorului de date din suportul videofonului care se afla pe biroul meu.

— Bine, atunci chiar în momentul acesta le trimit celor de la Abacus mesajul meu.

Odată operația fu îndeplinită, ne privirăm pentru ultima oară. Într-adevăr, avusese o presimțire uimitor de exactă. Cînd am revenit după aventura nesperată și gratuită din lumea „omuleților verzi", am aflat că Dionis era mort. Deși, prin transportul corelatoric, eu fusesem complet exclus din timpul terrian, mi-am dat seama că Dionis murise la trei zile după plecarea mea.

„Voiajul" prin spațiu-timp, dacă îl pot numi așa, folosind clișeul verbal al lui Dionis, nu are nici o savoare, este diametral opus unei experiențe de viață ce te-ar lăsa plin de impresii. Dimpotrivă, este ceva, — bizar, nu? să constat acum asta —, cu semnificație extrem de redusă, este poate cel mai indescriptibil lucru din toate cele care sînt, cît de cît, tangente cu viața noastră.

Prima percepție a realității pe care am avut-o atunci cînd am ieșit din stația terminală a „omuleților verzi" a fost iluminarea de zori

SUFLETUL PAVEZEI

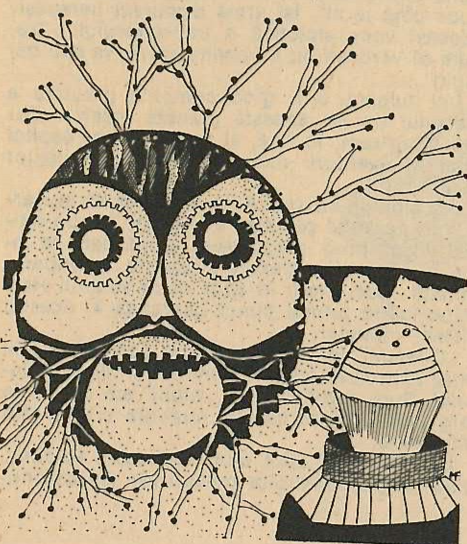
[1] Noțiune științifico-fantastică (n.a.)

[2] Statistica experiențelor de tip Einstein-Podolski-Rosen nu exclude posibilitatea transmiterii instantanee a informației (n.a.)

de zi. Îmi veni în gînd începutul unui vers dintr-o poezie străveche, a unui poet latin sau neolatin: „Zori de ziuă se revarsă..."; mai departe nu-l mai știam, dar în lumea „omuleților verzi" asta nu avea nici o importanță, vă dați seama.

Apoi, un zgomot obișnuit și în același timp neobișnuit, ceva care venea din gîtul meu, din pieptul meu. Aveam senzația unei respirații ample; în același timp, membranele nazale, septul, laringele, traheele, bronhiile, alveolele plămînilor mei scoteau sunetele stranii ale unei orgi de vînt. Atmosfera de pe planeta lor era virtual respirabilă și pentru pămînteni, știam asta din cele citite, dar nu memorasem niciodată valorile înalte ale presiunii exercitate de aerul de acolo. Din cauza densității enorme a fluidului atmosferic, — altminteri bun și gustos, aveai cumva impresia că bei apă de izvor cu plămînii, dar fără ca asta să te vateme —, se creau fenomene de turbulență, vibrații și rezonanțe ale aerului atunci cînd era inspirat și expirat, astfel încît întregul aparat respirator al unui terrian începea să cînte. Trebuie să mărturisesc că mi-a fost destul de greu pînă ce m-am obișnuit cu muzica aceasta a plămînilor mei. Insomniile pe care le-am avut în nopțile (convenționale) petrecute pe planeta „omuleților verzi" se explică și prin melopeea aceea stranie și pemanentă izvorîtă la interacțiunea corpului meu cu aerul planetei lor.

Abia după cîteva minute i-am observat pe primii „omuleți verzi", în lumina palidă a zorilor. Erau într-adevăr verzi, precum se vorbește despre ei. Stătură de la bun început lîngă mine, dar nu-mi atrăseseră atenția asupra lor, lăsîndu-mi timp să mă acomodez cu noua ambianță. În asemenea contacte bruște dintre pămînteni și extratereștri se puteau declanșa stări de șoc, chiar și astronauți altminteri

MIRELA POP

exersați în dure și extenuante experiențe spațiale suferiseră asemenea stări.

Făcînd abstracție de muzicuțele din nas, gît și piept (ce fericire că omul nu respiră și cu urechile, îmi spuneam acum), suportasem „trecerea" în lumea lor mai bine decît mă așteptasem. Zîmbii, cît puteam de larg, către piticii cocliți. Făcură toți un semn, un simbol, același gest cu mîna, gest pe care-l interpretai (corect, după cum aveam să constat imediat) drept o invitație de a pătrunde într-un vehicul emisferic ce aștepta alături de ei. Era destul de înalt pentru ca eu să șed în el, fără a mă lovi de tavan. Atunci îmi amintii de translatorul de buzunar pe care-l luasem cu mine. Spre surpriza mea, urmîndu-mi exemplul, extraseră și ei, din pliurile tunicilor lor largi, ca pe un „deus ex machina", cîte un translator de buzunar. Erau vreo șapte „omuleți verzi" în jurul meu, în vehiculul care încă nu se pusese în mișcare și fiecare dintre ei avea cîte un translator electronic identic, vă jur, identic cu al meu! Fără îndoială că erau produse după aceeași tehnologie, împrumutată de la noi, pentru că ei nu se obosiseră nici măcar să-i reducă dimensiunile într-o proporție comparabilă cu aceea dintre înălțimea trupului lor și înălțimea noastră.

Pronunțai lent, ca să reduc, pe cît se putea, volumul „orgii de vînt" din gîtlejul meu, numele celui pentru care venisem aici: „Hermion".

— „Hermion"!, exultară ei în răspuns, pronunțînd același nume, dar pe frecvențe cu cîteva mai înalte decît vocea mea. Registrul în care „vorbeau" era situat la limita cea mai înaltă a sensibilității mele auditive.

— Ce înseamnă Hermion pentru voi? am pus eu întrebarea cheie, apropiind cutiuța translatorului de fața mea. Difuzorul incorporat în translator îmi transmise răspunsul lor imediat.

— Vom merge la memorialul Hermion.

Simții cum vehiculul se pune în mișcare. Memorialul era probabil foarte aproape, căci în mai puțin de șase minute, după ceasul pe care-l luasem cu mine, vehiculul se opri și „omuleții verzi" pășiră afară, invitîndu-mă și pe mine cu același gest al mîinilor.

Eram uimit de sincronizarea perfectă a mișcărilor lor. „Asta însemna o viață socială extrem de coezivă", reflectai eu. „Poate aceasta a permis evoluția lor atît de rapidă", îmi continuai eu gîndul.

Eram mereu în aceeași lumină de zori de zi, lumină indirectă, difuzată de atmosferă. Totuși, puteam vedea prin aer pînă la o distanță destul de mare. Atunci zării o săgeată vertical înaltă, părînd că înțeapă cerul negru într-un punct anume, ca un index longilin. Mă îndreptai către ea, lăsînd vehiculul meu în urmă. Deși povestesc acum, după atîta timp și spațiu pînă la acel eveniment trecut, totuși atunci, îmi amintesc perfect, atunci chiar așa am gîndit: vehiculul „meu". Și am mai gîndit, ca un corolar aproape instantaneu: cît de ușor sîntem gata să ne apropiem totul! În timpul șederii mele acolo am realizat că distincția de semnificații dintre „al meu" și „al nostru" nu există în societatea lor atîta de înalt coezivă. Hei, ia-

tă-mă deci filosofînd și încercînd să strecor mesajul insidios despre superioritatea morală a unui Candide cu pielea verde și înalt de trei șchioape! Dar viața în cosmos te pune în circumstanțe atît de ciudate și de diferite, încît unele dintre ele pot prea bine să te transpună realmente în starea de spirit specifică filosofării morale!

Strînși lîngă obeliscul înalt, „omuleții verzi" își ridicară capul către vîrful punctiform al săgeții. „Acolo este Hermion!", pronunță pe obișnuitul său ton neutru translatorul meu de buzunar. Îmi ridicai și eu ochii înspre punctul unde indexul acela original împungea cerul.

Mă trecu gîndul că zorile acestea nu se mai sfîrșeau. Și apoi ce fel de auroră era asta? Pentru că abia acum realizai insolitul următoarei situații: zorile ardeau azimutal pe tot orizontul! În orice direcție ai fi privit în zare, aveai impresia că de acolo trebuia să răsară soarele lor! Era o realitate astronomică pe care nu reușeam să o înțeleg.

— Acolo este Hermion! repetară omuleții, (via translator), arătînd cu mîinile lor micuțe zenitul. Era din nou un zenit neobișnuit. Negru. Acolo se găsea Hermion, Hermion Sator, „Hermion Salvatorul", dacă translatorul electronic traducea exact termenii pe care-i foloseau ei. „El este sufletul pavezei noastre"!, cîntară ei, ca un cor antic, translatorul meu redîndu-mi semnificația melodiei lor înalte.

Atunci am înțeles. Sigur, totul era așa de simplu! „Sufletul pavezei"! Asta spunea totul și explica orice nu înțelesesem pînă atunci. În întunericul zenital se găsea marele velier astral ce ascundea trupul neînsuflețit al lui Hermion. Era într-o poziție de echilibru în raport cu astrul central și cu planeta micuților din jurul meu cu fața ca frunza crudă. O asemenea configurație astronomică fusese prezisă prin calcul cu secole în urmă de unul dintre marii matematicieni ai Pămîntului, unul dintre „aristocrații matematicii". „Problema celor trei corpuri", îmi spusese unul dintre specialiștii în mecanică cerească cu care stătusem de vorbă la întoarcerea mea în lumea noastră, era dintre cele mai dificile pentru știința pămînteană și „pentru știința oricui", după cum insistase omul acela. Paradoxal, dar o soluție a problemei fusese concretizată în lumea „omuleților verzi" prin voința unui pămîntean, Hermion. Și, prin translatorul electronic, „omuleții" îmi depănară întreaga poveste.

Gigantica „pînză" de metal și ceramică a velierului este un scut parțial pentru radiația extrem de intens energetică a stelei din centrul sistemului lor. O radiație care se revărsa peste tot ceea ce viețuia pe fața planetei, inducînd mutații biologice cu fantezia debordantă a unui joc creaționist fără sfîrșit care tortura natura acelei planete. Ritmul evoluției cunoscuse, în bătaia cuantelor mutagene, o asemenea frenezie, încît formele vieții apăruseră și dispăruseră de nenumărate ori în lumea lor, întregi regnuri vii fuseseră create și apoi distruse la o scară de timp extrem de scurtă comparativ cu evoluția paleontologică de pe Pămînt. Micii umanoizi verzi apăruseră de mult și, pentru a supraviețui mutațiilor, trebuiseră să migreze de pe fața luminată pe aceea aflată într-o perpetuă întunecime. Pentru ca planeta lor este zăvorîtă, cu o emisferă, către astrul central.

Velierul lui Hermion era pavăza lor. Venirea lui Hermion îi făcuse să evadeze din condiția de troglodiți la care îi condamna astronomia sistemului lor planetar și să evolueze înspre o civilizație cosmică.

„Dar sufletul? De ce suflet"? îmi exprimai eu nedumerirea cu glas tare.

— Pentru că el este viu, îmi răspunse corul omuleților. După care auzii întrebarea:

— Vrei să mergi la el?

— Nu! a fost răspunsul meu grabnic și răspicat. „Ce mitologie și-au mai creat și ăștia"! gîndii eu, simțind pentru prima și singura dată o ușoară antipatie pentru ei. Ridicai din umeri. „Ce idee trăsnită: Să merg în Hadesul lor mitologic, după sufletul unui mort de pe Pămînt. Asta nu, niciodată!"

Omuleții din jurul meu nu mai spuseră nimic. Atunci îmi inițiai, cu blîndețe, acțiunea, (pe care în acel moment o consideram inspirată și inteligentă), de distrugere a mitologiei lor, a religiei lor, înțelegeți, în care Hermion ținea loc de zeu. Mă străfulgeră un gînd sinistru: „Doar nu își vor transforma religiozitatea în fanatism!"

— El e mort, înțelegeți? Iar eu sînt viu. „Întîlnirea" dintre cel viu și cel mort înseamnă sfîrșitul celui viu!...

— El e viu, murmurară ei cu vocile lor subțirele. „El este încă viu!"

Adverbul acesta temporal, pe care mi-l transmitea translatorul schimba întrutotul semnificația, făcîndu-mă să le acord oarecare credit. Parcă ceva asemănător îmi spusese și Dionis: „El va muri pentru a doua oară".

— Realmente e viu! șopti translatorul, și vocea sa perfect neutră, acompaniată de corul omuleților, reuși totuși să mă emoționeze. „Una dintre astronavele noastre te poate conduce pînă la el", își urmă discursul persuasiv aceeași voce sintetică a translatorului. „Trebuie să vorbești cu el, pentru că nu va mai trăi mult!".

Îmi fulgeră prin gînd cumplita greutate a startului de pe această planetă masivă. Dar mă hotărîsem, în fine, și pentru acest capitol final al aventurii mele în lumea „omuleților verzi".

Accelerația suportată de oasele mele la startul de pe solul planetei a fost tot atît de dificilă pe cît mi-o imaginasem. După care se instaură starea de relaxare adusă de imponderabilitate. Deci eram în zbor către velierul lui Hermion, către primul punct Lagrange al acestui sistem planetar.

„Omuleții verzi" instalară un coridor flexibil între astronava cu care venisem și inima velierului. Spre surpriza mea, „tubul" era destul de larg pentru ca să mă pot strecura prin el fără dificultate.

Îmi amintesc apoi cum rătăceam, fascinat, de-a lungul culoarelor presurizate ale bătrînului velier astral. Era o curiozitate ce depășea dorința mea de a intra în contact cu Hermion. „Deci așa arată astronavele acelea străvechi, cu care au purces la cucerirea Galaxiei!", îmi spuneam eu, emoționat.

„Omuleții verzi" îmi înțelegeau, probabil, starea de spirit, căci mă lăsară să mă plimb în voie, prin cotloanele navei. În fine, emoția se consumă de la sine. Atunci mă apropiai de ghizii mei cu ochi de smarald, — mi-i amintesc și acum, e uimitor cîtă inteligență exprimau! —, și cerui să fiu condus la Hermion.

Totul era așa cum începusem deja să bănuiesc. Hermion se găsea în compartimentul de anabioză, de așa-numita hibernare artificială. Numai creierul era susținut vital, prin mijloace automate și artificiale care lucraseră ireproșabil, vreme de cîteva secole. Influxurile nervoase trimise de creier mai puteau comanda laringele său, producînd vibrații imperceptibile, pe care însă traductori sensibili le culegeau, le amplificau, alimentînd cu semnale ce-și aveau sursa în creierul lui Hermion, un mare difuzor ionic, un fel de sferă așezată pe un cilindru vertical, înalt și îngust, ce mă făcu să-l compar cu un străvechi totem.

— Bine ai venit, frate al meu de pe Pămînt! vibră gîndul lui Hermion dezghiocîndu-se în unde sferice de pe sfera difuzorului.

Glasul său, venind chiar în acel moment, mă găsi nepregătit pentru dialog. Trebuie să mărturisesc că emoția acelei situații făcuse să am o voce strangulată.

— Bine te-am găsit, Hermion!

De ce îmi tremura glasul?

— Știi că ești o legendă astrală pentru cei de pe Pămînt și un adevărat zeu pentru cei de aici?

— Știu, răspunse sfera liniștită, substanțializînd aproape instantaneu gîndul lui Hermion.

— Tu ai vrut-o? am întrebat pe un ton mai mult inchizitorial decît jurnalistic. Mi-am dat seama imediat de asta. „Oare ce drept aveam eu să întreb?"

— Nu! veni totuși răspunsul, sincer.

Ardeam de curiozitate să-l întreb care au fost circumstanțele morții sale, a primei morți, a trupului său. Însă din nou mi-am pus aceeași întrebare: „Am eu dreptul să fiu într-atîta de curios, încît să mă amestec în detaliile istoriei morții unui om? Dar, îmi mai spuneam, tocmai o asemenea interogație mă implicase în aventura pe care o trăiam acum. Să ajungi la sfîrșitul unei aventuri începută pentru a pune o întrebare și să eziți să pui această întrebare!"

Nu știu ce parte a ființei mele, cea bună ori cea rea, îmi alimenta refuzul. Cînd opoziția la interogație a învins curiozitatea mea omenească, normală, nu știu care parte din mine a învins. Dar m-am întors pe Pămînt, lăsîndu-l pe Hermion învăluit în taina lui. Avea dreptul la acest „lințoliu" mortuar. La fel cum avea dreptul la velierul lui ceresc în chip de sarcofag. Căci fusese un rege al spațiului, din a cărui jertfă supremă se născuse o lume nouă, la fel de mîndră ca și a noastră.

DATORIA

DĂNUȚ UNGUREANU

– LOCUL era același pe care îl părăsiseră în urmă cu cîteva luni. Un deal împădurit, scăldat de razele Soarelui, un pîrîu minuscul, cîțiva bolovani stingheri. În buza rîpei însă, mîini disciplinate și îndemnnatice ridicaseră în pripa un acoperiș. Cei doi oameni care discutau înăuntru, pe un ton reținut, politicos, puteau fi deosebiți, eventual, după culoarea-cod care le împodobea uniforma. Roșu și verde de o parte a mesei, albastru închis de cealaltă parte.

– În rest, aproape totul coincidea. Același păr ușor încărunțit pe tîmple, aceiași umeri masivi, aceeași privire semeață, impunătoare.

– În acest caz, vă invit să formulați o soluție convenabilă, spuse unul dintre ei, continuînd discuția și privind cu un aer distrat minusculele infiltrații solare din acoperiș.

– Mă rog, asta depinde de ce înțelegeți dv. prin „convenabilă", îi răspunse celălalt cu oboseală, dar și cu demnitate în glas.

– Mă refer în special la amplasamentul trupelor noastre.

– Nu știu dacă o modificare de ultim moment a planului de acțiune...

– Înțeleg, înțeleg, pară ușor iritat albastrul: Nervozitatea sa abia insinuata înviora parcă atmosfera.

– În definitiv, eu nu țin neapărat la satisfacerea cu orice preț a acestor deziderate. Recomandarea venită de la marele nostru stat major nu trebuie în mod obligatoriu să fie interpretată ca un ordin de luptă.

– O asemenea recomandare, după cum v-am mai spus, ne-a parvenit și nouă noaptea trecută. Se estimează că o ciocnire a trupelor noastre în condițiile acestui cîmp de manevră, cu angajarea întregului armament pe care îl posedăm...

– Știu, mormăi înciudat roșu-verdele, va duce în mod inevitabil la distrugerea coloniei băștinașe din apropiere. În definitiv, însă, ei nici nu sînt oameni și aici, la mai bine de 200 ani lumină de lumile noastre.

– Nu vom avea de dat socoteală nimănui, încheie sec albastrul. O constatare cinică, dar perfect adevărată.

– A la guerre comme á la guerre, domnule general. Atunci?

– Propun ca lucrurile să-și urmeze cursul lor firesc.

– Sînt întrutotul de acord. Mă bucur că am ajuns la o înțelegere, ca între oameni raționali.

– Cei doi se ridicară aproape simultan, ușurați, cu sentimentul datoriei îndeplinite.

– Numai un moment, vă rog. Aș vrea să vă fac o propunere.

– După aproape două ore tortul fu gata. Aceleași mîini disciplinate și îndemînatice realizară într-un timp record joncțiunea celor două creiere electronice despărțite de tranșee și teribile arme dezintegratoare. Erau acum unul singur, o singură inteligență manevrabilă, pusă la îndemîna celor doi bărbați. Ceea ce voiau să facă semăna puțin a bravadă. Dar era un gest aproape simbolic ca un fel de toast înaintea înfruntării decisive sau ceva de genul ăsta. În fond, un bărbat adevărat trebuie să știe să-și înfrunte destinul fără ezitare.

– Creiere, formulă unul dintre ei problema, posezi toate informațiile cu privire la forțele ce vor fi angajate peste puțin timp...

Făcu o scurtă pauză și continuă:

– Te rog să analizezi totul și să ne indici învingătorul. Nu se auzi nici cel mai mic zgomot. Uriașa intelignță electronică lucră aproape douăzeci de secunde, în timp în care sute de luminițe vesele trădau zbuciumul intern al Mașinii. Bărbații stăteau acum umăr la umăr. Acolo, pe minusculele circumvoluțiuni metalizate se înfiripau sute și sute de scenarii, variante, ipoteze. Și toate duse pînă la capăt, erau analizate cu minuțiozitate.

– Rezultatul este următorul, hîrîi în cele din urmă vocea venită de nicăieri în timp ce pe ecran se imprimau cu rapiditate cifre și diagrame.

„Situația forței nr. 1 în momentul încetării atacului:

– circa 75% efectiv uman scos definitiv din luptă

– 40% echipament scos din funcțiune

Situația forței nr. 2 în momentul încetării atacului:

– 66% efectiv uman scos definitiv din luptă

– 58% echipament scos din funcțiune

Rezultatul atacului nedecis. Indicarea învingătorului imposibilă. Se recomandă evitarea ostilităților.

Pozițiile optime după încetarea atacului vor fi următoarele...

Albastru se repezi furios și decuplă totul.

– Dobitocul, spuse el, habar n-are ce-i acela un secret militar.

Celălalt nu reacționă în nici un fel. Palid, puse Creierul din nou în funcțiune și formulă o nouă problemă, de data aceasta în scris. Răspunsul veni aproape instantaneu: „Negativ".

Cei doi se priviră un minut întreg cu mințile goale de orice gînd. Nu mai auzeau altceva decît acest „Negativ" obsedant, nemilos. Între ei, pe podea, zăcea petecul de hîrtie pe care Roșu-verdele scrisese înfrigurat: „Care dintre comandanți va supraviețui atacului?" Se regăsiră cu greu, într-un tîrziu, soarele începuse deja să dea primele semne de oboseală. Discutară în șoaptă mai bine de o oră. Încet, încet, tonul reținut, politicos se înstăpîni iarăși. Spre sfîrșit, unul dintre ei întrezări soluția și o expusese calm celuilalt care o acceptă pe loc.

– Mîini disciplinate și îndemnatice demontară totul și trupele își reluară vechile poziții.

– La ora stabilită, cei doi bărbați începură să dea ordine scurte și precise pentru a-și autoextermina fiecare procentul de efectiv uman stabilit în mod științific.

Totul în cea mai mare ordine și disciplină.

DIMINEAȚĂ SENINĂ DUPĂ O LUNGĂ NOAPTE

GHENNADI MELNIKOV

BĂTRÎNUL se trezi de bătăile puternice ale inimii și privea fără să clipească tavanul inundat de albastrul rece al zorilor. Tîmplele îl dureau, pe frunte îi apăruse transpirația: același vis avut în decursul multor nopți, multor ani...

...Lunganul într-o uniformă șifonată, de culoare verde, cu mînecile suflecate, stătea la trei pași de el și, surîzînd satisfăcut, îi țintea pieptul cu un „walter". El deslușea limpede cercul întunecat al țevii care îl hipnotiza, îl atrăgea, iar în afara acestui cerc nu mai exista nimic pe lume. Mîna sa parcă ar fi fost o mînă străină, se îndrepta spre tocul revolverului, dar această mișcare era inconștientă, mașinală și inutilă. Zîmbetul dispăru de pe fața lunganului, iar aceasta deveni rea, dar frumoasă. Clătinînd din cap în semn de dezaprobare, lunganul apăsă pe trăgaci...

Dispecerul către Zona S: factorizare în toate sectoarele

Serviciul M către Numărul 1: pulsul una sută șasezeci

Numărul 1 către Zona S: poziția zero

Bătrînul se trezi a doua oară și fu foarte uluit; de obicei după acest vis el nu mai adormea niciodată. În cameră era lumină cu toate că la geamuri atîrnau perdele. Soarele, strecurîndu-se pieziș prin țesătura colorată, lumina colțul camerei unde se afla un vechi „Record" pe al cărui ecran prăfuit se deslușeau clar niște dungi ondulate. Pe servantă ticăia ceasul deșteptător, care arăta ora șapte și zece minute, însă bătrînul știa că în realitate încă nu era șapte. Nu mai potrivise ceasul de două zile.

Era timpul să se ridice din pat.

Zona S către Corector: ridicați nivelul în sectorul S

La bucătărie puse ceainicul pe aragaz și în timp ce se bărbieri la baie acesta dădu în clocot. Stingînd gazul, bătrînul luă din dulapul suspendat o cutiuță de tablă pentru nescafé, în care ținea ceaiul. Aruncă în ceainic cît cuprinse cu trei degete pentru esență, turnă apă clocotită și înveli ceainicul cu prosopul. Apoi luă din frigider pachetul început cu unt, pîinea, pregăti un sandwich, reprezentînd micul dejun. L-ar fi putut pregăti și legat la ochi, pentru că de zece ani, de cînd îi murise soția, meniul micului dejun nu se schimbase.

Luîndu-și micul dejun, bătrînul strînse masa și se apropie de fereastră.

Dispecerul către Grupul A orbite: factorizare

Corectorul către Dispecer: densitatea fluxului scade

Dispecerul către zona M: dați o secțiune pe Grupa A orbite

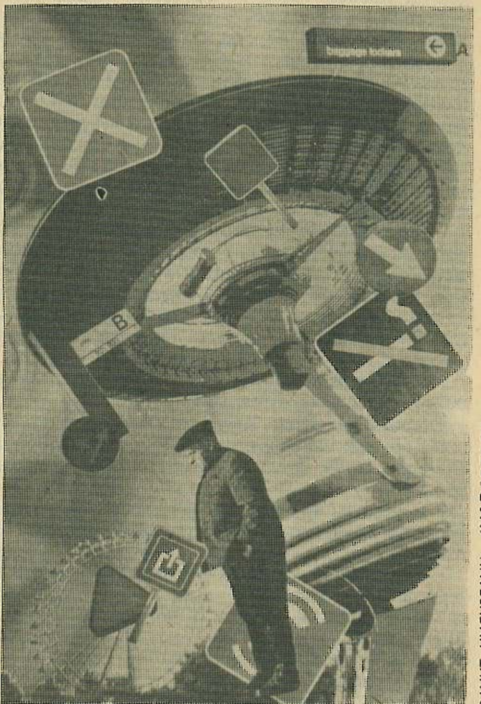
Fereastra etajului al treilea dădea în Vîlceaua cu vișini – o insuliță de verdeață, ascunzînd niște căsuțe proprietate personală cu un singur etaj, asediate din toate părțile de blocuri mari de locuințe. Bătrînul constată cu părere de rău că, pe an ce trece, se retrăgeau din ce în ce mai departe tufele de liliac și albul de nea al vișinilor înfloriți, că primăvara graurii nu mai vin în zbor să se așeze pe balconul său. Vîlceaua cu vișini își trăise traiul, iar bătrînul înțelegea că aceasta era o necesitate, deoarece orașul se extindea, dar totuși îi părea rău... Se îndepărtă de fereastră și începu să se pregătească pentru a merge la magazin după cumpărături.

Zona S către Corector: lipsa indicelui în sectorul 8

Corectorul către Numărul 1: oprirea bloc-schemei cutiilor

Numărul 1 către Corector: dați fond

Bătrînul își schimbă pijamaua, punîndu-și un

costum gri de vară, luă sacoşa pentru cumpărături, se încălţă în hol cu pantofii de pînză, verifică încă o dată cheile în buzunarul hainei şi, convingîndu-se o dată în plus că sînt acolo, ieşi. Închizînd uşa, el nu mai încuie broasca de jos, deoarece nu pleca pentru mult timp.

Ţinîndu-se de balustradă, bătrînul coborî. La parter, scoase legătura cu chei, o alese pe cea mai mică, se îndreptă către peretele dintre apartamentele unu şi doi şi constată că nu are ce deschide. Acolo unde atîrnaseră cutiile poştale se distingea dreptunghiul cenuşiu al zidului nezugrăvit.

Sectorul 8 către Dispecer: defecţiunea a fost remediată

Dispecerul către reţeaua RT: factorizarea paşilor

Undeva, la etajul al treilea, se trînti o uşă şi cineva începu să coboare pe scară. Fiindu-i jenă să stea aşa şi să privească peretele gol, bătrînul se grăbi spre ieşire. Desigur, cu cutiile de poştă nu s-a întîmplat probabil nimic deosebit - au fost scoase pentru reparaţii sau pentru a fi înlocuite cu altele noi. Deschise uşa de la intrare.

Dispecerul către Zona S: factorizarea tuturor sectoarelor

Corectorul către reţelele RT: reduceţi nivelul imprimării

Bătrînul îşi miji ochii din cauza soarelui strălucitor, încă răcoros, ca dimineaţa.

La ora aceea era mîngîietor ca în copilărie, cînd ziua de vară care începea părea o întreagă veşnicie. În timpul amiezii, soarele îi provoca mereu aceeaşi asociaţie: tunica încinsă în spate ca o tablă de metal, iar tulpinele spălăcite de pelin erau un adăpost mult prea slab în faţa „messerschmidturilor" care zburau la joasă înălţime şi ale căror rafale cu trasoare semănau cu razele dogoritoare...

Trebuia să treacă printr-o curticică plină de verdeaţă, înconjurată de case cu patru etaje, pe sub arcada dintre două case de colţ, să traverseze strada - iar acolo, imediat pe dreapta, se afla alimentara. Dacă ar fi dorit, de mult nu ar mai fi fost nevoie să meargă după alimente: i se propusese de nenumărate ori ca acestea să-i fie aduse acasă, dar bătrînul nu voia să se lipsească de una din puţinele sale bucurii - să facă cîţiva paşi pe zăpada moale sau, iată, ca acum...

O dimineaţă senină. Este puţină răcoare - de la iarba şi grădinile de flori ude, care abia fuseseră stropite cu furtunul -, toate miresmele sînt înăbuşite, umbrele nu sînt încă contrastante, difuze, şi în coroanele dese ale copacilor părea că încă se mai învolburează ca o ceaţă întunecată rămăşiţa nopţii.

Pe sub arcadă bătrînul ieşi la strada centrală şi se opri la trecerea de pietoni.

Dispecerul către Zona A: verde

Se aprinse lumina verde a semaforului. Bătrînul traversă strada, o luă la dreapta şi intră în magazin.

Era puţină lume. Bătrînul se apropie de raionul lactate şi aşteptă ca vînzătoarea să servească o femeie.

- Două sticle de „Kolomenskoe", spuse bătrînul, cînd îi veni rîndul.

Vînzătoarea, pe care nu o mai văzuse aici, nu-l înţelese.

- „Kolomenskoe", repetă bătrînul. Două sticle.

Vînzătoarea, o fată tinerică, părea că se silea să-şi amintească ceva, ceva foarte important, necesar, dar nu reuşea deloc. Bătrînul văzu cum, de emoţie, fetei începu să i se zbată o venă de la gît, iar obrajii i se îngălbeniseră. „Ce-o fi cu ea?" începu să se frămînte bătrînul.

Zona M către Dispecer: incertitudine în reţeaua RT

Dispecerul către Corector: înlocuiţi superpoziţia

Corectorul către reţeaua RT: varianta lipsei

- Scuzaţi, vă rog, îşi reveni vînzătoarea în sfîrşit. Dar „Kolomenskoe" nu a fost adus încă. Vă pot oferi chefir, lapte acru, brînză de vaci cu mirodenii...

- Nu-i nimic, nu-i nimic, spuse grăbit bătrînul, simţind o anumită stînjeneală. Poate fi şi chefir, tot una e...

- Plătiţi, vă rog, la casă, cincizeci şi două de copeici.

Dispecerul către Zona M: atenţie! La casă — cincizeci şi două de copeici. Restul de la o rublă — patruzeci şi opt!

Numărul 1 către Dispecer: mai calm!

Bătrînul dădu casieriţei banii şi, în timp ce aceasta marca bonul şi număra restul, observă că ea este, de asemenea, nouă şi la fel de tînără ca şi vînzătoarea. „Eleve ale şcolii de comerţ în practică, - gîndi bătrînul - de aceea sînt atît de emoţionate".

La raionul de panificaţie bătrînul luă o franzelă de 18 copeici, un sfert de pîine neagră rotundă şi ieşi din alimentară. Pentru astăzi nu-i mai trebuia nimic: cumpărăturile principale de alimente pentru o săptămînă bătrînul le făcea marţea.

La întoarcere, bătrînul se opri lîngă chioşcul şubrezit din lemn, unde seara se adunau amatorii de domino. Ce-ar fi dacă ar trece acum pe la vechiul său prieten, care locuieşte, uite, în această casă şi cu care nu s-a mai întîlnit de vreo două luni? Să treacă şi să-l invite la o ceaşcă de ceai...

Zona V către Dispecer: incertitudine în afara sistemului

Dispecerul către Zona V: superpoziţia cu roata

În acest moment se auzi sunetul unui metal pe asfalt - un copil de vreo şase ani rostogolea o roată. Ceva asemănător bătrînul nu mai văzuse demult. Copilul rostogolea cercul de metal aşa cum făcuse uneori el însuşi în copilărie cu ajutorul unei sîrme îndoite, aşa cum rostogoleau copiii roţile pînă la război şi puţin după aceea, cînd nu existau atîtea jucării ca acum.

Puştiul rostogoli roata pe alături, iar bătrînul îşi continuă drumul şi numai după ce intră în bloc îşi aminti că voia să treacă pe la prietenul său...

Cutiile poştale se aflau deja la locul lor, reuşiseră să le atîrne înainte de a veni poşta: prin deschizăturile cutiilor se vedea albul ziarelor. Bătrînul deschise cutia sa, luă două ziare - cel local şi cel central, închise uşiţa şi urcă la etajul său.

Dispecerul către Zona S: factorizarea sectoarelor

DIMINEAŢĂ SENINĂ DUPĂ O LUNGĂ NOAPTE

În hol, bătrînul îşi scoase pantofii, îşi puse papucii de casă şi duse sacoşa la bucătărie. Acolo scoase din sacoşă chefirul şi pîinea, şterse cu o cîrpă umedă sticlele, le puse în frigider, pîinea o împachetă într-un săculeţ de celofan şi o puse în coşuleţul de pîine. Sacoşa goală o puse în dulap pe raftul de jos.

Pînă la ora zece bătrînul citi ziarele.

La unsprezece se duse la bucătărie şi îşi pregăti prînzul dintr-o jumătate de pachet cu „Supă de legume cu fidea".

La douăsprezece bătrînul luă masa de prînz, spălă vasele, sticla de chefir începută o astupă cu dopul din material plastic şi o puse la locul său.

Pînă la unu spălă în baie batiste şi tot felul de mărunţişuri pe care nu se ştie de ce se jena să le dea la spălătorie împreună cu cealaltă lenjerie.

La unu, simţind oboseală, bătrînul se întinse pe divan. Şi adormi...

Numărul 1 către toate Zonele în afară de Zona S: poziţia zero

Dispecerul către Zona M: poziţia zero

Şi imediat dispăru blocul de patru etaje cu alimentară şi atelier de încălţăminte de la colţ. Dispăru de parcă ar fi fost decupat cu foarfeca dintr-o fotografie în culori, ca şi cum fotografia fusese pusă pe o catifea neagră.

Dispecerul către Zona A: poziţia zero

Dispăru strada împreună cu casele, automobilele şi pietonii, ca şi cum se cufundaseră într-o substanţă impermeabilă obscură, lipsită de întindere şi sens.

Dispecerul către Zona V: poziţia zero

Dispăru curticica înverzită, casele cu patru etaje, tufele de liliac, chioşcul dărăpănat. Dispăru portarul care făcea colac furtunul de stropit, copilul cu roata...

Dispecerul către Grupa A orbite: poziţia zero

Dispărură căsuţele şi verdeaţa Vîlcelei cu vişini, coşurile uzinelor din depărtare, pădurea de pe malul celălalt al rîului mare, rîul însuşi...

Dispăru cerul împreună cu urma subţire lăsată de avionul în zbor...

Dispăru soarele...

Se lăsă întunericul de la începutul lumii în care spaţiul părea că s-a comprimat pînă la dimensiunile unui punct, iar secunda era egală cu veşnicia.

Numărul 1 către toate zonele în afară de Zona S: lumină

Întunecimea începu de sus să dispară, să se lumineze, transformîndu-se treptat într-o nebulozitate rece-albastră, iar apoi alb-argintie, care peste cîteva clipe ţîşni în jos, în torente de lumină orbitoare.

Spaţiul se lărgi pînă la limitele însemnate cu o sferă şi un disc, a căror linie de contact era asemănătoare cu linia orizontului. Pe sferă nu se observă nici un element al construcţiei sale şi ea era percepută ca o suprafaţă alb-argintie care emana lumină. Era imposibil de stabilit distanţa pînă la cel mai apropiat punct al ei - care putea fi şi zece metri şi zece kilometri. Suprafaţa discului acoperită de numeroase şănţuleţe concentrice, la fel ca o placă de patefon, părea mai întunecată decît suprafaţa sferei, iar dimensiunile lui, de asemenea, nu ar fi putut fi percepute dacă n-ar fi existat un detaliu...

La vreo sută cincizeci de metri de centrul acestei construcţii, unde pe suprafaţa discului începea să se învîrtă o spirală gigantică, se afla o casă, mai exact nu o casă, ci un fragment de casă - numai o singură intrare - în ale cărei ferestre de la etajul al treilea bătea soarele, strecurîndu-se către peretele opus unde se afla divanul pe care dormea bătrînul...

El nu ştia că de mult nu mai exista casa în care locuia de peste treizeci de ani, că nu mai exista acea curticică înverzită prin care trecuse azi dimineaţă, nu mai exista arcada dintre case, nici casele, nici strada, nici alimentara...

Nu ştia că din oraşul de care era legată întreaga lui viaţă rămăseseră numai amintirile...

Nu ştia că nu se mai află în viaţă prietenul său de front pe la care intenţiona să treacă, că nu mai există cunoscuţii de la scara sa, că, în general, nu mai sînt în viaţă toţi acei oameni pe care îi cunoscuse sau despre care auzise...

Bătrînul nu ştia că şi el însuşi murise demult de tot, la începutul îndepărtatului secol al douăzeci şi unulea, cînd oamenii nu învăţaseră încă să învingă multe boli, nu învăţaseră să lupte împotriva bătrîneţii...

Nu ştia că oamenii care nu mai sînt în viaţă îi oferiseră posibilitatea de a vedea încă o dată soarele, iarba udă, firicelul argintiu al urzelii din cerul de toamnă diafan...

Nu ştia că el zăcuse sute de ani într-o cameră ermetică prin ale cărei ţevi circula heliu lichid, zăcuse deshidratat, cu ser fiziologic în loc de sînge, zăcuse pînă în momentul cînd oamenii putură să vindece aproape toate bolile, putură să lupte împotriva bătrîneţii...

Dar oamenii nu ştiau cum va reacţiona el după reanimare, la intrarea bruscă într-o lume necunoscută, cu totul nouă pentru el. Ei nu aveau dreptul să rişte.

De aceea, ei construiseră această cupolă sub care, cu ajutorul a miliarde de raze subţiri, pachete de unde, strînse ca un resort, cheaguri de cîmpuri de forţă, reproduseseră după fotografii şi documente cinematografice de epocă colţişorul vechiului oraş în care locuise bătrînul. Au reprodus totul pînă în cele mai mici detalii: case, copaci, automobile, pietoni, norii albi, frunza îngălbenită de pe asfaltul ud. Toate acestea nu se deosebeau cu nimic de cele adevărate - puteai atinge cu mîna trunchiul unui copac şi să-i simţi scoarţa aspră, să ridici o piatră şi să-i simţi greutatea, să vorbeşti cu vînzătorii din magazin sau cu băiatul care rostogolea roata şi să nu-ţi dai seama că toate acestea sînt doar pachete de unde, fascicule de lumină însufleţite, adunate laolaltă cu ajutorul cîmpurilor de forţă...

Bătrînul dormea în garsoniera de la etajul al treilea al blocului cu patru etaje şi somnul lui era păzit de „învechitul" „Record" cu ecranul prăfuit, ceasul deşteptător de pe servantă, frigiderul care „torcea" liniştit - lucruri obişnuite ale unui trai modest.

El urmează să facă cunoştinţă cu oamenii lumii noi, iar aceşti oameni doresc ca el să nu se simtă de prisos în mijlocul lor. Dar aceasta se va întîmpla nu acum, nu brusc, ci treptat.

Bătrînul dormea...

Ultimul soldat rămas în viaţă din cel de-al doilea război visa un cîmp răscolit de gropi fumegînde şi nişte bombardiere cu stele roşii zburînd spre Vest.

Traducere: VASILE OROIAN

– editată de computerul Felix CS 2● X-256 – (fragmente)

ARS AMATORIA

Este un fapt de evidenţa populaţiei că numărul scriitorilor din întreaga noastră istorie literară este deja egal cu numărul de astăzi al locuitorilor de pe aceste meleaguri. De aceea, istoria literară nu mai poate fi decît un recensămînt. Şi ca orice recensămînt şi acesta nu poate fi realizat decît cu ajutorul computerului, al cărui uriaş avantaj faţă de capricioasa critică impresionistă, supusă umorilor momentului, constă într-o obiectivitate de fier, idealul dintotdeauna al oricărei istorii literare.

Pentru a caracteriza întreaga evoluţie a literaturii noastre, computerul a ales drept eşantion reprezentativ perioada modernă şi protosincro-contemporană, cea care a făcut primii paşi în istorie, începînd cu anii '50. De ce aşa? Pentru că orice istorie care se respectă spre a fi respectată se repetă. În consecinţă, avem a găsi în perioada simpaticului deceniu '50–'60 ghinda care conţine şi copacii şi pădurea şi uscăturile literaturii contemporane. Astfel, în mod dialectic, în momentul în care se aşează la masa de scris, computerul intră el însuşi în istoria pe care, suportînd-o, o şi face. Căci ce e computerul dacă nu un istoric literar mai evoluat care va fi depăşit de un nou George Călinescu, la rîndul lui depăşibil de o nouă generaţie de computere. Şi ce sînt toate aceste depăşiri planificate dacă nu fapte de istorie literară?

Se cuvine însă a sublinia cu roşu că iniţiativa de a judeca această epocă literară cu ajutorul computerului se justifică o dată în plus prin faptul că la începutul anilor '50 literatura însăşi a fost pusă pe bazele unui creier colectiv, curentele, scriitorii, operele manifestîndu-se ca terminale ale computerului central de serviciu: „Şcoala de literatură". Meritul incontestabil, dar atît de contestat o vreme al acestei **Şcoli** este ceea ce s-a numit colectivizarea talentelor sau, cu alte cuvinte, riguroasa lor aşezare pe făgaşele clare ale unor limbaje-standard: limbaj Cobol pînă prin 1980 (ceea ce în epocă se numea empiric „romanul obsedantului deceniu"), limbaj Fortran pînă prin 1990 (ceea se s-a numit mai tîrziu poezia generaţiei în blugi) şi în sfîrşit limbajele plurimultidisciplinate de tip Odobleja, ale căror ramificaţii se varsă şi-n prezent.

Cartela 13. Romanul. Epoca paşilor mărunţi

După seceta epicului din simpaticul deceniu '50–'60, se constată o oarecare înviorare a disponibilităţilor creatoare ale romancierilor. Ieşiţi uşor handicapaţi, dar cu fruntea sus, din avatarurile momentului, ei oferă istoricului literar un peisaj românesc drăguţ, variat, cu cărţi notabile şi din ce în ce mai lizibile. Dintr-o mulţime amorfă se desprind mai întîi romancierii din familia curajoşilor. Ei încearcă acum să scrie ceea ce alţii nu îndrăzniseră nici să şoptească înaintea lor. Contrastul alb-negru, principiu tehnic fundamental în epoca romanului şoptit, se nuanţează, astfel încît eroii noului roman capătă străluciri cenuşii, gri etc. Conflictul iese din tiparele univoce ale unui pseudo **deux ex machina** şi intră în tiparele plurivoce ale unui adevărat **deux ex machina**. Arta însăşi a naraţiunii o ia înaintea naraţiunii însăşi, făcînd paşi mărunţi spre ceea ce mai tîrziu se va numi stilul arsamatorist. Dar prea obsedaţi să spună ceea ce era de spus, scriitori din familia curajoşilor uită să spună ceea ce nu era de spus. Preocupaţi pînă peste cap să zugrăvească lumea prin care au trecut, fiindu-i ultimii martori, scriitori devin primii ei epigoni. Omul nu mai era unidimensional, dar nici nu ajungea la pluridimensionalitate; el era adimensional. Alte defecte ale romancierilor curajoşi erau: intimismul relaţiilor sentimentale necuantificate, uşoara fascinaţie a tipurilor feminine masculinizate, simpatizarea subterană nealgoritmizată cu anumiţi eroi, orgoliul direct proporţional cu gustul şi culoarea puterii, iritarea în faţa iritării critice, cultul situaţiei sociale pe metru cub, lipsa legăturii între generaţiile aparţinînd aceleiaşi promoţii, nostalgia universităţii de gradul II în detrimentul nostalgiei universităţii de gradul I, lipsa lecturilor filosofice de ambele grade, pe scurt, ceea ce Maiorescu numea „formele fără fond". Deşi producţia românească a acestei familii a fost relativ abundentă, astăzi se mai pot citi fragmentar **Galeria cu viţă sălbatică, Vînătoarea regală, Pumnul şi palma** şi, în ultimul rînd, **Dragostea şi revoluţia**, ce se găsesc în biblioteci la fişierele speciale.

Cartela 15. Clasicii poeziei Fortran

Puţini din poeţii celei de-a doua jumătăţi a ultimului secol din mileniul trecut au avut intuiţia mutaţiei radicale petrecute în cîmpul valorilor, de la forţa gravitaţională a esteticului la imponderabilitatea consonatistă a cosmoethosului. Cînd, de la depărtare, citeşti prin satelit presa vremii, te apucă rîsu'-plînsu' (cum spunea un poet uitat al vremii), văzînd cîtă cerneală a curs pentru „estetic", noţiune care astăzi este un arhaism găsibil numai la Dubna, la Muzeul Memoriei Calculatoarelor. În schimb, poezia de circulaţie intergalactică a lui Valeriu Bârgău, Petre Got, Mara Nicoară, Ion Lilă, Corneliu Vadim Tudor, Marin Lupşanu, Dumitru Udrea, Ion Gheorghe, Anais Nersesian, Cezar Ivănescu, A. Toma, Aurelian Titu Dumitrescu, Tiberiu Utan, Victor Tulbure, Eugen Frunză, Angel Grigoriu şi Romeo Iorgulescu, Ion Potopin, Ion Crînguleanu, Ion Lotreanu, Dan Mutaşcu, Virgil Carianopol, Dan Ciachir, Ion Segărceanu, Rusalin Mureşan, Corneliu Sturdzu, George Arion şi mai ales Bazil Gruia a cucerit toate staţiile de difuzare a lirismului, fiind tradusă integralmente în slavonă.

MEDALION

RODICA BRETIN

NĂSCUTĂ la 6 noiembrie 1958 în oraşul Braşov, RODICA BRETIN este ingineră, absolventă a Facultăţii TCM din cadrul Universităţii braşovene.

Prima participare la un concurs literar de anticipaţie — Ediţia I, 1981, a concursului Helion — i-a adus o menţiune pentru povestirea S.F. „Accidentul". *Au urmat:*

Premiul II al revistei „Ştiinţă şi Tehnică" la a XI-a Consfătuire naţională a cenaclurilor de anticipaţie — Iaşi 1981 — pentru povestirea S.F. „Oraşul".

Premiul II la Concursul literar de anticipaţie Helion — Ediţia II, 1982 — pentru povestirile S.F. „Noaptea Sanyasinilor" *şi* „Efect Holografic".

Premiul II al revistei „Ştiinţă şi Tehnică" la concursul „Avertisment pentru liniştea planetei" — 1982 — pentru povestirea S.F. „Ultimul Gdar".

Premiul revistei „Tribuna" la a XII-a Consfătuire naţională a cenaclurilor de anticipaţie — Sibiu 1982 — pentru povestirea fantastică „Cetatea fără trecut".

Remarcîndu-se printr-o ţinută stilistică de excepţie, lucrările sale sînt publicate de reviste, almanahuri, fanzine şi radiodifuzate la „Radio Biblioteca S.F." Dacă povestirile de anticipaţie denotă o preocupare deosebită pentru viitorul Terrei în cadrul complexei probleme a contactului cu civilizaţiile extraterestre, cele fantastice constituie adevărate explorări ale infinitelor lumi posibile în imensitatea Universului.

Preşedintă a cenaclului de anticipaţie „Antares" *(Braşov) din 1981 şi a cenaclului de anticipaţie* „Universal-Fandom" *(Bucureşti) din 1983, RODICA BRETIN a depus în anul 1982 la Editura Albatros volumul de povestiri S.F. şi fantastice, intitulat* „Noaptea Sanyasinilor". *(Dan Apostol)*

ULTIMUL GDAR

ÎN AFARA singurei mese ocupate, încăperea era pustie. Pentru o bază situată pe una din rutele comerciale principale, părea cam bizar. Se vorbea, e drept, despre deschiderea unui coridor spaţio-temporal, dar zvonurile nu fuseseră confirmate. În calitatea sa de consilier metagalactic, Khor Ub Nabor ar fi fost desigur informat.

Lumina crepusculară atenua contururile, iar în atmosferă descoperise prezenţa unor elemente chimice necunoscute: cantităţi infime însă, pe care organismul său le putea izola şi neutraliza.

Apăruse un tentacul violet, lustruind cu frenezie suprafaţa translucidă a mesei. Inutil ca finalitate, gestul simboliza înalta consideraţie acordată oaspetelui: un duarph beneficia peste tot de protocolul zero. Khor Ub Nabor sorbea încet din băutura oferită de sixian. Absent la ce se petrecea în jur, urmărea reflexele create în paharul de cristal. Se simţea spionat, hăituit, sentimente neîncercate vreodată de un adevărat duarph. Oare bănuiau ceva? Atunci ultima misiune reprezenta un test menit să-l demaşte. Poate îi subestima, dar nu îi credea atît de subtili.

– Un zert **lumină** pace!

Khor Ub Nabor tresări. Străinul nu cunoştea obiceiurile locului, căci se aşezase fără să-i aştepte încuviinţarea. Figura distoidă, corpul aproape uman, dar cu şase braţe tubulare acoperite cu cili, trădau originea denebiană. Ochiul perfect rotund, colorat puternic în roşu, devenise oranj, trecerea făcîndu-se printr-o succesiune de nuanţe şi licăriri.

– Servim Entitatea, replică în-dispus consilierul.

Avusese o scurtă ezitare înainte de a răspunde şi se întreba dacă trecuse neobservată. Denebianul nu venise din întîmplare la masa lui: colierul de sionit era identic cu cel pe care-l purta. Pentru misiune fuseseră aleşi patru raţionali din zone diferite ale metagalaxiei: în calitatea sa oficială, ştia multe despre ceilalţi trei, dar nu şi lumile din care veneau. Acesta trebuia să fie Ur Dip. De ce un denebian?

– Mi s-a cerut să te întîlnesc, duarphule, pentru a-ţi transmite: „Al patrulea se află la Detros." Îţi spune ceva?

Khor Ub Nabor se decise să tatoneze terenul. Deşi Ur Dip nu părea iniţiat în obiectivul misiunii, un sfert din cît cunoştea despre natura închisă şi perfidă a denebienilor ar fi fost suficient pentru a-l alerta.

RODICA BRETIN

– Nu îţi pot da amănunte pentru că nu le cunosc. Instrucţiuni vom primi la bordul navei.

– Ce aşteptăm?

Consilierul întîrzie cu răspunsul: fiinţa care intrase în momentul acela putea fi cu greu definită. Îi văzuse, pentru că se deplasa spre ei într-o plutire lină. Ceva ca o boare îi atinse cînd se opri în faţa lor: haloul dispăru, devenind vizibil trupul ca un lujer prelung. Se aşeză şi îi salută cu o uşoară înclinare a capului, răceala ochilor imenşi pe masca palidă a feţei contrazicînd simulacrul de zîmbet încremenit pe buze.

– N-am întîrziat, nu-i aşa?

– Dimpotrivă, Altaza, surîse Khor Ub Nabor.

Sixianul aştepta într-o atitudine îndatoritoare ca noua venită să-şi exprime preferinţa. Ur Dip fusese ignorat fiind un sărman denebian, nu un duarph sau o xyodlartă de pe Achernar.

Iluminaţia sălii se modifică treptat. În centru, mesele fuseseră date la o parte şi un con de lumină verde marcă o arenă improvizată, unde se pregătea ceva, căci murmurul conversaţiilor încetase. Unora le părea interesant genul acesta de spectacol, iar încăperea devenise ticsită. Sub reflector au fost împinşi doi bărbaţi: văzîndu-i, Khor Ub Nabor nu îşi putuse stăpîni o svîcnire a braţului în care ţinea băutura şi cîteva picături se răspîndiră pe masă... Luptătorii se opriseră la mijlocul sălii, în poziţii expectative. Un moment de ezitare din partea unuia, o micşorare a pupilelor celuilalt şi lovitura de pumnal porni fulgerătoare.

...În mintea consilierului reînvie amintirea oamenilor purtaţi pe străzile oraşului în cuşti magnetice, femei şi copii cu priviri rătăcite care îl urmăriseră multă vreme. Erau consideraţi o specie inferioară. Organismele lor primitive, obişnuite să respire o anumită compoziţie atmosferică, nu supravieţuiau transferului în alte medii. Incapabili să-şi adapteze funcţiile biologice, au rămas izolaţi în arealul restrîns al planetei de origine...

Luptătorii ajunseseră la capătul puterilor şi respiraţia le producea un zgomot sacadat. Nici unul nu se cruţase, nu se ferise din calea lamei aducătoare de moarte; dinspre pseronii lipiţi de tîmple pornea comanda de a învinge cu orice preţ. Lupta se transformase într-o încleştare de trupuri.

– Se spune, începu Altaza, c-ar fi fost o populaţie numeroasă, stăpîni ai unei tehnologii avansate. Cu mult înainte ca solul planetei lor să devină radioactiv, trimiteau rachete în lumile stelelor apropiate.

– Prostii, respinse Ur Dip ideea. Pe Terra trăiesc două milioane de oameni, care abia reuşesc să-şi asigure hrana. Planeta e secătuită de resurse.

Altaza nu-i dădu atenţie, ochii ei galbeni fixîndu-l cu insistenţă pe duarph. „Ca o felină care pîndeşte prada", gîndi acesta. Se întrebă cît sau ce anume aflase despre el. Cunoştea bine creaturile cerebrale de pe Achernar: la baza motivaţiilor unei acţiuni stătea un calcul precis, o logică perfectă. Ascultase cu toate simţurile alertate, intuind ameninţarea disimulată de cuvinte.

– O fiinţă născută sub un soare galben nu are şanse de evoluţie. Decăderea civilizaţiei terestre reprezintă o dovadă, insistă Ur Dip.

Altaza îl privi pe denebian de parcă atunci îi observa prezenţa:

– Pentru că n-au reuşit să se ridice la suprema înţelepciune: înţelegerea consecinţelor. În realitate, nu ştim nimic precis despre ei.

– Doar cum pot fi ucişi, remarcă Ur Dip.

– E timpul să mergem, hotărî Altaza ridicîndu-se. „Denebianul era gata să strice totul", gîndi. „Consilierul bănuieşte ceva şi ar putea da înapoi: nu e încă tîrziu să-şi recalculeze şansele. Dar n-o va face: cercul-capcană se închide."

...Cînd au sosit la punctul de îmbarcare, se înserа. De-a lungul pistei erau înşirate astronave gigantice, într-o încremenire monolitică, iar deasupra staţionau luminile vehiculelor-escortă.

Un vuiet prelung se propagă prin atmosferă, reverberaţia făcînd să vibreze pereţii hangarelor. Ecranele de protecţie intraseră în funcţiune însă, şi cîmpul gravitic distorsiona contururile. Asoliza o navă... Khor Ub Nabor văzu întîi un punct luminos, apoi, brusc, mii de ace i-au străpuns retina, orbindu-l. Cînd reuşi să-şi limpezească privirea, nava cobora încet, suspendată deasupra pistei, uriaşă pasăre metalică venită din infinitul vitezelor superluminice.

Simţind o uşoară bătaie pe umăr, se întoarse şi întîlni nişte ochi negri, pătrunzători, care îl fixau din spatele vizorului căştii. Uniforma simplă, strînsă pe corpul atletic, purta însemnul castei navigatorilor.

– Consilierul Khor Ub Nabor? Sînt Thy Serg, pilotul dumneavoastră. Vă rog să mă urmaţi.

„Un navigator feydar", îşi spuse Khor Ub Nabor, recunoscînd un dialect din străvechea federaţie Zahras. Thy Serg îi conduse la un hangar izolat, unde nava se dovedi o piesă de muzeu, de pe vremea cînd se fabricau motoare fotonice. Pilotul îşi făcea de lucru la comenzi, studiindu-şi pe ascuns pasagerii: Xyodlarta era periculoasă, prezenţa ei îl îngheţa. Consilierul purta pe chip **semnul**, nu putea să se înşele. Se înfioră: cine ar îndrăzni să se atingă de un duarph?

După ieşirea în spaţiul cosmic, Khor Ub Nabor viziona cilindrul cu instrucţiuni. Mesajul le cerea să ajungă pe Detros, unde îi aştepta coordonatorul misiunii... Închise ochii şi începu să respire controlat. Dincolo de pereţii navei începea noaptea cosmică. În vremurile cînd strămoşii săi vedeau în Univers o breşă, o falie spre un mîine incert, cerul exista pentru a-i feri de teroarea viitorului. Erau la un pas de dobîndirea unei conştiinţe superioare, dar i-a împiedicat sentimentul apartenenţei la un anumit spaţiu şi timp.

Un şoc violent zgudui nava.

RODICA BRETIN

În timp ce podeaua se cutremura din nou, Khor Ub Nabor încerca să deblocheze uşa postului de pilotaj. Cînd reuşi să pătrundă înăuntru, Thy Serg zăcea pe jos – cu braţul drept întins într-o ultimă încercare de a ajunge la tabloul de comandă – iar lîngă o placă de protecţie, marcînd locul unei spărturi în perete, căzuse un aparat de sudură.

Consilierul fixă indecis comenzile. Se trăgea dintr-un neam de rătăcitori prin spaţiu – cînd navigaţia nu devenise încă privilegiul castei feydarilor – şi cunoştinţele de astronavigaţie rămăseseră undeva în celulele creierului său: sondînd în subconştient, putea ajunge la trecutul care trăia în el, neştiut, sutele de generaţii supravieţuind în memoria speciei.

...Execută manevrele finale; se apropiau de ţinta călătoriei, şi cînd îşi ridică ochii de pe aparate, relaxîndu-se după concentrarea din timpul zborului, discul cenuşiu al unui corp ceresc ocupa o treime din hublou. Peisajul planetei îi dădea o senzaţie familiară. Nu fusese niciodată în sistemul Sirius, totuşi cunoştea fiecare crater, fiecare neregularitate a reliefului. Confruntă imaginea reală cu cea păstrată în memorie, înregistrînd schimbările aduse suprafeţei de coliziunile recente cu meteoriţi. Amintirea venea dintr-un spaţiu insondabil, de aceea îl cuprinse o stare confuză de panică. Simţea un imbold irezistibil să fugă, să întoarcă spatele planetei. Jos pîndea primejdia, ştia, fiind totodată conştient că se născuse pentru a împlini acolo un legămînt care nu era al lui. Viitorul devenise un zid întunecat. Nu avea de ales: se pregăti de asolizare.

●

– Puţină setha, consiliere?

Zîmbetul Altazei: cald, îmbietor. Îşi apleca lujerul mlădios pentru a turna lichidul în ceşti. Lui Khor Ub Nabor îi reveni în minte avertismentul pilotului Thy Serg, înainte de accident: „Fereşte-te de xyodlartă, te va ucide!"

Înconjuraţi de confortul rafinat al bazei planetare, îl aşteptau pe al patrulea raţional implicat în misiune, care întîrzia.

– Iată-l şi pe Het van Karsa, cunoscutul pharolog! exclamă deodată Ur Dip, agitîndu-şi tuburile în direcţia intrării; ochiul îi căpătase o nuanţă de verde intens.

„Cînd o să termine cu gafele?", gîndi Altaza. Denebianul îşi simţi pîntecul crispîndu-se, durerea devenind insuportabilă. Aruncă o licărire imploratoare spre xyodlartă şi chinul încetă.

– Un zert lumină pace! rosti noul venit, păşind spre mijlocul camerei.

Pelerina metalizată îi atingea carîmbii cizmelor, săltîndu-se uşor în timpul mersului. Avea ţinuta dreaptă, rigidă, a unuia obişnuit să comande. Ochii pu ţin oblici – două fante întunecate – nu exprimau nimic, privirea lor glacială trecînd peste Ur Dip ca şi cum denebianul n-ar fi existat.

Khor Ub Nabor îşi înfipse unghiile în carne. Veşnică Entitate! Pentru o clipă, crezuse că se priveşte în oglindă. Îi trebuia un efort considerabil ca să-şi păstreze întipărit pe chip zîmbetul calm, destins. „Asta era! Un duarph – autentic – trimis să îl demaşte". Gîndurile îi alergau înnebunite, căutînd o cale de ieşire din situaţia imposibilă în care îl atrăsese perfidia xyodlartei. Altaza judecase corect: transformarea lui ar fi convins pe oricine, în afara unui nativ din Eridani.

Ajungînd în dreptul consilierului, Het van Karsa se opri, lăsîndu-se o tăcere apăsătoare. Altaza surîdea, urmărind atentă confruntarea. Cei doi se priviră un moment ce păru nesfîrşit: ochii pharologului deveniră violeţi şi Khor Ub Nabor le percepea extensia senzorială sondînd în structura intimă a fiinţei sale, coborînd la nivelul reacţiilor afective fundamentale. La rîndul său pătrunse în conştiinţa celuilalt, dar se retrase imediat, copleşit de o prezenţă totală, dominatoare. Het van Karsa îşi duse mîna dreaptă la piept şi se înclină adînc, cu deferenţă – sălutul prin care îl recunoştea duarph. Khor Ub Nabor se înclină la rîndul său, fără să înţeleagă nimic.

Altaza iradia o furie abia stăpînită, dar cînd van Karsa se întoarse spre ea, trăsăturile îi căpătară ingenuitate şi reuşi să-şi acordeze glasul pe tonurile cele mai dulci:

– Ai îmbătrînit, duarphule. De la ultima noastră întîlnire au trecut... da, zece perioade standard.

Het van Karsa ignoră amabilitatea prea evidentă, iar intensitatea privirii lui nu prevestea nimic bun.

– În schimb tu, Altaza, arăţi minunat, spuse fără inflexiuni. Atunci, pe Wena Varusis, nu-ţi priau radiaţiile.

Xyodlarta zîmbi în silă. Aluzia la planeta aceea o făcuse să se înfioare fără voie.

– Nu ne-ai spus pentru ce ne aflăm aici, încercă Ur Dip să salveze situaţia.

– Nu cunosc motivele pentru care unii din voi se află aici, replică sec van Karsa, dar doresc să vă arăt ceva interesant... Locul în care vă voi duce nu mai există de multe mii de ani, iar coridorul temporal e foarte îngust. Dacă alunecaţi într-o breşă a hiperspaţiului, nu există cale de întoarcere: v-ar trebui un miliard de perioade pentru a încerca toate variantele şi a reveni în timp real.

...Într-o coordonare perfectă, cei patru raţionali îşi fixară onigramele de sionit care apăruseră la comanda duarphului.

Întuneric dens, primar: linişte. Ochii nu văd, mîinile nu simt, urechile nu prind sunete, căci pentru o altfel de lume sînt necesare altfel de simţuri. Primele senzaţii fiind vagi, confuze, Khor Ub Nabor încerca să se orienteze prin beznă, rătăcind o durată nedefinită în căutarea unui reper. Vedea trei umbre, dintre care una iradia un sentiment de frică. Denebianul. Trimise o extensie a cîmpului său energetic spre acesta, susţinîndu-l şi stabilizîndu-i poziţia. Atinse alături o prezenţă – xyodlarta – şi undeva, în faţă, um-

bra călăuzitoare a duarphului: îi captă emisiile, ancorîndu-se de ele. Începea să prevadă meandrele drumului. Lumini înșelătoare, apariții meteorice săgetau cîteodată întunericul, dar se străduia să le ignore, urmînd îndeaproape jaloanele fixate de Het van Karsa în labirintul timpului.

La capătul unui coridor traversă o zonă de clarobscur, pătrunzînd într-o sală imensă. În centru, suspendat deasupra dalelor de piatră, se afla un glob sidefiu, a cărui formă era puțin turtită la poli. Mari cilindri transparenți ocupau restul spațiului prin bruma depunerilor de condensare zărindu-se trăsăturile unor ființe. Se aflau acolo reprezentanți ai tuturor raționalilor din metagalaxie, cîte unul sau mai multe exemplare pentru fiecare specie.

Khor Ub Nabor avea intuiția unui amănunt esențial pe care îl ignorase. Încercă să-și dea seama ce anume, dar imaginea începea deja să se destabilizeze.

... Se trezi în camera bazei planetare. Cînd își scoase onigrama, văzu că îi tremurau mîinile.

– Care sînt coordonatele spațio-temporale? răsună vocea clară a xyodlartei.

Het van Karsa ezită un moment:

– Regret, nu vă pot spune. Trebuie doar să aflăm cine a construit edificiul și în ce scop.

– Un centru de regenerare? avansă o propunere Ur Dip.

Duarphul respinse cu un gest energic ideea.

– Să fim serioși!... Pentru atîta lucru nu ne chemau de la capătul galaxiei.

– Prietene, ești obosit, se întoarse Altaza spre denebian. Îl fulgeră brusc din ochi: du-te și odihnește-te!

Ur Dip se retrase, cerîndu-și scuze.

– S-a stabilit starea indivizilor din cilindrii de conservare? întrebă Khor Ub Nabor după plecarea denebianului.

– Sînt bioînvelișurile unor ființe vii, spuse pharologul. Conștiința e separată de corp, fiind înregistrată pe o unitate informațională.

Consilierul se gîndi cîteva clipe intens. Ideea, ce i se păruse la început absurdă, începea să capete consistență.

– Un fel de matrițe, rosti.

– Poftim?

– Modele. Pentru toate ființele din metagalaxie.

– Vrei să credem că cineva colecționa exemplare ale ființelor raționale...

– Nu! Am spus modele, mai precis **primele modele.**

Altaza izbucni într-un rîs nervos.

– Îndrăznești să insinuezi că **cineva** a creat toate speciile inteligente din Universul nostru?

Khor Ub Nabor o fixă cu o expresie ușor amuzată. Faptul că xyodlarta își pierduse cumpătul nu-l impresiona.

– Ai reprodus exact sensul afirmațiilor mele.

Întîlni privirea concentrată a lui Het van Karsa.

– De ce crezi asta?

– Denebianul din sală era identic cu Ur Dip, în schimb, xyodlarta părea o copie nereușită – îi lipseau haloul și alte calități – un model primitiv, care apoi a evoluat spre superba perfecțiune a Altazei.

– Aberații! pufni xyodlarta.

– Altaza.

Het van Karsa îi rostise numele cu voce monotonă, totuși xyodlarta se cutremură.

– Altaza, repetă duarphul, calci una din legile noastre. Ceea ce aspiri tu e prea mult pentru o xyodlartă și prea puțin pentru...

– Ajunge! Voi tăcea.

În glas îi răsunase teroarea, iar pe obrajii crispați într-o mască zîmbitoare, bronzul stelei Achernar pălise: prin transparența epidermei se vedea rețeaua vinișoarelor albastre, subțiri, sub care Khor Ub Nabor surprinse o încîlceală de fire aurii.

Consilierul deveni încă o dată conștient de aura puterii pe care, sub calmul aparent, personalitatea lui Het van Karsa o degaja. Amintirea primului contact îi stăruia în memorie, nealterată. Atingere fugară, avea tulburătoarea viziune a efluviilor de energie pură, nesfîrșit regenerate, unduind în cîmpuri clocotitoare de forță sau zbătîndu-se sub încătușarea modelatoare a logicii.

Pharologul se ridică:

– Dacă doriți să vă odihniți, camerele v-au fost pregătite. Vom continua – păru să caute cuvîntul – cercetările, mîine dimineață. Entitatea fie cu voi!

...Consilierul făcuse cîțiva pași prin cabină, cînd auzi în spatele lui un declic: mecanismul ușii rulante fusese blocat pe dinafară. Rămase nemișcat, cu simțurile la pîndă și se întrebă – lucid, aproape curios – cum va funcționa capcana. Ridicîndu-și privirea, văzu o mică sferă cenușie ce se rotea pe traiectorii concentrice, în căutarea țintei vii pe care era programată să o distrugă. Arma teribilă, adusă din sistemul Deneb, își localiza victima după bătăile inimii.

Khor Ub Nabor își concentră energia somatică într-un focar unic; în mîna dreaptă se materializă conturul unui disc, căpătînd treptat consistență. Strălucirea lui crescu, atingînd vibrația luminii pure, și începu să pulseze, inducînd senzorii sferei ucigașe în eroare. Consilierul așeză discul pe masă și se retrase... Explozia care cutremură cabina îl făcu să-și piardă echilibrul; se ridicase, cînd apăru van Karsa, însă acesta nu întrebă nimic, făcîndu-i semn să-l urmeze:

– Vino, am să-ți dau altă cameră.

La capătul coridorului aștepta xyodlarta. Mesajul primit din Achernar îi cerea să acționeze: falsul duarph trebuia eliminat, iar dovezile despre „locul acela" distruse.

Ur Dip nu se culcase și, după felul cum îi licărea ochiul, în tonuri tot mai șterse, se aștepta la vizită.

– Ai dat greș. Știi ce urmează, nu? șuieră Altaza. Privește-mă!

Simțea fascinația ochilor ei supunîndu-l, frîngîndu-i voința. Durerea sfredelitoare îl făcu să se zvîrcolească neputincios. Altaza se opri: dorea să-l pedepsească, nu să-l omoare. Îi întoarse spatele și ieși, căci priveliștea trupului scuturat de frisoane o dezgusta.

... După ce se despărți de Het van Karsa, consilierul se întinse pe patul din cabină și adormi. Se deșteptă după cîteva ceasuri, cu senzația clară a unei revelații. Pentru prima dată intuia taina teribilă ce apăsa – asemenea straturilor geologice – asupra sălii din adîncuri, însă intrările labirintului temporal rămîneau blocate și se izbea de aceiași perete impenetrabil. Căile duceau spre o zonă unde începutul și sfîrșitul deveneau învolburările unui sorb uriaș, ce înghițea materia și energia. Nu îndrăznea să privească prăpastia fluidă, din adîncurile căreia pîndea pericolul autoanulării.

Începea să discearnă ritmuri cunoscute în pulsul neîmblînzit al timpului. Încercînd să se orienteze după jaloanele trecerii anterioare, rătăci neajutorat și orb prin spectrul de posibilități, pînă cînd se produse o rupere în continuitatea vremii și alunecă printre pereții de lumină, redus la stadiul unui simplu foton, a cărui singură menire o reprezenta mișcarea...

Se afla în interiorul sălii subterane, printre nesfîrșitele șiruri de cilindri. Indentificînd trăsăturile fiecărui grup de raționali, remarcă în așezarea lor o anumită logică, o subtilă gradare a calităților. Compară bioînvelișurile din cilindri cu locuitorii actuali ai Universului: unele caractere lipseau, altele avuseseră o evoluție surprinzătoare. Prezența globului turtit la poli îl intriga. Cu precauție, își apropie palma de suprafața netedă. Deși o presimțise, descărcarea energetică se produse înainte de a-și putea retrage mîna.

... Se cufundă în tărîmul fără margini al nopții cosmice. Prin întunericul punctat cu palide licăriri de stele, se infiltrau acorduri îndepărtate, ce creșteau în intensitate, izbucnind în armonii ample, pe măsură ce din abisul galactic răsărea imaginea unei planete albastre... Tulburat, Khor Ub Nabor își simți ochii umezindu-se cînd văzu derularea reliefului de o varietate irepetabilă: norii albi, plutind în oceanul de azur al atmosferei, crestele munților învăluite în ceața dimineții, oglinda sclipitoare a mării. Suprapuse peste holograma purtată de timp, peisajul arid al Terrei, în care cenușiul devenise culoarea dominantă: o planetă condamnată și o mînă de oameni, reduși la stadiul de primitivism, luptînd pentru supraviețuire. Alungă viziunea terifiantă și totuși reală. Neregenerat, biocîmpul protector slăbea în intensitate: dădu drumul globului și alunecă în neființă...

Cînd își reveni, Het van Karsa îi ținea încheietura mîinii și o căldură plăcută i se răspîndea prin tot corpul.

– Îmi place curajul, gdarule, dar al tău seamănă a imprudență. Khor Ub Nabor se chinuia să zîmbească. Fără intervenția lui van Karsa ar fi... Cum îi spusese? „Gdarule". Deci, știa! Sau dacă nu, aflase sondîndu-i creierul cînd fusese inconștient.

– Ai de gînd să mă denunți Consiliului?

– Ce-aș cîștiga făcînd-o?

Într-adevăr, ce l-ar putea tenta, trăise doar senzații posibile numai într-o mie de vieți... Printre modelele raționalilor nu descoperise nici un duarph, își aminti Khor Ub Nabor. Constatarea – venită cu întîrziere – îl contrarie, apoi înțelese.

– Da, confirmă Het van Karsa citindu-i gîndul, sîntem o rasă mai veche decît a oamenilor.

– Și ceilalți?

– Sixieni, denebieni, xyodlarți... Stăpînii de azi ai metagalaxiei! Glasul duarphului suna batjocoritor. Începutul a fost făcut de încrederea oamenilor în unelte perfecte: mașini biologice capabile să evolueze și să se reproducă. „Hibrizii" au supraviețuit declinului civilizației care îi crease și, cum se puteau adapta oricărui mediu, în cîteva milioane de ani au cucerit Universul.

– Ei știu adevărul?

– Care adevăr? Că sînt doar niște mașinării complexe, născocite de oamenii pe care îi disprețuiesc?! Explică-i prietenei noastre, Altaza, modul cum au ieșit strămoșii ei de pe banda unei uzine înălțate de „primitivii" terrieni... În milioane de ani, au avut suficientă vreme să își făurească o istorie. Iar dacă bănuiesc totuși ceva, vor încerca să distrugă dovezile din sala subterană.

– Pot ajunge acolo? întrebă Khor Ub Nabor, sperînd într-un răspuns negativ.

Het van Karsa părea să ezite:

– Tu ai ajuns, dar am citit în tine semnul Entității. Chiar dacă nu te-ai născut duarph, ai fost crescut și antrenat după legile noastre. „Ei" nu stăpînesc bine căile temporale, dar într-o zi o vor face.

– N-ar cuteza să înfrunte un duarph! exclamă Khor Ub Nabor, încercînd să se ridice.

– Liniștește-te, ordonă van Karsa.

Trupul celuilalt se supuse, relaxîndu-se, înainte ca sensul cuvintelor să ajungă la creier.

– Trebuie să pleci, aici ești în pericol, reluă duarphul.

– N-am unde să mă duc. Gdaria nu mai există. După atacul xyodlarților, supraviețuitorii s-au refugiat pe Shalag, unde mediul ostil a făcut imposibilă adaptarea. Sînt ultimul gdar. În Eridani am încercat să devin un duarph.

– Și pot să spun că aproape ai reușit.

Het van Karsa rămase pe gînduri. Modul în care gdarul știuse să lupte, să supraviețuiască, impunea respect. Ce fel de ființe erau oamenii? Atît de vulnerabili fizic și totuși...

– Pentru ce ai riscat acceptînd numirea de consilier și apoi misiunea?

– Ajungînd în Consiliu am încercat să opresc vînătoarea de oameni, pustiirea Terrei... Ascultă duarphule, de ce mă ajuți?

Chipul lui Het van Karsa se întunecă. Ar fi dorit să-l ajute – deși, martoră fie Entitatea, nu știa de ce – dar pentru el nu se mai putea face nimic. De aceea tresări auzindu-l rostind cuvin-

tele:

– Viața mea nu contează atît de mult. Ești puternic, duarphule, împiedică nimicirea poporului meu!

Khor Ub Nabor aștepta încordat: nu avea dreptul să-i ceară asta, totuși o făcuse. Dacă era real ce se spunea despre duarphi – că dirijau dezvoltarea raționalilor în metagalaxie – atunci o făceau cu discreție, preferind căile mai lente și mai sigure, avînd înțelepciunea să nu facă uz de superioritatea lor evidentă.

– Voi încerca, rosti Het van Karsa, și cuvintele sale valorau cît un jurămînt. Pleacă acum, nava mea e pregătită pentru decolare.

Cînd părăsi camera, desluși în privirea duarphului milă, sau poate i se păruse. Alerga spre platforma hangarelor, încercînd o stare de spirit nouă, de pace și împăcare cu sine. Dintotdeauna, existența i se supusese unui singur țel, pentru care știuse să-și înfrîngă slăbiciunile; acum învățase să spere.

– Omule!

Cuvîntul șfichiui ca un bici. În primul moment rămase locului, apoi se întoarse încet, căutînd să cîștige timp. Altaza ținea îndreptată asupra lui tija unui delurotron, iar Ur Dip blocase retragerea.

– Te înșeli, Altaza, spuse Khor Ub Nabor înaintînd către xyodlarta care se dădu înapoi. M-am născut pe Gdaria, planeta-colonie unde v-ați încercat precizia tirului atomic.

– Un motiv în plus ca să ne urăști. Credeai că e de-ajuns să furi numele unui duarph pentru a scăpa judecății Consiliului?

În mijlocul frazei, Altaza trase, dar fascicolul devie datorită cîmpului protector. Khor Ub Nabor se aruncă asupra lui Ur Dip, care se prăbuși sub lovitură...

Gdarul urcă scările în goană și ajunse la hangarul de unde drumurile Cosmosului îi erau deschise. Deodată, se opri: cunoștea secretul cilindrilor, iar Consiliul nu putea îngădui răspîndirea lui. Vor pulveriza Terra, înlăturînd posibilitatea vreunei revolte.

Nava lui van Karsa se afla la cîțiva metri. Civilizația duarphilor stăpînea timpul și distanțele, iar legenda despre astronavele lor făcuse înconjurul galaxiei. Cu un asemenea vehicul, patrulele Consiliului nu l-ar ajunge niciodată. O clipă, o singură clipă, ideea îl ispiti... Dincolo de cupola transparentă a hangarului începea Infinitul lumilor libere. Peste toate se suprapuse însă dureros imaginea Terrei.

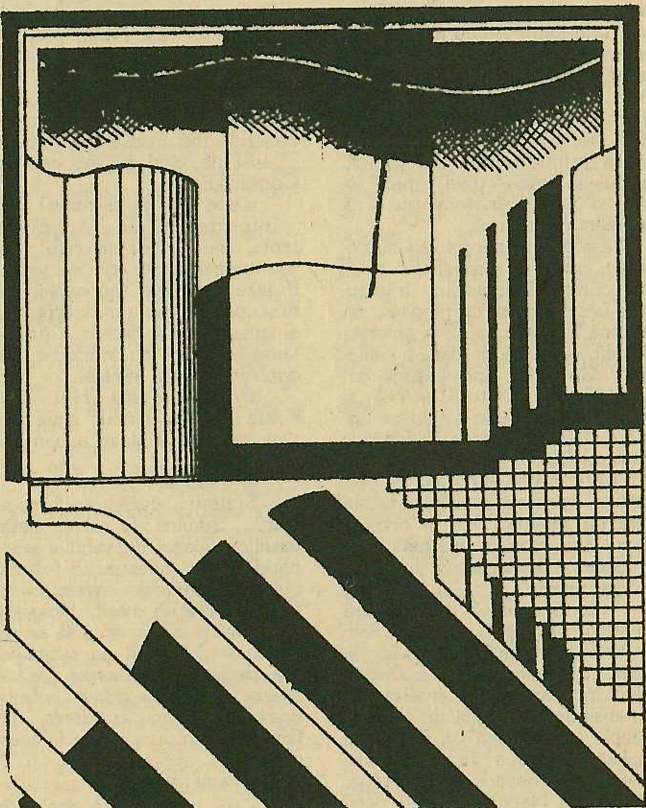
Informațiile din creierul său nu trebuiau să ajungă în mîna Consiliului: se concentră, ștergîndu-le din memorie. Anulă și cîmpul protector.

Așteptarea nu dură mult, silueta xyodlartei apărînd la capătul pistei. Ridică arma și ochii gal beni nu avură nici o tresărire cînd fixă declanșatorul, reglînd fascicului la intensitatea medie. Întocmai cum bănuise, aveau nevoie de trupul și mai ales de creierul său: în secundele de agonie, Altaza spera să-l sondeze.

Urmări degetele fine ale xyodlartei mișcîndu-se implacabil... O explozie de alb inundă totul în jur și ceva se rupse în interiorul său. Un mesaj-gînd concentră, eliberînd, energia sa psihică: „Het van Karsa... nu uita...“

Înainte de a muri, văzu ca prin ceață chipul Altazei aplecîndu-se asupra sa. Și ultimul gdar se pomeni admirîndu-i precizia plină de grație a mișcărilor.

Cu adevărat, își spuse cu amară ironie, omul inventase niște **unelte perfecte.**

ORAȘUL

YUL EN se aplecă și culese un bulgăre de pămînt. Desfăcu încet degetele, lăsînd pulberea cenușie să se împrăștie, luată de vînt... Cîndva, imensa cîmpie fusese acoperită de vegetație. Încercă, fără să reușească, să-și imagineze oceanul verde-gălbui al plantelor, unduind sub soarele de amiază. În locul acela – susțineau vechile texte – se aflaseră pe vremuri păduri nesfîrșite, dar nu putea crede: nimeni din generația lui nu văzuse cum arată un copac adevărat.

Se așeză lîngă una din stînci – erodată de curenții de aer ce înfiorau odată ierburile înalte – unde rămase nemișcat, integrîndu-se aparentei imobilități a elementelor. Ascultînd zgomotele nopții, numai de el înțelese, auzea poate foșnetul unor frunze – ofilite demult pe crengile arborilor dispăruți și ei – sau ropotul fantomatic al stropilor. De sute de ani nu plouase în acea regiune a planetei – fronturile de precipitații fiind dirijate spre zonele de culturi intensive – iar în lipsa apei tot ce fusese viu pierise.

Simți o atingere ușoară, apoi senzația caldă, atît de cunoscută, pe care apropierea Hanei o emana, îl învălui. În afara prezenței fizice, percepea pulsația de veghe a creierului ei căutîndu-l cu intensitate. Neliniștea aceea, plină de întrebări nerostite, îl înduioșă și hotărî să-și elibereze mintea de cîmpul protector – parcă și-ar fi deschis larg brațele – Hana cuibărindu-se recunoscătoare între gîndurile lui. Cu un gest firesc, bărbatul își petrecu mîna dreaptă pe după umerii ei și rămaseră alături în noapte.

„Yul En, e adevărat că te-ai născut... **acolo?** îi auzi gîndul timid. I se păru ciudat, pînă acum nu-i pusese întrebări.

Privi spre nord-est, direcția în care ochii Hanei scormoneau întunericul. La capătul zării, văpaia orbitoare a unui incendiu – răspîndind în jur haloul luminos – părea un astru gigantic pregătit să răsară. Unda termică ajungea pînă la ei, încălzind atmosfera clară și înghețată a deșertului.

Nu erau decît luminile Orașului, singurul de pe planetă, ocupînd aproape o treime din suprafața uscatului. Crescuse monstruos, în sus, spre bolta mereu limpede, nu pe verticală ci oblic, îngrămădire haotică de clădiri antigravitaționale, avînd aspectul unor cristale desprinse din aceeași bază.

Asupra Hanei, Orașul exercitase întotdeauna o anume fascinație: reprezenta necunoscutul, zona interzisă. Yul En, în schimb, îl ura pentru că îl cunoștea atît de bine. Făcînd abstracție de cei exilați din proprie voință în afara zidurilor lui albe, Orașul continua să existe, realitate copleșitoare, pe care o puteau ocoli dar nu ignora... Lumina crepusculară iradiată în spațiu era atît de puternică, încît făcea să pălească strălucirea stelelor, vizibile abia ca niște sclipiri îndepărtate și palide, împrăștiate pe boltă. Dincolo de atmosferă începea lumea aștrilor, rece și veșnică, în care, undeva, se afla **steaua lor,** soarele unei lumi noi. N-o vedeau, dar știau că se află acolo: pe orbita ei eliptică se rotea, de miliarde de ani, planeta-destinație.

Un fior ciudat îl făcu să se întoarcă: nava nu se clintise din loc, turnul alb ridicîndu-se sfidător spre cer în mijlocul cîmpiei, mai înalt decît orice clădire a Orașului.

Noaptea fusese aleasă pentru exod – vor părăsi planeta străbunilor pentru a nu se întoarce niciodată.

– Yul En, povestește-mi despre Oraș... ceru șoapta Hanei.

Da, se născuse în marele Oraș. Dar nu exista nimic în primii lui ani de viață de care să-și amintească cu plăcere. Decît poate...

Întîia senzație rechemată era căldura molatică, înfiorîndu-i buricele degetelor, în timp ce mîngîia blana guamului său. Revedea graba caraghioasă cu care ghemul alb-argintiu se rostogolea prin aer răspunzînd chemării. Ultimele animale supraviețuitoare, guamii, căpătaseră trăsături de mutanți. Insensibili la gravitație, puteau străbate obiecte solide indiferent de structura moleculară, deși, în aparență, păreau la fel de fragili ca niște fulgi de zăpadă.

În fiecare dimineață, cînd se trezea, îl găsea pe **Iw** la picioarele sale, fixîndu-l cu ochi imenși, de un violet fosforescent. Guamul se dezintegra, făcîndu-se nevăzut prin masa, penetrabilă pentru el, a peretelui, ori de cîte ori maică-sa sau altcineva din casă intrau în cameră.

Își aducea vag aminte chipul femeii care îl născuse. Blondă, conștientă de frumusețea ei rece, apărea cîteodată lîngă patul său de copil. Veșmîntul larg, de raze, îi atingea în treacăt obrazul – ca o pală de vînt – iar mila – amestecată cu dispreț – din privire, i se transforma într-o expresie de nestăpînită oroare în momentul cînd Yul începea să gîngurească întinzînd brațele către ea.

Încercările lui de a vorbi o umpleau de groază. O vreme sperase într-o ameliorare, refuzînd să accepte realitatea, dar diagnosticul a rămas inflexibil: Yul era un infirm, un handicapat. La vîrsta la care ceilalți copii se exprimau prin fluxul liber al gîndurilor, fiul ei învăța să rostească silabe! Cînd nimeni, de sute de ani, nu mai folosise rudimentarul instrument al vorbirii! În rest, copilul părea absolut normal, dovedind chiar un talent precoce la deplasarea obiectelor în spațiu-timp...

Pînă la cinci ani, Yul trăise

într-o lume a tăcerii, percepînd cu acuitate fiecare sunet din natură, nu însă și gîndurile celorlalți. Alunecarea tăcută de fantome din jurul său îi dădea impresia unui coșmar în care nimic nu avea vreun sens. Rupt de mediu, se izolase în citadela sa de proiecții ireale, unde închipuiri confuze îi asaltau imaginația. Ideea imposibilei comunicări cu semenii nu-l înspăimînta, căci nu ajunsese să-i pătrundă înțelesul.

Fără ajutorul cuiva, învățase să vorbească după o veche bandă înregistrată. Îi făcea plăcere să se audă rostind cuvintele, iar gustul arhaic al limbii uitate îi umplea cerul gurii cu aroma fructului oprit. Ascultînd înregistrarea fusese tulburat, apoi îl copleșise o emoție pură. Nu avusese vreun sentiment deosebit pentru părinții săi; afecțiunea i se trezise din amorțeală odată cu nevoia de a-l ocroti pe Iw, singurul său prieten, amenințat de ceva nedefinit, dar cert și terifiant.

Cînd avusese loc acel incident, se juca împreună cu guamul pe terasa suspendată aflată în spatele locuinței. Folosind cuvinte de alint din vocabularul său încă sărac, îi repeta mereu numele: Iw, Iw... Guamul își arcuia spinarea acoperită cu blană alb-argintie, din gît îi ieșea un sunet subțire, melodios și, pentru cîteva secunde, trupul animalului devenise luminiscent.

Atunci apăruse lîngă ei fata. De vîrsta lui Yul – nefamiliarizată cu salturile spațio-temporale – calculase greșit coordonatele, materializîndu-se pe terasa lor. Încremenise uitînd să mai plece, ochii i se rotunjiseră, măriți de uimire, iar mîna, ridicată într-un gest de apărare, îi căzu din nou fără vlagă. Vedea prima oară un guam și Iw o înspăimîntase.

– E blînd, spuse Yul încet, liniștitor. Poți să-l mîngîi. Are o blană foarte mătăsoasă.

Propozițiile se închegau stîngaci, cu dificultate, iar Yul En, care dorea cu ardoare să fie înțeles, se simți fericit și mîndru: vorbea în sfîrșit cuiva, unei ființuri asemenea lui.

Reacția fetei îl dezorientă. Fața ei mică, de copil, se strîmbase într-o grimasă de durere, în timp ce sunetul vocii străine îi exploda în urechi: faptul că îi vedea buzele mișcîndu-se o îngrozi și mai mult, făcînd-o să izbucnească într-un plîns tăcut, care îi boțea trăsăturile. Lacrimile îi curgeau pe obraji, alunecînd peste buze. Cînd încercă s-o atingă, se dematerializă instantaneu. Rămase împietrit, întrebîndu-se cu ce greșise.

Răspunsul îl află cîțiva ani mai tîrziu, într-o seară – stătea lungit în pat, torturat de incertitudini, după ce toată ziua îl duruse îngrozitor capul – cînd femeia blondă intră ca de obicei în camera lui, pe neașteptate.

Și deodată știuse.

Citise în mintea ei, cu claritate, totul, ca în adîncul unei ape liniștite. „Mamă" i se zbătuse nerostit cuvîntul-gînd. Pîndise curgerea secundelor grele, așteptînd un răspuns care nu venea. Prin zidul ridicat între el și semeni reușea să le capteze acum gîndurile, dar nu se putea face auzit. Avusese o clipă iluzia că-l dărîmase, însă zidul rămăsese acolo, legătura realizîndu-se într-un singur sens: primea informații fără să le poată înapoia. Altfel decît ceilalți era condamnat la izolare.

În timp, capacitatea de comunicare nu i se îmbunătățise, în schimb, observase un fenomen curios: dacă oricine putea citi în mintea altei persoane – respectînd condiția să se afle la cel mult zece metri distanță și să nu existe interferări – Yul auzea gîndurile celui asupra căruia se fixa, chiar dacă fizic îi despărțeau kilometri. Cînd depărtarea se mărea, calitatea recepției nu începea să scadă, dimpotrivă, putea asculta gîndurile mai multor subiecți simultan, fără un efort deosebit.

Nefiind obligat să iasă din cameră pentru a cunoaște lumea din afara pereților casei, prefera să petreacă ceasuri întregi lungit în pat, concentrîndu-se și contactînd memoria celor aflați întîmplător în sfera sa de recepție. Uneori prindea cîte o discuție între părinții săi, subiectul rămînînd veșnic același: Yul En.

Substituindu-se centrilor senzitivi din creierul mamei, vedea prin ochii ei imaginea soțului. În același timp – conectîndu-se la fluxul emoțional al tatălul – simțea fascinația pe care apropierea femeii continua s-o exercite asupra lui.

– „Privește adevărul în față, Shar En, fiul tău nu va duce o existență normală.

– Fiul nostru, Greis, o corectase blînd.

Femeia plutea la un metru de sol și părul lung, auriu, atingînd podeaua, depășea limita cîmpului energetic care o învăluia într-o cromatică schimbătoare.

– Fiul nostru, repetă cu dispreț amar. Un redus mintal... Un infirm.

Întins pe jos, Shar En închise ochii, relaxîndu-se. Simți întîi cîteva înțepături în membre, apoi brațul drept, lipsit de greutate, zvîcni ușor ridicîndu-se în aer. Curînd, corpul întreg devenit imponderabil începu să se înalțe încet, într-o legănare lină.

Pluteau unul lîngă altul, la același nivel: două sfere gemene, orbitoare, ca niște omizi uriașe închise în crustele de lumină.

– Știu, căsătoria noastră a fost o greșeală, auzi gîndul-ecou al tatălui.

– Iartă-mă. N-am vrut să spun asta.

Tîrziu, înțelese la ce se referea tatăl său. Greis făcea parte dintre ființele privilegiate de pe planetă, avînd un cod biologic alfa, iar alegerea unui partener cu o zestre genetică mediocră – cum era Shar En – reprezenta o încălcare a legilor nescrise.

Datorită puterii sale de a cunoaște gîndurile oamenilor aflați indiferent la ce distanță, Yul En știuse – înainte ca în palatele din centrul metropolei să se programeze ordinul – despre campania împotriva guamilor. Acuzate de răspîndirea maladiilor, celelalte specii fuseseră deja decimate.

Îl luase pe Iw și fugise afară din Oraș. L-au găsit după șase zile, zăcînd inconștient în mijlocul cîmpiei pîrjolite de secetă. Alături, corpul guamului, ghem argintiu, inert. Murise de sete...

– Îmi pare rău, murmură Hana, strîngîndu-i brațul.

– A fost singura ființă care merita salvată din iadul acela, replică Yul fără să privească îndepărtatele lumini ale Orașului.

– Ce s-a întîmplat mai departe?

Yul En reluă firul povestirii, supunîndu-se nu atît dorinței Hanei, cît unei nevoi organice de a-și limpezi trecutul.

Împlinise douăzeci de ani cînd a auzit prima dată chemarea, venind dintr-o zonă nelocuită a planetei. La început i se păruse imposibil – cine ar fi putut supraviețui în inima deșertului – dar chemarea se insinua în mintea lui seară de seară, mereu mai puternică.

Printre veșnicele dune de nisip trăiau oameni. Refuzînd civilizația urbană, cinci mii de bărbați și femei – cifră neînsemnată în comparație cu miliardele pe care îi hrănea Orașul – se izolaseră, rupînd orice legătură cu restul lumii. Yul nu știa nimic despre oamenii aceia, nici despre țelul ce-i ținea împreună – înfruntînd natura ostilă, lipsindu-le uneori apa și alimentele – însă faptul că împărtășeau resentimentul său față de Oraș era de ajuns. Hotărî să se alăture lor.

Își așezaseră tabăra într-o veche bază de rachete, părăsită de cînd expedițiile cosmice fuseseră abandonate – spunîndu-se că adevărata, singura cunoaștere era posibilă numai din interiorul fenomenelor, prin analize profunde. Ce rost aveau atîtea sacrificii materiale pentru dobîndirea unor cunoștințe relative, cînd adevărurile absolute ale existenței așteptau îngropate în fiecare din noi?... Tehnica cerebrală a introspecției – dusă pe culmile perfecțiunii – devenise unica măsură de valori.

Cu ajutorul unui vistplan reuși să atingă marginea sistemului automat de centură. Înfățișarea Orașului fiind peste tot aceeași – turnurile-clădiri se intersectau pe traiectorii oblice, părînd gata să se prăbușească peste păienjenișul sintroculoarelor suspendate – locuitorii pierduseră obiceiul de a se deplasa pe distanțe mari, așa încît arterele de circulație erau pustii și nu-l împiedică nimeni să ajungă la aeroport.

Aparatele de zbor stăteau aliniate sub cupola protectoare, întreținute în perfectă stare, deși trecuseră ani de la ultima lor misiune. Cum în afara Orașului nu exista alt obiectiv demn de interes – pe o mică porțiune a uscatului se aflau zonele cultivate, iar în rest se întindea imensitatea pustiului – inutilitatea unei linii aeriene devenise evidentă.

Aparatul răspundea fidel comenzilor, însă lipsa unor date precise făcuse localizarea taberei dificilă și Yul En survolase multă vreme aria probabilă înainte să observe puzderia de corturi, camuflate în culoarea nisipului.

Zburase tot timpul paralel cu zidul de piatră al canionului, cîmpul vizual fiindu-i limitat din cauza pereților verticali: abia cînd trecu peste buza prăpastiei, văzu **nava**. Gigantică în mijlocul reliefului plat, forma sa masivă și totuși zveltă țîșnea amețitor spre înălțimi. Yul se ridică la zece mii de metri, unde vîrful antenei se pierdea în albastrul senin al cerului. Diametrul navei măsura aproape un kilometru și, fără antigravitoare, s-ar fi prăbușit sub propria masă. În spatele ei, celelalte nave păreau niște machete.

Pe măsură ce pierdea înălțime remarcă la sol o activitate intensă. După aterizare, oamenii care se apropiară de hidror nu păreau surprinși de venirea lui, ba chiar avu strania impresie că fusese așteptat. Conducătorul grupului înaintă spre el:

– Fii binevenit între noi, Yul En.

Nu i se păruse, buzele crăpate de arșiță se mișcau. Oamenii pustiului hotărîseră să păstreze moștenirea prețioasă a vorbirii. Civilizația planetară – susțineau ei – a început să decadă o dată cu abandonarea limbajului, cînd subtilitățile gîndirii au îndepărtat omul de realitatea înconjurătoare. Treptat, noțiunile practice au dispărut, înlocuite de concepte, nivelul tehnicii a stagnat și evoluția speciei alunecase pe o spirală descendentă.

– Apoi te-am cunoscut pe tine, Hana.

Yul zîmbi, întorcîndu-se în prezent.

În noaptea aceea, ultima, pașii lor își lăsau amprenta pe nisipul roșiatic. Cînd soarele îi va încălzi din nou, va fi soarele altei lumi.

– Ai scăpat de complexul izolării, rosti Hana. Trebuia doar s-o dorești cu adevărat, să-ți eliberezi gîndurile, anulînd ecranul protector al minții tale.

Yul deveni atent: un susur venea dinspre stînga, unde se afla turnul de apă. Din vastul sistem care raționaliza pînzele freatice, o mare parte a rezervei de apă dulce alimenta Orașul, restul folosind pentru irigarea culturilor. Fusese săpat un puț pînă la una din conducte, iar zgomotul anunța o scădere a presiunii lichidului.

Privi fața Hanei, ale cărei trăsături începeau să se contureze în lumina palidă a zorilor. Frumusețea ei n-avea nimic din lascivitatea femeilor din Oraș, fiind mai curînd sălbatică, primară: îl atrăgea, înspăimîntîndu-l totodată. Lîngă ea renunțase la închipuirile bolnave și, uneori, îi era milă de cei rămași prizonieri ai Orașului, cufundați în visul inutil al existenței. Nimeni nu avea o anumită ocupație; își petreceau timpul în meditații, încercînd să atingă sferele abstracte ale absolutului... Mașinile făceau totul, fabricau alte mașini pe care, folosindu-le, locuitorii Orașului uitaseră de mult cum funcționează.

Oamenii pustiului au luat totul de la capăt, învățînd meserii îngropate sub praful istoriei. Urmașii lor – asemenea Hanei – nu cunoscuseră Orașul, poate de aceea uitaseră să-l urască.

...Brusc, un zgomot teribil despică noaptea. Solul începu să trepideze și vuietul prelung le izbi timpanele. Yul crezu întîi că s-a spart rezervorul de apă, apoi

MEDALION

RODICA BRETIN

îi trecu prin minte posibilitatea unui cutremur, dar sunetul acela inconfundabil nu fusese produs de un cataclism geologic.

Nava își lua startul.

Yul recepționa din toate părțile gînduri încărcate de panică: oamenii năvăleau afară din corturi – buimăciți de somn, cu fețele palide – asistînd neputincioși la dezastrul pe care se doveediseră incapabili să-l prevadă.

Deși lacrimile îi umpleau ochii, orbindu-l, Yul nu-și putea desprinde privirea de la fascinantul spectacol al navei ce se ridica maiestuos. Nu simțea durerea arsurilor, plămînii chinuiți de aerul fierbinte. Singurele sentimente rămase în el erau furia rece, copleșitoare și o cumplită dezamăgire... Nici unul din cei trei mii de oameni cît putea transporta nava – fuseseră aleși cei foarte tineri, care aveau șansa să reziste încercării – nu va ajunge la destinație. Nemulțumiți, ceilalți nu acceptaseră sacrificiul.

Răsună un alt tunet, apocaliptic, parcă întreaga boltă se fisurase: prin spărtură năvăli asupra lor fluviul incandescent, pînă cînd zarea deveni un ocean în flăcări. Nucleul de foc irupsese pe cer din direcția nord-est, în momentul critic racheta aflîndu-se undeva deasupra Orașului.

Yul – care în prima secundă a exploziei se aruncase la pămînt, protejînd-o pe Hana cu trupul său – se ridică, privind în jur: unde nu existase decît un șes întins se căscau gropi uriașe, adevărate cratere. Cîteva corturi fuseseră atinse de pîrjol și văzu oameni arzînd ca niște torțe în noapte. Strigătele răniților răsunau în văzduhul sufocant: se tîrau pînă la rezervorul de apă, din fericire neatins.

...În ziua aceea a plouat peste deșert, după secole de secetă. Întîi s-a dezlănțuit furtuna electrică – străpungînd zdrențele norilor cu fulgere ramificate –, apoi a căzut prima picătură. Timp de săptămîni rafalele ploii au țesut o pînză fluidă între cer și pămînt. Deoarece torentele formate de-a lungul cîmpiei își uniseră cursul, tabăra a trebuit evacuată pe o platformă stîncoasă, sub care spumegau apele unui adevărat fluviu.

Mulți oameni pieriseră, alții, cu arsuri grave, aveau nevoie de îngrijiri. Alimente nu mai erau – rezervele se aflaseră la bordul navei. Conducătorii diferitelor grupuri au hotărît întoarcerea în Oraș. Himera care îi ținuse uniți nu mai exista, se spulberase în vînt, odată cu resturile carbonizate ale navei. Yul și Hana, împreună cu o mică fracțiune, aleseră totuși să rămînă: pentru ei. Orașul nu avea nimic de oferit.

Așezați pe coama unei dune, de unde puteau cuprinde pînă departe vastitatea deșertului, urmăriră mult timp cu privirea șirul de puncte întunecate, aflate într-o înaintare lentă: cortegiu trist, îndreptîndu-se spre Oraș.

Întorcîndu-se odată cu ceilalți în tabăra acum pustie, Hana îl găsi pe Yul în plin contact cerebral – ținea ochii închiși, fixați spre un orizont interior. Deveni conștient de prezența ei abia cînd îi atinse ușor brațul.

În Oraș se întîmpla ceva, căci mințile sondate erau pline de panică. Resturi incandescente din corpul navei se prăbușiseră peste clădirile zonei industriale – distrugînd centrale, baze de calcul, uzine cibernetice –, iar computerele care asigurau serviciile au încetat să funcționeze. Se blocase distribuirea de apă și energie în locuințe, activitatea pe cîmpurile cultivate fusese paralizată, clima planetei scăpase controlului.

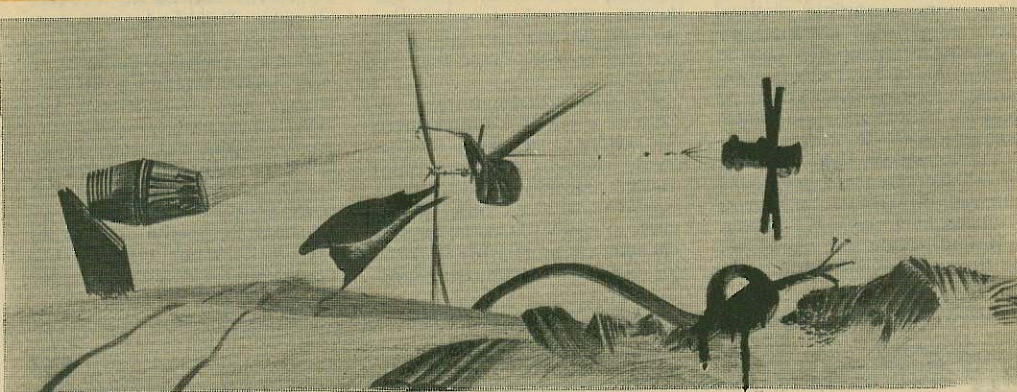
– Sînt disperați, spuse Yul întrerupînd contactul. Mașinăria lor perfectă s-a dat peste cap. Curînd, vor avea nevoie de noi și atunci vom putea să ne impunem condițiile.

– Yul, îl zori Hana, hidrorul!

...Văzînd aparatul rotindu-se deasupra, la mică altitudine, coloana de oameni se oprise și aștepta.

Amplificat de puternicele stații, mesajul lui Yul răsună în atmosfera clară a deșertului, ajungînd la fiecare din cei opriți să-l asculte.

...De pe colină, Hana văzu aterizarea hidrorului. Era gata să coboare, cînd observă un fir de iarbă răsărit la umbra unei stînci. Sămînța rămăsese îngropată cine știe cît timp în pulberea cenușie și ploaia o adusese la viață. Hana privi firul de iarbă ca pe o minune. Poate, într-o zi, întreaga cîmpie va fi acoperită de ierburi înalte, legănîndu-se în bătaia vîntului. Alergînd spre Yul, simțea crescînd în ea o nouă forță: SPERANȚA.

GABRIEL MANOLESCU

DĂNUȚ UNGUREANU: „O FEREASTRĂ SPRE ABSOLUT"

ÎNTOARCEREA ACASĂ

JAMES TIPTREE Jr.

James Tiptree Jr. este de fapt o septagenară pe adevăratul nume Alice Sheldon, născută la Chicago. Mai utilizează și pseudonimul Raccoona Sheldon. A venit relativ tîrziu în domeniul SF-ului, debutînd în anul 1968 în revista Analog cu povestea Birth of a Salesman.

Are o remarcabilă tehnică scriitoricească, cu fine analize psihologice, și cu unele aspecte ale vieții viitoare care adesea șochează. În povestirea Happiness is a Warm Spaceship *(1969), subtilă satiră la adresa inechităților rasiale, rasistul pămîntean, tînărul comandant secund al unei astronave cu echipaj extraterestru, sfîrșește prin a deveni fratele de arme al extratereștrilor într-o deplină colaborare pentru a dejuca planul de integrare a echipajelor de extratereștri în forțele umane, iar în povestirea* Your Haploid Heart *(1969) se pune întrebarea de a considera sau nu umane cele două grupe rivale de pe Esthaa-Epsilon V Vizitiul: Flennii, indivizi sexuați haploizi, care trăiesc potrivit unui timp accelerat, și Esthaanii, urmașii diploizi ai primilor, totalmente asexuați și care se reproduc prin butaș, dînd naștere unor Flenni haploizi. Deci, nici o asemănare cu umanitatea... În* Mother in the Sky with Diamonds *(1971) ni se prezintă dragostea dezinteresată a unui om pentru bătrîna sa mamă drogată și complet nebună, iar în povestirea* Painwise *(1971), Tiptree ne prezintă un pierdut explorator spațial obsedat de incapacitatea sa de a simți durerea, și care descoperă cu oroare că Pămîntul este acela care-l face să cunoască o durere insuportabilă.*

Povestirile și nuvelele și le-a adunat în două culegeri: Ten Thousand Light-Years from Home *(1973) și* Warm Worlds and Otherwise *(1975).*

Un prim roman, Up the Walls of the World *(1978), ce ține de mișcarea de reînnoire a space-operei, ce are loc în S.U.A., și la care participă în mod deosebit noile nume ale S.F.-ului american: Orson Scott Card, Spider Robinson sau John Varley.*

James Tiptree Jr. a reușit să obțină de-a lungul anilor cîteva remarcabile succese, încununate cu marile premii ale genului: Hugo în 1974 pentru nuvela lungă The Girl Who Was Plugged In *(1973) și în 1977 pentru nuvela lungă* Houston, Houston, Do You Read? *(1976), și Nebula în 1973 pentru povestirea* Love Is the Plan, the Plan Is Death *(1973), în 1976 pentru nuvela lungă,* Houston, Houston, Do You Read? *(1976), și în 1977 pentru nuvela* The Screwfly Solution *(1977) sub numele de Raccoona Sheldon.*

Pînă în prezent nu a fost tradusă în românește. (Dănuț Bărăgan)

...GREŞEALĂ! Teroare! Şi el, înghesuit şi pierdut acolo – împins în imposibilitate, abandonat, fără a se şti niciodată cum, un om nepotrivit în cel mai aiurea dintre toate locurile aiurea din acest inimaginabil colaps al unui mecanism imposibil de a mai fi imaginat vreodată – eşuase, distrus, ruinat, cu posibilităţile de salvare spulberate, el, care în acea nanosecundă îşi dădu seama că n-o să mai poată îndura, că rezistenţa îl părăseşte, îndepărtîndu-se pe cea mai lungă cale spre viaţa care se retrage pîlpîind, dispărînd, pentru vecie, dincolo de icnetul lui de spaimă care-l proiectează în vîrtejul ultim dincolo de care se află căminul său, viaţa sa, chiar şi posibilitatea lui de a fiinţa; văzîndu-l cum îl absoarbe înapoi, în cel mai adînc stomac, dizolvîndu-l, părăsindu-l, singur şi uitat, pe ce fel de ţărm necunoscut? Al totalei erori? Al frumuseţii ascunse în spatele bucuriei, poate? Al groazei? Al lipsei de însemnătate? Sau doar al profundei deosebiri? Dar, orice ar fi fost acel loc în care nimerise din greşeală, cu siguranţă că n-ar fi suportat să-şi ducă acolo viaţa, aberaţie violentă şi siluitoare; şi el, feroce, curajos, ţicnit... încleştat într-un protest total, ca o lovitură de pumn ivită dintr-o totală repudiere a lui însuşi, acolo, în acel loc uitat, ce avea să facă?... Respins, exilat, tînjind după casă mai disperat decît o fiară rătăcită, hoinărind către un culcuş inaccesibil, culcuşul lui, CĂMINUL lui... şi nici un drum, nici o posibilitate de transport, fără vehicule, instrumente, maşini, fără nici o forţă în afara hotărîrii sale neclintite năzuind către casă de-a lungul acestui vector de fugă, ultima şi singura salvare. Ce să facă?

Mergea.

Acasă.

●

ÎNTOARCEREA ACASĂ

Se poate spune că ceea ce a dat peste cap activitatea celei mai importante concesiuni a Centrului de Accelerare a Particulelor din Bonneville, Idaho, nu a fost niciodată cunoscut prea exact. Altfel spus, toţi cei care ar fi fost capabili să detecteze eroarea de funcţionare iniţială au fost ei înşişi victime imediate, în marea catastrofă care a urmat.

Natura acestui cataclism fulgerător nu a fost nici ea înţeleasă de la început. Tot ce s-a ştiut vreodată în mod absolut sigur a fost faptul că la orele 11,53, în ziua de 2 mai 1989, Stil Vechi, laboratoarele Bonneville şi tot personalul au fost transformate într-o formă a materiei dislocată pînă la cele mai intime nivele, ceva asemănător cu o plasmă de înaltă energie şi care se răspîndi rapid prin aer, însoţită de manifestări seismice şi evenimente atmosferice.

Din nefericire, zona atinsă de respectiva anomalie includea şi un sistem operaţional de urmărire a armelor nucleare, de tip „Mirv Watchdog Bomb".

În coşmarul următoarelor ore, populaţia Pămîntului fusese în mare parte nimicită, biosfera – alterată şi Pămîntul însuşi primise marca unui mare număr de cratere „convenţionale". Timp de mai mulţi ani după aceea, supravieţuitorii au fost preocupaţi numai de găsirea unei căi de existenţă, aşa încît scobitura nisipoasă, cu contur caracteristic, de la Bonneville, a fost lăsată pradă vremii, singură în schimbătorul ciclu al anotimpurilor.

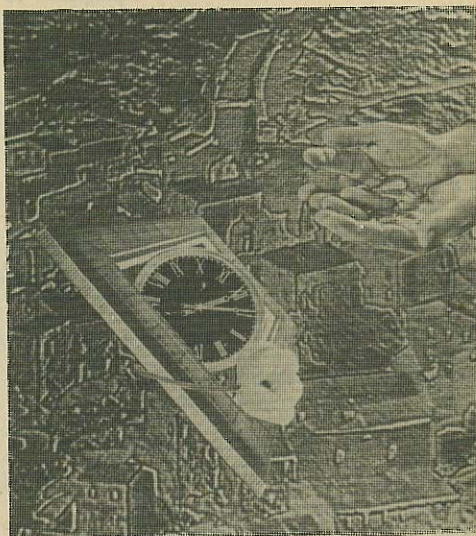
Nu era un crater larg; avea doar cu ceva peste un kilometru în diametru şi-i lipseau obişnuiţii pereţi laterali supraînălţaţi. Suprafaţa lui era acoperită cu o substanţă fin divizată, care se întărise, transformîndu-se în pulbere. Înaintea începerii sezonului ploios semănase cu o cîmpie tipică şi doar din anumite unghiuri, dacă cineva ar fi inspectat craterul, s-ar fi putut detecta prezenţa unei mici zone netede, exact în apropierea centrului.

La două decenii de la dezastru, un grup de oameni scunzi şi oacheşi apăru dispre sud, mînînd o turmă de animale semănînd vag cu nişte oi. În acea vreme, craterul se înfăţişa ca un bazin larg, de mică adîncime, în care iarba nu creştea decît cu greu, fără îndoială datorită lipsei aproape complete a microorganismelor din sol. Cu toate acestea, nici plantele firave din interiorul craterului, nici iarba crescută exploziv în împrejurimile acestuia nu păreau periculoase pentru animale. Cîteva colibe din buşteni negeluiţi se înălţară lîngă marginea de sud a clădirii şi o cărăruie slabă, abia observabilă, începu să-şi croiască drum de-a curmezişul craterului, trecînd chiar prin pata pustie din centru.

Într-o dimineaţă de primăvară, doi copii care-şi duseseră oile pe poteca marcată se întoarseră înapoi în tabără, urlînd cît îi ţineau puterile. Un monstru răsărise ca din pămînt în faţa lor, un animal uriaş şi neted, scoţînd un urlet înspăimîntător. Dispăruse apoi cît ai clipi din ochi, zguduind solul şi lăsînd în urmă-i un miros groaznic. Oile fugiseră care încotro.

Din moment ce ultima afirmaţie era în mod vizibil adevărată, cîţiva adulţi porniră în cercetare. Negăsind însă nici un semn despre monstru şi nici locul unde s-ar fi putut ascunde, puseră ordine în lucruri ciomăgindu-i serios pe cei mici care, la nivelul lor, rezolvară şi ei problema, făcînd de atunci un ocol larg în jurul petei; şi astfel, nimic nu se mai întîmplă o bucată de vreme.

În primăvara următoare, episodul se repetase. De data aceasta, între martori se afla şi o adolescentă, dar tot ce putuse ea să adauge la spusele celorlalţi era că monstrul părea să se ivească stînd întins peste pămînt, fără să facă nici o mişcare. Exista acolo şi o porţiune de teren nivelată în noroiul din jur. Din nou nu s-a găsit nimic; un idol păzitor de rele, confecţionat dintr-un par despicat în două, fu amplasat în cuprinsul petei.

DANUŢ UNGUREANU: „EXPONAT"

Cînd lucrurile se repetară aidoma, pentru a treia oară, un an mai tîrziu, zona de ocolire fu lărgită şi se plantară în plus şi cîteva nuiele vrăjite. Dar, cum din zonă nu părea să ameninţe nici un pericol direct şi cum oamenii cei oacheşi văzuseră locuri unde treburile mergeau şi mai rău, creşterea vitelor îşi urmă cursul, netulburată. Odată cu scurgerea timpului, alte cîteva apariţii, mai mult sau mai puţin instantanee, ale monstrului, fură observate, şi de fiecare dată ele aveau loc numai primăvara.

La sfîrşitul celui de-al treilea deceniu al noii ere, un bătrîn înalt coborî şchiopătînd colinele dinspre sud, împingînd înainte-i, la vale, un balot aşezat pe o roată de bicicletă. Îşi ridică tabăra în partea exterioară a craterului şi curînd găsi locul de unde apărea de obicei monstrul. Se simţea ispitit să-i iscodească pe localnici cu întrebări, dar cum nimeni nu l-ar fi înţeles, renunţă, mulţumindu-se să schimbe cu ei un cuţit pentru ceva de-ale gurii. Deşi era în mod evident un ins lipsit de apărare, un lucru anume din înfăţişarea sa îi opri pe ceilalţi din intenţia lor de a-l ucide, ideea dovedită mai tîrziu plină de înţelepciune, căci străinul ajută femeile grupului la vindecarea cîtorva copii bolnavi.

Îşi petrecu apoi mult timp în preajma locului de unde se ivea monstrul şi se afla pe aproape cînd avu loc următoarea apariţie. Asta-l întărîtă la culme, făcîndu-l să îndeplinească mai multe lucruri aparent nepericuloase, dar oricum inexplicabile, între care şi mutarea, tîrîş-grăpiş, a taberei, în interiorul craterului. Rămase acolo un an împlinit, studiind locurile, şi se poate spune că, aflîndu-se atît de aproape, ar fi fost imposibil să-i scape vreo nouă apariţie a monstrului. După care îşi pierdu cîteva zile cioplind o piatră magică, destinată acelui loc; în cele din urmă plecă spre nord, şchiopătînd, aşa cum venise.

Alte cîteva zeci de ani se scurseră. Craterul se eroda treptat şi un torent ivit în urma acţiunii ploilor dăduse naştere, implicit, unui stăvilar mobil aşezat de-a lungul uneia dintre marginile bazinului. Păstorii cei arşi de soare şi oile lor fură atacaţi de o ceată de oameni cu părul cărunt, după care supravieţuitorii părăsiră locurile, îndreptîndu-se spre est. Iernile grele, caracteristice altădată pentru Idaho, deveniseră acum foarte blînde; plopi tremurători şi eucalipţi încolţiră în cîmpia umedă. Cu toate acestea, craterul era în continuare lipsit de copaci, vizibil doar ca o groapă aplatizată, mustind de iarbă, în centrul căreia o anumită porţiune rămînea în continuare aridă. Văzduhul se mai limpezi oarecum.

După încă treizeci de ani, o hoardă numeroasă de negri apăru în nişte harabale trase de boi şi rămase locului pentru un timp, dar îşi luă tălpăşiţa de îndată ce i se înfăţişă şi ei monstrul cu uruit de tunet. Şi ca întotdeauna cîţiva vagabonzi rămaseră pe loc, despărţindu-se de grup.

Cinci decenii mai tîrziu, o mică aşezare permanentă crescuse întinzîndu-se pînă la şirul de coline cel mai apropiat, de pe care oameni călărind pe nişte căluţi cu spinările vîrstate în culori întunecate mînau un soi de vite gheboase, pînă în imediata apropiere a craterului. Lîngă zăgazul care oprea ploile, un păstor îşi construise o colibă devenită cu timpul locuinţă pentru o familie numeroasă, ai cărei membri aveau pielea de culoarea măslinei şi părul roşu ca focul. La timpul cuvenit, unul dintre ei fu martorul ţîşnirii monstrului, dar cu toate acestea grupul nu plecă. Rămase să ţină companie pietrei lăsată de bătrînul cel înalt şi şchiop şi care încă se mai afla la locul ei, fără ca nimic să-i tulbure pacea.

Gospodăriei de pe coama craterului i se mai adăugară în timp şi altele, şi tot cam pe-atunci urma potecii care traversa zona deveni un drum de căruţe, cu un pod de buşteni aruncat peste albia torentului. În centrul craterului devenit pe alocuri abia discernibil, drumul făcea o cotitură, ocolind o porţiune acoperită cu ierburi, în care se găseau un metru pătrat de pămînt gol, bătătorit într-un mod curios, şi o rocă de gresie cu încrustaţii adînci.

Apariţia monstrului era cunoscută acum ca avînd loc cu regularitate în acel punct, într-o anumită zi din primăvară, iar copiii comunităţii, căpătînd cu timpul curaj, se apropiau tot mai des de pata aceea ciudată, îndemnîndu-se unii pe alţii. Începu să se facă tot mai des referire la monstru cu o frază traductibilă aproximativ prin expresia „Bătrînul Dragon". Apariţiile Bătrînului Dragon erau întotdeauna aceleaşi: o scurtă şi violentă bubuitură de tunet, care începea şi se termina la fel de brusc şi în mijlocul căreia creatura asemănătoare dragonului era văzută agitîndu-se, aparent furioasă, deşi în realitate ea nu se mişca din loc niciodată. După care urma un miros neplăcut şi pămîntul fumega. Oamenii care văzuseră totul mai îndeaproape vorbeau şi de o senzaţie stranie, care le dădea fiori.

La începutul celui de al doilea secol, doi tineri intrară călare în oraş, venind dinspre nord. Căluţii lor erau mai mitoşi decît cei din rasa locală, iar echipamentul pe care-l purtau includea şi două obiecte asemănătoare unor cutii, pe care tinerii le dădură jos în locul apariţiei monstrului. Rămaseră în zonă un an întreg, observînd două materializări ale Bătrînului Dragon şi furnizînd localnicilor veşti şi hărţi ale drumurilor şi oraşelor comerciale aflate în regiunile mai reci din nord. Construiră apoi o moară de vînt, care fu acceptată de comunitate, şi se oferiră să construiască şi o maşină care să dea lumină, dar fură refuzaţi. Atunci tinerii plecară, luînd cu ei cutiile, după ce în zadar încercaseră să convingă un băiat de prin partea locului să înveţe să le folosească.

În cursul următoarelor decenii, alţi călători se opriră, minunîndu-se de apariţiile monstrului, iar în munţii din sud avură loc lupte sporadice. Una dintre bandele înarmate făcu o incursiune în interiorul craterului, cu intenţia de a pune mîna pe vitele sătucului aflat acolo. Incursiunea fu respinsă, dar călăreţii aduseră cu ei o boală care pătă pielea şi care ucise pe mulţi dintre localnici. În tot acest timp, locul arid din centrul craterului continua să existe şi monstrul să-şi facă apariţia acolo cu regularitate, fie că era observat sau nu.

Oraşul de pe coline se mări şi-şi schimbă înfăţişarea, în timp ce cătunul din crater crescu şi el, pînă ajunse la dimensiunile unui oraş. Drumurile se lărgiră, înlănţuindu-se într-o reţea. Acum pe coline creşteau conifere de culoare gri-verzui, care se răspîndiră pe cîmpie; în coroanele lor trăiau şo-

pîrle scoţînd nişte zgomote asemănătoare ciripitului.

Către sfîrşitul secolului, o ceată de zdrenţăroşi înveşmîntaţi altădată în piei, se năpusti dinspre vest asupra oraşului, mînînd nişte vaci de lapte pipernicite. În cele din urmă fură ucişi sau alungaţi, dar nu mai înainte ca toate cirezile locale să contracteze un parazit vicios. Au fost aduşi de urgenţă veterinari din oraşul comercial situat la nord, dar nu s-a putut face mare lucru. Familiile din vecinătatea craterului plecară spre alte meleaguri şi timp de cîteva zeci de ani regiunea rămase ca şi pustie pînă cînd vitele unui nou neam reapărură în cîmpie şi sătucul din interiorul craterului fu repopulat. În tot acest timp, în porţiunea aridă din centru continua să apară în fiecare an monstrul, devenit acum un fenomen acceptat de toată lumea din ţinut. Mai mult de-atît, în cîteva rînduri sosiră, cu misiunea de observare a lui, chiar şi nişte patrule ale Îndepărtatei Autorităţi Nordice.

Aşezarea din cuprinsul craterului înflori continuu, extinzîndu-se apoi şi pe cîmpurile unde mergeau vitele la păscut. După o vreme, o parte a vechiului crater fu transformată în parc al oraşului şi o industrie turistică sezonieră, aflată încă în fază incipientă, începu să se dezvolte vertiginos, bazîndu-se pe atracţia exercitată de apariţiile anuale ale monstrului. Orăşenii închiriau camere în perioadele respective şi prin tavernele de la faţa locului începuseră să apară deja diverse relicve ale monstrului, toate absolut „autentice"!

Mai multe curente religioase, toate bazate pe existenţa monstrului, au fost fondate în această perioadă. Unele susţineau că ar fi vorba de un diavol sau un suflet condamnat să apară mereu pe Pămînt pentru ispăşirea catastrofei ce avusese loc în urmă cu două secole. Altele credeau că lucrul sau fiinţa aceea, ce-o fi fost ea, era un soi de mesager al cărui urlet prevestea fie Judecata de Apoi, fie ajutorul acordat credincioşilor. O sectă foarte zgomotoasă în manifestări susţinea învăţătura conform căreia apariţia exprima conduita morală a locuitorilor oraşului în anul precedent. Aceeaşi sectă cerceta minuţios în cadrul fiecărei apariţii anuale schimbările care ar fi putut fi interpretate drept semne bune sau rele. Era considerată norocoasă sau periculoasă, după caz, atingerea vreunei persoane de către pulberea înălţată odată cu ivirea monstrului. În fiecare generaţie, cel puţin cîte un băiat încerca să izbească monstrul cu un par, alegîndu-se de obicei doar cu braţul rupt sau cu rolul principal într-o poveste palpitantă, care cucerea pentru o vreme tavernele. A bombarda monstrul cu pietre sau cu alte obiecte devenise un sport foarte popular, chiar dacă pe de altă parte, timp de cîţiva ani buni, oamenii înălţau rugăciuni fierbinţi monstrului şi-i aduceau în mod sistematic flori. Odată, un grup oarecare încercă chiar să-l prindă într-o plasă, dar fu dat peste cap de vaporii emanaţi în momentul apariţiei colosului, bineînţeles, cu tot cu plasă. Zona însăşi fusese mult timp ţinută la distanţă, în mijlocul parcului.

În ciuda tuturor acestor lucruri, monstrul îşi continua în fiecare an şirul apariţiilor violente şi enigmatice, răcnind inaccesibil, cu trupul răşchirîndu-se furios, dar totuşi nemişcat.

La apropierea celui de-al patrulea secol al noii ere deveni evident că monstrul se transforma încetul cu încetul. Cînd apărea la suprafaţă nu mai era acum întins la pămînt, ci avea un braţ şi unul

ÎNTOARCEREA ACASĂ

DĂNUŢ UNGUREANU: „CONTACT"

dintre picioare îndreptate în sus, într-un gest nărăvaş şi nestăpînit, ca şi cum ar fi biciuit pe cineva. Pe măsură ce anii se scurgeau, începu să se schimbe tot mai repede, iar la sfîrşitul secolului se înălţase deja într-o atitudine chircită, contorsionată, cu braţele zvîrlite în afară, ca şi cum l-ar fi surprins îngheţul în timpul unei mişcări de întoarcere. Răcnetul său, de asemenea, părea oarecum diferit ca tonalitate, iar solul, în urmă-i, fumega tot mai intens.

Toţi simţiră atunci deosebit de clar că omul-monstru era pe cale să înfăptuiască ceva deosebit, o manifestare oarecum definitivă şi, drept urmare, o serie de dezastre naturale şi de miracole oferiră suport unei credinţe viguroase, promulgînd tocmai această doctrină. Mai mulţi conducători religioşi călătoriră spre oraş pentru a fi martorii apariţiilor.

Cu toate acestea, deceniile trecură şi omul-monstru nu făcu nimic altceva decît să se răsucească uşor pe loc, astfel că acum apărea aidoma **cuiva** pe cale să alunece, în vreme ce se trage înapoi, clătinîndu-se din cauza vijeliei care-l izbeşte din faţă. Desigur însă că nu se simţea nici urmă de vînt şi, de fapt, atunci, climatul general era liniştit şi nimic nu avea cum să-l modifice.

Pe la începutul celui de-al cincilea secol, socotind după Noul Calendar, trei patrule de cercetare ale Autorităţii Centrale din Nord sosiră în regiune cu scopul mărturisit de a observa şi studia monstrul. Un mecanism permanent de înregistrare fu înălţat în locul magic, după ce – bineînţeles – locuitorii oraşului primiră asigurarea că nici o ştiinţă cumplită nu era implicată în aceasta. Un tînăr de prin partea locului fu învăţat să opereze mecanismul pe care-l abandonă însă, cînd prietena lui o şterse cu altul. Un voluntar se oferi să-l înlocuiască. În acea perioadă, aproape toată lumea era convinsă că arătarea e un om sau, cel puţin, fantoma unui om. Băiatul care mînuia înregistratorul şi încă vreo cîţiva inşi, incluzînd aici şi pe profesorul şcolii de mecanici-înregistratori, o menţionară cu denumirea generică de „Omul John". În zecile de ani care urmară, starea drumurilor se amelioră simţitor; se dezvoltară toate formele de turism şi se vorbea despre construcţia unui canal prin care să fie adusă apă din Rîul Şerpilor.

Şi iată că într-o dimineaţă de mai de la sfîrşitul celui de-al cincilea secol o tînără familie cocoţată într-o trăsurică cu două roţi, verde şi rapidă, la care era înhămat un măgăruş, sosi hurducîndu-se pe drumul înalt ce ducea de la Sandreas Rift Range către sud-vest. Fata avea pielea aurie şi sporovăia într-un grai neobişnuit, în care nu se auzise niciodată vorbindu-se despre Omul John, de la apariţia lui încoace. Cu toate acestea, cuvintele ei răsunaseră probabil la fel de-a lungul întregii istorii, indiferent de timpul, locul şi limba în care fuseseră rostite.

– Oh, Serli, sînt atît de bucuroasă că facem excursia asta acum! Vara viitoare voi fi atît de ocupată cu copilul!

La care Serli replica aşa cum fac adesea tinerii soţi şi astfel, tot vorbind, ajunseră, în tropăitul lin al măgăruşului, la hanul din oraş. Acolo îşi lăsară brişca şi bagajele şi porniră în căutarea unchiului fetei, care-i aştepta în oraş. A doua zi era data apariţiei anuale a Omului John şi unchiul Laban venise din partea Muzeului de Istorie MacKenzie pentru a face anumite observaţii ştiinţifice şi a încheia anumite înţelegeri.

Îl găsiră stînd de vorbă cu instructorul şcolii de mecanici, care se ocupa de asemenea şi cu înregistrări la locul apariţiei monstrului. Unchiul Laban îi cără pe toţi cu el la primăria oraşului, unde urmau să se întîlnească cu cîteva căpetenii ale credincioşilor din oraş. Primarul nu fu surprins de calitatea vizitatorilor, ba chiar îi luă partea unchiului Laban în încercarea acestuia de a obţine acordul – din partea sectanţilor inflexibili – pentru o interpretare laică a monstrului, susţinută dealtfel şi de Muzeul MacKenzie. Lucru devenit cu atît mai uşor cu cît înfocaţii credincioşi nu se puteau suferi unii pe alţii. Apoi, văzînd cît de drăguţică era nepoata, primarul îi luă la el acasă pentru dejun.

Cînd se întoarseră la han, pentru a înnopta, clădirea era înţesată cu turişti.

– Ei, poftim! zise unchiul Laban. Tocmai îmi ziceam că e vorba de ceva neînsemnat, nepoată. Şi cînd colo, uite ce greutate atribuie femeiuşca asta de Morsha unei prostii sfinte! Serli, flăcăul meu, reveni el, ştiu că ai de pus o groază de întrebări. Aşa încît lasă-mă să-ţi înmînez această carte; este ghidul pe care l-am dat să-l vîndă. Mîine dimineaţă voi răspunde tuturor întrebărilor în legătură cu el. Şi dispăru în taverna arhiplină.

Serli şi mireasa lui luară cu ei sus broşura, intenţionînd să o citească în pat, dar bineînţeles că doar a doua zi dimineaţa, la micul dejun, avură timp s-o facă aşa cum trebuia.

„Tot ceea ce se cunoaşte în legătură cu John Delgano, citi Serli cu gura plină, provine din două documente donate de fratele său, Carl Delgano, arhivelor Muzeului MacKenzie, în primii ani de după holocaust. Pune-mi şi nişte miere pe prăjitura asta, Mira, porumbiţa mea. Urmează transcrierea cuvînt cu cuvînt a documentelor; relatează Carl Delgano: Nu sînt inginer sau astronaut, ca John. Ţineam un magazin de repere electronice în Salt Lake City, în timp ce John fusese antrenat să devină pilotul unei nave spaţiale; nu călcase însă niciodată în spaţiu, criza economică îndepărtînd toate astea din actualitate. Aşa încît intrase în legătură cu acel grup comercial care închiriase o parte din instalaţiile de la Bonneville. Tipii îşi doreau un om pentru un anume fel de teste dificile în vid absolut; asta-i tot ce ştiu despre ocupaţia lui de-atunci. John şi nevastă-sa s-au mutat la Bonneville, dar continuam totuşi să ne întîlnim de mai multe ori pe an; nevestele noastre erau ca nişte surori. John avea doi copii: Clara şi Paul.

Apoi, în iarna care a urmat, John şi ai lui au venit la noi de Crăciun şi el mi-a spus că obţinuse ceva nou. O deplasare temporară, aşa o numea el; un soi de efect-timp. Era într-adevăr surescitat. Spunea că şeful lui ajunsese un tip de genul savantului ţicnit. Idei mari. De fiecare dată cînd cineva părăsea un proiect îl prelua el, adăugîndu-i noi şi noi unghiuri de vedere. La fel se întîmpla şi cu echipamentele: le închiria el. Nu, nu ştiu care era compania-mamă – poate vreun consorţiu de asigurări, doar avea numai bani peşin, nu-i aşa? Bănuiesc că-şi cheltuiau gologanii plătind ca să arunce o privire în viitor; pare plauzibil. Oricum, John a plecat; dus a fost, da, da, dispărut fără urmă, iar Katherine era speriată de-a binelea! Normal! Îşi crease despre el o imagine falsă, ştiţi, cam în genul lui H.G. Wells – o plimbare nestingherită prin cine ştie ce viitor aiurea. John, de fapt, îi spusese că nu este deloc aşa. Tot ce sperau să obţină era aidoma unei pîlpîiri, timp de o secundă sau două. Dar ce de complicaţii! Da, da, Mira, purceluşul meu mîncăcios, dă-mi şi mie ceva fierbinte de băut. Cititul este o muncă după care ţi se face sete... Aşa...

Îmi amintesc că l-am întrebat: şi cu mişcarea Pămîntului cum rămîne? Vreau să spun că ai putea să te întorci într-un alt loc, nu-i aşa? Mi-a răspuns că ei prevăzuseră totul. O traiectorie spaţială... Katherine era atît de speriată că el s-ar putea pierde, căzînd cine ştie unde!... John însă i-a spus: nu-ţi fie teamă, am să mă întorc acasă. Dar nu s-a mai întors. Nu că asta ar mai fi schimbat cu ceva situaţia, desigur. Oricum, totul fusese ras de pe faţa pămîntului. Inclusiv Salt Lake City. Dacă mă mai aflu acum, aici, este pentru simplul motiv că pe 29 aprilie am plecat la Calgary, să-mi văd mama. Iar pe 2 mai, lumea s-a năruit. Pe voi, cei de la MacKenzie, v-am găsit abia prin iulie. Sigur, aş putea la fel de bine să rămîn aici, dar... Cam asta-i tot ce ştiu despre John. Asta şi faptul că era un băiat a-ntîia. Iar dacă de la accidentul acela a pornit totul, el în nici un caz nu e de vină.

Al doilea document... Pentru numele iubirii, mămico, chiar trebuie să citesc toate astea? Ei bine, atunci am s-o fac; dar mai întîi vreau un pupic, doamnă! Şi de ce trebuie să ai aerul acesta de nepătruns?... Al doilea document. Datat anul 18, Stil Nou, scris de Carl... vezi străvechiul scris de mînă, porumbiţa mea bucălată? Ei, gata, gata, am înţeles...

Scris în craterul de la Bonneville. L-am văzut pe fratele meu, John Delgano. Cînd am știut că am boala radioactivă am venit aici pentru a arunca o ultimă privire asupra locurilor de odinioară. La Salt Lake City totul e încă fierbinte. Așa încît am călătorit încoace, spre Bonneville. Puteți vedea craterul aflat acum pe locul unde altădată se întindeau laboratoarele; deasupra, a crescut iarba. Aici lucrurile stau cu totul altfel, nu există radioactivitate, ca atare filmele fotografice mi-au rămas neatinse. În mijlocul găurii există o pată circulară, aridă. Niște indieni mi-au spus că un monstru se ivește de acolo în fiecare primăvară. L-am zărit eu însumi, la cîteva zile după ce sosisem acolo, dar era prea departe ca să disting ceva ca lumea, cu excepția faptului că era vorba despre un om, am fost sigur de asta. Era îmbrăcat în costumul de vid. Am fost surprins de zgomote și praf. Totul s-a petrecut cît ai clipi, îmi imaginez că e foarte aproape, ca distanță în timp, ziua de 2 mai, bineînțeles după vechiul calendar.

Așa că am rămas acolo încă un an, pînă cînd ieri a apărut din nou. Mă instalasem pe partea unde-i apărea de obicei fața și i-am putut zări chipul prin viziera căștii. E într-adevăr John. Cu excepția unei răni ușoare, în rest pare teafăr. Totuși, am văzut că avea sînge pe buze și costumul sfîșiat într-un loc. Stătea întins la pămînt. Nu s-a mișcat de loc în timp ce-l priveam, apoi s-a înălțat un praf învîrtejit, ca atunci cînd un om cade cu spatele de țărînă, fără să poată schița o mișcare. Ținea ochii deschiși, ca și cum ar fi privit undeva, în depărtare. Nu înțeleg cum vine chestia asta absolut deloc, dar oricum e John în carne și oase, nu o fantomă. A fost exact în aceeași poziție de fiecare dată și tot de fiecare dată s-a auzit un plesnet amplu ca de tunet și imediat după asta un sunet asemănător unei sirene. Și mirosea a ozon și a fum. Am simțit cum mă trece un fior.

Știu că e vorba de John și cred că mai trăiește încă. Acum trebuie să plec să duc înapoi acest document, cît încă mai pot umbla. Bănuiesc că se va găsi cineva care să vină aici și să vadă totul. Și poate că-l veți ajuta cumva și pe John. Semnat, Carl Delgano.

Aceste documente au fost păstrate de grupul MacKenzie pentru o perioadă de cîțiva ani – etcetera, prima tipărire – etcetera, numărul arhivelor, numele analiștilor – etcetera, etcetera..." Foarte bine! Acum a venit timpul să ne întîlnim cu unchiul tău, bucățica mea, drept pentru care vom coborî scările la iuțeală!

– Nu, Serli, eu am să te aștept jos, în hol, spuse Mira, prudentă.

●

Cînd pătrunseră în parcul orașului, unchiul Laban tocmai dirija instalarea, în fața gardului ce împrejmuia locul apariției Omului John, a unei mari plăci comemorative, confecționată din durit. Placa fusese acoperită cu o pînză, în așteptarea clipei în care avea să aibă loc dezvelirea oficială. Pînă atunci însă locuitorii orașului, turiștii și copiii înțesaseră aleile parcului și un cor bisericesc cînta sub cupola chioșcului de vară. Dimineața deveni rapid fierbinte. Vînzătorii ambulanți făceau comerț cu înghețată, cu jucărioara din paie, reprezentînd monstrul, cu flori și confetti purtătoare de noroc, ce urmau să-i fie aruncate în momentul apariției. În

apropiere, stătea un grup religios înveșmîntat în robe negre; membrii lui aparțineau bisericii pocăite aflate în spatele parcului. Pastorul grupului îndrepta priviri sumbre către mulțime și în special spre unchiul Mirei.

Trei străini cu înfățișare scorțoasă, care fuseseră văzuți și la han, sosiră la fața locului, prezentîndu-se unchiului Laban drept observatori din partea Autorității Centrale din Alberta. Intrară apoi în cortul care fusese înălțat deasupra împrejmuirii, purtînd cu ei mai multe instrumente, la care locuitorii orașului se uitară chiorîș.

Profesorul de mecanică termină cu organizarea unui cordon de studenți, care aveau să protejeze placa comemorativă de inaugurare înainte de vreme și Mira, Serli și Laban pătrunseră, la rîndul lor, în cort. Era mult mai cald înăuntru. În jurul unei alte îngrădituri, de vreo douăzeci de picioare diametru, se găseau așezate în cerc mai multe bănci. În interiorul țarcului, pămîntul era golaș și părea de curînd răscolit. Mai multe buchete de flori și ramuri înflorite de poinciana* fuseseră rezemate de gardul împrejmuitor. Dincolo de acesta, se afla doar un singur lucru; o bucată de gresie neșlefuită, avînd gravate pe ea o serie de semne ciudate.

Nici nu intraseră bine, că o fetiță se repezi spre deschizătura gardului, dar fu alungată de acolo cu țipete și vorbe răstite. La rîndul lor, „oficialii" din Alberta moșmondeau ceva pe una din părțile laterale ale împrejmuirii, unde fusese montată o cutie de captat imagini.

– Oh, asta nu! mormăi unchiul Mirei, în vreme ce unul dintre „oficiali" sări peste gard și se apucă să ridice un trepied chiar în acel loc. Îi ajustă înălțimea și un imens mănunchi de filamente subțiri și ramificate, asemenea unui pămătuf, înflori dintr-o dată, zbîrlindu-se, în centrul zonei.

– Oh, nu! spuse din nou unchiul Laban. De ce nu-l lasă oare în pace?

– Încearcă să adune pulbere de pe costumul lui, nu-i așa? întrebă Serli.

– Așa e, au înnebunit. Spune-mi, ai avut timp să citești ce ți-am dat aseară?

– Desigur, răspunse grăbit Serli.

– Aăă... oarecum, adăugă, la rîndul ei, Mira.

– Atunci știți ce s-a întîmplat. Știți că a căzut încercînd să-și controleze propria – hai să-i spunem așa – viteză. Încercînd să încetinească. Trebuie că l-a cuprins somnul sau a făcut un pas greșit. Noi toți eram foarte aproape de el cînd și-a pierdut punctul de sprijin și a început să cadă. Dar ce anume a provocat acea cădere? Să se fi împiedicat de vreunul dintre noi? Laban privi la Mira și apoi la Serli, cu o expresie extrem de serioasă. Cum v-ar place să știți că voi sînteți aceia care l-au făcut să cadă pe John Delgano?

– Ooh, zise Mira, neîncrezătoare. Și repetă: Oh!

– Vrei să spui, spuse Serli, că acela care l-a făcut să cadă a cauzat toată această... această...

– Posibil, zise Laban.

– Stai puțin, se încruntă Serli. Bine, el a căzut.

* poinciana=arbore tropical cu frunze roșii, strălucitoare (n. trad.)

Ori altcineva l-a determinat s-o facă – vreau să spun că a fost **silit** să se împiedice sau așa ceva. Dacă însă el n-ar fi căzut, trecutul ar fi fost cu totul altul, nu-i așa? N-ar fi existat nici catastrofa, nici...

– Posibil, repetă Laban. Dumnezeu știe!... Tot ceea ce **eu** știu, este că John Delgano și spațiul care-l înconjoară constituie cea mai lipsită de stabilitate, mai greu de controlat și mai puternic încărcată energetic zonă de pe întregul Pămînt și să mă ia dracu' dacă sînt în stare să cred, chiar și pentru un singur minuțel, că se va găsi cineva în stare să-l străpungă cu un băț.

– Hei, Laban, acum poți să vii!

Unul dintre oamenii din Alberta se apropie de ei, zîmbind.

– Colectorul nostru de praf n-ar putea să pună piedică nici măcar unui țînțar. E vorba doar de niște microfilamente sticloase.

– Praf din viitor, bodogăni Laban. Ce-o să vă spună el? Că viitorul conține și praf?

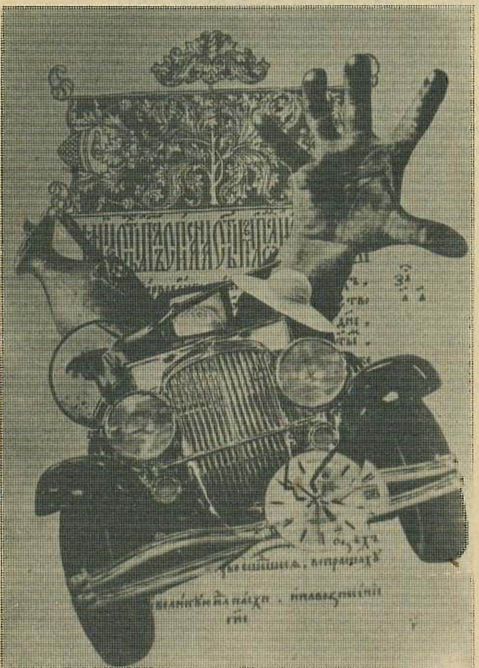
– Dacă am putea obține măcar o urmă a lucrului pe care-l ține în mînă...

– Un lucru pe care-l ține în mînă?! întrebă Mira. Serli începu să frunzărească grăbit paginile broșurii.

– Am fost nevoiți să îndreptăm spre el un analizator de înregistrări. Albertanul își coborî vocea, privind grijuliu în toate părțile, apoi continuă: Un spectroscop. Știm că are ceva în mînă. Sau, în tot cazul, **a avut.** Dar niciodată pînă acum n-am obținut o interpretare corectă, aparatul a fost stricat în mai multe rînduri.

– Toți oamenii ăștia lovindu-l, încercînd să pună mîna pe el, murmură Laban. Și voi...

— Zece minute! răcni un individ într-un mega-

DANUȚ UNGUREANU: „MAȘINA TIMPULUI"

fon. Prieteni și voi, străini, ocupați-vă locurile!

Credincioșii cei pocăiți se înșiruiră toți de aceeași parte, intonînd o străveche incantație: „mi-sericordia, ora pro nobis".

Atmosfera se încărcă dintr-o dată de tensiune. În marele cort totul devenise acum prea strîmt; pe deasupra, mai era și zăpușeală. Un funcționar de la primărie se strecură prin mulțime, făcîndu-le semn, lui Laban și însoțitorilor săi, să-l urmeze și să-și ocupe locurile de onoare, de la nivelul al doilea al tribunei „din față". Drept înaintea lor, lîngă împrejmuire, unul dintre fruntașii pocăiții se cioroväia cu un oficial albertan asupra dreptului celui din urmă de a ocupa spațiul pe care se afla înregistratorul, știut fiind faptul că singuri pocăiții aveau dreptul și datoria să privească în ochii Omului John.

– Chiar poate să ne vadă? își întrebă Mira unchiul.

– Încearcă să clipești din ochi, îi spuse Laban. O nouă scenă, odată cu fiece nouă închidere a pleoapelor, asta e ceea ce vede el. Fantasmagorie! Clipit, clipit, clipit – și tot așa, dumnezeu știe pînă cînd!

– Mi-sere-re, pec-cavi, cîntau pocăiții. O voce de soprană necheza: Și fă să nu se oprească asupra noaaastră, roșul păcaaatului!

– Ăștia cred că tuburile lui de oxigen devin roșii din cauza sufletelor lor, chicoti Laban. Oricum, vor trebui să se mulțumească cu păcatul încă multă vreme: John Delgano are o rezervă de oxigen suficientă pentru cinci secole, dacă nu chiar și mai mult, timp după care ar fi trebuit să se întoarcă. La o jumătate de secundă din timpul său **de acolo** corespund în timpul nostru cinsprezece minute. Știm, din urmele audibile pe care le lasă, că respiră încă, mai mult sau mai puțin normal, și mai știm că rezerva lui de aer a fost inițial de douăzeci de minute. Așa încît indivizii ăia de colo nu și-ar găsi „salvarea" decît în jurul anului șapte sute. Dacă, bineînțeles, vor trăi pînă atunci.

— Cinci minute! Ocupați-vă locurile, oameni buni! Vă rugăm luați loc, pentru ca toată lumea să poată vedea. Luați loc, fraților!

– Se zvonește că-i vom auzi vocea prin difuzorul costumului, șopti Serli. Știi ce spune?

– Ai auzit de urletul care bubuie de douăzeci de ani încoace, șopti la rîndu-i Laban. Înregistratoarele au reconstituit un grup de sunete, un fel de 'ate', probabil o parte a unui cuvînt din vechime. Dă secolele înapoi și-ți va fi ușor să traduci totul.

– Ar putea fi un mesaj?

– Cine știe? Ar putea fi, de exemplu, cu cuvînt ca 'dreptate' sau 'greutate'. Ori poate că spune 'eternitate'. Cine știe?!... Poate fi orice.

Cortul se cufundase acum în tăcere. Un puști gras de lîngă îngrăditură începu să plîngă. Fu tras înapoi și așezat pe o pătură. Imediat, în semn de iertare, murmuratul unor rugăciuni se înălță în aerul încins. Fracțiunea religioasă numită Bucuria Sfîntă, așezată în partea cea mai îndepărtată a cortului, își agită foșnind încetișor buchetele de flori.

– De ce nu ne potrivim ceasurile după el?

– N-avem cum. El se conduce după timpul sideral.

— Încă un minut!!

În mijlocul tăcerii, vocile credincioșilor se înălțau abia perceptibile. De afară, răsună cotcodocitul unei găini. În centrul cortului, zona apariției arăta

absolut normal, doar filamentele argintate ale înregistratorului fremătau cu delicatețe, deasupra ei, în ritmul sacadat al respirației cîtorva sute de plămîni. Un al doilea înregistrator, neobservat, putea fi auzit cum ticăie slab.

Timp de zeci de secunde aproape interminabile, nimic nu se întîmplă.

Apoi, în aer păru să se înfiripe un bîzîit metalic. În același moment, Mira percepu urma unei mișcări fugare în stînga sa.

Zumzăitul crescu, transformîndu-se curînd într-o pulsație sonoră, sfîrșită brusc printr-o ciudată tăcere. După care totul se petrecu pe neașteptate.

Sunetul explodă pur și simplu deasupra celor prezenți, acoperind dintr-un singur șoc întreaga scară audibilă. Aerul fu sfîșiat de parcă ceva s-ar fi rostogolit, năruindu-se prin spațiu. Fu apoi scrîșnetul, un muget tînguitor și...

Iată-l acolo!!!

Solid, enorm – un om enorm într-un costum monstruos, capul îi era un glob de bronz mat, cu o parte transparentă acoperind o față umană. O pată întunecată i se zărea pe gura deschisă. Avea o poziția imposibilă, cu picioarele încordate dinainte spre înapoi, ca pentru a-și susține spatele, cu brațele parcă înghețate într-o răsucire asemănătoare unei trombe. Și cu toate că ai fi zis că execută o mișcare frenetică spre înainte, nimic nu se mișca. Doar un picior i se curbase ușor, atîrnînd în gol...

...Și după aceea dispăruse, pur și simplu se volatilizase, într-un plesnet asurzitor, lăsînd doar o imagine incredibilă care se încăpățîna să persiste în sutele de perechi de ochi holbați a mirare. Aerul trosni, cutremurîndu-se, pulberea se ridică și se amestecă de-a valma cu fumul.

„Oh, oh, Doamne!“ bolborosi Mira, aproape neauzit, cu mîinile încleștate de brațul lui Serli. Ici-colo, voci sugrumate începură să se vaite. „M-a văzut, m-a văzut!“ țipa altundeva, cu glas strident, o femeie. Cîțiva inși năuciți își zvîrliră pungulețele cu confetti spre norul de praf în care nu se mai afla nimic; cei mai mulți uitară însă cu totul de confetti. Copiii se puseră la rîndul lor pe zbierat. „M-a văzut!“ continua să răcnească isteric femeia, „m-a văzut!“ „Roșu, oh, Doamne, mulțumescu-ți ție!“ intona o voce joasă de bărbat.

Mira îl auzi pe unchiul Laban înjurînd furios și privi din nou spre arena îngrădită. Prin praful care se așeza, putea vedea trepiedul aparatului de înregistrat, căzut chiar în centru. Un dîmb prăfos se formase deasupra – erau flori acoperite de țărînă. Cea mai mare parte a picioarelor trepiedului dispăruse sau fusese topită. În capăt, pe filamente, nu se zărea nimic deosebit.

– Vreun idiot blestemat a aruncat cu flori în el. Haideți, să ieșim afară.

– Erau sub el, s-a împiedicat de ele? întrebă Mira, înghesuindu-se în mulțime.

– Chestia aia pentru oxigen încă mai era roșie, spuse și Serli, peste capul ei. Nu ți-a folosit la nimic excursia asta, nu-i așa, Laban?

– Ssst! Mira surprinse privirea întunecată a pastorului pocăiților. Se înghiontiră să iasă pe poarta împrejmuirii exterioare, trezindu-se în parcul luminat de soare, plin de voci exclamînde, pălăvrăgind zgomotos, în același timp din cauza excitării și a ușurării.

– A fost teribil, suspină Mira. Nu m-am gîndit niciodată că e vorba de un om viu. Fiindcă asta este, nu? – cel puțin **acolo**. Dar de ce nu-l putem ajuta? Și oare să-i fi pus noi piedică?

– Nu știu, nu cred totuși s-o fi făcut noi, murmură unchiul ei. Stăteau acum lîngă monument, așezați pe iarbă, făcîndu-și vînt. Pînza ce acoperea placa comemorativă era încă la locul ei.

– Am schimbat cumva trecutul? rîse încetișor Serli, privind-o cu ochi de îndrăgostit pe nevasta-sa. Era deosebită și el se întrebă deodată de ce poartă asemenea cercei nepotriviți. Apoi își aminti că tot el i-i dăduse, în satul acela indian prin care trecuseră.

– Dar nu e vorba de oamenii din Alberta, zise Mira. Părea obsedată de o idee. Mă refeream realmente la flori. Își șterse fruntea cu palma.

– Mecanică sau superstiție? chicoti Serli. Cine este vinovată – iubirea sau știința?

– Ssst! Mira aruncă o privire nervoasă în jur. Florile însemnau dragoste, bănuiesc... Mă simt atît de ciudat. Și mai e și cald... Oh, mulțumesc! Unchiul Laban reușise să atragă atenția unui vînzător de înghețată.

Oamenii vorbeau acum cu voce normală și corul își schimbă registrul, intonînd acum un cîntec vesel, în vreme ce de cealaltă parte a parcului un șir de vizitatori își aștepta rîndul pentru a-și înscrie numele în cartea de onoare. La intrarea în parc, apăru primarul, conducînd un grup în susul aleii străjuite de bougainvillieri, la ceremonia dezvelirii monumentului.

– Ce scrie pe piatra aceea de la picioarele **lui?** întrebă Mira. Serli îi arătă ghidul cu fotografia stîncii lui Carl și cu inscripția de pe ea, tradusă dedesubt: BUN VENIT ACASĂ, JOHN.

– Mă întreb dacă o poate vedea.

Primarul, în picioare, era pe punctul de a-și începe discursul.

... Mult mai tîrziu, cînd mulțimea se împrăștiase care încotro, monumentul rămase părăsit pradă întunericului, etalîndu-și în lumina lunii inscripția de pe el, scrisă în limba acelui timp și acelui loc:

„ÎN ACEST LOC APARE ÎN FIECARE AN SILUETA MAIORULUI JOHN DELGANO, PRIMUL ȘI SINGURUL DINTRE OAMENI CARE A CĂLĂTORIT VREODATĂ PRIN TIMP.

MAIORUL DELGANO A FOST TRIMIS ÎN VIITOR CU CÎTEVA ORE ÎNAINTEA HOLOCAUSTULUI DIN ZIUA 'O'. TOATE CUNOȘTINȚELE ASUPRA MIJLOACELOR PRIN CARE S-A FĂCUT ACEASTĂ TRIMITERE S-AU PIERDUT, PROBABIL PENTRU TOTDEAUNA. SE CREDE CĂ A AVUT LOC UN ACCIDENT, CARE L-A PROIECTAT ÎN TIMP MULT MAI DEPARTE DECÎT SE INTENȚIONA. UNII ANALIȘTI SE HAZARDEAZĂ CHIAR ÎN A AFIRMA CĂ E POSIBIL CA EL SĂ MEARGĂ ÎN TIMP PÎNĂ LA CAPĂTUL UNUI INTERVAL DE CINCIZECI DE MII DE ANI. AJUNGÎND LA ACEA DESTINAȚIE NECUNOSCUTĂ, SE PARE CĂ MAIORUL DELGANO A FOST RECHEMAT SAU S-A ÎNCERCAT SĂ FIE RECHEMAT, PE ACEEAȘI DIRECȚIE A SPAȚIULUI ȘI A TIMPULUI PE CARE FUSESE TRIMIS. TRAIECTORIA SA A FOST CONCEPUTĂ CA PLECÎND DIN PUNCTUL PE CARE-L OCUPA SISTEMUL NOSTRU SOLAR ÎNTR-UN MOMENT DIN VIITOR ȘI ESTE TANGENTĂ LA ARCUL ELICOID COMPLEX PE CARE-L DESCRIE PĂMÎNTUL ÎN JURUL SOARELUI.

MR. DELGANO APARE ÎN ACEST LOC ÎN MOMENTUL PRECIS DIN CURSUL UNUI AN ÎN CARE TRAIECTORIA SA INTERSECTEAZĂ ORBITA PLANETEI NOASTRE ȘI SE PARE CĂ ÎN APARENȚĂ EL AR FI CAPABIL SĂ ATINGĂ PĂMÎNTUL ÎN ACESTE CLIPE. DIN MOMENT CE NICI O URMĂ A TRECERII SALE PRIN VIITOR NU S-A MANIFESTAT PÎNĂ ACUM, SE CREDE CĂ SE ÎNTOARCE PE CĂI DIFERITE DECÎT CELE PRIN CARE A FOST TRIMIS. EL TRĂIEȘTE ÎN PREZENTUL NOSTRU. TRECUTUL NOSTRU ESTE VIITORUL LUI, IAR VIITORUL NOSTRU NU ESTE PENTRU EL DECÎT TRECUTUL. TIMPUL APARIȚIILOR SALE ESTE COMUTAT GRADAT ÎN TIMPUL SOLAR, ASTFEL ÎNCÎT SĂ CONVEARGĂ ÎN MOMENTUL ACELUI Il. 53,6 DIN 2 MAI 1989, STIL VECHI, SAU, ALTUL ZIS, ORA ZERO.

EXPLOZIA CARE ACOMPANIAZĂ ÎNTOARCEREA ÎN PROPRIUL SĂU TIMP ȘI LOC POATE FI CAUZATĂ DE UNELE ELEMENTE ALE TRAIECTORIEI SALE ÎN TRECUT, ADUSE CU EL ÎN PROPRIA LOR EXISTENȚĂ ANTERIOARĂ. SE ȘTIE ÎN MOD SIGUR CĂ ACEASTĂ EXPLOZIE A GRĂBIT HOLOCAUSTUL MONDIAL CARE A PUS CAPĂT PENTRU TOTDEAUNA EREI ȘTIINȚELOR PERICULOASE.

•

Cădea, pierzîndu-și și controlul, eșuînd în lupta împotriva teribilului impuls pe care-l primise, luptîndu-se cu picioarele sale umane care i se zguduiau în rigiditatea neomenească a costumului ca o armură, cu tălpile frigîndu-l, acum instabile și lipsite de forța de frînare, lupta, deschizîndu-și drum pe măsură ce apăreau fulgerările, alternanța aspră, insuportabilă, a luminii cu întunericul, care-l însoțise pe tot parcursul drumului, pocnetul aerului îngroșîndu-se și subțiindu-se de armura costumului, pe măsură ce aluneca, glisa, cădea prin spațiul acela care era timpul, frînînd cu disperare ca și cum atingerea pămîntului i-ar fi izbit picioarele cu o lovitură de ciocan, picioarele, numai ele mai contau acum, numai să încetinească și să rămînă pe traiectorie – și zguduitura, semnalul luminos care devenea tot mai slab – pe măsură ce se apropia de casă era zvîrlit în afară, cu greu mai putea fi menținut centrat; devenise, presupunea, mai mult probabil, rana pe care o făcuse în timp se vindeca singură. La început totul fusese atît de compact – o singură rază într-un tunel închis –, se azvîrlise după ea, aidoma unui electrod zburdînd spre anod, îndreptîndu-se sigur pe direcția acelui extrem de complex, dar unic, vector al posibilității vieții, se azvîrlise și fusese azvîrlit, ca o proastă dispoziție războtind printre niște hohote de rîs, în această respingere îndreptată spre nicăieri, prin care el, John Delgano, nu era de presupus că putea să existe, apoi gaura conducînd spre casă – mergea de-a lungul timpului, de-a lungul spațiului, pompînd din picioare ca și cum Pămîntul real, al unui timp ireal, s-ar fi aflat sub el, traseul lui tot atît de sigur ca saltul contorsionat al unui animal spre vizuina lui subterană, el – un șoarece cosmic într-o interstelară, intertemporală cursă către ungherul său, cu greșelile pîndind de peste tot justețea acestei unice curse, atomii inimii sale, sîngele lui, fiecare casă care plînge cu adevărat – CASĂ! – în timp ce el se conduce pe sine după acea muribundă gaură care parcă respiră, cu fiecare pas mai repede, mai sigur, mai puternic, pînă cînd concurează cu invincibilul impuls urmînd tremurul rostogolit al Pămîntului, de parcă un om ar putea concura cu un buștean prăvălindu-se într-un torent! Doar stelele rămîneau constante în jurul lui între două fulgerări, privea în jos, pe lîngă picioarele sale, la milioanele de stropi ai Crucii Sudului, ai Triunghiului; odată, de la înălțimea mersului său, riscase o privire cu un secol mai înainte și văzuse Ursele ieșind parcă, foarte straniu, din Steaua Polară – dar o Stea Polară care nu mai era acum doar simpla sclipire indicatoare de deasupra polului, realiză el, aruncîndu-și privirea înapoi, la picioarele care-l urmau, și gîndind: merg acasă, după Steaua Polară, acasă! Încetase să-și mai amintească unde fuseseră ființele, oameni sau animale, și lucrurile pe care le zărise în imposibilul moment în care existase acolo unde nu putea fi; încetase să mai vadă fulgerările lumii din jurul său, fiecare strălucire diferită, amestecul trupurilor, zidurilor, peisajelor, formelor și culorilor imediat descifrate – unele pierzîndu-se ca o suflare, altele schimbîndu-se cu susul în jos, într-o harababură – fețele, membrele, lucrurile căutîndu-l febril; nopțile prin care călcase apăsat, în întunericul sau lumina unor ciudate lămpi; adăpostit sau neadăpostit; zilele luminînd brusc lumina soarelui, furtunile, colbul, zăpada, interioarele fără număr și din nou noaptea, strop cu strop; era acum în plină lumină într-o încăpere, un hol, sau cam așa ceva; în sfîrșit, m-am apropiat, gîndi el, simțămîntul se schimbă – dar el trebuie să încetinească, să oprească brusc; și piatra aceea de lîngă picioarele lui, se făcuse de-acum ceva timp de cînd era acolo, ar fi vrut să riște o privire spre ea, dar nu îndrăznea, era atît de obosit și aluneca, își pierdea controlul, luptîndu-se cu ucida viteza nemiloasă care nu-i permite să încetinească; și rana îl durea, ceva îl rănise în spate acolo, dăduseră cu ceva, nu știa cu ce, așa cum stătea cu spatele la caleidoscopul de fețe, brațe, instrumente, bîrne, secole de creaturi holbîndu-se la el – și oxigenul care e pe ducă, nici o importanță, oricum se va sfîrși, trebuie să se sfîrșească, mergea acasă, acasă! Și uitase tocmai mesajul pe care încercase să-l strige, sperînd că va fi captat undeva, lucrul acela important pe care-l tot repetase; iar obiectul pe care-l purtase cu el, acum gata, se dusese, se dusese și camera de luat vederi, ceva i-o smulsese – și ce-i cu asta, sosise acasă! Acasă! Ah, de-ar putea ucide impulsul ăsta, ar putea sta pe traiectorie, pe direcția părăsită, ar putea să alunece, să se cațere, să se strecoare, să plutească într-un fel sau altul în această avalanșă purtîndu-l acasă! Acasă! – și gîtul îi strigă ACASĂ! – spune KATE! KATE! Și inima îi strigă, iar plămînii aproape i se risipesc acum, iar picioarele luptă, luptă, fără succes, și se cramponează și alunecă și rezistă, și glisează, în timp ce cade cu capul în jos, biciuind eterul, împingînd, luptînd cu furtuna dată de năvala timpului, de-a lungul spațiului, de-a lungul său însuși, la sfîrșitul celui mai lung drum care a existat vreodată: drumul lui John Delgano întorcîndu-se acasă...

Traducere: ȘTEFAN GHIDOVEANU

CORDOBA STELELOR

VIOREL PÎRLIGRAS

KAN AȘTEPTA liniștit în fața ușii masive de fier. Omul de lîngă el arunca ultimele priviri pe biletul său. Cînd totul i se păru în regulă, i-l întinse cu un zîmbet ceremonios.

– Vă reamintesc, domnule Kan, că timp de o oră va trebui să vă descurcați singur. Ați semnat pentru asta, direcțiunea nu vă mai poate ajuta cu nimic din acest moment. Vă urez petrecere plăcută!

Cu aceste cuvinte deschise ușa de fier, lăsînd în fața lui Kan o fereastră spre o lume magică. Fermecat, Kan coborî scările. Instinctul îl făcu să mai arunce o privire înapoi. În spatele său, orizontul era acoperit de o uriașă navă spațială. Din deschizătura ușii, omul îi mai zîmbi odată, apoi ușa de fier îl ascunse privirilor cu un zgomot surd. Privi din nou în față. O mulțime multicoloră îi ieși în cale. Din tumultul de costume bizare, se desprinse silueta unui bătrîn.

– Bine ai venit, o, străine, în minunata lume a Cordobei stelelor! Atîta vreme cît vei avea gînduri curate, ca mai toți călătorii astrali ce poposesc pe aceste meleaguri, simte-te ca peștele în propria-i apă. Ești liber să guști din frumusețile Cordobei stelelor.

Spunînd aceste cuvinte, bătrînul îi anină de gît un superb, dar ciudat medalion. Privi cu interes încrustațiile-i bogate. Cînd ridică din nou ochii, mulțimea și bătrînul dispăruseră, făcînd loc largii perspective a unei piețe baroce. Într-adevăr, între uriașele ziduri ale ciudatelor clădiri, adevărate capodopere ale arhitecturii cosmice, își făceau loc miile și măruntele bazaruri ale negustorilor veniți din cele mai diverse colțuri ale universului. Pentru doi orși, puteai să-ți umpli buzunarele cu perlele vii din Atrusia, care în cîteva luni îți prefăceau casa într-o sculptură din sidef. Aici puteai auzi lăudîndu-și mărfurile grodinii, cei ce se exprimă prin splendide imagini în relief. Aici puteai să închiriezi pentru o zi un focos inorog de pe Cruzia, ale cărui copite agravitaționale te puteau purta pe cele mai înalte pajiști de nimbus-peradis. Aici puteai să-ți petreci seara în compania celui mai bun cocteil-electric, mai puternic decît orice băutură. Aici puteai cădea în transa minunatelor trupuri ale midorelor cele pătimașe. Aici puteai începe o viață nouă. Aici puteai pierde o planetă la ruleta tridimensională, aici puteai cîștiga un tronson spațial pentru o picătură de apă meglavizată. Aici bețiile de culori, aici magia sunetelor cedre, aici cerul, aici pămîntul. Aici era Cordoba stelelor!

Kan privi buimăcit în jur, hipnotizat de complexul acela viu, care îi fura simțurile, care-i alunga gîndurile. Se alătură bucuros grupului de petrecăreți care-l înconjurase repede cu veselia lor și care trăgeau vîrtos din sticla plină de nectar argintiu de Steb.

– Domnilor, începu cel ce părea șeful grupului, dar se opri pentru a înjura, într-o limbă necunoscută,o grasă genevează, care-l îmbrîncise în trecere. Domnilor, precum spuneam, iată-ne în fața unui amuzant joc de societate, care mi-a luminat mintea în timp ce trupu-mi se chinuia a dovedi un splendid ghiveci de nercoze!

Aplauze și aprecieri șugubețe îl întrerupseră, obligîndu-l să efectueze o largă reverență în fața lor, după care, cu un gest scurt, potoli tumultul și reluă:

– Ei bine, domnilor, vă veți fi întrebat în ce constă acest joc de societate! Iată, așadar, despre ce este vorba: Prințesa de Guiler, minunata mea stăpînă, m-a rugat să-i aduc, la înapoierea mea pe Sarter, un suvenir minunat, care să-i țină trează admirația față de mine pînă în negura timpurilor! Așa că, rog pe domniile voastre să participe la acest joc, făcîndu-mi rost, din această Cordobă a visurilor, de un suvenir rar. Ca premiu ofer cîștigătorului, adică celui ce-mi va aduce cel mai original suvenir, un godar tînăr care cîntă, dansează și spune poveștile minunatei galaxii Hafera!

Cu strigăte vesele, petrecăreții se învoiră numaidecît și dispărură cu larmă și voie bună în haosul multicolor al pieței. Rămas singur, Kan o porni pe străduțele înguste, străjuite de bijuteriile arhitecturale ale hanurilor și reședințelor de odihnă. Deși își propusese să nu dea importanță jocului poznaș, se pomeni căutînd din priviri cele mai interesante subiecte de suvenir. Se pregătea tocmai se achiziționeze o splendidă piatră civiană, în ale cărei sute de fețe, acordate fiecare pe alte lungimi de undă, descopereai mii de lumi, cînd privirea îi fu atrasă de o ciudată floare, aflată undeva pe balconul unei clădiri somptuoase, care exercita un fel de miraj prin miile de forme și culori ce se schimbau în inelul ei. Își spuse în sine că nimic nu putea fi mai potrivit și, din trei mișcări, se cățără pe niște baloturi pînă la balcon. Escaladă balustrada și se repezi să culeagă floarea, cînd simți în ceafă o privire arzătoare. Întoarse repede capul și abia atunci văzu că ușa din clădire era deschisă și că o minunată făptură îl privește cu ochi întrebători. I se păruse atît de firesc ca în această lume de vis orice să fie posibil, încît acum, prins cu mîța-n sac, se simțea ca un hoț. Roși, dar ochii ei îl subjugară pe de-a-ntregul. Se apropiară unul de altul și rămaseră așa, privindu-se la nesfîrșit. Nu-și dădu seama cînd mîna lui mîngîie părul de abanos al fetei și rămase surprins cînd se trezi că strînge la piept, într-o lungă îmbrățișare, făptura delicată a acesteia. Se părea că acel sărut o să dureze etern. Bubuiturile din ușă îi trezi brusc, sfîșietor de dureros. Ușa se deschise larg și în prgul ei apăru silueta bătrînului care-l întîmpinase la începutul sejurului. Cu un semn mic al capului aruncă spre ei vreo șase oameni îmbrăcați la fel. Ai fi zis o grupă de soldați. Evenimentele se precipitară. Fata făcu un pas înainte, acoperind protector trupul lui Kan, prea uluit ca să înțeleagă ceva. Cînd sesiză primejdia, era prea tîrziu. Cu mirare văzu că oamenii o înșfacă pe fată și dispar cu ea pe ușa din spatele bătrînului. Acesta surîse amar și plecă. Kan rămase cîteva clipe, apoi ieși în stradă. Jur-împrejur, lumea îl privea în tăcere.

– N-ai știut, oare, străine, că fata marelui ven al orașului este sacră? Că proorocirea spune că aceasta va trebui să moară la primul contact cu un străin?

Kan negă din cap. Omul continuă trist:

– Cordoba stelelor va cunoaște prima ei zi de doliu. Turnul de fildeș își așteaptă victima.

Gîndi că e un vis urît și, cu lacrimi în ochi, se trezi fugind ca un bezmetic în direcția turnului de fildeș. Sărea, îmbrîncea, lumea blestema în urma lui, acum se împiedica, se scula, își relua din nou nesfîrșita cursă printre oameni, printre mărfuri, prin labirintul de străduțe înguste. Se opri o clipă, lac de apă, atunci cînd ajunse în fața imensului edificiu de fildeș, pentru a căuta din ochi intrarea. Se dumiri mai tîrziu, după ce intrase, că în fața intrării cîțiva soldați încercaseră să-l oprească. Simți o durere în mînă, o privi, așa mînjită cu sînge, cum era, și înțelese că s-a bătut cu ei. N-avu timp să se mai gîndească la acest lucru, în fața sa se înălțau nenumărate trepte și uși și fata trebuia salvată. Simți că îi este extraordinar de frică pentru ea și își dădu seama că n-a ținut niciodată atît de mult la cineva. Apucă să vadă chipul luminos al fetei strălucind spre el, tîrîtă de cîțiva soldați într-o încăpere a cărei ușă de fier se închise bubuind în urma lor. Un baraj viu îi ținea calea spre ușă. Începu o luptă disperată, mii de dureri îi săgetau trupul, dar nu se lăsă. Cu eforturi uriașe o deschise și se prăbuși înăuntru. Mai izbuti să zărească ca prin ceață omul care se apleca asupra lui:

– Domnule Kan, ora a trecut. Mi-ar place să sper că v-ați distrat frumos, spuse acesta clătinînd cu compătimire din cap.

•

– Nu se poate!

– Ba da, domnule Kan, este exact cum vă spuneam.

Kan îl cercetă cu priviri furioase pe omulețul din fața sa, prea mic pentru masivul birou după care se ascundea.

– Supermașina de iluzii, continuă acesta, redă totul, pînă la cele mai mici amănunte. Am investit miliarde de dolari, domnule Kan, în construirea și programarea ei. Asta explică, desigur, costul ridicat al distracției clientului, timp de o oră, în altă lume.

– Nu asta mă interesează, ci faptul că pe Cordoba stelelor cineva moare din vina mea!, strigă Kan.

– Oh, oh! Văd că n-ați înțeles nimic. Domnule Kan, vă repet încă o dată că toată povestea e fictivă, ea nu există, nici măcar Cordoba asta a stelelor nu există, totul e rodul imaginației mașinii.

– Imaginației supermașinii?

– Întocmai, domnule Kan. Este una din cele mai extraordinare mașini construite vreodată. Are atît de multe posibilități, noi am stabilit n+», încît cîteodată ne uimește chiar pe noi, totul pare atît de real încît...

– ... Ar putea fi adevărat?

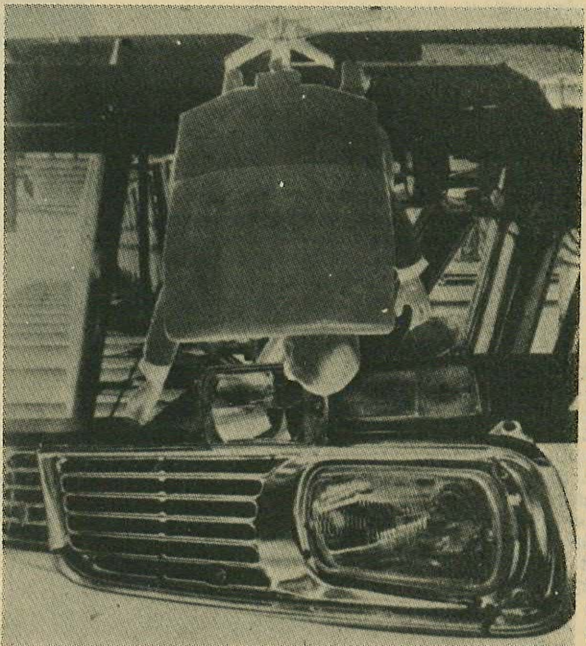
– O, nu, nu! tuși omulețul, vizibil jenat de faptul că mersese atît de departe. E un fel de a spune. La urma-urmei, e doar o mașină, noi o întreținem, noi o alimentăm.

– Dar ați putea, totuși, să-i sugerați să dea o întorsătură nouă, mai optimistă, poveștii de pe Cordoba, se învioră Kan.

– O, nu, domnule Kan, noi nu putem interveni cu nimic în activitatea mașinii. De fiecare dată născocește altă poveste, merge pînă acolo încît nici noi nu știm ce-o să mai creeze, dar niciodată nu revine la aceeași variantă.

Kan ieși bombănind din biroul directorului, aruncă, la ieșire, o privire strălucitoarei reclame: „PETRECEȚI O ORĂ DE NEUITAT ÎN ALTĂ LUME. FIRMA VISS VĂ STĂ LA DISPOZIȚIE!" și o porni aiurea pe străzile înguste. Deodată, ochii i se holbară și gura îi secă. Descoperise la gît ciudatul medalion cu încrustații.

– Și totuși... țipă el.

DĂNUȚ UNGUREANU: „SOLO INSTRUMENTAL"

– NIMIC, zise el, nu-i mai rău decît o jumătate de pereche din ceva.

– Ți-am spus că-mi pare rău, replică ea, dar faci atîta caz din asta. Cine ți i-a dat? Vreo femeie?

– Mi i-am dat singur, zise el îmbufnat, i-am cumpărat demult...

– Și-ți plăceau foarte mult, zise ea. Nu plînge, mama îți va cumpăra altă pereche cînd ne vom întoarce la civilizație.

– Eu vreau una acum, zise el supărat.

– Dar de ce? întrebă ea foarte mirată. Sîntem împreună singuri pe acest Asteroid Prospector, la jumătatea drumului dintre centura asteroidului și Marte și ție-ți vine ideea asta aiurită cu butonii...

– Am căzut de acord, zise el hotărît, că nu vom deveni neglijenți, așa cum fac unii în timpul zborului. Cred că-ți amintești cuplul pe care l-am întîlnit pe PX 173 A – care ne-a rugat să prînzim pe nava lor: el, îmbrăcat într-o salopetă slinoasă, ea, avînd o rochie ce părea făcută din pînză de sac. Beam direct din sticlă și mîncam direct din oală – ceva groaznic...

– Acela, îi spuse ea, era un caz extrem.

– Ai dreptate. Și faptul că eu umblu cu mînecile suflecate sau fluturînd ar fi nemaipomenit.

Nu putea să se obișnuiască cu pierderea.

– Ce treabă stupidă! murmură el. Mă duc în baie să-mi spăl cămașa. Las butonii pe etajeră și pun cămașa pe sîrmă ca să se usuce. Luînd butonii ca să-i pun la o cămașă curată, unul îmi cade în bazin. Se duce pe canalul de scurgere. Mă grăbesc spre sala mașinilor să iau o cheie ca să desfac conducta de la sifon. Mă întorc și te găsesc umplînd bazinul ca să-ți speli măruntișurile. Îți spun ce s-a-ntîmplat – și tu imediat tragi dopul și speli și bazinul și conducta...

– Am vrut să văd, zise ea.

– Ai vrut să vezi, repetă el iritat. Apoi adaugă după un timp:

– N-ar fi atît de rău dacă asta ar fi fost una din navele mai vechi, funcționînd în circuit închis. Aș lua conductele metru cu metru pînă mi-aș găsi butonul, dar cum gunoiul este aruncat automat în spațiu...

– Oricine ar crede, zise ea, că ai pierdut o bijuterie.

– Butonii, zise el, înseamnă pentru mine tot atît de mult ca și o bijuterie.

– Ți-am spus, izbucni ea, că am să-ți cumpăr altă pereche.

– Dar nu vor fi ca ăștia, returnă el.

– Unde te duci? întrebă ea.

– În camera de comandă, răspunse el scurt.

– Ești supărat?

– Nu, zise el. Nu, draga mea. Nu.

Își pierdu firea cînd rachetele tangențiale izbucniră brusc pentru a opri rotația navei în jurul axei longitudinale.

Această rotație era cea care dezvolta o forță centrifugă ce crea gravitația. Femeia era în bucătărie, pregătind prînzul. A urmat un șoc ușor, iar conținutul cratiței a zburat drept în fața ei. Nu aștepta să se șteargă, ci merse direct în camera de comandă.

– Tu... idiotule! strigă ea. Îți imaginezi că mă pot descurca fără gravitație în bucătărie? Ai distrus prînzul.

– Eu, zise el mîndru, mi-am găsit butonul. Știi cum funcționează sistemul de evacuare a gunoiului – este aruncat tangențial, de forța centrifugă, în unghi drept cu linia de zbor. Exista, m-am gîndit eu, o cît de mică șansă ca ceva metalic să apară pe ecran, mai ales dacă opream rotația navei.

– Ei, și? zise ea. Ei, și?

– Asta e, zise el, arătînd fericit ecranul fluorescent ce înconjura camera de comandă. Il vezi – pata aia mică ce pare a fi un satelit de tablă și...

– Deci, știi unde e, zise ea. La trei sute de metri distanță depărtîndu-se tot timpul în spirală. Și pentru atîta lucru ai prăpădit prînzul.

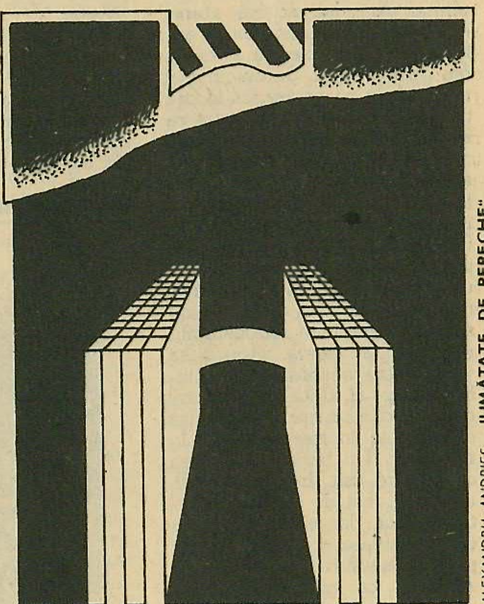
– Nu degeaba. Pentru ce crezi că purtăm cu noi costumele spațiale?

– N-ai să ieși, zise ea. Categoric n-ai să ieși. Nu poți fi chiar atît de nebun.

– Zici așa numai fiindcă ți-e teamă de costumele spațiale, replică el.

– A cui e greșeala că rezerva de aer era pe trei sferturi goală? întrebă ea.

– A ta, zise el. Oricine știe că cel care poartă

BERTRAM CHANDLER

JUMĂTATE DE PERECHE

un costum spațial trebuie să facă o verificare înainte de a ieși afară.

– Unele femei, zise ea, sînt destul de proaste ca să aibă încredere în soții lor. Dar sînt curînd dezamăgite.

– Unii bărbați, replică el, sînt destul de proști ca să creadă că soțiile lor au unele cunoștințe elementare despre conducte.

Arătă către ecran:

– Uite butonul acolo și eu mă duc după el.

– N-o să-l găsești niciodată, zise ea.

– Ba da. Am să-mi iau pistolul cu reacție și un cablu. Voi împinge cu picioarele în navă și tu ai să mă dirijezi pe poziția orbitei butonului.

– Sper că nu vorbești serios, zise ea. Ești nebun.

– Nu însă mai nebun ca tine cînd ai scos dopul. Chiar mai puțin.

– Dar... Dar ți se poate întîmpla orice. Și știi că nu mă pot îmbrăca iarăși în costum – nu pot veni afară după tine, pînă nu mă însănătoșesc...

– N-o să se-ntîmple nimic, îi zise el. Stai și urmărește ecranul și dirijează-mă.

Trase costumul afară din sertar și începu să-l îmbrace. Ar fi trebuit să știe mai bine. Ar fi trebuit să ia în considerație regulile stabilite de Comisia de Transporturi Interplanetare. N-ar fi trebuit să ignore legea nr. 11 care spune: „Nimeni nu va părăsi nava în timpul zborului decît numai însoțit."

Spre deosebire de soția sa, n-avusese niciodată necazuri cu costumele spațiale – și asta, probabil, îl făcea să nu aibă griji. Își așeză rezerva de aer și-și legă cablul așteptînd ca primele instrucțiuni să-i parvină prin telefon. Veniră în sfîrșit.

– Doi metri înapoi... Stai! Un metru mai încolo!

Pistolul său cu reacție lumină scurt. Văzu butonul navigînd către el, apoi – o pată aurie strălucind. Rîse. Întinse ambele mîini ca să-l prindă – apoi își dădu seama că într-una din ele ținea pistolul. Încercă să și-l treacă în mîna stîngă și în grabă îi scăpă. Se ducea în gol.

Ce importanță mai are? gîndi el și apoi strigă în microfon:

– L-am prins!

– Întoarcerea la navă va fi ușoară – va trage doar de cablu. Atunci făcu o descoperire care-i îngheță sîngele: cablul se rupsese. Se întîmplase probabil cînd scăpase pistolul. Asteroizii prospectori erau notorii pentru echipamentul lor ieftin, de mîna a doua. Încet, se depărta de navă. N-avea nimic pe care să-l arunce în direcția derivei ca să se verifice.

– Ce s-a întîmplat? întrebă brusc soția lui.

– Nimic, minți el.

„N-o să-ndrăznească niciodată să părăsească nava din cauza fricii de costumele spațiale", se gîndi el. „Și chiar dac-ar îndrăzni – ar fi prea riscant. N-are rost să ne pierdem amîndoi. Rămas bun, se gîndi el. Rămas bun, draga mea. Mi-a părut bine că te-am cunoscut."

– Ce s-a-ntîmplat? întrebă ea din nou, iritată.

– Nimic, repetă el.

Începuse să-l chinuie respirația: deși manometrul rezervei arătase că aceasta era plină, presiunea actuală era mult mai mică.

– S-a-ntîmplat ceva! strigă ea.

– Da, admise el. Promite-mi un lucru – cînd te vei întoarce pe Marte cere o verificare a întregului echipament vîndut de compania Asteroizilor Prospectori. Sînt niște escroci. Și.. Și... Se chinuia din nou cu respirația, încercînd să nu-și piardă cunoștința. A fost greșeala mea. Ai grijă de tine – nu de mine...

Leșină. Fu surprins cînd se trezi în camera lui. Fu surprins că se mai trezi. Fața ei fu primul lucru pe care-l văzu – era pătată de lacrimi și murdară și fericită. Văzu apoi că ținea în mîini o cămașă albă, curată, cu butonii strălucind la fiecare manșetă.

– Ai ieșit afară, zise el încet. M-ai adus înauntru... Dar teama ta de costume spațiale, dragă?

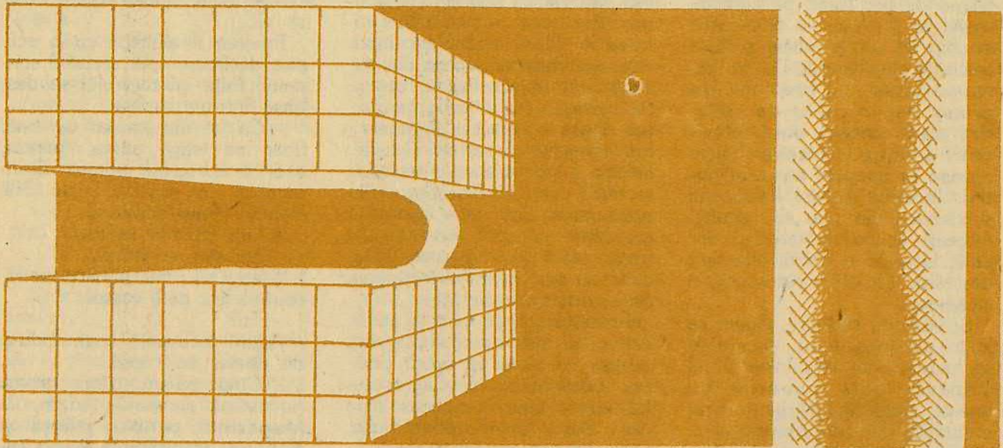
– Am găsit, zise ea, că am una și mai puternică.

E la fel ca a ta.

Se aplecă să-l sărute.

– Urăsc atît de mult jumătățile de perechi și nu mă gîndesc numai la butoni cînd zic asta!

Traducere: ADRIAN MORARU

AGRESIUNEA NOCTURNĂ

EDUARD JURIST

ERA O NOAPTE ideală pentru o crimă perfectă. Desigur, nu există crime perfecte, dar nopţi ideale există. Întunericul era fără cusur. Beznă. Un plafon compact de nori acoperea etanş cerul, nelăsînd să răzbată nici o rază de lună. De altfel, nici nu era lună plină. Felinarul de pe stradă avea becul ars. În aşteptarea ploii, un vînt leneş mişca uşor frunzişul copacilor făcîndu-l să foşnească doar atît cît să acopere paşii furişaţi ai infractorului încălţat cu pantofi cu talpă elastică. Acum era momentul. Peste puţin timp avea să înceapă ploaia care va spăla urmele paşilor.

De după un zid se desprinse o siluetă abia ghicită, poate o nuanţă mai neagră decît întunericul însuşi. Omul se opri să asculte. Nu se auzea nimic. Toată lumea dormea toropită de zăpuşeală. Silueta se deplasă cu băgare de seamă şi se opri în faţa unei case cu grilaj de fier. Aici era. Poarta era întredeschisă, dar omul n-o atinse. Dacă scîrţie? Cu o agilitate de pisică escaladă gardul aproape fără să-l atingă. Ajuns în partea cealaltă rămase încă o clipă să asculte. O precauţie în plus nu strică. Nimic. Geamurile de la parter erau protejate de o savantă dantelărie de fier forjat pe care intrusul ar fi putut s-o folosească în chip de scară, măcar pînă la balconul etajului întîi. Dar se părea că ideea nu-l preocupa. **Se prinse de un cablu de coborîre de la antena unui televizor şi după cîteva clipe ajunse în dreptul etajului patru.** Încălecă grilajul balconului şi rămase din nou să asculte. Aceeaşi linişte apăsătoare, dar utilă. Uşa de la balcon era larg deschisă. Omul se strecură în încăpere...

Scăldat de sudoare, Adam se zbuciuma în aşternut. Încercase să lucreze, dar fără folos. Consumase toate cuburile de gheaţă, preparîndu-şi băuturi răcoritoare, dar nu obţinuse efectul scontat. Îşi legase o batistă de mătase în jurul gîtului şi-şi spălase de cîteva ori fruntea cu apă rece. Inutil. Enervat, trecu în dormitor şi se aruncă în pat. Se lăsă cotropit de moleşeală sperînd să poată adormi. Dar nici somnul nu se lipea de el. Un timp privi ţintă tavanul, apoi se răsuci şi-şi afundă capul în pernă. Încercă să se gîndească la ceva. Indiferent la ce. Nu izbuti să-şi propună nici un subiect. Plutea într-un vid total. Îl copleşea o senzaţie de dezintegrare. Dacă era mort? Nu, asta nu. Prea era cald. Vag de tot, cerul se ilumină la scînteia unui fulger. Adam îşi încordă auzul în aşteptarea tunetului care nu mai venea. Se ridică în capul oaselor şi întinse mîna spre noptieră căutînd ţigările. Un nou fulger şi din nou Adam aşteptă să audă tunetul. De data asta îl deosebi ca un murmur înfundat venind de la mare depărtare. Era gata să aprindă bricheta, cînd un zgomot precis se făcu auzit în camera lui de lucru...

După ce se împiedicase de un vraf de cărţi trîntit pe jos, infractorul rămase pironit locului. Va fi oare surprins şi va trebui să facă uz de forţă? Prefera să lucreze curat. Îşi încordă auzul la maximum. Un fulger scăpără mai aproape şi tunetul puternic de data aceasta nu se lăsă aşteptat. O fracţiune de secundă încăperea se iluminase şi ochiul său experimentat surprinsese totul: un birou acoperit cu hîrtii în dezordine şi o maşină de scris, două fotolii de piele, o măsuţă cu sticle şi pahare şi un autosifon albastru, doi pereţi înţesaţi cu cărţi şi altul cu tablouri şi ceramică decorativă. Lîngă o uşă, văzuse un scrin în stil japonez. Era ceea ce căuta. Mai rămase o clipă locului ascultînd. Aproape maşinal scoase din buzunar un obiect masiv, negru. Se îndreptă pe vîrfuri spre partea opusă a camerei. Pipăi scrinul prevăzut cu sertare şi uşiţe. Intuiţia îl îndemna să înceapă cu sertarul cel mic din stînga. Nu era încuiat. Dar cutia burduşită cu hîrtii rezista. Încercă să-l tragă afară fără zgomot. Dar exact în acel moment încăperea fu inundată de lumină.

Primul lucru pe care l-a văzut Adam a fost arma îndreptată asupra lui. Apoi îşi ridică privirea şi descoperi chipul agresorului, ultima figură omenească pe care, după toate probabilităţile, avea s-o mai vadă...

– Bill!

– Adam!

Exclamaţiile porniră concomitent, victima şi agresorul privindu-se uluiţi.

– Ce întîmplare neaşteptată... bîigui stăpînul casei, neştiind ce să creadă, uitîndu-se magnetizat la arma rămasă încă întinsă spre el. Oaspetele îi intercepta privirea şi începu să rîdă, ce-i drept, uşor stingherit:

– E de lemn. Nu te teme. O folosesc numai în legitimă apărare. Chestie de psihologie.

Aruncă lemnul văxuit pe masă şi-şi trecu mîna peste fruntea transpirată. Era într-adevăr zăpuşeală. Şi ploaia care nu se mai hotăra să înceapă!

– E teribil ce spaimă mi-ai tras, Billy! Noroc că te-am recunoscut.

– Eu cît pe-aci să nu te recunosc. Ai şi apărut, aşa, cînd te aşteptam mai puţin.

– Într-adevăr, nu ne-am văzut de multişor. Să tot fie zece ani.

Vizitatorul făcu un gest evaziv.

– La agapa promoţiei noastre n-ai venit, spuse gazda cercetînd dacă mai există lichid în sifon.

– Mda, tocmai atunci am fost reţinut. Am găsit invitaţia abia cînd m-am întors.

Adam era sincer bucuros să-şi revadă vechiul coleg.

– Un coniac?

– Mulţumesc, nu beau alcool cînd sînt pe teren. Poate ai ceva rece cu citrice.

Adam îi indică unul din fotolii, el aşezîndu-se în cel din faţa lui, după ce preparase două băuturi în care scufundase cîte o felie de lămîie.

– Ai avut o idee foarte bună să vii...

Privirea îi alunecă cu o sclipire de ironie spre sertarul scrinului. Faţa infractorului se destinse într-un zîmbet:

– Ca să fiu sincer cu tine, doar ne leagă atîtea amintiri, văd că am greşit adresa. Eram convins că aici locuieşte Still Bonny Gray, scriitorul.

Adam izbucni în rîs.

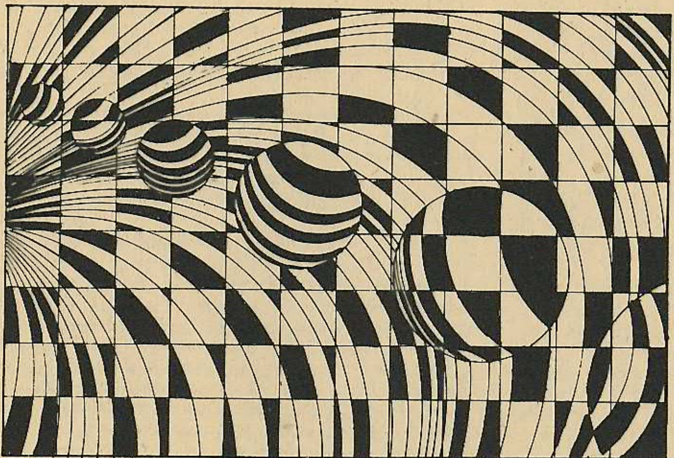
– Eu sînt scriitorul...

Trebui să pună paharul pe birou ca să nu-l verse.

– Tu?

Adam încuviinţă scuturîndu-şi de cîteva ori capul.

– Cînd mi-am trimis prima povestire semnată Adam, la **Magazinul pentru ştiinţă şi ficţiune**, am primit la **Poşta redacţiei** următorul răspuns: „Povestire interesantă. Mai scrieţi-ne. Vă recomandăm să apelaţi la alt pseudonim, cel ales fiind incompatibil cu orientarea ştiinţifică a publicaţiei noastre". Aşa că după ce am deschis de trei ori la întîmplare cartea de telefon, am pus degetul pe numele acesta.

MARINA NICOLAEV

– De ce de trei ori?

– Pentru că la prima încercare nimerisem la capitolul cuprinzînd **Întreprinderi şi instituţii** şi la a doua, la serviciile de urgenţă.

Oaspetele nocturn începu să rîdă:

– Ar fi fost amuzant să semnezi General Mottors.

– Şi la Gray ce credeai că ai să găseşti? întrebă Adam rîzînd.

Spărgătorul oftă şi ridică din umeri:

– O duci bine. Te citesc, evident, cînd sînt liber. Două, trei romane pe an... O piesă de teatru în provincie. Colaborezi la **colecţie**, la ziare. Am citit că ai un serial la televiziunea CBS.

Adam făcu un gest cu mîna.

– Asta a fost. Acum e din ce în ce mai greu. În sertarul acela, arătă cu capul în direcţia scrinului, ai să găseşti tot felul de note neachitate: apă, lumină, telefon, chirie, asigurări...

– Nu te mai plînge, că nici Edgar Poë n-o ducea mai bine.

– Da, domnule, dar pe vremea lui mai erau idei! Astăzi situaţia s-a schimbat. Orice-ţi imaginezi vine, fie în contradicţie cu ştiinţa, fie, ca să fiu sincer, e mai puţin interesant decît ceea ce se face în laboratoare. Să nu mai vorbim de faptul că a-ţi imagina o călătorie spre Lună, cu ajutorul unei ghiulele de tun, e pueril, dar dacă te încumeţi să scrii despre o expediţie interplanetară extragalactică, imediat sare un profesoraş care te combate şi susţine că „conform teoriei relativităţii lui Einstein, o astfel de idee este o utopie" ş.a.m.d. „Invizibilitatea? Altă utopie". Demonstraţie infirmată. Roboţi? A devenit banal. Acum îi construiesc şi copiii. Transplant? Ce mai e fantastic în asta? Genetica dirijată? S-a făcut. În literatură? Nu, domnule, în laborator! Viteze superluminice? Au fost imaginate. De matematicieni. Antimaterie? Există. În romane? Da, în cele desuete. Antimateria „modernă" e în ciclotroane. Raza vieţii, raza morţii? Există. Se numeşte prozaic laser. Ce să-ţi mai spun? Aş putea să-ţi înşir o listă întreagă...

Adam se sculă din fotoliu şi începu să se plimbe prin birou.

– Şi atunci, te întreb, de unde idei noi? Nu mai există materia primă...

Se apropie de uşa deschisă spre balcon. Afară începuse să plouă. Oftă.

– Bine că s-a mai răcorit. Am ceva de terminat. O idee la care s-a umblat mai puţin ... Ai auzit de gravitoni ?

– Nu e ceva cu nişte chestii din alea care te fac mai uşor?

Am văzut eu ceva într-un ziar...

Adam se însufleţi. Începu să-i expună subiectul povestirii. Îi explică ce sînt gravitonii şi antigravitonii în timp ce musafirul încerca cu discreţie să înăbuşe un căscat. Se făcuse destul de tîrziu.

– Ascultă, Billy, i se adresă Adam la un moment dat, am uitat să te întreb: cum ai intrat aici?

Billy ridică din umeri. La urma urmei era un fapt împlinit.

– Prin balcon.

– Prin balcon, prin balcon, dar pînă aici sus? Cu o scară? Pe burlan?

– Da de unde! E demodat, amice. Am găsit la un inventator nişte pantofi deosebiţi. I-am luat. Avea mai multe perechi. Abia pe urmă am văzut că aveau nişte tălpi speciale. Cînd îi pui, eşti mai uşor. Poţi să te urci ca un fulg şi pe un cablu de televizor.

Adam se prăbuşi în fotoliu.

– Antigravitonii! gemu el. S-a dus...

Vizitatorul nocturn îl privi mirat.

– Cine s-a dus?

– Povestirea... ideea... Au făcut-o şi pe asta!

FACTORUL LIMITĂ

CLIFFORD D. SIMAK

ÎNTÎI erau două planete jefuite de minerale, scormonite, devastate și pustiite. Apoi era o planetă cu un splendid oraș, o întindere de sticlă și plastic, atît de frumos încît îți lua ochii. Dar pe planetă se găsea numai un singur oraș, și nici o altă urmă de viață, iar orașul fusese părăsit. Era o frumusețe perfectă, dar gol ca un suris. În fine, era o planetă metalică, a treia dinspre soare. Întreaga ei suprafață era șlefuită întocmai ca o oglindă din oțel și strălucea în lumina reflectată ca un alt soare.

•

– Nu pot să scap de ideea, spuse Duncan Griffith, că locul ăsta nu e altceva decît o tabără.

– Cred că ești nebun, îi replică aspru Paul Lawrence.

– Poate că nu arată ca o tabără, spuse Griffith stăruitor, dar corespunde definiției.

„Mie mi s-a părut a fi un oraș, își zise Lawrence. Și asta din clipa în care l-am zărit. O mie de ani le-ar trebui oamenilor că să construiască un oraș mare ca ăsta".

– Ce nu pot eu să înțeleg, spuse el cu voce tare, este de ce l-au părăsit.

– L-au ridicat și au șters-o, îi spuse Griffith. Și asta pentru că nu se simțeau cu adevărat acasă. Era doar o tabără, nu ascundea tradiții sau legende. De aceea cei care au construit-o au părăsit-o așa de ușor.

– O tabără, răspunse Lawrence, e doar un popas, o locuință temporară, pe care o ridici în grabă și o faci cît de comodă poți, cu lucrurile pe care le ai la îndemînă.

– Ei și? întrebă Griffith.

– Acești oameni au făcut mai mult decît să se oprească aici, zise Lawrence. Orașul ăsta nu a fost ridicat în grabă, ci a fost gîndit și construit cu multă grijă.

– Din punct de vedere uman, da, zise Lawrence, dar noi avem de-a face cu criterii extraterestre.

Lawrence se aplecă și smulse un fir de iarbă, pe care îl prinse între dinți, mestecîndu-l gînditor. Se uită la orașul liniștit și pustiu care se întindea înaintea lor în lumina strălucitoare a soarelui de amiază. Griffith se așeză alături de el.

– Nu-ți dai seama, Paul, spuse el, că pe această planetă este vorba de o populare temporară? Nu există nici o dovadă a unei culturi anterioare, nici o rămășiță de artă primitivă. King și expediția lui au cercetat-o, dar nu au dat de nimic. Nimic în afară de oraș; frumos, ce e drept. Gîndește-te: înții ar fi un copac sub care să te adăpostești de ploaie. Apoi o peșteră în care să te adăpostești în timpul nopții. Apoi ar fi un cort sau o colibă. Apoi trei colibe, și astfel un sat.

– Știu toate astea, zise Lawrence. Știu.

– O civilizație de 1 000 000 de ani, continuă Griffith. Zece mii de secole înainte ca o rasă să poată construi un astfel de oraș. Și civilizația asta aparține unei alte planete. În orice caz ar fi trebuit să lase urme despre care aici nici nu poate fi vorba. Planeta asta e complet nouă.

– Ești sigur că au venit din altă parte?

Griffith dădu din cap:

– Sînt convins.

– Poate de pe planeta 3?

– Nu putem ști asta, încă.

– Poate niciodată, zise Lawrence, apoi scuipă firul de iarbă. Sistemul ăsta, continuă el, e ca o povestire polițistă proastă. Oricum o întorci, dai de un fir, dar fiecare este greșit. Prea multe mistere, Dunc. Orașul ăsta, planeta metalică, planetele devastate...

– Am impresia că există o legătură între toate astea, spuse Griffith.

Lawrence ridică din umeri.

În spatele lor se auziră pași. Era Doyle, transmisionistul, care venea în fugă dinspre nava cercetaș.

– Domnule, îi spuse lui Lawrence, tocmai mi-a comunicat Taylor de pe planeta 3. Dorește să veniți acolo. Se pare că au găsit o intrare.

– O intrare! exclamă Lawrence. O intrare în planetă? Și ce naiba au găsit înăuntru?

– Asta n-a spus, domnule!

– N-a spus?

– Nu. Pentru că, vedeți, nu izbutesc să o deschidă.

Intrarea nu era cine știe ce minune. De fapt, erau 12 găuri în suprafața planetei, aranjate în patru grupe a cîte trei fiecare. Și asta era tot. Nimeni nu ar fi putut spune unde începea intrarea și unde se termina.

– Există o crăpătură, spuse Taylor, dar cu greu se poate vedea. Sub lupă apare abia ca un fir de păr. Ușa intrării e așa de perfect construită încît se confundă cu suprafața. Mult timp nici nu ne-am dat seama că e vorba de o ușă. Ne învîrteam în jurul ei și nu ne dădea prin cap pentru ce ar fi găurile.

– Scott a găsit-o. Patina pe aici și a văzut găurile astea. N-ai găsit-o decît printr-o întîmplare.

– Și chiar nu se poate deschide? întrebă Lawrence.

– Noi n-am găsit nici o soluție. Am încercat să o ridicăm dar e ca și cum am fi vrut să ridicăm întreaga planetă. Și, oricum, nu poți face nici o ispravă aici. De-abia te poți ține pe picioare. Solul ăsta e așa de neted încît cu greu poți merge pe el. De fapt, nu mergi, patinezi.

– Știu, zise Lawrence, am coborît modulul cît de ușor am putut și totuși am derapat 64 de km sau mai mult.

– Gheața e aspră pe lîngă solul ăsta, adăugă Taylor.

– Referitor la ușa asta, zise Lawrence, nu v-ați gîndit că ar putea fi un cifru?

Taylor încuviință din cap.

– Sigur că ne-am gîndit. Dar chiar dacă ar fi, n-am avea nici cea mai mică șansă. Ar trebui să ghicim număr de număr.

– Ați verificat?

– Da, spuse Taylor. Am introdus o cameră TV în găurile astea și am luat tot felul de imagini. Nimic. Absolut nimic. Douăzeci de centimetri în adîncime, sau cam așa ceva. Mai largă la capăt decît la vîrf, și netedă. N-ascunde nici un mecanism secret.

– Am izbutit să tăiem o bucățică de metal ca să o putem studia. Ne-au trebuit trei lame ca să o putem scoate. E oțel, dar aliat cu altceva, iar structura moleculară e de-a dreptul stranie.

– Nu seamănă cu nici unul din metalele pe care le cunoaștem noi? întrebă Lawrence.

– Nu seamănă. Am tîrît nava pînă aici. I-am agățat un cîrlig și am încercat să deschidem ușa. Nava s-a legănat ca un pendul, iar ușa nici nu s-a mișcat.

– N-avem decît o singură soluție, zise Lawrence.

– Da, știm, să o aruncăm în aer, replică Taylor, dar tare n-aș vrea. Ar însemna să ne dăm bătuți.

– Totuși nu putem sta cu mîinile în sîn, zise Lawrence.

– Nu, oftă Taylor. Nu putem. Sper să meargă.

A mers. Explozia a desfăcut ușa, aruncînd-o în spațiu. Căzu cu un kilometru mai încolo, apoi alunecă pe suprafața netedă. O rampă metalică avînd primii trei metri distruși de explozie se ivi, răsucindu-se ca o scară circulară. Nimic însă nu ieși din gaură. Nici sunet, nici lumină, nici miros. Șapte oameni coborîră rampa încercînd să găsească ceva, iar ceilalți rămaseră în jurul deschizăturii.

Era un întreg mecanism. Văzură mînere și bobine, discuri și șiruri de cristale cubice, strălucitoare. Ar fi putut fi lămpi electronice, dar cine putea să știe?

Cei șapte coborîră de-a lungul rampei, fiind înconjurați din toate părțile de uriașul mecanism care strălucea în luminile căștilor, asemenea pomului de Crăciun.

S-ar fi putut crede că metalul fusese lustruit doar cu o oră înainte, dar Lawrence observă un strat de praf, depus de milioane de ani.

Mecanismul era imobil și se întindea cît vedeai cu ochii. În cele din urmă, rampa se termină cu un palier, cu mașinăria departe deasupra lor ca o pînză de păianjen, formînd un acoperiș, și cu un mobilier ciudat așezat pe podea. Stătură cîtva timp în tăcere privind în jurul lor.

– Un birou, exclamă Duncan Griffith.

– Sau o cameră de control, zise Ted Buckley, inginerul mecanic.

– Ar putea fi și locuințele lor, spuse Taylor.

– Sau magazia de materiale, sugeră Jack Scott, matematicianul.

– N-ai impresia că nu e nici una din toate astea? întrebă Herbert Anson, geologul. Poate e ceva ce nu seamănă cu nimic din ce știm noi.

– Tot ce putem face, hotărî Spencer King, arheologul, e să traducem în termeni înțeleși de noi. Părerea mea e că avem de-a face cu o bibliotecă.

Lawrence gîndi: „Parcă sîntem în povestea celor șapte orbi care întîlnesc pentru prima oară un elefant". Apoi spuse:

– Hai să cercetăm. Cine caută, găsește.

Văzură un șir de cutii de formă cubică întinse pe o jumătate de kilometru.

– Hei! spuse Buckley, am găsit ceva. Dați-mi o mînă de ajutor.

Scott sări primul și împreună ridicară de la podea una dintre cutii, scuturîndu-o. Ceva zdrăngăni înăuntru. O așezară la loc.

– Înăuntru, aici, e ceva, spuse Buckley, emoționat.

– Da, zise King. E o cartotecă, fără nici o îndoială. Și e ceva înăuntru.

– Nu prea ne e de folos dacă nu vedem despre ce e vorba, spuse Taylor. Nu-mi pot da seama doar ascultînd în timp ce voi o scuturați.

– E simplu, spuse Griffith. Și adăugă: Sesam, deschide-te!

– Termină cu glumele proaste, se înfurie Lawrence. Treaba e serioasă. N-are nimeni vreo idee despre cum e făcută chestia asta?

– Cred că nu a fost făcută, interveni Buckley, pur și simplu nu a fost făcută. Nu poți lua o foaie metalică și să faci din ea un cub fără să lași măcar o urmă.

– Amintește-ți de ușa de la suprafață, zise Anson. Nici acolo n-am văzut nimic pînă n-am folosit lupa. Cutia asta trebuie să se deschidă cumva. Doar cineva a deschis-o odată ca să pună înăuntru drăcia care a zdrăngănit adineauri.

– Și n-ar fi pus ceva acolo dacă nu l-ar fi putut scoate, spuse Scott.

– Am putea să o deschidem cu forța, zise King.

Lawrence îl opri:

– Am mai făcut asta o dată, cînd am deschis ușa. Mai bine să mai scuturăm cîteva cutii.

Mai scuturară cîteva, dar nu se mai auzi nici un zgomot. Nu mai era nimic în celelalte cutii.

– Hai să ieșim, zise Anson. În locul ăsta mă trec fiori. Hai să ne întoarcem la navă și să gîndim pe îndelete. O să înnebunim bătîndu-ne capetele aici. Aduceți panourile de control încoace.

– Poate nu sînt panouri de control, îi aminti Griffith. Trebuie să fim atenți și să nu ne pripim să tragem concluzii.

– Într-adevăr, nu au nici un semn, îl întrerupse Taylor. Un panou de control ar fi avut cadrane, sau lumini, sau ceva care să se vadă.

– Am senzația că nu ajungem la nici un rezultat, spuse Lawrence.

King adăugă:

– Va trebui să schițăm un plan sistematic de explorare. Și să începem cu începutul.

Lawrence încuviință din cap.

– Vom lăsa cîțiva oameni la suprafață, iar ceilalți vom coborî și ne vom stabili aici. Vom lucra în grupuri și vom examina situația cît mai prompt cu putință. În mare, desigur. După asta vom putea nota detaliile.

– Cu ce începem? întrebă Taylor.

– Hai să ne lămurim cu ce avem de-a face, sugeră King. O planetă, ori o mașină?

– Va trebui să găsim mai multe rampe, zise Taylor. Trebuie să mai fie și altele.

Scott continuă:

– Ar trebui să încercăm să aflăm cît de mare e mecanismul ăsta. Cît de mult se întinde.

– Și să vedem dacă e în funcțiune, spuse Buckley.

– Ce-am văzut noi nu funcționa, îi zise Lawrence.

– Ce-am văzut noi, declară Buckley, s-ar putea să nu fie decît un colțișor dintr-o mașinărie uriașă. E posibil să nu funcționeze toată deodată. O dată la 1000 de ani o anumită parte a ei ar putea fi folo-

sită, şi atunci doar pentru cîteva minute sau cîteva secunde.

– Într-un fel, spuse Griffith, ar trebui să încercăm să aflăm, măcar pe ghicite, la ce serveşte mecanismul. Ce face şi ce anume produce.

Era într-adevăr o planetă: descoperiră suprafaţa ei cu 20 de kilometri mai jos. Douăzeci de kilometri prin şerpuirea labirintică a maşinii inerte şi strălucitoare. Avea o atmosferă aproape la fel de bună ca a Pămîntului. Aşa că îşi ridicară o tabără pe nivelul cel mai de jos, fericiţi că au scăpat de echipamentul spaţial şi pot trăi normal. Dar în jur era întuneric şi pustiu. Nici o fiinţă, nici măcar o insectă. Totuşi, odată existase viaţă, şi asta o dovedeau ruinele oraşelor. King spunea că era vorba de o cultură asemănătoare celei pămîntene din secolul 20.

Duncan Griffith se ghemui în faţa micii sobe atomice plimbîndu-şi mîinile deasupra ei.

– Pare destul de clar, zise el, întorcîndu-se spre Scott, că avem de-a face pur şi simplu cu un mecanism, nu-i aşa?

Scott dădu din cap.

– N-am văzut încă totul. Asta ar dura ani buni şi n-avem timp de aşa ceva. Dar sîntem siguri că este o singură maşină, o lume acoperită de mecanisme pînă la înălţimea de douăzeci de kilometri.

– Mecanisme moarte, spuse Griffith. Şi asta pentru că le-au oprit. Au închis drăcovenia, au împachetat şi au şters-o!

– S-au dus pe planeta 4, argumentă Lawrence.

– Şi au scormonit celelalte două planete, zise Taylor, ca să obţină mineralele de care aveau nevoie.

– S-au dus pe planeta 4 şi s-au stabilit acolo, continuă Lawrence gînditor, şi în cele din urmă au părăsit şi oraşul de pe planeta 4.

– Şi n-au lăsat nimic în urmă, adăugă Griffith, nici un indiciu. Undeva trebuie să existe amprente. Nu poţi construi şi folosi o astfel de aşezare fără să laşi urme. Pe undeva trebuie să fie înregistrările conţinînd rezultatele obţinute de ei cu această lume-maşină.

– Trebuie să fi fost o rasă deosebit de inteligentă, spuse Lawrence. Numai organizarea economică a unui asemenea oraş te-ar stupefia. Probabil că le-au trebuit generaţii întregi, vreme de secole, ca să construiască mecanismul şi apoi multe altele ca să-l menţină în funcţiune.

– Dar de ce? întrebă King. De ce au construit drăcovenia?

Se lăsă tăcere, întreruptă într-un tîrziu de Griffith.

– N-aveţi nici o idee?

Un om păşi din umbră, fără să se grăbească.

– Eu am o idee, de fapt cred că ştiu, spuse el.

– S-o auzim, Scott, zise Lawrence.

Matematicianul dădu din cap:

– Mi-ar trebui o dovadă.

– Ce dovadă? Unde? îl priviră cu toţii consternaţi.

– Vorbeaţi despre înregistrări înainte. Ei bine, în mod logic unde le-ar fi păstrat?

Griffith dădu din umeri:

– Nu ştiu!

– Dacă ai un obiect de preţ, continuă Scott, ce faci cu el?

– Ei, zise Lawrence, îl pui într-un seif.

– Exact, răspunse Scott. Vă amintiţi de cutie? Cea pe care am scuturat-o şi a zdrăngănit?

– Crezi că e ceva important în cutiile acelea?

– Cred că ştiu ce a zdrăngănit, continuă Scott. Vedeţi, au lăsat ceva în urmă, ceva ce au neglijat.

– Dar n-o putem deschide!

– Daţi-mi scule, zise Scott, şi am s-o deschid eu.

– Era o cartelă dreptunghiulară, obişnuită, plină de găuri. Scott o ţinea în mînă şi mîna îi tremura puternic.

– Sper, zise Griffith, că nu eşti dezamăgit.

– Dimpotrivă, continuă Scott, este exact ceea ce mă aşteptam să găsesc.

Ceilalţi îl priviră încordaţi.

– Poate ne spui şi nouă, se interesă Griffith.

– Este o cartelă perforată, spuse Scott. Un răspuns la o problemă dată unui calculator diferenţial.

– Dar n-o putem descifra, spuse Taylor. Nu putem afla ce înseamnă.

– Nici n-avem nevoie, spuse Scott. Ne dezvăluie cu ce avem de-a face. Acest mecanism este un calculator.

Privindu-i, Scott citi neîncredere pe chipurile lor.

– Duceţi-vă şi uitaţi-vă, strigă el. Mecanismul se repetă la infinit. Asta şi este: un calculator, sute de milioane de circuite de calcul.

– E păcat că nu ştim la ce l-au folosit, spuse Griffith.

– Pot exista mai multe ipoteze, zise Lawrence. Se poate să-l fi folosit pentru a pune la punct teorii economice şi speciale.

– O altă supoziţie ar fi că încercau să rezolve probleme legate de Univers. De ce există, ce există şi încotro merge.

– Şi cum merge! spuse Griffith.

– Şi cum? Ai dreptate. Sînt convins să aveau un motiv serios să se preocupe de această problemă. Erau presaţi de ceva.

– Aşadar, teoria ta, zise Taylor, este că au descoperit ceva despre Univers şi...

– Eu nu cred asta, spuse Buckley foarte calm.

– Eu unul, zise Griffith, înclin să cred că ei au găsit ce căutau. Aşadar, nu mai aveau nevoie de mecanismul ăsta uriaş. Altfel, de ce ar fi plecat, părăsind totul?

– Ai dreptate, zise Buckley. Nu mai aveau ce face cu el şi asta pentru că nu era suficient de mare, pentru că nu putea rezolva problema lor.

– Nu era suficient de mare? sări Scott. Nu aveau decît să mai adauge un alt rînd de mecanisme de jur-împrejurul planetei.

Buckley clătină din cap:

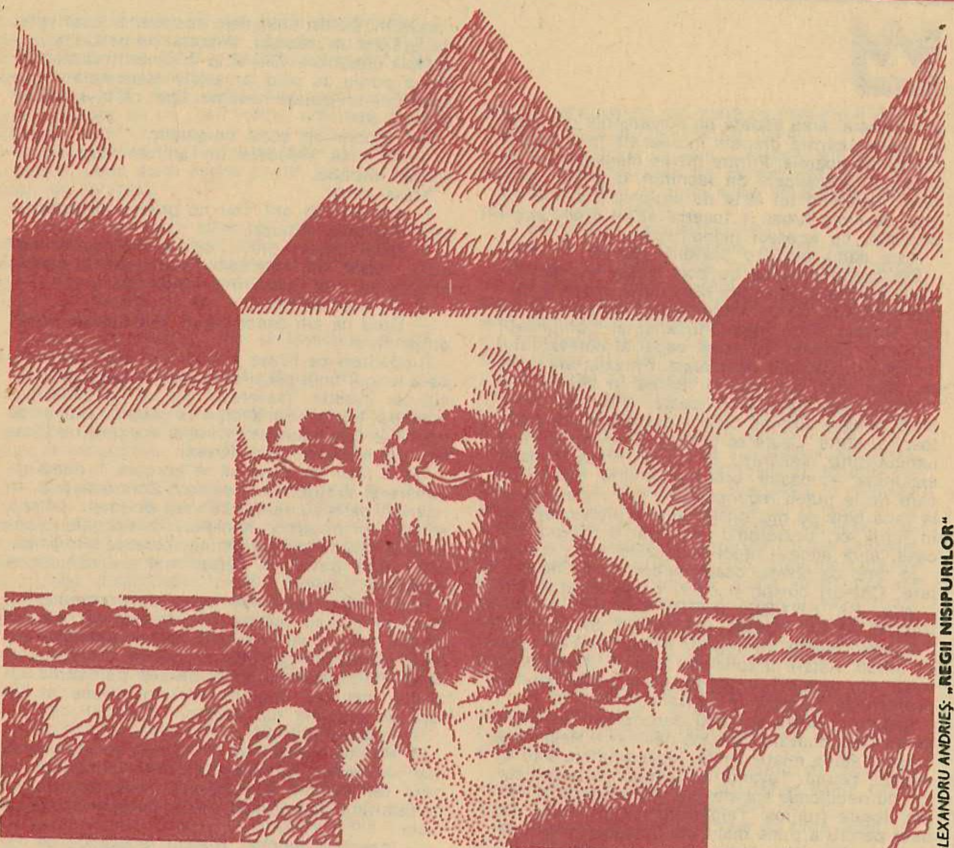
– A apărut un factor limită. Pune oţel sub o presiune de 340 de atmosfere şi vei vedea că are să curgă. Metalul din care e construit acest mecanism suportă presiuni mult mai mari, dar există o limită peste care nu mai prezintă siguranţă. La douăzeci de kilometri deasupra atinseseră această limită.

Griffith expiră adînc.

– Continuă, zise el.

– Un calculator e o chestiune de spaţiu, spuse Buckley. Fiecărui circuit îi corespunde o celulă din creierul uman, iar funcţiile şi capacitatea lui sînt limitate. Iar activitatea unei celule trebuie verificată de alte două în aşa fel încît să nu existe nici o greşeală.

Traducere: ALEXANDRU şi CECILIA BANC

ALEXANDRU ANDRIEŞ: „REGII NISIPURILOR"

REGII NISIPURILOR

GEORGE R. R. MARTIN

SIMON KRESS locuia singur într-un conac mare printre colinele aride şi stîncoase aflate la cincizeci de kilometri de oraş. Aşa că, atunci cînd afacerile îl chemau pe neaşteptate, n-avea vecini cărora să le ceară să vadă de animale în lipsa lui. Şoimul hoitar nu era o problemă; sălăşluia în foişorul nefolosit şi, oricum, se hrănea singur. Pe măcelar, Kress îl gonea pur şi simplu afară, lăsîndu-l să se descurce cum o şti; micul monstru vîna limacşi, păsări şi şobolani. Bazinul de peşti însă, plin cu piranhaşi veritabili, de pe Pămînt, reprezenta o dificultate. Kress sfîrşea întotdeauna prin a arunca în uriaşul acvariu o pulpă mare de vită. La urma urmelor, dacă avea să fie reţinut mai mult decît se aştepta, piranhaşii se puteau mînca între ei. O făcuseră şi-n alte dăţi. Era amuzant.

Din nefericire, de data aceasta fu reţinut mult mai multă vreme decît se aşteptase. Cînd, în sfîrşit, se întoarse, toţi peştii erau morţi. La fel, şoimul hoitar. Măcelarul urcase în foişor şi-l mîncase. Simon Kress se indispuse.

A doua zi se urcă în aeroglisor şi plecă la Asgard. Situat la vreo două sute de kilometri de vila lui, Asgard era cel mai mare oraş de pe Baldur şi se mîndrea şi cu cel mai vechi şi mai mare astroport. Lui Kress îi plăcea să-şi impresioneze prietenii cu animale neobişnuite, amuzante şi scumpe; Asgard era locul unde se puteau cumpăra asemenea animale.

De această dată însă nu prea avu noroc. La „Xenopets" era închis, t'Etherane, negustorul de animale mici, încercă să-i vîre pe gît alt şoim hoitar, iar „Ape stranii" nu oferea nimic mai exotic decît piranhaşi, rechini luminoşi şi calmari-păianjen. Kress îi avusese pe toţi; voia ceva nou.

Către seară, se pomeni bătînd bulevardul Curcubeului, în căutare de magazine pe care nu le vizitase niciodată. Aflată în plină zonă a astroportului, strada era înţesată cu firme de importatori. Marile corporaţii comerciale aveau vitrine lungi, impresionante, în care artefacte străine, rare şi

costisitoare, erau etalate pe postamente din pîslă în spatele cărora draperii întunecate învăluiau în mister interioarele. Printre marile magazine se înghesuiau prăvălioare de vechituri, dughene murdare, expunînd tot felul de antichități de pe tot felul de lumi. Kress le încercă și pe unele și pe celelalte, cu aceeași nemulțumire.

Apoi dădu peste o prăvălie aparte.

Era foarte aproape de port. Kress nu mai fusese niciodată pe acolo. Magazinul ocupa o clădire modestă, cu un singur etaj, încadrată de un bar euforic și un templu-lupanar al Comunității Surorilor Secrete. La acest capăt al bulevardului începeau localurile deocheate. Prăvălia era ceva cu totul ieșit din comun. Sărea în ochi.

Vitrina era învăluită în ceață; cînd vag roșie, cînd cenușie aidoma ceții adevărate, cînd sclipitoare și aurie. Ceața se unduia și se învolbura și lumina difuz dinăuntru. În vitrină, Kress întrezări exponate — mașini, obiecte de artă, lucruri pe care nu le putea recunoaște — dar nu apuca să le vadă bine pe nici unele. Aburul plutea senzual în jurul lor, dezvăluind mai întîi o frîntură din ceva, apoi altceva, apoi ascunzînd totul. Iritant.

În timp ce privea, ceața începu să formeze litere. Cîte-un cuvînt, o dată. Kress stătu și citi.

WO. ȘI. SHADE. IMPORTATORI. ARTEFACTE. ARTA. FORME. DE. VIAȚA. ȘI. ALTELE.

Literele pieriră. În negură, Kress zări ceva care se mișca. Asta-i fu suficient; asta, și „formele de viață" din reclamă. Își azvîrli peste umăr capa de promenadă și intră în prăvălie.

Înăuntru, Kress se simți dezorientat. Interiorul părea vast, mult mai spațios decît ar fi lăsat să se creadă fațada relativ umilă. Încăperea era slab luminată, tăcută. Tavanul întruchipa un peisaj stelar, cu nebuloase spirale; era foarte negru și veridic, foarte frumos. Tejghelele, toate, străluceau ușor pentru a pune mai bine în valoare mărfurile expuse. Pasajele dintre ele erau așternute cu ceață. Pe alocuri pîcla se ridica pînă la genunchi, răsucindu-se în jurul picioarelor la fiecare pas.

— Vă pot ajuta cu ceva?

Femeia părea să fi răsărit din ceață. Înaltă, slabă, palidă, purta o salopetă simplă, de culoare gri și o bonetă mică, bizară, prinsă în creștetul capului.

— Ești Wo sau Shade? întrebă Kress. Ori ești vînzătoare?

— Jala Wo, la dispoziția dumneavoastră, se prezentă femeia. Shade nu servește clienții. Vînzători nu există.

— Aveți un magazin destul de mare, spuse Kress. Ciudat că n-am auzit încă niciodată de voi.

— Aici, pe Baldur, magazinul nostru abia s-a deschis. Avem însă reprezentanțe pe multe alte lumi. Cu ce vă pot servi? Artă, cumva? Păreți colecționar. Avem cîteva cristaluri de Nor T'alush, excepționale.

— Nu. Am toate sculpturile în cristal care mă interesează. Am venit pentru un animal.

— O formă de viață?

— Da.

— De pe o altă lume?

— Bineînțeles.

— Avem un mim. De pe Celia. Un simian foarte inteligent. Nu numai că va învăța să vorbească, dar pînă la urmă vă va imita vocea, inflecțiunile, gesturile, ba chiar și expresiile feței.

— Nostim, zise Kress. Și banal. Nu mă interesează, Wo. Eu vreau ceva exotic. Neobișnuit. Și nenostim. Detest animalele nostime. În momentul de față am un măcelar. Importat de pe Cotho, cu destulă cheltuială. Din cînd în cînd îl hrănesc cu cîte-o porție de pisoi proaspăt fătați. Asta-mi inspiră mie animalele **nostime.** Sper că m-am făcut înțeles, da?

Wo arboră un surîs enigmatic.

— Ați avut vreodată un animal care să vă adore? întrebă.

Kress zîmbi.

— Oh, de cîte ori! Dar nu pretind să fiu adorat, Wo. Doar amuzat.

— M-ați înțeles greșit, spuse Wo, cu același surîs ciudat. Mă refeream la adorație în sensul idolatrizării, al venerării propriu-zise.

— Ce vrei să spui?

— Cred că am exact ce vă interesează. Veniți după mine.

Îl conduse pe Kress printre tejghelele radiante, de-a lungul unui pasaj cufundat în ceață, sub falsul cer înstelat. Traversară un zid de pîclă, pătrunseră într-un alt sector al magazinului și se opriră în fața unui bazin mare, acoperit cu plastic. Un acvariu, gîndi Kress.

Wo îi făcu un semn să se apropie. Îi dădu ascultare și văzu că se înșelase. Era un terariu. În interior, pe o suprafață de vreo doi metri pătrați, se afla un deșert în miniatură. Nisip gălbui, bătînd în roșcat sub o lumină roșiatică. Roci: bazalt, cuarț, granit. În fiecare colț al bazinului se înălța un castel.

Kress clipi, privi mai atent și se corectă: de fapt, se înălțau numai trei castele. Al patrulea stătea într-o rînă — surpat, ruinat. Celelalte trei erau grosolane dar intacte, durate din piatră și nisip. Pe parapetele lor și pe sub porticurile rotunjite mișunau creaturi mărunte. Kress își lipi fața de peretele din plastic.

— Insecte? întrebă.

— Nu, răspunse Wo. O formă de viață mult mai complexă. Și mai inteligentă. Ființe cu un grad de istețime considerabil superior celui al măcelarului dumneavoastră. Li se spune regi de nisip.

— Insecte, decretă Kress, retrăgîndu-se de lîngă bazin. Nu-mi pasă cît sînt de complexe. (Se încruntă.) Și, te rog, nu încerca să mă îmbrobodești vorbindu-mi despre inteligență. Vietățile astea-s prea mici ca să posede altceva decît un creier foarte rudimentar.

— Inteligența lor este colectivă, spuse Wo. Au ceea ce se numește spirit de stup. De castel, în cazul de față. De fapt, în bazin nu sînt decît trei organisme. Al patrulea a murit. După cum puteți observa, castelul său s-a prăbușit.

Kress se întoarse spre bazin.

— Spirit de stup, zici? Interesant. (Se încruntă iarăși.) Totuși, nu-i decît un furnicar supradimensionat. Mă așteptam la ceva mai deosebit.

— Poartă războaie.

— Războaie? Hmmm.

Kress privi din nou.

— Observați, vă rog, culorile, îl îndemnă Wo. Arătă spre creaturile care forfoteau pe castelul cel mai apropiat. Una din ele rîcîia lîngă peretele bazinului. Kress o cercetă. Pentru el, continua să arate ca o insectă. Cam cît o unghie de lungă, cu șase picioare, cu șase ochi mici, dispuși de jur împrejurul trupului. Un sistem complicat de mandibule clămpănea vizibil, în timp ce două antene fine și lungi descriau traiectorii în aer. Antenele, mandibulele, ochii și picioarele erau negre ca funinginea, dar culoarea predominantă era portocaliul aprins al platoșei care acoperea corpul.

— E o insectă, repetă Kress.

— Nu e insectă, insistă calmă Wo. Exoscheletul chitinos este lepădat cînd regele de nisip crește. **Dacă** crește. Într-un bazin de dimensiunile acestuia nu va crește. (Îl lua pe Kress de braț și-l conduse pînă la castelul următor.) Observați culoarea acestora.

Kress se uită. Erau altfel. Aici, regii de nisip aveau platoșa de un roșu intens; antenele, mandibulele, ochii și picioarele erau galbene. Kress își aruncă privirea de partea cealaltă a bazinului. Locuitorii celui de-al treilea castel viu erau albicioși, cu tiv roșu.

— Hmmm.

— Așa cum v-am spus, se războiesc, i se adresă Wo. Încheie chiar armistiții și alianțe. O alianță a distrus al patrulea castel din bazin. Negrii se înmulțiseră peste măsură și atunci ceilalți și-au unit forțele ca să-i nimicească.

Kress nu se lăsă convins.

— Amuzant, desigur. Dar și insectele poartă războaie.

— Insectele nu venerează, spuse Wo.

— Poftim?

Wo zîmbi și arătă spre castel. Kress făcu ochii mari. Pe zidul celui mai înalt turn era sculptat un chip. Îl recunoscu. Era chipul Jalei Wo.

— Cum...

— Am proiectat în bazin o hologramă cu chipul meu, menținînd-o cîteva zile. Chipul zeului, ca să zic așa. Îi hrănesc, sînt mereu prin preajmă. Regii de nisip au un rudimentar simț psionic. Un fel de telepatie de proximitate. Mă simt și mă idolatrizează folosind chipul meu pentru a-și ornamenta construcțiile. Uitați-vă bine, e pe toate castelele.

Era adevărat.

Pe castele, chipul Jalei Wo era senin și pașnic, și foarte veridic. Kress admiră măiestria reproducerii.

— Cum lucrează?

— Membrele anterioare au și rol de mîini. Sînt prevăzute chiar cu un fel de degete: trei tentacule mici și flexibile. Regii de nisip colaborează excelent, atît la construcții cît și în războaie. Nu pierdeți din vedere faptul că toți mobilii de aceeași culoare împărtășesc o singură minte.

— Mai dă-mi amănunte, ceru Kress.

Wo zîmbi.

— Burta trăiește în castel. Adică eu îi spun burtă. Un joc de cuvinte, dacă vreți: ființa este și pîntece de mamă și stomac. Femelă, cam cît pumnul de mare, imobilă. De fapt, denumirea de regi de nisip e oarecum improprie. Mobilii sînt țărani și războinici; conducătorul propriu-zis e o regină. Dar și această analogie păcătuiește. Luat în ansamblu, fiecare castel este o singură creatură hermafrodită.

— Cu ce se hrănesc?

— Mobilii mănîncă pastă, hrană predigerată obținută în interiorul castelului. O capătă de la burtă, după ce aceasta a prelucrat-o cîteva zile. Stomacurile lor nu suportă nimic altceva, astfel încît dacă burta moare, mor foarte repede și ei. Burta... burta mănîncă orice. În privința asta n-o să vă coste nimic. Resturile de la masă sînt o hrană excelentă și îndestulătoare.

— Dar hrană vie? se interesă Kress.

Wo dădu din umeri.

— Fiecare burtă mănîncă mobili aparținînd celorlalte castele, firește.

— Nu știu ce să zic, mărturisi Kress. De n-ar fi atît de mici.

— Ai dumneavoastră pot fi mai mari. Acești regi de nisip sînt mici fiindcă bazinul în care trăiesc este mic. După toate aparențele, își adaptează creșterea la spațiul vital disponibil. Dacă i-aș muta pe cei de aici într-un bazin mai mare, ar începe să crească.

— Hmmm. Bazinul în care-mi țineam eu piran-

hașii e de două ori mai mare ca ăsta și-i liber. Ar putea fi curățat, umplut cu nisip...

— Wo și Shade vă stau la dispoziție pentru instalare. Plăcerea este de partea noastră.

— Bineînțeles, se grăbi Kress să adauge, vreau patru castele intacte.

— Se-nțelege, încuviință Wo.

Începură să se tocmească pentru preț.

Trei zile mai tîrziu, Jala Wo descinse la conacul lui Simon Kress, cu regi de nisip în stare latentă și o echipă de montatori. Ajutoarele lui Wo erau extrabaldurieni deosebiți de toți cei cu care era familiarizat Kress; bipezi îndesați, spătoși, cu patru brațe și ochi compuși, bulbucați. Aveau pielea groasă și tăbăcită, plină de zbîrcituri printre care se iveau protuberanțe în formă de spini și coarne. Dar erau muncitori vînjoși și îndemînatici. Wo le dădea indicații într-o limbă melodioasă pe care Kress n-o mai auzise niciodată.

Terminară treaba într-o singură zi. Mutară bazinul în care se aflaseră piranhașii în mijlocul spațiosului său salon, aranjară de o parte și de cealaltă canapele pentru o vedere mai bună, curățară perfect interiorul rezervorului și-l umplură pe trei sferturi cu nisip și roci. Apoi instalară un sistem special de iluminat, menit să asigure atît palida lumină roșie pe care o agreau regii de nisip, cît și proiectarea de imagini holografice în bazin. Deasupra montară un capac solid din plastic, prevăzut cu un mecanism pentru introducerea hranei.

— În felul acesta veți putea da de mîncare regilor de nisip fără a fi nevoit să ridicați capacul bazinului, explică Wo. Nu riscați ca vreun mobil să scape afară.

Capacul era echipat și cu aparate de control al microclimatului, pentru a condensa exact cantitatea corectă de umiditate din aer.

— Interiorul să fie uscat, dar nu prea uscat, recomandă Wo.

În cele din urmă, unul dintre instalatorii cu patru brațe intră în bazin și săpă gropi adînci, în cele patru colțuri. Apoi un altul îi dădu burțile aflate în stare latentă, scoțîndu-le una după alta din containerele crionice în care fuseseră transportate. Nu erau prea arătoase. Lui Kress i se păru că semănau cu niște hălci bălțate de carne crudă, pe jumătate alterată. Cu o gură.

Extrabaldurianul le îngropă, cîte una în fiecare colț al bazinului. După aceea muncitorii închiseră capacul și se pregătiră de plecare.

— Căldura va trezi burțile din starea latentă, spuse Wo. În mai puțin de-o săptămînă, mobilii vor începe să iasă din ouă și vor răzbate la suprafață. Aveți grijă să le dați suficientă mîncare. Au nevoie să prindă puteri pînă se maturizează deplin. După socoteala mea, cam peste trei săptămîni veți avea în bazin și castelele.

— Dar chipul? Cînd îmi vor sculpta chipul?

— Proiectați holograma peste vreo lună. Și aveți răbdare. Dacă doriți să întrebați ceva, vă rog să luați legătura cu noi. Wo și Shade rămîn la dispoziția dumneavoastră.

Femeia se înclină și plecă.

Kress se întoarse cu pași molcomi la bazin și-și aprinse un bețigaș euforic. Deșertul era nemișcat și pustiu. Începu să bată nerăbdător cu degetele în capacul de plastic și se încruntă.

În ziua a patra, lui Kress i se păru că zărește mișcări în nisip — ca niște vagi frămîntări subterane.

În ziua a cincea văzu primul mobil, un alb singuratic.

În ziua a șasea numără vreo duzină, albi, roșii și negri. Portocaliii se lăsau așteptați. Vărsă în bazin un castron cu resturi de mîncare pe jumătate stricate. Mobilii le simțiră imediat, se repeziră la ele și începură să tîrască bucățele spre colțurile respective. Fiecare grup de culoare era extrem de organizat. Nu se încăierară. Kress fu puțin dezamăgit, dar hotărî să le dea timp.

Portocalii își făcură apariția în ziua a opta. La vremea aceea, ceilalți regi de nisip se apucaseră deja să care pietricele și să ridice fortificații. Încă tot nu se războiau. Deocamdată nu aveau decît jumătate din mărimea celor pe care-i văzuse la Wo și Shade, dar impresia lui Kress era că vietățile creșteau cu repeziciune.

Castelele prinseră să se înalțe pe la mijlocul celei de-a doua săptămîni. Batalioane disciplinate de mobili tîrau bucăți mari de gresie și de granit în colțurile lor, unde alți mobili îngrămădeau nisip cu mandibulele și cu tentaculele. Kress cumpărase o pereche de ochelari cu lupe, ca să-i privească la lucru în orice punct al bazinului se aflau. Se plimba de jur împrejurul pereților înalți din plastic, observînd. Era fascinant. Castelele erau întrucîtva mai simpluțe decît i-ar fi plăcut lui, dar avu o idee. În ziua următoare, vărsă împreună cu hrana niște fragmente de obsidian și cioburi mici de sticlă colorată. Cîteva ore mai tîrziu, noile materiale fuseseră încorporate în zidurile castelelor.

Castelul negru fu terminat cel dintîi, urmat de fortărețele roșie și albă. Ca de obicei, portocaliii fură ultimii. Kress începu să mănînce în salon, așezat pe canapea, ca să poată privi în voie. Aștepta, dintr-un moment într-altul, izbucnirea primului război.

Fu dezamăgit.

Zilele treceau, castelele se făceau tot mai înalte și mai falnice, iar Kress nu mai părăsea bazinul decît pentru necesitățile firești și pentru a răspunde apelurilor critice, legate de afaceri. Dar regii de nisip tot nu se războiau. Kress începu să se enerveze.

În cele din urmă, încetă să-i mai hrănească.

La două zile după ce resturile de la masă conteniră să cadă din cerul deșertului lor, patru mobili negri înconjurară un portocaliu și-l tîrîră spre burta lor. Mai întîi îl schilodiră, smulgîndu-i mandibulele, antenele și picioarele, apoi îl traseră pe sub bolta întunecată a porții castelului lor în miniatură. Portocaliul dispăru definitiv. După o oră, mai bine de patruzeci de mobili portocalii traversară în marș nisipul și atacară colțul negrilor. Fură însă covîrșiți de numărul mobililor negri care ieșiră puhoi din adîncuri. Cînd bătălia luă sfîrșit, agresorii fuseseră măcelăriți. Morții și muribunzii fură cărați să hrănească burta neagră.

Încîntat, Kress se felicită pentru geniul de care dăduse dovadă.

Cînd aruncă mîncare în bazin, a doua zi, se iscă îndată o bătălie în trei colțuri, pentru dobîndirea ei. Albii cîștigară detașat.

După asta, urmă război după război.

La aproape o lună din ziua în care Jala Wo îi adusese regii de nisip, Kress conectă proiectorul holografic și chipul său se materializă în bazin. Chipul se rotea încet, de la un colț la altul, astfel încît privirea sa poposea asupra tuturor celor patru castele, în egală măsură. Kress găsi că holograma era foarte reușită; avea zîmbetul lui sarcastic, gura mare, obrajii plini. Ochii albaștri scăpărau, părul sur era pieptănat îngrijit, cu cărare pe-o parte, după ultima modă, sprîncenele erau subțiri și sofisticate.

Curînd după aceea, regii de nisip se apucară de lucru. Kress îi hrănea cu dărnicie, în timp ce imăginea sa strălucea pe cerul lumii lor. Temporar, războaiele încetară. Întreaga activitate era dedicată cultului.

Chipul lui Kress se ivi pe zidurile castelelor.

La început, i se păru că toate cele patru imagini erau identice, dar pe măsură ce lucrul continua și el studia reproducerile, Kress începu să deslușească deosebiri subtile de tehnică și de execuție. Roșii erau cei mai inventivi; folosiseră paiete minuscule de ardezie pentru a reda părul lui argintiu. Idolul alb i se păru tînăr și malițios, în vreme ce chipul făurit de negri, — deși virtual același, trăsătură cu trăsătură — avea un aer înțelept și binevoitor. Ca întotdeauna, regii de nisip portocalii fură ultimii și cei din urmă. În războaie nu le mersese prea bine, iar castelul lor arăta jalnic în comparație cu celelalte. Imaginea pe care o sculptaseră era grosolană și caricaturală, și se părea că aveau de gînd s-o lase așa. Cînd încetară să mai lucreze la chip, Kress se supără de-a binelea pe ei, dar n-avu ce le face.

După ce toți regii de nisip își terminară icoanele, Kress deconectă holograful și-și spuse că sosise momentul să organizeze o petrecere. Prietenii săi aveau să fie impresionați. Se gîndi c-ar putea chiar să le ofere spectacoul unui război. Fredonînd radios, începu să întocmească lista invitaților.

Petrecerea avu un succes nebun.

Kress invită treizeci de persoane; o mînă de prieteni apropiați care-i împărtășeau amuzamentele, cîteva foste amante și o grămadă de rivali în afaceri și-n societate, care nu-și puteau permite să-i ignore apelul. Știa că unii din ei aveau să fie indignați și chiar ofensați de regii lui de nisip. Conta pe asta. De regulă, Simon Kress considera drept eșec o petrecere de-a lui de la care măcar un invitat nu pleca tunînd și fulgerînd.

Sub imboldul momentului, adăugă pe listă numele Jalei Wo. „Vino cu Shade, dacă-ți face plăcere", supralicită cînd îi dictă mesajul.

Faptul că Wo acceptă invitația îl surprinse într-o oarecare măsură.

— Din păcate, Shade nu va putea să mă însoțească. Nu participă la reuniuni mondene, adăugă ea. Cît despre mine, abia aștept să văd ce mai fac regii dumneavoastră de nisip.

Kress le comandă o masă somptuoasă. Și cînd, în sfîrșit, conversația începu să lîncezească iar cei mai mulți dintre invitați erau amețiți de vin și de bețigașe euforice, le produse un șoc apucîndu-se să adune personal, într-un castron mare resturile de mîncare din farfurii.

— Haideți, toată lumea, le spuse el. Vreau să vă fac cunoștință cu noii mei favoriți.

Luînd castronul cu el, își conduse oaspeții în salon.

Regii de nisip răspunseră tuturor așteptărilor sale. Îi înfometase anume, ținîndu-i nemîncați două zile, și erau puși pe bătaie. În timp ce musafirii, adunați în jurul bazinului, priveau prin ochelarii speciali pe care Kress avusese grijă să li-i pună la dispoziție, regii de nisip dezlănțuiră o bătălie furibundă pentru fărîmituri. La încheierea ostilităților, Kress numără aproape șaizeci de mobili morți. Roșii și albii, care stabiliseră de curînd o alianță, acaparară mai toată mîncarea.

— Kress, ești dezgustător, îi spuse Cath m'Lane. (Trăise cu el o bucată de vreme, în urmă cu doi ani, pînă ce sentimentalismul ei dulceag ajunsese pe punctul de a-l scoate din minți.) Am fost o proastă că m-am întors aici. Credeam că între timp te-ai schimbat, că vrei să-ți ceri scuze. (Nu-l iertase niciodată pentru ziua în care măcelarul lui devorase o potaie excesiv de „nostimă" la care ea ținea ca la ochii din cap.) Să nu mă mai chemi **niciodată** în casa asta, Simon.

Ieși val-vîrtej, urmată de actualul ei amant și de un cor de rîsete.

Ceilalți invitați îl potopiră cu întrebările.

De unde avea regii de nisip? voiau să știe.

— De la Wo și Shade, Importatori, le răspunse gesticulînd reverențios către Jala Wo, care stătuse tăcută și retrasă aproape toată seara.

De ce-și împodobeau castelele cu chipul lui?

— Pentru că de la mine vin toate lucrurile binecuvîntate. Ce, nu știați asta?

Se vor mai bate?

Remarca atrase o serie de chicoteli.

— Firește. Dar nu astă-seară. Nici o grijă. O să mai fie petreceri.

Jad Rakkis, care era xenolog amator, începu să vorbească despre alte insecte sociale și războaiele pe care le purtau.

— Regii de nisip sînt amuzanți, dar nu-s mare lucru. Ar trebui să citiți despre furnicile-soldați de pe Terra, de pildă.

— Regii de nisip nu sînt insecte, interveni pe neașteptate Jala Wo, dar Jad se lansase în argumente și ei nu-i dădu nimeni nici cea mai mică atenție. Kress îi adresă un zîmbet și ridică din umeri.

Malada Blane propuse ca la următoarea petrecere, cînd vor asista la un alt război, să facă pariuri. Ideea entuziasmă pe toată lumea. Urmă o discuție animată, cu privire la reguli și șanse. Dezbaterile durară aproape o oră. În cele din urmă, rînd pe rînd, musafirii începură să-și ia rămas bun.

Jala Wo plecă ultima.

— Ei, îi spuse Kress cînd rămaseră singuri, se pare că regii mei de nisip au succes.

— Arată bine, zise Wo. Sînt deja mai mari decît ai mei.

— Da, încuviință Kress. Cu excepția portocaliilor.

— Am remarcat asta, replică Wo. Par mai puțin numeroși iar castelul lor e cam ponosit.

— Ce să-i faci, cineva trebuie să piară, declară Kress. Portocaliii au apărut cu întîrziere și au întîrziat și cu organizarea. Din cauza asta au avut de suferit.

— Scuzați-mă, spuse Wo, dar îmi permiteți să vă întreb dacă dați suficientă mîncare regilor dumneavoastră de nisip?

Kress dădu din umeri.

— Mai postesc și ei din cînd în cînd. Le stimulează ferocitatea.

Wo se încruntă.

— N-are nici un rost să-i înfometați. Lăsați-i să se războiască la timpul lor, din motivele lor. Așa le stă în fire și veți putea asista la conflicte de o subtilitate și complexitate admirabile. Un război permanent, provocat de foame, este ceva primitiv și degradant.

Simon Kress răspunse Jalei Wo:

— Te afli în casa mea, Wo, și aici eu singur hotărăsc ce-i degradant. Am hrănit regii de nisip așa cum m-ai sfătuit și nu s-au luptat.

— Trebuie să aveți răbdare.

— Nu, se împotrivi Kress. În definitiv, eu sînt stăpînul și zeul lor. De ce să le aștept mobilurile? Nu se războiau cît voiam eu. Am corectat situația.

— Înțeleg, rosti Wo. O să discut problema cu Shade.

— Asta nu-i treaba dumitale, și nici a lui, se răsti Kress.

— În cazul acesta nu-mi mai rămîne decît să vă spun noapte bună, răspunse cu resemnare Wo. Dar în pragul ușii, în timp ce-și îmbrăca pelerina, îl țintui cu o ultimă privire dezaprobatoare. Priviți-vă chipurile domnule Kress, îl preveni ea. Priviți-vă chipurile.

După plecarea ei, nedumerit, Kress se întoarse la bazin și contemplă îndelung castelele. Chipurile sale erau la locul lor, ca și înainte. Numai că... Înșfăcă ochelarii cu lupe și-i puse pe ochi. Chiar și așa, era greu de deslușit. I se păru totuși că expresia imaginilor sale era vag schimbată, că zîmbetul lui era puțin strîmb, conferind o notă de răutate. Dar era o schimbare abia perceptibilă, **dacă** era o schimbare. Pînă la urmă, Kress puse impresia pe seama autosugestiei și hotărî să n-o invite pe Jala Wo la vreo altă serată.

În cursul următoarelor luni, Kress și cîțiva dintre preferații săi se întruniră săptămînal pentru a participa la ceea ce lui îi plăcea să numească „jocuri strategice". Acum, cînd fascinația pe care o exercitaseră inițial asupra lui regii de nisip se atenuase, Kress petrecea mai puțin timp în preajma bazinului și mai mult pentru a se ocupa de afaceri și de viața mondenă, dar tot mai găsea plăcere în a asista, împreună cu o mînă de prieteni, la cîte-un război, două. Își menținea combatanții în formă, printr-un regim situat la limita înfometării. Procedeul avu urmări grave pentru portocalii, care deveniră, în mod vizibil, mai piperniciți, încît Kress începu să se întrebe dacă nu cumva burta lor decedase. Ceilalți însă se descurcau binișor.

Uneori, noaptea, cînd avea insomnie, Kress se ducea cu o sticlă de vin în salonul cufundat în semiobscuritate, unde singura lumină era licărul roșu al deșertului în miniatură. Stătea ore întregi, bînd și privind de unul singur. Aproape întotdeauna avea loc cîte-o bătălie pe undeva, iar cînd nu era nici una putea isca lesne prilejul, aruncînd o fărîmă de mîncare.

La bătăliile săptămînale se apucaseră să parieze, așa cum sugerase Malada Blane. Kress cîștigă o mulțime de bani mizînd pe albi, care deveniseră colonia cea mai puternică și mai numeroasă, cu cel mai falnic castel din bazin. Într-una din zile, ridică puțin colțul capacului și aruncă mîncarea în apropierea castelului alb — în loc să-i dea drumul, ca de obicei, pe cîmpul de bătălie central — astfel încît ceilalți regi de nisip, dacă voiau să obțină cîteva fărîmituri, să fie nevoiți a-i ataca pe albi în perimetrul propriei lor fortărețe. Încercară. Albii se apărară admirabil. Kress cîștigă de la Jad Rakkis o sută de standarzi.

Dealtfel, Rakkis pierdea mult la regii de nisip, aproape în fiecare săptămînă. Se considera specialist în materie, susținînd că-i studiase și le analizase obiceiurile în perioada care urmase primei petreceri, dar cînd venea momentul să-și plaseze mizele n-avea noroc. Kress bănuia că pretențiile lui Jad nu erau decît lăudăroșenie și ifose. Într-un moment de trîndavă curiozitate încercase și el să studieze puțin regii de nisip, conectîndu-și terminalul la bibliotecă, pentru a afla de pe ce lume erau originare vietățile sale. Dar nu figurau nicăieri. Intenționa să ia legătura cu Wo și s-o întrebe pe ea, însă îl preocupau alte lucruri, mai importante, și problema îi scăpa mereu din vedere.

În cele din urmă, după o lună în care pierderile

sale se ridicaseră la peste o mie de standarzi, Jad Rakkis își făcu apariția la jocurile strategice, cu o cutie de plastic sub braț. Înăuntru se afla un fel de păianjen acoperit cu perișori aurii.

— Un păianjen de nisip, anunță Rakkis. De pe Cathaday. L-am cumpărat azi după-amiază de la t'Etherane. De obicei li se extrag pungile cu venin, dar ăsta-i întreg. Ești dispus, Simon? Vreau să-mi recîștig banii. Pariez o mie de standarzi: păianjenul de nisip contra regilor de nisip.

Kress examină insecta din interiorul închisorii de plastic. Regii lui de nisip crescuseră mult — se făcuseră de două ori mai mari decît ai lui Wo, așa cum prezisese chiar ea — dar pe lîngă lighioana din cutie nu erau decît niște pitici. Păianjenul era veninos, iar ei, nu. În schimb, erau teribil de mulți. Și-apoi, oricum, în ultima vreme, războaiele regilor de nisip începuseră să devină plictisitoare.

— S-a făcut, răspunse el. Jad, ești un fraier. Regii de nisip vor copleși cu numărul lor scîrboșenia asta a ta, pînă-și va da duhul.

— Fraier ești tu, Simon, replică surîzător Rakkis. Păianjenul de nisip cathadayan se hrănește în mod obișnuit cu vietăți de subsol care se aciuiesc prin văgăuni și crevase, și... Mă rog, o să vezi tu... Va pătrunde direct în castele și va mînca burțile.

Kress se încruntă, în hohotele de rîs ale celorlalți. La asta nu se gîndise.

— Dă-i drumul, rosti iritat și se duse să-și mai toarne în pahar.

Păianjenul era prea mare pentru a fi introdus în mod convenabil prin dispozitivul pentru mîncare. Doi dintre cei de față îl ajutară pe Rakkis să salte ușor capacul bazinului, iar Malada Blane îi dădu cutia. Rakkis scutură insecta afară. Păianjenul ateriză ușor pe o dună miniaturală din fața castelului roșu și preț de-o clipă rămase dezorientat, mișcîndu-și maxilarele, zvîcnind amenințător din picioare.

— Haide, haide, îl îndemnă Rakkis.

Se strînseră cu toții în jurul bazinului. Simon Kress luă ochelarii și și-i trase pe cap. Dacă avea să piardă o mie de standarzi, măcar să vadă bine spectacolul.

Regii de nisip zăriseră invadatorul. Pe tot cuprinsul castelului încetase orice activitate. Micii mobili stacojii stăteau nemișcați, privind cu atenție.

Păianjenul se urni, începu să avanseze către umbra promițătoare a porții. De pe turnul de deasupra, chipul lui Simon Kress privea impasibil.

Brusc, se iscă o activitate febrilă. Mobilii roșii aflați în preajmă formară două falange și porniră în marș spre păianjen. Alți războinici dădură năvală din interiorul castelului și se înșiruiră pe trei rînduri în fața porții, pentru a străjui intrarea spre camera subterană în care trăia burta. Dintre dune veneau în goană cercetași, chemați la luptă.

Și bătălia se dezlănțui.

Regii de nisip din linia de atac năpădiră păianjenul. Mandibulele mușcară la picioare și abdomen și rămaseră încleștate. Alți roșii escaladară picioarele aurii, cățărîndu-se în spinarea invadatorului. Începură să muște și să tragă. Un mobil ajunse la unul din ochi și-l smulse cu tentaculele-i subțiri și galbene. Kress zîmbi și arătă cu degetul.

Dar regii de nisip erau **mici** și neveninoși, iar păianjenul nu se oprea. Picioarele sale doborau mobili într-o parte și-n alta. Maxilarele sale mustind de venin găseau alții, pe care-i lăsau sfîrtecați și țepeni. Deja, peste zece roșii trăgeau să moară. Păianjenul de nisip continuă să înainteze. Păși drept în mijlocul triplei linii defensive din fața castelului. Șirurile de mobili se închiseră ca un clește, îl acoperiră, luptînd cu disperare. Kress observă că o ceată de regi de nisip retezaseră unul din picioarele agresorului. Noi apărători săreau de pe metereze, aterizînd pe mormanul ce colcăia și se zvîrcolea.

Invizibil sub grămada de regi de nisip, păianjenul reuși totuși să se tîrie în umbra porții și dispăru.

Jad Rakkis emise un oftat din rărunchi. Era alb ca varul.

— Minunat, comentă cineva.

Malada Blane chicoti înfundat.

— Privește, spuse Idi Noreddian, trăgîndu-l de braț pe Kress.

Fuseseră cu toții atît de absorbiți de încleștarea din colț, încît nimeni nu remarcase activitatea din restul bazinului. Acum însă, cînd castelul se liniștise, cînd pe nisipul din jur nu mai erau decît mobili roșii morți, văzură.

În fața castelului roșu răsăriseră trei armate. Stăteau perfect nemișcate, perfect aliniate, șir după șir de regi de nisip portocalii, albi și negri. Așteptau să vadă ce va ieși din castel.

Simon Kress zîmbi.

— Un cordon sanitar, jubilă el. Și, Jad, aruncă-ți privirea spre celelalte castele.

Rakkis privi și înjură. Echipe de mobili astupau porțile cu nisip și pietre. Dacă păianjenul supraviețuia totuși celei dintîi înfruntări, n-avea să pătrundă cu una cu două în celelalte fortărețe.

— Trebuia s-aduc patru păianjeni, mîrîi Jad Rakkis. Oricum, am cîștigat. Păianjenul meu e acum acolo, dedesubt, și-ți mănîncă afurisita de burtă.

Kress nu răspunse. Aștepta. Zărise mișcare în umbră.

Dintr-o dată, pe poartă începură să se reverse mobili roșii. Se răspîndiră pe tot cuprinsul castelului apucîndu-se imediat să repare pagubele pricinuite de păianjen. Celelalte armate se dizolvară și se retraseră, fiecare în colțul ei.

— Jad, făcu Kress, am impresia că nu prea mai știi cine pe cine a mîncat.

Săptămîna următoare, Rakkis aduse patru șerpi subțiri, argintii. Regii de nisip le făcură de petrecanie fără nici o bătaie de cap.

Pe urmă Rakkis își încercă norocul cu o pasăre mare, neagră. Pasărea mîncă peste treizeci de mobili albi, iar zbaterile și izbiturile ei distruseră aproape în întregime castelul, dar pînă la urmă aripile îi osteniră și regii de nisip o atacară în forță oriunde încercă să aterizeze.

După asta, urmă o cutie cu insecte; gîndaci cu platoșe puternice, nu prea deosebiți de regii de nisip. Dar proști, proști. O forță aliată alcătuită din portocalii și negri le sparse formația, îi împrăștie și-i măcelări.

Rakkis începu să-i semneze lui Kress polițe.

Cam tot pe atunci, într-o seară în care cina la restaurantul său preferat din Asgard, Kress o întîlni din nou pe Cath m'Lane. Se opri pentru o clipă la masa ei și-i povesti despre jocurile strategice, invitînd-o să-l viziteze. Femeia se făcu roșie, apoi își recăpătă stăpînirea de sine și deveni glacială.

— Cineva trebuie să-ți găsească ac de cojoc, Simon, îi spuse. Și cred că eu o să fiu aceea.

Kress ridică din umeri, savură o masă îmbelșugată și nu se mai gîndi la amenințarea ei

Decît peste o săptămînă, cînd o femeie măruntă și îndesată se prezentă la ușa lui și-i vîrî

sub nas o brățară cu insigna poliției.

— Am primit o reclamație împotriva dumitale, Kress, îl încunoștiință ea. Deții un bazin cu insecte periculoase?

— Nu-s insecte, replică el furios. Poftim înăuntru să te convingi.

După ce văzu regii de nisip, femeia clătină din cap.

— Nu-i în regulă. La urma urmelor, ce știi dumneata despre creaturile astea? Știi măcar de pe ce lume provin? Au fost certificate de Comitetul ecologic? Ai vreo autorizație pentru ele? Sîntem informați că sînt carnivore, probabil primejdioase. Mai sîntem informați că sînt semi-inteligente. De fapt, de unde le ai?

— De la Wo și Shade, răspunse Kress.

— N-am auzit de ei, spuse femeia. Probabil că le-au introdus prin contrabandă, știind că ecologii n-or să le dea drumul. Nu, Kress, nu-i în regulă. Voi confisca bazinul și voi cere să fie distrus, iar dumneata poți să te-aștepți și la vreo două, trei amenzi.

Kress îi oferi o sută de standarzi ca să uite de el și de regii lui de nisip.

Femeia făcu „nț".

— Acum va trebui să adaug la acuzațiile împotriva dumitale și tentativa de mituire.

Abia cînd Kress ridică cifra la două mii de standarzi se lăsă convinsă.

— N-o să meargă ușor, să știi, îl preveni ea. Trebuie măsluite acte, trebuie șterse înregistrări. Iar obținerea unei autorizații false de la Comitetul ecologic va cere o grămadă de timp. Ca să nu mai vorbim de problema reclamantei. Dacă ne cheamă iar?

— Las-o în seama mea, spuse Kress. Mă ocup eu de ea.

O bucată de vreme studie problema. Seara, dădu cîteva telefoane.

Mai întîi îl sună pe t'Etherane, negustorul de animale mici.

— Vreau să cumpăr un cățel, îi spuse. Un pui.

Dolofanul comerciant făcu ochii mari.

— Un cățeluș? Ciudată preferință din partea dumitale, Kress. Fă-mi o vizită. Am o mulțime de cățeluși simpatici.

— Vreau exact un **anumit** gen de cățeluș, zise Kress. Notează-ți undeva. Am să-ți descriu cum trebuie să arate.

Pe urmă formă numărul Idiei Noreddian.

— Idi, fii bună și treci pe la mine deseară, cu echipamentul tău holografic. Vreau să înregistrez o bătălie cu regii de nisip. Un cadou pentru cineva drag.

În noaptea în care făcură înregistrarea, Simon Kress stătu treaz vreme îndelungată. Absorbi, în senzorium, o nouă dramă controversată, luă o mică gustare, fumă vreo două bețigașe euforice și destupă o sticlă de vin. Apoi, cuprins de o profundă încîntare față de propria-i persoană, se duse în salon, cu paharul în mînă.

Luminile erau stinse. Licărul roșu al terariului dădea penumbrei o nuanță sîngerie, bolnavă. Kress se apropie să-și inspecteze domeniul. Era curios să vadă cum se descurcau negrii cu reparațiile la castel. Cățelușul îl lăsase în ruine.

Reconstrucția mergea bine. Dar în timp ce examina lucrările prin ochelarii cu lupe, privirea i se opri asupra chipului de pe zid. Tresări.

Se dădu îndărăt, clipi, trase o înghițitură zdravănă de vin și se privi din nou.

Chipul cioplit era chipul lui. Dar arăta altfel, total **schimonosit**. Avea obrajii buhăiți și porcini, iar surîsul se preschimbase într-un rînjet hîd. Părea incredibil de hain.

Iritat, Kress dădu ocol bazinului pentru a controla celelalte castele. Fiecare înfățișa o imagine ușor diferită dar, în ultimă instanță, toate erau la fel.

Portocaliii renunțaseră la majoritatea detaliilor, dar rezultatul rămînea tot monstruos și primitiv: o gură de brută și ochi tîmpi.

Roșii îi conferiseră un soi de zîmbet satanic, spasmodic. Colțurile gurii păreau să joace în mod straniu, dizgrațios.

Albii, preferații lui, cioplisseră un zeu crud și idiot.

Turbat de mînie, Simon Kress împroșcă în odaie cu vinul rămas în pahar.

— **Îndrăzniți**, scrîșni el printre dinți. N-am să vă mai dau de mîncare o săptămînă, ticăloșilor... (Vocea îi deveni stridentă.) Vă-nvăț eu minte!

Știa ce să facă. Ieși iute din cameră și reveni după cîteva clipe cu o spadă veche de fier. Avea un metru lungime și vîrful încă ascuțit. Kress zîmbi, se înălță pe vîrfuri și trase în lături capacul bazinului, atît cît să-și poată vîrî brațul în colțul de deșert pe care-l descoperise. Aplecîndu-se, împunse cu spada castelul alb aflat dedesubt. Răsuci lama, mișcînd-o înainte și înapoi, doborînd turnuri și creneluri și ziduri. Nisipul și piatra se năruiră peste mobilii care alergau de colo-colo. Cu o smucitură a mîinii, rase caricatura insolentă, ignitoare, pe care i-o făcuseră regii de nisip. Apoi potrivi vîrful spadei deasupra gurii negre ce ducea spre sălașul burții și împinse cu toată puterea. Auzi un sunet moale, lichid, și întîmpină rezistență. Toți mobilii se cutremurară și căzură. Mulțumit, Kress trase lama afară.

Vreme de-o clipă stătu să privească, întrebîndu-se dacă nu omorîse burta. Vîrful spadei era umed și lipicios. Dar în cele din urmă regii de nisip începură din nou să se miște. Se mișcau anemic, încet, dar se mișcau.

Dădu să pună capacul la loc și se treacă la următorul castel, cînd simți că-i umbla ceva pe mînă.

Scoase un țipăt și scăpă spada, scuturîndu-și violent brațul. Regele de nisip căzu pe mochetă. Îl strivi sub talpă și continuă să răsucească piciorul mult timp după ce știu că era mort. Cînd îl călcase îl auzise plesnind. Apoi, tremurînd, se grăbi să astupe bazinul și se repezi în baie. Își controlă tot trupul și stătu îndelung sub duș. Îmbrăcămintea o băgă în apă clocotită.

Ceva mai tîrziu, după cîteva pahare de vin rece, reveni în salon. Se simțea nițel rușinat de spaima pe care i-o trăsese regele de nisip. Dar n-avea de gînd să mai ridice capacul bazinului. De acum înainte, capacul va rămîne închis. Permanent. Totuși trebuia să-i pedepsească și pe ceilalți.

Kress decise să-și lubrifieze procesele mintale cu încă un pahar de vin. După ce-l isprăvi, îi veni inspirația. Se apropie surîzător de bazin și modifică puțin reglajul dispozitivului de umiditate.

Cînd adormi pe canapea, cu paharul de vin în mînă, castelele de nisip se dizolvau lent în ploaie.

Îl treziră lovituri mînioase în ușa de la intrare.

Se ridică amețit, cu capul vuind. Mahmureala de după vin e cea mai păcătoasă dintre toate, își spuse. Cu pași împleticiți, se îndreptă spre vestibul.

În fața ușii stătea Cath m'Lane.

— Monstrule, hohoti ea. Avea fața umflată, roșie și udă de lacrimi. Am plîns toată noaptea, fii

blestemat! Dar s-a terminat, Simon, s-a terminat.
— Mai încet, bombăi el. Sînt mahmur.
Cath înjură, îl îmbrînci în lături și dădu buzna în casă. De după un colț își făcu apariția măcelarul, intrigat de zgomot. Femeia îl scuipă și se năpusti în salon, urmată de Kress care abia își tîra picioarele.
— Stai, făcu el, unde te... doar n-ai...
Încremeni, brusc îngrozit. Cath m'Lane avea în mîna stîngă un baros.
— Nu, bolborosi el.
Cath se duse direct la bazinul regilor de nisip.
— Ții chiar atît de mult la drăgălașii ăștia, Simon? Atunci n-ai decît să trăiești cu ei.
— **Cath!** răcni Kress.
Apucînd barosul cu ambele mîini, femeia izbi din răsputeri în peretele bazinului. Sunetul loviturii îi răsună lui Kress drept în creștetul capului și-i smulse un geamăt tînguitor. Dar plasticul rezistă.
Cath lovi din nou cu barosul. De data aceasta se auzi o pîrîitură și în perete apăru un păienjeniș de linii subțiri.
Kress se aruncă asupra ei în momentul în care femeia își lua avînt pentru a treia lovitură. Căzură amîndoi, rostogolindu-se pe mochetă. Cath scăpă barosul și încercă să-l sugrume, dar Kress își smuci capul și-o mușcă de braț, pînă la sînge. Se ridicară clătinîndu-se, gîfîind.
— Ar trebui să-ți vezi mutra, Simon, îi spuse ea cu ură. Îți picură sînge din gură. Arăți ca unul din animalele tale. Cum ți se pare gustul?
— Ieși afară, scrîșni el. Dădu cu ochii de spada care-i căzuse din mînă în ajun și se grăbi s-o înșface. Ieși afară, repetă, vînturînd arma ca să-și sublinieze cuvintele. Să nu-ndrăznești să te mai apropii de bazin.
Ea îi rîse în nas.
— N-ai tu curajul ăsta, zise. Se aplecă să ridice barosul.
Kress scoase un urlet și se repezi la ea. Pînă să-și dea bine seama ce se întîmplă, lama de metal pătrunsese adînc în abdomenul femeii. Cath m'Lane se uită năucă la el, apoi la spadă. Kress se trase îndărăt și începu să scîncească.
— N-am vrut... voiam doar să...
Cath m'Lane era spintecată, însîngerată, moartă, dar nu se îndura încă să cadă.
— Monstrule, izbuti să rostească, deși avea gura plină de sînge. Apoi se răsuci, oribil, cu spada în ea și, cu ultimele puteri, se izbi de peretele bazinului. Panoul fisurat se sparse și Cath m'Lane se prăbuși, într-o avalanșă de plastic, nisip și noroi.
Kress începu să scoată țipete scurte, isterice, și se cățără pe una din canapele.
Ieșind din nămol, o mulțime de regi de nisip se revărsau pe podeaua salonului. Se tîrau peste cadavrul lui Cath. Cîțiva se aventurară să traverseze mocheta și ieșiră din cameră. Alții se luară după ei.
Kress privi înmărmurit o coloană ce lua naștere sub ochii săi. Un pătrat viu, forfotitor, de regi de nisip, care purtau ceva, ceva cleios și diform, o bucată de carne crudă, mare cît un cap de om. Coloana se depărtă încet de bazin. Masa informă pulsa.

În clipa aceea, Kress se dezmetici și o rupse la fugă.

Era după amiază, tîrziu, cînd își luă inima-n dinți să se întoarcă

Fugise drept la aeroglisor și-și luase zborul spre cel mai apropiat oraș, la vreo cincizeci de kilometri distanță, aproape bolnav de spaimă. Dar odată ajuns departe, în siguranță, găsise un restaurant mai retras, dăduse pe gît cîteva căni de cafea și două tablete contra mahmurelii, mîncase un mic dejun copios și, încetul cu încetul, își venise în fire.
Evenimentele din cursul dimineții fuseseră înspăimîntătoare, dar n-avea să rezolve nimic frămîntîndu-se pentru cele întîmplate. Mai comandă cafea și cîntări situația, la rece.
Cath m'Lane murise ucisă de mîna lui. Putea să-și dea în vileag fapta și să susțină că fusese un accident? Puțin probabil. Fapt era că o înjunghiase, ba îi mai și spusese polițistei ăleia s-o lase în seama lui. Nu-i rămînea decît să șteargă toate urmele și să spere că fosta lui amantă nu spusese nimănui unde plecase de dimineață. Ceea ce era probabil. Cadoul lui îi parvenise, cu siguranță, abia seara, tîrziu. Spusese că a plîns toată noaptea și venise neînsoțită. Foarte bine: trebuia să se descotorosească de un cadavru și de un aeroglisor.
Mai rămîneau regii de nisip. În cazul lor, problema părea ceva mai dificilă. Nu încăpea îndoială că între timp scăpaseră cu toții. Gîndul că acum mișunau prin casă, în patul și-n hainele lui, în cămara de alimente... I se făcu pielea găinii. Se scutură și-și stăpîni repulsia. De fapt, n-avea să-i fie prea greu să-i extermine, se liniști el. Nu era nevoie să omoare fiecare mobil. Doar cele patru burți, atîta tot. Și pe-asta o putea face. Erau mari, după cum prea bine văzuse. Le va găsi și le va ucide.
Înainte de a lua drumul casei, Simon Kress dădu o raită prin cîteva magazine. Cumpără un costum de protecție colant, care avea să-l acopere din cap pînă-n picioare, o grămadă de pungi cu granule otrăvitoare contra șobolanilor și o butelie pulverizatoare conținînd un pesticid ilegal, extrem de puternic. De asemenea, cumpără un dispozitiv de remorcare cu anclanșare magnetică.
De cum ajunse acasă, se apucă de lucru, metodic. Mai întîi, folosind dispozitivul magnetic, atașă aeroglisorul lui Cath de al său. În timp ce percheziționa aparatul femeii, dădu peste prima dovadă de noroc. Cristalul cu înregistrarea holografică a bătăliei regilor de nisip, pe care-l făcuse Idi Noreddian, era pe scaunul din față. Își făcuse griji de pomană.
Îndată ce termină cu aeroglisoarele, se îmbrăcă în costum și intră în casă, după cadavrul lui Cath.
Nu mai era acolo.
Scormoni conștiincios nisipul care începuse deja să se usuce, dar nici pomeneală; cadavrul dispăruse. Să fi izbutit să se tîrască afară de una singură? Era greu de crezut, dar Kress căută. O inspecție sumară prin camere nu dădu la iveală nici cadavrul, nici vreo urmă a regilor de nisip. N-avea timp pentru investigații mai amănunțite, atîta vreme cît aeroglisorul încriminator se afla în fața casei sale. Hotărî să încerce mai tîrziu.
La vreo șaptezeci de kilometri spre nord de conacul lui începea un lanț de vulcani activi. Zbură într-acolo, cu aeroglisorul lui Cath la remorcă. Deasupra conului incandescent al celui mai mare dintre vulcani, tăie contactul magnetic și privi vehiculul dispărînd în lava de dedesubt.
Cînd reveni în fața casei, se însera. Asta îl făcu să șovăie. O clipă, fu pe punctul de a decola din nou spre oraș, pentru a-și petrece noaptea acolo. Pe urmă se răzgîndi. Avea de lucru. Încă nu era în siguranță.
Împrăștie granule otrăvitoare pe terenul din jurul casei. Faptul n-avea să pară suspect nimănui. Avusese și-n alte rînduri probleme cu șobolanii. După ce termină, pregăti butelia cu pesticid și pătrunse iarăși în casă.
Străbătu clădirea, odaie după odaie, aprinzînd peste tot lămpile, pînă ce fu scăldat într-o revărsare de lumină artificială. Se opri să deretice în salon, adunînd cu lopata nisipul și cioburile de plastic și aruncîndu-le înapoi, în bazin. Așa cum se temuse, toți regii de nisip dispăruseră. Castelele erau surpate și strîmbe, mîncate de potopul pe care îl abătuse asupra lor mînia lui Kress, iar ruinele se fărîmițau pe măsură ce se zvînta nisipul.
Se încruntă și continuă să caute, cu butelia de otravă în spate, prinsă de bretelele petrecute peste umeri.
Jos, în pivnița pentru vinuri, dădu de corpul lui Cath m'Lane.
Zăcea la capătul scării abrupte, cu membrele răsucite, ca și cînd s-ar fi rostogolit pe trepte. Mobili albi mișunau pe tot trupul și, sub ochii lui Kress, cadavrul se mișcă, înaintînd cu o smucitură pe podeaua de pămînt bătucit.
Kress rîse scurt și răsuci la maximum butonul care comanda intensitatea luminii. În unghiul cel mai îndepărtat, între două rafturi cu sticle de vin, văzu un castel pipernicit, din lut, cu o gaură neagră în mijloc. Pe peretele pivniței, desluși un crochiu rudimentar al chipului său.
Cadavrul se smuci din nou și avansă alți cîțiva centimetri către castel. Kress avu subit viziunea burții albe ce aștepta flămîndă. În cel mai bun caz ar fi putut să-i încapă în gură o bucată din laba piciorului lui Cath... Nu, era prea absurd. Emise un nou hohot de rîs și începu să coboare treptele, cu degetul pregătit să apese pe butonul tubului pulverizator care-i încolăcea brațul drept. Regii de nisip — sute de mobili ce se mișcară ca unul singur — abandonară imediat cadavrul și formară o linie de bătaie, un cîmp alb între el și burta lor.
Brusc, lui Kress îi veni altă idee. Zîmbi și lăsă în jos mîna în care ținea furtunul.
— Cath a fost întotdeauna cam greu de înghițit, vorbi cu glas tare, încîntat de propriu-i spirit. Mai ales pentru una de dimensiunile tale. Stai nițel, o să-ți dau o mînă de ajutor. În definitiv, pentru ce există zei?
Urcă scările, pentru a se înapoia după cîteva clipe cu un satîr. Răbdători, regii de nisip așteptară și priviră în timp ce Kress o ciopîrțea pe Cath m'Lane în bucăți mici, ușor de digerat.

În noaptea aceea, Simon Kress dormi îmbrăcat în costumul colant, cu pesticidul la îndemînă, dar n-avu nevoie de el. Albii, sătui, rămaseră în pivniță, iar pe ceilalți nu-i zări nicăieri.
A doua zi dimineață termină de curățat în salon. Cînd fu gata, nu mai exista nici o urmă a încăierării, în afara bazinului spart.
Îmbucă ceva în grabă și reluă vînătoarea regilor de nisip lipsă. La lumina zilei, nu-i fu prea greu. Negrii se aciuiseră în grădinița japoneză și înălțaseră un castel încărcat cu obsidian și cuarț. Pe roșii îi găsi în fundul piscinei pe care o lăsase de multă vreme în părăsire și care se umpluse parțial cu nisipul cărat de vînt ani de-a rîndul. Zări peste tot mobili de ambele culori, mulți dintre ei cărînd granule de otravă spre burți. Kress conchise că pesticidul nu era necesar. N-avea rost să riște o înfruntare, cînd putea lăsa otrava să-și facă efectul. Pînă seara, amîndouă burțile vor fi moarte.
Singurii care mai lipseau la apel erau regii de nisip de culoare portocalie. Kress dădu de mai multe ori ocol vilei, în spirale din ce în ce mai

largi, dar nu zări nici urmă de ei. Cînd începu să transpire în costumul lipit de trup — era o zi de caniculă — ajunse la concluzia că, de fapt, n-avea importanță. Dacă erau pe undeva prin preajmă, probabil că se îndopau cu granule otrăvitoare, asemenea roșilor și negrilor.
În timp ce se întorcea spre casă, strivi sub talpă — cu destulă satisfacție — mai mulți regi de nisip. Înăuntru, se dezbrăcă de costum, mîncă pe îndelete un prînz savuros și își îngădui, în sfîrșit, să se destindă. Era stăpîn pe situație. Două dintre burți aveau să răposeze curînd, a treia se afla la loc sigur și-i putea face de petrecanie după ce avea să termine treaba pe care i-o dase. Iar pe-a patra nu se îndoia de fel că o va găsi. Cît despre Cath, orice urmă a vizitei sale fusese eliminată.
Reveria îi fu întreruptă de ecranul telefonului care începu să clipească. Era Jad Rakkis. Îl anunță fudul că la jocurile strategice din seara aceea avea să aducă niște viermi canibali.
Kress uitase cu totul de jocuri, dar își reveni numaidecît.
— Oh, Jad, scuze. Am uitat să-ți spun. Pînă la urmă mi s-a făcut lehamite de toată povestea și m-am descotorosit de regii de nisip. Niște lighioane scîrboase. Îmi pare rău, dar n-o să fie nimic la mine deseară.
Rakkis întrebă indignat:
— Și eu ce să fac cu viermii?
— Pune-i într-un coș de fructe și trimite-i cuiva drag, răspunse Kress și închise. Înfrigurat, se apucă să-i sune pe ceilalți. N-avea nevoie să-i pice nimeni pe cap, acum, cînd regii de nisip mai trăiau și forfoteau în jurul casei.
În timp ce forma numărul Idiei Noreddian își dădu seama de o omisiune supărătoare. Ecranul începu să se lumineze, semn că la capătul celălalt cineva răspunsese. Kress închise repede aparatul.
O oră mai tîrziu, Idi își făcu punctuală apariția. Se arătă surprinsă de contramandarea petrecerii, dar perfect încîntată de perspectiva unei seri în doi, alături de Kress. O distră povestindu-i cum reacționase Cath la spectacolul pe care-l înregistraseră ei. În cursul discuției reuși să se convingă că Idi nu relatase nimănui mica lor glumă. Dădu din cap mulțumit și turnă din nou vin în pahare. Pe fundul sticlei nu mai rămăseseră decît cîteva picături.
— Trebuie să mai aduc o sticlă, spuse el. Hai cu mine în pivniță, să alegem împreună un vin bun. Ai avut întotdeauna gusturi mai rafinate decît ale mele.
Îl însoți cu destul entuziasm, dar la capătul de sus al scărilor, după ce Kress deschise ușa și o lăsă să treacă în față, șovăi.
— Unde-i lumina? întrebă ea. Și mirosul... Ce-i mirosul ăsta ciudat, Simon?
Cînd o îmbrînci, femeia îi aruncă o privire mirată. Apoi se rostogoli pe scări, țipînd. Kress trînti ușa și începu s-o bată în cuie, folosind scîndurile și ciocanul pneumatic pe care le lăsase acolo anume. De cum isprăvi, o auzi pe Idi gemînd.
— M-am rănit, strigă ea. Simon, ce-i aici?
Brusc, scoase un țipăt ascuțit. Apoi începură urletele.
Nu conteniră ore în șir. Kress se înfundă în senzorium, programîndu-și o comedie picantă ca să-și alunge din gînd pivnița.

Cînd fu sigur că Idi era moartă, îi cără aeroglisorul la vulcani și-i făcu vînt. Dispozitivul magnetic se dovedea o investigație bună.

Zgomote ciudate, ca niște rîcîituri, răzbăteau din spatele ușii de la pivniță a doua zi dimineață cînd Kress coborî să vadă care era situația. Ascultă neliniștit cîteva clipe, întrebîndu-se dacă nu cumva Idi Noreddian supraviețuise și scurma sub ușă ca să iasă afară. Greu de crezut; probabil că erau regii de nisip. Iar implicațiile acestei concluzii nu-i plăceau deloc lui Kress. Hotărî să lase ușa ferecată, cel puțin o vreme, și ieși afară cu o cazma, să îngroape burțile roșie și neagră în castelele lor.

Le găsi cum nu se poate mai pline de viață.

Castelul negru sclipea înveșmîntat în așchii de obsidian, iar regii de nisip se agitau de zor primprejur, reparînd și îmbunătățind. Turnul cel mai înalt i-ar fi ajuns lui Kress pînă la șold și pe el se afla o caricatură hidoasă a chipului său. Cînd se apropie, negrii se opriră din lucru și formară imediat două falange amenințătoare. Kress aruncă o privire peste umăr și zări alții, care se adunau să-i închidă retragerea. Speriat, azvîrli cazmaua și sări din capcană, strivind sub cizme cîțiva mobili.

Castelul roșu să înălța lipit de peretele piscinei. Burta sălășluia la adăpost, într-un puț înconjurat de nisip, bucăți de beton și parapete. Roșii mișunau pe tot fundul bazinului. Kress îi privi în timp ce tîrau în castel un șobolan și o șopîrlă uriașă. Îngrozit, făcu un pas înapoi și simți ceva scrîșnindu-i sub talpă. Se uită, văzu trei mobili care i se cățărau pe picior. Îi scutură și-i terciui cu sete, dar alții se apropiau deja cu repeziciune. Erau mai mari decît și-i amintea. Unii erau cît un deget de lungi.

O luă la goană. Cînd ajunse în casă, inima-i bătea nebunește și abia mai putea să respire. Ușa se închise în urma lui și Kress se grăbi s-o zăvorască. Știa că vila era perfect izolată împotriva insectelor și a rozătoarelor. Cît timp rămînea înăuntru n-avea de ce să se teamă.

Cîteva înghițituri de alcool îl mai calmară. Așadar, otrava nu-i afecta, gîndi el. Ar fi trebuit să-și dea seama. Wo îi atrasese atenția că burta putea să mănînce orice. Mai bău un pahar, ca să prindă curaj, apoi se îmbrăcă în costum și-și agăță în spinare butelia. Deschise ușa.

Afară, regii de nisip așteptau.

Avea în față două oștiri aliate împotriva amenințării comune. Numărul mobililor era mai mare decît și-ar fi putut închipui. Blestematele de burți păreau a fi mai prolifice ca șobolanii. Terenul din fața casei era plin de regi de nisip, un imens covor tîrîtor.

Kress îndreptă furtunul spre ei și apăsă pe buton. O ceață cenușie coborî asupra celui mai apropiat șir de mobili. Kress plimbă tubul dintr-o parte într-alta.

Oriunde îi ajungea ceața, regii de nisip se zvîrcoleau violent și mureau în spasme. Kress zîmbi. Nu-i puteau ține piept. Continuă să pulverizeze, descriind un arc mare de cerc înaintea lui și păși încrezător peste crusta de cadavre negre și roșii. Oștile bătură în retragere. Kress mai făcu doi pași, avînd grijă să-și croiască drum către burți.

Dintr-o dată, retragerea încetă. O mie de regi de nisip se năpustiră spre el.

Kress se așteptase la un contraatac. Se propti pe picioare și începu să măture cu sabia de ceață, plimbînd-o cu mișcări șerpuitoare. Mobilii veneau înspre el și mureau. Cîțiva reușiră să trăiască; nu putea stropi pretutindeni deodată. Îi simți cățărîndu-i-se pe picioare, le simți mandibulele mușcînd neputincioase în plasticul rezistent al costumului. Îi ignoră și continuă să pulverizeze.

Apoi începu să simtă izbituri moi în cap și pe umeri.

Îl apucă tremuratul, se răsuci și privi deasupra lui. Toată fațada casei colcăia de regi de nisip. Negri și roșii, cu sutele. Se aruncau de sus asupra lui. Cădeau de jur împrejur. Unul ateriză pe placa transparentă care-i acoperea fața și vreme de o secundă cumplită, pînă ce-l mătură cu dosul mîinii, îi văzu mandibulele ce hăpăiau cu furie în dreptul ochilor lui.

Smuci furtunul și pulveriză văzduhul, pulveriză casa, pulveriză pînă cînd întregul desant aerian al regilor de nisip fu mort sau pe moarte. Ceața îl înconjură, făcîndu-l să tușească. Tuși și continuă să pulverizeze. Abia după ce curăță toată fațada își întoarse atenția spre sol.

Erau de jur împrejurul lui, pe el, viermuiau cu zecile pe corpul lui iar alții, cu sutele, se grăbeau să li se alăture. Proiectă ceața asupra lor. Furtunul îi muri în mînă. Kress auzi un șuierat puternic și pîcla uriașă se răspîndi într-un nor mare dintre umerii săi, învăluindu-l, sufocîndu-l, arzîndu-i și încețoșîndu-i ochii. Pipăi după tub și cînd își retrase mîna o întrezări acoperită cu regi de nisip muribunzi. Furtunul era tăiat; îl retezaseră cu mandibulele. Kress rămase acoperit de giulgiul pesticidului, orb. Se împiedică de ceva și urlă, apoi o luă la fugă spre casă, scuturîndu-se înnebunit de regii de nisip care-i acopereau trupul.

Înăuntru, zăvorî ușa, se aruncă pe mocheta și se rostogoli într-o parte și-n alta pînă cînd fu sigur ca-i strivise pe toți. Butelia își dădea duhul, fîsîind anemic. Kress lepădă costumul și se vîrî sub duș. Jetul fierbinte îl opări și-i lăsă pielea roșie și sensibilă, dar cel puțin nu mai simțea că i se încrețește carnea.

Îmbrăcă hainele cele mai groase pe care le avea — indispensabili de iarnă, pantaloni de piele — scuturîndu-le pe fiecare în parte, cu gesturi nervoase. „La dracu", nu contenea să bolborosească, „la dracu". Avea gîtlejul uscat. După ce inspectă în amănunțime vestibulul ca să se asigure că nu exista nici un pericol, își îngădui să se așeze și să-și toarne de băut. „La dracu", înjură iarăși. Îi tremura mîna și, în timp ce turna în pahar, stropi mocheta.

Alcoolul îl mai calmă, dar nu izbuti să-i alunge spaima. Mai dădu pe gît un pahar, apoi se apropie pe furiș de fereastră. Pe geamul gros din plastic se plimbau regi de nisip. Înfiorat, se retrase pînă în dreptul consolei de comunicații. Gîndurile îi alergau nebunește. Trebuia să ceară ajutor. Să telefoneze autorităților. Poliția va aduce aruncătoare de flăcări și...

Simon Kress înțepeni cu mîna pe claviatură și gemu. Nu putea să cheme poliția. Ar fi fost nevoit să le spună și de albii din pivniță și-acolo ar fi dat de cadavre. Chiar dacă burta apucase s-o dea gata pe Cath m'Lane, în mod cert n-o terminase încă pe Idi Noreddian. Fiindcă pe ea n-o ciopîrțise. Și oricum, mai erau oasele. Nu, poliția rămînea o soluție doar în ultimă instanță.

Încruntat, se așeză în fața consolei. Echipamentul său de comunicații acoperea un perete întreg; de aici putea lua legătura cu orice loc de pe Baldur. Dispunea de o grămadă de bani și de ingeniozitate; întotdeauna fusese mîndru de ingeniozitatea lui. Nu se putea să nu găsească el o soluție pînă la urmă.

La un moment dat se gîndi să o sune pe Wo,

dar renunță repede la idee. Wo știa prea multe, va pune întrebări, iar el nu avea nici o încredere în ea. Nu, îi trebuia cineva care să-i dea ascultare **fără** să pună întrebări.

Se lumină brusc la față și pe buze îi apăru un zîmbet. Simon Kress avea relații. Formă un număr pe care nu-l mai folosise de foarte multă vreme.

Pe ecran se materializă chipul unei femei: părul alb, expresia afabilă, un nas lung și coroiat. Vocea vioaie și sigură.

— Simon! Cum mai merg afacerile?

— Afacerile merg bine, Lissandra, răspunse Kress. Am o treabă pentru tine.

— O execuție? Prețurile mele au mai crescut între timp, Simon. Nu uita c-au trecut zece ani.

— Vei fi bine plătită, o asigură Kress. Știi că nu mă zgîrcesc. Am nevoie de tine pentru o deratizare.

Femeia surîse zeflemitor.

— Nu-i necesar să recurgi la eufemisme, Simon. Convorbirea e ecranată.

— Nu, nu, vorbesc serios. Am o problemă care ține de deratizare. Niște dăunători periculoși. Vreau să mă scapi de ei. Dar fără întrebări. Înțelegi?

— Înțeleg.

— Bun. O să ai nevoie de... ăă, trei sau patru oameni. Îi echipezi cu costume colante termorezistente și cu aruncătoare de flăcări sau lasere sau altceva de genul ăsta. Vii la mine, la conac. O să-ți dai imediat seama despre ce-i vorba. Gîndaci. O invazie de gîndaci. În grădinița japoneză și-n fosta piscină ai să vezi niște castele. Le distrugi, omori tot ce-i în ele. Pe urmă să bați la ușă și-o să-ți arăt ce mai e de făcut. Poți s-ajungi repede?

Fața de pe ecran rămase impasibilă.

— Într-o oră sîntem la tine.

Lissandra se ținu de cuvînt. Sosi într-un aeroglisor lung și negru, întovărășită de trei operatori. Kress îi privi din spatele ferestrei de la etaj. Erau îmbrăcați cu toții în costume colante din plastic negru, cu fețele ascunse sub cagule. Doi dintre ei erau înarmați cu aruncătoare de flăcări, al treilea avea un tun laser și grenade. Lissandra nu purta nici o armă; Kress o recunoscu după felul în care dădea ordine.

Mai întîi survolară la mică înălțime terenul din jurul casei, pentru a examina situația. Regii de nisip parcă înnebuniră. Mobili stacojii și negri începură să alerge bezmetici de colo-colo. Din punctul său de observație de la etaj, Kress vedea bine castelul din grădina japoneză. Era înalt cît un stat de om. Meterezele-i viermuiau de apărători negri și un șuvoi neîntrerupt de mobili se scurgea în adîncuri.

Apoi aeroglisorul Lissandrei ateriză lin lîngă vila lui Kress, iar operatorii săriră afară și-și amorsară armele. Păreau neoameni, aducători de moarte.

Armata neagră se masă între ei și castel. Roșii... Kress își dădu brusc seama că nu-i vedea nicăieri pe roșii. Clipi. Unde dispărură?

Lissandra arătă cu mîna și strigă ceva. Purtătorii de aruncătoare de flăcări se depărtară unul de celălalt și deschiseră focul asupra regilor de nisip negri. Armele lor tușiră sec, apoi mugiră, împroșcînd limbi lungi de flăcări albastre-roșii. În față, regii de nisip zvîcneau scurt, se chirceau și mureau. Operatorii începură să plimbe focul dintr-o parte în alta, cu mișcări sigure, perfect armonizate, împletind cele două jeturi de flăcări. Înaintau cu pași atenți, măsurați.

Oastea neagră arse și se dezagregă. Mobilii se împrăștiară în toate direcțiile, unii gonind spre castel, alții spre inamic. Nici unul nu ajunse pînă la mînuitorii aruncătoarelor de flăcări. Oamenii Lissandrei erau profesioniști.

Apoi unul din ei se împiedică.

Sau păru că se împiedică. Kress se uită mai atent și observă că solul cedase sub picioarele omului. Tuneluri, gîndi el, cu un fior de groază; tuneluri, capcane. Operatorul se scufundase pînă la mijloc, cînd deodată pămîntul din jurul lui păru că erupe și regi de nisip stacojii îl năpădiră din toate părțile. Omul azvîrli arma, începu să-și lovească și să-și zgîrie turbat propriul trup, acoperit de mobili. Urletele pe care le scotea erau oribile.

Tovarășul său ezită, apoi se răsuci brusc și împroșcă flăcări. Vîlvătaia înghiți om și regi de nisip. Urletele încetară subit. Mulțumit, operatorul se întoarse din nou spre castel și mai făcu un pas, dar se trase grăbit înapoi în clipa în care călcă în gol și piciorul îi dispăru în nisip pînă la gleznă. Încercă să-l scoată și să se retragă, și tot terenul din jur cedă dintr-o dată. Omul se dezechilibră și se poticni, apoi căzu bătînd aerul cu brațele și regii de nisip dădură năvală de pretutindeni, o masă clocotitoare care-l acoperi în timp ce se zbătea și se zvîrcolea. Aruncătorul de flăcări nu-i mai era de nici un folos.

Kress se apucă să bată sălbatic în geam și să strige ca să atragă atenția.

— Castelul! Distrugeți castelul!

Lissandra, care rămăsese lîngă aeroglisor, auzi și făcu un semn. Al treilea operator aținti tunul cu laser și trase. Fasciculul vibră pe deasupra solului și reteză vîrful castelului. Omul îl orientă iute în jos, hăcui nisipul și meterezele de piatră. Turnurile se prăbușiră. Chipul lui Kress se dezintegră. Laserul mușcă în pămînt, scormoni de jur împrejur. Castelul se nărui; nu mai era decît o movilă de nisip. Dar mobilii negri continuau să se miște. Burta era îngropată adînc; n-o atinsese.

Lissandra dădu un nou ordin. Operatorul ei lăsă laserul, amorsă o grenadă și țîșni înainte. Sări peste cadavrul fumegînd al primului om, ateriză pe pămînt tare, în grădinița lui Kress, și aruncă proiectilul. Grenada poposi drept în vîrful mormanului de ruine care fusese castelul negru. O lumină albă, orbitoare, arse ochii lui Kress și în grădiniță se înălță o coloană uriașă de nisip, de pietre și de mobili. Cîteva clipe, praful acoperi totul. De sus ploua cu regi de nisip și bucăți de regi de nisip.

Kress văzu că mobilii negri erau țepeni, morți.

— Piscina! strigă el din spatele geamului. Distrugeți castelul din piscină!

Lissandra înțelese numaidecît; solul era presărat cu negri inerți, dar roșii se regrupau cu iuțeală pentru atac. Omul din grădină șovăi un moment, apoi desprinse de la șold altă grenadă. Făcu un pas înainte, dar Lissandra îl strigă, iar el se întoarse și începu să alerge spre ea.

Pe urmă totul fu simplu. Omul sări în aeroglisor și Lissandra decolă imediat. Kress se repezi la altă fereastră, în odaia alăturată. Îi văzu trecînd în zbor razant pe deasupra piscinei, în timp ce operatorul bombarda castelul roșu, de la adăpostul vehiculului. După a patra trecere castelul era de nerecunoscut, iar regii de nisip, nemișcați.

Lissandra dădu dovadă de conștiinciozitate. Își puse omul să mai bombardeze fiecare castel de cîteva ori. Apoi folosi tunul cu laser, frămîntînd metodic terenul, pînă ce fu evident că nimic viu

n-ar mai fi putut rămîne întreg sub pămîntul răscolit.

În cele din urmă, veniră să-i bată la ușă. Kress le deschise, cu un zîmbet de smintit.

Minunat, spuse. Minunat.

Lissandra își smulse de pe cap cagula costumului.

— Chestia asta o să te coste, Simon. Am pierdut doi oameni, ca să nu mai pomenesc de pericolul la care m-am expus personal.

— Bineînțeles, se grăbi s-o asigure Kress. O să fii bine plătită, Lissandra. Cît vrei, numai să termini treaba.

— Ce mai e de făcut?

— Trebuie deratizată și pivnița, zise Kress. Jos mai e un castel. Dar va trebui să vă descurcați fără explozie. Nu vreau să-mi dărîmați casa.

Lissandra îi făcu semn operatorului.

— Du-te și ia aruncătorul lui Rajk. Cred că-i intact.

Omul reveni înarmat, pregătit, tăcut. Kress îi conduse la subsol.

Ușa masivă era tot bătută în cuie, cum o lăsase. Dar se curbase ușor în afară, ca și cum dinăuntru s-ar fi exercitat o presiune colosală. Lui Kress nu-i plăcu nici înfățișarea ușii, nici liniștea care domnea în subsol. Avu grijă să stea cît mai departe în vreme ce subalternul Lissandrei scotea cuiele și scîndurile.

— Crezi că nu-i nici un pericol? se pomeni mormăind și arătă cu degetul aruncătorul de flăcări. Nu mă încîntă nici perspectiva unui incendiu.

— Am laserul, răspunse Lissandra. O să-i nimicim cu laserul. De aruncător probabil că nu va mai fi nevoie. L-am luat însă pentru orice eventualitate. Există lucruri mai rele decît focul, Simon.

Kress dădu din cap.

Ultima scîndură fu desprinsă de pe ușa pivniței. Din partea cealaltă tot nu se auzea nimic. Lissandra dădu un ordin scurt și operatorul făcu doi pași înapoi, se postă în spatele ei și aținti aruncătorul de flăcări peste ușă. Femeia își trase cagula pe cap, înălță laserul, păși înainte și deschise brusc ușa.

Nici o mișcare. Nici un sunet. În pivniță era întuneric.

— Unde-i lumina? întrebă Lissandra.

— Chiar după ușă, răspunse Kress. Pe dreapta. Bagă de seamă la trepte, sînt cam abrupte.

Lissandra călcă pragul, trecu laserul în mîna stîngă și pipăi cu dreapta după comutator. Nu se întîmplă nimic.

— L-am găsit, zise ea, dar nu vrea să...

Scoase un țipăt și sări înapoi. Un rege de nisip alb, mare, i se agățase de încheietura mîinii. Din locul în care își înfipsese mandibulele, perforînd mănușa din plastic, țîșnea sînge. Era cel puțin cît mîna ei de mare.

Lissandra execută un dans hidos pe palierul din fața ușii, apoi începu să-și izbească mîna de peretele alăturat. O dată și încă o dată și încă. Regele de nisip se desprinse și căzu cu o bufnitură grea, lipicioasă. Lissandra gemu și se lăsă în genunchi.

— Cred că mi-am fracturat degetele, rosti cu glas moale. Mîna îi sîngera abundent. Laserul pe care-l scăpase zăcea lîngă ușa pivniței.

— Eu nu cobor acolo, anunță operatorul ei, cu un ton care nu admitea replică.

Lissandra își ridică ochii spre el.

— Nu, zice. Rămîi în prag și pîrjolești tot interiorul. Faci totul scrum. Ai înțeles?

Omul dădu din cap.

— Casa, se văită Kress. Casa mea...

Simțea cum i se vălurește stomacul. Regele de nisip alb fusese **imens**. Oare cîți ca el mai erau jos, în pivniță?

— Nu, spuse deodată. Lăsați-i în pace. M-am răzgîndit. Lăsați-i în pace.

Lissandra îl înțelese greșit. Întinse mîna. Era năclăită de sînge și de o zeamă neagră-verzuie.

— Odorul tău scump m-a mușcat prin mănușă și-ai văzut cu ochii tăi cît a durat pînă l-am desprins. Puțin îmi pasă de casa ta, Simon. Tot ce-i acolo jos trebuie să moară.

Kress abia dacă auzi ce-i spunea. I se părea ca deslușește mișcări în bezna din spatele ușii. Își imagină o armată albă, năvălind afară. O armată de mobili, mari cît regele de nisip care o atacase pe Lissandra. Se văzu pe el însuși, înșfăcat de o sută de brațe subțiri și tîrît în întunericul unde burta aștepta flămîndă.

— Nu, bolborosi el.

Nu-i dădură nici o atenție.

Kress se năpusti înainte și umărul său izbi spatele operatorului exact în clipa în care se pregătea să deschidă focul. Omul icni, își pierdu echilibrul și zbură peste pragul ușii, în bezna. Kress ascultă cum se ducea de-a rostogolul pe scări. După aceea urmară alte zgomote; fojgăieli și mușcături și plescăituri.

Kress se întoarse brusc spre Lissandra. Trupu-i era scăldat în sudoare rece, dar simțea o excitație bolnăvicioasă. Ceva aproape sexual.

Prin cele două găuri ale cagulei, ochii reci ai Lissandrei îl fixau calmi.

— Ce ai de gînd? întrebă ea cînd Kress se aplecă să ia laserul de lîngă tocul ușii. **Simon!**

— Fac pace, răspunse el chicotind. Nu-i vor face nici un rău zeului, nu, nu-i vor face nimic zeului cît timp zeul e bun și darnic. Am fost crud. I-am înfometat. Trebuie să compensez relele, înțelegi?

— Ești nebun, spuse Lissandra.

Fură ultimele ei cuvinte. Kress îi făcu în piept o gaură prin care și-ar fi putut trece brațul. Tîrî cadavrul în pragul ușii și-i făcu vînt pe scări. Zgomotele se amplificară; trosnete chitinoase, rîcîieli, clefăituri groase, lichide. Pentru a doua oară, Kress bătu ușa în cuie.

În timp ce părăsea subsolul, se simți copleșit de un profund sentiment de mulțumire, un sentiment care-i îmbrăca frica precum un strat de sirop. Se îndoia că era sentimentul lui.

Avusese intenția să plece de-acasă, să-și ia zborul imediat spre oraș și să închirieze o cameră pentru o noapte sau, poate, pentru un an. În loc să-și pună în aplicare planul, se apucă să bea. De ce, nu era nici el prea sigur. Bău vîrtos ore în șir, apoi vărsă violent totul pe mocheta din salon. La un momet dat, adormi. Cînd se trezi, casa era cufundată în întuneric.

Se chirci deodată, pe canapea. Auzea **zgomote**. Se mișca ceva în pereți. Erau pretutindeni, în jurul lui. Auzul îi devenise extraordinar de ascuțit. Fiecare scîrțîitură imperceptibilă era pasul unui rege de nisip. Închise ochii și aștептă, aștepta atingerea lor îngrozitoare, neîndrăznind să se miște, de frică să nu atingă vreunul.

Începu să plîngă înăbușit, nemișcat.

Trecu o bucată de vreme fără să se întîmple nimic.

Deschise din nou ochii. Tremura. Încet, întunericul se îmblînzi și se dizolvă. Prin ferestrele înalte se prelinse lumina Lunii. Ochii i se adaptară.

Salonul era pustiu. Nu văzu nimic, nicăieri. Nu fusese nimic, nimic. Numai spaima lui de om beat.

Simon Kress se îmbărbătă, coborî de pe canapea și aprinse lumina.

Nimic, nicăieri. Încăperea era goală, cufundată în liniște.

Trase cu urechea. Nimic. Nici un sunet. Pereții erau muți. Totul fusese rodul imaginației lui, al fricii lui.

Brusc, își aduse aminte de Lissandra și de cele petrecute în pivniță. Un val de rușine și furie îl năpădi dintr-o dată. De ce o făcuse? Ar fi putut s-o ajute să ardă tot, să extermine tot. **De ce...** știa de ce. Din cauza burții, a burții care băgase spaima în el. Wo îi spusese că are aptitudini psionice, chiar cînd e mică. Dar acum era mare, era uriașă. Le devorase pe Cath și pe Idi, iar de curînd îi mai picaseră două trupuri. Avea să crească și mai mult. Și-n plus, gîndi el, prinsese gustul cărnii de om.

Începu să tremure dar, încă o dată, izbuti să se controleze și să-și recapete calmul. Lui nu-i va face nici un rău, el era zeul, albii fuseseră dintotdeauna preferații lui. ,

Își aminti cum o împunsese cu spada. Asta fusese înainte de a veni Cath. Dracu s-o ia pe Cath!

Nu putea rămîne aici. Burții o să i se facă iar foame. Pe cît e de mare, nu va dura prea mult. Iar pofta ei de mîncare va fi năprasnică. Ce va face atunci? Trebuia să plece de-acasă cît mai degrabă, să se refugieze în oraș, la adăpost, acum, cît timp burta se mai afla închisă în pivniță. Jos nu era decît mortar și pămînt bătătorit, iar mobilii puteau săpa galerii. Dacă apucau să iasă afară... Kress nu vru să se gîndească mai departe.

Se duse în dormitor și-și făcu bagajele. Încărcă trei valize. Nu luă decît un singur rînd de haine de schimb; restul spațiului îl umplu cu bunuri de valoare — bijuteriile, obiectele de artă și alte lucruri de care n-ar fi fost în stare să se despartă. N-avea de gînd să se mai întoarcă.

Măcelarul se luă după el pe scări, privindu-l cu ochi triști și sticloși. Era tare jigărit. Kress își dădu seama că nu-i mai dăduse de mîncare de-o veșnicie. În mod normal, se hrănea singur dar, fără-ndoială, prăzile se răriseră în ultima vreme. Cînd dădu să i se agațe de picior, Kress îl înjură și-l lovi cu botul cizmei. Animalul se retrase, jignit.

Cărînd neîndemînatic valizele, Kress se strecură afară și închise ușa în urma lui.

Cîteva clipe rămase cu spatele lipit de peretele casei, cu inima zbătîndu-i-se în coșul pieptului. Între el și aeroglisor nu erau decît cîțiva metri. Se temea să-i parcurgă. Luna strălucea puternic, iar terenul din fața vilei era scena unui măcel. Cadavrele celor doi oameni ai Lissandrei zăceau acolo unde căzuseră, unul răsucit și carbonizat, celălalt, umflat, sub mormanul de regi de nisip morți. Și mobilii... mobili negri și roșii peste tot, de jur împrejur. Trebui să facă un efort ca să-și aducă aminte că erau morți. Arătau de parcă ar fi stat în așteptare, așa cum așteptaseră de atîtea ori, înainte.

Tîmpenii, își spuse Kress. Alte spaime de bețiv. Văzuse cu ochii lui cum explodaseră castelele. Regii de nisip erau morți, iar burta albă rămăsese ferecată în pivniță. Respiră de cîteva ori adînc, conștiincios, și păși peste regii de nisip. Scrîșneau. Călcă sălbatic, apăsîndu-i cu toată talpa, în nisip. Nu mișcau.

Kress zîmbi și traversă încet cîmpul de luptă, ascultînd sunetele, sunetele siguranței.

Scrîșnet. Trosnet. Scrîșnet.

Lăsă jos valizele și deschise ușa aeroglisorului.

Ceva se mișcă, din umbră în lumină. O formă albicioasă, pe scaunul vehiculului. Lungă cît antebrațul lui. Mandibulele se închiseră cu un clămpănit ușor și șase ochi mici, dispuși de jur împrejurul corpului, îl priviră.

Kress își udă lenjeria și se trase încet îndărăt.

În interiorul aeroglisorului se iscară alte mișcări. Lăsase ușa deschisă. Regele de nisip ieși afară și se îndreptă spre el, încet, prudent. Mai ieșiră cîțiva. Îl așteptaseră. Stătuseră ascunși sub scaune, îngropați în tapițerie. Dar acum se iveau. Începură să formeze un cerc strîmb în jurul aparatului.

Kress își trecu vîrful limbii peste buze, se întoarse, porni iute spre aeroglisorul Lissandrei.

Se opri înainte de a fi ajuns la jumătatea drumului. Și în celălalt aparat se mișcau umbre. Niște forme mari, ca niște larve, abia întrezărite sub razele Lunii.

Kress scoase un vaiet înăbușit și bătu în retragere, către casă. Cînd ajunse în fața ușii, își ridică privirea.

Numără vreo zece-douăsprezece trupuri lungi, albicioase, ce se plimbau încolo și-ncoace pe peretele clădirii. Patru dintre ele formau un grup compact, la capătul de sus al foișorului părăsit în care sălășluise odinioară șoimul hoinar. Sculptau ceva. Un chip. Un chip foarte ușor de recunoscut.

Simon Kress urlă și fugi în casă.

O cantitate suficientă de băutură îi aduse uitarea rapidă de care avea nevoie. Dar se trezi. În pofida tuturor lucrurilor, se trezi. Avea o migrenă înfiorătoare, putea și-i era foame. O, ce foame-i era! Nu fusese atît de flămînd niciodată.

Kress știa că nu **al său** era stomacul care cerea de mîncare.

Un rege de nisip alb îl privea de pe dulapul de haine din dormitor, mișcîndu-și încet antenele. Era la fel de mare ca mobilul care ieșise noaptea trecută din aeroglisor. Kress încercă să nu se chircească de spaimă.

— O să... o sa-ți dau de mîncare, spuse el. O să-ți dau de mîncare.

Avea gura îngrozitor de uscată, ca șmirghelul. Își linse buzele și o zbughi din odaie.

Casa era plină de regi de nisip; trebuia să se uite tot timpul pe unde calcă. Păreau cu toții prinși în cîte-o treabă, fiecare cu sarcina lui. Aduceau modificări vilei, intrau și ieșeau prin pereți, ciopleau și sculptau. De două ori își zări chipul holbîndu-se la el din locuri neașteptate. Chipurile erau pocite, strîmbe, schimonosite de groază.

Ieși afară să ia cadavrele care începuseră să putrezească în curte, sperînd că va potoli foamea burții albe. Cadavrele dispăruseră. Amîndouă. Kress își aminti cu cîtă ușurință puteau căra mobilii lucruri de cîteva ori mai grele decît propria lor greutate.

Gîndul că, după tot ce mîncase, burta mai era **încă** flămîndă, îl făcu să se înfioare.

Cînd se întoarse în vestibul, o coloană de regi de nisip cobora scările. Fiecare mobil căra cîte o bucată din măcelarul lui. Capul păru să-l privească plin de reproș cînd trecu pe lîngă el.

Kress goli congelatoarele, bufetele, cămara, îngrămădind toată mîncarea din casă în mijlocul bucătăriei. Vreo zece albi așteptau s-o ia. Evitară alimentele congelate, pe care le lăsară să se dez-

ghețe într-o băltoacă mare, dar transportară restul, în întregime.

După ce toată mîncarea se făcu nevăzută, Kress simți că junghiurile de foame i se mai domolesc, deși nu mîncase nimic. Dar știa că răgazul nu va dura. Curînd, burții îi va fi din nou foame. Trebuia s-o hrănească.

Kress găsi soluția. Se duse la telefon.

— Malada, rosti degajat cînd prima dintre cunoștințele sale răspunse, deseară organizez o mică petrecere. Îmi dau seama că te anunț cam pe nepusă masă, dar sper să reușești totuși să vii. Sper din toată inima.

Pe urmă îl chemă pe Jad Rakkis, apoi pe ceilalți. Cînd termină, nouă dintre ei acceptaseră invitația. Kress nădăjduia să fie îndeajuns.

Își întîmpină invitații în fața casei — mobilii curățaseră locul cu o repeziciune remarcabilă, iar terenul arăta aproape la fel ca înainte de bătălie — și-i conduse pe fiecare, pe măsură ce-și făceau apariția, pînă la ușa din față. Îi lăsa să intre ei primii. El rămînea afară.

După ce patru musafiri îi trecuseră pragul, Kress își făcu în sfîrșit curaj. Închise ușa după ultimul sosit, ignorînd exclamațiile speriate ce se transformaseră imediat în zbierete ascuțite, și se repezi la aeroglisorul cu care venise neștiutoarea victimă. Se strecură înăuntru nestingherit, apăsă pe clapa de pornire... și înjură. Vehiculul era programat să răspundă numai la amprenta digitală a propietarului, firește.

Următorul care sosi fu Jad Rakkis. Kress alergă spre aeroglisorul lui de cum ateriză și-l înhăță de braț pe Rakkis, care cobora din aparat.

— Urcă la loc, iute! îi spuse, împingîndu-l. Du-mă în oraș. Iute, Jad. **Pleacă de-aici!**

Dar Rakkis îl privi nedumerit, fără să facă nici o mișcare.

— De ce, ce s-a întîmplat, Simon? Nu pricep. Ziceai de-o petrecere...

Apoi fu prea tîrziu, pentru că nisipul afînat dimprejur prinse viață și, de peste tot, ochii roșii îi priveau țintă și mandibulele clămpăneau. Rakkis scoase un sunet gîtuit și dădu să sară înapoi în aeroglisor, dar o pereche de mandibule i se închise în jurul gleznei și se pomeni în genunchi. Nisipul părea să fiarbă de activitate subterană. Jad se zvîrcolea și urla îngrozitor în timp ce-l sfîșiau. Kress abia îndură spectacolul.

După aceea, nu se mai încumetă în nici o tentativă de evadare. Cînd se termină totul, dădu gata ce-i mai rămăsese în bar și se îmbătă criță. Știa că era pentru ultima oară cînd își mai putea permite acest lux. Toate sticlele cu alcool care mai existau în casă se aflau în pivniță.

Kress nu îmbucase nici o fărîmă de mîncare cît fusese ziua de lungă, dar adormi cu senzația că se ghiftuise, că era în sfîrșit sătul și că biruise foamea aceea insuportabilă. Ultimele lui gînduri, înainte de a-l năpădi coșmarurile, erau la cei pe care ar mai fi putut să-i invite a doua zi.

Arșița se instalase de dimineață. Kress deschise ochii și primul lucru pe care-l văzu fu regele de nisip de pe dulap. Strînse repede pleoapele, sperînd să scape de vis. Nu scăpă, dar nici să readoarmă nu izbuti și, nu peste mult timp, se pomeni cu ochii pironiți la monstruozitatea de deasupra lui.

Privi țintă vreme de aproape cinci minute pînă să-și dea seama de ciudățenie: regele de nisip nu mișca.

Mobilii erau capabili să stea perfect încremeniți, desigur. Îi văzuse de mii de ori așteptînd și pîndind. Dar întotdeauna, ceva se mișca; mandibulele clămpăneau, picioarele zvîcneau, antenele lungi și subțiri vibrau sau se legănau.

Însă regele de nisip de pe dulap stătea complet nemișcat.

Kress se ridică încet, ținîndu-și răsuflarea, neîndrăznind să spere. Să fi murit? Să-l fi răpus ceva? Se apropie de dulap.

Ochii erau sticloși și negri. Creatura părea întrucîtva schimbată, umflată; ca și cînd viscerele moi dinăuntru ar fi început să se descompună, degajînd gaze care împingeau în afară plăcile platoșei albe.

Kress întinse o mînă tremurătoare și atinse corpul.

Era cald; fierbinte chiar, și pe cale de a se înfierbînta și mai mult. Dar nu se mișca.

Retrase mîna și în aceeași clipă un segment din exoscheletul alb al regelui de nisip se desprinse și căzu. Carnea de dedesubt avea aceeași culoare, dar părea foarte moale, tumefiată și fremătătoare. Aproape că pulsa.

Kress se dădu înapoi și se repezi la ușă.

În hol zăceau alți trei mobili albi. Arătau aidoma celui din dormitor.

Coborî în goană scările, sărind peste regii de nisip. Nu mișca nici unul. Casa era plină de ei, toți morți, sau pe moarte, sau în comă, sau ce-or fi avut. Pe Kress nu-l interesa ce pătiseră. Numai să nu se miște.

În aeroglisor găsi patru. Îi luă unul cîte unul și-i azvîrli cît putu mai departe. Monștri afurisiți! Sări înăuntru, se trînti în scaunul scîlciat, pe jumătate mîncat, și apăsă pe clapa de pornire.

Nu se întîmplă nimic.

Kress mai apăsă o dată, și încă o dată. Nimic. Nu se putea, nu era drept! Aeroglisorul ăsta era **al lui,** ar fi trebuit să pornească, de ce nu voia să decoleze, nu înțelegea nimic.

În cele din urmă se dădu jos și deschise capota, așteptîndu-se la un dezastru. Îl află. Regii de nisip îi distruseseră grila gravitațională. Era prizonier. Tot prizonier.

Îndîrjit, Kress se întoarse în casă. Urcă în galerie și luă securea medievală ce stătea agățată alături de spada cu care o omorîse pe Cath m'Lane. Se puse pe treabă. Regii de nisip nu se clintiră nici în timp ce-i hăcuia cu securea. Însă plesneau la prima despicătură, de parcă le-ar fi explodat corpul. Înăuntru era ceva groaznic; organe pe jumătate formate, un lichid cleios și roșiatic ce arăta aproape ca sîngele uman și limfă gălbuie.

Kress ciopîrți vreo douăzeci de trupuri pînă să-și dea seama de zădărnicia acțiunii. De fapt, mobilii nu însemnau nimic. Și-apoi, erau **mult** prea mulți. Nici dac-ar fi lucrat o zi și-o noapte n-ar fi răzbit să-i măcelărească pe toți.

Trebuia să meargă în pivniță și să omoare burta.

Decis, coborî la subsol. Ajunse în dreptul ușii și înlemni.

Nu mai exista ușă. Pereții din jur fuseseră mîncați, iar gura era de două ori mai mare și rotundă. Un puț, și-atîta tot. Nimic nu mai amintea că peste acest abis negru ar fi existat vreodată o ușă bătută în cuie.

Un miros grețos, sufocant și fetid, părea să răzbată din adîncuri.

Iar pereții erau uzi, mînjiți de sînge și acoperiți cu pete de fungus alb.

Dar altceva era și mai oribil. Burta **respira.**

Kress rămăsese în mijlocul palierului. Simți adierea călduță care-l învălui cînd ea exală și făcu un efort să nu se înece, dar cînd boarea își inversă direcția, o rupse la fugă.

Înapoiat în salon, mai omorî trei mobili, apoi îi lăsară puterile. **Ce se întîmpla?** Nu pricepea.

Și atunci își aduse aminte de singura persoană care ar fi putut să priceapă. Kress se repezi, odată în plus, la consola de comunicații, călcă din grabă pe un rege de nisip, în timp ce se ruga din suflet ca instalația să mai fie în stare de funcționare.

Cînd Jala Wo îi răspunse, își pierdu cumpătul și-i povesti tot.

Femeia îl lăsă să vorbească, fără să-l întrerupă, fără nici o expresie în afara unei ușoare întunecări a chipului ei palid și uscățiv. Cînd Kress isprăvi, nu spuse decît:

— Ar trebui să te las acolo.

Kress începu să se bîlbîie.

— Nu se poate. Ajută-mă. O să plătesc...

— Ar trebui, repetă Wo, dar n-am s-o fac.

— Mulțumesc, bolborosi Kress. Oh, mulțumesc...

— Taci, zise Wo. Ascultă-mă cu atenție. Singur ți-ai făcut-o. Îngrijiți cum se cuvine, regii de nisip sînt războinici curtenitori și ceremonioși. Pe-ai dumitale i-ai înfometat și i-ai chinuit și-ai făcut din ei altceva. Ai fost zeul lor. Dumneata i-ai făcut așa cum sînt. Burta din pivnița dumitale e bolnavă, e încă suferindă de pe urma rănii pe care i-ai pricinuit-o. Probabil că nu mai are mintea întreagă. Comportarea ei este... anormală. Trebuie să pleci imediat de acolo. Mobilii nu-s morți, Kress. Sînt amorțiți. Ți-am spus că exoscheletul cade cînd cresc. De fapt, în mod normal cade mult mai devreme. N-am auzit niciodată de regi de nisip care să fi crescut, în stadiul insectoid, cît au crescut ai dumitale. Înclin să cred că aceasta-i o altă consecință a faptului că ai mutilat burta albă. În sfîrșit, n-are importanță. Ceea ce importă este metamorfoza prin care trec în clipa de față regii dumitale de nisip. Pe măsură ce crește, burta devine tot mai inteligentă. Puterile ei psionice sporesc, iar mintea-i devine mai complexă, mai ambițioasă. Mobilii cu platoșă sînt suficient de utili atît timp cît burta e mică și doar semiconștientă, însă acum are nevoie de slujitori mai buni, de trupuri mai apte. Înțelegi? Mobilii vor da naștere, cu toții, unei noi specii de regi de nisip. N-aș putea spune exact cum vor arăta. Fiecare burtă își hărăzește propria ei specie, adaptată necesităților și dorințelor pe care și le percepe. În orice caz, vor fi bipezi, cu patru brațe și cu degete mari opozabile. Vor fi capabili să construiască și să folosească mașini complicate. Indivizii, regii de nisip propriu-ziși, nu vor fi conștienți. Dar burta va fi conștientă. Cum nu se poate mai conștientă.

Simon Kress rămase cu ochii holbați la imaginea Jalei Wo de pe ecran.

— Instalatorii dumitale, izbuti să bîiguie, cu un efort. Cei cu care ai venit atunci... care-au amenajat bazinul...

Jala Wo se strădui să schițeze un zîmbet.

— Shade, încuviință ea.

— Shade e un rege de nisip, bolborosi el năucit. Iar dumneata mi-ai vîndut un bazin plin... plin cu... pui de, ah...

— Nu fi absurd, spuse Wo. Un rege de nisip în primul stadiu e mai degrabă un spermatozoid decît un pui. În natură, războaiele îi temperează și le mențin echilibrul. Numai unul dintr-o sută ajunge în stadiul al doilea. Numai unul dintr-o mie atinge faza a treia, finală, și devine ca Shade. Regii de nisip adulți nu-s prea afectuoși cu burțile mici. Sînt prea multe, iar mobilii lor sînt o pacoste. (Oftă.) Toată discuția asta înseamnă timp pierdut. Regele de nisip din pivnița dumitale va

deveni curînd complet conștient. N-o să mai aibă nevoie de dumneata, te urăște și va fi foarte flămînd. Transformarea implică un mare consum de energie. Burta trebuie să mănînce enorm și înainte și după metamorfoză. Pleacă imediat de acolo. Ai înțeles?

— **Nu pot,** zise Kress. Aeroglisorul meu e defect, iar pe celelalte n-am cum să le pornesc. Nu știu să le reprogramez. Ai putea veni să mă iei?

— Da, răspunse Wo. Shade și cu mine o să plecăm chiar acum, dar sînt peste două sute de kilometri din Aegard pînă la dumneata. Și mai avem de transportat și echipamentul necesar pentru a rezolva problema regelui de nisip dement pe care l-ai creat. Nu poți s-aștepți acolo. Ai două picioare. Pornește pe jos. Ia-o spre est, cît mai drept cu putință și cît mai degrabă. Ținutul e sterp și pustiu. De sus n-o să ne fie greu să te reperăm și-o să te afli departe de pericolul regilor de nisip. Ai înțeles?

— Da, spuse Simon Kress. Da, o, da.

Închiseră aparatele și Kress porni cu pași grăbiți spre ușă. Ajunsese la jumătatea drumului cînd auzi zgomotul; un sunet între pocnet și trosnet.

Unul din regii de nisip se dezghiocase. Patru mîini mici acoperite cu sînge roz-gălbui se iviră din crăpătură și începură să împingă în lături pielea moartă.

Kress își luă picioarele la spinare.

La arșiță nu se gîndise.

Colinele erau aride și stîncoase. Kress părăsi casa în goana cea mai mare, fugi cît putu de repede, fugi pînă ce începură să-l doară coastele, pînă ce i se tăie răsuflarea. Apoi o luă la pas, dar de îndată ce-și reveni, începu din nou să alerge. Timp de aproape o oră alergă și merse, alergă și merse, sub soarele fierbinte și pîrjolitor. Transpira abundent, își reproșa că nu-i dăduse în gînd sa ia niște apă și scruta cerul, în nădejdea că-i va zări pe Wo și pe Shade.

Nu era făcut pentru un asemenea sport. Era prea cald și aerul era prea uscat, iar el n-avea condiție fizica. Dar se sili să meargă, cu gîndul la respirația burții, cu gîndul la zvîrcoleala micilor monștri care, fără doar și poate, în clipa de față mișunau prin toată casa. Spera că Wo și Shade vor ști să le vină de hac.

Cît despre el, avea planurile lui în legătură cu Wo și Shade. Totul se întîmplase din vina lor, hotărîse Kress, și pentru asta aveau să plătească. Lissandra era moartă, dar cunoștea și alte persoane cu aceeași profesie. Va avea grijă să se răzbune. Își făcu această făgăduială de o sută de ori în timp ce înainta, cu sforțări și sudoare, spre est.

Cel puțin așa spera; că merge spre est. Nu se prea pricepea la orientare și nici nu era prea sigur încotro alergase în panica de la început, dar după aceea se străduise s-o țină spre est, cum îl sfătuise Wo.

După cîteva ore de alergătură și nici un semn de salvare, Kress începu să aibă certitudinea că apucase într-o direcție greșită.

După alte cîteva ore începu să-i fie frică. Dacă Wo și Shade nu-l găseau? Aici or să-i rămînă oasele. Nu mîncase de două zile, era slăbit și îngrozit, îl ardea gîtul de sete. Nu putea să continue așa la nesfîrșit. Soarele începuse să coboare și pe întuneric o să se rătăcească de-a binelea. Ce se întîmplase? Să-i fi devorat regii de nisip pe

Wo și Shade? Îl năpădi iarăși spaima, copleșindu-l, și o dată cu ea, o sete insuportabilă și o foame năprasnică. Dar continuă să meargă. Se poticnea tot mai des cînd încerca să alerge și de două ori căzu. A doua oară își scrijeli mîna într-un bolovan și-i dădu sîngele. O supse în timp ce mergea, temîndu-se de-o infecție.

În spatele lui, soarele ajunsese la orizont. Deșertul se mai răcori un pic, ceea ce pentru Kress fu o binecuvîntare. Hotărî să meargă pînă va dispărea ultima geană de lumină, apoi să poposească undeva pe tot timpul nopții. În mod cert era acum destul de departe de regii de nisip ca să n-aibă de ce să se teamă, iar a doua zi dimineață Wo și Shade aveau să-l găsească.

Cînd ajunse pe culmea următoarei coline zări, drept în față, conturul unei case.

Nu era chiar atît de mare cît casa lui, dar părea destul de mare. Oricum, era o așezare omenească, un adăpost, siguranță. Kress începu să strige și să alerge spre casă. De mîncat și de băut, trebuia să mănînce neapărat, aproape că simțea gustul mîncării. Il durea trupul de foame. Coborî panta în goană, cu ochii la casă, agitîndu-și brațele și strigînd ca să-l audă locuitorii. Lumina scădea cu repeziciune, dar Kress îi deslușea încă pe cei cinci-șase copii care se jucau în penumbra casei.

— Hei! strigă. Hei! Ajutor, ajutor!

Copiii începură să alerge spre el.

Kress se opri brusc.

— Nu, spuse, o, nu. O, nu.

Înnebunit, pedală înapoi, alunecă pe nisip, se ridică, încercă să fugă. Nu le fu greu să-l ajungă. Erau creaturi scunde, hidoase, cu ochi bulbucați și pielea de un portocaliu murdar. Se luptă, dar zadarnic. Chiar așa mici cum erau, fiecare avea patru brațe, iar Kress n-avea decît două.

Îl purtară spre casă. Era o casă urîtă, ponosită, construită din nisip sfărîmicios, dar ușa era destul de mare, și neagră, și respira. Totul era înspăimîntător, însă nu asta îl făcu pe Simon Kress să urle. Urlă din cauza celorlalți, a copilașilor portocalii care ieșiră de-a bușilea din castel și-l priviră impasibili în timp ce trecea.

Aveau, toți, chipul lui.

Traducere: ION DORU BRANA

GEORGE R. R. MARTIN

APRECIAT ca unul dintre cei mai talentați și prolifici autori de S.F. din noua generație, scriitorul american George R.R. Martin (n. 1948) a debutat cu povestirea „The Hero" (Eroul; 1971), în revista GALAXY. Consacrarea i-au adus-o însă textele apărute în ANALOG, în special povestirile „With Morning Comes Mistfall" (În zori se lasă ceața; 1973), „A Song for Lya" (Un cîntec pentru Lya; 1974) și „The Storms of Windhaven" (Furtunile de pe Planeta Vînturilor; 1975, în colaborare cu Lisa Tuttle). Toate aceste povestiri își plasează acțiunea în ținuturi imaginare pitorești, îndepărtate în spațiu și timp, fiind istorisiri romantice, uneori chiar sentimentale, dar mult mai îngrijit elaborate din punct de vedere literar decît obișnuitele aventuri galactice de inspirație romantică. Într-o serie de privințe, prozele de început ale lui GRRM amintesc de cele mai bune dintre nuvelele lui Poul Anderson.

Primul roman, Dying of the Light *(Cînd moare lumina; 1977), demonstrează în bună măsură virtuțile autorului. Locul acțiunii, o planetă în derivă care, în drumul ei prin apropierea unei stele, devine pentru o vreme sediul unui gigantic festival galactic, este un adevărat tur de forță în materie de imaginație.*

Multe dintre povestirile publicate de GRRM în anii '70 au un fundal conceptual comun, deși nu suficient dezvoltat pentru a încadra toate textele într-un ciclu coerent. În afara acestora se situează alte texte, ca „Override" (Dominație; 1973), „Meathouse Man" (Măcelarul; 1976) și „Nobody Leaves New Pittsburgh" (Nimeni nu părăsește New Pittsburgh; 1976), ce au la bază tema forței de muncă neînsuflețite — cadavre animate pe cale artificială pentru a furniza muncă de tip sclavagist. O altă serie, mai scurtă, intitulată „Star Ring" (Inelul stelelor), este alcătuită din povestirile „The Second Kind of Loneliness" (Cealaltă singurătate; 1972) și „Nor the Many-Colored Fires of a Star Ring" (Nici scînteierile multicolore dintr-un inel de stele; 1976).

Nuvela „A Song for Lya", în care o tînără cu puteri psionice se integrează unei comunități extraterestre ai cărei membri dobîndesc unitate telepatică prin absorbția în organismul unui parazit uriaș, a fost încununată cu premiul Hugo 1975 și figurează în prima culegere de povestiri a lui GRRM, A Song for Lya *(1976). Din 1977 și pînă în 1982, GRRM a alcătuit și publicat cinci antologii dedicate autorilor propuși în fiecare an pentru premiul John W. Campbell, acordat „celui mai promițător talent" în S.F., și intitulate* New Voices *(Voci noi). Tot în 1977 i-a apărut a doua culegere de povestiri,* Songs of Stars and Shadows *(Cîntece despre stele și umbre), iar în 1981, romanul* Windhaven *(Planeta Vînturilor), scris împreună cu Lisa Tuttle și avînd la bază cele trei nuvele din serialul omonim, publicat în ANALOG.*

Nuveleta „Sandkings" (Regii nisipurilor; 1979) i-a adus lui GRRM ambele mari premii ale sf-ului mondial, Nebula (în 1979) și Hugo (în 1980), deschizînd totodată o nouă orientare în proza sa scurtă, orientare în care excelează, așa cum dovedesc multe din povestirile cuprinse în remarcabila culegere Sandkings *(1982) sau unele texte publicate recent în revistele ANALOG, FANTASY & SCIENCE FICTION și ISAAC ASIMOV'S SF MAGAZINE. Un alt Hugo i-a fost decernat, în 1980, pentru povestirea „The Way of Cross and Dragon" (Crucea și dragonul; 1979), iar nuveleta sa* horror-sf *din 1981, „Guardians" (Paznicii), s-a plasat pe locul 2 al opțiunilor pentru Hugo 1982. Ultimul roman al lui GRRM, apărut la mijlocul anului 1982, se intitulează* Fevre Dream.

ION DORU BRANA

MEDALION

MARCEL LUCA

MARCEL LUCA – FANUL PERPETUU*

Numai o anumită nonșalanță, alimentată de credința că poți fi toată viața un fan superb și tînăr, l-a ținut îndelung pe Marcel Luca în pragul debutului (propriu-zis și independent) editorial; în fond, nu doar atît, se adaugă o proastă administrare a propriei creații, o lehamite generoasă în fața pertractărilor de tot felul. Un editor, altfel deschis, și inteligent, mă încredința de faptul că l-ar publica oricînd pe M.L. dacă ar intra în posesia unui manuscris care să ofere o bază de discuție.

Debutul, spectaculos și sigur, a avut loc în răposata C.P.S.F., în anul 1970. Au urmat alte prezențe (v.nr.382, 396, 446). Într-o perioadă destul de nebuloasă pentru fandomul românesc, M.L. este printre cei puțini care înfrîng inerentele suspiciuni, apărînd în diverse publicații de prestigiu: „Amfiteatru", „Vatra", „Orizont" etc. Este realizatorul scenariului în versuri al primei cărți de colorat S.F. (ilustrația – Sandu Florea, „Vreau să fiu cosmonaut", Editura Sport-Turism, 1975).

Realizează scenariul pentru emisiunile de divertisment, cu pretext S.F., la Studioul de radio Timișoara (în colaborare cu A.E. Ostoici). Alte numeroase premii la concursurile din cadrul consfătuirilor naționale. În calitate de secretar perpetuu al cenaclului „H.G.Wells" de la Casa de cultură a studenților din Timișoara inițiază și realizează primele numere din fanzinul „Paradox". A urmat o retragere, care nici măcar strategică n-a fost.

Circulă convingerea, pe care n-avem nici un interes s-o subminăm, (v. referințele critice. M. Șerbănescu, **C.P.S.F.**, *nr. 427; Ov. Șurianu,* **Orizont** *nr.7/1971; C. Vintilescu,* **C.P.S.F.**, *nr. 431 etc., precum și evaluările orale, dar oricînd ferme: I. Hobana, A. Rogoz, Al. Mironov) ca M.L. a fost, dacă nu cel dintîi, unul dintre primii – și puținii – „fani" care a atins rapid și convingător cota* **„prof."** *doar că nu a avut abilitatea să susțină printr-un bombardament constant această apreciere.*

Citind povestirile lui, mai vechi sau mai noi, remarci, pe lîngă diversitatea tematică, o constantă estetică: scriitura limpidă, dar nu simplistă; accentul trecut pe faptul anodin, fără premise spectaculoase, dar care declanșează minuni; poezia geometrică emanată de ipoteza S.F.; ingeniozitatea construcției, valorizată de imprevizibilitatea ipostazelor umane. Dramatism, umor, suspense; precizie științifică și ambiguitate omenească; participare și interogație.

„Micul clasic" din lumea fanilor trebuie să-și valorifice pîrtia.

VIOREL MARINEASA

* Născut la 1 iulie 1946, în comuna Ianova, județul Timiș. Studii liceale — secția chimie-biologie. Tehnician la Oficiul pentru studii pedologice și agrochimice (O.S.P.A.), Timișoara.

Publică proză S.F. în C.P.S.F., în volumul colectiv editat de cenaclul „H.G.Wells" al Casei de cultură a studenților din Timișoara (1972), în revistele „Orizont", „Vatra", „Amfiteatru", „Forum studențesc", în fanzinele „Paradox", „Solaris", „Omicron", „Helion", „Horenii". Publică eseuri, reportaje, raiduri-anchetă, interviuri în „Orizont" și „Forum studențesc".

MESAGERUL

URIAȘA NAVĂ a drimfilor plutea tăcută în imensitatea spațiului. Plutea sau, am putea spune, stătea suspendată undeva la periferia galaxiei, departe de roiurile de stele dintre care se desprinsese, plutea ca o oază a vieții în mijlocul dezolantului deșert intergalactic.

Închiși în carapacea de metal, supraviețuitorii Marelui Cataclism așteptau răbdători ca succesiunea generațiilor să le redea vigoarea trupurilor ofilite și voința unei noi renașteri.

În clipa cînd alarma aparatelor de veghe vesti apropierea rachetei minuscule, sufletul drimfilor se umplu de bucurie și speranță. Sperau că acesta ar putea fi mesagerul unei alte civili-

zaţii capabile să le ofere şansa existenţei viitoare.

Yoo conectă o baterie de fluxuri sinergice şi dirijă cu atenţie micuţa navă la prizele debarcaderului principal. Miile de drimfi urmăreau cu emoţie cercetarea pe care o efectuau cu precauţie roboţii exteriori.

Sistemul se declanşare a unei trape de acces fu desluşit cu uşurinţă şi Yoo, conducătorul, dădu dezlegare cercetaşilor să pătrundă în interior.

În cochiliile lor, drimfii înregistrau descumpăniţi imaginile unei maşini fără viaţă, în care panouri legate prin cabluri multicolore şi mecanisme ciudate luceau stins sub ochiul palpatoarelor telepatice.

Yoo gîndi către ceilalţi: **„Nu vă pierdeţi cumpătul! Vom afla de unde vine...“**, iar roboţii înregistrară aproape instantaneu prezenţa unei embleme metalice pe care erau imprimate siluetele a două fiinţe bipede, deasupra unei hărţi stelare.

Uluiţi, nesăţioşi, cercetau cu toţii însemnele venite de departe şi, treptat, în vălmăşagul de mesaje telepatice, Aaiy, urmaşul lui Yoo, un copil aproape, se făcu întîiul înţeles, gîndind pentru toţi cu nestăvilită bucurie: **„Mesagerul vieţii ne vine de pe planeta a treia a stelei galbene! Nu sîntem singuri! Nu mai sîntem!“...**

Din micul compartiment în care pătrunseseră, roboţii nu puteau răzbate mai departe. Mai bine de jumătate din corpul navei străine părea un bloc compact monolitic, fără fisuri, fără conexiuni la motoarele demult nefolosite, sau în compartimentul frontal al aparaturii de navigaţie.

Şi tot Aaiy fu cel care dădu viaţă gîndului bănuit de toţi drimfii: **„Nava aceasta transportă adevăratul mesaj într-o cuirasă care-i asigură existenţa în timp şi spaţiu... Datoria noastră este să-i aflăm conţinutul!“**

Un murmur stăruitor de gînduri aprobatoare îl hotărîră pe Yoo-conducătorul să pregătească detaşarea şi introducerea în interior a misteriosului cilindru.

În cele din urmă, în vasta încăpere a ceremoniilor Esenţiale, miile de cochilii de toate culorile ale poporului drimfilor înconjurau plutind platforma ce susţinea greoiul conteiner sosit de departe.

Un semnal scurt şi doi roboţi începură secţionarea blindajului oval.

În timp ce plasma muşca anevoie din carnea oţelului necunoscut, Yoo-conducătorul le inducea în gînd celorlalţi, cu emoţie şi dăruire, înălţătorul Imn al Înţelepciunii Universale:

„Raţiunea triumfă!
Peste genuri, punţi între lumi făureşte...“

Cînd cedă şi betonul extradur aflat sub straturile de aliaje metalice, în numai cîteva clipe, în timp ce doar Aaiy mai gîndea stingher şi fals refrenul Imnului, drimfii înţeleseră ce se află în pîntecul enigmaticului mesager.

Înţeleseră şi apoi încetară de a mai fi, cu trupurile prefăcute în gelatină tremurătoare sub cochiliile lor colorate, loviţi crunt de radiaţiile de care încercaseră zadarnic să se apere fugind tocmai din centrul galaxiei şi născocind noi şi noi filtre antiradiante.

Uriaşa navă a drimfilor plutea tăcută în imensitatea spaţiului. Plutea sau, am putea spune, stătea suspendată undeva departe de roiurile de stele dintre care se desprinsese, plutea închizînd în interiorul ei, pentru o veşnicie poate, cîteva tone de deşeuri radioactive ale fiinţelor bipede de pe planeta a treia a stelei galbene.

LACUL PĂSĂRII WANDOO

CU PUŢIN înainte de ivirea zorilor, forfota din interiorul bazei aeriene de la Ohopoho păru să se diminueze. Autocisternele lungi, fantomatice în culorile lor de camuflaj, se desprindeau una cîte una de prizele de alimentare ale elicopterelor de asalt şi transport şi, purtate de dieselurile ce bîzîiau surd, coborau pe rampele adăposturilor subterane.

În aerul rece pluteau aromele dulcege ale mlaştinilor aflate spre sud, în valea Stanley, pe care oamenii adunaţi pe platoul de apel de lîngă pista numărul doi le combăteau îngreţoşaţi aspirînd fumul aspru al ţigărilor. Exclamaţii şi înjurături rostite în mai multe limbi erau înăbuşite de tropăitul bocancilor grei.

Măturînd cu farurile ierburile cenuşii, incerte, o maşină de teren se apropia dinspre capătul benzii betonate. Se auziră comenzi scurte, la care, ridicîndu-şi armele de pe jos şi potrivindu-şi cu iuţeală accesoriile echipamentului, cei trei sute de bărbaţi încremeniră în cele din urmă în rînduri verzui, compacte.

Jeep-ul frînă brusc şi parcă lansat de forţa inerţială a smuciturii, **Hiena,** teribilul colonel Schröeder, sări peste portieră cu o uşurinţă de necrezut pentru un individ atît de solid şi îndesat.

Aproape concomitent cu urletul sacadat al maiorului Layton, care ordona prezentarea onorului la comandant, colonelul chemă ofiţerii şi subofiţerii la el, pentru a le preciza detaliile de ultimă oră ale misiunii.

MacGregor, pilotul celui de-al treilea elicopter de desant, privea distrat prin plafonul transparent al carlingei sclipitoarele constelaţii ale cerului austral. Îşi plecă ochii spre dreapta: copilotul său, Ludwig, studia concentrat orarul de zbor şi frunzărea cu nervozitate hărţile de navigaţie.

– Ei, ce spui de ideea bossului? rosti în cele din urmă MacGregor, în engleză. Cînd o fi să-l cureţe în sfîrşit vreun glonţ comunist, o să se grăbească singur spre Iad, cu gîndul să-l fenteze pe Lucifer şi să-i ia locul! He, he, he! rîse el încîntat de propria-i glumă.

– De ce rîzi? tresări copilotul. Avea o faţă de adolescent, prelungă, cu ochi albaştri în care tălăzuiau undele întunecate ale unor tainice nelinişti.

– He, he! Mi-l imaginam pe Schroeder-**Hiena** conducînd iadul în urma unui puci militar!... Şi-apoi... Ha, ha!... Şi-apoi, declarînd Raiul spaţiul său vital!

Celălalt se enervă:

– Ia ascultă! Ai ceva cu noi, germanii, ca naţiune? Ce-i tot dai cu spaţiul vital?!...

– Hai, nu fi copil! Doar ştii că n-am prejudecăţi din astea, zise scoţianul împăciuitor. Că la o adică, pentru o primă de periculozitate extremă, plătită în dolari şi nu în ranzi sud-africani, depusă corect în Elveţia, mă şi văd lovind primul cu o bazooka în poarta Sfîntului Petru... Meditam doar la ideea asta, care e în exclusivitate a **Hienei,** de a arunca în aer barajul natural dintre lacul Wandoo şi valea aceea ocrotită de junglă unde e dispersată tabăra coloraţilor... Dar ce ai?! Parcă ţi-ar părea rău că după şase raiduri fără rezultat îi băgăm în sfîrşit la apă şi încă la propriu...

– Nu!... Nu mă gîndeam la asta, răspunse copilotul, fluturîndu-şi o mînă a nepăsare. Mi-am amintit însă de o veche legendă angoleză referitoare la acest lac Wandoo...

– Se trezeşte în tine Herr Doktor Ludwig Repka, universitarul de la Heidelberg! exclamă oarecum iritat MacGregor. Mă rog, care-i povestea?

Ludwig îi cercetă o clipă, cu dispreţ prea puţin ascuns, faţa pistruiată de roşcovan rotofei şi cam mărginit. Îl ştia superstiţios şi o ocazie ca asta nu trebuia să-i scape:

– Dacă n-aş fi schimbat fără voia mea cariera universitară pentru cinstea de a conduce hîrbul ăsta, le-aş fi vorbit poate studenţilor mei despre cele trei mari state care existau în sud-vestul Africii prin secolul XV: Congo, Lunda şi Gola-an-Dango...

– Ei, pe dracu?! făcu celălalt neîncrezător. Erau negrii ăştia bantu capabili de aşa ceva?

– Mai mult decît atît: aveau o civilizaţie cu adevărat înfloritoare, iar portughezilor le-a trebuit mai bine de o sută de ani pentru a înfrînge rezistenţa lor organizată...

– Mda, rezistă ei şi-acum şi încă destul de bine! Ce-i însă cu legenda aia?

Ludwig Repka strivi cu dosul palmei un ţînţar uriaş care zumzăia înnebunit deasupra cadranului fosforescent al busolei giromagnetice.

– Zona în centrul căreia se află lacul şi valea Wandoo, este o regiune subecuatorială, împădurită, o cetate naturală inexpugnabilă. Cu toate acestea, ambiţioşi, portughezii se străduiau neîncetat să pătrundă pînă acolo, dar toate expediţiile piereau aproape fără urmă.

– Chiar aşa?

– Legenda, care e foarte răspîndită printre angolezi, susţine că atunci cînd unităţile portugheze ajungeau epuizate în preajma lacului, din el se ridica o mare pasăre albă care le nimicea fără cruţare...

– Eh, poveşti! Cine dracu mai crede în pasărea Rok, cea cu dinţii de oţel? se hlizi fără prea multă convingere MacGregor.

– Adevărul e că uneori mai scăpa cu viaţă cîte un militar, sau cîte un călugăr, dar erau atît de zdruncinaţi la minte, încît relatările lor erau socotite ca manifestarea unei boli psihice specifice acelor locuri. Cu toţii susţineau că văzuseră pasărea înălţîndu-se, iar în faţa slavei ei, spadele şi lăncile, platoşele şi muschetele se prefăceau în pulbere fumegîndă...

MacGregor asculta fascinat, cu pleoapa ochiului stîng umflată, zbătîndu-se uşor.

– Mai ştii de ce vrăjitorii sînt în stare negrii ăştia?! Uite, îmi povestea un tip cam trăsnit, într-un bar din Windhoek...

Brusc, apelul controlorului de zbor îi readuse în prezent. Şi-au acoperit dintr-o mişcare urechile cu monstruoasele căşti antifon, degetele, abile, apăsau butoane, conectau circuite, declanşau sclipirea măruntă şi colorată a luminiţelor de control, rosteau cu voce metalică în interfoane cifre şi cuvinte magice ce trezeau la viaţă unealta lor de război.

MacGregor, pilotul celui de-al treilea elicopter de desant, porni motoarele, apoi se aplecă spre stînga pentru a privi şirul lung de oameni care, cu spatele încovoiat, asurziţi de zgomot şi înfioraţi de aerul rece dizlocat de palele dublelor elice de sustentaţie, urcau anonimi, unul cîte unul, în pîntecul vibrînd al aparatului.

•

Încadraţi riguros în formaţie, MacGregor şi Ludwig Repka se aflau la mai puţin de cinci kilometri de obiectiv, cînd observară simultan apariţia la cîteva grade mai spre vest a şase bireactoare Buccaneer MK 50 desfăşurate pentru atac.

– Începe dansul! rosti rînjind MacGregor, cu ochii la cele şaisprezece bombe de cîte patru sute cincizeci de kilograme, pe care fiecare avion le purta acroşate sub aripi.

Lacul Wandoo sclipea ca o bijuterie verzuie, înconjurat de masa vegetală informă a junglei. În numai cîteva secunde însă, latura sa dinspre nord-est părea un vulcan în erupţie.

Caruselul înfricoşător al morţii înaripate dură mai puţin de trei minute. Gata de intervenţie în situaţia existenţei unui punct de foc al inamicului, unităţile de desant executau perfect sincronizate elipse prelungi la o sută de metri înălţime. În preajma lor, ca nişte cîini de pază, patru dintre teribilele elicoptere de asalt **Cobra** vegheau şi ele gata

pentru intervenție.

„Acțiunea a reușit!" transmise prin radio, în afrikaans, vocea hîrîită a colonelului Schröeder. „Executați operațiunea **Sisal!**". Urma cercetarea văii inundate și nimicirea supraviețuitorilor.

Unul cîte unul, conform unui grafic riguros, aparatele luau cap compas spre nord-est. Jos, valurile de fum violaceu, de praf și mîl dezintegrat în fracțiuni microscopice, care acopereau ca un giulgiu luciul rănit al apei, începură să se destrame.

Învolburate, apele se năpusteau spre poarta deschisă de curînd, tot mai largă sub forța năpraznică a viiturii.

Din cel de-al treilea elicopter de desant, ce patrula singur acum în latura sudică a lacului, MacGregor și Ludwig Repka priveau prin lentilele cu filtre speciale ale ochelarilor lor de zbor fundul mîlos, împestrițat de verdele murdar al vegetației de baltă.

Ca un trăsnet din senin, glasul **Hienei** plezni în mem r nele căștilor.

– Mein Gott! Ce-o fi asta? Numai ruşii... Nütürlich! Numai ruşii...

– Ce spune? întrebă peste umăr MacGregor.

Abia atunci realiză copilotul că Schröeder vorbise în germană, renunțînd pentru prima dată din cîte știa el la afrikaans, limba patriei sale de adopțiune.

– Dracu' știe despre ce ruşi bolborosește, îi răspunse deruttat scoțianului.

Aproape imediat, glasul dintotdeauna al **Hienei** reveni tunător în căști:

– Apel general! Operațiunea **Sisal** se suspendă și toate unitățile se regrupează deasupra fostului baraj natural! Misiune: neutralizarea unei baze imense de rachete, cel mai probabil instalată de sovietici. Consemnul de suspendare a acțiunii în curs: **Cuende!** Apel general!...

Virînd strîns, MacGregor se îndreptă spre centrul fostului lac Wandoo și acolo zăriră înălțîndu-se grațios profilul neîndoielnic al unei rachete de un alb strălucitor, cu baza celor trei planuri de direcție acoperită încă parțial de apă învolburată. Spre vest, într-un elicopter de asalt, suspendat la vreo două sute de metri înălțime, colonelul Schröeder îi aștepta. Ludwig comandă deschiderea panourilor laterale blindate și aproape imediat aparatul trepidă în ritmul mitralierei grele mînuit de soldații din pîntecul său. După cîteva secunde, din lansatoarele laterale ale **Cobrei** porniră simultan două rachete aer-sol, marcîndu-și culoarul de trecere cu jeturi turbionare de fum alburiu.

Din momentul acela, copilotul avu impresia că timpul se dilată. Întîi văzu cum fuzeele argintii își încetinesc parcă zborul, întîmpinate din vîrful rachetei atacate de un lung șir de globuri străvezii, ce străluceau în soare aidoma baloanelor de săpun cu care se jucase în copilărie. Apoi, zveltele bombe zburătoare se făcură nevăzute, acolo, la jumătatea drumului lor, pînă unde vîrstaseră văzduhul cu prelungile cozi de cometă.

– E pasărea Wandoo! E pasărea ta răzbunătoare! urlă MacGregor și mîinile sale se crispau pe manșă. Dar Ludwig nu-i răspunse, căci clipa cea lungă nu se terminase: din vîrful sidefiu al păsării nefaste porniseră pe un fir nevăzut alte șiruri de bule străvezii, tot mai mari și mai transparente pe măsură ce înaintau, stopînd în înaltul cerului aparatul de zbor al **Hienei.** Și cei doi văzură din nou cu groază cum și acesta se dezagregă, cum din punctul acela de impact se desprind și cad în poziții nefirești patru trupuri omenești și alveola sclipitoare a carlingii.

În acel moment, sosi și peste ei duhul globular al păsării lacului Wandoo. Cu uluire, dar și cu ciudată detașare, Ludwig simți întîi cum puntea de metal ce-i lega dantura se pulverizează în particule fine ca de nisip marin, după care văzu cum structura metalică a carcasei aparatului se destramă, simțind în același timp cum alunecă în gol.

Înălțimea mică de zece-cincisprezece metri îi salvase pe cei mai mulți dintre oamenii aflați la bordul elicopterului de desant și totuși, la malul lacului ajunseră numai ei doi, MacGregor și Ludwig Repka, după o luptă disperată de a străbate prin capcanele fundului mlăștinos, ascuns într-un strat de apă în care vegetația punea bariere de netrecut. Ceilalți se înecaseră probabil alunecînd în depresiuni ascunse sau epuizați de flămîndele lipitori ce colcăiau în mîlul răvășit de viitură.

Stăteam amîndoi culcați pe spate pe povîrnișul malului înalt, la cîțiva pași numai de răsuflarea umedă a pădurii veșnic verzi. În cele din urmă, după ce lansă cu glas răgușit un lung pomelnic de înjurături în dialectul clanului său, MacGregor se sculă în picioare și, aplecîndu-se, scutură destul de puternic umărul copilotului.

– Să plecăm, Ludwig... Tîrfa aia de Pasăre Rok ne mai poate face vreo figură. S-o ștergem, dracului!

Trezit din letargie, Ludwig se sculă în capul oaselor. Se priviră cu spaimă, fiecare dintre ei fiind oglinda fidelă a celuilalt. Din echipament rămăsese o mînă de zdrențe acoperite de o crustă, parțial uscată, de mîl pestilențial și alge gelatinoase. Bocancii nu mai aveau catarame sau crampoane metalice și era o minune că nu-i pierduseră din picioare. Brațele, pieptul, pulpele mai ales, erau pline de urmele vineții însîngerate, lăsate de ventuzele lipitorilor.

– Să-i dăm bătaie! rosti în cele din urmă Ludwig, întorcîndu-se ca un automat și pornind primul, clătinîndu-se, spre zidul vertical al junglei.

Abia făcură cîțiva pași și o vibrație neobișnuită a aerului îi opri în loc. Întorcînd capetele și ridicînd ochii, văzură înălțîndu-se încet marea pasăre albă a lacului Wandoo.

Nici flăcări, nici aburi fierbinți, nici urlet de motoare reactive în forțaj, ci doar o insolită structură geometrică suspendată în tării. Se oprise la nu prea mare înălțime și cei doi priveau cu uluire cum albul său perlat începe să pîlpîie parcă intermitent, topindu-se tot mai mult în transparență. Un țiuit ciudat, de înaltă frecvență, începu să le chinuie timpanele și o amețeală ușoară îi pătrundea, insinuantă.

În cele din urmă, cu o ultimă revenire în spectrul vizibil, pasărea lacului Wandoo dispăru cu desăvîrșire.

●

Pentru cei doi bărbați, zilele și nopțile ce urmară își pierdură șirul firesc. Se tîrau ca două fiare rănite, înfometați și însîngerați, prin pădurea nesfîrșită, coborînd mereu spre sud, pîndind noaptea la marginea satelor înșirate de-a lungul rîurilor pentru a fura orice putea astîmpăra cît de cît foamea. Pătrunzînd în savană, pășeau împleticit pe solul pietros, printre tufărișurile spinoase ce le vezicau epiderma chinuită, ocolind cu teamă craalurile înconjurate cu palisade înalte ale negrilor bantu, apoi, mai mult tîrîndu-se, ajunseră în nordul deșertului Namib.

Și cînd într-o dimineață se treziră înfrigurați, după ce linseră roua condensată pe cuticula ciudatei plante **Welwitschia mirabilis**, în ceața ce se destrăma încet, văzură la numai cîțiva metri depărtare fîșiile paralele de beton ale unei imposibile autostrăzi.

Se repeziră și, în genunchi, pipăiau neîncrezători cu palmele. MacGregor ridică ochii spre tovarășul său:

– Damned! Cum e posibil? Unde sîntem?!...

Ludwig nu răspunse. Cunoștea zona din survolările aeriene, avea întipărită în memorie, ca și celălalt de altfel, imaginea hărților pe care le folosiseră zi de zi. Nu se rătăciseră, și totuși, șoseaua asta nu putea să existe în lungul deșertului Namib...

Amîndoi zăriră odată un vehicul strălucitor ce se apropia cu repeziciune.

– Un automobil! răcni Ludwig sărind în picioare și fluturîndu-și mîinile deasupra capului.

O mașină curioasă opri silențios în fața lor, o portieră translucidă se deschise și un negru tînăr, zvelt, coborî privindu-i cu nesfîrșită uimire:

– Ce-i cu voi?! De unde veniți? întrebă el într-o afrikaans cu accente surprinzătoare.

Se apropiară de el, iar MacGregor ceru cu voce gîtuită:

– Apă! Dă-ne puțină apă...

Băiatul se repezi spre interiorul mașinii și reveni cu patru recipiente cu conținut portocaliu. Băură. Limonada fortifiantă le dădu puteri sporite:

– Hai, negrule, ne duci și pe noi?

– Unde? șopti tînărul cercetînd cu teamă înfățișarea celor două arătări în zdrențe, cu bărbi și plete încîlcite din care se zăreau doar ochii sălbatici, injectați de suferință.

– Spre cel mai apropiat post de poliție sau spre cea mai la îndemînă bază militară...

Tînărul se urcă la locul său și, acționînd un mecanism, basculă vertical portierele din spate. Cei doi bărbați se instalară șovăitori în fotoliile ce le îmbrățișară elastic trupurile obosite, capota se etanșeiză și vehiculul demară lin.

Bordul neobișnuit, absența volanului, îi intriga tot mai mult pe foștii piloți de elicopter, iar tînărul negru, în cămașa sa albă cu mîneci scurte, părea din cale afară de firav, așa cum stătea pe locul său din față. Își cerceta pasagerii cu coada ochiului și în cele din urmă, ezitînd, făcu un contact pe pupitrul de comandă și rosti repezit vreo două fraze în dialectul bantu. Un monitor de bord prinse viață redînd imaginea unui bărbat de culoare, purtînd un chipiu înalt și un bluzon cu epoleți nedeslușiți, care răspunse pe un ton relaxat cîteva cuvinte.

Mai multe clipe după convorbire, perplecși, cei doi încercară să înțeleagă ce se petrece, după care MacGregor mormăi în barbă:

– Cu cine-ai vorbit, băiete?

– Cu poliția rutieră...

– O.K.!

După mai puțin de un sfert de ceas, văzură venindu-le în întîmpinare la mică înălțime un aparat de zbor ce aducea cu o uriașă broască țestoasă. Tînărul își opri mașina cu un puternic oftat de ușurare în fața aerodinei care bloca acum șoseaua. Trei negri înalți, în uniforme ușoare, cafenii, se apropiară cu pas elastic. Ludwig și MacGregor coborîră greoi și cu inimile strînse.

– Cine sînteți? întrebă unul dintre polițiști, care părea să fie șeful celorlalți, privindu-l insistent pe scoțianul care bolborosea niște înjurături în barba-i roșcovană, încîlcită și murdară.

Tovarășul acestuia se simți obligat să răspundă:

– Sîntem piloți din forța specială aeropurtată a colonelului Schröeder, unitatea 21, cu baza la Groot Fontein...

– Aha!

– ...Și dorim să fim cît mai rapid transportați la cea mai apropiată bază aeriană, completă copilotul cu glas obosit, încercînd să descifreze semnificația treselor necunoscute de pe epoleții bărbatului din fața lui.

– Bine, desigur... mormăi acesta privindu-l îngîndurat. Eu sînt locotenentul de poliție N'dola. Veți veni cu noi!...

La bordul celui mai ciudat aparat de zbor din cîte văzuseră pînă atunci, Ludwig și MacGregor căzură într-o toropeală abulică. La un moment dat, locotenentul îl scutură de braț pe cel dintîi și-l întrebă parcă cu indiferență:

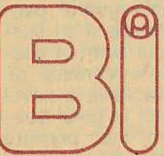
– Veniți din misiunea Wandoo?

– Da, da! se grăbi acesta să răspundă. Ne tîrîm de cîteva luni... A fost un dezastru, acolo... Un dezastru inimaginabil!

– Ooo! Pasărea... șuieră și MacGregor cu ochii încețoșați de o spaimă fără nume.

Aterizară pe terenul gazonat din fața unui șir de pavilioane mici, cochete, înconjurate de un

(CONTINUARE ÎN PAG. 312)

ÎNTOARCEREA DE PE PLANETA

MILIVOJ ANDJELCOVIC

18 Ianuarie 2021.

Pe la ora 17.00, ora locală, nu mi-am mai putut înăbuși neliniștea. Era ca și cum toate visele și speranțele mele, precum și o frică ascunsă și inexplicabilă mi s-ar fi strîns într-un nod în gît și acum parcă mă sugrumau pulsînd într-un ritm accelerat și nervos. M-am îndreptat spre hubloul cel mai apropiat, geamul oglindea atît fața mea congestionată cît și miile de lumini multicolore clipitoare de pe panoul de control. Am apăsat pe un buton și obloanele au dispărut undeva în adîncuri, însoțite de un sunet abia auzit, de parcă o palā de vînt de nisip ar fi izbit geamul hubloului. Mai întîi am văzut luminile nenumăratelor stele — de la cele mai mici care străpung întunericul, ca vîrfurile acelor, pînă la cele de mărimea unei nuci. Liniștite, fără să clipească, radiante și imobile, erau parcă suspendate pe fundalul întunecat. Apoi am realizat imensa adîncime a spațiului — o distanță de neconceput mă separa de stele. Un NIMIC tridimensional, negru, fără de sfîrșit. Din cînd în cînd, în apropierea navei se putea zări praf strălucitor și rareori cîte o șuviță palidă, fină — ca atunci cînd închizi ochii și strîngi foarte bine pleoapele. Totuși, nu știu dacă toate existau într-adevăr sau erau numai o reflexie a ochilor mei încordați și obosiți.

Așa cum mai făcusem și altădată am încercat în zadar să recunosc vreo constelație — cerul în această parte a galaxiei nu-mi spunea nimic. Resemnat, am apăsat pe buton — obloanele s-au ridicat din adîncuri acompaniate asemănător vîntului de nisip și din nou mi-am văzut propria imagine și sala de control în geamul hubloului.

Șiruri lungi de calcule complicate făcute de calculatorul central parcă clipoceau apărînd pe marele ecran. Căpitanul navei, Igor Majinovici, le studia cu atenție și transfera unele numere la loc sigur pe un ecran mai mic. Mi-a aruncat o privire rapidă și apoi a continuat cu calculele. Cînd ultimul șir de numere au pălit, fără să-și ridice capul, a spus cu o voce stranie, parcă gîtuită.

— Va fi în raza noastră vizuală, în mai puțin de un minut.

Tonul pe care-l folosise îmi îndreptățea neliniștea. Toți acești ani, petrecuți împreună în spațiu, ne învățaseră să ne înțelegem în puține cuvinte.

— Ce constelație? am întrebat, încercînd să păstrez un ton neutru. Simțeam un fel de greutate pe umeri și nodul din gît începuse să pulseze viguros.

— Constelație? Nu mai e vorba de constelații, ci de sistemul solar, auzi? De sistemul nostru!

Cum aș putea descrie fericirea fără margini ce ne-a cuprins cînd am văzut lumina îndepărtată a Soarelui pe marele ecran. Palid și abia zărindu-se printre stelele mai apropiate, mai mari și mai strălucitoare, Soarele părea să ne încălzească chiar de la acea distanță înfricoșătoare. Era lumina sistemului nostru solar, lumea și casa oamenilor, văzută pentru prima dată după 15 ani de călătorie prin infinitățile spațiului.

Ne întorceam pe Pămînt mai devreme decît s-ar fi putut oricine aștepta — după numai 80 de ani. Călătoria dinspre Pămînt durase 14 ani, reîntoarcerea era însă mult mai rapidă — mai puțin de un an ne trebuia să străbatem aceeași distanță cu această navă intergalactică construită pe planeta Ei Bi. Totuși, bătălia cu timpul era pierdută. Știam că nu vom mai întîlni pe nimeni cunoscut pe Pămînt; datorită fluctuațiilor timpului trecuseră 80 de ani de la plecarea noastră.

Îmbătrîniți doar cu 15 ani, urma să aterizăm pe planeta noastră unde se scursese aproape un secol. Totuși, alergam grăbiți, cu toată puterea motoarelor, să îmbrățișăm Pămîntul și pe oamenii lui.

Chiar și acum, după mai mult de 15 ani, îmi amintesc clar cuvintele președintelui Națiunilor Unite la ceremonia lansării noastre în spațiu:

„Adunarea Generală a Națiunilor Unite v-a ales să fiți emisarii Pămîntului și ai rasei umane ca răspuns la invitația trimisă de îndepărtata planetă Ei Bi către toate formele de viață necunoscute, prietenoase și raționale din galaxie. Vă îmbarcați pentru o călătorie lungă spre o civilizație mai dezvoltată și mai veche ca a noastră. Nici unul dintre noi nu va trăi să vă vadă întorcîndu-vă, dar cunoștințele pe care le veți aduce generațiilor viitoare, cunoștințe pe care nici nu ni le putem imagina azi, vor însemna un pas decisiv în dezvoltarea rasei umane pe Pămînt. Pasul acesta e comparabil cu acel moment insondabil din timpurile preistorice cînd strămoșul nostru s-a strecurat afară din oceanul călduț pe țărmul inospitalier. Acesta a fost momentul cînd a început pe Pămînt adevărata viață, aventura care a făcut posibilă apariția inteligenței, a rațiunii, a rasei umane. Astăzi, din nou sîntem în fața unei asemenea încercări. Poate că minunata noastră planetă este doar o haltă între oceanul sărat din care ne tragem și oceanul înstelat unde vom locui pînă la urmă. Dar toate acestea fără îndoială că le știți. Vă trimitem ca ambasadori ai păcii, prieteniei și bunăvoinței omenirii de pe îndepărtata planetă Pămînt. Să nu uitați asta niciodată!"

Aceste cuvinte, înscrise pe prima pagină a jurnalului nostru de bord, au rămas adînc incrustate în conștiința noastră. Cîtă dreptate avusese bătrînul președinte! Ne întoarcem pe Pămînt aducînd cele mai prețioase cunoștințe dobîndite de o civilizație cu o istorie ce o depășea cu mult pe a noastră. Aducem cu noi dezvăluirea tuturor secretelor pentru paleontologi, ingineri, fizicieni, medici, biochimiști și experți în genetică, hărți detaliate ale galaxiei noastre și a celor învecinate, răspunsuri la toate întrebările teologice și la multe întrebări filosofice pe care omenirea se tot străduiește să le rezolve de la nașterea sa. În sfîrșit, cel mai prețios lucru, experiența enormă a unei civilizații progresiste și înțelepte, mult asemănătoare civilizației noastre.

Dar mai sînt încă peste patru luni de călătorie pînă la Pămînt. Foarte mult dacă ții seama de nerăbdarea noastră. Nu chiar așa de mult dacă-ți amintești că ne-au trebuit aproape cinci ani să acoperim aceeași distanță cu vechea noastră navă.

26 Martie 2021.

Zilele trec monoton, după program. Între orele 6,00 și 18,00 trimitem fără încetare șiruri de mesaje scurte. Fiecare din ele conțin codul nostru de identificare și extrase din cele mai importante materiale științifice pe care le aducem de pe planeta Ei Bi. Știu că toate rămîn mult în urmă din cauza vitezei cu care călătorim. Totuși, ca și în lunile precedente, trimitem cu regularitate mesaje în spațiul întunecat, înghețat. Călătoria noastră este o aventură nesigură și aceste semnale sînt urmele noastre. Ele vor ajunge sigur pe Pămînt într-o zi și vor fi primite de urmașii noștri.

În timpul orelor rămase, încerc să fiu împreună cu cît mai mulți membri ai echipei noastre. Iau parte cu sfințenie la toate partidele de ping-pong, mini-baschet, șah și lupte greco-romane. Fac băi de soare în solarium și înainte de a mă culca conectez ecranul din camera mea la circuitul de televiziune.

În ultimii ani, cel mai popular și mai frecvent program era unul care fusese filmat chiar pe navă. Începe cu figura unei stewardese în prim plan vorbind cu o voce catifelată:

— Bună ziua. Vă vorbește gazda aeronavei. Am decolat pentru planeta Pămînt pe care ajungem după 14 ani, 2 luni, opt zile, 13 ore, 56 minute și 48 secunde. Vă rog să mă scuzați, 18 secunde. Vom zbura la altitudinea de 350 milioane pînă la 1000 milioane kilometri. Vremea va fi plăcută, cu o ușoară briză de la instalația de aer condiționat. Pentru distracția dumneavoastră, compania noastră a angajat diferite comete însoțitoare pentru fiecare 7 ani ai excursiei. Vă rugăm să nu aruncați nimic prin hublouri și să folosiți doar ușa din față pentru ieșirea din aeronavă. Vă mulțumim pentru atenție.

Apoi camera s-a îndepărtat pînă cînd a devenit evident că stewardesa era doar o imagine pe care calculatorul o proiectase pe ecranul central.

Toate aceste condiții sintetice de viață, deși aproape atingeau perfecțiunea, nu puteau șterge din adîncurile subconștientului ideea că sîntem un boț de materie solidă care alunecă prin NIMIC și eternitate, prin SPAȚIUL și TIMPUL nesfîrșit. Eram puși în fața realității acestor concepte abstracte care scăpau experienței umane și criteriilor pămîntești. Realitatea acestor abstracții, fără început și fără sfîrșit, independente de voința și gîndirea umană, există dintotdeauna în singurătatea înghețată a spațiului, pînă am devenit noi conștienți de ea, așa cum va rămîne să existe și după trecerea noastră.

În grupul nostru, în momentele de vîrf ale competițiilor, cînd trupurile și mințile membrilor echipei erau coordonate și concentrate să cîștige un punct, să marcheze un coș, să fie campioni, reușeam, în cele din urmă, să reactivăm în noi dorința de autodepășire și încredere în sine. Apoi, în zilele ce urmau, puteam din nou face față nemărginirii Spațiului, eliberați de complexele create de numeroase limitări impuse de corpurile noastre fragile.

Participaserăm la un eveniment extraordinar, întîlnirea a două civilizații în infinitatea Spațiului. Una care trecea neîncetat în neființă și cealaltă, nouă, entuziastă, de pe un mic sistem la periferia galaxiei. Pentru prima oară întreaga cunoaștere dobîndită pe parcursul unei civilizații nu va fi strivită de înghețul încet dar autodistrugător al incomensurabilei eternități cuprinzînd timpul cosmic, expansiunea fără capăt și necunoscute dimensiuni. Un ciclu complet de viață urma să fie revitalizat în altul, tinerețea și entuziasmul urmau să se îmbogățească cu experiență, înțelepciune, cunoaștere. Dar va permite oare Spațiul ca acest proces să se desfășoare, va permite ca un rest de viață și rațiune să se combine cu un spirit proaspăt și tînăr, oare forțele biochimice ale vieții, rațiunea și inteligența se vor putea uni, nepedepsite, să contrazică legile eternității? Și oare această rasă periferică, imperfectă, dar de o excepțională vigoare și ambiție, nețărmurită și nemăsurată încredere în sine, va fi în stare să implanteze această schimbare în însăși substanța și armonia întregii galaxii?

Acum oamenii care-și folosesc rațiunea pentru a distruge Timpul și Spațiul se vor opri doar în fața Eternei Materii cu adevărat indestructibile, din care totul a apărut și în care totul se va întoarce.

Azi, pe la orele 19,00, Pămîntul va putea fi

văzut, în sfîrşit. Mic, un punct palid în nemărginirea Spaţiului... Mai mult de o oră, cît timp l-am putut zări, am stat lîngă hubloul din bibliotecă. Vom ateriza pe Pămînt în mai puţin de o lună, pe 21 aprilie. E din ce în ce mai greu de aşteptat, nerăbdarea creşte continuu. La ora 20,23 Pămîntul a fost acoperit de globul strălucitor al Soarelui, conturîndu-se pe fundalul negru, mare cît o portocală.

20 Aprilie 2021.

Eram în biblioteca de microfilme cînd căpitanul navei a apărut pe ecran:

— Atenţiune, către echipajul navei! Toată lumea la posturi! La orele 21,27 şi 00 secunde intră în vigoare regulile pentru intrare normală pe orbită planetară. Ţinta: Planeta Pămînt. Numărătoarea inversă începe la orele 21,26 şi 30 secunde. Tăcu cîteva minute apoi continuă cu o voce joasă:

— Prieteni, Pămîntul nostru e în faţa noastră. Mîine dimineaţă vom fi în stare să intrăm în legătură cu el. Dar nu uitaţi că s-au scurs 80 de ani pe Pămînt. Aştept de la fiecare din voi să continue să-şi îndeplinească sarcinile obişnuite, orice s-ar întîmpla. În orice caz, ca fiecare dintre voi, sper că mîine va fi o zi şi pentru noi pe planeta noastră.

21 Aprilie 2021.

La ora 07,48 în camera de control izbucni o voce clară, răsunătoare, care ne izbi la fel de ascuţit ca un fascicul laser.

„Aici planeta Pămînt. Am primit codul vostru de identificare. Pretindeţi că sînteţi crucişătorul spaţial «Naţiunile Unite ale planetei Pămînt», lansat în zbor interplanetar în direcţia planetei Ei Bi în 2005. Echipamentele noastre indică o navă diferită, de origine necunoscută. Aşteptăm explicaţii".

— Aici căpitanul navei. Observaţiile sînt corecte. Aceasta este o navă de pe planeta Ei Bi care a fost dăruită Naţiunilor Unite de pe planeta Pămînt. Nava este în exclusivitate sub comanda noastră. Echipajul este acelaşi cu al crucişătorului „Naţiunile Unite ale planetei Pămînt". Nu transportăm locuitori de pe alte planete şi nu sîntem supuşi nici unei influenţe străine. Vă rugăm informaţi imediat pe Preşedintele Naţiunilor Unite de sosirea noastră, parola de identificare în circumstanţe speciale este „Apollo". Aşteptăm răspunsul la parolă. Timp de cîteva secunde lungi, singurul lucru pe care-l puteam auzi erau îndepărtate descărcări electrice, apoi din nou vocea:

— Datele au fost confirmate, explicaţiile acceptate. Vă aşteptăm în 79 ani, 10 luni şi 2 zile. Pe baza vitezei pe care o aveţi am calculat că într-adevăr e posibil să sosiţi atît de devreme. Aterizaţi pe Cîmpul E.L.I. punctul 71/08 conform indicaţiilor de pe hărţile voastre. Cosmodromul e gata să vă primească. Bine aţi venit pe Pămînt!

Toată lumea din sala de control zîmbea fericită. Călătoria se încheiase. Pămîntul ne primea cu braţele deschise! Căpitanul Igor întrerupse legătura şi comută pe interfon.

— Vă vorbeşte căpitanul navei. Ordin către Camera Maşinilor. Reduceţi imediat viteza la minimum! Ordinul de utilizare a regulilor pentru intrare normală pe orbita planetară se suspendă! Veţi fi informaţi la timpul potrivit despre noua traiectorie. Ordin spre camera de navigaţie! Calculaţi o nouă traiectorie a navei în paralel cu mişcarea Pămîntului în jurul Soarelui, la distanţa maximă care mai permite menţinerea comunicaţiilor. L-am privit neştiind ce să cred. Ceva se întîmplase...

Aceeaşi întrebare a venit aproape simultan din camera maşinilor şi cea de navigaţie:

— Vă rugăm repetaţi ordinul!

Într-o tăcere absolută, căpitanul a repetat ordinul cuvînt cu cuvînt. Apoi a adăugat: Cer să fie imediat îndeplinit! Convoc urgent adunarea Consiliului navei! Închise interfonul şi-şi trecu obosit mîna peste frunte. Mi-am părăsit postul de transmisie. Ceea ce se întîmpla era mult mai important. M-am apropiat de biroul lui Igor şi, privindu-l cu atenţie, i-am zis încet:

— Nu înţeleg. Ştiu că niciodată nu poţi fi destul de precaut, dar mă tem că de astă dată nu ai suficiente argumente pentru un asemenea comportament extremist. Sînt sigur că membrii Consiliului îţi vor spune acelaşi lucru.

Era în mod evident extenuat, dar în ochi şi

RADU GAVRILESCU

în expresia feţei nu puteam zări nimic neobişnuit, nelalocul lui.

Igor se uită doar la mine şi, fără să răspundă, comută linia de comunicaţie.

— Alo, Pămîntul! Aşteptăm în continuare răspunsul la parola pentru circumstanţe deosebite. Reglă receptorul, dar doar zgomotul de fond se putea auzi. După mai mult de un minut, aceeaşi voce de mai înainte anunţă:

— Repet. Veţi ateriza pe Cîmpul E.L.I. 93. Punctul 71/08. Bine aţi venit pe Pămînt! Igor răspunse cu o voce hotărîtă:

— Aşteptăm răspunsul la parolă. Toate instrucţiunile de aterizare au fost amînate pînă ce primim răspunsul. De data aceasta răspunsul veni imediat:

— Nu e nevoie să aşteptaţi răspunsul. Acţionaţi în conformitate cu instrucţiunile!

— Cer să vorbesc urgent cu Preşedintele Naţiunilor Unite de pe Pămînt.

Urmă o pauză lungă ca şi cum vorbitorul invizibil îşi aduna informaţii suplimentare şi instrucţiuni.

— Pe Pămînt s-au petrecut schimbări importante. Naţiunile Unite au fost dizolvate în urmă cu 8 ani. Acţionaţi conform instrucţiunilor. Pentru o clipă, Igor se uită la feţele noastre, căutînd să ne surprindă reacţiile. Pe lîngă echipajul obişnuit erau prezenţi şi toţi membrii Consiliului, urmărind cu atenţie convorbirea. Pe feţele lor se puteau citi şi multe întrebări nepuse. Apoi Igor, liniştit dar ferm, vorbi în microfon:

— Nu accept instrucţiuni de la un calculator oarecare. Cer să vorbesc preşedintelui oficial al civilizaţiei umane. Ne-am uitat unii la alţii cu stupoare. Un calculator? Cum e posibil? Cum a ajuns căpitanul la această concluzie? Aşteptam nervoşi replica. Numai zumzetul aparatelor de condiţionat aerul puteau fi auzite în sala de control. Vocea ripostă repede, cu acelaşi ton, fără să afişeze enervare sau protest.

— Vorbiţi cu preşedintele autorizat şi responsabil al Planetei Pămînt. Nu sînt un calculator oarecare, ci TWE-03 — Calculatorul Central al Biroului Federal al Planetei Pămînt pentru crearea şi regenerarea de calculatoare, roboţi, transformatoare şi dispozitive. Funcţia mea este aceea de împuternicit central al Pămîntului. Comunicaţia cu reprezentanţi ai rasei umane este posibilă doar pe Pămînt. Toţi supravieţuitorii rasei umane şi a celor înrudite sînt în rezervaţii cu atmosferă întreţinută. Aveţi nevoie de costume de scafandru la aterizare, atmosfera este toxică pentru orice formă de viaţă care foloseşte oxigen. Acţionaţi conform instrucţiunilor. Conversaţie încheiată.

Apoi tot ce se mai auzi era un bîzîit îndepărtat. Căpitanul mai făcu cîteva încercări să restabilească contactul — orice informaţie cît de mică era acum de o excepţională importanţă, dar vocea nu se mai auzi. Pămîntul era tăcut, învăluit în nori.

În cele din urmă, Igor reluă microfonul:

— Aţi auzit? spuse el membrilor Consiliului. Situaţia este foarte critică şi în plus neclară. Unde sînt oamenii? Ce s-a întîmplat cu Naţiunile Unite? De ce nu ştia calculatorul parola de recunoaştere în circumstanţe extraordinare? Codul era cunoscut doar de Preşedintele Naţiunilor Unite şi de Preşedintele Comitetului pentru Cercetări Cosmice. Calculatorul nu-l ştia pentru că n-a fost programat şi pus în funcţiune de aceste autorităţi. Este evident că acest calculator operează acum independent de oameni. Cine ştie în ce scop! Mi-e teamă că avem de-a face cu o formă perfectă de calculator electronic care emite ordine după bunul său plac tiranizînd întreaga planetă. Se pare că Pămîntul, în atmosfera sa poluată, este acum sub stăpînirea unor maşini care au dobîndit puterea de a se regenera, reproduce şi organiza. Aş vrea să aud propunerile dv. în ceea ce ne priveşte...

M-am reîntors la sistemul meu de transmisiuni. Dacă or fi existînd oameni pe undeva, atunci munca mea ar avea rost. Dar dacă nu mai există sau dacă n-au dispozitivele necesare pentru comunicaţie? M-am uitat la membrii Consiliului navei. Toţi şapte tocmai decideau asupra posibilităţii ca nu numai nava dar poate întregul pămînt şi rasa umană... Am trimis codul de identificare în spaţiu şi apoi am început să transmit următorul mesaj — din domeniul chimiei organice. Dacă erau cumva oameni undeva, m-am gîndit. L-am trimis repede, cît am putut de repede, mai repede ca oricînd... Cît mai multe informaţii preţioase de pe planeta Ei Bi trebuie transmise, poate mai există oameni undeva...

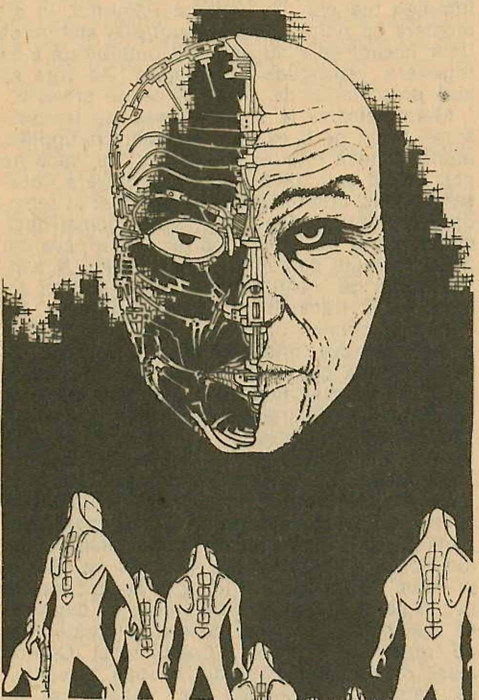
23 Aprilie 2021.

De trei zile nava noastră alunecă uşor prin spaţiu, cu toate antenele sale îndreptate spre Pămînt. Fără încetare, transmitem mesaje oamenilor şi analizăm toate sunetele pe care le prindem din spaţiu. La început era tăcere absolută peste tot. Apoi, cu o frecvenţă din ce în ce mai mare, am auzit navele automate care ne urmăreau. Evident, Calculatorul Central luase măsuri. De altfel, din a doua zi, spaţiul se umplu de freamătul lor. Şansele să ne prindă erau neglijabile. Era doar o demonstraţie de forţă. Probabilitatea de a găsi acul în carul cu fîn ar fi fost mai mare. Alergam prin spaţiu, totuşi cu laserii gata de acţiune. Nava acoperită de antene şi aparate de tot felul plana în spaţiu. În afara comunicaţiilor despre războiul automat pe care Pămîntul îl purta împotriva noastră, spaţiul rămînea mut. Nici o vorbă omenească. Nici un sunet. Am renunţat la aşteptare cu vreo două ore mai tîrziu decît de obicei, neliniştiţi şi îngrijoraţi de ce se întîmplase cu oamenii, cu întreaga rasă umană?

24 Aprilie 2021.

Noaptea trecută n-am putut adormi multă vreme. Era aproape ora 2.00, ora navei, cînd un gînd mi-a fulgerat prin minte. Aproape am alergat la biblioteca de microfilme şi din masa de materiale despre planeta Ei Bi am selectat documente despre istoria ei. Studiasem materialele doar superficial, concentrîndu-ne mai mult asupra disciplinelor ştiinţifice care mi se păreau de utilitate imediată. Mă gîndisem că le voi studia mai profund pe Pămînt, într-o casă pe malul mării, cu soarele, uşoara briză a primăverii şi mirosul ierbii tinere pătrunzîndu-mi pe fereastră. În loc de toate acestea am studiat material febril, cu murmurul uşor a

ÎNTOARCEREA DE PE PLANETA EI BI

RADU GAVRILESCU

aparatului de aer condiționat în spate, la 250 000 kilometri de Pămînt.

Mi-au trebuit mai mult de patru ore ca să termin. Am separat cu grijă toate microfilmele de care aveam nevoie să întocmesc un raport căpitanului, apoi m-am reîntors în cameră și am căzut într-un somn adînc. La ora 9.00 eram în sala de Control. Anticipasem privirea lui Igor plină de reproș și-mi pregătisem cuvintele cu care să-l familiarizez cu descoperirea mea și să-i explic importanța, dată fiind situația noastră. El era inginer electronist și nu mă așteptam să fie prea interesat în istoria planetei Ei Bi. Dar el nici nu m-a observat măcar. Toate difuzoarele erau conectate la linia de comunicație și reproduceau vocea întreruptă și neinteligibilă a cuiva care avea desigur o stație radio foarte slabă. Recepționam doar silabe individuale, foarte rar cîte un cuvînt întreg. Dar vocea era fără îndoială a unei ființe umane! Puteai simți asta în fericirea și speranța, entuziasmul și neajutorarea ce o însoțeau. Era mai degrabă un mesaj nearticulat care se pierdea într-un fîșîit, se întrerupea. Apoi apărea din nou.

— Om... mă... rumbe... pri... borin com... estein... lumi... sii... ntrea... netă... mirdo... ceri... maima maibi... siti... tab... dolfi... apu... rele... vius arun... trei... verzi spre... lută... ilsu... minisui... ris.

— Se înregistrează mesajul în Sala de comunicație. Aparent, se repetă același text. Dacă este așa, vom ști în curînd ce înseamnă, vom putea uni aceste silabe dispersate într-un tot, pietricelele într-un mozaic — zise Igor. După mai puțin de 10 minute, comunicația se întrerupse. Numai sunetul îndepărtatelor descărcări electrice se mai putea auzi în difuzoare.

— Hai să mergem în Sala Comunicațiilor, zise Igor.

— Datele au fost introduse în calculator, ne informă primul ofițer al Sălii de Control. Vom avea rezultatul din moment în moment. Apoi lumina care venea de la indicatoarele Calculatorului încremeni și Igor comandă: Ieșirea pe ecranul central!

Șiruri de litere fosforescente de un verde pal apărură pe ecran și toți citirăm înfrigurați. Homo cheamă porumbelul! Știu despre primul zbor în cosmos. Inima este în cer. Puncte luminoase roșii au năpădit întreaga planetă. Amîndouă secerile sînt false. Cea mai mare taie mai bine. Găsiți Tabulae Rudolphinae unde apune Soarele. Vezuvius aruncă trei scîntei verzi spre cer. Salutări de la Kun Ilsu președintele.

Am citit mesajul de cîteva ori și ne-am uitat unii la alții stupefiați.

— Nu înțeleg nimic din asta, zise căpitanul. Aparent este un cod. Sau poate că cel care-l transmite...

— Dacă este un cod, atunci nouă ne este transmis, spuse ofițerul din Sala de Comunicații. Sîntem singura navă cu oameni pe aici, un apel către o navă automată s-ar fi făcut cu o serie programată de impulsuri. De asemenea, răspunsul a venit pe aceeași lungime de undă pe care am transmis ultimul nostru mesaj. Luînd toate acestea în considerație, nouă ne-a fost trimis, am tras eu concluzia. Faptul că este codificat înseamnă că este un mesaj important. Și apoi, conține prea multe trucuri ca să fie un mesaj transmis de un telegrafist bîlbîit. Dar ce sistem de codificare o fi folosit? Ce sistem ați folosi ca să induceți în eroare un calculator care trage cu urechea?

— Bine, uitați-vă în toate cărțile de coduri, în special cele vechi, zise căpitanul. Și îndată ce găsiți ceva anunțați-mă! Confirmați și fiți pe recepție! Poate ne mai transmit ceva.

Iar trecură 10 ore și difuzoarele rămaseră mute cu încăpățînare. De la Sala Comunicațiilor ni se transmise că încă nu se descifrase mesajul. Era evident că „Homo" de la început înseamnă „om" și că „homini sui furis" — omenirea liberă și independentă — într-o latină nu tocmai corectă. Tabulae Rudolphinae este numele antologiei de texte a lui Kepler din 1621 care în timpul secolului 17 a fost manualul de bază în astronomie. „Unde apune Soarele" ar putea însemna că ar trebui să căutăm o ediție a acestei cărți publicată în Vest, în vestul Europei sau în America, dar nu aveam așa ceva la bordul navei, nici măcar un singur exemplar. „Vezuvius" este probabil chiar Vezuviu — vulcanul stins din Italia. Dar despre acest, despre „zborul în comun" și „porumbel" și „puncte luminoase" și „seceri false" nu se putea spune nimic.

Dezamăgit, mi-am făcut de lucru în biblioteca de microfilme. Aveam o bănuială că trebuie să fie ceva în mesaj, șirul de cuvinte bănuiam să aibă o logică. Dar care era cheia? Cum aș putea găsi soluția? Am ales cîteva microfilme și le-am pus în proiector, sperînd că mă vor pune pe drumul cel bun. Dar după o jumătate de oră eram descurajat din nou. Nu știam nimic mai mult ca înainte. Și atunci privirea mi-a căzut pe macheta crucișătorului Spațial „Națiunile Unite ale planetei Pămînt". Din motive sentimentale o luasem de pe nava noastră care rămăsese pe îndepărtata planetă Ei Bi. Numele era înscris pe proră, dar pe cealaltă parte, partea dinspre perete... da, da... cealaltă parte... Mi-am amintit brusc că era ceva, parcă un desen... ce era? În doi pași am și fost lîngă machetă și-am întors-o. Pe cealaltă parte era desenat un porumbel cu o ramură de măslin în cioc — porumbelul păcii! Era clar acum! Noi eram „porumbelul" din mesaj. Dar restul... M-am întors la ecranul central și după ce mi-am copiat textul exact al mesajului m-am așezat cu capul în mîini citindu-l cuvînt cu cuvînt...

După mai puțin de o jumătate de oră eram din nou în Sala de Control. Dintr-o privire mi-am dat seama după fața lui Igor că mesajul nu fusese încă descifrat.

— Replica la parola de identificare în circumstanțe speciale pe care o așteptai de la calculatorul împuternicit este „SOIUZ", nu-i așa? „APOLLO-SOIUZ" este parola întreagă, nu? I-am întrebat încercînd să par indiferent.

Igor și-a ridicat capul surprins. De unde știi?

— „Știu despre primul zbor în Comun" — am răspuns.

— Hei, asta-i o propoziție din mesaj! țipă el.

— Da, și înseamnă de fapt: „Știu parola și raspunsul ei „Apollo-Soiuz" primul zbor în comun în Cosmos. Și asta ne arată că cel care ne trimite mesajul este președintele autorizat al Națiunilor Unite, indiferent că organizația mai există sau nu. După cum vezi este vorba de un cod obișnuit, asociativ. Dar totuși, un cod care poate fi compus și decodificat doar de o ființă umană, nu de un calculator!

— Da, bine, și restul mesajului, restul...

— Cred c-am reușit să-l descifrez.

Iată: „Inima" este simbolul casei, al casei unde ne întoarcem. „Puncte roșii luminoase au năpădit întreaga planetă" — ce planetă s-a chemat „Planeta roșie" pînă să pună omul piciorul pe ea? „Secera" este simbolul Lunii. Care planeta a avut două luni care multă vreme s-au crezut a fi artificiale? Se precizează că trebuie să ne referim la cea mai mare, la vestul unei zone geografice ce poartă numele lui Kepler și „Vezuviu" este probabil numele unui vulcan sau crater. Astfel interpretat mesajul ar suna cam așa: „Omul cheamă nava Națiunilor Unite ale Planetei Pămînt. Parola si replica este Apollo-Soiuz. Casa voastră nu mai este Pămîntul, ci Planeta Marte, cel mai mare satelit al său — Phobos, la vest de colina lui Kepler. În craterul stins veți vedea trei puncte verzi. Salutări de la Kun il Su — președintele omenirii libere!

Igor suspină adînc. Excelent! Felicitări! Asta trebuie să fie!

Apoi ordonă în microfon: Vă rog afișați harta lui Phobos pe ecranul central. În mai puțin de un minut, mărindu-și treptat viteza, nava noastră se îndreptă spre Phobos. Singurul loc din Univers unde mai existau visele de libertate ale Planetei Pămînt și unde se țeseau planuri pentru eliberarea sa.

Am stat la fereastră observînd, ca în urmă cu cincisprezece ani, cum globul pămîntesc se topea în depărtare, cu deosebirea că acum nu pusesem piciorul pe el. Acea planetă caldă, albastră, casa noastră cea adevărată, Phobos, care în traducere înseamnă frică este numai un popas în drumul către planeta noastră. Sau acesta va fi locul unde se vor stinge ultimii reprezentanți ai rasei umane, cei care cu atîta mîndrie și-au spus „Homo". Acolo sînt posibile doar condițiile artificiale de viață, ceea ce înseamnă că doar o mînă de oameni trăiesc pe Phobos. Și atunci mi-am amintit de microfilmele care tratau istoria planetei Ei Bi. În agitația ultimelor zile uitasem să-i spun căpitanului despre ele. Dar experiența și cunoașterea unei civilizații apuse vor putea ajuta rasa umană să se susțină, să se reîntoarcă pe Pămînt, — sau va continua să hoinărească prin Cosmos căutînd un alt loc nou, liber, unde să se așeze un nou Pămînt. Erau multe întrebări fără răspuns, prea multe lucruri necunoscute și numai timpul va putea să-și spună ultimul cuvînt...

Nava își schimbă direcția cu cîteva grade și Pămîntul acoperit de vălul alb-cenușiu al norilor ieși din raza noastră vizuală. În locul lui se ivi maiestuosul Jupiter; centura cețoasă neîntreruptă de asteroizi dintre Jupiter și Marte se dispersase în mii de milioane de corpuri de diferite mărimi printre care plutea un nor de praf strălucitor. Nava se mai întoarse cu cîteva grade și acum, chiar în fața noastră, se vedea solul roșietic al lui Marte, în spatele orizontului său negru în contre-jour apăru ca o seceră mică Phobos. Ne-am repezit unii la alții strîngîndu-ne în brațe. Cu toată forța motoarelor nava gonea spre micuța Phobos care se rotea rapid, dintotdeauna, peste canalele uscate și craterele circulare cu fundul plat de pe suprafața planetei roșii ce poartă numele zeului războiului Marte.

În Sala de Control, rapoartele și ordinele veneau unul după altul — Sala de navigație, Sala mașinilor, Sala de navigație, din nou Sala de Comunicație, Sala mașinilor... În sfîrșit, toate calculele fură terminate, nava era pe drumul cel bun. În mai puțin de 10 minute urma să fim deasupra lui Phobos; va fi în plină zi...

— Apropo, l-am întrebat pe Igor, într-o scurtă pauză, n-am apucat să te întreb, cum ai știut că vorbeai cu un calculator?

— Privește, zise Igor, întinzînd o hartă a Pămîntului.

M-am uitat, Punctul E.L.I. 93,71/08 era chiar

INTOARCEREA DE PE PLANETA

Ei Bi

în locul unde Oceanul Atlantic avea cea mai mare adîncime, nici o insuliță prin apropiere.

— A ales cel mai potrivit loc ca să ne distrugă — zise Igor. Explozia noastră la aterizare ar fi răsunat ca o bombă teribilă și doar un mic val și rafala călduță de vînt ar fi atins țărmurile. Și totul s-ar fi terminat.

— Dar, dar ai fi putut să te gîndești că au un cosmoport pe o insulă artificială.

— Și mai era ceva. Amintește-ți ce-au zis: „Pe baza vitezei voastre am calculat că puteți ajunge așa de repede". Acum spune-mi ce ființă umană ar putea calcula asta în cîteva secunde? Cîteva minute bune i-ar fi trebuit doar ca să introducă datele în calculator. Era eficient și rațional în cea mai mare măsură, după cum ai văzut, dar nu îndeajuns să ne ducă de nas. Dar noi l-am dus pe el. Am cîștigat prima bătălie. Dar adevăratul război de-abia începe: omenirea împotriva calculatoarelor și roboților, aceste mașini create de om și scăpate de sub controlul său.

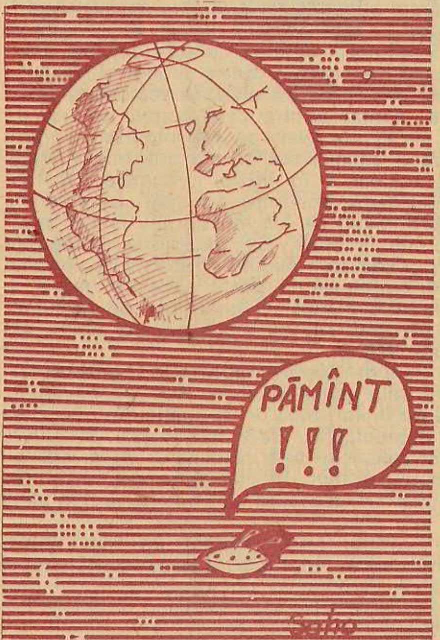
Solul lui Phobos, cu orizontul său rotund mărindu-se, era chiar în fața noastră. Craterul Stickney și stînca lui Kepler erau încă sub orizont, acoperite de întuneric. Apoi primul inel al cratereului începu să se contureze, întîi ca o elipsă turtită, apoi ca un om, în cele din urmă umplînd întregul ecran. În fundul craterului mai erau încă zone întunecate și nu se zărea nici o lumină. Așteptam cu respirația tăiată — era posibil să fi făcut vreo greșeală, sau mesajul însemna cu totul altceva? Sau, în cel mai rău caz — nu însemna nimic? Totul era în zadar, chiar interpretarea mea răstălmăcită a mesajului?

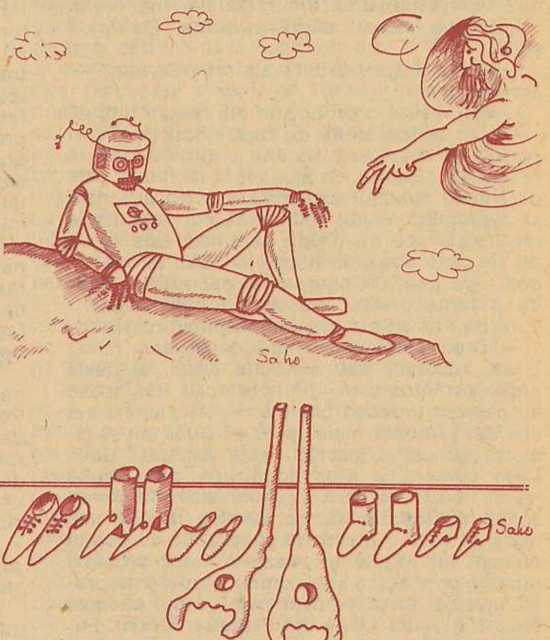
Prima rază de soare căzu pe fundul craterului, partea sa nordică se lumină repede, și jos, jos, chiar în fundul craterului, străfulgeră lumina unui ochi verde fosforescent care continuă să împrăștie o lumină palidă, verzuie.

Am respirat adînc și am privit în jur — un suspin de ușurare se auzi în Sala Centrală. Și apoi încă doi ochi verzi strălucitori, sclipiră astfel încît acum formau un triunghi. În același moment o voce umană, clară, puternică, veselă, de foarte aproape se auzi în difuzoare.

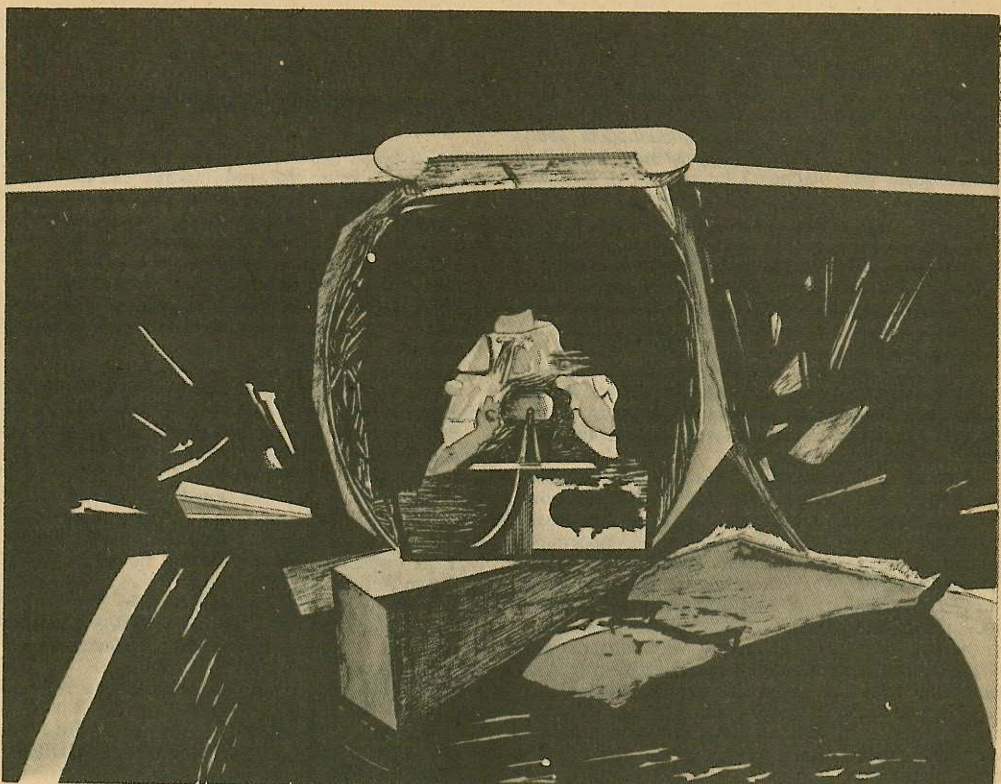
„Soiuz cheamă Apollo. Către cei reîntorși de pe planeta Ei Bi. Vă putem vedea. Sînteți chiar deasupra noastră. Pămîntul este neted și tare, puteți ateriza oriunde în zona marcată. Bine ați venit în colonia liberă a Națiunilor Unite ale Planetei Pămînt!"

Și marele Crucișător spațial de pe planeta Ei Bi care purtase prin spațiu mesajul păcii, prieteniei, bunei vecinătăți și înțelegerii, trimis de planeta Pămînt și rasa umană, se pregăti să coboare pe fundul craterului de pe Phobos, să înceapă pregătirile pentru război, pentru bătălia nemiloasă ce trebuia dusă pentru eliberarea planetei Pămînt și a întregii rase umane.

Desen de HORIA SANTAU

GABRIEL MANOLESCU

MALUL CELĂLALT

LINO ALDANI

- UITE CUM FACEM, domnule Edgeworth. Spuneți un număr format din trei cifre.

- Un număr din trei cifre?

- Da, oricare. Fie și din două cifre, dacă vreți. În fine, alegeți un număr între unu și o mie.

Bruce Edgeworth îl fixă o clipă pe doctorul Killpatrick cu o expresie de surprindere, apoi desfăcu brațele, încurcat.

- Ei bine... Nu-i deloc ușor, așa, pe nerăsuflate. Nu știu, aș putea spune 248 sau 715. Ce părere aveți, doctore? Ar merge 715?

- Pentru mine merge foarte bine, zise doctorul Killpatrick. Deci, 715. Iar acum o literă din alfabet, vă rog.

- O literă din alfabet?

- Sigur că da, domnule Edgeworth. Îmi trebuie și o literă din alfabet, oricare. Curaj!

- Să zicem, atunci, M.

- Okay! M-715.

Doctorul Killpatrick se apropie de claviatura selectorului magnetic și răsuci întrerupătorul ecranului pe care apăru instantaneu o lumină violetă, palidă, rece. Apoi apăsă pe piesele claviaturii.

- Veniți, domnule Edgeworth. Subiectul M-715 o să apară imediat, îl puteți observa în voie cît doriți. Un joc de copii, e destul să acționați aici, asupra volantului. Deplasările în profunzime nu trebuie să vă preocupe: există un teleobiectiv automat care menține imaginea în focar.

Bruce Edgeworth se apropie de ecran.

- Nu văd nimic, zise.

- Jos, în dreapta. Sînt niște stînci și tufișuri, vedeți?

- Da, dar...

- E un exemplar magnific. Uitați-vă numai, domnule Edgeworth. Îl vedeți? Așteptați să măresc imaginea. Uite, cuplez și sonorul. Țineți o mînă aici, deasupra, și mișcați volantul numai în caz că subiectul dă semne că ar ieși din cîmpul vizual.

Mambor-ul se apropie prudent, are coarnele lungi și foarte înalte, corpul suplu e gata să țîșnească la cel mai mic semn de pericol. Ajuns la izvor, se oprește adulmecînd aerul. Rămîne nemișcat ca o stîncă lîngă țîșnitura ce se revarsă în albia de pietre cenușii, detașat pe fondul norului vaporos de minusculi stropi irizați.

Aer cald, apăsător. E liniștea pădurii toropite de zăduful după-amiezii; o răsuflare sufocată, mono-

tonă ca vuietul slab dintr-o cochilie marină. Din cînd în cînd, țipătul produs de **ugugua** sus, în luminiș, rupe tăcerea locului.

Mambor-ul e tot nemișcat, continuă să adulmece aerul, întîrziind să-și afunde botul în izvor. În spatele tufișului de **aramrish**, flăcăiandrul Udo face un gest de nerăbdare. Apoi se hotărăște, dar nu reușește nici măcar să întindă arcul la timp: **mambor**-ul își îndoaie picioarele lungi într-o săritură fulgerătoare, săgeata ricoșează pe piatră la vreo doi metri în dreapta animalului lansat în plină goană. Inutil să-ți mai pui nădejdi într-o altă lovitură. Lui Udo nu-i mai rămîne decît să încerce să-l urmărească; el știe bine că uneori, cînd aleargă pe un teren accidentat, **mambor**-ul poate cădea, rupîndu-și un picior.

Udo se repede pe pantă în jos, se ferește de pietrele ascuțite care ies din pămînt, iuțește pasul, dar prada îi scapă; **mambor**-ul galopează acum pe un teren ierbos, moale și neted, încît obține cu-rînd un avantaj categoric.

Dezolat, Udo se oprește. E leoarcă de sudoare, pe cînd inima îi bate ca nebună, iar soarele îl orbește. La marginea desișului e o zonă umbroasă unde abia adie un vînticel capricios. Sub enormele frunze albastre ale arborilor **karanoa**, Udo se trîntește vlăguit, își răsucește corpul în iarba umedă, zace pe spate. Mai tîrziu, cînd sîngele și-a încetat cursa nebună, iar aerul nu-i mai arde gîtul și pieptul, Udo înaintează alene pe poteca din pădure, un tunel de smarald al cărui capăt e tocmai pe malul rîului. Loa stă acolo, pe mal, ghemuită în fața unui foc mic, și ține în mînă o țepușă de os la capătul căreia a înfipt un pește. Mirosul puternic de carne prăjită ajunge pînă la Udo chiar împotriva vîntului.

A mai văzut-o pe femeie stînd în chiar același loc, însă întotdeauna a evitat-o fără vreun motiv prea limpede. Dar acum Udo se apropie nerăbdător, tropăind prin iarbă ca să-i atragă atenția. Loa rămîne nemișcată chiar și atunci cînd Udo ajunge atît de aproape încît mai-mai să-i atingă umărul. Abia își întoarce capul: o privire ambiguă, amestec de uimire și înfumurare.

Udo nu-i inspiră teamă: nu-i decît un băiat, înalt și musculos, dar fără lumina aceea agresivă ce strălucește în ochii bărbaților din tribul său.

– Ți-e foame? întrebă femeia, coborînd privirile.

Udo mormăie ceva, își strîmbă nasul, gîdilat de aroma peștelui prăjit pe jarul încins.

– Ești Loa, nu-i așa? Loa, din tribul lui Ark.

Femeia nu răspunde. Atunci Udo face un gest ca de supărare.

– Ce cauți aici? întrebă cu o voce hotărîtă. Ai tăi sînt acolo, dincolo de pădurea cea mare. Ce faci aici, singură, pe malul rîului?

Loa îi întinde țepușa cu peștele care fumegă. Apoi se ridică, face cîțiva pași pînă la rîu, se învîrte în jurul unui par înfipt în apă. Scoate un coș plin cu pești.

– Uite! exclamă ațîțată. Eu i-am prins.

Își vîră o mînă în coș, iar peștele aruncat pe mal saltă înnebunit. Udo se grăbește să-l imobilizeze cu piciorul. Și astfel, timpul trece încet și liniștit. Udo și femeia sînt tot lîngă foc, mănîncă preocupați stînd față în față, iar din cînd în cînd se privesc în ochii umezi și adînci.

Apoi Udo spune:

– Azi era cît pe ce să-l vînez. Era cel mai frumos și cel mai mare **mambor** din pădure. Dar

într-o zi o să-l prind, o să-l duc alor tăi și tu ai să vii atunci cu mine, ne vom întoarce aici să vînăm și să pescuim, iar tu ai să dormi lîngă mine, pentru totdeauna. Pînă cînd îngerii albi ne vor chema pe malul celălalt, în raiul cel adevărat.

Udo și Loa. Printre frunzele verzi și azurii, nevăzute păsări de sticlă ciripesc neliniștite. Rîul curge lent, maiestuos; sus, un **Ugugua** dă ocoluri prin cerul pe care strălucește puternic un soare portocaliu.

– Satisfăcut? întrebă doctorul Killpatrick închizînd aparatul.

Bruce Edgeworth se întoarse încet, cu privirea goală, buimac. Fu pe punctul de a spune ceva, dar doctorul i-o luă înainte.

– Credeți-mă, mai bine decît așa n-ați fi putut alege. M-715 e într-adevăr un exemplar superb. Și acum, veniți cu mine, domnule Edgeworth. Trebuie să împlinim niște formalități. Pe aici, vă rog.

– Ascultați-mă, doctore. Eu...

– După asta, domnule Edgeworth. După.

Doctorul Killpatrick îl luă de braț și îl conduse prin coridorul cu pereții tapetați în plastic de un alb înghețat.

– Faceți-vă comod, zise, deschizînd ușa unui birou foarte luminos.

Edgeworth intră ezitînd. În încăpere, lîngă un masiv fișier metalic, o femeie stătea în picioare.

– Dînsa e doctorița Elaine Bixby.

Schiță o umbră de surîs și se lăsă să alunece în fotoliul de lîngă birou.

– Văd că fișa dumneavoastră personală e deja completată, zise doctorul ciocănind în masă cu stiloul. Bun. Și celelalte acte sînt în regulă. Trebuie doar o semnătură aici, în josul paginii, domnule Edgeworth.

Bruce Edgeworth abia aruncă o privire spre formularul albastru pe care doctorul i-l strecurase în față. Scutură capul, scurt.

Doctorul Killpatrick zîmbea încurcat. În picioare lîngă el, tînăra femeie înțepenise și ea într-o atitudine de evidentă nemulțumire.

– Nu semnez nimic, zise Edgeworth pe un ton hotărît. Am de gînd să plec cît mai repede, pricepeți? Compania voastră m-a înșelat cu mîrșăvie.

– Glumiți, domnule Edgeworth.

– Nu glumesc deloc. Pliantul vostru publicitar nu-i deloc zgîrcit în informații, le oferă chiar și pe cele mai nesemnificative. Se trece însă sub tăcere lucrul cel mai important...

– Care anume, domnule Edgeworth?

– Faptul că **kindus**-ii nu sînt animale, ci oameni. Lucrul ăsta organizația voastră nu l-a spus niciodată.

– Ajunge! îl întrerupse sec doctorul Killpatrick. O faceți, sau vă lăsați păgubaș. În situația în care vă aflați, orice discuție mi se pare inutilă. Acesta e formularul care trebuie semnat.

Edgeworth se ridică brusc, congestionat.

– Am spus nu, n-am să semnez nicicînd. Sînteți niște ucigași, asta sînteți. Ucigași!

Bătuse ușor. Cîteva ciocănituri discrete în tăblia ușii metalice. Apoi intrase cu capul sus, poziție statuară, cu sînii provocatori vîrîți într-un tricou prea lipit de corp. Pusese fișa albastră lîngă divan, pe măsuța din trestie împletită, apoi se așezase, picior peste picior. Iar atunci cînd el, ca smulgîndu-se din letargie, se apropiase pentru a se cufunda leneș într-un alt fotoliu, Elaine începu să vorbească, întîi cu voce scăzută, aproape în șoaptă, apoi pe tonuri tot mai provocatoare și insinuante.

Edgeworth o privea cînd încruntat, cînd în mod vizibil plictisit.

– Și așa, ați vrea să plecați cît mai repede! spunea doctorița Elaine, făcîndu-i cu degetul un semn de amenințare glumeață.

Edgeworth încuviință.

– Scuzați-mă, domnule Edgeworth, dar eu nu vă înțeleg. Sau, mai bine zis, înțeleg și apreciez sensibilitatea dumneavoastră, totuși nu pot să vă aprob decizia. Ați făcut o călătorie lungă și costisitoare, ba chiar și neplăcută. Să vii de pe Pămînt pînă aici, pe Igea, cu toate acele furtuni magnetice presărate în drum... De ce vreți să renunțați tocmai acum?

– V-am spus. Nu știam că **kindus**-ii sînt oameni.

— **Kindus**-ii? Greșiți, domnule Edgeworth. E a doua oară că faceți această afirmație cu totul neîntemeiată. **Kindus**-ii sînt animale, vă asigur de asta...

– Da, animale care vorbesc. I-am auzit, scumpă domnișoară. N-am priceput o vorbă, de acord. Dar e de ajuns că vorbesc, exact așa cum facem noi.

– Asta nu înseamnă nimic. Și delfinii vorbesc, dar tot animale rămîn. Sau cîinii? Nu-i același lucru cu cîinii? Chiar și găinile și boii sînt în stare să comunice cu semenii lor, știința a stabilit asta cu absolută certitudine. Iar atunci? Ar trebui prin urmare să renunțăm la friptură și la biftecuri? Domnule Edgeworth, scrupulele dumneavoastră mi se par cu adevărat excesive!

– Poate. Mie mi se par exagerate comparațiile dumitale zoologice. Excesive și înșelătoare. Am urmărit **kindus**-ii de aproape, pe ecranul selctorului magnetic. Am văzut prea bine cît de impresionant omenesc le era aspectul, i-am auzit vorbind, i-am văzut folosind focul, am văzut un bărbat și o femeie care se iubeau...

– Vă repet că nu sînt oameni. Dealtfel, nu există nici o Constituție sau vreun articol legislativ care să-i considere astfel.

– Prin forța lucrurilor! Această planetă aparține Companiei Igea. Pentru voi, cei care ați ocupat-o, nu-i decît o posesiune colonială, o crescătorie exploatată prin toate mijloacele tehnicii. Într-adevăr, cinismul nu vă lipsește deloc.

– Vă rog, domnule Edgeworth. Nu e momentul să începem o discuție de acest fel. Cu atît mai mult cu cît, ca industriaș, ca mare industriaș, nu veți fi, desigur, tocmai dumneavoastră cel care neagă avantajele liberei inițiative.

Pentru o clipă Edgeworth rămase descumpănit. Privirea femeii era în mod manifest provocatoare, ca o sfidare clară, lansată de pe o poziție imbatabilă.

– Divagați, domnișoară, încercă să-i dea replica. Nu-i nevoie de o lege scrisă ca să-i consideri oameni pe niște indivizi absolut identici cu noi.

Elaine Bixby surîse. Avea dinți foarte regulați, albi și deși.

— **Kindus**-ii sînt animale, repetă pe un ton absent, aproape scandînd silabele. Trebuie să vă obișnuiți să le tratați aspectul uman ca pe un simplu accident. Haideți, domnule Edgeworth. Sîntem aici ca să vă ajutăm, nu ca să vă tragem pe sfoară.

Edgeworth izbucni:

– Sînteți plătită ca să vorbiți astfel!

Indispoziția domnișoarei Bixby ținu doar o fracțiune de secundă.

– Sigur, sînt plătită. Dar dacă Compania Igea ar fi așa cum insinuați, o companie necinstită, n-aș accepta banii lor. Am și eu scrupulele mele, domnule.

Edgeworth se ridică încet, se apropie de imensa ușă de sticlă care dădea spre grădină. Rămase mult timp în picioare, întors cu spatele.

– Nu mi-a plăcut sistemul, zise apoi, țeapăn, continuînd să se uite afară.

– Poftim?

– Jocul acela cu trei cifre. Nu mi-a plăcut.

– O formalitate, domnule Edgeworth. E preferabil ca alegerea să fie lăsată pe seama întîmplării, mă înțelegeți.

– Da... Dar de ce trebuia să mă uit pe ecran? Scena aceea... E încă aici, săpată înăuntru, nu reușesc să mi-o scot din minte. Era absolut necesar să-l văd pe **kindus**? Să-i spionez mișcările, intimitatea? Spuneți-mi.

– Clientul are acest drept. Ați plătit deja un avans. Înainte de a achita restul se cuvine să vedeți marfa.

– Înțeleg. Totuși...

– Exagerați, domnule Edgeworth.

Doctorița Bixby se îndreptă spre rezervorul de apă, umplu un pahar, apoi scotoci în poșetă.

– Luați asta, zise, întinzîndu-i o pastilă și paharul.

– Ce-aveți acolo?

– Un calmant.

Edgeworth se mișcă acum ca un somnambul, cu o serie de gesturi executate mecanic, cu ochii rătăcind peste tot în tentativa de a scăpa de cei ai lui Elaine. Apucă paharul, înghite cu greu pastila. Apoi se întoarce din nou, fruntea îi atinge geamul, o mînă bîjbîie pe plasticul ușii batante.

Elaine e în spatele său, foarte aproape, mai-mai că-i simte respirația pe gît, parfumul subtil și tulburător. Dacă ar vrea, s-ar putea întoarce s-o strîngă în brațe. Un gînd nepotrivit, nu tocmai justificabil în împrejurarea aceea.

Tăcerea e stînjenitoare, greu de suportat. Edgeworth înghite cu greu.

— **Kindus**-ul... murmură cu o voce absentă. Cum îi dați de urmă? Vă duceți în pădure să-l capturați?

– Nu, domnule Edgeworth, **kindus**-ul va veni singur. Fiecărui exemplar, încă de mic, îi aplicăm un dispozitiv... Ei, e cam mult de explicat. E vorba de un microreceptor, nu mai mare decît o monedă. Fiecare **kindus** poartă unul aici – spune doctorița punînd mîna la ceafă – lîngă ureche, ascuns sub piele și reglat pe o lungime de undă personală. E suficient să trimiți semnalul...

– Și **kindus**-ul se supune? Ce anume îl face să vină?

– Să zicem că instinctul, domnule Edgeworth.

Iarăși o lungă tăcere. Și iarăși parfumul acela care îndeamnă gîndul la o lungă cursă de respin-

geri şi acceptări. Apoi Edgeworth simte o uşoară apăsare. Mîna femeii s-a lăsat pe umărul său.

– Domnule Edgeworth...

Plăcută, ademenitoare, vocea frînge ultima rezistenţă.

– Mîine... Totul va fi în regulă mîine seară. Tehnica noastră e foarte avansată, o să vă întoarceţi într-o stare perfectă după numai douăzeci şi patru de ore. După aceea, va trebui să rămîneţi o săptămînă sau două pentru controale, însă vă asigur că aici, pe planeta Igea, n-o să vă plictisiţi, am construit grădini suspendate şi piscine magnifice. Şi o să vă ţin chiar eu companie...

– Cum a mers, Elaine?

– Ca de obicei.

– A semnat?

– Încă nu, dar e o chestiune de minute. I-am lăsat formularul albastru în cameră. Trimite pe cineva să-l ia, să zicem, peste o jumătate de oră.

– Un tip capricios, nu?

– Nici vorbă. A cedat imediat. Toţi sînt la fel, doctore Killpatrick. Ei ştiu prea bine că n-ar supravieţui dacă le-am transplanta ficatul unui morun sau rinichii unei pantere. O ştiu, dar cînd văd **kindus**-ii se simt obligaţi să joace comedia.

Doctorul Killpatrick zîmbi.

– Edgeworth ăsta părea totuşi foarte decis să renunţe. Cum ai reuşit să-l convingi?

Doctoriţa Bixby dădu din umeri.

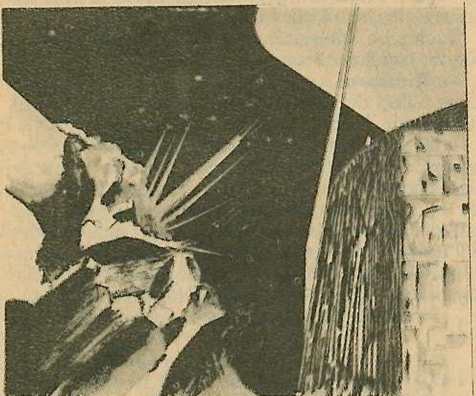
– Are ficatul putred, canceros. Ar muri în decurs de şase luni, şi ştie asta, are numai patruzeci de ani, e putred de bogat, şi doreşte mult, mult de tot să trăiască. N-a fost nevoie să risipesc prea multe cuvinte. Domnul Edgeworth era deja convins înainte ca eu să fi deschis gura.

– Bine, aprecie doctorul Killpatrick. Ocupă-te dumneata de programarea maşinii chirurgicale, iar eu voi avea grijă să-l chem imediat pe **kindus.**

Se apropie de radioselector, formă pe claviatură combinaţia corespunzătoare siglei M-715, apoi conectă brusc circuitul oscilatorului catodic.

Flăcăiandrul Udo se opri în aceeaşi clipă. O undă sonoră, intensă şi blînd învăluitoare, i se răspîndi în creier încît el uită pe loc de vînătoare, de **mambor,** de focurile tribului său. Chiar şi de Loa, a cărei imagine păli şi se pierdu ca în ceaţă. Udo începu să alerge: o fericire mai mare îl aştepta în casa îngerilor albi, pe malul celălalt al rîului.

Traducere: DOINA OPRIŢĂ

FACTORUL LIMITĂ

(URMARE DIN PAG. 280)

– Într-adevăr, spuse Scott, gînditor, probabil că au dat de o problemă prea complicată chiar şi pentru această maşină.

– Şi au pornit să găsească o altă planetă mai mare, continuă Taylor, pe care să-şi poată permite un calculator mai mare.

– Sună plauzibil, zise Scott, să o ia de la început cu răspunsurile pe care le-au aflat aici şi cu scheme şi tehnici perfecţionate.

– Şi acum, zise King, rasa umană preia totul.

Lawrence îl privi cu asprime.

– Asta nu-i treaba noastră, King. Noi sîntem cercetaşi şi ne-am încheiat misiunea. Plecăm în altă parte.

Ridică sacul cu echipament de pe sol şi şi-l atîrnă pe umăr.

– Sînteţi gata de plecare? întrebă el.

Cu zece kilometri mai sus, Taylor se aplecă spre balustrada rampei pentru a mai privi uimitorul mcanism ce se găsea sub el. O lingură căzu din sacul său împachetat neglijent şi căzu în adînc. Îi ascultară căderea multă vreme, pe gînduri, ca şi cum ar fi căzut ei înşişi. Şi chiar după ce ultimele vibraţii se stinseseră, ei îşi mai imaginau căderea lor.

LACUL PĂSĂRII WANDOO

(URMARE DIN PAG. 301)

brîu vegetal care, aşa cum desluşi Ludwig cu ochi de profesionist în timpul manevrelor de aterizare, era înconjurat la rîndul lui de un gard şi de posturi de pază.

Coborîră cu toţii şi se îndreptară în grup spre singura clădire cu două nivele. La cîţiva paşi de uşă, Ludwig Repka se opri şi, întorcîndu-se spre locotenentul N'dola, spuse cu tulburare în glas:

– Domnule, cred că am ghicit... Cîţi ani au trecut de cînd ne-am executat misiunea?

Locotenentul ezită o clipă, apoi se hotărî:

– Optzeci şi doi de ani! Iar Namibia e independentă încă din secolul trecut. Vă veţi obişnui cu gîndul... Şi pentru noi e inexplicabil ce s-a întîmplat cu dumneavoastră... În ultimii patru ani am reperat nouăsprezece cazuri.

– Optzeci şi doi! Doamne-Dumnezeule, cum se poate una ca asta?! se lamentă Ludwig, în timp ce MacGregor, lovind cu pumnul său păros în canatul uşii de care îşi sprijinise fruntea, striga cu voce gîtuită:

– Asta-i răzbunarea păsării Wandoo! Răzbunarea Păsării Rok a coloranţilor!...

– Gura, soldat! se auzi atunci glasul tunător al **Hienei.**

Cei doi înlemniră. În cadrul uşii stătea chiar temutul colonel Schröeder.

– Gura! repetă el, apoi duse conspirativ degetul la buze: Şşşşt! E o mistificare comunistă aici! E mîna ruşilor, le mai spuse el în şoaptă, clipind semnificativ din ochiul drept, după care se repezi printre cei doi piloţi, ocoli cu dexteritate grupul poliţiştilor şi cu mîinile larg desfăcute începu să alerge peste gazonul verde, imitînd uruitul motoarelor de avion, păcănitul elicopterelor şi răpăitul rafalelor de mitralieră.

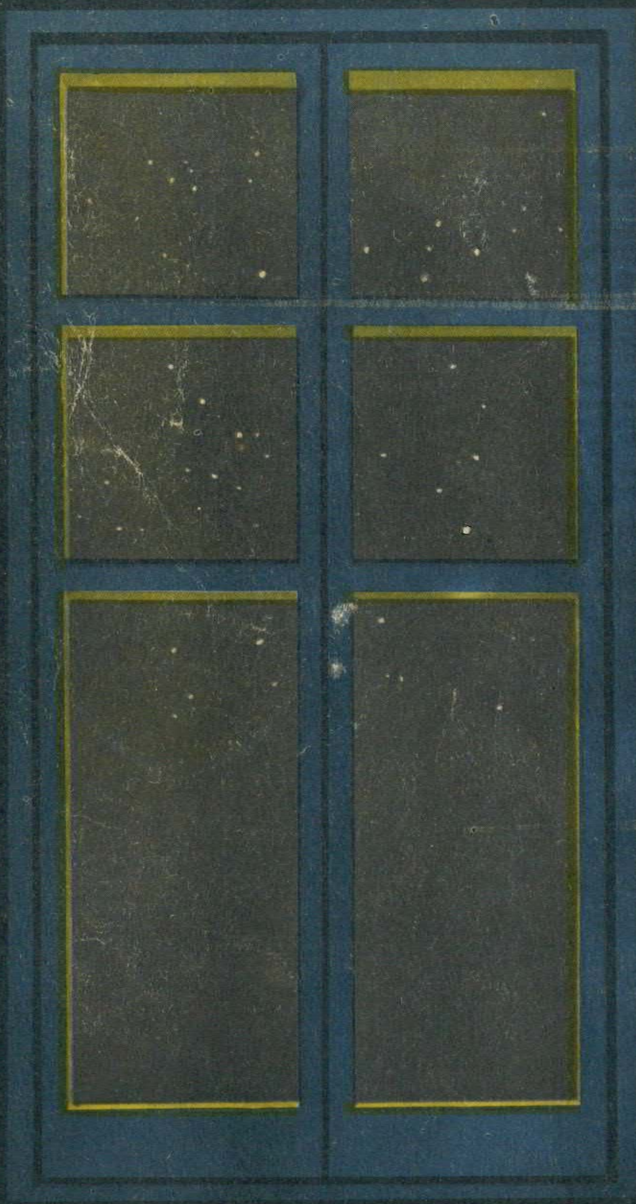
SUMAR:

ALMANAH ANTICIPAŢIA

ALMANAH REALIZAT DE REVISTA „ŞTIINŢĂ ŞI TEHNICĂ", EDITATĂ DE C.C. AL U.T.C.

Redactor şef: IOAN ALBESCU
Redactor şef adjunct: GHEORGHE BADEA
Redactorul almanahului: MARIA PAUN
Prezentarea grafică: arh. ALEXANDRU ANDRIEŞ
Corectura: ELENA IONESCU
Tehnoredactarea: ARCADIE DANELIUC
Coperta I: ALEXANDRU ANDRIEŞ
Coperta a II-a: BOGDAN MĂLINESCU

TIPARUL EXECUTAT LA COMBINATUL POLIGRAFIC „CASA SCÎNTEII". BUCUREŞTI

ALMANAHUL REVISTEI
„ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ",
EDITATĂ DE C.C. AL U.T.C.

25 LEI